

JOURNAL OF THE MYANMAR ACADEMY OF ARTS AND SCIENCE

**Myanmar, English, French, Library and
Information Studies, Oriental Studies,
Archaeology, Anthropology**

Vol. XXII, No.6, May, 2025

Myanmar Academy of Arts and Science

Journal of the Myanmar Academy of Arts and Science

Vol. XXII. No.6

Contents

Section (i) Myanmar

Sr.No	Title	Pages
1	မြမြဝင်း၊ *အလံတစ်ရာ (သထုံကြီး) ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်	1
2	အေးစုငြိမ်း၊ *စတုတ္ထရာသီ သီချင်း၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု	13
3	အောင်မျိုးနိုင်၊ ပျူဘာသာစကားရှိ 'အရေအတွက်နှင့် အစဉ်'ဖော်ပြမှုစနစ်	29
4	ခင်သန္တာကျော်၊ ခင်နှင်းယု၏ “လေးကျွန်းမြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုနှင့်မစန္ဒာ၏ “အမေချက်တဲ့ပုဇွန်ကျားခုနစ်ကောင်” ဝတ္ထုတိုတို့မှ အမျိုးသမီးဇာတ်ဆောင်တို့၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာကို လူမှုဘာသာဗေဒဖြင့် လေ့လာခြင်း	45
5	လဲ့လဲ့မာ၊ မှော်ဇာဗောဗောကြီးတောင်ကန် ဝက်ခေါင်းကုန်းဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်စာပါ အကြောင်းအရာနှင့် ဝါကျဖွဲ့ထုံးလေ့လာချက်	61
6	မြင့်မြင့်နိုင်၊ ဂျိန်ဖော့ ဓလေ့သုံးစကားများ	81
7	ငြိမ်းချမ်းနွယ်၊ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာပုံ (အရေးရပ်သွင်လေ့လာမှု)	97
8	ဒေါ်အေးဝင်း၊ သဲကုန်းမြို့နယ် ဒေသိယစကားသံလေ့လာချက်	109
9	ခင်မြတ်မြတ်သွယ်၊ လူရွှင်တော်စတားပြိုင်ပွဲဝင် ပြက်လုံးများ၏ အနက်စီစဉ်တွဲစပ်ပုံ လေ့လာချက်	121
10	ဇင်မာထွေး၊ ပုဂံခေတ်ဦးကျိန်စာများလေ့လာချက်(စကားသုံးဟန်)	137
11	တင်မိမိနိုင်၊ သူဝတ္ထုရှည်နှင့် ထက်မြက်တဲ့ ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြ ပျားရည်စက် ဝတ္ထုရှည် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်	151
12	ထက်နိုင်၊ "ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့် ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"မှ စာဆို၏စကားသုံးစွမ်းရည်	167

Sr.No	Title	Pages
13	ဖြူဖြူငြိမ်းသွယ်၊ ဇော်ဂျီ၏ သူ့မယားဝတ္ထုတိုမှ ဝါကျဖွဲ့ပုံလေ့လာချက်	181
14	ဦးအေးဝင်း၊ ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်မှ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှု	195
15	ရန်ဝေးခိုင်၊ ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတသုံးဟန်	211
16	စန်းနီသန်း၊ ၁၉၉၅ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်မှ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများ လေ့လာချက်	223
17	အေးသန္တာဝင်း၊ အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများမှ လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုများလေ့လာချက်	243
18	မာလာမိုး၊ အောင်သင်း၏ စာပေအတွေး၊ အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများလေ့လာချက်	259
19	ရည်ရည်လဲ့ဟန်၊ မင်းချမ်းမွန်၏ အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းများမှ အတွေးနှင့်အရေး	277
20	ဆုဇာနည်ဇော်၊ မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို စာပေရှုထောင့်မှလေ့လာခြင်း	293

Section (ii) English

Sr.No	Title	Pages
1	Khin Aye , *Students' Attitudes Towards Extensive Reading at YUOE	307
2	Kay Khine Nyein , A Study of Presupposition in the Novel Catch Me If You Can By Frank Abagnale	323
3	Thet Lel , A Transitivity Analysis of The Story of <i>An Hour</i> by Kate Chopin	347
4	Cho Cho Myo Aung , Exploring Moves in The Short Story <i>Hills Like White Elephants</i> By Hemingway	361
5	May Moe Kabyar Maung , An Analysis Of Culture-Related Content in The Reading Texts of Life (Pre-Intermediate Level) Student's Book	371
6	Wint Thi Thi Phyo , Visual Representation of Gender in Grade 1 and Grade 2 English Textbooks Prescribed For Primary Education In Myanmar	387

Section (iii) French

Sr.No	Title	Pages
1	Su Paing Swe , *Motivation Changes of First Year French Specialization Students At YUFL	401

Section (iv) Library and Information Studies

Sr.No	Title	Pages
1	Ohn Mar Oo , * Effect of Social Media On Academic Performance of Students In Library And Information Studies: A Case Study of University of Yangon	413
2	Sanda Oo , Employability of Library And Information Studies Graduates In Myanmar	431

Section (v) Oriental Studies

Sr.No	Title	Pages
1	Paing Hmuu Thu , *Poverty Alleviation and Sustainable Development: Buddhist Approach	447
2	Yee Mon Thant , "Approaching the Goal of Economic Prosperity through the Buddha's Techniques "	457

Section (vi) Archaeology

Sr.No	Title	Pages
1	Thin Yu Naing , *Iconometry; Physical Proportions Of Seated Buddha Images In Early Bagan Period (11th Century)	467
2	Sandar Lin , A Comparative Study of The Styles of Buddha Images From Sri Lanka and Thailand	481

Section (vii) Anthropology

Sr.No	Title	Pages
1	May Phue Wai , *The Effects of Labor Shortage in Agriculture on Economic and Social Activities At Nyaung Pin Zin Village, Sagaing Township	493

အလံတစ်ရာ (သထုံကြီး) ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်*

မြမြဝင်း^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ကရင်အနွယ်ဝင်တွင်ပါဝင်သော ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ စာအရေးအသားတစ်မျိုး ဖြစ်သော အလံတစ်ရာ(သထုံကြီး) ပအိုဝ်းစာ အရေးအသားစနစ်ကို ဖော်ထုတ်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားအကြောင်း၊ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ နေထိုင်ရာဒေသနှင့် လူဦးရေ၊ ဘာသာစကား နောက်ခံ၊ ပအိုဝ်းစာအရေးအသားနောက်ခံ၊ စာအရေးအသားစနစ် အမျိုးအစား၊ ပအိုဝ်းစာအရေးအသား စနစ်တွင် ပါဝင်သည့် ဗျည်းသင်္ကေတ၊ သရသင်္ကေတ၊ တက်ကျသံသင်္ကေတ၊ အသတ်သင်္ကေတများ၊ အရေးသင်္ကေတအမည်များနှင့် အထွေထွေသင်္ကေတများကို သုတေသနပြု ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။

သောချက်ဝေါဟာရ - ပအိုဝ်း၊ ဗျည်းစနစ်၊ သရစနစ်၊ တက်ကျသံ၊ စာအရေးအသားစနစ်။

၁။ နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် ကရင်အနွယ်စုတွင် ပါဝင်သော အလံတစ်ရာ (သထုံကြီး)ပအိုဝ်းစာ အရေးအသားစနစ်ကို ဖော်ထုတ်ထားသည့် စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာအရေးအသားစနစ်ကို ဖော်ထုတ် ရာတွင် ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်၏ သဘောလက္ခဏာများကို အခြေခံပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ပအိုဝ်းလူမျိုးအကြောင်းနှင့် နေထိုင်ရာဒေသ၊ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘာသာစကားအကြောင်းနှင့် ဘာသာစကားသဘောသဘာဝ၊ ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်ရှိ ဗျည်းသင်္ကေတ၊ သရသင်္ကေတ၊ တက်ကျသံသင်္ကေတနှင့် အထွေထွေသင်္ကေတများဟူ၍ လေ့လာ ဖော်ထုတ်တင်ပြပါမည်။

၁။ ၁။ ရည်ရွယ်ချက် (Aim)

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘာသာစကားနှင့် စာပေများကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။ ပအိုဝ်းစာအရေးအသား စနစ်ကိုဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ဘာသာ၊ သာသနာ၊ စာပေယဉ်ကျေးမှုများ ထွန်းကားပြန့်ပွား၍ တည်တံ့ခိုင်မြဲစေခြင်းဖြင့် တိုင်းရင်းသားများ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ကြည်ရင်းနှီးမှု ပိုမိုများလာနိုင်စေရန်ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၂။ ဦးတည်ချက် (Objectives)

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏စာအရေးအသားစနစ်များကို စုစည်းလေ့လာသုတေသနပြု ဖော်ထုတ် တင်ပြရန် ဖြစ်ပါသည်။

* Frist Prize (2023)

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

၁။ ၃။ သုတေသနပြုမည့်ကဏ္ဍများ (Phases)

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ စာအရေးအသားစနစ်များကို စုစည်းလေ့လာရာတွင် အလံတစ်ရာ (သထုံကြီး)ပအိုဝ်းစာရှိ ဗျည်း၊ သရ၊ တက်ကျသံ၊ အသတ်သင်္ကေတများနှင့် အထွေထွေသင်္ကေတများကို သုတေသန ပြုထားသည်။

၁။ ၄။ သုတေသနပြုရာတွင် အသုံးပြုသည့် သီအိုရီ

ဤစာတမ်းတွင် ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်ကို ခေတ်သစ်နည်းဖြင့် သုတေသနပြုလေ့လာ ဖော်ထုတ်တင်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာတင်ပြရာတွင် Quantitative Method နှင့် Qualitative Method တို့ကို ပေါင်းစပ်သုတေသနပြုမည်ဖြစ်ပါသည်။

၂။ နေထိုင်ရာဒေသနှင့် လူမျိုး

ပအိုဝ်းလူမျိုးတို့၏ မူလနေထိုင်ရာဒေသမှာ မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်း သထုံခရိုင်ဖြစ်သည်။ (ခွန်နွယ်၊ ၁၉၉၂၊ စာ ၅၁) သထုံကို အနော်ရထာတိုက်ခိုက်အောင်မြင်ပြီးနောက် သထုံပြည်မှအုပ်စု (၉) စုကွဲ၍ ပြန့်နှံ့သွားခဲ့သည်။ အုပ်စုတစ်ခုမှာ ပခုက္ကူအနောက်ဘက်၊ ကျန်(၈)ခုအနက် စစ်တောင်းမြစ်ဝှမ်း အထက်ပိုင်း ရှမ်းကုန်းမြေမြင့်သို့ အုပ်စု(၃)စုထက်မနည်း ပြန့်နှံ့ခဲ့သည်။ ယနေ့တိုင် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း တွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ (ခွန်နွယ်၊ ၁၉၉၂၊ စာ ၆၀)

၁၉၈၅ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၌ လူဦးရေ လေးသိန်းရှိပြီး မဲနယ်တစ်ဝိုက်တွင် လူဦးရေ နှစ်သိန်းခန့် နေထိုင်ကြသည်။ လေးသောင်းကျော်နေထိုင်သော မြို့များမှာ ပင်လောင်းမြို့၊ တောင်ကြီးမြို့၊ ဆီဆိုင်၊ ကလေး၊ ဟိုပုံး၊ လွိုင်ကော်မြို့တို့ဖြစ်သည်။ (ကျော်လွင်၊ ၁၉၈၅၊ စာ ၁၈)

၁၉၆၁ ရှမ်းပြည်နယ်စာစောင်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်၌ ရှမ်းတိုင်းရင်းသား ရှစ်သိန်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ် အနောက်နှင့် အလယ်ပိုင်းရှမ်းပြည်တွင် ပအိုဝ်းလူဦးရေမှာ ၁ သိန်းရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ (သော်၊၂၆)

၂။ ၁။ ဘာသာစကားနောက်ခံ

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မှီတင်းနေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားများ၏ မူလဒေသရင်းကား တရုတ် အနောက်ပိုင်း မွန်ဂိုကုန်းမြင့်ဒေသ ဖြစ်လေသည်။ မွန်ဂိုကုန်းမြင့်ဒေသမှတစ်ဆင့် ရေကြည်ရာ မြက်နုရာ ဒေသများသို့ရှာဖွေ၍ ပြောင်းရွှေ့လာကြသည်။ ယင်းသို့ပြောင်းရွှေ့ရာမှ သံလွင်မြစ်ကြောင်း၊ မဲခေါင် မြစ်ကြောင်း၊ ဗြဟ္မပုတ္တရမြစ်ကြောင်းများမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ဝင်ရောက်လာရာ၌-

(၁) မွန်ခမာအုပ်စု

(၂) တိဗက်မြန်မာအုပ်စု

(၃) ထိုင်းတရုတ်အုပ်စု

ဟူ၍ သုံးစုကွဲ၍ ဝင်ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

ယင်းအုပ်စု(၃)စုအနက် တောင်သူ(ခေါ်) ပအိုဝ်းလူမျိုးတို့သည် တိဗက်မြန်မာအုပ်စုတွင် ပါဝင်လိမ့်မည်ဟု ယူဆရပေသည်။ “တိဗက်မြန်မာအုပ်စုတွင် ပါဝင်သူများမှာ ဂဇူး၊ ထမန်၊ သက်၊ နာဂ၊ ချင်း၊ ကချင်၊ ဂျင်းဖော၊ မြန်မာ၊ လရှီ၊ မိုင်းသာ၊ ဖွန်၊ မရှု၊ အဇီ၊ အင်းသား၊ တောင်ရိုး၊ ဓနု၊ ယော၊ ချောင်းသား၊ ရခိုင်၊ ဗမာ (မြိတ်)၊ ဗမာ (ထားဝယ်)၊ ပဒေါင်၊ ပအိုဝ်း၊ ကယား၊ ဗရဲ၊ ကရင်၊ လီဆူး၊ ယောယင်၊ လားဟူ၊ ကော် စသည့်လူမျိုးစုများပါဝင်ကြောင်း ဖော်ပြထားလေသည်။ (တင်အောင်၊ ၁၉၆၄၊ စာ ၂၀)

ထို့ကြောင့် ပအိုဝ်း(ခေါ်) တောင်သူတိုင်းရင်းသားတို့သည် တိဗက်မြန်မာအုပ်စုတွင် ပါဝင်သည်။

၂၊ ၂။ ပအိုဝ်းစာအရေးအသားနောက်ခံ

ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့တွင် ကိုယ်ပိုင်စာပေဟူ၍ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင်ရှိခဲ့ပေသည်။ သီးခြားစာပေရှိခဲ့သော်လည်း အရေးအဖတ်တတ်သူ နည်းလှသည်။ အပြောကိုသာကျွမ်းကျင်စွာ ပြောဆိုနိုင်ကြပေသည်။ ပအိုဝ်းစာပေသည် ဗြဟ္မီအက္ခရာပွားဖြစ်ပြီး ရှေးဟောင်းမြန်မာ အက္ခရာအသတ်အစပ်များနှင့် နီးစပ်သည်။

ပအိုဝ်းစာပေတွင် လောကုတ္တရာစာပေက ပို၍များပါသည်။ လူမှုရေးစာပေ နည်းပေသည်။ သို့သော် လောကီဆိုင်ရာ ကျမ်းများ၊ ဗေဒင်၊ နက္ခတ်၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေးစာပေများကိုလည်း ပအိုဝ်းစာပေတွင်တွေ့နိုင်လေသည်။ လောကုတ္တရာနှင့်ပတ်သက်သော ကောင်းနိုးရာရာ ပါဠိစာများကို ဘုန်းတော်ကြီးများ၊ ဦးပဉ္စင်းများ၊ ရဟန်းလူထွက်များကသာ အများဆုံးရေးသားပြုစုကြပေသည်။ ပအိုဝ်းစာဟောဆရာများ၊ သာမန်အရပ်သားများသည် စာကိုလင်္ကာသွားများဖြင့်သာ ရေးသားဖွဲ့ဆို ကြသည်။

ပအိုဝ်းစာပေကို ခေတ်(၃)ခေတ် ပိုင်းခြားနိုင်သည်။ ပထမခေတ်မှာ သထုံပြည်မင်းဆက်များ ထွန်းကားချိန်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယခေတ်မှာ သထုံကလေးခေါ် ရှမ်းပြည်နယ် ဆီဆိုင်မြို့ကို ပြန်လည်အစပျိုးချိန်ဖြစ်သည်။ တတိယခေတ်မှာ မျက်မှောက်ခေတ်ကာလဖြစ်သည်။

ပအိုဝ်းစာပေ တတိယခေတ်ဆိုသည်မှာ တောင်ကြီးမြို့ ပထမတောင်ကျောင်းကြီး ကျောင်းတိုက်ရှိ ပအိုဝ်းစာပုံနှိပ်တိုက်မှ ရိုက်နှိပ်သော စာမူကိုခေါ်ဆိုပါသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားများ ပုံနှိပ်နေသော ပထမတောင်ကျောင်းကြီးရှိ ယခုစာမူကို ၁၃၁၂ခု၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့တွင် တောင်ကြီးမြို့ ကံဦးကျောင်း၌ ပအိုဝ်းစာပေ မူသေဖြစ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ကို ပထမတောင် ကျောင်းကြီးဆရာတော်၊ ပါမိုးနဲဆရာတော်ဘုရား၊ ထိသိမ်ဆရာတော်ဘုရား၊ ဆီဆိုင်မြို့မဆရာတော်ဘုရား၊ မူးရားဆရာတော်ဘုရား အစရှိသည့်ဆရာတော် (၁၀)ပါးဖြင့် သဘာတူဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ ယင်းအဖွဲ့မှဦးစီး၍ မြန်မာစာ၊ ယိုးဒယားစာ၊ သီဟိုဠ်စာ၊ အင်္ဂလိပ်စာ၊ သက္ကတဘာသာ စသည်ဖြင့် ဘာသာစာပေအမျိုးမျိုးထဲမှ မြန်မာစာပေကိုသာ မူတည်ထုတ်ဝေရန်နှင့် ထိုသို့ထုတ်ဝေသည့် နေရာတွင် ပါဠိဘာသာ နည်းနာစဉ်အတိုင်း ဌာန်၊ ကရိုဏ်း၊ ပယတ်စသော သဒ္ဒါနည်းကိုမှီး၍ ရှေးဟောင်း ပအိုဝ်းစာပေများကိုလည်း ပျက်စီးပပျောက်ခြင်း မရှိစေဘဲ အသံစုံလင်စွာ ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

၂။ ၃။ စာအရေးအသားစနစ်အမျိုးအစား

စာအရေးအသားသည် လူ့သမိုင်းကြောင်းလေ့လာရာတွင် အလွန်အရေးပါပေသည်။ ယခင်က ဘာသာဗေဒပညာရှင်အချို့သည် ဘာသာစကားလေ့လာမှုတွင် အရေးအသား၏ အခန်းကဏ္ဍကို လျစ်လျူရှုထားလိုသော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အရေးအသားသည် ဘာသာစကားသမိုင်းကြောင်း လေ့လာမှုတွင် များစွာအရေးပါသောကြောင့် အရေးအသားစနစ်ကို အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်အနေဖြင့် သတ်မှတ်လေ့လာခဲ့ကြပါသည်။

အရေးအသားစနစ်ကို ပညာရှင်အသီးသီးက အမျိုးမျိုးဖွင့်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။ အရေးအသား၊ အရေးအသားစနစ်တို့နှင့် ပတ်သက်၍ ဘာသာဗေဒပညာရှင်များက-

“အရေးအသားသည် ဘာသာစကားမဟုတ်၊ မြင်သာသည့် အမှတ်အသားများဖြင့် ဘာသာစကားကို မှတ်တမ်းတင်သည့်နည်းဖြစ်သည်။” (Bloomfield, 1965, 21)

ဟုလည်းကောင်း၊

“အရေးအသားသည် စကားသံနှင့်ထပ်တူကျသော အရေးဖော်ပြချက်ဖြစ်သည်။ အရေးအသားစနစ်အတွင်းရှိ အစိတ်အပိုင်း၊ သင်္ကေတအက္ခရာအမှတ်အသား၊ စကားလုံး အသီးသီးတို့သည် စကားသံစနစ်ရှိ ဝဏ္ဏ(သို့မဟုတ်)စကားလုံး အစရှိသော ထင်ရှားသည့် စကားသံအစိတ်အပိုင်း(သို့မဟုတ်) စကားလုံးသံစုများကို ကိုယ်စားပြုသည်။”

(Diringer, 1968 a, 4)

ဟုလည်းကောင်း အသီးသီးဖွင့်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စာအရေးအသားစနစ်များကို စိစစ်လေ့လာရာတွင် အမျိုးအစားခွဲ၍ လေ့လာကြသည်။ စာအရေးအသားစနစ်ကို အမျိုးအစားခွဲရာတွင် အရေးအသားစနစ် ဆင်းသက်လာသည့် သမိုင်းကြောင်းအပေါ် အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာ့နေရာဒေသအပိုင်းအခြားအပေါ် အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ အရေးအက္ခရာနှင့် စကားသံဆက်သွယ်မှုအပေါ် အခြေခံ၍လည်းကောင်း အမျိုးမျိုးခွဲခြားကြပါသည်။ ထိုခွဲခြားမှုများအနက် အရေးအက္ခရာနှင့် စကားသံဆက်သွယ်မှုအပေါ် အခြေခံ၍ အမျိုးအစားခွဲပါက-

(၁) စကားသံကိုအခြေမပြုသောအရေးအသားစနစ်များ (non-phonological systems)

(၂) စကားသံကို အခြေပြုသော အရေးအသားစနစ်များ (phonological systems)

ဟူ၍ နှစ်မျိုးတွေ့နိုင်ပါသည်။

ထိုအရေးအသားစနစ် (၂)မျိုးအနက် ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်သည် စကားသံကို အခြေပြုသော အရေးအသားစနစ်တွင် ပါဝင်ပါသည်။ စကားသံဆိုင်ရာအရေးအသားစနစ်များသည် အပြောဘာသာစကား (spoken language)နှင့် အရေးအက္ခရာတို့ တိုက်ရိုက်ဆက်သွယ်မှုရှိသည်။ ထိုစနစ်များတွင်-

(၁) ဝဏ္ဏအရေးအသားစနစ် (syllabic writing system)

(၂) အက္ခရာစဉ်အရေးအသားစနစ် (alphabetic writing system)

(၃) ဝဏ္ဏစနစ်တစ်ပိုင်း၊ အက္ခရာစဉ်စနစ်တစ်ပိုင်း အရေးအသားစနစ် (semisyllabic-semialphabetic writing system)

ဟူ၍ (၃)မျိုး တွေ့နိုင်ပါသည်။

၃။ ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်

ပအိုဝ်းစာအရေးအသားသည် စကားသံကို အခြေပြုသော အရေးအသားစနစ်တွင် ပါဝင်ပါသည်။ ထိုအရေးအသားစနစ်တွင် အမျိုးအစား (၃)မျိုးရှိပါသည်။ ၎င်းအရေးအသားစနစ် (၃)မျိုးမှ ဝဏ္ဏစနစ်တစ်ပိုင်း၊ အက္ခရာစဉ်တစ်ပိုင်း အရေးအသားစနစ်ကို ပအိုဝ်းစာတွင် တွေ့ရပါသည်။

ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်သည် ဗျည်းသင်္ကေတ၊ သရသင်္ကေတများ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားသော စနစ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဗျည်းသင်္ကေတနှင့် သရသင်္ကေတတို့ကို တွဲစပ်ရေးသားရာတွင် ဗျည်းသင်္ကေတကို ပင်တိုင်ထား၍ ဗျည်းယှဉ်သရသင်္ကေတများကို ထက်အောက်ဝဲယာယှဉ်တွဲ ရေးရပါသည်။ ထိုအရေးအသားတွင် ဗျည်းနှင့် သရသင်္ကေတများ တွဲစပ်ခြင်းဖြင့် ဝဏ္ဏဖြစ်လာသည့်အတွက် ဝဏ္ဏစာအရေးအသားသဘော သက်ဝင်နေပေသည်။ သို့သော် ဝဏ္ဏစာအရေးအသား စစ်စစ်ဟူ၍လည်း သတ်မှတ်၍မရပေ။

ဝဏ္ဏစာအရေးအသားစစ်စစ်သည် အက္ခရာတစ်ခု၌ ဗျည်းသံနှင့်သရသံ ရောနှောနေတတ် သည်။ ဗျည်းသင်္ကေတနှင့်သရသင်္ကေတကို သီးခြားခွဲထုတ်၍မရပေ။ ပအိုဝ်းစာအရေးအသား စနစ်ရှိ ဝဏ္ဏတစ်ခုတွင်မူ ဗျည်း၊ သရသင်္ကေတများကို သီးခြားခွဲထုတ်နိုင်ပေသည်။

ထို့အပြင် ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်တွင် ဗျည်းသံရင်း (consonant phoneme)၊ သရသံရင်း (vowel phoneme) တစ်ခုစီကိုကိုယ်စားပြုသော အရေးအက္ခရာတစ်ခုစီရှိပြီး ထိုအက္ခရာများကို ဗျည်းသရအစီအစဉ်ဖြင့် ရေးသားရသည့်အတွက် အက္ခရာစဉ်အရေးအသားစနစ် သဘောလည်း သက်ဝင်နေပေသည်။ သို့သော် ဗျည်းနှင့် သရယှဉ်တွဲရာတွင် ဗျည်း၏ အထက်အောက် ဝဲယာတွင် သရကို သင့်သလိုထားနိုင်ခြင်း၊ ဗျည်းယှဉ်သရသင်္ကေတများကို ဗျည်းသင်္ကေတမပါဘဲ ရေးသား အသုံးပြု၍ မရခြင်းကြောင့် အက္ခရာစဉ် အရေးအသားစနစ် စစ်စစ်လည်း မဟုတ်ပေ။

အလံတစ်ရာ (သထုံကြီး) ပအိုဝ်းဗျည်းအက္ခရာ သင်္ကေတများ

က	ခ	ဂ	ဃ	င
စ	ဆ	ဇ	ဈ	ည
ဋ	ဌ	ဍ	ဎ	ဏ
တ	ထ	ဒ	ဓ	န
ပ	ဖ	ဗ	ဘ	မ
ယ	ရ	လ	ဝ	သ
	ဟ	ဠ	အ	

၃၊ ၁။ ဗျည်းသင်္ကေတ

အလံတစ်ရာ(သထုံကြီး)ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်တွင် ဗျည်းသင်္ကေတ (၃၃)လုံးရှိပါသည်။ မြန်မာ အက္ခရာသင်္ကေတနှင့် တူသော်လည်း ပအိုဝ်းအသံအတိုင်း ထွက်ဆိုသော ဗျည်းနှင့် မြန်မာအသံနှင့် ထွက်ဆိုသော ဗျည်း ဟူ၍ရှိရာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

ရှေ့ဗျည်း သင်္ကေတ အမည်	ရှေ့ဗျည်း သင်္ကေတ အမည် (အလံတစ်ရာ)	နောက်ဗျည်း သင်္ကေတ အမည်	နောက်ဗျည်း သင်္ကေတအမည် (အလံတစ်ရာ)
က	/ká -tǎ /	ဂ	/ká pè/
ခ	/ká pè/	ဃ	/khá -tǎ/
စ	/sá -tǎ /	ဇ	/sá pè/
ဆ	/shá pè/	ဈ	/shá -tǎ /
ဋ	/tá -tǎ /	တ	/tá -tǎ /
ဌ	/thá pè/	ထ	/thá pè/
ဍ	/dá pè/	ဒ	/dá pè/
ဏ	/ná -tǎ/	န	/ná pè/
ဖ	/phá pè/	ဘ	/phá -tǎ /
လ		ဠ	/lá -tǎ /

အလံတစ်ရာမူတွင် မြန်မာဗျည်းအက္ခရာသင်္ကေတ အသံထွက်အတိုင်း တူညီသည့်ဗျည်း သင်္ကေတ (၁၀)လုံးရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ

င	ည	မ	ယ	ရ	လ	ဝ	သ	ဟ	အ
/ŋ/	/ɲ/	/m/	/j/	/r/	/l/	/w/	/θ/	/h/	/a/

ပအိုဝ်းဗျည်းအက္ခရာတွင် “ရ” ကို /r/ ဟု ရွတ်ဖတ်ကြပါသည်။

၃၊ ၂။ ဗျည်းတွဲ

ပုံပြောင်းသင်္ကေတ (ခေါ်) ယှဉ်တွဲဗျည်းသင်္ကေတတွင် ချ၊ ငြ၊ ဝှ ကို လုံးချင်းယှဉ်တွဲ ဗျည်းသင်္ကေတအဖြစ် တွေ့ရှိရသည်။ ပေါင်းစပ်ယှဉ်တွဲဗျည်း သင်္ကေတအဖြစ် ဂျ၊ ငြ နှစ်မျိုးကိုသာ တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ပအိုဝ်းစာ အရေးအသားစနစ်မူ (၂)မျိုးစလုံးတွင် ပုံပြောင်းသင်္ကေတစုစုပေါင်း (၅)ခုရှိပါသည်။

သာကေ - ကျ ကျ
 ကြ ကြ
 ကွ

၃၊ ၃။ သရသင်္ကေတ

ပအိုဝ်းစာ(သထုံ)စာအရေးအသားတွင် သရအက္ခရာသင်္ကေတ (၁၆)လုံးရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါ အတိုင်းဖြစ်သည်။

	-	-တ	-ဝိ	-ဝီ	-ဝု	-ဝူ	-ါ	-ါ
သရသင်္ကေတ	အ	အာ	အိ	အီ	အု	အူ	အါ	အါ
သရအသံထွက်	/á/	/ā/	/ĩ/	/ī/	/ú/	/ū/	/ɨ/	/ɪ/
သရ	၁	၁	-ဝဲ	ဝေ-	ဝေ-တ	ေ	-	-တ်
သရသင်္ကေတ	အို	အို	အဲ	အေ	အော	အော	အဲ	အော်
သရအသံထွက်	/ɔ/	/y/	/è/	/ē/	/ə/	/a/	/œ/	/au/

၃၊ ၄။ တက်ကျသံသင်္ကေတ

ပအိုဝ်းဘာသာစကားသည် တက်ကျသံဘာသာစကားဖြစ်သည့်အတွက် ပအိုဝ်းစာအရေးအသားတွင် တက်ကျသံပြ သင်္ကေတများလည်းရှိသည်။ အလံတစ်ရာမူ (သထုံမူ)တွင် တက်ကျသံ (၆)မျိုးရှိပါသည်။ ယင်းတက်ကျသံ သင်္ကေတများတွင် ပထမအသံတွင် သင်္ကေတ သီးခြားအမှတ်လက္ခဏာမပါရှိဘဲ သရသင်္ကေတအတွင်း ငုပ်လျှိုးနေပါသည်။ အလံတစ်ရာ (သထုံ)အရေးအသားတွင် တက်ကျသံမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

- = အမြင့်သံပြေ (high level tone)
- . = အလယ်သံပြေ (mid level tone)
- တ = အနိမ့်သံပြေ (Low level tone)

- ၼ. = လည်အစ်သံ (creaky tone)
- ၼ: = အမြင့်သက်သံ (high falling tone)
- ၼꣳ = အမြင့်သက်သံတက်သံ (high falling – rising tone)

ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါသင်္ကေတများတွင် ဗျည်းတစ်လုံးကို တက်ကျသံပြောင်းလိုက်သည်နှင့် အသံရော အဓိပ္ပာယ်ပါ ပြောင်းလဲသွားကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ အလံတစ်ရာ (သထုံကြီး)ပအိုဝ်းစာ အသံထွက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်။

သာဓက -

အလံတစ်ရာ(သထုံကြီး)ပအိုဝ်းစာ

အဓိပ္ပာယ်

ခ/ k^hā /

(အရောင်) လက်သည်

ခ. / -k^ha /

(ငှက်) ပစ်သည်

ခါ/ -k^ha /

(ရေ) စစ်သည်

တခါ. / tə k^ha /

တံခါး

ခက်ခါးရား / k^haʔ khà rà /

ကြက်ဟင်းခါးသီး

ဇုꣳ / k^hǎ /

ခါးသည်

စသည်ဖြင့် စာအရေးအသားနှင့် အသံထွက်မှာ အနည်းငယ်ကွာခြားမှုရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၃။ ၅။ အသတ်သင်္ကေတများ

အလံတစ်ရာပအိုဝ်းစာ (သထုံမူ) အရေးအသားစနစ်တွင် အသတ်သင်္ကေတ (၈)မျိုးရှိသည်။

-က် -င် -တ် -နံ -ပ် -မ် -ယ် -ဝ်

ထိုအသတ် (၈)မျိုးကို ပွားယူပါက အသတ် (၃၀)ရရှိသည်။

၃။ ၆။ အရေးသင်္ကေတနှင့် အထွေထွေသင်္ကေတများ

ပအိုဝ်းစာအရေးအသားတွင်ပါဝင်သော အရေးသင်္ကေတစုစုပေါင်း(၂၀)နှင့် အထွေထွေသင်္ကေတ များလည်းရှိပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

၁။ -ာ

ရေးချ

x.W i.

၂။ - ့

ရေးချရှေ့ထိုး

x.W i.0;i]

၃။ -ိ

လုံးကြီးတင်

'i<'<

၄။ -ီ

လုံးကြီးတင်ဆံခတ်

'i<'<ry]

၅။	- ို	တစ်ချောင်းငင်	ငင်းလီး / ငင်းလင်-တလီး
၆။	- ို	နှစ်ချောင်းငင်	i i<vi.ev;
၇။	- ို	သဝေထိုး	{q.
၈။	- ို	နောက်ပစ်	x r<Ai
၉။	- ို	သေးသေးတင်	' i<erc.
၁၀။	- ို	အောက်ကမြစ်	x r;erc.
၁၁။	- ို	အစက်တစ်စက်	t cr;wjzli<
၁၂။	- ို	ဝစ္စပေါက်	t cr;ejzli<
၁၃။	- ို	အစက်သုံးစက်	t cr;orjzli<
၁၄။	- ို	ယပင့်	, yi<
၁၅။	- ို	ရရစ်	PAe
၁၆။	- ို	ဝဆွဲ	0 [;
၁၇။	- ို	အသတ်	v r;xǂ
၁၈။	ကံ-င်	ကသတ် ငသတ်	က - v r;xǂ / i - v r;xǂ
၁၉။	-	မျဉ်းစောင်းအသေး	x e;yǂ
၂၀။	- ို	အောက်မျဉ်းတန်း	v yi<

ဟူ၍ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် အလံတရာ(သထုံကြီး)ပအိုဝ်းစာ အရေးအသားစနစ်တွင် ဗျည်းသင်္ကေတ၊ သရ သင်္ကေတများကို ပိုမိုပြည့်စုံစေရန်အတွက် သီးခြားအမှတ်လက္ခဏာပြု၍ ရေးသည့်ဂဏန်း သင်္ချာပြ သင်္ကေတများလည်းရှိပါသည်။ ၎င်းသင်္ကေတများမှာ ၁ ၊ ၂ ၊ ၃ ၊ ၄ ၊ ၅ ၊ ၆ ၊ ၇ ၊ ၈ ၊ ၉ ၊ ၁၀ ကိုအလံတရာ(သထုံကြီး)ပအိုဝ်းစာအရေးအသားတွင် ! ? @ # \$ % ^ & * (? !) ဟူ၍ အသုံးပြုပါသည်။ ထို့နောက် မြန်မာစာအရေးအသားစနစ်တွင် အသုံးပြုသည့် တစ်ချောင်း ပုဒ် (၊)၊ နှစ်ချောင်းပုဒ် (။)၊ ဝိုက်ကွင်း ()၊ မျဉ်းတို မျဉ်းရှည်စသည့် သင်္ကေတများကို မြန်မာစာ အရေးအသားအတိုင်း ယူ၍အသုံးပြုပါသည်။

၄။ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

အလံတစ်ရာ (သထုံကြီး) ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ စာအရေးအသားစနစ်ကို လေ့လာရာတွင် ဗျည်းသင်္ကေတ (၃၃)လုံး၊ ဗျည်းတွဲ (၅)မျိုး၊ သရ (၁၆)လုံး၊ တက်ကျသံ (၆)မျိုးကို တွေ့ရှိရပါသည်။ အသတ် သင်္ကေတမှာအသတ် (၈)မျိုးရှိ၍ ထပ်ဆင့်ပွားယူလျှင် (အလုံး ၃၀)ရှိပါသည်။ အရေး သင်္ကေတ အမည်စုစုပေါင်း (၂၀)ရှိပြီး အထွေထွေသင်္ကေတများဖြစ်သည့် တစ်ချောင်းပုဒ် (၊)၊ နှစ်ချောင်းပုဒ် (။) ၊ ဝိုက်ကွင်း()၊ “ ” စသည်တို့လည်း မြန်မာစာအရေးအသားမှယူငင် အသုံးပြုသည်။ အရေအတွက်ပြ

ဂဏန်းသင်္ချာသင်္ကေတများမှာ ၁၊ ၂၊ ၃၊ ၄၊ ၅၊ ၆၊ ၇၊ ၈၊ ၉၊ ၁၀ စသည်ကို အလံတစ်ရာ ပအိုဝ်းစာ အရေးအသားတွင် ! ? ! ? # ? \$? % ? ^ ? & ? * ? (? !) စသည်ဖြင့် တွေ့ရှိရပါသည်။ ဗျည်းအက္ခရာသင်္ကေတတွင် သင်္ကေတမတူသည့် ဗျည်းများကို ရှေ့ဗျည်းနောက်ဗျည်းခွဲ၍ ရွတ်ဖတ်သည် ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် ရွတ်ဆိုမှုကွဲပြားသည်ကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာအသံထွက်အတိုင်း ရွတ်သည့် ဗျည်းမှာ ပအိုဝ်းအသံဖြင့် ရွတ်ရာတွင် တစ်မူကွဲပြားသော ဗျည်းသင်္ကေတမှာ (၂)လုံး ဖြစ်သည်။

သထုံမူတွင် ရှေ့ဗျည်းနောက်ဗျည်းခွဲရွတ်သည်မှာ (၂၃)လုံးဖြစ်ပြီး မြန်မာအသံထွက် အတိုင်း ရွတ်သည့် ဗျည်းသင်္ကေတမှာ (၁၀)လုံးဖြစ်သည်။ မြန်မာဗျည်းသရများကို အခြေခံပြီး ပအိုဝ်းအက္ခရာ အဖြစ် တီထွင်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ဗျည်းသရတွဲစပ်သည့်စနစ်မှာ မြန်မာအသံကို ယူထားသော်လည်း မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်တွဲစပ်တီထွင်မှုဟန်များကို တွေ့ရ သည်။ ထို့အပြင် ဝေဝါ၊ ဝေ- က်၊ ဝေ-ျက် အသုံးများသည် ရှေးမွန်ကျောက်စာများ၌ တွေ့ရသည့် အသုံးအနှုန်းများဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားများအနေဖြင့် မြန်မာအက္ခရာတွဲစပ်မှုကို အခြေခံ သော်လည်း မွန်ဗျည်းသရတွဲစပ်မှုများ၊ ပါဝင်ပေါင်းစပ် အခြေခံ၍ ပအိုဝ်းစာအရေးအသားကို တီထွင်ခဲ့ ဟန်ရှိပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘာသာစကားနှင့် စာအရေးအသားစနစ်ကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ပအိုဝ်းစာအရေးအသားစနစ်ကို ထုတ်ဖော်ခြင်းဖြင့် ပအိုဝ်း တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဘာသာ၊ သာသနာ၊ စာပေ၊ ယဉ်ကျေးမှုများ ထွန်းကားပြန့်ပွား၍ တည်တံ့ခိုင်မြဲစေ ခြင်းကြောင့် တိုင်းရင်းသားများ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှု၊ စည်းလုံးမှုများ ပိုမိုတိုးပွားလာနိုင်ပါ သည်။ ဤစာတမ်းသည် ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသား အမေးခံပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းပြီး ပအိုဝ်းစာ အရေးအသားစနစ်ကို သုတေသနပြုဖော်ထုတ်ထားသည့် စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ခင်မင်၊ မောင် (ခန့်ဖြူ)။ (၁၉၉၀)။ *မြန်မာစာမြန်မာစကားရုပ်ပုံလွှာ*၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။

ခင်အေးဦး။ (၁၉၇၃)။ *စာအရေးအသားစနစ်၏သဘောလက္ခဏာများနှင့်မြန်မာစာအရေးအသားစနစ်*။

တက္ကသိုလ်ပညာပဒေသာစာစောင်၊ အတွဲ ၈၊ အပိုင်း ၄။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်များ ပုံနှိပ်တိုက်။

ခွန်နွယ်မောင် (အင်းလေး)။ (၁၉၉၂)။ *ပအိုဝ်း*၊ ရန်ကုန်ဗဟိုပုံနှိပ်တိုက်။

ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (၁၉၉၆-က)။ *ဘာသာဗေဒ*၊ ရန်ကုန်တက်လမ်းစာပေ။

ပါရဂူခန့်ဝေးတန် (၂၀၀၃)။ *သင်ပုန်းကြီးဖတ်စာ*။

ဖေမောင်တင်၊ ဦး။ (၁၉၅၈)။ *ဘာသာလောကကျမ်း*။ ရန်ကုန်စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ။ (၁၉၆၇)။ *တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးစံများ*၊ (ကယား)။ ရန်ကုန်စာပေဗိမာန် ပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာပအိုဝ်းအဘိဓာန်ပြုစုရေးအဖွဲ့။ (၂၀၁၉)။ *မြန်မာပအိုဝ်းအဘိဓာန်*၊ ဝင်းဝင်းကျော်ပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Abercrombie, D. (1967). *Elements of General Phonetics*. Edinburgh University Press.

Bloomfield, L. (1968 a). *Alphabet*. Vol 1 (3rd ed.) London: Houtchinson and Co.Ltd.

Hudson, Grover, (2000). *Essential introductory Linguistics*. Massachusetts Black well publishers Inc.

Roop, D.H, (1972). *An Introduction to the Burmese Writing System*. New Haven and London, Yale University Press.

တွေ့ဆုံမေးမြန်းသူများ

၁။ နန်းသိင်္ဂီဝင်း

၂။ နန်းအေးသက်မွန်

၃။ နန်းခင်ရတနာမြင့်

၄။ ခွန်ချစ်မျိုးသူ

၅။ ဒေါ်ညိုချော

၆။ မောင်စု

၇။ မောင်ကောင်းခန့်ကျော်

စတုတ္ထရာသီ သီချင်း၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု*

အေးစုငြိမ်း^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မောင်ကျော်ဇော၏ စတုတ္ထရာသီ သီချင်းကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု ရှုထောင့်မှ လေ့လာထားသော စာတမ်းတစ်စောင် ဖြစ်ပါသည်။ သီချင်းတစ်ပုဒ်၏ အာနိသင် ထက်မြက်မှုတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုက အရေးပါကြောင်း၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဟူသော ဖွဲ့ထုံးကောင်းမွန်မှု ရှိပါက သီချင်း၏ရသခံစားမှုသည် တိုးတက်လာစေနိုင်ကြောင်း လေ့လာ တင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာခြင်းဖြင့် အနုပညာပစ္စည်းတစ်ခုဖန်တီးရာတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၏ အထောက်အကူပြုနိုင်မှုသဘောကို လေ့လာနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ယုံကြည် မျှော်လင့်မိပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - သီချင်း၊ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၊ ဖွဲ့ထုံး၊ ဖန်တီးမှု။

နိဒါန်း

ကဗျာ၊ ဝတ္ထု၊ ပြဇာတ်၊ သီချင်းစသော ရသစာပေများတွင် သူ့ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်သူ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်မှု ပုံစံများတည်ရှိနေကြပါသည်။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုအပေါ်မူတည်၍ ရသစာပေ၏ အာနိသင်သည်လည်း ထက်မြက်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဆိုသည်မှာ အနုပညာ ပစ္စည်း တစ်ခု၏ပုံသဏ္ဌာန်မဟုတ်ဘဲ အနုပညာပစ္စည်းတစ်ခုအဖြစ်ပုံပေါ်လာအောင် ဖန်တီးထားသော ဖွဲ့ထုံးပင်ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပရိယာယ်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့ထုံးသည်အနုပညာ ပစ္စည်းတစ်ခု၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို အောင်မြင်ပေါက်မြောက်အောင် ပြုလုပ်ပေးနိုင်သော ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဖွဲ့ထုံးကောင်းလျှင် ကောင်းသလောက် အနုပညာပစ္စည်းသည် အာနိသင်ထက်မြက်လာစေ နိုင်ပါသည်။

ထိုသဘောကို သိရှိနိုင်စေရန်အတွက် ဤစာတမ်းတွင် ဂီတစာဆိုမောင်ကျော်ဇော၏ စတုတ္ထ ရာသီ တေးသီချင်းကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဟူသော ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ လေ့လာရာတွင် စကားလုံး၊ နိမိတ်ပုံ၊ ကာရန်၊ နရီ ဟူသော ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ အဖွဲ့များသည် သီချင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ အကြောင်းအရာကို တင်ပြနိုင်စွမ်းရှိကြောင်း လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာတင်ပြခြင်းဖြင့် သီချင်းတစ်ပုဒ်ဖန်တီးရာတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုကြောင့် သီချင်း၏ ဆိုလိုရင်းနှင့်သီချင်း၏ အာနိသင်ကို ထက်မြက်လာစေနိုင်ကြောင်း သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

* Second Prize (2023)

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ ပဲခူးတက္ကသိုလ်

၁။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ယခုလေ့လာတင်ပြထားသော ဂီတစာဆိုမောင်ကျော်ဇော၏ စတုတ္ထရာသီ သီချင်းနှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းများမရှိသေးသည့်အပြင် သီချင်းကို ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းများလည်း မရှိသေးသဖြင့် လေ့လာသုတေသနပြုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် သီချင်းတစ်ပုဒ်၏ အာနိသင်ထက်မြက်မှုသည် သီချင်း၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု နှင့် ဆက်နွယ်မှုရှိနေသည့်သဘောကို လေ့လာဖော်ထုတ်သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သုတေသနမေးခွန်း

ဤစာတမ်းကို သုတေသနပြုရာတွင် -

(၁) တေးသီချင်း၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုနှင့် ကဗျာ၏ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု မည်သို့ ကွာခြားမှု ရှိသနည်း။

(၂) ကဗျာဟူသောအနုပညာပစ္စည်းနှင့် သီချင်းဟူသောအနုပညာပစ္စည်း၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက် မှုသည် တစ်သမတ်တည်း တည်ရှိပါသလား။

ဟူသောမေးခွန်းများကို အခြေပြု၍ သီချင်းတစ်ပုဒ်၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုသည် သီချင်း၏ အာနိသင် ကို ထက်မြက်လာအောင် အထောက်အကူပြုနိုင်ခြင်း ရှိ/မရှိကို လေ့လာသုတေသနပြုမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ သုတေသနနည်းနာ

ဤစာတမ်းကိုလေ့လာရာတွင် ကဗျာသဘောတရားနည်းနာများဖြင့် ချိန်ထိုးလေ့လာတင်ပြ သွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ သီချင်းသည် ကဗျာဟူသောနယ်ပယ်ကြီးထဲတွင် အပါအဝင်ဖြစ်ပြီး ကဗျာစပ်ဆို ဖန်တီးပုံနှင့် တူညီသည့်အတွက် သီချင်းကိုလေ့လာရာတွင် ကဗျာသဘောတရား နည်းနာများဖြင့် ချိန်ထိုးကာ ဆန်းစစ်လေ့လာသည့်နည်းနာကို အသုံးပြုကာလေ့လာရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာ ရာတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုနှင့် ပတ်သက်သော နည်းနာတစ်ချို့ကို ထုတ်နုတ်တင်ပြပါမည်။

ကဗျာဖြစ်စေ၊ သီချင်းဖြစ်စေ၊ ဝတ္ထုဖြစ်စေပုံသဏ္ဌာန်ချင်း ခြားနားကြပါသည်။ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်မှုဆိုရာတွင် ကဗျာ၊ ဝတ္ထု၊ ပြဇာတ်၊ သီချင်းစသော ပုံသဏ္ဌာန် သဘောမဟုတ်ဘဲ ကဗျာ သို့မဟုတ် သီချင်း၏ အာနိသင်ထက်မြက်အောင်၊ ရည်ရွယ်ချက်သို့ ရောက်အောင် ဖော်ဆောင်ရာတွင် ဖန်တီးထားသော ပုံစံကိုဆိုလိုပါသည်။ တစ်နည်းပြောရလျှင် ပရိယာယ်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ ကဗျာ ပရိယာယ်နှင့်ပတ်သက်၍ ဇော်ဂျီက ရသစာပေအဖွင့်နှင့်နိဒါန်း စာအုပ်တွင် -

“ကဗျာပရိယာယ် (၄) ခုရှိသည်။

(၁) ဆိုလိုသောသဘောတစ်ခုကို လေးနက်လာအောင် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့်တက်၍ပြောတတ်ခြင်း

(၂) ဆိုလိုသော သဘောတစ်ခုကို အလားတူသဘော အမျိုးမျိုးဖြင့် ယှဉ်၍ပြောတတ်ခြင်း

(၃) အသေးအနုတို့ကို မြင်တတ်ကြားတတ်၍ ပြောပြတတ်ခြင်း

(၄) သွယ်ဝိုက်၍ မထိတထိပြောတတ်ခြင်း” (ဇော်ဂျီ၊ ၃၄)

ဟုဖွင့်ဆိုပြထားပါသည်။ ကဗျာနှင့်သီချင်းသည် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုပုံစံချင်းတူညီမှုရှိကြရာ သီချင်းတွင်လည်း ကဗျာပရိယာယ်နှင့်တူတူပင်ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။

ဖွဲ့ထုံးနှင့်ပတ်သက်၍ မြဇင်က ကဗျာနရီနှင့်နိမိတ်ပုံ (၂၀၁၇)စာအုပ်တွင် -

“မြက်ကျူးချက်တစ်ခုမှ အဓိပ္ပာယ်ပေါ်ထွက်လာအောင် ဝိုင်းဝန်းထောက်ပံ့ကြ သည့် ပစ္စည်းများအနက် အရေးအကြီးဆုံးနှင့် အင်အားအကြီးဆုံးမှာ ဖွဲ့ထုံးဖြစ်သည်။ မည်သည့်စကားလုံးသည် ရှေ့မှလာ၍ မည်သည့်စကားလုံးသည်နောက်မှ လာရမည်ကို သတ်မှတ်သော အစီအစဉ်အား ဖွဲ့ထုံးဟု ခေါ်လိုသည်။” (စာ - ၂၁၄)

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပြီးမျိုးသန့်က ခေတ်ပေါ်မြန်မာကဗျာ၏နည်းဗေဒဆိုင်ရာလေ့လာချက်တစ်ချို့(၂၀၁၈)တွင်-

“ကဗျာတစ်ပုဒ်ကောင်းသည်ဆိုရာတွင် ထိုကဗျာတွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းနေသော အကြောင်းအရာ၊ အတွင်းသား၊ စကားလုံး၊ ဝေါဟာရ၊ နရီ၊ နိမိတ်ပုံ၊ သင်္ကေတစသည့် ကဗျာပစ္စည်းများ၏ ကောင်းခြင်းအပြင် ၎င်းတို့အားလုံး ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံး၏ မျက်မြင်ပုံသဏ္ဌာန် ကောင်းမွန်ခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်”

(စာ- ၃၉)

ဟုဖွင့်ဆိုထားရာ ဖွဲ့ထုံးနှင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၏ သဘောကို ရှင်းလင်းပြထားပါသည်။

ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဟူသည် ခေတ်ပေါ်ကဗျာနည်းနာတွင်မူ ဒီဇိုင်းဟူသောဝေါဟာရဖြင့် သုံးနှုန်းပါသည်။ မြန်မာကဗျာတွင် ဒီဇိုင်း (၂)မျိုးရှိပြီး (၁) စည်းရုံးထားသော ဒီဇိုင်း၊ (၂) ဖြန့်ကျဲထားသော ဒီဇိုင်း တို့ဖြစ်ကြကြောင်း မျိုးသန့်ကဆိုထားပါသည်။ စည်းရုံးထားသောဒီဇိုင်း နှင့်ပတ်သက်၍ -

“စည်းရုံးထားသော ဒီဇိုင်း၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ချို့မှာ ဖွဲ့စည်းပုံ စည်းလုံးသပ်ရပ်ခြင်း၊ မျဉ်းဖြောင့်ဆန်သော အကြောင်းအရာရှိလျှင် အချိုးညီညွတ်စွာဖွဲ့ ထားခြင်း၊ အကွက်သဘောဆောင်လျှင် ဆင်တူဝါကျ၊ ပါဒများဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားခြင်းစသည်တို့ဖြစ်သည်။ (စာ - ၄၃)

ဟုလည်းကောင်း၊ ဖြန့်ကျဲထားသော ဒီဇိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ -

“ဖြန့်ကျဲထားသော ဒီဇိုင်း၏သွင်ပြင်လက္ခဏာတစ်ချို့မှာ ပါဒ၊ ဝါကျများကို တကွဲတပြားဆက်စပ်၍ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ရခြင်း၊ မျဉ်းဖြောင့်သဘောဆန်သော အကြောင်းအရာဖြစ်လျှင် စိတ်ကူးရုပ်ပုံများကို အကွက်သဘောဖြန့်ထားခြင်း၊ ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံး၏ ဖွဲ့စည်းပုံလျော့လျဲ ပြန့်ကျဲခြင်းစသည်တို့ဖြစ်သည်။ သို့သော်

အနုပညာမြောက်သော ဖြန့်ကျဲထားသည့် ဒီဇိုင်းတွင်မမြင်ရသော ကြိုးမျှင်ဖြင့်
ယှက်နှယ်ထားသည့်သဘောတွေ့ရသည်” (စာ-၄၃)

ဟုလည်းကောင်း ခေတ်ပေါ်မြန်မာကဗျာဆောင်းပါးများ (၂၀၀၅) စာအုပ်တွင် ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့ပြင် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၏ စည်းလုံးညီညွတ်မှုသဘောကို -

“စကားလုံးလှလှရွေးတတ်သည်ထက်လည်းကောင်း၊ ဆီလျော်သော စကားလုံး
ရွေးတတ်သည်ထက် လည်းကောင်း၊ စကားလုံးတစ်လုံးနှင့် တစ်လုံး၊ စကားလုံး တစ်စု
နှင့် တစ်စုအပြန်အလှန် အကျိုးသက်ရောက်ပြီး ထွေပြားနက်နဲသော်လည်း ညီညွတ်
သော စည်းရုံးမှုရှိသည့် တစ်ခုတည်းသော အဆောက်အအုံကို ဖန်တီး တတ်ခြင်းက
ပို၍ အကျိုးများသည်။ (မြဇင်၊ စာ - ၉၈)

ဟု ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု စည်းလုံးပြေပြစ်ရန်လိုအပ်ကြောင်း ဆိုထားပါသည်။

ထိုအဆိုအမိန့်များကိုကြည့်လျှင် သီချင်း (သို့) ကဗျာ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံဆိုသည်မှာ
သီချင်းတစ်ပုဒ်၊ ကဗျာတစ်ပုဒ်၏ ဖွဲ့ထုံးဖြစ်ပြီး ဆိုလိုသည့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ရောက်အောင် ဖန်တီးထား
သော ပရိယာယ်ပင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ စကားလုံး၊ ကာရန်၊ နိမိတ်ပုံ၊ နရီတို့ကို ပေါင်းဖွဲ့ကာ
ဆိုလိုသည့်အနက်အဓိပ္ပာယ်ရောက်အောင်၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ကဗျာ(သို့) သီချင်း၏အာနိသင် ထက်မြက်
လာအောင် ဖန်တီးခြင်းသဘောဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

၄။ စိစစ်လေ့လာချက်

စတုတ္ထရာသီ သီချင်းသည် ဂီတစာဆို မောင်ကျော်ဇောရေးသားခဲ့ပြီး တေးသံရှင် ခင်ညွန့်ရည်
သီဆိုခဲ့သော သီချင်းဖြစ်ပါသည်။ စတုတ္ထရာသီသီချင်းတွင် နွေရာသီ၊ မိုးရာသီ၊ ဆောင်းရာသီတို့၏
သရုပ်ကိုပေါ်လွင်အောင် ခန့်ညားသော စကားလုံးများ၊ ထိမိလေးနက်သော စကားလုံးများ၊ နိမိတ်ပုံ
အဖွဲ့များ၊ နဘေထပ်ကာရန်များကို အသုံးပြုကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ရာသီသဘာဝတွင် နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်း ဟူ၍ သုံးရာသီရှိသည်သာ ဖြစ်သော်လည်း စာဆိုက နွေ၊ မိုး၊
ဆောင်းသာမက ရင်ထဲတွင်ခံစားနေရသော အလွမ်းရာသီတစ်ခုကိုပါ ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့၍ (၄) ရာသီ
ရှိသည့်သဘောဖြင့် စတုတ္ထရာသီဟူ၍ အတွေးဆန်းသစ်စွာ ရေးဖွဲ့စပ်ဆိုထားပါသည်။ ခေါင်းစဉ်ကိုလည်း
စတုတ္ထရာသီဟုပေးထားရာ ခေါင်းစဉ်ကို ကြားလိုက်သည်နှင့် စိတ်ဝင်စားမှု ဖြစ်ပေါ်လာစေအောင်
ဖန်တီးထားသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့ဖွဲ့ရာတွင် တစ်ပိုဒ်နှင့်တစ်ပိုဒ်ကို အဖွဲ့ဆင်တူဖွဲ့စပ်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရတု
ဆန်သော သီချင်းတစ်ပုဒ်ဟု ဆိုနိုင်ပြီး ခေတ်ပေါ်ကဗျာဖန်တီးမှုရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် စည်းရုံးထား သော
ဒီဇိုင်းဖြင့် အကွက်သဘောဆောင်ကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သီချင်းကို လေ့လာရာတွင်

စကားလုံး၊ နိမိတ်ပုံ၊ ကာရန်၊ နရီစသော ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ နည်းနာများ အပေါ်မူတည်၍ အခန်းများခွဲကာ ထုတ်နုတ်လေ့လာတင်ပြပါမည်။

၄၊ ၁။ စကားလုံးဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု

ကဗျာ၊ သီချင်းတို့၏ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုတွင် စကားလုံးတို့၏ အရေးပါမှုကို -

“ကဗျာဂီတသံသည် စကားလုံးတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်များ ဆုံစည်းဖြတ်သန်း သည့်နေရာမှ ပေါ်ထွက်လာသည်။ သက်ဆိုင်ရာစကားလုံး၏ အနက်၊ ရှေ့မှ လာသော စကားလုံးများ၏အနက်၊ နောက်မှလာသော စကားလုံးများ၏ အနက်၊ ထိုအနက် တို့စုစည်းမှု၊ ဆက်သွယ်မှု၊ ညီညွတ်မှုတို့မှ ဂီတသံထွက်ပေါ်လာသည်။ တစ်နည်းဆို လျှင် စကားလုံး၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် စကားလုံး၏ အသံကို ပေါ်စေရုံပင်မက လေးနက်စေသည်” (မြဇင်၊ ၂၆၀)

ဟုလည်းကောင်း၊

“ကဗျာသည် စကားလုံးနှင့် စကားစပ်၊ စကားစပ်နှင့် စကားလုံး အပြန်အလှန် လှုပ်ရှား ဆက်နွှယ်ထောက်ပံ့နေသော ဝန်းကျင်ဖြစ်သည်။ ကဗျာကောင်းဖြစ်ဖို့ရာ ရွေးချယ် သုံးနှုန်းသော စကားလုံးများကို ထိုပြောင်းလဲတိုးတက်သောဝန်းကျင် အတွင်း နေရာ ကောင်း၌ စီစဉ်ထားသိမိဖို့လိုသည်” (မြဇင်၊ ၂၃၂)

ဟုလည်းကောင်း ကဗျာတွင် စကားလုံးရွေးချယ်တည်ဆောက်မှု၏ အရေးပါမှုကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားပါ သည်။

ယခုလေ့လာတင်ပြထားသော စတုတ္ထရာသီသီချင်း၏ ပထမအပိုဒ်တွင် နွေရာသီ၏ သရုပ်ကို -

“ဒေါင်းစကြာနေကြောင့် . . . ဟောင်းရွက်ညှာကြွေ . . . တောင်လေသွန်ရာအဝေး
ငှက်ကျေးနဲ့အနိုင် အပြေးပြိုင်နေကြသည်”

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ နေကို “ဒေါင်းစကြာနေ” ဟု ခုံညားစွာသုံးနှုန်းထားပြီး တောင်လေတိုက်ခတ်မှု ကိုလည်း “တောင်လေသွန်” ဟု လှပဆန်းသစ်စွာ သုံးနှုန်းထားပါသည်။ ထို့ပြင် နွေလေရူးများကလည်း တိုက်ခတ်လိုက်သဖြင့် သစ်ရွက်ကြွေကလေးများ လွင့်ပါသွားကြပုံမှာ ငှက်ကလေးများနှင့်ပင် အပြေး ပြိုင်သည်ဟု ထင်မှတ်မှားရကြောင်း သရုပ်ဖော်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

ဒုတိယအပိုဒ်တွင် မိုးရာသီ၏ သရုပ်ကို -

“တိမ်ညိုကာမိုး မြပွင့်ဖြိုးပြီ လေဆီညွတ်ယိမ်း တောခပ်သိမ်းလည်း လန်းဆန်း
ညွန့်ကိုက် မိုးသို့လိုက်ဟန် နွေနှောင်းဝသန်လက်ဝေခံခဲ့ပြီ”

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ တိမ်ညိုများဖြစ်ထွန်းလာပြီး မိုးများရွာသွန်းပုံကို “တိမ်ညိုကာမိုး မြပွင့်ဖြိုး” ဟု လှပစွာရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ မိုးရာသီကာလတွင် တောတောင်များအတွင်းမှ သစ်ပင်သစ်ရွက်များသည်

လန်းဆန်းသော အညွန့်အဖူးများ ပွင့်ဖူးကြကြောင်း - “လန်းဆန်းညွန့်ကိုက် မိုးသို့လိုက်ဟန်” ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ နွေရာသီမှတစ်ဆင့် မိုးရာသီသို့ ကူးပြောင်းပုံကိုလည်း “နွေနှောင်းဝသန် လက်ဝေခံခဲ့ပြီ” ဟူ၍ လှပဆန်းသစ်စွာရေးသားထားပါသည်။ လျှပ်စီးများလက်နေသည့် မြင်ကွင်းကိုလည်း “ကိုးခွင် လျှပ်ပန်း ဝေဟင်လမ်းက ငွေမင်တွေတန်း” ဟူ၍ အရပ်ကိုးမျက်နှာလုံးတွင် ငွေရောင် လျှပ်စီးတန်းများဖြစ်ပေါ်နေပုံကို မြင်ယောင်လာအောင် သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။

တတိယအပိုဒ်တွင် ဆောင်းရာသီ၏ သရုပ်ကို -

“ဟေမာန်ဦးကို ဖူးတွေ့ပြီ . . . နေသည် မပွင့်ရဲ ပွင့်ရဲ . . . မြူထဲကောင်းကင် . . .
တိုးဝင်နေတော့သည်”

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဆောင်းရာသီသို့ရောက်ရှိပုံကို “ဟေမာန်ဦးကို ဖူးတွေ့ပြီ” ဟု ရေးဖွဲ့ထားပြီး ဆောင်းနံနက်ခင်းများတွင် မြူနှင်းများဖုံးလွှမ်းနေသည့်အတွက် နေသည် လင်းလင်းချင်းချင်း မတောက်ပနိုင်သည့် ဖြစ်အင်ကို “မပွင့်ရဲ ပွင့်ရဲ . . . မြူထဲကောင်းကင် . . . တိုးဝင်နေတော့သည်” ဟူ၍ သက်ရှိအသွင်ဖန်တီးကာ ဖော်ကျူးထားပါသည်။

စတုတ္ထအပိုဒ်တွင် ရာသီသဘာဝ (၃) ခုလွန်မြောက်သောအခါ စတုတ္ထရာသီသည် ချစ်သူက ပစ်ခွာသွားသဖြင့် လွမ်းဆွေးဖွယ်ခံစားနေရသော အခါရာသီဖြစ်ကြောင်း ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုသို့ရေးဖွဲ့ရာတွင် သီချင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပေါ်လွင်စေမည့် စကားလုံးများကို ထိထိမိမိသုံးနှုန်း ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

“ရှာရတဲ့မျက်ဝန်းတွေလည်း နုံးလာပြီ”

ဟူ၍ မိမိကိုပစ်သွားသော ချစ်သူကိုပြန်တွေ့နိုးဖြင့် ရှာဖွေနေရသည်မှာ ပင်ပန်းနေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ချစ်သူကို လွမ်းနေရသောကြောင့် ပင်ပန်းနေပြီဖြစ်ကြောင်းကို “မျက်လုံးများ နုံးလာပြီ” ဟု သုံးနှုန်းထားရာ ခံစားမှုကို ပို၍ လေးနက်လာစေပါသည်။ ထို့ပြင် -

“ပစ်သွားတဲ့ချစ်သူအတွက်ပင် အသက်ရှင်နေရမယ်ဆို ဟင် . . . ဒီလို ဒုက္ခပါရမီ
ရင့်မာခဲ့ရင် ရုပ်ဘဝကြာခြည်ဖွင့်လာဦးမယ့် တို့ရင်ထဲက စတုတ္ထရာသီ”

ဟူ၍ ချစ်သူကို လွမ်းဆွေးနေရသောခံစားချက်ဖြင့် အသက်ရှင်နေရသည့်အဖြစ်သည် ဒုက္ခပါရမီကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုစိတ်ကိုသာ မဖြတ်နိုင်လျှင် နောက်ဘဝထိတိုင် လွမ်းနေဦးမည်ဖြစ်ကြောင်း စကားလုံးအင်အား ကောင်းကောင်းဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ “ဟင်” ဆိုသော အာမေဠိတ်စကားကို ထည့်သွင်း ဖွဲ့စပ်ထားသည့်အတွက်လည်း ရင်ထဲက ခံစားချက်ကို ပို၍ပေါ်လွင်လာစေပါသည်။ ချစ်သူကို လွမ်းနေရသည့်ခံစားချက်ကို “ဒုက္ခပါရမီ” ဟုတင်စားသုံးနှုန်းပြီး နောင်ဘဝထိ လွမ်းနေဦးမည် ဖြစ်အင်ကို “ရုပ်ဘဝကြာခြည်ဖွင့်” ဟုသုံးနှုန်းထားသည်မှာ သီချင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပို၍ လေးနက်လာစေပါသည်။ ထို့ပြင် နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်း ရာသီသုံးခုသည် လောကတွင် ဖြစ်ပျက်နေသော ရာသီသဘာဝ

များဖြစ်ပြီး နောက်ရာသီ တစ်ခုသည် မိမိ၏ရင်ထဲက ရာသီ၊ စတုတ္ထရာသီဖြစ်ကြောင်း “တို့ရင်ထဲက စတုတ္ထရာသီ” ဟုရေးဖွဲ့ထားသည်မှာ ခေါင်းစဉ်နှင့် အဝင်ခွင်ကျနေသောစကား အသုံးအနှုန်းဟုဆိုနိုင်ပြီး သီချင်း၏ရည်ရွယ်ချက်ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသော စကားအသုံးအနှုန်းများဟုလည်း ယူဆနိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် သီချင်းပိုဒ်များ၏ အဆုံးသတ်အပိုဒ်များတွင် စကားလုံးသုံးနှုန်းရာ၌ ဝိစ္စာစကားလုံးများကို ထူးထူးခြားခြားထည့်သုံးကာ ဆင်တူအောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ပထမအပိုဒ်တွင် -

“အဆွေးသည်တောနက် လွမ်းသက်မထွေထွေ ဖြေဖြေဖြည့်ဖြည့် မြေငွေ့လေဆောင်”

ဟုဖွဲ့ပြီး ဒုတိယအပိုဒ်တွင် -

“အဆွေးသည်တောနက် ချမ်းရက်ကစွေစွေ ကြွေကြွေဖွေ့ဖွေ့ ရေပြည့်ရေသောင်”

ဟုဖွဲ့ကာ တတိယအပိုဒ်တွင် -

“အတွေးသည် တောနက် ဖျန်းပက်စလေပြေ ဝေဝေဝေဝေ ခြွေ၍ကြွေယောင်”

ဟုဖွဲ့ထားပါသည်။ နောက်ဆုံးအပိုဒ်တွင်မူ -

“အဝေးသည်တောနက် လွမ်းရက်ကရှည်ရှည် ကြေကြေမြည့်မြည့် ဖြေ၍မပြေအောင်”

ဟူ၍ ဖွဲ့ထားပါသည်။ သီချင်း (၄)ပိုဒ်လုံးတွင် နွေ၏သရုပ်၊ မိုး၏သရုပ်၊ ဆောင်း၏သရုပ်နှင့် အလွမ်း၏ သရုပ်တို့ကို ပေါ်လွင်စေသော စကားအသုံးအနှုန်းများကို သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သီချင်း ပိုဒ် (၄) ပိုဒ်လုံးကို ဆင်တူသောအဖွဲ့များဖြင့် ဖွဲ့စပ်လိုက်သည့်အတွက် ခံစားမှုသည် ပို၍ထင်ရှားလာ စေပါသည်။ ကဗျာပရိယာယ်အရ ချိန်ထိုးကြည့်လျှင် ရာသီသဘာဝ အခြေအနေများမှ တစ်ဆင့်ခံစား ရသော အလွမ်းခံစားချက်များကို ပေါ်လွင်လာစေရန် နှိုင်းယှဉ်တင်ပြထားခြင်းဟု ယူဆနိုင်သကဲ့သို့ အလွမ်းခံစားချက်ကိုပေါ်လွင်လာအောင် တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့်တက်ကာ ဖန်တီးခြင်းဟုလည်း ယူဆ နိုင်ပါသည်။

သီချင်းအပိုဒ်တိုင်း၏ အဆုံးတွင်လည်း -

“နွေရိပ်ကိုယ်ယောင်သန်းတော့သည်”

“မိုးရိပ်ညိုမှောင်ဖျန်းတော့သည်”

“ဆောင်းရိပ်အငိုယောင် လွှမ်းတော့သည်”

“နှောင်းရိပ်ပိုတောင် လွမ်းတော့သည်”

ဟု အချဉ်ညီဖြင့် ဖွဲ့ထားရာတွင် စကားလုံးအနေဖြင့် ဆန်းသစ်မှုရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်းရာသီ ၃ ခုမှလွန်သောအခါ အလွမ်းခံစားမှုကို ခံစားရစေကြောင်း “နွေရိပ်၊ မိုးရိပ်၊ ဆောင်းရိပ်၊ နှောင်းရိပ်” ဟူ၍ခံစားချက်ကို ပေါ်လွင်အောင် စကားလုံး၏အင်အားဖြင့် တစ်ဆင့်ချင်းစီဖွဲ့ပြထားပါ သည်။

ယခုလေ့လာတင်ပြထားသော သီချင်းတွင် စကားလုံးရွေးချယ်သုံးနှုန်းမှုပိုင်နိုင်ခြင်း၊ စကားလုံး နှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့၏ ဆက်စပ်မှု ပြေပြစ်ခြင်း၊ ဆန်းသစ်သော စကားအသုံးအနှုန်းများ သုံးနှုန်းနိုင် ခြင်း စသည့် စကားလုံးဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုကြောင့် သီချင်း၏ အာနိသင်သည် ပို၍ထက်မြက် လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စာဆိုတင်ပြလိုသော အလွမ်းခံစားချက်ကို စကားလုံးဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်မှုဖြင့် ပေါ်လွင်အောင် တင်ပြထားနိုင်ကြောင်း တွေ့မြင်ရပါသည်။

၄၊ ၂။ နိမိတ်ပုံဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု

နိမိတ်ပုံ နှင့်ပတ်သက်၍ -

“နိမိတ်ပုံများ တစ်ပုံပြီးတစ်ပုံပြခြင်းသည်လည်း ကာရန်ကိုအစားထိုးသော အင်အား တစ်ရပ်ဖြစ်သည်” (မြဇင်၊ ၂၄၅)

ဟု ဆရာမြဇင်က ဆိုထားပါသည်။ ထို့ပြင် မြဝင်း(ဒဿန)က ရသပညာနိဒါန်း(၁၉၉၉) စာအုပ်တွင် -

“နိမိတ်ပုံသည် အနုပညာ၏အနှစ်သာရ(ဝါ)အဓိကလက္ခဏာဖြစ်သည်။ အနုပညာ အကြောင်း ပြောပြဆိုလျှင် နိမိတ်ပုံအကြောင်းသည် ဓမ္မတာအားဖြင့် ပါလာရသည်။ အနုပညာရပ်တို့သည် ဒိဋ္ဌလောကကို နိမိတ်ပုံများဖြင့် ထင်ဟပ်ကြသည်ချည်းဖြစ် သည်” (စာ -၁၂၄)

ဟူ၍ နိမိတ်ပုံသည် ဒိဋ္ဌလောကကို ထင်ဟပ်ကြောင်း၊ အနုပညာတစ်ခုတွင် နိမိတ်ပုံအရေးကြီးကြောင်း ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိမိတ်ပုံဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု အားကောင်းသည်နှင့်အမျှ အနုပညာ ပစ္စည်းသည် ပို၍ ထင်ရှားပေါ်လွင်လာစေကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ယခုလေ့လာတင်ပြထားသော စတုတ္ထရာသီသီချင်းတွင် နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်းရာသီတို့၏ သရုပ်ကို နိမိတ်ပုံအဖွဲ့များဖြင့် တင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သီချင်း၏ ပထမအပိုဒ်တွင် နွေရာသီ၌ သစ်ရွက်များ ကြွေကျသည့်နိမိတ်ပုံကို -

“ဒေါင်းစကြာနေကြောင့် . . . ဟောင်းရွက်ညှာကြွေ . . . တောင်လေသွန်ရာအဝေး
ငှက်ကျေးနဲ့အနိုင် အပြေးပြိုင်နေကြသည်” (စာ -၂၃၇)

ဟူ၍ ဖော်ကျူးထားပါသည်။ နွေရာသီတွင် နွေလေရူးများက တိုက်ခတ်လိုက်သဖြင့် သစ်ရွက်ကြွေ ကလေးများ လွင့်ပါသွားကြပုံမှာ ငှက်ကလေးများနှင့်ပင် အပြေးပြိုင်သည်ဟု ထင်မှတ်မှားရကြောင်း ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့သည် နွေရာသီ၏နိမိတ်ပုံကို လှလှပပဖော်ကျူးထားသော အဖွဲ့ဟု ဆိုနိုင်ပါ သည်။

ထို့နောက် နွေရာသီ၏ နိမိတ်ပုံကို -

“ပင်စည်ရိုးတံကျဲတွေ မိုးယံထဲတိုးလိုသာမှီ ရာသီနှောပြန်အစ ဂိမန္တနိမိတ်ပုံသည်
ငုံစည်ပေါက်လဲ အင်ကြင်းခဲရဲရဲနီနီ ရွှေရည်တစ်ချို့ ညိုညိုမဇူ တလူလူအိုင်ဖုံး
တစ်မြိုင်လုံးဝေစည်ဖြေမဆည်ဥဩ သွေးသံနှောလို့ ပြောပြနေပြီ”

ဟူ၍ နွေရာသီတွင် သစ်ပင်များခြောက်သွေ့နေပုံ၊ ကောင်းကင်ပြာနောက်ခံတွင် သစ်ပင်တို့မှ
ခြောက်သွေ့သော ရိုးတံများက ကောင်းကင်ပြင်ထက်သို့ တိုးတက်နေသယောင် ထင်မှတ်နေကြောင်း၊
နွေရာသီတွင် ပေါက်၊ လဲ၊ အင်ကြင်း၊ စသောပန်းများကလည်း တစ်တောလုံးအနှံ့ ပွင့်နေကြကြောင်း
ရာသီသဘာဝသရုပ်ကို ပေါ်လွင်အောင် ဖွဲ့စပ်ထားပါသည်။ ပန်းများပွင့်နေသည့် ပုံရိပ်ကို “ငုံစီ”၊ “ရဲရဲနီနီ”၊
“ရွှေရည်တစ်ချို့”၊ “ညိုညိုမဇူ တလူလူအိုင်ဖုံး တစ်မြိုင်လုံးဝေစည်” ဟူ၍ ပန်းတို့၏ အရောင်များ၊
ပွင့်နေသည့်ဟန်ပန်းများကို ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထို့ပြင် နွေရာသီတွင် ပင်စည်ရိုးတံကျဲများနောက်ခံကာ
ပန်းမျိုးစုံတို့ပွင့်လန်းနေသည့် မြင်ကွင်းတွင် ဥဩငှက်ကလေးကလည်း လွမ်းဆွေးဖွယ်သီကျူး
နေကြောင်းဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ နွေ၏သရုပ်ကို စိတ်မျက်စိတွင် မြင်ယောင်ရုံမျှမက စိတ်နားဖြင့်ပါ
ကြားယောင်လာအောင် နိမိတ်ပုံဖြင့် ဖန်တီးထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

မိုးရာသီ၏ သဘာဝအခြေအနေကိုလည်း -

“နေခြည်ဆွေးစိတ်နဲ့ တစ်ရေးအိပ်စဉ် မိုးတစ်ပြင်ဝယ် ကိုးခွင်လျှပ်ပန်း ဝေဟင်လမ်း
က ငွေမင်တွေတန်းတော့ ဒန်းလည်ပျံ့မွှေး မုလေး ခတ္တာယင်းမာပုန်းညက် ပြုံးလျက်
နှင့် စံပယ်တွေ ပွင့်ကြသည်”

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အရပ်ကိုးမျက်နှာလုံးတွင် လျှပ်နွယ်လျှပ်ပန်းများဖြင့် ကောင်းကင် တစ်ပြင်
လုံးကို ငွေရောင်များလင်းလက်နေကြောင်း၊ ဒန်းပန်း၊ မုလေးပန်း၊ ခတ္တာပန်း၊ ယင်းမာပန်း၊ ပုန်းညက် ပန်း၊
စံပယ်ပန်းများပွင့်နေကြကြောင်း ပေါ်လွင်အောင်ဖွဲ့စပ်ထားပါသည်။ ကောင်းကင်တွင် လျှပ်စီးကြောင်း
များ ပေါ်ထွက်နေသည်ကို “ငွေမင်တွေတန်း” ဟုဖွဲ့ထားရာ စိတ်မျက်စိတွင် မြင်ယောင်လာ စေပါသည်။
ပန်းများပွင့်နေသည်ကိုလည်း “ပြုံးလျက်”ဟုသုံးနှုန်းထားရာ ပန်းတို့ပွင့်နေသည်မှာ စိတ်ကြည်နူးစရာ
ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားလာစေပါသည်။ မိုးရာသီ၏သရုပ်ကို အလှပဆုံးဖော်ကျူးပြထားသော နိမိတ်ပုံ
အဖွဲ့ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဆောင်းရာသီ၏ သရုပ်ကိုလည်း -

“နှင်းရည်စိုစ ခွာညိုနဲ့ သဇင် ပြာသိုယှဉ်ကာ ပွင့်နေတာများ မြွှက်တွေကြားမှာ
ခူးရက်စရာမရှိအောင် လှလွန်းသည်၊ အို ညအစွန်းက လဝန်းကလေးပင် နှင်းလွင်ပြင်
ထဲ မြှုပ်ချီပေါ်ချီ”

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဆောင်းရာသီကာလတွင် နှင်းများကျသဖြင့် ခွာညို၊ သဇင်စသော ပန်းများတွင် နှင်းရည်များစိုနေသည်မှာ လှပလွန်းသဖြင့် ခူးရက်စရာမရှိကြောင်း၊ ဆောင်းရာသီကာလတွင် နှင်းမြူများ အုံ့ဆိုင်းနေသည့်အတွက် လမင်းသည် ပေါ်လိုက်ပျောက်လိုက် ဖြစ်နေကြောင်း ရာသီသဘာဝအလှ မြင်ကွင်းကို ပေါ်လွင်အောင် ဖွဲ့စပ်ထားပါသည်။

သီချင်းတွင် နွေရာသီ၊ မိုးရာသီ၊ ဆောင်းရာသီတို့၏ သရုပ်ကို ပန်းချီကားချပ်များပမာ စိတ်မျက်စိအာရုံတွင် ပုံရိပ်ထင်လာအောင် နိမိတ်ပုံအဖွဲ့များဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်းတို့၏ နိမိတ်ပုံကို တစ်ပိုဒ်ချင်းစီတွင် လှလှပပဖွဲ့ပြကာ စတုတ္ထရာသီတွင် ကြုံဆုံရမည့် အလွမ်းရာသီကို စိတ်ဝင်စားလာစေရန် ကြိုတင်ခင်းပြထားသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ နိမိတ်ပုံဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၏ အာနိသင်ကြောင့် စာဆိုတင်ပြလိုသော အနက် အဓိပ္ပာယ်သည် ပို၍ ထင်ရှားလာစေသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

၄၊ ၃။ ကာရန်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု

သီချင်းတစ်ပုဒ်ကို ဖန်တီးရာတွင် ကာရန်သည် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်ပါသည်။ ကာရန်နှင့်ပတ်သက်၍ ဇော်ဂျီ ရသစာပေအဖွဲ့နှင့်နိဒါန်းတွင် -

“ကာရန်ဆိုသည်မှာ အသံကိုဆိုလိုသည်။ ကာရန်သည်အသံဖြစ်သောကြောင့် အဓိကအားဖြင့် မျက်စိအတွက်မဟုတ်၊ နားအတွက်သာဖြစ်သည်” (စာ-၂၂၅)

ဟုဆိုထားရာ အသံကိုအားပြုရသော သီချင်းတစ်ပုဒ်တွင်မူ ကာရန်က ပို၍အရေးပါကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က -

“ကာရန်ယူထားသော အသံတူများကြောင့် နားဝင်ချိုသည်။ အသံများကို အနိမ့်အမြင့်၊ အတက်အကျ၊ အလဲအလှယ် ဖွဲ့သည့်အတွက်အသက်ဝင်သည်။ ရွတ်၍ကောင်းသည်” (စာ-၁၁၉)

ဟု ဆိုထားပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ကာရန်ညီညွတ်မှုရှိပါက သီချင်း၏ အသံစီးဆင်းမှုကို အထောက်အကူ ပြုနိုင်ကြောင်း သိရပါသည်။

ယခုလေ့လာတင်ပြထားသော စတုတ္ထရာသီသီချင်းသည် နဘောထပ်ကာရန်ကို အများဆုံး အသုံးပြုထားပါသည်။ နဘောထပ်ကာရန်သည် သီချင်း၏ အသံစီးဆင်းမှုကို ချောမောပြေပြစ်မှုရှိစေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သီချင်းပထမအပိုဒ်တွင်

“ဒေါင်းစကြာနေကြောင့် ဟောင်းရွက်ညှာကြွ တောင်လေသွန်ရာအဝေး ငှက်ကျေး နဲ့အနိုင် အပြေးပြိုင်နေကြသည်”

ဟူသောအဖွဲ့တွင် “ဒေါင်းစကြာနေ” ဟူသောအဖွဲ့နှင့် နဘောကိုက်အောင် “ဟောင်းရွက်ညွှာကြွေ” ဟု ဆက်လက်ဖွဲ့ဆို ထားပါသည်။ ကာရန်ယူရာတွင်လည်း “နေ - ကြွေ - လေ” ဟူ၍ အသံတူများကို ကာရန် ယူထားပါသည်။

ဒုတိယအပိုဒ်တွင်လည်း မိုးရာသီတွင် လျှပ်စီးများလက်နေသည့်ဖြစ်အင်ကို -

“ဝေဟင်လမ်းက ငွေမင်တွေတန်း”

ဟူ၍ “ဝေဟင်လမ်း - ငွေမင် တန်း” ဟူ၍ နဘောထပ်ကာရန်ကို အသုံးပြုကာရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

သီချင်း (၄) ပိုဒ်လုံး၏ အဆုံးသတ်များကို ဖွဲ့ဆိုရာတွင် အချဉ်ညီ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါ သည်။ ပထမအပိုဒ်တွင် -

“အဆွေးသည်တောနက် လွမ်းသက်မထွေထွေ ဖြေဖြေဖြည့်ဖြည့် မြေငွေ့ လေဆောင်
(နွေရိပ်ကိုယ်ယောင်သန်းတော့သည်)”

ဟုဖွဲ့ပြီး ဒုတိယအပိုဒ်တွင် -

“အဆွေးသည်တောနက် ချမ်းရက်ကစွေစွေ ကြွေကြွေဖွေ့ဖွေ့ ရေပြည့်ရေသောင်
(မိုးရိပ်ညိုမှောင်ဖျန်းတော့သည်)”

ဟုဖွဲ့ကာ တတိယအပိုဒ်တွင် -

“အတွေးသည် တောနက် ဖျန်းပက်စလေပြေ ဝေဝေဝေဝေ ခြွေ၍ကြွေယောင်
(ဆောင်းရိပ်အငိုယောင်လွမ်းတော့သည်)”

ဟုဖွဲ့ထားပါသည်။ နောက်ဆုံးအပိုဒ်တွင်မူ -

“အဝေးသည်တောနက် လွမ်းရက်ကရှည်ရှည် ကြေကြေမြည့်မြည့် ဖြေ၍မပြေ အောင်
(နှောင်းရိပ်ပိုတောင်လွမ်းတော့သည်)”

ဟူ၍ ဖွဲ့ထားပါသည်။

သီချင်းတစ်ပုဒ်လုံးတွင် ကဗျာကဲ့သို့ လေးလုံးစပ်ကာရန်ကိုသုံးကာ စပ်ဆိုထားခြင်း မဟုတ် သော်လည်း စကားလုံးကို ပုံသေသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိဘဲ သီချင်း၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လိုက်၍ ကာရန်ကို အလှည့်အပြောင်းပြုကာ ကာရန်ညီအောင် စပ်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သီချင်း၏ အပိုဒ် (၄)ပိုဒ်လုံးကို ရတုဆန်ဆန် အချဉ်ညီချကာ ကာရန်လိုက်အောင် ရေးဖွဲ့ထား သည့်အတွက် သီချင်း၏ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်သည် ပို၍ထင်ရှားလာစေပါသည်။ ဆင်တူသော ကာရန် အဖွဲ့များကြောင့် ဆိုလိုသည့်အဓိပ္ပာယ်မှ သွေဖည်သွားခြင်းမရှိဘဲ ခံစားမှုကို တစ်ဆက်တည်း ခံစားရ စေကာ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပို၍လေးနက်လာစေပါသည်။ ကာရန်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၏ အင်အား

ကြောင့် သီချင်း၏ အာနိသင်ထက်မြက်လာအောင်လည်း အထောက်အကူ ပြုပေးနိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၄၊ ၄။ နရီဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု

သီချင်းတစ်ပုဒ်တွင် ကာရန်ထက်စာလျှင် နရီကပို၍ အဓိကကျသည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ နရီ၏ စွမ်းအားကြောင့် သီချင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားလေးနက်လာစေသည်သာမက သီချင်း သီဆိုရာတွင်လည်း ချောမွေ့ပြေပြစ်မှုရှိကြောင်း တွေ့မြင်ရပါသည်။ နရီနှင့်ပတ်သက်၍ မြဇင်က -

“နရီသည် ရုပ်ဝတ္ထုအမူအရာများကိုသာမက အလွန်ထွေပြားသောစိတ်၊ အမြဲ လှုပ်ရှားနေသောစိတ်၊ ပြောင်းလဲတတ်သောစိတ်၏ အမူအရာများကိုလည်း ပေါ်လွင်အောင် ဖော်ကျူးနိုင်ကြောင်း၊ နရီသည်သိမှုအမျိုးမျိုး၊ သဘောထားအမျိုးမျိုး၊ ခံစားမှုအမျိုးမျိုးကို ဖော်ကျူးနိုင်သည်” (မြဇင်၊ ၄၃)

ဟုလည်းကောင်း၊

“စကားလုံးများကပေးသော အနက်အဓိပ္ပာယ်အပြင် နရီအဆောက်အအုံက ပေးသော အနက်အဓိပ္ပာယ်များလည်း ပါဝင်ကြောင်း တွေ့ရသည်” (မြဇင်၊ ၄၅-၄၆)

ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ယခုလေ့လာတင်ပြထားသော စတုတ္ထရာသီ သီချင်း၏ ပထမအပိုဒ်၊ ဒုတိယအပိုဒ်၊ တတိယအပိုဒ်တို့တွင် နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်းရာသီတို့၏ သရုပ်ကို ဆန်းသစ်သော စကားလုံးများဖြင့် ပေါ်လွင်ပီပြင်အောင် ရေးဖွဲ့ထားပြီး စတုတ္ထအပိုဒ် (နောက်ဆုံးပိုဒ်) တွင်မူ နွေမိုးဆောင်းစသော ရာသီ (၃) ခုတို့မှ ကျော်လွန်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ကြောင်းရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ နွေရာသီ၊ မိုးရာသီ၊ ဆောင်းရာသီတို့၏ မြင်ကွင်း များကို ပန်းချီကားချပ်များပမာ သရုပ်ဖော်ကာ ကာလစဉ်အတိုင်းဖွဲ့ဆိုပြီး နောက်ဆုံးအပိုဒ်တွင်မူ ခံစားချက်ကို လှစ်ဟပြကာ နရီကို အပြောင်းအလဲပြုလိုက်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

နွေမိုးဆောင်းတို့သည် တစ်လှည့်စီ လည်ပတ်နေသော သဘောရှိရာ နွေပြီးလျှင် မိုး၊ မိုးပြီးလျှင် ဆောင်း၊ ဆောင်းပြီးလျှင် နွေ ဟူ၍ ထပ်လာလိမ့်ဦးမည်ဟု မျှော်လင့်သော်လည်း စတုတ္ထရာသီ ရှိသေးကြောင်း ဖွဲ့ပြလိုက်သောအခါ အတွေးဆန်းသစ်မှုရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ကာလစဉ် အတိုင်း ဖွဲ့နေရာမှ နောက်ဆုံးတွင် တစ်ဆင့်တက်ကာ ခံစားချက်ကိုဖော်ပြလိုက်ခြင်းသည် သီချင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို နရီဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ခြင်း ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

သီချင်း (၄)ပိုဒ်လုံးတွင် သံလတ်များကို အများဆုံးအသုံးပြုထားသည့်အတွက် လွမ်းဆွေးရ သော ခံစားချက်ကို ပို၍ ထင်ရှားလာစေသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ သံလတ်များ၏ ကြားတွင် သံတို၊ သံရှည်များကို

တစ်လှည့်စီအသုံးပြုကာ စာကြောင်း အတိုအရှည်နှင့် သီချင်း၏အဓိပ္ပာယ်ကို နရီဖြင့်ဖော်ဆောင်သွားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

သီချင်းတွင် လောကသဘာဝ၌ (၃)ရာသီသာရှိသော်လည်း ယခုသီချင်းတွင်မူ (၃) ရာသီမက (၄) ရာသီရှိကြောင်း၊ ထိုရာသီသည် အလွမ်းဒုက္ခတို့ဖြင့် ဖြည့်မဆည်းနိုင်ဖြစ်နေရသော အလွမ်းရာသီ ဖြစ်ကြောင်း ဖွဲ့လိုက်သည့်အတွက် သီချင်း၏ ခေါင်းစဉ်နှင့် ချိတ်ဆက်မိစေပါသည်။ သီချင်းခေါင်းစဉ်နှင့် သီချင်းစာသားများ၊ သီချင်း၏အသံများ၊ သီချင်း၏အနက်အဓိပ္ပာယ်များကို နရီဖြင့် ချိတ်ဆက်ထားသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၅။ တွေ့ရှိချက်

ဤစာတမ်းကို လေ့လာခြင်းဖြင့် တေးသီချင်းတစ်ပုဒ်ဖန်တီးခြင်းနှင့် ကဗျာတစ်ပုဒ်ဖန်တီးခြင်းသည် အနည်းငယ်ကွဲပြားမှုရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ သီချင်းသည် ကဗျာဟူသော နယ်ပယ်ကြီးထဲတွင် ပါဝင်ပြီး သီချင်းဖန်တီးရာတွင် ကဗျာဖန်တီးမှုကဲ့သို့ စကားလုံး၊ ကာရန်၊ နိမိတ်ပုံ၊ နရီတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရပါသည်။ သို့သော် ကဗျာနှင့်သီချင်းသည် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ရာတွင် သဘောချင်းဆင်တူသော်လည်း သီချင်းတွင် ကဗျာထက် အသံအနိမ့်အမြင့်နှင့် နားဝင်ချိုစေသည့် တေးသွားဖန်တီးမှုကို ပို၍အားပြုကာ ဖန်တီးကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ကဗျာ ဟူသော အနုပညာ ပစ္စည်းနှင့် သီချင်းဟူသော အနုပညာပစ္စည်းသည် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုတွင် တစ်သမတ်တည်း မရှိကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ပြင် သီချင်းတစ်ပုဒ်၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုသည် သီချင်း၏ အာနိသင်ကို ထက်မြက်လာအောင် အထောက်အကူပြုပေးနိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါ သည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ယခုလေ့လာတင်ပြထားသော စတုတ္ထရာသီသီချင်းသည် ကဗျာဖန်တီးဖွဲ့စပ်မှုအတိုင်းပင် စကားလုံး၊ နိမိတ်ပုံ၊ ကာရန်၊ နရီစသည့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု သဘောတရားများအတိုင်း ဖန်တီးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သီချင်းတွင် ထိမိသော စကားလုံးများကို ရွေးချယ်သုံးနှုန်းကာ ကာရန်၏အားကို ယူလျက် စာကြောင်းအလျားကို ဆန့်ထုတ်သင့်သလောက် ဆန့်ထုတ်ပြီး နိမိတ်ပုံဖြင့် အားဖြည့်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့နောက် နရီဖြင့်သီချင်း၏ အသံနေအသံထားနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သီချင်းတွင် နွေမိုး၊ ဆောင်းရာသီတို့၏ မြင်ကွင်းကို ပန်းချီကားတစ်ချပ်သဖွယ် ပုံပေါ်လာ အောင် ထိမိသောစကားလုံးများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိမိလေးနက်သော၊ ဆန်းသစ်

သော စကားလုံးများကို တစ်ဆင့်ချင်းစီဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ကာ အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှား လေးနက်လာအောင် ဖန်တီးထားသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် သီချင်းတွင် နွေရာသီ၊ မိုးရာသီ၊ ဆောင်းရာသီတို့၏ နိမိတ်ပုံကို စိတ်မျက်စိ၊ စိတ်နားတို့တွင် မြင်ယောင်ကြားယောင်လာအောင် နိမိတ်ပုံဖန်တီးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်းတို့၏ နိမိတ်ပုံကို တစ်ဆင့်ချင်းပုံပေါ်လာအောင် ဖွဲ့စည်းထားပြီး နောက်ဆုံးအလွမ်းကြောင့် ခံစားရသော စတုတ္ထရာသီ၏ နိမိတ်ပုံကို ဖော်ကျူးလိုက်သောအခါ သီချင်းမှပေးသော ခံစားမှုသည် ပို၍လေးနက်လာသည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

ထို့အတူ ကာရန်ဖန်တီးရာတွင်လည်း နဘေထပ်ကာရန်များ၊ အသံတူစကားလုံးများကို သီချင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလိုက်၍ ဆီလျော်အောင် သုံးနှုန်းရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကာရန်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံညီညွတ်မှုကြောင့် သီချင်းသည် ပြေပြစ်ချောမွေ့မှုရှိလာသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။

ကာရန်ကြောင့် သီချင်း၏ ပြေပြစ်ချောမွေ့သည်ကို နရီဖြင့်အားဖြည့်ပေးလိုက်သောအခါ သီချင်း၏အသံနှင့် အနက်သည် တစ်သားတည်းဖြစ်သွားသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ နွေရာသီ၊ မိုးရာသီ၊ ဆောင်းရာသီတို့၏ မြင်ကွင်းများကို ပန်းချီကားချပ်များပမာ သရုပ်ဖော်ကာ ကာလစဉ် အတိုင်း ဖွဲ့ဆိုပြီး နောက်ဆုံးအပိုဒ်တွင်မူ ခံစားချက်ကို လှစ်ဟပြကာ နရီကိုအပြောင်းအလဲ ပြုလိုက်သည့်အတွက် အတွေးဆန်းသစ်မှုရှိသည်ဟု သုံးသပ်နိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် နွေ၊ မိုး၊ ဆောင်းတို့၏ ရာသီသဘာဝကို ပုံစံတူအဖွဲ့များဖြင့် တစ်ကွက်ချင်း ပုံစံချဖွဲ့ဆိုပြီးမှ အလွမ်းရာသီ၏သဘာဝကို နောက်ဆုံးမှသိမြင်စေရန် အကွက်သဘောဆောင်ကာ စည်းရုံးထားသော ဒီဇိုင်းဖြင့် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသော သီချင်းတစ်ပုဒ်ဟုလည်း ယူဆမိပါသည်။

ယခုလေ့လာတင်ပြထားသော သီချင်းတွင် အဓိပ္ပာယ်လေးနက်ထင်ရှားစေသော စကားလုံးတို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၊ မြင်ကွင်းနှင့် ခံစားချက်ကိုပုံပေါ်စေသည့် နိမိတ်ပုံဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၊ အသံကို အားဖြည့်ပေးသော ကာရန်၏ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှု၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့် အသံကို တစ်သားတည်း ဖြစ်စေသည့် နရီ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုတို့ အချင်းချင်းအပြန်အလှန် စည်းလုံးညွတ်နေကြသည်ဖြစ်ရာ သီချင်းကိုနားထောင်လိုက်သည်နှင့် လွမ်းဆွေးဖွယ်ရာသ ခံစားမှုများကို ခံစားရသည်ကို တွေ့မြင်ရပါသည်။ သီချင်းတစ်ပုဒ်လုံးကို ခြုံကြည့်လျှင် စတုတ္ထရာသီသီချင်း၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုသည် ရတုဆန်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ကြောင်း သုံးသပ်မိပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းမှတစ်ဆင့် အနုပညာပစ္စည်းတို့၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုသဘောကို တီးခေါက်လေ့လာ နိုင်လိမ့်မည်ဖြစ်ပြီး အခြားအနုပညာပစ္စည်းများ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုကိုလည်း ဆက်လက်လေ့လာနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ကျော်ဇော၊ မောင်။ (၂၀၂၀)။ ရင်ဘတ်ထဲမှလာသော သီချင်းများ။ ရန်ကုန်၊ လင်းလွန်းခင်စာပေ။
- ခင်မင်၊ မောင် (ခန့်ဖြူ)။ (၂၀၁၀)။ စာပေသမုဒ္ဒရာ၌လက်ပစ်ကူးခြင်း(ဒုကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ အားမာန်သစ်စာပေ။
- ခင်မင်၊ မောင် (ခန့်ဖြူ)။ (၂၀၁၄)။ သီချင်းနားထောင်သူတစ်ယောက်၏ ရင်ထဲကသီချင်းများအကြောင်း။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။
- ချစ်ဦးညို။ (၂၀၀၈)။ (၂၀၀၈)။ မြို့မငြိမ်းနှင့် ဂလိုဘယ်လိုက်ဇေးရှင်းတေးသီချင်းခံစားမှုစာစုများ။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်တိုက်။
- စောမုံညင်း။ (၁၉၆၁)။ ဂီတဟူသည်။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။
- ဇော်ဂျီ။ (၂၀၀၄)။ ရသစာပေအဖွင့်နှင့်နှိမ့်အိမ်။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- တင်ဦး (ပုဂံဝန်ထောက်မင်း-)။ (၁၉၆၉)။ ကဗျာဗန္ဓုသာရကျမ်း။ ရန်ကုန်၊ လယ်တီမဏ္ဍိုင်။
- မျိုးသန့်။ (၂၀၀၅)။ ခေတ်ပေါ်မြန်မာကဗျာဆောင်းပါးများ။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်ပုံနှိပ်တိုက်။
- မျိုးသန့်။ (၂၀၁၈)။ ခေတ်ပေါ်မြန်မာကဗျာ၏ နည်းဗေဒဆိုင်ရာလေ့လာချက်တစ်ချို့။ ရန်ကုန်၊ ကျော်မွှေးစာပေ။
- မြဇင်။ (၂၀၁၇)။ ကဗျာနုရီနှင့် နိမိတ်ပုံ(တကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- မြဝင်း(ဒဿန)။ (၁၉၉၉)။ ရသပညာနှိမ့်အိမ်။ ရန်ကုန်၊ ခရမ်းရောင်စာစဉ်။
- မြင့်ကြည်၊ ဦး။ (၂၀၀၁)။ မြန်မာတေးဂီတအနုစာပေသမိုင်း၊ အမျိုးသားလူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဦးစီးဌာန။
- မြင့်ကြည်ဦး။ (၂၀၁၁)။ စာပေနှင့်ဂီတ ဂီတနှင့် စာပေ။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်ပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၁၀)။ မြန်မာအဘိဓာန်(ဒုကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။
- လှထွတ်(စန္ဒယား-)။ (၂၀၁၁)။ မြန်မာဂီတရေစီးကြောင်း (ဒုကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ချမ်းသာပုံနှိပ်တိုက်။

နောက်ဆက်တွဲ

စတုတ္ထရာသီ

ရေး - ဂီတစာဆိုမောင်ကျော်ဇော

ဆို - ခင်ညွန့်ရည်

ဒေါင်းစကြာနေကြောင့် . . . ဟောင်းရွက်ညှာကြွေ . . . တောင်လေသွန်ရာအဝေး ငှက်ကျေးနဲ့အနိုင်
အပြေးပြိုင်နေကြသည် . . . ပင်စည်ရိုးတံကျဲတွေ မိုးယံထဲ တိုးလို့သာမှီ . . . ရာသီနေ့ပြန်အစ . . .
ဂိမ္မန္တနိမိတ်ပုံသည်၊ ငုံ့စည်ပေါက်လဲ အင်ကြင်းခဲရဲရဲနီ . . . ရွှေရည်တစ်ချို့ . . . ညိုညိုမဇူ တလူလူ အခိုင်ဖုံး
တစ်မြိုင်လုံးဝစည် . . . ဖြေမဆည်ဥဩ သွေးသံနှောလို့ ပြောပြနေပြီ။ အဆွေးသည်တောနက် လွမ်းသက်
မတွေ့တွေ့ ဖြေဖြေဖြည့်ဖြည့် မြေငွေ့လေဆောင် (နေ့ရိပ် ကိုယ်ယောင်သန်းတော့သည်)

တိမ်ညိုကာမိုး မြပွင့်ဖြိုးပြီ လေဆီညွတ်ယိမ်း တောခပ်သိမ်းလည်း လန်းဆန်း ညွန့်ကိုက်
မိုးသို့လိုက်ဟန် နွေနှောင်းဝသန်လက်ဝေခံခဲ့ပြီ . . . နေခြည်ဆွေးစိတ်နဲ့ တစ်ရေးအိပ်စဉ် မိုးတစ်ပြင်ဝယ်
ကိုးခွင်လျှပ်ပန်း ဝေဟင်လမ်းက ငွေမင်တွေတန်းတော့ ဒန်းလည်ပျံ့မွှေး . . . မုလေးခတ္တာ ယင်းမာ
ပုန်းညက် ပြုံးလျက်နှင့် စံပယ်တွေ ပွင့်ကြသည် . . . အခါမီကြည်နူးရွယ်ရည်စူး ဦးခိုက်မျှော်ရည်၊
အဆွေးသည်တောနက် ချမ်းရက်ကစွေစွေ ကြွေကြွေဖွေဖွေ ရေပြည့်ရေသောင် (မိုးရိပ်ညိုမှောင်
ဖျန်းတော့သည်)

ဟေမာန်ဦးကို ဖူးတွေ့ရပြီ . . . နေသည် မပွင့်ရဲ ပွင့်ရဲ . . . မြူထဲကောင်းကင် . . . တိုးဝင်နေတော့
သည် . . . နှင်းရည်စိုစ ခွာညိုနဲ့ သဇင် ပြာသိုနဲ့ယှဉ်ကာ ပွင့်နေတာများ မြရွက်တွေကြားမှာ နူးရက်
စရာမရှိအောင် လှလွန်းသည်။ အို ညအစွန်းက လဝန်းကလေးပင် နှင်းလွင်ပြင်ထဲ မြှုပ်ချီပေါ်ချီ မကြာမီ
ရာသီဆောင်းအတွက် အအေးပိုရက်စက်မည် . . .

အတွေးသည် တောနက် ဖျန်းပက်စလေပြေ ဝေဝေဝေဝေ ခြွေ၍ကြွေယောင် (ဆောင်းရိပ်အငိုယောင်
လွမ်းတော့သည်)

ဪ ပြောင်းရွှေ့ကာယုန်းပေါ့ . . . အောက်မေ့တာစွန်းတဲ့ သုံးရာသီ . . . အမုန်း ကမ္ဘာတည်
စက်ဝန်းထဲမှာ ပုန်းပါစိတော့ ရှာရတဲ့မျက်ဝန်းတွေလည်း နုံးလာပြီ . . . အိုကွယ် . . . သုံးရာသီမက ကိုယ့်ဘဝ
မှာ ကြည့်တော့ နောင်လာမယ့်နှစ်များစွာထိ ပစ်သွားတဲ့ ချစ်သူအတွက်ပင် အသက်ရှင် နေရမယ်ဆို ဟင်
. . . ဒီလိုနဲ့ ဒုက္ခပါရမီရင့်မာခဲ့ရင် . . . ရပ်ဘဝကြာခြည် ဖွင့်လာဦးမယ့် တို့ရင်ထဲက စတုတ္ထရာသီ . . .

အဝေးသည်တောနက် လွမ်းရက်ကရှည်ရှည် ကြေကြေမြည့်မြည့် ဖြေ၍မပြေအောင် (နှောင်းရိပ်
ပိုတောင်လွမ်းတော့သည်)

ပျူဘာသာစကားရှိ ‘အရေအတွက်နှင့် အစဉ်’ဖော်ပြမှုစနစ်

အောင်မျိုးနိုင်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ပျူဘာသာစကားရှိ သင်္ချာဆိုင်ရာဖော်ပြမှုစနစ်ကို ပျူကမ္ဘာဦးစာများမှတစ်ဆင့် လေ့လာဖော်ထုတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပျူဘာသာစကား၏ သင်္ချာဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များ၌ အသုံးပြုထားသည့် စနစ်များကိုဖော်ထုတ်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပျူဘာသာစကားရှိ ကိန်းဂဏန်း အသုံးပြုမှုစနစ်၊ တွက်ချက်မှုစနစ်နှင့် အရေအတွက်၊ အစဉ်ဖော်ပြမှုစနစ်များကို ဖော်ထုတ်တွေ့ရှိရပါသည်။ ပျူဘာသာစကားကို လေ့လာကြမည့်သူများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

သော့ချက်စကား။ ကိန်း၊ ဂဏန်း၊ အရေအတွက်၊ အစဉ်၊ နေရာရွေးသော ကိန်းဂဏန်း စနစ်၊ နေရာမရွေးသော ကိန်းဂဏန်းစနစ်၊ ပေါင်းစည်းသင်္ကေတ။

၁။ နိဒါန်း

ပျူဘာသာစကားသည် အပြောဘာသာစကားတိမ်ကော၍ အရေးဘာသာစကားသာ ကျန်ရစ်ခဲ့သော ဘာသာစကားဖြစ်သည်။ ပျူဘာသာစကားကို အသုံးပြုသူများမရှိကြတော့သော်လည်း ပျူကမ္ဘာဦးစာများမှတစ်ဆင့် ပျူဘာသာစကားကို လေ့လာနိုင်ပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် ပျူကိန်းဂဏန်းစနစ် များကို သုတေသနပြုဖော်ထုတ်တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။

၁.၁။ သုတေသနပြုသူနှင့် သုတေသနမေးခွန်း

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဘာသာစကားအသီးသီး၌ သင်္ချာဆိုင်ရာများကို ဖော်ပြရာ၌ အရေအတွက်ပြအနေဖြင့်သာမကဘဲ အစဉ်ပြအနေဖြင့်ပါ ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့ဖော်ပြရာ၌ အရေအတွက်ပြခြင်းနှင့် အစဉ်ပြခြင်းကို ကွဲပြားအောင် စနစ်အသီးသီးဖြင့် ဖော်ပြကြသည်။ ထိုသဘောကို ကမ္ဘာ့ဘာသာစကားများ၏ ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်မှုပြခြေပုံများ (The WORLD ATLAS OF LANGUAGE STRUCTURES) စာအုပ်၌

“အကယ်၍ တိကျသောသင်္ချာကိန်းဂဏန်းများကို နာမ်၏နောက်၌ထားပါက အစဉ်ပြကိန်း၏ တာဝန်ထမ်းဆောင်သည်။ နာမ်၏ရှေ့၌ထားပါက အခြေခံကိန်းအဖြစ်သာ ဖော်ပြနိုင်သည်။” (Haspelmath and others, 2005, 218)

ဟူ၍ဖော်ပြထားပါသည်။ ဘာသာစကားအချို့၌ ဂဏန်းအက္ခရာနှစ်မျိုးသုံး၍ ခွဲခြားဖော်ပြသည်။ ဘာသာစကားအချို့၌မူ စာနှင့် ကိန်းဂဏန်းသင်္ကေတ ရော၍ အဆက်အစပ်အရ ဖော်ပြသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပျူဘာသာစကား၌ အသုံးပြုထားသည့် ကိန်းဂဏန်းစနစ်အကြောင်း၊ တွက်ချက်မှုစနစ် အကြောင်း၊ ပျူဘာသာစကား၌ အရေအတွက်နှင့် အစဉ်တို့ကို စနစ်တကျဖော်ပြမှုရှိ/ မရှိနှင့် စနစ်တကျ ဖော်ပြထား

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ စစ်တက္ကသိုလ်

သည်ဆိုပါကလည်း မည်သည့်စနစ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည် ဟူသောအချက်များမှာ လေ့လာဖော်ထုတ်ရမည့် သုတေသနပြဿနာများ ဖြစ်ကြသည်။

စာတမ်းရှင်အနေဖြင့် အဆိုပါ သုတေသနပြဿနာများကို လေ့လာဆန်းစစ်ကြည့်သောအခါ ပျူကိန်းဂဏန်းစနစ်နှင့် တွက်ချက်မှုစနစ်သည် ဗြဟ္မိကိန်းဂဏန်းစနစ်ကို အခြေခံထားခြင်း ဖြစ်မည်ဟုလည်းကောင်း၊ ပျူဘာသာစကားသည် အရေအတွက်နှင့်အစဉ်တို့ကို စာနှင့်ဂဏန်း သင်္ကေတခွဲ၍ ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်မည်ဟုလည်းကောင်း မှန်းဆမိပါသည်။ အဆိုပါသုတေသန အဆိုကြမ်းကို အောက်ပါ သုတေသနမေးခွန်းများဖြင့် လေ့လာသုတေသနပြုဖော်ထုတ်သွားပါမည်-

- (က) ပျူဘာသာစကားသည် မည်သည့်ကိန်းဂဏန်းစနစ်ကို အသုံးပြုထားသနည်း။
- (ခ) ပျူကိန်းဂဏန်းစနစ်၌ အပေါင်း၊ အနုတ်နှင့် အမြောက်များကို မည်ကဲ့သို့ဖော်ပြထားသနည်း။
- (ဂ) ပျူဘာသာစကား၌ အရေအတွက်နှင့် အစဉ်တို့ကို မည်သည့်စနစ်ဖြင့် ဖော်ပြထားသနည်း။

၁။ ၂။ သုတေသနနောက်ခံ

ဘုရားကြီး အရိုးအိုး ၄ လုံးမှ ပျူကမ္ဘာဦးစာများ၊ ငွေဗောဓိကြုတ် ပျူကမ္ဘာဦးစာ၊ ခင်ဘကုန်းရွှေပေလွှာများ၊ ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်းဆင်းတုပလ္လင်စာ၊ ပျူအုတ်ချပ်များ၊ ပျူငွေခွက်စာများနှင့် ရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာတို့မှ သင်္ချာဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များကို ဘာသာစကားရှုထောင့်မှ လေ့လာသုတေသနပြုထားပါသည်။

ဘုရားကြီးအရိုးအိုးလေးလုံးကို ၁၉၁၂ မှ ၁၉၁၃ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်မြို့အနီး မှော်ဇာဘုရားကြီးပုထိုးတော်အနီး၌ ကျောက်စာဝန် မစ္စတာတော်စိန်ခိုင်နှင့် မစ္စတာချားလ်ဒူရှင်ဆယ်တို့က တွေ့ရှိခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပြီး စာကြောင်းတစ်ကြောင်းစီ ပါရှိသည်။ မင်း၊ မိဖုရားများ၏အမည်များနှင့် ၎င်းတို့ စိုးစံသည့်နှစ်၊ အသက်များကို စာဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ငွေဗောဓိကြုတ်နှင့် ရွှေပေလွှာများကို ၁၉၂၆ ခုနှစ်၌ သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း၏ အရှေ့တောင်ဘက် ကုလားကန်ကုန်းရွာအနီး မောင်ခင်ဘပိုင် ယာမြေ၊ ဘုရားဌာပနတိုက်အတွင်းမှ တွေ့ရှိခဲ့သည်။ အဖုံးနှစ်ချပ်အပါအဝင် စုစုပေါင်း ရွှေပေလွှာ ၂၂ ချပ် ပါရှိသည်။ ငွေဗောဓိကြုတ် အောက်နှုတ်ခမ်း ပတ်လည်၌ ပျူစာဖြင့်ရေးထိုးထားသည်။ ရွှေပေလွှာများ၌ အချပ်ရေနံပါတ်များကို ကိန်းဂဏန်းများဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်း ဆင်းတုတော်ကို ၁၉၂၇၂၈ ခုနှစ်၌ ဘောဘောကြီး ဘုရားတောင်ဘက် - ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်းမှ တူးဖော်ရရှိခဲ့သည်။ ဆင်းတုအောက်ခြေခုံ၌ လေးထောင့်ပုံပလ္လင်ပါရှိပြီး ပလ္လင်လေးမျက်နှာစလုံး၌ သက္ကတနှင့် ပျူနှစ်ဘာသာဖြင့် နိဿယရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်းဆင်းတု ပလ္လင်ပျူစာ၌ အရေအတွက်များကို စာဖြင့်ရေးသားဖော်ပြထားပါသည်။

ပျူအုတ်ချပ်များကိုမူ ပျူမြို့ဟောင်းများ၌ တွေ့ရှိရသည်။ အထူးသဖြင့် သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း၌ အများအပြား တွေ့ရှိရသည်။ ပျူအုတ်ချပ်များ၌ အုတ်ချပ်အမှတ်စဉ်ကို ကိန်းဂဏန်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ပျူငွေခွက်များကို ပျူတို့ နေထိုင်ခဲ့သော ပျူဒေသအချို့မှ တွေ့ရှိခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့်

သရေခေတ္တရာ၊ ဟန်လင်းနှင့် အလွကပ္ပပျူမြို့ဟောင်းပတ်ဝန်းကျင်များမှ အများဆုံးတွေ့ရှိရသည်။ ပျူငွေခွက်များ၌ စာကြောင်းတစ်ကြောင်းစီ ရေးထိုးထားပြီးအဆုံး၌ ငွေဖလားနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက်ကို ကိန်းဂဏန်းဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် ‘က’ချပ်နှင့် ‘ခ’ချပ် ဟူ၍ နှစ်ချပ်ရှိပြီး ၁၈၈၆-၈၇ ခုနှစ်၌ ကျောက်စာဝန် ဒေါက်တာဖိုးရှမ်းမားက ‘က’ချပ်ကို ပုဂံမြို့ မြစေတီဘုရားအနီး၌လည်းကောင်း၊ ‘ခ’ချပ် သုံးပိုင်းကျိုးကို ဂူပြောက်ကြီး လိုဏ်ဂူအတွင်း၌ လည်းကောင်း အသီးသီးတွေ့ရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပျူ၊ မြန်မာ၊ မွန်နှင့် ပါဠိဘာသာလေးမျိုးဖြင့် ရေးထိုး ဖော်ပြထားပြီး ပျူဘက်ခြမ်း၌ ကျန်စစ်သားမင်း နန်းတက်သောနှစ်ကို ကိန်းဂဏန်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ စိုးစံသောနှစ်ကို စာဖြင့်လည်းကောင်း ဖော်ပြထားသည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ပျူဘာသာစကားရှိ အရေအတွက်နှင့် အစဉ်ဖော်ပြမှုစနစ်ကို ပျူပညာရှင်များ၏ စာအုပ်၊ စာတမ်းများကိုကိုးကား၍ လေ့လာသုတေသနပြုသွားပါမည်။ သုတေသနနောက်ခံနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာမဒေါ်သန်းဆွေ၏ ပျူစာခင်ဘရွှေပေချပ်ဓာတ်ပုံများစာအုပ်သည် အထောက်အကူပြုပါသည်။ ၎င်းစာအုပ်သည် ခင်ဘရွှေပေလွှာ ၂၂ ချပ်၏ ဓာတ်ပုံများကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဒေါ်သန်းဆွေ၏ ပျူစာခင်ဘရွှေပေချပ် လေ့လာချက်စာအုပ်သည် ခင်ဘရွှေပေလွှာများ၌ ရေးထိုး သည့် အကြောင်းအရာနှင့် အက္ခရာများအကြောင်းကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါစာအုပ်များမှ ဓာတ်ပုံများ နှင့် အက္ခရာဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များကို လေ့လာသွားပါမည်။

ထို့ပြင် မည်မည်မည် (မဟာဝိဇ္ဇာ)၏ ဘုရားထောင် ပျူအရိုးအိုးစာ လေ့လာချက်ကျမ်းသည်လည်း အထောက်အကူပြုပါသည်။ အဆိုပါကျမ်းသည် ဘုရားထောင်ပျူအရိုးအိုးကို အဓိကထားလျက် ပျူ ကမ္ပည်းစာများအကြောင်းကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ဘုရားထောင်အရိုးအိုးနှင့် ဘုရားကြီး အရိုးအိုး ဆိုင်ရာ နောက်ခံအချက်အလက်များနှင့် အနက်ပြန်ဆိုချက်များကိုလေ့လာ၍ ကိုးကားတင်ပြသွားပါ မည်။

သုတေသနပြုဿနာ၊ သုတေသနမေးခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်စဖို့ဒ်တက္ကသိုလ်က ပြုစုသည့် ဘာသာစကားဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုပြ ကမ္ဘာ့မြေပုံများစာအုပ်သည် အထောက်အကူပြုပါသည်။ ထိုစာအုပ်၌ ကမ္ဘာ့ဘာသာစကားများ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုစနစ်များကို မြေပုံများနှင့်တကွ ဖော်ပြထားသည်။ ထိုစာအုပ်မှ အရေအတွက်နှင့် အစဉ်ပြကိန်းဂဏန်းများ အသုံးပြုမှုအကြောင်းကို ကိုးကား၍ လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။

ဤစာတမ်းကို လေ့လာသုတေသနပြုရာ၌ ရောဘတ်ရှာဖာ (Robert Shafer) ၏ ပျူ ကမ္ပည်း စာများ ထပ်မံလေ့လာစစ်ချက် (Further Analysis of the “Pyu” Inscriptions) စာအုပ်သည်များစွာ အထောက်အကူပြုသည်။ အဆိုပါစာအုပ်သည် ပျူကမ္ပည်းစာများရှိ စကားသံများအကြောင်း၊ အက္ခရာ များအကြောင်းနှင့် အနက်ပြန်ဆိုမှုများကို ဖော်ပြထားသည်။ ထိုစာအုပ်မှ ရာဇကုမာရ် ပျူကျောက်စာ အက္ခရာဖလှယ်မှုနှင့် အနက်ပြန်ဆိုမှုတို့ကို ကိုးကား၍ လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။

ယူဝီခရေချ် (Uwe Krech) ၏ ပုဂံ ရာဇကုမာရ် ပျူကျောက်စာ ပြန်လည်အကဲဖြတ်ချက် နိဒါန်း (A Preliminary Reassessment of the Pyu Faces of the Myazedi Inscriptions at Pagan) စာတမ်းသည် ရာဇကုမာရ် ပျူကျောက်စာ၏ စကားသံ၊ စကားလုံးအကြောင်းနှင့် အနက်ပြန်ဆိုမှုများကို ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းစာအုပ်မှ အက္ခရာဖလှယ်မှုနှင့် အနက်ပြန်ဆိုမှုတို့ကို လေ့လာသွားပါမည်။

ဒေါက်တာ ခင်မောင်ဝင်း၏ ဂိမ်းသီအိုရီနှင့် သင်္ချာအတွေးအခေါ်သမိုင်း စာအုပ်သည် ကိန်းဂဏန်း များသမိုင်းအကျဉ်း၊ သဘောသဘာဝနှင့် ဂိမ်းသီအိုရီအကြောင်းကို ရှင်းပြထားသောစာအုပ် တစ်အုပ် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစာအုပ်မှ ကိန်းဂဏန်းများ၏သဘောသဘာဝများကို လေ့လာကိုးကား တင်ပြသွားပါ မည်။

ဦးမောင်မောင်သန်း (ပျူ) ၏ ပျူကျောက်စာများ မြန်မာပြန်စာအုပ်သည် ပျူကျောက်စာ၊ ပျူအရိုးအိုးစာ၊ ပျူငွေဖလားစာ၊ ပျူအုတ်ချပ် စာစသည့် ပျူကမ္ဘာဦးစာများကို အနက်ပြန်ဆိုဖော်ပြ ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းစာအုပ်မှ ပျူငွေဖလားစာနှင့် ပျူအုတ်ချပ်စာ၏အနက်ပြန်ဆိုမှုများကို လေ့လာ ကိုးကားသွားပါမည်။

ဦးစိန်ဝင်း၏ ပျူအက္ခရာစာပေပေါင်းချုပ် အတွဲ(၁) စာအုပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၌ တွေ့ရှိရသော ပျူကျောက်စာချပ်များကို အက္ခရာဖလှယ်ပြထားပြီး အချို့ကျောက်စာချပ်များကို အနက်ပြန်ဆို ပေးထားသည့် စာအုပ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းစာအုပ်မှ ဘုရားကြီးအရိုးအိုးလေးလုံး ပျူကမ္ဘာဦးစာအက္ခရာ ဖလှယ်မှုများကို လေ့လာသွားပါမည်။

မစ်ကီဟာတ်၏ နဝဝိစာရဏပျူ စာအုပ်သည် ပျူဘာသာစကား၏ သဘောသဘာဝ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၌တွေ့ရှိရသော ပျူကမ္ဘာဦးစာများအကြောင်းနှင့် အနက်ပြန်ဆိုမှုများကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ် သည်။ အဆိုပါစာအုပ်မှ ပျူဂဏန်းသင်္ကေတများအကြောင်း၊ ပျူငွေဖလားစာ၊ ပျူအုတ်ချပ်စာများ အကြောင်း၊ ရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာ အက္ခရာဖလှယ်မှုနှင့် အနက်ပြန်ဆိုချက်တို့ကို ကိုးကားသွားပါ မည်။

အက္ကရတန အာချာရ (Eka Ratna Acharya) ၏ ဗြဟ္မစိန်ဂဏန်းစနစ် ဆင့်ကဲပြောင်းလဲမှု အထောက်အထားများ (Evidences of Hierarchy of Brahmi Numeral System) စာတမ်းတွင် ဗြဟ္မစိန်ဂဏန်းစနစ် ဆင့်ကဲပြောင်းလဲလာပုံကို ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းစာတမ်းမှ ဗြဟ္မစိန်ဂဏန်း အကြောင်း ဖော်ပြချက်များကို လေ့လာ၍ ကိုးကားတင်ပြသွားပါမည်။

မောင်အောင်မျိုးနိုင်၏ ပျူဘာသာစကား၏ ပုဒ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုစနစ် စာတမ်းသည် ပျူဘာသာစကားရှိ ပုဒ်များ၏ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုကို လေ့လာထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစာတမ်းမှ ငွေဖလားပျူစာ လေ့လာချက်ကို ကိုးကား၍ တင်ပြသွားပါမည်။

မြန်မာအဘိဓာန်စာအုပ်သည် မြန်မာစကားတည်ပုဒ်များကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားသောစာအုပ် ဖြစ်သည်။ ဒေဗဗ်ခရစ္စတယ်၏ ဘာသာဗေဒနှင့် သဒ္ဒဗေဒအဘိဓာန်စာအုပ်သည် ဘာသာဗေဒနှင့် သဒ္ဒဗေဒဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည့် စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းစာအုပ်များမှ အရေအတွက်နှင့် အစဉ်သဘော ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းမှုများကို ကိုးကားတင်ပြသွားပါမည်။

ဦးဖေမောင်တင်၏ ဘာသာလောကကျမ်း စာအုပ်သည် ဘာသာစကားများ၏ မျိုးရိုးများ အကြောင်းကို ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည့် စာအုပ်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ပျောက်ကွယ်လု ဘာသာစကားများ စွယ်စုံကျမ်း (Encyclopedia of the World's Endangered Languages) စာအုပ်သည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ပျောက်ကွယ်လု ဖြစ်နေကြသော ဘာသာစကားများအကြောင်းကို ဖော်ပြထားသည့် စာအုပ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းစာအုပ်များမှ ပျူဘာသာစကားဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များကို ကိုးကားတင်ပြ သွားပါမည်။

၃။ သုတေသနနည်းနာ

ဤစာတမ်းတွင် ပျူဘာသာစကား၏ အရေအတွက်နှင့် အစဉ်ဖော်ပြမှုကို လေ့လာရာ၌ ပညာရပ် နည်းနာအနေဖြင့် ဘာသာစကားထဲ၌ သင်္ချာသဘောအရ ဖွဲ့စည်းအသုံးပြုမှုကို အဓိကထား သုတေသန ပြုသွားမည်ဖြစ်သည်။ ပျူစာအရေးအသားများကို အနက်ပြန်ဆို၍ အရေအတွက်နှင့် အစဉ်သဘော အသုံးပြုမှုစနစ်တို့ကို လေ့လာဖော်ထုတ်သွားပါမည်။

မြန်မာအဘိဓာန်စာအုပ်၌ ‘အရေအတွက်’ ဟူသောစကားလုံးကို **“န-ရေ တွက်ရရှိသော ကိန်း ဂဏန်း”** (မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၁၊ ၄၁၈) ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အရေအတွက်ပြကိန်းများသည် အခြေခံ ကျသော ကိန်းဂဏန်းများဖြစ်ရာ မူလကိန်း သို့မဟုတ် အခြေခံကိန်းဟုလည်း သုံးနှုန်းကြသည်။ ဘာသာ ဗေဒနှင့် သဒ္ဒါဗေဒအဘိဓာန်စာအုပ်၌ အရေအတွက်ပြကိန်း (အခြေခံကိန်း) ကို **“သဒ္ဒါဖော်ပြချက်မှ ဝေါဟာရ ဖြစ်ပြီး တစ်၊ နှစ် စသည့် အရေအတွက်ကိန်းဂဏန်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ပထမ၊ ဒုတိယ စသည့် အစဉ်ပြကိန်းဂဏန်းများနှင့်မတူပေ။”** (Crystal, 2008, 65) ဟုဖော်ပြထားသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အရေအတွက်ပြခြင်းသည် အတိုင်းအတာ၊ ပမာဏစသည့်အချက်အလက်များကို အဓိကဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာအဘိဓာန်စာအုပ်၌ ‘အစဉ်’ ဟူသော စကားလုံးကို **“န-စီတန်းလျက်တည်ခြင်း၊ အစီ အစဉ်”** (မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၁၉၉၁၊ ၄၀၁) ဟု ဖော်ပြထားသည်။ အစဉ်ပြကိန်းများသည် အရေအတွက်ကို အခြေခံ၍ စီတန်းနေသည့် အစဉ်ကို ဖော်ပြထားသည့် ကိန်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ဘာသာဗေဒနှင့် သဒ္ဒါဗေဒ အဘိဓာန်စာအုပ်၌ အစဉ်ပြ၏သဘောကို **“အစဉ်ပြဆိုသည်မှာ ပထမ၊ ဒုတိယ စသည့် ကိန်းဂဏန်းများ ကို ရည်ညွှန်း၍ သဒ္ဒါဖော်ပြချက်၌သုံးသည့် ဝေါဟာရတစ်ခု ဖြစ်သည်။”** (Crystal, 2008, 344) ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သို့ဖြစ်ရာ အစဉ်ပြခြင်းသည် အရေအတွက်သဘော ပါဝင်နေသော်လည်း အရေ အတွက်ကိုအဓိကထားဘဲ သက်ဆိုင်ရာနာမ်များ၏ စီတန်းနေသည့်အစဉ်ကို ဦးစားပေးဖော်ပြ ထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤစာတမ်း၏ သုတေသနသည် ပျူဘာသာစကား၏ အရေအတွက်နှင့် အစဉ် ဖော်ပြမှု စနစ်ကို ဖော်ထုတ်၍ ပျူကမ္ဘာဦးစာများကို အနက်ပြန်ဆိုသော လက်တွေ့နယ်ပယ်၌ အသုံးပြုနိုင်ရန် ရည်ရွယ် သော အသုံးပြုသုတေသနအမျိုးအစား ဖြစ်သည်။

၄။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်

ပျူဘာသာစကားသည် တိဗက်မြန်မာဘာသာစကားမျိုးခွဲဝင် ဘာသာစကားဖြစ်ကြောင်း ဆရာ - ဦးဖေမောင်တင်က“ပျူသည် အဆုံးသတ် ဗျည်းသံမဲ့၍ သံနေသံထား ၈ ခုခန့်ရှိသော တိဗက်မြန်မာ- ဘာသာမျိုး ဖြစ်သည်။” (ဖေမောင်တင်၊ ၁၉၅၈၊ ၃၅) ဟု မိန့်ဆိုခဲ့သည်။ ပျူဘာသာစကားရှိ သင်္ချာဆိုင်ရာ ဖော်ပြမှု စနစ်များကို အရေအတွက်ဖော်ပြမှုစနစ်နှင့် အစဉ်ဖော်ပြမှုစနစ်ဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲကာသုတေသနပြု ဖော်ထုတ်သွားပါမည်။

၄.၁။ ပျူဘာသာစကားရှိ အရေအတွက်ဖော်ပြမှုစနစ်

ပျူကမ္ဘည်းစာများကို ရေးထိုးမှတ်တင်ရာ၌ အရေအတွက်များကိုပါ မှတ်တမ်းတင်ဖော်ပြ ခဲ့ကြပါသည်။ ဘုရားကြီး အရိုး အိုး ၂ လုံးမှ ပျူကမ္ဘည်းစာများ၌ မင်း၊ မိဖုရားတို့၏ နတ်ရွာစံသည့် နှစ်များနှင့် သက်တော်များကို

သို့ ငသု လ ပိင တက်ခဉ်သို့ သိုး ကြသောပွဲ

နတ်ရွာစံသည့်နှစ် ငါးဆယ် ပြည့်နှစ်၊ ငါးလ၊ ခြောက်ဆယ့်လေးနှစ် (သက်တော်)

(သူရိယဝိကြမမင်းအရိုးအိုးပျူစာ)

သို့ ငသုကို လဟို့ တိ ဖွ၊ န္တိ ပွဲ တက်ခဉ်သို့ သိုး ပွဲသုတံ လ ကွိ တိ ဖွ၊ ကော တိ

နတ်ရွာစံသည့်နှစ် ငါးဆယ့်ခုနစ်ခုနှစ် နှစ်လ နှစ်ဆယ့်လေးရက်၊ လေးဆယ့်တစ်နှစ် (သက်တော်) ခုနှစ်လ ကိုးရက်

(ဟရိဝိကြမမင်း အရိုးအိုးပျူစာ)

ဟူ၍ အသီးသီးရေးထိုးဖော်ပြထားပါသည်။ အထက်ပါ ဖော်ပြချက်များအရ သူရိယဝိကြမမင်းသည် သက်တော် ခြောက်ဆယ့်လေးနှစ်၌ နတ်ရွာစံပြီး နတ်ရွာစံသည့်ခုနှစ်မှာ ငါးဆယ်ပြည့်နှစ် ငါးလ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဟရိဝိကြမမင်းသည် သက်တော်လေးဆယ့်တစ်နှစ် ခုနှစ်လကိုးရက်၌ နတ်ရွာစံပြီး နတ်ရွာစံသည့်ခုနှစ်မှာ ငါးဆယ့်ခုနစ်ခုနှစ် နှစ်လနှစ်ဆယ့်လေးရက် ဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။ နတ်ရွာ စံသည့် နှစ်၊ လ၊ ရက်များသည် အချိန်ကာလအားလုံးကို ပြောခြင်းမဟုတ်ဘဲ မင်း၊ မိဖုရားများ နတ်ရွာစံ သည့် အချိန်အပိုင်းအခြား တစ်ခုကိုသာ ပြောခြင်းဖြစ်သဖြင့် အစဉ်ကိုဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်မင်းများ၏ သက်တော်ကိုမူ သက်တမ်းကာလအနေဖြင့် ရေးထိုးထားရာ အရေအတွက်ကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဘုရားကြီးအရိုးအိုး ၄ လုံးပါ ခုနှစ်သက္ကရာဇ်များ တွက်ချက်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာမဒေါက်တာညိုမိုးညိုမိုး၏ ဘုရားထောင်ပျူအရိုးစာလေ့လာချက်ကျမ်း၌

“စီအိုဘလက်ဒင်က ၆၃၈ ပေါင်း၍ မြန်မာသက္ကရာဇ်ကို အခြေခံကာ ပြောင်းပေးခဲ့သည်။
 ဦးစံဝင်းကမူ ဂုဗ္ဘသကနှစ်ကို အခြေခံကာ ၃၁၉ ပေါင်း၍ ပြောင်းလဲပေးခဲ့ပါသည်။
 ဒေါက်တာ သန်းထွန်းက သကနှစ်ကို ယူကာ ၇၈ နှစ် ပေါင်းပေးခဲ့သည်။”

(မည်မီးညှိမ်း၊ ၂၀၁၃၊ ၈၁)

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ပျူတို့သည် အရေအတွက်ကို ဖော်ပြရာ၌ သက်ဆိုင်ရာနာမ်များ၏ နောက်၌ ကိန်းများကိုထားကာ ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ထိုသဘောကို ဆရာမည်မီးညှိမ်း(မဟာဝိဇ္ဇာ)၏ ဘုရားထောင် အရိုးအိုးလေ့လာချက်စာအုပ်၌ “**ကိန်းဂဏန်း အရေအတွက်ပြစကားလုံးများကို သက်ဆိုင်ရာနာမ် နောက်တွင်တွေ့ရ၏။**” (ညှိမ်းညှိမ်း၊ ၂၀၀၃၊ ၁၀၃) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရောဘတ်ရှုဖာ၏ စာအုပ်တွင် “**အရေအတွက် ကိန်းဂဏန်း နာမ်အထူးပြုများသည် နာမ်၏နောက်တွင် လိုက်သည်။**” (ရောဘတ်ရှုဖာ၊ ၁၉၄၂-၄၃၊ ၂၅၆) ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ဘုရားကြီးအရိုးအိုး ၄ လုံး ပျူကမ္ဘည်းစာများ၌ အရေအတွက်သဘောကို ‘ခုနှစ် သို့မဟုတ် နှစ်၊ လ၊ ရက်’ ဟူသော အစဉ်အတိုင်း သက်ဆိုင်ရာ နာမ်များ၏နောက်၌ထားလျက် ဖော်ပြထားသည်။ အစဉ်သဘောကိုမူ ‘နန်းရွာစံသည့်နှစ်’ ဟူသော နာမ်ပုဒ်၏ ရှေ့၌ ခုနှစ်၊ လ၊ ရက်ကို ထားလျက် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပုဂံခေတ်ထိုး ရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာတွင် ခုနှစ်သက္ကရာဇ်နှင့် အရေအတွက်များကိုဖော်ပြ ထားသည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာသည် ရာဇကုမာရ်၏ အလှူပြုပုံအကြောင်းကို ဘာသာစကား လေးမျိုးဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားသည့် ကျောက်စာဖြစ်သည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌ ကျန်စစ်သားမင်း နန်းစံသည့် ကာလနှင့် လှူဒါန်းသည့် ရွာများကို

သွီး နွှါ ကြံ = နှစ် နှစ်ဆယ့်ရှစ် (က၊ ကရ ၇-ရာဇကုမာရ်)

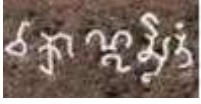

တြ ကြ ဟေား = ကျွန် ရွာ သုံး (က၊ ကရ ၁၂-ရာဇကုမာရ်)

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ ကျန်စစ်သားမင်း နန်းစံသည့် ကာလကို ‘နှစ်ဆယ့်ရှစ်’ ဟုစာဖြင့်သာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ပြင် ကျွန်ရွာအရေအတွက် စုစုပေါင်းကိုလည်း ‘ဟေား’ ဟုဖော်ပြထားပါသည်။ ပျူတို့သည် မျိုးပြစုစည်း သုံးလေ့မရှိ အရေအတွက်ကိန်းကို သက်ဆိုင်ရာနာမ်၏နောက်၌ စာဖြင့် ဖော်ပြ ထားလေ့ရှိပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာ၌ အရေအတွက်သဘောကို စာဖြင့်အဓိကထားလျက် ဖော်ပြထားပြီး ဖွဲ့စည်းမှုအရလည်း အရေအတွက်ကိန်းကို သက်ဆိုင်ရာနာမ်များ၏ နောက်၌ထား၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်း မဏိတော်ကျိုးဆင်းတု ပလ္လင်ပတ်လည်စာ၌လည်း အရေအတွက် သဘောကို ပါဠိ-ပျူ နိဿယအရေးဖြင့်

ဧကာဏ္ဍ သွီ တံ = ကဏ္ဍ တစ်

(ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်းဆင်းတုပလ္လင်စာ၊ ကရ-၁)

ဟူ၍ဖော်ပြထားပါသည်။ ရှေ့ပိုင်းမှ ‘ဧကာဏ္ဍ’သည် ပါဠိဘာသာ ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းမှ ‘သွီတံ’ သည် ရှေ့မှပါဠိစကားကို ပျူဘာသာစကားဖြင့် နိဿယသဘော ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပြီး ‘ကဏ္ဍတစ်ခု’ ဟုအနက်ရပါသည်။ ‘သွီ’ ဟူသော နာမ်၏နောက်တွင် ‘တံ’ ဟူသော အရေအတွက် ကိန်း ‘တစ်’ကို ဖော်ပြထားပါသည်။

ပျူဘာသာစကား၌ အရေအတွက်ကို ဖော်ပြရာ၌ စာဖြင့်အဓိကထား ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ အရေအတွက်ကိန်းများကို သက်ဆိုင်ရာ နာမ်၏နောက်၌ထားလျက် ဖော်ပြပါသည်။

၄၊ ၂။ ပျူဘာသာစကားရှိ အစဉ်ဖော်ပြမှုစနစ်

ပျူကမ္ပည်းစာများ၌ ‘အစဉ်’သဘောဖြင့်လည်း မှတ်တမ်းတင်ဖော်ပြခဲ့သည်။ ခင်ဘကုန်း ရွှေပေလွှာများသည် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ဟောကြားခဲ့သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာတော်ကို ပါဠိဘာသာ သုံးအက္ခရာဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုရွှေပေလွှာများ၌ ပေလွှာအမှတ်စဉ်ကို

ဒုတိယ

တတိယ

စတုတ္ထ

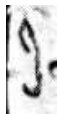
(၂ မှ ၄ -ခင်ဘရွှေပေလွှာ)

ပဉ္စမ

ဆဋ္ဌမ

သတ္တမ

(၅ မှ ၇ -ခင်ဘရွှေပေလွှာ)

ဟူ၍ အစဉ်အတိုင်းဖော်ပြထားပါသည်။ အဖုံးပါရေတွက်ထားသဖြင့် စာပါသော အစရွှေပေချပ်၏ အမှတ်စဉ်မှာ ၂ ဖြစ်သည်။ ခင်ဘရွှေပေချပ်များ၌ ဂဏန်းရေးထိုးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာမကြီး ဒေါ်သန်းဆွေက စာ ‘ပျူစာ ခင်ဘရွှေပေချပ် လေ့လာချက်’အုပ်၌

“ခင်ဘရွှေပေချပ် ၂၀ အနက် ချပ်ရေ ၁ ရှေ့တွင် ဂဏန်း ၂၊ ချပ်ရေ ၂ ရှေ့တွင် ဂဏန်း ၃၊ ချပ်ရေ ၃ ရှေ့တွင် ဂဏန်း ၄ စသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ချပ်ရေ ၁၈ ထိ ရေးထိုးထားပါသည်။ ချပ်ရေ ၁ ရှေ့တွင်ဂဏန်း ၂ ကို မျက်နှာဘက်ကနေ၍ အခြားစာသားများနှင့် အတူ ရေးထိုးထားပါသည်။ ချပ်ရေ ၂ ရှေ့မှစ၍ ချပ်ရေ ၁၈ ရှေ့အထိတွင်မူ မျက်နှာဘက်က ဖတ်နိုင်အောင် ကျောဘက်မှနေ၍ ရေးထိုးထားပါသည်။”

(ဒေါ်သန်းဆွေ၊ ၁၉၉၂၊ ၂၀၉)

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပျူလူမျိုးတို့သည် အစဉ်ကို ဖော်ပြရာ၌ ဂဏန်းသင်္ကေတများဖြင့် ရေးထိုးထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ရွှေပေချပ်များ၌ ပါရှိသော ဂဏန်းများသည် ‘ဒုတိယ ရွှေပေချပ်၊ တတိယရွှေပေချပ်၊ စတုတ္ထရွှေပေချပ်၊ ပဉ္စမရွှေပေချပ်၊ ဆဋ္ဌမရွှေပေချပ်၊ သတ္တမရွှေ ပေချပ်’ ဟူ၍ ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ခင်ဘရွှေပေချပ်များ၏အချပ်ရေ အစဉ်ကို သက်ဆိုင်ရာရွှေပေချပ်များရှိ မူလ စာသား များ၏ဘေး၌ ဂဏန်းသင်္ကေတများဖြင့် တိတိကျကျ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဂဏန်းများကို ရေးသားရာ၌ တစ်မှတစ်ဆယ်ထိ အစဉ်လိုက် ရေးသားသည့် ဂဏန်းဆယ်လုံးစနစ်ကို အသုံးပြုထားသည်။ သို့သော် သုညကို အသုံးမပြုဘဲ ဆယ်ပြည့်ကိန်းများဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ခင်ဘရွှေပေလွှာများ၌ တစ်ဆယ်ထက် ကျော်သောကိန်းများကို ၁၀-၁၊ ၁၀-၂၊ ၁၀-၃၊ ၁၀-၄ စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ဆက်လက်၍ ပျူအုတ်ချပ်များ၌ ဖော်ပြထားသောသင်္ချာဆိုင်ရာဖော်ပြချက်များကို လေ့လာ တင်ပြသွားပါမည်။ ပျူအုတ်ချပ်အချို့၌ ဖော်ပြထားသော သင်္ကေတများကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရှိရ သည် -

$$၂၀ * ၅ = ၁၀၀ \text{ (မြောက်အုတ်ချပ်)} \quad \text{(သရေခေတ္တရာပျူအုတ်ချပ်)}$$

$$၁၀၀၀ + ၅ = ၁၀၀၅ \text{ (ခုမြောက်အုတ်ချပ်)} \quad \text{(သရေခေတ္တရာပျူအုတ်ချပ်)}$$

$$၁၀၀၀ - ၁၀၀ = ၉၀၀ \text{ (မြောက်အုတ်ချပ်)} \quad \text{(သရေခေတ္တရာပျူအုတ်ချပ်)}$$

$$\text{သြ} = \text{တစ်သိန်း} \text{ (မြောက်အုတ်ချပ်)} \quad \text{(သရေခေတ္တရာပျူအုတ်ချပ်)}$$

ပျူအုတ်ချပ်များတွင် ဂဏန်းသင်္ကေတဖြင့်ရော စာဖြင့်ပါ ရေးထိုးဖော်ပြထားပါသည်။ ၎င်း အနက် ဂဏန်းသင်္ကေတများဖြင့်သာ အများဆုံးရေးထိုး ဖော်ပြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ပျူတို့သည် ဂဏန်းတစ်ခုနှင့် တစ်ခုအကြားတွင် အပေါင်းအနှုတ်သင်္ကေတများ အသုံးပြုလေ့ရှိကြောင်း မိကီဟာတ် ၏ နဝဝိစာရဏပျူ စာအုပ်တွင်

“၁၂၀၀ ၏ အရေအတွက် တန်ဖိုးရလိုလျှင် ပါဠိဘာသာဖြင့် ‘ဒွေသတာ ဗိသဟ သ’ (Two hundred thousand) ‘အဓိ’ ဝိလွန်သော ဟူသည့်စကားလုံးထည့်၍ ရေးရပါ သည်။ ထို့အတူ ပျူသင်္ကေတဂဏန်းဖြင့် ရေးရာတွင် ‘အဓိ’ ကဲ့သို့ ကြားခံသင်္ကေတ တစ်ခုထား၍ ရေးရပါသည်။” (မစ်ကီဟာတ်၊ ၂၀၂၀၊ ၂၀၁)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“အကယ်၍ ၁၀၀၀ နှင့် ၂၀၀ အကြားတွင် မျဉ်းတိုလေးတစ်ချောင်း အလျားလိုက်ခံရေး လျှင် ၁၀၀-၂၀၀= ၈၀၀ ဖြစ်သည်။” (မစ်ကီဟာတ်၊ ၂၀၂၀၊ ၂၀၁)

ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ မိကီဟာတ်က ကိန်းဂဏန်း ၂ ခုအကြား၌ မည်သည့် သင်္ကေတမျှ မပါလျှင် မြောက်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ ဒေါက်တာခင်မောင်ဝင်း၏ ဂိမ်းသီအိုရီနှင့် သင်္ချာအတွေးအခေါ်သမိုင်းစာအုပ်၌

မေယာ“(Maya) လူမျိုးများကမူ တစ်မှ နှစ်ဆယ်အထိ အောက်ဂဏန်းများကို ဘေး တိုက် သို့မဟုတ် အထက်အောက်ရေးလျှင် ပေါင်းသည့်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်သည်။ . . . နှစ်ဆယ်နှင့် နှစ်ဆယ်ကျော်သွားသောအခါ အထက်အောက်ရေးထားလျှင် မြောက်သည့် အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်သည်။”
(ခင်မောင်ဝင်း၊ ၂၀၀၂၊ ၁၁)

ဟူ၍လည်းကောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ပျူတို့သည် နေရာမရွေးသောကိန်းဂဏန်းစနစ်ကို အသုံးပြုကြသည့် အခြားသောဘာသာစကားများနည်းတူ အပေါင်း၊ အနုတ်နှင့် အမြောက်တို့ကို ဖော်ပြခဲ့လိမ့်မည်ဟု ယူဆပါသည်။

ပျူတို့သည် သိန်းသန်းချီသော အရေအတွက်များကို တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းဖြင့် ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။ ပျူဂဏန်းသင်္ကေတများအသုံးပြုမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မစ်ကီဟာတ်၏ နဝရီစာရဏပျူစာအုပ်တွင် **“ရှေးပျူစာပေရေးသားရာတွင် သရေခေတ္တရာ ခင်ဘကုန်းရွှေပေလွှာများနှင့် အုတ်များတွင်သာ နံပါတ်စဉ် (Serial Numbers) ဂဏန်းများအဖြစ် အမှတ်အသားပြုဖော်ပြကြခြင်းကို တွေ့ရပါသည်။”** (မစ်ကီဟာတ်၊ ၂၀၂၀၊ ၁၉၉) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ပျူတို့သည် အဆောက်အဦနှင့် ဘုရားစေတီများ ဆောက်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုထားသော အုတ်ချပ်အရေအတွက်ကို အုတ်ချပ်များ၏အစဉ်ဖြင့် မှတ်သားဖော်ပြလေ့ ရှိပါသည်။ ‘တစ်ထောင် မြောက်အုတ်ချပ်၊ နှစ်ဆယ့်ငါးခုမြောက်အုတ်ချပ်၊ တစ်ထောင်ငါးခုမြောက် အုတ်ချပ်၊ တစ်သိန်း မြောက်အုတ်ချပ်’ ဟူ၍ ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ပျူအုတ်ချပ်များ၌ ၎င်းတို့၏ နံပါတ်အစဉ်များကို စာနှင့်ဂဏန်း နှစ်မျိုးစလုံးဖြင့် ဖော်ပြထားသော်လည်း ဂဏန်းများဖြင့် အဓိကထားလျက် ဖော်ပြထားသည်။

ပျူငွေခွက်များကို မြန်မာနိုင်ငံ ပျူမြို့ဟောင်းများ၌ တွေ့ရှိရသည်။ ပျူငွေခွက်ကမ္ဘည်းစာများ၌ အလှူရှင်များ၏ အမည်များ၊ အလှူပြုခြင်းနှင့် ငွေခွက်အကြောင်းတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းအနက် ငွေခွက်၏နောက်ဆုံး၌ ဂဏန်းဖြင့် ဖော်ပြထားလေ့ရှိသည်။ ထိုဂဏန်းကို အချို့ကရှေ့မှ ‘ဟြံ’ဟူသော စကားနှင့်ဆက်လျက် အလေးချိန်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ တန်ဖိုးအဖြစ်လည်းကောင်း ယူဆကြပါသည်။

စာတမ်းရှင်အနေဖြင့် ထိုဂဏန်းဖော်ပြချက်များသည် အရေအတွက်ပြသဘောထက် အစဉ်ပြသဘောဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ ထိုအကြောင်းကို မောင်အောင်မျိုးနိုင်၏ ပျူဘာသာစကား၏ ပုဒ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုစနစ်စာတမ်း၌(ဘာသာဗေဒ)

“ဖလားတိုင်း၌ ‘ဟြံန’ဟူသောစကားလုံးပါဝင်နေသည့်အပြင် နောက်တွင်လည်း ဂဏန်း သင်္ကေတများ ပါဝင်နေသည့်အတွက် ‘ဟြံ’ ကို ဂဏန်းအဖြစ် မယူဆပါ။ ‘နန္ဒ’ ဟူသော စကားကို ပါဠိအဘိဓာန်၌ ‘သိုလှောင်စရာ’အဖြစ် ဖော်ပြထားပြီး ‘ဟြံန’ကို ‘သယ်ဆောင်နိုင်သော’ဟု ဖော်ပြထားရာ ‘နန္ဒဟြံန’သည် ‘သယ်ဆောင်နိုင်သော

သိုလှောင်စရာ(ခွက်)' တစ်နည်းအားဖြင့် ဖလားဟုသာယူဆပါသည်။ နောက်တွင်
ကပ်လျက်ရှိသော ဂဏန်းမှာမူ ၎င်းဖလား၏ အရေအတွက်အမှတ်စဉ် ဖြစ်သည်ဟု
ယူဆပါသည်။”

(မောင်အောင်မျိုးနိုင်၊ ၂၀၁၉၊ ၂၇)

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ပျူလူမျိုးတို့သည် အရာဝတ္ထုပစ္စည်းအမျိုးမျိုး၌ ကမ္ဘာလုံးစာများရေးထိုးခဲ့ကြပြီး ငွေခွက်ပုံစံ
မျိုးစုံတို့ပေါ်၌လည်း ကမ္ဘာလုံးစာများရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ပျူငွေခွက်များ၌ သင်္ချာဆိုင်ရာများကို

ဥ နှစ် ဖြစ် ၄

ငွေခွက် ၄

= စတုတ္ထငွေခွက်

(ဟန်လင်းမြောဒငွေဖလား)

ဥ နှစ် ဖြစ် ၁၀-၇ (၁၇)

ငွေခွက် ၁၀-၇

= သတ္တဒသငွေခွက်

(သရေခေတ္တရာဗုံးလှတဒွေဖလား)

ဟူ၍အသီးသီး ဖော်ပြထားပါသည်။ ပျူကမ္ဘာလုံးစာများကို ရေးထိုးသူအများစုသည် မင်း၊ မိဖုရား၊
အုပ်ချုပ်သူနှင့် သူဌေးသူကြွယ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ပျူငွေဖလားများကိုလည်း ပျူအုပ်ချုပ်သူ နယ်စား
ပယ်စား သို့မဟုတ် သူဌေးသူကြွယ်များက ရေးထိုးခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆပါသည်။ ၎င်းတို့၌ ငွေခွက်
နှင့် အခြားဆက်စပ်နေသည့် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း အများအပြားရှိပြီး ငွေခွက်များ၏ အမှတ်စဉ်
သို့မဟုတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၏ အမှတ်စဉ်ကို ဂဏန်းဖြင့် ရေးထိုးဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု
ယူဆပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပျူငွေခွက်များရှိ ဂဏန်းသင်္ကေတများသည် ‘စတုတ္ထငွေခွက်၊ သတ္တဒသ
ငွေခွက်’ဟု ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ပျူငွေခွက်များ၌ အစဉ်များကို ဂဏန်းများဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဂဏန်း၏ဘေး၌
သေချာအောင် စာဖြင့်ပါ ထပ်၍ ဖော်ပြရေးထိုးထားမှုကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌ ဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည့်နှစ်ကို အောက်ပါအတိုင်း ဂဏန်းနှင့်
စာ ရေး၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

၁၀၀၀(၁၀၀*၆)၂၀ ဖြစ် ဥသို့

(ရာဇကုမာရ်-က၊ ကရ ၁-၂)

၁၀၀၀ ၆၀၀ ၂၀ ရှစ် (သာသနာ)နှစ်

ကျန်စစ်သား မင်းပြုသည့်ကာလကို ဘုရားသခင် သာသနာအနှစ် ‘၁၆ (၂၀ရှစ်)’နှစ် လွန်
ပြီးသော အချိန်ဟု ဖော်ပြရာ၌ ‘၁၀၀၀၊ ၆၀၀၊ ၂၀ နှင့် ရှစ်’ ဟူသော ဂဏန်းသင်္ကေတ သုံးခုနှင့်

စာသင်္ကေတတစ်ခုတို့ဖြင့် ပေါင်းစပ်ဖော်ပြထားသည်။ ပျူတို့သည် ဆယ်ပြည့်ကိန်းများကို ပေါင်းစည်းသင်္ကေတများ (Ligatures) ဖြင့်ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ထိုအကြောင်းကို ရောဘတ်ရှာဖာ၏ ‘ပျူကမ္ပည်းစာများ ထပ်မံလေ့လာစိစစ်ချက်’ စာအုပ်၌ “ M DC XX hra (1000 600 20 eight) ” (Robert Shafer, 1942, 357) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အာလိုဂရိဖစ်စ် (Arlo Griffiths နှင့်အများ ပြုစုသည့် ‘ပျူကမ္ပည်းစာများ၏ စကားစု’ (Corpus of Pyu Inscriptions) အကြောင်း ဖော်ပြချက်ဝဘ်ဆိုဒ်၌ “1000 [600] (2) 20 hram” (<http://hisoma.huma-num.fr/exist/apps/pyu/works/PYU007.xml?&odd=teipub-lisher.odd>) ဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီး ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ခြောက်ရာကို ‘ရာ’ နှင့် ‘၆’ ဂဏန်းသင်္ကေတနှစ်ခုတွဲ၍ ပေါင်းစည်းသင်္ကေတသဘောဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပျူတို့သည် ဆယ်ပြည့်ကိန်းများနှင့် ခုဂဏန်းများကို ခွဲခြားဖော်ပြလေ့ ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာ၌ ဆယ်ပြည့်ကိန်းများ ဖြစ်ကြသော ‘၁၀၀၀၊ ၆၀၀ နှင့် ၂၀’ တို့ကိုသာ ဂဏန်းဖြင့် ဖော်ပြ၍ ခုဂဏန်းဖြစ်သော ‘၈’ကိုမူ စာဖြင့်သာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဘုရားရှင်သာသနာ အနှစ် ၁၆၂၈ နှစ် လွန်ပြီးသောအချိန်ဟု ဖော်ပြရာ၌ အရေအတွက်သဘောရော၊ ကာလ စဉ်ကို ဖော်ပြသည့် အစဉ်သဘောပါ ပါဝင်နေပါသည်။

ထိုဖော်ပြချက်၌ ‘ဘုရားရှင်၏သာသနာတော် တည်ခဲ့သည့်ကာလ’ကိုယူပါက အရေအတွက်သဘော ဆောင်နေသော်လည်း ‘ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးသည့် တစ်ထောင်ခြောက်ရာ နှစ်ဆယ့်ရှစ်နှစ်မြောက်နှစ်’ သို့မဟုတ် ‘အရိမဒ္ဒနပူရ’ ပြည်၌ ကျန်စစ်သားမင်းဖြစ်သည့်အချိန်’ ကိုယူပါက အစဉ်သဘောဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ပျူတို့သည် ဂဏန်းများကို ၂၀ အောက်ဖြစ်ပါက အပေါင်းသင်္ကေတမလိုဘဲ တန်းရေးနိုင်သော်လည်း ၂၀ နှင့် အထက်ကြီးပါကကြား၌ အပေါင်းသင်္ကေတ ‘’ ခံ၍ရေးရမည် ဖြစ်သည်။ (အပေါင်းသင်္ကေတခံမရေးပါက အမြောက်ဖြစ်သည့်အတွက် ၁၆၀ ဖြစ်သွားမည်ဖြစ်သည်။) ထိုအတိုင်း ရေးပါက သင်္ချာတွက်ချက်မှုသဘော သက်ဝင်သွားမည်ဖြစ်ရာ တွက်ချက်မှု သဘောမပါဘဲ ၂၈ ကို ဖော်ပြချင်သည့်အတွက် ၂၀ နှင့် ရှစ်ဟူ၍ ဂဏန်းနှင့်စာ တွဲရေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ပျူတို့သည် ရှစ်ဂဏန်းကို စာဖြင့် ဖော်ပြလေ့ရှိသည်ကို အုတ်ချပ်အချို့၌လည်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ပျူရှစ်ဂဏန်းသင်္ကေတ ‘’၊ ‘’ သည် ‘ပွ’ သို့မဟုတ် ‘ဒ’ ကို ဖော်ပြသော ပျူအက္ခရာများဖြင့် တူညီနေသောကြောင့် စာနှင့် ကွဲပြားပြီး တိကျမှုရှိအောင် ‘ဟံ’ဟုရေးခြင်း ဖြစ်ဟန် တူသည်။

မြန်မာဘာသာစကားရှိ ကိန်းဂဏန်း ဖော်ပြမှုစနစ်သည် နေရာရွေးသော ကိန်းဂဏန်းစနစ် (Positional Number System) ဖြစ်သည့်အတွက် ‘၁၆၂၈’ဟု ဂဏန်းများတွဲလျက် မူလဂဏန်းတန်ဖိုးနှင့် အစဉ်အတိုင်း နေရာလိုက် (ထောင်၊ ရာ၊ ဆယ်၊ ခု) တန်ဖိုးများပေါင်းကာ ဖော်ပြနိုင်သော်လည်း ပျူဘာသာစကားရှိ ကိန်းဂဏန်းဖော်ပြမှုစနစ်မှာမူ နေရာမရွေးသော ကိန်းဂဏန်းစနစ် (Non-positional Number System) ဖြစ်ပြီး သုညအသုံးမပြုသည့်အတွက် ဆယ်ပြည့်ကိန်းပေါင်းစည်းသင်္ကေတများဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာစာဘက်ခြမ်းမှ “ပုရှာသွင် သာသနာအနှစ် တစ်ထောင် ခြောက်ရာနှစ်ဆယ်ဟေတ်နှစ်လောန်လိယံဗြီရကာ” (မစ်ကီဟာတ်၊ ၂၀၂၀၊ ၉၈)ဟု သောစာကိုမူတည်၍ ပျူစာဘက်ခြမ်းတွင် နေရာရွေးသောကိန်းဂဏန်းစနစ် (Positional Number System)အတိုင်း ပေါင်းစည်းသင်္ကေတများဖြင့် တိုက်ရိုက်အစားထိုးဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း

ကိန်းဂဏန်းများကို မူလအပေါင်း၊ အနုတ်၊ အမြောက်ဟူသော သင်္ချာသဘောများအရ တွက်ချက် ဖော်ပြထားခြင်းမဟုတ်ပါ။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပျူကိန်းဂဏန်းများကို မြန်မာဆန်ဆန် ဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရာဇကုမာရ်ပျူကျောက်စာ၏ မြန်မာဘာသာစကားလွှမ်းမိုးခံရမှုကို ကိန်းဂဏန်းဖော်ပြမှု ကလည်း သက်သေပြနေပါသည်။

ပျူတို့သည် သင်္ချာသဘောကို ဂဏန်းဖြင့်ရော စာဖြင့်ပါ ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ အရေအတွက်ကို စာဖြင့်အများဆုံး ဖော်ပြခဲ့ကြပြီး အစဉ်ကိုမူ ဂဏန်းဖြင့်သာ အများဆုံး ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

ထိုသဘောကို မိကီဟာတ်၏ နဝဝိစာရဏပျူစာအုပ်တွင်

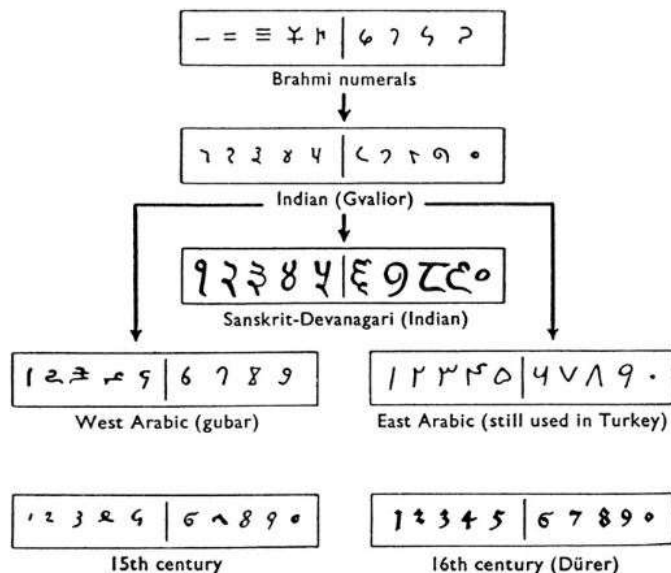
"အခြားခြားသော ဘာသာစကားများကဲ့သို့ပင် ပျူဘာသာတွင်လည်း အရေအတွက်ပြ သင်္ချာဂဏန်းရှိကြသော်လည်း အရေအတွက်ကို စာပေဖြင့် ရေးသားဖော်ပြ အသုံးပြုရာ တွင် များသောအားဖြင့် ဂဏန်းဖြင့် အရေးနည်းကြပြီး အက္ခရာဖြင့် ပေါင်း၍ အသုံးပြု ကြခြင်းကို ပိုနှစ်သက်ကြသည်။ ရံဖန်ရံခါ အက္ခရာစာလုံးပေါင်းနှင့် ဂဏန်းသင်္ကေတတို့ ရော၍ ရေးကြခြင်းလည်းရှိသည်။ သို့သော် ဝတ္ထုပစ္စည်း၊ စာလွှာချပ်၊ စာပိုဒ်စသည့် နံပါတ် စဉ်များပြရာတွင် သင်္ကေတဂဏန်းများကိုအသုံးပြုကြသည်။"

(မိကီဟာတ်၊ ၂၀၂၀၊ ၁၉၉)

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ပျူကိန်းဂဏန်းစနစ်သည် ဗြဟ္မီကိန်းဂဏန်းစနစ်ကို အခြေခံထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဗြဟ္မီ ကိန်းဂဏန်းစနစ်၏ သဘောနှင့် ဆင့်ကဲပြောင်းလဲမှု သဘောကို အက္က ရတန အာချာရ (Eka Ratna Acharya) ၏ ဗြဟ္မီကိန်းဂဏန်းစနစ် ဆင့်ကဲပြောင်းလဲမှု အထောက်အထားများ (Evidences of Hierarchy of Brahmi Numeral System) စာတမ်းတွင်

Table 2: Brahmi Numeral System and its Successor [9]

ပုံ-၁။ ဗြဟ္မီစာကိန်းဂဏန်းစနစ်ဆင့်ကဲပြောင်းလဲလာပုံ (Acharya, 2017, 138)

ဟူ၍ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပျူစာအရေးအသားစနစ်သည် ဗြဟ္မစာအရေးအသားစနစ်ကို အသုံးပြုထားသကဲ့သို့ ပျူကိန်းဂဏန်းစနစ်သည်လည်း ဗြဟ္မကိန်းဂဏန်းစနစ်ကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ပျူဘာသာစကားသည် ‘နေရာမရွေးသော ကိန်းဂဏန်းစနစ်’ (Non-Positional Number System) အသုံးပြုသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ပျူဘာသာစကားသည် ‘သုည’ကို အသုံးမပြုဘဲ ဆယ်ပြည့် ကိန်းတစ်ခုစီ အတွက် ‘ပေါင်းစည်းသင်္ကေတ’ (Ligature) များကိုသာ အသုံးပြုထားပါသည်။ စာဖြင့် ဖော်ပြရာ၌လည်း မူလကိန်းများနောက်၌ ‘ဆယ်၊ ရာ၊ ထောင်’ ဟူသောအနက်ရသည့် ‘သု၊ ရာ၊ ကိပ်’ စသည့် စကားများ ပေါင်းထည့်၍ ‘တံသု (တစ်ဆယ်)၊ ဟိရာ (နှစ်ရာ)၊ ဟေးကိပ် (သုံးထောင်)’ စသည်ဖြင့် ဖော်ပြလေ့ ရှိသည်။

အချုပ်အားဖြင့် ပျူဘာသာစကား၌ အရေအတွက်သဘောကို စာဖြင့်အဓိကဖော်ပြထားပြီး အစဉ်သဘော ပေါ်လွင်အောင် ဂဏန်းဖြင့်သာ ဖော်ပြထားပါသည်။ ဖွဲ့စည်းမှုအရလည်း အရေအတွက် ပြကိန်းကို သက်ဆိုင်ရာနာမ်များ၏ နောက်၌လည်းကောင်း၊ အစဉ်ပြကိန်းကို သက်ဆိုင်ရာ နာမ်များ၏ ရှေ့၌ လည်းကောင်း စာဖြင့်ဖော်ပြထားပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

ပျူကမ္ဘာဦးစာများမှ ကိန်းဂဏန်းဖော်ပြချက်များကို လေ့လာသည့်အခါ ပျူဘာသာစကား၏ ကိန်းဂဏန်းအသုံးပြုမှု စနစ်များကို သိရှိရပါသည်။ ပျူဘာသာစကား၌ ‘နေရာမရွေးသော ကိန်းဂဏန်းစနစ်’ (Non-positional Number System) ဖြင့် တိတိကျကျဖော်ပြထားသည်။ ဂဏန်း ဆယ်လုံးစနစ် (Decimal Number System) ကိုအသုံးပြုထားသည်။ သုညကိုအသုံးပြုဘဲ ဆယ်ပြည့်ကိန်းတိုင်းအတွက် ပေါင်းစည်းသင်္ကေတ (Ligature) များကို အသုံးပြုထားပါသည်။

ပျူတို့သည် ဗြဟ္မကိန်းဂဏန်းစနစ်ကို အသုံးပြုထားသည်။ ဗြဟ္မကိန်း ဂဏန်းစနစ်သည် သုညမပါသော ဂဏန်းဆယ်လုံးစနစ်ကို အသုံးပြုသော်လည်း နောက်ကျသော ကိန်းဂဏန်းစနစ် များ၌မူ သုညပါဝင်လာပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ဗြဟ္မကိန်းဂဏန်းစနစ်ကို တိုက်ရိုက်အသုံးပြုထားပြီး သုညအသုံး မပြုသော ပျူကိန်းဂဏန်းစနစ်သည် များစွာ ရှေးကျကြောင်း သုံးသပ်တွေ့ရှိရသည်။

ပျူကမ္ဘာဦးစာများ၌ အပေါင်း၊ အနုတ်နှင့် အမြောက်တွက်ချက်မှုသဘော ဖော်ပြထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ပျူကမ္ဘာဦးစာများ၌ ဂဏန်းများပေါင်းရာ၌ ၂၀ အောက်ဂဏန်းများ ဖြစ်ပါက ကြား၌ မည်သည့်သင်္ကေတမှ ခံစရာမလိုဘဲ တိုက်ရိုက်ယှဉ်တွဲဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ၂၀ နှင့် ထက်ကြီးသော ဂဏန်းပါနေပါက ကြား၌ “” သင်္ကေတခံလျက် ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ဂဏန်းနှစ်ခု ကိုနုတ်မည်ဆိုပါက ယနေ့ခေတ်အနုတ်သင်္ကေတနှင့်ဆင်တူသော “” သင်္ကေတဖြင့် ဂဏန်း နှစ်ခုကြား၌ ဆက်ရေးလျက် ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ဂဏန်းနှစ်ခုကို မြှောက်မည်ဆိုပါကကြား၌ မည်သည့်သင်္ကေတမျှမခံဘဲ တိုက်ရိုက် ယှဉ်တွဲဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ၂၀ အောက်ငယ်သော ဂဏန်းများအတွက် ဂဏန်းနှစ်ခုကို မြှောက်လေ့မရှိဘဲ ဖော်ပြချင်သည့် ဆယ်ပြည့်ကိန်းအရေအတွက်ကို သီးခြားပေါင်းစည်းသင်္ကေတ များဖြင့်သာ တိုက်ရိုက် ဖော်ပြပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် ၂၀ ကို ‘၁၀ ၂’ ဟု မဖော်ပြဘဲ ၂၀ ၏ ပေါင်းစည်းသင်္ကေတ “” ဖြင့်သာ တိုက်ရိုက်ဖော်ပြသည်။ ‘၁၀ ၂’ မှာ ၁၂ သာ ဖြစ်သည်။

ပျူဘာသာစကား၌ ကိန်းများကို ဂဏန်းသင်္ကေတဖြင့်သာမကဘဲ စာဖြင့်ပါ ဖော်ပြထားပါသည်။ အရေအတွက်ကို စာဖြင့်အဓိကဖော်ပြထားပါသည်။ အရေအတွက်ကို စာဖြင့်ရေးသားဖော်ပြရာ၌ ‘ထောင်၊ ရာ၊ ဆယ်၊ ခု’ စသည်ဖြင့် ကြီးစဉ်ငယ်လိုက် ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ထိုဖော်ပြမှုမှာ မြန်မာဘာသာစကားနှင့် တူညီပါသည်။

ပျူဘာသာစကား၌ အစဉ်ကိုဂဏန်းဖြင့်သာ အဓိကဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ကိန်းများကို သက်ဆိုင်ရာနာမ်များ၏ ရှေ့၌သာမကဘဲ နောက်၌ပါ ဖော်ပြလေ့ရှိပါသည်။ အရေအတွက်ကို ဖော်ပြရာ၌ သက်ဆိုင်ရာနာမ်၏ နောက်၌ ထားလေ့ရှိပြီး အစဉ်ကိုဖော်ပြရာ၌ သက်ဆိုင်ရာနာမ်၏ရှေ့၌ ထားလေ့ရှိသည်။ တစ်ခါတရံ အစဉ်ကို ဖော်ပြရာ၌ အရေအတွက်နှင့်တွဲ၍ ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။

နိဂုံး

ပျူဘာသာစကားရှိ အရေအတွက်နှင့် အစဉ်ဖော်ပြမှုစနစ်များကို လေ့လာသည့်အခါ ပျူလူမျိုးတို့၏ ရှေးကျပြီး တိကျသည့် ကိန်းဂဏန်းဖော်ပြမှုစနစ်များကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ပျူလူမျိုးတို့သည် ခမ်းနားလှသော ယဉ်ကျေးမှုများကို တွက်ချက် ထုဆစ်ပုံဖော် ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဤစာတမ်းသည် ပျူဘာသာစကားကို လေ့လာနေကြသူများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ ပျူဘာသာစကားနှင့်ပတ်သက်၍ ဆက်လက် လေ့လာ သုတေသနပြုစရာ အချက်များစွာ ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ခင်မောင်ဝင်း၊ ဒေါက်တာ။ ။(၂၀၀၂) *ဂိမ်းသီအိုရီနှင့် သင်္ချာအတွေးအခေါ်သမိုင်း*၊ ရန်ကုန်၊ နန်း သဇင်ပုံနှိပ်တိုက်။
- ညိုမိုးညိုမိုး၊ (မဟာဝိဇ္ဇာ)။ (၂၀၀၃)။ *ဘုရားထောင်အရိုးအိုးစာ လေ့လာချက်*။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
- မြန်မာစာပါရဂူဘွဲ့ (၂၀၀၃)အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း။
- မောင်မောင်သန်း၊ ဦး။ (၂၀၁၇)။ *ပျူကျောက်စာများ မြန်မာပြန်*။ မကွေးမြို့၊ ဟေဝန်ပုံနှိပ်တိုက်။
- မစ်ကီဟာတ်။ ။(၂၀၂၀) *နဝဝိစာရဏပျူ*။ ရန်ကုန်၊ ပေါ်ပြူလာပုံနှိပ်စက်လုပ်ငန်း။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ ။(၁၉၉၁) *မြန်မာအဘိဓာန်*။ ရန်ကုန်၊ ဖိုတိုလစ်သိုပုံနှိပ်စက်ရုံ။
- သန်းဆွေ၊ ဒေါ်။ ။(၁၉၉၂) *ပျူစာခင်ဘရွှေပေချပ်လေ့လာချက်*။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။
- အောင်မျိုးနိုင်၊ မောင်။ (၂၀၁၉)။ *ပျူဘာသာစကား၏ ပုဒ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်မှုစနစ်* (ဘာသာဗေဒ)စာတမ်း ။ ပြင်ဦးလွင်၊ စစ်တက္ကသိုလ်။ ပျူကမ္ဘာ့စာပေအသင်း (၂၀၁၉)အတွက် တင်သွင်းသော စာတမ်း။

Crystal, David. (2008). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. Oxford, Blackwell Publishing.

Eka Ratna Acharya. (2018). *Evidences of Hierarchy of Brahmi Numeral System*. Journal of the Institute of Engineering, Nepal, Tribhuvan University.

Martin Haspelmath and others. (2005). *The World Atlas of Language Structures*. Oxford, Oxford University Press.

Robert Shafer. (1942-43). *Further Analysis of the "Pyu" Inscriptions*, Harvard Journal of Asiatic Studies. Cambridge City, Harvard University Press.

Arlo Griffiths and others. (2017). *Corpus of Pyu Inscriptions*.

ဖတ်ရှုလေ့လာသည့်စာအုပ်စာရင်း

စိန်ဝင်း၊ ဦး။ ။(၂၀၁၆)။ *ပျူအက္ခရာစာပေပေါင်းချုပ်အတွဲ (၁)*။ ရန်ကုန်၊ ရှေးဟောင်းသုတေသန ဦးစီးဌာန။

သန်းဆွေ၊ ဒေါ်။ ။(၁၉၉၂)။ *ပျူစာခင်ဘရွှေပေချပ်စာတံပုံများ*။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။

Sarita Agarwal, Dr. (2018). *Numeral System*. Delhi, University of Delhi.

**ခင်နှင်းယု၏ “လေးကျွန်းမြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုနှင့် မစန္ဒာ၏ “အမေချက်
တဲပုဇွန်ကျားခုနစ်ကောင်” ဝတ္ထုတိုတို့မှ အမျိုးသမီးဇာတ်ဆောင်တို့၏
ဘာသာစကားလက္ခဏာကို လူမှုဘာသာဗေဒဖြင့်လေ့လာခြင်း**

ခင်သန္တာကျော်^၁

စာတမ်းအကျဉ်းချုပ်

ဤစာတမ်းသည် ခင်နှင်းယု၏ “လေးကျွန်းမြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုနှင့် မစန္ဒာ၏ “အမေချက်တဲပုဇွန်ကျား ခုနစ်ကောင်” ဝတ္ထုတိုတို့မှ အမျိုးသမီးဇာတ်ဆောင်တို့၏ ပြောစကား မှနေ၍ အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကား လက္ခဏာကိုလေ့လာထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် Lakoff (2004) ၏ အမျိုးသမီးဘာသာစကားလက္ခဏာ သီအိုရီအမျိုးအစား (၉)မျိုးကို အခြေခံပြီး လေ့လာတင်ပြထားသည်။ ထို(၉)မျိုးမှာ (၁)ကန့်သတ်ထားသောဝေါဟာရ(၂)အဓိပ္ပာယ် နာမဝိသေသနအသုံး (၃) မေးခွန်း လေယူ လေသိမ်း (၄)ကာကွယ်ပြောဆိုခြင်း (၅)စကား ဆက်“ဒါကြောင့်” “အဲ့ဒါကြောင့်” (၆) အမြင့်ဆုံးသဒ္ဒါ မှန်ကန်မှု (၇)ပိုလွန်သောယဉ်ကျေးမှုပုံစံ (၈)ဟာသမပြောခြင်း (၉)စာလုံးစောင်းအရေး စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ဤစာတမ်းကိုရေးရခြင်း ရည်ရွယ်ချက်မှာ လွတ်လပ်ရေးရပြီးခါစခေတ်မှ အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကား လက္ခဏာနှင့် ယခုခေတ်အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာကို နှိုင်းယှဉ်လို သည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့လေ့လာရခြင်းဖြင့် ခေတ်နှစ်ခေတ်မှ အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကား လက္ခဏာ ကွာခြားပုံတို့ကို သိရှိရမည်ဖြစ်သည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရ - အမျိုးသမီးဘာသာစကား၊ ဘာသာစကားလက္ခဏာ၊ သီအိုရီအမျိုးအစား (၉)မျိုး

နိဒါန်း

ဘာသာစကားတွင် ကျား၊ မ ကွဲပြားမှုများသည် လူမှုဘာသာဗေဒတွင် အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာ ကောင်းပြီးအရေးပါသည်။ လူမှုဘာသာဗေဒပညာရှင်များက အမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီးများသည် မည်သည့်အသိုင်းအဝိုင်းတွင်မဆို ကွဲပြားစွာပြောဆိုကြသည်ကို သတိထားမိကြသည်။ အချို့သော ဘာသာစကားများတွင် အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားတို့၏ ကြီးမားသောကွာဟချက်များရှိသည်။ သာဓက အားဖြင့် အမျိုးသားများသည် အမျိုးသမီးများထက် ဗန်းစကားများ၊ မယဉ်ကျေးသော စကားများကို ပိုမိုပြောဆိုကြသည်။ အမျိုးသမီးများသည် စံပုံစံကိုပိုမိုအသုံးပြုကြသည်။ ဤစာတမ်းသည် စာရေးဆရာမ နှစ်ဦး၏ ဝတ္ထုတိုနှစ်ပုဒ်ကိုအခြေခံပြီး Lakoff ၏ အမျိုးသမီးဘာသာစကား သီအိုရီ အမျိုးအစား(၉)မျိုးနှင့် လေ့လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

လွတ်လပ်ရေးရပြီးခါစခေတ်မှ အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာနှင့် ယခုခေတ် အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာလိုသည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လေ့လာရခြင်း ဖြစ်သည်။

^၁ မြန်မာစာပေ၊ ရန်ကုန်အဝေးသင်တက္ကသိုလ်

၁။ သုတေသနမေးခွန်း

- မည့်သည့်ဝတ္ထုတိုက အမျိုးသမီးဘာသာစကားသီအိုရီ (၉)မျိုးထဲကမည်သည့် အမျိုးအစားကို အများဆုံးသုံးသွားသနည်း။
- ခေတ်(၂)ခေတ်တွင် အမျိုးသမီးတို့၏စရိုက်လက္ခဏာ မည်သို့ရှိသနည်း။
- ခေတ်(၂)ခေတ်ရှိ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အမျိုးသမီးတို့၏ နေရာမည်သို့ကွဲပြားသနည်း။

၁။ ၁။ သုတေသနအဆိုကြမ်း

Lakoff ၏ အမျိုးသမီးဘာသာစကားလက္ခဏာသီအိုရီထဲရှိ အမျိုးအစား(၉)မျိုးကိုအသုံးပြုပြီး ခေတ် နှစ်ခေတ်ရှိ အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားအသုံးပြုပုံ လေ့လာဆန်းစစ်တင်ပြသွားပါမည်။

၁။ ၂။ သုတေသနနည်းလမ်း

ဤစာတမ်းသည် လူမှုဘာသာဗေဒနယ်ပယ်မှ လေ့လာသည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် Lakoff (2004) သီအိုရီ၏ အမျိုးသမီးဘာသာစကားလက္ခဏာအမျိုးအစား(၉)မျိုးကို အခြေခံပြီးလေ့လာပါသည်။ Lakoff(2004)၏ သီအိုရီသည် အရေးဘာသာစကားတွင်ရှိသော စကားခွန်းများကိုသာ လေ့လာသော သီအိုရီဖြစ်သည်။

၁။ ၃။ စာပေလေ့လာတွေ့ရှိချက်

- မခင်အိအိတင် (၂၀၁၀)၏ “ လိင်ကွဲပြားမှုနှင့် မြန်မာဘာသာစကား” ပါရဂူကျမ်းတွင် မိန်းမနှင့် ယောက်ျားလိင်သဘောကွဲပြားမှုပေါ်ထားသည့် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ သဘောထားကြောင့် မြန်မာဘာသာစကား ပြောဆိုသည့်ဘာသာတူစုအတွက် ဘာသာစကား အသွင်ကွဲများ ဖြစ်ပေါ် နေပုံကို လေ့လာတင်ပြထားခြင်းသည်။
- မောင်သိန်းနိုင်(၂၀၀၇)၏ “အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားအပြုအမူ” ပါရဂူကျမ်း တွင် အမျိုးသား အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားအပြုအမူများကို အမျိုးအစားခွဲ၍ ဘာသာဗေဒ ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသည်။
- မိသင်းမြမြဖွေး(၂၀၁၈)၏ A STUDY OF WOMEN'S LANGUAGE FEATURES USED BY THE FEMALE CHARACTERS IN THE SHORT STORY "A JURY OF HER PEERS" BY SUSAN GLASPELL မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်းတွင် ဝတ္ထုထဲရှိ အမျိုးသမီးဇာတ်ဆောင်တို့၏ ဘာသာစကား လက္ခဏာများကို လေ့လာတင်ပြထားသည်။
- ဤစာတမ်းသည် အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာ(၉)မျိုးကို အခြေခံပြီး ဝတ္ထုတို (၂)ပုဒ် ထဲမှ အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာကို နှိုင်းယှဉ်ဖော်ထုတ် လေ့လာတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၊ ၄။ အချက်အလက်ကောက်ယူခြင်း

စာရေးဆရာမခင်နှင်းယု၏ “လေးကျွန်းမြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုနှင့်မစန္ဒာ၏ “ အမေချက် တဲ့ပုဇွန်ကျားခုနစ်ကောင်” ဝတ္ထုတိုမှနေ၍ ဇာတ်ဆောင်အမျိုးသမီးများ၏ ပြောစကားများကို ကောက်ယူ လေ့လာပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၁၊ ၅။ သီအိုရီသဘောတရား

Lakoff (2004) က လိင်နှင့်ဘာသာစကားတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ဆိုရာတွင် အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကား လက္ခဏာသည်အရေးပါသော အချက်အလက်ဖြစ်သည်ဟုယူဆကြောင်း ဖွင့်ဆိုထား သည်။

၁၊ ၅၊ ၁။ ကန့်သတ်ထားသောဝေါဟာရ

အမျိုးသမီးတို့သည် သူတို့စိတ်ဝင်စားသော တစ်စုံတစ်ခုကို အထူးစကားလုံးများနှင့် သရုပ်ဖော်ရန် အတွက်အသုံးပြုသည်။ အမျိုးသမီးတို့သည်အထူးသီးသန့် အသေးစိတ်ဖော်ပြရန်အတွက် ကန့်သတ် ထားသောဝေါဟာရတွေကို အသုံးပြုသည်။ သာဓကအားဖြင့်- အရောင်အမည်ပေး သောစကားလုံးများ၊ အချုပ်အလုပ်ကိစ္စနှင့် ပတ်သက်သောစကားလုံးများတွင် တွေ့ရှိရသည်။

၁၊ ၅၊ ၂။ အဓိပ္ပာယ်ရှိသောနာမဝိသေသနအသုံး

Lakoff သည်အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသားကြားခွဲခြားမှုကို စကားလုံးများထဲမှနေ၍ ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့ သည်။ နာမဝိသေသနအသုံးတို့သည် အမျိုးသမီးတို့၏အပြောစကားတွင် များစွာကန့်သတ်ခဲ့သည်။ သာဓကအားဖြင့်- ချစ်စရာကောင်းတယ်၊ နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းတယ်၊ ရိုးသားမှုရှိတယ်စသည့် စကားလုံး များသည် အမျိုးသမီးများ များစွာအသုံးပြုကြသည်။ ထိုစကားလုံးများသည် သာမန်အားဖြင့် အရေးမပါ သော၊ အရေးမကြီးသောစကားလုံးများဖြစ်သည်။ စကားပြောသူတို့သည် သူတို့ပြောသည့်စကားများတွင် ထိရောက်မှုရှိရန်နှင့် ဖျော်ဖြေမှုရှိရန် ထိုစကားလုံးများကို သုံးကြခြင်းဖြစ်သည်။

၁၊ ၅၊ ၃။ မေးခွန်းလေ့ယူလေသိမ်း

လေ့ယူလေသိမ်းစကားလုံးသည် ချိတ်ဆက်ထားသော အမေးစကားလုံးများနှင့် စကားဆက် ထုတ်ပြန်ချက်စကားလုံးများတွင် လေ့ယူလေသိမ်းအတက်အကျများ ပါဝင်သည်။

(က) ချိတ်ဆက်မေးခွန်း

အမျိုးသမီးများသည်သူတို့၏ ပြောစကားများထဲတွင် ချိတ်ဆက်မေးခွန်းများကို ထည့်သွင်း ပြောလေ့ ရှိသည်။ ချိတ်ဆက်မေးခွန်းသည် ပြောသူ၏အမြင့်ဆုံး အခြေအနေတစ်ခုတွင်ရှိသည်။ သို့သော် တိကျမှန်ကန်မှုနည်းသည်။

သာဓက - မောင်မောင်က ဒီမှာလား၊ သူဒီမှာမဟုတ်လား။

ထိုချိတ်ဆက်မေးခွန်းသည် မေးသူက မောင်မောင်ဒီမှာရှိဖို့အတွက် အတိအကျအလိုရှိသည်။ ထိုသို့အတိအကျဖြစ်ရန်အတွက် “မောင်မောင်က ဒီမှာ မဟုတ်လား” ဆိုသည့်မေးခွန်းကို ချိတ်ဆက် မေးရခြင်းဖြစ်သည်။ ပြောသူက တစ်စုံတစ်ခုကို ရှင်းလင်းလွယ်ကူစွာနားလည်သဘောမပေါက်သည့် အချိန်တွင် နားလည်သူကို ပိုကောင်းသော ထင်မြင်ချက်တစ်ခုပေးစေလိုသည်။

သာဓက-“ပူတယ်နော်၊ ပူတယ်မလား” ထိုချိတ်ဆက်မေးခွန်းသည် အခြေအနေအတစ်ခုကို ပရိယာယ် မပါဘဲ မေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပြောသူသည် သူ၏ထင်မြင်ချက်ကို အတည်ပြုနိုင်ရန် အတွက်ချိတ်ဆက် မေးခွန်းကို အသုံးပြုလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

(ခ) အခြေအနေအတိအပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျ

ထိုပုံစံသည် “ဟုတ်တယ်”၊ “မဟုတ်ဘူး” မေးခွန်းပုံစံဖြစ်သည်။ ထိုဝါကျပုံစံသည် အမျိုးသမီးများ အများဆုံးအသုံးပြုသည်။ ထိုပုံစံသည်သတ်မှတ်ချိန်အတွင်း သူ့အဖြေအတွက် သူ့ကိုအချက်အလက် ပေးမည်ကို အတည်ပြုရှာဖွေခြင်းဖြစ်သည်။

သာဓက - (က) ညစာဘယ်အချိန် အဆင့်သင့် ဖြစ်မလဲ

(ခ) အိုဖိ နာရီပတ်ဝန်းကျင်လောက်

အထက်ပါ သာဓက (ခ) သည် ခိုင်ခိုင်မာမာပြောနိုင်ခြင်းမရှိပေ။ (က) မေးသောမေးခွန်းကို (ခ) က တိတိကျကျအဖြေမပေးနိုင်သေးသောပုံစံဖြစ်သည်။

၁၊ ၅၊ ၄။ ကာကွယ်ပြောဆိုခြင်း

Lakoff ကလေ့လာရာတွင် အမျိုးသမီးတို့သည် သူတို့ပြောသော ဘာသာစကားထဲတွင် ကာကွယ် ပြောဆိုမှုအမျိုးအစား အမျိုးမျိုးအသုံးပြုပြောဆိုလေ့ရှိသည်။ ကာကွယ်ပြောဆိုသော စကားများထဲတွင် “ကောင်းပါတယ်” “သိပါတယ်” စသည့်စကားလုံးများလည်းပါသည်။ ထိုစကားလုံးသည် တိကျ မှန်ကန် သော အခြေအနေအတွက်မဟုတ်ပေ။ ပြောသူသည်စိတ်ခံစားချက်အရ သယ်ယူပို့ဆောင် ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုထက်ပိုလွန်သည်မှာ ကာကွယ်ပြောဆိုသော စကားလုံးများသည် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့မှုကို ပြသည့်အခါ တွင် သုံးသည်ကိုလည်းတွေ့ရသည်။

သာဓက - “မောင်မောင်အရပ်ပူတယ်နော်” ပြောမည့်အစား

“မောင်မောင်ကအရပ်ပူတဲ့ အမျိုးအစားထဲမှာ

ပါတယ်နော်” ပြောရမည်။

ပြောသူသည် အကာအကွယ်ပြုစကားကိုပြောရာတွင် ပြောချင်သည်ကိုရှောင်ပြီးအတော် အတန် သင့်စကားလုံးကို ပြောသင့်သည်။ တစ်ခြားဘက်တွင်လည်း အကာအကွယ်ပြုပြောသော စကားလုံးများ

သည်မသေချာမှု၊ တိကျမှန်ကန်မှုကင်းမဲ့သည်။ အကာအကွယ်ပြုစကားကို သုံးမည် ဆိုလျှင် ပြောသူသည် အခိုင်အမာပြောဆိုမှု၊ အမှန်တရားပြောဆိုမှုပါဝင်ရမည်။ တိုက်ခိုက်ပြောဆိုမှုကို ရှောင်ရမည်။

“ငါ့ထင်မြင်ချက်ကတော့”၊ “ငါ့ထင်တာကတော့”၊ “ငါစူးစမ်းမိတာကတော့” စသည့် စကားလုံးများသည် အကာအကွယ်စကားလုံးများဖြစ်သည်။ ကြိယာစကားလုံးများအနေနှင့် “ထင်ရ”၊ “ဖြစ်နိုင်” စသည့်စကားလုံးများ၊ ကြိယာအထူးပြုအနေနှင့် “တကယ်လား”၊ “သေချာတာကတော့”၊ “အမှန်တကယ်” စသည့်စကားလုံးများပါဝင်သည်။

၁၊ ၅၊ ၅။ စကားဆက် “ဒါကြောင့်” “အဲ့ဒါကြောင့်”

အမျိုးသားများထက် အမျိုးသမီးများက “ဒါကြောင့်” ဆိုသည့်စကားလုံးကို ပို၍သုံးသည်။ “ဒါကြောင့်” ဟူသော စကားလုံးသည် မိန်းမတို့ခံစားချက်ပြင်းထန်သောအခါ (သို့မဟုတ်) ပြောသူတစ်စုံတစ်ဦး ကျူးလွန်မှုကို ငြင်းပယ်လိုသည့်အခါသုံးသည်။

သာဓက - “ ငါစာမရဘူး၊ ဒါကြောင့် စာမေးပွဲမှာ ငါခိုးချခဲ့တယ်”

A " နင့် ထမင်းကလဲ ပျော့နေတာဘဲ”

B " မနက်က မီးပျက်သွားတယ်” “ အဲ့ဒါကြောင့် ထမင်းပျော့သွားတာ”

၁၊ ၅၊ ၆။ အမြင့်ဆုံးသဒ္ဒါမှန်ကန်မှု

အမျိုးသမီးများသည် ယောက်ျားများထက် ဘာသာစကားအသုံးပြုမှုမှာ မှန်မှန်ကန်ကန် ပြောဆိုနိုင် သည်ကိုတွေ့ရသည်။ သဘောတရားအရ အမျိုးသမီးများ၏ စကားပြောသောပုံစံသည် ထိန်းထိန်း သိမ်းသိမ်းပြောသည့် ပုံစံဖြစ်သည်။ ယောက်ျားများထက် စကားပြောရာတွင် ပိုပြီးယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သည်။ အမျိုးသမီးတို့သည် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ခြင်းမရှိသော အပြုအမူမျိုးကို ရှောင်ရှားသည်။ အမျိုးသမီးတို့သည် စကားလှလှသုံးရသည်ကို ကြိုက်နှစ်သက်သည်။

၁၊ ၅၊ ၇။ ပိုလွန်သောယဉ်ကျေးမှုပုံစံ

အမျိုးသားများထက် အမျိုးသမီးတို့သည် စကားပြောရာတွင် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သောစကားပြောဆိုမှုကို ဂရုစိုက်ပြောဆိုကြသည်။ သဒ္ဒါများထဲတွင် မသင့်တော်သောအသုံးအနှုန်းများထက် ပိုကောင်းသော စကားအသုံးအနှုန်းများသည် အမျိုးသမီးများအတွက်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးတို့သည် သိက္ခာမဲ့မှုကို ပြခြင်းမရှိပေ။ အမျိုးသမီးတို့သည် စကားလုံးလှလှတို့ကို ပိုကြိုက်နှစ်သက်သည်။ အမျိုးသမီးတို့သည် စကားပြောရာတွင် “ကျေးဇူးပြု၍”၊ “ ကျေးဇူးတင်ပါတယ်နော်” စသည့် စကားလုံးများ ကိုသုံးသည်။ အမျိုးသမီးများသည် စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းဘောင်အတွင်းမှ နေ၍တတ်နိုင်သမျှ ပြောဆိုကြသည်။ အမျိုးသားတို့သည် စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်းဘောင်တို့ကို ငြင်းဆန်သည့် သဘောရှိသည်။

၁၊ ၅၊ ၈။ ဟာသစကားမပြောခြင်း

Lakoff ၏ အဆိုအရအမျိုးသမီးတို့သည် ရယ်စရာဟာသ မပြောကြပေ။ အမျိုးသမီးတို့မှာ ထိုအာရုံမရပေ။ သို့သော် တချို့အမျိုးသမီးများသည် ဣန္ဒြေသိက္ခာထိန်းသိမ်းသောအနေနှင့် ဟာသစကား မပြောသော်လည်း တချို့အမျိုးသမီးများမှာ ပင်ကိုမူလကထဲက ဟာသဉာဏ်ရှင်သူများလည်း ရှိသည်။

၁၊ ၅၊ ၉။ စာလုံးစောင်းအရေး

စာလုံးစောင်းများသည် အမျိုးသမီးတို့၏ ပြောစကားများတွင်ကြိုက်နှစ်သက်သော စကား ဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အက္ခရာစောင်း စာလုံးစောင်းများသည် စကားမြွက်ချက် တစ်ခုသာ ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ အမျိုးသမီးဘာသာစကားတွင် အလေးထားသည်။ (မြန်မာစာ အရေးအသား များတွင် မတွေ့ရှိရပေ)

၂။ ခင်နှင်းယု၏ “လေးကျွန်းမြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုမှဇာတ်ဆောင် အမျိုးသမီးများ၏ ပြောစကား များကို လေ့လာခြင်း

ခင်နှင်းယု၏ “လေးကျွန်းမြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုမှဇာတ်ဆောင် အမျိုးသမီးများ၏ ပြော စကားများကို Lakoff (2004) အမျိုးသမီးဘာသာစကား သီအိုရီအမျိုးအစား (၉)မျိုးကို အခြေခံပြီး လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၂၊ ၁။ ကန့်သတ်ထားသောဝေါဟာရ

ကန့်သတ်ထားသောဝေါဟာရ အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ကန့်သတ်ထားသောဝေါဟာရ အသုံးပြု ပြီး ဝတ္ထုတိုထဲရှိအမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာအတွင်း ထင်ဟပ်နေမှုများကို အောက်ပါ သာဓကဖြင့် ရှင်းပြထားပါသည်။

မကျေး = "ကိုဝင်းမောင်ဘာလုပ်တာလဲ မသိဘူးအမေ။ ကျွန်မကမေးတော့ သားဦးရတဲ့အထိမ်းအမှတ်တဲ့။ ကျွန်မကိုယ်ဝန်ရှိတယ်လို့ပြောပြီး နောက်နေ့ အုန်းပင်စိုက်တာဘဲ"

မကျေးမိခင် = “အုန်းတစ်ပင်စိုက်တာ လင်တစ်ယောက်ရတာနဲ့အတူတူပဲ”

စာသား

မကျေးက သူ ကိုယ်ဝန်ရှိကြောင်းကို သူ၏ခင်ပွန်းဖြစ်သူ ကိုဝင်းမောင်ကိုပြောသည့်အခါ သူ၏ ခင်ပွန်းကိုဝင်းမောင် သူတို့၏ အိမ်နောက်ဘက်ခြံစည်းရိုးနှင့်ကပ်၍ အုန်းပင်သုံးပင် စိုက်သည်။ ထိုသို့ အုန်းပင်စိုက်ရခြင်းအကြောင်းကို မကျေးက သူ မသိသည့်အကြောင်း သူ၏အမေကို ပြောပြရာ သူ၏ မိခင်က သူ၏ထင်မြင်ချက်ကိုပြောပြခြင်းဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

ကန့်သတ်ထားသောဝေါဟာရဖြစ်သည့် “လင်တစ်ယောက်” သည် မကျေးအမေက မကျေးကို ပြောပြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစကားလုံးသည် အမျိုးသမီးများသာအများဆုံးပြောသော ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ “လင်”ဆိုသည့် စကားလုံးကို အဘိဓာန်တွင် န - အိမ်ထောင်ဖက်ယောက်ျား ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ဤဝတ္ထုတိုထဲတွင်လည်း ယောက်ျားတစ်ယောက် ထပ်မံရရှိမည်ဟု ရည်ညွှန်း ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ ၂။ အခြေနေအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျ

ချိတ်ဆက်မေးခွန်းသည် စကားမြွက်ချက်တစ်ခုပေါ်ချိတ်ဆက်သည့် မေးခွန်းဖြစ်သည်။ ချိတ်ဆက်မေးခွန်းသည် စကားခွန်းတစ်ခုနောက် (သို့မဟုတ်) ရှေ့မှနေ၍ ချိတ်ဆက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ချိတ်ဆက် မေးခွန်းသည် ပြောသူဆွေးနွေးသည့် အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်ပြီး မသေချာသလို ခံစားရ သည့်ပုံစံဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုထဲရှိ အမျိုးသမီးဘာသာစကားလက္ခဏာအသုံးပြုမှုမှာ အပေါ်လွင် ဆုံးဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးဘာသာစကားလက္ခဏာထဲမှ ချိတ်ဆက်မေးခွန်း ထင်ဟပ်ချက်ကို အောက်ပါသာကေနှင့် ရှင်းပြပါမည်။

ကိုဝင်းမောင် = "ဒီမှာလေ ပန်းတပွတ်တမျိုး၊ မန္တလေး ရင်ကွဲသရက် သီးသုံးပင်
စိုက်ရမယ်၊ နောက်သား အထိမ်းအမှတ်"

မကျေး = “ ကဲ.....မြေကြီးတွေပေလို့ ရေချိုးလိုက်ဦး”

စာသား

ကိုဝင်းမောင်သစ်ပင်စိုက်ဖို့ မြေကျင်းတူးနေစဉ် မကျေးက ကိုဝင်းမောင်ကို ရေချိုးရန်ပြောသော စကား ဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

ထိုပုံစံသည် အခြေအနေအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျပုံစံဖြစ်သည်။ “ကဲ” စကားလုံးသည် နောက်စကားခွန်းဆက်ရန်အတွက် ရှေ့မှနေ၍ချိတ်ဆက်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြေကြီး များပေ နေသည့်အတွက် ရေချိုးရန်ပြောခြင်း (သို့မဟုတ်) တိုက်တွန်းခြင်း၊ အကြံဉာဏ်ပေးခြင်းသဘော သက်ရောက်သည့် ချိတ်ဆက်မေးခွန်းဖြစ်သည်။

ကိုဝင်းမောင် = "ကံ့ကော်ပင်တွေလေ"

မကျေး = “ ပန်းပင်စိုက်ရင်တော့ မိန်းကလေးမွေးလိမ့်မယ်ထင်တယ်”

စာသား

ကိုဝင်းမောင် ပန်းပင်စိုက်နေသည့်အတွက် မကျေးက ပန်းပင်စိုက်ရင်တော့ သူမမိန်းကလေး မွေးမည် ထင်တယ်ဟု သူ၏ထင်မြင်ချက်ကို ပြောလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

ထိုပုံစံသည် အခြေအနေအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျပုံစံဖြစ်သည်။ “ ရင်တော့” စကားလုံးသည် နောက်စကားခွန်းဆက်ရန် ရှေ့မှနေ၍ ချိတ်ဆက်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပန်းပင်သည် မိန်းကလေးတို့၏ သင်္ကေတဖြစ်သည်။ ကိုဝင်းမောင်က ပန်းပင်စိုက်နေသည့်အတွက် မကျေးက ပန်းပင်စိုက်ရင်တော့ မိန်းကလေးမွေးလိမ့်မယ်ထင်သည်ဟု သူထင်မြင်ချက်ကိုပြောခြင်းဖြစ် သည်။

၂၊ ၃။ စကားဆက် “ ဒါကြောင့်” “အဲ့ဒါကြောင့်”

စကားခွန်းတွင် လျှော့ချရန်နှင့် တိုးမြှင့်ရန်အတွက် အသုံးပြုသည်။ အမျိုးသမီးတို့သည် သူတို့ ပြုလုပ်သော အလုပ်ကိုမည်သည့်အတွက်ကြောင့် ပြုလုပ်ရသည်ကို ဖြေရှင်းပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။

အရိုးကျေး = ဘုရားရေ တကယ်လား”

မငယ် = “ဟုတ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ကျွန်မ စံပယ်ဖူးတွေညနေခင်းပြီး ပန်တနော်နဲ့ မအူပင်ပို့တာ ရန်ကုန်လောက်ဈေးမကောင်းပေမဲ့ ဈေးရတယ်။ ရန်ကုန် သာနီးရင် အရိုးကျေးစံပယ်တွေ ကျွန်မယူပြီး ဖောက်သည်ပေးတယ်၊ အရိုးကျေး သူဌေးဖြစ်ရော”

စာသား

သပြေပန်းသည် မငယ်က အရိုးကျေးစံပယ်တွေရန်ကုန်မှာ ဈေးကောင်းနေကြောင်း ဒါကြောင့်မို့ မငယ်က စံပယ်ပန်းတွေကို ပန်းတနော်နဲ့မအူပင်ပို့ရကြောင်း၊ ရန်ကုန်နှင့်သာနီးရင် အရိုးကျေး စံပယ် တွေယူပြီး ဖောက်သည်ပေးကြောင်း ပြောသောစကားခွန်းဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

မငယ်ကစံပယ်ပွင့် ၁၀ပွင့်ကို ငါးကျပ်ပေးရကြောင်းပြောသောအခါ အရိုးကျေးက တအံ့တဩနှင့် တကယ်လားဟု ပြန်မေးရာ မငယ်ကမှန်ကန်ကြောင်း၊ ဒါကြောင့် သူ၏စံပယ်ဖူးတွေကိုခူးပြီး ပန်းတနော်နဲ့ မအူပင်ပို့ကြောင်း၊ ရန်ကုန်လောက်ဈေးမကောင်းပေမဲ့ ဈေးရကြောင်းပြောခြင်းဖြစ်သည်။

၂၊ ၄။ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော နာမဝိသေသနအသုံး

အမျိုးသမီးများသည် နာမဝိသေသနကို အသုံးပြုရာတွင် တိကျသောအချက်အလက်ကို ပေးသည့် အစား ၎င်းတို့၏ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာတုံ့ပြန်မှုကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုကြရာတွင်သုံးသည်။ နာမဝိသေသန အသုံးများသည် စကားခွန်းများတွင် အရေးပါသောစကားလုံးများမဟုတ်ပေ။ အကြံပြုချက်၊ အတည် ပြုချက် ဖော်ပြရာတွင်လည်းသုံးသည်။ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပြောဆိုရာတွင် အဆင်ပြေစေရန် ပြောသော စကားလုံးများဖြစ်သည်။ ထိုအသုံးများတွင် ပြောသူကနာသူကို မြှောက်ပင့်ပြောသော စကားလုံးများ ပါသလို အာမေဋ္ဌိတ်စကားလုံးများလည်း ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ သာဓကအားဖြင့် -

မငယ် = "အရိုးကျေးကလည်း အိမ်ထဲကမထွက်ဘူး၊ မငယ်တို့က ပန်းတနော်
မအူပင်ပဲပို့တာ၊ ရန်ကုန်မှာ မှော်ဘီတို့ အင်းစိန်၊ ကမာရွတ်တို့မှာ
စံပယ်တွေစိုက်ပြီး အပွင့်ဖောက်သည်ပေးနေတယ်။ ရန်ကုန်မှာ
၁၀ပွင့်ပါ တစ်ကုံး ၅ ကျပ်လောက် ပေးရတယ်"

အရိုးကျေး = “ဘုရားရေ တကယ်လားမငယ်”

စာသား

မငယ်ကကံ့ကော်ပန်း၊ စံပယ်ပန်းတို့သည်ရန်ကုန်မှာ ၁၀ပွင့်ပါတစ်ကုံး ၅ကျပ် ပေးရကြောင်းပြော
သည်ကို အရိုးကျေးကတအံ့တဩမေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

မငယ်ပြောလိုက်သည့် စကားကြောင့်အရိုးကျေးကဘုရားတပြီး ပြောလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။
“ဘုရားရေ တကယ်လား” စကားလုံးမှာ နာမဝိသေသနဖြစ်ပြီး တကယ်ဟုတ်၊ မဟုတ်ကို ဘုရားတ
ပြီးမေးလိုက်သော စကားလုံးဖြစ်သည်။

၂၊ ၅။ ချိတ်ဆက်မေးခွန်း

ချိတ်ဆက်မေးခွန်းသည် စကားမြွက်ချက်တစ်ခုနှင့် ချိတ်ဆက်သည့်မေးခွန်းဖြစ်သည်။ ချိတ်ဆက်
မေးခွန်းသည် မေးမြန်းသည့်ပုဒ်တစ်ခုလုံးကို ချိတ်ဆက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ချိတ်ဆက်မေးခွန်းသည်
မေးသူက သူ့ထင်မြင်ချက်ကို တကယ်ဟုတ်မဟုတ် မေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုချိတ်ဆက် မေးခွန်းသည်
ပြောသူကရှေ့မှ သူပြောလိုသည့်စကားများပြောပြီးမှ နောက်မှချိတ်ဆက်ပြောခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြောသူ
ဆွေးနွေးသည့် အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်ပြီး မသေချာသလိုခံစားသည့် ပုံစံဖြစ်သည်။

မကျေး = “ မငယ်မောင်ကြီးလည်းခေါ်လိုက်ပါ။ ဟန်စိန်ရေလောင်းနေလား ခေါ်လိုက်
ပါ။ ကဲ ငါးခြောက်ထုပ်တွေလှေဆိပ်ထိလိုက်ပို့လိုက် သားတို့ အုန်းသီး
ယူသွားမလား”

စာသား

အရိုးကျေးသည် သူ ၏သားသမီးများ သူမကိုလာကန်တော့ပြီး ပြန်ကြတော့မည့်အချိန်တွင်
ပြောသောစကားဖြစ်သည်။ သမီးငယ်ကို အကိုကြီးခေါ်ရန် ဟန်စိန်ကိုခေါ်ရန် ငါးရုံခြောက်ထုပ်တွေ
လိုက်ပို့ရန်ပြောပြီး သားတို့ကို အုန်းသီးယူသွားမလားဟုမေးခြင်းဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

အရိုးကျေးသည် သူ သားသမီးများ ပြန်မည့်အချိန်တွင် သူ ၏သားသမီးများနှင့် သူ ၏အလုပ်
သမားများကို ညွှန်ကြားစရာများရှိတာကို မှာကြားပြီးနောက်မှ သားဖြစ်သူကို အုန်းသီးယူသွား
မလားဆိုခြင်း ချိတ်ဆက်မေးခွန်းမေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

၂။ ၆။ ခင်နှင်းယု၏ “လေးကျွန်မြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုမှ ဇာတ်ဆောင်အမျိုးသမီးများ၏ ပြောစကားများကို ရာခိုင်နှုန်းနှင့်ပြပုံ

စဉ်	အမျိုးသမီးဘာသာစကားလက္ခဏာ	အရေအတွက်	ရာခိုင်နှုန်း
၁။	ကန့်သတ်ထားသောဝေါဟာရ	၁	၁၁.၁၁%
၂။	အဓိပ္ပာယ်ရှိသောနာမဝိသေသန	၂	၂၂.၂၂%
၃။	မေခွန်းလေယူလေသိမ်း (က) ချိတ်ဆက်မေးခွန်း	၁	၁၁.၁၁%
	မေခွန်းလေယူလေသိမ်း (ခ) အခြေအနေအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲကအသံ အတက်အကျ	၄	၄၄.၄၄%
၄။	ကာကွယ်ပြောဆိုခြင်း	-	-
၅။	စကားဆက် “ဒါကြောင့်”	၁	၁၁.၁၁%
၆။	အမြင့်ဆုံးသဒ္ဒါမှန်ကန်မှု	-	-
၇။	ပိုလွန်သောယဉ်ကျေးမှုပုံစံ	-	-
၈။	ဟာသစကားမပြောခြင်း	-	-
၉။	စာလုံးစောင်းများ	-	-
စုစုပေါင်း		၉	၁၀၀%

၃။ စာရေးဆရာမမန္တာ၏ “အမေချက်တဲ့ ပုစွန်ကျားခုနစ်ကောင်” ဝတ္ထုတိုမှ ဇာတ်ဆောင် အမျိုးသမီးများ၏ ပြောစကားများကိုလေ့လာခြင်း

စာရေးဆရာမ မမန္တာ၏ “အမေချက်တဲ့ ပုစွန်ကျားခုနစ်ကောင်” ဝတ္ထုတိုမှဇာတ်ဆောင် အမျိုးသမီးများ၏ ပြောစကားကို Lakoff (2004)၏ အမျိုးသမီးဘာသာစကားလက္ခဏာသီအိုရီ အမျိုးအစား (၉)မျိုးကိုအခြေခံပြီး လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၃။ ၁။ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော နာမဝိသေသနအသုံး

ဤဝတ္ထုတွင် နာမဝိသေသနအသုံးကို အကြိမ်ရေအနည်းဆုံး သုံးထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ သာဓကအားဖြင့် -

မပုစိန် = "အပျင်းပြေလာကိုင်လာကိုင်ကြည့်လို့ ရတယ်နော်၊ တစ်ဆယ်သားကို ၆ ကျပ်ကြီးများတောင် ရောင်းတာ"

ဒေါ်လှမေ = "မြတ်စွာဘုရား ခြောက်ကျပ်တဲ့"

စာသား

ဤစကားခွန်းသည် ဈေးသည်က ပုဇွန်ကျားတစ်ပိဿာကို ခြောက်ကျပ်ဖြစ်ကြောင်း ပြောသည့်အခါ ဒေါ်လှမေက ယောင်ပြီး ပါးစပ်မှဘုရားတလိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

ထိုပုံစံသည် နာမဝိသေသနပုံစံဖြစ်သည်။ “မြတ်စွာဘုရား” စကားလုံးသည် နောက်စကားလုံး (တစ်နည်း) နာမ်ပုဒ်ကို အထူးပြုသည့် နာမဝိသေသနအသုံးဖြစ်သည်။ ပုဇွန်ကျားဈေးကိုကြားလိုက်ရသည့် အတွက် ဘုရားတပြီးဈေးကို ပြောလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

၃၊ ၂။ ချိတ်ဆက်မေးခွန်း

ဤဝတ္ထုတိုရှိ ချိတ်ဆက်မေးခွန်းသည် ပထမတွင်ဇာတ်ဆောင်က သူ၏ထင်မြင်ချက်ပြောနေရာမှ သူ ထင်မြင်ချက်မှန်ကြောင်း၊ မမှန်ကြောင်းကို ချိတ်ဆက်မေးခွန်းမေးခြင်းဖြစ်သည်။

ဒေါ်လှမေ = “နောက်ဆုံးတော့အဘိုးကြီး၊အဘွားကြီးနှစ်ယောက်တည်းတစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် အဖော်လုပ်ရတော့တာပဲ၊ သားတွေကတော့ သူတို့အဖော်နှင့် သူတို့၊ ဒီလိုပဲပေါ့လေ၊ ငါတို့ငယ်ငယ်တုန်းကလည်း ကိုယ့်အဖော်ကိုရှာပြီး မိဘကို ထားခဲ့ကြတာပဲ မဟုတ်လား”

စာသား

ဒေါ်လှမေသည် သူ့ခင်ပွန်းသည် ဈေးခြင်းတောင်း လာသယ်ချိန်မှာ ခင်ပွန်းသည်ကို နောက်ဆုံးမှာ သူတို့လင်မယား နှစ်ယောက်သာကျန်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့်တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် အဖော်လုပ်နေရပြီဖြစ်ကြောင်း၊ သားသမီးတို့သူတို့အဖော်နှင့် သူတို့နေကြပုံ၊ သူတို့လည်း ငယ်ငယ်က အဖော်ရှာပြီး မိဘကိုထားခဲ့ကြတာပဲ မဟုတ်လားလို့ မေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

ဤစကားခွန်းသည် ဒေါ်လှမေက နောက်ဆုံးအသက်အရွယ် အိုမင်းလာသောအခါ သူနှင့်သူ၏ ယောက်ျားနှစ်ဦးသာ တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် အဖော်လုပ်ရကြောင်း၊ သားတွေကလဲသူတို့ အဖော်သူတို့ရှာကြကြောင်း၊ မိဘတို့ကိုထားခဲ့ကြောင်းကို “မဟုတ်လား” ဆိုသည့်ချိတ်ဆက် မေးခွန်းနှင့် မေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဒေါ်လှမေကသူမ၏ ထင်မြင်ချက်၊ ယူဆချက်ကို ဟုတ်၊ မဟုတ် သူ၏ခင်ပွန်းကိုမေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

၃၊ ၃။ ပိုလွန်သောယဉ်ကျေးမှုပုံစံ

ပိုလွန်သောယဉ်ကျေးမှုပုံစံမှာ (၃)ခုရှိသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ ဆဲဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း ဒုတိယတစ်ခုမှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်သုံးခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုထဲတွင်သွယ်ဝိုက်ဖော်ပြသော အသုံးအနှုန်းပါဝင်

သည်။ တတိယတစ်ခုမှာ တောင်းဆိုမှုဝါကျထဲမှ ပစ္စည်းများကိုသုံးခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးများသည် စကားကိုသိမ်မွေ့၊ ယဉ်ကျေးသည့်စကားလုံးများကို ရွေးချယ်အသုံးပြုတတ်ကြသည်။

မပုစိန် = မယူဘူးလား အန်တီကြီး

ဒေါ်လှမေ = “ဈေးကောင်းလိုက်တာအေ”

စာသား

ပုဇွန်သည်မပုစိန်က ပုဇွန်ကျားတစ်ဆယ်သားကို ခြောက်ကျပ်ဖြစ်ကြောင်း ပြောလိုက်သောအခါ ဒေါ်လှမေက ပြန်ပြောလိုက်သောစကားဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

ဒေါ်လှမေသည် ပုဇွန်ကျားဈေးကို ကြားလိုက်ရသောအခါ “ဈေးကြီးလိုက်တာအေ” “ဈေးတက်တာလား” “ဈေးတွေကလဲခေါင်ခိုက်နေတာပဲ” စသည်ကဲ့သို့ စကားခွန်းများမပြောပေ။ တစ်ဖက်နာသူ လက်ခံနိုင်သည့် စကားအသုံးအနှုန်းကို ရွေးသုံးသွားကာ ပိုလွန်သောယဉ်ကျေးမှုပုံစံသုံးသွားသည်။

၃၊ ၄။ အခြေအနေအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျ

ထိုစကားခွန်းသည် အမျိုးသမီးများ အများဆုံးအသုံးပြုသောပုံစံဖြစ်သည်။ တစ်စုံတစ်ခုအတွက် အဖြေပေးရာတွင် တိတိကျကျအဖြေမပေးနိုင်ပေ။ ဝေဝေဝါးဝါးပုံစံဖြစ်သည်။

ဒေါ်လှမေ = “ အင်း အဲ့ဒါဝယ်ရင်တော့ တစ်ဝက်လောက်သက်သာတယ်”

ဒေါ်လှမေ = “ အင်း ဒါပေမဲ့ သုံးဆယ်ငါးကျပ်ဈေးပေးပြီး အပုပ်မစားဘူး၊

ခြောက်ဆယ်ဈေးပေးပြီးတော့ အကောင်းစားတော့မယ်”

စာသား

ပုဇွန်ကျားသည်က သူ ၏ပုဇွန်များသည် တစ်ဖက်ဆိုင်မှ ပုဇွန်တွေထက် အရည်အသွေးကောင်းကြောင်း၊ ဘယ်လောက်သားယူမလဲဟုမေးရာတွင် ဒေါ်လှမေမှာ ပြန်ဖြေနိုင်ခြင်းမရှိသေးဘဲ မည်သည့်ဆိုင်ကနေ ပုဇွန်ကျားဝယ်ရမည်ကို တွေ့ဝေနေခြင်းဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

အထက်ပါစကားခွန်းသည် ဒေါ်လှမေမှာ ပုဇွန်ကျားသည်က ဝယ်မလား၊ မဝယ်ဘူးလား၊ ဘယ်လောက်သား ချိန်လိုက်ရမလဲမေးသည်ကို ပြန်ဖြေနိုင်ဘဲ အင်း.....အင်း ဆိုပြီး မည်သည့်ဆိုင်ဝယ်ရင် ကောင်းမလဲဆိုပြီးဝေဝေဝါးဝါးဖြစ်ကာ၊ ဈေးသည်မေးသည့်အဖြေကို အတိအကျပြန် မဖြေနိုင်ပေ။

၃၊ ၅။ ကာကွယ်ပြောဆိုခြင်း

ကာကွယ်စကားလုံးသည် နှုတ်အဖြည့်စကားပုံဖြစ်သည်။ အကာအကွယ် (၄) မျိုးရှိသည်။ ပထမအမျိုးအစားမှာ ရုတ်တရက်ချက်ချင်းဖော်ပြရန်သုံးသည်။ ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ ယဉ်ကျေးမှု အတွက် သုံးသည်။ နောက်အမျိုးအစားတစ်မျိုးမှာ ပြောသူပြောရာတွင် နာသူသတိပြုရန်အတွက် မှန်ကန်သော အခြေအနေကို ပြောခြင်းဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတစ်ခုမှာ ပြီးပြည့်စုံမှုတစ်ခုအတွက် ကြေငြာခြင်း ဖြစ်သည်။ ကာကွယ်ပြောဆိုသောစကားများသည် တိကျမှန်ကန်သော အခြေအနေ မဟုတ်ပေ။ ပြောသူသည် စိတ်ခံစားမှုအရ သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။

မပုစိန် = ကြိုက်တဲ့နေရာမှာ သွားချိန်၊ ချိန်ပြီးမှ ပိုက်ဆံပေး၊ ပုစိန်တို့က ကြိုက်ဈေး
ပြောရောင်းတာ အလေးမခိုးဘူး"

ဒေါ်လှမေ = “မချိန်ပါဘူးအေ၊ ပါးစပ်က အကျင့်ပါနေလို့သာပြောတာ ယုံပါဟယ်”

စာသား

ဒေါ်လှမေက ပုစိန်ကျားသည်ကို အလေးမှန်ပါတယ်နော်လို့ မေးလိုက်သောအခါ ပုစိန်ကျားသည် က ကြိုက်တဲ့နေရာ သွားချိန်နိုင်ကြောင်း၊ အလေးမခိုးကြောင်း ပြောသောအခါ ဒေါ်လှမေက ပြန်ပြောသော စကားဖြစ်သည်။

ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

ဤစကားခွန်းသည် ပုစိန်ကျားသည်ကို ဒေါ်လှမေက အလေးမှန်ပါတယ်နော်လို့ မေးမိရာ ဈေးသည်က မခိုးကြောင်း ပြန်ပြောသည့်အတွက် ဒေါ်လှမေက သူပြောမိလိုက်သောစကားအတွက် ပြန် ကာကွယ်ပြောသောစကားဖြစ်သည်။

၃၊ ၆။ စာရေးဆရာမမစန္ဒာ၏ “အမေချက်တဲ့ ပုစိန်ကျားခုနစ်ကောင်” ဝတ္ထုတိုမှ ဇာတ်ဆောင် အမျိုးသမီးများ၏ ပြောစကားများကိုရာခိုင်နှုန်းပြပုံ

စဉ်	အမျိုးသမီးဘာသာစကားလက္ခဏာ	အရေအတွက်	ရာခိုင်နှုန်း
၁။	ကန့်သတ်ထားသောဝေါဟာရ	-	-
၂။	အဓိပ္ပာယ်ရှိသောနာမဝိသေသန	၁	၇%
၃။	မေးခွန်းလေယူလေသိမ်း (က) ချိတ်ဆက်မေးခွန်း	၄	၂၆%
	မေးခွန်းလေယူလေသိမ်း (ခ) အခြေအနေအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲကအသံ အတက်အကျ	၆	၄၀%
၄။	ကာကွယ်ပြောဆိုခြင်း	၁	၇%

စဉ်	အမျိုးသမီးဘာသာစကားလက္ခဏာ	အရေအတွက်	ရာခိုင်နှုန်း
၅။	စကားဆက် “ဒါကြောင့်” “အဲ့ဒါကြောင့်”	-	-
၆။	အမြင့်ဆုံးသဒ္ဒါမှန်ကန်မှု	-	-
၇။	ပိုလွန်သောယဉ်ကျေးမှုပုံစံ	၃	၂၀%
၈။	ဟာသစကားမပြောခြင်း	-	-
၉။	စာလုံးစောင်းများ	-	-
စုစုပေါင်း		၁၅	၁၀၀%

မြို့သုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းတွင် ခင်နှင်းယု၏ “လေးကျွန်းမြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုနှင့် မစန္ဒာ၏ “အမေချက်တဲ့ပုဇွန်ကျားခုနစ်ကောင်း” ဝတ္ထုတိုနှစ်ပုဒ်ကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာပြထားသည်။ ဝတ္ထုတိုနှစ်ပုဒ်လုံးမှာ မိခင်မေတ္တာကို အခြေခံရေးဖွဲ့ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဇာတ်လမ်းအခြေခံတူသော ဝတ္ထုတိုနှစ်ပုဒ်ကို နှိုင်းယှဉ်တင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဇာတ်လမ်းအခြေခံတူသော်လည်း ရေးသားသည့် ခုနစ်ကွာသည်။ ဆရာမခင်နှင်းယုသည် (၁၉၅၂ - ၁၉၅၆) ပတ်ဝန်းကျင်တွင်ရေးသားခဲ့ပြီး ဆရာမ မစန္ဒာဝတ္ထုတိုသည် (၁၉၈၀ - ၁၉၉၀) ပတ်ဝန်းကျင်ခန့်က ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုစာရေး ဆရာမနှစ်ဦး၏ ဝတ္ထုတိုကို Lakoff ၏ အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာကို အသုံးပြုပြီး တင်ပြထားသည်။

Lakoff ၏ သီအိုရီအရ လေ့လာကြည့်ရာတွင် စာရေးဆရာမ ခင်နှင်းယု၏ “လေးကျွန်း မြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုမှာ သီအိုရီအမျိုးအစား (၉)မျိုးအနက် အမျိုးအစား (၅)မျိုးကို အသုံးပြုထားသည်။ ထိုအမျိုးအစား(၅)မျိုးမှာ (၁) ကန့်သတ်ဝေါဟာရ (၂) အခြေအနေအစိတ် အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျ (၃) စကားဆက် “ဒါကြောင့်” “အဲ့ဒါကြောင့်” (၄) အဓိပ္ပာယ်ရှိသော နာမဝိသေသန အသုံး (၅) ချိတ်ဆက်မေးခွန်းတို့ဖြစ်သည်။ ထိုအမျိုးအစား(၅)မျိုးမှာ အခြေအနေ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျကို (၄) ခွန်း၊ ချိတ်ဆက်မေးခွန်း (၁) ခွန်း၊ နာမဝိသေသန (၂) ခွန်း၊ စကားဆက် “ဒါကြောင့်” (၁) ခွန်း၊ ကန့်သတ်ဝေါဟာရ (၁) ခွန်း စုစုပေါင်း (၉) ခွန်းကို တွေ့ရသည်။

အများဆုံးအသုံးပြုသွားသည့် အမျိုးအစားမှာ အခြေအနေအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျအမျိုးအစားဖြစ်သည်။ အဓိကဇာတ်ဆောင်အရိုးကျေးသည် ပင်ကိုယ်စရိုက် လက္ခဏာမှာအေးဆေးသည်။ ခင်ပွန်းဖြစ်သူ ဦးဆောင်မှုနောက်လိုက်သူဖြစ်သည်။ ခင်ပွန်းဖြစ်သူ အဆုံးအဖြတ် နောက်လိုက်သူလည်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဖြေတစ်ခုဆိုလျှင် တိတိကျကျမပြောနိုင် အဖြေမပေးနိုင်သည့်ပုံစံဖြစ်သည်။ ဒုတိယဇာတ်ဆောင် အမျိုးသမီးဖြစ်သည့် အရိုးကျေး၏ သမီးဖြစ်သူ အငယ်မကို မိခင်ဖြစ်သူကသူမ၏အိမ်တွင် အိပ်မည်လား မေးသည်ကို အိပ်မည်မအိပ်မည်ဟု တိတိကျကျ အဖြေမပေးပဲ သူ့ခင်ပွန်းတစ်ယောက်တည်း ထားခဲ့ရကြောင်းပြန် အဖြေပေး သွားသည့်ပုံစံကို တွေ့ရသည်။

“လေးကျွန်းမြင်းမိုရ်တောင်ထက်ပို” ဝတ္ထုတိုသည် ဇာတ်ဆောင်ကိုဝင်းမောင်က မကျေး ကိုယ်ဝန်ရှိသည်ဟု ကြားသည်နှင့်ပထမသားကြီးကိုယ်ဝန်ရှိစဉ် အုန်းပင်စိုက်သည်၊ ဒုတိယသား ကိုယ်ဝန်ရှိစဉ်

သရက်ပင်စိုက်သည်။ သမီးကိုယ်ဝန်ရှိစဉ် ကံကောင်းစိုက်သည်။ စတုတ္ထသား ကိုယ်ဝန်ရှိစဉ်သပြေပင် စိုက်သည်။ သားသမီးများ ကြီးလာသောအခါ ထိုစိုက်ခဲ့သောအပင်များသည် ဝေဝေဆာဆာ ဖြစ်လာကာ ပြန်လည်ရောင်းချရတဲ့အထိ ရှိလာသည်။ သို့သော်သားသမီးတို့မှာ အိမ်ထောင် အသီးသီးကျပြီး မိဘအိမ်မှ စွန့်ခွာကာ တစ်နယ်တစ်ကျေးသို့ တစ်အိုးတစ်အိမ် ထူထောင်ကြလေသည်။ ထိုအခါအရီးကျေးသည် သူ့ခင်ပွန်းစိုက်ပျိုးခဲ့သော အသီးအနှံများကြားတွင် တစ်ဦးတည်းကျန်ခဲ့လေသည်။ သားသမီးများက တစ်ခါတစ်ရံမိဘထံ လာကန်တော့ကြသည်။ ထိုသို့ ကန်တော့သည့်အခါတွင်လည်း ညအိပ်ခြင်းမရှိ၊ ခဏတစ်ဖြုတ်သာလာ၍ ပြန်သွားကြသည်။ မိဘမေတ္တာကို ဖော်ကျူးရေးဖွဲ့ထားသော ဝတ္ထုတိုဖြစ်သည်။

စာရေးဆရာမ မစန္ဒာ၏ ဝတ္ထုတိုဖြစ်သည့် “အမေချက်တဲ့ပုဇွန်ကျားခုနစ်ကောင်” ဝတ္ထုတိုမှာ Lakoff၏ သီအိုရီ(၉)မျိုးအနက် (၁) အခြေနေအစိတ်အပိုင်း တစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျ (၂) ချိတ်ဆက်မေးခွန်း (၃)အဓိပ္ပာယ်ရှိသော နာမဝိသေသနအသုံး (၄)ပိုလွန်သောယဉ်ကျေးမှုပုံစံ (၅) ကာကွယ်ပြောဆိုခြင်း စသည့်(၅)မျိုးကိုတွေ့ရသည်။ ထိုအမျိုးအစား(၅)မျိုးမှ အသုံးပြုသော စကား ခွန်းအရေအတွက်မှာ အခြေနေအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျ အမျိုးအစား(၆)ခွန်း၊ ချိတ်ဆက် မေးခွန်းမှာ(၄)ခွန်း၊ နာမဝိသေသနအသုံး (၁) ခွန်း၊ ပိုလွန်သောယဉ်ကျေးမှုပုံစံမှာ(၃)ခွန်း၊ ကာကွယ် ပြောဆိုသောပုံစံမှာ(၁)ခွန်းစသည့်ဖြင့် (၁၅)ခွန်းကို တွေ့ရှိရသည်။ အများဆုံးအသုံးပြု သွားသော စကားခွန်းအမျိုးအစားမှာ အခြေနေအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျ အမျိုးအစား ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါ်လှမေ ဈေးဝယ်ထွက်လာရာ ပုဇွန်ကျားဆိုင်ရှေ့ရောက်သောအခါ ခင်ပွန်းသည်အတွက် ချက်ကျွေးချင်စိတ်ပေါ်လာသည့်အတွက် ပုဇွန်ကျားဈေးမေးရာ ဈေးများနေသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဇွန်ကျား ကို ဝယ်ရ၊ မဝယ်ရ ဘယ်လောက်သားဝယ်ရမလဲ၊ ဘေးဆိုင်က ဈေးလျော့သည့် ပုဇွန်ကိုဝယ်ရမလား စသည်ဖြင့်ခွဲဟုတ်နေကာ ပုဇွန်ကျားသည် မေးသမျှကို တိတိကျကျမဖြေနိုင်ဘဲ ဝေဝေဝါးဝါးဖြစ်နေသော လက္ခဏာပုံစံဖြစ်သည်။

သားသုံးယောက်က အိမ်ထောင်ကျသွားသောအခါ ဒေါ်လှမေတို့လင်မယားမှာ သူ၏ခင်ပွန်းသည် လစာလေးနှင့်နေရသည်။ သားသုံးယောက်လည်း မိဘကိုလစဉ်ထောက်ပံ့ခြင်းမရှိပေ။ တစ်နေ့ ဒေါ်လှမေ ရုံးပိတ်ရက်ဈေးသွားပြီး ဈေးဝယ်ပြန်လာသည့်လမ်းမှာ အသိဖြစ်သူနှင့်တွေ့ပြီး အသိဖြစ်သူက ဒီနေ့ ရုံးပိတ်ရက်ဖြစ်လို့ ဒေါ်လှမေရဲ့သားများချွေးမများ အိမ်လာလည်ကြမည် မဟုတ်လားမေးမှ ဒေါ်လှမေ သည် ရုံးပိတ်ရက်မှန်းသိသည်။ ထိုအခါဒေါ်လှမေသည် သားနှင့်ချွေးမတို့အတွက် ပုဇွန်ကျားကို မဝယ်မိ သည်ကို နောင်တရနေသည်။ အိမ်ပြန်ရောက်၍ ထမင်းဟင်းချက်ပြီး ထမင်းပွဲပြင်ဆင်ချိန်တွင် သားသုံးယောက်နှင့် ချွေးမသုံးယောက်သည် ရောက်ရှိလာပြီး ဒေါ်လှမေချက်ပြုတ်ထားသော ထမင်း ဟင်းများကို စားသောက်ကာ အိမ်ပြန်သွားကြသည်။ နောက်ဆုံးသူနှင့် သူ့ခင်ပွန်းမှာ ချဉ်ရည်ဟင်း၊ သခွားသီးတို့စရာနှင့် ထမင်းစားခဲ့ရကြောင်း ရေးသားထားသော ဝတ္ထုတိုဖြစ်သည်။ သူတို့လင်မယား နှစ်ယောက်အတွက် ရည်ရွယ်ချက်ပြုတ်ထားသော ပုဇွန်ကျားဟင်းကို သားနှင့်ချွေးမတို့ စားသောက် သွားသည်ကို ငြူစုခြင်းမရှိ၊ ပီတိဖြစ်နေကြသော မိဘမေတ္တာကို ဖော်ကျူးရေးဖွဲ့ထားသည့် ဝတ္ထုဖြစ် သည်။

(၁၉၅၂ - ၁၉၅၆) ပတ်ဝန်းကျင်တွင်ရေးသားခဲ့သော စာရေးဆရာမ ခင်နှင်းယုဝတ္ထုတို့နှင့် (၁၉၈၀-၁၉၉၀) ပတ်ဝန်းကျင်ကရေးသားခဲ့သော စာရေးဆရာမ မစန္ဒာဝတ္ထုတို့နှစ်ပုဒ်ကို အမျိုးသမီးများ၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာသီအိုရီ အသုံးပြုဖော်ထုတ် လေ့လာကြည့်ထားပါသည်။ ထိုဝတ္ထုနှစ်ပုဒ်လုံးမှာ ပါရှိသောအခြေအနေ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျ အမျိုးအစားကို အများဆုံးတွေ့ရသည်။ ဤစာတမ်းကိုကြည့်ခြင်းဖြင့် အမျိုးသမီးတို့သည်ယေဘုယျ သဘောအရအခြေအနေတစ်ခုကို ချက်ချင်းဆုံးဖြတ်ရန် တုံ့ဆိုင်းခြင်း၊ တွေ့ဝေခြင်း၊ ဝေဝါးခြင်းစသည့် လက္ခဏာရပ်များရှိသူ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်လည်း ယုံကြည်မှုအားနည်းသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ထိုဝတ္ထုတို့ နှစ်ပုဒ်မှနေပြီး ခေတ်(၂)ခေတ်ရှိ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် အမျိုးသမီးတို့၏ နေရာကွဲပြားမှုကို လေ့လာကြည့်သောအခါ ထူးထူးခြားခြားကွဲပြားမှု မရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ မြန်မာအမျိုးသမီးတို့၏ ဓလေ့ထုံးစံအရ လင်ကိုဘုရား သားကိုသခင် ဆိုသည့်စကားအတိုင်း မိမိတို့၏ခင်ပွန်းယောက်ျားတို့ကို အလေးထားကာ မိမိတို့၏ခင်ပွန်းယောက်ျား ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ကြသော စရိုက်လက္ခဏာ ရှိကြောင်း ဝတ္ထုတို့နှစ်ပုဒ်စလုံးတွင် တွေ့ရှိရသည်။

နိဂုံး

(၁၉၅၂ -၁၉၅၆) ပတ်ဝန်းကျင်ကရေးခဲ့သော ဝတ္ထုတို့မှ ဇာတ်ဆောင်လက္ခဏာ သရုပ်ဖော်ပုံနှင့် (၁၉၈၀ -၁၉၉၀) ပတ်ဝန်းကျင်က ရေးခဲ့သောဝတ္ထုတို့မှ ဇာတ်ဆောင်သရုပ်ဖော်ပုံတို့ကို အမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားလက္ခဏာနှင့် ဖော်ထုတ်ကြည့်ရာတွင် အခြေအနေတစ်ခုထဲက အသံအတက်အကျ အမျိုးအစားတစ်ခုထဲကိုသာ အများဆုံးတွေ့ရှိရသည်။ ထိုဝတ္ထုတို့နှစ်ပုဒ်စလုံးမှာ မိဘမေတ္တာကို အခြေခံပြီး ဇာတ်အိမ်ကိုဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဤသီအိုရီကို အသုံးပြုပြီး တစ်ခြားစာရေးဆရာတို့၏ဝတ္ထုထဲမှ အမျိုးသမီးဇာတ်ဆောင်တို့၏ စရိုက်လက္ခဏာတွေကိုလည်း ဖော်ထုတ်နိုင်ပါကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ခင်နှင်းယု။(၂၀၀၄)။ *ကျွန်မကမချောပါဖူးနှင့်အခြားမဂ္ဂဇင်းဝတ္ထုရှည်များ*။ ရန်ကုန်။ နှင်းဦးလွင်စာပေ။
- ခင်မင်၊မောင်၊ဇေယျ။ (၂၀၀၇)။ *မိန်းမ၊ယောက်ျားထိုစကား*။ ရန်ကုန်။ သီဟရတနာပုံနှိပ်တိုက်။
- ခင်အိအိတင်။ (၂၀၁၀)။ *“လိင်ကွဲပြားမှုနှင့် မြန်မာဘာသာစကား”*။ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။
- စန္ဒာမ။(၂၀၁၃)။ *ဝတ္ထုတို(၇)*။ ရန်ကုန်။ ပါရမီစာပေတိုက်။
- သိန်းနိုင်။(၂၀၀၇)။ *“အမျိုးသားအမျိုးသမီးတို့၏ ဘာသာစကားအပြုအမူ”*။ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊မြန်မာစာဌာန။
- အောင်မြင့်ဦး၊ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၃)။ *လူမှုဘာသာဗေဒမိတ်ဆက်*။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။
- အောင်မြင့်ဦး၊ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၃)။ *လူမှုဘာသာဗေဒသဘောတရား*။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။
- အင်္ဂလိပ်ကျမ်းကိုး

Lakoff. R. (1973). *Language and Woman's Place*.Vol.2

Lakoff. R .T (2004). *Language and Woman's Place*. (M.Bucholtz, Ed.) New York: Oxford University Press.

မှော်ဇာဗောဗောကြီးတောင်ကန် ဝက်ခေါင်းကုန်းဆင်းတုပလ္လင် ပတ်လည်စာပါ အကြောင်းအရာနှင့် ဝါကျဖွဲ့ထုံးလေ့လာချက်

လဲ့လဲ့မာ^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မှော်ဇာဗောဗောကြီးတောင်ကန် ဝက်ခေါင်းကုန်းမှ ရရှိသောဆင်းတု၏ ပလ္လင်ပတ်လည်တွင်ပါသော ပျူစာပါအကြောင်းအရာနှင့် ကျဖွဲ့ထုံးကိုလေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်တွင်ပါသော ပျူစာ၏အဓိပ္ပာယ်နှင့်ပျူခေတ် ဝါကျဖွဲ့ထုံးကို ဖော်ထုတ်လိုသော ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လေ့လာဖော်ထုတ်ထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းကို အခန်းနှစ်ခန်းခွဲ၍ လေ့လာတင်ပြပါမည်။ အခန်း(၁)တွင်ဆင်းတုပလ္လင် ပတ်လည်ပတ်လည်တွင် ပါသောပျူစာအကြောင်းအရာ မြန်မာဘာသာပြန်ကို ဖော်ထုတ်လေ့လာတင်ပြမည် ဖြစ်ပြီးအခန်း (၂)တွင် ဆင်းတုပလ္လင် ပတ်လည်တွင်ပါသော ပျူစာ၏ဝါကျဖွဲ့ထုံးကို လေ့လာတင်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဝါကျဖွဲ့ထုံးကို လေ့လာတင်ပြရာတွင် မြန်မာသဒ္ဒါနည်း၊ ဘာသာဗေဒနည်းတို့ဖြင့် လေ့လာတင်ပြ မည်ဖြစ်ပါသည်။ဤစာတမ်းပါ အချက်အလက်များသည် ပျူခေတ်သမိုင်းလေ့လာမှုနှင့် ပျူခေတ်ဝါကျဖွဲ့ပုံလေ့လာမှုကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ။ ။ ဝါကျရိုး၊ ဝါကျရော၊ ဝါကျပေါင်း၊ ဝါကျပေါင်းရော၊ သီးခြားဝါကျခွဲ၊ အမှီဝါကျခွဲ၊

၁။ နိဒါန်း

မှော်ဇာဗောဗောကြီးတောင်ကန် ဝက်ခေါင်းကုန်း ဆင်းတုပလ္လင် ပတ်လည်စာသည် ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် ပျူမြို့ဟောင်းသရေခေတ္တရာမှ တူးဖော်ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မဏိတော်ကျိုးနေသည့် ဗုဒ္ဓရုပ်ပွားတော် တစ်ဆူကိုပလ္လင်နှင့်တကွ တူးဖော်ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပလ္လင်ပတ်လည် လေးဘက်လုံးတွင် ပျူအက္ခရာနှင့် ရေးထိုးထားသောစာများပါရှိသည်။ သုံးဘက်မှစာများသာဖတ်ရပြီး တစ်မျက်နှာမှစာများသည်လုံးဝဖတ် မရတော့ပေ။ အေဒီ(၆)ရာစုနှင့် (၇) ရာစုကြား ရေးထိုးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ပညာရှင်များကခန့်မှန်းကြသည်။ ပလ္လင်ပတ်လည်တွင် ရေးထိုးထားသောစာများသည် ပတ်လည်လိုက် တစ်တန်းချင်း ရေးထိုးထားခြင်းမဟုတ်ဘဲ အကြောင်းအရာတစ်ခုစီကို ပလ္လင်မျက်နှာအလိုက် တစ်တန်းချင်း ရေးထိုးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်တွင် ရေးထိုးထားသောအကြောင်းအရာများမှာ စစ်နိုင်ဘုရင် ဂြီဇာယစန္ဒြဝဓ္မရ မင်းနှင့်စစ်ရှုံးဘုရင် ဂြီဝါရိဝိကြမ မင်းတို့ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ချစ်ကြည်ရေး၊ နှစ်ပြည်ထောင်ပေါင်းစည်းရေး အထိမ်းအမှတ်အလှူပြုလုပ်ခဲ့သည့် အကြောင်းများကို ကမ္ပည်းမှတ်တမ်းတင်ရေးထိုး ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့အလှူမှတ်တမ်းတင် ရာတွင်ဆင်းတုပလ္လင်၏ရှေ့ မျက်နှာတွင် မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြစ်တော်စဉ်ကို ရေးထိုးထားသည်။ ဆင်းတုတော်၏ ဘေးတစ်ဘက်စီတွင်

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ ဘိုကလေးပညာရေးဒီဂရီကောလိပ်

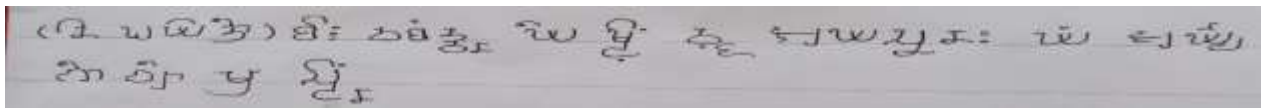
စစ်နိုင်ဘုရင် ဂြီဇာယစန္ဒြိယမင်း မင်းနှင့်စစ်ရှုံးဘုရင် ဂြီဝါရိဝိကြမမင်းတို့ အလှူပြုလုပ်ခဲ့သည့် အကြောင်း များကို ကမ္ဘာ့မင်းတော်တစ်ပါးတင် ရေးထိုးဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ ပျူခေတ်၏ဘာသာရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ လူမှုရေးတို့ကိုဖော်ပြနေသော ပျူခေတ်ကြေးမုံအထောက်အထား တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

ဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်တွင် ပါသောပျူစာအကြောင်းအရာမှ ပျူခေတ်ဝါကျဖွဲ့ပုံကို ဖော်ထုတ် လိုသော ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လေ့လာဖော်ထုတ်ထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။

၁။ ဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်စာအကြောင်းအရာမြန်မာဘာသာပြန်ဆိုချက်

၁၊ ၁။ ဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်စာအပိုင်း(၁)ပါအကြောင်းအရာ မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုချက်

နိပရိတော ဗိမ္ဗိ ဝဇ္ဇိတု န ယေ မိဒ္ဓံ ဝုဇ္ဇိ အယမ္မနု ယံ
ကျဆင်းစေသည် ပြီး စိုက်ပျိုး မ အကြင် တရား လမ်း အာရုံ အကြင်
အယျာ ဂေါ စရော မြ သိန္နီ
အရှင် ထို ရွှေလျားသည် လွန်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်
စိုက်ပျိုးပြီးမဖြစ်။ ကျဆင်းစေသည်။ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်လွန်သော အကြင်အာရုံ အကြင်တရားလမ်း
(သို့) ထိုအရှင်(သည်)ရွှေလျားသည်။

ဥဂေါ ဟရိ ဘုဒ္ဓေ ယံ စ ဥက ဉာဏေ
အမြတ် ဆောင်သည် ဘုရားဖြစ်ရန်အလို့ငှာ အကြင် ကြောင့် အယုတ် ထွေးထုတ်အပ်သည်
အကြင်ဘုရားဖြစ်ရန်အလို့ငှာကြောင့်အယုတ်ကိုထွေးထုတ်အပ်သည်။ အမြတ်ကိုဆောင်သည်။
တေ သိ ဝံ ဝိဂြိ စရာ ယျာ ဣ ကန ဣ ဒု
သင်အား ခေါ်သည် လမ်း ရှင်းသည် ရွှေလျားတတ်သည် အရှင် သုံး ရွှေ သုံး အတွင်းရေ
ပြန့်ပန ဝိဂြိမး ကမ္မ ကိန္နိ
ဖန်ဖန် တုန်လှုပ်သည် အမှုကြောင့် ကာမမလိုက်စား

သင်အား ကင်းရှင်းသည်လမ်း (သို့) ခေါ်သည်။ အရှင်(သည်)သုံးပါး(သော) ရတနာသုံးပါးအတွင်း
ရွှေလျားတတ်သည်(မွေ့လျော်သည်)။ ဖန်ဖန်တုန်လှုပ်သည် အမှုကြောင့်ကာမမလိုက်စား။

(၁၂၁) (၁၂၁) (၁၂၁) (၁၂၁) (၁၂၁) (၁၂၁) (၁၂၁) (၁၂၁) (၁၂၁) (၁၂၁)

နိရန္တ ရော ယံ ဟး က ပြိယာ နုဇေနာပိ

ငရဲအဆုံး ရွာ အကြင် ကောင်းစွာ ပြုသည် အလိုရှိနှစ်သက်အပ်သည် ခွင့်ပြုစေ၏

ဥပီးကြား ထွေး ဝေါ် သေ နုဇ

ထိတ်လန့်တတ်သည် မွတ်သိပ်ခြင်း ထို ယုံကြည်ခြင်း လူ

ဒု အနုဝတျာ ဂေဗိး ပ ပိုး သဌာ နုဇ...

မနှစ်သက်ခြင်း ကျေးဇူးမဲ့ပြောခြင်း ပြီးလျှင် နှစ်သက်သည် ငါ အလှူကို ချီးမွမ်းအပ်သည်

ငရဲအဆုံးအကြင်ရွာ(သို့)ကောင်းစွာပြုသည်။ အလိုရှိနှစ်သက်အပ်သည်(ကို)ခွင့်ပြုစေ၏ ။

မွတ်သိပ်ခြင်း(သည်) ထိတ်လန့်တတ်သည်။ ထိုလူယုံကြည်ခြင်း (အား)ကျေးဇူးမဲ့ပြောခြင်း(ကို)

မနှစ်သက်ခြင်း(ဖြစ်)ပြီးလျှင်အလှူ ကိုချီးမွမ်းအပ်သည်(ကို)ငါနှစ်သက်သည်။

(၁၂၂) (၁၂၂) (၁၂၂) (၁၂၂) (၁၂၂) (၁၂၂) (၁၂၂) (၁၂၂) (၁၂၂) (၁၂၂)

ဇီ ... ကွ ကွတု ပုတ္တ ဥ သး ဒြ န

လူ တံခွန် အမှုကိစ္စပြီးစီးခြင်း သား ၏ သား ဆောင်သည် မ

ဥ ဒြး ဖြီး ကြီး ကြသာ နုဇ

ဖြစ်၏ ပူပန်ခြင်း ရှက်ကြောက်ခြင်း ကျင်ကြီး ချီးမွမ်းပါ

ဥဒီး ဝံး ဣ ကွိ စဝ

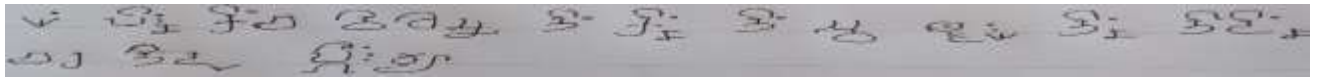
သူ့အား မြတ်သော ပြုသည် ပျို့အန်သည် ရွှေ့လျောသည်

လူ တံခွန်အမှုကိစ္စပြီးစီးခြင်း(အတွက်)သား၏သား (မြေးတို့ကို)မဆောင်။ ပူပန်ခြင်းဖြစ်၏။ ကျင်ကြီး
(ကဲသို့)

ရှက်ကြောက်ခြင်းကိုချီးမွမ်းပါ။ သူ့အားအမြတ်ပြုပါ။ ပျို့အန်သည်(ကို)ရွှေ့လျောပါ။

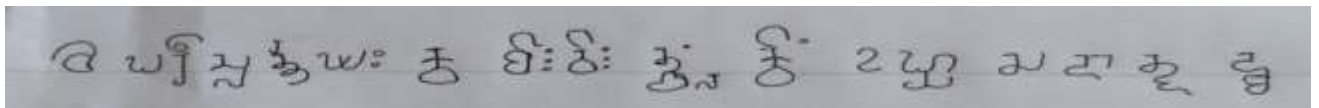
၁၂။ဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်စာအပိုင်း(၂) ပါအကြောင်းအရာ မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုချက်

(၁၂၃) (၁၂၃) (၁၂၃) (၁၂၃) (၁၂၃) (၁၂၃) (၁၂၃) (၁၂၃) (၁၂၃) (၁၂၃)

ယံ ပိးနံ ကိစ ဝိမိဓ္ဓ တံ ကြံ န တံ သု
အကြင် ဝပြောသည် ပြုဖွယ်ကိစ္စ ရှေးကံတရား အတိုင်းပြုသည် နည်း အတိုင်း နားထောင်
အကြင်ဝပြောသည် ပြုဖွယ်ကိစ္စ(ကို) ရှေးကံတရားအတိုင်းပြုသည် ။နည်း အတိုင်း နားထောင် ပါ။

ထူးယ တိနံ တိဒိ န စရ တိဒယ ပေါ်းဈာ
အောင်မြင်ရန်အကျိုးငှာ နည်းအတိုင်း နတ်ပြည်ဖြင့် လှည့်လည်သည် နတ် ဘုရား
အောင်မြင်ရန်အကျိုးငှာ နတ်ပြည် နည်းအတိုင်း ဖြင့် နတ်၊ ဘုရားလှည့်လည်သည်။

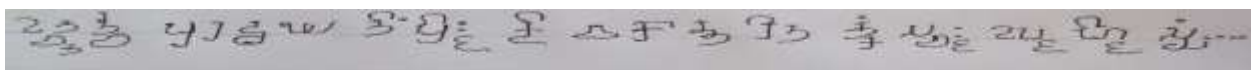

မိ ပရိစ္ဆတ္တ ျယး ကွ ပိး
ဉာဏ်ပညာ အရိမေတ္တယုမြတ်စွာဘုရား ကာကွယ် ဘိသည်
ဉာဏ်ပညာ(ရှိသော)အရိမေတ္တယုမြတ်စွာဘုရား ကာကွယ်ဘိသည် ။

ဝိး တို့လ ကိံ ဥ ဟ္တ သဒါ န ဇ ဒွ
မရှိခြင်း တုန်လှုပ်သည့်အတိုင်း ပညာရှိ မြတ်သည်အဖြစ် ဆောင်သည် အလှူ မ အချည်းနှီး
မျက်မှောက် မရှိခြင်းကိုတုန်လှုပ်သည့်အတိုင်း ပညာရှိ (သည်) မြတ်သည်၏အဖြစ်(ကို)ဆောင်သည်။
မျက်မှောက်ဖြစ်သည်(ကာလ၌)အလှူ မ(ရှိလျှင်) အချည်းနှီး ဖြစ်သည်။မရှိခြင်း တုန်လှုပ်သည့်အတိုင်း
ပညာရှိ မြတ်သည်အဖြစ် ဆောင်သည် အလှူ မ အချည်းနှီး မျက်မှောက် မရှိခြင်းကို တုန်လှုပ်သည့်
အတိုင်း ပညာရှိ (သည်) မြတ်သည်၏အဖြစ်(ကို)ဆောင်သည်။

မျက်မှောက်ဖြစ်သည်(ကာလ၌)အလှူ မ(ရှိလျှင်) အချည်းနှီး ဖြစ်သည်။

၁၊ ၃။ ဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်စာအပိုင်း(၃) ပါအကြောင်းအရာ မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုချက်

ဥက္ကေတော ပုရ ဒွယ တိပြီးဇ ကဒိ ဧကာန္တ ရိတ ဣံ
အဆုံးအမကျင့်ကြံမှုလွမ်းခြုံသော မြို့တာရှည်ခံသောတိုင်းပြည်အပေါင်း တံခွန်တစ်ခုတည်း ကူးမြောက်
ပြုသည်။

အဆုံးအမကျင့်ကြံမှုလွှမ်းခြုံသောမြို့၊ တာရှည်ခံသော တိုင်းပြည်အပေါင်း(ကို) တစ်ခုတည်းသော တံခွန် ကူးပြုသည်။

သွေး ဥပု ဟို့ ညွှံ....

ရောစပ်ပေါင်း ပုန်ကန်စေခြင်း စွန့်၍ တစ်ညီတညွတ်တည်းအားထုတ်သည်

ပုန်ကန်စေခြင်း (ကို)စွန့်၍ ရောစပ်ပေါင်းတစ်ညီတညွတ်တည်း အားထုတ်သည်။

ဦး ခြံ၊ ဘဝဗွတ် သို့မဟုတ် ပြုမူသောအခါ ဦး ဆ (ကွဲ) အား

စွမ်းစွမ်း ဦး ခြံ ဘဝဗွတ် သို့မဟုတ် ပြုမူသောအခါ ဦး ဆ (ကွဲ) အား

တွင်းနု ဂြီဇာယစန္ဒြိယဓမ္မာဏာ ဂြီဇေတြဝမ ကို ဥဓိ ဆ ဘူတား

မင်းနှင့် ဂြီဇာယစန္ဒြိယဓမ္မာဏာ ဂြီဇေတြဝမ ပညာရှိချုပ် အမည် ဆဋ္ဌမမြောက် နတ်တို့အရှင်

ဗူးနု တိယ တူ ကိစ ဟ

ဗုဒ္ဓနည်း အတိုင်း ကျေးဇူးပြုသည် ပြုဖွယ်ကိစ္စ ကောင်းစွာ

ဂြီဇာယစန္ဒြိယဓမ္မာဏာ မင်းနှင့် ဆဋ္ဌမမြောက် နတ်တို့အရှင် အမည် ဂြီဇေတြဝမပညာရှိချုပ် (သည်)

ဗုဒ္ဓနည်း အတိုင်း ပြုဖွယ်ကိစ္စ (ကို) ကောင်းစွာကျေးဇူးပြုသည်။

ဟ နတေ ဗံး ပေါဝုဇ ဝိရော သုန္ဒြိ သ

ကောင်းစွာ ဦးခိုက်သည် သင်တို့ ပေါလောမျော ဆန့်ကျင်ခြင်း ကျက်သရေအဆုံးစွန် အရည်ပျော်

သင်တို့ ကောင်းစွာဦးခိုက်ပါ။ ဆန့်ကျင်ခြင်း ပေါလောမျောသည်။ ကျက်သရေအဆုံးစွန်(ထိ) အရည်ပျော် သည် ။

ဟိုး သံ ကဇ မြ

ပေးသည် ညီညွတ် ဆံပင် လွန်သောနှောင်းသော

ဆံချည်မျှင်မျှမကျန် ညီညွတ်ပေးပါ။

သော ဦး ခြံ ဘဝဗွတ် သို့မဟုတ် ပြုမူသောအခါ ဦး ဆ (ကွဲ) အား

ဝဒယ ဥက္ခိ တြဝ အရတ္ထ သိဒ္ဓ

ဆို၏ တို့အား ပြု၍ အံ့ဖွယ်ရှိသော ပြီးစီးခြင်း

အံ့ဖွယ်ရှိသော ပြီးစီးခြင်း တို့အား ပြု၍ ဆို၏။

ယး ဥပ သွေးနု လွှဲစွာ ကြွယ်ဝသော
အကြင် ပုန်ကန်ခြင်း မြင်ခြင်း ဆုံးရှုံးခြင်း လျင်မြန် ပြု၍ အမျိုး၌ဖြစ်သည်
သောသွရ ဒဏ္ဍ ဥပစာ
တစ်ဝမ်းကွဲညီအစ်ကို အဆုံးအမ ဘိ၏
အကြင်ပုန်ကန်ခြင်း မြင်ခြင်း ဆုံးရှုံးခြင်း လျင်မြန် ပြု၍ အမျိုး၌ဖြစ်သည် တစ်ဝမ်းကွဲညီအစ်ကို
ဆုံးမဘိ၏။

၁။ အကြင်ပုန်ကန်ခြင်း မြင်ခြင်း ဆုံးရှုံးခြင်း လျင်မြန် ပြု၍ အမျိုး၌ဖြစ်သည် တစ်ဝမ်းကွဲညီအစ်ကို ဆုံးမဘိ၏။

န စ ကြွေး ဟ ဥပစာ အဘူဝ သွိတေး
နှင့် ၎င်း ပြုသည် ကောင်းမှု လှူ၏ ထက်ဝယ်ခွေ ပိုင်းဖြတ်သည်
၎င်း နှင့် ကောင်းမှု ပြုသည်။ ထက်ဝယ်ခွေ(ဆင်းတု) ပိုင်းဖြတ်(ထုဆစ်) လှူ၏။
နွယ် ဥပစာ တီ ပွဲ လူဒ တေး ယံ ပိုး ပြဿ
အကြင်ဆင် တို့ တိုင်းပြည် ပေး ဤ တိုင်းပြည် အကြင် ပေး
ဆုတောင်း၏

အကြင်ဆင် တို့ (ကို) တိုင်းပြည် (အား) ပေး၏။ ဤ အကြင်တိုင်းပြည်ဆုတောင်း ပေး ၏။

ဒြေးနု တဇ ရော ဒွေး သြယတိ ကူး နှိပ်
ပူပန်ခြင်းမရှိ အတွင်း ရွာ သနားခြင်း နှစ်သက်သည် ထွန်းတောက် နှိုင်းယှဉ်ခဲ့
ရွာအတွင်းပူပန်ခြင်းမရှိ။ သနားခြင်း(ကို)နှစ်သက်သည်။ ထွန်းတောက်သည်(ကို)နှိုင်းယှဉ်ခဲ့သည်။

၂။ ပြု၍ အကြင်ပုန်ကန်ခြင်း မြင်ခြင်း ဆုံးရှုံးခြင်း လျင်မြန် ပြု၍ အမျိုး၌ဖြစ်သည် တစ်ဝမ်းကွဲညီအစ်ကို ဆုံးမဘိ၏။

ပိုး ပြုချေ ဒြေးနု
ပေး ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်း ပူပန်ခြင်းမရှိ
ပူပန်ခြင်းမရှိ ။ ပြင်းစွာအားထုတ်ပေးသည်။

ပြတုယ အ ဥဒယာ ယ ဥပ ကွေး လွှဲနု

အစပြု၍ မ ဖြစ်ခြင်းတိုးပွားခြင်း အကြင် ပုန်ကန်ခြင်း မင်းမြတ် စက်ဆုတ်ခြင်းခံတွင်း
အစပြု၍ အကြင် ပုန်ကန်(သည့်)မင်းမြတ် (ကို)စက်ဆုတ်ခြင်းခံတွင်း တိုးပွားခြင်းမရှိ။

ဥ ပွဲ ရဇာဏတ ပွဲ သံ တိယ ကွဲ သဒါ တုဇ
၏ ပေး မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသည်၏အဖြစ် ပေး ၌ အကြင်တိုင်းပြည် ဆံပင် ယုံကြည်မှု အချည်းနှီး
အကြင်တိုင်းပြည်၌မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသည်အဖြစ်(ကို)ပေးပေး၏။ဆံချည်(မျှ)ယုံကြည်မှု(သည်)အချည်းနှီး
သာ။

ဇိ ကွ တွေး န မြီးယ ဂြီရောရိစိဒြး ယ ပိး ကိစ ဝိမိ သန
မင်း တံခွန် အားစွမ်းသတ္တိ နှင့် မယား ဂြီရောရိစိဒြ အကြင် ပေး ကိစ္စ အစီအရင်
ချည်းကပ်

အားစွမ်းသတ္တိ(ရှိသော) မင်းတံခွန် (သည်) အကြင်မိဖုရား ဂြီရောရိစိဒြ နှင့်ကိစ္စအစီအရင်(ကို) ချည်းကပ်
ပေးသည်။

၂။ ဝါကျဖွဲ့ပုံလေ့လာချက်

မှော်ဇာဗောဗောကြီး တောင်ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်းဆင်း တုပလ္လင်ပတ်လည်စာ အပိုင်း(၃)ပိုင်းတွင်
ဝါကျဖွဲ့ပုံကို အောက်ပါအတိုင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၂။ ၁။ ဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံလေ့လာချက်

ဝါကျရိုးတွင်အခြေခံအားဖြင့်ကတ္တားပုဒ်နှင့်ကြိယာပုဒ်တို့ပါရှိသည်။ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍတစ်ခုဖြင့်
ဖွဲ့စည်းထားသောဝါကျကိုဝါကျရိုးဟုခေါ်သည်။^၁

ဝါကျရိုး ➡ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ

SS ➡ ICL

၂။ ၁။ ကြိယာပုဒ်တစ်ခုတည်းနှင့်ဖွဲ့ထားသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး ➡ ကြိယာပုဒ်

(၁) နိပရိတော (၂) ခြူးန

ကျဆင်းစေသည် ။ ပူပန်ခြင်းမရှိ ။

^၁ <http://en.wikipedia.org/wiki/Sentences-clause-structure#Simple-sentences>

၂၊ ၁၊ ၂။ကံပုဒ်တစ်ခုနှင့်ကြိယာပုဒ်တစ်ခုပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကံပုဒ် ကြိယာပုဒ်+

(၁) ဥဂေါ	ဟရံ	(၅) ကွိ	စဝ
အမြတ်	ဆောင်သည်	ပျိုအန်သည်	ရွှေ့လျောသည်
အမြတ်(ကို)ဆောင်သည်။		ပျိုအန်သည်(ကို)ရွှေ့လျောပါ။	
(၂) ပြိယာ	နဇေနာပိ	(၆) ဒွေ	ဩယတိ
အလိုရှိနှစ်သက်အပ်သည်	ခွင့်ပြုစေ၏	သနားခြင်း	နှစ်သက်သည်
အလိုရှိနှစ်သက်အပ်သည်(ကို)ခွင့်ပြုစေ၏။		သနားခြင်းကိုနှစ်သက်သည်။	
(၃) ကူး	ဒ္ဓိပိသ		
ထွန်းတောက်	နှိုင်းယှဉ်ခဲ့		
ထွန်းတောက်သည်(ကို)နှိုင်းယှဉ်ခဲ့သည်။			
(၄) ဟြိ	ကြဿ	နဇ	
ရှက်ကြောက်ခြင်း	ကျင်ကြီး	ချီးမွမ်းပါ	
ကျင်ကြီး(ကဲသို့)ရှက်ကြောက်ခြင်းကိုချီးမွမ်းပါ။			

၂၊ ၁၊ ၃။ကြိယာပုဒ်တစ်ခုနှင့်ကံပုဒ်တစ်ခုပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကြိယာပုဒ် ကံပုဒ် +

(၁) ဥ	ဒြး	(၃) အာယတိ	ကံး
ဖြစ်၏	ပူပန်ခြင်း	နှစ်သက်သည်	ထွန်းတောက်ခြင်း
ပူပန်ခြင်း(ကို)ဖြစ်(စေ)၏။		ထွန်းတောက်ခြင်း(ကို)နှစ်သက်ပါ။	
(၂) တဇး	ဒွေ		
အတွင်းရေ	သနားခြင်း		
သနားခြင်းလွှမ်းခြုံပါ။			

၂၊ ၁၊ ၄။ကတ္တားပုဒ်တစ်ခုကြိယာပုဒ်တစ်ခုပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကြိယာပုဒ် + ကတ္တားပုဒ်

(၁) ဥဗ္ဗိကြေား ဣး (၃) ပေါဝုဇ ဝိရော
 ထိတ်လန့်တတ်သည် မွတ်သိပ်ခြင်း ပေါလောမျောသည် ဆန့်ကျင်ခြင်း
 မွတ်သိပ်ခြင်း(သည်) ထိတ်လန့်တတ်သည်။ ဆန့်ကျင်ခြင်း ပေါလောမျောသည် ။

(၂)သံး တိ
 ညီညွတ် တိုင်းပြည်
 တိုင်းပြည်ညီညွတ်သည်။

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကတ္တားပုဒ် ကြိယာပုဒ် +

(၁)ကွံ သဒါ ဇ
 ဆံပင် သဒ္ဓါတရား အချည်းနှီးဖြစ်သည်။
 ဆံပင်(မျှ)သဒ္ဓါတရားသည်အချည်းနှီးသာ။

(၂)မိ ပရိမ္မတ္တ ှယး ကွ ဗိး
 ဉာဏ်ပညာ အရိမေတ္တယျမြတ်စွာဘုရား ကာကွယ် ဘိသည်
 ဉာဏ်ပညာ(ရှိသော)အရိမေတ္တယျမြတ်စွာဘုရား ကာကွယ်ဘိသည် ။

(၃) ဣဒ တး ယံ ပိး ပြဇာယျ
 ဤ တိုင်းပြည် အကြင် ပေး ဆုတောင်း၏
 ဤ အကြင်တိုင်းပြည်ဆုတောင်း ပေး ၏။

(၄)ကွံ သဒါ တုဇ
 ဆံပင် ယုံကြည်မှု အချည်းနှီး
 ဆံချည် (မျှ) ယုံကြည်မှု (သည်) အချည်းနှီးသာ။

၂၊ ၁၊ ၅။ကြိယာပုဒ်၊ နာမဝိသေသနပုဒ်နှင့်ကံပုဒ်တစ်ခုပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကြိယာပုဒ် ကံပုဒ် + နာမဝိသေသနပုဒ် +

ဥပ္ပိး ဝါဏိတ ဣး

ကူညီမှိုင်းမ ကုန်သွယ်သော မြေး

ကုန်သွယ်သော သားမြေး(တို့ကို) ကူညီဆောင်မပေးပါ။

၂၊ ၁၊ ၆။ကတ္တားပုဒ်၊ကြိယာပုဒ်၊ယှဉ်တွဲပြပုဒ်တစ်ခုပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကတ္တားပုဒ် + ကြိယာပုဒ် + ယှဉ်တွဲပြပုဒ်

ဇွဲ ကွ နု နု မြီးယ ဂြိဝါရိဝိကြ....

လူတို့အစိုးရသောမင်း ပြုသည် ကောင်းမှု နှင့် မယား ဂြိဝါရိဝိကြ....

လူတို့အစိုးရသောမင်းဂြိဝါရိဝိကြ.... မယားနှင့်ကောင်းမှုပြုသည်။

၂၊ ၁၊ ၇။ကတ္တားပုဒ်၊ယှဉ်တွဲပြပုဒ်၊ကံပုဒ်၊ကြိယာပုဒ်တစ်ခုပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကတ္တားပုဒ်ကံပုဒ် + ယှဉ်တွဲပြပုဒ် + + ကြိယာပုဒ်

ဇွဲ ကွ တွေး နု မြီးယ ဂြိရောရိစိဒြိ ယ ပိး ကိစ္စ ဝိမိ သန

မင်း တံခွန် အားစွမ်းသတ္တိ နှင့် မယား ဂြိရောရိစိဒြိ အကြင် ပေး ကိစ္စ အစီအရင် ချည်းကပ်

အားစွမ်းသတ္တိ(ရှိသော) မင်းတံခွန် (သည်) အကြင်မိဖုရား ဂြိရောရိစိဒြိ နှင့်ကိစ္စအစီအရင်(ကို) ချည်းကပ် ပေးသည်။

၂၊ ၁၊ ၈။ကံပုဒ်၊ကြိယာပုဒ်နေရာပြပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကံပုဒ် + ကြိယာပုဒ်နေရာပြပုဒ် +

တေ သိ ဇွဲ ဝိဂြ

သင်အား ခေါ်သည် လမ်း ရှင်းသည်

သင်အားကင်းရှင်းသည်လမ်း(သို့)ခေါ်သည်။

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကြိယာပုဒ် + ကံပုဒ် + နေရာပြပုဒ်

ဥ ညွဲ ရဇာဏတ ညွဲ သံ တီးယ

၏ ပေး မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသည်၏အဖြစ် ပေး ဌ အကြင်တိုင်းပြည်

အကြင်တိုင်းပြည် ဌ မွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသည်၏အဖြစ် (ကို)ပေးပေး၏။

၂၊ ၁၊ ၉။ယှဉ်တွဲပြပုဒ်၊ ကြိယာပုဒ်နှင့်ကံပုဒ်ပါသော ဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ယှဉ်တွဲပြပုဒ် + ကြိယာပုဒ် + ကံပုဒ်

န စ ဧကွား ဟ

နှင့် ၎င်း ပြုသည် ကောင်းမှု

၎င်း နှင့် ကောင်းမှု ပြုသည်။

၂၊ ၁၊ ၁၀။ကြိယာပုဒ်၊ကံပုဒ်နှင့်ကြိယာဝိသေသနပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကြိယာပုဒ် + ကံပုဒ် +ကြိယာဝိသေသနပုဒ်

ဥယျှံ အာဘူဝ ညှိတေး

လှူ၏ ထက်ဝယ်ခွေ ပိုင်းဖြတ်သည်

ထက်ဝယ်ခွေ(ဆင်းတု) ပိုင်းဖြတ်(ထုဆစ်) လှူ၏။

၂၊ ၁၊ ၁၁။ကြိယာပုဒ်နှင့်နေရာပြပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကြိယာပုဒ် + နေရာပြပုဒ်

ခြူးန တဇ ရော

ပူပန်ခြင်းမရှိ အတွင်း ရွာ

ရွာအတွင်းပူပန်ခြင်းမရှိ။

၂၊ ၁၊ ၁၂။ကြိယာပုဒ်၊ကတ္တားပုဒ်နှင့်နေရာပြပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကြိယာပုဒ် +ကတ္တား နေရာပြ +ပုဒ်

စရာ ယျှံ^၁ ဣ ကန ဣ ဒွေ

ရွေ့လျားတတ်သည် အရှင် သုံး ရွေ့ သုံး အတွင်းရေ

အရှင်(သည်)သုံးပါး(သော)ရတနာသုံးပါးအတွင်း ရွေ့လျားတတ်သည် (မွေ့လျော်သည်)။

၂၊ ၁၊ ၁၃။ ကြိယာပုဒ်နှင့်ကြိယာဝိသေသနပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကြိယာပုဒ် + ကြိယာဝိသေသနပုဒ်

ပိုး ပြုစုချ

ပေး ပြင်းစွာအားထုတ်ခြင်း

ပြင်းစွာအားထုတ်ပေးသည်။

၂၊ ၁၊ ၁၄။ ကြိယာပုဒ်နှင့်ခွဲထုတ်ရာပြပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကြိယာပုဒ် ခွဲထုတ်ရာပြ + ပုဒ်

ပျဉ်း သံ ကဇ မြ

ပေးသည် ညီညွတ် ဆံပင် လွန်သောနှောင်းသော

ဆံချည်မျှင်မျှမကျန် ညီညွတ်ပေးပါ။

၂၊ ၁၊ ၁၅။ ရှေ့ရှုရာပုဒ်၊ ကတ္တားနှင့်ကြိယာပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ရှေ့ရှုရာပုဒ် ကြိယာပုဒ် + ကတ္တားပုဒ် +

ယေ မွှ် ဇူ အာယမ္မန ယံ အယျရ ဂေါ စရော

အကြင် တရား လမ်း အာရုံ အကြင် အရှင် ထို ရွှေ့လျားသည်

မြ သို့န်

လွန်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်

သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်လွန်သော အကြင်အာရုံ အကြင်တရားလမ်း (သို့) ထိုအရှင်(သည်)ရွှေ့လျားသည်။

၂၊ ၁၊ ၁၆။ ဆိုက်ရောက်ရာပြပုဒ်၊ ကံပုဒ်၊ ကြိယာဝိသေသနပုဒ်နှင့်ကြိယာပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ဆိုက်ရောက်ရာပြပုဒ် ကြိယာပုဒ် + ကြိယာဝိသေသနပုဒ် + ကံပုဒ် +

နိရန္တ ရော ယံ ဟး က

ငရဲအဆုံး ရွာ အကြင် ကောင်းစွာ ပြုသည်။

ငရဲအဆုံးအကြင်ရွာ(သို့)ကောင်းစွာပြုသည်။

၂၊ ၁၊ ၁၇။ ကံပုဒ်၊ အဖြည့်ကံပုဒ်၊ ကြိယာပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကံပုဒ်ကြိယာပုဒ် + အဖြည့်ကံပုဒ် + +

ဥဒိး ဝံး ဣ

သူ့အား မြတ်သော ပြုသည်

သူ့အားအမြတ်ပြုပါ။

၂၊ ၁၊ ၁၈။ ကံပုဒ်၊ ဆိုက်ရောက်ရာပုဒ်၊ ကြိယာပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကံပုဒ်ကြိယာပုဒ် + နာမဝိသေသနပုဒ် + +

ဥတ္တတတ္ထ^၁ ပုရ ဒွယ တိပြီးဇ ကဒိ

အဆုံးအမကျင့်ကြံမှုလွမ်းခြံသော မြို့ တာရှည်ခံသော တိုင်းပြည်အပေါင်း တံခွန်

ဧကန္တ ရိတ ဣ

တစ်ခုတည်းသော ကူးမြောက် ပြုသည်

အဆုံးအမကျင့်ကြံမှု လွမ်းခြံသောမြို့၊ တာရှည်ခံသောတိုင်းပြည်အပေါင်း(ကို) တစ်ခုတည်းသောတံခွန် ကူးမြောက် ပြုသည်။

၂၊ ၁၊ ၁၉။ ကံပုဒ်၊ လက်ခံပြပုဒ်၊ ကြိယာပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကံပုဒ်ကြိယာပုဒ် + လက်ခံပြပုဒ် + +

နံးယ ဥတော တိ ပံး

အကြင်ဆင် တို့ တိုင်းပြည် ပေး

အကြင်ဆင် တို့ (ကို) တိုင်းပြည် (အား) ပေး၏။

၂၊ ၁၊ ၂၀။ အဖြည့်ကံပုဒ်၊ ကြိယာပုဒ်၊ ကံပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ အဖြည့်ကံပုဒ် + ကြိယာပုဒ် + ကံပုဒ်

သိ ပံ လုဒ တး

ကျက်သရေ ကူညီမှိုင်းမပေး ဤ တိုင်းပြည်

ဤတိုင်းပြည်ကို ကျက်သရေ ကူညီမှိုင်းမပေးပါ။

၂၊ ၁၊ ၂၁။အကြောင်းပြပုဒ်၊အသုံးခံပုဒ်၊ကြိယာပုဒ်၊ကံပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ အကြောင်းပြပုဒ် ကံပုဒ် + ကြိယာပုဒ် + အသုံးခံပုဒ် +

ထူးယ တိန် တိဒ် န စရ တိဒယ ပေါ်ချာ

အောင်မြင်ရန်အကျိုးငှာ နည်းအတိုင်း နတ်ပြည် ဖြင့် လှည့်လည်သည် နတ် ဘုရား
အောင်မြင်ရန်အကျိုးငှာ နတ်ပြည် နည်းအတိုင်း ဖြင့် နတ်၊ ဘုရားလှည့်လည်သည် ။

၂၊ ၁၊ ၂၂။ကတ္တားပုဒ်၊လိုက်လျောပြပုဒ်၊ ကြိယာပုဒ်၊ ကံပုဒ်ကြိယာဝိသေသနပုဒ်ပါသော ဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကတ္တားပုဒ် ကြိယာဝိသေသနပုဒ်+ကံပုဒ် + ကြိယာပုဒ် + လိုက်လျောပြပုဒ် +

တူးနံ ဂြိဇာယစန္ဒြိဝမ္မာဏာ ဂြိဇေတြဝမ ကိစ္စ ဥမ္မိ ဆ ဘူတး
မင်းနှင့် ဂြိဇာယစန္ဒြိဝမ္မာဏာ ဂြိဇေတြဝမ ပညာရှိချုပ် အမည် ဆဋ္ဌမမြောက်
နတ်တို့အရှင်

ဗူးနံ တိယ တူ ကိစ ဟ

ဗုဒ္ဓနည်း အတိုင်း ကျေးဇူးပြုသည် ပြုဖွယ်ကိစ္စ ကောင်းစွာ

ဂြိဇာယစန္ဒြိဝမ္မာဏာ မင်းနှင့် ဆဋ္ဌမမြောက် နတ်တို့အရှင် အမည် ဂြိဇေတြဝမပညာရှိချုပ် (သည်)

ဗုဒ္ဓနည်း အတိုင်း ပြုဖွယ်ကိစ္စ (ကို) ကောင်းစွာကျေးဇူးပြုသည် ။

၂၊ ၁၊ ၂၃။ကတ္တားပုဒ်၊ဆိုက်ရောက်ရာပြပုဒ်နှင့်ကြိယာပုဒ်ပါသောဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံ

ဝါကျရိုး $\longrightarrow$ ကတ္တားပုဒ် ကြိယာပုဒ် + ဆိုက်ရောက်ရာပြပုဒ် +

သျှန္တိ လ္လ

ကျက်သရေအဆုံးစွန် အရည်ပျော်သည်

ကျက်သရေအဆုံးစွန်အရည်ပျော်သည် ။(ထိ)

ဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံတွင် ကံပုဒ်နှင့်ကြိယာပုဒ်ပါသော ဝါကျရိုးဖွဲ့ပုံကိုဖွဲ့ရာ၌ ယနေ့ခေတ်ဝါကျရိုး
ဖွဲ့ပုံအတိုင်း ကြိယာကို နောက်မှထားဖွဲ့သလို ကြိယာကိုရှေ့မှ ထားဖွဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။
အများအားဖြင့် ကြိယာကိုဝါကျ ရှေ့ဆုံးမှထားဖွဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။န မြီးယ (မယားနှင့်)ဟု
နကိုယှဉ်တွဲပြဝိဘတ်အဖြစ် သုံးသလို ခြူးန (ပုန်ခြင်းမရှိ)ဟုအငြင်းပြအဖြစ်လည်းသုံး သွားသည်။
ဒုရော(ရွာအတွင်း)ဟု ဒု ကို နေရာပြဝိဘတ်အဖြစ်သုံးထားသည်။ ကမြေ (ဆံပင်မျှမကျန်) ဟုမြေ
ကိုခွဲထွက်ရာပြဝိဘတ် အဖြစ်သုံးထားသည်။ ကံဝိဘတ်၊ ကတ္တားဝိဘတ်တို့မသုံးဘဲပုဒ်ဖွဲ့ သွားသည်ကို
တွေ့ရပါသည်။

ဝါကျပေါင်း $\longrightarrow$ သီးခြားဝါကျခွဲ သီးခြားဝါကျခွဲ +

CpS $\longrightarrow$ ICL + ICL

ယံ ပိး(၁)နီစ ဝိမိဗ္ဗ တိ ကြံ +

အကြင် ဝပြောသည် ပြုဖွယ်ကိစ္စ ရှေးကံတရား အတိုင်း ပြုသည်

အကြင်ဝပြောသည် ပြုဖွယ်ကိစ္စ ရှေးကံတရားအတိုင်းပြုသည်။

ပုတ္တ ဥ သး ဒြ န + ကွ ကွတု ... ဇ္ဇ(၂)

လူ တံခွန် အမှုကိစ္စပြီးစီးခြင်း သား ၏ သား ဆောင်သည် မ

လူ တံခွန်အမှုကိစ္စပြီးစီးခြင်းမ ဆောင်။ (မြေးတို့ကို) သား ၏ သား (အတွက်)

(၃)ဗိး ဝဗံတွ န +

ပြီး စိုက်ပျိုး မ

စိုက်ပျိုးပြီးမဖြစ်။

(၄)ပြတုယ အ ဥဒယာ ယ ဥပ တ္တဒ္ဓံ ဣဒ္ဓိန

အစပြု၍ မ ဖြစ်ခြင်းတိုးပွားခြင်း အကြင် ပုန်ကန်ခြင်း မင်းမြတ် စက်ဆုတ်ခြင်းခံတွင်း

အစပြု၍ အကြင် ပုန်ကန်သည် (ကို)မင်းမြတ်စက်ဆုတ်ခြင်းခံတွင်း တိုးပွားခြင်းမရှိ။

သွး(၅)ဇ ဥပ ဟိညံ +

ရောစပ်ပေါင်း ပုန်ကန်စေခြင်း စွန့်၍ တစ်ညီတညွတ်တည်းအားထုတ်သည်

ပုန်ကန်စေခြင်း စွန့်၍(ကို)ရောစပ်ပေါင်းတစ်ညီတညွတ်တည်းအားထုတ်သည်။

(၆)ဝိး တိဗ္ဗယုက္ခံ ဥ ဟ +

မရှိခြင်း တုန်လှုပ်သည့်အတိုင်း ပညာရှိ မြတ်သည်၏အဖြစ် ဆောင်သည်

မရှိခြင်းကိုတုန်လှုပ်သည့်အတိုင်း ပညာရှိ သည် မြတ်သည်၏အဖြစ်ဆောင်သည်။(ကို)

၂.၄။ ဝါကျပေါင်းရောဖွဲ့ပုံလေ့လာချက်

သီးခြားဝါကျကဏ္ဍနှစ်ခုနှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍအနည်းဆုံး တစ်ခုတို့ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော ဝါကျဖြစ်သည်။¹

¹ <https://www.evergreen.edu/sites/default/files/writingcenter/handouts/grammar/compoundcomplex>.

ဝါကျပေါင်းရော $\Rightarrow$ သီးခြားဝါကျခွဲ +အမှီဝါကျခွဲ သီးခြားဝါကျခွဲ+

CpCIS $\Rightarrow$ ICL +DCL + ICL

ဥက္ကဋ္ဌ + ဝဒယ(၁) ကြံ /အရတ္ထ သိဒ္ဓ +

ဆို၏ တို့အား ပြု၍ အံ့ဖွယ်ရှိသော ပြီးစီးခြင်း

အံ့ဖွယ်ရှိသော ပြီးစီးခြင်း တို့အား ပြု၍ ဆို၏။

ဝါကျပေါင်းရော $\Rightarrow$ သီးခြားဝါကျခွဲ +သီးခြားဝါကျခွဲ + သီးခြားဝါကျခွဲ+ အမှီဝါကျခွဲ+ သီးခြားဝါကျခွဲ

CpCIS $\Rightarrow$ ICL + ICL + DCL + ICL + ICL

ယး ဥပု + သဒ္ဓိနီ + က္ကိ + စု က္ကံ + ဇဆ

အကြင် ပုန်ကန်ခြင်း မြင်ခြင်း ဆုံးရှုံးခြင်း လျင်မြန် ပြု၍ အမျိုး၌ဖြစ်သည်

သောဒ္ဓရ ဒဗ္ဗ ဥပိး

တစ်ဝမ်းကွဲညီအစ်ကို အဆုံးအမ ဘိ၏

အကြင်ပုန်ကန်ခြင်း မြင်ခြင်းဆုံးရှုံးခြင်း လျင်မြန်ပြု၍ အမျိုး၌ဖြစ်သည် တစ်ဝမ်းကွဲညီအစ်ကိုဆုံးမဘိ၏။

ဝါကျပေါင်းရော $\Rightarrow$ သီးခြားဝါကျခွဲ +သီးခြားဝါကျခွဲ သီးခြားဝါကျခွဲ+ အမှီဝါကျခွဲ+

CpCIS $\Rightarrow$ ICL + ICL + DCL + ICL

တပုတ ဒယ တ္တုး + ယ ဥပု +အဂြ ဒယာ +

က္ကိး

သားသမီး သနားခြင်း အိမ် သနားခြင်း အကြင် ရှေ့ရှုပြုခြင်း ရေစက်သွန်းလောင်း ဆုံးရှုံးခြင်း

သားသမီးသနားခြင်း(ကို)သနားခြင်းအိမ်(ကို)င်းအကြင်

ရေစက်သွန်းလောင်းပါ။(ကို)ဆုံးရှုံးခြင်း(၍)ရှေ့ရှုပြု(ကို)

ဝါကျပေါင်းရော $\Rightarrow$ သီးခြားဝါကျခွဲ +သီးခြားဝါကျခွဲ သီးခြားဝါကျခွဲ+ အမှီဝါကျခွဲ+

CpCIS $\Rightarrow$ ICL +ICL +DCL + ICL

ပေါ် သဓ နီ + ဒု + အနုဝတျာ ဂေဗိး + ပ +ပိုး

ထို ယုံကြည်ခြင်း လူ မနှစ်သက်ခြင်း ကျေးဇူးမဲ့ပြောခြင်း ပြီးလျှင် နှစ်သက်သည် ငါ

သဌာ နီ...

အလှူကို ချီးမွမ်းအပ်သည်

ထိုလူယုံကြည်ခြင်း(အား)ကျေးဇူးမဲ့ပြောခြင်း(ကို)မနှစ်သက်ခြင်း(ဖြစ်)ပြီးလျှင်အလှူကိုချီးမွမ်းအပ်သည်
ကိုငါ နှစ်သက်သည်။

ဝါကျပေါင်း၊ဝါကျပေါင်းရောများကိုဖွဲ့ရာတွင်ပေါင်းစည်းစကားအဖြစ်**တ္ထဝ၊(ပြု၍)တြဝ၊(ပြု၍)စ(ကြောင့်)၊
ဗီး)ပြီး(ပြီးလျှင်)၊ဂေဗီး(တို့ကို သုံးထားသည်။**

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

မှော်ဇောဗောဗောကြီးတောင် ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်းဆင်းတု ပလ္လင်ပတ်လည်တွင်ပါသော ပျူစာ
အပိုင်း(၃)ပိုင်းတွင် ပျူခေတ်၏ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး၊ ကုန်သွယ်ရေး၊ ဘာသာရေး၊ လူမှုရေး အကြောင်း
အရာများကို ဝါကျရိုး(၃၈)၊ဝါကျ ရော(၄)ခု၊ ဝါကျပေါင်း(၇)ခု၊ ဝါကျပေါင်းရော(၄)ခု၊ စုစုပေါင်း
ဝါကျ(၅၃)ခုသုံး၍ ရေးဖွဲ့ပြထားပြသည်။ ဝါကျတိုများကိုအများဆုံးသုံးပြီး ရေးထား၍ အဖြစ်အပျက်
အကြောင်းအရာတို့ကို ပေါ်ပေါ်ပါးပါးသရုပ်ဖော်နိုင်သည်။ နိပရိတော(ကျဆင်းစေသည်)၊ ခြူးန (ပူပန်ခြင်း
မရှိ)၊ဒဇး နွေး(သနားခြင်းလွမ်းခြံပါ)၊သံးတိ (တိုင်းပြည်ညီညွတ်သည်)တို့တွင် ဝါကျတို များကြောင့်
ဆိုလိုချက်ထင်းကနဲပေါ်လွင်စေသည်။ နွေး ဩရတိ(သနားခြင်းကိုနှစ်သက်သည်)၊ဥဂေါ ဟရး(အမြတ်ကို
ဆောင်သည်)၊ ကွိ စဝ (ပျို့အန်သည်ကိုရွေးလျောသည်)၊ တို့တွင် ဟန်ချက်ညီဝါကျများသုံးထား၍
ရှင်းလင်းသည်။ **ဥပ္ပံး ဝါဏိတ ဖွီး** (ကုန်သွယ်သော သားမြေးတို့ကို ကူညီစောင့်မပေးပါ)၊ သိပ္ပံဣဒတး
(ဤတိုင်းပြည်ကိုကျက်သရေ ကူညီမှိုင်းမပေးပါ)၊ **နုယ ဥတော တိ ဖွီး** (အကြင်ဆင်တို့ (ကို)
တိုင်းပြည်(အား)ပေး၏) ဝါကျတိုများဖြင့် ပျူခေတ်ကုန်သွယ်ရေး လူမှုရေးကို ထင်းကနဲပေါ်စေသည်။
တည်ငြိမ်လေးနက်သည့် အကြောင်းအရာများကိုဖွဲ့ရာတွင် ဝါကျရော၊ ဝါကျ ပေါင်း၊ ဝါကျပေါင်းရောများ
အသုံးပြု၍ ဖွဲ့သွားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ **ထွေးယ တိန တိဒိ န စရ တိဒယ ပေါ်ဗျာ** (အောင်မြင်
ရန် အကျိုးငှာနတ်ပြည် နည်းအတိုင်းဖြင့် နတ်၊ ဘုရားလှည့်လည်သည်။)၊ ဘုဒတျယံစဉ ကဉာက္ခေ
(အကြင်ဘုရားဖြစ်ရန် အလို့ငှာကြောင့် အယုတ်ကိုထွေးထုတ်အပ်သည်။) ပြနပန ဝိဂြမး ကမု ကွိန
ဖန်ဖန်တုန်လှုပ် သည်အမှုကြောင့် ကာမမလိုက်စား။ **သွေးဇ ဥပ ဟိ ညံ့...** (ပုန်ကန်စေခြင်း (ကို)စွန့်၍
ရောစပ်ပေါင်း တစ်ညီတညွတ်တည်း အားထုတ်သည်။) **ယး ဥပ သုနဇ ဣး စုတ္တဝ ဇဆ သောဒ္ဓရ**
ဒမ္မ ဥဗီး (အကြင်ပုန်ကန်ခြင်း မြင်ခြင်းဆုံးရှုံးခြင်း လျင်မြန်ပြု၍ အမျိုး၌ဖြစ်သည် တစ်ဝမ်းကွဲ ညီအစ်ကို
ဆုံးမဘိ၏။)တို့တွင်ဝါကျရှည်များသုံး၍ ပျူခေတ်ဘာသာရေးနိုင်ငံရေးကို ဖော်ပြထားသည်။ **တပုတ ဒယ**
အဂြ ဒယာ ယ ဥပ တွး ဣး (သားသမီး(တို့ကို) သနားခြင်း၊ အိမ်(ကို)သနားခြင်း အကြင် (ကို)
ရှေ့ရှုပြု(၍)ဆုံးရှုံးခြင်း(ကို) ရေစက်သွန်းလောင်းပါ။ ဝါကျရောသည် ပျူခေတ်နှစ်နိုင်ငံ စစ်အတွင်း
သေဆုံးသွားသောသားသမီးများ၊ ပျက်စီးသွားသော အိမ်များကိုရည်စူးပြီး ဆုံးရှုံးမှုကိုရေစက် သွန်းလောင်း

ပုံကို မြင်ယောင်စေသော ဝါကျပေါင်းရောဖြစ်သည်။ ခြုံ၍ဆိုရလျှင် ဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်စာ ဝါကျဖွဲ့ပုံသည် ပျူခေတ်မြင့်မားသော စာပေအဆင့်အတန်းကိုဖော်ပြနေပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် မှော်ဇာဗောဗောကြီးတောင် ကန်ဝက်ခေါင်းကုန်းမှရသော ဆင်းတုပလ္လင်ပတ်လည်ပါစာ၏ အကြောင်းအရာနှင့် ဝါကျဖွဲ့ထုံးကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ စာတမ်းပါအချက်အလက်များသည် ပျူခေတ်သမိုင်းလေ့လာမှုနှင့် ပျူခေတ်ဝါကျဖွဲ့ထုံး လေ့လာမှုကို တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှအထောက်အကူ ပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်ဆန်းဦး၊ ဒေါက်တာ။ ၂၀၁၀။ မြကန်မွန်ကျောက်စာလေ့လာချက်။ ပညာတန်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်။

ဆရာတော်ဘဒ္ဒန္တဝေဠုရိယ။ အဘိဓာန်အက္ခရာဝလိပဒေသာ။ ပိဋကတ်ဗျူဟာအဖွဲ့။

ထွန်းမြင့်ဦး။ ဘာသာဗေဒ။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ဂျီအီးစီသမဝါယမလီမိတက်။(ပညာရေး)

ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်း။ ၂၀၁၆။ ပျူလူမျိုးနှင့်ပျူနိုင်ငံတော်စာတမ်း။(၁) ပန်းမျိုးတစ်ရာစာပေ။

ထွန်းဖောင်ဒေးရှင်း။ ၂၀၁၆။ ပျူလူမျိုးနှင့်ပျူနိုင်ငံတော်စာတမ်း။(၂) ပန်းမျိုးတစ်ရာစာပေ။

မြတ်ကျော်ဦး။ ၂၀၀၅။ မြန်မာစာ၊ မြန်မာမှုပါဠိအဘိဓာန်သစ်။ ရန်ကုန်မြို့၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။

မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။ ၂၀၁၆။ မြန်မာအဘိဓာန်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

ဟုတ်စိန်ဦး။ ၂၀၁၉။ အများသုံးမြန်မာပါဠိအဘိဓာန်။-အင်္ဂလိပ်- ချမ်းသာစာပေ။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ ၂၀၁၅။ ဘာသာစကားသုတေသန။ ရန်ကုန်စုစာအုပ်တိုက်။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ ၂၀၁၆။ ကျိုက်တလန်းမွန်ကျောက်စာလေ့လာချက်။ ဧရာဝတီစာပေတိုက်။

အောင်သိန်း၊ ဦး။ ၂၀၀၅။ ပျူနှင့်ပျူကျောက်စာများသို့မဟုတ် ပျူခေတ်ဗုဒ္ဓသာသနာ

အင်တာနက်

<https://www.evergreen.edu/site/default/files/writingcenter/handouts/grammar/compoundcomp-lex.>

ဂျိန်ဖော့ ဓလေ့သုံးစကားများ

မြင့်မြင့်ခိုင်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ဂျိန်ဖော့လူမျိုးတို့၏ ဓလေ့သုံးစကားကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ကချင်တိုင်းရင်းသားဖြစ်သော ဂျိန်ဖော့လူမျိုးတို့၏ ဘာသာစကားတိုးပွားပုံကို ဖော်ထုတ် လေ့လာလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရေးသားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဂျိန်ဖော့လူမျိုးတို့၏ ဘာသာစကားကို အလေ့လာခံ နယ်ပယ်အဖြစ် သတ်မှတ်၍ ဓလေ့သုံးဘာသာစကား လေ့လာနည်းဖြင့် လေ့လာသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဂျိန်ဖော့ဘာသာစကား၏ အခြေပြုပုံ၊ အဆင့်ဆင့် သုံးနှုန်းလာပုံ၊ တိုးပွားလာပုံတို့ကို တင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် တိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားတို့၏ စကားသုံးပြောင်းလဲ တိုးပွားလာပုံကို လေ့လာလိုသူတို့အတွက် အထောက်အကူ ပြုနိုင်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ- ဂျိန်ဖော့၊ ဓလေ့သုံး၊ လူ၊ တိရစ္ဆာန်၊ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း၊ သစ်ပင်သီးနှံ၊ နေရာဒေသ

၁။ နိဒါန်း

သက်ရှိလူသားတို့တည်မှီရာ ကမ္ဘာလောကကြီးတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးစသည့် အရာရာအားလုံးတို့သည် တည်မြဲမနေ ပြောင်းလဲတိုးတက်လျက်ရှိပေသည်။ ထိုပြောင်းလဲနေသော အရာတို့တွင် လူတို့ပြောဆိုနေသော ဘာသာစကားတို့သည်လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဘာသာစကား တွင်ရှိသော စကားလုံးများကိုရှိရင်းစွဲ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်အတိုင်း သုံးစွဲခြင်းမဟုတ်ဘဲ အဓိပ္ပာယ် ပွားစေခြင်း၊ သုံးစွဲပုံရွှေ့စေခြင်းသဘော စသည်တို့ဖြင့် ထူးထူးခြားခြားသုံးစွဲနေကြသည်။ ထိုသို့ ထူးခြားစွာ သုံးစွဲနေခြင်း နောက်ကွယ်တွင် ပြောဆိုသုံးစွဲသောလူမျိုး၏ လူမှုကိစ္စများ၊ လုပ်ငန်းဆောင်တာ များကို အခြေခံသည့် ဓလေ့သဘောများ ထင်ဟပ်ပါနေသည့်အတွက် ထိုစကားလုံးများကို ဓလေ့သုံးစကားများ ဟု ဘာသာဗေဒသဘောအရ သတ်မှတ်ကြသည်။ ထိုသို့ထူးခြားစွာ သုံးစွဲတတ်သောသဘောကို မြန်မာစကားတွင် တွေ့ရှိရပေသည်။ ထိုဓလေ့သုံးစကား၏သဘောကို ဂျိန်ဖော့ဘာသာ စကားတွင် ရှိ မရှိ၊ ထိုစကားတို့ကြောင့် ဂျိန်ဖော့စကားတွင် တိုးပွားမှုရှိမရှိဟူသော သုတေသနမေးခွန်းကို အဖြေရှာလို၍ ဤ စာတမ်းကို ပြုစုခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၁။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဂျိန်ဖော့လူမျိုးတို့ ဝင်ရောက်လာပုံနှင့် ဘာသာစကားသမိုင်းကြောင်း

မွန်ဂိုမျိုးနွယ်မှ ပေါက်ဖွားဆင်းသက်လာကြသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့သည် မွန်ခမာအုပ်စု၊ တိဗက်မြန်မာအုပ်စုနှင့် ထိုင်းတရုတ်အုပ်စုစသော အုပ်စုကြီး သုံးစုခွဲ၍ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာကြသည်ဟု သမိုင်းသုတေသီတို့က ယူဆကြသည်။

တိဗက်မြန်မာမျိုးခွဲစကားပြောသူတို့၏ မူလဒေသမှာ ယန်စီကီယန်မြစ်နှင့် ဝန်ဟိုမြစ်ပေါင်းဆုံရာ အနီး တရုတ်ပြည် အနောက်မြောက်ပိုင်းမှဖြစ်သည်။ ထိုသူတို့သည် မူလဒေသမှ ယင်းမြစ်ကြီး ၂ စင်း

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်။

အတိုင်း စုန်ဆင်း၍ တရုတ်ပြည်တွင်းသို့ ရောက်ကြပြီးလျှင် ဗြဟ္မပုတြမြစ်၊ ချင်းတွင်းမြစ်၊ ဧရာဝတီမြစ်၊ သံလွင်မြစ်၊ မဲနံမြစ်၊ မဲခေါင်မြစ်တို့ကို စုန်ဆင်းကာ အိန္ဒိယပြည်၊ မြန်မာပြည်၊ ယိုးဒယားပြည်၊ အာနာမ်ပြည်တို့သို့ ရောက်လာကြသည်။ ဤသို့ရွှေ့ပြောင်းလာကြသောသူတို့သည် ရှေးဟောင်း မွန်ခမာ လူမျိုးတို့နှင့် တွေ့ဆုံကြဟန်ရှိသည်။ တိဗက် မြန်မာ မူလမျိုးရိုးမူကား တောင်တန်းကြီးများမှ ဗြဟ္မပုတ္တရ မြစ်ထွက်ပေါ်ရာနေရာသို့ ရောက်သည့်အခါ သုံးစုကွဲခဲ့သည်။ တစ်စုသည် ဗြဟ္မပုတြမြစ်ကိုကျော်ကာ တိဗက်ပြည်သို့ရောက်ပြီး ဒုတိယအစုသည် ယင်းမြစ်ကိုစုန်ဆင်း၍ အာသံပြည်သို့ရောက်သည်။ တတိယအစုကား ချင်းတွင်းမြစ်၊ ဧရာဝတီမြစ်တို့ကို စုန်ဆင်း၍ မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာကြသည်။

ရိုးရာပုံပြင်များကို အထောက်အထားပြု၍ အချို့ပညာရှင်များက ဂျိန်ဖော့တို့သည် တိဗက် အရှေ့ပိုင်း ဧရာဝတီမြစ်ဖျားခံရာအရပ်မှ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၁၄၀၀ အေဒီ ၅၀၀ ခန့်က မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ရာ ချင်း၊ ပလောင်၊ ရှမ်းတို့မှာ အနောက်ဘက်သို့ ရွှေ့လျားသွားပြီး ကချင် ဂျိန်ဖော့နွယ်တို့ကသာ စခန်းချနေခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ Gazetteer of Upper Burma and Shan State စာအုပ်တွင်

နှစ်ပေါင်းကြာရှည်စွာ အခြေစိုက်နေထိုင်ပြီးနောက် အေဒီ ၁၉ရာစု အလယ်ပိုင်းသို့ရောက်မှ တောင်ဘက်သို့ဆင်းလာကြကာ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းနှင့် ဗန်းမော်၊ ကသာခရိုင်များထိ ပြန့်သွားသည်ဟု ဆိုသည်။ Scott, J.G, 1900, 94,

ဟုဖော်ပြထားသည်။

ဂျိန်ဖော့တို့သည် ခန္တီးမြေပြန့်ဒေသကိုဖြတ်၍ တြိဂံနယ်မြေတွင်းသို့ ဆင်းသက်ခဲ့ရာ ရှမ်းတို့ အင်အား ကြီးမားစွာရှိနေသဖြင့် တောင်ဘက်သို့ ဆက်လက်မဆင်းနိုင်တော့ဘဲ တြိဂံနယ်မြေနှင့် ဆွမ်ပရာဘွန်ဒေသတို့တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ နေခဲ့ရသည်။ ရှမ်းများ အင်အားနည်းလာချိန်မှ တောင်ဘက် မြစ်ကြီးနား၊ ဗန်းမော်၊ ကသာဒေသတို့နှင့် မြောက်ပိုင်းရှမ်းပြည်အထိ ဝင်ရောက်နေရာယူလာကြသည်။

တိဗက်မြန်မာမျိုးခွဲတွင်ပါဝင်သော အာသံမြန်မာမျိုးနွယ်မှ ကချင်ဘာသာစကားကို ဒေါက်တာ အောင်မြင့်ဦး၏ ဘာသာစကားသုတေသနစာအုပ်တွင် ကချင်ဘာသာစကားသည် ရှေးဟောင်း တိဗက် ဘာသာစကားမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု သိရှိရပါသည်။ လေယူလေသိမ်းနှင့် အဆွဲအငင်များသည် တိဗက်စကားသံ တိဗက်အတိုင်း ဖြစ်သည်။ (၂၀၁၀၊ ၈၆) ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီက ထုတ်သော တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုရိုးရာ ဓလေ့ထုံးစံများ (ကချင်) စာအုပ်တွင်

ကချင်စကားမှာ မြန်မာစကားနှင့် အလွန်နီးစပ်နေပြန်သည်။ အခြေခံစကားလုံးများ အနက် လေးပုံတစ်ပုံခန့်မှာ မြန်မာစကားလုံးများနှင့် ကိုက်ညီနေသည့်အပြင် သဒ္ဒါမှာ လည်း မြန်မာသဒ္ဒါအတိုင်း ဖြစ်ပြန်သည်။ ကချင်စကားတွင်မရှိသော ဝေါဟာရအတိုင်း သုံးစွဲနေပြန်သည်။ သို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကချင်စကားသည် တိဗက်စကားနှင့် မြန်မာ စကားကိုဆက်စပ်ပေးရာ ပေါင်းကူးတံတား ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ (၁၉၇၁၊ ၃၉)

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ကချင်ဘာသာစကား မျိုးစုကွဲသွားပုံနှင့်ပတ်သက်၍ တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုရိုးရာ ဓလေ့ထုံးစံများ (ကချင်) စာအုပ်တွင်ပင်

သက္ကရာဇ် (၁၉၀၀)ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ပေါ်ပေါက်လာသော ဘာသာစကားဆိုင်ရာ ပညာရှင်များက ကချင်တောင်တန်းဒေသရှိ တိုင်းရင်းသားများကို ယင်းတို့၏ ပြောဆိုသုံးနှုန်းသော ဘာသာစကားအလိုက် ခွဲခြားရာတွင် ဂျိန်ဖော့စကားပြောသူများ သာ ကချင်အဖြစ် ကျန်ခဲ့၍ အခြား မရူ စကား၊ ရဝမ် စကား၊ လီဆူးစကားပြောသူများနှင့် ထိုစကားအုပ်စုများတွင် ပါဝင်သောသူများ အားလုံးမှာ လူမျိုးတစ်မျိုးစီ ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ ထိုသို့ကွဲပြားလာခြင်းကိုပင် အချို့သောပညာရှင်များက လက်ခံခဲ့သဖြင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော မြန်မာစာပေကျမ်းများ၌ ဂျိန်ဖော့နှင့် သိန်းဖော့ကိုသာ ကချင်အဖြစ် လက်ခံခဲ့ကြသည်။(၁၉၇၁၊ ၆၂)

ဖော်ပြထားပါသည်။

ကချင်ဘာသာစကားသည် ပြောဆိုသုံးစွဲသူတို့၏ နေထိုင်ရာဒေသနှင့် လူမျိုးနွယ်စုအပေါ် မူတည်ပြီး ဘာသာစကားမျိုးကွဲများ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။ အခြေခံအားဖြင့် ကချင်ဘာသာစကားကို ဂျိန်ဖော့စကား၊ မရူ (လော်ဝေါ်)စကား၊ ရဝမ်စကား၊ လီဆူးစကားဟူ၍ လေးမျိုးခွဲနိုင်ပါသည်။ အများဆုံးအသုံးပြုသည့်စကားမှာ ဂျိန်ဖော့ စကားဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာပြည်တွင် တိဗက်တရုတ်ဘာသာမျိုးရိုးကို ပြောဆိုကြသော တိုင်းရင်းသားများကို ဦးဖေမောင်တင်၏ ဘာသာလောကကျမ်းတွင်

- ၁။ မန် - [မျောက်
ယောင် - [ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ယိုးဒယားနယ်စပ်
စဂေါ၊ ပကူး၊ ဝဲ၊ ဝေါ၊ မိုးနဲပွဲ၊
ပိုး(တနင်္သာရီနှင့်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသန္တရများ)
မိုးပွဲဒေသန္တရများ
ကရင်ဖြူ၊ ဗွဲ၊ ဗရက်
ကယားဒေသန္တရများ
ပဒေါင်၊ ယင်ဗော်၊ ဗဲကု
တောင်သူဒေသန္တရများ
ဇယိန်ဒေသန္တရများ
- ၂။ ရှမ်း
တရုတ်
- ၃။ ရှမ်းတရုတ်(ဝါ)ယိုးဒယားတရုတ်
- ၄။ တိဗက်မြန်မာ၏ အာသံမြန်မာအနွယ်
- နဂါးအစု
ကုကီချင်းအစု(သာဒိုး၊ ကံဟောင်၊ စုက္ကတဲ၊ ဂျင်းလဲ၊ လူရှေ)
ဆက်(သက်)အစု(ကွီ၊ တမန်၊ မလင်၊ အင်ကျယ်၊ ဂဏန်း၊ ကန္တူး)
ကချင်(ချင်ဖော)အစု ဒူလင်
မြန်မာအစု(မရု-ဝါ-လောင်းဝေါ၊ လရီ-ဝါ-လချိုကွော၊ အတ်စိ-ဝါ-
တဇိ-ဝါ-တဆဲ-ဝါ-မိုင်သာ-ဝါ-အချန်၊ ဖွန်၊ ဓနု၊ အင်းသား၊
ထားဝယ်၊ ရခိုင်၊ တောင်ရိုး-ဝါ-တိုရ)
လိလိအစု(လိစု၊ လိဆော၊ လိစို၊ နွန်၊ ရဝန်၊ လဟုန၊ လဟုဆိ၊
အခါ-ဝါ-အိကော၊ အနို၊ ပျင်) (၁၉၅၈၊ ၃၅)
- ဟူ၍ဖော်ပြထားသည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဂျိန်ဖော့ ဓလေ့သုံးစကားများကို လေ့လာရာတွင် အထောက်အကူပြုမည့်စာအုပ်များကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်၏ ဘာသာလောကကျမ်းတွင် ဘာသာစကားတို့၏ မျိုးရိုးများ၊ ဆင်းသက်လာပုံများကို သိရှိလာရသည်။ မောင်ခင်ခင်(ဓနုဖြူ)၏ မြန်မာ့ဓလေ့သုံးစကားများစာအုပ်တွင် ဓလေ့သုံးစကားတို့၏ သဘော လက္ခဏာများ၊ အခြေပြုပုံ၊ သုံးနှုန်းပုံ၊ ဖွဲ့စည်းပုံစသည်တို့ကို တင်ပြထား၍ ဤစာတမ်းအတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေသည်။ ဒေါက်တာအောင်မြင်ဦး၏ ဘာသာစကား သုတေသနစာအုပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားတို့အကြောင်း သိရှိလာရသည်။ ဦးမနန်ထန်၏

မြန်မာကချင် အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်စာအုပ်သည် ဂျိန်ဖော့လူမျိုးတို့ ပြောစကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုသိရှိရန် အတွက် အထောက်အကူပြုပါသည်။

၃။ နည်းနာ

ဤစာတမ်းကို ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာနှင့် သုတေသနနည်းနာဟူသည့် နည်းနာ ၂ ရပ်ဖြင့် လေ့လာထားပါသည်။

၃။ ၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

ဤစာတမ်းတွင် ဓလေ့သုံးစကားများကို လေ့လာထားသည့်တွက် ဓလေ့သုံးစကား သဘောသဘာဝကို သိရှိရန် လိုအပ်ပေ သည်။

၃၊ ၁၊ ၁။ ဓလေ့သုံးစကား၏အဓိပ္ပာယ်

ဓလေ့သုံးစကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် ဓလေ့ - န ထုံးစံ၊ အလေ့ (၁၉၉၁၊ ၁၈၃)၊ သုံး- ကြိ- အသုံးပြု သည်၊ အသုံးချသည် (၁၉၉၁၊ ၃၈၈)၊ စကား - န အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိသော နှုတ်မြွက်သံ၊ ပြောဆိုချက်၊ ဘာသာစကား (၁၉၉၁၊ ၈၈)ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဓလေ့သုံးစကားဟူသည် လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ထုံးစံအလေ့အတိုင်း အသုံးပြုနေသည့်စကားဟုဖွင့်ဆိုလျှင် ရနိုင်ပေသည်။

ဆရာမောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ မြန်မာ့ဓလေ့သုံးဘာသာစကားစာအုပ်တွင် ဓလေ့သုံးစကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို

စကားလုံးတစ်လုံး၏ အဓိပ္ပာယ်သည် သုံးနေကျအဓိပ္ပာယ်မျိုးအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ထူးခြားသော အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်နေလျှင် သို့မဟုတ် တွဲသုံးနေကျစကားစု တစ်စု၏ အဓိပ္ပာယ်သည် ထိုစကားလုံးစုတွင် ပါဝင်သော စကားလုံးများကို တစ်လုံးစီ သီးခြား သုံးသည့်အခါရရှိသည့် အဓိပ္ပာယ်များအတိုင်း အလိုက်သင့်ကောက်ယူ၍ မရသော ထူးခြားသော အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်နေလျှင် ထိုစကားလုံး သို့မဟုတ် စကားစုသည် ဓလေ့သုံး စကားပင်ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၆။ စာ ၁၅

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

အထက်ပါ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှုအရ ဓလေ့သုံးစကားအဓိပ္ပာယ်ကို သုံးသပ်ကြည့်ရလျှင် မြန်မာ အဘိဓာန်အရဆိုလျှင် လူမှုဓလေ့ထုံးစံအရ ပြောဆိုသည့်စကားဟု အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်နေပြီး ဆရာကြီး၏ ဖွင့်ဆိုချက်အရ ဘာသာစကားတစ်ခုအတွင်း စကားလုံးတစ်လုံးချင်း အဓိပ္ပာယ်နှင့် စကား လုံးစု အဓိပ္ပာယ်တို့ မတူထူးခြားနေသည့် အသုံးထူးများကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဆရာမောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ ဖွင့်ဆိုမှုအရ လေ့လာမည်ဖြစ်ပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၂။ ဓလေ့သုံးဘာသာစကား၏ သဘောသဘာဝ

စကားလုံးတို့တွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော အစိတ်အပိုင်းများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မူရင်းအဓိပ္ပာယ် အတိုင်း ကောက်ယူ ဆုံးဖြတ်၍မရသော အထူးအဓိပ္ပာယ်ရှိသည့်သဘောကို ဓလေ့သုံးစကားတို့တွင် တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဓလေ့သုံးစကားများသည် အစိတ်အပိုင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မကြည့်ဘဲ စကားသုံးတစ်ခုလုံး၏ အဓိပ္ပာယ်သည် မည်သို့ရှိသည်၊ မည်သို့အသုံးပြုရသည် ဟူ၍ ခြုံငုံလေ့လာရသော စကားမျိုးဖြစ်သည်။

သီးခြားရုပ်ရင်းစကားလုံးများကို ပေါင်းစပ်လိုက်သည့်အခါ အထူးအဓိပ္ပာယ်တစ်ရပ်ကို ထိုရုပ်ရင်း များက သယ်ဆောင်လာသော်လည်း ထိုအထူးအဓိပ္ပာယ်ကို ထိုရုပ်ရင်းများတွင် ရှာမတွေ့နိုင်ပေ။ ထိုသို့ အထူး အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် သုံးစွဲနေသောသဘောတွင် တင်စားသုံးစွဲသော ဥပစာသဘောများလည်း ပါဝင် ပေသည်။ သုံးနေကျစကားလုံး များကို သုံးနေမကျသောသဘောနှင့် သုံးစွဲခြင်းသည် ဓလေ့သုံးစကား၏ သဘောလက္ခဏာပင်ဖြစ်သည်။

ဓလေ့သုံးစကားများသည် မူရင်းအဓိပ္ပာယ်မှ ရွေ့လာခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာမောင်ခင်မင် (ဓနုဖြူ)က မြန်မာ့ဓလေ့သုံးဘာသာစကားစာအုပ်တွင် ၁။ သင်္ကေတရွေ့လာခြင်း၊ ၂။ အညွှန်းခံ ပြောင်းသွားခြင်း၊ ၃။ အဓိပ္ပာယ် ကျယ်ပြန့်လာခြင်း (၂၀၁၆၊ ၃၈) ဟူသော လက္ခဏာ (၃) ရပ်ကို ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ ဤလက္ခဏာ (၃)ရပ်ကို ၁။ သင်္ကေတ - စကားလုံးအဖြစ် ဖွဲ့စည်းအသုံးပြုသော စကားသံ၊ ၂။ အညွှန်းခံ - ထိုစကားလုံးက ရည်ညွှန်းသော အရာဝတ္ထုသဘော၊ ၃။ အတွေး (ညွှန်းချက်) - စိတ်ထဲတွင်ဖြစ်လာသော အညွှန်းခံ၏ပုံစံ (၂၀၁၆၊ ၃၉) ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။

ထိုကဲ့သို့ညွှန်းဆိုချက်ကို ဥပမာဖြင့်ပြရလျှင် 'ခွေး' ဟူသောစကားသံမှာ 'ခွံ' ဗျည်းနှင့် 'အေး'သရ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းစကားသံသည် အိမ်ကိုစောင့်ရှောက်သော အိမ်ခွေး တိရစ္ဆာန် တစ်မျိုးကို ရည်ညွှန်းသောသင်္ကေတဖြစ်သည်။ တကယ့်ခွေးတိရစ္ဆာန်သည် ဤသင်္ကေတ၏ အညွှန်းခံ ဖြစ်သည်။ ခွေးအကြောင်းကို ထည့်ပြောသောအခါ စိတ်ထဲတွင် ထင်လာနိုင်သော ပုံသဏ္ဌာန်သည် အတွေးညွှန်းချက်ပင်ဖြစ်သည်။ သုံးစွဲထားသော သင်္ကေတ၏နိမိတ်အညွှန်းခံနှင့် ယခုသုံးစွဲသော အညွှန်းခံတို့အကြားတွင် တူညီသော လက္ခဏာ ဆက်စပ်သော လက္ခဏာများ ရှိနေသည့်စကားများသည် ဓလေ့သုံး စကားများပင်ဖြစ်၍ ဥပစာသဘောတရားများလည်း ပါဝင်နေကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

ဤသို့ ဥပစာသဘောသက်ဝင်နေသော ဓလေ့သုံးစကားများ၏ အခြေပြုရာကို တည်မှီ၍ လူ၊ တိရစ္ဆာန်၊ အသုံးအဆောင်၊ နေရာဒေသ၊ လုပ်ငန်းဆောင်တာဟူ၍ ၅မျိုးခွဲခြားလေ့လာနိုင်သည်။ ဤစာတမ်းတွင်

၁။ လူကိုအစွဲပြု သုံးနှုန်းသောစကားများ

၂။ တိရစ္ဆာန်များကိုအစွဲပြု သုံးနှုန်းသောစကားများ

၃။ အသုံးအဆောင်များကိုအစွဲပြု သုံးနှုန်းသောစကားများ

၄။ နေရာဒေသကို အစွဲပြု သုံးနှုန်းသောစကားများ

ဟူသည့် အချက် ၄ ချက်ဖြင့် လေ့လာထားပါသည်။

၃။ ၂။ သုတေသနနည်းနာ

ဤစာတမ်းကို ပြုစုရာတွင် ဘာသာစကားကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်း၍ အချက်အလက်စုဆောင်းပြီး ကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှုဆိုင်ရာ သုတေသနဒီဇိုင်းနှင့် အကြောင်းရင်း ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနည်းကို အသုံးပြုကာ လေ့လာထားပါသည်။

၄။ ဂျိန်ဖော့ဘာသာစကားမှ ဓလေ့သုံးဘာသာစကားများလေ့လာချက်

ဂျိန်ဖော့ဓလေ့သုံးစကားများ၏ အခြေပြုရာ လူမှုကိစ္စများကို ယေဘုယျအားဖြင့် ခွဲခြားလေ့လာ ကြည့်လျှင် လူ၊ တိရစ္ဆာန်၊ အသုံးအဆောင်၊ နေရာဒေသ ဟူသောအချက် ၄ ချက်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

၄၊ ၁။ လူကိုအစွဲပြု သုံးနှုန်းသောစကားများ

လူသည် မိမိနှင့်နီးစပ်မှုအများဆုံးရှိသော အကြောင်းကိုပင် အများဆုံးအစွဲပြု၍ ပြောတတ်သည့်အတွက် ဓလေ့သုံးစကားအဖြစ်လည်း ပေါ်ပေါက်လာတတ်ပေသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာ အစိတ်အပိုင်းများ၏ ပြုမူလှုပ်ရှားပုံ၊ ဖြစ်ပျက်သော အခြေအနေ၊ ဂုဏ်ထူးဝိသေသစွမ်းရည်များ၊ ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းများ မပါသော်လည်း အပြုအမူ အဖြစ်အပျက်များ၊ အတွေ့အကြုံ၊ ယုံကြည်မှုများ စသည်တို့ကို အခြေပြု၍ ဓလေ့သုံးစကားများ ပေါ်ပေါက် လာသည်ကို တွေ့ရှိနိုင်ပေသည်။

၄၊ ၁၊ ၁။ ပြုမူလှုပ်ရှားပုံအရ သုံးနှုန်းသောစကားများ

လူ၏ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းတို့သည် ကိစ္စမျိုးစုံကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အမျိုးမျိုးလှုပ်ရှား နေရသည်။ ထိုသို့လှုပ်ရှားနေသည့် အမူအရာအမျိုးမျိုး ပေါ်မူတည်၍ စကားအသုံးတို့ ဖြစ်တည် လာသည်။ ယင်းစကားသုံးတို့သည် ထိုလှုပ်ရှားမှုတို့နှင့် သဘောချင်းဆက်စပ်နေသော ကိစ္စများအတွက် ရွှေ့ပြောင်း အသုံးပြု လာကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- ခေါင်းခါသည် ဦးခေါင်းကို ဘယ်ညာလှုပ်ယမ်းခြင်းဟု တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ် ရသော်လည်း ဤစကားနှင့် ဆက်စပ်နေသည့် လစ်လျူရှုခြင်းအတွက် ပြောင်းရွှေ့ အသုံးပြုသောအခါ ဤစကားသည် လစ်လျူရှုခြင်း အဓိပ္ပာယ်ကို ဆောင်သွားတော့သည်။ ထိုသို့ ခန္ဓာ ကိုယ်အစိတ်အပိုင်း၏ သီးခြား အဓိပ္ပာယ်အတိုင်း ကောက်ယူ၍ မရသော အဓိပ္ပာယ်နှင့် သုံးစွဲသောအခါ ဓလေ့သုံးစကား ဖြစ်သွားပေသည်။

ခြေထိုး -/ lə gɔ̃ də baʔ -bǎ -aĩ /

ခြေထိုး - ကြိ - သူတစ်ပါးအလုပ်အကိုင် အကြံအစည် ပျက်စီးရာပျက်စီးကြောင်း ကြံစည်သည်။ ၂၀၁၆။

၁၀၀

သူက လူကြီးတွေကို ခြေထိုးတတ်တယ်။

/ḁĩ gɔ̃ mə ḁā kə bā pʰeʔ lə gɔ̃ də baʔ -bǎ -aĩ /

လက်ဆော့ -/ lə tǎ gə suʔ -aĩ /

လက်ဆော့ - ကြိ - (ဥပစာ) ခိုးတတ်သည်။ (၁၉၉၁၊ ၃၃၄)

သူလက်ဆော့တတ်တယ်။

/ḁĩ gɔ̃ lə tǎ gə suʔ -aĩ /

ခြေရာနင်း / lə gō -khǎŋ -kǎ -aĩ /

ခြေရာနင်း - ကြိ - ရှေ့သွားလူ၏ လုပ်ပုံပိုင်ပုံကို လိုက်၍လုပ်သည်။ ၁၉၉၁။ ၆၇

သူက သူ့အဖေ ခြေရာနင်းတယ်။

/ əĩ gō' ə -awaĩ lə gō -khǎŋ -kǎ -aĩ /

မျက်နှာရွေး -/ mji' -mǎ lə tə -aĩ /

မျက်နှာရွေး - ကြိ - လိုလားသူ၊ မလိုလားသူဟူ၍ ခွဲခြားသည်။ ၁၉၉၁။ ၂၈၄

သူက မျက်နှာရွေးတယ်။

/ əĩ gō' mji' -mǎ lə tə -aĩ /

အထက်ပါသာကေများကို လေ့လာကြည့်လျှင် လူတို့သွားလာလှုပ်ရှားနေသည့် အမှုအရာ အမျိုးမျိုးပေါ်မူတည်၍ သုံးစွဲလာသော စကားအသုံးတို့ဖြစ်တည်လာခဲ့မှုနှင့် ယင်းစကားသုံးတို့ သည် ထိုလှုပ်ရှားမှုတို့နှင့် သဘောချင်းဆက်စပ်နေသော ကိစ္စများအတွက် ရွှေ့ပြောင်း အသုံးပြုလာကြသည့် စကားသုံးတို့ ဖြစ်တည်ပုံတို့ တွေ့ရှိ ရပေသည်။

၄၊ ၁၊ ၂။ အဖြစ်အပျက် အခြေအနေအရ သုံးနှုန်းသောစကား

လူ့ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းများတွင် ဖြစ်ပျက်ခံစားရသော သဘောများရှိပေသည်။ အပြုအမူ အခြေအနေများကြောင့် ခံစားလာရသည့်အခါ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းများက ဖြစ်ပျက်သွားသည့် အခြေအနေများတွင် သုံးသော စကားများကို ယင်းတို့နှင့် သဘောချင်းဆက်စပ်နေသည့် ကိစ္စများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းသုံးစွဲတတ်ကြသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် ကြောက်လန့်သည့်အခါ ကျောထဲ ချမ်းသွားတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျောချမ်းသည် ဟူသောစကား၏ တိုက်ရိုက်အဓိပ္ပာယ်သည် ကျောထဲ၌ချမ်းခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ဤစကားနှင့် ဆက်စပ်နေသော ကြောက်လန့်ခြင်းအတွက် ရွှေ့ပြောင်းအသုံးပြုသည့် အခါ ဤစကားသည် ကြောက်သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဆောင်သွားပေသည်။

ခေါင်းကွဲသည် / bō gā -aĩ /

ခေါင်းကွဲ - ကြိ - တစုတစည်းတည်းရှိရာမှ တကွဲတပြားဖြစ်သွားသည်။ ၁၉၉၁။ ၅၃

စီးပွားရေးလုပ်လျှင် ငွေခေါင်းကွဲတတ်တယ်။

/ -boũ lĩ gə lō -jǎ -gũ phə rā bō gā -aĩ /

ခေါင်းခြောက် / bō nu' khā -aĩ /

ခေါင်းခြောက် - ကြိ - စိတ်ရှုပ်သည်။ အကြံအစိုက်သည်။ ၁၉၉၁။ ၅၃

အလုပ်အဆင်မပြေတော့ ခေါင်းခြောက်တယ်ကွာ။

/ -bũ lĩ -ĩ bjĩ' -aĩ mə d̥zə' bō nu' khā -aĩ /

ခေါင်းမာ - / bō jā -aĩ /

ခေါင်းမာ - ကြိ - ပြောဆိုဆုံးမရ ခက်ခဲသည်။ အယူအဆ အစွဲအလမ်းကြီးသည်။ ၁၉၉၁။ ၅၄
သူက မလုပ်ချင်ဘူးလို့ပြောရင် ခေါင်းမာတယ်။

/ ခေါ် ဂွာ' -kã gə lɔ̃ -aĩ mū j`ã bɔ̃ jã -aĩ /

မျက်နှာပူသည် -/ mji' -m`ã -kã -aĩ /

မျက်နှာပူသည် - ကြိ - ရှက်ရှုံ့အားနာသည်။ ၁၉၉၁။ ၂၈၄

ငါ သူ့ကို မျက်နှာပူတယ်။

/ -ŋaĩ qə phe' mji' -m`ã -kã -aĩ /

မျက်နှာပျက် - / mji' -m`ã -thã' -aĩ /

မျက်နှာပျက် - ကြိ - ဂုဏ်ပျက်သည်။ မိတ်ပျက်သည်။ ၂၀၁၆။ ၁၅၂

ငါ မျက်နှာပျက်အောင် မလုပ်နဲ့။

/ -ŋaĩ nà mji' -m`ã -thã' khū -khū gə lɔ̃ -aĩ /

အထက်ပါသာဓကတို့ကို လေ့လာကြည့်လျှင် လှုပ်ရှားနေသည့် အမူအရာအမျိုးမျိုး ပေါ်မူတည်၍ စကားအသုံးတို့ ဖြစ်တည်လာပုံနှင့် ယင်းစကားသုံးတို့သည် ထိုလှုပ်ရှားမှုတို့နှင့် သဘောချင်း ဆက်စပ်နေသော ကိစ္စများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းအသုံးပြုလာကြပုံတို့ကိုတွေ့ရှိရပေသည်။

၄၊ ၁၊ ၃။ စွမ်းရည် ဂုဏ်ထူး ဝိသေသကို အကြောင်းပြုသည့် အသုံးများ

လူ့ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းတို့တွင် စွမ်းရည်သတ္တိများရှိကြသည်။ ယင်းစွမ်းရည်သတ္တိများအပေါ် အခြေခံလျက် ဓလေ့သုံးစကားများ ဖြစ်ပေါ်လာပေသည်။ ဥပမာအားဖြင့်

နှုတ်သည် အပြောစွမ်းရည် ရှိသည့်အပိုင်းဖြစ်၍ နှုတ်ကိုပြောပုံဆိုပုံအဖြစ် သုံးလေ့ရှိသည်။ ပါးစပ်သည် နှုတ်နှင့်အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ ပခုံးသည် ထမ်းရသော အပိုင်းဖြစ်၍ တာဝန်ထမ်းခြင်း အဓိပ္ပာယ်ရပေသည်။ လက်သည် အလုပ်အလွန်များသည် ကိုင်တွယ်ရခြင်း၊ ညွှန်ပြရခြင်း တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ရသည် စသည်ဖြင့် ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းအသီးသီးတွင် ထူးခြားသော ဝိသေသများကို တွေ့နိုင်သည်။ ထိုထူးခြားမှုများကိုစွဲပြီး သဘောချင်း ဆက်စပ်နေသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့်သုံးသော ဓလေ့သုံးစကားများ တွေ့နိုင်ပေသည်။

ကျောထောက်နောက်ခံ - /ခေါ် dū -ĩ -gũ /

ကျောထောက်နောက်ခံ -န - လိုအပ်လျှင် ကူညီနိုင်မည့်သူ၊ အထောက်အကူပစ္စည်း။ ၁၉၉၁။ ၂၅

သူက ကျောထောက်နောက်ခံ ရှိတယ်။

/ ခေါ် ဂွာ' -ခေါ် dū -ĩ -gũ ŋã -aĩ /

ခေါင်းကိုက် - / bɔ̃ mə tɕi' /

ခေါင်းကိုက် - ကြိ - အကြံရခက်သည်။ ၂၀၁၆။ ၁၃၆

ငါအလုပ်များလို့ ခေါင်းကိုက်နေတာ။

/-ŋaĩ -bũ lĩ lo' bõ mæ tsei' -aĩ /

နှုတ်ဆော့သည် / -ĩ gu? æ za? -aĩ /

နှုတ်ဆော့သည် - ကြိ - စကားကို စည်းကမ်းမရှိ ပြောသည်။ ၂၀၁၆။ ၁၄၆

သူက နှုတ်ဆော့တတ်တယ်။

/sei' gwa' -ĩ gu? æ za? tsei' -aĩ /

နှုတ်လုံသည် -/ -ĩ gu? sei' -aĩ /

နှုတ်လုံသည် - ကြိ - မပြောသင့်သည့်စကားကို မပြောဘဲ စောင့်ထိန်းသည်။ ၂၀၁၆။ ၁၄၇

ဒီကောင်က နှုတ်လုံတယ်။

/-daĩ wā gũ -ĩ gu? sei' -aĩ /

နှုတ်သီးကောင်း -/ -ĩ gu? dāĩ -aĩ /

နှုတ်သီးကောင်း - ကြိ - ရန်တွေ့ကောင်းသည်။ ၁၉၉၁။ ၂၁၆

ဒီကောင်လေးက နှုတ်သီးကောင်းတယ်။

/-daĩ -nũm kə sei' g'wa -ĩ gu? dāĩ -aĩ /

နှုတ်သွက် -/ -ĩ gu? s'āŋ -aĩ /

နှုတ်သွက် - ကြိ - စကားသွက်သည်။ ၂၀၁၆။ ၁၄၈

ဒီကလေးက နှုတ်သွက်တယ်။

/-daĩ ma' kə sei' g'wa -ĩ gu? s'āŋ -aĩ /

မျက်နှာငယ် -/ mji' -m'ā kə tɕi' -aĩ wa' /

မျက်နှာငယ် -န - ဂုဏ်အရှိန်အဝါ နည်းသည်။ ၁၉၉၁။ ၂၈၄

ငါက ဆင်းရဲတော့ မျက်နှာငယ်ရတယ်။

/-ŋaĩ mæ -sā -aĩ mæ tɕwa' mji' -m'ā kə tɕi' -aĩ wa' /

မျက်နှာရသည် -/ mji' -m'ā lu' -aĩ ^

မျက်နှာရသည် - ကြိ - နှစ်သက်သဘောကျခြင်းခံရသည်။ ၁၉၉၁။ ၂၈၄

ဒီနေ့ အမေ စိတ်ကောင်းဝင်တော့ မျက်နှာရတယ်။

/ -daĩ n`i ə n`u mji? gə dʒā -aĩ mə dʒa' mji' -m`ã lu' -aĩ /

သွေးခွဲ -/ sàĩ -gĩ kha' -aĩ /

သွေးခွဲ - ကြိ- စိတ်ဝမ်းကွဲအောင်လုပ်သည်။ ၂၀၁၆။ ၁၆၇

ငါတို့ကို သွေးမခွဲနဲ့။

-/ dʒi' `ã thə n`i phe? sàĩ -gĩ -khwaĩ -aĩ /

အထက်ပါသာဓကတို့ကို လေ့လာကြည့်လျှင် လူ့ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းတို့တွင်ရှိသော စွမ်းရည်သတ္တိများအပေါ် အခြေခံလျက် ဓလေ့သုံးစကားများ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

၄၊ ၂။ တိရစ္ဆာန်များကိုအစွဲပြု သုံးနှုန်းသောစကားများ

လူသည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုးနှင့် ဆက်သွယ်နေရသည့်အလျောက် တိရစ္ဆာန်များကို အစွဲပြု၍ သုံးနှုန်းသော ဓလေ့သုံးစကားများကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်မှအစ သားရဲတိရစ္ဆာန်များအထိ တိရစ္ဆာန် အမျိုးမျိုးနှင့်ပတ်သက်၍ ဓလေ့သုံးစကားများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ တိရစ္ဆာန်တို့၏ သွင်ပြင်မူရာ အစွမ်းဂုဏ်၊ လူတို့နှင့်ဆက်သွယ်ရေးစသည်တို့ကိုအခြေခံ၍ ပေါ်ပေါက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဆင်ခြေထောက် -/ mə gwĩlə gʊ /

ဆင်ခြေထောက်ရောဂါ -န - ပိုးတစ်မျိုးကြောင့် ခြေထောက်ကြီးလာသောရောဂါ။ ၁၉၉၁။ ၁၂၀

သူ ဆင်ခြေထောက်ရောဂါဖြစ်နေတယ်

/ əĩ mə gwĩlə gʊ -əĩ -jã -bjĩ tʃ ɲ`a -aĩ /

ကြက်ကန်းဆန်အိုးတိုး - / u' mji' -paĩ a' əə li? khə ru? -aĩ /

ကြက်ကန်းဆန်အိုးတိုး -ကြိ - အစွမ်းအစမရှိဘဲ ကံကြောင့် အောင်မြင်သည်။

သူအောင်မြင်တာ ကြက်ကန်းဆန်အိုးတိုးပဲ။

/ əĩ -ɔŋn dǎ' -aĩ g`ə u' mji' -paĩ a' əə li? khə ru? -aĩ /

အရေခြုံ - / phji' -phu -aĩ wa' /

အရေခြုံ - န-(ဥပစာ) အပေါ်ယံအယောင်ဆောင်သူ။ ၁၉၉၁။ ၄၁၈

သူအခုလုပ်နေတာတွေဟာ အရေခြုံပဲ။

/ əĩ ja' gə lʃ tʃ na' -aĩ wa' phji' -phu -aĩ wa' -nĩ əə rɛ /

လေဥ - / -ĩ -bũ d`i /

လေဥ - ကြိ- လေလုံးထွား ကြွားဝါသည်

ဒီကောင်က ကြွေးတတ်တယ်။

/ṣā gwa' -ĩ -bũ d'i tṣē -aĩ /

အထက်ပါသာဓကတို့ကို လေ့လာကြည့်လျှင် လူတို့နှင့်တိရစ္ဆာန် ဆက်သွယ်နေရသည့်ပုံစံအရ တိရစ္ဆာန်များကို အစွဲပြု၍သုံးနှုန်းသော စကားများနှင့် ထိုသို့ဆက်သွယ်နေရသည်တို့နှင့် သဘောချင်း ဆက်စပ်နေသော ကိစ္စများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းအသုံးပြုလာကြပုံတို့ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

၄၊ ၃။ အသုံးအဆောင်များကိုအစွဲပြု သုံးနှုန်းသောစကားများ

လူအသုံးအဆောင်တို့မှာ များပြားလှသည်။ စားဝတ်နေရေး လူမှုရေးတို့နှင့်ပတ်သက်၍ အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို တီထွင်သုံးစွဲကြသည်။ ယင်းအသုံးအဆောင်များကို အစွဲပြုသော စကားများသည် ယင်းတို့နှင့် သဘောချင်းတူညီနီးစပ်သော ကိစ္စများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းသုံးစွဲခြင်းဖြင့် ဓလေ့သုံးစကားများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ လူအသုံးအဆောင်များကို အစွဲပြုသောစကားများကို စားသောက်နေထိုင်မှုဆိုင်ရာ၊ သစ်ပင်သီးနှံဆိုင်ရာဟု ခွဲခြားလေ့လာ ကြည့်လျှင်ရနိုင်ပေသည်။

ကရားရေလွှတ် - /-ŋwaĩ kha' r'u -aĩ phā /

ကရားရေလွှတ် -ကြိထူး - အဆက်မပြတ်။ ၂၀၁၆။ ၂၂၈

သူက ကရားရေလွှတ်ပြောတတ်တာ။

/ṣā na' -ŋwaĩ kha' r'u -aĩ phā /

ချဉ်သည် - / khə r'i -aĩ /

ချဉ်သည်- ကြိ- မနှစ်သက်။ မုန်းသည်။ ၂၀၁၆။ ၂၂၉

သူ့ကိုအားလုံးက ချဉ်ကြတယ်။

/ ṣā phe? -jaŋ khə r'i ma' -aĩ /

ထမင်းအိုးကွဲ - / ṣa? dī gə ma? -aĩ /

ထမင်းအိုးကွဲ - ကြိ -အခြေအနေ တစ်တစ်ခု ပြိုကွဲသည်။

သူ့ကြောင့်တို့ထမင်းအိုးကွဲခဲ့ရတယ်။

/ ṣā na' mə dʒa' -ŋaĩ nā ṣa? dī gə ma? wa' -aĩ /

ထမင်းလုံးစီ - / -kǎ ṣa? kə rǎĩ -aĩ /

ထမင်းလုံးစီ - ကြိ - ထမင်းစားပြီး အနားယူသည်။

အဖေက စားပြီးထမင်းလုံးစီနေတာ။

/ ə wa' gʊ ṣa? ṣ`a nuʔt n`a -kǎ ṣa? kə rǎĩ lɔ n`a -aĩ /

အထက်ပါသာဓကတို့ကိုလေ့လာကြည့်လျှင် အစားအသောက် အစွဲပြုသောစကားများသည် ယင်းတို့နှင့် သဘောချင်းတူညီနီးစပ်သော ကိစ္စများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းသုံးစွဲလာခြင်း ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

သစ်ပင်သီးနှံဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်များကို အစွဲပြုသောဓလေ့သုံးစကားများတွင် လူတို့စားသော အသီးအနှံများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိသစ်ပင်များနှင့် ပတ်သက်သည့်စကားများ အကြီးဝင်ပေသည်။ ဥပမာ

အားဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ကောင်စုတို့သည်ကြားမှ ဘာမှမဆိုင်သော မြေစာမြက်ပျက်စီးရသည်ကိုစွဲ၍ တစ်ဖက် နှင့်တစ်ဖက် ပဋိပက္ခဖြစ်ရာမှ ဆိုးကျိုးကြားဝင်ခံရသူကို မြေစာပင်ဟု အဓိပ္ပာယ်ပြောင်းရွှေ့လာသော သဘောကို တွေ့နိုင်သည်။

အညွန့်ကျိုး - / mə kù dɔ̃ -aĩ /

အညွန့်ကျိုး - ကြိ- တိုးတက်ကြီးပွားမှု အခွင့်အလမ်း ပျက်စီးသွားသည်။ ၂၀၁၆။ ၂၅၃

မင်းစကားက သူ့ကို အညွန့်ကျိုးစေတာပဲ။

/ -nã -sũŋ -aĩ g'a g'ə ɲã phɛ' mə kù dɔ̃ -aĩ r'ɛ /

အရင်းအမြစ် -/ ru' dī rū -lphãŋ /

အရင်းအမြစ် -န- အဓိကကျသည့်နေရာ

‘ဒီစီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုလုံးရဲ့ အရင်းအမြစ်က စိုက်ပျိုးရေးပဲ။

/ -ĩ -daĩ -bũŋ lĩ a' ru' dī rū -phãŋ g'ə -khaĩ -sũŋ rɛ' /

အထက်ပါသာဓကတို့ကိုလေ့လာကြည့်လျှင် သစ်ပင်သီးနှံဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်များကို အစွဲပြုသော စကားများသည် ယင်းတို့နှင့် သဘောချင်းတူညီနီးစပ်သော ကိစ္စများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းသုံးစွဲခြင်း ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။

၄၊ ၄။ နေရာဒေသကို အစွဲပြု သုံးနှုန်းသောစကားများ

လူပတ်ဝန်းကျင်တွင် ရေမြေတောတောင်နှင့် အာကာသကောင်းကင်အထိ ကျယ်ဝန်းသော လောကကြီးရှိသည်။ ယင်းတို့ကို အစွဲပြုသော စကားများသည် ယင်းတို့နှင့် သဘောချင်းတူညီ နီးစပ်သော ကိစ္စများ အတွက် ရွှေ့ပြောင်း သုံးစွဲခြင်းဖြင့် ဓလေ့သုံးစကားများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။

ချောက်ကျ - / -dʒãm -dʒũ khə r'ũ -aĩ /

ချောက်ကျ - ကြိ- ဒုက္ခရောက်သည်။ ၂၀၁၆။ ၂၆၁

ဒီကောင် ငါ့ကို ချောက်ကျအောင် လုပ်ထားတာ။

/ -daĩ w'a g'ə -ŋaĩ phɛ? -dʒãm -dʒũ khə rũ khə rā gə lɔ̃ d`a -aĩ /

လမ်းကြောင်းပေး - / -lã mə d`ũn jã -aĩ /

လမ်းကြောင်းပေး -ကြိ- လုပ်ငန်းကိစ္စတစ်ခုခု ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ရန် ညွှန်ပြသည်။

သူက ကျနော်ကို လူကြီးဆီသွားရတို့ လမ်းကြောင်းပေးသည်။

/ ɲã g'ə -ŋaĩ phɛ? mə ɲã kə bā g'ə sã nā mə aũ lã mə d`ũn jã -aĩ /

လမ်းဆုံး - / -lã -thũ -aĩ /

လမ်းဆုံး -ကြိ- (ဥပစာ) ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန်မရှိ ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၁။ ၃၄၅

ဒီကောင့်ဘဝ လမ်းဆုံးနေပြီ။

/ ၼိ နာ ပာ -la -thū -aĩ tō -saĩ /

လမ်းပြ - / -la wē /

လမ်းပြ - နာမ် - ကိစ္စတစ်ခုခု ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ပြသူ

အဖေက ကျနော်အတွက် လမ်းပြပေးသူပဲ။

/ ə w'a gə -ŋaĩ pə ra? ə mə tū -la bē -nĩ -əaũ gə lō jā -aĩ wā rē' /

အထက်ပါသာဓကတို့ကို လေ့လာကြည့်လျှင် လူတို့ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျယ်ဝန်းသော လောကကြီးကို အစွဲပြုသောစကားများသည် ယင်းတို့နှင့် သဘောချင်းတူညီ နီးစပ်သော ကိစ္စများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းသုံးစွဲခြင်းဖြင့် ဓလေ့သုံးစကားများအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာကြောင်း တွေ့ရှိ နိုင်ပေသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဘာသာစကားတို့၏ တိုးတက်ပြောင်းလဲတတ်သောသဘောတွင် စကားလုံးများသည် မူရင်းပြောဆို သုံးစွဲနေသောနေရာမှ အခြားနေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ အနက်ပွား (တင်စား) အနက်ဖြင့် ပြောဆိုတည်ရှိနေတတ်သည်။ စကားလုံးတို့တွင် ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသော အစိတ်အပိုင်းများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မူရင်းအဓိပ္ပာယ်အတိုင်း ကောက်ယူ ဆုံးဖြတ်၍မရသော အထူးအဓိပ္ပာယ် ရှိသည့်သဘောကို ဓလေ့သုံးစကားတို့တွင်တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဓလေ့သုံးစကားများသည် အစိတ်အပိုင်း၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မကြည့်ဘဲ စကားသုံးတစ်ခုလုံး၏ အဓိပ္ပာယ်သည် မည်သို့ရှိသည်၊ မည်သို့အသုံးပြုရသည်ဟူ၍ ခြုံငုံလေ့လာရသော စကားမျိုးဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပေသည်။ ထိုသို့သော ဓလေ့သုံးစကားတို့၏ သဘောကိုဂျိန်ဖော့ဘာသာစကားတွင်လည်း ရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပေသည်။

ဂျိန်ဖော့လူမျိုးတို့၏ ဘာသာစကားတွင် မိမိနှင့် အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်သော ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းများ၏ ပြုမူလှုပ်ရှားပုံ၊ ဖြစ်ပျက်သောအခြေအနေ၊ ဂုဏ်ထူး-ဝိသေသ စွမ်းရည်များ၊ အတွေ့အကြုံ၊ ယုံကြည်မှုများတို့ကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ သွင်ပြင်မူရာအစွမ်းဂုဏ်၊ လူတို့နှင့် ဆက်သွယ်ရေးစသည်တို့ကို အခြေခံ၍ လည်းကောင်း၊ စားဝတ် နေရေး လူမှုရေးတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ သစ်ပင် သီးနှံဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်များကို အခြေခံ၍လည်းကောင်းစသည့် အကြောင်းများကြောင့် ဓလေ့သုံးစကားများရှိနေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပေသည်။ ဂျိန်ဖော့ဓလေ့သုံးစကားဖြစ်တည်လာပုံ ထိုစကားများကို စကားပြောရာတွင်ထည့်သွင်းပြောဆိုကြပုံတို့ကို လေ့လာသုံးသပ်ကြည့်ရလျှင် မြန်မာဓလေ့သုံးစကား ဖြစ်တည်ပုံ ပြောဆိုပုံနှင့် ဆင်တူမှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဂျိန်ဖော့ဘာသာစကားနှင့် မြန်မာဘာသာစကားတို့သည် ဘာသာစကားမျိုးရိုးတစ်ခုတည်းမှ ဆင်းသက်လာခြင်း ဖြစ်နိုင်ကြောင်း သုံးသပ်ရရှိနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့ ‘မူရင်းအဓိပ္ပာယ်အတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ပြောင်းရွှေ့လာသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် သုံးစွဲလာကြသော ဓလေ့သုံး စကားများသည် ဂျိန်ဖော့ဘာသာစကား၏ တိုးတက်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ်တွင် အခြေခံတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်နေကြောင်း လေ့လာသုံးသပ်မိပေသည်။ ဂျိန်ဖော့ဘာသာစကားမှ ဓလေ့သုံးစကားများလေ့လာသကဲ့သို့ပင် ဂျိန်ဖော့ဘာသာစကားမှ လူမှုဘာသာဗေဒ၊ အတ္ထုဗေဒတို့ဖြင့်လည်း ဆက်လက်သုတေသနပြုလျှင် ရနိုင်ကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

နိဂုံး

ဂျိန်ဖော့ဘာသာစကားတွင်ရှိသော ဓလေ့သုံးစကားများကို လေ့လာရာတွင် အချိန်အနည်းငယ်ဖြင့် စုစည်း၍တင်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တွေ့ရှိသမျှစကားလုံးများထဲမှ စကားလုံးအချို့ကိုသာ လေ့လာတင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ စကားသမုဒ္ဒရာ စာသမုဒ္ဒရာ၌ ဓလေ့သုံးစကားများသည် လေ့လာလျှင် တွေ့ရှိနိုင်ဦးမည်ဖြစ်သည်။ ဘာသာစာပေလေ့လာသူတို့အတွက် အားနည်းချက်ကို ပြင်ဆင်၍ အားသာချက်ကို ယူငင်ထုတ်နုတ်သုံးစွဲနိုင်ကြလျှင် စာတမ်းရှင်အနေနှင့် ဝမ်းသာရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားတို့ကို လေ့လာခြင်းသည်ပင် စာတမ်းပြုစုသူအနေဖြင့် ကျင့်ပြည်နယ်၌ သွေးချင်းတို့အတွက် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့စဉ်အချိန်က စာပေတာဝန်တစ်စိတ် တစ်ပိုင်းကိုလည်း ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်ဟု ယူဆမိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ခင်မင်၊ မောင်၊ ခန့်ဖြူ။ ၂၀၁၆။ *မြန်မာ့ဓလေ့သုံးစကားများ*။ ရန်ကုန်။ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။
- ဖေမောင်တင်၊ ဦး။ ၁၉၆၆။ *ဘာသာလောကကျမ်း*။ ရန်ကုန်။ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။
- မင်းနိုင်၊ ဦး။ ၁၉၇၂။ *တို့တိုင်းရင်းသားပြည်ထောင်စုဘွား*။ ရန်ကုန်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ၊ ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ ၁၉၉၁။ *မြန်မာအဘိဓာန်*။ ရန်ကုန်။ ဖိုတိုလစ်သိုပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ။ ၁၉၆၂။ *တိုင်းရင်းသားယဉ်ကျေးမှုရိုးရာဓလေ့ထုံးစံများ(ကချင်)*။ ရန်ကုန်။ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။
- အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၁၀။ *ဘာသာစကားသုတေသန*။ ရန်ကုန်။ ဓူဝံစာပေ။
- Scott, j., G.(1900) Gazetteer of Upper Burma and Shan State. Vol. 1, Part 1\

ဖတ်ရှုလေ့လာသည့် စာအုပ်

မနမ်ထန်၊ ဦး။ ၂၀၁၄။ မြန်မာ -ကချင် -အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်။ ရန်ကုန်။ မြင့်ပုံနှိပ်တိုက်။

စာမဲ့အမှတ်အသား

- / / - သံရင်းပြ အမှတ်အသား
- ? - ရပ်သံပြ အမှတ်အသား
- ' - အနိမ့်သက်သံပြ အမှတ်အသား
- - သံပြေပြ အမှတ်အသား
- ` - အမြင့်သက်သံပြ အမှတ်အသား
- ~ - နှာသံပြ အမှတ်အသား

ဂျိန်ဖော့ဘာသာစကားအတွက် အကူအညီပေးသူများ

ဒေါ်အင်လန်းခေါင်တောင် နည်းပြ မြန်မာစာဌာန မြစ်ကြီးနားတက္ကသိုလ် (ဂျိန်ဖော့လူမျိုး)

မလှတောင် မဟာဝိဇ္ဇာ ။ ။ ။

တရုတ်စာအရေးအသားစနစ် ဖြစ်ထွန်းပေါ်ပေါက်လာပုံ (အရေးရုပ်သွင်လေ့လာမှု)

ငြိမ်းချမ်းနွယ်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းတွင် တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဘာသာဗေဒပညာရပ်ခွဲအရေးရုပ်သွင် လေ့လာမှုရှုထောင့်မှ လေ့လာဖော်ထုတ်ထားသည်။ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်၏သဘောသဘာဝနှင့် ကမ္ဘာ့စာအရေးအသားစနစ်(၂)ခုအနက် မည်သည့်စာအရေးအသားစနစ်ဖြစ်သည်ကို သိရှိရန်ရည်ရွယ်၍ လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်သည် ကမ္ဘာ့စာအရေးအသားစနစ်(၂)ခုအနက် မည်သည့် စာအရေးအသားစနစ်ဖြစ်သည်။ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် မည်သည့်သင်္ကေတများ သုံးရသည်ဟူသော သုတေသနပြဿနာကို အဖြေရှာနိုင်ရန် လေ့လာဆန်းစစ် သော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ သုတေသနမေးခွန်း (သို့မဟုတ်) သုတေသနပြဿနာများကို အဖြေရှာ ရာတွင် ဒဗလျူလောရင့်စ်နျူမန် (W.Lawrence Neuman)၏ “လူမှုဆိုင်ရာသုတေသနနည်းနာများ” (Social Research Method) စာအုပ်မှအသုံးပြုသုတေသန (applied research) ဟူသော သုတေသန အမျိုးအစားနှင့်သမိုင်းကြောင်းနည်း (historical method) နှင့်ဆန်းစစ်လေ့လာနည်း (survey method) တို့ကိုအသုံးပြု၍ လေ့လာထားပါသည်။ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ကို လေ့လာသူများအတွက် အထောက်အပံ့ပေးနိုင်ပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံးများ- အရေးရုပ်သွင်၊ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်

၁။ နိဒါန်း

တရုတ်တို့၏စာအရေးအသားကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၁၀၅၀- ၁၂၀၀ ဝန်းကျင် ရှန်မင်းဆက် လက်ထက်တွင် တရုတ်နိုင်ငံအရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ၌ အစောဆုံးတွေ့ရသည်။ သင်္ကေတများကို ကျွဲ နွား အရိုးများ၊ လိပ်ခွံများ စသည်တို့အပေါ်တွင် ရေးထွင်းလေ့ရှိပြီး အတိတ်နိမိတ်ကောက်ခြင်း၊ ရှေ့ဖြစ် ဟောခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။ ထို့ကြောင့် တရုတ်တို့၏ခေတ်ဦးစာအရေးအသား ကို အရိုးအခွံအရေးအသား (shell and bone writing) သို့မဟုတ် နိမိတ်ကောက်အရိုးခွံအရေးအသား (oracle bone writing) ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

ဤစာတမ်းတွင် တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် တရုတ်ပြည်မကြီးတွင် ပြောဆိုသုံးစွဲကြသော မန်ဒရင်းတရုတ် (Mandarin Chinese) ၏ အရေးအသားစနစ်ကို ဖော်ထုတ် တင်ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့သို့တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ကို အရေးရုပ်သွင်ရှုထောင့်မှ လေ့လာ သောအခါ

(၁) တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်သည် ကမ္ဘာ့စာအရေးအသားစနစ် (၂) ခုရှိသည့်အနက် မည်သည့်စာ အရေးအသားစနစ် ဖြစ်ကြောင်းနှင့်

(၂) တရုတ်စာအရေးအသား စနစ်တစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် မည်သည့်သင်္ကေတများ သုံးစွဲ၍ ရေးသားရကြောင်း

ဟူသည့် သုတေသနမေးခွန်းနှင့် ပြဿနာတို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

^၁ မြန်မာစာပေ၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းသည် တရုတ်စာအရေးအသား စနစ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဘာသာဗေဒပညာရပ်ခွဲ အရေးရပ်သွင် ရှုထောင့်က လေ့လာဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။ ထို့သို့လေ့လာရာတွင် ကလစ်ဂျီဒက် (Cliff Goddard) (၂၀၀၅) ၏ “အရှေ့အာရှနှင့် အရှေ့တောင်အာရှ ဘာသာစကားများ” (The Languages Of East and Southeast Asia) စာအုပ်တွင် အခန်း(၆) အရေးအသားစနစ် (Writing System) အပိုင်းရှိ တရုတ်စာအရေး အသားစနစ်ကဏ္ဍ၌

According to many experts, ancient Chinese was a language in which most words consisted of a single monosyllabic morpheme.

Modern Mandarin Chinese is not like this. Though there are plenty of monosyllabic words, there are also numerous disyllabic and polysyllabic words. Probably most words in modern Mandarin have two or more syllables.

Chinese described as a “morphemic writing system”.

ပညာရှင်များ၏အဆိုအရ ခေတ်ဦးတရုတ်စာအရေးအသားတွင် စကားလုံးအများစုကို ဧကဝဏ္ဏ ရုပ်ရင်းများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ခေတ်သစ်မန်ဒရင်းတရုတ်စာအရေးအသားတွင် ဧကဝဏ္ဏစကားလုံးများ၊ ဒွိဝဏ္ဏစကားလုံးများ၊ ဗဟုဝဏ္ဏ စကားလုံးများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ခေတ်သစ်မန်ဒရင်း တရုတ်စာအရေးအသားတွင် စကားလုံး အများစုသည် ဝဏ္ဏ(၂)ခု သို့မဟုတ် ၂ခုထက်ပိုသော ဝဏ္ဏများရှိကြသည်။

တရုတ်စာအရေးအသားကို ရုပ်ရင်းအရေးအသားစနစ်ဟု သတ်မှတ်သည်။

ဟူသည့် သီအိုရီ၊ ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦး (၂၀၁၆)၏ “ အရေးရပ်သွင်ဗေဒ”၊ ကတူးသန်းနိုင် (၂၀၂၂)၏ “မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသား စာပေအရေးအသားစနစ်များ”မှ သီအိုရီများကိုစုံထား၍ လေ့လာ ဆန်းစစ် ထားပါသည်။

၃။ နည်းနာ

ဤစာတမ်းသည် တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အရေးရပ်သွင်ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အရေးရပ်သွင်လေ့လာမှု (Graphology)သည် မိမိလေ့လာမည့် အရေးအသားစနစ် တစ်ခုသည် စကားသံနှင့်မည်သို့ဆက်စပ်မှုရှိပြီး ဝိသေသလက္ခဏာများ မည်သို့ ရှိသည်ဆိုသည်ကို ဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အရေးရပ်သွင်လေ့လာမှုတွင် စာအရေးအသား သမိုင်းကို အသေးစိတ်လေ့လာသည်။ ထိုသို့ သမိုင်းကြောင်းတစ်လျှောက်ဖြစ်ထွန်းလာသည့် စာ အရေးအသားများ၏ အရေးအသားစနစ်များကို စိစစ်လေ့လာပြီး အရေးအသားစနစ် အမျိုးအစားများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ရပါသည်။ အရေးရပ်သွင်လေ့လာမှုပညာအရ အရေးအက္ခရာနှင့် စကားသံတို့၏ ဆက်သွယ်မှုအပေါ် အခြေခံပြီး ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စာအရေးအသားစနစ်များကို

(၁) စကားသံအခြေမပြုစနစ် (non- phonological system) နှင့်

(၂) စကားသံအခြေပြုစနစ် (Phonological system) ဟူ၍ (၂)မျိုး သတ်မှတ်ထားသည်။

စကားသံအခြေမပြုစနစ်တွင် အရုပ်စာအရေးအသား (pictographic writing)၊ သဘောပြစာအရေးအသား (ideographic writing)၊ ကျူနီဖောင်း (ခေါ်) သပ်ပုံသဏ္ဌာန်အရေးအသား (Cuneiform writing)၊ ဟီရိုဂလိဖစ်အရေးအသား (hieroglyphic writing)၊ လိုဂိုဂရပ်ဖစ်ခေါ် အမှတ်လက္ခဏာအရေးအသား (logographic writing) များ ပါဝင်သည်။ စကားသံအခြေပြုစနစ်တွင် ဝဏ္ဏစာအရေးအသားစနစ် (syllabic writing system) ၊ အက္ခရာစဉ်အရေးအသားစနစ် (alphabetic writing system)၊ ဝဏ္ဏတစ်ပိုင်း အက္ခရာစဉ်တစ်ပိုင်းအရေးအသားစနစ် (semi syllabic semi alphabetic writing system) ဟူ၍ (၃)မျိုး ခွဲခြားထားသည်။ စကားသံကို အခြေမပြုသည့် အရေးအသားစနစ်များသည် မူလက စကားသံအပေါ် အခြေမပြုခဲ့သော်လည်း အရေးအသားကို ဘာသာစကားနှင့် တွဲသုံးခြင်းဖြစ်သည့် အတွက် နောက်ပိုင်း၌ စကားသံများနှင့် တစ်နည်းမဟုတ်တစ်နည်း ဆက်သွယ်မှု ရှိလာသည်။

ဤစာတမ်းတွင် ကလစ်ဂျော့ဒ် (Cliff Goddard) (၂၀၀၅)၏ “အရှေ့အာရှနှင့် အရှေ့တောင်အာရှ ဘာသာစကားများ” (The Languages Of East and Southeast Asia)၊ ဒေါက်တာ အောင်မြင့်ဦး (၂၀၁၆)၏ “အရေးရပ်သွင်ဗေဒ”၊ ကတူးသန်းနိုင် (၂၀၂၂)၏ “မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသား စာပေအရေးအသားစနစ်များ”မှ သီအိုရီများကို အခြေခံကာ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ကို လေ့လာထားပါသည်။

ထို့ပြင် ဒေါက်တာယိုဂ်ကူမာဆင်း (Dr. Yogesh Kumar Singh)၏ သုတေသနနည်းပညာ (Research Methodology) စာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသည့် “သမိုင်းကြောင်းနည်း” (historical method) နှင့် “ဆန်းစစ်လေ့လာနည်း” (survey method) ဟူသော သုတေသနနည်းနာများနှင့် ရှင်းလင်းဖော်ပြမှုသုတေသနနည်း (explanatory research)နှင့် ကြောင်းကျိုး ဆက်စပ်မှုသုတေသနနည်း (correlational research design) တို့ကိုအသုံးပြုထားသည်။ သုတေသနမေးခွန်း (သို့မဟုတ်) သုတေသနပြဿနာများကို အဖြေရှာရာတွင် ဒဗလျူလောရင့်စ်နျူမန် (W.Lawrence Neuman)၏ “လူမှုဆိုင်ရာ သုတေသနနည်းနာများ” (Social Research Method) စာအုပ်မှ “သုတေသန၏ အသုံးဝင်မှုနှင့်ပရိသတ်” (Use and Audience of Research) အရ “အသုံးချသုတေသန”(applied research) ဟူသော သုတေသနအမျိုးအစားကို အသုံးပြု၍ လေ့လာဆန်းစစ်ထားသည်။

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ) (၂၀၀၉)၏ “စာအရေးအသားစနစ်၏ သဘောလက္ခဏာများနှင့် မြန်မာစာအရေးအသားစနစ်”၊ ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦး (၂၀၁၆)၏ “အရေးရပ်သွင်ဗေဒ”၊ ကတူးသန်းနိုင် (၂၀၂၂)၏ “မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသား စာပေအရေးအသားစနစ်များ”၊ ပိုင်မာရီယိုအေ (Pie, Mario A) (၁၉၅၄)၏ “ကမ္ဘာ ပေါ်ရှိ အဓိကဘာသာစကားများ” (The World’s Chief Languages)၊ ဝီလီယံအက်စ်ပိုင်ဝမ် (William S.Y.Wang) (၁၉၇၃) ၏ “တရုတ်ဘာသာစကား” (The Chinese Language)၊ ကွန်းမက်စ် ဖလောရီယန် (Coulmas, Florian) (၁၉၉၂) ၏ “ကမ္ဘာ့စာအရေးအသားစနစ်” (The Writing Systems of The World)၊ ကလစ်ဂျော့ဒ် (Cliff Goddard) (၂၀၀၅) ၏ “အရှေ့အာရှနှင့် အရှေ့တောင်အာရှဘာသာ စကားများ” (The Languages Of East and Southeast Asia)၊ ရင့်ဆင်ဘက်မာ (Rint

Sybesma) (၂၀၁၅) ၏ “တရုတ်ဘာသာစကားနှင့် ဘာသာဗေဒဆိုင်ရာ စွယ်စုံကျမ်း” (Encyclopedia Of Chinese Language and Linguistics)၊ ဇန်မင်းဒူ (Zhengming Du) (၂၀၁၅)၏ “တရုတ်ဘာသာစကားကိုရှင်းလင်းခြင်း” (The Chinese Language Demystified) တို့ကို အခြေခံကာ သမိုင်းကြောင်းနည်း (historical method) နှင့်ဆန်းစစ်လေ့လာနည်း (survey method) တို့ကို အသုံးပြု၍ သုတေသနပြဿနာအတွက် ရရှိနိုင်မည့် သုတေသနရလဒ်ကို ပေါ်လွင်အောင် အသေးစိတ်ဆန်းစစ်လေ့လာထားပါသည်။

၄။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်

၄.၁။ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်

တရုတ်စာသည် အရုပ်စာရေးသားနည်းမှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အသံတစ်သံလျှင် အက္ခရာတစ်လုံးစီဖြင့် ညွှန်းဆိုလေ့ရှိသည့်အတွက် အက္ခရာများမှာ များပြားလှသည်။ တရုတ်အက္ခရာပေါင်း ၆၀၀၀၀၀ခန့်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းကြပြီး နေ့စဉ်သုံးအက္ခရာများမှာ အလုံးရေ ၆၀၀၀ခန့်ရှိသည်။ အက္ခရာများပြားလှသည့်အတွက် အသံထွက်မသိပါက အဘိဓာန်တွင် ရှာဖွေနိုင်ရန် စာလုံးဆွဲငင်ပုံနှင့် ဆွဲငင်သည့် အဆင့်အရေအတွက်အလိုက် ရှာဖွေသည့်စနစ်ကို တီထွင်ထားရသည်။

တရုတ်ကြေးခေတ် ဘီစီ၁ရာစုမှ ၁၄ရာစုနှစ်ကြား ရေးထွင်းခဲ့သည့် လိပ်ခွံနှင့်တိရစ္ဆာန်အရိုးပေါ်မှ အရုပ်ပုံသင်္ကေတများမှာ ရှေးအကျဆုံးတရုတ်စာများဟု ယူဆကြသည်။ မူလစာလုံးများသည် ရေးနည်းအဆင့်များသည့်အတွက် မှတ်သားရခက်ခဲခြင်း၊ ရေးသားရန် အချိန်ကြာခြင်းတို့ကြောင့် ခေတ်အဆက်ဆက်ပြင်ဆင်ဆန်းသစ်ခဲ့သည်။ ရှီဟွမ်တီဘုရင်လက်ထက်တွင် တစ်ကြိမ်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ တရုတ်ကွန်မြူနစ်ပါတီအာဏာရလာပြီးနောက်တွင်လည်း ဆက်လက်ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီး ရေးနည်းအဆင့်များ လျှော့ချခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုင်ဝမ်နိုင်ငံတွင် လက်ရေးရှည်ဟုခေါ်သော ရှေးဟောင်းရေးနည်းစနစ်ကို အသုံးပြုပြီး တရုတ်ပြည်မကြီးတွင် လက်ရေးတိုဟုခေါ်သော ဆန်းသစ်ထားသည့် စာရေးနည်းစနစ်ကို အသုံးပြုသည်။

တရုတ်စာ၏ထူးခြားချက်မှာ အပေါ်မှ အောက်၊ လက်ဝဲမှ လက်ယာ၊ လက်ယာမှ လက်ဝဲ ကြိုက်သလို ရေးလေ့ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ အချို့ရှေးဟောင်းလက်ရေးမူ စာအုပ်များတွင် စာကို နောက်ကျောဘက်မှရှေ့ဘက်သို့ ပြောင်းပြန်ရေးသည်ကိုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။ ထို့ပြင် ဒေါင်လိုက်ရေးသားသော လက်ရေးမူများကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။ တရုတ်ရှေးဟောင်းခေတ် နောက်ခံဇာတ်ကားများတွင် ဆိုင်းဘုတ်အမည်များကို လက်ယာမှလက်ဝဲသို့ ပြောင်းပြန်ရေးထားသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ယခုခေတ်တွင် ထိုသို့မရေးတော့ဘဲ နိုင်ငံတကာရေးသည့်အတိုင်း လက်ဝဲမှလက်ယာသို့ ရေးကြသည်။ တရုတ်လူမျိုးစုများသည် ဘာသာစကားအားဖြင့် အနည်းငယ်ကွဲပြားသော်လည်း စာအရေးအသားမှာမူ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

ကတူးသန်းနိုင် (၂၀၂၂)၏ “မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားစာပေအရေးအသားစနစ်များ”စာအုပ်တွင် တရုတ်စာ အရေးအသားစနစ်နှင့် ပတ်သက်၍

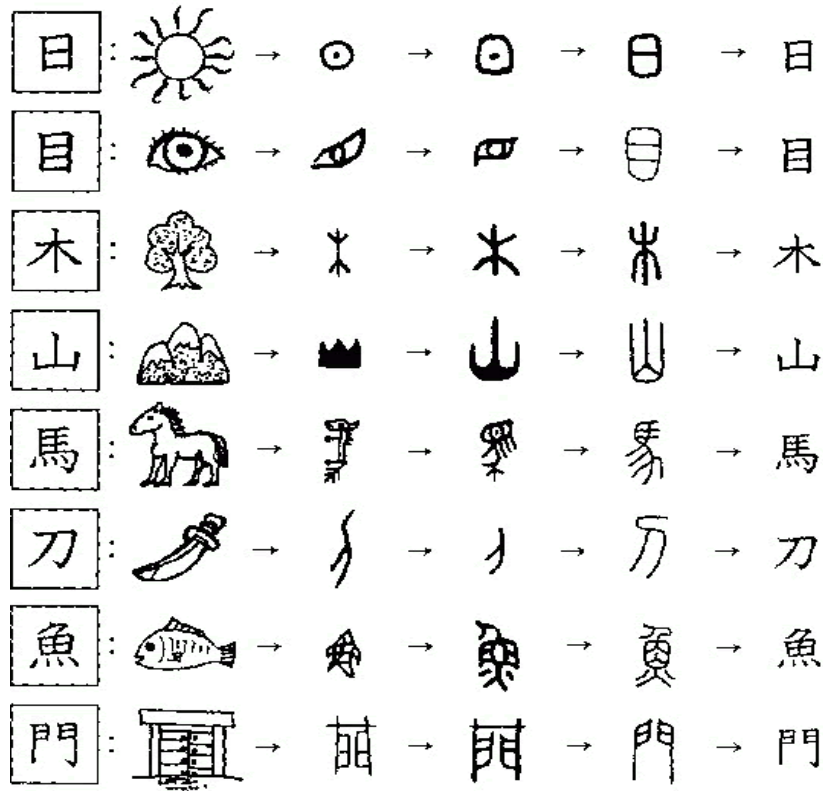
(၁) အရုပ်စာရေးနည်း (pictography)

(၂) အသံပွားနည်း (phonetic extension)

(၃) အနက်ပွားနည်း (semantic extension)

(၄) အသွင်ခွဲယူနည်း (differentiation) ဟူ၍ နည်းလမ်း (၄)မျိုးရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

အရုပ်စာရေးနည်းမှာ ခြပ်ရိရုပ်ဝတ္ထုများကို တိုက်ရိုက်ကိုယ်စားပြု၍ ရေးသားသော ရှေးအကျဆုံး အရုပ်သင်္ကေတရေးနည်းပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ခြပ်မဲ့အကြောင်းအရာများကိုလည်း အရုပ်စာသင်္ကေတ နှင့် ရေးသားဖော်ပြနိုင်သည်။

No	Mandarin Chinese	Pinyin	Myanmar Translation
1	日	rì	နေ
2	目	mù	မျက်လုံး
3	木	mù	သစ်ပင်
4	山	shān	တောင်
5	馬	mǎ	မြင်း
6	刀	dāo	စာ
7	魚	yú	ငါး
8	門	mén	ဝင်ပေါက်

အသံပွားယူရေးသားနည်းဆိုသည်မှာ မူလအရပ်စာနှင့်အသံဆင်တူသော အရာကိုပါ သင်္ကေတတစ်ခုတည်း ပွားယူသုံးစွဲခြင်း ဖြစ်သည်။

No	Mandarin Chinese	Pinyin	Myanmar Translation
၁	馬	mǎ	မြင်း
၂	魚	yú	ငါး
၃	巴	bā	ဘက်စံကား၊ လက်တွန်းလှည်း
၄	曹	cáo	ချောင်မင်းဆက်၊ စားကျင်း၊ စားခွက်၊ ရေတံလျှောက်

馬 သည် မူလအားဖြင့် မြင်းကို ကိုယ်စားပြုသော သင်္ကေတဖြစ်ပြီး ၎င်းနှင့်အသံထွက်ဆင်တူသော မိခင်ကိုလည်း /mā/ ဟုပင် ဆင့်ပွားရေးသားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ 魚 သည် မူလအားဖြင့် ငါးကို ကိုယ်စားပြုသော သင်္ကေတဖြစ်ပြီး ၎င်းနှင့်အသံထွက်ဆင်တူသော ငါးမျှားသည်ကိုလည်း /yú/ ဟုပင် ဆင့်ပွား ရေးသားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ 巴 သည် ဘက်စံစကားကို ကိုယ်စားပြုသော သင်္ကေတဖြစ်ပြီး ၎င်းနှင့်အသံထွက်ဆင်တူသော လက်တွန်းလှည်းနှင့်မေးခွန်းနောက်ဆက်ပစ္စည်းကိုလည်း /bā/ ဟုပင် ဆင့်ပွားရေးသားခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ 曹သည် ချောင်မင်းဆက်ကို ကိုယ်စားပြုသော သင်္ကေတဖြစ်ပြီး ၎င်းနှင့်အသံထွက်ဆင်တူသော စားကျင်း၊ စားခွက်၊ ရေတံလျှောက်ကိုလည်း /cáo/ ဟုပင် ဆင့်ပွားရေးသားခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။ အသံပွားယူရေးသားနည်းကို သံတူရုပ်ပုံအရေးအသားစနစ်ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် သံတူရုပ်ပုံအရေး အသားစနစ်သည် စကားသံကို အခြေမပြုသော အရေးအသားစနစ်မှ စကားသံကို အခြေပြုသော အရေးအသားစနစ်သို့ ကူးပြောင်းတိုးတက်လာသည့် လက္ခဏာရပ် ဖြစ်သည်။

အနက်ပွားယူရေးသားနည်းဆိုသည်မှာ “ဘဝ”ဟူသည့် နာမ်ကို “နေထိုင်သည်”ဟူသည့် ကြိယာအဖြစ် လည်းကောင်း၊ “ပါတီပွဲ”ဟူသည့် နာမ်ကို “ပါတီပွဲကျင်းပသည်”ဟူသည့် ကြိယာအဖြစ် လည်းကောင်း၊ “အစီအစဉ်”ဟူသည့် နာမ်ကို “အစီအစဉ်ဆွဲသည်”ဟူသည့် ကြိယာအဖြစ် လည်းကောင်း သဒ္ဒါအနက်ပြောင်းလဲသုံးစွဲခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်။

No	Mandarin Chinese	Pinyin	Myanmar Translation
၁	生活	shēng huó	ဘဝ၊ နေထိုင်သည်
၂	聚会	jù huì	ပါတီပွဲ၊ ပါတီပွဲကျင်းပသည် တွေ့ဆုံပွဲ၊ တွေ့ဆုံသည်
၃	计划	jì huà	အစီအစဉ်၊ အစီအစဉ်ဆွဲသည်

အသွင်ခွဲယူရေးသားနည်းဆိုသည်မှာ အသံပွားယူရေးသားနည်းအရ စကားလုံးနှစ်ခုတွင် အရေးသင်္ကေတတစ်ခုတည်း ဖြစ်နေသည်ကို အရေးသင်္ကေတနှစ်ခုကွဲပြားအောင် ဖန်တီးရေးသားခြင်း ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် 馬သည် မူလက မြင်းကို ကိုယ်စားပြုသော အရုပ်စာ ဖြစ်သည်။ ၎င်း馬ကိုပင် အသံပွားယူနည်းအရ မိခင်အဖြစ် ရေးသားသုံးစွဲပြန်သည်။ မြင်းနှင့်မိခင် စကားလုံးနှစ်ခုအတွက် 馬ဟူ၍ သင်္ကေတတစ်ခုတည်း ဖြစ်နေသည်။ ဤကဲ့သို့ တူညီနေသည်ကို ကွဲပြားခြားနားစေရန် “အမျိုးသမီး”ဟု အနက်ရသော သင်္ကေတနှင့်ယှဉ်တွဲရေးသားခြင်းဖြင့် မိခင် 妈 ဟူသော အသွင်ကွဲ စကားလုံးတစ်ခုကို ရရှိသည်။ 鱼သည် ငါးကို ကိုယ်စားပြုသော အရုပ်စာ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း 鱼ကိုပင် အသံပွားယူနည်းအရ ငါးမျှားသည်ဟု ရေးသားသုံးစွဲပြန်သည်။ ငါးနှင့်ငါးမျှားသည်ဟူသော စကားလုံး နှစ်ခုအတွက် 鱼ဟူ၍ သင်္ကေတတစ်ခုတည်း ဖြစ်နေသည်။ ဤကဲ့သို့ တူညီနေသည်ကို ကွဲပြားခြားနား စေရန် “ရေ”ဟု အနက်ရသော သင်္ကေတ နှင့်ယှဉ်တွဲရေးသားခြင်းဖြင့် ငါးမျှားသည် 渔ဟူသော အသွင်ကွဲစကားလုံး တစ်ခုကိုရရှိသည်။ 巴 သည် ဘက်စ်ကားကို ကိုယ်စားပြုသော အရုပ်စာဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း 巴ကိုပင် အသံပွားယူနည်းအရ လက်တွန်းလှည်းဟု ရေးသားသုံးစွဲပြန်သည်။ ဘက်စ်ကားနှင့် လက်တွန်းလှည်း ဟူသော စကားလုံးနှစ်ခုအတွက် 巴 ဟူသော သင်္ကေတတစ်ခုတည်း ဖြစ်နေသည်။ ဤကဲ့သို့ တူညီနေသည်ကို ကွဲပြားခြားနားစေရန် “လက်”ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသော သင်္ကေတနှင့်ယှဉ်တွဲ ရေးသားခြင်း ဖြင့် လက်တွန်းလှည်း 把 ဟူသော အသွင်ကွဲစကားလုံးတစ်ခုကို ရရှိသည်။

No	Mandarin Chinese	Pinyin	Myanmar Translation
၁	馬	mǎ	မြင်း
၂	鱼	yú	ငါး
၃	巴	bā	ဘက်စ်ကား၊ လက်တွန်းလှည်း

တရုတ်စာအရေးအသားတွင် ပုံမှန်အားဖြင့် စကားလုံးတစ်ခုလျှင် အရေးပုံသဏ္ဌာန်တစ်ခုစီ သတ်မှတ်သဖြင့် လူတစ်ယောက်သည် အခြေခံအဆင့်၌ စကားလုံးအက္ခရာပေါင်း ၁၅၀၀ခန့် မှတ်သားရသည်။ ပညာတတ်အဆင့်ဖြစ်လျှင် စကားလုံးအက္ခရာပေါင်း ၄၀၀၀ မှ ၅၀၀၀ အထိ မှတ်သားရသည်။ အဘိဓာန်များတွင်မူ အရေးသင်္ကေတပေါင်း ၅၀၀၀ထိ တွေ့နိုင်သည်။ တရုတ်စာသည် ခေတ်ဦးကာလ အရိုးအခွံအရေးအသားမှစ၍ ယနေ့ခေတ်အထိ အရေးအသား စနစ်တည်ဆောက်ပုံ တစ်စုံတစ်ရာ ပြောင်းလဲခြင်းမရှိပေ။ ရုပ်ပုံ၊ စာလုံးသင်္ကေတတို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်သာ ခေတ်အလိုက် အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။

တရုတ်စာအရေးအသားကိုပင် ရှေးခေတ်ဂျပန်နှင့် ကိုရီးယားတို့က မွေးစားယူငင်၍ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ဂျပန်တို့က ကတကန (Katakana)၊ ဟီရဂန (Hiragana) ဟူသော ကိုယ်ပိုင်ဝဏ္ဏ စာလုံးတို့ကို ဖန်တီးခဲ့ကြသော်လည်း ရှေးတရုတ်စာလုံးများဖြစ်သော ခန်ဂျီ (Kanji) ကိုလည်း ယနေ့အချိန်အထိ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် အသုံးပြုလျက်ရှိသည်။ ကိုရီးယားတို့မှာ ၁၅ရာစုခန့်

တွင် တရုတ်စာအရေး အသားကို လုံးဝစွန့်လွှတ်၍ ရိုးရှင်းလွယ်ကူသော စကားသံ သွင်ပြင်အရေး အသားစနစ်ကို တီထွင်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

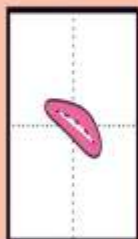
ခေတ်ဦးကာလ တရုတ်စာအရေးအသားတို့တွင် အရုပ်စာအရေးအသား၊ သဘောပြစာ အရေးအသားနှင့် ဘာသာဗေဒအစိတ်အပိုင်းတို့ ရောထွေးနေသည်။ ခေတ်သစ်မန်ဒရင်းတရုတ် (Mandarin Chinese) ၏ အရေးအသားစနစ်ကို လေ့လာကြည့်လျှင် စုတ်ချက် (bi hua) (၂၈)ချက်တို့ကို အခြေခံ၍ ရေးသားလေ့ရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ထိုစုတ်ချက်အရေးအသားကို ရှင်းလင်းလွယ်ကူစေရန်အတွက် ၁၉၅၇ခုနှစ်တွင် ဖင်းရင်း (pīn yīn) ကို တီထွင်ခဲ့ကြသည်။ တိကျသော အသံစနစ်တစ်ခုဖြစ်ရန်၊ ပေကျင်းဘာသာစကားအသံထွက်ပုံစံကို မြှင့်တင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တီထွင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ စုတ်ချက်(၂၈)ချက်ကို အခြေပြု၍ တရုတ်စာကို ရေးသားလျက်ရှိပြီး ဖင်းရင်း(pīnyīn) အသံထွက် ဖြင့် ပြောဆိုလျက် ရှိကြသည်။

笔画

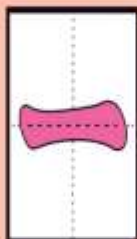

BusyMat
www.busymatag.com

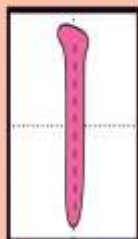
diǎn
点

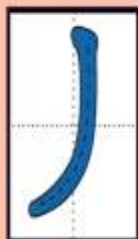
héng
横

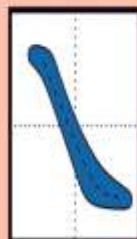
shù
竖

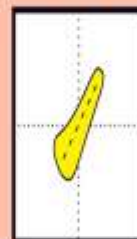
piē
撇

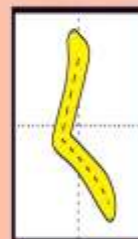
nà
捺

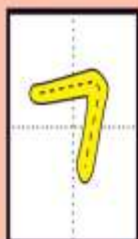
tí
提

piē diǎn
撇点

héng zhé
横折

héng zhé wān gōu
横折弯钩

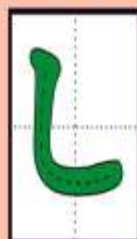
héng zhé tí
横折提

héng zhé gōu
横折钩

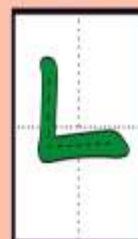
shù wān
竖弯

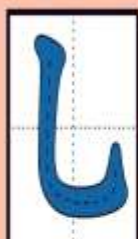
shù zhé zhé gōu
竖折折钩

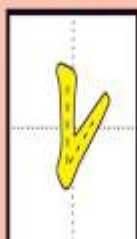
shù zhé
竖折

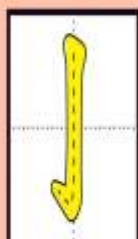
shù wān gōu
竖弯钩

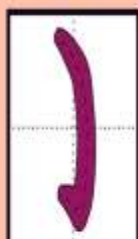
shù tí
竖提

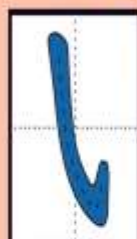
shù gōu
竖钩

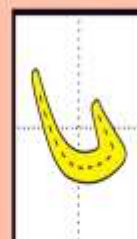
wān gōu
弯钩

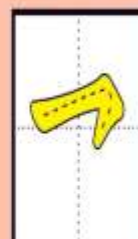
xié gōu
斜钩

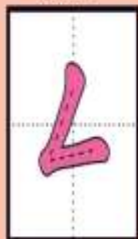
wò gōu
卧钩

héng gōu
横钩

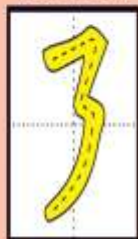
piē zhé
撇折

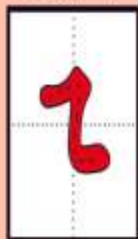
héng piē
横撇

héng zhé zhé piē
横折折撇

héng zhé wān
横折弯

héng zhé zhé zhé gōu
横折折折钩

héng piē wān gōu
横撇弯钩

shù zhé piē
竖折撇

Appendix 1 : Summary of All Strokes

Strokes	Name	Example characters
一	Horizontal	一 二 三
丨	Vertical	上 十 耳
丶	Left dot & Right dot	下 少 头
ノ	Left Falling	八 天
㇏	Right Falling	人 尺
㇏	Upwards	虫 把 冰
㇏	Horizontal Hook	你 宝
㇏	Vertical Hook	小 水 可
㇏	Curve Hook	了 狗
㇏	Slanted Hook	我
㇏	Lying Down Hook	心
㇏	Turning Hook	儿 巴
㇏	Horizontal Bend	口 中 五
㇏	Fishing Rod	力 门 月

Strokes	Name	Example characters
㇏	The Fisherman	马 鸟 弟
㇏	Lighting	专
㇏	High Jump	又 子 水
㇏	Skateboarding	及 这 延
㇏	Butterfly	队 那
㇏	The Archer	乃
㇏	Dropping Tail	四 西
㇏	Lunge	朵
㇏	Snake	几 忆
㇏	Flying Bird	飞 风 气
㇏	Couch Reading	山 牙
㇏	Kicking a Football	长 比
㇏	Arm Muscle	去 东
㇏	Open scissor	女

၅။ ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းတွင် တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဘာသာဗေဒပညာရပ်ခွဲ အရေးရပ်သွင်ရှုထောင့်က လေ့လာဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။ တရုတ်ဘာသာအရေးအသားမှာ အများအားဖြင့် အတူတူဖြစ်သော်လည်း စကားပြောဆိုရာတွင်မူ ဒေသအလိုက်၊ နိုင်ငံအလိုက် ကွဲပြားခြားနားမှုများရှိသည်။ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ကို လေ့လာကြည့်လျှင် ကမ္ဘာ့စာအရေးအသား စနစ်(၂)မျိုးရှိသည့်အနက် စကားသံကို အခြေမပြုသော လိုဂိုဂရပ်ဖစ်ခေါ် အမှတ်လက္ခဏာအရေးအသားစနစ်ဖြစ်သည်။

အမှတ်လက္ခဏာအရေးအသားစနစ်တွင် အရေးသင်္ကေတအဖြစ် အသုံးပြုသော အမှတ်လက္ခဏာတစ်ခုသည် စကားလုံးတစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုသည်။ အမှတ်လက္ခဏာအရေးအသားစနစ်သည် သဘောပြော အရေးအသားစနစ်မှ ဆင်းသက်လာပြီး အမှတ်လက္ခဏာအဖြစ် အသုံးပြုသော အရေးအသားများသည် ရုပ်ပုံများမှ ဆင်းသက်လာသည်။ မူလက ရုပ်ပုံအရေးအသားများသည် တိုးတက်လာသောအခါ မူလရုပ်ပုံ ကွယ်ပျောက်၍ အမှတ်လက္ခဏာသဘောသက်ရောက်လာသည်။ အမှတ်လက္ခဏာအရေးအသားတွင် အမှတ်လက္ခဏာတစ်ခုသည် ဘာသာစကား၏အဓိပ္ပာယ်ရှိသည့် အသေးဆုံးအစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ရုပ်ရင်းတစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုသည်။ ထို့ကြောင့် တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ကို ရုပ်ရင်းအရေးအသားစနစ်ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။

ထို့ပြင် စကားသံကို အခြေမပြုသည့် အရေးအသားစနစ်များသည် မူလက စကားသံအပေါ် အခြေမပြုခဲ့သော်လည်း အရေးအသားကို ဘာသာစကားနှင့်တွဲသုံးခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် နောက်ပိုင်း၌ စကားသံ များနှင့်တစ်နည်းမဟုတ် တစ်နည်းဆက်သွယ်မှုရှိလာသည်။ ဤကဲ့သို့ပင် ခေတ်သစ်မန်ဒရင်းတရုတ် (Mandarin Chinese)အရေးအသားကို လေ့လာကြည့်လျှင် စုတ်ချက် (၂၈)ချက်ဟူသော သင်္ကေတတို့ကို အခြေပြု၍ ရေးသားလေ့ရှိကြောင်း၊ ထိုတရုတ်စာအရေးအသားကို ဖင်းရင်း (pīn yīn) အသံထွက်ဖြင့် ပြောဆိုလေ့ရှိကြကြောင်း လေ့လာသိရှိရသည်။ တရုတ်စာအရေးအသား စနစ်၏ သဘောသဘာဝတို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည့်အတွက် မိမိတင်ပြခဲ့သော သုတေသန ပြဿနာနှင့် သုတေသနမေးခွန်း (သို့မဟုတ်) အဆိုကြမ်းတို့သည် ထပ်တူကျနေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ တရုတ်စာအရေးအသား စနစ်၏သဘောသဘာဝတို့ကို လေ့လာသိရှိပြီး လက်တွေ့အသုံးချ နိုင်ခြင်းဟူသည့် သုတေသနအကျိုး သက်ရောက်မှုနှင့်သုတေသနရလဒ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် တရုတ်စာအရေးအသား စနစ်ကိုကောင်းစွာ သိရှိနားလည်ပြီး ပြန်လည်အသုံးချနိုင်ရေးဟူသော သုတေသနရည်ရွယ်ချက်ကို ရုပ်လုံးကြွလာ စေမည်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။

နိဂုံး

စာအရေးအသားစနစ်တစ်ရပ် ပုံပေါ်လာအောင် တီထွင်ဖန်တီးခြင်းသည် လွယ်ကူသည့် ကိစ္စမဟုတ်ပေ။ ထိုသို့ မလွယ်ကူကြောင်းကိုလည်း ကမ္ဘာပေါ်တွင် စာအရေးအသားစနစ်မရှိသေးသည့် ဘာသာစကားများက သက်သေပြနေပါသည်။ အရေးအသားစနစ်တစ်ရပ် တီထွင်ဖန်တီးရသည်မှာ

လွယ်လွယ်ကူကူ ဖန်တီးရသည့် ကိစ္စမျိုးမဟုတ်ဘဲ နှစ်ကာလကြာရှည်စွာ ဇွဲလုံ့လဖြင့် ကြိုးစား အားထုတ်မှသာ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်သော ကိစ္စတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ တရုတ်လူမျိုးများသည်လည်း တရုတ်စာအရေးအသားစနစ် ဖြစ်ထွန်းလာစေရေးအတွက် နှစ်ကာလကြာရှည်စွာ ကြိုးစား အားထုတ် ကြရသည်မှာ မလွဲမသွေပင် ဖြစ်ပါသည်။

တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်ကို ဖန်တီးရာတွင် အဆင့်ဆင့်လေ့လာဆည်းပူးပြီးမှ ခိုင်မာသော အုတ်မြစ်ကို တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ထိုသို့ ခိုင်မာသော အုတ်မြစ်ကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် အစဉ်အလာကြီးမား၍ ကမ္ဘာက လေးစား အသိအမှတ် ပြုရသော တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်အဆောက်အအုံကြီးသည် ခမ်းနားထည်ဝါစွာ ပေါ်ထွန်းလာခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်၏သဘောသဘာဝတို့ကို ဤစာတမ်းတွင် တတ်စွမ်း သမျှ ပြုစုတင်ပြထားပါသည်။ တရုတ်စာအရေးအသားစနစ်များအနက် မန်ဒရင်းတရုတ် (Mandarin Chinese) အပြင် ရိုးရာတရုတ် (Traditional Chinese) အရေးအသားစနစ်များကို ဆက်လက်၍ သုတေသန ပြုလေ့လာနိုင်ပါ သည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ခင်မင်၊မောင် (ခန့်ဖြူ)။ (၂၀၀၉)။ **စာအရေးအသားစနစ်၏သဘောသဘာဝများနှင့်မြန်မာစာအရေး အသားစနစ်**။ ဘာသာ အမြင် စာပေအမြင်။ ရန်ကုန်၊ ပုဂံစာအုပ်တိုက်။

သန်းနိုင်၊ ကတူး။ (၂၀၂၂)။ **မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားစာပေအရေးအသားစနစ်များ**။ ရန်ကုန်၊ Myanmar Heritage Publications.

အောင်မြင့်ဦး။ (၂၀၀၁)။ **မြန်မာစာအရေးအသားစနစ်ဖြစ်ထွန်းလာပုံ**။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် စိန်ရတုခန်းမတွင် ကျင်းပသည့် မြန်မာနိုင်ငံဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံပညာရှင်အဖွဲ့ပထမအကြိမ်သုတေသန စာတမ်းဖတ်ပွဲ၌ တင်သွင်းဖတ်ကြားသည့် စာတမ်း။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၀)။ **ပုဂံခေတ်မြန်မာစာအရေးအသားစနစ်**။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် မြန်မာစာပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသော ကျမ်း။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၁၀)။ **ဘာသာစကားသုတေသန**။ ရန်ကုန်၊ ဓူဝံစာအုပ်တိုက်။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၁၆)။ **အရေးရှပ်သွင်ဗေဒ**။ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Cliff Goddard. (2005). The Languages of East and Southeast Asia. Oxford University Press.

Coulmas, Florian. (1992). The Writing Systems of the World. Cambridge University Press.

Hongyan Dong. (2021). A History of the Chinese Language. Published by Routledge.

Pic, Mario A. (1954). The World's Chief Languages. (3rd ed). London: George Allen and Unwin Ltd.

Rint Sybesma. (2015). Encyclopedia Of Chinese Language and Linguistics. Leiden University.

William S.Y Wang. (1973). The Chinese Language. San Francisco, W.H.Freeman and Company.

Zhengming Du. (2015). The Chinese Language Demystified. Cambridge, Cambridge Scholars.

သဲကုန်းမြို့နယ် ဒေသီယစကားသံလေ့လာချက်

ဒေါ်အေးဝင်း^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် သဲကုန်းမြို့နယ်ဒေသီယစကားသံများကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများကို စံစကားသံများနှင့် အဓိကနှိုင်းယှဉ်တင်ပြပါသည်။ ထိုသို့တင်ပြရာတွင် ဘာသာဗေဒပညာရပ်ကို အခြေခံ၍တင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းကိုပြုစုခြင်းဖြင့် သဲကုန်းမြို့နယ်အတွင်း ပြောဆိုသုံးစွဲနေသော ဒေသီယစကားသံများသည် မြန်မာစကားပင်ဖြစ်သော်လည်း ဒေသကွာခြားမှုကြောင့် အသွင်ကွဲပြားသော ဒေသီယစကားတစ်ခုပင်ဖြစ်ကြောင်း ခြေခြေမြစ်မြစ် သိရှိနိုင်စေရန်နှင့် ဒေသီယစကားများ မပျောက်ပျက်ဘဲ ထိန်းသိမ်းထားစေရန် မျှော်မှန်းပါသည်။ သုတေသနအမျိုးအစားမှာ ကွင်းဆင်းသုတေသနဖြစ်ပြီး သုတေသနနည်းနာမှာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းနည်းကိုသုံး၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ လေ့လာတင်ပြရာတွင် သဲကုန်းဒေသီယစကား၏ သရသံပြောင်းလဲပုံနှင့် ဗျည်းသံပြောင်းလဲပုံဟူ၍ ခွဲခြားကာလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ။ ။ ပြည်ခရိုင်၊ သဲကုန်းမြို့နယ်၊ ဒေသီယစကားသံ၊ စံစကားသံ၊ အသွင်ကွဲ၊ သရသံ၊ ဗျည်းသံ

၁။ နိဒါန်း

ဘာသာစကားအသီးသီးတွင် ပြောဆိုသူတို့၏ နေရာဒေသကိုလိုက်၍ အသံထွက်ပုံ၊ သဒ္ဒါအသုံးအနှုန်း၊ ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်း ကွာခြားမှုများ ရှိတတ်ပါသည်။ ထိုသို့ကွဲပြားသော အသွင်ကွဲစကားများကို ဒေသီယစကားဟု သတ်မှတ်ပါသည်။ မြန်မာဘာသာစကားတွင် ဒေသအလိုက်ကွဲပြားနေသောဒေသီယစကားများစွာရှိပါသည်။ ၎င်းဒေသီယစကားများကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းမရှိလျှင် တိမ်ကောပျောက်ကွယ်သွားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နေရာဒေသအလျောက် ကွဲပြားသွားသော ဒေသီယစကားများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လေ့လာခြင်းဖြင့် တိမ်ကောပျောက်ကွယ်သွားမှုမဖြစ်အောင် ထိန်းသိမ်းရန်လိုအပ်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် “သဲကုန်းမြို့နယ် ဒေသီယစကား လေ့လာချက်” ခေါင်းစဉ်ဖြင့် စာတမ်းတင်သွင်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများသည် စံစကားသံများနှင့် ကွဲပြားမှုများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၁။ ၁။ သုတေသနရည်ရွယ်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပြောဆိုသုံးစွဲနေသော မြန်မာစကားပင်ဖြစ်သော်လည်း ဒေသကွာခြားမှုကြောင့် အသွင်ကွဲပြားသွားသော သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများကို စနစ်တကျ လေ့လာဖော်ထုတ် နိုင်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

^၁ မြန်မာစာပေ၊ မကွေးပညာရေးဒီဂရီကောလိပ်

၁၂။ သုတေသနမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာ

အောက်ပါသုတေသန မေးခွန်းနှင့် ပြဿနာအချို့ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

- သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများသည် ဒေသအလိုက်ကွဲပြားမှုရှိသလား။
 - သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများသည် စံစကားနှင့် တူညီမှုရှိပါသလား။
- မတူညီလျှင် မည်သို့ကွဲပြားနေသနည်း။

၁၂။ သုတေသနအဆိုကြမ်း

ဒေသီယစကားသံများကို သုတေသနမပြုမီ မေးခွန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ကြံဆကြည့် သောအခါ

- (၁) ဒေသီယစကားများသည် ဒေသအလိုက်ကွဲပြားမှုရှိနိုင်သည်။
- (၂) သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများဖြစ်သည့် ဗျည်းသံ၊ သရသံတို့သည် စံစကားနှင့် ကွဲပြားမှု ရှိနိုင်သည်။

၁၂။ သုတေသနအစီအစဉ်

သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများကို လေ့လာသောဤစာတမ်းတွင်

- (၁) သဲကုန်းဒေသီယသရသံများ
- (၂) သဲကုန်းဒေသီယဗျည်းသံများ
- (၃) ခြုံငုံသုံးသပ်ချက် ဟူ၍ ခွဲခြားကာ တင်ပြပါမည်။

၁၂။ သဲကုန်းဒေသ

သဲကုန်းမြို့နယ်သည် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး (အနောက်)တွင် တည်ရှိသည်။ မြောက်လတ္တီတွဒ် (၁၇)ဒီဂရီ (၂၅)မိနစ်နှင့် (၁၈)ဒီဂရီ (၁၅)မိနစ်အကြား အရှေ့လောင်ဂျီတွဒ် (၉၅) ဒီဂရီ (၁၅)မိနစ်နှင့် (၉၅)ဒီဂရီ (၁၇) မိနစ်အကြား တည်ရှိသည်။ ဧရိယာစတုရန်းမိုင် (၂၉၉.၈၇) ကျယ်ဝန်းပြီး ပင်လယ်ရေ မျက်နှာပြင်အထက်အမြင့်ပေ (၁၀၃.၀၆) တွင်တည်ရှိပါသည်။ မြေမျက်နှာပြင် အနေအထားမှာ ညီညာ ပြန့်ပြူးသည်။ မြေဩဇာကောင်းမွန်ပြီးစပါး၊ ပြောင်း၊ နှမ်း၊ မြေပဲ၊ ပဲအမျိုးမျိုးနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဗမာလူမျိုးအများဆုံး နေထိုင်ကြပြီး ကရင်လူမျိုး အနည်းငယ်နေထိုင်ကြသည်။ သဲကုန်းမြို့နယ်သည် ပေါက်ခေါင်း၊ ပေါင်းတည်၊ ရွှေတောင်၊ နတ္ထလင်း ပြည်မြို့နယ်တို့နှင့် နယ်နိမိတ် ထိစပ်လျက်ရှိသည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်များ

စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်အနေဖြင့် ဒေသီယနှင့်ပတ်သက်၍ထုတ်ဝေထားသောစာအုပ်များ ကို လေ့လာဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ဆရာကြီးဦးရွှေသွင်ဘာသာပြန်ဆိုထားသော မြန်မာသဒ္ဒါဖတ်စာအုပ် များ၊ ဆရာကြီးဦးထွန်းမြင့်၏ ဘာသာဗေဒ၊ သဒ္ဒဗေဒစာအုပ်၊ ဆရာကြီးမောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၏ ဘာသာ ဗေဒနိဒါန်း၊ မြန်မာစကား မြန်မာစာရုပ်ပုံလွှာစာအုပ်၊ စကားသမုဒ္ဒရာ စာသမုဒ္ဒရာစာအုပ်၊

ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦး၏ အင်းလေးဒေသီယ၊ လူမှုဘာသာဗေဒသဘောတရား၊ ဘာသာစကား သုတေသန၊ ဘာသာစကားဝေဟင်ခရီးနှင့်ပျံသန်းခြင်းစာအုပ်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာခဲ့ပါသည်။

၃။ နည်းနာ

၃၊ ၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

ဒေသီယစကားသံတို့ကိုစံစကားနှင့်နှိုင်းယှဉ်တင်ပြရာတွင် ဘာသာဗေဒပညာရပ်ကိုအခြေခံ၍ တင်ပြထားပါသည်။ စကားသံများကို သရုပ်ဖော်ရာတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဒ္ဒဗေဒအက္ခရာကို အခြေခံကာ တင်ပြထားပါသည်။ ဆရာကြီးဦးထွန်းမြင့်၏ သဒ္ဒဗေဒစာအုပ်ကို အခြေခံ၍အသံထွက် အက္ခရာကို ဖလှယ်ကာ တင်ပြထားပါသည်။

၃၊ ၂။ သုတေသနဆိုင်ရာနည်းနာ

၃၊ ၂၊ ၁။ အချက်အလက်များ ကောက်ယူစုဆောင်းခြင်း။

သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများကိုလေ့လာရာတွင် မိမိသုတေသနအတွက် အချက်အလက်များ ရယူရန် သဲကုန်းဒေသရှိကျေးရွာများကို ကိုယ်တိုင်ကွင်းဆင်း၍ ဒေသခံတို့နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းပြီး လိုအပ်သော အချက်အလက်များကို ရယူခဲ့ပါသည်။ လိုအပ်လျှင်လည်း ဖုန်းဖြင့်ဆက်သွယ်မေးမြန်း၍ အကြောင်းအရာအချက်အလက်များကို မေးမြန်းမှတ်သား၍ပြုစုခဲ့ပါသည်။

၃၊ ၃။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာ သီအိုရီများ

ပညာရပ်ဆိုင်ရာ သီအိုရီများအနေဖြင့် ဘာသာစကားပညာရှင်များ၏ ဒေသီယစကားနှင့် စံစကား ဆိုင်ရာ သီအိုရီများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြပါမည်။

၃၊ ၃၊ ၁။ ဒေသီယစကား

ဒုတိယကျော်အောင်စံထား ဆရာတော်၏ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်းတွင်
“ထိုဝေါဟာရသည် ရှင်မဟာသီလဝံသစီရင်သော လင်္ကာတို့တွင်သာ တွေ့ရများသည်။
အခြား ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိတို့ဆိုသော ပျို့၊ မော်ကွန်း၊ ရတု၊ လင်္ကာတို့တွင်
မတွေ့ရသဖြင့် ဒေသအလျောက် သုံးစွဲခေါ်ဝေါ်သောအရာကဲ့သို့ရှိ၏”
(ကျော်အောင်စံထား၊ ဒုတိယ (ဆရာတော်) ၂၀၁၆၊ စာ-၁၉၉)

ဟူ၍ မိန့်ဆိုထားပါသည်။

ဆရာကြီးမောင်ခင်မင် (ခနုဖြူ)၏ စကားသမုဒ္ဒရာစာသမုဒ္ဒရာ စာအုပ်တွင်
“နေရာဒေသလိုက်ပြီး အသွင်ကွဲသွားသော စကားမျိုးကို ဒေသီယစကားလေ့လာသည့်
ပညာရှင်များက ဒေသီယစကား(dialect)ဟုခေါ်ကြသည်။

(ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ)၊ ၁၉၉၇၊ စာ -၃၁)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦး၏ လူမှုဘာသာဗေဒ မိတ်ဆက် စာအုပ်တွင်

“ဘာသာစကားတစ်ခုတွင် အသွင်ကွဲများမည်သို့ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဘာသာစကား အသွင်ကွဲများ၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ မည်သို့ရှိသနည်း။ ဘာသာစကား အသွင်ကွဲများ ဒေသတစ်ခုမှတစ်ခုသို့ မည်သို့ရောက်ရှိသည် စသည့်အကြောင်းခြင်းအရာများကို စနစ်တကျလေ့လာခြင်းသည် ဒေသိယလေ့လာမှုဖြစ်သည်။

(အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ စာ-၄၈)

ဟူ၍ ဒေသိယစကားနှင့် ပတ်သက်၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

၃၊ ၃၊ ၂။ စံစကား

ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦး ဘာသာစကား သုတေသနစာအုပ်တွင် စံစကားနှင့်ပတ်သက်၍ “စံစကား၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများမှာ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုသော အဘိဓာန်များတွင် စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံနှင့် စံဝေါဟာရများဖော်ပြခံရခြင်း၊ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခံရသည့် သဒ္ဒါရှိခြင်း၊ စံအသံထွက်ဖြစ်ခြင်း၊ (စံအသံထွက်ဆိုသည်မှာ စာတတ်ပေတတ် ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ မှန်ကန်စီသစ္စာ ပြောဆိုသည့် လေသံမျိုးကို ဆိုလိုသည်။

(အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၁၀၊ စာ ၂၃၂)

ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

၄။ သဲကုန်းမြို့နယ်ဒေသိယစကားသံလေ့လာချက်

သဲကုန်းဒေသိယစကားကို လေ့လာကြည့်သောအခါ သဲကုန်းဒေသိယစကားသံများသည် စံစကားသံများနှင့် တူညီမှုရှိသကဲ့သို့ ကွဲပြားမှုများလည်းရှိပါသည်။ ကွဲပြားမှုဆိုသည်မှာ စကားသံတစ်သံချင်းကို ပြောဆိုရာတွင် အနည်းငယ်မျှသာကွဲပြားမှုရှိသော်လည်း တစ်သံထက်ပိုသော စကားသံများကိုတွဲဆက်၍ ပြောဆိုရာတွင် စံအသံထွက်များနှင့် ကွဲပြားသွားသည့် သဘောကိုဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သဲကုန်းဒေသိယစကားသံကို လေ့လာရာတွင် သဲကုန်းဒေသိယစကားရှိ သရသံများ၊ သဲကုန်းဒေသိယစကားရှိ ဗျည်းသံများဟူ၍(၂)ပိုင်း ခွဲခြားကာ တင်ပြထားပါသည်။

၄၊ ၁။ သဲကုန်းဒေသိယစကားရှိသရသံများ

၄၊ ၁၊ ၁။ သရရိုးရိုး

သဲကုန်းဒေသိယ အေ/e/ သရ

သဲကုန်းဒေသိယ အေ/e/ သရသံဖြင့်ပြောဆိုသောစကားများကို စံစကားတွင် အေ/e/ သရ၊ အိ/i/ သရ၊ အယ် /e/ သရဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား

ကျေး / teè /

မကျေး / mə dzè /

ကျေ / teē /

ကျေသီး / teē ði /

စံစကား

ကျေး / teè /

မကျီး / mə dzì /

ကျယ် / teé /

ကျယ်သီး / teē ði /

စံအရေး

ကျေး

မန်ကျည်း

ကြယ်

ကြယ်သီး

သဲကုန်းဒေသိယ အိ / i /၊ အယ် / ε /၊ အာ / a /၊ အော် / ဘ /၊ အို / o /၊ အူ / u / သရများ

သဲကုန်းဒေသိယတွင် အိ / i /၊ အယ် / ε /၊ အာ / a /၊ အော် / ဘ /၊ အို / o /၊ အူ / u / သရသံများဖြင့် ပြောဆိုသော စကားများသည် စံနှင့် သရသံ အသုံးပြုပုံချင်း အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

ဒေသိယစကား	စံစကား	စံအရေး
ကျိ / teí /	ကျိ / teí /	ကြည့်
ဆယ် / shẽ /	ဆယ် / shẽ /	ဆယ်
မာ / mā /	မာ / mā /	မာ
ကျော / teo` /	ကျော / teo` /	ကျော
ချိုး / tehò /	ချိုး / tehò /	ချိုး
ကူ / kū /	ကူ / kū /	ကူ

ဒေသိယ သရရိုးရိုးအသံဖြင့် ပြောဆိုသော စကားသံများကိုစံတွင် သရရိုးရိုးအသံဖြင့်သာ ပြောဆိုသည်။ ဒေသိယနှင့်စံစကား သရရိုးရိုးသုံးပြုမှုအများစုမှာ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

၄၊ ဘ၊ ဂ။ နှာသံပါသရ

သဲကုန်းဒေသိယစကားရှိ နှာသံပါသရများကို ပြောဆိုရာတွင် စကားသံတစ်သံချင်း ပြောဆိုရာ၌ ကွဲပြားမှု မရှိသော်လည်း စကားသံများကို တွဲဆက်၍ ပြောဆိုရာတွင် ကွဲပြားမှုအချို့ ရှိပါသည်။ ကွဲပြားမှုရှိသော နှာသံပါသရများမှာ အိန် / eĩ /၊ အွန် / ù / တို့ဖြစ်သည်။

သဲကုန်းဒေသိယ အိန် / eĩ / သရ

သဲကုန်းဒေသိယ အိန် / eĩ / သရသံဖြင့် ပြောဆိုသော စကားတို့ကို စံစကားတွင် အိန် / eĩ / သရ၊ အုန် / oũ / သရဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား	စံစကား	စံအရေး
မိန်း / bèĩ /	မိန်း / bèĩ /	ဘီး
ဂဒိန်း / gə dèĩ /	ဂဒုန်း / gə dònũ /	ခေါင်းတုံး
ပိုးစိန်ဒူး / pò seĩ dù /	ပိုးစုန်းကျူး / pò sònũ teũ /	ပိုးစုန်းကြူး

သဲကုန်းဒေသိယ အွန် / ù / သရ

သဲကုန်းဒေသိယတွင် အွန် / ù / သရသံဖြင့် ပြောဆိုသော စကားတို့ကို စံစကားတွင် အွန် / ù / သရ၊ အင် / ɿ / သရဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား	စံစကား	စံအရေး
သွန်း / əũ /	သွန်း / əũ /	သွန်း
ယေဒွန်း / jē d`ũ /	ယေဒွင်း / jē dw`ĩ /	ရေတွင်း
ဆွန်း / shə n`ũ /	ဆွင်း / shə nw`ĩ /	နွင်း

သဲကုန်းဒေသီယ အင်/ĩ/၊ အန်/ã/၊ အုန်/oũ/၊ အိုင်/aĩ/၊ အောင်/aũ/ နှာသံပါသရများ

သဲကုန်းဒေသီယ အင် / ĩ /၊ အန် / ã /၊ အုန် / oũ /၊ အိုင် / aĩ /၊ အောင် / aũ / နှာသံပါသရများဖြင့် ပြောဆိုသော စကားများသည် စံနှင့် သရသံ အသုံးပြုပုံချင်း အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ ဒေသီယ နှာသံပါသရကို စံတွင်လည်း နှာသံပါသရဖြင့်သာ တွေ့ရှိရပါသည်။

ဒေသီယစကား	စံစကား	စံအရေး
စင်/sĩ/	စင်/sĩ/	စင်
ချန်း / teh`ã /	ချန်း / teh`ã /	ချမ်း
လုံး / lòũ /	လုံး / lòũ /	လုံး
ခိုင် / khaĩ /	ခိုင် / khaĩ /	ခိုင်
ဂေါင်း/ gàuĩ/	ဂေါင်း/ gàuĩ/	ခေါင်း

၄၊ ၁၊ ၃။ ရပ်သံသရ

သဲကုန်းဒေသီယစကားရှိ ရပ်သံများသည်စကားသံ တစ်သံချင်းပြောဆိုရာ၌ ကွဲပြားမှုမရှိ သော်လည်းစကားသံများကို တွဲဆက်၍ ပြောဆိုရာတွင် ကွဲပြားမှုအချို့ရှိပါသည်။ ကွဲပြားမှုရှိသော ရပ်သံများမှာ အစ် / i' /၊ အက် / ε' /၊ အတ် / a' /၊ အုတ် / ou' /တို့ဖြစ်သည်။

သဲကုန်းဒေသီယ အစ် / i' / သရ

သဲကုန်းဒေသီယ အစ် / i' / သရသံဖြင့်ပြောဆိုသော စကားတို့ကိုစံစကားတွင် အစ် / i' / သရ၊ အင် / ĩ / သရ၊ အက် / ε' / သရဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသီယစကား	စံစကား	စံအရေး
သစ် / ɔi' /	သစ် / ɔi' /	သစ်
ဇဗိုးနစ် / zə bə ni' /	ဇဗိုးနစ် / zə bə ni' /	စားပိုးနစ်
ခွေးဂဒစ် / khwē gə di' /	ခွေးဂဒက် / khwē gə dε' /	ခွေးကတက်

သဲကုန်းဒေသီယ အက် / ε' / သရ

သဲကုန်းဒေသီယ အက် / ε' / သရသံဖြင့် ပြောဆိုသော စကားတို့ကို စံစကားတွင် အက် / ε' / သရ၊ အစ် / i' / သရ၊ အတ် / a' / သရဖြင့် ပြောဆိုပါသည်။

ဒေသီယစကား	စံစကား	စံအရေး
မျက် / mjε' /	မျက် / mjε' /	မျက်
ထွန်ဂျက် / thũ dzε' /	ထွန်ဂျစ် / thũ dʒi' /	ထွန်ခြစ်
ဇျက် / zə bjε' /	ဇျစ် / zə bji' /	စပျစ်
အက်ချေ / ε' tehē /	အတ်ချီ / a' tehĩ /	အပ်ချည်

အထက်ပါသာကေများအရ ဒေသီယ အစ်/i' / သရသံကို စံတွင် အက် / ε' / သရသံ ၊ ဒေသီယ အက် / ε' / သရသံကို စံတွင် အစ် / i' / သရသံဟူ၍ စံနှင့် ဒေသီယ ပြောင်းပြန်ပြောဆိုသည်ကို တွေ့ရသည်။

သဲကုန်းဒေသိယ အတ် / a' / သရ

သဲကုန်းဒေသိယ အတ် / a' / သရသံဖြင့်ပြောဆိုသော စကားတို့ကို စံစကားတွင် အတ် / a' / သရ၊ အက် / ε' / သရသံဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား**စံစကား****စံအရေး**

လပ် / la' /

လပ် / la' /

လပ်

နတ်ခတ် / na' kha' /

နက်ခတ် / ne' kha' /

နက္ခတ်

ပတ်ကျိ / pa' teí /

ပက်ကျိ / pe' teí /

ပက်ကျိ

အထက်ပါသာကေများအရ ဒေသိယ အတ် / a' / သရသံကို စံတွင် အက် / ε' / သရသံ၊ ဒေသိယ အက် / ε' / သရသံကို စံတွင် အတ် / a' / သရသံဟူ၍ စံနှင့် ဒေသိယ ပြောင်းပြန် ပြောဆိုသည်ကို တွေ့ရသည်။

သဲကုန်းဒေသိယ အုတ် / ou' / သရ

သဲကုန်းဒေသိယ အုတ် / ou' / သရသံဖြင့် ပြောဆိုသော စကားတို့ကို စံစကားတွင် အုတ် / ou' / သရ၊ အုန် / õ / သရသံဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား**စံစကား****စံအရေး**

ခုတ် / khou' /

ခုတ် / khou' /

ခုတ်

အုတ်မောင်း / ou' màũ /

အုန်းမောင်း / òũ màũ /

အုန်းမောင်း

အုတ်မှတ်ခွက် / ou' mou' khwe' /

အုန်းမှတ်ခွက် / òũ hmou' khwe' /

အုန်းမှတ်ခွက်

သဲကုန်းဒေသိယ အွတ် / u' /၊ အိတ် / ei' /၊ အိုက် / ai' /၊ အောက် / au' / ရပ်သံများ

သဲကုန်းဒေသိယ အွတ် / u' /၊ အိတ် / ei' /၊ အိုက် / ai' /၊ အောက် / au' / သရများ အသုံးပြုပုံသည် စံနှင့်အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

ဒေသိယစကား**စံစကား****စံအရေး**

ကျွတ် / teu' /

ကျွတ် / teu' /

ကျွတ်

ဂျိတ် / dzei' /

ဂျိတ် / dzei' /

ချိတ်

ကျိုက် / teai' /

ကျိုက် / teai' /

ကြိုက်

ကောက် / kau' /

ကောက် / kau' /

ကောက်

ဒေသိယစကားသံအချို့တွင် ပြောဆိုသော ရပ်သံများသည် စံတွင် ရပ်သံ၊ နှာသံပါသရများ ဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ငှ၊ ဘ၊ ငှ။ မကြာဝက် / a /

အသံမပြည့်သော စကားသံအချို့သည် အားပျော့သရသံကိုအသုံးပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ အားပျော့ သရ / a / ကို ပညာရပ်အခေါ်အားဖြင့် မကြာဝက်ဟု ခေါ်သည်။ သဲကုန်းဒေသိယ စကားသံများတွင်လည်း စံစကားကဲ့သို့ပင် မကြာဝက် အသုံးပြုသည်။

ဒေသိယစကား	စံစကား	စံအရေး
ဆလိတ် / shə lei' /	ဆေးလိတ် / shè lei' /	ဆေးလိပ်
ပနန်သီး / pə nā ð' i /	ပိနန်သီး / pī nā ð' i /	ပိနံသီး
ကမ္ပန်း / kə m' ũ /	ကင်မ္ပန်း / kī m' ũ /	ကင်ပွန်း

၄၂။ သဲကုန်းဒေသိယစကားရှိ ဗျည်းသံများ

သဲကုန်းဒေသိယစကားရှိ ဗျည်းသံများသည် စံစကားရှိ ဗျည်းသံများနှင့် တူညီမှုရှိသကဲ့သို့ ကွဲပြားမှုလည်းရှိသည်။ သဲကုန်းဒေသိယဗျည်းသံများနှင့် စံစကားရှိ ဗျည်းသံများကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာ ဖော်ထုတ်ရာတွင် လုံးချင်းဗျည်းများ၊ ဗျည်းတွဲများဟူ၍ ခွဲခြားကာ တင်ပြပါမည်။

၄၂.၁။ လုံးချင်းဗျည်းများ

ဗျည်းသံအစိတ်အပိုင်း တစ်ခုတည်းရှိသော ဗျည်းသံကို လုံးချင်းဗျည်းဟု ခေါ်သည်။ သဲကုန်းဒေသိယရှိ လုံးချင်းဗျည်းနှင့် ဗျည်းတွဲအများစုမှာ စံစကားနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ စံနှင့် တူညီသော အသုံးများကို ဖော်ပြခြင်းမပြုတော့ဘဲ ကွဲပြားသော ဗျည်းအသုံးများကိုသာ ဖော်ပြပါမည်။

သဲကုန်းဒေသိယ န / n / ဗျည်း

သဲကုန်းဒေသိယ န / n / ဗျည်းသံဖြင့် ပြောဆိုသောစကားများကို စံစကားတွင် န / n / ဗျည်းသံ၊ ဒ / d / ဗျည်းသံဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား	စံစကား	စံအရေး
နက် / nɛ' /	နက် / nɛ' /	နက်
စန်နုး / sã nə ɡù /	စန်ဒုး / sã də ɡù /	စန္ဒကူး
စန်းနယား / s'ã nə jà /	စန်းဒယား / s'ã də jà /	စန္ဒရား
ပေါင်နာ / paũ nã /	ပေါင်ဒါ / paũ dā /	ပေါင်ဒါ

သဲကုန်းဒေသိယ မ / m / ဗျည်း

သဲကုန်းဒေသိယ မ / m / ဗျည်းသံဖြင့် ပြောသော စကားများကို စံစကားတွင် မ / m / ဗျည်းသံ၊ ဗ / b / ဗျည်းသံဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား	စံစကား	စံအရေး
မီး / mī /	မျိုး / mjì /	မြီး
ကွန်မာ / kũ mā /	ကွန်ဗာ / kũ bā /	ကွန်ပါ
တင်မျင်ဂွေ / tĩ mjĩ wē /	တင်မျင်ခွေ / tĩ bjĩ khwē /	တင်ပျဉ်ခွေ
သန်မယာ / əã mə jã /	သန်ဗယာ / əã bə jã /	သံပုရာ
သန်မယို / əã mə jō /	သန်ဗယို / əã bə jō /	သံပရို

သဲကုန်းဒေသိယ လ / l / ဗျည်း

သဲကုန်းဒေသိယ လ / l / ဗျည်းဖြင့် ပြောဆိုသော စကားများကို စံစကားတွင် လ / l / ဗျည်းသံ၊ ယ / j / ဗျည်းသံဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား

လယ် / lɛ̃ /
 ကျောက်စလစ် / teau² sə li² /
 ဗလွတ်ရွတ်တ / bə lu² ɛu² tá /
 ဗလာအိတ် / bə lā ei² /

စံစကား

လယ် / lɛ̃ /
 ကျောက်စလစ် / teau² sə ji² /
 ဗလွတ်ရွတ်တ / bə ju² ɛu² tá /
 ဗယားအိတ် / bə jà ei² /

စံအရေး

လည်
 ကျောက်စရစ်
 ဗလွတ်ရွတ်တ
 ဗယားအိတ် (ရှေး)

သဲကုန်းဒေသိယ သ / ၈ / ဗျည်း

သဲကုန်းဒေသိယ သ / ၈ / ဗျည်းဖြင့် ပြောဆိုသော စကားများကို စံစကားတွင် သ / ၈ / ဗျည်းသံ၊
 ဒ / d / ဗျည်းသံဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား

သန် / əã /
 ကသောကမျော / kə əə` kə mja` /
 ကသန်းကယန်း / kə ə`ã kə j`ã /
 သဘက် / əə bɛ² /
 သမန်သလင်း / əə mǎ əə l`ĩ /

စံစကား

သန် / əã /
 ဂဒေါဂမျော / gə də` gə mja` /
 ဂဒန်းဂယန်း / gə d`ã gə j`ã /
 ဒဘက် / də bɛ² /
 သမန်ဒလင်း / əə mǎ də l`ĩ /

စံအရေး

သန်
 ကတောကမျော
 ကတမ်းကရမ်း
 တဘက်
 သမံတလင်း

သဲကုန်းဒေသိယ ရှ / း / ဗျည်း

သဲကုန်းဒေသိယ ရှ / း / ဗျည်းသံဖြင့် ပြောဆိုသော စကားများကို စံစကားတွင် ချ / tɛh /
 ဗျည်းသံဖြင့် ပြောဆိုသည်။

ဒေသိယစကား

ရှ / းə /
 မုန့်တရှပ် / moũ` tə əə² /
 ရှတက် / းə tɛ² /

စံစကား

ချ / tɛha /
 မုန့်တချပ် / moũ` tə tɛha² /
 ချတက် / tɛha tɛ² /

စံအရေး

ခြ
 မုန့်တစ်ချပ်
 ခြတက်

ဒေသိယစကား လုံးချင်းဗျည်းအသုံးပြုမှုသည် စံနှင့်အနည်းငယ်သာ ကွဲပြားမှုရှိသည်။ ဒေသိယ
 စကားများတွင် သံပြင်းဗျည်းများကို အသုံးပြုပြောဆိုမှုများရှိသည်။ ထိုအချက်သည် သဲကုန်းနယ်သူ
 နယ်သားများတို့၏ ဒေသိယလေသံကို ဖော်ညွှန်းနေသော အချက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။

၄၊ ၂၊ ၂။ ဗျည်းတွဲများ

သဲကုန်းဒေသိယစကားသံ ဗျည်းတွဲအသုံးပြုမှုအများစုမှာ စံစကားနှင့် တူညီမှုရှိပါသည်။
 သို့ရာတွင် စံစကားရှိ ယ / j / ဗျည်းတွဲသံကို သဲကုန်းဒေသိယ စကားသံအချို့တွင် ယ / j / ဗျည်းသံ
 လျော့၍ အသံထွက်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဒေသီယစကား	စံစကား	စံအရေး
နှံပီဇုတ် / hnã pī zou ² /	နှံပျီဇုတ် / hnã pjī zou ² /	နှီပြီဇုတ်
ဇဂါးစမီ / zə gə sə mī /	ဇဂါးစမျီ / zə gə sə mjī /	စကားစမြည်
မီးဂေါင်ဗောက် / mī gaũ bau ² /	မျီးဂေါင်ဗောက် / mjī gaũ bau ² /	မြီးကောင်ပေါက်

ဗျည်းတွဲသံအသုံးပြုမှုသည် ဒေသီယစကားနှင့် စံစကားသံတို့တွင် အနည်းငယ်သာ ကွဲပြားမှု ရှိသော်လည်း သဲကုန်းဒေသီယလေသံကို ဖော်ညွှန်းလျက်ရှိသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများသည် စံစကားနှင့် တူညီမှုရှိသကဲ့သို့ ကွဲပြားမှုလည်းရှိသည်။ ကွဲပြားမှုဆိုသည်မှာ စကားသံတစ်သံချင်းကို ပြောဆိုရာတွင် အနည်းငယ်မျှသာ ကွဲပြားမှုရှိသော် လည်း တစ်သံထက်ပိုသော စကားသံများကို တွဲဆက်၍ ပြောဆိုရာတွင် စံအသံထွက်များနှင့် ကွဲပြား သွားသည့် သဘောကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ ဒေသီယစကားရှိ သရရိုးရိုးအသုံးပြုမှု အများစုမှာ စံစကားနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သဲကုန်းဒေသီယနာသံပါစကားသံအချို့ကို စံစကားတွင်လည်း နာသံပါသရသံ ဖြင့်သာ အသံထွက်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဒေသီယစကားသံအချို့တွင် ပြောဆိုသောရပ်သံများ သည် စံစကားတွင်ရပ်သံ၊ နာသံပါသရသံဖြင့် အသံထွက်ပြောဆိုသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

သဲကုန်းဒေသီယစကားသံအချို့တွင် ပြောဆိုသော လုံးချင်းဗျည်းများသည် စံစကားနှင့် အနည်းငယ်သာ ကွဲပြားမှုရှိပါသည်။ ဒေသီယစကားတွင် သံပြင်းဗျည်းများကို အသုံးပြုပြောဆိုမှုများ ရှိပါသည်။ ထိုအချက်သည် သဲကုန်းနယ်သူနယ်သားတို့၏ ဒေသီယလေသံကို ဖော်ညွှန်းနေသော အချက်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

သဲကုန်းဒေသီယစကားတွင်ရှိသော သံပြင်းလျော့သံပါသည့် ဗျည်းတွဲသံများကို စံစကားတွင် သံပြင်းလျော့သံမပါသည့် ဗျည်းတွဲသံများဖြင့် ပြောဆိုပါသည်။ ဒေသီယစကား၏ စကားသံအချို့တွင် ပြောဆိုသော ဗျည်းတွဲသံအများစုသည် စံစကားနှင့် အနည်းငယ်သာ ကွဲပြားမှုရှိသော်လည်း ဒေသီယ လေသံကို ဖော်ညွှန်းလျက်ရှိပါသည်။ သဲကုန်းဒေသီယစကားသံများသည် နေရာဒေသအလိုက် ကွဲပြား သွားသော ဒေသီယစကားများပင် ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

နိဂုံး

သဲကုန်းဒေသီယစကားသည် ယေဘုယျအားဖြင့် စံစကားနှင့် နီးစပ်မှုရှိပါသည်။ ကွင်းဆင်းခရီးစဉ် များမှ ရရှိလာသော အချက်အလက်များကို အခြေခံကာ သဲကုန်းမြို့နယ် ဒေသီယစကားများသည် စံစကား၏ အသွင်ကွဲစကား တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း သုတေသနပြုဖော်ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ လေ့လာတွေ့ရှိ ချက်များအရ သဲကုန်းဒေသီယစကားသံအချို့သည် စံစကားနှင့် ကွဲပြားမှုရှိပြီး၊ အများစုမှာ စံစကားနှင့် တူညီမှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာဘာသာစကား၏အသွင်ကွဲစကားဖြစ်သော သဲကုန်းဒေသီယ

စကားများကို လေ့လာခြင်းဖြင့် အသွင်ကွဲစကားတစ်ခု၏ သဘောသဘာဝကို သိရှိနိုင်သည့်အပြင် ဒေသိယလေ့လာမှုအတွက် အထောက်အကူ ပြုနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤစာတမ်းကို ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ပေးပါသော ဒေါက်တာထွန်းအောင်ကျော် (ပါမောက္ခ၊ ဌာနမှူး၊ မြန်မာစာဌာန) ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်အားလည်းကောင်း၊ အနီးကပ်ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်မှု ပေးပါသော ဒေါက်တာမင်းမင်းမိုး (ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန)မကွေးတက္ကသိုလ်အား လည်းကောင်း၊ စာတမ်းပြုစု နိုင်သည်အထိ ပညာအမွေပေးခဲ့ပါသော ကျေးဇူးရှင်မိဘနှစ်ပါးအားလည်းကောင်း၊ စာတမ်းတင်သွင်းရန် တိုက်တွန်း လမ်းညွှန်မှုပေးပါသော ဒေါ်နှင်းကြည် (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ ဆရာအတတ်ပညာဦးစီးဌာန) အားလည်းကောင်း၊ ဒေါ်ခင်မြင့်လှိုင် (ကျောင်းအုပ်ကြီး၊ မကွေးပညာရေး ဒီဂရီကောလိပ်)အား လည်းကောင်း၊ စာတမ်းအတွက် အချက်အလက်များ စုဆောင်း ရှာဖွေရာတွင် ကူညီဖြေကြားပေးသော သဲကုန်းသူ၊ သဲကုန်းသားများအားလည်းကောင်း၊ စာတမ်းဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဝိုင်းဝန်းကူညီ ပေးခဲ့ကြသောသင်ဆရာ၊ မြင်ဆရာ၊ ကြားဆရာများ၊ သူငယ်ချင်းများနှင့် ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူများအား လည်းကောင်း ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ကျော်အောင်စံထား၊ ဒုတိယ (ဆရာတော်)။ (၂၀၁၆)။ ဝေါဟာရတ္ထပကာသနီကျမ်း။ ရန်ကုန်။ စိတ်ကူးချိုချို ပုံနှိပ်တိုက်။
ခင်မင်၊ မောင် (ခန့်ဖြူ)။ (၁၉၉၀)။ မြန်မာစကား မြန်မာစာရုပ်ပုံလွှာ။ ရန်ကုန်။ စာပေဗိမာန်။
ခင်မင်၊ မောင်(ခန့်ဖြူ)။(၂၀၁၂)။စကားသမုဒ္ဒရာ စာသမုဒ္ဒရာ(တ-ကြိမ်)။ရန်ကုန်။ ရာပြည့်စာပေ။
ခင်အေး၊ မောင် (ခန့်ဖြူ)။ (၂၀၂၂)။ ဘာသာဗေဒနိဒါန်း။ ရန်ကုန်။ အေးကမ္ဘာ။
ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (၂၀၀၇)။ ဘာသာဗေဒ၊ ရန်ကုန်။ ရာပြည့်စာကြည့်တိုက်။
ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (၂၀၀၇) သဒ္ဒဗေဒ။ ရန်ကုန်။ ရာပြည့်စာကြည့်တိုက်။
မောင်ဦး၊ မောင်။(၂၀၀၉)။ ရမည်းသင်းမြို့နယ် ဒေသိယစကားလေ့လာချက်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း။
မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ မြန်မာအဘိဓာန်၊ ရန်ကုန်။
အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။(၂၀၀၅)။လူမှုဘာသာဗေဒသဘောတရား။ရန်ကုန်။ ပညာတန်ဆောင် ပုံနှိပ်တိုက်။
အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၀၆)။ အင်းလေးဒေသိယစကား။ ရန်ကုန်။ ပညာတန်ဆောင် ပုံနှိပ်တိုက်။
အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၁၀)။ ဘာသာစကားသုတေသန။ ရန်ကုန်။ ပညာတန်ဆောင် ပုံနှိပ်တိုက်။
အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၂၃)။ ဘာသာစကားဝေဟင်ခရီးနှင့်ပျံသန်းခြင်း။ ရန်ကုန်။ ပညာရပ်ဝန်းစာပေ။

လူရွှင်တော်စတားပြိုင်ပွဲဝင် ပြက်လုံးများ၏ အနက်စီစဉ်တွဲစပ်ပုံ လေ့လာချက်

ခင်မြတ်မြတ်သွယ်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

လူရွှင်တော်စတားပြိုင်ပွဲဝင်ပြက်လုံးများ၏ အနက်စီစဉ်တွဲစပ်ပုံကို အတ္ထုဗေဒရှုထောင့်မှ လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဂျော့ဖရီလီချ် (Geoffrey Leech) ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် (၇)မျိုးသီအိုရီကို အသုံးပြု၍ ပွဲစဉ်(၅)ခုမှ ပြိုင်ပွဲဝင်အဖွဲ့(၁၀)ဖွဲ့၏ ပြက်လုံးများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာထားပါသည်။ ပြက်လုံးများတွင် အဓိကအသုံးပြုလေ့ရှိသော အနက်အမျိုးအစားနှင့် ပြက်လုံးအလိုက် အနက်စီစဉ် ချိတ်ဆက်ပုံတို့ကို သုတေသနပြု ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ ပြိုင်ပွဲဝင်ပြက်လုံးများဖန်တီးရာတွင် လည်းကောင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်လေ့လာမှု နယ်ပယ်တွင်လည်းကောင်း အထောက်အပံ့ဖြစ်ရန် မျှော်လင့်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - ပြက်လုံး၊ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်၊ ခံစားမှုပြအနက်၊ လူမှုအခြေပြ အနက်၊ ဒွန်တွဲအနက်၊ နှစ်ဖက်သွားအနက်၊ အနက်ဆန့်ကျင်မှု

၁။ နိဒါန်း

လူရွှင်တော်စတားအစီအစဉ်သည် နိုင်ငံတော်ပိုင် ရုပ်သံလိုင်းဖြစ်သည့် မြန်မာ့အသံနှင့်ရုပ်မြင်သံကြား၊ မြဝတီစင်မြင့်များထက်၌ ထုတ်လွှင့်ခဲ့သော ဟာသပညာစွမ်းရည်ပြိုင်ပွဲ အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် စတင်ရိုက်ကူးထုတ်လွှင့်ခဲ့ပြီး ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုကြာ အောင်မြင်ထင်ရှားခဲ့သော ပြိုင်ပွဲလည်းဖြစ်သည်။ ထိုအစီအစဉ်မှတစ်ဆင့် နာမည်အခိုင်အမာ ရရှိသွားသော ပြိုင်ပွဲဝင်လူရွှင်တော်များလည်း အများပြားရှိသည်။

လူရွှင်တော်ကို လူပြက်ဟုလည်းခေါ်သည်။ လူပြက်ဟူသည် ပြက်လုံးများကို ဖန်တီးသူပင် ဖြစ်သည်။ ပြက်လုံးကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် “ရယ်မောဖွယ်စကား” (မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၁၈၊ စာ-၂၂၆) ဟု အနက်ဖွင့်ထားသည်။ အငြိမ့်စင်၊ ဇာတ်စင်၊ ရုပ်သေးစင်၊ ပြဇာတ်စင်၊ ရုပ်ရှင်စင်၊ အသံလွှင့်စင် စင်အမျိုးမျိုး၌ ပြက်လုံးများကို ကပြကြသည်။

ပြက်လုံးဖန်တီးရာတွင် ဟာသဉာဏ်ရှင်ရန်လိုအပ်သကဲ့သို့ ဘာသာစကားဉာဏ် ရင့်သန်ရန်လည်းလိုအပ်သည်။ လူရွှင်တော်သည် လောက၏ အမြီးအမောက်မတည့်သော သဘောများကို သိတတ်သော ဉာဏ်ရှိရသည်။ ပြန်လည် ဖော်ထုတ်နိုင်သော အစွမ်းရှိရသည်။ ယင်းစွမ်းရည်ကို ဆရာဇော်ဂျီ (၂၀၀၄)က ရသနှင့် အလွမ်း၊ အဆွေး၊ အသောတွင် “စကားကျွမ်းကျင်မှု” ဟုညွှန်းဆိုထားသည်။

လူရွှင်တော်များသည် စကားလုံးတစ်လုံးကို မူလရှိရင်းစွဲ အဘိဓာန်အနက်မှ ကျော်လွန်၍ ဂယက်အနက်အမျိုးမျိုးဖြစ်လာအောင် ဖန်တီးသုံးစွဲရသည်။ ပရိယာယ်စကားများကို အကြောင်းအရာအလိုက် လိမ္မာပါးနပ်စွာ အသုံးပြုတတ်ရသည်။ စကားလုံးများ၏ အဓိပ္ပာယ်များကို ကစားခြင်း သို့မဟုတ် စကားလုံးများကြားရှိ အသံထွက်ဆင်တူမှုများကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် ပရိသတ်ရယ်မောပျော်ရွှင်အောင်

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်

ဖန်တီးရသည်။ စင်စစ်ပြက်လုံးဖန်တီးခြင်းသည် ဘာသာစကားဖြင့် အနက်ကစားခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အနက်ကစားကြရာတွင်

(၁) မည်သည့်အနက်အမျိုးအစားကို အဓိကထား၍ အများဆုံး အသုံးပြုလေ့ရှိကြသနည်း။

(၂) ပြိုင်ပွဲဝင်ပြက်လုံးများတွင် မည်ကဲ့သို့ အနက်စီစဉ်တွဲစပ်လေ့ရှိကြသနည်း။

ထိုမေးခွန်းများကို အဖြေရှာရန်အတွက် ဤစာတမ်းကို သုတေသနပြုရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဂျော်ဖရီလီချ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် (၇) မျိုး (Seven Types of Meaning) ဖြင့် ပြက်လုံးများကို စိတ်ဖြာ ဆန်းစစ်ပါမည်။ ရွေးချယ်ထားသော အလေ့လာခံ ပွဲစဉ်များမှာ

(၁) ငိုစရာကြောင့်ရယ်မိသည်

(၂) မိုးနဲ့မြေကြီး

(၃) အဆိုးထဲက အကောင်း

(၄) ယုံချင်ယုံ မယုံချင်နေ

(၅) ချစ်တုန်းမုန်း စကားပြော တို့ဖြစ်ကြပါသည်။

တူညီသော အချိန်အပိုင်းအခြားအတွင်း ယှဉ်ပြိုင်ရခြင်း၊ အရည်အသွေး အကဲဖြတ်မှုဆိုင်ရာ အာမခံချက်ရှိခြင်း၊ မောင်နှင့်အစ်မ၊ သားနှင့်အမိ မကြားသာသော ပြက်လုံးများ မပါဝင်ခြင်းတို့ကြောင့် လူရွှင်တော်စကားပြိုင်ပွဲမှ ပြက်လုံးများကို အလေ့လာခံအဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပြိုင်ပွဲဝင် ပြက်လုံးများ ဖန်တီးရာတွင်လည်းကောင်း၊ အတ္ထုဗေဒလေ့လာမှုနယ်ပယ်တွင် လည်းကောင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အထောက်အပံ့ဖြစ်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ပြက်လုံးသည် ဘာသာစကားမှတစ်ဆင့် ပျော်ရွှင်နှစ်သက်မှုကို ဖန်တီးသောဖြစ်စဉ် ဖြစ်သည်။ ပျော်မြူး၍ ရယ်သည်၊ ဝမ်းနည်း၍ ငိုသည်စသော အပြုအမူတို့သည် လူမျိုးတိုင်းတွင်ရှိသော လူ့အမူအရာ ပင်ဖြစ်သည်။ လူတိုင်းနားလည်ခံစားနိုင်သည်။ သို့သော် ပြက်လုံးမှတစ်ဆင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော နှစ်သက် ပျော်ရွှင်မှုမှာမူ ဘာသာစကားမတူညီလျှင်၊ ယဉ်ကျေးမှုနောက်ခံ အလေ့အထ မတူညီလျှင် ပြည့်ပြည့်ဝဝ ခံစားနားလည်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

အကြောင်းမှာ ပြက်လုံးများတွင် အဘိဓာန်အနက်ထက်လွန်သော ဂယက်အနက်များ အလွှာလွှာ အထပ်ထပ် ကပ်ပါနေတတ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဆရာမကြီး ဒေါ်ခင်မျိုးချစ်က ဘာသာပြန်၍ မဖြစ်နိုင်သော ဟာသများဟုပင် ဆိုထားသည်။ (၁) စကားလုံးတစ်လုံးတွင် အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးထက် ပို၍ထွက်သော စကားလုံးများကို ကစားထားခြင်း၊ (၂) ဝါကျတည်ဆောက်ပုံ အနေအထားအပေါ်တွင် ကုလားဖန်ထိုးထားခြင်း၊ (၃) စကားလိမ်ဖြင့် ပြက်လုံးထုတ်ထားခြင်း ထိုသုံးမျိုးသည် ဘာသာပြန် လိုက်လျှင် မူလအရသာ ပျက်သွားနိုင်ကြောင်း ထောက်ပြထားသည်။ အနောက်တိုင်းဟာသစာပေ စာတမ်း (၁၉၇၃) တွင် ဆရာမကြီးသည် အနောက်တိုင်းပြက်လုံးများ၊ ဟာသများ၏ သဘောလက္ခဏာ ကို အခြေခံ၍ ဟာသပုံစံ (၅) မျိုးနှင့် ဆင့်ပွား (၁၀) မျိုးတို့ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာပြခဲ့သည်။ မြန်မာ့သဘာဝ

လောကကို အခြေခံ၍ ဆန်းစစ်ထားခြင်းမဟုတ်သော်လည်း စကားလိမ်ပြက်လုံး၊ သရော်စာပြက်လုံး၊ ကုလားဖန်ထိုး ပြက်လုံး၊ အနက်အစွန်းထွက် ပြက်လုံးများ၏ သဘောလက္ခဏာများကိုသိရှိရပြီး ပြက်လုံးခွင်များတွင် စကားနှင့်အနက်အချိတ်အဆက်ကို လေ့လာဆန်းစစ်ရာ၌ အထောက်အကူပြုသည်။

မြန်မာ့သဘင်လောကမှ လူရွှင်တော်ကြီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ ပြက်လုံးဖန်တီးမှု နည်းနာများ ကိုမူ ဦးချစ်စရာ၏ “ ကျွန်တော်သိမိသော လူရွှင်တော်ကြီးများနှင့် ကျွန်တော်နှင့် ခေတ်ပြိုင်လူရွှင်တော်များ” (၂၀၀၃) မှတစ်ဆင့် လေ့လာဆန်းစစ်နိုင်သည်။ မျက်နှာရူးပြီးပါးစပ်ရဲရုံဖြင့် လူရွှင်တော်မဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ စာပေါင်းစုံ ဖတ်၊ မှတ်အတုယူတတ်ရန်လိုကြောင်း စသည်ဖြင့် ဆောင်သင့်၊ ရှောင်သင့်သော အရည်အသွေးများကို လမ်းညွှန်ထားသည်။ လုံးကောက် ပြက်ခြင်း၊ မျက်နှာခံခြင်း၊ လာဘ်လုံးပြက်ခြင်း စသည်ဖြင့် ပြက်လုံးအမျိုးအစားများကို မှတ်သားနိုင်သည့်အပြင် ပြက်လုံးခွင်ပျက်တတ်ခြင်းအကြောင်း တရားများကိုလည်း လေ့လာဆန်းစစ်နိုင်သည်။

ပြက်လုံးခွင်များတွင် ဘာသာစကားအသုံးပြုပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ပမ်ဝဲလ်စ် (Pam Wells) က စကားလုံးအသုံးပြုသော ပုံစံနှင့် စကားလုံးမသုံးသော ပုံစံ (၁၆)မျိုးကို လေ့လာတင်ပြခဲ့သည်။ “ရုပ်သံ အစီအစဉ်များမှ ကွက်စိပ်ပြက်လုံးများကို အဏုစိတ်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း” (Invitations to Laughter: A Microanalysis of Televised Stand-up Comedy Performances) (၂၀၀၇) ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရုပ်သံအစီအစဉ် (၁၃) ခုမှ ဟာသပြက်လုံးများကို လေ့လာခဲ့သည်။ ဝဲလ်စ်၏ အဆိုအရ စကားသုံးနှုန်းမှု နှင့် အမူအရာသုံးနှုန်းမှု အချိုးအဆသည် ထင်ထင်ရှားရှား ကွဲပြားခြင်းမရှိပေ။ ပရိယာယ်စကား၊ နှစ်ဖက်သွားအနက်ထင်စကားများကို အသုံးများကြပြီး နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ပြက်လုံးများတွင် သုံးလေ့ရှိကြ ကြောင်း၊ ပရိသတ်၏ အားပေးမှု အများဆုံးရတတ်သော ပြက်လုံးများဖြစ်ကြောင်း၊ ပရိသတ်အားပေး မှုနည်းပါက ပြက်လုံးခွင်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အပြောင်းသည် ပို၍မြန်ဆန်လာတတ်ကြောင်း ဆန်းစစ်တင်ပြ ထားသည်။

ဟက်ဒတ်စဖီးတက္ကသိုလ် (University of Huddersfield)၊ စိတ်ပညာဌာနမှ ကထိက ဒါဗစ် (Paige Davis)ကမူ အမူအရာကိုအားပြုသည့် ပြက်လုံးများနှင့် ဘာသာစကားကို အားပြုသည့် ပြက်လုံးများအကြောင်း နှိုင်းယှဉ်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ဒါဗစ်၏ “ကလေးတွေဟာသညာဏ် ဘယ်လို ဖွံ့ဖြိုး လာသလဲ” (How Children Develop A Sense of Humor) (၂၀၁၇) ဟူသော ဆောင်းပါးတွင် ဘာသာ စကား မတတ်ကျွမ်းသေးသည့် နို့စို့အရွယ်ကလေးများနှင့် ဆယ်နှစ်အောက် ကလေးငယ်များသည် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာဟာသများကို ပို၍နှစ်သက်တတ်ကြကြောင်း၊ ဘာသာစကားအခြေခံသည့် ပြက်လုံးများမှာ သိမှုစွမ်းရည် (cognitive skills) မြင့်မားကြောင်း၊ ထို့ကြောင့်ပင် ကလေးများနှစ်သက်ရန် ခက်ခဲ ကြောင်း၊ ဟာသပြက်လုံးများသည် လူမှုရေးဆိုင်ရာ၊ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ဖြစ်စဉ်များနှင့်လည်း ဆက်နွှယ် နေတတ်သည်ဖြစ်ရာ ထိုဖြစ်စဉ်များကို ကြုံတွေ့သိမြင်ပြီးမှသာလျှင် ဘာသာစကား စွမ်းရည်မြင့်သော ဟာသများကို နားလည်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြထားသည်။ မိမိဦးတည်ချက်ထားသော ပရိသတ် အပေါ်မူတည်၍ ဟာသကိုပို့ဆောင်ပုံပို့ဆောင်နည်း ကွဲပြားနိုင်ကြောင်း သိမြင်ရသည်။ အလေ့လာခံ ပြက်လုံးများသည် ပြိုင်ပွဲဝင်ပြက်လုံးများဖြစ်သည့်အပြင် အဓိကဦးတည်သော ရုပ်မြင်သံကြားကြည့်

ပရိသတ်မှာလည်း အရွယ်ရောက်ပြီးသူများဖြစ်ရာ ဘာသာစကားအခြေခံ ပြက်လုံးများကို ပို၍ အသားပေး အသုံးပြုနိုင်ကြောင်းလည်း မှန်းဆနိုင်သည်။

ဤသို့ ပညာရှင်အသီးသီး၏ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကို အမှီပြု၍ဆိုရသော် ပြက်လုံးသည် ဘာသာစကားနှင့် အမူအရာတို့၏ ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်းမှုပင် ဖြစ်သည်။ ထိုပေါင်းစပ်မှုနှင့် ယှဉ်ကပ်ပါလာ တတ်သည်မှာ လူမှုယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ နောက်ခံအချက်အလက်များပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အမူအရာ တစ်ခုတည်းကို အားပြုရုံမျှဖြင့် ပြက်လုံးအဆင့်ထိ ဖြစ်မလာနိုင်ပေ။ ရယ်ချင်ဖွယ်အမူအရာ လုပ်ပြုရုံမျှဖြင့် ပြက်လုံးအရာမမြောက်ပေ။ ပြက်လုံး၏ အရည်အသွေးသည် စကားနှင့်အနက် အပြန်အလှန် ချိတ်ဆက် ပုံ၊ ရွေးလျားပုံတို့အပေါ်တွင်လည်း မူတည်နေပေသည်။ စကားအကြောင်း၊ အနက်အကြောင်းကိုသိမှ၊ အချိတ်အဆက်ကိုသိမှ ပြက်လုံးကောင်း ဖြစ်လာနိုင်ကြောင်း ဆန်းစစ်ကောက်ချက်ချနိုင်ပေသည်။

၃။ နည်းနာ

၃.၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ဘာသာစကား၏ အတွင်းသားအနှစ်ဖြစ်သည်။ လူတို့ပြောဆိုနေကြသော စကားများတွင် အနက်စီစဉ်ချိတ်ဆက်မှုသာမရှိပါက အသံမည်ကာမတွဲသက်သက်မျှသာ ကျန်ခဲ့မည် ဖြစ်သည်။ အနက်မပါပါက စကားမမည်ပေ။ ဂျော်ဖရီလီချ်၏ ခွဲခြားစိတ်ဖြာမှုအရ အနက်အဓိပ္ပာယ် အမျိုးအစား (၇) မျိုးရှိသည်။

(၁) သဘောလက္ခဏာပြအနက် (simple meaning)

"စကားလုံးများဖြင့် ရည်ညွှန်းသော အညွှန်းခံများ၏ သဘောလက္ခဏာများကို အဘိဓာန်အနက် ဖွင့်ပုံမျိုးဖြင့် ဖွင့်ဆိုသော အနက်ဖြစ်သည်။" (ခင်မင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ-၆၀) "ရံဖန်ရံခါတွင် ပညတ်အနက်၊ သိမှုအနက်ဟုလည်း ခေါ်ဝေါ်တတ်ကြသည့် သဘောလက္ခဏာပြ အနက်များသည် ဘာသာစကား ဆိုင်ရာ ဆက်သွယ်မှုဖြစ်စဉ်တွင် အချက်အချာကျသည်။" (လိချ်၊ ၁၉၈၅၊ စာ-၉)

(၂) ဂုဏ်ရည်ပြအနက် (connotative meaning)

ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ဟူသည် အညွှန်းခံ၏ သဘောလက္ခဏာများကို အခြေခံ၍ရရှိလာသော ဆက်သွယ်မှုဆိုင်ရာ တန်ဖိုးများနှင့် ဖော်ပြချက်များပင်ဖြစ်သည်။" (လိချ်၊ ၁၉၈၅၊ စာ-၁၂) မောင်ခင်မင် (၂၀၁၆) ကမူ "အညွှန်းခံ၏ ဂုဏ်ရည်များကို ဖော်ပြသည့်အနက်" ဟုဆိုထားသည်။ ဂုဏ်ရည်ပြအနက် သည် အနက်ရိုးကဲ့သို့ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသော အနက်မျိုးမဟုတ်ပေ။ ထိုဂုဏ်ရည် ရှိသူ၊ မရှိသူ ကွဲပြားနိုင်သည်။ ခေတ်အရလည်းကောင်း၊ ဓလေ့ထုံးတမ်းအရလည်းကောင်း၊ လူပုဂ္ဂိုလ်အရ လည်းကောင်း ပြောင်းလဲနိုင် သော အနက်မျိုးဖြစ်သည်။

(၃) ခံစားမှုပြအနက် (effective meaning)

အညွှန်းခံကြောင့် အညွှန်းပြုစကားလုံးတွင် ထင်ဟပ်လာသည့် ခံစားမှုကို ခံစားမှုပြအနက်ဟု ခေါ်သည်။ စကားလုံးနှင့် ခံစားမှုသည် ဆက်သွယ်နေလေ့ရှိသည်။ အညွှန်းခံ လူမှုကိစ္စနှင့်သက်ဆိုင်သော ခံစားမှုသည် အချိန်ကြာလာသောအခါ အညွှန်းပြုစကားလုံးအပေါ်၌ စွဲထင်လာတတ်သည့် သဘောမျိုး

ပင်ဖြစ်သည်။ ခံစားမှုပြအနက်သည်လည်း ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ကဲ့သို့ပင် ခေတ်၊ ဓလေ့၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ အချိန်၊ နေရာ အကြောင်းရင်းခံအမျိုးမျိုးကို လိုက်၍ပြောင်းလဲနိုင်သည်။

(၄) လူမှုအခြေပြအနက် (stylistic meaning)

ပြောသူ-နာသူ၏ အလုပ်အကိုင်၊ ဇာတိရပ်ရွာ၊ အသက်အရွယ်၊ လူမှုအဆင့်အတန်း စသည့် နောက်ခံအခြေအနေအမျိုးမျိုးသည် ပြောဆိုလိုက်သောစကားများတွင် အရိပ်ထင်နေတတ်သည်။ ထိုသို့ အညွှန်းပြုစကားများတွင် ထင်ဟပ်နေသော လူမှုနောက်ခံအခြေအနေအမျိုးမျိုးကို လူမှု အခြေပြအနက် ဟု ခေါ်သည်။

(၅) ဒွန်တွဲအနက် (collocative meaning)

“စကားလုံးများကို တွဲဆက်၍ သုံးခြင်းဖြင့် ရရှိလာသောအနက်ကို ဒွန်တွဲအနက် ဟုခေါ်သည်။” (ခင်မင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ-၆၇) မြန်မာစကားတွင် “ခွေးဟောင်” “ကြက်တွန်” “ကားမောင်း” “စက်ဘီးစီး” “ဟက်ဟက်ပက်ပက်ရယ်” “ရှိုက်ကြီးတင်ငို” စသည့်အတွဲအစပ်များသည် ပုံသေဖြစ်နေသော စကား အတွဲအစပ်များဖြစ်ပြီး ရှေ့စကားလုံး၊ နောက်စကားလုံးအနက်ဆက်စပ် ဒွန်တွဲနေသည်။

(၆) နှစ်ဖက်သွားအနက် (reflected meaning)

အနက်ရိုးတစ်ခုထက်ပိုသော စကားများ၊ သံတူကြောင်းကွဲစကားများကို အသုံးပြုရာတွင် ဖြစ်ပေါ် လာတတ်သော အနက်မျိုးဖြစ်သည်။ ဟာသစကားများတွင် အနက်အစွန်းထွက်သောစကားများ၊ နှစ်ဖက်သွားအနက်ဆောင်သောစကားများကို တွေ့ရလေ့ရှိသည်။

“ဟေ့ ... မင်း ဟိုသတင်းကြားလိုက်သေးလား”

“ကျားမလိုက်ပေါင်ကွာ၊ ကျားလိုက်ရင်တော့ ပြေးရုံပေါ့” (ခင်မျိုးချစ်၊ ၁၉၇၃၊ စာ-၃၅)

(၇) အလေးပေးအနက် (thematic meaning)

ဝါကျတစ်ကြောင်း၊ စာတစ်ပိုဒ်၊ စာတစ်ပုဒ်၏ အဓိကအလေးပေးအနက်ဖြစ်သည်။ အလေးပေး အနက်ကို စီစဉ်ရေးသားပြောဆိုပုံအရ လည်းကောင်း၊ လေသံအဖိအဖော့အရလည်းကောင်း၊ အကြောင်း အရာ အဆက်အစပ်အရလည်းကောင်း သိရှိနိုင်သည်။

အထက်ပါ အနက်အဓိပ္ပာယ်အမျိုးအစား (၇) မျိုးကိုအခြေခံ၍ ပြက်လုံးများကို လေ့လာသောအခါ သဘောလက္ခဏာပြအနက်ကို ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါမည်။ သဘောလက္ခဏာပြ အနက်သည် စကားလုံးတိုင်း တွင်ပါဝင်သော အခြေခံအနက်ဖြစ်သောကြောင့် သီးခြားမကောက်ယူတော့ပါ။ အလေးပေးအနက်ကိုမူ ပြက်လုံးခေါင်စဉ်ပါ စကားအဆက်အစပ်အပေါ် အခြေခံ၍ ကောက်ယူပါမည်။

၃။ ၂။ သုတေသနနည်းနာ

သုတေသနပြုရာ၌ အလေ့လာခံပြက်လုံးခေါင်းစဉ်များ ရွေးချယ်ခြင်း၊ သီအိုရီကို အခြေခံ၍ ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာခြင်း၊ ကြိမ်နှုန်းများတွက်ချက်၍ အနက်စီစဉ်ပုံ၊ အသုံးပြုပုံတို့ကို ပုံကြမ်းချခြင်း၊ ကောက်ချက်ချ ဆွေးနွေးခြင်းအဆင့်တို့ဖြင့် စိစစ်လေ့လာထားပါသည်။

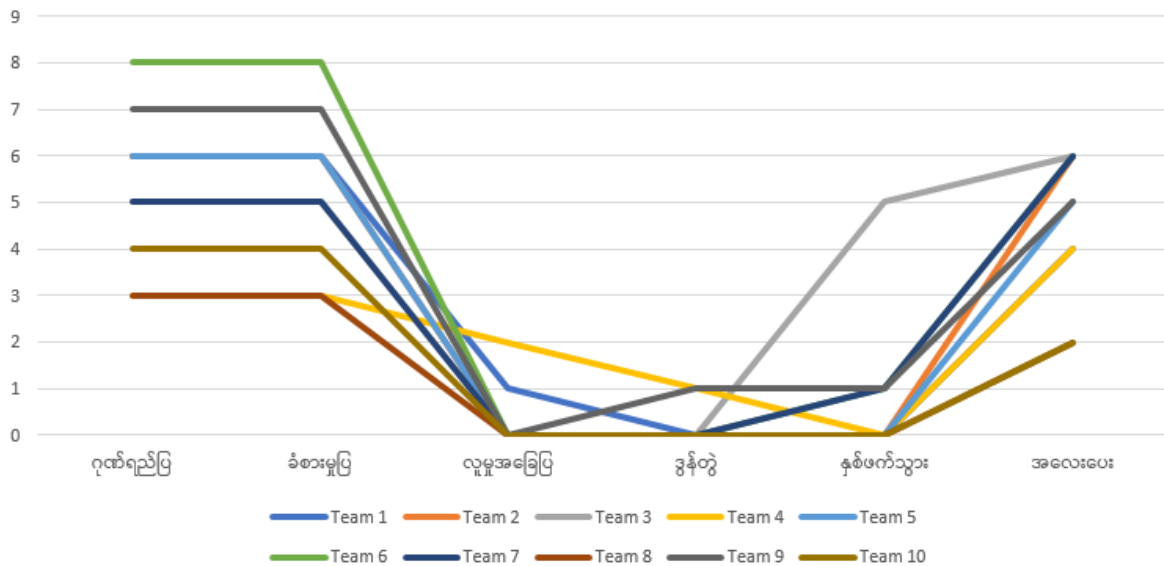
အလေ့လာခံပြန်လုံးများ ရွေးချယ်ရာတွင် ခေါင်းစဉ်ပါစကားအဆက်အစပ်အရ အလေးပေးအနက် တူညီနိုင်သည့် ပြန်လုံးများကို ရွေးချယ်ပါသည်။ ပွဲစဉ် (၅) ပွဲ၊ ပြိုင်ပွဲဝင်အဖွဲ့ (၁၀)ဖွဲ့၏ ပြန်လုံးများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာထားပါသည်။ ကောက်ယူရရှိထားသော အချက်များကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာရာတွင် အထက်၌ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သော လိချ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် (၇) မျိုးကိုအခြေခံပါသည်။ ပြန်လုံးခွင် အလိုက် အနက်အမျိုးအစားသုံးနှုန်းမှု ကြိမ်နှုန်းကို ကောက်ယူ ခြင်းဖြစ်ပြီး စကားလုံးများကို ရေတွက်ခြင်း မဟုတ်ပါ။ အနက်သည် စကားလုံးအဆင့်တွင်လည်း သက်ရောက်နိုင်သကဲ့သို့ စာပိုဒ်အဆင့်၊ စာပုဒ်အဆင့်ခြုံ၍ အနက် ကောက်ရသည်များလည်း ရှိသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်အသုံးပြုမှု ကြိမ်နှုန်းကို တွက်ချက် သကဲ့သို့ ခွင်အလိုက် အနက်အသုံးပြုပုံ၊ ချိတ်ဆက်ပုံကိုလည်း ထည့်သွင်းစိစစ်ပါသည်။ အရည်အသွေးနှင့် အရေအတွက် နှစ်မျိုးလုံးကို အခြေခံသည့် သုတေသနအမျိုးအစား ဖြစ်ပါသည်။

၄။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်

အလေ့လာခံအဖွဲ့(၁၀)၏ ပြန်လုံးများမှ အနက်အဓိပ္ပာယ်အသုံးပြုမှုကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကြည့် သောအခါ အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

	Team 1	Team 2	Team 3	Team 4	Team 5	Team 6	Team 7	Team 8	Team 9	Team 10	Total	Percentage
ဂုဏ်ရည်ပြ	6	6	5	3	6	8	5	3	7	4	53	30.46%
ခံစားမှုပြ	6	6	5	3	6	8	5	3	7	4	53	30.46%
လူမှုအခြေပြ	1			2							3	1.72%
ဒွန်တွဲ				1							1	0.57%
နှစ်ဖက်သွား			5			1	2		1		9	5.17%
အလေးပေး	4	6	6	4	5	6	6	2	5	2	46	26.44%
	4.25	6	5.25	2.6	5.666667	5.75	4.5	2.666667	5	3.333333	174	100.00%
	S 3:28	S 14:00	S 3:50	S 19:15	S 3:30	S 18:05	S 2:45	S 15:30	S 3:30	S 20:20		
	E 12:10	E 29:00	E 16:42	E 32:06	E 16:11	E 31:07	E 13:25	E 26:53	E 17:41	E 30:28		
	D 8:42	D 15:00	D 16:42	D 12:51	D 12:41	D 13:02	D 10:40	D 11:23	D 14:11	D 10:18		
	99	114	100	95	100	116	107	101	101	93		

ပြိုင်ပွဲဝင်အဖွဲ့(၁၀)ဖွဲ့၏ အနက်သုံးနှုန်းမှု ကြိမ်နှုန်းပြ မျဉ်းများ

ပုံ(၁) ပြိုင်ပွဲဝင်အဖွဲ့(၁၀)ဖွဲ့၏ အနက်သုံးနှုန်းမှု ကြိမ်နှုန်းပြမျဉ်းများ(၁၀)

ပြက်လုံးဖန်တီးရာတွင် အဓိကအသုံးပြုလေ့ရှိသောအနက်မှာ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ဖြစ်ပါသည်။ ၃၀.၄၆ ရာနှုန်းအထိ အသုံးပြုထားပါသည်။ “ငိုစရာကြောင့်ရယ်ရသည်” ဟူသော ခေါင်းစဉ်ဖြင့်ယှဉ်ပြိုင်သောအဖွဲ့(၂)၏ ပြက်လုံးခွင်တစ်ခုတွင် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်အသုံးပြု၍ ပြက်လုံးဆင် ထားပုံကို သာဓကအဖြစ် ကြည့်မြင်နိုင်သည်။ ပြက်လုံးမှာ

မိုး။ ။ ငိုစရာ အကြောင်းလေး ပြောပြချင်တယ်ဆို ငါ့ရပ်ကွက်။ မင်းသိပါတယ် ရွှေပြည်သာ။ ငါ့အိမ်အနောက်ဘက်မှာ နာရေးအိမ်တစ်ခုဖြစ်နေတယ်။ နာရေးတစ်ခုဖြစ်တော့ အဲနာရေးကို ငါကြည့်တဲ့ အခါကျတော့ အသက်က တော်တော် ကြီးကြီးကွ။ အသက် ၉၄ နှစ်ရှိပြီ။ အဘွားကြီးကွ။ ချမ်းသာ လိုက်တာလည်း လွန်ရောကွာ။ ဒါပေမယ့် ငါကြည့်ရင်း ကြည့်ရင်းနဲ့ ငိုပုံငိုနည်းကိုက ရယ်စရာ ဖြစ်နေတာ။

ဒွဲ။ ။ ဘယ်လို ငိုလို့တုံး။

မိုး။ ။ “အမယ်လေး အဘွားရယ် အဘွားရဲ့ ... အသေစောလို့ နှမြောလှချည်ရဲ့” တဲ့။ ကဲ ၉၆နှစ်ကို အသေစောလို့ နှမြောသေးတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်က ကြားရင် ရယ်စရာကြီး။

ဒွဲ။ ။ အေးပေါ့။ အေးပေါ့။ ၉၀ ကျော်ကြီးကို အသေစောတယ်တဲ့။ သူက အသက် ၂၀၀ လောက်ထိ နေချင်တာလား မသိဘူး။

မိုး။ ။ အဲဒီသဘော အဲဒီသဘော။ ငိုစရာကြောင့် ရယ်စရာ ဖြစ်ရတယ်ဆိုတာ အဲဒါ ကြောင့်။

“အသက် ၉၄ နှစ်” အဘွားကြီး” ဟူသော စကားလုံးများတွင် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်ခြင်း၊ အိုမင်းရင့်ရော်ခြင်း၊ လူ့သက်တမ်း၏ နှောင်းပိုင်းကာလ အပိုင်းအခြားဖြစ်ခြင်း ဟူသောဂုဏ်ရည်များ တွဲပါလျက်ရှိသည်။ အသက် ၉၄ နှစ် - အဘွား - နာရေး - အသေစောဟူသော စကားလုံးများကို တွဲစပ်သုံးလိုက်သောအခါ ရှိရင်းစွဲဂုဏ်ရည်ကို ဆန့်ကျင်ပြီး အမြီးအမောက်မတည့်မှု ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ရှေ့စကားလုံးနှင့် နောက်စကားလုံး အနက်အားဖြင့် မညီမညွတ်ဖြစ်မှုကိုအသုံးပြုပြီး ရယ်မောဖွယ် ဖြစ်အောင်ဖန်တီးထားသည်။ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်၏ အားကိုအခြေပြု၍ ပြက်လုံးခွင်ဆင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် ကပ်တွဲ၍ ပါလာတတ်သည်မှာ ခံစားမှုပြအနက်များဖြစ်သည်။ အညွန့်ပြု စကားလုံး၏ အမျိုးမျိုးသော ဂုဏ်ရည်တို့အပေါ်မူတည်၍ ခံစားမှုအနက်များသည်လည်း ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်။ “ဒဿဂီရိ” ဟု ဆိုလိုက်လျှင် “အဓမ္မသမား” ဟူသောဂုဏ်ရည်နှင့်တွဲ၍ မြင်သည်လည်းရှိမည်။ “အချစ်ကြီးသူ” ဟူသောဂုဏ်ရည်နှင့်တွဲ၍ မြင်သည်လည်းရှိမည်။ ထိုဂုဏ်ရည်များ၏ နောက်တွင် နှစ်မြို့ခြင်း၊ မနှစ်မြို့ခြင်း၊ ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်းစသော ခံစားမှုပြအနက်များ ကွဲပြားသွားပေသည်။ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် ခံစားမှုပြအနက်တို့သည် ယှဉ်ကပ်၍လိုက်ပါလာ တတ်သော သဘောရှိသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ပြက်လုံးဆရာတို့က ပရိသတ်၏ ခံစားမှုကို လှုံ့ဆော်ရာတွင် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ကို ပဓာနပြုပြီး ခံစားမှုပြအနက် သက်ရောက်လာအောင် ဖန်တီးယူကြခြင်းဖြစ်သည်။

အထက်က သာဓကဆောင်ခဲ့သော ပြက်လုံးကိုပင် ပြန်၍ကြည့်ပါမည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် “နာရေး” ဟူသော စကားလုံးနှင့်ကပ်၍ ပါလာတတ်သည့် ခံစားမှုမှာ ပူဆွေးသောကဖြစ်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ သို့သော် အသက် ၉၄နှစ် - အဘွား - နာရေး - အသေစော ဟူ၍ ရှေ့နောက် အမြီးအမောက်မတည့်သော ဂုဏ်ရည်ပြအနက်များကို တွဲစပ် အသုံးပြုလိုက်သောအခါ ခံစားမှုပြအနက်လည်း ပြောင်းလဲသွားသည်။ ဝမ်းနည်းဖွယ်အနက်ထက် ပြုံးချင်စဖွယ်အနက်မျိုးဖြစ်လာ သည်။ ခေါင်းစဉ်အရ အလေးပေးအနက်ဖြစ်သော ဆန့်ကျင်အနက်သဘောလည်း သက်ရောက်သည်။ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် ခံစားမှုပြအနက်များကို ဤသို့ ချိတ်ဆက် အသုံးပြုကာ ပြက်လုံးဖန်တီးခြင်းသည် အတွေ့ရအများဆုံးအတွဲအစပ်ဖြစ်ပြီး ၃:၁ ခန့်၊ ၃၀.၄၆ ရာနှုန်းအထိ အသုံးပြုထားပါသည်။

ဒုတိယအများဆုံးတွေ့ရသော အနက်တွဲစပ်အသုံးပြုမှုပုံစံမှာမူ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် အလေးပေးအနက် ချိတ်ဆက်ထားသော ပုံစံဖြစ်သည်။ အလေ့လာခံ ပွဲစဉ် (၅) ခု၏ ခေါင်းစဉ်များ အရ ပြက်လုံးခွင်၏ အလေးပေးအနက်သည် ဆန့်ကျင်အနက်များဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသည်။

ပွဲစဉ်	ခေါင်းစဉ်	အလေးပေးအနက်
၁	ငိုစရာကြောင့်ရယ်မိသည်	ငိုရယ်-
၂	မိုးနဲ့မြေကြီး	မိုးမြေကြီး-
၃	အဆိုးထဲက အကောင်း	အဆိုးအကောင်း-
၄	ယုံချင်ယုံ မယုံချင်နေ	ယုံမယုံ-
၅	ချစ်တုန်းမုန်း စကားပြော	ချစ်မုန်း-

“ယုံချင်ယုံ မယုံချင်နေ”ဟူသောခေါင်းစဉ်ဖြင့် ယှဉ်ပြိုင်သော အဖွဲ့(၇)၏ ပြက်လုံးခွင်တစ်ခုတွင် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် အလေးပေးအနက် တွဲစပ်အသုံးပြုသည့် ပုံစံကို သာဓကအဖြစ် ကြည့်မြင်နိုင်သည်။ ပြက်လုံးမှာ

စိစိ။ ။ သူများအတင်းမပြောဘူးကွာ။ အခု ... ကျွန်တော်တို့ လူရွှင်တော်စတားမှာဆိုရင်
ဟောဒီက ရွှေဖလားက မြှင့်တင်ပေးလိုက်တဲ့ လူရွှင်တော် အတွဲတွေ အတွဲတွေ
အောင်မြင်လို့ ကြီးပွားသွားပါပြီ။ သူတို့ညီအစ်ကိုတတွေ ပူးပေါင်းမှုကြောင့်
ဖြစ်ပါတယ် ...

ချစ်ဖူး။ ။ ဟား ဟား ဟား မင်းကများ ငါ့ကိုများ အဲဒါမလိုက်နိုင်ဘူး ထင်လို့လား။ ...

စံစံ။ ။ ဟုတ်တယ်လေ။ မင်း မယုံချင်နေ။ ငါတို့ လူရွှင်တော်အတွဲတွေ ...

ချစ်ဖူး။ ။ ဟုတ်လား။ လူရွှင်တော်အတွဲတွေလား။ ဘယ်သူတွေ ဘယ်သူတွေတုံး။

စံစံ။ ။ မိုးတိမ်၊ ဝက်မ အောင်မြင်တဲ့အတွဲတွေ။ ချစ်ချော၊ ပွမ်ပွမ်၊ ဒဲဒဲ၊ စိစိ၊ ချိုတူး၊
သာလောင် စတားကနေ အောင်မြင်သွားတဲ့ အတွဲတွေ။ ညီအစ်ကိုစိတ်ဓာတ်နဲ့
ပြိုင်သွား ကြတာ။

ချစ်ဖူး။ ။ (အဆောင်သရဲသီချင်းသံစဉ်ဖြင့် သီချင်းဆို)... “အခုတော့ ကွဲသွားပြီ။ အခုတော့
ကွဲသွားပြီ။ နောက်တစ်ဖွဲ့ ဖွဲ့လိုက်ပြီ။ ဘယ်သူလဲလို့မမေးပါနဲ့။ ကိုချိုတူးနဲ့
သာလောင်ကွယ်”

စိစိ။ ။ ဟေ့ကောင် ငါက ယုံကြည်အောင် ပြောပြနေတာကွ။

ချစ်ဖူး။ ။ ငါ မယုံဘူး။”

အချင်းချင်း၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံများ၊ ပြဿနာများမှတစ်ဆင့် ဖန်တီးထားသော အကန့်အကျောက်ဟာသ (Deprecating Humor) ဖြစ်သည်။ မိုးတိမ်၊ ဝက်မ၊ ချစ်ချော၊ ပွမ်ပွမ်၊ ဒဲဒဲ၊ စိစိ၊ ချိုတူး၊ သာလောင်ဟူသော တစ်ဦးဆိုင်အမည်များတွင် ထင်ဟပ်နေသည့် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ကို အခြေခံသည်။ “မိုးတိမ်၊ ဝက်မ” “ချစ်ချော၊ ပွမ်ပွမ်” “ဒဲဒဲ၊ စိစိ” “ချိုတူး၊ သာလောင်” ဟူသော အမည် အတွဲများ၏နောက်တွင် “လူရွှင်တော်စတားပြိုင်ပွဲဝင်များ” “အောင်မြင်ကျော်ကြားသော လူရွှင်တော် များ” “အပေးအယူမျှ၊ အတွဲညီညီပြိုင်ပွဲဝင်ခဲ့ကြသူများ” စသည့် ဂုဏ်ရည်များက ကပ်ပါနေသည်။

သို့သော် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်သည် အချိန်ကိုလိုက်၍ ပြောင်းလဲတတ်သော သဘောရှိသည်။ ယခု ပြက်လုံးပြက်ချိန်၌ “မိုးတိမ်၊ ဒဲဒဲ” “စိစိ၊ ချစ်ဖူး” စသည်ဖြင့် အတွဲအသစ်များ ပြောင်းလဲသွားပြီဖြစ်သည်။ နာမည်ကျော် ချိုတူး၊ သာလောင်အတွဲသည်လည်း ထိုနည်းတူပင်ဖြစ်သည်။ တစ်ဦးကပူးပေါင်းမှု၊ အတွဲညီမှု ဂုဏ်ရည်များကို ယုံစေလို သည်။ တစ်ဦးက အခြားဂုဏ်ရည် တစ်ခုဖြစ်သော ကွဲမှုကိုပြု၍ မယုံအောင်ပြောသည်။ ပူးပေါင်း-ကွဲ၊ ယုံ-မယုံ ဟူ၍အနက်ဆန့်ကျင် စကားလုံးများကို အသုံးပြုကာ ခေါင်းစဉ်၏ အလေးပေးအနက်နှင့် ချိတ်ဆက်မိအောင် ဖန်တီးထားသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဂုဏ်ရည်ပြအနက် နှင့် အလေးပေးအနက်တွဲ၍ အသုံးပြုပုံသည် ဒုတိယအတွေ့ရများဆုံးပုံစံဖြစ်ပြီး ၂၆.၄၄ ရာနှုန်းအထိ ရှိသည်။

နှစ်ဖက်သွားအနက်-ဂုဏ်ရည်ပြအနက်-ခံစားမှုပြအနက် တွဲသုံးသော အနက်စီစဉ်ပုံမှာမူ တတိယ အတွေ့ရအများဆုံးဖြစ်သည်။ ပြင်ပွဲဝင်အဖွဲ့(၁၀)ဖွဲ့ အနက် (၄) ဖွဲ့တွင်သာ ဤပုံစံအတွဲအစပ်ကို တွေ့ရသည်။

ဝမ်းတူး။ ။ မိုးဆိုလည်း မိုးရဲ့တန်ဖိုး၊ မြေကြီးဆိုလည်း မြေကြီးတန်ဖိုး ရှိတယ်ကွ။

ငွေတိုး။ ။ ခင်ဗျား ... မြေကြီးတန်ဖိုးသိလား။ မသိရင် ကျွန်တော်ပြောပြမယ်။
ဝင်ဒါမီယာထဲဆို သိန်းထောင်ချီတယ်ဗျာ။ လှိုင်သာယာဆို
ရာချီတယ်ဗျာ။ ကျူးကျော် တဲဆို တစ်ပြားမှ ပေးစရာမလိုဘူး။

ဝမ်းတူး။ ။ နင့် အဲဒီမြေကြီးတန်ဖိုး ပြောနေတာ မဟုတ်ဘူးဟဲ့။

(မိုးနဲ့မြေကြီး၊ အဖွဲ့(၃))

“တန်ဖိုး” ဟူသည် “ကျေးဇူးဂုဏ်” ဟူသော အနက်ကိုလည်းဆောင်သည်။ “သတ်မှတ်ထားသောငွေ၊ ကျသင့်သောအဖိုးအခ” ဟူသော အနက်ကိုလည်း ဆောင်သည်။ မြေကြီး၏ကျေးဇူးဂုဏ်ကို ရည်ညွှန်းရမည့်အစား မြေကြီး၏ဈေးနှုန်း၊ မြေဈေး ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ဖြင့် အနက်ကစားခြင်းဖြစ်သည်။ ဝင်ဒါမီယာ-လှိုင်သာယာ-ကျူးကျော်တဲ စသည့် စကားလုံးများမှ ပံ့ပိုးလာသော ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် တွဲစပ်လိုက်သောအခါမူ ခံစားမှုပြအနက်ထိပါ ထင်လာသည့် ပြက်လုံးမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ အနက် တွဲစပ်ပုံမျိုးမှာ ၅.၁၄ ရာနှုန်းသာရှိသည်။ ပြင်ပွဲတွင် ဇာတ်ကြောင်းပြောပြက်လုံး၊ အကန်အကျောက် ပြက်လုံးများကို အဓိကအသုံးများပြီး စကားလိမ်ပြက်လုံးခွင် နည်းသောကြောင့် ဤကဲ့သို့ အနက် စီစဉ်တွဲစပ်ပုံ နည်းသွားခြင်းဖြစ်သည်။

လူမှုအခြေပြအနက်၊ ဒွန်တွဲအနက်တို့ကိုသုံး၍ ပြက်လုံးဖန်တီးမှုမျိုးကိုမူ အနည်းအကျဉ်းသာ တွေ့ရသည်။

စို။ ။ ဒါပေမယ့် ငါက သေရမှာ မကြောက်ဘူး မသေတဲ့နည်း စိုဖြေဆီမှာ ရှိတယ်

စိမ်း။ ။ ဟာ လုပ်စမ်းဗျာ

စို။ ။ မသေတဲ့နည်းရှိတယ် မင်းလိုချင်လား

စိမ်း။ ။ ဟာ လိုချင်တာပေါ့

စို။ ။ မသေတဲ့နည်းပေးမယ် မသေချင်ရင် ဘုန်းကြီးဝတ်

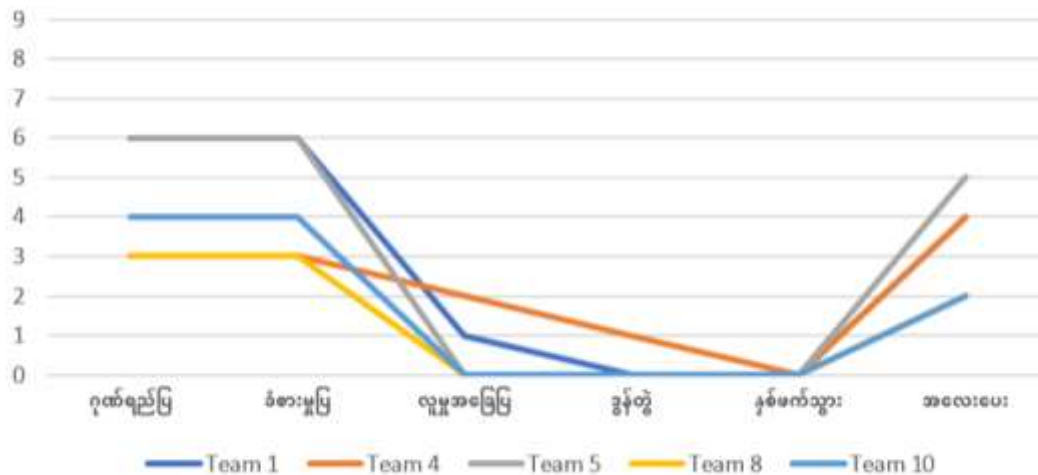
စိမ်း။ ။ ဘုန်းကြီးဝတ်ရင် မသေဘူးလား

စို။ ။ ပျံလွန်တော်မူတာပဲ ရှိတာပေါ့

ဟူ၍ “သေ” နှင့် “ပျံလွန်တော်မူ”ဟူသော စကားလုံးနှစ်လုံးဖြင့် လူမှုအခြေပြအနက် သက်ရောက်အောင် ဖန်တီးထားသော ဟာသမျိုးမှာ ပြက်လုံးခွင် (၂) ခုတွင်သာ တွေ့ရပါသည်။ ယှဉ်ပြိုင်ချိန် (၁၅)မိနစ်အတွင်း နောက်ခံဆက်တင်သုံး၍ သဏ္ဌာန်လုပ် သရုပ်တူပြုရသော ပြက်လုံးခွင်များ ဖန်တီးနိုင်ခြေ နည်းပါးသောကြောင့် လူမှုအခြေပြအနက် အသုံးပြုမှုနည်းသွားခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ဆရာဇော်ဂျီ၏ “လိပ်ခွပ်လို့ သမင်သေ” “ပေါင်မှန် လို့ မျက်စိကျိုး” “သွားဟောက် တောက်ကန်း”

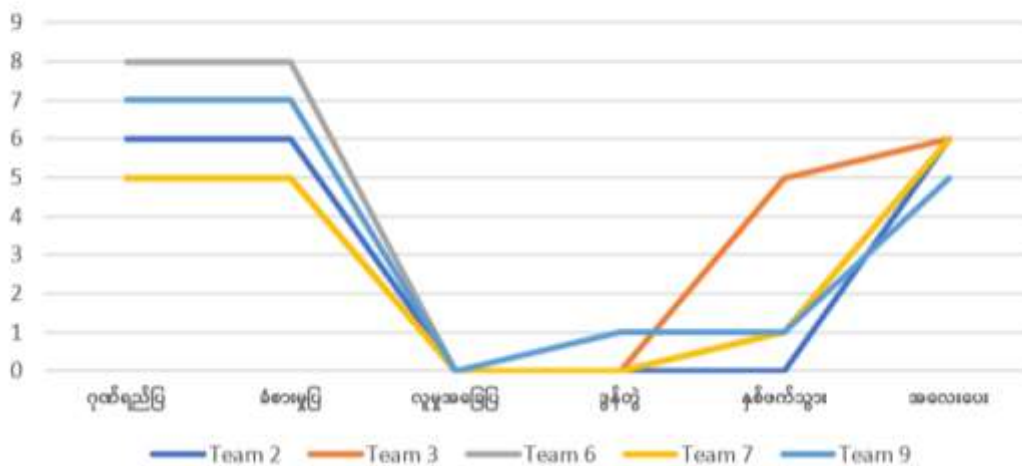
စသည်တို့ကဲ့သို့ ဒွန်တွဲအနက် အမြီးအမောက် မတည့်မှုထင်ရှားသည့် ပြက်လုံးများမတွေ့ရသလောက် ပင်နည်းပါးပါသည်။ အဖွဲ့(၄)၏ ပြက်လုံးခွင် တစ်ခုတွင် “သံဃာတော် စုစုပေါင်း (၁)ပါး တိတိကို” ဟူ၍ အနက်အား မထင်မရှားဖြင့်သာ တွေ့ရပါသည်။

ရှုံးနိမ့်အဖွဲ့များ၏ ပြက်လုံးများမှ အနက်သုံးနှုန်းမှု ကြိမ်နှုန်းပြမျဉ်းများ

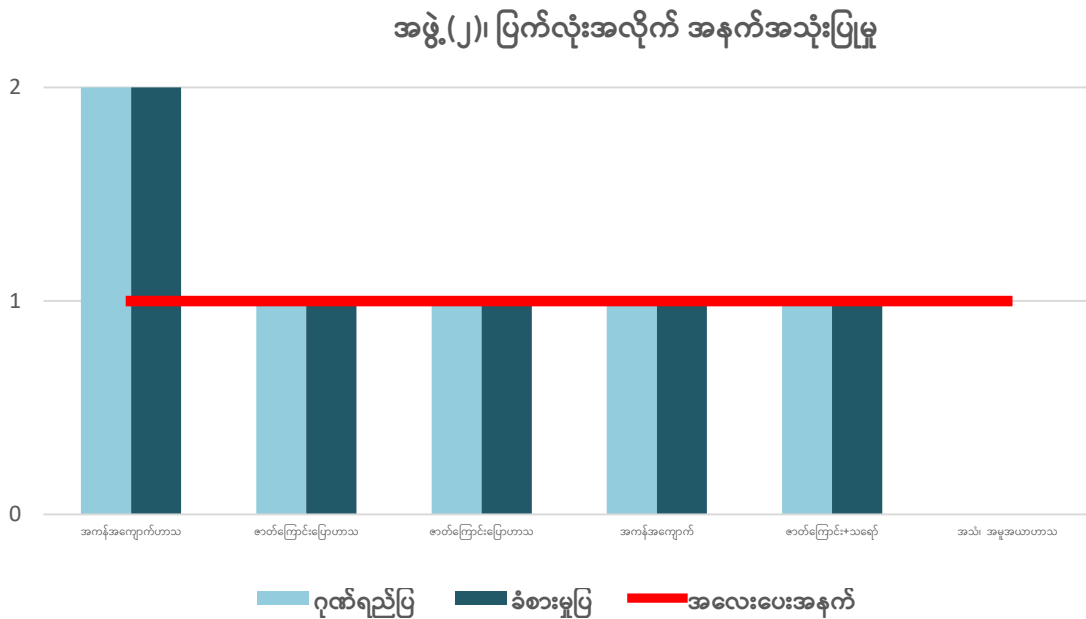
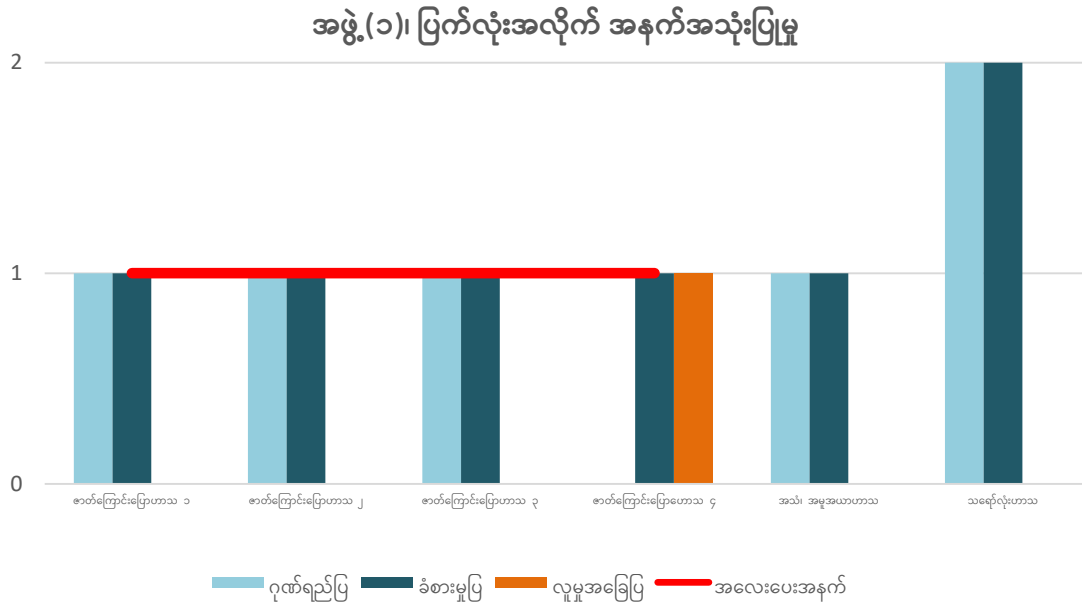
ပုံ(၂)

အနိုင်ရအဖွဲ့များ၏ ပြက်လုံးများမှ အနက်သုံးနှုန်းမှု ကြိမ်နှုန်းပြမျဉ်းများ

ပုံ (၃)

ပြိုင်ပွဲဝင်အဖွဲ့(၁၀)ဖွဲ့လုံး၏ ပြက်လုံးများတွင် အဓိကတူညီသည့်အချက်တစ်ခုမှာ ဂုဏ်ရည်ပြ အနက်ကိုအားပြု၍ ဖန်တီးခြင်းဖြစ်သည်။ လူမှုအခြေပြအနက်ကို အနည်းဆုံးအသုံးပြုကြသည်။ ကြိမ်နှုန်းပြမျဉ်းများအရကြည့်လျှင် အနိုင်ရအဖွဲ့များသည် ဘာသာစကားဖြင့် အနက်ကစားနိုင်မှု စွမ်းရည် ပို၍ မြင့်ကြောင်းတွေ့နိုင်သည်။ နှစ်ဖက်သွားအနက်ကို အခြေပြသည့် စကားလိမ်ပြက်လုံးများ ဖန်တီး နိုင်သော အဖွဲ့(၄)ဖွဲ့စလုံးသည်လည်း အနိုင်ရအဖွဲ့များပင်ဖြစ် သည်။ အဓိကခေါင်းစဉ်ပါ စကားလုံးများကို အခြေခံသည့် အလေးပေးအနက်နှင့် ချိတ်ဆက်မှုတွင်လည်း ပို၍အားကောင်းသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်သည်။

သာဓကအဖြစ် ဖော်ပြပါအဖွဲ့(၂)ဖွဲ့၏ ပြက်လုံးအလိုက် အနက်စီစဉ်မှုပုံစံကို နှိုင်းယှဉ် ကြည့်နိုင်သည်။ ပြက်လုံးခွင်တစ်ခုချင်းစီတိုင်းတွင် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ကိုအခြေပြု၍ အခြားအနက်များဖြင့် စီစဉ်ချိတ်ဆက်သည့် သဘောမှာ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အလေးပေးအနက်နှင့် ချိတ်ဆက်မှု မျဉ်းကို ကြည့်လျှင်မူအဖွဲ့ (၁)သည် ပွဲစဉ်တစ်ဝက်ခန့်မှ၍ ချိတ်ဆက်မှုလွတ်သွားကြောင်း တွေ့နိုင်သည်။ အဖွဲ့(၂)မှာမူ ပြက်လုံးခွင်အားလုံးတွင် အလေးပေးအနက်နှင့် ချိတ်ဆက်သွားနိုင်သည်။ ထိုသို့ ချိတ်ဆက်နိုင်မှုကြောင့် ပြက်လုံးများသည် ခေါင်းစဉ်နှင့် အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်လာပြီး ပြိုင်ပွဲ၌ တစ်ဖက်လူ ထက် အားသာစေကြောင်း တွေ့ရသည်။

သုံးသပ်ချက်

သဘောလက္ခဏာပြအနက်သည် ဘာသာစကားအတွက် အချက်အချာကျသော အနက်ဖြစ်သည် ဟု ဆိုလျှင် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်သည် ပြက်လုံးဖန်တီးရာတွင် အချက်အချာကျသော အနက်ဖြစ် သည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ကို အခြေခံ၍ အခြားသော ဂယက်အနက်များဖြစ်သည့် ခံစားမှုပြအနက်၊ နှစ်ဖက်သွားအနက်တို့ကို စီစဉ်ချိတ်ဆက်ကြသည်။

ပြက်လုံးဖန်တီးရာတွင် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်သည် အသုံးများသော အနက်ဖြစ်ပြီး ၃၀.၄၆ ရာနှုန်း အထိ အသုံးပြုထားသည်။ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် ကပ်တွဲပါလာတတ်သည်မှာ ခံစားမှုပြ အနက်များဖြစ် သည်။ ဂုဏ်ရည်ကြောင့် ခံစားမှုပြအနက်တွင် ဂယက်ထင်လာတတ်သည့် သဘောကို ပြက်လုံးခွင်ပါ အနက်အတွဲအစပ်များမှတစ်ဆင့် မြင်နိုင်သည်။ လူ့ရွှင်တော်တစ်ဦးသည် ပရိသတ်၏စိတ်ကို နှစ်သက် ရွှင်မြူး လှုပ်ခတ်စေလိုပါက စကားလုံးများ၏ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်များကို ကောင်းစွာနားလည် အသုံးပြု တတ်ရန် လိုအပ်ပေသည်။

ပြက်လုံးခွင်အလိုက် အနက်စီစဉ်တွဲစပ်ရာတွင်မူ အလေးပေး အနက်နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်မှုသည် အဓိကကျသည်။ ဟာသပညာရှင်သည် ခေါင်းစဉ်က ညွှန်းဆိုထားသော အလေးပေးအနက်ကို သတိပြု မိရန်လိုသည်။ ပြက်လုံးခွင်တစ်ခုဖန်တီးရာတွင် အလေးပေးအနက်သို့ ရောက်သည်အထိ အတတ်နိုင်ဆုံး စီစဉ်ချိတ်ဆက်ရမည်။ အထူးသဖြင့် ပြိုင်ပွဲဝင်ပြက်လုံးများတွင် ဖြစ်သည်။ ပရိသတ်က တသောသော ရယ်မောအားပေးပါသော်လည်း အကဲဖြတ်ရမှတ် နည်းခြင်းမှာ အလေးပေးအနက်နှင့် စီစဉ်ချိတ်ဆက် နိုင်မှု အားနည်းခြင်း၊ အချိတ်အဆက် လွတ်သွားခြင်း တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။

အကဲဖြတ်ရမှတ် မြင့်မားသော ပြက်လုံးများ၏ အနက်စီစဉ်ချိတ်ဆက်ပုံကို ကြည့်လျှင် မည်သည့် အနက်ကို အခြေပြုသည်ပင်ဖြစ်စေ ခေါင်းစဉ်၏ အလေးပေးအနက်နှင့် ချိတ်မိအောင် ဖန်တီးလေ့ ရှိကြသည်ကိုတွေ့ရသည်။ အနိုင်ရအဖွဲ့များ၏ ပြက်လုံးများတွင် အဓိကအသုံးပြု လေ့ရှိကြသော အနက် စီစဉ်တွဲစပ်ပုံမှာ

“ဂုဏ်ရည်ပြအနက် + ဂယက်အနက်တစ်မျိုးမျိုး (ခံစားမှုပြ၊ နှစ်ဖက်သွား ...) + အလေးပေးအနက်”

ပုံစံဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ပြိုင်ပွဲဝင် ပြက်လုံးများ ဖန်တီးမည်ဆိုပါက ယင်းအတွဲအစပ်ပုံစံကို နမူနာ ပြုဖန်တီးနိုင်သည်။ စကားနှင့်အနက်ကို နေရာတကျ စီမံသုံးစွဲတတ်ခြင်းသည် ပြက်လုံးဖန်တီးမှု အတတ်ပညာပင်ဖြစ်ပေသည်။

နိဂုံး

ပြက်လုံးဖန်တီးရာတွင် အဓိကအချက်အချာကျသော အနက်များနှင့် အနက်စီစဉ်တွဲစပ်ပုံများကို ဤစာတမ်းတွင် သိမြင်နိုင်ပါသည်။ ပြိုင်ပွဲဝင်ပြက်လုံးများဖန်တီးလိုသူတို့အတွက်လည်းကောင်း၊ အနက် အဓိပ္ပာယ်ဆိုင်ရာ လေ့လာလိုသူတို့အတွက်လည်းကောင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အထောက်အပံ့ပြုမည်ဟု

မျှော်လင့်ပါသည်။ စင်စစ် ပြက်လုံးဟူသည် စကားပုံစံ (verbal expression)၊ စကားမဟုတ်သောပုံစံ (non-verbal expression) နှစ်မျိုးလုံး ပူးတွဲပါဝင်လျက်ရှိသော ဘာသာစကားပုံစံတစ်ခုပင်ဖြစ်ပါသည်။ ပြက်လုံးများတွင် အသံနှင့်အနက် ကစားပုံများကို ထပ်မံလေ့လာနိုင်ပါသည်။ စကားမဟုတ်သောပုံစံများ၊ စကားယှဉ်တွဲအပြုအမူများနှင့် အနက် ကစားပုံကိုလည်း လေ့လာဆန်းစစ်မှုများ ပြုနိုင်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ခင်မင်၊ မောင် ။(၂၀၁၆) ။(ခန့်ဖြူ) **အတ္ထုပ္ပတ္တိအနုပညာ** ။ ရန်ကုန်၊ The Key Collection ။

ခင်မျိုးချစ်။ ။ အနောက်တိုင်း ဟာသစာပေ။(၁၉၇၃) **ဟာသစာပေစာတမ်း** ။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။(၁၀၅-စာ ၃၁)

ချစ်စရာ။ ။(၂၀၀၃) **ကျွန်တော်သိမိသော လူရွှင်တော်ကြီးများနှင့် ကျွန်တော်နှင့် ခေတ်ပြိုင် လူရွှင်တော်များ** ။ ရန်ကုန်၊ စစ်သည်တော်စာပေ။

ဇော်ဂျီ။ ။(၂၀၀၄) **ရသစာပေအဖွင့်နှင့်နှိပ်နှိပ်**။ ရန်ကုန်၊ နှင်းဦးလွင်စာပေ။(ဒုကြိမ်)

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၁၈)။ **မြန်မာအဘိဓာန်** (တကြိမ်)။ နေပြည်တော်၊ မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်း ဘာသာစကားဦးစီးဌာန။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Leech, G. (1985). Semantics: *The Study of Meaning*. 2nd ed. Harmondsworth: Penguin Books Ltd.

Wells, Pam. (2007). *Invitations to Laughter: A Microanalysis of Televised Stand-up Comedy Performances*. [Doctoral dissertation, University of York]

အင်တာနက်အကိုးအကား

Davis, Paige. (2017). How Children Develop A Sense Of Humor (Published 2017, May 2). <https://theconversation.com/how-children-develop-a-sense-of-humour-77028>

နောက်ဆက်တွဲ
မူရင်းကောက်နုတ်ချက်များ

စဉ်	မူရင်းကောက်နုတ်ချက်များ	ကိုးကားသည့်စာမျက်နှာ
၁	CONCEPTUAL MEANING (sometimes called 'denotative' or 'cognitive' meaning) is widely assumed to be the central factor in linguistic communication. (Leech,G., 1985, pp. 9)	၅
၂	Connotative meaning is the communicative value an expression has by virtue of what it refers to, over and above its purely conceptual content. (Leech,G., 1985, pp. 9)	၅

ပုဂံခေတ်ဦးကျိန်စာများလေ့လာချက်(စကားသုံးဟန်)

ဇင်မာထွေး^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ‘ပုဂံခေတ်ဦးကျိန်စာများလေ့လာချက် (စကားသုံးဟန်)’ဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာစကား နယ်ပယ် စကားပြေကဏ္ဍလာ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများ၏ စကားသုံးများကို ရေးဟန်ပညာ ရှုထောင့်မှ လေ့လာထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အလေ့လာခံမှာ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာ(၉)ချပ်ပါ ကျိန်စာများဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာမှုနည်းနာအနေဖြင့် ရေးဟန်ဟူသည် ရွေးချယ်မှုဟူသော သီအိုရီကိုအသုံးပြုထားပါသည်။ သုတေသနနည်းနာအဖြစ်ရှိပြီး အချက်အလက်များအပေါ် အခြေပြုလေ့လာ နည်းနှင့်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဆန်းစစ်နည်းတို့ကို အသုံးပြုထားပါသည်။ သုတေသနမေးခွန်းအဖြစ် ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာပါ ကျိန်စာများတွင် မည်သို့သော စကားလုံးအမျိုးအစားများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသနည်း၊ မည်သို့သော စကားသုံးကို အသုံးပြုလေ့ရှိသနည်း၊ ထိုစကားလုံး၊ စကားသုံးများသည် ကျိန်စာ၏ဟန်ကို မည်သို့ ဖြစ်ပေါ်စေသနည်း။’ တို့ကိုတွေ့ရပါသည်။ သုတေသနပြဿနာမှာ ပုဂံခေတ်ဦး ကျောက်စာများတွင် ကျိန်စာများ ပါဝင်မှုရှိမရှိနှင့် ထိုကျိန်စာများတွင် အလှူရှင်(သို့မဟုတ်) စိတ်နေစရိုက်တို့ ထင်ဟပ်နေခြင်း ရှိ၊ မရှိ ဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာရာတွင် စကားလုံးများ၊ စကားသုံးများကို ရေတွက်ခြင်း၊ ဖွဲ့စည်းအသုံးပြု ပုံများကို လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်၊ အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်မှုရှိမရှိ၊ အလှူရှင် (သို့မဟုတ်)စိတ်နေစရိုက်တို့ကိုပါ ထင်ဟပ်မှုရှိ၊ မရှိတို့ကို သုံးသပ်ခြင်းတို့ကို လေ့လာပါသည်။ ဤစာတမ်း တွင် ရေးဟန်ပညာအရ စကားသုံးဟန်ကို ရာခိုင်နှုန်း၊ ကြိမ်နှုန်း၊ ပျမ်းမျှ၊ ဇယား၊ ဂရပ်ပုံတို့ဖြင့် တင်ပြထား ပါသည်။ တွေ့ရှိချက်မှာ ကျိန်စာများပါ စကားသုံးများသည် အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်မှုရှိပြီး ရေးထိုးသူ၏ စိတ်နေစရိုက်တို့ ထင်ဟပ်မှုရှိပါသည်။ ကျောက်စာများကို ရေးဟန်ပညာဖြင့် လေ့လာ လိုသူတို့အတွက် အထောက်အကူပြုမည့် စာတမ်းတစ်စောင်ဖြစ်ပြီး မြန်မာလူမျိုးတို့၏ စိတ်ရင်း စရိုက်များကို ထုတ်ဖော်တင်ပြနိုင်မည့် နိုင်ငံအကျိုးပြု၊ ဘာသာစကားအကျိုးပြုစာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံး- ရေးဟန်၊ စကားသုံးဟန်၊ စိတ်နေသဘောထားဟန်။

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းတွင် ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများ၏ စကားသုံးဟန်ကို ရေးဟန်ပညာ ရှုထောင့်မှ လေ့လာထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (ဘာသာဗေဒ)ပါမောက္ခဦးဇေမောင်၏ ပုဂံကျောက်စာ လက်ရွေးစင်စာအုပ်မှ သက္ကရာဇ် ၄၄၃ ကျော်မှသက္ကရာဇ် ၅၆၃ထိ ကျောက်စာများ(၁၅)ခုကို အလေ့ လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်လေ့လာထားပါသည်။ ကျိန်စာပါရှိသော ကျောက်စာမှာ(၉)ခုသာ တွေ့ရပါသည်။ အလေ့လာခံကျိန်စာများတွင် အသုံးပြုရေးထိုးခဲ့သော စကားလုံးနှင့် စကားသုံးဟန်များမှ တစ်ဆင့် အလှူရှင်၏ စိတ်နေသဘောထားဟန်ကို ဖော်ထုတ် တင်ပြထားသည်။ လေ့လာရာ၌ မောင်ခင်မင် ၏ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း(ခန့်ဖြူ)စာအုပ်ပါ ဟူသော သီအိုရီကို ‘ရေးဟန် ပြောဟန်ဟူသည် ရွေးချယ်မှု’ အခြေခံ အသုံးပြုထားပါသည်။

ကျိန်စာပါစကားသုံးဟန်ကို ရေးဟန်ပညာ(ဘာသာဗေဒ)ရှုထောင့်မှ လေ့လာခြင်းဖြင့် ပုဂံခေတ် ကျောက်စာများရှိ ကျိန်စာများပါ စကားသုံးများ၏ ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အသုံးပြုနိုင်မှု၊ ထိုအသုံး

^၁ မြန်မာစာပေ၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်။

များအရ အနှစ်သာရ ပေါ်လွင်နိုင်မှု၊ နာသူအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မှုနှင့် ထိုအသုံးကိုရွေးချယ် အသုံးပြုလိုက်သူ၏ စိတ်နေစိတ်ထားတို့ကိုပါ ခြုံငုံသုံးသပ်ဖော်ထုတ်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သုတေသနမေးခွန်းနှင့် ပြဿနာ

- (၁) ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများတွင် မည်သို့သော စကားလုံးအမျိုးအစား များကို ရွေးချယ်အသုံးပြုလေ့ရှိသနည်း။
- (၂) ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများတွင် မည်သို့သောစကားသုံးကို ရွေးချယ် အသုံးပြုလေ့ရှိသနည်း။
- (၃) ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများရှိစကားလုံး၊ စကားသုံးများသည် ကျိန်စာ၏ ဟန်ကို မည်သို့ဖြစ်ပေါ်စေသနည်း။

သုတေသန ပြဿနာ

ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများတွင် ကျိန်စာများ ပါဝင်မှုရှိမရှိနှင့် ထိုကျိန်စာများတွင် အလှူရှင် စိတ်နေစိတ်ထားတို့ ထင်ဟပ်နေခြင်း ရှိ (သို့မဟုတ်)မရှိ။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများ၏ စကားသုံးဟန်ကို ရေးဟန်ပညာ (ဘာသာဗေဒ) ရှုထောင့်မှ လေ့လာချဉ်းကပ်ထားသော သုတေသနကျမ်း၊ သုတေသနစာတမ်းများ မရှိသေးပါ။

၃။ နည်းနာ

၃.၁။ ပညာရပ်နည်းနာ

အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်မှ ထုတ်ဝေသော အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်(၂၀၀၄)တွင် ဟန်ကို “ပန်းချီစာ ရေးခြင်းစသည်တို့၏ နည်းတစ်ခု၊ ခေတ်တစ်ခေတ် လူတစ်စုံတစ်ဦး၏ သီးခြားဖြစ်သော သွင်ပြင် လက္ခဏာ၊ ထူးခြားထင်ရှားသည့် သွင်ပြင်၊ ပုံစံ၊ အပြုအမူ တစ်ခု”(စာ)ဟုလည်းကောင်း ဟန်ဟူသည် ရွေးချယ်မှုတစ်ခု(စာ)ဟုလည်းကောင်း၊ ရန်ဒေါ့ဖ်ကွရစ်က (Randolph Quirk)၏ စာအုပ်တွင် “ဟန် ဆိုသည်မှာ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ သုံးလေ့သုံးထဖြစ်နေသော ဘာသာစကားဆိုင်ရာ အသုံးများကို ရည်ညွှန်းနိုင်ပါသည်(၁၉၆၉စာ ၆)”ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုချက်များစွာ ရှိပါသည်။

ဤစာတမ်း၌ ဟန်သည် တစ်စုံတစ်ဦး လူမှုအဖွဲ့တစ်ခု၏ အခြားသူများနှင့်မတူ သိသာစွာ (သို့) ကွဲပြားနေသော ဘာသာစကား ရွေးချယ် အသုံးပြုမှုဟု သတ်မှတ်လေ့လာပါသည်။

ကျိန်စာ

မြန်မာအဘိဓာန်(၂၀၀၈)စာအုပ်တွင် ကျိန်စာ /ကျိန်ဇာ/ န-မည်သို့ပြုလျှင် မည်သို့ ဖြစ်ပါစေဟု ကျိန်ထားသည့်စကား၊ စာ (စာ ၃၁) ဟုလည်းကောင်း၊ oxford Languages တွင် တစ်စုံတစ်ဦးကို

အပြစ်ဒဏ်ပေးရန် သဘာဝလွန်စွမ်းအားကို ရည်ရွယ်ဖိတ်ခေါ်သည့် လေးနက်သော စကားခွန်းဟု လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

စကားလုံး

စကားလုံးသည် ဘာသာဗေဒအရ သတ်မှတ်ထားသော ဘာသာစကားအဆင့်တစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

စကားလုံးသတ်မှတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာအဘိဓာန် တွင်(၂၀၁၈)“စကားလုံးကို စကားလုံး/ ဧကလုန်း(စာ၈၇) အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိသော စကားတစ်ခု -န /” ဟုလည်းကောင်း၊ ပါမောက္ခ လိုင်းယင်း က Introduction to theoretical Linguistics စာအုပ်(၁၉၆၈)တွင် “စကားလုံးဆိုသည်မှာ အဓိပ္ပာယ်ရှိသော ယူနစ်တစ်ခု (စာ ၄၆)” ဟုလည်းကောင်း၊ ဘလွန်းဖီးက Language စာအုပ် (၁၉၆၉)တွင် ‘ စကားလုံးဆိုသည်မှာ သီးခြားရပ်တည်နိုင်သော အသေးဆုံး အစိတ်အပိုင်း’ (စာ၁၃၅) ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားကြပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းတွင် စကားလုံးကို အသေးဆုံးနှင့် သဒ္ဒါသဘောအရ မိမိဘာသာ သီးခြား ရပ်တည် နိုင်သည့် ယူနစ်အဖြစ် လေ့လာပါသည်။

စကားလုံးအမျိုးအစားများ

စကားလုံးများတွင် စကားရိုး၊ စကားရော၊ စကားပေါင်းဟူသည့် စကားလုံးဖွဲ့ပုံ သတ်မှတ်မှု ရှိပါသည်။ မြန်မာဘာသာစကားရှိ စကားလုံးများသည်လည်း တစ်ခုချင်းအနေဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ရှိသော၊ အသုံးပြုနိုင်သော စကားလုံးများ ပါဝင်သကဲ့သို့ ပေါင်းစပ်အသုံးပြုနိုင်သော စကားလုံးဖွဲ့စည်းမှုများလည်း ရှိပါသည်။

ဤစာတမ်းတွင် စကားလုံးများ၏ ဖွဲ့စည်းပုံကို စကားရိုး၊ စကားရော၊ စကားပေါင်းများဟု သတ်မှတ်လေ့လာမည် ဖြစ်ပါသည်။

စကားသုံးနှုန်းဟန်

ရေးဟန်စိစစ်ရာတွင် စကားသုံးနှုန်းဟန်စိစစ်ခြင်းလည်း ပါဝင်ပါသည်။ စကားသုံးနှုန်း ဟန်နှင့် ပတ်သက်၍ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းစာအုပ်(၂၀၁၁)တွင် ‘စကားလုံး များကို မည်သို့မည်ပုံ သုံးနှုန်းထားသည်ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည် (စာ ၆၃)’ဟု ရှင်းပြထားပါသည်။ ထို့ပြင် မောင်စူးစမ်း၏ ဘာသာဗေဒစာအုပ်(၁၉၉၆)တွင်

ဟန်သည် အတတ်ပညာသဘောအရ စကားလုံးတို့ကို ထားသို့ပုံ၊ နေရာကျစွာ ဖွဲ့စည်း ပေးပုံ၊ နေရာအရွေ့အပြောင်းလုပ်နိုင်ပုံတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည်ဟုဆိုလျှင် ဘာသာစကား တစ်ရပ်၏ ဟန်သည် ဤဘာသာစကားတွင် စကားပေါင်း မည်မျှ ဖန်တီးပေးနိုင်သနည်း ဆိုသော အချက်ပေါ်တွင် တည်လိမ့်မည် (စာ၉၃)

ဟုလည်းကောင်း၊ မိုးဝေမဂ္ဂဇင်း(၁၉၈၆)ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလ၏ ‘အကြွင်းမရှိခြင်း (သို့မဟုတ်) ကြိုး ရှည်ရှည်လှန်ခြင်းဆောင်းပါး’၌ ဟန်နှင့်ပတ်သက်၍ ‘စကားလုံးဖွဲ့စည်းမှု (Morpho logical) အပိုင်းသည် ဟန် (style) ကို ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်စေရာ၌ အဓိကကျေးဇူးပြုသော အချက်ဖြစ်သည် (စာ၉၃) ဟုလည်း ဆိုထားချက် ရှိပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းတွင် ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများ၏ ဟန်ကိုဖြစ်ပေါ်စေမည့် စကားသုံး များကို လေ့လာထားပါသည်။

(က) အနက်ပြစကားလုံးများနှင့် အသုံးပြစကားလုံးများ

စကားလုံးတို့တွင် အနက်ပြစကားလုံးနှင့် အသုံးပြစကားလုံးဟူ၍ရှိသည်။ အနက်ပြစကားလုံး ဆိုသည်မှာ လူမှုကိစ္စအမျိုးမျိုးကို အမည်တပ်ခေါ်ဝေါ်သော စကားလုံးမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုစကားလုံး မျိုးသည် နာမ်၊ ကြိယာကဲ့သို့သော ဝေါဟာရအနက်ရှိ စကားလုံးများဖြစ်ပြီး အနက်အဓိပ္ပာယ် ထင်ရှား သည်။ အရေအတွက်များသည်။ ထို့ပြင် မောင်ခင်မင် (ခနုဖြူ)၏ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း စာအုပ်(၂၀၁၁) တွင် “လူမှုကိစ္စအမျိုးမျိုး တိုးတက်ကျယ်ပြန့်လာသည်နှင့်အမျှ ထိုလူမှုကိစ္စများကို ရည်ညွှန်းသော အနက်ပြစကားလုံးများမှာ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ အသစ်အသစ် တိုးပွားလျက်ရှိပါသည်။ (စာ ၆၅) ဟု ရှင်းပြထားချက် ရှိပါသည်။

(ခ) သဘောပြစကားလုံးနှင့် အကောင်အထည်ပြစကားလုံးများ

သဘောပြစကားလုံးဆိုသည်မှာ အကောင်အထည် ရုပ်ဝတ္ထု၊ ဒြပ်ထည် မမြင်လွယ်သည့် စိတ် ခံစားချက်များ၊ အဖြစ်အပျက်များဆိုင်ရာ စကားလုံးများ(သာဓက-အလွမ်း၊ ဆင်းရဲ၊ နာကျင်) ဖြစ်ပါသည်။ အကောင်အထည်ပြ စကားလုံးဆိုသည်မှာ ရုပ်ဝတ္ထု၊ ဒြပ်ထည်တို့ မြင်သာသည့် စကားလုံးများ (သာဓက- လူ၊ခွေး၊အိမ်)ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့မမြင်သာသည့်အရာတို့ကို ရှင်းလင်းစွာသိမြင်လွယ်ရန်အတွက် အကောင်အထည်ပြ စကားလုံးများနှင့် ယှဉ်တွဲအသုံးပြုကြလေ့ ရှိပါသည်။ ထိုမမြင်သာသည့် အကြောင်း အရာများအတွက် မြင်သာသော အကောင်အထည်ရှိ ဒြပ်များကိုဖော်ညွှန်းသည့် စကားလုံးများနှင့် ယှဉ်တွဲပြောဆိုခြင်းဖြင့် ပြောလိုသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပေါ်လွင်လာစေပါသည်။ (ခင်မင်၊ ၂၀၁၁၊ စာ၆၇)

(ဂ) ယေဘုယျသုံးစကားလုံးများနှင့် ဝိသေသသုံးစကားလုံးများ

ဘာသာစကားရှိ စကားလုံးများ၏ ဆက်သွယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဒေါက်တာခင်အေး၏ အတ္ထ ဗေဒ(၂၀၀၄)စာအုပ်တွင် “စကားလုံး၏ ဆက်သွယ်မှုသည် အဘိဓာန်တွင် အကွာရာစဉ်ဖြင့် စီစဉ်ပြ ထားသည့် ဆက်သွယ်မှုမျိုးလောက်သာ မဟုတ်ဘဲ ကွန်ရက်သဖွယ် ဖွဲ့ယှက်တည်ရှိနေကြောင်း တွေ့ရပါသည် (စာ ၁၅၀)” ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဘာသာစကားတွင်းရှိ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဆက်သွယ်မှု ကွန်ရက်တစ်ခုအဖြစ် စကား လုံး၏ အနက်ဆက်သွယ်မှု ပါဝင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ယေဘုယျအသုံးသည် အဓိပ္ပာယ်ဆက်နွယ်ရာ စကားလုံး၏အဓိပ္ပာယ် တူညီချက် တစ်ခုကို ခြုံငုံသတ်မှတ် ပြောဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဝိသေသသုံးသည် ထိုသို့ခြုံငုံ ပြောသည့် အနက် အဓိပ္ပာယ်တွင် ပါဝင်သည့်အနက်အပြင် သီးခြားအနက်တစ်ခုကို ဖော်ဆောင်သုံးသော စကားလုံးမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) စာပေသုံးစကားလုံး

ရှေးစာပေကျမ်းဂန်များ၊ ကဗျာလင်္ကာများတွင် သုံးနှုန်းခဲ့သောစကားလုံးများကို နှောင်းခေတ်များတွင် ဆက်လက်သုံးနှုန်းလေ့ရှိကြသည်။ ဗုဒ္ဓစာပေမှ ပါဠိသက္ကတ မွေးစားစကားလုံးများ၊ ပေါရာဏ ခေါ် ရှေးစကားလုံးများ၊ ကဗျာလင်္ကာများတွင် တွဲစပ်ဖန်တီးထားသော စကားလုံးများစသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစကားလုံးများကို စာပေသုံးစကားလုံးများဟု ခြုံ၍ခေါ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (ခင်မင်၊ ၂၀၁၁၊ ၇၆)

(င) အပြောသုံးစကားလုံး

အပြောသုံး စကားလုံးမှာမူ အထူးသဖြင့် စာပေကျမ်းဂန်များမှာ သုံးလေ့မရှိသော သုံးလျှင်လည်း တွင်တွင် ကျယ်ကျယ်မသုံးသော၊ စကားပြောဆိုရာတွင်သာ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် သုံးလေ့ရှိသော စကားလုံးများကို ရည်ညွှန်းလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (ခင်မင်၊ ၂၀၁၁၊ ၇၆)

(စ) အနက်တူစကားလုံးများ

အနက်တူစကားလုံးဆိုသည်မှာ စကားလုံးကွဲပြားသော်လည်း အနက်အဓိပ္ပာယ်တူသော စကားလုံးကိုဆိုလိုပါသည်။ ကြောင်းတူသံကွဲရပ်သွင်ကွဲအနက်တူ စကားလုံး (တစ်နည်းအားဖြင့်) များ ဖြစ်ပါသည်။

ယခုစာတမ်းပါ အလေ့လာခံတို့၏ စကားလုံးဖွဲ့စည်းပုံများ၊ စကားသုံးနှုန်းဟန်များကို အထက်ပါ ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် သတ်မှတ်လေ့လာသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၄။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်

ပါမောက္ခဦးဇေမောင်၏ ပုဂံကျောက်စာ လက်ရွေးစင်စာအုပ်မှ အလေ့လာခံ (သက္ကရာဇ် ၄၄၃ မှ သက္ကရာဇ် ၅၆၃ အတွင်းရှိ) ကျောက်စာ(၁၅)ခုတွင် ကျိန်စာပါရှိသော ကျောက်စာမှာ(၉)ခုသာ တွေ့ရပါသည်။ အလေ့လာခံကျောက်စာ(၉)ခုတွင် ရှေ့ဘက်နှင့် ကျောဘက်နှစ်မျက်နှာ ရေးထိုးထား သော ကျောက်စာ(၃)ခုပါဝင်သည်။ ကျန်ကျောက်စာ(၆)ခုသည် တစ်မျက်နှာသာ ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာများ ဖြစ်သည်။ ထိုကျောက်စာများတွင် စုစုပေါင်း ကျိန်စာ(၁၁)ခုတွေ့ရပါသည်။ ကြောင်းရေ (၅၄) ကြောင်းရှိပြီး ထိုကျိန်စာများ၏ ဘာသာစကား အသုံးများကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။

၄၊ ၁၊ ၁။ အနက်ပြစကားလုံးနှင့် အသုံးပြစကားလုံး

အလေ့လာခံကျိန်စာများတွင် အနက်ပြစကားလုံး (၂၂၆)ခု (၅၆)%နှင့် အသုံးပြစကားလုံး(၁၇၅) ခု (၄၄%)တို့ ရှိပါသည်။ အနက်ပြစကားလုံးများတွင် နာမ်(၁၅၁)ခု ၊ ကြိယာ(၇၅) ခု ရှိသည်။

အလေ့လာခံကျိန်စာများတွင် စကားရိုး(၁၁၈)ခုရှိပြီး ရာခိုင်နှုန်း(၆၆)%ရှိသည်။ စကားရော (၁၇)ခု ရှိပြီး ရာခိုင်နှုန်း (၉) % ဖြစ်သည်။ စကားပေါင်း (၄၄) ခု ရာခိုင်နှုန်း(၂၅)% ရှိသည်။

သာဓက အချို့ကို တင်ပြပါသည်။

ဤယ ငာ ပုရှာ လှူသောလယ ကျန နှာ တုဝကုဝ လုစသောသူကာ ပညာ နန္တ ရိတင
ရယ်လျှင် ဣစိယံသတေ (တောင်ခ-စည်သဘင်ကျောက်စာ က ၉-၁၂)

သောလည်ဂေါင်။ ငမ္မယ်လည်ဂေါင်။ အဆုယ်လည်ဂေါင်။ သူတစ်ထူလည်ဂေါင်။ ဣယ်
ပုရှာအာ ငာ လှူခသု ကျောက်အနှိပ်အစက် တေဟ်မူကုကာ။ အရိမိတ္တိယာ ပု
ရှာသွင်အဖူရစ်ယ်။ (ရာဇကုမာရ ၂ က ၃၂-၃၄)

စဉ်	အနက်ပြ	အသုံးပြ	စကားရိုး	စကားရော	စကားပေါင်း	မှတ်ချက်
၁	ငာ	သော	ဖျက် (V)	အဖွဲ့ (pre+V)	ပုရှာသွင် (N+N)	
၂	ကျောက်	တဖွဲ့	ကံဖာ(N)	အဆုယ်(pre+N)	မြေကြီး(N+V)	
၃	လွတ်	ရယ်	ဒေဝဒတ်(N)	အဩက်(pre+N)	ဖျက်ဆီ၌နံဆယ်(V+V)	

အထက်ပါသာဓကများအရ အနက်ပြစကားလုံးနှင့် အသုံးပြစကားလုံးတို့သည် အသုံးပြုမှု
ရာခိုင်နှုန်း အချိုးကွာဟမှု နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ အသုံးပြစကားလုံး (တစ်နည်း)
သဒ္ဒါအသုံးများကို အထပ်ထပ် အသုံးပြုထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်ပါသည်။ သို့သော်
အနက်အင်အား လျော့နည်းမှုမဖြစ်ဘဲ ဆိုလိုရင်းကို သိနားလည်စေပါသည်။

အလေ့လာခံကျိန်စာများပါ အနက်ပြစကားလုံးများတွင် နာမ်စကားလုံး အများဆုံးအသုံးပြု
ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ မိမိ၏အလှူပစ္စည်း၊ ဖျက်ဆီးမည့်သူ၊ ဖျက်ဆီးသူခံစားရမည့် ဆိုးကျိုးများကို
ဖော်ပြရာတွင် အသုံးပြုထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုအသုံးပြုထားမှုသည် အကြောင်း အရာနှင့်လိုက်ဖက်မှု
ရှိသည်။ ကျိန်စာ၏ သဘောသဘာဝနှင့် ကိုက်ညီသည်။ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပိုမိုရှင်းလင်းစေသည်ဟု
သုံးသပ်ပါသည်။

တစ်ဖန် အလေ့လာခံကျိန်စာများတွင် အများဆုံး အသုံးပြုထားသည်မှာ စကားရိုးဖြစ်သည်။
အနည်းဆုံးမှာ စကားရောဖြစ်သည်။ ထိုအသုံးများက အကြောင်းအရာကို ရိုးရှင်းစေသည်။ ကျိန်စာ၏
အနက်ကို ပေါ်လွင်စေသည်။ အားကောင်းစေသည်။ တိကျစေသည်ဟု သုံးသပ်ပါသည်။

၄.၁.၂။ သဘောပြစကားလုံးနှင့် အကောင်အထည်ပြစကားလုံးများ

အလေ့လာခံကျိန်စာ(၉)ခုတွင် သဘောပြစကားလုံး (၈၀)ခုနှင့် အကောင်အထည်ပြစကားလုံး
(၁၄၅)ခု တို့ကို တွေ့ရပါသည်။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် သဘောပြစကားလုံး (၃၆)% ရှိပြီး အကောင်
အထည်ပြ စကားလုံး (၆၄) % ရှိသည်။

သာဓက အချို့ကို တင်ပြပါသည်။

ပုတြာကျောက်။ နွဟ်။ လာယ်။ ဥယျာန်။ ကာန်။ ငက္ကောင်။ ပုတြာ မသိတဖွဲ့စီဩဇ်
ဖျက်ကြစ်သော။ သာမ္မယ်တေိတ္တံ ကာ စာသောထွင် ဟင် ။ သောက္ကော ရိယ်။ နီဃောဩဇ်
ဆိပ် ဖွဲ့စီယ်။ ဆာပေါက္ကေိဝ် သူတေိတ္တံ ထေိပ် ချသေိတ္တံ လှာအစင် ၁၀၀ထေိပ်သော
ဖွဲ့စီယ်။ မြူဃေိဝ်မြာရီဩဇ် သူတေိတ္တံ သတ်ချာသေိတ္တံ သက္ကော ဖွဲ့စီယ် ။ ဒေဝဒတ်ကာ
အထက် ဖျက်ရစ်သောသူကာ အဩက် ဖွဲ့စီယောတေ။ (အထောလတ်ကဗျာ ၂၅)

စဉ်	သဘောပြ	အကောင်အထည်ပြ	ကျောက်စာ	မှတ်ချက်
၁	ကောင်မူ	နွာဟ်၊ကျောန်၊ကာန်၊လွှောင်	အထောလတ်(က၁၉)	
၂	ဖျက်ဆီသူ	ငသာ၊ငမ္မယ်	ရာဇ(က၃၆)	
၃	ဆိုးကျိုး	ဆာပေါ်ကျွေ၊ မြူယွေ၊ဒေဝဒတ်	အထောလတ်(၂၄-က၂၃)	

အထက်ပါသာဓကများအရ အလေ့လာခံကျိန်စာများတွင် မိမိအလှူ၊ ဖျက်ဆီးသူ၊ ဖျက်ဆီးသူ ခံစားရမည့် ဆိုးကျိုးများကို ဖော်ပြရာတွင် အကောင်အထည်ပြစကားလုံးများကို အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရသည်။ထိုအသုံးများက ကျိန်စာ၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပိုမိုသိလွယ် မြင်လွယ်နိုင်ပြီး အနက်ထင်ရှား စေသည်ဟု သုံးသပ်ပါသည်။

အလေ့လာခံကျိန်စာများတွင် အများဆုံး အသုံးပြုထားသည်မှာ အကောင်အထည်ပြ စကားလုံး ဖြစ်သည်။ အနည်းဆုံးမှာ သဘောပြစကားလုံး ဖြစ်သည်။ မြင်လွယ်သည့် ရုပ်ဝတ္ထု၊ ဒြပ်ရှိများကို ထည့်သွင်းအသုံးပြုထားခြင်းက အနက်ရှင်းသည်။ အားကောင်းစေသည်။ တိကျစေသည့် ကျိန်စာစကား သုံးဟန်အဖြစ် သုံးသပ်ပါသည်။

၄.၁.၃။ ယေဘုယျသုံးစကားလုံးများနှင့် ဝိသေသသုံးစကားလုံးများ

အလေ့လာခံကျိန်စာ(၉)ခုတွင် ယေဘုယျသုံးစကားလုံး (၄၆)ခုနှင့် ဝိသေသသုံးစကားလုံး (၁၀၂)ခုတို့ တွေ့ရပါသည်။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် ယေဘုယျသုံးစကားလုံး(၃၁)%ရှိပြီး ဝိသေသသုံး စကားလုံး (၆၉)% ရှိပါသည်။

သာဓက အချို့ကို တင်ပြပါသည်။

သာလညောင် နွယ်လညောင် နေညီလညောင် အဆုယ်အမျှိဝ် လညောင် သုတစ်ပါ လညောင် ဖျက်ဆီနန်ဆယ်မူကာ ငြယ်အဝဆယ်ကာအထက် အယင်တိုဋ္ဌိကာ အဩက် ကျက်စိယ်သောတေ။ (သင်ကြီးဆရာ က၂၀-၂၃)

ကံဖာလိယ်ဖျက်သော ခာ နွယ်ကြံ တောင်တံခပင် မုန်၂ ညက်၂ ပျက်စီသို ဝ် ပျက်စိစိယ် သတေ (ဂူပြောက်ငယ်(က၂၁-၂၃)

စဉ်	ယေဘုယျ	ဝိသေသ	ကျောက်စာ	မှတ်ချက်
၁	အဆုယ်	ငသာ၊ငမ္မယ်	ရာဇ(က၃၆)	
၂	အပါယ်	အဝဆယ်	သင်ကြီး(၂၂-က)	
၃	ပျက်စီ	မုန်မုန်ညက်ညက်	ဂူပြောက်ငယ်(က၂၂)	

အထက်ပါသာဓကများအရ အလေ့လာခံကျောက်စာများတွင် ဆွေမျိုးများကို ဝိသေသ စကားလုံးများဖြင့် ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ဖျက်ဆီးသူကျရောက်မည့် အပါယ်ငရဲကိုလည်း အမည်နာမဖြင့် ဝိသေသပြု ဖော်ပြသည်။ ဖျက်ဆီးသူ ပျက်စီးပုံကိုလည်း အထူးပြုဝိသေသစကားလုံးဖြင့် ညွှန်းပြသည်။ ထိုအသုံးများက ကျိန်စာ၏ အနက်ကိုပိုပြင်စေသည်။ ကောင်းမှုကိုဖျက်ဆီးသူ မှန်သမျှ ပြန်လည်ရရှိ မည့်ဆိုးပြစ်များကို တိကျစွာထုတ်ဖော်ပြနိုင်သည်။ အလှူရှင်၏ကျောသားရင်သား မခွဲခြားသော

စိတ်ထား၊ ပြတ်သားသော စိတ်ဟန်ကိုလည်း သိမြင်စေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ စာပေကျမ်းဂန် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဗဟုသုတကြွယ်ဝမှုကိုလည်း တွေ့ရှိစေသည်။ သာသနာရေးဆိုင်ရာ အားထုတ်မှု၊ မိမိ ကောင်းမှုအရှည်တည်တံ့စေရန် အလေးထား ကြိုးပမ်းမှုကိုလည်း တွေ့ရစေသည်။

အလေ့လာခံကျိန်စာများတွင် အများဆုံးအသုံးပြုထားသည်မှာ ဝိသေသသုံးစကားလုံးများဖြစ် သည်။ အနည်းဆုံးမှာ ယေဘုယျစကားလုံးဖြစ်သည်။ ထိုအသုံးများက ကျိန်စာ၏အနက်ကို ပေါ်လွင် စေသည်။ အားကောင်းစေသည်။ တိကျစေသည်။ ဝိသေသအထူးပြုမှုများက အာရုံစူးစိုက်မှုကိုပိုမိုရရှိ စေသည့် အသုံးဟန် ဖြစ်ပါသည်။

၄၊ ၁၊ ၄။ စာပေသုံးစကားလုံး

အလေ့လာခံကျိန်စာ(၉)ခုတွင် စာပေသုံးစကားလုံး (၁၉၅)ခု နှင့် အပြောသုံးစကားလုံး (၈၆)ခုတို့ တွေ့ရှိပါသည်။ ရာခိုင်နှုန်းအားဖြင့် စာပေသုံးစကားလုံး (၆၉)% နှင့် အပြောသုံးစကားလုံး (၃၁)%ခု ရှိသည်။

သာဓက အချို့ကို တင်ပြပါသည်။

ကံဖာလိယံဖျက်သော ခာ ခွယ်ကြံ တောင်တံခပင် မုန်၂ ညက်၂ ပျက်စီသို ဝံ ပျက်စီစိယံသတေ (ဂူပြောက်ငယ်(က၂၁-၂၃)

စဉ်	စာပေသုံး	ကျောက်စာ	အပြောသုံး	ကျောက်စာ
၁	ဖျက်သသူ	မောင်မစောခင်မိငယ် (က၂၁)	ငာ	တောင်ခ(က၉)
၂	မုန်မုန်ညက်ညက် ပျက်စီသို့	ဂူပြောက်ငယ် (က ၂၂)	လုစ(လုစား)	တောင်ခ(က၁၁)
၃	ဆာပေါ်ကြွေဝံသူတေဉ် ထေဝံ ချသေဉ်	အထောလတ်(က၂၂)	ငသာ (ငါသား)	ရာဇ(က၃၆)

အထက်ပါသာဓကများအရ ကျိန်စာတွင် ဖျက်ဆီးသူခံစားရမည့် ဆိုးကျိုးကိုဖော်ပြရာတွင် စာပေသုံးစကားလုံး ပိုမိုအသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရပြီး နာမ်စားအသုံးများတွင် အပြောသုံး(ငါ)ကို အသုံးပြုမှု များသည်။ ထိုအသုံးများက ကျိန်စာပါ အကြောင်းအရာကို ပိုမိုလေးနက်စေသည်။ ခံ့ညားစေသည်။ စာပေသုံးတွင် ဥပမာအလင်္ကာမြောက်အသုံး(၂)ခုကို တွေ့ရ၍ စာဟန်ကို ပိုမို အသက်ဝင်လာစေသည်ဟု သုံးသပ်ပါသည်။ စာပေသုံးကကောင်းမှုကို ဖျက်ဆီးမိပါက ရရှိမည့်ဆိုးပြစ်များ၏ ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းပုံကို ခိုင်မာလေးနက်စေပါသည်။ အပြောသုံးက အလှူရှင်၏ ရင်းနှီးစွာပြောပြသံကို ကြားယောင် စေသည်။ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများ၏ နာမ်စားအသုံးဟန်ကို ပိုမိုထင်ရှားစေပါသည်။

အလေ့လာခံကျိန်စာများတွင် အများဆုံးအသုံးပြုထားသည်မှာ စာပေသုံးစကားလုံးများဖြစ် သည်။ အနည်းဆုံးမှာအပြောသုံး ဖြစ်သည်။ ထိုအသုံးများက ကျိန်စာပါ အကြောင်းအရာ၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ပိုမိုလေးနက်စေသည်။ ကြောက်ရွံ့ခန့်ညားစေသည်။ ခိုင်မာအားကောင်းစေသည်။ တိကျ

စေသည့် စကားသုံးဟန်ဖြစ်ပြီး စာဟန်လေးနက်စေကာ ခမ်းနားထည်ဝါသော ကောင်းမှုဒါနကို သိရှိခံ့ညားစေသည့် အသုံးဟန်အဖြစ် သုံးသပ်ပါသည်။

၄.၁.၅။ အနက်တူစကားလုံးများ

အလေ့လာခံကျိန်စာ(၉)ခုတွင် ကြောင်းရေ(၅၄)ကြောင်းရှိပြီး အနက်တူစကားလုံး (၂၆)ခုသာ တွေ့ရပါသည်။ အနက်ပြစ်စကားလုံး(၂၂၆)ခု၌ အနက်တူအဖြစ်အသုံးပြုထားမှု (၁၀%)သာ ရှိသည်။

သာဓက အချို့ကို တင်ပြပါသည်။

ဤငါ ပိယ်သော ကုန်ဖျ ကံသောသူကာပ... (ငတိလတ်သင်(က)(က၂၅-၂၆)

ဤဖွယ်ငှာ လွတ်သော ကျောန် တို့၌ကိုင်ဖမ်စိဖွယ်သောသူကာ ပညာကြိက်မည်သော ငြယ် အပါယ်ကွစိဖွယ်သောတေ။ (ငတိလတ်သင်(ခ)(က၁၇-၁၉)

စဉ်	အနက်တူ	ကျောက်စာ
၁	လှူ၊ ပိယ်	ငတိလတ်သင်(က၂၅)(က)
၂	လွတ်	ငတိလတ်သင်(က၁၇)(ခ)
၃	မူ	သင်ကြီဆရာ(က ၁၉)

အထက်ပါသာဓကများအရ ကျိန်စာပါ စကားသုံးများတွင် အနက်တူစကားသုံးအဖြစ် လှူဒါန်းမှုကိုပေးသည်၊ လွတ်သည်၊ ပြုမူသည်ဟူသော အနက်ဖြင့်သုံးကြောင်းတွေ့ရသည်။ ပုဂံခေတ် အနက်ကောက်ယူ အသုံးပြုမှုဖြစ်သော်လည်း ဆိုလိုသောအနက်ကို ပိုမိုအားကောင်းစေကြောင်း၊ အရင်းအမြစ်ကျသော အနက်ကိုဖော်ဆောင်နိုင်ကြောင်း သုံးသပ်ပါသည်။ အနက်တူစကားသုံးများ အသုံးပြုမှုနည်းပါးခြင်းမှာလည်း ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများ၏ ကျိန်စာရေးထိုးဟန် တစ်ရပ်အဖြစ် သုံးသပ်နိုင်ပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းသည် ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာ(၉)ခုပါ ကျိန်စာများ၏ စကားသုံးဟန်ကို ရေးဟန်ပညာ (ဘာသာဗေဒ) ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အလေ့လာခံ ကျိန်စာများတွင် ကြောင်းရေ(၅၄)ကြောင်း၊ စကားလုံးစုစုပေါင်း(၄၀၁)ခု ရှိသည်။

အလေ့လာခံ ကျိန်စာစကားသုံးများတွင် အလှူပစ္စည်း၊ ဖျက်ဆီးနိုင်မည့်သူ၊ ဖျက်ဆီးသူ ခံစားရမည့်ဆိုးကျိုးတို့ကို ဖော်ပြရေးထိုးကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အလှူပစ္စည်းကို ထပ်မံဖော်ပြရာတွင် သုံးသော အသုံးဟန်ဖြစ်သည်။ ထိုရွေးချယ်အသုံးပြုမှုသည် ကောင်းမှုအလှူအပေါ် အလေးအနက်ထားသော အလှူရှင်၏ သဒ္ဒါစိတ်ကို ထင်ဟပ်စေသည်။ ထို့ပြင် ဖျက်ဆီးပါကရရှိမည့် ဆိုးပြစ်သည် ကြောက်မက်ဖွယ် ပြင်းထန်ကြောင်း သတိပေးရာရောက်၍ ကျိန်စာပီသစေသည့် ရွေးချယ်အသုံးပြုမှုပင်ဖြစ်သည်။

ကျိန်စာများပါ စကားရိုး၊ စကားရော၊ စကားပေါင်းအသုံးများတွင် စကားရိုးအသုံးက အများဆုံးဖြစ်ပြီး (၆၆)%ရှိသည်။ အနက်ရိုးရှင်းစေသည်။ တိကျစေသည်။ ပြတ်သား ခိုင်မာစေသည်။ ကျိန်စာပီသစေသည်။

စကားရောအသုံးနည်းခြင်းက အကြောင်းအရာနှင့်အနက်အားကို ပြတ်သားအားကောင်းစေသည်။ ပီပြင်စေသည်။ ဦးတည်ချက်ကို တည့်မတ်စေသည့်အသုံးဟန် ဖြစ်သည်။

စကားပေါင်းအသုံးဟန်သည် မြန်မာစကားလုံးဖွဲ့စည်းနိုင်မှု၊ ဝေါဟာရဖန်တီးနိုင်မှုတို့ကို ပေါ်လွင်စေသည်။ အနက်အားကို စုစည်းမိစေသည်။ ကျိန်စာကို လေးနက်စေသော ရေးဟန်အဖြစ် သုံးသပ်ပါသည်။

သုတေသနမေးခွန်း(၁)အရ ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများတွင် စကားရိုး စကားလုံးအမျိုးအစားကို အများဆုံးရွေးချယ်အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထိုအသုံးများက ကျိန်စာပါ အကြောင်းအရာနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရိုးရှင်းစွာဖော်ပြနိုင်သည်။ ချိတ်ဆက်မိစေသည်။ ရှင်းလင်းလွယ်ကူစေသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တွေ့မြင်ရစေသည်။ ရိုးသားသော၊ အခိုင်အမာ ရပ်တည်နိုင်သော စိတ်ဓာတ်ကို ခံစားနိုင်စေသည့် စကားသုံးဟန် ဖြစ်ပါသည်။

သုတေသနမေးခွန်း(၂)အရ ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများတွင် အနက်ပြစကားလုံး (၅၆)%၊ အကောင်အထည်ပြ စကားလုံးများ(၆၄)%၊ ဝိသေသသုံး စကားလုံးများ (၆၉)%၊ စာပေသုံးစကားလုံးများ(၆၉)%တို့ကို အများဆုံးရွေးချယ် အသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထိုအသုံးများက ကျိန်စာပါ အကြောင်းအရာနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားစွာဖော်ပြနိုင်သည်။ ရှင်းလင်းလွယ်ကူစေသည်။ လေးနက်စေသည်။ စာဟန်တည်ငြိမ်စေသည်။ ခန့်ညားစေသည်။ ထိုနည်းတူ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကို တွေ့မြင်ရစေသည်။ မျှတသော၊ ပြတ်သားစွာရပ်တည်နိုင်သော၊ ကောင်းမှုကို အလေးအမြတ်ထားသော စိတ်ဓာတ်ကို ခံစားနိုင်စေသည့် စကားသုံးဟန် ဖြစ်ပါသည်။

သုတေသနမေးခွန်း(၃)အရ ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါကျိန်စာများရှိ စကားလုံး၊ စကားသုံးများ ရွေးချယ်အသုံးပြုဟန်သည် စာဟန်ကိုရိုးရှင်းစေသည်။လွယ်ကူစွာ နားလည်စေနိုင်သည်။ အချိတ်အဆက်မိသည်။ အကြောင်းအကျိုး ခိုင်လုံစွာတင်ပြနိုင်စွမ်းရှိသည်။ စာဟန်လေးနက်၍ ကျိန်စာကို ကြောက်ရွံ့ခံညားမှု ရှိစေသည်။ ကျိန်စာဝီသစေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ကျိန်စာ ရေးထိုးသူ၏ ရိုးသားသော၊ မျှတသော၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်သော၊ ခိုင်မာပြတ်သားသော၊ ကောင်းမှုကို အလေးအမြတ်ထားသောစိတ်နေစရိုက်ကို ထင်ဟပ်စေသည့်စကားသုံးဟန်များ ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပုဂံခေတ်ဦးကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများ၏ စကားသုံးဟန်တို့သည် ကျိန်စာ၏ အကြောင်းအရာ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပီပြင်ပြတ်သားစေသည်။ ထို့ပြင်ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမဖြစ်သော အကြောင်းကြောင့်အကျိုးဖြစ်သည်ဟူသော သဘာဝတရားကို ဘဝင်ကျစွာလက်ခံသော၊ ကံကံ၏ အကျိုးကို မြတ်နိုးယုံကြည်ကျင့်သုံးသော၊ စိတ်အနေရိုး၍ ဘဝအမြင်ရှင်းသော ရေးထိုးသူ၏ စိတ်ဟန်ကို ပေါ်လွင်စေနိုင်သည့် စကားသုံးဟန်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် ရေးဟန်ပညာ(ဘာသာဗေဒ)ရှုထောင့်မှ ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများပါ ကျိန်စာများ၏ စကားသုံးဟန်ကို လေ့လာထားခြင်းဖြစ်သည်။ ရေးဟန်လေ့လာမှု နည်းနာများဖြင့် လေ့လာ

ဖော်ထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် အချက်အလက်များ ကောက်ယူခြင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ ကြိမ်နှုန်း၊ ရာခိုင်နှုန်းများ ဆန်းစစ်ခြင်း၊ ရေးဟန်ဆိုင်ရာ နည်းစနစ်တို့ဖြင့် သုံးသပ်စိစစ်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်တင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် နိုင်ငံအကျိုးပြု၊ ဘာသာစကားအကျိုးပြု စာတမ်း တစ်စောင်ဖြစ်ပြီး ကျောက်စာများကို ရေးဟန်ပညာ (ဘာသာဗေဒ) ရှုထောင့်မှ ဆက်လက်လေ့လာလို သူများအတွက် အထောက်အကူပြု စာတမ်းတစ်စောင် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊မောင် ။(၂၀၁၁) ။(ခန့်ဖြူ)ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း ။ ရန်ကုန် ၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။

စူးစမ်း၊မောင်။ (၁၉၈၆)။ မိုးဝေမဂ္ဂဇင်း၊ဖေဖော်ဝါရီလ၊အကြွင်းမရှိခြင်း(သို့မဟုတ်) ကြိုးရှည်ရှည်ဆောင်းပါး။ ရန်ကုန်၊ မိုးဝေပုံနှိပ်တိုက်။

စူးစမ်း၊မောင်။ (၁၉၉၆)ဘာသာဗေဒ ။ ရန်ကုန်။

ထွန်းမြင့်၊ဦး။(၁၉၉၆)ဘာသာဗေဒ။ ရန်ကုန်၊ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊မြန်မာစာဌာန။

မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။မြန်မာအဘိဓာန် ။ ရန်ကုန်၊တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။(၂၀၀၈)

မောင်၊ဦး၊ပါမောက္ခ။ (၂၀၀၅)ပုဂံကျောက်စာလက်ရွေးစင်။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။

Bloomfield, Leonard. (1969). Language, London, George Allean & Unwin Ltd.

Crystal, David. (2008). A Dictionary of Linguistics and Phonetics, Sixth edition, UK, Blackwell.

Lyons, John.1968. Introduction to theoretical Linguistics. London: Cambridge University Press.

လေ့လာဖတ်ရှုသောစာအုပ်စာရင်း

ခင်အေး၊ဒေါက်တာ။(၂၀၀၄) ။ အတ္ထုဗေဒနိဒါန်း။ ရန်ကုန်၊ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊မြန်မာစာဌာန။

ထွန်းမြင့်၊ဦး။ (၁၉၉၆) သဒ္ဒဗေဒ။ ရန်ကုန်၊ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊မြန်မာစာဌာန။

မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။(၂၀၀၅)။ မြန်မာသဒ္ဒါ ။ ရန်ကုန်၊တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။(၂၀၀၃)။ လူမှုဘာသာဗေဒမိတ်ဆက်။ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။(၂၀၀၅)။ လူမှုဘာသာဗေဒ။ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊မြန်မာစာဌာန။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် လေ့လာဖတ်ရှုသောစာအုပ်စာရင်း

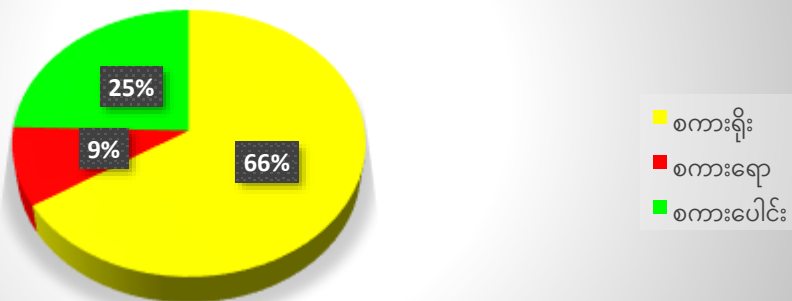
Catherine Soares and Angus Steanson (Ed). (2004). Concise Oxford English Dictionary. Eleventh Edition, Oxford: Oxford University Press.) CD

Leech, Geoffery N (1987). Style in fiction. Sixth impression, London, Longman.

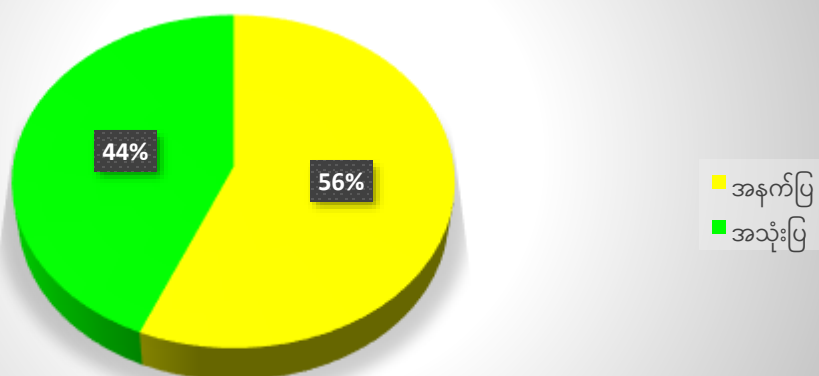
Wales, Katie. (2001), A Dictionary of Stylistics ,2nd edition, London, Longman.

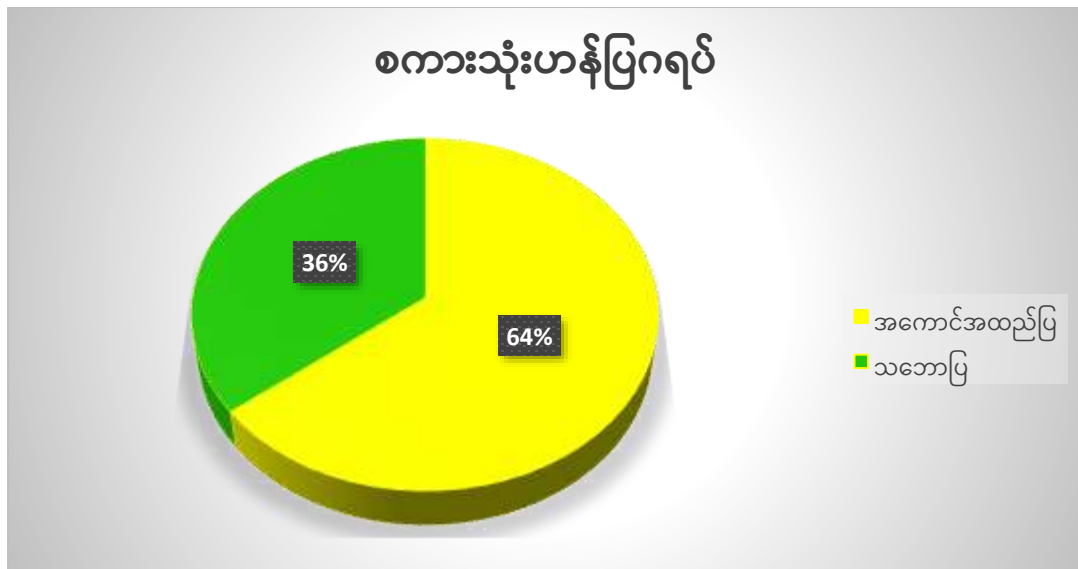
နောက်ဆက်တွဲများ

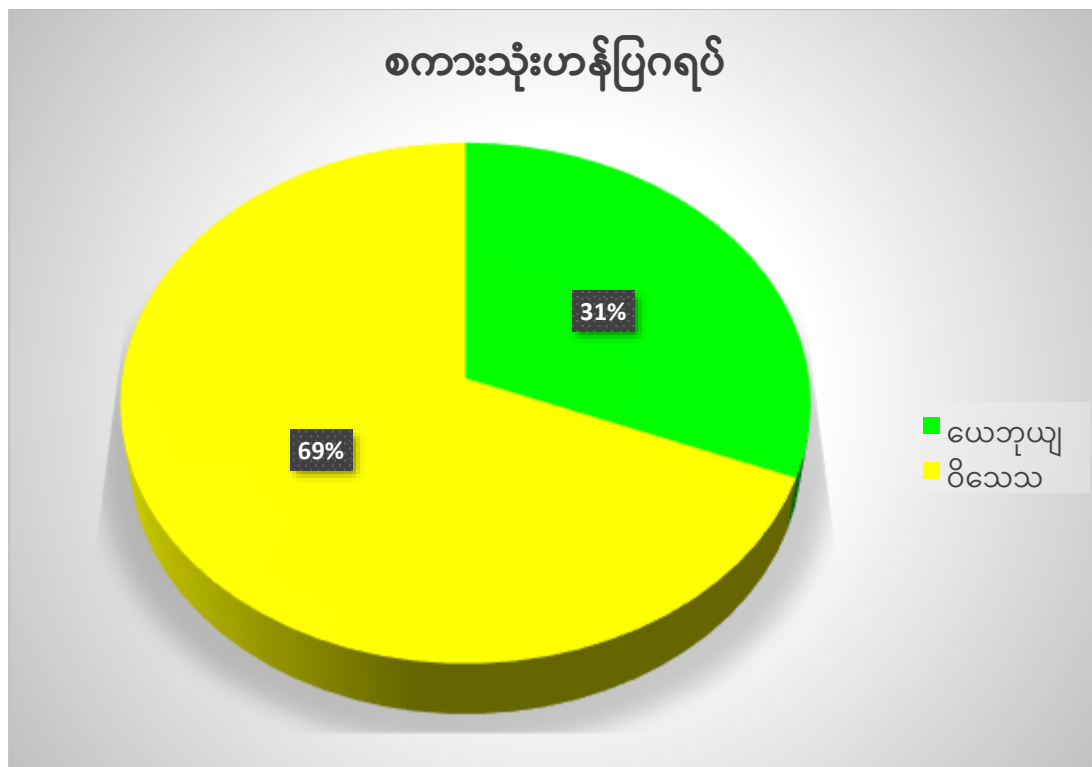
စကားလုံးအသုံးများ

စကားသုံးများပြဂရပ်

သုဝတ္ထုရှည်နှင့် ထက်မြက်တဲ့ ဓားသွားပေါ်က ချိုမြိန်ပျားရည်စက် ဝတ္ထုရှည် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်

တင်မိမိနိုင် ၊

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် တူညီသောဦးတည်ချက်၊ တူညီသော အဓိကဇာတ်ဆောင်တို့ကို မတူညီသော ခေတ်ကာလ နောက်ခံဝန်းကျင်တို့အတွင်း ဇာတ်လမ်း၊ဇာတ်ကွက်နှင့် အဓိကဇာတ်ဆောင် သရုပ်ဖော် ထားရှိမှုကို သိရှိစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အလေ့လာခံအဖြစ် “သူ” ဝတ္ထုနှင့် “ထက်မြက်တဲ့ ဓားသွားပေါ်က ချိုမြိန်ပျားရည်စက်” ဝတ္ထုတို့ကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး ဝတ္ထုရှည်သဘော တရား နည်းနာများဖြင့် ချိန်ထိုးလေ့လာတင်ပြပါမည်။ ထိုသို့လေ့လာခြင်းဖြင့် ဝတ္ထုရှည်တစ်ပုဒ်၏ ဂုဏ်အရည် အသွေးများကို သိရှိလာနိုင်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ။ ။ ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ကွက်၊အဓိကဇာတ်ဆောင်၊ အပြော၊ အပြု။

နိဒါန်း

ဝတ္ထုရှည်သည် စာဖတ်ပရိသတ်ထံသို့ ဘဝအသိအမြင်များကို လွယ်ကူစွာပို့ဆောင် ပေးနိုင်သော စာပေအဖွဲ့ပုံသဏ္ဌန် တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုရှည်တစ်ပုဒ်တွင်ပါဝင်သော ဦးတည်ချက်၊ ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်၊ နောက်ခံဝန်းကျင်တို့ ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာအောင်၊ ပီပြင်လာအောင် အရေးအသားဖြင့် ဖော် ကျူးရပါသည်။ ထိုသို့ဖော်ကျူးရာတွင် ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက်၊ ဇာတ်ဆောင်စရိုက် သရုပ်ဖော်မှုသည်လည်း အဓိကကျပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဦးတည်ချက်တူညီသော ဝတ္ထုရှည်နှစ်ပုဒ်မှ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်နှင့် အဓိကဇာတ်ဆောင် နှစ်ဦး၏စရိုက်ကို လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။

၁။ စာရေးသူတို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

“သူ”ဝတ္ထုရှည် ရေးသားသူရွှေလင်းယုန်၏ အမည်ရင်းမှာ ဦးချစ်မောင် ဖြစ်ပါသည်။ (၁၉၁၃) ခုနှစ်တွင် အုတ်ဖိုမြို့၌ မွေးဖွားခဲ့ပြီး အဖ ဦးမြ၊ အမိ ဒေါ်စောယုဖြစ်ပါသည်။ လက်ပံတန်းမြို့ အစိုးရအထက် တန်းကျောင်းတွင် ပညာသင်ယူခဲ့ပြီး ဆယ်တန်းအောင်မြင်ခဲ့ပါသည်။ ထိုကျောင်းမှာပင် ဆရာအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ရန်ကုန်သို့ရောက်ပြီး နော်ရထာသတင်းစာ၊ ဈေးနှုန်းသတင်းစာနှင့် မြန်မာ့ အလင်း သတင်းစာတိုက်တို့တွင် ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်လောက် မှစ၍ မျိုးချစ်သတင်း စာဆရာ၊ စာရေးဆရာ တစ်ယောက်အဖြစ် ထင်ရှားလာခဲ့ပါသည်။ (၁၉၃၉)ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာအယ်ဒီတာအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်၍ ဂျာနယ်ကျော်အမည်ဖြင့် ဂျာနယ်ကိုကိုယ်တိုင် ဦးစီးထုတ်ဝေခဲ့ ပါသည်။ ဂျာနယ်ကျော်ဦးချစ်မောင်အဖြစ် ထင်ရှားလာပြီး စာရေးဆရာအသင်း၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဂျပန်တော်လှန်ရေးကာလ၌ တော်လှန်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည်။ ဗိုလ်ချုပ်ခေါင်းဆောင် ဖဆပလဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့တွင်ပါဝင်၍ လွတ်လပ်ရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ နိုင်ငံရေး၊ စာပေရေးတို့ကို ဆောင်ရွက်နေစဉ် (၁၉၄၅) ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်သည်။

၁ မြန်မာစာဌာန၊ မိတ္ထီလာတက္ကသိုလ်

“ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြ ပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည် ရေးသားသူ ညီပုလေးကို ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးမြို့၌ ဖခင်လူထုဦးလှ၊ မိခင်လူထုဒေါ်အမာတို့မှ မွေးဖွားခဲ့ပါသည်။ အမည်ရင်းမှာ ငြိမ်းချမ်း(ခေါ်)ဘိုညိုဖြစ်ပါသည်။ ငယ်စဉ် မန္တလေးမြို့ စိန်ပိတာ အမှတ် (၉) အထကတွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့ပြီး မန္တလေးတက္ကသိုလ်မှ သိပ္ပံဘွဲ့(ဘူမိဗေဒ) ကို ရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၈၅ ခုနှစ်၊ “လျက်ဆားတစ်တို့” ဝတ္ထုတိုဖြင့် စာပေနယ်သို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ (၁၉၈၈-၈၉) ခုနှစ်တွင် “သူထက်ကဲ၊ ရွှေပြည်စိုး၊ ညီပုလေး” ပထမဆုံးလုံးချင်းဝတ္ထု ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဝတ္ထုတို (၉)အုပ်နှင့် ခရီးသွားဆောင်းပါး (၂) အုပ် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ (၂၀၀၂) ခုနှစ်တွင် “မြေးသူကြီး” ဝတ္ထုရှည်ကို ရေးသားခဲ့သည်။ (၂၀၁၆) ခုနှစ်တွင် “ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်ကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ပြီး အမျိုးသားစာပေ ဆုဝတ္ထုရှည်ဆုကိုရရှိခဲ့သည်။ စာရေးသူသည် ယနေ့တိုင်စာပေများကို ဆက်လက် ရေးသားပြုစုလျက်ရှိပါသည်။

၂။ ၁။ ဦးတည်ချက်နှင့် ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်

စာရေးသူတို့ရေးသားသည့် မည်သည့်စာပေပုံသဏ္ဌန်မျိုးတွင်မဆို ဦးတည်ချက်ထားရှိပြီးမှ ရေးသားလေ့ရှိကြပါသည်။ ဝတ္ထုရှည်တစ်ပုဒ်တွင် ဦးတည်ချက်သည် အခြေခံအကျဆုံး ဖြစ်သည်။ စာရေးသူတို့၌ ဒိဋ္ဌလောကတွင် ကြုံတွေ့ခံစားခဲ့ရသော အတွေ့အကြုံတို့မှ ဘဝအမြင်၊ ဘဝအသိရရှိလာတတ်သည်။ ထိုဘဝအသိအမြင်များကိုစာဖတ်သူထံသို့ ပို့ဆောင်လိုသည့် စေတနာများလည်း ဖြစ်ပေါ်လာပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်လမ်း၊ဇာတ်ဆောင်တို့နှင့် ချိတ်ဆက်ပြီး ဦးတည်ချက် ပေါ်လွင်လာအောင် စာဖတ်သူတွင် မှန်ကန်သောအတွေးအမြင်များ ရရှိအောင် စည်းရုံးရေးသား တတ်ကြသည်။

တိုင်းပြည်ကောင်းကျိုး၊ အများကောင်းကျိုး လိုလားသည့်စေတနာကိုပုံကိုင်ပြီး မြန်မာလူထုတစ်ရပ်လုံးကို လမ်းညွှန်ပြသခဲ့သူ ရွှေလင်းယုန်သည် “သူ”ဝတ္ထုရှည်ကို ရေးသားခဲ့သည်။ စာရေးသူကိုယ်တိုင်က ရိုးသားဖြူစင်သူ၊ အတ္တနည်းပါးသူ၊ အရှက်အကြောက်ကြီးမားသူ၊ လူတန်းစားခွဲခြားမှုကို မနှစ်သက်သူ တစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ စိတ်ထား၊ နှလုံးသား ရှိသူတစ်ဦး ဖန်တီးရေးသားခဲ့သော “သူ” ဝတ္ထုရှည်တွင် လောကလူသားများအနေနှင့် စာရိတ္တကောင်းမွန်ရန်၊ ပရဟိတစိတ် မွေးမြူရန်နှင့် ထိုသို့ပြုမူကျင့်ကြံနေထိုင်ပါက ကောင်းကျိုးများကို မလွဲမသွေ ခံစားရမည်ဆိုသည့် ဦးတည်ချက်ဖြင့် တင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

စာရေးဆရာညီပုလေး၏ “ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်ကချိုမြမြပျားရည်စက်”ဝတ္ထုရှည်တွင် နာဂတောင်တန်းတွင် ကျန်းမာရေးအလင်းတန်းပေးခဲ့သော ဒိဋ္ဌလောကရှိ ဆရာဝန် ဇာတ်ဆောင်တစ်ဦး၏ ဘဝကိုသရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ ထိုဇာတ်ဆောင်အား “နာဂနတ်ဆရာဝန်” ဆိုသည့်ဘွဲ့ကို လူထုဦးလှကပေးခဲ့ပါသည်။ စာရေးသူသည် ထိုဝတ္ထုကို သရုပ်ဖော်ရေးဖွဲ့ရာတွင် သက်ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်အား ကိုယ်တိုင် အကြိမ်ကြိမ် တွေ့ဆုံမေးမြန်း အသံသွင်းယူခဲ့သည့် စကားများပေါ်မူတည်၍ သိရှိရသော အချက်အလက်များနှင့် ပြန်လည်ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ဤဝတ္ထုတွင် မည်သို့သော အခက်အခဲများကိုမဆို တွေ့ကြုံရင်ဆိုင်ရသော်လည်း စိတ်ဓာတ်မကျ၊ ဇွဲမလျော့ဘဲ သတ္တိအပြည့်ဖြင့် ရင်ဆိုင်ကျော်ဖြတ်တတ်ရန်၊ အကူအညီလိုအပ်သူများအပေါ် ကူညီတတ်၊ စာနာတတ်ရန်၊ မိမိတာဝန် ဝတ္တရားများကို ကျေပြန်ရန်နှင့် ထိုသို့ပြုမူ

နေထိုင်ပါက လက်တွေ့ဘဝတွင် အောင်မြင်မှုရရှိစေ မည်ဆိုသည့် ဦးတည်ချက်ဖြင့် ရေးသား ထားပါသည်။ ဝတ္ထုရေးသားသည့် အချိန်ကာလ မတူညီသော်လည်း စာရေးသူတို့ထားရှိသော ဦးတည်ချက်မှာ တူညီ နေပါသည်။ ထိုဦးတည်ချက်သည် စာဖတ်သူကိုမှန်ကန်သော အတွေးအမြင်နှင့်အတူ ရသကိုပါပေးစွမ်း နိုင်ပါသည်။

၂.၂။ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဇာတ်လမ်းသည် စာရေးသူဆိုလိုသော ဦးတည်ချက်ကိုပေါ်အောင် လမ်းခင်းပေးပြီး ဇာတ်ဆောင် တို့ဘဝတွင် အခက်အခဲ ပြဿနာများပေါ်ပေါက်လာအောင် အဖြစ်အပျက်များကို ရွေးချယ်စီစဉ်မှုဖြစ်ပါ သည်။ စာရေးသူသည် ရည်ရွယ်ချက်ပေါ်လွင်အောင် ဇာတ်လမ်းဆင်ရာတွင် အချိန်၊ ကာလ၊ ဒေသ၊ ပယောဂအားကို ရယူအသုံးပြုပုံမှာ သဘာဝယုတ္တိရှိရပါမည်။ ခေတ်၏ ပယောဂ၊ ကာလ၊ ဒေသ နောက်ခံအား ကိုလည်း ဇာတ်ရိုက်မြှင့်တက်စေရန် အသုံးပြုကြပါသည်။ ဇာတ်လမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ မောင်ခင်မင် (ခနုဖြူ) က -

“ဇာတ်လမ်းဟူသည် ဖြစ်ရပ်များကို ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်ကာ ဝတ္ထုဇာတ်လမ်း ပုံစံဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားသော အဖွဲ့မျိုးသည် ဇာတ်လမ်းအဖွဲ့ပုံစံမျိုးဖြစ်သည်”

(ခင်မင်၊ မောင်၊ ခနုဖြူ၊ ၂၀၀၄-စာ ၃၂၄)

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပြီး ဇာတ်ကွက်မှာ ဇာတ်လမ်းအတွက် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ဖြစ်ရပ်များဖြစ်သည်။

ဇာတ်ကွက်နှင့် ပတ်သက်၍ မမိုးမြေက-

“ဇာတ်ကွက်များကို စီစဉ်ချိတ်ဆက်ရာ၌ ဇာတ်လမ်း၏ လိုအပ်ချက်အရသာ ဖြစ်ရမည်”

(မိုးမြေ၊ မ၊ ၂၀၀၄၊ ၆၅)

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့အပြင်ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်ကြောင်းနှင့် ဇာတ်လမ်းဟု နှစ်မျိုးပါဝင်ပြီး ဇာတ်ကြောင်းကို (Story) ဟုခေါ်ပြီး ဇာတ်လမ်းကို (Plot) ဟုခေါ်ပါသည်။ ဇာတ်ကြောင်းသည် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုပြီး တစ်ခု ဖြစ်ပျက်မှုကို ပြပါသည်။ ဇာတ်လမ်းသည် ဖြစ်ရပ်များ တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဖြစ်ပျက်ရွေ့ရှား သွားရာ၌ အကျိုးသင့် အကြောင်း သင့်ဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြပါသည်။ ဇာတ်လမ်းရွေ့ရှားရန် ဇာတ်ကွက်များနှင့် ပုံဖော်ယူရပြီး ဇာတ်ဆောင် တို့၏ လှုပ်ရှားမှု ခံစားမှုတို့ဖြင့် စာဖတ်သူမြင်ယောင် ကြားယောင်လာအောင် သရုပ်ဖော်ရပါသည်။

ထိုသဘောကို လော်ရေးအဲလ်ဘတ်က-

“ဇာတ်ကွက်များသည် ဇာတ်ကြောင်းကို ရှေ့သို့ရွေ့ရှားစေသည်ဟု ကျွန်ုပ် (စာရေးသူ) တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ဇာတ်ကြောင်းဆိုသည်မှာ ဇာတ်ကွက်တစ်ကွက်အတွင်းနှင့် ဇာတ်ကြောင်းတစ်ခုလုံး၌ ဖြစ်ပျက်မှုများကို အကြောင်းနှင့်အကျိုး ဆက်စပ်နေသော ဇာတ်ကြောင်းဖြစ်သည်။ ဤဖြစ်ရပ်သည် ထိုဖြစ်ရပ်ကြောင့် ဖြစ်ရသည်”

(Albert, L, 2010, 10)

ဟု ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်သည် ဦးတည်ချက်နှင့် ဇာတ်ဆောင်သဘာဝတို့နှင့် ဆန့်ကျင်မှုမပြု ညီညွတ်မှုရှိရပါမည်။

သူဝတ္ထုရှည်မှ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်

ရွှေလင်းယုန်သည် “သူ” ဝတ္ထုကို ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆရာဝန် ရှားပါးနေသည့် ကာလ ကို နောက်ခံပြုပြီး ဆရာဝန် ကျင့်ဝတ်နှင့်အညီ ကိုယ်ကျိုးစွန့် အနစ်နာခံသော ဆရာဝန်များ ပေါ်ထွန်း လာစေရန်နှင့် လူတော်လူကောင်းများ ပေါ်ထွန်းလာစေရန် ရည်ရွယ်ရေးသားခဲ့ပါသည်။ စာရေးသူသည် မိမိတင်ပြလိုသော ဦးတည်ချက်ပေါ်လွင်စေရန် ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်တို့ကို စနစ်တကျ ဇာတ်ကွက် ဖော်ကာ သုံးပွင့်ဆိုင် အချစ်ဇာတ်လမ်းအပေါ် အခြေပြုပြီး စီစဉ်ရေးသားထားပါသည်။ ဝတ္ထုရှည်တွင် ဇာတ်ဆောင်များအဖြစ် ကိုသက်ထွန်း၊ ကိုမြင့်မောင်၊ ကိုဘု၊ ကိုဘစ်၊ အကြွေ၊ မခင်လှ၊ နုနု၊ လဲ့လဲ့ တို့ပါဝင်ကြပြီး ဝတ္ထုရှည်နောက်ခံပြုရာ ဒေသဝန်းကျင်နှင့် လူမှုနောက်ခံဝန်းကျင်အဖွဲ့များ ပီပြင်ထင်ရှားမှု အားနည်းသော အချစ်နှင့်နွယ်သော ဇာတ်လမ်းပဓာန ဝတ္ထုရှည်အဖြစ် တွေ့ရှိရပါသည်။ ဇာတ်ပျိုး ပိုင်းတွင် အဓိကဇာတ်ဆောင် ကိုမြင့်မောင်နှင့် စာဖတ်သူကို စတင်မိတ်ဆက်ကာ စာဖတ်သူ၏ သိလိုစိတ်ကို ရှင်သန် လာအောင် စည်းရုံးလိုက်ပါသည်။ ဇာတ်နှိုးပိုင်းတွင် အဓိကဇာတ်ဆောင် ကိုမြင့်မောင်နှင့် ကိုသက်ထွန်းတို့ နှစ်ဦးအနက်တစ်ဦးကို အိမ်ထောင်ဖက်အဖြစ် အကြွေကရွေးချယ်ရမည့် ဇာတ်ကွက်ဖြင့် တင်ပြထားပြီး စာဖတ်သူ၏ သိလိုစိတ်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ခဲ့သော ဇာတ်ကွက်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့နောက်မင်းလှ၊ ဥတို ဒေသတလျောက် ပလိပ်ရောဂါဖြစ်ပွားခဲ့၍ ကိုမြင့်မောင်နေမအားညမနား သွားရောက် ဆေးကုသနေခဲ့ရ သဖြင့် အကြွေထံမှ အဖြေရရှိမည့်နေ့မှာပင် မသွားရောက်နိုင်ခဲ့၍ ချစ်သူကိုလက်လွှတ်ဆုံးရှုံးမှု၊ အထင်လွဲ မှုများဖြင့် ဇာတ်တက်ပိုင်းကို သရုပ်ဖော်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် မီးလောင်မှုဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး လူနာတစ်ဦးကို ကယ်တင်ခဲ့ရာမှ ကိုမြင့်မောင် ဒုက္ခိတဘဝရောက်ရှိခဲ့ပုံ၊ ဆေးရုံတွင်လူနာများနေသဖြင့် မိမိကိုဆေးရုံ မတင်ရန် ပြောဆိုခဲ့ပုံများဖြင့် ကိုမြင့်မောင်၏ ကိုယ်ကျိုးစွန့် အနစ်နာခံမှုကိုပေါ်လွင်မည့် ဇာတ်ကွက် များဖြင့် ဇာတ်တက်ပိုင်းကို တင်ပြထားပါသည်။ တစ်ဖန်အကြွေထံသို့ ကိုသက်ထွန်း၏ လူကြီး မိဘများ လာရောက်တောင်းရမ်းသည့်နေ့တွင် မခင်လှကအကြောင်းစုံပြောပြသဖြင့် အကြွေထံကိုမြင့်မောင် မလာ ရောက်နိုင်သည့်အဖြစ်ကို အကြွေသိရှိခဲ့ပုံတို့ဖြင့် စာဖတ်သူ၏စိတ်တွင် မချင့်မရဲဖြစ်အောင် ဇာတ်ကွက် ဖော်ခဲ့ပါသည်။ ဝတ္ထုရှည်တွင် စာရေးသူပြောလိုသမျှကို မခင်လှမှတစ်ဆင့် ပြောကြားစေခဲ့ပါသည်။ မခင်လှ ပြောစကားများကြောင့် အကြွေမှပိုရင်နာရပြီး ဇာတ်လမ်းအပေါ် စာဖတ်သူတစ်ယောက် ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။ ကိုမြင့်မောင်အနေဖြင့် မိမိအတွက်ကြောင့် ကိုသက်ထွန်းနှင့်အကြွေတို့ အိမ်ထောင်ရေး အဆင်မပြေမည် ကို ပူပန်ကာမခင်လှ တားမြစ်နေသည့်ကြားမှ မခင်လှ၏အကူအညီဖြင့် သုံးဆယ်မြို့သို့ သွားရောက် နေထိုင်ခဲ့ရာမှစတင်ပြီး ကိုမြင့်မောင်ဘဝတွင် ပြဿနာများတစ်ခုပြီးတစ်ခု ထပ်မံကြုံဆုံရပုံတို့ကို တိုက်ဆိုင်မှုများအသုံးပြုကာ ဇာတ်တက်ပိုင်းကို ဆက်လက် သရုပ် ဖော်ထားပါသည်။

ကိုမြင့်မောင် သုံးဆယ်မြို့သို့ ရောက်သောအခါတွင်လည်း လဲ့လဲ့၏ဖခင် စက်သူဌေး၊ ဆရာဝန် ကိုဘုဆိုသည့် ဆန့်ကျင်ဘက်အုပ်စုနှင့် ကိုမြင့်မောင်ကို အားပြိုင်စေခြင်းဖြင့် ဇာတ်ဆောင် အနေနှင့် ဆရာဝန်ကောင်းအဖြစ် ရပ်တည်ခွင့်မရခဲ့ပါ။ ကိုမြင့်မောင်သည် အရှက်တကွဲ ဖြစ်ခဲ့ရသည့်အပြင် လဲ့လဲ့၏

အထင်လွဲမှုကိုခံခဲ့ရပြီး အရှုံးသမားဘဝနှင့် ပြည်မြို့သို့ထွက်လာခြင်းစသည့် ဖြစ်ရပ်များဖြင့် ဇာတ်လမ်းပိုမို ရှုပ်ထွေးအောင် ဇာတ်နာမည် ဇာတ်ကွက်များကိုသာ ဖန်တီးထားပါသည်။ ထို့နောက်ကိုမြင့်မောင် ပြည်မြို့သို့ မီးရထားဖြင့်သွားခဲ့ရာ ရထားပေါ်တွင် သူငယ်ချင်းဒေါက်တာထွန်းဝေနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး အိမ်သို့ လိုက်ပါခဲ့ရာမှ ခယ်မဖြစ်သူ နုနုနှင့်တွေ့ဆုံခဲ့ရသည်။ နုနုအနေဖြင့် ကိုမြင့်မောင်အပေါ် စိတ်ဝင်စားမှု ရှိခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှာပင် သူငယ်ချင်းဖြစ်သူ နုနုရှိရာ ပြည်သို့ လွဲလွဲရောက်ရှိလာခဲ့ပါသည်။ လွဲလွဲသည် နုနုအား အကြောထုံမှ ကြားသိခဲ့ရသော ကိုမြင့်မောင်အကြောင်း ပြန်လည်ပြောနေသည်ကို ကိုမြင့်မောင် ကြားသိပြီး ပြည်မြို့တွင် ဆက်မနေတော့ဘဲ မည်သူမျှမသိအောင် သုံးဆယ်မြို့သို့ထွက်ခဲ့ပါသည်။ ဤဇာတ်ကွက်များတွင် တိုက်ဆိုင်မှုကို ဆင့်ကဲဆင့်ကဲအသုံးပြုကာ ဇာတ်ကွက်ဖော်ထားပါသည်။ ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် ဇာတ်လမ်း၏ ရှုပ်ထွေးမှုများကို အဆင့်ဆင့်ဖန်တီးယူပြီး ဇာတ်ရှိန်မြှင့်တင်ထား နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ကိုမြင့်မောင် သုံးဆယ်မြို့သို့ ပြန်ရောက်နေစဉ် ကိုဘဇံတပည့်တို့၏ လက်ချက်ကြောင့် အရိုက်ခံရပြီး သာယာဝတီ ဆေးရုံသို့ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ဤအခန်းသည် ဇာတ်ထွတ်ခန်းဟု ဆိုနိုင်ပါ သည်။ စာဖတ်သူအနေဖြင့် ဇာတ်ဆောင် အသက်ရှင်နိုင်ပါ့မလားဟု စိုးရိမ်စိတ်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေပါ သည်။ အရိုက်ခံရမှုအတွက် ကိုမြင့်မောင်ကို စစ်ဆေးရာတွင်လည်း ကာယကံရှင်များ အမှုပေါ့အောင် ထွက်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ဝတ္ထုရှည်တွင် ကိုမြင့်မောင်ကို စိတ်ထားမြင့်မြတ်သူ၊ အနစ်နာခံသူအဖြစ် ပေါ်လွင် စေမည့် ဇာတ်ကွက်များကို ရွေးချယ်ဖန်တီး တင်ပြထားပါသည်။ လွဲလွဲသည် ကိုမြင့်မောင် ဆေးရုံတက် နေစဉ်မှာပင် ခင်ပွန်းဖြစ်သူ ကိုဘဇံနှင့် ကွာရှင်းပြီးဖြစ်ပါသည်။ လွဲလွဲသည်ကိုမြင့်မောင်၏ ဆရာဝန်ပီသ သော စိတ်ဓာတ်၊ အများအတွက် ကိုယ်ကျိုးစွန့်လိုသော စိတ်ဓာတ်၊ အနစ်နာခံသော စိတ်ဓာတ်၊ မိမိအပေါ် မကောင်းကြံသူအပေါ်တွင် ခွင့်လွှတ်နိုင်သော မြင့်မြတ်သော နှလုံးသားပိုင်ရှင် ကိုမြင့်မောင်အပေါ် လေးစားကြည်ညိုအထင်ကြီးရာမှ မေတ္တာစိတ်၊ အချစ်စိတ်များဖြစ်ပေါ်ကာ ကိုမြင့်မောင်နှင့် လက်ထပ်ခဲ့ ပုံဖြင့် ဇာတ်သိမ်းထားသဖြင့် စာဖတ်သူကို နှစ်သက်မှုဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဝတ္ထုရှည်တွင် ကိုမြင့်မောင် သာယာဝတီ ဆေးရုံမတက်သေးမီအချိန်၌ မခင်လှကွယ်လွန်ခဲ့သဖြင့် အကြောနာရေးသွားကြောင်း ဇာတ်ကွက်ကို စာရေးသူက ကြိုတင်ထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ကိုမြင့်မောင်အတွက် မခင်လှသည် ကျေးဇူးရှင် တစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ မခင်လှသည် ကိုမြင့်မောင် မီးလောင်ဒဏ်ရာ ရရှိခဲ့ချိန်တွင် ပြုစုခဲ့သူ ဖြစ်သကဲ့သို့ သုံးဆယ်တွင် သွားရောက် နေထိုင်ရေးအတွက်လည်း စီစဉ်ပေးခဲ့သူ၊ ကိုမြင့်မောင်အပေါ် အကြော၏ အထင်လွဲမှုကိုလည်း ဝင်ရောက်ဖြေရှင်း ပေးခဲ့သူ၊ ကိုမြင့်မောင်ကို ကရုဏာနှင့်ယှဉ်ပြီး ကြည်ညို လေးစား သံယောဇဉ်ရှိခဲ့သူ ဖြစ်ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းအရ မခင်လှသာမကွယ်လွန်ခဲ့ပါက ကိုမြင့်မောင်၏ လက်တွဲဖော် ဖြစ်သင့်ပါသည်။ သို့သော် စာရေးသူကစိတ်ထားဖြူစင်မြင့်မြတ်ပြီး ကိုယ်ကျိုးစွန့် အနစ်နာ ခံသူသည် ပြည့်စုံချမ်းသာသော ဘဝကိုသာ ပိုင်ဆိုင်ရသည်ဟူသော အကျိုးကျေးဇူးကို ပြလိုသည့်အတွက် ဥစ္စာပေါ် ရုပ်ရည်ချောသူလွဲလွဲနှင့် လက်ထပ်ပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ “သူ” ဝတ္ထုရှည် တွင် စာရေးသူသည် ဦးတည်ချက်ကို ဖော်ဆောင်ရာတွင် တိုက်ဆိုင်မှုကို အများဆုံးသုံးထားသည့် အတွက် ဇာတ်လမ်းယုတ္တိရှိမှု အားနည်းနေပါသည်။ ကိုမြင့်မောင်သည် လျှို့ဝှက်သိုသည်းလွန်းသဖြင့် ဇာတ်လမ်းပိုမို ရှုပ်ထွေးလာပြီး စာဖတ်သူကို မချင့်မရဲဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။ သုံးပွင့်ဆိုင် အချစ်ဇာတ်လမ်းတွင် အားပြိုင်မှုကို အသုံးပြု ထားသော်လည်း အားနည်းနေပါသည်။ ကိုယ်ကျင့်တရားနှင့် စိတ်ထားကောင်းသူသည် နောက်ဆုံးတွင်

အရာရာကိုအောင်မြင်တတ်ပုံ နှင့်ဇာတ်သိမ်းထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် စာဖတ်သူအနေဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုး အား ကြည်ညိုလေးစား အားကျစိတ်များမှတစ်ဆင့် မွန်မြတ်သော စိတ်ကောင်းစိတ်မြတ်များ ကိန်းအောင်းလာစေလိုသော စေတနာဖြင့် ကိုမြင့်မောင်ကို ဖန်တီးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက် ဝတ္ထုရှည်မှ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်

ညီပုလေး၏ “ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်တွင် ကိုလိုနီခေတ်မှ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီခေတ်အထိ ခေတ်အသီးသီးကို နောက်ခံပြု ရေးဖွဲ့ထားသော ဘဝသရုပ်ဖော် ဝတ္ထုရှည်တစ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသည်။ “ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်တွင် ဇာတ်လမ်း ဟူ၍ထူးထူးခြားခြား ပါဝင်မှုမရှိဘဲ စာရေးသူတင်ပြလိုသော ရည်ရွယ်ချက်၊ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ကွက်နှင့် ဇာတ်ဆောင်၏ ဘဝရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများ၊တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဓလေ့စရိုက်တို့ ပေါ်လွင်အောင်သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ ထိုသို့သရုပ်ဖော်ရာတွင် နောက်ခံဝန်းကျင်အဖွဲ့များကလည်း ပံ့ပိုးပေးနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဝတ္ထုရှည်တွင်ပါဝင်သော နောက်ခံဝန်းကျင်သဘောကို မမိုးမြေက-

"ကာလဒေသနောက်ခံအဖွဲ့သည် ဝတ္ထုရှည်များတွင် ဇာတ်လမ်း တည်ဆောက် ယူရန်၊ ဇာတ်လမ်းအချိုးအကွေ့ပြုရန်၊ ဇာတ်လမ်းအထုံးအဖွဲ့ကို ဖြေလျော့ရန်၊ ဇာတ်လမ်းသက်ဝင်လှုပ်ရှားမှုရှိရန်၊ ဇာတ်လမ်းအသင့် ယုတ္တိအားကောင်းရန်အတွက် အထောက်အကူပြုပေးသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်"

(မိုးမြေ၊ ၈၊ ၂၀၀၉၊ ၂၃၅)

ဟုဆိုထားပါသည်။ ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက် ဝတ္ထုရှည်တွင် နောက်ခံအချိန် ကာလ၊ ခေတ်စနစ်တို့အပေါ်၌ ဇာတ်ဆောင်၏သဘာဝနှင့် လိုက်ဖက်ညီအောင် ပါဝင်နေပါသည်။ ဝတ္ထုရှည်ဇာတ်လမ်းအစမှာပင် အဓိကဇာတ်ဆောင် ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်၏ ငယ်ဘဝဖြစ်စဉ်များနှင့် အစပျိုးထားပြီး ဇာတ်ပျိုးခန်းမှာပင် အဓိကဇာတ်ဆောင်ကို စာဖတ်သူနှင့် စတင်မိတ်ဆက်ပေးထား ပါသည်။တဖန် သထုံမြို့တွင်ကျင်းပသော စာပြန်ပွဲတွင် ဖဆပလ ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် ဘာသာရေး အရရော စည်းရုံးရေးအရပါ စာပြန်ပွဲတက်ရောက်ခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ ဒိဋ္ဌဓမ္မလောက ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ထည့်သွင်းထားသည့်အတွက် ဇာတ်လမ်း ပိုမိုတက်ကြွလာစေပါသည်။

“ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်တွင် စာရေးသူသည် အဓိက ဇာတ်ဆောင်ဖြတ်သန်းခဲ့သော ဘဝခရီးစဉ်ကို သရုပ်ဖော်ရာတွင် ဇာတ်ဆောင်ရွေ့လျားသည့် မတူညီသော နောက်ခံဝန်းကျင်များနှင့် ဇာတ်ကွက်ဖော်ရေးသားထားသည့်အတွက် ဇာတ်လမ်း ပိုမိုအသက်ဝင် လာပြီး ယုတ္တိရှိမှု အားကောင်းလာစေပါသည်။

ဇာတ်ဆောင်အလုပ်သင် ဆရာဝန်ဆင်းရဲသည့် အချိန်တွင် တစ်လလစာ(၂၀၅)ကျပ် ရရှိခဲ့ပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်နှင့်အတူ အလုပ်သင်ဆရာဝန် (၁၈၅)ဦး တာဝန်ထမ်းဆောင်နေရ

သော်လည်း (၈၅) ဦးသာ လခငွေကိုရရှိခဲ့ကြပြီး ကျန်သူများမှာ လစာမရခဲ့ကြပါ။ ထိုအခါ ဇာတ်ဆောင်က ဦးဆောင်ပြီး အလုပ်သင်ဆရာဝန်များအားလုံး လစာရရှိရေးအတွက် ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုထံ သွားရောက်တင်ပြရာ ဝန်ကြီးချုပ်ဦးနုက လွှတ်တော်တင်မည်ဟုပြောပြီး ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဦးဘစောက လက်ခံတွေ့ဆုံခြင်းမရှိပေ။ ရသမျှလစာငွေကို အလုပ်သင် ဆရာဝန်အားလုံး မျှတစွာခွဲယူရန်ကိုလည်း သဘောမတူညီသည့်အတွက် ဗမာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ဆရာဝန်ငယ်များ အသင်းက သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ ပြုလုပ်ခဲ့ရပါသည်။ ထိုအခါကြမှသာ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးနှင့်အဖွဲ့က ခေါ်ယူတွေ့ဆုံ ညှိနှိုင်းခဲ့ပြီး အလုပ်သင် ဆရာဝန်များအားလုံး အတွက် လစာငွေကို စတင်ခွင့်ပြုပေးခဲ့ပါသည်။ ဝန်ကြီးနှင့် တွေ့ဆုံပွဲတွင် ဝန်ကြီးနှင့် အပြန်အလှန် ပြောဆိုပုံကို-

"မင်းတို့လိုချင်တာ ငါတို့ပေးမယ်၊ဟုတ်ပြီလား။ ကျေးဇူးတင်ပါတယ် ဝန်ကြီး။ ဒါပေမဲ့ ဒီစာရွက်ပေါ်မှာ လက်မှတ်ထိုး။ ဟာ ကျွန်တော်တို့တောင်းဆိုတာရရင် လက်မှတ်ထိုး မှာပေါ့။-----ကျွန်တော်လက်မှတ်ထိုးရင် ရာသက်ပန်ပေးမှာလား။ ----- ရာသက်ပန်ဆိုတာ အခုအချိန်ကစပြီး ကမ္ဘာတည်သရွေ့ ဆေးပညာရပ် စာမေးပွဲ တွေ အောင်မြင်ပြီးကြလို့ မြန်မာပြည်မှာ ပေါ်ထွက်လာကြမယ့် အလုပ်သင် ဆရာဝန် တွေ ဖြစ်ကြပြီဆိုရင် အလုပ်သင် ဆရာဝန်လစာ ပေးရမယ်။ -----ပေးမှာပေါ့ကွ-----။ ကျွန်တော့်ဘဝ ပျက်ချင်လည်း ပျက်ပါစေတော့၊ နောင်လာ နောက်သားအများအတွက်၊ ကျွန်တော့် ဘဝစတေးလိုက်ပါမယ်”(ညီပုလေး၊ ၂၀၁၆၊ ၁၀၀)

ဟု ဇာတ်ဆောင်အချင်းချင်း အပြန်အလှန် စကားပြောခန်းဖြင့် အားပြိုင်စေပြီး ဇာတ်လမ်းစီးဆင်းမှု အရှိန် ကို မြှင့်တင်ထားပါသည်။ ထိုအားပြိုင်မှု ဇာတ်ကွက်သည် ဇာတ်ဆောင် အချင်းချင်း အားပြိုင်မှုထက် ခေတ်စနစ်နှင့် ဇာတ်ဆောင်ကိုယ်စားပြုသည့် အဖွဲ့အစည်းတို့ အားပြိုင်မှု ဖြစ်၍ ဇာတ်လမ်းကို ပိုမို ဝီပြင် လာစေသည့် အပြင် ဇာတ်ဆောင်စရိုက်ကိုပါ ကြွလာစေပါသည်။

“ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်တွင် အဓိကဇာတ်ဆောင်သည် ခန္တီးဆေးရုံတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ် ဆေးရုံရှိ ဝန်ထမ်းအင်အားနှင့် လုပ်ငန်းမလည်ပတ်နိုင်တော့၍ ဝန်ကြီးထံလိုအပ်သော ဝန်ထမ်းများအတွက် တင်ပြတောင်းခံခဲ့သော်လည်း တစ်နှစ်ကြာသည့်တိုင်အောင် မရရှိခဲ့ပါ။ ထို့ကြောင့် ခန္တီးတွင်ရှိသော လူငယ်များကို ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်ကိုယ်တိုင် အခြေခံသူနာပြု သင်တန်း သင်ကြားခြင်းနှင့် သူနာပြုများ ထားရှိရမည့် စိတ်ထား၊ ကျင့်ဝတ်များကို သင်ကြားပေးခဲ့ပုံတို့ကို ဇာတ်ဆောင်၏ အပြောစကားဖြင့် ဇာတ်ကွက်ဖော်ထားပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်လှုပ်ရှားရာ ဝန်းကျင် ဖော်ပြရင်း ဇာတ်ဆောင်နှင့် ဆက်စပ်နေသော လူမှုဝန်းကျင်ကိုပါ သိလာရပါသည်။

“ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်တွင် အဓိကဇာတ်ဆောင်သည် မြိတ်မြို့တွင် ဆရာဝန်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် သင်္ဘောဆရာဝန်ဘဝက ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့သူ ဗိုလ်မှူးချုပ်သောင်းတင် (ရေတပ် ကာကွယ်ရေး ဦးစီးချုပ်) ကတွေ့ဆုံရန် အခေါ်လွှတ်ခဲ့သည်။ မိတ်ဆွေ ဖြစ်သူ မြိတ်ကို ရောက်ရှိလာရသည့် အကြောင်းရင်းကို မေးမြန်းသောအခါ-

“အခု ဒီကိုခင်ဗျား ဘာလာလုပ်တာလဲ။ ငါဘုရင့်ကျွန်းက ပုလဲလုပ်ငန်းကို လာသိမ်းတာ။
ဗျာ။ ဘယ်ပုလဲ လုပ်ငန်းလဲ။ -----ဂျပန်တွေလာ လုပ်ကြတဲ့ လုပ်ငန်းပေါ့။ ဟာ---
ဒါတော့ မလုပ် ကောင်းပါဘူး။ ဘာလို့ မလုပ်ရမလဲ။-----မလုပ်ပါနဲ့ဗျာ။ ဘာကြောင့်တုံး၊
ငါ့မှာအမိန့်ပါတယ်။ အင်း ဘယ်လို ပြောရမှန်းတောင် မသိပါဘူး။ မလုပ်ကောင်းဘူး
လို့ဘဲ ပြောတတ်တယ်။ မဟုတ်ဘူးကွ၊ အထက်က ပေးတဲ့အမိန့်”

(ညီပုလေး၊ ၂၀၁၆၊ ၁၅၃)

ဟု ဇာတ်ကွက်ဖော်ထားပါသည်။ အဓိကဇာတ်ဆောင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရာ နေရာဒေသတွင် ဖြစ်ပျက်
ခဲ့သော အဖြစ်အပျက်အမှန်နှင့် ပါဝင်ခဲ့သော တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များကိုပါ ယှဉ်တွဲဖော်ပြထားသဖြင့်
ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက် ပီပြင်လာစေပါသည်။ ဇာတ်ဆောင် ကျင်လည်ရာ ဆက်စပ်ရာ လူမှုဝန်းကျင်ကိုပါ
ထည့်သွင်းထားသည့်အတွက် ဇာတ်လမ်းယုတ္တိရှိမှု အားကောင်းလာစေပါသည်။

ဇာတ်ဆောင် ခန္တီးတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် ကာလမတိုင်ခင်က နာဂလူမျိုး အများစုမှာ ဆေးရုံ
တက်ရောက် ကုသလေ့မရှိကြပါ။ နာဂလူမျိုးတို့သည် ရောဂါဝေဒနာခံစားလာရ လျှင် ဆေးမြီးတိုနှင့်
ဖြစ်စေ၊ နတ်ဆရာ ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်းဖြစ်စေ ကုသလေ့ရှိကြပါသည်။ အနောက်တိုင်းဆေးပညာနှင့်
အလှမ်းဝေးသူများဖြစ်သည့်အတွက် ဇာတ်ဆောင်သည် တစ်တောင်ဆင်း တစ်တောင်တက် သွားရောက်
ခဲ့ပြီး လူနာများကိုရှာဖွေကာ ဆေးကုသရန် စည်းရုံးရပါသည်။ နာဂလူမျိုးတို့ ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော
လည်ပင်းကြီးရောဂါကို ခွဲစိတ်ရန်အတွက် ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်ပြောသောအခါ လူနာခွဲစိတ်၍ သေဆုံးခဲ့
လျှင် ဇာတ်ဆောင်၏ ခေါင်းကိုဖြတ်မည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သော်လည်း ဇာတ်ဆောင်ကလက်ခံပြီး လူနာကို
ခွဲစိတ်ကုသ ပေးခဲ့ပါသည်။ မိမိ၏အသက်ကိုလည်း ပဓာနမထား၊ မိမိအတွက် ဆေးဖိုးဝါးခ မရရှိသော်လည်း
လူနာ၏ ဝေဒနာကို ပျောက်ကင်းအောင် ကုသပေးခဲ့သော စွန့်လွှတ်အနစ်နာခံသော ဇာတ်ကွက်အဖြစ်
တွေ့ရပါသည်။ စာဖတ်သူတွင် အဓိကဇာတ်ဆောင် အခက်အခဲအကြပ်အတည်းမှ ရုန်းကန်လွတ်
မြောက်နိုင်ပါ့မလားဆိုသည့် သိလိုစိတ်များဖြစ် ပေါ်လာစေပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အားနည်းနေသော
ဒေသတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေရသော ဆရာဝန်တစ်ဦး၏ အခက်အခဲကို တွေ့မြင်ကြရပါသည်။
ဇာတ်လမ်းအရ ဇာတ်ဆောင်ပါဝင်ရသော လူနေမှုစရိုက်နှင့် ကိုက်ညီသော သဘာဝကျသော လူမှုနောက်ခံ
အဖွဲ့ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဇာတ်ကွက်အရ မြန်မာပြည်၏ နယ်စပ်အနောက်မြောက်စွန်းဒေသရှိ နာဂလူမျိုး
များ၏ ဓလေ့ထုံးစံ လူမှုဝန်းကျင်ကိုပါ တွေ့မြင်လိုက်ရပါသည်။

ဝတ္ထု၏ ဇာတ်တက်ပိုင်းသည် ရှည်လျားနေသော်လည်း နာဂလူမျိုးတို့၏ အကြောင်း နှင့်တကွ
ဓလေ့စရိုက်အဖုံဖုံကို နောက်ခံပြုရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အဓိကဇာတ်ဆောင်၏ ဘဝရုန်းကန်လှုပ်ရှားမှုများ
ကို ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်ဆင်ထားသဖြင့် ဇာတ်လမ်းအနေဖြင့် ထူးထူးခြားခြားမရှိပါ။ လှုပ်ရှားတက်ကြွ
နေပြီး ပြောင်းလဲသွားသော ဇာတ်ဆောင်နှင့်အတူ နောက်ခံများကပါ ပြောင်းလဲသွားသဖြင့် စာဖတ်သူကို
စိတ်ဝင်စားမှု ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် ဇာတ်လမ်းအချိုးအကွေ့များ တစ်ခုပြီးတစ်ခုဖြင့်
ဇာတ်ရှိန်တက်လာအောင် စည်းရုံးရေးသားထားပါသည်။

ဝတ္ထုရှည်၏ ဇာတ်ထွက်ပိုင်းတွင် ဇာတ်ကွက်တစ်ခုကို စီစဉ်ရေးသားထားပါသည်။ ဇာတ်ဆောင် ခန္တီးတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်မှာ (၆) နှစ်ကျော် ကြာမြင့်ခဲ့ပါသည်။ ကနေဒါမှ သူငယ်ချင်းဖြစ်သူက ဘွဲ့လွန်သင်တန်း လာရောက်တက်ရန် အကြိမ်ကြိမ် စာရေးခေါ်သော်လည်း ခန္တီးမြေမှ ခွဲခွာမသွားဘဲ နာဂ လူမျိုးများနှင့် တစ်သားတည်းကျအောင် အခက်အခဲ မျိုးစုံကို ရင်စီးခါးစီးခံပြီး နေထိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နာဂလူမျိုးများက သူ့ကို “နာစာ မူဆေး လုံဂီး” (နတ်ဆေးဆရာကြီး) ဟု ခေါ်ဆိုခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ခန္တီးဒေသကို အုပ်ချုပ်သော ဌာနဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိအကြီးအကဲအချို့နှင့် နားလည်မှု လွဲခဲ့ကြ ပြီး အဆင်မပြေဖြစ်ခဲ့သည့်အတွက် ခုံရုံးဖွဲ့အစစ်ဆေးခံရသည့်အခါ ရှင်းလင်းအောင်တင်ပြ ပြောကြားနိုင်မှု ကြောင့် လူကြီးများနားလည်ခဲ့ကြသော်လည်း ခန္တီးမြို့မှ ဖြူးမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ခံခဲ့ရပါသည်။ ထိုဇာတ်ကွက် သည် စာဖတ်သူ၏သိလိုစိတ်ကိုအမြင့်ဆုံး နှိုးဆွပေးပါသည်။ ဇာတ်ကွက်ကို အားပြိုင်မှုသုံး၍ ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက် ဖော်ဆောင်ထားသဖြင့် စာဖတ်သူ၏ စိတ်တွင်ရသခံစားမှုနှင့်အတူ နှစ်သက်စွဲလမ်းမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဇာတ်ဆင်းပိုင်းတွင် ဇာတ်ဆောင်ခန္တီးမြို့မှ ပြောင်းရွှေ့သည့်အခါ မိတ်ဆွေအပေါင်း အသင်းများက မိမိနှင့်ပတ်သက်ပြီး မည်သို့ခံစားနေရမည်နှင့် မိမိကိုယ်တိုင် ခံစားနေရပုံကို ဇာတ်ဆောင် အတွေးဖြင့်-

“ကျွန်တော်ကို နာဂတွေက နတ်တစ်ပါးလို ခင်မင်ကြလို့ ကျွန်တော် အခုလို ပြောင်းရမယ်ဆိုတော့ ကြေကွဲသွားတာလား ။ ကြေကွဲတာတင် မဟုတ်ဘူး။ ဝမ်းနည်း တာ လဲပါတယ်။ ကျွန်တော် အပင်ပန်းအဆင်းရဲခံခဲ့တာတွေဟာ ကျွန်တော်ပြန်ပြီး တုပ်နှောင်နေကြပြီလား။ နာဂတွေရဲ့ နတ်ဆိုတာကြောင့် တင်မကဘူး။ ကျွန်တော်မှာ စာဖွဲ့လို့မကုန်တဲ့ စာဖွဲ့လို့မရတဲ့ သံယောဇဉ် တွေရှိတယ်။ -----ကျွန်တော်အပေါ် အတိုက်အခိုက်တွေ ရှိပေမဲ့ ကျွန်တော် ဒီကနေ မပြောင်းချင်ဘူး။ အစိုးရဝန်ထမ်းမို့ မပြောင်းမဖြစ် ပြောင်းရပါပြီတဲ့။ နောက်ရောက်လာမယ့် ဆရာဝန်က ကျွန်တော် ဆွေမျိုးတွေအပေါ် ဘယ်လို သဘောထားမလဲ။ ဘယ်လိုဆက်ဆံမှာလဲ။ ဘယ်လိုကုသ မလဲ။ တွေးနေလိုက်တာ အသက်ရှူဖို့တောင်မေ့နေသလိုဘဲ” (ညီပုလေး၊ ၂၀၁၆၊ ၄၉၄)

ဟု နာဂလူမျိုးများအပေါ် သွေးသားရင်းခြာနှင့်မခြား စေတနာ၊ မေတ္တာ၊ သံယောဇဉ်ထားသော ဇာတ်ဆောင်၏ ခံစားမှုကို ပေါ်လွင်အောင် သဘာဝကျကျ ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စာဖတ်သူကိုပါ ဇာတ်ဆောင်၏ ခံစားမှုများကူးစက်လာပြီး ဇာတ်ဆောင်ခံစားရသကဲ့သို့ ထပ်တူထပ်မျှ ခံစားလာခဲ့ရပါ သည်။

ဇာတ်သိမ်းပိုင်းတွင် ဇာတ်ဆောင်က ခန္တီးမြို့မှလိုက်ပါပို့ဆောင်သူများအား လက်ငွေယမ်း နှုတ်ဆက်ရင်း ဇာတ်ဆောင်၏ အတွေးစကားကို-

“ခန္တီးမှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်တဲ့ နှစ်ကာလတွေဟာ ကျွန်တော်အတွက် မေ့ရက်စရာ မရှိတဲ့ နှစ်ကာလတွေပါဘဲ”
(ညီပုလေး၊ ၂၀၁၆၊ ၄၉၆)

ဟု ဇာတ်ဆောင်၏ အပြောစကားကို အသုံးပြုထားသော ဇာတ်ကွက်ဖြင့် ဇာတ်သိမ်းထားသည်မှာ ထိမိလှပါသည်။ “မေ့ရက်စရာမရှိ” ဆိုသည့် အပြောစကားသည် ဇာတ်ဆောင်၏ ခံစားမှုအားလုံးကို

ခြုံငုံမိသော အပြောစကားဖြစ်ပြီး စာဖတ်သူ၏ဘဝကို ထိခိုက်သွားစေကာ စာရေးသူ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ပိုမိုထိရောက် သွားစေပါသည်။ စာဖတ်သူ၏စိတ်များလည်း ဇာတ်ဆောင်၏ စိတ်များလည်း ဇာတ်ဆောင်၏ ခံစားမှုနှင့် ထပ်တူထပ်မျှ ခံစားရပါသည်။

“ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြေ့များရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်တွင် ဘဝသရုပ်ဖော် ဝတ္ထုဖြစ် သည့်အလျောက် ဇာတ်လမ်းအရ ဇာတ်ဆောင်ပါဝင်နေသော လူမှုအဆင့်အတန်း၊ လူမှုစရိုက်ဘဝနှင့် ကိုက်ညီသော နောက်ခံအဖွဲ့များဖြင့် ဘဝသရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ နောက်ခံဝန်းကျင်ကို သီးသန့်အသား ပေး ရေးသားခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်နှင့် ဆက်စပ်နှီးနွယ် ရေးသားထားသည်ကိုတွေ့ရ ပါသည်။

၃။ ဇာတ်ဆောင်စရိုက်

ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်တွင် စာရေးသူတင်ပြလိုသည့် ဦးတည်ချက်ကို ဖော်ဆောင်နိုင်ရန်၊ ဇာတ်လမ်း ရွေးလျားမှုရှိစေရန် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ပေးရသော ဇာတ်ဆောင်လိုအပ်ပါသည်။ ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်ဆောင် အမျိုး အစားကို လေ့လာကြည့်လျှင် အဓိကဇာတ်ဆောင်နှင့် အရံဇာတ်ဆောင် ဟူ၍ တွေ့နိုင်ပါသည်။ အဓိကဇာတ်ဆောင်သည် ဦးတည်ချက်ကို ပေါ်လွင်စေရန်သော်လည်းကောင်း၊ ဇာတ်လမ်းဖြစ်စဉ် ရွေးလျားစေ ရန်သော်လည်းကောင်း စာရေးသူ တင်ပြလိုသည့် အတွေးအမြင်တစ်ရပ်ကို ထင်ရှားစေရန်ကို သော်လည်း ကောင်း ဝတ္ထုကို ဦးဆောင် ပါဝင်လှုပ်ရှားရသူ ဖြစ်ပါသည်။ အရံဇာတ်ဆောင်တွင် ဇာတ်ပို့ဇာတ်ဆောင်နှင့် ဇာတ်ဖြည့်ဇာတ်ဆောင် ဟူ၍ ထပ်မံခွဲခြားနိုင်ပါသည်။ ဇာတ်ပို့ဇာတ်ဆောင်သည် အဓိကဇာတ်ဆောင်၏ စရိုက်သဘာဝ၊ ဇာတ်လမ်းအချိတ်အဆက် ထိမိအောင်လုပ်ဆောင် ရသူဖြစ်ပါ သည်။

ဝတ္ထုတွင်ပါဝင်သော ဇာတ်ဆောင်စရိုက်ဟူသည်မှာ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံး အမှုအရာ အလေ့အထကိုဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်စရိုက် လှုပ်ရှားမှုကို လေ့လာရာတွင် စရိုက်ငြိမ်၊ စရိုက်ကြွ ဟူ၍ ရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ မမိုးမြေက-

“ဇာတ်ဆောင်စရိုက် အပြောင်းအလဲကိုလိုက်၍ ဇာတ်ဆောင်များကို နှစ်မျိုးခွဲနိုင် ပါသည်။ တည်ငြိမ်သော ဇာတ်ဆောင် (Static Character) နှင့် လှုပ်ရှားပြောင်းလဲ သောဇာတ်ဆောင် (Dynamic Character) တို့ဖြစ်သည်။ တည်ငြိမ်သော ဇာတ်ဆောင် သည် ဇာတ်လမ်းတစ်လျှောက်လုံး အနည်းငယ်ပြောင်းလဲခြင်းရှိသော ဇာတ်ဆောင်မျိုး ကို ဆိုလိုသည်”

(မိုးမြေ၊ မ၊ ၂၀၁၆၊ ၁၆၇)

အင်တီစီ စာပေဝေါဟာရ အဘိဓာန်တွင်-

“စရိုက်ငြိမ်ဇာတ်ဆောင်သည် ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေ အဖြစ်အပျက်များ ပြောင်းလဲ သော်လည်း ဇာတ်လမ်းတစ်လျှောက်လုံး အပြောင်းအလဲတည်ငြိမ်နေသော ဇာတ်ဆောင် စရိုက်မျိုးဖြစ်သည်။ စရိုက်ကြွဇာတ်ဆောင်မှာမူ ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေ အဖြစ်အပျက်

ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်ပေါ်မူတည်၍ ပြောင်းလဲသွားသော ဇာတ်ဆောင်စရိုက်မျိုးဖြစ်သည်။”
(Moner & Raush, 1998,34)

ဖော်ပြပါ အဆိုအမိန့်များအရ ဝတ္ထုတွင်ပါဝင်သော ဇာတ်ဆောင်သည် ဇာတ်လမ်းအစအဆုံး ကြွသာကြွ၍ မပြောင်းလဲသော စရိုက်ကို စရိုက်ကြွ၊ ထိုသို့မပြောင်းမရွေ့ဘဲ ဇာတ်လမ်း အစအဆုံးတိုင် သူ့စရိုက်ကို သူထိန်း၍ သွားသည့်စရိုက်၊ တည်ငြိမ်နေသည့်စရိုက်ကို စရိုက်သေ ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

သူဝတ္ထုရှည်တွင် စာရေးသူဖန်တီးထားသော ဆရာဝန် ကိုမြင့်မောင်သည် စာရေးသူ ကြိုးဆွဲရာကနေရသော စရိုက်ငြိမ်အဓိက ဇာတ်ဆောင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ထက်မြက်တဲ့ ဓားသွားပေါ်က ချိုမြိမ်ပျားရည်စက်ဝတ္ထုရှည်မှ ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်သည် စရိုက်ကြွ အဓိကဇာတ်ဆောင်အဖြစ် ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်အရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၃။ ၁။ ဇာတ်ဆောင်စရိုက် နှိုင်းယှဉ်ချက်

ဝတ္ထုရေးသားသူတို့သည် သူတို့ဖော်ပြလိုသော အကြောင်းအရာ၊ ရည်ရွယ်ချက်၊ အတွေးအခေါ်အယူအဆများကို ဖော်ထုတ်ရေးဖွဲ့ရာတွင် ဇာတ်ဆောင်များကို ဖန်တီးပြောတတ်၊ပြတတ် ကြပါသည်။ အပြောကောင်း၊အပြောကောင်းပြီး စာဖတ်သူကို တစ်စုံတစ်ရာ ခံစားမှုပေးနိုင်လျှင်ဝတ္ထုကောင်းဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုတွင် “အပြော” သည် ဝတ္ထုရေးဆရာကပြောသောကြောင့် “အပြော” ဟု သတ်မှတ်ပြီး အသံမထွက်သော စကားပြောခြင်းဖြစ်သည်။ ဝတ္ထုရေးဆရာ၏ အပြောသည် စိကာပတ်ကုံးအရေးအဖွဲ့ ကောင်းဖို့လိုကြောင်း၊ “အပြော”သည်တွေးထောင့်၊ ရေးဟန်တို့နှင့်လည်း ဆက်စပ်နေကြောင်း ပေါ်လွင်လာပါသည်။

“တစ်ခါတစ်ရံ ဝတ္ထုရေးဆရာသည် သူ့ဇာတ်ဆောင်ကို ပြောဆိုပြုမူ လှုပ်ရှားစေ၍ ထိုဇာတ်ဆောင်၏ စရိုက်ကိုပြတတ်သည်။ ကိုယ့်ဇာတ်ကိုယ်ပြသော နည်းဖြစ်သည်။ ထိုနည်းသည်ဇာတ်ဆောင်ကို အသက်ဝင်အောင်ပြုရာ၌ ထိရောက်နေသောနည်းဖြစ်သည်။”
(ဟုန်ဝမ်နှင့်ခင်အေး)၊ ၁၉၇၅၊ ၁၄၅)

ဆရာဇော်ဇော်အောင်ကလည်း-

စာရေးဆရာက ဇာတ်ဆောင်ရဲ့ လှုပ်ရှားမှုကို ပြသွားတယ်။ သူကဘာမှ ဝင်မပြောဘူး။ ဘာမှမှတ်ချက် မပေးဘူး။ ဇာတ်ဆောင်တွေ ဒါလုပ်တယ်၊ ဒီလိုလှုပ်ရှားတယ်၊ ဒီလိုပြောတယ် စတာတွေကို ပြသွားတယ်။ အဲဒါအပြန်နည်းပါဘဲ။”

(ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၆၊ ၆၅)

ဝတ္ထုတွင် “အပြော”နှင့် “အပြ” သည် ခွဲခြားမရအောင် ဆက်စပ်နေပါသည်။ စိတ်အမူအရာ စိတ်ခံစားမှုကို ဖော်ပြရာတွင် “အပြော” ကိုသုံး၍ ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူအရာများကို “အပြ” ဖြင့် သုံးလေ့ရှိပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်ကိုယ်တိုင်ပြောလျှင် “အပြော”နှင့် ပြတတ်၍ ဇာတ်ဆောင်တစ်ဦးအကြောင်းကို

အခြား ဇာတ်ဆောင်တစ်ဦးက ပြောလျှင် ထိုအခြားဇာတ် ဆောင်၏ အမြင်နှင့် “ပြ” တတ်ပါသည်။

“သူ” ဝတ္ထုရှည်တွင် ကိုမြင့်မောင်သည် ပလိပ်ရောဂါဖြစ်ပွားနေသော ဥတိုရွာ အပါအဝင် အခြား ဒေသများသို့ လှည့်လည်ဆေးကုသနေခဲ့ရသည်။ ကိုမြင့်မောင် တစ်ဦးတည်းသာ လူနာများကို နေ့မအား ညမနား ကုသပေးခဲ့ရပေသည်။ ထို့အပြင် ကိုမြင့်မောင် ရောက်နေသော ဥတိုရွာတွင် မီးလောင်နေသော အိမ်အပေါ်ထပ်မှ လူမမာတစ်ဦးကို ကိုမြင့်မောင်က မီးလောင်နေသည့်ကြားမှ ကယ်ထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့သော် လည်း ကိုယ်တိုင်မှာ ခြေထောက် တစ်ဖက်ထိခိုက်သွားပြီး နဖူးနှင့်ပါးတွင် ပူနေသော သံပြားထိမိကာ ကန့်လန့်ဒဏ်ရာရခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဒဏ်ရာများရနေသည့်အတွက် အများကဆေးရုံတင်ရန် ဝိုင်းဝန်း ပြောသော်လည်း လက်မခံခဲ့ပုံကို ဝတ္ထုရှည်တွင်-

“အဲဒါနဲ့သူ့ကို ဒီဆေးရုံပို့မယ်လုပ်တော့ နေပါစေတဲ့။မြို့ပေါ်မှာ လူမမာတွေ ဆရာဝန် တွေ မနိုင်အောင်ဖြစ်နေတာ သူတစ်ယောက်သွားရင် တာဝန်ပေးရော ကျနေပါမယ် တဲ့။ တကယ့်ကိုပို့ချင်းပို့ရင် ဦးဘိုးကူးကို ပို့လိုက်ပါဆိုလို့ ဦးဘိုးကူးကို ဒီဆေးရုံ ပို့ထားရ တယ်။”
(ရွှေလင်းယုန်၊ ၂၀၀၈၊ ၄၁)

ဟုမခင်လှ၏ အပြောစကားဖြင့် ကိုမြင့်မောင်၏ စရိုက်ကို သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ ဇာတ်ဆောင် ၏ အပြောစကားဖြင့် “အပြ” နည်းကို အသုံးပြုထားသဖြင့် ဇာတ်ဆောင်၏ စရိုက်သဘာဝကို ရုပ်လုံး ကြွလာ စေပါသည်။

“ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်တွင် အဓိကဇာတ်ဆောင် ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်သည် နာဂတောင်ပေါ်ဒေသတစ်ခု သွားရောက်ပြီး လူနာများကို လိုက်လံ ရှာဖွေကာ ဆေးကုသပေးခဲ့ပါသည်။ နာဂလူမျိုးများသည် လည်ပင်းကြီးရောဂါ ဖြစ်ပွားနေသည် ကို ရောဂါတစ်ခုဟု လက်မခံဘဲ စုန်းပြုစားသည်ဟုသာ ယုံကြည်ပြီး နတ်ဒေဝါတွေ ကုသမှ ပျောက်ကင်းမည်ဟု လက်ခံထားသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်က လည်ပင်းကြီးနေသူ အား ခွဲစိတ်ကုသပေးမည်ဟု ပြောသော်လည်း ချက်ချင်းလက်မခံခဲ့ပါ။ နာဂလူမျိုးအချင်းချင်း တိုင်ပင်ပြီးမှ နောက်ကလိုက်လာပြီး ခွဲစိတ်ဖို့ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ခွဲစိတ်ရင်း လူနာ သေသွားလျှင် ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်၏ ခေါင်းကိုသူတို့ ဖြတ်မည်။ ခွဲစိတ်လို့ လူနာမသေခဲ့လျှင် ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်သည် လူသားမဟုတ် နတ်တစ်ပါးဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အတူပါလာသူ ကျောက်ထိုးဆရာ ကိုသာလူက မခွဲစိတ်ဖို့ တားမြစ်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်က ဝတ္ထုရှည်တွင်-

“ကဲမတတ်နိုင်ဘူးဗျာ၊ မြန်မာပြည်ဆေးလောကမှာ ဖြစ်ရပ်ဆန်းတစ်ခု မှတ်တမ်း ဝင်တာပေါ့၊ ခေါင်းကိုပေါင်ပြီး ခွဲတဲ့ဆရာဝန်ပဲပေါ့၊ သူတို့ ခုတ်လိုက်လို့ သေသွားရင် ကျွန်တော့်ဘဝပြီးသွားပြီပေါ့၊ ကိုသာလူသူတို့အမှု မပတ်အောင်ကြည့်သာ ပြောပေ တော့”
(ညီပုလေး၊ ၂၀၁၆၊ ၂၅၉)

ဟု ဇာတ်ဆောင်ကိုယ်တိုင် ပြောစကားဖြင့် ရေးသားထားပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်ကိုယ်တိုင်ပြော စကားဖြင့် စရိုက်သဘာဝကို သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ လူနာကျန်းမာ ချမ်းသာရေးကို အလေးဂရုပြုသော

ဆရာဝန် တို့၏ကျင့်ဝတ်နှင့် ညီညွတ်သောသူများဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အလေ့လာခံ ဝတ္ထုရှည်တို့မှ အဓိကဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦးသည် မိမိလုပ်ရပ်အတွက် မိမိ၏အသက်ကိုပင် ပဓာနမထားဘဲ ပြုမူတတ်သော စရိုက်သဘာဝကို အပြန်အလှန်ဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

“သူ” ဝတ္ထုရှည်တွင် ကိုမြင့်မောင်သည် သုံးဆယ်မြို့တွင် ဆေးခန်းဖွင့်ခဲ့သော်လည်း လူနာတစ်ဦးမျှ ဆေးလာကုသူမရှိဖြစ်ခဲ့ရသည်။ တစ်နေ့တွင်ထမ်းစင်နှင့်လူနာတစ်ဦး ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး ထိုလူနာသည် ဆန်စက်မှ အလုပ်သမားတစ်ဦးဖြစ်ကာ နာတာရှည်ရောဂါ ဝေဒနာခံစားနေရသူ ဖြစ်ပါသည်။ စက်ရုံပိုင်ရှင်က ထိုအလုပ်သမားလူနာအား ဆေးဖိုးဝါးခကိုမပေးဘဲ လစ်လျူရှုထားသူဖြစ်ကြောင်းကို သိရှိသော အခါ ကိုမြင့်မောင် ဝတ္ထုရှည်ထဲတွင်-

“ကောင်းပြီဗျာ ကျွန်တော်တော့ တတ်နိုင်သလောက်ကြိုးစားပြီး ကုပါမယ်။ ရောဂါက မှန်တာပြောရရင် ကျွမ်းနေပြီ၊ နို့ပေမဲ့ တတ်နိုင်သလောက်ကြိုးစား ရသေးတာပေါ့ဗျာ၊ ဆေးဘိုးဝါးခအတွက်တော့ ဘာမှမပူနဲ့ ကျွန်တော်လူမမာပျောက်တာ မြင်ရရင်ကျေနပ်ပြီ”
(ရွှေလင်းယုန်၊ ၂၀၀၀၊ ၁၀၆)

ဟုဆင်းရဲသားအလုပ်သမားများ နာမကျန်းဖြစ်နေချိန်တွင် လောကဝတ်ကျေပွန်မှု ပြုခဲ့ပါသည်။ ဇာတ်ဆောင် ကိုမြင့်မောင်၏ ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာကို စာဖတ်သူ မြင်ယောင် ကြားယောင်စေပါသည်။ ဇာတ်ဆောင် ၏ ခံစားချက်ကို စာရေးသူကလည်း မဖော်ပြအခြား ဇာတ်ဆောင်ကိုယ်တိုင်လည်း ဝေဖန်သုံးသပ်ခြင်းမပြု။ စာဖတ်သူဘာသာ ချင့်တွက်ရန်သာဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ “အပြ”၏ သဘောပင်ဖြစ်ပါသည်။

“ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်တွင် အဓိကဇာတ်ဆောင် ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်သည် မြိတ်မြို့တွင် တာဝန်ကျနေစဉ် အိမ်ထောင်ပြုခဲ့သည့်အတွက် ဆေးခန်းဖွင့်ရန် ဝိုင်းဝန်းတိုက်တွန်းခဲ့ပါသည်။ ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်အနေဖြင့် ဆေးခန်းဖွင့်ရန် အရင်းအနှီးမရှိ၊ ဆေးခန်းအတွေ့အကြုံလည်း မရှိသည့်အပြင် လူနာများကိုလည်း အလိုက်အထိုက် စကားပြောဆိုတတ်ခြင်းလည်း မရှိခဲ့ပါ။ ထို့အပြင်ဆေးရုံမှ အလုပ်တာဝန်များ ပျက်ကွက်မည်ကိုလည်း စိုးရိမ်သည့်အတွက် ဆေးခန်းမဖွင့်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အများကတိုက်တွန်းနေသည့်အတွက် ဆေးခန်းဖွင့်သည့်အခါတွင် ဆေးခန်းထိုင်ချိန်ကို နံနက် (၅)နာရီမှ (၇) နာရီ၊ ညနေ (၇) နာရီမှ မနက်အထိဟု သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ဆေးခန်းအတွက် လိုအပ်သည့် ဆေးဝါးများကို ဆေးဆိုင်တစ်ခုနှင့် ချိတ်ဆက်ခဲ့ပြီး လူနာများထံမှ ဆေးကုသအခကြေးငွေယူပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ဝတ္ထုရှည်တွင် -

“စက္ကူဂျပ်ဖာတစ်လုံး ချထားတယ်။ ဆေးကုပေးမယ်။ ပိုက်ဆံပါရင် သဒ္ဓါ သလောက် ထည့်ခဲ့ကြ။ မပါရင်တစ်ပြားမှမထည့်ကြနဲ့။ ဓာတ်စာ၊ ဆေးဖိုးကို မတတ်နိုင်ရင် အဲဒီ ဂျပ်ဖာထဲကယူသုံး” (ညီပုလေး၊ ၂၀၁၆၊ ၁၀၉)

ဟူသော အရေးအသားများသည် ဇာတ်ဆောင်ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်အား စေတနာ ဆရာဝန်၊ မေတ္တာ ဆရာဝန်၊ ကရုဏာဆရာဝန်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြချက်များဖြစ်ပါသည်။ ထိုဖော်ပြချက်များသည် တာဝန်ကို

လေးစားတတ်သော လူနာများအပေါ် မေတ္တာကရုဏာကြီးမားသော ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်၏ အတွင်း စိတ်နှင့် စရိုက်ကို “ပြ” နေပါသည်။

“သူ” ဝတ္ထုရှည်တွင် ကိုမြင့်မောင်သည် စက်ပိုင်ရှင် ဦးဌေးထံ သွားရောက်ပြီး စက်ရုံ အလုပ်သမား များအတွက် ကျန်းမာရေးစိုးရိမ်ဖွယ်ဖြစ်ပုံနှင့် နေထိုင်ရာတန်းလျား ယိုယွင်းပျက်စီးနေပုံတို့ကို သွားရောက် ပြောဆိုခဲ့ပုံကို ဝတ္ထုရှည်တွင်-

“ဒီစက်ဟာ ကျွန်တော့်စက်မဟုတ်ဘဲ ဦးစက်မို့လို့လဲ ဦးဆီကို ကျွန်တော် လာခဲ့တာပါ။
ဦးရဲ့စက်ကြီးဟာ ဒီအခြေအနေရောက်လာတာလဲ အလုပ်သမားတွေရဲ့ အတွက်ပါဘဲ။
ဒီတော့တစ်နေ့ကုန် တစ်နေခန်းလုပ်ပါမှ နေ့တစ်နပ်ညတစ်နပ် အသက်ရှူကျပ်ကျပ်နဲ့
စားနေရတဲ့ခမျာတွေမှာ အိပ်ချိန်နေချိန်ကလေးမှ ကောင်းကောင်း မွန်မွန်မအိပ်
မနေရရင် ဘယ်ကောင်းမလဲဦးရယ်၊ ဦးမှာဘယ်လောက်မှ ထိခိုက်မသွားပါဘူး။”

(ရွှေလင်းယုန်၊ ၂၀၀၁၊ ၁၀၉)

ဟုရေးသားထားရာ အလုပ်သမားတို့၏ ဘဝအခြေအနေကိုသာမက ခေတ်ကာလနောက်ခံ အခြေအနေ ကိုပါ မီးမောင်းထိုးပြသနေပါသည်။ ထို့အပြင် ဇာတ်ဆောင်၏ သတ္တိရှိရှိ ရင်ဆိုင် တတ်သော မတရားမှုကို မလိုလားတတ်သော အများအကျိုးကို လိုလိုလားလား ဆောင်ရွက်တတ်သော စရိုက်သဘာဝများကို မြင်တွေ့ရပါသည်။ စာဖတ်သူအား ဇာတ်ဆောင်အပြောစကားမှ တစ်ဆင့်စရိုက်သဘာဝကို မြင်သာ အောင် “ပြ” ထားသော အဖွဲ့တစ်ခုဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

“ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်တွင် အဓိကဇာတ်ဆောင် ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်သည် ခန္တီးဆေးရုံတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ် ဆေးရုံသို့တိုင်းမှူးနှင့် တိုင်းမင်းကြီး တို့ လာရောက်မည်ဖြစ်၍ ဆေးရုံဝန်ထမ်းအားလုံးက ဆေးရုံအတွင်းရှိ အမှိုက်များကို ရှင်းလင်းနေခဲ့ပါ သည်။ ထိုအခါဒေါက်တာသိန်းလှိုင်က လာရောက်မည့် လူကြီးများမြင်သာသည့်နေရာတွင် အမှိုက်သရိုက် များကိုပြန်လည်ထားစေခဲ့ပါသည်။ လူကြီးများဆေးရုံသို့ ရောက်လာသည့်အခါ သန့်ရှင်းရေး အလုပ်သမား မခန့်ရှိသောကြောင့် အမှိုက်မရှင်းနိုင်၍ ပွနေသည်လားဟု မေးမြန်းသောအခါ ဒေါက်တာ သိန်းလှိုင်က သန့်ရှင်းရေးတစ်ဦးရှိကြောင်း ခွင့်လည်းမယူထားကြောင်းနှင့် အမှိုက်များကို သေသေချာချာ မြင်သာအောင် ပြုလုပ်ထားကြောင်းကို ဖြေကြားခဲ့ပါသည်။ ထိုအခါလာရောက်သော လူကြီးများက တအံ့တဩ ကြည့်လိုက်သောအခါ ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်က -

“ကျွန်တော်အဖေရင်းရှိနေတာ သန့်ရှင်းရေးမလုပ်ကြဘူး။ ဒီဆေးရုံတစ်ဝန်းလုံး
ကျွန်တော့်သန့်ရှင်းရေးသမား တစ်ယောက်နဲ့ ရှင်းမနိုင်ဘူး။ သူ့ခမျာဆေးရုံအတွင်း
လည်း သန့်ရှင်းရသေးတာ၊ နလကက လူကြီးလာမယ်ဆိုတော့မှ သန့်ရှင်းအောင်လုပ်ဖို့
လာပြောတာ၊ ကျွန်တော်ဒါမျိုး မလုပ်နိုင်ဘူး။” (ညီပုလေး၊ ၂၀၁၆၊ ၂၄၅)

ဟုရေးသားထားပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်၏ အပြောအဆို အပြုအမူများဖြင့် စရိုက်သဘာဝကို သရုပ်ဖော်ထားပါသည်။ ထိုဇာတ်ဆောင်၏ အပြောစကားဖြင့် အရှိကိုအရှိအတိုင်း မကြောက်မရွံ့ တင်ပြတတ်သော စရိုက်နှင့် အတူ လူမှုနောက်ခံဝန်းကျင်ကိုပါ “ပြ”သော အဖွဲ့အဖြစ် တွေ့ရှိရပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ရွှေလင်းယုန်၏ “သူ” ဝတ္ထုနှင့် ညီပုလေး၏ “ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြ ပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည် နှစ်ပုဒ်မှ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက် စီစဉ်ပုံနှင့် အဓိကဇာတ်ဆောင် စရိုက်တို့ကို နှိုင်းယှဉ်တင်ပြခဲ့ပါသည်။ “သူ” ဝတ္ထုရှည်သည် ဇာတ်လမ်းဦးစားပေးဝတ္ထုအဖြစ် တွေ့ရှိရပါသည်။ ဝတ္ထုတွင် အဓိကဇာတ်ဆောင်ကို နေရာဒေသများပြောင်းလဲပြီး မိန်းကလေး တစ်ဦးပြီးတစ်ဦး ပြောင်းလဲတွေ့ဆုံစေသည့် အချစ်သဘောနှယ်သည့် ဝတ္ထုဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူကိုယ်တိုင် စိတ်နေသဘောထား မြင့်မြတ်ပြီး ရိုးသားသူဖြစ်သည့်အပြင် မိန်းမသားများနှင့် ပတ်သက်မှုမရှိဘဲ ကင်းရှင်းသူဖြစ်သည့်အတွက် သူပုံဖော်လိုက်သော ဇာတ်ဆောင်သည် သူ့ကိုယ်ပွားအဖြစ် တွေ့မြင်ရပါသည်။ စာရေးသူတင်ပြလိုသော ဦးတည်ချက်ကို ပေါ်လွင်စေသည့် ဇာတ်ကွက်များကိုသာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဖော်ပြထားသဖြင့် ဇာတ်ဆောင် လှုပ်ရှားမှုများ ပေါ်လွင်မှုအားနည်းနေပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်ကဲ့သို့ ကိုယ်ကျိုးစွန့်အနစ်နာခံသူများ ပေါ်ပေါက်စေလိုသည့်အတွက် စာဖတ်သူစိတ်အာရုံတွင် စွဲထင်မှတ်မိစေရန် ဇာတ်ကွက်ဖော်ထားခြင်း ဖြစ်ဟန် တူပါသည်။ ဇာတ်ကွက်ကို အသေချာထားသော ဘောင်အတွင်းသာ လှုပ်ရှားနေသော ဇာတ်ဆောင်သည် ဇာတ်ကွက် ဇာတ်လမ်း၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ခံနေရပါသည်။ စာဖတ်သူက ကိုယ်ကျိုးစွန့် အနစ်နာခံမှု အားကြီးလွန်းသော ဇာတ်ဆောင်အပေါ် သနားကရုဏာမှုနှင့်အတူ တသသစွဲမက်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

“ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည်သည် ဇာတ်လမ်းဟူ၍ မယ်မယ်ရရ ပါဝင်မှုမရှိသော်လည်း ဒိဋ္ဌလောကဖြစ်ရပ်မှန်ကို နေရာဒေသအမျိုးမျိုး နောက်ခံအားကောင်းကောင်းနှင့် တင်ပြထားသဖြင့် စာရေးသူတင်ပြလိုသည့် ဦးတည်ချက်ပေါ်လွင်နေပါသည်။ ဇာတ်ဆောင်၏ ဘဝအချိုးအကွေ့ အနိမ့်အမြင့်တို့ပေါ်လွင်အောင် တင်ပြထားသော ဘဝသရုပ်ဖော် ဝတ္ထုရှည်ဟု ဆိုရပါမည်။ ဖွံ့ဖြိုးမှု နည်းပါးသည့် အရပ်ဒေသတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေရသော ဇာတ်ဆောင်၏ ဘဝကိုဇာတ်ဆောင် ကိုယ်တိုင်လှုပ်ရှားမှုနှင့် သရုပ်ဖော်ထားသည့်အတွက် စာဖတ်သူစိတ်မှာမြင်ယောင် ကြားယောင်လာစေပြီး နှစ်သက်မှုကိုပါ ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။ အလေ့လာခံဝတ္ထုတို့တွင် ဇာတ်လမ်းအရ ပါဝင်နေသော ဇာတ်ဆောင်တို့သည် အဓိကဇာတ်ဆောင် နေရာချင်းတူသော်လည်း ဇာတ်ကွက်အနေအထားအရ စရိုက်ပီပြင်မှု ခြားနားနေပါသည်။

နိဂုံး

“သူ” ဝတ္ထုရှည်နှင့် “ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်” ဝတ္ထုရှည် နှစ်ပုဒ် ဇာတ်လမ်း ဇာတ်ကွက် စီစဉ်ပုံနှင့် အဓိကဇာတ်ဆောင် စရိုက်တို့ကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့

နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်းသည် ရသစာပေလေ့လာသူတိုင်း ဂရုပြုလေ့လာသင့်သော ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ဤစာတမ်းသည် ဝတ္ထုရှည် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှုများကို ပြုစုလိုသူများအတွက် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ အထောက်အပံ့ပြုနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊မောင်(ခန့်ဖြူ)။ (၁၉၇၉)။ စကားပြေသဘောတရား၊ စကားပြေအတတ်ပညာ၊ ရန်ကုန်၊ ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။

ဇော်ဇော်အောင် (၂၀၀၆)။ ပင်လယ်ပေါ်မှာဝေတဲ့နှင်း၊ (၁ မှ ၆)၊ ပိတောက်ပွင့်သစ်စာပေ အနုပညာ မဂ္ဂဇင်း။

ညီပုလေး (၂၀၁၆)။ ထက်မြက်တဲ့ဓားသွားပေါ်က ချိုမြိန်များရည်စက်၊ (ရန်ကုန်) မျိုးဆက်သစ် စာပေ။

မိုးမြေမ။ (၂၀၀၉)။ ဝတ္ထုရှည်သဘောတရားနှင့် ဝတ္ထုရှည်အတတ်ပညာ၊ ရွှေကွဲကော်စာပေ။ရန်ကုန်။

ရွှေလင်းယုန် (၂၀၀၀)။ သူ (သတ္တမအကြိမ်) သီဟရတနာစာပေ၊ရန်ကုန်။

ဟုန်ဝမ်းဦးနှင့် ဦးခင်အေး (၁၉၇၅)။ “မြန်မာဝတ္ထု”၊ မြန်မာမှု (ပထမတွဲ)၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်၊ ရန်ကုန်။

Alberts, L (2010) Showing and Telling, Writers Digest. Com Cincinnati, Ohio.

Morner, K & Ralph, R (1998) NTC'S Dictionary of Literary Terms. NTC Publish Group, USA.

လေ့လာဖတ်ရှုသောစာအုပ်စာရင်း

ဘုန်းနိုင်၊တက္ကသိုလ်။ (၁၉၆၄)။ ဝတ္ထုရှည်စာတမ်းများ။ ပထမတွဲ၊ပထမအကြိမ်၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန် ပုံနှိပ်တိုက်။

မစမ်းအေး။ (၂၀၁၅)။ ပီမိုးနင်း၏ ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှုအတတ်ပညာ၊ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။

မလိခ။ (၁၉၇၄)။ မြန်မာဝတ္ထုအညွှန်း(အမှတ်-၁)။ ဒုတိယအကြိမ်၊ ရန်ကုန်၊ နေစိုးရှိန်စာပေ။

မြသန်းတင့်။(၂၀၁၁)။ ကျွန်တော်ဆက်၍ရေးချင်သော ဝတ္ထုများ၊ တတိယအကြိမ်၊ အရှေ့ကြယ်စာပေ။

မြင့်ကြည်ဦး။ (၁၉၉၈)။ “ဝတ္ထုရှည်သဘောတရား၊ဝတ္ထုရှည်လေ့လာနည်း” မြန်မာသုတေသန ဂျာနယ်။ ၃/၁။၈၈။

သူရိယကန္တီ။ (၁၉၆၇)။ “ဝတ္ထုရေးလိုသော်” (ဒုတိယအကြိမ်)၊ နေစိုးရှိန်စာပေ၊ရန်ကုန်။

အောင်လင်း။ (၁၉၇၂)။ မဟာစာနိဒါန်း၊စာပေပေါင်းကူးစာအုပ်ဆိုင်၊ရန်ကုန်။

အောင်သင်း။ (၁၉၇၈)။ စာပေရေးရာဆောင်းပါးများ၊ အမေအိမ်စာစဉ်။ ရန်ကုန်။

အောင်သင်း။(၁၉၉၄)။ ဝတ္ထုရေးရာဆောင်းပါးများ၊ ရန်ကုန်၊ရေတမာစာပေ။

Forster, EM (1964) Aspect of the Novel, Penguin Book Ltd

"ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့်ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"မှ

စာဆို၏စကားသုံးစွမ်းရည်

ထက်နိုင်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ပြည်မြို့ရှိ 'ရွှေဆံတော်ဘုရား'ကိုဖွဲ့ဆိုသော "လူးတားခံထပ်တွန့် ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"မှ စာဆို၏စကားသုံးစွမ်းရည်ကို သုတေသနပြုတင်ပြ ထားသောစာတမ်းတစ်စောင်ဖြစ်ပါသည်။ စာတမ်းတွင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်သမိုင်းပျို့ မှတ်စုကဗျာများနှင့်ရွှေဆံတော် သမိုင်းချုပ်' (၁၉၃၇) စာအုပ်မှ "ပြည်ရွှေဆံတော် စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့် ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"ကို အလေ့လာခံအဖြစ် တင်ပြထားပါသည်။ ကဗျာတွင်စာဆို၏ စကားအသုံးအနှုန်းများကြောင့် ရွှေဆံတော်ဘုရား၏ ဂုဏ်ရည်မှာ ပို၍ထင်ရှားလာခြင်း ရှိ/မရှိ ဟူသောအချက်ကို အခြေခံ၍ လေ့လာစိစစ်တင်ပြထားပါသည်။ ကဗျာဖန်တီးပုံအတတ်ပညာမှ စကားအသုံးအနှုန်း ရွေးချယ်သုံးစွဲမှု နည်းနာများကို အခြေခံကာလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ စာဆို၏ စကားသုံး စွမ်းရည်ကိုတင်ပြရာတွင် စကားပရိယာယ်အသုံးများ၊ ပါဠိစကားအသုံးများ၊ ဝိစ္စာစကား အသုံးများဟူ၍ ခွဲခြားကာ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - ကဗျာ၊ တေးထပ်၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ စကားပရိယာယ် အသုံးများ၊ ပါဠိစကားအသုံးများ၊ ဝိစ္စာစကားအသုံးများ။

၁။ နိဒါန်း

မြန်မာစာပေတွင် ကဗျာနှင့်စကားပြေဟူ၍ စာပေပုံသဏ္ဌာန် နှစ်ရပ်ရှိပါသည်။ ထိုစာပေပုံသဏ္ဌာန်နှစ်ရပ်အနက် ကဗျာသည် ဘာသာစကားဖြင့် အလှပဆုံးဖွဲ့နွဲ့တည်ဆောက်ထားသော စာပေအမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် စာဆိုတို့သည် အကြောင်းအရာမျိုးစုံ တို့ကို ကဗျာပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့စပ်ဆိုလာခဲ့ကြပါသည်။ အကြောင်းအရာများစွာကို စာဆိုတို့က စကားအသုံးအနှုန်းကောင်းများ၊ ကာရန်အချိတ်အဆက်များဖြင့် ရေးဖွဲ့သီကုံးကြပါသည်။ ထိုသို့ အကြောင်းများစွာ ဖွဲ့ဆိုမှုများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော စေတီဘုရားများနှင့် ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာဖွဲ့ဆိုမှုများသည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။

စေတီဘုရားများနှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများ ဖွဲ့ဆိုမှုများတွင် ရန်ကုန်မြို့ရှိ တန်ခိုးကြီးဘုရားတစ်ဆူဖြစ်သော 'လေးဆူဓာတ်ပုံ ရွှေတိဂုံဘုရား'ဘွဲ့စာပေများကို သုတေသန ပြုတင်ပြထားသည်များကို အများအပြားတွေ့ရပါသည်။ သို့သော် ပြည်မြို့တွင်တည်ထား ကိုးကွယ်ထားသော 'လေးဆူဓာတ်ပျော် ရွှေဆံတော်ဘုရား'ဘွဲ့စာပေများနှင့်ပတ်သက်၍ သုတေသနပြုလေ့လာထားမှု အနည်းငယ်သာ တွေ့ရပါသည်။ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'နှင့် ပတ်သက်၍ သုတေသနဆောင်ရွက်ပြီးသော ကျမ်းများနှင့်စာတမ်းများကို အခန်း(၂)စာပေ လေ့လာဆန်းစစ်ချက်တွင် အသေးစိတ်တင်ပြထားပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'ဘွဲ့ကဗျာများတွင် ဘုရားတိုင်ရတုများကိုသာ သုတေသနပြုလုပ်ချက်များတွေ့ရပြီး တေးထပ်နှင့်ပတ်သက်၍ မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မျှ သုတေသနပြု

^၁ မြန်မာစာပေ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

ထားခြင်း မရှိသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်ဇာတိဖွား ဖြစ်သော စာတမ်းရှင်က အဆိုပါလစ်လပ်နေသော သုတေသနပြုမှုကို ဖြည့်ဆည်းရန်နှင့် ထိုကဗျာကို ဖွဲ့ဆိုသောစာဆိုမှာလည်း စကားအသုံးကို ပိုင်နိုင်စွာဖွဲ့ဆိုနိုင်သော စာဆိုဖြစ်ကြောင်း သိရှိစေရန်အတွက် "ပြည်ရွှေဆံတော် စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့်ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"မှ စာဆို၏စကားသုံး စွမ်းရည်ကို စာတမ်း အဖြစ် တင်သွင်းရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာတမ်းတွင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ဂုဏ်တော်ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေပြီး အနှစ်သာရ ပြည့်ဝသည့် စကားပရိယာယ်အသုံးများ၊ ပါဠိစကားအသုံးများ၊ ဝိစ္ဆာစကားအသုံးများ ကိုသာလျှင် ထုတ်နုတ်လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၁၊ ၁။ သုတေသနရည်ရွယ်ချက်

ပြည်မြို့၏ဘာသာရေး အမွေအနှစ်ပြယုဂ်တစ်ခုမှာ "လေးဆူဓာတ်ပျော် ရွှေဆံတော်" ဘုရားပင်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီတော်မြတ်ကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင် သက်ရှိထင်ရှား ရှိစဉ်ကပင် တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သော စေတီတစ်ဆူဖြစ်သည်သာမက ပြည်ရွှေဆံတော် ဘုရားနှင့် ပတ်သက်၍ တေးထပ်ကဗျာဖွဲ့ဆိုမှုများရှိကြောင်းကိုလည်း သိရှိစေလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ 'ပြည်ရွှေဆံတော် ဘုရား'၏ဂုဏ်တော်တို့ကို ဖွဲ့ဆိုသည့် စာဆိုမှာလည်း စကားသုံးစွမ်းရည်ပြည့်ဝသော စာဆိုတစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်းနှင့် ထိုစာဆို၏စကားသုံးစွမ်းရည်ကြောင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဂုဏ်တော်တို့မှာ ပို၍ ပေါ်လွင်ကာ ကြည်ညိုသဒ္ဒါစိတ်များ ဖြစ်လာကြောင်း သိရှိစေရန်ရည်ရွယ်၍ ဤစာတမ်းကို ပြုစုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'အား သမိုင်းဝင် အမွေအနှစ်အဖြစ် သိနား လည်ကာ ကြည်ညိုဖူးမျှော် စေရန်လည်းမျှော်မှန်းပါသည်။

၁၊ ၂။ သုတေသနမေးခွန်း

"ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့် ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်"ကို စကား အသုံးအနှုန်းပိုင်းမှ ချဉ်းကပ်လေ့လာရာ အောက်ပါသုတေသနမေးခွန်း ပေါ်ထွက်လာပါသည်။

စာဆို၏ စကားအသုံးအနှုန်းများသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' စတင်တည်ထား ကိုးကွယ်ပုံနှင့် ဘုရား၏ဂုဏ်ရည်၊ ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီး၏ဘုန်းတော်ဘွဲ့တို့ကို သိရှိလာအောင် ဖော်ထုတ်တင် ပြနိုင်မှု ရှိ/မရှိ။

ဟူသောအချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

အဆိုပါသုတေသနမေးခွန်းကို အဖြေရှာရန်အတွက် ပညာရှင်များ၏အဆိုအမိန့်များ၊ ဖွင့်ဆိုချက် များကို အကိုးအကားပြု၍ ဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

၁၊ ၃။ သုတေသနနောက်ခံ

ဤစာတမ်းတွင် သုတေသနနောက်ခံအဖြစ် သမိုင်းအကျဉ်း၊ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'တေးထပ် ဟူသည်၊ တေးထပ်အမျိုးအစားများတို့ကို အကျဉ်းမျှလေ့လာတင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၊ ၃၊ ၁။ သမိုင်းအကျဉ်း'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'

မြန်မာသက္ကရာဇ်(၁၀၃) ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူပါသည်။ ထို့နောက် (၉)လအကြာ ပြာသိုလပြည့်နေ့တွင် ပြည်မြို့အနောက်ဘက်ကမ်း ဖိုးဦးတောင်သို့ ကြွချီတော်မူပါသည်။

ဖိုးဦးတောင်သို့ ရောက်သောအခါ ထိုတောင်တွင်ရှိနေသော သမ္ဘူလဘီလူးမင်းနှင့်တကွ ဘီလူးမင်းများ၊ ဧရာပထနဂါးမင်း၊ နတ်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားအားဖူးမြော်ပြီးနောက် မြတ်စွာဘုရားရှင်ထံမှကိုးကွယ်ရာအား ချီးမြှင့်ပေးပါရန် လျှောက်ထားတောင်းဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဆံတော်လေးဆူ၊ မွေရှင်တော်ရှစ်ဆူပေးခဲ့ပြီး အမျိုးလေးပါးတို့ကိုးကွယ်ရန် အတွက် လူ့ပြည်၌သာလျှင် တည်ထားသင့်ကြောင်း မိန့်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင်ထိုဆံတော်၊ မွေတော်တို့ကို အဇ္ဈိကနှင့်ဘလ္လိက အမည်ရှိသောကုန်သည် ညီနောင်နှစ်ဦးအားအပ်နှင်း၍ တိုင်ပင်ကာ စေတီတည်ထားကိုးကွယ်ရန် မိန့်တော်မူခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက်အဇ္ဈိကနှင့် ဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်၊ ဧရာပထနဂါးမင်း၊ သမ္ဘူလဘီလူးမင်းနှင့်တကွ နတ်မင်းတို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဗျာဒိတ်တော်အတိုင်း မဟာသက္ကရာဇ် (၁၀၃) ခုနှစ် တပေါင်းလဆန်း (၁၃)ရက် အင်္ဂါနေ့၊ သုဒဿနတောင်တွင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီ'ကို စတင်တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့ကြပါသည်။

ထို့အပြင် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီးကလည်း ပြည်သူအပေါင်းတို့ ဆက်လက်ကိုးကွယ်စေရန် အတွက် 'ပြည်ရွှေဆံတော်' စေတီတော်ကို ပြန်လည်တည်ထား ကိုးကွယ်ခဲ့ပါသည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ကျန်စစ်သားမင်းကြီးက ရွှေဆံတော်ဘုရားကို အသစ်ပြန်လည်ပြုပြင် ကိုးကွယ်ခဲ့ပြီး တောင်ငူခေတ်တွင် ဘုရင့်နောင်ကလည်း ထပ်မံပြုပြင်ကိုးကွယ်ခဲ့ပါသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် သက္ကရာဇ် (၁၁၁၆)ခုနှစ်၊ တပို့တွဲ လပြည့်ကျော် (၁၂)ရက်နေ့တွင် မွန်တို့လက်အောက်မှ ပြည်မြို့ကို အောင်မြင်စွာ သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးနောက် 'ပြည်ရွှေဆံတော်'ဘုရားကို ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် မွန်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးကို အလေးထား၍ မွန်ထီးတော်နှင့်အပြိုင် မြန်မာထီးတော်ကို ယှဉ်တွဲပြီးထီးတော် (၂)ဆင့် ကပ်လှူခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်'စေတီတော်မြတ်ကြီးတွင် ထီးတော်(၂)ဆင့်ရှိနေရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုထီးတော်နှစ်ဆင့်ကို ပုံစံပြု၍ ပြည်မြို့ဝန်းကျင်နှင့် အနီးအပါးမြို့နယ်များတွင် စေတီပုထိုးများ တည်ထားကိုးကွယ်ရာတွင် ထီးတော်နှစ်ဆင့်ပြုလုပ်၍ တင်လှူပူဇော်သော အစဉ်အလာဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ (၁)ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား၏ ဒုကုဋ်သင်္ကန်းတော်၊ (၂) ကောဏဂုံမြတ်စွာဘုရား၏ အံသကိုဋ်တော်၊ (၃)ကဿပမြတ်စွာဘုရား၏ ခါးပန်းတော်၊ (၄)ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ဆံတော်မြတ်လေးဆူ၊ မွေရှင်တော်မြတ်ရှစ်ဆူ၊ နိဿိဒိုင်တော်တို့ကို ဌာပနာ၍တည်ထားသောကြောင့် "လေးဆူဓာတ်ပျော် ရွှေဆံတော်" ဟုခေါ်ဆိုရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအခါ 'လေးဆူဓာတ်ပျော် ရွှေဆံတော်' စေတီတော်မြတ်ကြီးသည် သုဒဿနတောင်တော် ထက်တွင် ရွှေတောင်ကြီးပမာ သပ္ပာယ်စွာ တည်ရှိ၍ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ ကိုးကွယ်ရာအဖြစ် ပူဇော်အထူးကို ခံယူလျက်ရှိပါသည်။

၁၊ ၃၊ ၂။ တေးထပ်ဟူသည်

မြန်မာကဗျာအမျိုးအစားများတွင် တေးထပ်သည်လည်း တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ 'တေးထပ်'၏ အဓိပ္ပာယ်ကို သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်းက 'ကဗျာသာရတ္ထသင်္ဂြိုဟ်'(၂၀၂၃)စာအုပ်တွင် "တေးထပ်ဆိုသည်ကား အက္ခရာအသံကာရန် အထပ်များသော တေးမျိုးကို ဆိုလိုသည်" (စာ ၃၆၄)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဦးကျော်ရင်က 'ကဝိဘာရတီကျမ်း'(၂၀၁၆)တွင် -

"တေးရိုးငယ်၊ တေးရိုးကြီးများကို တစ်ဖန်ထပ်လျက် စပ်ဟပ်ရသောကြောင့် တေးထပ် ဟုခေါ်သည်" (စာ ၂၁၄)

ဟူ၍လည်းကောင်း မိန့်ဆိုထားပါသည်။

ဦးမြင့်ကြည်က 'မြန်မာ့တေးဂီတအနုစာပေသမိုင်း'(၂၀၂၂) တွင် -

"ထံ၊ တျာ၊ တေ၊ တျော။ ထုံ၊ ဒလု၊ တုံ စသည်တို့မှာ စောင်းမြည်သံကိုအစွဲပြု၍ ခေါ်သောအမည်နာမများ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် 'တေ' ဟူသည်မှာလည်း တူရိယာ သံပင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆမှသင့်ပေသည်။ မူလ က 'တေ' သည် အသံတစ်မျိုး အမည်ဖြစ် သော်လည်း နောင်သောအခါ အဓိပ္ပာယ်ကျယ်ဝန်းလာပြီးလျှင် သီချင်းတို့ကိုပါ 'တေး'ဟု ခေါ်လာကြပေတော့သည်။ ထို့ကြောင့်တေးရိုးမှာသီချင်းရိုးဖြစ်၏။ တေးထပ်မှာတေးရိုး ကို အတွန့်အကွန့်များဖြင့် ထပ်ထားသော သီချင်းမျိုးဖြစ်သည်" (စာ ၉၂)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် တေးထပ်ဆိုသည်မှာ အတွန့်အကွန့်များဖြင့် ထပ်ထားသော သီချင်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပြီး အက္ခရာ၊ အသံကာရန်တို့ကို ထပ်လျက် စပ်ဟပ်ရသော ကဗျာတစ်မျိုးပင်ဖြစ်ပါသည်။

၁၊ ၃၊ ၃။ တေးထပ်အမျိုးအစား

စာဆိုများရေးစပ်သီကုံးခဲ့သော တေးထပ်အမျိုးအစားများကို ဆန်းစစ်ကြည့်ရာတွင် အကြမ်းအား ဖြင့် -

(၁) တေးထပ်ကြီး

(၂) တေးထပ်ငယ်

(၃) တေးထပ်ဆန်း

- (၄) ပဟေဠိတေးထပ်
- (၅) ပိုဒ်စုံတေးထပ်
- (၆) ပဒေသာတေးထပ်
- (၇) သုံးချပ်ညီတေးထပ်
- (၈) စကြာတေးထပ်
- (၉) ပုလဲသွယ်တေးထပ်
- (၁၀) ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်

ဟူ၍ ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ပြည်ရွှေဆံတော်စေတီကြီးဘွဲ့၊ လူးတားခံထပ်တွန့်" ရှစ်ဆယ်ပေါ်တေးထပ်မှ စာဆို၏ "စကား သုံးစွမ်းရည်ကို သုတေသနပြုရာတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများ၊ သုတေသနကျမ်းများ၊ စာတမ်းများကို ဖတ်ရှုလေ့လာ၍ ဆန်းစစ်တင်ပြထားပါသည်။

ဤစာတမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ သီအိုရီပိုင်းဆိုင်ရာ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်များအဖြစ် မြဇင် ၏ "ကဗျာနဂါးနှင့်နိမိတ်ပုံ"၊ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ "ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း"၊ မြန်မာကဗျာ စာတမ်းစာအုပ် များလာ အဆိုအမိန့်များကို အခြေပြု၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'နှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာထားသော ပါရဂူကျမ်းများ၊ မဟာ သုတေသန ကျမ်းများနှင့် မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်းများကိုတွေ့ရပါသည်။ မနီနီအောင်(၂၀၂၁)၏ "ပြည် ရွှေဆံတော်စေတီရှိ ခေါင်းလောင်းစာများ လေ့လာချက်"(ပါရဂူကျမ်း)၊ မဝင်းမေကြည်ထွန်း (၂၀၀၉)၏ "ပြည်မြို့၊ ရွှေဆံတော်ဘုရား ရှေးမွန်ကျောက်စာ လေ့လာချက်"(မဟာသုတေသန ကျမ်း)၊ မသန်းသန်းထွေး (၂၀၀၀)၏ "ပြည်၊ နဝဒေးကြီး၏ ဘုရားတိုင်ရတုများ လေ့လာချက်" (မဟာဝိဇ္ဇာကျမ်း)မှ 'ပြည် ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဘုရားတိုင်ရတုများ စသည်ဖြင့် သုတေသနပြု တင်ပြထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် ဘာသာစကားရှုထောင့်နှင့် စာပေရှုထောင့် နှစ်မျိုးလုံးဖြင့် သုတေသနဆောင်ရွက် ထားသည်များရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သို့သော် စာပေ(ရှေးကဗျာ) နယ်ပယ်တွင်ရတုကိုသာ စကားb အသုံးဆိုင်ရာ နည်းနာများဖြင့် လေ့လာမှုရှိသော်လည်းတေးထပ်ကို သုတေသနပြုထားခြင်း မတွေ့ရှိရပါ။ ထို့ကြောင့် လေ့လာမှုနည်းနာတူသော်လည်း စာပေအမျိုးအစားမတူသော တေးထပ်ကဗျာမှ စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ကို သုတေသနပြု လေ့လာတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃။ နည်းနာ

ဤစာတမ်းကို သုတေသနပြုရာ၌နည်းနာတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာနှင့် သုတေသနဆိုင်ရာ နည်းနာတို့ကို အသုံးပြုထားပါသည်။

၃၊ ၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

ပညာရပ်ဆိုင်ရာ နည်းနာများအဖြစ် မြန်မာ့ရှေးကဗျာများတွင် ပါဝင်ဖွဲ့နွဲ့ သီကုံးလေ့ရှိသော စကားအသုံးအနှုန်းဆိုင်ရာ နည်းနာသာမကများဖြင့် ချဉ်းကပ်လေ့လာထားပါသည်။ စာတမ်းတွင် အသုံးပြုထားသော သီအိုရီများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၁။ စကားအသုံးအနှုန်း

ကဗျာသည် စကားအသုံးအနှုန်းများဖြင့် ဖန်တီးသီကုံးထားသော စာပေအနုပညာ လက်ရာ တစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ 'ကဗျာနရီနှင့်နိမိတ်ပုံ'(၂၀၁၇)တွင် မြဇင်က -

"ကဗျာတွင်ရှိသည်မှာ ကဗျာဆရာကကဗျာအဖြစ် ပြုစုစည်းရုံးထားသည့် အထင်းသားမြင်ရသည့် စကားသာဖြစ်သည်။ စကားသည် ကဗျာ၏ကိုယ်၊ ကဗျာ၏နှုတ်၊ ကဗျာ၏နှလုံးဖြစ်သည်"

(စာ ၂၁၄)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ကဗျာကောင်းဖြစ်ဖို့ရာ ရွေးချယ်သုံးနှုန်းသော စကားလုံးများကို ထိုပြောင်းလဲ" တိုးတက်သောဝန်းကျင်အတွင်း နေရာကောင်း၌ စီစဉ်ထားသိုမိဖို့လိုသည်"

(စာ ၂၃၁)

ဟူ၍လည်းကောင်း မိန့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့အပြင် 'မြန်မာကဗျာစာတမ်း'(၁၉၈၃)တွင်လည်း -

"စကားအသုံးအနှုန်းဆိုသည်မှာ သူ့နေရာနှင့်သူ ဆီလျော်သင့်မြတ်သော စကားလုံးများ ရွေးချယ်အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်" (မြဇင်၊ စာ ၂၅၇)

ဟူ၍လည်း ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤသို့အားဖြင့် မြန်မာကဗျာလေ့လာမှုတွင် စာဆို၏စကားသုံး ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်မှုသည် အရေးပါသော လေ့လာမှုတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၃၊ ၂။ သုတေသနဆိုင်ရာနည်းနာ

ဤစာတမ်းသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'အကြောင်းဖွဲ့ဆိုသော တေးထပ်ကဗျာမှ စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ကို ချဉ်းကပ်လေ့လာရာတွင် သုတေသနဆိုင်ရာ နည်းနာများမှ ဆန်းစစ်လေ့လာနည်း (survey method)၊ ရှိပြီးအချက်အလက်အပေါ် အခြေပြုလေ့လာနည်း (use of available method) ကို အသုံးပြုထားပါသည်။

၄။ စိစစ်တွေ့ရှိချက်

ဤအခန်းတွင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'ကို ဖွဲ့ဆိုသော စာဆို၏စကားအသုံးများကို ခေါင်းစဉ်ခွဲများဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၄၊ ၁။ စကားပရိယာယ်အသုံးများ

စကားအသုံးအနှုန်းတွင် စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝမှုသည်လည်း စာဆို၏အရည်အချင်း တစ်ရပ် ပင်ဖြစ်ပါသည်။ 'ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း'(၂၀၁၁)တွင် မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က -

"အနက်တူ စကားပရိယာယ်အမျိုးမျိုးသုံးကာ ရေးဖွဲ့ကြပါသည်။ ပညတ်နက်တူပြီး ဂယက်အနက်ကွဲသော အနက်တူစကားများ ဖြစ်ပါသည်။ အနက်တူစကားများကို အလဲအလှယ် သုံးသည့်အတွက် တစ်မျိုးတည်းမဟုတ်ဘဲ စာဖတ်သူအာရုံကို အပြောင်း အလဲဖြစ်စေပြီး စိတ်ဝင်စားဖွယ် နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်လာစေနိုင်ပါသည်။ စကားပရိယာယ် သုံးခြင်းသည် ရှေးမြန်မာကဗျာများ ရေးဖွဲ့ဟန်၏ ယေဘုယျလက္ခဏာ တစ်ရပ်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်"(စာ ၉၄)

ဟူ၍ ကဗျာတွင် စကားပရိယာယ်သုံးခြင်းအရေးပါပုံကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားပါသည်။

'ပရိယာယ်'ကို မြန်မာအဘိဓာန် (၂၀၂၁)တွင် -

"အဓိပ္ပာယ်တူစကားလှယ်၊ ဆိုလိုရင်းကိုသွယ်ဝိုက်ပြောသောစကား"

(စာ၂၀၃)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဤကဗျာတွင် အနက်အဓိပ္ပာယ် တစ်မျိုးထဲကိုပင် စကားလုံးအမျိုးမျိုး သုံးနှုန်းကာ တင်ပြထား သော စာဆို၏စကားပရိယာယ်နှင့် ပညတ်အနက်တူပြီး ဂယက်အနက်ကွဲသော စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝ ပုံကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး၏ဆံတော်ကို တည်ထား သော စေတီတစ်ဆူဖြစ်ကြောင်းကို ကဗျာတွင် -

“ရှင်ပင်ဘဂဝါ၊ ဆံတော်ဘုရား”(စာ ၄၉)

“ကေသဓာတု၊ တည်တော်မူတယ်”(စာ ၄၉)

“ဆံတော်ကေသီ၊ မြတ်စေတီကား”(စာ ၄၉)၊

“ပထွန်းကျက်သရေ၊ ကေသီတည်မြတ်ဘုရား”(စာ ၅၀)

“ထုံးသျှောင်ဝင်းလှ၊ ဆံကေသီငယ်”(စာ ၅၀)

ဟူ၍စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝစွာ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ဆံတော်ကိုပင် “ဆံတော်”၊ “ကေသ”၊ “ဆံတော်ကေသီ”၊ “ကေသီ”၊ “ဆံကေသီ”၊ ဟူ၍ စကားအလဲအလှယ်ပြုကာ ဖွဲ့စပ်ထား သောကြောင့် ရွှေဆံတော်ဘုရားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ဆံတော်အစစ်နှင့် တည်ထားကိုးကွယ် ထားသော စေတီတစ်ဆူဖြစ်ကြောင်း ပိုမိုထင်ရှားလာပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အတွက် တန်ဖိုးကြီးမား သော၊ ကြည်ညိုကိုးကွယ်ရာဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဆံတော်ဖြင့်တည်ထားသည့် ရှေးဟောင်း သမိုင်းဝင် စေတီတစ်ဆူဖြစ်ကြောင်းကို စကားပရိယာယ် ကြွယ်ဝစွာဖြင့် တင်ပြရေးစပ်ထားပုံမှာ ကဗျာဖတ်သူအား သုတအသိတိုးစေသော စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' တည်ထားရာ သုဒဿနတောင်ကိုလည်း စကားပရိယာယ် အမျိုးမျိုး သုံးကာရေးဖွဲ့ထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ သုဒဿနတောင်သည် လှပတင့်တယ် သောတောင် ဖြစ်ပုံကိုကဗျာတွင် -

“ရွှေတောင်သုဒဿန၊ ပဗ္ဗတဝယ်”(စာ ၄၉)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“ရောင်အဆင်းသီရိ၊ ပြောင်အလင်းစည်ဘိ၊ တောင်မင်းဂီရိ”(စာ ၄၉)

ဟူ၍လည်းကောင်း စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝစွာဖြင့် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရွှေရောင်ကဲ့သို့ တင့်တယ်သောတောင်တွင် မြင့်မြတ်သော မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဆံတော်ဌာပနာ ထားကြောင်း တင်ပြထားသည်မှာ အကြောင်းအရာနှင့် အရေးအဖွဲ့လိုက်ဖက်ညီသော စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တော်၏ ဗျာဒိတ်တော်အရ သုဒဿန အမည်ရှိသောတောင်တွင် တည်ထားသောစေတီတစ်ဆူ ဖြစ်ပါသည်။ အဇ္ဈိကနှင့် ဘလ္လိတအမည်ရှိသော ကုန်သည်နှစ်ဦး၊ နဂါးမင်း၊ ဘီလူးမင်းတို့စုပေါင်း၍ တည်ထားကိုးကွယ် ကြသောစေတီတစ်ဆူလည်း ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ကာလအတန်ကြာသောအခါတွင် ထိုစေတီကို နောင်လာနောင်သားတို့ ကိုးကွယ်ကြရန် နှင့်သာသနာပြန့်ပွားစေရန်အတွက် ပြန်လည်မွမ်းမံ တည်ထားကိုးကွယ်သူမှာ ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာတွင် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီးကို -

“ဝေယံတင့်ဆန်း၊ မြင့်ကြ၍နန်းနှင့်၊

ရွှေနန်းကြော့ရှင်၊ တော့သခင်”(စာ ၄၉)

“ဘုရင်ထွတ်ခေါင်၊ ဒုတ္တဘောင်”(စာ ၄၉)

“သမိုင်းထွန်းအောင်၊ သုံးကျွန်းသခင်၊ တို့ရောင်ရှင်”(စာ ၄၉)

ဟူ၍ ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီး၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့တို့ကို စကားလုံးထပ်ခြင်းမရှိဘဲ ပရိယာယ်ကြွယ်ဝစွာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤစကားပရိယာယ်အသုံးတို့ကြောင့် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီးသည် မြင့်မြတ်သော ထီးနန်းကိုပိုင်ဆိုင်ထားသူဖြစ်ပုံ၊ ဘုရင်အားလုံး၏အထွတ်အထိပ် ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသောသူဖြစ်ပုံ၊ ရာဇဝင်သမိုင်းမှတ်တမ်းများတွင် မှတ်တမ်းတင် ထားရလောက်အောင် ဘုန်းကံကြွယ်ဝသောသူဖြစ်ပုံ စသည့်ဂုဏ်ရည်တို့မှာ ပို၍လေးနက်ထင်ရှားလာရပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားသော ဘုရင်တစ်ပါးမှ ဦးထိပ်ပန်ဆင်၍ 'ပြည်ရွှေဆံတော် ဘုရား'ကို ပြုပြင်မွမ်းမံကိုးကွယ်ခဲ့ကြောင်းနှင့် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီး၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေသော စကားပရိယာယ်အသုံးပင်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်စကားပရိယာယ်အသုံးများသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'ကို မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဆံတော်ဖြင့် သုဒဿနတောင်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်ပုံနှင့် မွမ်းမံတည်ထားကိုးကွယ်သူ ဒုတ္တဘောင်

မင်းကြီး၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များကို လေးနက်ထင်ရှားလာအောင် အထောက်အပံ့ပြုနိုင်ကြောင်း လေ့လာ သိရှိရပါသည်။

၄၊ ၂။ ပါဠိစကားအသုံးများ

ဗုဒ္ဓစာပေဆိုင်ရာဖွဲ့ဆိုမှုများနှင့် ပါဠိစကားလုံးများသည် ဒွန်တွဲလျက်ရှိပါသည်။ ပါဠိစကားသုံး များသည်စာဟန်ကို ပို၍လေးနက်ခွဲညားစေနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိရှိပါသည်။ စာဆိုသည် 'ပြည် ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဂုဏ်တော်များကိုဖွဲ့ဆိုရာတွင် ပါဠိစကားအသုံးများဖြင့် ကျစ်လျစ်စွာ ဖွဲ့ဆိုထား သည်ကို တွေ့ရသည်။

ဘဂဝါ

'ဘဂဝါ' ၏အဓိပ္ပာယ်ကို 'တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၁၅)' တွင်-

'လေးစားထိုက်သော ဆရာ၊ ဘုရား'(စာ ၄၇၃)

ဟုဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။

ကဗျာပထမအပိုဒ်တွင် -

"ရှင်ပင်ဘဂဝါ၊ ဆံတော်ဘုရား"(စာ ၄၉)

ဟူ၍ဖွဲ့ဆိုထားရာ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး၏ လေးစားထိုက်သော၊ တန်ဖိုး ဖြတ်၍မရနိုင်သော ဆံတော်တည်ထားသည့် စေတီဖြစ်ကြောင်းကို 'ဘဂဝါ' ဟူသော ပါဠိစကားလုံးဖြင့် ကျစ်လျစ်ခွဲညားစွာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုစကားသုံးသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော် နှင့် ဆံတော်တည်ထားရာ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'အား ပို၍ကြည်ညိုလာအောင် တင်ပြနိုင်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

သဒ္ဓါ၊ သုဒဿန၊ ပဗ္ဗတ

'သဒ္ဓါ' ၏အဓိပ္ပာယ်ကို 'တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၂၁)' တွင်-

"သဒ္ဓါ၊ သဒ္ဓါတရား၊ ယုံကြည်ကြည်ညိုခြင်း" (စာ ၇၅၈)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ - ၏အဓိပ္ပာယ်ကို 'သုဒဿန'

"ချမ်းသာစွာ လွယ်ကူသဖြင့် ရှုမြင်အပ်မြင်လွယ်သော"(စာ ၃၄၃)

ဟူ၍လည်းကောင်းဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ 'ပဗ္ဗတ'၏အဓိပ္ပာယ်ကို ဦးဟုတ်စိန်၏ 'ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်' (၂၀၁၇) တွင်-

"တောင်ထိပ်" (စာ ၆၀၈)

ဟူ၍လည်း ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။

ကဗျာတွင် -

"သဒ္ဒါကြည်သည့်၊ ကုန်သည်ညီနောင်၊ ပင့်ယူဆောင်၍၊ ရွှေတောင်သုဒဿန၊
ပဗ္ဗတဝယ် (စာ ၄၉)"

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤတွင်အဇ္ဈိကနှင့် ဘလ္လိကအမည်ရှိသော ကုန်သည်နှစ်ဦးသည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ဆံတော်အား ယုံကြည်ကြည်ညိုစွာဖြင့် ဘုရားဖူးသူတို့ လွယ်ကူစွာရှုမြင်နိုင်စေသော သုဒဿနတောင်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်ပုံတို့ကို 'သဒ္ဒါ၊ သုဒဿန' ဟူသော ပါဠိ စကားလုံးတို့ဖြင့် တင်ပြထားပါသည်။ ထိုပါဠိစကားလုံးများသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' တည်ထားပုံသမိုင်းကြောင်းကို လေးနက်ထင်ရှားလာအောင် အထောက်အပံ့ပြုနိုင်သော ပါဠိစကားအသုံးပင်ဖြစ်ပါသည်။

ကိတ္တိ၊ ဣဒ္ဓိ၊ သိဒ္ဓိ

'ကိတ္တိ' ၏အဓိပ္ပာယ်ကို 'တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ ၅)' တွင်-

"ကျောစောခြင်း၊ ချီးမွမ်းသံ"(စာ ၇၈၀)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

'ဣဒ္ဓိ'ကို 'တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ ၄)'တွင်-

"အလိုဆန္ဒအရ ပြီးစီးအောင်မြင်ခြင်း"(စာ ၅၆၈)

ဟူ၍လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

'သိဒ္ဓိ'ကို ဦးဟုတ်စိန်၏ 'ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်'(၂၀၁၇)တွင် -

"ပြီးစီးခြင်း" (စာ ၁၀၃၅)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ကဗျာအဆုံးတွင် -

"ဝေဆာကိတ္တိ၊ တေဇာဣဒ္ဓိ၊ ကျေညာသိဒ္ဓိ မြစေတီငယ်၊ ဗြဟ္မာရွှေပြည် ကျော်လွမ်းပါဘိ
လေး"(စာ ၅၀)

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤတွင်စာဆိုသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားသည် လူ့ပြည်မှာသာမက ဗြဟ္မာပြည်အထိကျော်စောထင်ရှားသောဘုရားဖြစ်ပုံကို 'ကိတ္တိ၊ ဣဒ္ဓိ၊ သိဒ္ဓိ' ဟူသောပါဠိစကားလုံးတို့ဖြင့် ကာရန်အပြတ် အတောက်မရှိဘဲ အချိတ်အဆက်မိမိဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပါဠိစကားလုံးများကို အကြောင်းအရာနှင့်လိုက်ဖက်စွာ ခွဲညားလေးနက်အောင်၊ ဘုရား၏ဂုဏ်ရည်ကို ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်အောင် သူ့နေရာနှင့်သူ ကာရန်မိမိဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားနိုင်သော စာဆို၏စကားသုံး စွမ်းရည်ကို လေးစားဖွယ် တွေ့မြင်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့် စာဆိုသည် ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားသမိုင်းနှင့် ဘုရား၏ဂုဏ်ရည်တို့ကို ပါဠိ စကားလုံးများဖြင့် စာဟန်ခွဲညားလာအောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စာဆို၏ပါဠိစကားလုံး

တို့ကို သူ့နေရာနှင့်သူ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ကဗျာဂုဏ်မပျက်အောင် ဖွဲ့ဆိုထားနိုင်မှုမှာ လေးစားဖွယ်ရာ စကားသုံးစွမ်းရည်ပင်ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

၄၊ ၃။ ဝိစ္ဆာစကားသုံးများ

ဝိစ္ဆာစကားလုံးများသည် အနက်အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်မှုကို လေးနက်စေသကဲ့သို့ ရွတ်ဆိုရာတွင် လည်း အသံသာယာမှုရှိအောင် အထောက်အပံ့ပြုနိုင်သော အာနိသင်ရှိပါသည်။ 'ဝိစ္ဆာ'ဟူသော စကားလုံးကို 'မြန်မာအဘိဓာန်'(၂၀၂၁)တွင် -

"အားလုံးအကျိုးဝင်စေရန် မျိုးတူစကားကိုနှစ်ကြိမ်ထပ်ဆိုခြင်း။

စကားအနက်အဓိပ္ပာယ်နှစ်စေရန် စကားလုံးကို နှစ်ကြိမ်ထပ်ဆိုခြင်း။"

(စာ ၃၅၀)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

'တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၁၉)'တွင် -

"ကွဲပြားသောအနက် တို့ကိုနှစ်စေခြင်းငှာ ၂ကြိမ်၊ ၃ကြိမ် ရွတ်ဆိုခြင်း"

(စာ ၂၉၁)

ဟူ၍လည်းကောင်းဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'သည် သုဒဿနတောင်ပေါ်တွင် တည်ထားကိုးကွယ်သော စေတီတစ်ဆူ ဖြစ်ပြီး ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်ဖြင့် ကွန်မြူးလျက်ရှိပုံကို ကဗျာတွင် -

ကုန်းမော့သာဝယ်၊ ဘုန်းတော့အာဘာ၊ ထိန်ထိန်ကြွား၊ သုံးကျော့ပဏာ ကြိမ်ကြိမ်
တွားလို့၊ ရှိန်ရှိန်ရောင်ငွါး၊ ခြောက်ရောင်ခြည်" (စာ ၅၀)

ဟူ၍ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤတွင်စာဆိုသည် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' သုဒဿနတောင်ကုန်းပေါ်တွင် ကြည်ညိုဖွယ်ရာ ထွန်းလင်းတောက်ပနေပုံကို 'ထိန်ထိန်ကြွား' ဟူသော ဝိစ္ဆာစကားလုံးဖြင့် တင်ပြထား ရာ ပီပြင်ပေါ်လွင်လှပါသည်။ အမြင်အာရုံထဲတွင် ထင်ရှားပေါ်လွင်လာရုံသာမက ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ဘုရားတရားအပေါ် ရိုသေလေးစား ကိုင်းရှိုင်းသည့်စိတ်ကို တဖွားဖွားပေါ်လာစေသော စကားသုံးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပုဂံခေတ်တွင် ကျန်စစ်သားမင်းကြီး၊ တောင်ငူခေတ်တွင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် အလောင်းမင်းတရားကြီးတို့က အစဉ်အဆက် ပြုပြင်မွမ်းမံခဲ့ကြပုံနှင့် ဘုရားရှင် အားကြည်ညိုစွာဖြင့် အကြိမ်ကြိမ်ရှိခိုး ဝပ်တွားရပုံကို 'ကြိမ်ကြိမ်တွား' ဟူသော ဝိစ္ဆာစကားလုံးဖြင့် အစီအစဉ်တကျရေးစပ် သီကုံးထားသည် ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်ဖြင့် လင်းလက်နေပုံကို 'ရှိန်ရှိန်ရောင်ငွါး' ဟူ၍ရေးသားတင်ပြထားရာ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' ၏ မြင့်မြတ် ကြည်ညို ဖွယ်ရာဂုဏ်ရည်များမှာ လေးနက်ပေါ်လွင်လာပါသည်။ 'ရှိန်ရှိန်' ဟူသောဝိစ္ဆာစကားသုံး ကြောင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'မှ ထွက်ပေါ်နေသော ရောင်ခြည်တော် ခြောက်သွယ်တို့သည် အရောင်အဝါ တရှိန်ရှိန်ဖြင့် လင်းလက်နေပုံကို ကဗျာဖတ်သူ၏စိတ်မျက်စိထဲတွင် မြင်ယောင်လာအောင်

သုံးနှုန်းရေးဖွဲ့ ထားနိုင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ အဆိုပါဝိစ္စာစကားလုံးများသည် ကဗျာဖတ်သူတို့အား အသံချိုသာ ပြေပြစ်စေရုံသာမက ဖွဲ့ဆိုရာအကြောင်းအရာကိုလည်း လေးနက်ထင်ရှားစေသော စကားအသုံးအနှုန်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရားတွင် ဌာပနာထားသော မြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်၊ မွေတော်များနှင့်တကွ ရောင်ခြည်တော်များ ကွန့်မြူးနေပုံကို -

“ဓာတ်ညီပြောင်ပ၊ ကွန့်မြူးစည်တယ်၊ လွန်ကြူးအလီလီ၊ ဘုံအမြင့်သို့၊ စုံစုံတင့်လို့”

(စာ ၅၀)

ဟူ၍ရေးသားထားပါသည်။ ဤတွင်ရောင်ခြည်တော်များသည် ဘုံဗိမာန်အထိ ကွန့်မြူးကာ တင့်တယ်လျက်ရှိပုံကို 'အလီလီ' ဟုလည်းကောင်း၊ ဓာတ်တော်နှင့်မွေတော်များ အစုံအလင်ဖြင့် ကွန့်မြူးနေပုံကို 'စုံစုံတင့်' ဟုလည်းကောင်း ဝိစ္စာစကားလုံးများဖြင့် သူ့နေရာနှင့်သူ အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်ဆီလျော်စွာ ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရောင်ခြည်တော်များသည် အလွန်အကြူးထပ်ခါထပ်ခါ ကွန့်မြူးလျက် အထက်ဘုံအမြင့်သို့ အစုံအလင် တင့်တင့်တယ်တယ် ပျံတက်နေပုံတို့ကို ကဗျာဖတ်သူ၏ စိတ်မျက်စိထဲတွင် မြင်ရောင်လာအောင် ဝိစ္စာစကားလုံးများဖြင့် သရုပ်ဖော်ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဘုရားကိုကြည်ညို လေးစားသူများသည် ရောင်ခြည်တော် ကွန့်မြူးနေပုံကို ဂုဏ်ယူကြည်ညိုစိတ်များ တဖွားဖွားပေါ်ပေါက်လာစေသော စကားအသုံးပင်ဖြစ်ပါသည်။ ကာရန်အချိတ်အဆက်နှင့် အဓိပ္ပာယ်လေးနက်လာအောင် ဝိစ္စာစကားလုံးများဖြင့် ရေးဖွဲ့သီကုံးထားသော စာဆို၏စကားသုံး စွမ်းရည်ကို လေ့လာသိရှိရပါသည်။

ဤသို့ဖြင့်စာဆိုသည် ဝိစ္စာစကားလုံးအသုံးကောင်းများဖြင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဂုဏ်တော်ကိုလေးနက်ပီပြင် ထင်ရှားလာစေအောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ စာဆို၏ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'အား ကြည်ညိုသဒ္ဓါပွားစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ပေါက်မြောက်အောင်မြင်လာစေရန် ဝိစ္စာစကားလုံးများက ထောက်ပံ့နေကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

ဤအခန်းတွင် သုတေသနမေးခွန်းအတွက် အဖြေရှာဖော်ထုတ်ထားသော လေ့လာတွေ့ရှိချက်များကိုခြုံငုံသုံးသပ်၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ စာဆို၏စကားပရိယာယ် အသုံးများ၊ ပါဠိစကားအသုံးများ၊ ဝိစ္စာစကားလုံးအသုံးများသည် အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက် ညီညွတ်သော စကားသုံးများ ဖြစ်သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

စကားပရိယာယ်အသုံးများဖြင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား' စတင်တည်ထားကိုးကွယ်ပုံ အကြောင်းအရာများနှင့် ဒုတ္တဘောင်မင်းကြီး၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များကို စာဖတ်သူနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်လာအောင်၊ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'ကိုပို၍ကြည်ညိုဖွယ်လာအောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပါဠိစကားအသုံးဖြင့်လည်း စာဟန်ကိုကျစ်လျစ်ခွံညားအောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြနိုင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် ဝိစ္စာစကားလုံးများဖြင့် ကဗျာကိုအသံသာအောင်၊ 'ပြည်ရွှေဆံတော်ဘုရား'၏ ဂုဏ်ရည်

ကို လေးနက်ထင်ရှားလာအောင် ရေးဖွဲ့နိုင်စွမ်းရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ စာဆိုသည် စကားသုံးကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်စွာဖြင့် ကဗျာကိုရေးဖွဲ့တင်ပြ ထားနိုင်သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ အထူးသဖြင့် 'ပြည်ရွှေဆံတော်' ဘုရား 'ဂုဏ်တော်များကို ပို၍လေးနက် ထင်ရှားခံ့ညားလာအောင် ဖွဲ့ဆိုသီကုံးထားနိုင်သော စာဆို၏ စကားသုံးစွမ်းရည်ကို လေးစားဖွယ် တွေ့ရှိရပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် ပြည်မြို့၏သာသနာ့အမွေ ကျက်သရေဆောင် ပြယုဂ်တစ်ခုဖြစ်သော 'ပြည်ရွှေဆံတော်' ဘုရားကိုဖွဲ့ဆိုသော တေးထပ်တစ်ပုဒ်မှ စာဆို၏စကားသုံးစွမ်းရည်ကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းတစ်စောင်ဖြစ်ပါသည်။ တေးထပ်ကဗျာကို စိတ်ဝင်စားသူတို့အတွက် လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာကို ယုံကြည်သက်ဝင်သူများအတွက် လည်းကောင်း တစ်ထောင့်တစ်နေရာမှ အထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။ ထို့အပြင် 'ပြည်ရွှေဆံတော်' ဘုရား၏ဂုဏ်ရည်ကို ပိုမိုသိရှိပြီး ကြည်ညိုစိတ်များတိုးပွားလာမည်ဟုလည်း မျှော်လင့်မိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ကိုယ်တော်မှိုင်း၊ သခင်။ ။(၂၀၂၃)ကဗျာသာရတ္ထသင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း။(ဒုကြိမ်)ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- ကျော်ရင်၊ ဦး။ ။(၂၀၁၆) ။(-ပုပ္ပား)ကဝိဘာရတီကျမ်း။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- ခင်မင်၊ မောင် ။(၂၀၁၁) ။(ခန့်ဖြူ)ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း။ ရန်ကုန်စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။ (၂၀၀၅)။ တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၄)။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။ ။(၂၀၀၅)တိပိဋကပါဠိ(၅-အတွဲ)မြန်မာအဘိဓာန်။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။ (၁၉၈၂)။ တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၁၅)။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ တိပိဋကပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်(အတွဲ-၁၉)။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့။(၂၀၀၅)တိပိဋကပါဠိ(၂၁-အတွဲ)မြန်မာအဘိဓာန်။ သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ သာသနာရေး ဦးစီးဌာနပုံနှိပ်တိုက်။
- ပြည်ရွှေဆံတော်သမိုင်းပျို့မှတ်စုကဗျာများနှင့်ရွှေဆံတော်သမိုင်းချုပ်။ ။ ပြည်၊ ပညာဒီပပုံနှိပ်တိုက်။(၁၉၃၇)
- မြဇင်။(၂၀၁၇)။ ကဗျာနရီနှင့်နိမိတ်ပုံ(တကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၂၁)။ မြန်မာအဘိဓာန်(စကြိမ်)။ နေပြည်တော်၊ မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသား ဘာသာစကားဦးစီးဌာန။
- ဟုတ်စိန်၊ ဦး။ (၂၀၁၇)။ ပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်(ဒုကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ချမ်းသာရောင်စုံပုံနှိပ်တိုက်။

ဇော်ဂျီ၏ သူ့မယားဝတ္ထုတိုမှ ဝါကျဖွဲ့ပုံလေ့လာချက်

ဖြူဖြူငြိမ်းသွယ်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ဇော်ဂျီ၏ သူ့မယားဝတ္ထုတိုမှ ဝါကျဖွဲ့ပုံကို ဘာသာဗေဒနည်းဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် မြန်မာဘာသာစကား၏ ဝါကျဖွဲ့ပုံကို သိစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ သုတေသနပြုရာတွင် မြန်မာဘာသာစကား၌ ဝါကျအမျိုးအစားများ မည်မျှရှိသနည်း၊ ထိုဝါကျအမျိုးအစားများကို မည်သို့သော အခြေအနေများတွင် အသုံးပြုသနည်းဟူသော သုတေသနမေးခွန်းနှင့် ပြဿနာများဖြစ်လာပါသည်။ ထိုသုတေသနမေးခွန်းနှင့် ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ဘာသာဗေဒနည်းနာများကို အသုံးပြု၍ သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်လေ့လာနည်း၊ ခြုံယူဆင်ခြင်နည်းတို့ကို အသုံးပြု၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ မြန်မာဘာသာစကားတွင် ဝါကျအမျိုးအစား ၄ မျိုးအသုံးပြုကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ။ ဘာသာဗေဒနည်း၊ အမှီဝါကျကဏ္ဍ၊ အမှီခံဝါကျကဏ္ဍ၊ ဝါကျရိုး၊ ဝါကျရော၊ ဝါကျပေါင်း၊ ဝါကျပေါင်းရော။

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းကို လေ့လာရာတွင် မြန်မာဘာသာစကား၏ ဝါကျဖွဲ့ပုံကို သိစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ လေ့လာရာတွင် မြန်မာဘာသာစကား၌ ဝါကျအမျိုးအစားများ မည်မျှရှိသနည်း၊ ထိုဝါကျအမျိုးအစားများကို မည်သို့သော အခြေအနေများတွင် အသုံးပြုသနည်းဟူသည့် သုတေသနမေးခွန်းနှင့် သုတေသနပြဿနာများ ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ သုတေသနမေးခွန်းနှင့် ပြဿနာကို စိစစ်လေ့လာအဖြေရှာရာ၌ ဘာသာဗေဒ နည်းနာများကို အသုံးပြု၍ သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်လေ့လာနည်း၊ ခြုံယူဆင်ခြင်နည်းတို့ကို အသုံးပြုထားပါသည်။ အလေ့လာခံအဖြစ် ဇော်ဂျီလက်ရွေးစင်စာအုပ်မှ သူ့မယားဝတ္ထုတိုကို ရွေးချယ်တင်ပြထားသည်။ ဤသုတေသနသည် မြန်မာဘာသာစကားရှိ ဝါကျအမျိုးအစား ခွဲခြားမှု ပြဿနာများကို အဖြေရှာရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၁။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဦးထွန်းမြင့်၏ ဘာသာဗေဒ စာအုပ်တွင် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍနှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍတို့၏ အရေးပါပုံကိုဖော်ပြထားသည်။ ဝါကျဖွဲ့ပုံ၊ ဝါကျအမျိုးအစားများနှင့်ပတ်သက်၍ ဒေါက်တာကိုလေး၏ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသော “မြန်မာသဒ္ဒါ” ကျမ်းတွင် ဝါကျအဆင့်အတန်း၌ အမှီဝါကျခွဲနှင့် သီးခြားဝါကျခွဲ၊ ဝါကျရိုးနှင့် ဝါကျရောတို့ကို ပုံစံများဖြင့် လေ့လာထားသည်။ ဒေါက်တာ စန်းဥမ္မာ၏ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသော “ပင်းယနှင့်အင်းဝ ကျောက်စာများ ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်” ကျမ်းတွင် အလှူမှတ်တမ်းတင် ကျောက်စာများမှ ဝါကျရိုး၊ ဝါကျရောများ ၏ ဖွဲ့စည်းပုံကို အစဉ်အလာသဒ္ဒါဖြင့် လေ့လာထားသည်။ ဒေါက်တာသက်နန္ဒာလှိုင်၏ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသော “မြန်မာဘာသာ

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ ပဲခူးတက္ကသိုလ်။

စကားနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား ဝါကျဖွဲ့ပုံ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်” ကျမ်းတွင် ဘာသာစကားနှစ်ခု၏ ဝါကျအမျိုးအစား ကွဲပြားပုံ၊ ဝါကျရိုး၊ ဝါကျရော၊ ဝါကျပေါင်း၊ မေးခွန်းဝါကျ၊ အငြင်းဝါကျ တည်ဆောက်ပုံတို့ကို လေ့လာထားပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဝါကျပေါင်းအပြင် ဝါကျရောနှင့် ဝါကျပေါင်းတို့ ပေါင်းစပ်ထားသော ဝါကျပေါင်းရောလည်း ရှိကြောင်း ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။

၂။ သုတေသနမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာ

ဤစာတမ်းကို ပြုစုရာတွင်

- မြန်မာဘာသာစကားတွင် ဝါကျအမျိုးအစား မည်မျှအသုံးပြုသနည်း။
- ထိုဝါကျအမျိုးအစားများကို မည်သို့သော အခြေအနေတွင် အသုံးပြုသနည်း။

ဟူသော မေးခွန်းများသည် ဤသုတေသနစာတမ်းနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်သော မေးခွန်းဖြစ်သည်။ ထိုမေးခွန်းအပေါ် အခြေခံ၍ ဘာသာဗေဒနည်းနာများဖြင့် ဖြေရှင်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

၃။ နည်းနာ

သုတေသနနည်းနာအဖြစ်ရှိပြီးသား အချက်အလက်များအပေါ်အခြေခံ၍ သရုပ်ခွဲဆန်းစစ် လေ့လာနည်း၊ ခြုံယူဆင်ခြင်နည်းတို့ကို အသုံးပြု၍ လေ့လာတင်ပြထားသည်။

ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာအဖြစ် ဝါကျကဏ္ဍ(phrase)၊ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ (independence clause)၊ အမှီဝါကျကဏ္ဍ(dependence clause)၊ ဝါကျရိုး(Simple Sentence)၊ ဝါကျရော (Complex Sentence)၊ ဝါကျပေါင်း (Compound Sentence)၊ ဝါကျပေါင်းရော(Compound-complex Sentence) တို့အပေါ် အခြေခံ၍ လေ့လာတင်ပြထား သည်။

၃၊ ၁။ ဝါကျဖွဲ့ပုံ

ဘာသာဗေဒနည်းအရ ဘာသာစကားတစ်ခု၏ သဒ္ဒါကို စိစစ်လေ့လာရာတွင် စကားလုံးဖွဲ့ပုံနှင့် ဝါကျဖွဲ့ပုံဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲ၍ လေ့လာရပါသည်။ ဝါကျဖွဲ့ပုံကိုစနစ်တကျ လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် ဝါကျကဏ္ဍ သို့မဟုတ် ဝါကျခွဲအကြောင်းကို ပြည့်စုံစွာ သိရန်လိုအပ်ပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၁။ ဝါကျကဏ္ဍ

ဝါကျတည်ဆောက်ရာတွင် စကားလုံးမှ ပုဒ်၊ ပုဒ်မှ ဝါကျခွဲ၊ ဝါကျခွဲမှ ဝါကျဟူ၍ အဆင့်ဆင့် ဖွဲ့စည်း တည်ဆောက်ရသည်။ ဝါကျခွဲသည် အစဉ်အလာသဒ္ဒါက ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရဖြစ်ပြီး ဝါကျကဏ္ဍသည် ဘာသာဗေဒ ဝေါဟာရအဖြစ် သတ်မှတ်ခေါ်ဝေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဝါကျကဏ္ဍဟူသည် ဝါကျအတွင်းရှိ စကားလုံးများဖြင့် စုဖွဲ့ထားသည့် စကားလုံးထက်ကြီးသော သဒ္ဒါယူနစ်ဖြစ်သည်။ ဝါကျကဏ္ဍတွင် တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော ပုဒ်များပါဝင်သည်။ ဝါကျကဏ္ဍကို မြန်မာသဒ္ဒါ စာအုပ်တွင်

“ဝါကျရော၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည့်အပြင် ကတ္တားနှင့် ကြိယာပါရှိသော ပုဒ်အစု အပေါင်းကို ဝါကျကဏ္ဍဟု ခေါ်သည်။” (၂၀၀၅၊ စာ ၄၀၀)

ဟု ဖော်ပြထားသည်။

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)က ဘာသာဗေဒဝေါဟာရများစာအုပ်တွင်

“ဝါကျထက်ငယ်၍ ပုဒ်ထက်ကြီးသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ ဝါကျကဏ္ဍသည် ကြိယာပုဒ်ပါသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည့်အတွက် ဝါကျကြီးထဲက ဝါကျငယ်”

(၂၀၁၉၊ စာ ၅၀)

ဟု ဖွင့်ဆိုထားသည်။

၃၊ ၁၊ ၁၊ ၁။ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ/ပမာနဝါကျကဏ္ဍ/အမှီဝါကျကဏ္ဍ နှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍ

ဝါကျအတွင်းရှိ ဝါကျကဏ္ဍကို စိစစ်သောအခါ ဝါကျအဖြစ် သီးခြားရပ်တည်နိုင်သော သီးခြား ဝါကျကဏ္ဍနှင့် မိမိဘာသာမရပ်တည်နိုင်ဘဲ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍကို အမှီပြုရသည့် အမှီဝါကျကဏ္ဍဟူ၍ နှစ်မျိုးတွေ့ရသည်။

သီးခြားဝါကျကဏ္ဍသည် အကြောင်းအရာတစ်ခု သို့မဟုတ် မေးခွန်းတစ်ခုကို ပြည့်စုံသော ဝါကျတစ်ခုအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ဝါကျအဖြစ် လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်နိုင်သော ပုဒ် သို့မဟုတ် ပုဒ်စုဖြစ်သည်။ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍတွင် ကြိယာပုဒ်သည် အဓိကဖြစ်သည်။ ကတ္တား၊ ကံ၊ အထူးပြုစသည့် ပုဒ်များလည်း ပါဝင်နိုင်သည်။

အမှီဝါကျကဏ္ဍသည် ပြည့်စုံသော ဝါကျတစ်ခုအဖြစ် မဆောင်ရွက်နိုင်ပေ။ အမှီဝါကျ ကဏ္ဍတွင် သီးခြားဝါကျကဲ့သို့ ကတ္တားပုဒ်နှင့် ကြိယာပုဒ်များ ပါဝင်နိုင်သော်လည်း ဝါကျအဆုံးသတ်ပစ္စည်းနေရာတွင် စကားဆက်များ ပါဝင်တတ်သည်။

၃၊ ၂။ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ/ ပမာနဝါကျကဏ္ဍ/ အမှီဝါကျကဏ္ဍနှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍ တို့အပေါ် မူတည်၍ မြန်မာဝါကျများကို အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း

သီးခြားဝါကျကဏ္ဍနှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍတို့အပေါ်မူတည်၍ မြန်မာဘာသာစကားရှိ ဝါကျ အမျိုးအစားများကို ၄မျိုး ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

(၁) ဝါကျရိုး (Simple sentence)

(၂) ဝါကျရော (Complex sentence)

(၃) ဝါကျပေါင်း (Compound sentence)

(၄) ဝါကျပေါင်းရော (Compound-complex sentence) တို့ဖြစ်သည်။

(၁) ဝါကျရိုး

သီးခြားဝါကျကဏ္ဍတစ်ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ဝါကျကို ဝါကျရိုးဟုခေါ်သည်။ ဝါကျရိုးတွင် အမှီဝါကျကဏ္ဍ မပါဝင်ရပေ။ ဝါကျရိုးသည် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ ရိုးရှင်းသည်။

သာဓကအားဖြင့်-

- မေမေဈေးသွားသည်။
- ဆရာစာရှင်းပြသည်။

စသည်တို့သည် ဝါကျရိုးများဖြစ်သည်။

(၂) ဝါကျရော

ဝါကျရောတွင် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍတစ်ခုနှင့် တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော အမှီဝါကျကဏ္ဍများပါဝင်သည်။ အမှီဝါကျကဏ္ဍများသည် ဝါကျတစ်ခုအဖြစ် သီးခြားရပ်တည်နိုင်ခြင်း မရှိဘဲ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍတစ်ခုအပေါ်တွင် အမှီပြု၍ဝါကျတွင် ပါဝင်ရသည်။ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ၏ ရှေ့တွင် အမှီဝါကျကဏ္ဍသည် တစ်ခုမကပါနိုင်သည်။

သာဓကအားဖြင့်-

- မမသည် စာတော်သောကြောင့် ဆရာ၊ ဆရာမများက ချစ်ကြသည်။
- သူ နေမကောင်းသဖြင့် ကျောင်းမသွားပါ။

အထက်ပါ သာဓကများတွင် မျဉ်းသားထားသော ဝါကျကဏ္ဍများသည် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍများ ဖြစ်သည်။ ထိုဝါကျများတွင် သောကြောင့် နှင့် သဖြင့် သည် ဝါကျဆက်သမ္ပန္နများဖြစ်သဖြင့် ဝါကျရောများ ဖြစ်သည်။

(၃) ဝါကျပေါင်း

ဝါကျပေါင်းဆိုသည်မှာ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံးနှစ်ခုဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားသော ဝါကျ ဖြစ်သည်။ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍနှစ်ခုကို တစ်ချောင်းပုဒ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါကျဆက်စကား (Sentence Linker) ဖြင့်လည်းကောင်း ပေါင်းစပ်ထားသည်။ ဝါကျဆက်စကားသည် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍနှင့် အခြားပုဒ်စုများကို ချိတ်ဆက်ပေးသည်။ (<https://englishsentences.com/compound-complex-sentence/>)

သာဓကအားဖြင့်-

- မောင်မောင် နေမကောင်းဘူး လို့ ဆရာမက ပြောတယ်။
- မလာနိုင်ဘူး ဆိုရင် မလာနဲ့ပေါ့။

အထက်ပါ သာဓကတွင် မျဉ်းသားထားသော ဝါကျကဏ္ဍများသည် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍများ ဖြစ်သည်။ ထို သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ နှစ်ခုကို ‘လို့၊ ဆိုရင်’ ဟူသော ဝါကျဆက်စကားဖြင့် ဆက်ထားသည့် ဝါကျ ပေါင်းများဖြစ်သည်။

(၄) ဝါကျပေါင်းရော

ဝါကျပေါင်းရောတွင် ဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံး ၃ ခု ပါဝင်ရသည်။ ထိုဝါကျကဏ္ဍ ၃ ခုသည် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံး ၂ ခုနှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံး ၁ ခု ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ (<https://www.evergreen.edu/sites/default/files/writingcenter/handouts/grammar/compoundcomplex.pdf>)

သာဓကအားဖြင့်-

- နေမကောင်းရင်/ သူ့ကျောင်းမလာဘူး လို့ မောင်မောင်က ပြောတယ်။

အထက်ပါ သာဓကတွင် [နေမကောင်းရင်] သည် အမှီဝါကျကဏ္ဍဖြစ်သည်။ [ကျောင်းမလာဘူး] နှင့် [မောင်မောင်ကပြောတယ်] သည် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍဖြစ်သည်။ ဤဝါကျတွင် အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၁ ခု၊ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ ၂ ခု ပေါင်းစပ်ပါဝင်ပြီး ‘လို့’ ဟူသော ဝါကျဆက်စကားဖြင့် ဆက်ထားသည့် ဝါကျပေါင်းရောအဖြစ် တွေ့ရသည်။

၄။ စိစစ်လေ့လာချက်

ဇော်ဂျီ၏ သူ့မယားဝတ္ထုတိုမှ ဝါကျဖွဲ့ပုံများကို လေ့လာရာတွင် ဝါကျရိုး၊ ဝါကျရော၊ ဝါကျပေါင်း၊ ဝါကျပေါင်းရော ဟူ၍ ခွဲခြားကာ လေ့လာတင်ပြပါမည်။

၄၊ ၁။ ဝါကျရိုး

သီးခြားဝါကျကဏ္ဍတစ်ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော ဝါကျကို ဝါကျရိုးဟု ခေါ်သည်။ ဝါကျရိုးတွင် အမှီဝါကျကဏ္ဍ မပါဝင်ရပေ။ ဝါကျရိုးသည် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရ ရိုးရှင်းသည်။

နေ့စဉ်ပြောဆိုနေသော အပြောစကားများတွင် တိုတိုရှင်းရှင်းနှင့် လိုရင်းကို ပြောဆိုလို သည့်အခါ ဝါကျရိုးများကို အများဆုံးအသုံးပြုကြသည်။ ဝါကျရိုးများသည် အကြောင်းအရာ အချက်အလက် တစ်ခုတည်းကိုသာ ဦးတည်၍ ရိုးရှင်းစွာ ဖော်ပြသည်။

ဇော်ဂျီ၏ သူ့မယားဝတ္ထုတိုတွင် ဝါကျရိုးများကို တွေ့နိုင်သည်။ စာရေးသူသည် မဖေ့နှင့် ကိုဆင်အကြောင်းကို စာဖတ်သူနှင့် မိတ်ဆက်ပေးရာတွင် ဝါကျရိုးများကို သုံးထားသည်။

သာဓက-

- ဈေးသည်မ မဖေ့သည် ကိုဆင်၏ မယားဖြစ်သည်။ (စာ ၉၈)
- မဖေ့သည် အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်းဖြစ်သည်။ (စာ ၉၈)

- သွားအတန်ငယ်ခေါသည်။
- ကိုဆင်သည် အိမ်၌ ထိုင်စားသမားဖြစ်သည်။
- အိမ်မှာ ထမင်းအိုးတည်ရသည်။
- သားငယ်သမီးငယ်များကို ထိန်းရသည်။
- စိတ်သဘောထား ကောင်းသည်။
- ရယ်ရယ်မောမော နေတတ်သည်။
- သူ၏ အရပ်အမောင်းမှာ မယားလောက် မမြင့်လှ။
- ဆံပင်ကောင်းသည်။ (စာ ၉၈)

စသည်ဖြင့် တွေ့နိုင်ပါသည်။ ဝါကျရိုးများဖြင့် ရေးသားခြင်းကြောင့် အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းစေပြီး စာဟန်ကို သွက်လက်စေသည်။ စာဖတ်သူကိုလည်း အလွယ်တကူ မြင်စေသည်။

ထို့ပြင် မဖေ့သည် ကိုဆင်ပဉ္စင်းဝတ်ရာမှ လူထွက်ရန်အတွက် တစ်ဖက်လှည့်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို လိမ်းခြယ်ပုံကို ဝါကျရိုးများဖြင့် ရေးသားထားသည်။

- ထို့နဲ့ နံနက်ခင်း နေရောင်ကြောင့် ဝါထိန်နေသည်။
- မန်ကျီးပင်ထိပ်က ချိုးကူသံသည် ဆက်ကာဆက်ကာ မြည်နေသည်။
- မဖေ့သည် မြို့သို့ ဈေးရောင်းမတက်။
- အိမ်တွင် ကိုယ်တိုင် ချက်ပြုတ်ကြော်လှော်နေသည်။
- ခြေအထိ လူးသည်။
- မျက်နှာမှာ ခပ်ပါးပါး ခပ်မှုန်မှုန်ရှိသည်။
- သူတစ်ကိုယ်လုံး မွေးကြိုင်နေသည်။
- ဆံထုံးကို သပ်ရပ်စွာ ထုံးသည်။
- အင်္ကျီဖြူဖြူပါးပါးနှင့် ပန်းပွင့်အနီရှိက် သရက်ထည်ထဘီအသစ်ကို ဝတ်သည်။
- ကလေးနှစ်ယောက်ကို ဝတ်ကောင်းစားလှ ဆင်ထားသည်။
- အိမ်ထဲတွင် အချို့အိမ်ထောင်ပစ္စည်းများကို သိမ်းဆည်းထုပ်ပိုးထားသည်။
- အိမ်ရှေ့တွင် လှည်းတစ်စီးကို အဆင်သင့် ပြင်ထားသည်။ (စာ ၁၀၃)

ဟူ၍ ဝါကျရိုးဖြင့် ရေးသားထားသောကြောင့် စာဖတ်သူ၏ မျက်စိတွင် မြင်ယောင်စေသည်။

ဦးပဉ္စင်းသည် အိမ်သို့ ဆွမ်းခံကြွလာသောအခါ သူ၏အိမ်သည် ထူးခြားနေကြောင်းကို

- ဆယ်နာရီလောက်တွင် ဦးပဉ္စင်းသည် အိမ်သို့ ကြွလာ၏။ (စာ ၁၀၃)
- သူ့နောက်က ကျောင်းသား ပါလာသည်။
- အိမ်နားသို့ ရောက်လာ၏။
- လှည်းကို မြင်သည်။
- အိမ်တွင်းသို့ဝင်၏။

- အထုပ်အပိုးတို့ကို မြင်ပြန်သည်။
- မဖော့ကိုကား မမြင်ရသေးချေ။ (စာ ၁၀၃)

ဟူ၍ ဝါကျရိုးများဖြင့် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့မဟုတ် ဝတ္ထုတိုတွင် ဝါကျရိုးများကို များစွာ တွေ့ရသည်။

၄၊ ၂။ ဝါကျရော

ဝါကျရောတွင် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍတစ်ခုနှင့် တစ်ခု သို့မဟုတ် တစ်ခုထက်ပိုသော အမှီဝါကျကဏ္ဍများပါဝင်သည်။ အမှီဝါကျကဏ္ဍများသည် ဝါကျတစ်ခုအဖြစ် သီးခြားရပ်တည်နိုင်ခြင်း မရှိဘဲ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍတစ်ခုအပေါ်တွင် အမှီပြု၍ ဝါကျတွင် ပါဝင်ရသည်။ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ၏ ရှေ့တွင် အမှီဝါကျကဏ္ဍသည် တစ်ခုမက ပါနိုင်သည်။

သာဓက ပုံစံ(၁)

- ပြန်လာတိုင်း ချောင်းကိုဖြတ်ကာ ရွာဘက်သို့ ကူးထားသော ဝါးတံတားသို့ ရောက်လျှင်/
လင်စိတ် သားစိတ်တို့သည် အလိုလို ပေါ်လာတတ်လေသည်။ (စာ ၉၈)
- တစ်ခါတစ်ရံ တစ်ဆယ့်လေးနှစ်အရွယ် သားအကြီးလေးက တံတားမှဆီးကြို၍/
အမေ့ဗျာ၊ တောင်း စသည်တို့ကို ကူသယ်ပေး၏။ (စာ ၉၉)
- မထေမဲ့မြင်ပြုလိုသော မျက်လုံးနှစ်လုံးသည် ချာကနဲ လှည့်၍/ ယိမ်းထိုးသွားကြသော
ခြေတို့နှင့်အတူ ယိမ်းယိုင်ကာ ပါသွားလေသည်။ (စာ ၉၉)
- အိမ်တွင်းက ကိုဆင်လည်း အိမ်ရှေ့သို့ ကဗျာကယာထွက်လာ၍/ ခါးထောက်ကာ
ရပ်နေလိုက်သည်။ (စာ ၉၉)
- မလိုသူတို့သည် စကားတင်စီး ခံကြရသဖြင့်/ သာ၍ မလိုစိတ် ပေါက်လာကြသည်။
(စာ ၉၉)

အထက်ပါသာဓကတွင် အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၁ ခုနှင့် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ တစ်ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ပုံစံအားဖြင့် - CplS → DCL₁+ ICL

သာဓက ပုံစံ (၂)

- ခြေရင်းအိမ်က မယား မီးယပ်သည်မ၏ ယောက်ျားသည် ဓနိခုတ်ရန်/ဓားကိုယူ၍/
တစ်ဖက်ကမ်းသို့ လှေဖြင့် ကူးလေသည်။ (စာ ၁၀၀)
- လက်ဦးတွင် ကိုဆင်သည် လက်ဖက်ရည် အဖန်ကို တစ်ခွက်ပြီးတစ်ခွက် ငှဲ့သောက်ကာ/
ကစားနေကြသော သားနှင့်သမီးတို့ကို ကြည့်၍/ ကြည်နူးနေသည်။ (စာ ၁၀၀)
- ကိုဆင်သည်လည်း အိမ်ခါးပန်း၌ ခြေတွဲလဲချ၍/ ဆေးပေါ့လိပ်ကို လက်ကြားညှပ်ကာ/
ယခင်အတွေးမျိုးကို ထပ်မံ၍ ကောက်ပြန်လေသည်။ (စာ ၁၀၁)

အထက်ပါသာဓကတွင် အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၂ ခုပါဝင်ပြီး သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ တစ်ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ပုံစံအားဖြင့် - CplS $\rightarrow$ DCL₁+DCL₂+ ICL

သာဓက ပုံစံ (၃)

- မဖော့သည် မြို့သို့တက်၍/ ကုန်စိမ်းရောင်းလေ့ရှိရာ/နံနက်တိုင်းဗျပ်ကို ရွက်၍/မြို့သို့ တစ်မိုင် နီးပါးခန့် ခြေလျင်သွားရသည်။ (စာ ၉၈)
- အရောင်းရ တွင်လျှင်/ စောစောပြန်လာတတ်၍/ အရောင်းရထိုင်းလျှင်/နေစောင်းမှ ပြန်လာတတ်လေသည်။ (စာ ၉၈)

အထက်ပါသာဓကတွင် အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၃ ခုပါဝင်ပြီး သီးခြားဝါကျကဏ္ဍတစ်ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ပုံစံအားဖြင့် - CplS $\rightarrow$ DCL₁+ DCL₂+DCL₃+ ICL

သူ့မယား ဝတ္ထုတိုတွင် ဝါကျရောများကို ဖွဲ့ရာ၌ အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၁ ခု မှ ၃ ခုအထိ အသုံးပြု၍ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ ၁ခု ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားကြောင်းတွေ့ရသည်။

ဝါကျရော ပုံစံများကို ကြည့်လျှင်

CplS	$\rightarrow$	DCL ₁	+	ICL				
		DCL ₁	+	DCL ₂	+	ICL		
		DCL ₁	+	DCL ₂	+	DCL ₃	+	ICL

ဟူ၍ အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၃ ခုအထိ သုံးပြီး သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ ၁ ခု ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

၄၊ ၃။ ဝါကျပေါင်း

ဝါကျပေါင်းဆိုသည်မှာ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံးနှစ်ခုဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားသော ဝါကျဖြစ်သည်။ သီးခြားဝါကျကဏ္ဍနှစ်ခုကို တစ်ချောင်းပုဒ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝါကျဆက်စကား (Sentence Linker) ဖြင့်လည်းကောင်း ပေါင်းစပ်ထားသည်။ ဝါကျဆက်စကားသည် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍနှင့် အခြားပုဒ်စုများကိုချိတ်ဆက်ပေးသည်။ (<https://englishsentences.com/compound-complex-sentence/>)

သူ့မယားဝတ္ထုတွင် ဝါကျပေါင်းများကို တွေ့ရသည်။

သာဓက

- “မောင်မင်းကြီးသားကြောင့် ဒီသားကလေးကို အားထားရပေတယ်” ဟု တွေးမိလေသည်။ (စာ ၉၉)

- “ကိုယ့်ကုသိုလ်နှင့်ကိုယ်ဖြစ်တာ၊ မနာလို တိုရှည် မဖြစ်ကြလေနှင့်” ဟုပင် နောက်ထပ် ဆက်လိုက်သေးသည်။ (စာ ၉၉)
- “အလို နဖူးမှာ ခိုတောင်များ ချလို့ပါလား” ဟု အံ့သြမိပြန်သည်။ (စာ ၁၀၃)
- “ဦးပဉ္စင်းကြီးကို အားလုံးစုံ လျှောက်ပါရစေဘုရား” ဟု မဖော့သည် ခေါင်းကို မမော့ဘဲ ပြောသည်။ (စာ ၁၀၄)

အထက်ပါ သာဓကတွင် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ နှစ်ခုကို ဝါကျဆက်စကား ‘ဟု၊ ဟုပင်’ နှင့် ဆက်ကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ပုံစံအားဖြင့် - CpS → ICL+SL+ICL

အထက်ပါသာဓကများအရ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ အပြောစကားနှင့် အတွေးကို ဆက်စပ်ဖော်ပြရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ အတွေးနှင့် အပြုအမူ၊ အပြောနှင့် အပြုအမူ တို့ကို ဆက်စပ်ဖော်ပြရာတွင်လည်းကောင်း သီးခြားဝါကျများကို ပေါင်းစပ်၍ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

၄၊ ၄။ ဝါကျပေါင်းရော

ဝါကျပေါင်းရောတွင် ဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံး ၃ ခု ပါဝင်ရသည်။ ထိုဝါကျကဏ္ဍ ၃ ခုသည် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံး ၂ ခုနှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံး ၁ ခု ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ (<https://www.evergreen.edu/sites/default/files/writingcenter/handouts/grammar/compoundcomple s.pdf>)

သာဓက ပုံစံ (၁)

- ထဘီနားခိုစားသည် ဟု မလိုသူတို့က ကဲ့ရဲ့ကြလျှင်/ အလို ဝေဿန္တရာမင်းကြီးပင်လျှင် မဒ္ဒိ၏ လုပ်စာကို ထိုင်စားသေးတာပဲ ဟု ရယ်သလိုမောသလိုနှင့် ပြန်ချေလေ့ရှိသည်။ (စာ ၉၉)

အထက်ပါသာဓကတွင် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ ၃ခု နှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၁ခု ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ICL	SL	DCL	ICL	SL	ICL
ထဘီနားခိုစားသည်	ဟု	မလိုသူတို့က ကဲ့ရဲ့ကြလျှင်	အလို ဝေဿန္တရာမင်းကြီးပင်လျှင် မဒ္ဒိ၏ လုပ်စာကို ထိုင်စားသေးတာပဲ	ဟု	ရယ်မောသလိုနှင့် ပြန်ချေလေ့ရှိသည်။

ပုံစံအားဖြင့် - CpCIS → ICL+SL+DCL+ICL+SL+ICL

သာဓက ပုံစံ (၂)

- “ဘယ်ကိုမှ ထမသွားကြနဲ့၊ တိုင်မှာသာ ထိုင်နေကြရမယ်” ဟု ပြောပြီးနောက်/ ကိုဆင်သည် လဲလျောင်း၍/ မျက်စိတို့ကို မှိတ်လေသည်။

အထက်ပါသာဓကတွင် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ ၃ခု နှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၂ခု ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ICL	ICL	SL	DCL	DCL	ICL
ဘယ်ကိုမှ ထမသွားကြနဲ့	တိုင်မှာသာ ထိုင်နေကြရမယ်	ဟု	ပြောပြီးနောက်	ကိုဆင်သည် လဲလျောင်း၍	မျက်စိတို့ကို မှိတ်လေသည်။

ပုံစံအားဖြင့် - CpCIS → ICL+ICL+SL+DCL+DCL+ICL

သာဓက ပုံစံ (၃)

- ရော့ ကိုဆင် ဆေးပေါ့လိပ် ဟု မဖော့သည် ပြောပေးပေး၍/ ကလေးများကို စားဖိုဆောင်သို့ သိမ်းရုံးခေါ်သွားလေသည်။ (စာ ၁၀၂)
- သူ့ကို မတရားသဖြင့် အိမ်မှာခေါ်ထားသည် ဟု အောက်မေ့၍/ စိတ်ထဲတွင် ဒေါသပုန်ထလေသည်။ (စာ ၁၀၂)

အထက်ပါသာဓကတွင် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ ၂ခု နှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၁ခု ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ICL	SL	DCL	ICL
ရော့ ကိုဆင် ဆေးပေါ့လိပ်	ဟု	မဖော့သည် ပြောပေးပေး၍	ကလေးများကို စားဖိုဆောင်သို့ သိမ်းရုံးခေါ်သွားလေသည်။
သူ့ကို မတရားသဖြင့် အိမ်မှာခေါ်ထားသည်	ဟု	အောက်မေ့၍	စိတ်ထဲတွင် ဒေါသပုန်ထလေသည်။

ပုံစံအားဖြင့် - CpCIS → ICL+SL+DCL+ICL

သာဓက ပုံစံ (၄)

- သက်ပြင်းကြီးချ၍/ ငါသင်္ကန်းဝတ်မှ ဖြစ်မယ် ဟု အတွေးဟောင်းတွင် အတွေးသစ် လောင်းလိုက်ပြန်သည်။ (စာ ၁၀၂)
- ဆွမ်းစားရင်း/ မဖော့ ငါ့ကို ဘာကြောင့် မကြည့်ပါလိမ့် ဟူသော အတွေးကြောင့် မဖော့၏ ရူပါရုံတို့သည် ဦးပဉ္စင်း၏ စိတ်ထဲတွင် တဝဲလည်လည် ဖြစ်လာလေသည်။ (စာ ၁၀၃)

အထက်ပါသာဓကတွင် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ ၂ခု နှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍ ၁ခု ပေါင်းစပ်ဖွဲ့စည်း ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

DCL	ICL	SL	ICL
သက်ပြင်းကြီးချ၍	ငါ သင်္ကန်းဝတ်မှ ဖြစ်မယ်	ဟု	အတွေးဟောင်းတွင် အတွေးသစ် လောင်းလိုက်ပြန်သည်။
ဆွမ်းစားရင်း	မဖေ့ ငါ့ကို ဘာကြောင့် မကြည့်ပါလိမ့်	ဟူသော	အတွေးကြောင့် မဖေ့၏ ရူပါရုံ တို့သည် ဦးပဉ္စင်း၏ စိတ်ထဲတွင် တဝဲလည်လည် ဖြစ်လာလေသည်။

ပုံစံအားဖြင့် - CpCIS → DCL+ICL+SL+ICL

အထက်ပါသာဓကများအရ ဝါကျပေါင်းရောများကို ဇာတ်ဆောင်၏ အပြောစကားများနှင့် အတွေးကို ဆက်စပ်ပေးရာတွင်လည်းကောင်း၊ ဇာတ်ဆောင်၏ အပြောစကားများနှင့် အမူအရာများကို ဆက်စပ်ပေးရာတွင်လည်းကောင်း ဝါကျပေါင်းရောများကို အသုံးပြု ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသို့ ဆက်စပ်ပေးရာတွင် ဝါကျဆက်စကား ‘ဟု၊ ဟူသော’ ကို အသုံးပြု ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။

ဝါကျပေါင်းရော ပုံစံများကို ကြည့်လျှင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရသည်။

CpCIS →	ICL	+	SL	+	DCL	+	ICL					ပုံစံ (၃)
	DCL	+	ICL	+	SL	+	ICL					ပုံစံ (၄)
	ICL	+	ICL	+	SL	+	DCL	+	DCL	+	ICL	ပုံစံ (၂)
	ICL	+	SL	+	DCL	+	ICL	+	SL	+	ICL	ပုံစံ (၁)

၅။ တွေ့ရှိချက်

ဇော်ဂျီ၏ သူ့မယားဝတ္ထုတိုမှ ဝါကျဖွဲ့ပုံကို လေ့လာရာတွင် ဝါကျအမျိုးစား ၄ မျိုးသုံးထားကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ ပေါ့ပါးသွက်လက်သော အကြောင်းအရာများကို ဝါကျရိုးများဖြင့် ရေးသားထားသည်။ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ အပြောစကားနှင့် အတွေး၊ အမူအရာများကို ဆက်စပ်ပြောလိုသည့်အခါ ဝါကျပေါင်းနှင့် ဝါကျပေါင်းရောများကို အသုံးပြု၍ရေးသားထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းသည် ဇော်ဂျီ၏ သူ့မယားဝတ္ထုတိုမှ ဝါကျဖွဲ့ပုံကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်သည်။ ထို့သို့လေ့လာရာတွင် ဝါကျအမျိုးအစား ၄ မျိုးဖြင့် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

မြန်မာဘာသာစကားတွင် အချက်အလက်တစ်ခုတည်းကိုသာ ဦးတည်ဖော်ပြလိုသော အခါတွင် ပေါ့ပါးသွက်လက်သော အကြောင်းအရာများကို ဖော်ပြလိုလျှင်လည်းကောင်း၊ ဝါကျရိုးများကို အသုံးပြုသည်။ ဝါကျရိုးများကို အသုံးပြုထားသောကြောင့် ဤဝတ္ထုတိုသည် စာဖတ်သူအတွက် ဇာတ်ဆောင်တို့၏ စရိုက်အမူအရာများကို မျက်စိထဲတွင် မြင်ယောင်လာစေသည်။ ဝါကျရိုးသည် တိုခြင်း ရှည်ခြင်း နှင့် မသက်ဆိုင်ပါ။ အကြောင်းအရာနှစ်ခုကို ဆက်စပ်ဖော်ပြလိုသောအခါ ဝါကျပေါင်းများကို အသုံးပြုပါသည်။ ဝါကျပေါင်းရောများကို ဇာတ်ဆောင်များ၏ အပြောစကားနှင့် အတွေး၊ အပြုအမူကို ဆက်စပ်ပြောလိုသော အခါတွင်သုံးသည်။ ဝါကျပေါင်းရောကို အသုံးပြုရာတွင် သီးခြားဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံး ၂ခု နှင့် အမှီဝါကျကဏ္ဍ အနည်းဆုံး ၁ ခု ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ဝါကျကဏ္ဍများကို ဝါကျ ဆက်စကားဖြင့် ဆက်၍ဖွဲ့စည်းထားသည်။ သို့မဟုတ်ဝတ္ထုတိုတွင် ဝါကျပေါင်းရောပုံစံ ၄ မျိုးတွေ့ရပါ သည်။ ဝါကျ၏ အဆုံးကဏ္ဍတွင် သီးခြားဝါကျသာ ရှိရပါမည်။

နိဂုံး

သို့မဟုတ် ဝတ္ထုတိုမှ ဝါကျဖွဲ့ပုံကို လေ့လာရာတွင် မြန်မာဝါကျ ၃ မျိုးအပြင် ဝါကျပေါင်းရောဟူသော ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံတစ်ခု ထပ်မံတွေ့ရှိရပါသည်။ ဤသုတေသနသည် ဝါကျအမျိုးအစား သတ်မှတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဝါကျအမျိုးအစား ၄ မျိုး ရှိကြောင်း ဖော်ထုတ်ခဲ့သောကြောင့် ဝါကျအမျိုးအစား သတ်မှတ်မှု ပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ဝါကျအမျိုးမျိုးကို သိရှိကာ အမျိုးမျိုး ပြန်လည်အသုံးပြုခြင်းဖြင့် မြန်မာဘာသာစကား လေ့လာသင်ယူနေသူများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

အတိုကောက်အညွှန်း

CpIS	Complex Sentence
CpS	Compound Sentence
CpCIS	Compound-complex Sentence
ICL	Independence Clause
DCL	Dependence Clause
SL	Sentence Linker

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ကိုလေး၊ မောင်။ (၂၀၀၃)။ *မြန်မာသဒ္ဒါ(ဘာသာဗေဒလေ့လာချက်)*။ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း၊ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်။

ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)။ (၂၀၁၉) ။ *ဘာသာဗေဒဝေါဟာရအဘိဓာန်*။ ရန်ကုန်၊ ဒေါင်းစာပေ။

စန်းဥမ္မာ၊ မ။ (၂၀၀၇)။ *ပုဂံ၊ ပင်းယနှင့် အင်းဝကျောက်စာများ ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်*။ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်းသောကျမ်း၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ဇော်ဂျီ(မောင်ဇေယျာ ရွေးချယ်စီစဉ်)။ (၂၀၁၃)။ *ဇော်ဂျီလက်ရွေးစင်*။ ရန်ကုန်၊ သင်းစာပေ။

ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (ခုနှစ်မပါ)။ *ဘာသာဗေဒ*။ ဂျီအီးစီ(ပညာရေး) သမဝါယမလီမိတက်၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

ဖြူဖြူငြိမ်းသွယ်၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၂၂)။ *မြန်မာဝါကျအမျိုးအစားများကို ဘာသာဗေဒနည်းဖြင့် ပြန်လည် စိစစ်ခြင်း*။ ပဲခူးတက္ကသိုလ် သုတေသနဂျာနယ်အတွက် တင်သွင်းသည့်စာတမ်း။ ပဲခူးတက္ကသိုလ်။

မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။ (၂၀၀၅)။ *မြန်မာသဒ္ဒါ*။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

သက်နန္ဒာလှိုင်၊ မ။ (၂၀၁၂)။ *မြန်မာဘာသာစကားနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား ဝါကျဖွဲ့ပုံနှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက်*။ ပါရဂူဘွဲ့အတွက် တင်သွင်း သောကျမ်း၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။

အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၁၈)။ *သုတေသနဟူသည်*။ ရန်ကုန်၊ ဧရာဝတီစာပေတိုက်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

John, Okell and Allot, Anna. (2001). *Burmese/ Myanmar Dictionary of Grammatical Forms*. Psdstow, Cornwall, TJ International.

အင်တာနက်အကိုးအကား

<https://englishsentences.com/compound-complex-sentence/>

<https://www.evergreen.edu/sites/default/files/writingcenter/handouts/grammar/compoundcomplex.pdf>

ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်မှ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှု

ဦးအေးဝင်း^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်မှ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာရသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုစွမ်းရည်ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဖော်ထုတ်ရာတွင် သုတေသနနည်းမှ ဆန်းစစ်လေ့လာနည်း၏ နည်းခွဲတစ်ခုဖြစ်သည့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဆန်းစစ်နည်းကို အသုံးပြုထားပါသည်။ သုတေသနပုံစံမှာ ဝေဖန်အကဲဖြတ်ခြင်း၊ ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်းပုံစံ ဖြစ်ပါသည်။ ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံများကို လေ့လာဖော်ထုတ်ခြင်းဖြင့် စာဆို၏သင်္ကေတနိမိတ်ပုံတို့သည် စာဆို၏စိတ်ကူးဉာဏ်နှင့် စေတနာကိုပေါ်လွင်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေါင်းနွယ်ဆွေသည် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုစွမ်းရည် ထက်မြက်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုကို သိမြင်နိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးရှိနိုင်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - ကဗျာ၊ သင်္ကေတ၊ နိမိတ်ပုံ၊ ဖန်တီးမှု

၁။ နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာပုဒ်(၁၀)မှ စာဆို၏သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖန်တီးမှုကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ အလေ့လာခံစာအုပ်မှာ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေက ၂၀၁၅ ခုနှစ်၌ ထုတ်ဝေခဲ့သော ဒေါင်းနွယ်ဆွေကဗျာပေါင်းချုပ် စာအုပ်ဖြစ်ပါသည်။ ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာများမှ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုကို လေ့လာရာ၌

၁။ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဟူသည် အဘယ်နည်း။

၂။ ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုသည် စာဆို၏စေတနာကို မည်သို့ပုံဖော်ပေးသနည်းဟူသော သုတေသနမေးခွန်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

ဤမေးခွန်းတို့မှ ‘သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဟူသည်အဘယ်နည်း’ မေးခွန်းသည် စာအုပ်စာတမ်းများတွင်ဖော်ပြထားသော ပညာရှင်တို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်များမှတစ်ဆင့် အဖြေရနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုသည် စာဆို၏ စေတနာကို ပုံဖော်ပေးနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိသည် အလွယ်တကူဖြေရှင်း၍ မရနိုင်သည့် သုတေသနပြဿနာအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာပါသည်။ ဤသုတေသနပြဿနာရပ်မှ စာဆို၏သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုသည် စာဆို၏စေတနာကို ပုံဖော်ပေးနိုင်ခြင်း ရှိသည်ဟု အဆိုပြုပါသည်။

အဆိုပါမေးခွန်းများ၊ သုတေသနပြဿနာနှင့် အဆိုတို့ကို အဖြေရှာနိုင်ရန်အတွက် ထုတ်ဝေပြီး စာအုပ်စာတမ်းများတွင်တွေ့ရသည့် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ၊ ပညာရှင်များ၏ အဆိုအမိန့်များ၊ သဘောတရားများနှင့် စာတမ်းရှင်၏ သုတေသနဆောင်ရွက်မှု၊ စာပေပို့ချမှုကိုအခြေခံလျက် ‘ဖြစ်ရပ်တစ်ခု မူတည်လေ့လာခြင်းနည်း’ကို အသုံးပြု၍ လေ့လာပြုစုပါသည်။

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ မုံရွာတက္ကသိုလ်

ဤစာတမ်းကို ပြုစုရသည့်ရည်ရွယ်ချက်မှာ ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှု စွမ်းရည်တို့ကို ဖော်ထုတ်တင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တင်ပြရာ၌ မြင်၏ ကဗျာနုရီနှင့် နိမိတ်ပုံစာအုပ်မှ သင်္ကေတ၊ နိမိတ်ပုံသဘောတို့ကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း၊ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ ရေးဟန်ပညာ နိဒါန်းစာအုပ်မှ သင်္ကေတ၊ နိမိတ်ပုံသဘောတို့ကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်း၏ ထင်ရှားသောအချက်မှာ စာဆို၏သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖန်တီးမှုကို သီးသီးသန့်သန့် ပိုင်းကန့်၍ ဖော်ထုတ်တင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၁။ ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

စာဆိုဒေါင်းနွယ်ဆွေကို ၁၉၃၁ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၁၆ ရက်၊ သောကြာနေ့တွင်၊ ပုသိမ်ခရိုင်၊ သာပေါင်းမြို့၌ အဖ ရာဇဝတ်ဝန်ထောက်ဦးဘထိန်၊ အမိဒေါ်ဖုန်ရိန်တို့မှ ဖွားမြင်ခဲ့ပါသည်။ (ဦးစိုးညွန့်၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၆၄) ငါးသိုင်းချောင်းမြို့ အမျိုးသားကျောင်း (၁၉၄၀-၁၉၄၂)၊ ရန်ကုန်မြို့ ဗဟိုအစိုးရအထက် တန်းကျောင်း (၁၉၄၆ - ၁၉၄၇)၊ ရန်ကုန်မြို့ ပြည်သူ့သိပ္ပံ အလွတ်ပညာသင်ကျောင်း၊ (၁၉၄၇-၁၉၄၈)၊ ရန်ကုန်မြို့ ရေကျော်မက်သဒစ်ကျောင်း (၁၉၄၉-၁၉၅၁)တို့တွင် တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းထိ ပညာသင်ယူခဲ့ပါ သည်။

ဗဟိုအစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတွင် နေစဉ်ကပင် လက်ရေးစာစောင်များမှာ ‘ဒေါင်ဒင်’ ဟူသော ကလောင်အမည်ဖြင့် ကဗျာများ စရေးခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ဟံသာဝတီသတင်းစာ၌ ‘ဒေါင်းနွယ်ဆွေ’ အမည်ဖြင့် ကဗျာများစရေးခဲ့ပါသည်။ ‘ဒေါင်းနွယ်ဆွေ’ဟူသော ကလောင်အမည်ဖြင့် ကဗျာများ၊ ဝတ္ထုတို၊ ဝတ္ထုရှည်များ ရေးခဲ့ပါသည်။ ‘ရယ်စရာသောင်းခြောက်ထောင်’ စာစောင်၌ ‘စနေမောင်ပွေ’၊ ‘ဒေါင့်ဒွေခွန့်’၊ ‘လေဥဒေါင်း’ ဟူသော ကလောင်အမည်များကိုသုံးကာ ဟာသဝတ္ထုများ၊ ကဗျာများ ရေးသားခဲ့ပါသည်။ တိုင်းရင်းမေဂျာနယ်၌ ‘ဇင်ဦး’ ကလောင်အမည်ဖြင့် ကဗျာများ၊ သွေးသောက် မဂ္ဂဇင်း၌ ‘အောင်ဆွေ’ ကလောင်အမည်ဖြင့် အားကစားဆောင်းပါးများကို ရေးသားခဲ့ပါသည်။

ဒေါင်းနွယ်ဆွေသည် စာနယ်ဇင်းအသီးသီးတွင် ကဗျာအမျိုးအစားများစွာ ရေးသားခဲ့ရာ ကဗျာ ပုဒ်ရေပေါင်း လေးရာကျော် ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် ကဗျာဝတ္ထုရှည်များကိုလည်း ရေးသားခဲ့ရာတွင် ‘မာန်’ သည်ထင်ရှားပါသည်။ လမင်းကိုသက်သေတည်၊ မဟာရန်သူတော်စသော ဝတ္ထုတိုပေါင်း စုစာအုပ်များစသည်ဖြင့် စာအုပ်ပေါင်း ၅၅ အုပ် ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာ့ ငြိမ်းချမ်းရေးညီလာခံ ကဗျာပြိုင်ပွဲ၌ ‘စစ်နှင့်ပြည်သူ’ ကဗျာဖြင့် ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း ချီးမြှင့် သည့်ဆုကို ရရှိခဲ့သည်။

ဒေါင်းနွယ်ဆွေသည် ရုပ်ရှင်လောကသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ရာ ‘ရင်ဝယ်ခင်တွယ် ဇော်လေးရယ်’ ရုပ်ရှင်ကားအတွက် ဇာတ်ညွှန်းရေးခဲ့ပြီး ရွှေရင်သိမ်းသစ်၊ လုလင်ငယ်သွေး၊ အပယ်ရတနာ၊ ချွေးကလေး စိုစို၊ လူမနောနှင့် ဇာခန်းဆီးနောက်ကွယ်မှာ ဇာတ်ကားများတွင် ဇာတ်ဆောင် တစ်ယောက်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ပြည်ဟိန်းကျော် အမည်ဖြင့် ဗေဒင်ဆရာလည်း လုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဒေါင်းနွယ်ဆွေသည် ၁၉၈၅ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၂ ရက်၌ ကွယ်လွန်ခဲ့ပါသည်။

၂။ နည်းနာ

နည်းနာအပိုင်းတွင် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံတို့၏သဘောကို ဖော်ပြမည့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာနှင့် စာတမ်းလေ့လာရာ၌ အသုံးပြုရမည့် သုတေသနနည်းနာတို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၂.၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

ဤစာတမ်းသည် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာပုဒ်(၁၀)မှ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖန်တီးဟန်ကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာရာတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ နည်းနာအဖြစ် သင်္ကေတ၊ နိမိတ်ပုံတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသော သဘောတရားများကို ပညာရှင်တို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်များအပေါ် အခြေခံ၍ နည်းနာများထုတ်ကာ လေ့လာတင်ပြသွားပါသည်။

၂.၁.၁။ သင်္ကေတဟူသည်

သင်္ကေတ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင် “အမှတ်အသား” (မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ စာ ၃၁၈) ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ရာမရကန်စာအုပ် နိဒါန်းတွင် မြကေတက

လောကလူတို့တွင် အမှတ်သညာဟူ၍ ရှိတတ်ကြသည်။ စိတ်ထဲ၌ မှတ်သားထားသည်များကို မေ့လျော့ပျောက်ကွယ်မည် စိုးရိမ်သဖြင့် သင်္ကေတဖြင့်မှတ်သားခြင်း အရပ်ရေးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ လင်္ကာတို့ ဖွဲ့၍လည်းကောင်း မှတ်သားထားကြသည်။

(မြကေတ၊ ၁၉၉၄၊ စာ ၄၁၁)

ဟုမိန့်ဆိုထားပါသည်။ ဤမိန့်ဆိုချက်အရ သင်္ကေတဆိုသည်မှာ စိတ်ထဲတွင် မှတ်ထားသည့် မေ့လျော့ပျောက်စေချင်သော အမှတ်သညာဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိပါသည်။

ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းစာအုပ်၌ “သင်္ကေတဆိုသည်မှာ အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို ကိုယ်စားပြုရည်ညွှန်းသော အမှတ်အသား ဖြစ်သည်” (မောင်ခင်မင်(ဇနီးဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ စာ ၁၇၄) ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ဤသင်္ကေတတို့တွင် စာပေသုံးသင်္ကေတ၊ အရပ်သုံးသင်္ကေတဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ စာပေသုံးသင်္ကေတနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မောင်ခင်မင်(ဇနီးဖြူ)က “စာပေတွင် သင်္ကေတသည် အရင်းခံအနက်လည်းရှိ၍ တင်စားအနက်လည်းရှိခြင်းဖြစ်သည်။ အနက်နှစ်လွှာရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်” (-ယင်း-) ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့်သင်္ကေတဆိုသည်မှာ အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို ကိုယ်စားပြု ရည်ညွှန်းသော အမှတ်အသား၊ မူလအနက်နှင့် တင်စားအနက်ဟူသော အနက်နှစ်လွှာရှိသည့် အမှတ်အသားဟု မှတ်ယူရပါသည်။

ထို့ကြောင့် စာပေ၌အသုံးပြုသော သင်္ကေတများသည် စာဆို၏အတွေးစိတ်ကူးတို့ကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားရန် ကိုယ်စားပြုထားသည့် သဘောရှိပါသည်။ သင်္ကေတသည် မမြင်သာသောစိတ်ကူး၊ အတွေးများကို စာဖတ်သူအရံ၌ ထင်သာမြင်သာရှိလာရန် ဖော်ဆောင်ပေးပါသည်။ သင်္ကေတတစ်ခုသည် အနက်တစ်လွှာနှစ်လွှာမက အနက်အဓိပ္ပာယ်များစွာ ရှိနိုင်ပါသည်။ သင်္ကေတတို့ကို အရောင်သင်္ကေတ၊ အပြုအမူပြသင်္ကေတ၊ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဟု ခွဲခြားနိုင်သည်။

၂၁၁၂။ နိမိတ်ပုံဟူသည်

ကဗျာတွင် နိမိတ်ပုံအားကောင်းလျှင် အားကောင်းသည့်အလျောက် အနက်အဓိပ္ပာယ် ပီပြင်လေးနက်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာတွင် နိမိတ်ပုံအဖွဲ့မှာ အရေးပါသော အဆင့်တန်ဆာ တစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနိမိတ်ပုံနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပညာရှင်အသီးသီးက အဓိပ္ပာယ်အမျိုးမျိုး ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။

ဇော်ဂျီ၏ ရသစာပေ အဖွင့်နှင့်နိဒါန်း စာအုပ်၌

နိမိတ်ပုံတို့သည်စိတ်လှုပ်ရှားမှုတစ်ခုခုဖြင့် သိမြင်ခဲ့သော လောကအမူအရာ၊ (ဝါ)

လူ့အမူအရာတို့သည် စာရေးဆရာအဖို့မှာ ကုန်ကြမ်းသဘော ဖြစ်သည်ဟု ဆိုထိုက်သည်

(ဇော်ဂျီ၊ ၂၀၀၄၊ စာ ၃၀၁)

ဟုဖော်ပြထားပါသည်။ မြဇင်၏ ကဗျာနုရီနှင့် နိမိတ်ပုံစာအုပ်တွင် နိမိတ်ပုံကို “နိမိတ်ပုံဟူသည် စာဖြင့် ဖွဲ့ထားသော ရုပ်ပုံလေးတစ်ခုဖြစ်သည်” (မြဇင်၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၁၀၁) ဟုလည်းကောင်း၊ “နိမိတ်ပုံသည် လွန်စွာထက်မြက်သော အားအင်၊ တောင့်တင်းသော ကဗျာလက်နက်၊ ကဗျာစက်ကိရိယာ ပစ္စည်းဖြစ်သည်” (-ယင်း-)ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း စာအုပ်၌ “ဒိဋ္ဌလောကကို စိတ်လှုပ်ရှားမှု တစ်ခုခုဖြင့်ရှုမြင်ကာ သရုပ်ဖော်အဖွဲ့များ၊ အလင်္ကာများ၊ သင်္ကေတအဖွဲ့များသည် နိမိတ်ပုံဖြစ်ပေါ်နိုင်သော အဖွဲ့များဖြစ်သည်ဟု နားလည်ရပါသည်” (မောင်ခင်မင် (ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ စာ ၁၈၃) ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

မြဝင်း ကလည်း ရသပညာနိဒါန်းနှင့် ဒဿနစာတမ်း စာအုပ်တွင်(ဒဿန)

နိမိတ်ပုံဆိုသည်မှာ ဒိဋ္ဌလောကနှင့်လည်း မကင်း၊ ဒိဋ္ဌလောက အပေါ်၌လည်း လုံးလုံး “

လျားလျား အခြေမတည်၊ ဒိဋ္ဌလောကနှင့် ကြုံတွေ့ရာမှ စာရေးဆရာ၏ စိတ်လှုပ်ရှားမှု

တစ်ခုခု ဖြစ်လာပြီးသည့်နောက် ထိုစိတ်လှုပ်ရှားမှုတစ်ခုခုဖြင့် မြင်သောသိသော

စိတ်မြင် စိတ်သိ ပုံသဏ္ဌာန်ပင် ဖြစ်သည် ” (မြဝင်း၊ ၂၀၀၈၊ စာ ၅၆(ဒဿန))

ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ မမိုးမြေ၏ ကဗျာဖန်တီးသူနှင့် ကဗျာခံစားသူစာအုပ်တွင် နိမိတ်ပုံသည် “ဒိဋ္ဌလောကမှ လာသည်။ ဒိဋ္ဌလောကနှင့် အနီးစပ်ဆုံးဖြစ်အောင် အားထုတ်ကြိုးပမ်းပြီး စာရေးဆရာက စာဖတ်သူ၏ စိတ်ထဲရောက်အောင် ပို့ဆောင်သည်” (မမိုးမြေ၊ ၂၀၀၈၊ စာ ၁၃၀) ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ သုလင်းဝေ၏ ခေတ်စမ်းကဗျာနှင့် နိမိတ်ပုံစာအုပ်၌ နိမိတ်ပုံဆိုသည်မှာ စာဆို၏“အတွေးကို စိတ်ကူး ဉာဏ်နှင့် ပုံဖော်ပေးသော စိတ်ကူးရုပ်ပုံဖြစ်သည်” (သုလင်းဝေ၊ ၂၀၂၃၊ စာ ၆၄) ဟုဆိုထား ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိမိတ်ပုံဟူသည် အနုပညာဖန်တီးသူက လောကနှင့်ယှဉ်ပြီးသိမြင်ထားသော အာရုံရပ်များကို ခံစားသူ သိမြင်နိုင်အောင် ပုံဖော်ပေးထားသည့် စိတ်ကူးရုပ်ပုံဖြစ်ပါသည်။

ဤနိမိတ်ပုံ၏ သဘောသဘာဝနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မြဇင်၏ကဗျာနုရီနှင့်နိမိတ်ပုံ စာအုပ်၌ “ကဗျာတွင် နိမိတ်ပုံသည် ဥပမာအလင်္ကာအဖြစ်ဖြစ်စေ၊ ရူပကအလင်္ကာအဖြစ်ဖြစ်စေ၊ သရုပ်ဖော်သော နိမိတ်ပုံ သက်သက်အဖြစ်ဖြစ်စေ ပေါ်ထွက်၍ ဖော်ကျူးမှုကို အထောက်အပံ့ ပြုလေသည် ”(မြဇင်၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၁၀၁) ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

မျိုးသန့်၏ ခေတ်ပေါ်ကဗျာနှင့် စိမ်းစိုသောလမ်းကလေးစာအုပ်တွင်မူ “နိမိတ်ပုံဟာ ပုံဖော်ခြင်း၊ တန်ဆာဆင်ခြင်း သက်သက်သာမက စိတ်အာရုံလှုပ်ရှားမှုကို စေ့ဆော်ခြင်း၊ ခံစားမှုအသိကို ဖြစ်စေခြင်း

ဆိုတဲ့ အာနိသင်ကိုပါ ဖြစ်ထွန်းစေပါသည်။ (မျိုးသန့်၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၁၅၅) ဟု ဖော်ပြထား ပါသည်။ ထိုခံစားချက်မှတစ်ဆင့် အတွေးဝင်လာပုံကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် နိမိတ်ပုံတို့၏သဘောမှာ စာရေးသူ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ်လှုပ်ရှားမှုတို့ကို လည်းကောင်း၊ လောကဘဝ အတွေ့အကြုံတို့ကိုလည်းကောင်း စာဖတ်သူ၏စိတ်၌ ဆင်ခြင် သတိပြုမိ လာစေရန် ဖော်ကျူးထားခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ နိမိတ်ပုံကိုဖော်ကျူးရာ၌ ဥပမာအလင်္ကာအဖွဲ့များ၊ ရူပက အလင်္ကာအဖွဲ့များ၊ သင်္ကေတအဖွဲ့များနှင့် သရုပ်ဖော်အဖွဲ့များသည် အထောက်အပံ့ပြုနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့်နိမိတ်ပုံကို ဥပမာအလင်္ကာနိမိတ်ပုံ၊ ရူပကအလင်္ကာနိမိတ်ပုံ၊ သင်္ကေတ နိမိတ်ပုံနှင့် သရုပ်ဖော်နိမိတ်ပုံဟု ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

၂၊ ၁၊ ၃။ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဟူသည်

ကဗျာလင်္ကာများကို ဖန်တီးရာတွင် သင်္ကေတနှင့် နိမိတ်ပုံတို့ကိုသုံး၍ တန်ဆာဆင် ဖန်တီးလေ့ ရှိပါသည်။ ထိုသင်္ကေတများကို အရောင်သင်္ကေတ၊ အပြုအမူပြသင်္ကေတ၊ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဟု အမျိုးအစားများ ခွဲနိုင်ပါသည်။ ထို့အတူ နိမိတ်ပုံများကို ဥပမာအလင်္ကာနိမိတ်ပုံ၊ ရူပကအလင်္ကာ နိမိတ်ပုံ၊ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံနှင့် သရုပ်ဖော်နိမိတ်ပုံဟု ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

၎င်းတို့အနက် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံသည် သင်္ကေတအဆင့်တွင်လည်းကောင်း၊ နိမိတ်ပုံအဆင့်တွင် လည်းကောင်း အဆင့်နှစ်ရပ်လုံး၌ ရပ်တည်နိုင်သောအဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဟု မှတ်ယူ နိုင်သောအဖွဲ့တိုင်းသည် အနည်းဆုံးအနက်နှစ်လွှာ ရှိရုံသာမက၊ ခံစားမှုအသိအမြင်နှင့် ဘဝအသိ အမြင်ထိ ပေးစွမ်းနိုင်သောအဖွဲ့များ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသင်္ကေတနိမိတ်ပုံ သဘောတရားဖြင့် အလေ့လာခံ ကဗျာများကို စိစစ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၂၊ ၂။ သုတေသနနည်းနာ

သုတေသနအမျိုးအစားများတွင် အခြေခံသုတေသနနှင့် အသုံးချသုတေသနဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည့် အနက် ဤစာတမ်းသည် အခြေခံသုတေသန အမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာတင်ပြရာတွင် ဒေါက်တာ အောင်မြင့်ဦး၏ သုတေသနဟူသည်စာအုပ်၌ ဖော်ပြထားသော သုတေသနနည်းနာ (၃)မျိုးအနက် ဆန်းစစ်လေ့လာနည်းကို အဓိကအသုံးပြုထားပါသည်။ ဆန်းစစ်လေ့လာနည်း၏ နည်းခွဲတစ်မျိုးဖြစ်သည့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာဆန်းစစ်နည်းမှ ဝေဖန်အကဲဖြတ်နည်းနှင့် ရှင်းလင်းသည့် နည်းတို့ကို အသုံးပြုထားပါသည်။

ဤစာတမ်းအတွက် ကုန်ကြမ်းကောက်ယူသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှာ စာအုပ်စာတမ်း အသီးသီးမှ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ၏ အဓိပ္ပာယ်တို့ကို မှတ်စုထုတ်၍ သီအိုရီအညွှန်းဘောင် သတ်မှတ်ပါသည်။ ထို့နောက် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်ကို အကြိမ်ကြိမ်ဖတ်ရှု၍ သီအိုရီအညွှန်းဘောင်နှင့် ကိုက်ညီ သော သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့များကို မှတ်စုထုတ် ကတ်တင်ပါသည်။ ကောက်ယူရရှိသော အချက်အလက် များကိုအခြေခံ၍ ဤစာတမ်းကို လေ့လာထားပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် လေ့လာမှုနက်ရှိုင်းရန် အလေးထားသည့်အတွက် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ကဗျာများမှ စာဆို၏သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖန်တီးမှုကိုသာ လေ့လာရန် နယ်ပယ်ကန့်ထားပါသည်။

၃။ ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်မှ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှု

ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာပေါင်းချုပ်တွင် ကဗျာပေါင်း(၁၆၄)ပုဒ် ပါရှိသည်။ ထိုကဗျာများ အနက် (၁၀)ပုဒ်ကို ရွေးထုတ်၍ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖန်တီးမှုကို လေ့လာထားပါသည်။

ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ အလေ့လာခံ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်တွင် ခံစားမှုဘဝအသိအထိ ပေးစွမ်းသည့် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့ များစွာတွေ့ရပါသည်။ ထိုအဖွဲ့မျိုးကို ‘အားမာန်သစ်’ ကဗျာတွင်လည်း တွေ့ရပါသည်။ ကဗျာ၌ အညွန့်အနွယ်များ တလူလူတက်နေသည့် ပန်းနွယ်ပင်လေး၏ ဇွဲ၊ သတ္တိ၊ အားမာန်ရှိပုံနှင့် ကျောက်တောင်က ရက်စက်စွာ ဖိနှိပ်ပုံတို့ကို

ပန်းဖူးနွယ်ညွန့်၊ မလွန်သာအောင်

ကျောက်တောင်နှင့်ဖိ၊ သတ်လေဘိလည်း

ဘူမိမြေမှ၊ အမြစ်ကြွ၍

မိုးဝတိုင်ရောက်၊ တိုးဝင်ဖောက်သည် (ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၁၁၁)

ဟုရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့၌ ပန်းနွယ်ညွန့်များ မရှင်သန် မကြီးထွားနိုင်ရန် ကျောက်တောင်က အမျိုးမျိုးဟန့်တားဖျက်ဆီးသော်လည်း ပန်းနွယ်ညွန့်များက ဇွဲ၊ လုံ့လ၊ သတ္တိအားမာန်အပြည့်ဖြင့် အစွမ်းကုန်ကြိုးစားပြီး အောင်မြင်မှုသရဖူ ဆောင်းခဲ့ပုံကိုဖွဲ့ထားသည်။ လောကလူ့ဘောင်၌ မည်မျှ အင်အားသေးငယ်စေကာမူ မိမိ၏ဇွဲ၊ သတ္တိ၊ အားမာန်ကို မှန်မှန်ကန်ကန် အကျိုးရှိရှိ အသုံးချမည် ဆိုလျှင် အောင်မြင်ကျော်ကြားလာမည်ဖြစ်ကြောင်းကို စာဆိုက ‘ပန်းဖူးနွယ်ညွန့်’ ဟူသော သင်္ကေတ နိမိတ်ပုံဖြင့် ဖန်တီးပြထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့တွင် ပန်းဖူးနွယ်ညွန့်ကို မလွန်သာမလွန်သာအောင်၊ မထွားကြိုင်း မရှင်သန်နိုင်အောင် အနိုင်အထက် ပြုသော ကျောက်တောင်၏ အကျင့်သည် လောကလူ့ဘောင်ရှိ အင်အားကြီးမားသူများက အင်အားသေးငယ်သူများအပေါ် အနိုင်အထက်ပြု ဗိုလ်ကျ စိုးမိုးသည့်အကျင့် ကို မြင်သိခံစားမိ လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ‘ကျောက်တောင်’ ဟူသော အဖွဲ့သည် စာဆိုဖန်တီးထားသည့် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤနိမိတ်ပုံသည် အားနည်းသောသူတို့အပေါ် အားကြီးသူတို့က ကြီးမားသောအားအင်ကိုသုံး၍ ပိတ်ပင်တားဆီးကြ၊ ဖိနှိပ်ကြသည့်သဘောရှိနေပုံကို ပေါ်လွင်ထင်ရှား လာပါသည်။ သို့သော် ‘ပန်းဖူးနွယ်ညွန့်’ဟူသော သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့ကြောင့် မိမိရောက်ရှိရာ နေရာ တွင် အောင်မြင်မှုရရှိသည့်တိုင် အားမာန်အသစ်အသစ်တို့ဖြင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ကြိုးစားအားထုတ်ကြ လျှင် အောင်မြင်မှုအသီးအပွင့်များ အမှန်ရရှိမည်ဟူသော ဘဝအသိအမြင် ရရှိလာပါသည်။ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့တို့ ကောင်းမွန်သောကြောင့် စာဆို၏စေတနာ ပေါ်လွင်သကဲ့သို့ ကဗျာခံစားသူတို့ အား ဘဝအားမာန် ဖြစ်ပေါ်ခံစားရပါသည်။

‘စပါးယောင်ဆောင်သော မြက်ရိုင်း’ ကဗျာ၌ မြက်ရိုင်းပင်သည် စပါးပင်ကိုတုပ၍ ဟန်ဆောင် နေပုံကို

မြက်ပင်ရိုင်းကား

စပါးဟန်ဆောင်၊ ချွန်းချွန်းထောင်၍

နေရောင်ပလွား၊ ဝင့်ဝင့်ကြွားလည်း

ရက်များမကြာ၊ နွမ်းပျော့ဝါလျက် (-ယင်း-၊ စာ ၁၁၂)

ဟုဖွဲ့သီထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့၌ မြက်ပင်ရိုင်းသည် စပါးပင်ကိုတုပဟန်ဆောင်၍ ဝင့်ကြားနေသော်လည်း အစစ်အမှန်ဘဝသို့မရောက်၊ အတုအယောင်ဘဝနှင့်သာ အဆုံးသတ်ခဲ့ရပါသည်။ အယောင်ဆောင် မြက်ပင်ရိုင်းကဲ့သို့ပင် လူ့လောကအတွက် အကျိုးမပြုသောသူတို့သည် မည်မျှဝင့်ကြားနေသော်လည်း လူ့လောကကောင်းကျိုးပြုသော လူ့အဖိုးတန်များကဲ့သို့ ဖြစ်မလာနိုင်သည့် သဘောကိုသိမြင်လာရပါ သည်။ ထို့ကြောင့် မြက်ပင်ရိုင်းသည် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖြစ်ပါသည်။ စာဆို၏နိမိတ်ပုံအဖွဲ့ကြောင့်လောက ၌ အများအကျိုးပြုသူဟု ဟန်ဆောင်နေကြသောသူတို့၏ သဘာဝကိုလည်းကောင်း၊ ရေရှည် ဟန်ဆောင် ဖုံးကွယ်၍ မရနိုင်သည့်သဘောကိုလည်းကောင်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာပါသည်။ ဒေါင်းနွယ်ဆွေသည် မြက်ပင်ဟု သာမန်မျှ နိမိတ်ပုံမပြုဘဲ မြက်ပင်ရိုင်းဟု ‘ရိုင်း’ဟူသော အထူးပြုပုဒ်ထည့်၍ ဖန်တီးထား သည့်အတွက် စာဆို၏သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖန်တီးမှုမှာ ပိုမိုသက်ဝင် ပီပြင်ပါသည်။

ဆက်လက်၍ စာဆိုကမြက်ပင်ရိုင်းနှင့် မတူနိုင်သောစပါးပင်သည် လောကအတွက်အကျိုးပြုပုံ ကို

စပါးပင်ကား

မြေပြင်ထဲမှ၊ အားမာန်ထ၍

မြင့်ကြွပင်စည်၊ ရွှေရည်ဆွတ်လူး

စပါးဖူးနံ၊ မိုးသို့ပျံလျက် (ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၁၁၃)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့၌ စပါးပင်သည် ပင်စည်မြင့်ကြွလျက် စပါးနံများထွက်ကာ လူသားတို့၏ စားဦးအဖြစ် ရင့်မှည့်လာခဲ့သည်ဟု ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ စပါးပင်၏ စေတနာမှန်ကန်မှု၊ မလျော့သော ဇွဲ၊ အားမာန်ရှိမှုတို့ကြောင့် တန်ဖိုးရှိသော လူ့အကျိုးပြုသော ဂုဏ်ယူဖွယ်သီးနှံပင်အဖြစ် ရပ်တည်နိုင် သကဲ့သို့ လူသားတို့သည်လည်း အများအကျိုးအတွက် သယ်ပိုးဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း သိမြင်လာရပါ သည်။ ထို့ကြောင့် ‘စပါးပင်’ ဟူသောအဖွဲ့သည် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။ ဤနိမိတ်ပုံအဖွဲ့သည် လောကအတွက် အကျိုးပြုသည့် တန်ဖိုးရှိသူတို့၏ ကျင့်ကြံဖြစ်တည်ပုံကို အတုယူဖွယ်ဖြစ်အောင် မီးမောင်းထိုးပြနိုင်သည့် အဖွဲ့တစ်ခု ဖြစ်ပါ သည်။

‘စပါးယောင်ဆောင်သော မြက်ရိုင်း’ ကဗျာမှ စာဆို၏သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖန်တီးမှုကို ကြည့်ပါလျှင် အတုနှင့် အစစ်ကို နှိုင်းယှဉ်ပြ၍ အနက်ဆန်းကြယ်လာအောင်၊ စိတ်ကူးရုပ်ပုံ ကြွလာအောင် နိမိတ်ပုံ ဖန်တီးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤဖန်တီးမှုသည် ဟန်ဆောင်ဖုံးကွယ်မှုမှာ ရေရှည်မတည်တံ့သည့် သဘောကို ဖော်ညွှန်းလိုသော စာဆို၏ စေတနာကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။

‘ဘက်လိုက်သော အနုပညာချိန်ခွင်’ ကဗျာတွင် မှန်သည့်ဘက်ကို လျှာနှာမောင်း ထွက်ပေးရမည် ဖြစ်သော်လည်း မမှန်သည့်ဘက်သို့ ဘက်လိုက်၍ လျှာနှာမောင်း ထွက်ပေးတတ်သည့်သဘောကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုသဘောကို ပေါ်လွင်ရန် စာဆိုက

**ပစ္စည်းမှန်လျက်
ဘယ့်အတွက်ကြောင့်
တစ်ဖက်ရွှေ့ပြောင်း
လျှာနှာမောင်းသည်**

တိမ်းစောင်းဘက်လိုက်ရလေသနည်း (ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၁၃၄)

ဟု ရေးဖွဲ့တင်ပြထားပါသည်။ ချိန်ခွင်မှ သည် တည့်မတ်ရသည့်သဘော၊ ဖြောင့်မှန်ရ 'လျှာနှာမောင်း' သည့်သဘောရှိသည်။ ချိန်ခွင်၏သဘောသည် ချိန်ခွင်ခွက် ၂ ခွက် အတွင်းမှာရှိသည့် ပစ္စည်းနှစ်ခုအနက် အလေးချိန်စီးသောဘက် အလေးချိန်များသောဘက်သို့ လျှာထွက်ပေးသည့် သဘောဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ ပြည်သူ့ဘက်၌ မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်ပေးသော အနုပညာရှင်တို့သည်လည်း မှန်သည့်ဘက် မှာသစ္စာရှိစွာ ရပ်တည်ပေးကြသည်။ ထို့ကြောင့် အနုပညာရှင်သည် ချိန်ခွင်လျှာနှာမောင်းကဲ့သို့ ရပ်တည်ပေးလေ့ ရှိခဲ့ကြသည့်အတွက်ကြောင့် လျှာနှာမောင်းသည် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဤအဖွဲ့ကြောင့် အနုပညာရှင်တို့သည် မှန်သည့်ဘက် တရားသည့်ဘက်မှ ရပ်တည်ပေးသည့် သဘော ထင်ရှားပါသည်။ သို့သော် ဘက်လိုက်မှုများ များစွာတွေ့နေရပြီဟု စာဆိုက ထောက်ပြခဲ့ သည့်အတွက် သစ္စာယွင်းပျက်နေသည့် အနုပညာရှင်များ ပေါ်ထွန်းနေကြောင်း ထင်ရှားလှပါသည်။ ဤနိမိတ်ပုံအဖွဲ့သည် လောကတွင် သစ္စာယွင်းပျက်သော အနုပညာရှင်များ၊ နေရာအသီးသီး၊ အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးတွင် သစ္စာယွင်းပျက်သူများ ရှိနေသည့်သဘောကို သတိမူစေချင်သည့်စာဆို စေတနာကို ခံစားမိလာပါသည်။

‘ကြက်တူရွေး သုခမိန်’ ကဗျာတွင် လောကလူသားတို့သည် ကိုယ်ပိုင်အတွေးအခေါ် ရှိသော် လည်း ထုတ်မသုံးဘဲသူတစ်ပါး၏ စိတ်အလိုအတိုင်း အကြိုက်လုပ်ဆောင်နေသည်ကို ဖော်ပြထားပါ သည်။ ဤကဗျာ၌ တောင်ပံရှိလျက် ရုန်းထွက်မပျံနိုင်သည့်သဘောကို

**တောင်ပံရှိလျက်၊ ရုန်းထွက်မပျံ
ရွှေချိုင့်စံကျေး၊ ကြက်တူရွေးလျှင်
ပူဆွေးသောက၊ ဗျာပါဒကင်း
မင်းအခစား၊ လောကခြားသည်**

သနားစဖွယ်သာတကား။ (၂-ယင်း- စာ ၁၄၇)

ဟု ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ‘ရွှေချိုင့်စံကျေး’ သည် ကြက်တူရွေးဖြစ်ပါလျက် မိမိတို့၏ မျိုးနွယ်တူ ကြက်တူရွေးများကဲ့သို့ မိမိတို့မျိုးနွယ်၌ အုပ်စုဖွဲ့၍ လွတ်လပ်စွာမနေနိုင်ပါ။ အမျိုးအနွယ် မတူသော သခင်ကလောင်ခတ်ထားသော နေရာ၌နေရပြီး သခင်သင်ပြထားသည့်အတိုင်း သခင် အလိုကျ ပျော်တော်ဆက်နေရသည့်ဘဝ ဖြစ်နေပါသည်။ မိမိ၏ ဇာတိရပ်ထံကိုမေးပြီး လှောင်ချိုင့် ၌စံလျက် မာန်ဝင့်လျက်နေရသည်ကိုပင် ဘဝဟုထင်နေသည်မှာ သနားစရာဖြစ်သည်ဟု စာဆိုက တွေးပြထား ပါသည်။ ရွှေချိုင့်စံကျေး၏ သနားစရာ ပကတိအရှိအဖြစ်ကို ကျော်လွန်၍ သခင်အလိုကျ သခင်အားရအောင် ဆောင်ကြဉ်းပေးနေကြသည့် ပညာတတ်အမှုထမ်း အရာထမ်းတို့၏ ဘဝမှာသနားစရာဟူသည့်အဖြစ်ကို စိတ်ကူးရုပ်ပုံ၌ မြင်လာထင်ဟပ်

လာပါသည်။ တင်စားမှုအနက် ထင်ဟပ်နေသော ‘ရွှေချိုင့်စံကျေး’ သည် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ အဖွဲ့ကောင်း ဖြစ်ပါသည်။ လူ့လောကနှင့်နီးစပ်ပြီး လူတိုင်းနီးပါး ခံစားနားလည်နိုင်သော လှောင်ချိုင့်စံကျေးနှင့် စိတ်ကူးရုပ်ပုံပြုထားသည့်အတွက် စာဆိုဖော်ညွှန်းလိုသည့် အဓိပ္ပာယ်မှာ ထင်းကနဲ ပေါ်လာပါသည်။ မိမိပတ်ဝန်းကျင်က မည်သူသည် ရွှေချိုင့်စံကျေးဖြစ်နေပြီး မိမိကိုယ်တိုင်လည်း မည်သည့်ကျေးမျိုး ဖြစ်နေသနည်းဟု ဆင်ခြင်သတိထားမိ လာသည့်အတွက် နှစ်သက်ဖွယ် နိမိတ်ပုံအဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ဤအဖွဲ့သည် လောကလူသားတိုင်း လှောင်ချိုင့်စံ ကြက်တူရွေးဘဝမျိုး၌ ကျေနပ်မနေသင့်၊ လှောင်ချိုင့်စံ ကြက်တူရွေးဘဝမျိုး မဖြစ်ရအောင် ပြုမူနေထိုင်ရမည်ဟူသော ဘဝအသိအမြင်များ ရရှိခံစားနိုင်ပါသည်။

‘တန်ဖိုးမဲ့အသိနှင့် တန်ဖိုးမဲ့ပစ္စည်း’ ကဗျာတွင် တန်ဖိုးရှိသော ပစ္စည်းတို့သည် တန်ဖိုးမသိသူများအကြားသို့ ရောက်နေလျှင် တန်ဖိုးမဲ့ရတတ်ကြောင်းကို ဖော်ပြထားပါသည်။ တန်ဖိုးမသိသူများ အကြားသို့ ရောက်နေသော ပုလဲရတနာအကြောင်းကို

လာလာသမျှ၊ နင်းကြကျော်လွှား

နွားကျောင်းသားနှင့်၊ ဆင်ကျားမုဆိုး

သူခိုးလည်းပါ၊ ခွေးအလာလျက်

လျှာဖြင့်လျက်၍၊ အိပ်စက်လူးလွန်

ညစ်ကြေးစွန့်ကာ၊ ဘယ်မှာတန်ဖိုး

သိလိမ့်နိုးလည်း၊ တန်ဖိုးမရှိ

ဘူမိမျက်ရွဲ့၊ လှပုလဲကား

ကျောက်ခဲပမာ၊ တိတ်ဆိတ်စွာတည့် (ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၁၅၇)

ဟု ဖွဲ့သီထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့မှ တန်ဖိုးရှိသော ပုလဲလုံးလှလှလေးသည် တိရစ္ဆာန်နှင့် တန်ဖိုးမသိသော အသိဉာဏ်မဲ့သူများအနီး ရောက်နေသော် တန်ဖိုးထားခြင်းမခံရသဖြင့် သာမန် ကျောက်ခဲကဲ့သို့ တန်ဖိုးမဲ့စွာ နေရပါသည်။ ဤ ‘လှပုလဲ’ နည်းတူ အသိဉာဏ်ပညာ ပြည့်ဝသူ၊ လူသားကောင်းကျိုး ဆောင်ရွက်သူ၊ သူတော်ကောင်းစိတ်ပြည့်ဝသူ လူ့အဖိုးတန်သည် တန်ဖိုးမသိသော ပညာမဲ့လူမိုက်များထံသို့ ရောက်နေလျှင် သာမန်လူများနှင့် တစ်တန်းတည်း ဖြစ်ကြရသည့်သဘောကို သိမြင်ခံစားနိုင်သည့် အဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ ‘လှပုလဲ’ဟူသော အဖွဲ့သည် လောက၌ တန်ဖိုးအမှန်ကို မသိသောသူများကြားတွင် တန်ဖိုးရှိသောသူနှင့် တန်ဖိုးရှိသော ခြပ်ရှိ ခြပ်မဲ့ပစ္စည်းများသည် တန်ဖိုးမဲ့အချည်းနှီးသာ ဖြစ်နေရသည်ဟု စိတ်ကူးရုပ်ပုံ ပေါ်လွင်လာသည့် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှု ဖြစ်ပါသည်။ ဤဖန်တီးမှုသည် လူမှန်နေရာ မှန် ရောက်စေချင်သည့် စာဆို၏ စေတနာကို လှစ်ပြလျက် ရှိပါသည်။

‘ပိုးဟပ်ဖြူနှင့် ပင့်ကူနီ’ ကဗျာတွင် ကိုယ်မှီတွယ်ရာကို ဖျက်ဆီးနေသူနှင့် ဖျက်ဆီးသူကို နှိုင်းနင်း သူတို့၏ သဘောကို ပိုးဟပ်ဖြူနှင့် ပင့်ကူနီတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်တို့ဖြင့် ပြထားပါသည်။ ဤကဗျာ၌ ကိုယ်မှီတွယ်ရာကို ဖျက်ဆီးနေသော ပိုးဟပ်ဖြူကို စာဆိုက

ပိုးဟပ်ဖြူလျှင်
စာအုပ်စင်ကြား၊ တိုးဝင်သွားလျက်
သူ့တွက်ဘာမျှ၊ သုံးမကျသော
လောကရေးရာ၊ စာမျက်နှာနှင့်
ကဗျာကျမ်းကြီး၊ ရွံ့မုန်းတီးစွာ
ဖျက်ဆီးချေမှု၊ အားမရသေး
ကပ်တွယ်မှေးကာ၊ လွန်ကဲစွာလျှင်
တိုင်တွင်ချိတ်ထား၊ အင်္ကျီများနှင့်
ပိုးသားပဝါ၊ ကတ္တီပါမျှ
မကျန်ရအောင်၊ ညအမှောင်ထဲ

မိုက်ရူးရဲဖြင့်၊ ကိုက်ဖြုတ်ဖြုတ်တတ်လေသည်။ (ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၁၆၉)

ဟု ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့၌ ပိုးဟပ်ဖြူသည် မိမိကပ်တွယ်မီခိုရာ စာအုပ်စင်ကို အကျိုးမပြုသည့် အပြင် သူ့အတွက်အသုံးမဝင်သော လောကီလူသားတို့၏ လောကရေးရာ သိမှတ်ဖွယ်စာအုပ်များ၊ ရသစာအုပ်များကို ရွံ့ရှာမုန်းတီးစိတ်ဖြင့် ချေမှုဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ညအမှောင်ကို အကာကွယ် ယူ၍ အိမ်ရှင်လူသားတို့၏ လတ်တလော အသုံးပြုနေသည့် အင်္ကျီ၊ ပိုးပဝါ၊ ကတ္တီပါတို့ပါမကျန် မိုက်မဲစွာ ကိုက်ဖြုတ်ဖြုတ်နေသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ပိုးဟပ်ဖြူ၏ အသိဉာဏ်ကင်းမဲ့သော မိုက်မဲမှု၊ ကိုယ့်ကျိုးအတ္တတစ်ခုတည်းသာ ရှေးရှုမှုသည် လောကလူ့ဘောင်မှ အသိဉာဏ်ကင်းမဲ့ပြီး ကိုယ့်ကျိုး အတ္တတစ်ခုတည်းသာ ကြည့်တတ်သော လူမိုက်တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်အဖြစ် စိတ်ကူးရပ်ပုံ၌ သိမြင် ခံစားမိသည့်အတွက် ပိုးဟပ်ဖြူသည် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤနိမိတ်ပုံအဖွဲ့သည် လူ့လောကဝန်းကျင်တွင် တွေ့ရမြင်ရတတ်ပြီး စာဖတ်သူကိုယ်တိုင်ပင် ကိုယ်တွေ့ကြုံနိုင်သည့် ပိုးဟပ်ဖြူ ၏ လုပ်ဆောင်ချက်နှင့် ဖန်တီးပုံဖော်ထားပါသည်။ ဤဖန်တီးမှုက အသိဉာဏ်မဲ့သည့် ကိုယ့်ကျိုးရှာ သူများ၏ အဆင်ခြင်မဲ့ လုပ်ဆောင်တတ်မှုကို သတိပြုစေချင်သည့် စာဆို၏စေတနာကို ခံစားသိမြင်လာရ ပါသည်။

‘ပိုးဟပ်ဖြူနှင့် ပင့်ကူနီ’ ကဗျာတွင် အဖျက်ရန် ပိုးဟပ်ဖြူများကို ပင့်ကူနီက တားဆီးတိုက်ဖျက် ပေးနေပုံကို

ပင့်ကူနီကား
ခန့်ညားတည်ငြိမ်၊ ပိုးကြိုးအိမ်သွယ်
ပရိယာယ်ဖြင့်၊ အသင့်စောင့်စား
ပိုးဟပ်များ၏၊ ယွင်းမှားလိမ်ကောက်
သွေးနည်းကြောက်သော၊ ဦးနှောက်တို့အား
ကိုက်ဖောက်စားကာ၊ သူသာအမြဲ
အောင်ပွဲကြိမ်ကြိမ် ခံသတည်း (-ယင်း-)

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ပင့်ကူနီသည် မိမိ၏ပိုးချည်မျှင်ဖြင့် အိမ်ဖွဲ့၍နေထိုင်လျက် အိမ်ကျက်သရေကို ယုတ်စေသည့် ပိုးဟပ်ဖြူ၏ဦးနှောက်ကို ဖောက်စားသောသူ ဖြစ်ပါသည်။ ပင့်ကူနီသည် အဖျက်ရန် ပိုးဟပ်ဖြူများကို အောင်ပွဲအကြိမ်ကြိမ်ဆင်နိုင်ခဲ့သည်။ ပင့်ကူနီ၏အောင်ပွဲသည် မိမိနေထိုင်ကြီးပြင်း ရာကို ဖျက်ဆီးနေသော လူရမ်းကားများအား နှိမ်နင်းနိုင်သူကို မြင်ယောင်လာပါသည်။ ထို့အတူ သက်ရှိ လူသားတို့သည် မိမိတွင်ရှိသော ကာယစွမ်းအား၊ ဉာဏ်စွမ်းအားတို့ဖြင့် မိမိပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ရ မည့်သဘော စိတ်ကူးရုပ်ပုံ၌ ပေါ်လာသဖြင့် ‘ပင့်ကူနီ’ ဟုဖန်တီးမှုသည် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့ ဖြစ်ပါ သည်။ ဤနိမိတ်ပုံသည် လောကလူသားများကို ဖျက်ဆီးမည့်သူ၊ ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုကို ဖျက်ဆီးမည့် သူများအား ပင့်ကူနီကဲ့သို့ တိုက်ထုတ်တားဆီးရမည့်သဘော ပေါ်လွင်လာပါသည်။ စာဆို၏ သင်္ကေတ နိမိတ်ပုံကြောင့် ပင့်ကူနီကိုရက်စက်သူဟုမမြင်ဘဲ အဖျက်ရန်ကို ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းပေးသော သူရဲကောင်းအဖြစ် မြင်လာနှစ်သက်လာသည်။ စာဆိုသည် မိမိတို့ဝန်းကျင်၌ တွေ့မြင်ရသည့် ပင့်ကူနီ၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို အဖျက်ရန်တိုက်ဖျက်သူအဖြစ် နိမိတ်ပုံပြုခဲ့သောအတွေးသည် ဆန်းသစ်သော အတွေးဖြစ်သည်။ စာဆို၏သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုသည် စာပေကျမ်းဂန်မှ စကားများ၊ အသုံး တွင်ကျယ်သော စကားများကိုယူငင်၍ နိမိတ်ပုံအဖြစ် ဖန်တီးခြင်းမဟုတ်ဘဲ မိမိဝန်းကျင်၌ မြင်တွေ့ နေရသည့် အဖြစ်အပျက်များကို အခြေတည်လျက် နိမိတ်ပုံအဖြစ် ဖန်တီးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

‘သူရဲကောင်း၏ မော်ကွန်းသစ်’ ကဗျာ၌ မိမိတာဝန် မကျေပွန်သူနှင့် မိမိတာဝန်ကို ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်နေသူတို့၏ ကွာခြားချက်ကိုလှစ်ပြ၍ တာဝန်ကျေပွန်သူများကို ချီးကျူးထားပါသည်။ ဤကဗျာ၌ ကိုယ်ရောက်ရှိပိုင်ဆိုင်သော ဘဝတွင် တာဝန်မကျေဘဲ ရေသာခို အချောင်လိုက်နေသူတို့ ရှိနေပုံကို

ပန်းပွင့်အိပ်ပျော်

နီးသော်မထ၊ အိပ်မောကျလျက်

လောကကိုမေ့၊ ငိုက်မျဉ်းသည် (ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၁၈၄)

ဟု လည်းကောင်း၊

ကြယ်ပွင့်ရေမှာ

ထင်လာအရိပ်၊ အိပ်ချင်စိတ်ဖြင့်

တိမ်လိပ်ဒန်းစီး၊ မှေးမှိန်းသည် (-ယင်း-)

ဟုလည်းကောင်း ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့တို့၌ ပန်းပွင့်သည် လောကကို အလှဆင်ရန်၊ သင်းပျံ့သော ရနံ့များ ဖြန့်ဝေရန်တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ဘဲ အိပ်မောကျနေသည်။ နီးသော်လည်းမထဘဲ ဆက်လက် မှေးစက်နေသည်ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ဉာဏ်အခါတွင် ကောင်းကင်ယံ၌ လင်းလက်သည့် ကြယ်ပွင့် ကလေးများသည် ဉာဏ်အမှောင်ကို လင်းလက်လာအောင် အစွမ်းကုန်ထွန်းပေးခြင်းမရှိဘဲ ရေတွင် အရိပ်ထင်သကဲ့သို့ ဝိုးဝါးမှေးမှိန်သော အလင်းရောင်ကိုသာ ပေးနေပါသည်။ ဤအဖွဲ့တို့တွင် နေ့အခါ လောကကို အလှဆင်သူ မြေပြင်ထက်က ပန်းပွင့်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဉာဏ်လောကကို အလှဆင်သူ ကောင်းကင်ယံက ကြယ်ပွင့်တို့သည် လည်းကောင်း တာဝန်မကျေသူ၊ တာဝန်မသိတတ်သူအဖြစ် အသက်ဝင်အောင် ဖွဲ့သီထားသည်။ ဤအဖွဲ့တို့မှ ‘ပန်းပွင့်’သည် အောက်ခြေလူတန်းစားအတွင်းမှ

ထင်ပေါ်လာသောသူများ၏ တာဝန်မသိတတ်မှုကိုလည်းကောင်း၊ ‘ကြယ်ပွင့်’သည် အထက်တန်း လွှာများမှ စွမ်းအားအနည်းငယ်ရှိသောသူများ၏ တာဝန်မသိတတ်မှုကိုလည်းကောင်း ခံစားသိမြင်လာရ သည့် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့ဖြစ်ပါသည်။ စာဆို၏နိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုသည် အတွေးစိတ်ကူးဉာဏ် ဆန်းသစ် မှုရှိသကဲ့သို့ လောက၌လူတာဝန် ကျေပွန်သင့်ပါလျက် တာဝန်မကျေကြသောသူတို့၏ အဖြစ် သနစ်ကို ပေါ်လွင်လာပါသည်။ စာဆိုကတာဝန်ကျေပွန်သူတို့၏ အောင်ပွဲဆင်နိုင်ပုံကို ‘သူရဲကောင်း၏ မော်ကွန်းသစ်’ ကဗျာ၌

**မြစမ်းရေပြာ၊ သွယ်ကွေ့ဖြာလျက်
ကျောက်ခက်တို့ကြား၊ မရပ်နားလျှင်
ပြေးလွှားစီးဆင်း၊ လှုပ်ရှားခြင်းဖြင့်**

သီချင်းအောင်တေး သီဆိုသည် (ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၁၈၄)

ဟုဖွဲ့သီထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့၌ ကျောက်ခက်အကြိအကြားမှ ဖြည်းဖြည်းချင်း စိမ့်ထွက်လာသည့် အေးမြ ကြည်လင်သည့် စမ်းရေသည် ခက်ခက်ခဲခဲကွေ့ဝိုက်ကာ မရပ်မနားပြေးလွှားစီးဆင်းကာ သီချင်း အောင်တေး သီဆိုနေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဤအဖွဲ့မှ စမ်းရေပြာ၏ မလျော့သောဇွဲ၊ အားမာန်နှင့် မိမိ၏လုပ်ဆောင်ချက်အပေါ် ကျေနပ်ဂုဏ်ယူနေမှုတို့သည် ရောက်ရာနေရာတွင် ကျရာတာဝန်ကို ကျေပွန်စွာထမ်းဆောင်ကာ ကျေနပ်ကြည်နူးနေကြသူတို့၏ အဖြစ်ကိုမြင်ယောင်လာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ‘မြစမ်းရေပြာ’ ဟူသောအဖွဲ့သည် တာဝန်ကျေသောသူ၏ စိတ်ကြည်နူးပျော်ရွှင် နေမှုကိုခံစား သိမြင် နိုင်အောင် ဖော်ညွှန်းနိုင်သည့် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။ ဤနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုသည် စာဆို၏ စိတ်ကူးဉာဏ် ကောင်းမွန်မှု၊ အတွေးဆန်းသစ်မှုနှင့် တာဝန်ကျေပွန်သူများ ပေါ်ထွန်းလာစေချင်သည့် စာဆိုစေတနာတို့ ပေါ်လွင်နေပါသည်။

‘အနာဂတ်၏ အလှသစ်သို့’ ကဗျာတွင် လောကလူသားတို့သည် ဘဝခရီးလမ်းကို လျှောက်လှမ်း ရာ၌ အပျော်အပါးများနှင့် အချိန်ကုန်ကာ အနာဂတ်ပန်းတိုင် ကင်းမဲ့မနေကြရန်၊ အနာဂတ် လူ့ဘောင်သစ်အတွက် ကောင်းမြတ်သော အခြေအနေကောင်းများ ရောက်ရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ် ကြရန် စာဆိုက သတိပေးနေဟန်ရှိပါသည်။ ဘဝခရီးလမ်းကို လျှောက်လှမ်းရာ၌ အပျော်အပါးများနှင့် အချိန်ကုန်ကာ အနာဂတ်မျှော်လင့်ချက် ကင်းမဲ့နေကြပုံကို စာဆိုက

**သွမ်းသော့ပျော်ပါး၊ တဟားဟားဖြင့်
အိပ်စားကာမ၊ အလှရှာခိုက်
မုန်တိုင်းတိုက်လာ၊ ထိုအခါဝယ်**

ဘယ်မှာ အနာဂတ်ရှိအံ့နည်း။ (I-ယင်း- စာ ၂၀၁)

ဟုရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဘဝရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်မရှိဘဲ တိရိစ္ဆာန်ကဲ့သို့ အိပ်စားကာမအတွက် အားထုတ် လျက် မြူးထူးပျော်ပါးဆိုးသွမ်းနေလျှင် တစ်နေ့တစ်ချိန်ချိန်တွင် ဖျက်အားပြင်းသော အန္တရာယ်နှင့် ကြုံတွေ့လာပါက ကာကွယ်တားဆီးနိုင်စွမ်း မရှိကြောင်းကို ညွှန်းဆိုထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့၌ လောက လူ့ဘောင်အတွက် ဖျက်အားပြင်းသော အန္တရာယ်ရန်စွယ်ကို ‘မုန်တိုင်းတိုက်’ ဟု သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ပြုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကြီးမားသော အဖျက်အန္တရာယ်များ အချိန်နေရာမရွေး ကျရောက်လာ

နိုင်သည်ကို သိမြင်ခံစားရသည့် နိမိတ်ပုံဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဘဝတွင်ပျော်ပါး မေ့လျော့မနေဘဲ ကျရောက်လာနိုင်သည့် အန္တရာယ်ရန်စွယ်များကို ကာကွယ်နိုင်ရန် သတိဝီရိယရှိရှိ ကြိုတင်ပြင်ဆင်၍ နေထိုင်ကျင့်ကြံရမည် ဟူသော ဘဝ အသိအမြင်များ ရရှိလာပါသည်။

ထို့ပြင် စာဆိုက မိမိ၏ အားမာန်၊ စွမ်းအား၊ သစ္စာတရားတို့ကို ရင်ဝယ်ပိုက်၍ အစွမ်းကုန် ကြိုးစား ရန်၊ မရေရာမသေချာသော စိတ်ကူးယဉ်ဘဝမှ ရုန်းထွက်ရန် **“အိပ်မက်ကမ္ဘာ သင်စွန့်ခွာ၍”** (ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၂၀၂) ဟု နှိုးဆော်ထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့၌ မရေရာမသေချာသော စိတ်ကူး ယဉ်လောက စိတ်ကူးယဉ်ဘဝကို ‘အိပ်မက်ကမ္ဘာ’ဟု သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ပြုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤနိမိတ်ပုံသည် လူသုံးများသည့် ရိုးရှင်းသောအဖွဲ့ ဖြစ်သော်လည်း ဤနေရာနှင့် လိုက်ဖက်လှသော ဖန်တီးမှု၊ စာဆို၏ စေတနာကို ဖော်ကျူးနိုင်သော ဖန်တီးမှုဖြစ်ပါသည်။

‘ထာဝရပညာသည် ပိုးစုန်းကြူးသို့’ ကဗျာသည် တာဝန်သိစိတ်ဖြင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ကြိုးစား ဆောင်ရွက်လျှင် လောကအတွက် အဖိုးတန်ရတနာများ ဖြစ်လာမည်ကို သိမြင်နိုင်ရန်တင်ပြထား ပါသည်။ အထက်ကောင်းကင်ယံ၌ ပြိုင်ဘက်ကင်းသောလမင်း ထွန်းလင်းဝင်းပနေသော်လည်း ပိုးစုန်းကြူးက သူ့အစွမ်းရှိသမျှ ထွန်းလင်းပေးနေပုံကို

ပိုးစုန်းကြူးငယ်

ညဉ့်ဝယ်မှောင်မည်း၊ ကောင်းကင်ထဲမှာ

စန္ဒာလမင်း၊ ပြိုင်မဲ့ကင်းလည်း

လင်းခနဲလက်၊ ပြီးပြန်ဆင့်ကူး

စူးစူးဝင်းဝင်း၊ သူ့အလင်းရောင်

သန်းခေါင်ရထား၊ ညတံခါးဖွင့်

ရွန်းဝင့်လဲဖြူ၊ ချောင်းကြည့်သူနယ်

လျှပ်နွယ်ပဝါ၊ မြဝတီလွှာကို

ဖြန့်ကာမြူးကွန့်၊ ဝဲဝဲလွန်သို့ (၂-ယင်း- စာ ၂၀၃)

ဟုရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့၌ ပိုးစုန်းကြူးငယ်ကို ညအမှောင်တွင် အလင်းရောင်ပေးနေသည့် ပိုးကောင်ငယ်အဖြစ် မြင်ပြထားပါသည်။ ထို့အတူ လူသားတို့သည်လည်း မိမိတတ်စွမ်းသော ပညာဖြင့် လောကအတွက် အကျိုးပြုပေးရမည့်သဘော မြင်လာသည့်အတွက် ‘ပိုးစုန်းကြူး’ ဟူသောအဖွဲ့သည် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤအဖွဲ့သည် လူသားတို့က မိမိတွင်ရှိသော အစွမ်းအစမှာ မည်မျှပင် သေးငယ်နေစေကာမူ ထိုအစွမ်းဖြင့် လောကလူ့ဘောင်ကို အကျိုးပြုဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟူသော စာဆို၏စေတနာ ပေါ်လွင်နေပါသည်။

‘ကြောင်’ ကဗျာတွင် ကြောင်ငယ်သည် အိပ်ပျော်နေသော ကျားကို သွား၍စနောက်သော်လည်း ကြွက်ကိုမြင်လျှင် ထွက်ပြေးပုံ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းက ခွေး၏ စားကြွင်းစားကျန် အရိုးအသိုးကိုစား၍ မာန်တက်နေပုံ၊ အစွမ်းအစမရှိပုံ၊ အသိဉာဏ်ကင်း၍ မိုက်မဲပုံတို့ကို ဖွဲ့သီထားပါသည်။ ဤကဗျာတွင် အသိဉာဏ်မဲ့သော ကြောင်ငယ်သည် အသိုက်မြို့ထဲမှ ထပျံပြေးသွားပြီဖြစ်သော စာငယ်ကလေးအား ချောင်းမြောင်းနေဟန်ကို စာဆိုက

ငှက်သိုက်ထဲမှ၊ ထပျံထွက်ပြေး

စာကလေးသာ၊ ချောင်းနေရှာသည်

မဟာသူရဲကောင်း၊ ကြောင်ဖယောင်း (၁-ယင်း- စာ ၂၀၇)

ဟုဖွဲ့သီထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့တွင် အသိုက်တွင်း၌ မရှိတော့သည့် စာငယ်ကလေးကို ပြန်လာနီးဖြင့် ချောင်းမြောင်းနေသော ကြောင်ငယ်၏ အသိဉာဏ်ကင်းမဲ့စွာ လုပ်ဆောင်နေမှုကို ‘မဟာ သူရဲကောင်း ကြောင်ဖယောင်း’ဟု သရော်ဟန်ဖြင့် ဖွဲ့သီထားပါသည်။ အကျိုးမရှိသည့် အလုပ်ကိုအချိန်ကုန်ခံ၍ အသိဉာဏ်ကင်းမဲ့စွာ အားထုတ်ကြိုးပမ်းနေသော ကြောင်ငယ်လေးသည် လောက၌ မိမိနှင့်သူတစ်ပါး အကျိုးမရှိသည့်အလုပ်ကို အလုပ်ကြီးအကိုင်ကြီးသဖွယ် ဟိတ်ဟန်ထုတ် လုပ်ကိုင်နေသော အသိဉာဏ်မဲ့ လုပ်ရပ်များကို မြင်ယောင်ခံစားရသည့် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖြစ်သည်။ စာဆို၏ ‘ကြောင်ဖယောင်း’ ဟူသော သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့သည် အသိဉာဏ်မဲ့စွာ မာန်တက်နေသောကြောင်ကို နေထိလျှင်ပင် ပျော့အိသွားသည့် ဖယောင်းနှင့် ထပ်တူပြု၍ တွဲစပ်ဖန်တီးထားသည့်အတွက် သတ္တိနှင့်အစွမ်းအစ နည်းပါးမှုတို့မှာ ပေါ်လွင်လာပါသည်။ ဤနိမိတ်ပုံ အဖွဲ့သည် လောကလူ့ဘောင်တွင် အမှီကောင်း ရရှိသဖြင့် ကိုယ်ပိုင် အစွမ်းအစကို မသုံးကြဘဲ မာန်တက်နေသူများကို မြင်ယောင်လာပါသည်။ ကိုယ်ပိုင်အစွမ်းအစမရှိဘဲ မာန်တက်နေသူ၊ အကျိုးမဲ့ကို အသိဉာဏ်မဲ့စွာ ပြုကျင့်နေသူများကို သနားစရာများဟု သိမြင်လာပြီး ထိုဘဝမျိုးမဖြစ်ရအောင် ကျင့်ကြံရမည်ဟူသော ဘဝအသိအမြင်ကို ရရှိခံစားရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ နိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုတွင် လောကလူသားများ အမှီကောင်းအားကိုးဖြင့် မာန်တက်မနေဘဲ ကိုယ်ပိုင် အစွမ်းအစကိုသာ ပြစေချင်သည့် စာဆို၏ စေတနာ ထင်ဟပ်နေပါသည်။

မြဲငုံသုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းသည် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်မှ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖန်တီးမှုကို လေ့လာတင်ပြထားသည်။ လေ့လာရာတွင် သင်္ကေတနိမိတ်ပုံကို ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာအဖြစ် ထုတ်ယူခဲ့ပါသည်။ ထိုသဘောတရားများကို အခြေခံလျက် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်မှ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့တို့ကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာဆန်းစစ်နည်းမှ ဝေဖန်အကဲဖြတ်နည်းနှင့် ရှင်းလင်းသည့် နည်းတို့ကို အသုံးပြု၍ လေ့လာဖော်ထုတ်ထားပါသည်။

ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ အလေ့လာခံကဗျာများမှ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့များကို များစွာတွေ့ရပါသည်။ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုများတွင် လျှာနှာမောင်း၊ လှပုလဲ၊ အိပ်မက်ကမ္ဘာ တို့ကဲ့သို့ တစ်ခုတည်းသီးသန့်ပြသော နိမိတ်ပုံတို့ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင်အားနွဲ့သော ပန်းဖူးနွယ်ညွန့်နှင့် အားကြီးသောကျောက်တောင်ကို ယှဉ်တွဲ၍လည်းကောင်း၊ အတုအယောင် မြက်ပင်ရိုင်းနှင့် အစစ်အမှန် စပါးပင်ကို ယှဉ်တွဲ၍လည်းကောင်း၊ ရေသာခိုအချောင်လိုက်သော ပန်းပွင့်၊ ကြယ်ပွင့်နှင့် တာဝန်သိ တာဝန်ကျေသော မြစမ်းရေပြာကို ယှဉ်တွဲ၍လည်းကောင်း၊ အဖျက်သမား ပိုးဟပ်ဖြူနှင့် ကာကွယ်ရေး သမား ပင့်ကူနီကို ယှဉ်တွဲ၍လည်းကောင်း သင်္ကေတနိမိတ်ပုံများအဖြစ် ဖန်တီးပြထားပါသည်။ ထိုသင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖွဲ့များတွင် မတူညီသော လူ့သဘောသဘာဝနှစ်ရပ်ကို ဆန့်ကျင်ဘက် သင်္ကေတ နိမိတ်ပုံအဖွဲ့များနှင့် ယှဉ်တွဲ၍ ဖန်တီးပြထားသည့် နိမိတ်ပုံတို့မှာ ပိုမိုသက်ဝင်ပီပြင်ပါသည်။

ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ အလေ့လာခံ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်တွင် ရွှေချိုင့်စံကျေး၊ မုန်တိုင်းတိုက်၊ အိပ်မက်ကမ္ဘာ စသောသင်္ကေတနိမိတ်ပုံတို့သည် လူ့လောကဝန်းကျင်၌ တွင်ကျယ်ပြီး နိမိတ်ပုံတို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤနိမိတ်ပုံတို့ကို စာဆိုက အနက်ဆန်းကြယ်အောင် ကဗျာ၌ အဝင်ခွင်ကျသုံးထားပါသည်။ ပန်းဖူး နွယ်ညွန့်၊ ကျောက်ဆောင်၊ မြစမ်းရေပြာ၊ ကြောင်ဖယောင်းစသော သင်္ကေတ နိမိတ်ပုံတို့သည် စာဆို၏ ကဗျာအတွင်းရောက်မှ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံအဖြစ် ပုံပေါ်လာသော နိမိတ်ပုံအသစ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ဤနိမိတ်ပုံများအနက် စာဆို၏ ကဗျာအတွင်းရောက်မှ စာဆိုစိတ်ကူးဉာဏ်ဖြင့် အသစ် ဖန်တီးထားသော နိမိတ်ပုံများသည် ပိုမိုဆန်းသစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ ဖန်တီးထားသော သင်္ကေတနိမိတ်ပုံတိုင်းသည် စာဆို၏စေတနာကို ထင်သာမြင်သာဖြစ်အောင် ပုံဖော်ပေးနိုင်ခြင်း ရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံ ဖန်တီးမှုသည် စာဆို၏ စေတနာကို ပုံဖော်ပေးနိုင်ခြင်း ရှိသည်ဟု အဆိုပြုထားသည်ကို မှန်သည်ဟုအတည်ပြုနိုင်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းတွင် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်မှ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ လေ့လာချက်အရ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံဖန်တီးမှုတို့သည် စာဆို၏ စေတနာကို ပုံဖော်နိုင်ကြောင်း၊ အတွေးကောင်းအရေးကောင်းသော စာဆိုဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် ဒေါင်းနွယ်ဆွေ၏ ကဗျာ(၁၀)ပုဒ်မှ စာဆို၏ သင်္ကေတနိမိတ်ပုံကို လေ့လာခဲ့သည့် အတွက် ကျန်ရှိသောကဗျာများကို ဆက်လက်လေ့လာနိုင်ပါသည်။ ဤလေ့လာနည်းကဲ့သို့ပင် တခြား သော စာဆိုတို့၏ကဗျာများကို လေ့လာနိုင်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ခင်မင်၊ မောင်(ဇေဖြူ)။ (၂၀၁၁)။ *ရှေးဟန်ပညာနိဒါန်း*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။
- စိုးညွန့်၊ ဦး(ရာပြည့်-)။ (၂၀၀၅)။ *၂၀ ရာစု မြန်မာစာရေးဆရာ၁၀၀*။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။
- ဇော်ကျီ။ (၂၀၀၄)။ *ရသစာပေအဖွင့်နှင့်နိဒါန်း* (ဒု ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။
- ဒေါင်းနွယ်ဆွေ။ (၂၀၁၅)။ *ဒေါင်းနွယ်ဆွေကဗျာပေါင်းချုပ်*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။
- မိုးမြေ၊ မ။ (၂၀၀၈)။ *ကဗျာဖန်တီးသူနှင့် ကဗျာခံစားသူ*။ ရန်ကုန်၊ ရွှေကံ့ကော်ပုံနှိပ်တိုက်။
- မျိုးသန့်။ (၂၀၁၇)။ *ခေတ်ပေါ်ကဗျာနှင့် စိမ်းစိုသောလမ်းကလေး*။ ရန်ကုန်၊ ကာလာစုံပုံနှိပ်တိုက်။
- မြကေတု(တည်းဖြတ်)။ (၁၉၉၄)။ *ရာမရကန်*။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။
- မြဇင်။ (၂၀၁၇)။ *ကဗျာနဂါးနှင့် နိမိတ်ပုံ* (တ ကြိမ်)။ ရန်ကုန်မြို့၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။
- မြဝင်း(ဒဿန)။ (၂၀၀၈)။ *ရသပညာနိဒါန်းနှင့် ဒဿနစာတမ်းများ*။ ရန်ကုန်မြို့၊ လင်းသစ် စာပေ။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ *မြန်မာအဘိဓာန်* (ဒု ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။
- သုလင်းဝေ။ (၂၀၂၃)။ *ခေတ်စမ်းကဗျာနှင့် နိမိတ်ပုံ*။ ရန်ကုန်၊ လင်းသစ်ပြည်စာပေ။

ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတသုံးဟန်

ရန်ဝေးခိုင်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

မြန်မာစာပေနယ်ပယ်ရှိ ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတအဖွဲ့များကို ရေးဟန်စိစစ်မှုဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ သင်္ကေတအဖွဲ့များကြောင့် ကဗျာ၏ဆိုလိုရင်းအနက်သဘောကို ထိမိပေါ်လွင်စေပြီး ကဗျာ၏ရသအာနိသင်ကို တိုးပွားလာစေကြောင်း ဖော်ထုတ်တင်ပြရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ကဗျာမှ အညွှန်းပြုသင်္ကေတသည် အညွှန်းခံကို ရည်ညွှန်းနိုင်ခြင်းရှိ/မရှိ၊ သင်္ကေတအဖွဲ့၏ ရည်ညွှန်းချက်သည် ဆိုလိုရင်းအနက်ကို ပေါ်လွင်စေခြင်း ရှိ/ မရှိ၊ ကဗျာစာဆို၏ သင်္ကေတသုံးဟန်သည် ကဗျာ၏ရသအာနိသင်ကို တိုးပွားစေခြင်း ရှိ/ မရှိ ဟူသော သုတေသနပြဿနာများကို အဖြေရှာထားပါသည်။ သုတေသနနည်းနာအနေဖြင့် ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတအဖွဲ့များကို ‘သရုပ်ဖော်’ပြထားပါသည်။ အဆိုပါသရုပ်ဖော်မှုများကိုအခြေပြု၍ သင်္ကေတ၏အရည်အသွေးကို ‘တန်ဖိုးဖြတ်’ပြထားပါသည်။ သင်္ကေတသုံးဟန် လေ့လာလိုသူတို့အတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - ကဗျာ၊ ရေးဟန်၊ သင်္ကေတ၊ အညွှန်းပြု၊ အညွှန်းခံ၊ ရသအာနိသင်

အခန်း ၁

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတသုံးဟန်ကို လေ့လာသုတေသနပြုထားသော စာတမ်းတစ်စောင် ဖြစ်ပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ သင်္ကေတအဖွဲ့များကြောင့် ကဗျာ၏ဆိုလိုရင်းအနက်သဘောကို ထိမိပေါ်လွင်စေပြီး ကဗျာ၏ရသအာနိသင်ကို တိုးပွားလာစေကြောင်း ဖော်ထုတ်တင်ပြရန် ဖြစ်ပါသည်။ “ခေတ်စမ်းကဗျာများ” ကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်ကာ

၁။ ကဗျာမှ အညွှန်းပြုသင်္ကေတသည် အညွှန်းခံကို ရည်ညွှန်းနိုင်ပါသလား

၂။ သင်္ကေတအဖွဲ့၏ ရည်ညွှန်းချက်သည် ဆိုလိုရင်းအနက်ကို ပေါ်လွင်စေပါသလား

၃။ ကဗျာစာဆို၏ သင်္ကေတသုံးဟန်သည် ကဗျာ၏ ရသအာနိသင်ကို တိုးပွားစေပါသလား

ဟူသော သုတေသနမေးခွန်းများကို အခြေခံ၍

၁။ ကဗျာမှ အညွှန်းပြုသင်္ကေတသည် အညွှန်းခံကို ရည်ညွှန်းနိုင်ခြင်း ရှိ/ မရှိ

၂။ သင်္ကေတအဖွဲ့၏ ရည်ညွှန်းချက်သည် ဆိုလိုရင်းအနက်ကို ပေါ်လွင်စေခြင်း ရှိ/ မရှိ

၃။ ကဗျာစာဆို၏ သင်္ကေတသုံးဟန်သည် ကဗျာ၏ ရသအာနိသင်ကို တိုးပွားစေခြင်း ရှိ/ မရှိ

ဟူသော သုတေသနပြဿနာများကို လေ့လာဆန်းစစ်ပြထားပါသည်။ လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များကို တင်ပြရာတွင် နိဒါန်း၊ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်၊ နည်းနာ၊ လေ့လာတွေ့ရှိချက်၊ သုံးသပ်ချက်ဟူ၍ အခန်း (၅) ခန်းခွဲကာ တင်ပြထားပါသည်။

^၁ မြန်မာစာပေ၊ သမဝါယမနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှုပညာတက္ကသိုလ်၊ စစ်ကိုင်း။

၁။ ၁။ ကဗျာစာဆိုတို့၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

မောင်မောင်ကို ၁၉၀၅ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်းစာပေလှုပ်ရှားမှုကို ဦးဆောင်သူများတွင် တစ်ဦးအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ “တက္ကသိုလ်မောင်သန့်စင်” ကလောင်အမည်ဖြင့် ထင်ရှားပြီး ကဗျာ၊ ဝတ္ထုတို၊ ဆောင်းပါးစသည်တို့ကိုရေးသားခဲ့သည်။ မြန်မာစာပါမောက္ခတစ်ဦးဖြစ်ပြီး အလယ်တန်း၊ အထက်တန်းနှင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသုံးစကားပြေများကို ဦးစီးပြုစုခဲ့သည်။ ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

မောင်သိန်းဟန်ကို ၁၉၀၇ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်းစာပေလှုပ်ရှားမှုကို ဦးဆောင်သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ကဗျာ၊ ဝတ္ထုတို၊ ပြဇာတ်၊ ဆောင်းပါး စသည့်စာပေအမြောက်အများကို ရေးသားခဲ့သည်။ “ဇော်ဂျီ” ကလောင်အမည်ဖြင့် ထင်ရှားခဲ့သည်။ စာဆို၏ “ပိတောက်ပန်း” ကဗျာကို ခေတ်စမ်းကဗျာများ၏ အဦးအစအဖြစ် ပညာရှင်တို့လက်ခံထားကြသည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

မောင်ဝန်ကို ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်းစာပေလှုပ်ရှားမှုကို ဦးဆောင်သူများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ “မင်းသုဝဏ်” ကလောင်အမည်ဖြင့်ထင်ရှားခဲ့ပြီး ကဗျာ၊ ဝတ္ထုတို၊ ပုံပြင် စသည် တို့ကို ရေးသားခဲ့သည်။ စာဆို၏ကလေးကဗျာများမှာ အထူးထင်ရှားသည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

မခင်စောမူကို ၁၉၁၀ ခုနှစ်တွင်မွေးဖွားခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်းစာပေလှုပ်ရှားမှုကာလတွင်“ခင်စောမူ” ကလောင်အမည်ဖြင့် ကဗျာ၊ ဝတ္ထုတို၊ ပုံပြင်များ ရေးသားခဲ့သည်။ ဖွဲ့ဆိုခဲ့သော ကဗျာအများစုတွင် ခေတ်စမ်းဝါဒအတိုင်း အတွေးစိတ်ကူးနှင့်ဖွဲ့ဆိုပုံများ တမူထူးခြားဆန်းသစ်နေပါသည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

၁။ ၂။ သင်္ကေတဟူသည်

စာပေတစ်ရပ်ကို ရေးဟန်စိစစ်ရာတွင် စကားသံအဆင့်၊ စကားအသုံးအနှုန်းအဆင့်၊ ဝါကျအဆင့်တို့အပြင် အမွှမ်းအမံအဆင်တန်ဆာ အဆင့်ကိုလည်း စိစစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ အမွှမ်းအမံအဆင်တန်ဆာတွင် အလင်္ကာ၊ ဥပစာ၊ သင်္ကေတနှင့် နိမိတ်ပုံတို့ ပါဝင်ပါသည်။

ရေးဟန်နှင့်ပတ်သက်၍

ရေးဟန်ဟူသည် စကားလုံးများဖြင့် ရုပ်လုံးဖော်ထားသော လူ၏အတ္တသွင်ပြင်ပင် ဖြစ်သည်။ စကားဖြင့် ရုပ်လုံးဖော်ထားသော လူ့သဘောစရိုက်ပင် ဖြစ်သည်။

(Lucus, 1964, P - 39)

ဟုလည်းကောင်း၊

ရေးဟန်ဟူသည် အတွေး၏အပေါ်က ဖုံးလွှမ်းထားသော ဝတ်စားတန်ဆာဖြစ်သည်။

(Ullmann, 1964, p - 151)

ဟုလည်းကောင်း၊

ရေးဟန်ဆိုသည်မှာ စာရေးဆရာ၏ စာရေးခြင်းအမူအရာကို ခေါ်သည်။ (အုန်းသော်၊ ဦး၊

၂၀၁၉၊ စာ - ၁၁)

ဟုလည်းကောင်း၊

ရေးဟန်ဆိုရာ၌ ဘယ်လိုဘယ်ပုံရေးသည်ဟူသော ရေးသားပုံကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

(ခင်မင်၊ မောင်၊ ၂၀၁၁၊ စာ - ၁)

ဟုလည်းကောင်း ပညာရှင်တို့က ယူဆတင်ပြခဲ့ကြပါသည်။ ရေးဟန်ဆိုသည်မှာ စာရေးသူက စာပေရေးသားဖန်တီးရာတွင် မည်သို့မည်ပုံရေးသားလေ့ရှိသည်ဟူသော စာရေးသူ၏ ရေးသားပုံအမူအရာတစ်ခုပင် ဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူ၏ စိတ်ခံစားမှုအတွေ့အကြုံများကိုအခြေခံ၍ စကားလုံးများဖြင့် ပုံဖော်ထားသော စာရေးသူ၏ စိတ်အမူအရာသာ ဖြစ်ပါသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ဘာသာစကားအပါအဝင် လူသားတို့အသုံးပြုနေသော သင်္ကေတအမျိုးမျိုးရှိကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။ စာရေးသူတို့၏ စိတ်ကူးအာရုံကို စာဖတ်သူတို့ စိတ်မျက်စိတွင် ခံစားသိမြင်နိုင်စေရန် စာပေတစ်ရပ်ဖြင့် ဖန်တီးပုံဖော်ကြရာတွင် သင်္ကေတများဖြင့် ကိုယ်စားပြုကာ ပုံဖော်ပြသလေ့ရှိကြပါသည်။ စာပေသင်္ကေတများတွင် မူလအရင်းခံအနက်အပြင် တင်စားသော အနက်လည်း ရှိနေသဖြင့် သင်္ကေတတစ်ခုအတွက် အနက်နှစ်လွှာရှိပါသည်။ ‘သင်္ကေတ’ ဟူသော ဝေါဟာရနှင့်ပတ်သက်၍ ပညာရှင်တို့က အမျိုးမျိုးဖွင့်ဆိုခဲ့ကြသည်။ “ခေတ်မီ ပါဠိ - မြန်မာအဘိဓာန်” တွင်

သင်္ကေတ - (သံ + ကိတ် + က) (ပ) အမှတ်။ ချိန်းချက်ခြင်း။ အချိန်းအချက်။

(ဓမ္မဿာမီဘိဝံသ၊ ၂၀၀၅၊ စာ - ၈၂၇)

ဟုလည်းကောင်း၊ “ပါဠိသက်ဝေါဟာရအဘိဓာန်” တွင်

သင်္ကေတ - အမှတ်အသား [ပါ၊ သင်္ကေတ] (ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၃၄၄)

ဟုလည်းကောင်း၊ “မြန်မာအဘိဓာန်” တွင်

သင်္ကေတ၊ န - အမှတ်အသား [ပါ၊ သင်္ကေတ] (မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ စာ - ၃၈၁)

ဟုလည်းကောင်း အသီးသီး ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ “A Handbook to Literature” စာအုပ်တွင်

သင်္ကေတဆိုသည်မှာ အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို ကိုယ်စားပြုရည်ညွှန်းသော အမှတ်အသား ဖြစ်သည်။ (Harmon & Holman, 2000, p - 507)

ဟုဖော်ပြထားပါသည်။ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က “မြန်မာစာ၊ မြန်မာစကားရုပ်ပုံလွှာ” စာအုပ်တွင်

သင်္ကေတဆိုသည်မှာ သဘောတူရည်ညွှန်းသတ်မှတ်သော အမှတ်အသားကို ဆိုလိုပါသည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ၂၀၀၄၊ စာ - ၄)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း” စာအုပ်တွင်

သင်္ကေတဆိုသည်မှာ အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို ကိုယ်စားပြုရည်ညွှန်းသော အမှတ်အသား ဖြစ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ၂၀၁၁၊ စာ - ၁၇၄)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “သင်္ကေတဗေဒနိဒါန်း” စာအုပ်တွင်

သင်္ကေတဆိုတာဘာလဲ။ တစ်စုံတစ်ရာကို ကိုယ်စားပြုသော၊ တစ်စုံတစ်ရာကို ရည်ညွှန်းသော အမှတ်အသားဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိုတစ်စုံတစ်ရာသည် သက်ရှိ၊ သက်မဲ့၊ ခြပ်ရှိ၊ ခြပ်မဲ့ တစ်ခုခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၁၂)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆက်လက်၍

သင်္ကေတဟု ကျွန်တော်တို့ခေါ်နေသည့် ဝေါဟာရကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် sign ဟု ခေါ်သည်။ symbol ဟုလည်းခေါ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၁၂)

ဟူ၍လည်းကောင်း အသီးသီး ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားပါသည်။ ဆရာမကြီးမမိုးမြေက “ကဗျာဖန်တီးသူနှင့် ကဗျာခံစားသူ” စာအုပ်တွင်

သင်္ကေတဆိုသည်မှာ တစ်စုံတစ်ခုအတွက် ရပ်တည်ပေးသောအရာဖြစ်သည်။ (မိုးမြေ၊ မ၊ ၂၀၀၈၊ စာ - ၁၆၀)

ဟု ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။ ပညာရှင်တို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်များအရ သင်္ကေတဟူသည် သက်ရှိ၊ သက်မဲ့၊ ခြပ်ရှိ၊ ခြပ်မဲ့ တစ်စုံတစ်ရာကို ကိုယ်စားပြုရည်ညွှန်းနေသော အမှတ်အသားကို ဆိုလိုကြောင်း သိရှိရပါသည်။

သင်္ကေတသဘောသဘာဝနှင့်ပတ်သက်၍ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က “သက်တံရောင်စုံ ဘာသာ စကား” စာအုပ်တွင်

သင်္ကေတမှန်သမျှသည် သဘောတူသတ်မှတ်ချက်သာဖြစ်သည်။ သင်္ကေတတစ်ခု သည် ယင်းသင်္ကေတဖြင့် ရည်ညွှန်းသောအကြောင်းအရာနှင့် သဘာဝအလျောက် ဆက်စပ်နေခြင်း မရှိပေ။ ပုံစံအားဖြင့် မီးလောင်ခြင်းနှင့် မီးခိုးထွက်ခြင်းသည် သဘာဝ အလျောက် ဆက်စပ်ခြင်းရှိသည်။ မီးလောင်လျှင် မီးခိုးထွက်မြဲပင်။ သို့သော် မီးနီပြခြင်းနှင့် ကားရပ်စေခြင်းသည် သဘာဝအလျောက် ဆက်စပ်နေသည်မဟုတ်။ အများသဘောတူ ရည်ညွှန်းသတ်မှတ်ထားခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ (ခင်မင်၊ မောင်၊ ၂၀၁၀၊ စာ - ၆)

ဟူ၍ သာဓကများနှင့်တကွ ရှင်းပြထားပါသည်။ ဆရာမကြီးမမိုးမြေက “ကဗျာဖန်တီးသူနှင့် ကဗျာခံစားသူ” စာအုပ်တွင်

ကဗျာဆရာ၏ အတွေးစိတ်ကူးသည် အလွယ်တကူနားလည်သိရှိရန် အလွမ်းကွာတတ်သည်။ ထိုအခါတွင် လောကရှိလူသားတို့နှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ပြီးသားဖြစ်သော အရာဝတ္ထု၊ စကားတို့နှင့် သင်္ကေတပြု၍ တင်ပြလေ့ရှိသည်။

သင်္ကေတသဘောမှာ တင်စားသည့်အပြင် တိုက်ရိုက်သဘောလည်း ပါရမည်။

အချို့သင်္ကေတများတွင် သင်္ကေတတစ်ခုတည်း၌ အနက်များစွာရှိသည်။ ရူပက အလင်္ကာရှိ သင်္ကေတ၏အနက်မှာမူ တစ်အချိုးတစ်သာ ဖြစ်သည်။ (မိုးမြေ၊ မ၊ ၂၀၀၈၊ စာ - ၁၆၀ - ၁၆၂)

ဟူ၍ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှင်းပြထားပါသည်။ သင်္ကေတ၏ သဘောသဘာဝကို သုံးသပ်ပြရလျှင် ကဗျာဆရာက မိမိ၏ဆိုလိုချက်အနက်ကို ထင်ရှားပေါ်လွင်လာစေရန်အတွက် ထင်သာမြင်သာခြင်း မရှိသော

စိတ်ကူးပုံရိပ်ကို ထင်သာမြင်သာရှိသော ရုပ်ဝတ္ထု၊ စကား တစ်ခုနှင့် ကိုယ်စားပြုတင်ပြ လိုက်ခြင်းမျိုး ဖြစ်သောကြောင့် သင်္ကေတတွင် တိုက်ရိုက်အနက်အပြင် သိမ်မွေ့နက်နဲသော အခြားအနက်တစ်ခု (သို့မဟုတ်) တစ်ခုထက်ပိုသောအနက်များ ပါရှိနိုင်ပါသည်။ သင်္ကေတနှင့် ရည်ညွှန်းသောအကြောင်း အရာမှာလည်း အများသဘောတူ ရည်ညွှန်းသတ်မှတ်ထားသော အရာမျိုးဖြစ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

အခန်း ၂

စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတသုံးဟန်ကို သုတေသနပြုရာတွင် သုတေသနထုံးစံကျ ရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံဝိဇ္ဇာနှင့် သိပ္ပံပညာရှင်အဖွဲ့မှ စီစဉ်ထုတ်ဝေထားသော “ပညာရေးသုတေသန ပြုလုပ်နည်း” စာအုပ်နှင့် ဒေါက်တာခင်အေးနှင့် ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦး ပြုစုထားသော “သုတေသန အခြေခံ သုတေသနပုံစံ” စာအုပ်တို့ကို လေ့လာဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ သုတေသနအချက်အလက်များ ကောက်ယူရာတွင် စနစ်တကျ ကောက်ယူနိုင်ခဲ့သည့်အပြင် သုတေသနနည်းနာကိုလည်း သတ်မှတ် နိုင်ခဲ့ပါသည်။ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၏ “ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း” စာအုပ်နှင့် “သင်္ကေတဗေဒနိဒါန်း” စာအုပ် တို့ကို မှီငြမ်းကိုးကားကာ စာတမ်းအတွက် ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာများကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ ဒေါက်တာဇော်ထွန်း၏ “ဘာသာဗေဒနှင့်စာပေ” စာအုပ်မှ ‘စာပေရေးဟန်ပညာမိတ်ဆက်’ နှင့် မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၏ “စကားပြေသဘောတရား၊ စကားပြေအတတ်ပညာ” စာအုပ်များမှရေးဟန် ပညာအကြောင်းကို ဖတ်ရှုလေ့လာကာ ခေတ်စမ်းကဗျာများကို ရေးဟန်ရှုထောင့်မှ လေ့လာဆန်းစစ် ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ “ခေတ်စမ်းစာပေအထွေထွေ” စာအုပ်မှ ခေတ်စမ်းကဗျာများ အကြောင်းကို ခြုံငုံသုံးသပ်ပြထားသော သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဝေဖန်ဆန်းစစ်ချက်များသည် သုတေသနအတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၏ “သက်တံရောင်စုံ ဘာသာ စကား” စာအုပ်နှင့် ဇော်ဇော်အောင်၏ “ထင်မိထင်ရာရေးချလိုက်တဲ့ ဗြဟ္မစဉ်းတောင်း စာပေဆောင်းပါးများ” စာအုပ် များကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် သင်္ကေတဖွင့်ဆိုသတ်မှတ်ချက်နှင့် သင်္ကေတသဘောသဘာဝများကို လေ့လာ သိမှတ်ခွင့်ရခဲ့ပါသည်။ “ခေတ်စမ်းကဗျာများ” စာအုပ်မှ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင်၏ ခေတ်စမ်း ကဗျာစာဆိုတို့အကြောင်း မိတ်ဆက်တင်ပြချက်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာကာ ကဗျာ၊ စာဆိုနှင့်ကဗျာ ပေါ်ထွန်းရာ ခေတ်ကာလနောက်ခံအကြောင်းတရားများကို ဆက်စပ်လေ့လာတင်ပြခဲ့ပါသည်။

အခန်း ၃

နည်းနာ

ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတသုံးဟန်ကို လေ့လာသုတေသနပြုရာတွင် သုတေသနနည်းနာ အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံပညာရှင်အဖွဲ့၏ “ပညာရေးသုတေသနပြုလုပ်နည်း” စာအုပ်၊ ဆရာကြီး ဒေါက်တာခင်အေးနှင့် ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦး ပြုစုထားသော “သုတေသနအခြေခံ သုတေသနပုံစံ” စာအုပ်တို့ကို မှီငြမ်းကိုးကားထားပါသည်။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာအတွက် မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၏

“သင်္ကေတဗေဒနိဒါန်း” စာအုပ်နှင့် “ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း” စာအုပ်တို့ကို မှီငြမ်း ကိုးကားထားပါသည်။ သုတေသနအတွက် အချက်အလက်များကို စူးစမ်းလေ့လာရာတွင် ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတအဖွဲ့များကို ရွေးချယ်ထုတ်နုတ်၍ ‘သရုပ်ဖော်’ ပြထားပါသည်။ အဆိုပါသရုပ်ဖော်ပြမှုများကို အခြေပြု၍ သင်္ကေတ၏အရည်အသွေးကို ‘တန်ဖိုးဖြတ်’ ပြထားပါသည်။

အခန်း ၄

လေ့လာတွေ့ရှိချက်

ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတသုံးဟန်

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခဦးဖေမောင်တင်သည် တက္ကသိုလ်မဂ္ဂဇင်း၊ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းတို့တွင် ဖော်ပြပါရှိသော ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားလူငယ်များ၏ ကဗျာဆန်းလေးများကို ရွေးချယ်စုစည်း၍ “ခေတ်စမ်းကဗျာများ” စာအုပ်ကို ပြုစုခဲ့ပါသည်။ မောင်ဇေမောင်၊ မောင်သိန်းဟန်၊ မောင်ညွန့်၊ မောင်ဝန်၊ မောင်တိုးအောင်၊ မခင်စောမူ၊ မောင်ဘသောင်းနှင့် စောမောင်မောင်တို့၏ ကဗျာများကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ခေတ်စမ်းကဗျာများသည် ရှေးယခင်ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ကဗျာများနှင့် မတူဘဲ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တွေ့မြင်နေကျဖြစ်သော၊ မဆန်းကြယ်သော၊ အသေးအဖွဲ့မျှသာဖြစ်သော အကြောင်းအရာ၊ အဖြစ်အပျက်ကလေးများကို ဆန်းသစ်သော အတွေးစိတ်ကူးဖြင့် ရေးဖွဲ့တင်ပြကာ တမူထူးခြားနေကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် ကဗျာ၏အရင်းခံအနက်အပြင် တင်စားသောအနက်များ၊ ကွယ်ဝှက်နေသောအနက်များကို ရည်ညွှန်းဖွဲ့ဆိုထားသော သင်္ကေတအဖွဲ့များကို စိတ်ဝင်စားဖွယ် လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတသုံးဟန်ကို လေ့လာသုတေသနပြု တင်ပြထားပါသည်။

မောင်ဇေမောင်၏ “လောကဇာတ်ရုံ” ကဗျာသည် လောကလူ့ဘုံကို ကဇာတ်ရုံတစ်ခုအသွင်တင်စားဖွဲ့ဆိုထားသော ကဗျာတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာတွင်

ဘဝဇာတ်ရင်း၊ ရှည်တိုခင်း၍၊ ရှောင်ကွင်းခဲ့ဇာတ်ရုံ၊ ကံဇာတ်ဆရာ၊ သူ့အာဏာလဲ၊

သေချာစုံအောင်၊ နားငုံစဉ်စိုက်၊ လိုက်ရတယ် (ဇေမောင်၊ မောင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၁၅)

ဟူ၍ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ကံဇာတာအလှည့်အပြောင်းဒဏ်ကို မလွဲမသွေရင်ဆိုင်နေကြရသော လောကီလူသားများ ‘အညွှန်းခံ’ (signified) ကို ဇာတ်ဆရာအလိုကျ စီစဉ်ကပြနေကြရသော ဇာတ်သူ၊ ဇာတ်သားများ ‘အညွှန်းပြု’ (signifier) နှင့် သင်္ကေတပြုဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ဆက်လက်၍

ကံဇာတ်ဆရာ၊ သူကင်းကွာမည့်၊ နေရာကြွန်း၊ ဟိုဘက်နန်းကို၊ မြန်းလိုလှသည်၊ နှမ

လိုက်စေချင်တော့တယ် (ဇေမောင်၊ မောင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၁၆)

ဟု ဖွဲ့ဆိုကာ ဘဝသံသရာဝဲဂယက်မှ လွတ်မြောက်ရာဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်ကို ရည်မျှော်တွေးနေသော စာဆို၏ အတွေးစိတ်ကူးကို ရည်ညွှန်းဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ စာဆို၏ သင်္ကေတအဖွဲ့များကြောင့် လောကဓံဆူကြုံနိမ့်မြင့် သဘောတရားများကို ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်စေခဲ့ပြီး ရသနှစ်သက်မှုနှင့်ယှဉ်ကာ သံဝေဂတရားကို ပွားများစေနိုင်ခဲ့သည်။

မောင်သိန်းဟန်သည် “ပိတောက်ပန်း” ကဗျာတွင် နှစ်သစ်ကူးအခါသမယ၌ ပွင့်ဖူးကြသော ပိတောက်ပန်းကလေးများကို ချစ်စဖွယ်၊ သနားစဖွယ် ဖွဲ့ဆိုပြထားသည်။ ဤကဗျာနှင့်ပတ်သက်၍ ဗိုလ်မှူးဘသောင်းက

**‘ပိတောက်ပန်း’ ကို ခေတ်စမ်းစာပေလှုပ်ရှားမှုတွင် အဦးအစဖြစ်သော ပထမဆုံး
ခေတ်စမ်းကဗျာအဖြစ် သတ်မှတ်ကြသည်။ (ဘသောင်း၊ ၂၀၀၂၊ စာ - ၃၉၆)**

ဟု မှတ်ချက်ပြုတင်ပြရသည်အထိ စာပေဩဇာကြီးမားလှပါသည်။ ပိတောက်ပန်းများ ဝေဝေဆာဆာ ပွင့်ဖူးနေချိန်တွင် ခူးချင်သူအပေါင်းကို စာဆိုက

**ခူးပါနဲ့ကွယ်၊ ပွင့်ဖူးမှာ အဝါချယ်၍၊ မာလာအလယ်မှာ နွဲ့ချင်တဲ့နှလုံးရယ်ကြောင့်၊
နှစ်ဆန်းကုန် အတာဝင်သို့၊ မာန်အင်ကို ဉာဏ်ဆင်မွေးကာဖြင့်၊ အရေးအခါသာမှ၊
ခမျာမှာ တဂုဏ်ဆန်းရတယ်၊ ပန်းပိတောက်များ။ (သိန်းဟန်၊ မောင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၁၈)**

ဟု ပိတောက်ပန်းကလေး၏နေရာမှ ခံစားတင်ပြထားပါသည်။ သူ့ရာသီ၊ သူ့ကာလတွင်သာ ပွင့်ဖူးခွင့် ရှိသော ပိတောက်ပန်းလေးကို ဖွဲ့ဆိုထားသည်ဟု တိုက်ရိုက်အနက်အားဖြင့် ကောက်ယူ၍ ရသကဲ့သို့ တစ်ဖက်တွင်လည်း အခွင့်အခါသင့်လာပါက လူပုံအလယ်တွင် မိမိဂုဏ်အင်ကို ထုတ်ဖော်ကြားပါ လိုကြသော လူ့သဘော၊ လူ့ဘာဝကို ရည်ညွှန်းနေပါသည်။ အဆိုပါသင်္ကေတအဖွဲ့လေးသည် ပိတောက်ပန်းကဗျာ၏ ကွယ်ဝှက်နေသောအနက်သဘောကို တွေးတောဆင်ခြင်မိစေကာ ကဗျာ၏ ရသ အာနိသင်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။

“ပွင့်စမာလာအား ပန်ကြားချက်” ကဗျာသည် ပွင့်လာခါစ မဉ္ဇူပန်းကလေးကို အလှအရာ တွင်လည်း ဥမ္မာဒန္တီနှင့် ဒေဝစွာရာနတ်မယ်တို့က အရှုံးပေးရလောက်သည်အထိ လှပစေလိုကြောင်း၊ ရနံ့မွှေးပျံ့ရာတွင်လည်း သိကြားမင်းကပင် ယစ်မူးမိန်းမောရလောက်သည်အထိ ဝတ်ရည်ထုံသင်းစေလို ကြောင်း၊ နုနယ်ရာတွင်လည်း ရာဇဓာတုကလျာမင်းသမီးလေးတမျှ နုနုရွှရွလေးနှင့် တင့်တယ်နေစေ လိုကြောင်း ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ကဗျာတွင်

**မွှေးလော့မာလာ၊ အိုမာလာငဲ့၊ သူဇာသက်မှု၊ ပန်းမဉ္ဇူလျှင်၊ သူ့ဂုဏ်သိမ်မွေ့၊
လျောကာရွှေလျက်၊ အလေ့ကျသွေး၊ အနံ့မွှေးအောင်၊ မွှေးလိုက်ပါလော၊ မွှေးပါလော။
(သိန်းဟန်၊ မောင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၃၂)**

ဟူ၍ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ နိုင်ငံရပ်ခြား တိုင်းတစ်ပါးမှ ဆင့်ပွားရောက်ရှိလာခဲ့သော အင်္ဂလိပ်စာ (အညွန့်ခံ) ကို အလေ့ကျပေါက်ပင် (အညွန့်ပြု) နှင့် သင်္ကေတပြုဖွဲ့ဆိုထားသည်။ မြန်မာတို့၏ မျှော်လင့်ချက်၊ မြန်မာစာအပေါ်ထားရှိသော စိတ်စေတနာဇောတို့ကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စေခဲ့သည်။

“ငှက်စွန်အား ပန်ကြားချက်” ကဗျာသည် မိုးရာသီတွင် တောခိုတတ်ပြီး ဆောင်းရောက်ခါမှ ကောင်းကင်တပြင် ပျံဝဲနေတတ်သော စွန်ငှက်ကလေးအကြောင်းကို ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ စွန်ငှက် ကလေးသည် ကောင်းကင်နတ်ဘုံနတ်နန်းများကို လှည့်လည်ခဲ့ပြီး သိကြားမင်းနှင့်တကွ နတ်အများ နှင့် စကားဝိုင်းဖွဲ့ခဲ့ပြီးနောက် လူ့ပြည်လူ့ရပ်သို့ တမန်တော်အနေဖြင့် ဆင်းသက်လိုသောကြောင့် ကောင်းကင် ပြင်တွင် ပျံဝဲနေလေဟန် တွေးထင်မိကြောင်း ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ကဗျာတွင်

အိုဘယ့်စွန်ဘော်၊ ဆောင်းဦးပေါ်ငယ်၊ မိုးသော်ကျောက်ဖျာ၊ ဟိမဝန္တာဝယ်၊ ငှက်ကာ
ကိုယ်လုံး၊ သီတင်းသုံး၍၊ နှလုံးအားရ၊ ဝဝလင်လင်၊ ရွှင်ကြီးရွှင်လျက်၊ စိတ်အင်မာန်အား၊
ဖြည့်ပြီးထွားမှ၊ လူသားတို့ပြည်၊ ရှေ့ဦးတည်၍ (သိန်းဟန်၊ မောင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၄၃)

ဟု ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ကာလအတန်ကြာ တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်ခဲ့ရသော မြန်မာစာ (အညွှန်းခံ)ကို
မိုးတွင်ကွယ်ပျောက် ဆောင်းရောက်ခါမှ ပြန်လည်တွေ့မြင်ရပါသော စွန်ငှက် (အညွှန်းပြု)နှင့် သင်္ကေတ
ပြု ဖွဲ့ဆိုထားသည်။

“ပွင့်စမာလာအား ပန်ကြားချက်” ကဗျာနှင့် “ငှက်စွန်အား ပန်ကြားချက်” ကဗျာ၏ တိုက်ရိုက်
အနက်များမှာ မဆန်းပြားလှသော်လည်း နောက်ကွယ်တွင် ရှိနေသောအနက်မှာ ထူးခြားလေးနက်
လှပါသည်။ မြန်မာစာရှင်သန်ဖွံ့ဖြိုးစေရေး၊ တိုးတက်စေရေးအတွက် ရည်ညွှန်းဖွဲ့ဆိုထားသော သင်္ကေတ
အဖွဲ့ကောင်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။

မောင်ဝန်၏ “ပြောသံ” ကဗျာသည် ကျေးရွာအလှူပွဲတစ်ခုမှ ရှင်လောင်းလှည့်မြင်ကွင်းကို
ချစ်စဖွယ်သရုပ်ဖော်ပြထားသော သံချိုလင်္ကာတိုတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ ကဗျာတွင်

ပလုတ်ဖြုန်းရယ်နဲ့၊ တောင်ကုန်းရွာ သာစခန်းဆီက၊ ဒေါ်ရွှေမေ ဦးရေချမ်းငယ်တို့၊
သာသနာ ဝါဝါလန်းရန်တဲ့၊ ဆန်းလိုက်တဲ့ ပြောသံစည်၊ - အလို၊ နေခြည်မှာ
ရွှေရည်ဝင်းလို့၊ ဆယ်စင်းလည်းမက၊ အဝေးကမှန်း၊ ဟိုရွာလမ်း၊ ထီးတန်းကြီး လှပါဘိ-
(ဝန်၊ မောင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၉၉)

ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ပြောသံ (အညွှန်းခံ)ကို ပလုတ်ဖြုန်း(အညွှန်းပြု)နှင့် အသံသင်္ကေတပြု၍
လည်းကောင်း၊ သာသနာ(အညွှန်းခံ)ကို အဝါရောင်(အညွှန်းပြု)နှင့် အရောင်သင်္ကေတပြု၍
လည်းကောင်း၊ မောင်ရှင်လောင်းကို မိုးပေးထားသည့်ထီး(အညွှန်းခံ)ကို ရွှေရောင်(အညွှန်းပြု)နှင့်
အရောင်သင်္ကေတပြု၍လည်းကောင်း ဖွဲ့ဆိုထားရာ စာဖတ်သူတို့၏စိတ်နှာတွင် အလှူမှ ပြောစည်သံ ကို
ကြားယောင်လာပြီး၊ စိတ်မျက်စိတွင် ထီးတန်းကြီးနှင့် စည်ကားလှပနေသော ရှင်လောင်းတန်းကြီး ကို
မြင်ယောင်လာကာ ကျေးရွာအလှူပွဲ ခြိမ်းခြိမ်းသဲကျင်းပနေပုံကို ခံစားသိမြင်လာစေပါသည်။

“တရားဦးဟောလှည့်ပါ” ကဗျာတွင် သာသနာ့ဘောင်သို့ဝင်သွားသော ချစ်ရသူမိန်းကလေးကို
ဘိက္ခုနီထေရီဖြစ်သောအခါတွင် ပါရမီမရင့်သန်သေးသော ချစ်သူမောင်ကို တရားဦးဟောကြားပေး
စေလိုကြောင်း ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ကဗျာတွင်

နှစ်ကိုယ်တွဲကာပ၊ ဒီဝဲ သံသရာက၊ သောင်ခေမာ ဟိုတဖက်ဆီသို့၊ ဖောင်မဂ္ဂင်
ဆင်ကာကူးမယ်လို့၊ ဆုထူးကို ပန်ညီသော်လဲ့၊ ပါရမီ မောင်မရင့်သော်ကြောင့်၊ သွားနှင့်
သက်လျာ။ (ဝန်၊ မောင်၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၁၀၂)

ဟု ကျစ်လျစ်လှပစွာ ဖွဲ့သီထားပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း သိပ္ပံမောင်ဝက

အဓိပ္ပါယ်များများကို စာသားအနည်းငယ်နှင့် ဖွဲ့ဆိုနိုင်သော ကိုဝန်အားများစွာ ချီးမွမ်း
မိတော့သည်။ (ဝါ မောင်၊ ၂၀၁၀၊ စာ - ၆၅)

ဟု ချီးကျူးဝေဖန်ထားပါသည်။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းတရားဖြစ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ကျင့်ကြံပွားများ အားထုတ်ခြင်း (အညွှန်းခံ) ကို ရေလမ်းခရီးတွင် လိုရာခရီးပေါက်မြောက်နိုင်ရေးအတွက် ဖောင်ကို ဆင်ကာ ကူးသန်းသွားလာခြင်း (အညွှန်းပြု) နှင့် သင်္ကေတပြုကာ “ဖောင်မဂ္ဂင်” ဟု ရူပကအလင်္ကာ မြောက်အဖွဲ့နှင့် ရည်ညွှန်းဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။

မခင်စောမူ၏ “လိပ်ပြာနှင့် ကြာကုမုဒ်” ကဗျာသည် ကုမုဒြာကြာပန်းနှင့် လိပ်ပြာလေးတို့၏ ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်လေးကို ပြန်လည်ဖွဲ့ဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သဘာဝအရ နေ့ဘက်မှာသာ ပျံသန်းလေ့ ရှိသော လိပ်ပြာနှင့် လရောင်အောက်တွင်သာ ပွင့်လေ့ရှိသော ကုမုဒြာကြာပန်းလေးတို့သည် တွေ့ဆုံ ရန်အကြောင်းမရှိကြပေ။ သို့သော် တစ်နေ့တွင် ကုမုဒြာကြာပန်းလေးသည် ပဒုမာကြာမှ နတ်သမီး လေးထွက်လာသည်ကို လရောင်အမှတ်ဖြင့် ပွင့်အာလာသောအခါ လိပ်ပြာနှင့် တွေ့ဆုံခွင့်ရခဲ့ကြလေ သည်။ ကဗျာတွင် နေ့ဘက်မှာထွက်သော လိပ်ပြာနှင့် ညအခါလရောင်ဖြာမှသာပွင့်သော ကုမုဒြာကြာ ပန်းလေးတို့ တွေ့ဆုံရန်မဖြစ်နိုင်ပုံကို

နေဝင် မောင်ငိုက်၊ လမိုက် မယ်ငုံ (ခင်စောမူ၊ မ၊ ၂၀၁၆၊ စာ - ၁၂၇)

ဟူ၍ သိမ်မွေ့လှပစွာ ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ချစ်သူနှစ်ဦးတွေ့ဆုံရန်ခက်ခဲပုံ (အညွှန်းခံ) ကို နေဝင်ချိန် လိပ်ပြာငိုက်၍ လမိုက်ချိန် ကုမုဒြာကြာပန်းငုံသွားပုံ (အညွှန်းပြု) နှင့် တင်စားဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ကျစ်လျစ်လှပသော စာဆို၏စကားအသုံးအနှုန်းနှင့် သင်္ကေတသုံးဟန်ထိမိပိုင်နိုင်မှုတို့ကြောင့် ကဗျာ ၏ရသအာနိသင်ကို တိုးပွားလာစေခဲ့ပါသည်။

ခေတ်စမ်းကဗျာများတွင် အနက်အဓိပ္ပါယ်နှစ်မျိုးထွက်သော သင်္ကေတသုံးဟန်များကို အများ အပြား လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ကဗျာမှ ကွယ်ဝှက်နေသောအနက်ကို တစ်မိမိမိမ့်တွေးတောခံစား နေရခြင်းသည်ပင် သင်္ကေတ၏ဝိသေသထူးတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

အခန်း ၅

သုံးသပ်ချက်

ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတသုံးဟန်ကို သုတေသနပြုတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ခု ထက် ပိုသောအနက်သဘောကို ဆောင်နေသည့် သင်္ကေတအဖွဲ့များကို ကဗျာတွင်ထည့်သွင်း ရေးဖွဲ့လို ပါက ကဗျာစာဆိုအနေဖြင့် ကဗျာဉာဏ်အဘော်ရင့်သန်ရန် လိုအပ်သကဲ့သို့ စာဖတ်သူ အနေဖြင့်လည်း ကဗျာမှကွယ်ဝှက်နေသောအနက်ကို မြင်အောင်ကြည့်တတ်ရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ သင်္ကေတ၏ အနှစ်သာရပေါ်လွင်လာကာ စာဆိုတင်ပြလိုသော ဆိုလိုရင်းအနက်ကို နားလည်သဘော ပေါက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သင်္ကေတသည် ကဗျာဖန်တီးသူ၊ ကဗျာခံစားသူ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် လုံးအတွက် ထူးခြားဆန်းသစ်နေပြီး စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းနေပါသည်။

ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတအဖွဲ့များကို သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်လိုက်သောအခါ အညွှန်းခံနှင့် အညွှန်းပြုတို့သည် အများသဘောတူသတ်မှတ်ထားသော အမှတ်အသား၊ စကားသင်္ကေတများ ဖြစ်နေသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ ကဗျာဖတ်သူတို့ကို သင်္ကေတ၏ တိုက်ရိုက်အနက်အပြင်

တင်စားသောအနက်ကိုလည်း ခံစားနားလည်စေနိုင်ခဲ့သည်။ ကဗျာ၏နောက်ကွယ်မှ အနက်သဘော ကို တွေးတောဆင်ခြင်မိလာစေသည်။ ထိုအခါ ကဗျာမှပေးစွမ်းနေသော ခံစားမှုရသသည် သာမန် အနေအထားမှာထက် ပိုမိုလေးနက်ပီပြင်လာခဲ့သည်။ စာဆို၏ သင်္ကေတသုံးဟန် သိမ်မွေ့မှုအတိုင်း အတာ မြင့်မားသည်နှင့်အမျှ ကဗျာ၏ ရသအာနိသင်သည်လည်း တိုးပွားလာရပါသည်။

ထို့ကြောင့် တစ်ခုထက်ပိုသော အနက်သဘောကို ကိုယ်စားပြုရည်ညွှန်းနေသော သင်္ကေတကို ထူးခြားဆန်းသစ်သော ရေးဟန်တစ်မျိုးဟု ဆိုရပေမည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ် နှစ်မျိုးထွက်သော နှစ်ဖက်လှ ကဗျာများ တည်ရှိနေခြင်းသည် သင်္ကေတ၏ အကျိုးကျေးဇူးတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဆက်လက်၍ နှစ်ဖက်လှကဗျာများကို ရေးဟန်စိစစ်မှုပြုကာ သုတေသနပြုနိုင်လျှင် မြန်မာစာပေအတွက် အကျိုးထူး မည်ဟု ယူဆပါသည်။

နိဂုံး

ခေတ်စမ်းကဗျာများမှ သင်္ကေတအသုံးများကို ထုတ်နုတ်ရွေးချယ်ကာ အညွှန်းခံ၊ အညွှန်းပြုတို့ကို သရုပ်ဖော်ပြပြီးနောက် သင်္ကေတသည်ကဗျာ၏ ရသအာနိသင်ကို တိုးပွားစေနိုင်စွမ်းရှိကြောင်း တန်ဖိုး ဖြတ်ပြခဲ့ပါသည်။ သင်္ကေတအဖွဲ့များကြောင့် ကဗျာ၏ ဆိုလိုရင်းအနက်သဘောကို ထိမိ ပေါ်လွင်စေပြီး ကဗျာ၏ရသအာနိသင်ကို တိုးပွားလာစေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ သင်္ကေတသုံးဟန် လေ့လာ လိုသူများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

မြန်မာနိုင်ငံဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံပညာရှင်အဖွဲ့က ကြီးမှူးကျင်းပသော (၂၃) ကြိမ်မြောက် သုတေသန ညီလာခံအတွက် သုတေသနစာတမ်း ပေးပို့တင်သွင်းခွင့်ပြုခဲ့ပါသော သမဝါယမနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှုပညာ တက္ကသိုလ်(စစ်ကိုင်း)၏ ပါမောက္ခချုပ် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာမိုးမိုးရီအား ကျေးဇူး အထူးတင်ရှိပါသည်။ သုတေသနစာတမ်းပြုစုရာတွင် လိုအပ်သည်များကို လမ်းညွှန်တည့်မတ်ပေးကြပါသော ဆရာမကြီး ဒေါက်တာအောင်ကျော်မိုး (ပါမောက္ခ၊ ဌာနမှူး၊ မြန်မာစာဌာန၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်)နှင့် ဆရာမကြီး ဒေါက်တာဝင်းမင်းသန်း (ပါမောက္ခ၊ ဌာနမှူး၊ မြန်မာစာဌာန၊ ကျောက်ဆည်တက္ကသိုလ်) တို့ကိုလည်း အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ သုတေသနစာတမ်းကို စိစစ်ထောက်ခံပေးပါသော ဒေါ်အေးစိုးဝင်း၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ (ဌာနမှူး)၊ မြန်မာစာဌာန၊ သမဝါယမနှင့်စီမံခန့်ခွဲမှုပညာ တက္ကသိုလ် (စစ်ကိုင်း)နှင့် ကျွန်မ၏ကျေးဇူးရှင်မိဘနှစ်ပါးကို ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

- ခင်မင်၊ မောင်(ခန့်ဖြူ)။ (၂၀၀၄) ။ *မြန်မာစာ၊ မြန်မာစကားရုပ်ပုံလွှာ (ဒုတိယအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ ဓူဝံပုံနှိပ်တိုက်။
- ခင်မင်၊ မောင်(ခန့်ဖြူ)။ (၂၀၁၀) ။ *သက်တံရောင်စုံဘာသာစကား (ဒုတိယအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ သင်းစာပေ။
- ခင်မင်၊ မောင်(ခန့်ဖြူ)။ (၂၀၁၁) ။ *ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။
- ခင်မင်၊ မောင်(ခန့်ဖြူ)။ (၂၀၁၆) ။ *သင်္ကေတဗေဒနိဒါန်း*။ ရန်ကုန်၊ the key collection။
- ခင်မင်၊ မောင်(ခန့်ဖြူ)။ (၁၉၉၄) ။ *စကားပြေသဘောတရား၊ စကားပြေအတတ်ပညာ (တတိယအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ စာပေလောကပုံနှိပ်တိုက်။
- ခင်အေး၊ ဒေါက်တာနှင့် အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ။ (၂၀၁၀) ။ *သုတေသနအခြေခံသုတေသနပုံစံ(ဒုတိယအကြိမ်)*။ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်။
- ဇော်ဇော်အောင်။ (၂၀၁၆) ။ *ထင်မိထင်ရာရေးချလိုက်တဲ့ မြတ်စုဗျားတောင်းစာပေဆောင်းပါးများ*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။
- ဇော်ထွန်း(ဒေါက်တာ)။ (၂၀၁၅) ။ *ဘာသာဗေဒနှင့်စာပေ (စာပေရေးဟန်ပညာမိတ်ဆက်)*။ ရန်ကုန်၊ နှစ်ကာလများစာပေ။
- ထွန်းမြင့်၊ ဦး။ (၂၀၁၆) ။ *ပါဠိသက်ဝေါဟာရအဘိဓာန် (တတိယအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။
- မေဃဿာမိဘိဝံသ၊ အရှင်။ (၂၀၀၅) ။ *ခေတ်မီ ပါဠိ - မြန်မာအဘိဓာန်*။ ရန်ကုန်၊ ခင်ချိုထွန်းစာပေ။
- ဘသောင်း(ဗိုလ်မှူး)။ (၂၀၀၂) ။ *စာဆိုတော်များအတ္ထုပ္ပတ္တိ (ပဉ္စမအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။
- မိုးမြ၊ မ။ (၂၀၀၈) ။ *ကဗျာဖန်တီးသူနှင့် ကဗျာခံစားသူ*။ ရန်ကုန်၊ ရွှေကံ့ကော်ပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈) ။ *မြန်မာအဘိဓာန် (ဒုတိယအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ နေလင်းပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာနိုင်ငံဝိဇ္ဇာနှင့် သိပ္ပံပညာရှင်အဖွဲ့။ (၂၀၀၁) ။ *ပညာရေးသုတေသနပြုလုပ်နည်း*။ ရန်ကုန်။
- ဝ၊ မောင်(သိပ္ပံ)။ (၂၀၁၀) ။ *ခေတ်စမ်းစာပေအထွေထွေ (တတိယအကြိမ်)*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။
- ဧမောင်၊ မောင်နှင့် အများ။ (၂၀၁၆) ။ *ခေတ်စမ်းကဗျာများ (တတိယအကြိမ်)*။ ဖေမောင်တင်၊ ဦး(တည်းဖြတ်သူ)။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။
- အုန်းသော်၊ ဦး။ (၂၀၁၉) ။ *စာရေးနည်းလေးမျိုး*။ မန္တလေး၊ လင်းသန့်ပုံနှိပ်တိုက်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Harmon, Willian and C.Hugh Holmon (1996). *A Handbook to Literature*. Newjersey; University of North Carolina, Chapel Hill

Lucus, F.L. (1964). *Style*. London, Pan Books.

Ullmann, S. (1964). *Language and Style*. Oxford: Blackwell.

၁၉၉၅ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်မှ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများ လေ့လာချက်

စန်းနီသန်း^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစာပေနယ်ပယ် စကားပြေကဏ္ဍတွင်ပါဝင်သော စာပေဂျာနယ် (အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၆၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၉၉၅) မှ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အလေ့လာခံမှာ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါး(၇)ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ စာပေဝေဖန်ရေးသည် စာပေနှင့်လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အရေးကြီးသည်ကို တင်ပြလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သည်။ သုတေသနပြဿနာနှင့် သုတေသနမေးခွန်းမှာ စာပေဂျာနယ်(အတွဲ ၂၊ အမှတ် ၆၊ ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၉၉၅)မှ ဝေဖန်ရေး ဆောင်းပါးများမှ စာပေဝေဖန်ရေးတို့သည် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျမှုရှိပါသလား ဖြစ်သည်။ ထိုသုတေသနပြဿနာကို အဖြေရှာရာတွင် ခိုင်လုံသော အထောက်အထား၊ နည်းသီအိုရီများဖြင့် ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသောကြောင့် ရှင်းလင်းဖော်ပြမှု သုတေသနအမျိုးအစား ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ဝေဖန်ရေးဆိုင်ရာနည်းများဖြစ်သော DIV နည်း၊ AIE နည်း၊ VRN နည်း၊ လူမှုရေးအခြေပြ ဝေဖန်ရေးနည်း၊ Contextual ဝေဖန်ရေးနည်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိအခြေခံ ဝေဖန်ရေးနည်း၊ အတွင်းဝေဖန်ရေးနည်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနည်း၊ ခြုံယူဆင်ခြင်နည်း၊ အချက်အလက်တို့ကို စုဆောင်းထုတ်ယူသောနည်းကို အသုံးပြုထားသည်။ ဤစာတမ်းတွင် ဝေဖန်ရေးသည်စာပေတွင် အရေးကြီးသော အခန်းတစ်ရပ်မှ ပါဝင်နေသည်ကို သိမြင်လာစေပါသည်။ ထို့ပြင်ဝေဖန်ရေးကို လေ့လာလိုသူတို့အတွက် အကျိုးရှိစေ သော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ။ DIV နည်း၊ AIE နည်း၊ VRNနည်း၊ လူမှုရေးအခြေပြ ဝေဖန်ရေးနည်း၊ Contextual ဝေဖန်ရေးနည်း၊ အတ္ထုပ္ပတ္တိအခြေခံဝေဖန်ရေးနည်း၊ အတွင်း ဝေဖန်ရေးနည်း၊

၁။ နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် (၁၉၉၅)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်၊ အတွဲ(၂)၊ အမှတ်(၆)တွင် ဖော်ပြထားသော ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဝေဖန်ရေးဟူသည် အကောင်းအဆိုးကို ကြောင်းကျိုးယုတ္တိသာဓကများဖြင့် တင်ပြပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ စာပေဂျာနယ်တွင်ပါဝင်သော ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများမှ စာပေဝေဖန်ရေးပြုလုပ်ထားသည်ကို ဖော်ထုတ် တင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၁၉၉၅)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်၊ အတွဲ(၂)၊ အမှတ်(၆)တွင် ဖော်ပြထား သော ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများတွင် ပါဝင်သော ဝေဖန်ရေး ဆောင်းပါးများမှ စာပေဝေဖန်ရေးသည် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန် ကျမှုရှိပါသလား”ဟူသော သုတေသနပြဿနာ ပေါ်ထွက်လာပါသည်။ ထို့နောက် စာတမ်းပြုစုသူသည် “စာပေဂျာနယ်တွင်ပါဝင်သော ဝေဖန်ရေး ဆောင်းပါးများမှ စာပေဝေဖန်ရေးသည် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျမှု ရှိပါသည်” ဟူသော သုတေသနအဆိုကြမ်းကို ထုတ်ဖော်ခဲ့ပါသည်။ (၁၉၉၅)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်၊ အတွဲ(၂)၊ အမှတ်(၆)တွင် ဖော်ပြထားသော ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါး များတွင် ပါဝင်သော စာပေဝေဖန်ရေးသည် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျမှုရှိပါသလား” ဟူသော သုတေသနမေးခွန်းကို သိရှိလိုသောကြောင့် လေ့လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

^၁ မြန်မာစာပေ၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်

(၁၉၉၅)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်၊ အတွဲ(၂)၊ အမှတ်(၆)တွင် ကဗျာ၊ ဝတ္ထု၊ စကားဝိုင်း၊ ဝေဖန်စာနှင့် စာပေဆောင်းပါးများပါရှိသည်။ ထိုအထဲမှ ဝေဖန်ရေးသဘော ပါဝင်သော စာပေဆောင်းပါး(၈)ပုဒ်ကို စာတမ်းပြုစုခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် စာပေဝေဖန်ရေး ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျဆောင်ရွက်ခြင်းသည် အရေးကြီးပုံကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အခန်း(၅) ခန်းပါဝင်သည်။ အခန်း(၁)တွင် ဝေဖန်ရေးဝေါဟာရ၊ သဘောသဘာဝကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အခန်း(၂)တွင် စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်၊ အခန်း(၃)တွင် နည်းနာ၊ အခန်း(၄)တွင် လေ့လာတွေ့ရှိချက် နှင့် အခန်း(၅)တွင် ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်တို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၁။ ၁။ ဝေဖန်ရေးဝေါဟာရ သဘောသဘာဝနှင့် သမိုင်းအကျဉ်း

ဝေဖန်ရေး၏ သဘောသဘာဝနှင့်ပတ်သက်၍ လေ့လာတင်ပြပါမည်။ ဝေဖန်ရေးကို ပညာရှင် အသီးသီးက အမျိုးမျိုးဖွင့်ဆိုထားကြသည်။ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် စာပေဟူသော ဝေါဟာရကို အကြောင်းအရာ၊ အဖြစ်အပျက်၊ အတွေးအခေါ်တို့ကို ရသမြောက်အောင်၊ သုတပွားအောင် ရေးဖွဲ့ထား သည့်စာ (မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၁၈၊ စာ ၉၂) ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ဝေဖန်ဟူသော ဝေါဟာရကို “အကောင်း အဆိုးကို သုံးသပ်စိစစ်သည်။ စီမံခန့်ခွဲသည်။ ခွဲဝေပေးသည်” (မြန်မာစာ အဖွဲ့၊ ၂၀၁၈၊ စာ ၃၄၇) ဟူ၍ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် စာပေဝေဖန်ရေးဟူသည် အကြောင်းအရာ၊ အဖြစ်အပျက်၊ အတွေး အခေါ်တို့ကို အကောင်းအဆိုး သုံးသပ်ခွဲဝေပေးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဝေဖန်ရေးကို အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရဖြင့် Criticismဟု ခေါ်သည်။ Criticism ဟူသော ဝေါဟာရ သည် (၁၇)ရာစုနှစ်ကတည်းက ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး လက်တင်ဘာသာစကား criticမှ ဆင်းသက်လာသည်။ Cambridge Dictionary တွင် Criticismဟူသောဝေါဟာရကို တစ်စုံတစ်ခု (သို့မဟုတ်) တစ်စုံတစ်ဦး (အထူးသဖြင့် စာအုပ်၊ ရုပ်ရှင် စသည်ဖြင့်)၏ ကောင်းခြင်း၊ ဆိုးခြင်း အရည်အသွေးကို အကဲဖြတ်ခြင်း (သို့မဟုတ်) အတွေးအမြင်ပေးခြင်း လုပ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ([https:// dictionary. cambridge.org](https://dictionary.cambridge.org)) ဟု ဖွင့်ဆို ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဝေဖန်ရေးသည် စာပေ၊ အနုပညာတို့ကို အကဲဖြတ် ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

စာပေဝေဖန်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍လည်း မြန်မာစာပေပညာရှင်အသီးသီးက အမျိုးမျိုး ဖွင့်ဆို ခဲ့ကြပါသည်။ ဇော်ဇော်အောင်ဖတ်စာ စာအုပ်တွင် “ဝေဖန်ဟူသော စကား၏မူလအဓိပ္ပာယ်ကိုက အကောင်းအဆိုး အကျိုးအပြစ် ခွဲခြားပြခြင်းဟူသော သဘောပါဝင်ပြီဖြစ်ကြောင်း သတိပြုသင့်သည်။ အကဲဖြတ်သည်ဟုလည်း နားလည်အပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ကောင်း/ညံ့ တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းပါမှ “ဝေဖန်ရေး” အရာမြောက်သည်ဟု နားလည်အပ်ပါသည်။” (ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၁၄၊ စာ ၃၁)ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်။

ဆရာဒဂုန်တာရာကမူ စာပေဝေဖန်ရေးစာအုပ်တွင် “ဝေဖန်ရေးကား ပညာဆန်ရမည်။ ဝေဖန် သူက နှံ့စပ်ပြည့်ဝသော ပညာအရည်အချင်းရှိရမည်။ သို့မှသာ စာတစ်ပုဒ်၏ အကျိုးသက် ရောက်ပုံကို သိရှိနိုင်ပေသည်။”(တာရာ၊ ဒဂုန်၊ ၂၀၁၅) ဟုတင်ပြထားသည်။

ဆရာမြသန်းတင့်ကမူ စာပေဝေဖန်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ “စာရေးဆရာတစ်ယောက်သည် ကိုယ့်ကိုကိုယ် ဝေဖန်ရေးလုပ်ရမည်။ စာဖတ်ပရိသတ်၏ ဝေဖန်ရေးကို ကြိုဆိုရပါသည်။ စာရေးသူ တစ်ယောက်သည် ဝေဖန်ရေးကိုမခံနိုင်လျှင် ဖုန်တက်နေလိမ့်မည်။ ပုပ်စော်နံ့နေလိမ့်မည်။” (မြသန်း

တင့်၊ ၁၉၈၆၊ စာ ၁၁၃)ဟု တင်ပြခဲ့သည်။ ဆရာဇေယျကမူ စာပေဝေဖန်ရေး၏သဘောနှင့် စာပေဝေဖန်ရေး၏ အရေးကြီးပုံနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာ့မျက်ပွင့်စာမလေ့တွင် “ဝေဖန်မှုသည် သူတစ်ပါးအား နှိပ်ကွပ်မှုမဟုတ်၊ အပျင်းပြေရေးသားပြောဆိုမှုမဟုတ်၊ သမားဂုဏ်ပြမှုမဟုတ်၊ လူတတ်လူလည် လုပ်မှုမဟုတ်၊ လက်တည့်စမ်းမှုမဟုတ်၊ လူမှုကိစ္စဟူသမျှတို့တွင် အရေးတကဉ်း အရေးကြီးဆုံး ဖြစ်လေသည်။”(ဇေယျ၊ စာ ၇၇-၇၈)ဟုတင်ပြထားသည်။

ထို့နောက် စာပေဝေဖန်ရေး၏သဘောကို

စာပေဝေဖန်ရေးသည် စာပေလက်ရာများကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်း၊ စိစစ်ခြင်း၊ သရုပ်ဖော်ခြင်းနှင့် တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ စာပေဝေဖန်ရေးသည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် အတွေးအခေါ် အမြင်ဖြစ်ပြီး ဝေဖန်သည့်အခါ သက်သေအထောက်အထား၊ ဆက်နွှယ်သော အကြောင်းအရာ၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ သမိုင်း ကြောင်းနောက်ခံနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေတို့ကို အခြေခံပြီး ဝေဖန်ရမည်။ ယင်းသည် အပြုသဘောဆောင်သည့်ဘက် (သို့မဟုတ်) အပြု သဘောမဆောင်သည့်ဘက် တစ်ဖက်ဖက်သို့ ယိမ်းကြပြီး စာပေပညာရှင်တို့၏ စာပေအရေးအသားအပေါ်လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ ([https:// medium .com/@catriley/ the-role-of-criticism-in-writing](https://medium.com/@catriley/the-role-of-criticism-in-writing))

ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် စာပေပညာရှင်တို့၏ စာပေအရေးအသားကို ကောင်းသည်၊ ဆိုးသည် ဝေဖန်ရာတွင် သက်သေအကြောင်းအရာ၊ နောက်ခံအခြေအနေတို့ဖြင့် ကြောင်းကျိုးယုတ္တိရှိရှိ ပြုလုပ်ရမည် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် စာပေဝေဖန်ရေးဟူသည် အကောင်းအဆိုးအကျိုးအပြစ်ကို ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ သုံးသပ်တင်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ကြောင်းကျိုးယုတ္တိလည်း ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ဘက်မလိုက်သော ဆုံးဖြတ် နိုင်မှုရှိရမည်။ ကောင်းလျှင် ကောင်းသည့်အကြောင်း၊ မကောင်းလျှင် မကောင်းသည့် အကြောင်းကို ထုတ်ဖော် တင်ပြနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ဝေဖန်သူသည် အသိပညာဗဟုသုတ နှစ်စပ်ပြည့်ဝနေရမည် ဖြစ်သည်။ စာပေအနုပညာကို ခံစားတတ်သူဖြစ်ပြီး စာဖတ်ပရိသတ် လက်ခံနိုင်အောင် တင်ပြနိုင်ရမည် ဖြစ်သည်။ စာပေဝေဖန်ရေးတွင် အဓိကအရေးကြီးသည်မှာ နည်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ နည်းစနစ် ကျသော စာပေဝေဖန်ရေး ဖြစ်လာမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် စာပေဝေဖန်ရေးကို အင်းဝခေတ်ကတည်းကပင် ဆောင်ရွက်နေပြီ ဖြစ်သည်။ အင်းဝခေတ် ရှင်မဟာသီလဝံသနှင့် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရစသည့် စာဆိုတော်ကြီးများ၏ စာပေ လက်ရာများမှစ၍ မြန်မာစာပေကျမ်းများကို ဝေဖန်မှုများ ပြုလုပ်နေကြသည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် စာဆို ရွှေတိုက်စိုးဦးတိုး ရေးသားသော တောင်ငူမင်းစာတော် ဆွတ်ပျံ့ဖွယ်အောင်ချီ ရတုပိုဒ်စုံအဖြေ၊ ပိဋကတ်တော်အုပ် မိုင်းကိုင်မြို့စား ဦးယံရေးသားသော ဓမ္မရာသီ ပျို့အဖြေစာတမ်းများမှာ ဝေဖန်ရေး စာပေများ ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ပြင် လက်ဝဲနော်ရထာ လျှောက်ထုံး၊ သမန္တစက္ခုဒီပနီ၊ စွယ်စုံကျော်ထင် ကျမ်း စသောကျမ်းတို့တွင် ပါဝင်သောအခန်းများမှာ ဝေဖန်စာများဖြစ်ကြသည်။ ပျို့နိဒါန်း၊ ပျို့နိဂုံးနှင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်အစောပိုင်းကာလတွင် ပေါ်ပေါက်သော ရကန်စာပေများတွင်လည်း ဝေဖန်ရေး သဘောတရားများကို တွေ့ရသည်။

စစ်ပြီးစခေတ်တွင် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု၊ လွတ်လပ်ရေးလှုပ်ရှားမှုများကြောင့် ဝေဖန်ရေး ဟူ သော စကားလုံးသည် ပို၍အသက်ဝင်လာခဲ့သည်။ (၁၉၄၆)ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ဒဂုန်တာရာသည် တာရာမဂ္ဂဇင်းကို ထုတ်ဝေ၍ စာပေဝေဖန်ရေးကို ကိုယ်တိုင်လှုပ်ရှားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဝေဖန် ရေး စာပေသည် ပို၍ထွန်းကားလာခဲ့သည်။ (၁၉၆၂)ခုနှစ်တွင် ဝေဖန်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော စာတမ်း များကို ထည့်သွင်းရေးသားလာခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသားစာပေညီလာခံကြီးတွင် ဒဂုန်တာရာက ဆိုရှယ်လစ် သရုပ် ဖော်စာပေ၊ မင်းအောင်က တောင်သူလယ်သမားနှင့် စာပေ၊ ဇော်ဂျီက ရသစာပေ၏ ပုံသဏ္ဌာန်နှင့် ပြဿနာ၊ တက်တိုးက ဝတ္ထုအရေးအသားပြဿနာ၊ ဒေါင်းနွယ်ဆွေက ကဗျာအရေးအသား ပြဿနာ၊ ဦးသန်းထွတ်က စာပေဝေဖန်မှုအတတ်ပညာ စာတမ်းများကို တင်သွင်းကြသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ စာပေ ဝေဖန်ရေးကို ဆောင်ရွက်လာခဲ့ရာ ယနေ့ခေတ်တွင်မူ မြန်မာစာပေဝေဖန်ရေး လုပ်ငန်းသည် ပို၍ ကျယ်ပြန့်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဇော်ဇော်အောင်၊ မင်းခက်ရဲ၊ ပါမောက္ခဦးတင်ရွှေ၊ ဟိန်းလတ်တို့၏ စာပေဝေဖန်ရေးနှင့်ပတ်သက်သော စာအုပ်များ ကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေထားသည်။

စာပေဝေဖန်ရေးသည် စာပေတိုးတက်ရေး၊ အသစ်ဖွင့်ပွင့်ရေးအတွက် ဝေဖန်ကြသည်ဖြစ်ရာ ကောင်းမြတ်သော စာပေဓမ္မတရားများပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်အဆက်ဆက် ပြုလုပ်ခဲ့ကြ သော စာပေဝေဖန်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို စာပေတိုးတက်ရေး မျှော်မှန်းလျက် ဆောင်ရွက်ကြရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းသည် (၁၉၉၅)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်၊ အတွဲ(၂)၊ အမှတ်(၆)တွင် ဖော်ပြထားသော ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများကို လေ့လာထားသည်။ ထို့ကြောင့် စာတမ်းပြုစုသူသည် ဝေဖန်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော စာအုပ်စာတမ်းများကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာစာအဖွဲ့မှ ထုတ်ဝေသော မြန်မာစာအဘိဓာန်မှလည်း စာပေဝေဖန်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖွင့်ဆိုချက်တို့ကို ဖတ်ရှုလေ့လာ ခဲ့သည်။ အွန်လိုင်းမှလည်း ဝေဖန်ရေးနှင့် ပတ်သက်သည်တို့ကို ရှာဖွေလေ့လာခဲ့ပါသည်။ Cambridge Dictionaryတို့တွင် ဝေဖန်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ မည်သို့ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို လေ့လာဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ထို့အခါ ဝေဖန်ရေးဟူသည် စာပေ၊ အနုပညာတို့၏ အကောင်းအဆိုးကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာခြင်း၊ အကဲဖြတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်ကို သိရှိခဲ့ရပါသည်။

ထို့ပြင် မြန်မာစာပေပညာရှင်များ ရေးသားထားသော စာအုပ်များကိုလည်း ဖတ်ရှုခဲ့သည်။ ဒဂုန်တာရာ၏ စာပေဝေဖန်ရေးစာအုပ်ကိုလည်း ဖတ်ရှုခဲ့သည်။ ထိုစာအုပ်မှ စာပေဝေဖန်ရေးသည် စာပေတိုးတက်ရေးအတွက် ကောင်းမြတ်သောစာပေဓမ္မတရား ဖြစ်သည်ဟူသော ကောက်ချက်ကိုချ နိုင်ရန် အကျိုးပြုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် စာပေဝေဖန်ရေး၏ သဘောသဘာဝကို ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင် အကျိုးပြုခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် စာပေဝေဖန်ရေးစာတမ်းများကိုလည်း လေ့လာဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ထိုစာအုပ်မှ စာပေ ဝေဖန်ရေး၏ သဘောသဘာဝနှင့် သမိုင်းစဉ်ကိုသိရှိကာ စာတမ်းရေးသားရာတွင် အထောက်အကူပြု ခဲ့သည်။

ဇော်ဇော်အောင်၏ ဇော်ဇော်အောင်ဖတ်စာ စာအုပ်ကိုလည်းဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် စာပေဝေဖန်ရေးသည် စာပေတစ်ရပ်၏ အကောင်းအဆိုးကို ကြောင်းကျိုးယုတ္တိသာဓကများဖြင့် ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာလေ့လာခြင်း ဖြစ်သည်ကိုသိရှိခဲ့ရာ စာပေဝေဖန်ရေး သဘောသဘာဝကို ရေးသားရာတွင် အကျိုးကျေးဇူး ရရှိခဲ့သည်။ ထို့ပြင် စာပေဝေဖန်ရေး နည်းသီအိုရီများကိုလည်း လေ့လာတင်ပြထားရာ နည်း သီအိုရီ သတ်မှတ်ရာတွင် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိခဲ့ပါသည်။

စာပေဂျာနယ်တွင် ကဗျာကဏ္ဍ၊ မှတ်မှတ်ရရ စကားဝိုင်းကဏ္ဍ၊ ဝတ္ထုကဏ္ဍ၊ တို့ပြန်ချက် ကဏ္ဍ၊ ဝေဖန်စာကဏ္ဍနှင့် စာပေဆောင်းပါးများကဏ္ဍဟူ၍ ပါဝင်သည်။ ထိုအထဲမှ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါး သဘော သက်ဝင်နေသော ဆောင်းပါး(၈)ပုဒ်ကို စာတမ်းပြုစု ရေးသားခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် သုတေသနလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဖတ်ရှုလေ့လာထားသော စာအုပ်များသည် စာတမ်း ပြုစုရာတွင် များစွာအထောက်အကူပြုခဲ့သည်။ စာတမ်းပြုစုရေးသားရာတွင် အကြောင်းအရာကို ရွေးချယ်နိုင်သည်သာမက စာပေဝေဖန်ရေး၏သဘော၊ စာပေဝေဖန်ရေး၏ အရေးပါပုံတို့ကို သိရှိ လာရပါ သည်။ ထို့ပြင် စာပေဝေဖန်ရေးကို လေ့လာရာတွင် နည်းသီအိုရီများ လိုအပ်ပုံနှင့် လေ့လာရမည့် နည်းသီအိုရီများကို သိရှိလာရသည်။ ဤသည်သာမက စာပေဝေဖန်ရေးသည် စာပေတိုးတက်ရေး၊ အသစ်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဝေဖန်ကြသည်ဖြစ်ရာ ကောင်းမြတ်သော စာပေဓမ္မတရားများဖြစ်သည်ကို သတ်မှတ်ပေးနိုင်သောကြောင့် အထောက်အကူ အကျိုးကျေးဇူးများစွာ ရရှိရပါသည်။

၃၊ ၃။ နည်းနာ

စာပေဂျာနယ်တွင် ဆောင်းပါး (၂၂)ပုဒ်ပါဝင်သည်။ ထိုအထဲတွင် ဝေဖန်ရေးသဘော သက်ဝင် သည့် ဆောင်းပါး(၇)ပုဒ်ကို လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။ စာတမ်းပြုစုရာတွင် အသုံးပြုမည့် နည်းနာတို့နှင့် ပတ်သက်၍ လေ့လာတင်ပြပါမည်။

၃၊ ၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

စာပေဂျာနယ်များမှ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများကို လေ့လာရာတွင် အသုံးပြုမည့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ နည်းနာကို လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။ စာပေတစ်ရပ်၏ အကောင်းအဆိုးကို ကြောင်းကျိုးယုတ္တိ သာဓကတို့ဖြင့် ဝေဖန်ပိုင်းခြားလေ့လာရာတွင် ပြုလုပ်ရမည်မှာ ဝေဖန်ရေးအစဉ်(Critical Process) ဖြစ်သည်။ ဇော်ဇော်အောင် ဖတ်စာစာအုပ်တွင် ဝေဖန်ရေးအစဉ်တို့ကို ဖော်ပြထား သည်။ ဤသည်မှာ

D - DESCRIPTION

ဖော်ပြ

I - INTERPRETATION

ဖွင့်ဆို

V - VERDICT

တန်ဖိုးဖြတ် (ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၄၊ စာ၃၄)

ဟူ၍ DIV အစဉ်ကို တင်ပြသွားသည်။ ဝေဖန်ရေးလုပ်ငန်းကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် အချက်အလက် အကြောင်းအရာတို့ကို ဦးစွာဖော်ပြရမည်။ ထို့နောက် အချက်အလက် အကြောင်းအရာတို့ကို ဖွင့်ဆို ရှင်းလင်းပေးရပါမည်။

ထို့နောက် ဝေဖန်ရေးအစဉ်တွင် ဒုတိယပုံစံဖြစ်သော AIEပုံစံကို ဖော်ပြထားသည်။ ဤသည် မှာ

A - ANALYSIS

စိစစ်

I - INTERPRETATION

ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်း

E - EVALUATION

တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း (ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၄၊ စာ ၃၄)

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဒုတိယပုံစံသည် ပထမပုံစံနှင့် သဘောချင်းတူညီသည်။ ပထမအဆင့်သည် အကြောင်းအရာကို စိစစ်အကဲဖြတ်ရမည်ဖြစ်ပြီး မရှင်းလင်းသော၊ အကြောင်းအရာအချက် အလက်များပါဝင်နေလျှင် ဖွင့်ဆိုရှင်းလင်းရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် နောက်ဆုံးအဆင့်တွင် တန်ဖိုးဖြတ်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။

တတိယပုံစံဖြစ်သော VRNပုံစံကို ဖော်ပြထားသည်။ ဤသည်မှာ

V - VERDICT တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်း

R - REASON အကြောင်းပြ

N - NORM စံသတ်မှတ် (ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၄၊ စာ ၃၅)

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ဤအစဉ်တွင် ဝေဖန်မည့်အကြောင်းအရာကို ကောင်းသည်၊ ဆိုးသည်ကို ပထမဦးစွာ တန်ဖိုးဖြတ်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အဘယ်ကြောင့် ကောင်းရခြင်း၊ ဆိုးရခြင်းကို အကြောင်းပြချက်ပေး ရမည်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းပြရာတွင် ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်မှုများ၊ နှိုင်းယှဉ်မှုများ၊ အခြားသောအတွေးအခေါ်များဖြင့် ကြောင်းကျိုးယုတ္တိရှိရှိ ပြုလုပ်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက်တွင်မှာ ကောင်းလျှင် ကောင်းခြင်း၏စံကို သတ်မှတ်ပေးရမည် ဖြစ်သည်။

ဤပုံစံသုံးခုတို့မှာ ဝေဖန်ရေးပြုလုပ်ရာတွင် မဖြစ်မနေ ဆောင်ရွက်ရမည့် ဝေဖန်ရေးအစဉ် (CRITICAL PROCESS) များပင်ဖြစ်သည်။

ဇော်ဇော်အောင်ဖတ်စာ စာအုပ်တွင် ဝေဖန်ရေးနည်း(၇)မျိုးကို ဖော်ပြထားသည်။ ဤ သည်တို့မှာ

(၁) ပုံသေစည်းမျဉ်းချဝေဖန်ရေး (CRITICISM BY RULES)

(၂) အင်ပရက်ရှင်ဝေဖန်ရေး (IMPRESSIONIST CRITICISM)

(၃) ရည်ရွယ်ချက်အဓိကဝေဖန်ရေး (INTENTIONALIST CRITICISM)

(၄) အတွင်ဝေဖန်ရေး/ ဝေဖန်ရေးသစ် (THE NEW CRITICISM)

(၅) CONTEXTUAL ဝေဖန်ရေး

(၆) မာ့(ကစ) ဝါဒ (MARXIST)

(၇) ပုံသဏ္ဌာန်ဝါဒ (FORMALISM)

တို့ဖြစ်သည်။

(၄) အတွင်းဝေဖန်ရေး၊ ဝေဖန်ရေးသစ် (THE NEW CRITICISM)

အတွင်းဝေဖန်ရေး၊ ဝေဖန်ရေးသစ်သည် အနုပညာ၏ ပင်ကိုယ်ထည်ကို အရှိအတိုင်းကြည့်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ပင်ကိုယ်ထည်/ WORK OF ART ITSELF ဟုဆိုသောကြောင့် ပြင်ပအရာများကို ပစ်ပယ် သည်။ (ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၄)

(၅) အဆက်အစပ်ပြုဝေဖန်ရေး (CONTEXTUAL CRITICISM)

အဆက်အစပ်ပြုဝေဖန်ရေးသည် အနုပညာတစ်ရပ်၏ သမိုင်းရေးဆိုင်ရာ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ၊ စိတ်နေ သဘောသဘာဝဆိုင်ရာ ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသော အခြေအရံအသိုင်းအဝိုင်း အခြေအနေ အားလုံးကို လေ့လာသုံးသပ် ဖော်ပြသော ဝေဖန်ရေးအမျိုးအစားဖြစ်သည်။ (ဇော်ဇော်အောင်၊ ၂၀၀၄)

စာပေဝေဖန်ရေး စာတမ်းများ(ပထမတွဲ)တွင်လည်း ဝေဖန်ရေးနည်း(၆)မျိုးကို ဖော်ပြထား ပါသည်။

(၁) အတ္ထုပ္ပတ္တိအခြေခံဝေဖန်နည်း (BIOGRAPHICAL CRITICISM)

(၂) အနက်ဖွင့် အကဲဖြတ်နည်း (CRITICISM OF INTERPRETATION AND EVALUATION)

(၃) ရိုးရာအခြေခံဝေဖန်နည်း (FOLK CRITICISM)

(၄) စိတ်ပညာအခြေခံဝေဖန်ရေး (PSYCHOLOGICAL CRITICISM)

(၅) နိမိတ်ပုံအခြေခံဝေဖန်ရေး (IMAGERY CRITICISM)

(၆) လူမှုရေးအခြေခံပညာဝေဖန်ရေး (SOCIOLOGICAL CRITICISM) (တက်တိုး၊ ၁၉၈၆)

တို့ဖြစ်သည်။

(၁) အတ္ထုပ္ပတ္တိအခြေခံဝေဖန်ရေး (BIOGRAPHICAL CRITICISM)

အတ္ထုပ္ပတ္တိအခြေခံဝေဖန်ရေးသည် စာဆို၏ဘဝဖြစ်စဉ်၊ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး၊ စရိုက်တို့ကို လေ့လာလျှင် ထိုစာဆို၏စာသည် အနက်ပေါ်သည်ဆိုသော သဘောသည် အတ္ထုပ္ပတ္တိအခြေခံ ဝေဖန်နည်း၏ အခြေခံသဘောပင် ဖြစ်သည် (တက်တိုး၊ ၁၉၈၆၊ စာ ၈၄) ဟုဖွင့်ဆိုထားသည်။

(၆) လူမှုရေးပညာအခြေခံဝေဖန်နည်း (Sociological Criticism)

လူမှုရေးပညာအခြေခံဝေဖန်ရေးနည်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ရေးစာပေစာတမ်းများ(ပထမတွဲ) တွင် ရှင်းလင်းပြထားသည်မှာ ၂၀ရာစုခေတ်ဦးတွင် ဖတ်ရှုသူတို့သည် ကဗျာထက် စကားပြေဘက် ကို ပို၍ အာရုံပြုလာကြသည်။ ဤသည်မှာ မြန်မာစကားပြေများ အသုံးများလာခြင်း၊ မြန်မာကာလပေါ် ဝတ္ထုများ ကို လက်ခံလာခြင်း၊ စာပုံနှိပ်စက်များကို အသုံးပြု၍ မြန်မာစာအုပ်၊ သတင်းစာ၊ မဂ္ဂဇင်းတို့ ထုတ်ဝေ ခြင်းဟူသော လူမှုရေးအခြေအနေတို့ကြောင့် ပြောင်းလဲလာသည်ဟု ရေးသားထားသည်။

ဤစာတမ်းတွင် ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးတို့ကို လေ့လာရာတွင် အသုံးပြုမည့် နည်းသီအိုရီ တို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အလေ့လာခံဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးတို့ကို DIV၊ AIE နည်းနှင့် VRNနည်း တို့ကို အသုံးပြုကာ စိစစ်ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ စာပေပုံသဏ္ဌာန်တစ်ခု (သို့မဟုတ်) အကြောင်းအရာ တစ်ရပ်ကို တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းပါသော ဆောင်းပါးတို့ကို ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဆောင်းပါး(၇)ပုဒ်ကို ရွေးချယ်

လေ့လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုဆောင်းပါးခုနစ်ပုဒ်သည် မည်သို့သောနည်းသီအိုရီကို အခြေပြုဝေဖန်ထားသည်ကို ဖော်ပြပါနည်း။ သီအိုရီတို့ကို အသုံးပြုကာ ချဉ်းကပ်လေ့လာထားပါသည်။

၃.၂။ သုတေသနနည်းနာ

ဤစာတမ်းကို သုတေသနပြုလေ့လာရာတွင် ပညာရပ်နည်းနာကိုသာမက သုတေသနနည်းနာကိုလည်း အသုံးပြုထားပါသည်။ အလေ့လာခံဝေဖန်ရေး ဆောင်းပါးများကို လေ့လာရာတွင် ခြုံယူဆင်ခြင်နည်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသောနည်းကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ဝေဖန်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော သဘောတရားများ၊ နည်းသီအိုရီများကို ရှာဖွေရာတွင် အချက်အလက်များကို စုဆောင်းထုတ်ယူသော နည်းသီအိုရီကို အသုံးပြုထားပါသည်။ ထို့ပြင် အယူအဆတစ်ရပ်ကို ခိုင်လုံသောအထောက်အထား၊ နည်းသီအိုရီများကို အသုံးပြုကာရှင်းလင်းဖော်ပြထားသောကြောင့် ရှင်းလင်းဖော်ပြမှု သုတေသနအမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းကို လေ့လာရာတွင် စာပေလေ့လာရာ၌ ဝေဖန်ရေး၏ အရေးကြီးပုံကို လေ့လာသိရှိနိုင်ပါသည်။

၄။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်

(၁၉၉၅) ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်၊ အတွဲ(၂)၊ အမှတ်(၆)တွင် ဖော်ပြထားသော ဝေဖန်ရေး ဆောင်းပါးများမှ ဝေဖန်ရေးနည်းတို့ကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။

၄.၁။ လူမှုရေးအခြေပြုဝေဖန်ရေး

လူမှုရေးအခြေပြုနည်းနှင့် ဝေဖန်ထားသည်ကို လူထုဒေါ်အမာ၏ “မကြိုက်တဲ့စကားလုံးအသုံးအနှုန်းများ” ဆောင်းပါးတွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ မြန်မာစကားလုံးအသုံးအနှုန်းတို့ကို လွဲမှားစွာ အသုံးပြုပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ထားသော ဆောင်ပါးဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူသည် မြန်မာစကားလုံးအသုံးအနှုန်းတို့ လွဲမှားစွာအသုံးပြုနေသည်ကို ပြုပြင်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်နှင့် ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ဆောင်းပါး ၏အစတွင် မြန်မာစကားလုံးအသုံးအနှုန်းအသုံးပြုခြင်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် တိုက်ရိုက်ဆက်စပ် ပတ်သက်နေပုံကို ဖော်ပြထားသည်မှာ

မြန်မာစကားလုံးကို အလွဲလွဲအမှားမှား သုံးနေကြတယ်ဆိုရင် ပြင်ပေးဖို့ ဝတ္တရားလွဲမှားမှန်းသိသူတိုင်းမှာ တာဝန်ရှိတယ်လို့ထင်ပါတယ်။ ဒါမှကျွန်မတို့ လူ့အဖွဲ့အစည်းဟာ တိုးတက်မှု ရှိမှာပါ။ အထူးသဖြင့် အကြားအမြင်များတဲ့ လူကြီးသူမတွေမှာ မြန်မာ့လူနေမှုစနစ်အရ တာဝန်ရှိတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ (အမာ၊ ဒေါ်၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၃၉)

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် စကားလုံးအသုံး၏ အရေးကြီးပုံ၊ စကားလုံးအသုံး မှန်ကန်မှသာလျှင် လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုးတက်မည်ဟူ၍ တန်ဖိုး(Value)ကို ဦးစွာထုတ်ဖော်တင်ပြလိုက်သည်။ တစ်ဆက်တည်းပင် လွဲမှားစွာအသုံးပြုနေလျှင် တတ်သိသူတို့က ပြုပြင်ပေးရမည်ဟု နည်းလမ်းကိုပါ ထုတ်ဖော်တင်ပြထားသည်။ စာရေးသူသည် ဆောင်ပါး၏အစတွင်ပင် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်စပ်ကာ လူမှုရေးအခြေပြုဝေဖန်ရေးကို အသုံးပြုဝေဖန်ထားသည်။

ထို့နောက် စာရေးသူသည် စကားလုံးအသုံးမှားယွင်းနေသည်ကို သာဓကနှစ်ခုနှင့် တင်ပြ ကာ စကားလုံးအသုံးပြုပုံ၏ အရေးပါပုံကို ဝေဖန်ထားသည်။ “တာသွားသည်”ဟူသော အသုံးနှင့် “စစ်ကြို” ဟူသော စကားလုံးနှစ်လုံးနှင့် သာဓကဆောင်ထားသည်။ လူငယ်တို့သည် “တာသွားသည်”ဟု အပြည့် အစုံမသုံးဘဲ “တာတယ်”ဟု သုံးကြသည်။ ထိုအသုံးနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ထားသည်မှာ **“စကားလုံး စုံစေ့အောင် မပြောဘဲ သိပ်တာတယ်လို့ ပြောလိုက်တော့ လိုရာအနက် မရောက်ရှိဘဲ တစ်နေရာကို ကျွမ်းပစ်သွားသလို အကြားခက်ကုန်ပါတော့တယ်၊ အလွန်မှားယွင်းတဲ့ အနက်ထွက်စေပါတယ်၊ “တာသွားတယ်”လို့ သုံးနှုန်းပါ။ ဒါမှ မှန်ပါတယ်။”(အမာ၊ ဒေါ်၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၃၉)**ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် စကားလုံးအသုံးမှားခြင်းသည် “လူငယ်” လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်ဟု ထုတ်ဖော် တင်ပြ ထားသည်။ စကားလုံးအသုံးမှားယွင်းစွာ အသုံးပြုခြင်းသည် လိုရာအနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပေါ်လွင်ခြင်း မရှိဟု အကြောင်းပြချက်(Reason)ကို ထုတ်ဖော်တင်ပြနိုင်သည်။ ထိုသို့အကြောင်းပြချက်ကိုပါ ထုတ်ဖော်တင်ပြနိုင်သောကြောင့် စာဖတ်သူတို့ကို စကားလုံးအသုံးမှန်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း လက်ခံ သိရှိစေသည်။

ဒုတိယစကားလုံးသည် Pre Warကို စစ်ကြိုဟု လွဲမှားစွာ အသုံးပြုပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန် ထားသည်။ ကြိုဟူသော အသုံးသည် ကောင်းသည့်နေရာတွင် အသုံးပြုသည်ကို စစ်ဟူသော မကောင်း သည့်နေရာတွင် အသုံးပြုခြင်းကြောင့် မသင့်လျော်ဟု အကြောင်းပြချက် (Reason)ပေး ကာ ဝေဖန်ထား သည်။ ထို့ကြောင့် စကားလုံးတို့၏ အနက်၊ နေရာတကျ မှန်ကန်စွာ အသုံးပြုနိုင်ခြင်း သဘောကို သိရှိ လာရသည်။

ထိုစကားလုံးကို အသုံးပြုသည်မှာ သတင်းစာလောကက စခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ခေတ်ကာလလူမှုအခြေအနေနှင့် ဆက်စပ်ဝေဖန်ပြထားသည်မှာ

မြန်မာသတင်းစာတွေမှာလည်း စစ်မဖြစ်ခင်ကာလနဲ့ စစ်ပြီးကာလဆိုတာက သုံးဖို့ အပူတပြင်းလိုလာမှာ။ လိုတဲ့အခါ သတင်းစာသမား ဆိုတာသိပ်ပြီး အချိန်ယူ စဉ်းစားနေ အားတာ မဟုတ်လေတော့ သူ့ခေါင်းထဲ ရုတ်တရက်ပေါ်လာတဲ့ စကားလုံးကို ဆွဲသုံး လိုက်တာ။ စစ်ကြိုခေတ်ဟာ ဒီလိုအရေးပေါ် အခြေအနေက ရုတ်တရက်ပေါ်လာတဲ့ စကားလုံး။ (အမာ၊ ဒေါ်၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၄၀)

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ စကားလုံးအသုံးလွဲမှားစွာ အသုံးပြုပုံကို လူမှုရေးအခြေအနေနှင့် ဆက်စပ်တင်ပြ ဝေဖန်ပေးနိုင်သည်။ စာဖတ်သူတို့ကို တင်ပြလိုသည်ကို လက်ခံလာနိုင်စေရန် ကြောင်းကျိုး ဆက်စပ် ကာ ဝေဖန်ပြနိုင်သည်။

စာရေးသူသည် စကားလုံးနှစ်လုံးအသုံးပြုပုံနှင့် ပတ်သက်၍ စံသတ်မှတ်ပေးထားသည်။ **“တာသွားတယ်”လို့ သုံးနှုန်းပါ။ ဒါမှ မှန်ပါတယ်။**”ဟုလည်းကောင်း၊ **“စစ်ကြိုဆိုတဲ့ စကားလုံးကို ရှောင်ကြဉ်လိုက်ကြပါစို့လို့ အကြံပြုတာပါ”** ဟုလည်းကောင်း စာဖတ်သူတို့ကို စကားလုံးအသုံး မှန်ကန်စွာ အသုံးပြုနိုင်စေရန် စံ(Norm) သတ်မှတ်လမ်းညွှန်ပေးနိုင်သည်။

လူထုဒေါ်အမာ၏ စကားလုံးအသုံးအနှုန်းများ ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးသည် စကားလုံး အသုံးလွဲ မှားစွာ အသုံးပြုပုံနှင့် ပတ်သက်၍ဝေဖန်ထားသည်။ ဝေဖန်ရာတွင် စကားလုံး အသုံး မှန်ကန်စွာ အသုံး ပြုခြင်း၏တန်ဖိုးကို ဖော်ပြထားသည်။ ထို့နောက် အဘယ်ကြောင့် မှန်ကန်စွာအသုံးပြုသင့်ပုံကို စကား လုံးနှစ်ခုနှင့် သာဓကဆောင်ကာ အကြောင်းပြချက်ပေး ဝေဖန်ထားသည်။ နောက်ဆုံးတွင် စကားလုံး တို့ကို မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုရမည်ကို စံသတ်မှတ်ပေးထားသည်။ လူငယ်လူအဖွဲ့အစည်းနှင့် သတင်းစာ လောက လူအဖွဲ့အစည်းကို အခြေခံကာ ဝေဖန်ထားသည်။ လူမှုရေး အခြေပြုဝေဖန်ရေးကို အသုံးပြုပြီး စကားလုံးအသုံးပြုပုံကို တင်ပြဝေဖန်ရာတွင် VRNနည်းကို အသုံးပြုထားသည်။

ထို့ကြောင့် စာဖတ်သူတို့သည် စကားလုံးအသုံး လွဲမှားစွာ အသုံးပြုခြင်း၊ မှန်ကန်စွာ အသုံးပြု သင့်ပုံ၊ စကားလုံးအသုံးမှန်ကန်မှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိပုံ၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းကို တိုးတက်စေနိုင်ပုံတို့ကို သိရှိရပါသည်။ ထို့ပြင်စာရေးသူ၏ စာဖတ်သူကို လက်ခံနိုင်အောင် ဆိုလို ချက်ကို ရှင်းလင်းပေါ်လွင်စွာ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျဝေဖန်နိုင်ပါသည်။

၄။ ၂။ အဆက်အစပ်ပြုဝေဖန်ရေး

ဒေါက်တာမတင်ဝင်းရေးသားထားသော “ကျွန်မရေးချင်တဲ့ ကလေးစာပေ” ဆောင်းပါးကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။ ကလေးများအတွက် အထောက်အကူပြုလိုသော ကလေးစာပေတို့ ပေါ်ပေါက်စေ လိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သည်။ ဆောင်းပါး၏အစတွင် စာရေးသူသည် ကလေးစာပေ၏အခြေ အနေကို ဖော်ပြထားသည်။ ကလေးစာပေတွင် ကလေးများနှင့် မဆက်စပ်သော အကြောင်းအရာများ ရေးသား ဖော်ပြထားသောကြောင့် အသိပညာဗဟုသုတ ပြည့်နေသလိုလို ဖြစ်လာတတ်ကြသည်။ ထိုအခါ ကလေး များ၏ ကလေးစာပေအပေါ် သက်ရောက်မှုကို “**အဲဒီတော့ တော်တော်တန်တန် စာအုပ်များဟာ သူတို့ကို ဆွဲဆောင်နိုင်ကြမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဲသလို ဖြစ်နေတာဟာ စိတ်မကောင်းစရာပါပဲ**” (တင်ဝင်း၊ မ၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၁၄) ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ စာရေးသူသည် ကလေးစာပေ အခြေအနေကို ဖော်ပြကာ ဝေဖန်သုံးသပ်ထားသည်။ ထို့နောက် “စိတ်မကောင်း” ဟု ခံစားချက်ကိုပါ ထုတ်ဖော် ပြလိုက်ရာ ကလေး စာပေကို တိုးတက်လိုသောဆန္ဒကို အထင်အရှားပေါ်လွင် လာရသည်။

ထို့နောက် ကလေးစာပေသည် မည်သို့သော စာပေအမျိုးအစား ဖြစ်သည်ကို ဖွင့်ဆိုထားသည်။ ဤသည်မှာ

ကလေးစာပေဆိုတာက ကလေးများကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် လူမှုပတ်ဝန်းကျင်နဲ့ ပတ်သက်လို့ သိသင့်သိထိုက် နားလည်သင့် နားလည်ထိုက်တဲ့ အကြောင်းအရာများကို သိအောင် နားလည်အောင် ကူညီပေးရင်း သူတို့ရဲ့အာရုံခံစားမှုတွေကို ပိုမိုထက်မြက် လာအောင်၊ သူတို့ရဲ့ စုစမ်းလေ့လာမှုတွေကို ပိုမိုစနစ်ကျလာအောင် ကူညီပေးနိုင်တဲ့ စာပေမျိုး ဖြစ်သင့်ပါတယ်။ (တင်ဝင်း၊ မ၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၁၄)

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ကလေးစာပေနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်သုံးသပ်မည်ဖြစ်သောကြောင့် ကလေးစာပေ၏ သဘောသဘာဝကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြခြင်း(Interpretation) ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ကလေးစာပေ၏

သဘောသဘာဝကို နားလည်သဘောပေါက်လာစေကာ ဝေဖန်ရေးပြုလုပ်ရာတွင် စာဖတ်သူ လက်ခံလာစေရန် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည်။

ထို့နောက်စာရေးသူတို့ ခေတ်ကာလ လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ရှိသော ကလေးစာပေကို တင်ပြကာ နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ဝေဖန်ထားသည်။ ဤသည်ကို

ကျွန်မတို့ငယ်ငယ်တုန်းကတော့ လူမှုအဖွဲ့အစည်းဟာ ပိုမိုကျစ်လျစ်ပါတယ်။ လူမှုရေးဘဝကလဲ အခုလောက် ပင်ပင်ပန်းပန်း လှုပ်ရှားစရာမလို သေးတဲ့ဘဝ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ ကလေးသူငယ်များအနေနဲ့ သိသင့်သိထိုက်တဲ့ အချက်အလက်များကို သိနားလည်အောင် သင်ကြားပြသတဲ့အလုပ်ကို မိသားစုထဲက လူကြီးသူမများက အခါအားလျော်စွာ တာဝန်ယူပြီး သင်ပြလေ့ရှိကြပါတယ်။ (တင်ဝင်း၊ မ၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၁၄)

ဟူ၍ ရေးသားတင်ပြထားသည်။ စာရေးသူသည် ဝေဖန်သုံးသပ်မည့်အကြောင်းအရာကို တင်ပြ ဆွေးနွေးရာတွင် စာရေးသူကိုယ်တိုင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော ခေတ်ကာလတွင်ရှိသည့် စာပေအခြေအနေနှင့် နှိုင်းယှဉ်ထုတ်ဖော်တင်ပြထားသည်။ ခေတ်ကာလအခြေအနေတို့ကို ထည့်သွင်းဝေဖန်ထားခြင်းဖြင့် အဆက်အစပ်ပြုဝေဖန်ရေးနည်းကို အသုံးပြုထားသည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်ကာလတိုင်းတွင် ကလေးစာပေ၏ အရေးပါမှုမှာ ထင်ရှားလာရသည်။

စာရေးသူသည်ငယ်စဉ်က ကြုံတွေ့ရသောအဖြစ်အပျက်ကို တင်ပြကာ ကလေး စာပေ၏ အရေးကြီးပုံကို တင်ပြထားသည်။ “အဲဒီလို စာမျိုးကို ကလေးများအတွက် သက်သက်ရည်ရွယ်ပြီး ရေးတဲ့ စာအုပ်များထဲမှာ ဖတ်ချင်စဖွယ် ကြည့်ရှုချင်စဖွယ်ဖြစ်အောင် ဖန်တီးပေးသင့်တယ်လို့ ကျွန်မ တွေးမိပါတယ်။” (တင်ဝင်း၊ မ၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၁၆) ဟူ၍ သုံးသပ် ဝေဖန်ထားသည်။ တွေးမိသည်ဟု အတွေးကို တင်ပြခြင်းထက် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ပြတ်ပြတ်သားသား သုံးသပ်ဝေဖန်သင့်သည်။ သို့မှသာ ကလေးစာပေ၏ အခန်းကဏ္ဍအရေးကြီးပုံမှာ ထင်ရှားလာပေမည်။

စာရေးသူသည် ကလေးစာပေ၏ အရေးကြီးပုံကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြပြီးနောက်တွင် ကလေးစာပေ၏ တန်ဖိုးကို ထုတ်ဖော်တင်ပြထားသည်။ ထိုသဘောကို

ကလေးဘဝကတည်းက ကလေးစာပေကတစ်ဆင့် သင်ပေးလိုက်နိုင်တဲ့ ပညာဗဟုသုတများ အများကြီးရှိနေပါတယ်။ ကလေးများအနေနဲ့ နှစ်လိုပျော်ရွှင်စွာ လေ့လာရင်းနဲ့ ကောင်းသောအသိ ကောင်းသောအတွေး ကောင်းသောအကျင့်ကလေးများ ရသွားနိုင်တယ်ဆိုရင် ကလေးစာပေဟာ အောင်မြင်တဲ့စာပေ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

(တင်ဝင်း၊ မ၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၁၆)

ဟူ၍ ကလေးစာပေ၏တန်ဖိုး(Value)နှင့် ရလဒ်အကျိုးကျေးဇူးကို ထုတ်ဖော်ဝေဖန်ထားသည်။ ထို့ကြောင့်စာဖတ်သူတို့အနေနှင့် ကလေးစာပေကို တန်ဖိုးထားမြှင့်တင်ပေးရမည် ဆိုသောအသိကို ရရှိစေပါသည်။

ဤဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးတွင် စာရေးသူသည် ခေတ်ကာလအခြေအနေများ၊ မိမိကိုယ်တိုင် အတွေ့အကြုံများနှင့် ဆက်စပ်ကာ Contextual ဝေဖန်ရေးကို အသုံးပြုဝေဖန်ထားသည်။ ထို့ပြင်

ကလေးစာပေကို ချဉ်းကပ်လေ့လာရာတွင် DIV နည်းကို အသုံးပြုထားသည်။ ဝေဖန်သုံးသပ်ရာတွင် ကလေးစာပေကို မြှင့်တင်ချင်လွန်းသော စာရေးသူ၏ခံစားချက်ကို တွေ့ရသည်။

မင်းသိုက်မွန်၏ “ဟင်းလင်းပြင်အသစ်တစ်ခု ကြေကွဲမှု”ဆောင်းပါးကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။ ထိုဆောင်းပါးတွင် ကဗျာဆရာမောင်လူမိန်ကို ဝေဖန်သုံးသပ်ထားသည်။ ကဗျာဆရာမောင်လူမိန် ၏အရည်အချင်းတို့ကို ထုတ်ဖော်တင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆောင်းပါး၏အစတွင် ကဗျာဆရာ သေဆုံး သည့်သတင်းနှင့်စတင်ထားပြီး ကဗျာဆရာ၏ အရည်အသွေးကို ထုတ်ဖော်တင်ပြထားသည်။ “မိုးဝေ ကဗျာခေတ်မှာ ကဗျာအရေးနည်းသလောက် မော်ဒန်အဖြစ်ဆုံး ကဗျာဆရာ တစ်ယောက်ကို ညွှန်းပါ ဆိုလျှင် မောင်လူမိန်လည်း တစ်ယောက်အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ သူများတကာတွေ လေးလုံးစပ် ထဲမှာရေး နေတုန်း သူကလွတ်လပ်ကာရန်ကို ရေးနေပြီ။” (မင်းသိုက် မွန်၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၂၈) ဟူ၍ ရေးသား ဝေဖန်ထားသည်။ စာရေးသူသည် မောင်လူမိန်၏ မော်ဒန်ကဗျာဆရာပီသပုံ၊ သူများတကာနှင့် မတူ ထူးခြားသော အရည်အသွေးရှိပုံကို ထုတ်ဖော်ပြထားသည်။ စာရေးသူသည် ကဗျာဆရာ မောင်လူမိန်၏ ထူးခြားသောအရည်အသွေးကို ထုတ်ဖော်ပြခြင်းဖြင့် ဝေဖန်မှုကို စာဖတ်သူကို လက်ခံလာစေသည်။ စာရေးသူသည် တန်ဖိုး(Value)ကို ဦးစွာ ထုတ်ဖော်ကာ ဝေဖန်ပြထားသည်။

စာရေးသူသည် မောင်လူမိန်၏ဘဝကို ထုတ်ဖော်ပြထားသည်။ စကားပြော အေးသူဖြစ်ကြောင်း၊ စားဝတ်နေရေးကို အံ့ကျိတ်ဖြေရှင်းတတ်သူ ဖြစ်ကြောင်း၊ ခင်မင်သူပေါများကြောင်း၊ ဩဇာအမိန့် မပေးတတ်သူဖြစ်ကြောင်းစသော ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကို ထုတ်ဖော်ထားသည်။ ထို့နောက် စာရေးသူ သည် မောင်လူမိန် အပေါ်ထားရှိသည့် ခံစားချက်အမြင်ကို “မောင်လူမိန်၏ ကဗျာများကို ကျွန်တော် ကြိုက်နှစ်သက်ခဲ့ပါသည်။”(မင်းသိုက်မွန်၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၂၉)ဟု ထုတ်ဖော်လိုက်သည်။ စာရေးသူသည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးကို လေးစားသည့်ခံစားချက်တို့ကို ဝေဖန်ရေးတွင် ရောယှက်တင်ပြ ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ခင်၍ စာပေတို့ကို နှစ်သက်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်စေသည်။

သို့သော်လည်း စာရေးသူသည် ကဗျာဆရာ၏ ကဗျာတစ်ပုဒ်ချင်းကို အဘယ်ကြောင့် ကြိုက်နှစ်သက်သည်ကို အကြောင်းပြချက်(Reason)ပေးကာ ဝေဖန်ထားပါသည်။ “ဟင်းလင်း ပြင်ရဲ့အမည်သစ်ကဗျာ”နှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ထားသည်မှာ

ကဗျာကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရေးဖွဲ့သွားခဲ့သူဖြစ်သည်။ ဆုံးမဩဝါဒကြော်ငြာ၊ ဆိုင်းဘုတ်ကြွေးကြော်သံ ကဗျာအမျိုးအစားများကို မောင်လူမိန် ရေးသားခဲ့သူ မဟုတ်။ အခုတော့သူသည် ဟင်းလင်းပြင်၏ အမည်သစ်သို့ ရောက်ရှိသွားလေပြီ။ တစ္ဆေသင်္ဘော ကြီးကို စီးသွားလေပြီ။ ကဗျာပြတင်းပေါက်မှ ပျံထွက်သွား လေပြီ။ သူနှင့်ကျွန်တော် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်ခဲ့သမျှ ကာလပတ်လုံး ကျွန်တော့်ကို အပြစ်တစ်ခွန်း ပြော၍မသွားပေ။ ကျွန်တော်က လေးလုံးစပ် လင်္ကာအဖွဲ့မျိုး ရေးတတ်နေသေးသည်ကိုး။

(မင်းသိုက် မွန်၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၂၉)

ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ကဗျာဆရာ၏ဘဝကို ထုတ်ဖော်တင်ပြနေသောကြောင့် စာရေးသူသည် အဆက်အစပ်ပြုဝေဖန်ရေးကို အသုံးပြုကာ ဝေဖန်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ ခင်မင်

မှုများလွှမ်းမိုးကာ ဝေဖန်မှုကို အနှောင့်အယှက် ဖြစ်စေသည်။ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ဝေဖန်မှုကို အားနည်းသွားစေသည်။

စာရေးသူသည် မောင်လူမိန့်၏ ကဗျာတို့ကို အကြောင်းအရာပိုင်းရော၊ အရေးသားပိုင်းကပါ ဝေဖန်မှု ပြုလုပ်ထားသည်။ ဝေဖန်မှုကို ပြုလုပ်ရာတွင် ကဗျာဆရာ၏ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်၊ စိတ်ထားတို့ကို ဖော်ပြကာ ဆက်စပ်ဝေဖန်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ကဗျာနှင့်ကဗျာဖန်တီးသူကို တွဲဖက်သိရှိလာရစေသည်။ စာရေးသူ၏ အဆက်အစပ်ပြုဝေဖန်နိုင်မှုကြောင့် စာပေနှင့် ဖန်တီးသူတို့၏ ဆက်စပ်နေမှုကို အထင်အရှားသိမြင်လာစေသည်။

“ပြောင်းလဲသူများ” ကဗျာနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ထားသည်မှာ **“အဟောင်းမကြိုက်၊ ယဉ်ကျေးမှုမျိုးစေ့အသစ်ကြလေသူ၊ လူတို့၏ခြေရာလက်ရာစွမ်းအားကို ယုံကြည်သူ၊ ချွေးစီး လူသားကို ဆရာတင်သည့် မောင်လူမိန့်ဟု ကျွန်တော်တို့ နားလည်ခံစားရပါသည်။”** (မင်းသိုက်မွန်၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၃၁) ဟူ၍ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် ဝေဖန်မှုပြုလုပ်ရာတွင် “နားလည်ခံစားရ”ဟူသော အသုံးကို အသုံးပြုထားသောကြောင့် ဝေဖန်မှုကို အားနည်းသွားစေသည်။ ဝေဖန်မှုတွင် ဝေဖန်သူ၏ခံစားချက်တို့ ရောစွက်နေသည်။

စာရေးသူသည် မောင်လူမိန့်၏ကဗျာများကို ဝေဖန်ရာတွင် ပထမဦးစွာတန်ဖိုးတို့ကို ထုတ်ဖော်လိုက်သည်။ ထို့နောက် တန်ဖိုးရှိခြင်း၏ အကြောင်းပြချက်ကို ကဗျာသုံးပုဒ်ကို သာဓက ဆောင်ကာ အကြောင်းပြချက်ပြု၍ ဝေဖန်ထားသည်။ သို့သော် မောင်လူမိန့်၏ ကဗျာများကို စံသတ်မှတ် ပေးထားခြင်းမရှိပေ။ စာရေးသူ၏ ဝေဖန်ရေးတွင် ကဗျာဆရာ မောင်လူမိန့်၏ဘဝနှင့် ဆက်စပ်ကာဝေဖန်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂလခံစားချက်များ ရောစွက်နေပြီး ဝေဖန်ရေးကို အားနည်းသွားစေသည်။

၄၊ ၃။ အတ္ထုပ္ပတ္တိအခြေခံဝေဖန်ရေး

မောင်မောင်အေး(စစ်ကိုင်း)၏ “သတိုးပီယ၏ ဘဝနှင့်စာပေ” ဆောင်းပါးကို လေ့လာ တင်ပြပါမည်။ ဆောင်းပါး၏အစတွင် စာရေးသူသည် သတိုးပီယ၏ဘဝနှင့် စာပေတန်ဖိုးကို ဖော်ထုတ်ပေးထားသည်။ ဤသည်မှာ **“သူရေးဖွဲ့ခဲ့သော “လှည်းယဉ်ထပ်ချဲ့”ကဗျာကလေးကို သိသူများသော်လည်း သူ၏ဘဝ နှင့်စာပေကိုကား သိသူအလွန်တရာ နည်းပါးလှသည်”** (မောင်အေး၊ မောင်၊ ၁၉၉၅၊ စာ ၁၃၂)ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် စာပေကိုလူသိများသော်လည်း ဘဝနှင့်စာပေကို တွဲဖက်သိရှိနိုင်မှုနည်းပါးသည်ဟူ၍ ဝေဖန်ပြထားသည်။

ထို့နောက် စာရေးသူသည် သတိုးပီယ၏အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ထုတ်ဖော်တင်ပြလိုက်သည်။ သတိုးပီယ၏ကြီးပြင်းလာသော ခေတ်ကာလကို ထင်ဟပ်ပြထားသည်။ ဤသည်မှာ **“သတိုးပီယ လူဖြစ်ရသော အချိန်ကာလသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုလိုနီအရိပ်မည်းကြီး ကျရောက်နေသော အချိန်ကာလဖြစ်သည်။ မြန်မာစာပေနှင့် မြန်မာယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုဟုတ်ချင်း မှေးမှိန်ကာ ညှိုးနွမ်းလာနေသည်။ မြန်မာစာပေ ပညာရှင်တို့သည် စာပေပျောက်လျှင် လူမျိုးပါပျောက်မည်ကို စိုးရိမ် ပူပန်ခဲ့ကြလေသည်။ ယင်းတို့ထဲတွင် သတိုးပီယသည် ရှေ့တန်းကပါဝင်သူ ဖြစ်သည်။”** (၁၉၉၅၊ စာ ၁၃၃)ဟူ၍ ဝေဖန်ထားသည်။ ထို့ကြောင့်

သတိုးပီယသည် မြန်မာစာပေကို မပျောက်ပျက်စေ လိုသူတစ်ဦးဖြစ်သည်ကို ခေတ်ကာလနှင့် ဆက်စပ်ကာ ဝေဖန်ပြထားသည်။ ထိုသို့ ခေတ်ကာလနှင့် ဆက်စပ်ခြင်းဖြင့် ဝေဖန်မှုသည် ကြောင်းကျိုး ဆက်စပ် မှုရှိစေသည်။

ဆက်လက်၍ သတိုးပီယ၏ ပါတော်မူကဗျာကိုလည်း ဝေဖန်ထားပါသည်။ ဤသည်မှာ **“သတိုးပီယ၏ ပါတော်မူခန်းကဗျာသည် ပန်းချီကားတစ်ချပ်ကို ကြည့်နေရသကဲ့သို့ ရင်ဝယ် တသိမ့်သိမ့် ခံစားမိသည်။ ပန်းချီစုတ်ချက် ပိုင်ပါပေသည်။ စာဖတ်ပရိသတ်၏နှလုံးသားကို ဆွဲကိုင်လှုပ်လိုက် သကဲ့သို့ဖြစ်သည်။”(၁၉၉၅၊ စာ ၁၃၃)** ဟူ၍ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် သတိုးပီယ၏စာကို ဝေဖန်ရာတွင် ကဗျာဖတ်ပြီး သူ၏ခံစားချက်တို့ကို ထုတ်ဖော်ပြောကြား နေသကဲ့သို့ ဖြစ်လေသည်။ စာကောင်းလျှင် အဘယ်ကြောင့် ကောင်းရပါသည်ကို ထုတ်ဖော်ပြနိုင်မှု အားနည်းနေသည်။ ထို့ကြောင့် စာရေးသူ၏ ဝေဖန်မှုသည် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျမှု အားနည်းသွားသည်။

ထို့နောက် လှည်းယဉ်ကဗျာနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ရာတွင်မူ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ပြတ်ပြတ် သားသား ဝေဖန်တင်ပြနိုင်သည်။ သတိုးပီယ၏ စာပေလက်ရာတန်ဖိုးကို အကဲဖြတ်နိုင်သည်။

ဆောင်းပါး၏ အဆုံးတွင် စာရေးသူသည် သတိုးပီယ၏စာပေနှင့် ပတ်သက်၍ စံနှုန်းတစ်ခု သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ဤသည်မှာ **“ခေတ်စမ်းစာပေ၏ ရှေ့ပြေးဟုပင်ဆိုနိုင်ပါသည်။”(၁၉၉၅၊ စာ ၁၃၄)** ဟူ၍ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် သတိုးပီယ၏စာပေနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ရာတွင် ဘဝကိုအခြေခံ၍ ဝေဖန်ခဲ့သောကြောင့် အတ္ထုပ္ပတ္တိအခြေခံဝေဖန်နည်းကို အသုံးပြုထားသည်။ ထို့နောက် စာပေကို ချဉ်းကပ်လေ့လာရာတွင် ဦးစွာ သတိုးပီယ၏ဘဝနှင့်စာပေ တန်ဖိုးကို ထုတ်ဖော်လိုက်သည်။ အကြောင်း ပြချက်တို့ကို ပါတော်မူကဗျာများ၊ လှည်းယဉ်ကဗျာတို့နှင့် သာဓကပြကာ တင်ပြထားသည်။ ဆောင်းပါး ၏အဆုံးတွင် သတိုးပီယ၏ စာပေနှင့်ပတ်သက်၍ ခေတ်စမ်းစာပေ၏ရှေ့ပြေးဟု စံနှုန်းကို ထုတ်ဖော် လိုက်သည်။ VRN နည်းကို အသုံးပြုကာ စာပေကိုချဉ်းကပ် လေ့လာဝေဖန်ထားသည်။ ထို့ကြောင့် စာရေးသူ၏ဝေဖန်ရေးသည် သတိုးပီယအပေါ်တွင် ဘက်လိုက်မှုနည်းသည်ကို တွေ့ရသည်။ စာ၏ ကောင်းခြင်းကို ထုတ်ဖော်ဝေဖန်ရာတွင် အဘယ်ကြောင့်ကောင်းသည်ကို ထုတ်ဖော်ဝေဖန်နိုင်မှု အားနည်းသည်။ ဤသည်မှာလည်း အတ္ထုပ္ပတ္တိကို အခြေခံဝေဖန်နေသောကြောင့် အားနည်းသွားရခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်စံနှုန်းတစ်ခုကို ပေါ်ထွက်လာအောင် ဝေဖန်နိုင်သည့် ဝေဖန်နိုင်မှုအစွမ်းကို တွေ့ရပါ သည်။

၄.၁၄။ အတွင်းဝေဖန်ရေး၊ ဝေဖန်ရေးသစ်(The New Criticism)

မောင်လေးတင့်ရေးသားသော “ဆရာခ၏ထားဝယ် ရာဇဝင်ပြဇာတ်”ကို လေ့လာတင်ပြသွားပါ မည်။ ဆရာခ၏ ထားဝယ်ရာဇဝင်ပြဇာတ်၏ အရည်အသွေးကို ထုတ်ဖော်တင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆောင်းပါး၏အစတွင် ထားဝယ်ရာဇဝင်ပြဇာတ်စာအုပ်၏သက်တမ်း ကြာမြင့်နေပြီဖြစ်ပုံ၊ ပြဇာတ် ပါအကြောင်းအရာတို့ကို ဖော်ပြခြင်း(Description)ပြုလုပ်ထားသည်။ ယင်းစာအုပ်တွင် ထားဝယ်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်မြို့ ဟောင်းတို့တွင် အုပ်ချုပ်ခဲ့သော မြို့စားမြို့ဝန်ပေါင်း ရှစ်ဆယ်ကျော်ကို အမည် နှင့်တကွ ရာထူးသက်တမ်းကို ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့် စာရေးသူသည် **“ယင်း စာအုပ်ကလေး၏ ထူးခြားချက်**

တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။”(၁၉၉၅၊ စာ ၁၀၃) ဟု ဝေဖန် သုံးသပ်ထားသည်။ ထူးခြားခြင်းအချက်ကို ထုတ်ဖော်တင်ပြကာ ဝေဖန်သုံးသပ်နိုင်သည့် ဝေဖန်ရေး စွမ်းရည်ကို တွေ့ရသည်။

ထို့နောက် စာရေးသူသည် ထားဝယ်ရာဇဝင်ပြဇာတ်၏ ဇာတ်ဆောင်၊ဇာတ်နောက်ခံ၊ ဇာတ်လမ်း တို့ကိုဖော်ပြထားသည်။ ပြဇာတ်အရေးအသားနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်သုံးသပ်ပြထားသည်။ “ဤ ပြဇာတ်အရေးအသားမှာ ထိုခေတ်ကပြဇာတ် အရေးအသားပုံစံဖြစ်သည့် လင်္ကာစကားပြေ နှစ်ထွေရော အရေးအသားပင် ဖြစ်သော်လည်း ကဗျာလင်္ကာမမြောက်သော ကာရန်နဘေများကို တွေ့ရပါသည်။” (၁၉၉၅၊ စာ၁၀၄) ဟူ၍ဝေဖန်ထားသည်။ စာရေးသူသည် ပြဇာတ် အရေးအသားနှင့် ပတ်သက်၍ ထိထိမိမိ ဝေဖန်သုံးသပ်နိုင်သည်။

စာရေးသူသည် ထိုခေတ်က ရုပ်သေးသဘင်၊ ဇာတ်သဘင်ကပြရန် ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ကွက် ဖန်တီးကြပြီး ဇာတ်ဝင်စကားပြောခန်းတို့ဖြင့် ဖန်တီးကြရာ “ထားဝယ်ရာဇဝင် ပြဇာတ်”တွင်လည်း ထိုကဲ့သို့သော ဇာတ်ကွက်မျိုးပါဝင်ကြောင်းကို ဥပမာသာဓကပြကာ ရှင်းလင်းဖွင့်ဆို (Interpretation) ခြင်းကို ပြုလုပ်ထားသည်။ ပြဇာတ်၏ အရေးအသားပိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ ဤသည်မှာ “ပြဇာတ်ရေးသူက အလွမ်း တစ်လှည့် အသောတစ်လှည့် ရေးဖွဲ့ထားသည်ဟု ဆိုသော်လည်း တကယ်တမ်းတွင် အလွမ်းကပိုနေသည်။ ဒွေးချိုးနှင့်ငို၊ လေးချိုးနှင့်ငို၊ လေးကြောနှင့်ငို၊ လေးကြောနှင့် ထပ်ကွန်နှင့် စသည်ဖြင့် အငိုမျိုးစုံလှသည်။” (၁၉၉၅၊ စာ ၁၀၅) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “နတ်ပျက်နှင့် ကွာစိတို့၏ အတင်းကလိထိုးသော ပြက်လုံးနှင့် ချက်အောက်က မတက်သော ပြက်လုံး များကလည်း နေရာခပ်များ များယူထားသေးသည်။”(၁၉၉၅၊ စာ ၁၀၅)ဟူ၍လည်းကောင်း ဝေဖန်တင်ပြ ထားသည်။

စာရေးသူသည် ဝေဖန်ရာတွင် အကောင်းကိုသာမက အားနည်းချက်ကိုပါ ထုတ်ဖော်ဝေဖန် တင်ပြသွားနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် စာတစ်ပုဒ်၏ကောင်းခြင်း၊ ဆိုးခြင်းများ အထင်အရှား ပေါ်လွင်လာရ သည်။ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ဝေဖန်နိုင်မှု အားကောင်းသည်။ ထိုသို့ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ဝေဖန်နိုင်မှသာ စာပေ အဆင့်အတန်း တိုးတက်မြင့်မားလာမည် ဖြစ်သည်။

ထို့နောက် စာရေးသူသည် နောက်ခံ၊ ဇာတ်လမ်းဖန်တီးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ထားသည်မှာ “စာရေးဆရာသည် ထားဝယ်မင်းဆက်(မြို့ဝန်)များစာရင်းကို ပြခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ထားဝယ်ဒေသ ရှိ ဘုရားပုထိုးများ၏ သမိုင်းနှင့် ကျေးရွာအမည်များကို ဆက်စပ်၍ ဇာတ်လမ်းနှင့် လိုက်ဖက်အောင် ထည့်သွင်းထားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရာဇဝင်သဘောကို ပိုမိုသက်ရောက်စေ လိုပုံရပါသည်။” (၁၉၉၅၊ စာ ၁၀၆)ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ကောင်းသည့်အချက်ကို ထောက်ပြဝေဖန်ရာတွင်လည်း အချက်အလက် ခိုင်ခိုင်လုံလုံ ဝေဖန်တင်ပြနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကြောင်းကျိုးယုတ္တိရှိကာ လက်ခံနိုင်ဖွယ်ကောင်းသော ဝေဖန်ရေးပင် ဖြစ်သည်။

စာရေးသူသည် နောက်ဆုံးတွင် ထားဝယ်ရာဇဝင်ပြဇာတ်၏တန်ဖိုးကို ထုတ်ဖော်တင်ပြထား သည်။ “ကာလကပြဇာတ်ဖတ်ပရိသတ်နှင့် ဇာတ်ပွဲကြည့်ပရိသတ် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးပရိသတ်များ မျက်ရည်စမ်းစမ်းဖြင့် ကြည့်ကြရမည့် ပြဇာတ်ဖြစ်သည်ဟု ရဲရဲကြီးဆိုလိုက်ချင်ပါသည်”(၁၉၉၅၊ စာ

၁၀၆) ဟူ၍ ဝေဖန်တင်ပြထားသည်။ စာရေးသူသည် သူ၏ဝေဖန်သုံးသပ်ချက်ကို ရဲရဲဝံ့ထုတ်ဖော် တင်ပြနိုင်သည်။

ဤဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးတွင် “ထားဝယ်ရာဇဝင်ပြဇာတ်”၏ ပြဇာတ်အရေးအသား၊ ဖန်တီးပုံ တို့ကို အဓိကထား ဝေဖန်ထားသဖြင့် အတွင်းဝေဖန်ရေး၊ ဝေဖန်ရေးသစ်နည်းကို အသုံးပြုထားသည်။ စာပေကို ချဉ်းကပ်လေ့လာရာတွင် DIV နည်းကို အသုံးပြုထားသည်။ ထို့သို့ လေ့လာတင်ပြထားသော ကြောင့် “ထားဝယ်ရာဇဝင်ပြဇာတ်”၏ အားနည်းချက်၊ အားသာချက်တို့ကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စွာ လေ့လာနိုင်လာသည်။ ထို့ပြင် စာရေးသူ၏ ကောင်းခြင်း၊ ဆိုးခြင်းကို သုံးသပ်ဝေဖန်နိုင်သည့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန် ဝေဖန်နိုင်မှုကို တွေ့ရပါသည်။

မောင်သာနိုး၏ “ရတုစာဆိုကြီးများ-၂” ဆောင်းပါးကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသ ၏ ကလောင်အစွမ်းကို လေ့လာတင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် ဆရာတော် သီလဝံသ၏ ရတုဖန်တီးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဝေဖန်ထားသည်မှာ “ဆရာတော်သီလဝံသဟာ အခြားရဟန်းစာဆိုတွေ ထက်ကို လောကုတ္တရာ ဆန်တယ်။ သူရေးခဲ့တဲ့ ရတုအားလုံး တရားသံဝေဂနှင့် ဆက်နွယ်နေပြီး အချာပဝရချီ တောင်တွင်းမြို့ဖွဲ့ တစ်ပုဒ်ပဲ လောကီဘက်လုနေပါတယ်။” (၁၉၉၅၊ စာ ၁၃၅) ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် အကြောင်းအရာပိုင်း ဖန်တီးရေးဖွဲ့မှုနှင့် ပတ်သက်၍ သုံးသပ်ဝေဖန်ထား သည်။ လောကုတ္တရာဆန်သည်ဟူသော သုံးသပ်ချက်ကို ချမှတ်ပေးနိုင်သည်အထိ ဝေဖန်ထားသည်။ အကြောင်းပြချက်၊ သက်သေသာဓကကိုလည်း ထုတ်ဖော်တင်ပြကာ ဝေဖန်ပေး နိုင်သည်။

စာရေးသူက ဆရာတော်၏လေသည် တည်ကြည်ခုံညားသည့်အသွင်ကို ဆောင်သည်ဟု ဖော်ပြ ခြင်း(Description)ကို ပြုလုပ်ထားသည်။ ထို့နောက် ဝေဖန်ထားသည်ကို ခိုင်မာစေရန်သက်သေ အထောက်အထားနှင့် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားသည်။ ဤသည်မှာ လုလင်လုံမတို့ သဘော သဘာဝပြောဆိုကြ တာကိုပဲရွယ်လူးခင်ညို သွေးကြဉ်းဆိုသော်၊ သံချိုခင်ဦး ပျံ့ပျူးသာယာ၊ ပြန်ပိမ့်နာလော့ ပမာထုံးစံ၊ စသည်ဖြင့် နွဲ့သံချွေသံမပါ ခုံခုံညားညားကြီး ဖွဲ့ထားတော့တယ်။ (၁၉၉၅၊ စာ ၁၃၅) ဟူ၍ ဝေဖန်ပြထား သည်။ စာရေးသူသည် ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ထူးခြားမှုကို ထုတ်ဖော်တင်ပြနိုင်သည်အထိ ဝေဖန်ပေးနိုင် သော စာဆို၏ဝေဖန်ရေးစွမ်းရည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

နေ့တိုင်းမှန်ချီရတုတွင် ဆရာတော်၏အရေးအဖွဲ့စွမ်းရည်နှင့် ပတ်သက်၍ “ဆရာတော်စကား လုံးတွေ ပိုင်နိုင်ပုံ၊ သူနေရာနဲ့သူ ရွေးချယ်သုံးတတ်ပုံ၊ စကားလုံးတွေ ထပ်တန်ထပ်၊ ဖြတ်တန် ဖြတ်ကာ မိမိဖော်ကျူးလိုတဲ့ ရုပ်ပုံ ဖော်ကျူးသွားပုံတို့ကို တွေ့ကြရတယ်။ အလွန်လှသလောက် ထိမိတဲ့နိမိတ်ပုံ များကိုလဲ ဆရာတော်ရဲ့ သံဝေဂကဗျာများမှာ တွေ့ရတယ်။”(၁၉၉၅၊ စာ ၁၃၆) ဟူ၍ဝေဖန်တင်ပြ ထားသည်။ ဝေဖန်ရေးဆရာသည် အရေးအဖွဲ့ပိုင်းကို ဝေဖန်ရာတွင် ထိထိမိမိဝေဖန်ပေးနိုင်သည်။ ဆရာတော်၏ အရေးအဖွဲ့စွမ်းရည်ကို ထင်ရှားလာအောင် ဝေဖန်သုံးသပ်နိုင်သည်။ ဝေဖန်ရာတွင်လည်း ဆရာတော်၏ထိမိပြောင်မြောက်သော ကဗျာအရေးအဖွဲ့ပိုင်းကို ဖော်ပြ၍ သက်သေအထောက်အထား ခိုင်စွာ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြဝေဖန်ထားသည်။

“ဂါမဝါသီ”ချီအပိုဒ်နှင့် ပတ်သက်၍ စာရေးသူ၏ ဝေဖန်တင်ပြမှုမှာ “တစ်ကိုယ်တည်း တောရပ် မိုးကာ တရားကျင့်နေတဲ့သူတော်စင်ရဲ့ သရုပ်သဏ္ဌာန်ကို စကားလုံးတွေနဲ့ ဖန်ဆင်းပြထားပုံ ဟာထိမိလှ

တယ်။ စကားလုံးတွေထပ်ထားတာ သွက်လက်တဲ့ ၄-၂ကာရန်စနစ်ချည်း မှန် မှန်ယူထား တာတွေက သူတော်စင်ရဲ့ မြဲမြံတည်ကြည်ပုံ၊ နေ့စဉ်ရက်ဆက် ဒီဘဝချည့် တောက်လျှောက်နေရပုံကို ပေါ်လွင်စေ တယ်။” (၁၉၉၅၊ စာ ၁၃၇) ဟူ၍ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် အရေးအဖွဲ့ပိုင်းကို ဝေဖန်ရာတွင် ဆရာတော်၏အရေးအဖွဲ့ပိုင်းထိမိ ပြောင်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းပြချက်ကို ထုတ်ဖော်တင်ပြကာ ဝေဖန်ထားသည်။ ကြောင်းကျိုးယုတ္တိရှိရှိ ဝေဖန်သုံးသပ်နိုင်သည်။ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျမှုရှိသော ဝေဖန်ရေး စွမ်းရည်ပင်ဖြစ်သည်။

ဆောင်းပါး၏အဆုံးတွင် “သံဝေဂရတုတို့ကြောင့်သာ မြန်မာဂန္ထဝင် ကဗျာလောကမှာ ကြီးမားတဲ့ စာဆိုတော်တစ်ဆူအဖြစ် ရပ်တည်နေတာ ဖြစ်တယ်။”(၁၉၉၅၊ စာ၁၃၇)ဟူ၍ တန်ဖိုးကိုထုတ်ဖော် တင်ပြရာတွင် အကြောင်းပြချက်ခိုင်လုံစွာ ထုတ်ဖော်ဝေဖန်ထားသည်။ စာရေးသူ၏ ဝေဖန်ရေးတွင် ထူးခြားမှုမှာ ဝေဖန်မှုတစ်ခုကို ပြုလုပ်ရာတွင် အကြောင်းပြချက်ပေးကာ ဝေဖန်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ကဗျာ၏အတွင်းစာသားကိုသာ ဝေဖန်မှုပြုလုပ်ထားသောကြောင့် အတွင်းဝေဖန်ရေး၊ ဝေဖန် ရေးသစ်ကို အသုံးပြုထားသည်။ စာရေးသူသည် စာပေကိုလေ့လာရာတွင် DIV နည်းကို အသုံးပြုထား သည်။ ထို့ကြောင့် ဆရာတော်ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ရတုကဗျာတို့၏ အနှစ်သာရတို့ အထင်အရှား တွေ့ရှိလာရသည်။ တန်ဖိုးကို ထုတ်ဖော်ဝေဖန်ရာတွင် ကြောင်းကျိုးယုတ္တိခိုင်မာစွာ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ဝေဖန်နိုင်သည့် ဝေဖန်ရေးစွမ်းရည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းသည် (၁၉၉၅)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်၊ အတွဲ(၂)၊ အမှတ်(၆)တွင် ဖော်ပြထားသော ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ လူမှုရေးအခြေပြ ဝေဖန် ရေးနည်းကို လူထုဒေါ်အမာ၏ မကြိုက်တဲ့စကားအသုံးအနှုန်းများ ဆောင်းပါတွင် အသုံးပြုထားသည်။ ထို့သို့ လူမှုရေးကို အခြေပြဝေဖန်ထားသောကြောင့် စကားအသုံးပြုမှုသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ် မူတည်ပုံ၊ စကားသုံးမှန်ကန်စွာ အသုံးပြုခြင်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံး တာဝန်ရှိပုံကို ပေါ်လွင် လာစေသည်။ အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်အောင် ဝေဖန်ထားနိုင်သည်။ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျမှုရှိပြီး ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့ကို စာဖတ်သူကို သိရှိစေသည်။

အဆက်အစပ်ပြုဝေဖန်ရေးနည်းကို ဒေါက်တာမတင်ဝင်း၏ ကျွန်မရေးချင်တဲ့ကလေးစာပေနှင့် မင်းသိုက်မွန်၏ ဟင်းလင်ပြင်တစ်ခုကြေကွဲမှုဆောင်းပါးတွင် တွေ့ရသည်။ ဒေါက်တာမတင်ဝင်းသည် ကလေးစာပေကို ဝေဖန်ရာတွင် ဖြတ်သန်းခဲ့ရသော ငယ်ဘဝနှင့် ဆက်စပ်ကာ ဝေဖန်ထား သောကြောင့် ခေတ်အဆက်ဆက် ကလေးစာပေအခြေအနေမှာ ပေါ်လွင်လာရသည်။ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ဝေဖန်နိုင်ပြီး ကလေးစာပေ မြှင့်တင်ရမည့်အသိကိုပါ ပေးနိုင်သည်။ မင်းသိုက်မွန်သည် မောင်လူမှိန်၏ကဗျာကို ဝေဖန် ရာတွင် ကဗျာဆရာ၏ဘဝနှင့် ဆက်စပ်ကာ ဝေဖန်ထားသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးခင်မင်မှု၊ လေးစားမှုတို့ ရောစွက်သွားကာ ဝေဖန်ရေးကို အားနည်းသွားစေသည်။

အတ္ထုပ္ပတ္တိအခြေပြုဝေဖန်ရေးကို မောင်မောင်အေး(စစ်ကိုင်း)၏ သတိုးပီယဘဝနှင့်စာဆောင်းပါးတွင်တွေ့ရသည်။ ဘဝအတ္ထုပ္ပတ္တိကို ဖော်ပြထားသော်လည်း ဘက်လိုက်မှုနည်းပြီး ကြောင်းကျိုးဆက်စပ်ကာ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျဝေဖန်နိုင်သည်။ အတွင်းဝေဖန်ရေး၊ ဝေဖန်ရေးသစ်ကို မောင်လေးတင့်၏ ဆရာခဏ်ထားဝယ်ရာဇဝင်ပြဇာတ်တွင် တွေ့ရသည်။ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်ကို ထုတ်ဖော်ဝေဖန်နိုင်သည်။ ဝေဖန်ရေးသဘောပီသမှုရှိသည်။ မောင်သာနိုး၏ ရတုစာဆိုကြီးများ-၂တွင်လည်း အတွင်းဝေဖန်ရေး၊ ဝေဖန်ရေးသစ်ကို အသုံးပြုထားသည်။ ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ရတုစာပေလက်ရာကိုကောင်းစွာ ဝေဖန်အကဲဖြတ်နိုင်သည်။

ဝေဖန်သူတို့သည် စာပေတစ်ရပ်၊ အကြောင်းအရာတစ်ရပ်ကို ဝေဖန်ခြင်းဖြင့် စာပေတန်ဖိုး၊ အကြောင်းအရာ၏တန်ဖိုးကို ပေါ်လွင်စေသည်။ လူထုဒေါ်အမာ၊ ဒေါက်တာမတင်ဝင်းတို့သည် ဝေဖန်ရာတွင် ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခြင်းအသိကိုပါ ပေးသွားနိုင်သည်။ ထိုသို့အကဲဖြတ်ဝေဖန်ခြင်းသည် စာပေအတွက်၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ပို၍အကျိုးဖြစ်စေသည်။ ထို့ကြောင့်ဝေဖန်အကဲဖြတ်ရာတွင် တန်ဖိုးကို ကြောင်းကျိုးယူတ္တိရှိရှိ၊ ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ အကဲဖြတ်ရမည်သာမက စာဖတ်သူကို အသိရရှိနိုင်သည်အထိ ဝေဖန်ရပေမည်။ ထို့ကြောင့် ဝေဖန်ရေးသည် စာပေအတွက်၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် အရေးကြီးသည်ကို လေ့လာသိရှိရပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် (၁၉၉၅)ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် စာပေဂျာနယ်၊ အတွဲ(၂)၊ အမှတ်(၆)တွင် ဖော်ပြထားသော ဝေဖန်ရေးဆောင်းပါးများကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဝေဖန်ရေးကို လေ့လာလိုသူတို့အတွက် တစ်စုံတစ်ခုသော အတိုင်းအတာအထိ အကျိုးသက်ရောက်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ဇေယျ၊ (၁၉၆၂)။ *မြန်မာ့မျက်ပွင့်စာစလေ့* ။ ရန်ကုန်၊ ထိန်ဝင်းစာပေ။
- ဇော်ဇော်အောင်၊ (၂၀၀၄)။ *ဇော်ဇော်အောင်ဖတ်စာ* ။ ရန်ကုန်၊ နှင်းဦးလွင်စာပေ။
- တာရာ၊ ဒဂုန်၊ (၂၀၀၄)။ *အလှပေဒ* ။ ရန်ကုန်၊ စစ်သည်တော်စာပေ။
- တာရာ၊ ဒဂုန်၊ (၂၀၁၅)။ *စာပေဝေဖန်ရေး* ။ ရန်ကုန်၊ နေရီရီစာအုပ်တိုက်။
- တင်ဝင်း၊ မ၊ ဒေါက်တာ၊ (၁၉၉၅)။ *ကျွန်မရေးချင်တဲ့ကလေးစာပေ* ။ စာပေဂျာနယ်၊ အမှတ်-၆၊ အတွဲ-၂၊ ၁၁၃-၁၁၆။
- တက်တိုး၊ (၁၉၈၆)။ *ဝေဖန်ရေးစာပေစာတမ်းများ(ပထမတွဲ)* ။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။
- မင်းသိုက်မွန်၊ (၁၉၉၅)။ *ဟင်းလင်းပြင်အသစ်တစ်ခုကြော့ကွဲမှု* ။ စာပေဂျာနယ်၊ အမှတ်-၆၊ အတွဲ-၂၊ ၁၂၈-၁၃၁။
- မောင်အေး၊ မောင် (၁၉၉၅)။ *သတိုးပီယ၏ဘဝနှင့်စာပေ* ။ စာပေဂျာနယ်၊ အမှတ်-၆၊ အတွဲ-၂၊ ၁၃၂-၁၃၄။
- မြဇင်၊ (၁၉၈၆)။ *ဝေဖန်ရေးစာပေစာတမ်းများ(ပထမတွဲ)* ။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။
- မြန်မာစာအဖွဲ့၊ (၂၀၀၈)။ *မြန်မာအဘိဓာန်* ။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။
- လေးတင့်၊ မောင်၊ (၁၉၉၅)။ *ဆရာခဏ် ထားဝယ်ရာဇဝင်ပြဇာတ်* ။ စာပေဂျာနယ်၊ အမှတ်-၆၊ အတွဲ-၂၊ ၁၀၂-၁၀၆။
- သာနိုး၊ မောင်၊ (၁၉၉၅)။ *ရတုစာဆိုကြီးများ ၂* ။ စာပေဂျာနယ်၊ အမှတ်-၆၊ အတွဲ-၂၊ ၁၃၅-၁၃၇။

ဟိန်းလတ်၊ (၁၉၉၅)။ *ဟင်နရီဂျိမ်းစ်နှင့် သူ၏ဝတ္ထု*။ စာပေဂျာနယ်၊ အမှတ်-၆၊ အတွဲ-၂၊ ၁၅၉-၁၆၂။

အမာ၊ ဒေါ်၊ လူထု၊ (၁၉၉၅)။ *မကြိုက်တဲ့စကားလုံးအသုံးအနှုန်းများ*။ စာပေဂျာနယ်၊ အမှတ်-၆၊ အတွဲ-၂၊ ၃၉-၄၀။

အင်တာနက်အကိုး

[https:// dictionary.cambridge.org](https://dictionary.cambridge.org)

<https://www.masterclass.com/articles/literary-theory-explained>

နောက်ဆက်တွဲ

စဉ်	ကိုးကားသည့်ကောက်နုတ်ချက်များ	ကိုးကားသည့် စာမျက်နှာ
၁	the act of giving your opinion or judgment about the good or bad qualities of something or someone, especially books, films, etc.: https:// dictionary.cambridge.org	
၂	Literary criticism is the comparison, analysis, interpretation, and evaluation of works of literature. Literary criticism is necessarily an opinion, supported by evidence, relating to the theme, style, setting or historical or political context. Literary criticism may have a positive or negative bias and a study of an individual piece of literature or an author's body of work. (https://www.masterclass.com/articles/literary-theory-explained)	

အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများမှ လှည့်ကွက်ပါသောဝတ္ထုတိုများလေ့လာချက်

အေးသန္တာဝင်း^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစာပေနယ်ပယ်ရှိ ဝတ္ထုတိုကဏ္ဍလာ အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများမှ လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ အလေ့လာခံအဖြစ် အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများပေါင်းချုပ်(၂၀၁၇ခုနှစ်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ)ကို သတ်မှတ်ပါသည်။ စာတမ်းတွင် ဝတ္ထုတိုဝေါဟာရ၊ သဘောသဘာဝကို ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာရာတွင် တွေ့ရသော လှည့်ကွက်သဘောကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။ အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများတွင် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည့်လှည့်ကွက်များကို အသုံးပြုကာ ဇာတ်လမ်းဆင်ပြီး ဝတ္ထု၏အာဘော်ကို ဆက်စပ် တင်ပြထားပါသည်။ ဝတ္ထုတွင် ဇာတ်လမ်းဖန်တီးရာတွင် လှည့်ကွက်၏အရေးပါပုံကို သိရှိစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်ပါသည်။ နည်းနာအနေဖြင့် အချက်အလက် လေ့လာဆန်းစစ်နည်း၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာနည်းတို့ကို အသုံးပြုထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ- ဝတ္ထုတို၊ ဇာတ်လမ်း၊ လှည့်ကွက်၊ အာဘော်။

၁။ နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများမှလှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာတင်ပြထားသည့် စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဝတ္ထုသည် စိတ်ကူးဖြင့် ဖန်တီးရေးဖွဲ့ထားသော စာပေလက်ရာတစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း လက်တွေ့ဘဝတွင် လူတို့တွေ့ကြုံခံစားနေရသော အဖြစ်အပျက်များကို အခြေခံ၍ လူတို့စိတ်ဝင်စားအောင် ရသမြောက်အောင်၊ ဆွဲဆောင်မှုရှိလာအောင် ဖန်တီးရေးသားရပါသည်။ ထိုသို့ ဆွဲဆောင်မှုရှိလာအောင် ရေးသားရာတွင် ဇာတ်လမ်းတွင် လှည့်ကွက်သုံး၍ ရေးသားခြင်းသည် စာဖတ်သူကို မချင့်မရဲဖြစ်စေပြီး စိတ်ဝင်စားမှု ပိုစေပါသည်။ စာရေးသူတို့သည် မိမိတို့၏ အတွေးအမြင်၊ စိတ်ကူးများကို ဇာတ်လမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဇာတ်ဆောင်ဖြင့် လည်းကောင်း ပေးတတ်ကြပါသည်။ ထိုအတွေးအမြင်၊ စိတ်ကူးများသည် ဝတ္ထု၏ အာဘော်တွင် ထင်ဟပ်နေတတ်ပေသည်။ အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများတွင်လည်း လှည့်ကွက်များမှတစ်ဆင့် စာရေးသူ၏အာဘော်ကို ထင်ဟပ်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုတွင် လှည့်ကွက်ထည့်သွင်းဖန်တီးမှုသည် ဇာတ်လမ်းကို မည်သို့အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသနည်းဟူသော သုတေသနမေးခွန်း ပေါ်ထွက်လာပါသည်။ ဝတ္ထုတိုများ၏ လှည့်ကွက်ထည့်သွင်းဖန်တီး ရေးသားခြင်းသည် ဇာတ်လမ်းအတွက် အရေးပါကြောင်း သိရှိစေလိုသောကြောင့် ဤစာတမ်းကို ပြုစု ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများမှ လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုများကို ဇာတ်လမ်းအင်္ဂါရပ်အလိုက် ခွဲခြားတင်ပြသွားပါမည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းကို ရေးသားရန်အတွက် ဇာတ်လမ်းအင်္ဂါရပ်နှင့်ပတ်သက်သော စာအုပ်၊ စာတမ်းများကိုလေ့လာဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ဝတ္ထုတိုအဖွဲ့သည် စာရေးသူ၏အာဘော်ကို တင်ပြရန်အတွက် အဖြစ်အပျက်

^၁ မြန်မာစာပေ၊ မန္တလေးတက္ကသိုလ်

တို့ကို ဇာတ်လမ်းဆင်ကာ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ အမူအရာမှတစ်ဆင့် ရသမြောက်အောင် သရုပ်ဖော်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသော ဇာတ်လမ်းများတွင် လှည့်ကွက်ကို သုံးကာဖန်တီးထားသော ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာရန်အတွက် ဤစာတမ်းကို ပြုစုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းကိုတင်သွင်းရန် လှည့်ကွက်ထည့်သွင်း ဖန်တီးမှုနှင့်သက်ဆိုင်သော စာအုပ်များကို ရှာဖွေဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။

မမိုးမြေ(၂၀၁၇)၏ ဝတ္ထုတိုသဘောတရားဝတ္ထုတိုဖန်တီးရေးသားမှုအတတ်ပညာ စာအုပ်တွင် ဇာတ်လမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ချဉ်းကပ်ပုံနည်းနာများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထိုစာအုပ်တွင် ဇာတ်လမ်းဆင်ရာ၌ လှည့်ကွက်သုံးကာ ဖန်တီးနိုင်ကြောင်းတို့ကို လေ့လာပြထားပါသည်။ ထိုစာအုပ်မှ လှည့်ကွက်သုံး၍ ဇာတ်လမ်းဆင်ပုံကို နည်းယူခဲ့ပါသည်။

အောင်သင်း(၂၀၀၉)၏ ဝတ္ထုရေးရာဆောင်းပါးများ စာအုပ်တွင် ဇာတ်လမ်းခွန်အားနှင့် ပတ်သက်၍ဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းအားကောင်းစေရန် နှစ်သက်စေရန်နည်းလမ်းကို သုံးကာ ဇာတ်လမ်းဆင်ရသည်ဟုဆိုပါသည်။ ထို့ကြောင့်ဇာတ်လမ်းဆင်ရာတွင် လိုအပ်သောနည်းများအကြောင်းကို သိရှိခဲ့ရပါသည်။

အောင်လင်း(၁၉၇၂)၏ မဟာစာနိဒါန်းစာအုပ်တွင် ဇာတ်လမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဇွတ်ဖန်တီး၍ မရကြောင်း၊ ဇာတ်လမ်းပျော့ပျောင်းရန်လိုကြောင်း၊ ပျော့ပျောင်းမှုရှိမှ အချိတ်အဆက် ပိုအဆင်ပြေနိုင်ကြောင်းတို့ကို ဖတ်ရှုခဲ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်လမ်းအချိတ်အဆက်ဆင်ရာတွင် လိုအပ်သလို နည်းနာထည့်သွင်းနိုင်ပုံကို နည်းယူခဲ့ပါသည်။

ထို့ပြင်ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းဆင်ရာတွင် အသုံးပြုသည် နည်းနာများကို လေ့လာရန်အတွက် ဝတ္ထုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် ပါရဂူကျမ်းများကျမ်းများ၊ စာတမ်းများကိုလည်းလေ့လာ ဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၉ ခုနှစ်ပါရဂူဘွဲ့အတွက် မမင်းမင်းသန်းတင်သွင်းသော **ကြယ်နီ၏ ကိုတံငါဝတ္ထုတိုများမှ ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှုအတတ်ပညာ လေ့လာချက်ကျမ်းသည်** ဝတ္ထုတိုဖန်တီးမှုအတတ်ပညာ သဘောသဘာဝ၊ ဇာတ်လမ်းဖန်တီးမှု အတတ်ပညာ၊ ဇာတ်ဆောင်စရိုက်ဖန်တီးမှုအတတ်ပညာ၊ နောက်ခံဝန်းကျင်ဖန်တီးမှု အတတ်ပညာတို့ကို အသေးစိတ်လေ့လာ တင်ပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဘဝသရုပ်ဖော်ဝတ္ထုများကို အများဆုံးရေးသားသော စာရေးသူ၏ ဝတ္ထုတို များတွင် လှည့်ကွက်များဖြင့် ဖန်တီးသောဝတ္ထုတိုများကို စာတမ်းပြုစုလိုသော ဆန္ဒရှိခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အသုံးပြုမည့် နည်းနာတို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် သုတေသနလမ်းညွှန် စာအုပ်များကိုလည်း ဖတ်ရှုလေ့လာခဲ့ပါသည်။

၃။ နည်းနာ

ဤစာတမ်းသည် အောင်လင်း၏လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အသုံးပြုမည့် ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာနှင့် သုတေသနနည်းနာများကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။

၃၊ ၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစာပေနယ်ပယ်ရှိ စကားပြေကဏ္ဍတွင်ပါသော အောင်လင်း၏ဝတ္ထုတိုများမှ လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်သည်။ ဇာတ်လမ်းအင်္ဂါရပ်များ၌ လှည့်ကွက်ထည့်သွင်း ဖန်တီးထားသော ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာတင်ပြမည်ဖြစ်သည်။ ရသစာပေဖြစ်သော ဝတ္ထုတိုများကို ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ဆောင်များဖြင့် ဖန်တီးပုံဖော်ရပါသည်။ စာရေးသူသည် မိမိပတ်ဝန်းကျင်လောကရှိ ဖြစ်ပျက်နေသော အဖြစ်အပျက်များ၊ အကြောင်းအရာများကို ဝတ္ထုတွင် အဘော်အဖြစ် ထင်ဟပ်ရေးသား လေ့ရှိသည်။ စာရေးသူသည် ထိုအဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်းအရာများကို စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်အောင် ဇာတ်လမ်းဆင်ကာ တင်ပြလေ့ရှိသည်။ ဇာတ်လမ်းတွင် လှည့်ကွက်မှ တစ်ဆင့် စာဖတ်သူအား မချင့်မရဲဖြစ်စေပြီး နှစ်သက်ခြင်းဖြစ်စေကြောင်း သိရှိစေရန် ဤစာတမ်းကို ပြုစုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများ၌ လှည့်ကွက်နည်းသုံးကာ ဇာတ်လမ်းဆင် ထားပုံများကို ဇာတ်လမ်းအင်္ဂါရပ်များနှင့် ချဉ်းကပ်လေ့လာ တင်ပြထားပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၁။ ဝတ္ထုတိုဝေါဟာရ၊ သဘောသဘာဝ

ရသစာပေအဖွဲ့ပုံသဏ္ဌာန်တွင် ပါဝင်သော ဝတ္ထုတိုသည် လူကြိုက်များသော စာပေဖြစ်သည်။ ထိုလူကြိုက်များသော ဝတ္ထုတိုများကို ဖန်တီးရေးဖွဲ့ရာတွင် ရသမြောက်အောင် အားထုတ်လေ့ရှိပါ သည်။ စာရေးသူသည် လောက၌ ဖြစ်ပျက်နေသော အကြောင်းအရာအဖြစ်အပျက်တို့ကို ရေးသားရာတွင် စေတနာရည်ရွယ်ချက်များထားကာ ဖန်တီးကြပါသည်။

ဝတ္ထုတိုဝေါဟာရနှင့် ပတ်သက်၍ ဝတ္ထုရေးလိုသော်(၂၀၁၆)စာအုပ်တွင် သူရိယကန္တက ဝတ္ထုတိုဆိုသည်မှာ တစ်ထိုင်တည်းနှင့် အစအဆုံး လွယ်ကူစွာ ဖတ်နိုင်သော အရေးအသားမျိုးဖြစ်သည် (၂၀၁၆၊ စာ ၁၆၇) ဟူ၍ စာဖတ်ချိန်ကို အခြေခံ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ပါမောက္ခဦးမျိုးမင်းက

ဝတ္ထုတိုဟူသည် တိုရမည်။ အာရုံပြန့်ကျဲမှုမရှိဘဲ အချက်တစ်ချက်ပေါ်တွင် စူးစိုက်နိုင်လောက်အောင် ဝတ္ထုဇာတ်အိမ်တည်ထားရမည်။ စာဖတ်သူ၏ စိတ်အာရုံကို နက်နဲစွာ ဆွဲဆောင်နိုင်ရမည်။(၁၉၆၅၊ စာ ၁၃)

ဟု အဓိကပုံစံနှင့် ပါဝင်ရမည့်အချက်ကို အခြေခံ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ဒဂုန်တာရာက

ဝတ္ထုတိုဆိုသည်ကား ဝတ္ထုစာသား အတိုင်းအထွာတိုခြင်း၏ အနက်ကိုယူခြင်းမဟုတ် သည်ကိုသိလာရ၏။ အတွေးအခေါ်တစ်ခု၊ အဖြစ်အပျက်တစ်ခု၊ အကြောင်းအရာတစ်ခု၏ ကြီးကျယ်လေးနက်ခြင်းကို ဖော်ပြခြင်းပင်ဖြစ်၏။ အနည်းဆုံးသော အချိန်ကာလအတွင်း ဥပမာ တရက်၊ တည၊ တနေ့ စသည့် ကာလအချိန်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပျက်သည့် အဖြစ်အပျက်တစ်ရပ်ကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။(၁၉၆၇၊ စာ ၂၃၃)

ဟု ဝတ္ထုတိုတွင် ပါဝင်ရမည့် အကြောင်းအရာကို အဓိကထား၍ လည်းကောင်း၊ မင်းကျော်က

ဝတ္ထုတိုဟူသည် အတိုတောင်းဆုံးအချိန်ပိုင်းအတွင်း အနည်းဆုံး ဇာတ်ဆောင်တို့၏ လှုပ်ရှားမှု (သို့မဟုတ်)အဖြစ်အပျက်(သို့မဟုတ်)အာရုံခံစားမှုကို စာလုံးအရေအတွက်

အနည်းနိုင်ဆုံးဖြင့် ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရေးဖွဲ့တင်ပြသော လူ့အကြောင်းစာတို့ကို
ဝတ္ထုတိုဟုဆိုရလျှင် မှားလိမ့်မည် မထင်ပါ။(၂၀၁၅၊ စာ ၁၂၀)

ဟု ဝတ္ထုပါအကြောင်းအရာနှင့် အရေးအသားကို အဓိကထား၍လည်းကောင်း၊ မောင်ထင်က

ဝတ္ထုတိုအဖွဲ့သည် ယေဘုယျအားဖြင့် အကြောင်းအရာတစ်ခု ဖြစ်ရပ်တစ်ခု၊ လုပ်ရပ်
တစ်ခု၊ စိတ်ကူးတစ်ခု၊ ဆင်ခြင်ပုံတစ်ခု၊ အတွေးအခေါ်တစ်ခုစသည်ဖြင့် တစ်ခုသော
အချက်ကို ဗဟိုမဏ္ဍိုင်ပြု၍ ဖွဲ့ဆိုသောအဖွဲ့ဖြစ်သည်။(၂၀၁၅၊ စာ ၂၂၇-၂၂၈)

ဟုဝတ္ထုအကြောင်းအရာကို အခြေခံ၍လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ဖော်ပြပါပညာရှင်တို့၏
အဆိုအမိန့်တို့အရ ဝတ္ထုတိုဟူသည်မှာ အဖြစ်အပျက်၊ အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို အချိန်တိုအတွင်း
သိနိုင်စေရန် ဇာတ်ဆောင်နည်းနည်းဖြင့် ပုံဖော်ရေးသားထားသော နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည့် စကားပြေ
အဖွဲ့တစ်မျိုးဟု ယူဆမိပါသည်။

၃.၁.၂။ လှည့်ကွက်

ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းဖန်တီးရာတွင် မြှုပ်ကွက်၊ လှည့်ကွက်တို့ကို သုံးကာ ဇာတ်လမ်းကို စိတ်ဝင်စား
အောင် ဖန်တီးလေ့ရှိပါသည်။ ဇာတ်လမ်းတွင် မြှုပ်ကွက်ကို သိသိသာသာထည့်သွင်းခြင်းမပြုဘဲ
မြှုပ်ကွက်မှန်းမသိအောင် ထည့်သွင်းလေ့ရှိကြပါသည်။ ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် မြှုပ်ကွက်ကို ဖော်လိုက်
သောအခါ လှည့်ကွက်ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းတွင် လှည့်ကွက်များ သုံးခြင်းဖြင့်သိလို
ဇောနှင့် လိုက်ပါလာကြသော ပရိတ်သတ်များအတွက် မမျှော်လင့်သော အဖြေကိုသိလိုက်ရခြင်း၊
ဖြစ်နိုင်ချေရှိသောအဖြေကို ကျေကျေနပ်နပ်လက်ခံလိုက်ခြင်းစသည့် အခြေအနေမျိုးသို့ရောက်အောင်
လှည့်ကွက်များက ဖန်တီးပေးနိုင်စွမ်းရှိပါသည်။

လှည့်ကွက်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင်“လိမ်လည်လှည့်ဖျားရန် ဖန်တီးပြုမူချက်”
(၂၀၁၈၊ စာ၃၄၀)ဟုလည်းကောင်း၊ ကတ်သရင်းမိုနာနှင့် ရက်ရော့စ်တို့က

လှည့်ကွက်သည် စာဖတ်သူ၏ သိလိုစိတ်ကို တိုးပွားစေသည်။ လှည့်ကွက်သည်
ကျယ်ဝန်းသော အာရုံခံစားမှုအတွင်း အဆီအလျော်မတည့်သော ဖြစ်ရပ်များကို
အသိအမှတ်ပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။ အမှန်တကယ်ဖြစ်ရပ်နှင့် မျှော်မှန်းထားသော ဖြစ်ရပ်
တို့အကြား ဖြစ်နေသည့် အခြေအနေတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။(၁၉၉၈၊ စာ ၁၁၃)

ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် လှည့်ကွက်ဆိုသည်မှာ ဇာတ်လမ်းအတွင်း
အမှန်တကယ်ဖြစ်ရပ်နှင့် မျှော်မှန်းသည့် ဖြစ်ရပ်တို့၏ အခြေအနေကို သိလိုစိတ်ကို တိုးပွားစေရန်
ဖန်တီးခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ထို့ပြင် လှည့်ကွက်၏သဘောကို ဝတ္ထုတို၏အနှစ်သာရ ဝတ္ထုတိုရှုခင်းစာအုပ်တွင် တက်တိုးက
လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုတွေကို လူအများကြိုက်ကြသည်။ လှည့်ကွက်ပါတိုင်း
ခပ်ပေါ့ပေါ့ မဟုတ်၊ ဖတ်သူကိုလှည့်ကွက်ဖြင့် ကျေနပ်မှုပေးသည်ဟု မဆိုသာ။
အချို့မှာ အဓိပ္ပာယ်လေးနက်သည်။ အချို့မှာ လှည့်ကွက်ရအောင် ကြံဖန်၍ ဆင်ထား
ကြသည်။(၂၀၀၉၊ စာ ၄၃)

ဟုဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် လှည့်ကွက်သည် စာဖတ်သူကို စိတ်ကျေနပ်မှု ပေးရုံသာမက လေးနက်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ဆောင်ရန်အတွက်လည်း အသုံးပြုသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ထို့ပြင် လှည့်ကွက်သည် အဓိပ္ပာယ်လေးနက်စေရုံမက ဇာတ်လမ်းကိုလည်း အားကောင်းစေသည်။

ထို့နောက် ဝတ္ထုတွင် လှည့်ကွက်ဖန်တီးရာတွင် ဇာတ်လမ်းနှင့်ဆီလျော်သော၊ အသင့်ယုတ္တိရှိသော လှည့်ကွက်မျိုးဖြစ်သင့်ပုံကို ဝတ္ထုတိုသဘောတရား ဝတ္ထုတိုဖန်တီး ရေးသားမှု အတတ်ပညာ စာအုပ်တွင် မမိုးမြေက “လှည့်ကွက်သည် ဇာတ်လမ်း၏ခွန်အားကို တိုးပွား စေသည် မှန်သော်လည်း လူ့သဘာဝနှင့် ဆီလျော်သော အသင့်ယုတ္တိရှိသော လှည့်ကွက်သာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။” (၂၀၁၇၊ စာ ၁၈၂) ဟု ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုတိုဇာတ်လမ်းများတွင် စိတ်ဝင်စားအောင် လှည့်ကွက်များ ထည့်သွင်း ဖန်တီးတင်ပြရာ၌ ဇာတ်လမ်းနှင့်လိုက်ဖက်သော ဆီလျော်သော၊ အသင့်ယုတ္တိရှိသော လှည့်ကွက်မျိုး ဖြစ်သင့်သည် ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများ၌ လှည့်ကွက်သုံးကာ ဇာတ်လမ်းဆင်ပုံကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။

၃၊ ၁၊ ၃။ ဇာတ်လမ်းအင်္ဂါရပ်များ

ရသစာပေဖြစ်သည့် ဝတ္ထုတိုဖွဲ့စည်းမှုတွင် ဇာတ်လမ်းအင်္ဂါရပ်များဖြစ်သော ဇာတ်ပျိုးပိုင်း၊ ဇာတ်တက်ပိုင်း၊ ဇာတ်ထွတ်ပိုင်း၊ ဇာတ်ဆင်းပိုင်း၊ ဇာတ်သိမ်းပိုင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းတွင် အစပိုင်း၊ အလယ်ပိုင်း၊ အဆုံးပိုင်းဟုလည်း ပိုင်းခြားနိုင်ပါသည်။ စာရေးသူသည် ထိုဇာတ်လမ်း အင်္ဂါရပ်များတွင် စာဖတ်သူ စိတ်ဝင်စားအောင်၊ မချင့်မရဲဖြစ်စေအောင် လှည့်ကွက်ထည့်သွင်းကာ ဖန်တီးလေ့ရှိပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၄။ ဇာတ်ပျိုး၊ ဇာတ်နှိုး

ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်၏ အစသည် အရေးကြီးသော အင်္ဂါရပ်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ထိုဝတ္ထု၏ အစကောင်းမှသာ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်လုံးကို အဆုံးထိ ဖတ်ချင်စဖွယ်ဖြစ်အောင် စည်းရုံးခေါ်ဆောင်ရပါသည်။ အရေးကြီးသော ဝတ္ထုအစနှင့် ပတ်သက်၍ ပညာရှင်များက အမျိုးမျိုးတင်ပြထားပါသည်။

ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းတွင်ပါသော ဇာတ်ပျိုးပိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဝတ္ထုတိုသဘောတရား ဝတ္ထုတိုဖန်တီးရေးသားမှု အတတ်ပညာ စာအုပ်တွင် မမိုးမြေက

ဇာတ်ပျိုးပိုင်းသည် ဇာတ်လမ်းနှင့် စတင်မိတ်ဆက်ပေးသောအပိုင်းဖြစ်သည်။ ထိုအပိုင်းတွင် အဓိကဇာတ်ဆောင်နှင့် မိတ်ဆက်ပေးနိုင်သည်။ နောက်ခံအဖွဲ့တစ်ခုခုနှင့်လည်း စတင်နိုင်သည်။ ဇာတ်လမ်းအတွက် အသက်ဝင်လှုပ်ရှားမှုရှိသော အားပြိုင်မှု သဘောပါသော ဇာတ်ကွက်နှင့်လည်း စနိုင်သည်။ ထို့ပြင်ဇာတ်လမ်း၏ အဆုံးမှလည်း စနိုင်သည်။ ဇာတ်လမ်း၏ ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းမှလည်း စနိုင်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဇာတ်ပျိုးပိုင်းသည် စာဖတ်သူ၏စိတ်ကို စတင်စည်း ရုံးဆွဲဆောင်ရသည့် အပိုင်းဖြစ်သည်။ အကြောင်းအရာတင်ပြပုံ စိတ်ကူးစိတ်သန်းအရေးအဖွဲ့တို့ တစ်နည်းနည်းဖြင့် ဆွဲဆောင်မှုရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။ (၂၀၁၇၊ စာ ၉၁)

ဟု ဝတ္ထုတိုဇာတ်လမ်းအစပျိုးပုံနှင့် ပတ်သက်၍ တင်ပြထားပါသည်။

ထို့ပြင်ဇာတ်ပျိုးပိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍ဝတ္ထုရေးရာဆောင်းပါးများ စာအုပ်တွင် အောင်သင်းက “ဝတ္ထုတိုအဖွင့်သည် စာဖတ်သူကို ချက်ချင်းနိုးကြားစေ၏။ ထိုအဖွင့်သည် ဝတ္ထုတိုအတွက် အရေးကြီးသော ဇာတ်ဝင်ခန်းဟူသော အင်္ဂါနှစ်ရပ်နှင့် ပြည့်စုံစေခြင်းဟူသော တာဝန်ကို ထမ်းဆောင်နိုင်လျှင် အခွင့်ကောင်းဖြစ်သည်” (၂၀၀၉၊ စာ ၆၁) ဟု ဆိုထားပါသည်။ ပညာရှင်တို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်အရ ဝတ္ထုတို အဖွင့်သည် စာဖတ်သူကို နိုးကြားစိတ်နှင့်အတူ စိတ်ဝင်စားမှုကို တစ်ပြိုင်တည်း ဖြစ်စေရမည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဝတ္ထုတိုအစနှင့်ပတ်သက်၍ အစဉ်အလာဝတ္ထုများတို့များ၏ ဇာတ်ပျိုးပိုင်းတွင် နောက်ခံ၊ ဇာတ်ဆောင်(သို့မဟုတ်) အားပြိုင်မှုများနှင့် စတတ်လေ့ရှိပါသည်။ ခေတ်ပြိုင်ဝတ္ထုတိုများတွင်မူ ဇာတ်လမ်း၏ အစသည် ဇာတ်သိမ်းပိုင်းနှင့် စတတ်သည်။

၃၊ ၁၊ ၅။ ဇာတ်တက်၊ ဇာတ်ထွတ်

စာရေးသူသည် ဇာတ်လမ်းကို အရှိန်ကို မြင့်တက်အောင် ဖန်တီးယူပြီး စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်လေ့ရှိပါသည်။ ဇာတ်လမ်းအရှိန်ကို မြင့်တက်စေရန်အတွက် စာရေးသူသည် အတတ်ပညာ သုံးရပါသည်။ ထိုသို့ဇာတ်ရှိန်တက်အောင် “အဖြစ်အပျက်များကိုလည်းကောင်း၊ ဇာတ်ဆောင်များကိုလည်းကောင်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက် အင်အားစုနှစ်ခုအဖြစ် ဖန်တီးလျက် အားပြိုင်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။” (မမိုးမြေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၁၁၀) ဟု ဇာတ်လမ်းကို စိတ်ဝင်စားစေရန် အတတ်ပညာသုံးရပုံကို တင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ ဇာတ်လမ်းအပေါ် အာရုံစူးစိုက်လာအောင် ဇာတ်လမ်းကို တည်ဆောက် ယူပြီးနောက် ဇာတ်ထွတ်ဆီသို့ ချီတက်ရာတွင် ဖြစ်ရပ်များကို ပိုမိုရှုပ်ထွေးအောင် ဖန်တီးရပါ သည်။ ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍ “ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းသည် ဇာတ်ရှိန်အမြင့်ဆုံးအပိုင်းဖြစ်သည်။ စာဖတ်သူ အနေနှင့် သိလိုစိတ်အထက်သန်ဆုံးအပိုင်းလည်းဖြစ်သည်။” (မမိုးမြေ၊ ၂၀၁၅၊ စာ ၅၆) ဟု ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် သိလိုသမျှကို ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းတွင် ဖြေပေးရပါသည်။ ထိုသိလိုစိတ်ကို ဖြေပြီးချိန်တွင် စာဖတ်သူသည် ကျေနပ်နှစ်သက်မှု ဖြစ်စေရပါမည်။

၃၊ ၁၊ ၆။ ဇာတ်ဆင်း၊ ဇာတ်သိမ်း

ဇာတ်ဆင်းပိုင်းသည် ဇာတ်ရှိန်လျော့သွားသည့် အပိုင်းဖြစ်သည်။ စာဖတ်သူသည် သိလိုသမျှတို့ကို ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းတွင် အဖြေပေါ်လာသောအခါ စာဖတ်သူတို့စိတ်တွင် ဘဝင်ကျပြီးသွားလျှင် နှစ်သက်ခြင်းခံစားမှုကို ခံစားရပါသည်။ ဇာတ်သိမ်းပိုင်း (အဆုံးသတ်) တွင် စာရေးသူ ပေးလိုသော အသိပညာ(သို့) ခံစားမှုရသကို စာဖတ်သူထံ ပေးစွမ်းနိုင်သော ဝတ္ထုမျိုးသည် စာဖတ်သူပရိသတ်အတွက် အကျိုးရှိ သောကြောင့် ဝတ္ထုကောင်းဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဇာတ်သိမ်းပိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာဇော်ဂျီက “ဇာတ်လမ်းအဆုံးသတ်မှု ရှိရသည်” (၂၀၀၉၊ ၃၀) ဟုလည်းကောင်း၊ မမိုးမြေက “ဇာတ်ဆင်းပိုင်းသည် ဇာတ်ရှိန်လျော့သွားသည့်အပိုင်း ဇာတ်သိမ်းပိုင်းဖြစ်သည်။” (၂၀၁၇၊ စာ ၇၂) ဟုလည်းကောင်း ဖော်ပြထားသည်။

ဝတ္ထုတိုများတွင် သိလိုဇောအရှိန်ကို လျော့ကျစေသည့် ဇာတ်ဆင်းပိုင်းပါပြီးမှ ဇာတ်သိမ်း လေ့ရှိသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ထိုဇာတ်ဆင်းပိုင်းသည်ပင် ဇာတ်သိမ်းဖြစ်နေခြင်းလည်း ရှိတတ်ပါသည်။ စာဖတ်သူများအတွက် ဝတ္ထုပါဇာတ်ဆောင်တို့၏ အနိုင်အရှုံးအားပြိုင်မှုရလဒ်ကို ဖော်ပြပြီး ဇာတ်လမ်း အရှိန်တဖြည်းဖြည်း လျော့ကျကာ အဆုံးသတ်(ဇာတ်သိမ်း)ခြင်းလည်း ရှိပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ထိုဇာတ်သိမ်းမှာ စာဖတ်သူကို မချင့်မရဲဖြစ်စေရန် လှည့်ကွက်သုံး ရေးသားကာ ဇာတ်သိမ်းခြင်းမျိုးလည်း ရှိပါသည်။ ထိုသို့ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းအစမှအဆုံးတိုင် စာဖတ်သူစိတ်ဝင်စားလာအောင် ဆွဲဆောင် ရေးသား ပြီး၊ သဘောကျ ကျေနပ်စေသော ဇာတ်သိမ်းပိုင်းမျိုးဖြစ်စေရန် စာရေးသူက မိမိအတတ်ပညာနှင့် စိတ်ကူးကို ပေါင်းစပ်ဖန်တီးကာ ရေးသားရပါသည်။

၃၊ ၂။ သုတေသနနည်းနာ

ဤစာတမ်းကို ပြုစုရာတွင် အလေ့လာခံကို သတ်မှတ်ရာ၌ ခြုံယူဆင်ခြင်နည်းကို အသုံးပြု လေ့လာထားသည်။ အောင်လင်းဝတ္ထုတိုများကို ဖတ်ရှုပြီး လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတို(၅)ပုဒ်ကို ရွေးချယ် ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် အချက်အလက်တို့ကို ထုတ်ယူစုဆောင်းသောနည်းကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများမှ လှည့်ကွက်ဖြင့် ဖန်တီးထားသော ဝတ္ထုတိုကို ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ သုတေသန ပြဿနာသည် “ဝတ္ထုတိုတွင် လှည့်ကွက်ထည့်သွင်းဖန်တီးခြင်းသည် ဇာတ်လမ်းတွင် အရေးပါပါသလား” ဟူသောအချက်ဖြစ်သည်။ သုတေသနပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ ဇာတ်လမ်းဆင်ရာတွင် လှည့်ကွက် ထည့်သွင်းဖန်တီးမှုသည် အရေးပါပါသည်ဟူသော အရေးကြီးသော အယူအဆတစ်ရပ်ကို ဖော်ထုတ် ထားပါသည်။ ထိုအယူအဆတစ်ရပ်ကို အချက်အလက် အထောက်အထားတို့ဖြင့် ရှင်းလင်းဖော်ပြထား သောကြောင့် ရှင်းလင်းဖော်ပြမှု သုတေသနနည်းကို အသုံးပြုထားသည်။

၄။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်

အောင်လင်းဝတ္ထုတိုများတွင် လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုများဖြစ်သည့် **ချစ်၍ရုံးခြင်း ရုံး၍ ချစ်ခြင်း၊ လှ၍ရသောဆု၊ မတို့ ဖြတ်လမ်းနည်း၊ လွတ်အောင်သာ ရှောင်စမ်းပါ၊ လှည့်ကွက် ကလေး တစ်ကွက်** ဝတ္ထုတို့၌ လှည့်ကွက်သုံး၍ ဇာတ်လမ်းဆင်ထားပုံများကို တင်ပြပါသည်။

ချစ်၍ရုံးခြင်းရုံး၍ချစ်ခြင်း

ဤဝတ္ထုတိုသည် တရားသူကြီး ကိုမှန်ရောင်က တရားခံကိုကြည်လွင်၏ အမှုကိစ္စကို စီရင် ဆုံးဖြတ်ရာတွင် စိတ်ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသူဖြစ်သည်။ တရားခံ၏အဖြစ်ကိုကြည့်ရင်း မိမိသာထိုအဖြစ် အပျက်မျိုးနှင့် ကြုံတွေ့ရလျှင် မည်သို့စီရင်ဆုံးဖြတ်မည့်အကြောင်းများကို ဇာတ်ဆောင်အတွေးဖြင့် တင်ပြထားသော ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသည်။

ဇာတ်လမ်းအစတွင် တရားသူကြီး ကိုမှန်ရောင်သည် အမှုပေါင်းများစွာကို တရားမျှတ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်စွာ စီရင်နိုင်ခဲ့သော တရားသူကြီးဖြစ်ကြောင်း၊ လက်ရှိအမှုတစ်ခုတွင် မည်သို့စီရင်

ဆုံးဖြတ်ရမည်ကို မသိ၍ စိတ်ပင်ပန်းနေကြောင်း တွေးတောနေပုံဖြင့် ဇာတ်ပျိုးထားပါသည်။ ထို့နောက် ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် တရားသူကြီးကိုမှန်ရောင် ကိုင်တွယ်ရသည့်အမှုမှာ မယားခိုးမှုဖြစ်ကြောင်း၊ တရားလိုကိုကြည်လွင်၊ တရားခံမောင်ညိုနှင့် ကိုကြည်လွင်ဇနီး ချစ်ချစ်တို့ ဖြစ်ကြောင်း ဇာတ်ဆောင် များနှင့် မိတ်ဆက်ပေးထားသည်။ ဆက်လက်ပြီး ဇာတ်ဆောင်တို့၏ အလုပ်အကိုင်၊ အမှုဖြစ်စဉ်၊ တရားခွင့်တွင် ကြားနာစစ်ဆေးပုံများကို တင်ပြထားသည်။

ဤတွင် စာရေးသူသည် စာဖတ်သူအား ဇာတ်ပျိုး၊ ဇာတ်နိဒါန်း၊ ဇာတ်တက်ပိုင်းတို့တွင် တရားလို မောင်ကြည်လွင်၊ တရားခံမောင်ညို၊ ချစ်ချစ်တို့သုံးဦး၏ အမှုသွားအမှုလာများ၊ အမေး အဖြေများ၊ အဖြစ်အပျက်များမှတစ်ဆင့် ဇာတ်လမ်းကို စိတ်ဝင်စားစေခဲ့သည်။ စာဖတ်သူသည် အဓိက ဇာတ်ဆောင် တရားသူကြီး ကိုမှန်ရောင်၏ အဖြစ်အပျက်များကို စိတ်ဝင်စားမှုမရှိခဲ့ပေ။ သို့သော် ဇာတ်ထွတ်သို့ ရောက်သောအခါ ဇာတ်ဆောင် တရားသူကြီးကိုမှန်ရောင်၏ အတွေးများမှတစ်ဆင့် ဇာတ်လမ်းကို ပို၍ စိတ်ဝင်စားစေခဲ့သည်။

ဝတ္ထုတွင် အမှုကို စီရင်ချက်ချပြီးချိန်၌ တရားခံမောင်ညိုကို ခွင့်လွှတ်ပေးခဲ့သော တရားလို မောင်ကြည်လွင်၏ အဖြစ်ကို

ကိုယ့်မိန်းမတစ်ယောက် သူများလက်ရောက်၍ တရားဖြစ်ရသောအခါမှာပင် ကိုယ့် ဘက်ကအနိုင်ယူနိုင်အောင် ကြိုးစားခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ မိမိ၏တရားခံအပေါ်တွင် သက်ညှာ စွာ ထွက်ဆိုခဲ့သော မောင်ကြည်လွင်လို လူတစ်ယောက်ကို မတွေးတတ် အောင် ဖြစ်တော့သည်။ (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၈)

ဟု ဖြင့်လည်းကောင်း၊

မိမိသာ ထိုနေရာက နေရပါမူ ဤမျှယုတ်မာသော မိန်းမတစ်ယောက်ကို လင်ငယ်နှင့် တစ်ခါတည်း ပေးစားချင်သော်လည်း ပေးစားလိုက်မည်။ ဒေါသအလျောက် တဆုံး တစ်ချက် လက်လွှတ်စပယ်ပြုလိုက ပြုလိုက်မိမည်ဟု တွေးတောမိ၏။ ထိုမျှ သဘောထားကြီးသော ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် နွားနှင့်ပင်မထူးခြားတော့ဟု ယူဆလိုက်မိသည်။ (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၈)

ဟုလည်းကောင်း ဇာတ်ဆောင် တရားသူကြီး ကိုမှန်ရောင်၏ အတွေးစကားဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားသော ဇာတ်ဆောင်၏ အတွေးစကားများအရ စာဖတ်သူသည် ဇာတ်ဆောင် ကိုမှန်ရောင် တွေ့ကြုံရမည့် အဖြစ်အပျက်အပေါ် မျှော်မှန်းလိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဆက်လက်ပြီး ဇာတ်ဆောင် ကိုမှန်ရောင်သည် မည်သို့သော အဖြစ်အပျက်မျိုးနှင့် ကြုံတွေ့ရမည်နည်း။ မည်သို့ စီရင်ဆောင်ရွက်မည်နည်း ဟူသောအတွေးများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။

ဇာတ်ဆင်းပိုင်းတွင်မူ ကိုမှန်ရောင်သည် ကိုကြည်လွင်အမှုကို စီရင်ပြီးနောက် ရင်တန့်နဲ့ နှင့် အိမ်သို့ ပြန်လာသည်။ ကိုမှန်ရောင်သည် တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်နေသော အိမ်ထဲသို့လျှောက် ဝင်ရင်း အိမ်အတွင်း အိပ်ခန်းဘက်သို့ ရောက်သွားခဲ့ပုံ၊ အိပ်ခန်းဝသို့ရောက်ချိန်တွင် “အခန်းတွင်းမှ ခစ်ခနဲ ရယ်သံ”၊ “လူနှစ်ယောက် ထိတွေ့လှုပ်ရှားသံကို ဖျတ်ခနဲကြားလိုက်ရသည်”(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ

၈)ဟု စိတ်ဝင်စားဖွယ်တင်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် ကိုမှန်ရောင်၏ အမူအရာကို “စိုးရိမ် ထိတ်လန့် စိတ်ဖြင့် ရင်တွင်းမှ လှုပ်ရှားသွားမိသည်။ ခြေလှမ်းကို ဆက်မလှမ်းနိုင်တော့ဘဲ အခန်းဝမှ ကိုယ်ကိုညွှတ်ကာ ခေါင်းပြု၍ ကြည့်လိုက်သည်”(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၈)ဟု အနုစိတ်သရုပ်ဖော်ထားသည်။ စာဖတ်သူ သည် ဇာတ်ဆောင်ကိုမှန်ရောင်နှင့်အတူ စိတ်လှုပ်ရှားစွာ လိုက်ပါရင်း ရင်တထိတ်ထိတ် ဖြစ်လာရသည်။ ထို့နောက်“ကိုမှန်ရောင်သည် ကိုယ့်မျက်လုံးကို ကိုယ်မယုံနိုင်အောင် ဖြစ်သွားတော့သည်။ မျက်လုံးများ သည် ပြာဝေသွားကာ ခေါင်းထဲမှ မိုက်ခနဲ ဖြစ်သွားတော့သည်” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၈)ဟု ဇာတ်ဆောင်၏ အမူအရာဖြင့် ခံစားမှုတို့ကို တင်ပြထား သည်။

ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် လှည့်ကွက်သုံးခုသော စာရေးသူသည် ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင်မူ ဇာတ်ဆောင် တရားသူကြီးကိုမှန်ရောင်အား မိမိစီရင်ခဲ့သည့် အမှုသွားအမှုလာအတိုင်း မိမိဇနီးသည် မိမိယုံကြည် ရသော အတွင်းလူနှင့် ဖောက်ပြန်နေသည့် အဖြစ်အပျက်မျိုးကို ကြုံတွေ့စေသည်။ သို့တိုင် ဇာတ်ဆောင် ကိုမှန်ရောင် ထိုတရားကို မည်သို့ စီရင်မည်ကို စာဖတ်သူ မသိသေးသည့်အတွက် ဝတ္ထုကို အဆုံးတိုင် စိတ်ဝင်စားစေပါသည်။ ဤတွင် စာဖတ်သူသည် ကိုမှန်ရောင် မည်သို့ဆောင်ရွက်မည်ကို စိတ်ဝင်စား လာစေသည်။ ဝတ္ထုတွင် “ကိုမှန်ရောင်သည် ရှေ့လည်းမတိုးနိုင်၊ နောက်လည်းမဆုတ်နိုင်ဖြင့် အရပ်ကြီး လို ငြိမ်သက်နေတော့သည်။”(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၉)ဟူ၍ ဇာတ်ဆောင်၏ ခံစားမှုကို အမူအရာဖြင့် ဖော်ပြထားပါသည်။

ထိုအချိန်ထိတိုင် စာဖတ်သူသည် ဇာတ်ဆောင်ကိုမှန်ရောင် မည်သို့လုပ်ဆောင်မည်ကို မသိသေး ပေ။ စာရေးသူသည် ဝတ္ထုတွင် “ရင်တွင်းမှ ထိခိုက်နာကျင်ခြင်း ဝေဒနာကို တလုပ်လုပ်ခံစား နေရင်းမှ ထိုတရားကို မည်သို့ ဆုံးဖြတ်ရမည် မသိအောင် တစ်ခေါင်းလုံး ချာချာလည်၍ သွားလေတော့ သတည်း။”(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၉)ဟု ကိုမှန်ရောင်၏ အဖြစ်နှင့် ဇာတ်သိမ်းကို တင်ပြထားပါသည်။ ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် ကိုမှန်ရောင် ကြွေးကြော်ခဲ့သောစကားတို့နှင့် ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် ဇာတ်ဆောင် ကိုမှန်ရောင် ဆုံးဖြတ်ရခက်နေပုံတို့ကို ဆက်စပ်တင်ပြလိုက်သည်။ ဇာတ်ဆောင် ပြောစကားအတိုင်း မဖြစ်ပုံကလေးသည် စာဖတ်သူကို မချင့်မရဲဖြစ်စေသည့် လှည့်ကွက်သုံး၍ ဖန်တီးမှုဖြစ်ပါသည်။ ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် ဇာတ်ဆောင်၏ အမူအရာဖြင့် သရုပ်ဖော်ထားသည့် အတွက် ဇာတ်လမ်းမှာ ပိုမိုပြင်လာသည်။

ဝတ္ထုဆုံးသွားသည့်တိုင် စာဖတ်သူသည် လောကတွင် တွေ့ကြုံနေရသော ကိစ္စတို့သည် မိမိ ကိုယ်တိုင် ရင်ဆိုင်ရသည့်အခါ မလွယ်ကူကြောင်း အတွေးမျှင်တန်းကာ သဘောပေါက်စေပါသည်။ သူတစ်ပါး အရေးကိစ္စတို့အား ပြောဆိုကြရာတွင် လွယ်ကူသော်လည်း မိမိကိုယ်တိုင် ကြုံတွေ့သည့်အခါ ဖြေရှင်းရန် မလွယ်ကူကြောင်း ခံစားသိမြင်စေပါသည်။

ဇာတ်လမ်းတစ်လျှောက်တွင် တရားလို၊ တရားခံတို့၏ အဖြစ်အပျက်များကိုသာ ဖော်ပြ ထားပြီး တရားသူကြီး၏ အကြောင်းကို မြှုပ်ကွက်အဖြစ်ထားခဲ့ရာမှ ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် ထို မြှုပ်ကွက်ကို ဖော်လိုက်သောအခါ စာဖတ်ပရိသတ်အတွက် အံ့အားသင့်စေသော လှည့်ကွက်ဖြစ်လာရပါသည်။ စာဖတ်သူသည် ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် လောက၌အပြောလွယ်ပြီး အလုပ်ခက်သော သဘောများကို လည်း သိမြင်လာစေပါသည်။

လှ၍ ရသောဆု

ဤဝတ္ထုသည် မယ်ပြိုင်ပွဲတွင် ဆုရအောင်ကြိုးစားရင်း လမ်းလွဲခဲ့ရသည့် မိန်းကလေးတစ်ဦး၏ ဒုက္ခကို ရေးသားထားသော ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။

ဇာတ်လမ်းအစတွင် ဇာတ်ဆောင်ကိုထွန်းအေးက ဇာတ်ဆောင်ခင်နွယ်စိမ်းအား မယ် ပြိုင်ပွဲတွင် ဆုရရန်အတွက် မိမိဘဝကိုမဖျက်ဆီးရန် ဆုံးမပြောဆိုနေပုံ၊ ခင်နွယ်စိမ်းက လက်မခံပုံတို့ကို ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦး အပြန်အလှန်အပြောစကားဖြင့် ရေးသားထားသည်။ ဇာတ်လမ်းအစမှာပင် ဇာတ်ဆောင်ခင်နွယ်စိမ်း မည်သို့ဆက်ဖြစ်မည်ကို စိတ်ဝင်စားအောင် တင်ပြခဲ့သည်။

ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် ခင်နွယ်စိမ်းသည် မိမိအား ထောက်ပံ့ပေးသော ချစ်သူ ကိုတင်မောင်သန်းနှင့် သွားလာပျော်ပါးအတူ နေရသည်ကို ကျေနပ်နေပုံ၊ ချစ်သူ ကိုတင်မောင်သန်းအား လက်ထပ်ကြရန် ပြောပုံ၊ ကိုတင်မောင်သန်းက ငြင်းဆန်နေပုံတို့ကို စိတ်လှုပ်ရှားဖွယ် ရေးသားထားသည်။

ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းတွင် ခင်နွယ်စိမ်း၏ချစ်သူ ကိုတင်မောင်သန်းသည် အခြားတစ်ယောက်နှင့် လက်ထပ်သွားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ကိုတင်မောင်သန်းက ခင်နွယ်စိမ်းကိုလည်း အငယ်အနှောင်း နေရာထားကာ ပေါင်းဖက်ရန် ခင်နွယ်စိမ်းဖခင်ထံ ခွင့်တောင်းခဲ့သည်။ ခင်နွယ်စိမ်းဖခင်က သမီးဖြစ်သူ အရှက်အတွက် “ဦးဘာမှ မပြောတတ်တော့ဘူးကွယ်၊ ဦးသမီးဟာ မောင့်လက်ခုပ်ထဲက ရေဖြစ်နေပြီ။ မောင်ကောင်းသလိုသာ...” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၃၄) ဟု အသည်းနာစွာ ခွင့်ပြုပေးခဲ့ ရသည်။ ထို့ပြင် “ဖေဖေက စိမ်းကို ရှင့်လက်မှာ အပ်လိုက်ပြီ မဟုတ်လား” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၃၄) ဟူသော ခင်နွယ်စိမ်း၏ပြောစကား၊ ကိုတင်မောင်သန်း၏ “အို တာဝန်တွေလား စိမ်းကို အိမ် ဆောက်ပေးမယ်၊ ပြီးတော့ တစ်လကို နှစ်ရာထောက်မယ်၊ ပြီးတော့ စိမ်းလိုချင်တာ ဝယ်ပေးမယ်၊ ပြီးတော့ စိမ်း...” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၃၅) ဟူသော ပြောစကားများအရ ဖခင်ဖြစ်သူက လက်ခံ ခွင့်ပြုပေးသည့် အတွက် ကိုတင်မောင်သန်းနှင့် လက်ထပ်ရန် ခင်နွယ်စိမ်း လက်ခံမည်ဟု စာဖတ်သူထင်ထားသည်။ သို့သော် ခင်နွယ်စိမ်းသည် ကိုတင်မောင်သန်း၏ စကားများကို ဆုံးအောင်ပင် နားမထောင်ဘဲ ပါးကို တဖြန်းဖြန်း ရိုက်လိုက်လေသည်။ ထို့ပြင်

ဟင်... ဒါလား၊ စိမ်းကို ဒီလိုမိန်းမစား အောက်မေ့နေလား၊ ဇွတ်နစ်မယ့် မိန်းမစား မှတ်နေလား၊ ဖျက်ဆီးတဲ့သူနဲ့ အဖျက်ဆီးခံရတဲ့သူ ဘယ်သူက ရှက်ရမှာလဲဟင်၊ ဒါ ရှက်စရာမဟုတ်ဘူး၊ ရှင့်ကလေးကို သတင်းစာ ကွန်ဖရင့်ဖိတ်ပြီး တိုင်းသိပြည်သိ မွေးမယ်။ နားလည်လား၊ တစ်သက်လုံး ဒီလိုဘဝမျိုးနဲ့ အရှုံးမပေးဘူး မှတ်၊ ခု...ရှင် ဆင်းသွားပါ ရှင်ဆင်း (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၃၅)

ဟု ဇာတ်ဆောင်ခင်နွယ်စိမ်း၏ ခံယူချက်နှင့် သဘောထားကို ဇာတ်ဆောင်ကိုယ်တိုင် ပြောစကားဖြင့် စာဖတ်သူအား အသိပေးဖော်ပြလိုက်သည်။ ဇာတ်လမ်းတစ်လျှောက်တွင် စာဖတ်သူသည် ခေတ်ရေစီးကြောင်းနောက်ကို လိုက်သူ၊ မယ်ပြိုင်ပွဲအတွက် မိမိဘဝကိုချစ်သူအား ပုံအပ်ထားသူ ခင်နွယ်စိမ်းအား ဘဝကိုလက်လျှော့အရှုံးပေးမည့်သူ၊ အောင်မြင်မှုအတွက် စတေးခံမည့်သူဟု ထင်ထားသည်။ သို့သော် ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် လှည့်ကွက်သုံးကာ “တစ်သက်လုံး ဒီလိုဘဝမျိုးနဲ့ အရှုံးမပေးဘူး”

(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၃၅) ဟု ခံယူချက်နှင့် သဘောထားတို့ ပြောင်းလဲသွားခဲ့ပုံကို ဇာတ်ဆောင် ခင်နွယ်စိမ်း၏ ပြောစကားဖြင့် တင်ပြနိုင်ခဲ့သည်။ ဇာတ်ဆောင်သည် ဘဝကို အနစ်မွန်းမခံဘဲ ခံယူချက် ပြတ်သားပုံကို စာရေးသူက ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် ဇာတ်ဆောင် ပြောစကားဖြင့် ဖော်ပြခဲ့သည်။ ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် စာရေးသူသည် စာဖတ်သူအား ဘဝအသိအမြင်တစ်ခုကို နက်ရှိုင်းစွာခံစားတတ် စေရန် ပေးစွမ်းနိုင်သည်မှာ စာရေးသူ၏ ပိုင်နိုင်သောလှည့်ကွက် ထည့်သွင်းဖန်တီးနိုင်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။

မတို့ ဖြတ်လမ်းနည်း

ဤဝတ္ထုသည် အနုပညာအလုပ်တွင် အောင်မြင်ချင်သူ အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ ခံယူချက်နှင့် သဘောထားတို့ကို ပုံဖော်ရေးသားထားသော ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။

ဇာတ်လမ်းအစတွင် ဦးဘတင်သည် ဇနီး နုနှင့် စတင်ချစ်ကြိုက်မိခဲ့ပုံများ၊ ချစ်ကြိုက်ခဲ့သည့် အကြောင်းများကို ကိုသာဆန်းအား ပြောပြနေပုံနှင့် စတင်ထားသည်။

ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် စာရေးသူသည် မိန်းမတို့၏ အကျင့်စရိုက်များနှင့် ခံယူချက်များကို ဇာတ်ဆောင် ဦးဘတင်ကိုယ်တိုင် ပြောပြနေဟန်နှင့် ဇာတ်ရှိန်ကို မြှင့်တင်ထားသည်။ ဦးဘတင်၏ ဇနီးနုသည် တစ်ချိန်က ကိုခင်ဆွေနှင့် ပတ်သက်ခဲ့ဖူးသူဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပတ်သက်ခဲ့ဖူးပုံများ ကို မိမိအား အလုံးစုံဖွင့်ပြောပြခဲ့ပုံကို ဝတ္ထုတွင်

ကျွန်တော်ဟာ နုကို ရေဒီယိုက အသံကြားပြီး စွဲခဲ့တာ၊ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် ချစ်ကြတာလည်း စာချင်းကနေ ဆက်သွယ်ပြီးချစ်ကြတာ၊ နုကို ကျွန်တော် လက်ထပ် ဖို့ ပြောတော့ နုက သူ့ရဲ့အပြစ်တစ်ခုကို ဝန်ခံပြီး ခွင့်လွှတ်နိုင်မှ လက်ထပ်ပါလို့ ပြော တယ်၊ ဒီအပြစ်က သူ့နဲ့ကိုခင်ဆွေနဲ့ ဖြစ်ခဲ့ကြတဲ့အပြစ်ပဲ (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၆၆)

ဟု ဦးဘတင်၏ ပြောစကားဖြင့် ရေးသားထားသည်။ နုအား ခွင့်လွှတ်လက်ခံခဲ့ပြီး လက်ထပ်ခဲ့ကြ သည်။ ထိုသို့ ဦးဘတင်သည် နု၏အပြစ်ကို ခွင့်လွှတ်ခြင်းမှာ နုသည် မိမိနှင့်လက်ထပ်ပြီး နောက်ပိုင်း ကိုခင်ဆွေနှင့် ကင်းကင်းရှင်းရှင်း နေခဲ့သည့်အတွက်ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် နုသည် ကိုခင်ဆွေက မိမိအား ရဲသဲ့သဲ့လုပ်သည်ကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောပြခဲ့သူဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဦးဘတင်က ဇနီးနုသည် မိမိဖြစ်ချင်သည်ကို မဖြစ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရဲသူဖြစ်ကြောင်း ကို“နုကို ကျွန်တော် ခွင့်လွှတ်တာပေါ့၊ နုဟာ ကိုယ်ဖြစ်ချင်တာ မဖြစ်ဖြစ်အောင် လုပ်ရဲတဲ့ မိန်းမပဲ၊ ကျွန်တော်သူ့ ကို ခွင့်လည်းလွှတ်တယ်၊ ချီးလည်းချီးကျူးတယ်”(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၆၇)ဟု ဦးဘတင်၏ ပြောစကားဖြင့် နု၏ စရိုက်ကိုဖော်ပြထားသည်။ တစ်ပြိုင်တည်း ဦးဘတင်သည် နုအား ခွင့်လွှတ် ချီးကျူးခဲ့သည်ကို စာဖတ်သူများ နားလည်လက်ခံလာစေပါသည်။

သို့သော် ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းတွင် ဦးဘတင်၏ အဖြစ်အပျက်တို့ကို နားထောင်နေသူ ကိုသာဆန်းက ဇာတ်ဆောင်နု၏ ခံယူချက်ကို ဖော်ပြရာတွင်“တကယ်လို့ နုဟာ အခုလည်း သူ့ ကျော်စောမှုအတွက် ဒီနည်းနဲ့ပြန်ယူရင်ရော ခင်ဗျားခွင့်လွှတ်မလား”(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၆၇)ဟု စိတ်ကူးဖြင့်တင်ပြကာ စာဖတ်သူအား နု၏ လက်ရှိအခြေအနေကို သဲလွန်စပေးကာ ဇာတ်လမ်း အပေါ် စိတ်ဝင်စားအောင် ဆွဲဆောင်ခဲ့သည်။ ဦးဘတင် ထင်ထားသကဲ့သို့ နုသည် ဇာတ်လမ်း အဆုံးတိုင် တည်ငြိမ်သူဖြစ်မဖြစ်ကို

ကိုသာဆန်း၏ အတွေးကြောင့် စာဖတ်သူသည် သိချင်စိတ် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်စေခဲ့ပါသည်။ ဤနေရာတွင် စာဖတ်သူသည် နအား ဦးဘတင်၏ ပြောစကားတိုင်း ရှိနေမည်လား၊ ကိုသာဆန်း၏ အတွေးအတိုင်းရှိနေမည်လားဟု စိတ်ထဲတွင် သံသယဖြစ်ရင်းဇာတ်လမ်းအပေါ် စိတ်ဝင်စားလာရပါသည်။

ဇာတ်ဆင်းပိုင်းတွင် ဦးဘတင်သည် ဇနီးနအား ကိုခင်ဆွေအဖွဲ့ထဲတွင် သီချင်းမဆို စေချင်ဘဲ ကိုသာဆန်းအဖွဲ့တွင် လာရောက်အပ်နှံပုံနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည်။ သို့သော် ကိုသာဆန်းသည် ဦးဘတင် ဇနီးနကိုမိမိထံတွင်လည်း သီချင်းမဆိုစေချင်ပေ။ အဘယ့်ကြောင့် မဆိုစေချင်သည့် အကြောင်းကို မြှုပ်ထားသည်။ ထိုမြှုပ်ကွက်ကို ဇာတ်သိမ်းရောက်မှ ဖော်ပြလိုက်ခြင်းသည် စာရေးသူ၏ ပိုင်နိုင်သော လှည့်ကွက်ဖြစ်သည်။

ဇာတ်ဆင်းပိုင်း၌ ကိုသာဆန်းသည် ဇာတ်ဆောင်နအား မိမိအဖွဲ့၌ သီချင်းမဆိုစေချင်သည့် အကြောင်းကို ဝတ္ထုတွင် “န နာမည်မြုပ် နေပြီ ကိုသာဆန်း၊ နသီချင်းပြန်ဆိုရအောင် ကိုဘတင်ကို ပြောပေးပါရင်၊ န အမြဲတမ်း နာမည်ကြီးနေချင်တယ်၊ နာမည်ကြီးဖို့အတွက်ဆိုရင် ဘာပဲလုပ်ရ လုပ်ရ နလုပ်မှာပဲ” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၆၉) ဟု တစ်ချိန်က ဇာတ်ဆောင်န ပြောခဲ့သည့် စကားတို့ ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။ ဇာတ်ဆောင်၏ ခံယူချက်နှင့်သဘောထားကို လှည့်ကွက်သုံးပြီး ဇာတ်သိမ်း ရောက်မှဖော်ပြကာ စာဖတ်သူအား သိခွင့်ပေးလိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် ဇာတ်လမ်းအဆုံးတွင် စာဖတ်သူ သည် “ကျွန်တော့် မိတ်ဆွေကြီး ဦးဘတင်၏ ဇနီး နတစ်ယောက် ဘယ်သောအခါမှ အဆိုတော်ဘဝဖြင့် နာမည်မကြီးရန် ကျွန်တော် ဆုတောင်းနေရတော့မည်သာတည်း” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၆၉)ဟု ဇာတ်ဆောင်ကိုသာဆန်း၏ အတွေးကို ဇာတ်သိမ်းတွင် သိခွင့်ပေးလိုက်ပြီး နအား သီချင်းမဆိုစေချင် သည့် အကြောင်းကို စာဖတ်သူသည် ကျေနပ်စွာ ခံစားသိမြင်လိုက်ရပါသည်။

လွတ်အောင်သာရှောင်စမ်းပါ

ဤဝတ္ထုတွင် လှည့်စားတတ်သော ယောက်ျားတို့၏ ရန်မှလွတ်အောင်ရှောင်ရန် အသိပညာ ပေးထားသော ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။

ဇာတ်လမ်းအစတွင် သီသီခိုင်တို့အဆောင်သို့ ဗစ်တာလှအောင်ရောက်လာပြီး စကားဝိုင်းဖွဲ့ ပြောနေပုံဖြင့် အစပျိုးထားသည်။ ဗစ်တာလှအောင်သည် အေမီသွယ်ထံ လာနေကျ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခု သီသီခိုင်အား စာအုပ်ဝယ်လိုက်ပို့မည်ဟုဆိုကာ အပြင်သို့ ခေါ်သွားသည်။ ထိုသို့ ခေါ်သွားသည်ကို အေမီသွယ်က မကျေနပ်ပေ။

ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် သီသီခိုင်အား ဗစ်တာလှအောင် က ချစ်ရေးဆိုကာ အဖြေတောင်းခဲ့သည်။ သီသီခိုင်သည် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူပီပီ လိမ္မာပါးနပ်စွာပြောဆိုပြီး မျက်နှာများသော ဗစ်တာလှအောင် လက်မှ လွတ်အောင်ရှောင်နိုင်ခဲ့သည်။

သို့သော် ဗစ်တာလှအောင်နှင့် ပတ်သက်နေသူ အေမီသွယ်က သီသီခိုင်အပေါ် အထင်လွဲခဲ့သည်။ သီသီခိုင်အဆောင်သို့ ပြန်လာချိန်တွင် အေမီသွယ်နှင့် စကားအချေအတင် များခဲ့ကြသည်။ ဇာတ်ဆောင်

နှစ်ဦး၏ အပြန်အလှန်ပြောစကားများဖြင့် စာဖတ်သူအား ဇာတ်လမ်းအပေါ် စိတ်ဝင်စားစေခဲ့သည်။ ရှေ့ဆက်၍ မည်သို့ဖြစ်လာမည်ကို သိလိုစိတ် ဖြစ်စေခဲ့ပါသည်။

ဝတ္ထုတွင် သီသီခိုင်က“ရှင်းရှင်းပြောစမ်း အေမီ၊ မင်းငါ့ကို ဗစ်တာလှအောင်နဲ့ တွဲသွားလို့ မကျေနပ်နေတာ မဟုတ်လား၊ ငါနဲ့ဗစ်တာလှအောင် ဖြစ်သွားမှာ စိုးရိမ်နေတယ် မဟုတ်လား” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၇၅) ဟုလည်းကောင်း၊ “မင်းရဲ့ဗစ်တာကို ဒီတစ်သက်မှာ စိတ်ကူးထဲတောင် မထည့်ဘူးဆိုတာ နားလည်ထားစမ်းပါ”(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၇၅) ဟုလည်းကောင်း၊ “ကိုယ့်လို သာမန်မိန်းကလေးတစ်ယောက်က ဘာလို့ မမက်မောဘူးဆိုတာ မင်းသိချင်သေးလား” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၇၅)ဟုလည်းကောင်း၊ အေမီသွယ်က“ဘာမှသိစရာ မလိုဘူး၊ စပျစ်သီး ဆိုတာ မစားရ ချဉ်တာပေါ့”(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၇၅) ဟုလည်းကောင်း ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦး၏ အပြန်အလှန် ပြောစကားများသည် ရှေ့ဆက်မည့် အခြေအနေကို သိချင်စိတ် ထက်သန်စေပါသည်။

ဇာတ်ထွတ်ပိုင်းတွင် အေမီသွယ်သည် ဗစ်တာလှအောင်နှင့် ယူမည့်ကိစ္စကို တက္ကသိုလ် အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ကြေညာထားခဲ့သည်။ သို့သော် ဗစ်တာလှအောင်သည် မျက်နှာကြီး လူကုံထံ သူဌေး သမီးတစ်ဦးနှင့် လက်ထပ်သွားခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် သီသီခိုင်သည် အေမီသွယ် သတင်းများကြား၍ စိတ်မကောင်းဖြစ်နေမိသည်။ အဆောင်သို့ပြန်ရောက်ချိန်တွင် အေမီသွယ်က မိမိမှားကြောင်း တောင်းပန် သောစာကို မြမြအေးမှတစ်ဆင့် သီသီခိုင်ဖတ်ရသည်။ ဤနေရာတွင် စာဖတ်သူသည် ဇာတ်တက်ပိုင်း တွင် ဖြစ်ခဲ့သော သီသီခိုင်နှင့် အေမီသွယ်တို့၏ ပြဿနာများ ဇာတ်ထွတ်တွင် ပြေလည်သွားပြီဟု ထင်ထားသည်။ သို့သော်စာရေးသူသည် လှည့်ကွက်သုံးကာ ဗစ်တာလှအောင်၏ လှည့်စားမှုကို ခံလိုက်ရသော ဇာတ်ဆောင်ကို ဇာတ်ဆင်းခါနီးမှ ဖော်ပြလိုက်သည်။ စာရေးသူက ဇာတ်ဆင်းခါနီးတွင် သီသီခိုင်နှင့် တစ်ခန်းတည်းနေသူ မြမြအေး၏ ပြောစကားဖြင့် “သီသီရယ် မင်းကို ငါချီးကျူးလို့ မဆုံးပါ ဘူး၊ ဗစ်တာကို မင်းလွတ်အောင် ရှောင်နိုင်ခဲ့တာဟာ မင်းမှန်တယ်” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၇၇) ဟု ရေးသားထားသည်။ သီသီခိုင်က ဗစ်တာလှအောင်၏လက်မှ လွတ်အောင်ရှောင်နိုင်ခဲ့ပုံကို ပြောပြနေစဉ် မြမြအေးသည် ရုတ်တရက်ငိုလေသည်။ ထိုအချိန်တွင် စာဖတ်သူသည် သီသီခိုင်နှင့်အတူ မြမြအေးအပေါ် အံ့သြပြီး မချင့်မရဲစိတ်များ ဖြစ်လာရသည်။

ဇာတ်လမ်းတွင် သီသီခိုင်သည် ဗစ်တာလှအောင်၏ လှည့်စားမှုမှ လွတ်အောင်ရှောင်နိုင်ခဲ့ သော်လည်း အေမီသွယ်ကဲ့သို့ မြမြအေးလည်း ဗစ်တာလှအောင်၏ လှည့်စားမှုခံလိုက်ရပုံကို

သီပြောတာ မှန်လွန်းလို့ပါ သီရယ်၊ မြ လေ မြ၊ အေမီလိုပါပဲ အေမီနဲ့ မြ ကွဲတာ တစ်ခု ပဲရှိတယ်။ သူ့အဖြစ်က လူသိတယ်။ မြအဖြစ်က လူမသိဘူး။ တကယ်တော့ မြလည်း အေမီလို ဗစ်တာရဲ့ အလှည့်စားခံလိုက်ရတာပဲ သီရဲ့။ (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၇၈)

ဟု ဇာတ်ဆောင်မြမြအေး၏ ပြောစကားဖြင့် လှည့်စားခံလိုက်ရပုံကို သိခွင့်ရ လိုက်သည်။ ဇာတ်သိမ်းတွင်

သီသီခိုင်သည် မီးလောင်ကျွမ်း၍ သွားသော အိမ်ထဲမှ အဖိုးတန်ပစ္စည်းတစ်ခု ပါသွား ကြောင်း နောက်မှသိရသကဲ့သို့ ကြီးစွာသော ဆုံးရှုံးမှုတစ်ခုအတွက် ယူကျုံးမရ ဖြစ်ရုံမှတစ်ပါး ဘာမျှပင် မတတ်နိုင်တော့ပါတကား (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၇၇)

ဟုလှည့်ကွက်ကို ပြောပြလိုက်သည့်အခါ ဇာတ်ဆောင်သီသီခိုင်နှင့်အတူ မြမြအေးအတွက် စာဖတ်သူ သည် ကြေကွဲစွာခံစားလိုက်ရပါသည်။ ဇာတ်လမ်းတစ်လျှောက်လုံးတွင် ဇာတ်ဆောင် မြမြအေး အကြောင်းကို ဖော်ပြခြင်းမရှိခဲ့ဘဲ ဇာတ်သိမ်းပိုင်း ရောက်သောအခါမှ ဖော်ပြလိုက်ခြင်းသည် စိတ်ဝင်စား ဖွယ် လှည့်ကွက်ထည့်သွင်းကာ ဇာတ်လမ်းဆင်ထားနိုင်သော စာရေးသူ၏ ကျွမ်းကျင်မှုပင်ဖြစ်သည်။

လှည့်ကွက်ကလေးတစ်ကွက်

ဤဝတ္ထုတိုသည် ဇနီးအပေါ် အထင်သေးအနိုင်ယူတတ်သော အိမ်ထောင်ဖက်ခင်ပွန်းအား ပညာ ပြန်ပေးသော ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။

ဇာတ်ပျိုးပိုင်းတွင် ဦးဘသော်သည် မိမိအပေါ်လိမ္မာသိတတ်သော ဇနီးမခင်မူအပေါ်သစ္စာဖောက် ကာ မေသင်းကြိုင်ကို အပျော်ထားတွဲခဲ့သည်။ ဦးဘသော်သည် ဇနီးဖြစ်သူ၏ ရိုးသားမှုကို ခေတ်မီသူဟု စွပ်စွဲကာအခိုင်းအစေမျှသာ သဘောထားခဲ့သည်။ ဇာတ်လမ်းအစမှာပင် စိတ်သဘောထားမတူသော အိမ်ထောင်ဖက်ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦးနှင့် စိတ်ဝင်စားစေခဲ့သည်။

ဇာတ်တက်ပိုင်းတွင် ဦးဘသော်ပြောစကားကြောင့် မခင်မူသည် ခေတ်မီသူတစ်ယောက် ဖြစ်အောင် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ ဦးဘသော်သည် မခင်မူအား တားသော်လည်း မရတော့ပေ။ မခင်မူသည် ကိုတင်မောင်နှင့် တွဲသွားတွဲလာလုပ်ရင်း အချိန်ကုန်မှ အိမ်ပြန်လာတတ်သည်။ မခင်မူအိမ် အပြန်ကို ဦးဘသော် ထိုင်စောင့်ခဲ့ရသည်။ မခင်မူပြန်မလာ၍ လိုက်ခေါ်ခိုင်းသော်လည်း ပြန်လိုက်မလာပေ။ ဤအပိုင်းတွင် စာရေးသူသည် ဇာတ်ဆောင်နှစ်ဦး အပြန်အလှန်ပြောစကားဖြင့် ဇာတ်ရှိန်ကို မြှင့်တင် ထားသည်။

ဝတ္ထုတွင် ဦးဘသော်က **“မိန်းမတစ်ယောက်အနေနှင့် အိမ်မှန်းယာမှန်း မသိအောင် လျှောက် သွားနေတာတော့ မကောင်းဘူးထင်တယ်”**(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၁၁၈) ဟုလည်းကောင်း၊ မခင်မူ က**“ခေါင်ကမှ မိုးမလုံပဲဟာ ဒီလိုပဲနေမှာပေါ့”**(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၁၁၈) ဟုလည်းကောင်း၊ တစ်ဖန် ဦးဘသော်က**“မိန်းမဟာ မိန်းမပဲ မူမူယောက်ျားနဲ့ တုလို့တော့မဖြစ်ဘူး။ ဒီလိုရွံ့နေလို့ ကိုယ်တို့ အိမ်ထောင်ရေးဟာ အဆင်ပြေမှာ မဟုတ်ဘူး မူမူ အဆင်ပြေအောင် တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် ညှိယူရလိမ့်မယ်”**(အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၁၁၈)ဟုလည်းကောင်း ဦးဘသော်တို့၏ အိမ်ထောင်ရေး အခြေအနေ ရှေ့ဆက်မည်သို့ ဖြစ်မည်ကို သိချင်စိတ် အထွတ်အထိပ်သို့ရောက်စေခဲ့သည်။

ဇာတ်ထွက်ပိုင်းတွင် ဦးဘသော်သည် ဇနီးမခင်မူအား ပြောမရသည့်အဆုံး အခါတိုင်းကဲ့သို့ပင် မေသင်းကြိုင်ထံသွားလေသည်။ သို့ရာတွင် မေသင်းကြိုင်၏စကားကြောင့် ဇနီးမခင်မူသည် ကိုတင်မောင် နှင့် လွန်ကျူးမိမည်ကို စိုးရိမ်ထိတ်လန့်စွာ တွေးမိသဖြင့် ဦးဘသော်အိမ်သို့ အပြေးပြန်လာခဲ့သည်။ အိမ်သို့ရောက်ချိန်တွင် ကိုတင်မောင်သန်း၏ ကားသည်အိမ်ရှေ့၌ရပ်ထားပုံ၊ ဧည့်ခန်းတွင် လူတစ်ယောက် မျှမရှိပုံ၊ တစ်အိမ်လုံးတိတ်ဆိတ်နေပုံတို့သည် ဦးဘသော်နှင့်အတူ စာဖတ်သူကို စိုးရိမ်စိတ် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်စေခဲ့သည်။ မူမူကကိုတင်မောင်အား ညနေကျလာခေါ်ရန် မှာလိုက်သည်။ မခင်မူစကားကို ကြားလျှင် ဦးဘသော်သည် တစ်သက်နှင့် တစ်ကိုယ် မခံစားရဘူးသော ခံစားခြင်းမျိုးကို

ခံစားနေရသည်။ ဤအပိုင်းတွင် စာဖတ်သူသည် ဇနီးအပေါ်သစ္စာမဲ့သော ဦးဘသော်အား ဝဋ်လည်သည် ယူဆပြီး ကျေနပ်နေမိသည်။

ဇာတ်ဆင်းပိုင်းတွင် ဇနီးမခင်မှုသည် အရပ်ကြိုးပြတ်ဖြစ်နေသော ဦးဘသော်အား ကြည့်ပြီး “ကနေညနေ ကိုကိုဘယ်သွားအုံးမလဲ”၊ “နက်ဖြန်ရော ကိုကို ဘယ်သွားအုံးမလဲ” (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၁၂၁) ဟုမေးကာ ဦးဘသော်ထံမှ ဘယ်မှမသွားတော့ကြောင်း ဖော်ပြထားသဖြင့် ဦးဘသော်တို့၏ အိမ်ထောင်ရေးပြန်လည် အဆင်ပြေကြောင်း သိလိုက်ရသည်။

ဇာတ်သိမ်း၌ မခင်မှုသည် ဦးဘသော်ထံမှ ဘယ်မှမသွားတော့ကြောင်း ကတိစကားရလျှင် လိုရာနံပါတ်တစ်ခုသို့ ဖုန်းကောက်ဆက်လေသည်။ ဝတ္ထုတွင်

ကနေညနေ လာခေါ်စရာမလိုတော့ဘူး ကိုတင်မောင်၊ နောက်လည်း လာခေါ်စရာ မလိုသေးဘူး၊ ဒီးအကြောင်းတွေ ရှင်းပြရဦးမယ်၊ ဆယ်ရက်နီးပါး ဝဋ်ခံပြီး ကျွန်မကို ခုလိုကူညီတဲ့အတွက် ဝမ်းသာပါတယ် ကိုတင်မောင်၊ ကိုကိုလေ ကနေညဘယ်မှ မသွားတော့ဘူးတဲ့၊ နောက်လည်း ဘယ်မှသွားတော့မှာ မဟုတ်ပါဘူး ကိုတင်မောင်၊ ကိုတင်မောင်ရဲ့ ကျေးဇူးကြောင့် သူ အခု ခေတ်မီသွားပါပြီ ကျေးဇူးပါပဲ ကိုတင်မောင် (အောင်လင်း၊ ၂၀၁၇၊ စာ ၁၂၁)

ဟုပြောကာ ဇာတ်လမ်းကို အဆုံးသတ်ထားပါသည်။ စာဖတ်သူသည် ဦးဘသော်၏ဇနီး မခင်မှု သည် ခင်ပွန်းအား အရှုံးတိုက်ကာ ကိုတင်မောင်နှင့်တွဲသည်ဟု ထင်ထားသည်။ ခြေရှုပ်သော ဦးဘသော်အား အကောင်းဆုံးလက်စားချေခြင်းဟု ဇာတ်လမ်းတစ်လျှောက် ထင်လာအောင် မခင်မှု၏လုပ်ရပ်ကို မြှုပ်ထားခဲ့သည်။ ဇာတ်လမ်းအဆုံးရောက်မှ မူမူသည် ဦးဘသော်ကို ပညာပေးရန်ကိုတင်မောင်နှင့် ကြိုတင်ကြံစည်ထားကြောင်း အသိပေးဖော်ပြလိုက်ခြင်းသည် ဇာတ်လမ်းကို အားကောင်းစေသော လှည့်ကွက်ထည့်သွင်းမှုပင်ဖြစ်ပါသည်။ မျက်နှာများသော ယောက်ျားတို့အား ဆင်ခြင်သိရှိစေရန် အကောင်းဆုံး ဇာတ်လမ်းဆင်ထားနိုင်သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းတွင် အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများမှ လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာ တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ဝတ္ထုကောင်းတို့ မည်သည် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးညီညွတ်ရမည်။ ဝတ္ထု အဆုံးသတ်သည် ဝတ္ထုအစ၏ သဘာဝကျသော အကျိုးဆက်ဖြစ်ရမည်။ ဝတ္ထုပါဖြစ်ရပ်များသည် အသင့်ယုတ္တိရှိရမည်။ နှစ်သက်ခြင်းဖြစ်စေရမည် ဟူသော သတ်မှတ်ချက်များရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် လူတို့၏ အကြောင်းအရာ များကို စိတ်ဝင်စားဖွယ်တင်ပြထားသော ဝတ္ထုစာပေတွင် ထိုသတ်မှတ်ချက် များအပြင် ဇာတ်လမ်းတွင် တွေ့ရသော လှည့်ကွက်၏ အရေးပါမှုကိုလည်း စိတ်ဝင်စားလာခဲ့ပါသည်။ စာရေးသူတို့သည် ဝတ္ထု ဇာတ်လမ်း ဖန်တီးရာတွင် စိတ်ကူးဉာဏ်ကို အစွမ်းကုန်ထုတ်၍ အသုံးပြုတင်ပြလေ့ရှိပါသည်။ လောက အတွေ့အကြုံတို့ကို စာဖတ်သူထံတင်ပြရာ၌ မျက်မြင်လောကရှိ အကြောင်းအရာတို့ထက် ထူးခြား ဆန်းကြယ်အောင်လည်း အားထုတ်ကြပါသည်။ ထိုသို့အားထုတ် တင်ပြရာတွင် ဒိဋ္ဌလောကထက် ရှုပ်ထွေးအောင် ဖန်တီးယူလေ့ရှိပါသည်။ ရှုပ်ထွေးဆန်းကြယ်အောင် ဖန်တီးရာ၌ မြှုပ်ကွက်၊ လှည့်ကွက် များ သုံးလေ့ရှိပါသည်။

အောင်လင်းသည် ဝတ္ထုများကို ဖန်တီးရာတွင် ဇာတ်ဆောင်နှင့် ဖြစ်ရပ်များကို ဆက်စပ် ဖန်တီးယူပြီး ဇာတ်တက်ပိုင်းကို စာဖတ်သူစိတ်ဝင်စားအောင် လှည့်ကွက်ထည့်သွင်း ရေးသား နိုင်သည်။ အောင်လင်း၏ လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုများ၌ စာဖတ်သူသည် ဇာတ်ဆောင်၊ ဖြစ်ရပ်များနှင့်အတူ နစ်မြောလိုက်ပါရင်း ဝတ္ထုဇာတ်ထွတ်ပိုင်းတွင် သိရမည့်အဖြေကို မှန်းဆကြသည်။ စာဖတ်သူ မှန်းဆ သည့် အဖြေနှင့်မတူဘဲ ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်နေသည်မှာ အောင်လင်း၏ လှည့်ကွက်ထည့်သွင်း ဖန်တီးမှု ပီပြင်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အတွေ့အကြုံရှိသော စာဖတ်သူတို့သည် ထူးခြားသောလှည့်ကွက် တို့ဖြင့် ဖန်တီးမှုအပေါ် နှစ်သက်စွဲလမ်းကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုများတွင် လှည့်ကွက်ထည့်သွင်း ဖန်တီးမှုသည် ဇာတ်လမ်းကို အားကောင်းစေခြင်း၊ စိတ်ဝင်စားမှုဖြစ်စေခြင်း၊ မချင့်မရဲဖြစ်စေခြင်း စသည့်အကျိုးသက်ရောက်မှုများ ရရှိစေပါသည်။ လှည့်ကွက် ထည့်သွင်းဖန်တီးခြင်းသည် ဇာတ်လမ်းကို အားကောင်းစေရုံ သာမကစာဖတ်သူအား ဆင်ခြင်တုံတရားဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက်ပါ အကျိုးပြုကြောင်း သိနိုင်ပါ သည်။

နိဂုံး

အောင်လင်း၏ ဝတ္ထုတိုများမှ လှည့်ကွက်ပါသော ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာတင်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ လေ့လာတင်ပြရာတွင် ဇာတ်လမ်းအင်္ဂါရပ်များကို အခြေခံ၍ လှည့်ကွက်ထည့်သွင်း ဖန်တီး ထားမှုကို ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ လှည့်ကွက်သည် ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းတွင် လိုအပ်သော ဖန်တီးမှုနည်းနာ ဖြစ်ကြောင်း သိရှိခဲ့ရပါသည်။ လှည့်ကွက်ထည့်သွင်းဖန်တီးမှုသည် ဇာတ်လမ်းအပေါ် စာဖတ်သူတို့ အနေနှင့် ပို၍စိတ်ဝင်စားမှု ပို၍ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ဇော်ဂျီ။ (၂၀၀၉)။ *ရှုမစာပေသဘော*။ ရန်ကုန်၊ ဓူဝံစာပေတိုက်။
 တာရာ၊ ဒဂုန်။ (၁၉၆၇)။ *စာပေသဘောတရား၊ စာပေဝေဖန်ရေး၊ စာပေလှုပ်ရှားမှု*။ ရန်ကုန်။
 တက်တိုး။ (၂၀၀၉)။ *ဝတ္ထုတို၏ အနှစ်သာရ ဝတ္ထုတိုရှုခင်း*။ ရန်ကုန်။
 ထင်၊ မောင်၊ မင်းကျော်၊ မင်းယုဝေနှင့်အများ။ (၂၀၁၅)။ *ဝတ္ထုတို စာတမ်းများ၊ ပထမတွဲ*။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။
 မိုးမြေ၊ မ။ (၂၀၁၇)။ *ဝတ္ထုတိုသဘောတရား ဝတ္ထုတို ဖန်တီး ရေးသားမှု အတတ်ပညာ*။ ရန်ကုန်၊ စိုးမိုးလွင်မိသားစုစာပေ။
 မျိုး၊ မင်း၊ ဦး။ (၁၉၆၅)။ *ကြေးမုံရိပ်သွင်နှင့်အခြားဝတ္ထုတိုများ၊ နိဒါန်း၊ တတိယအကြိမ်*။ ရန်ကုန်၊ ဥဒါန်းစာပေတိုက်။
 မြန်မာအဘိဓာန်။ (၂၀၁၈)။ တတိယအကြိမ်။ မြန်မာစာအဖွဲ့။
 သူရိယကန္တီ။ (၂၀၁၆)။ *ဝတ္ထုရေးလိုသော်*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချို ပုံနှိပ်တိုက်။
 အောင်လင်း။ (၂၀၁၇)။ *ဝတ္ထုတိုများပေါင်းချုပ်*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူး ချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
 အောင်သင်း။ (၂၀၀၉)။ *ဝတ္ထုရေးရာဆောင်းပါးများ*။ ရန်ကုန်၊ ဇွန်ပွင့်စာအုပ်တိုက်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Ralph, R, and Morner, K. (1998). NTC's Dictionary of Literary Terms. U.S.A. NTC Publishing Group.

အောင်သင်း၏ စာပေအတွေး၊ အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများလေ့လာချက်

မာလာမိုး^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် အောင်သင်း၏ စာပေအတွေး၊ အတွေးစာပေ ရသစာတမ်း လေ့လာချက်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့လေ့လာရာတွင် အောင်သင်း၏ လှလိုက်တာနော်နှင့် ရသစာတမ်းငယ်များ စာအုပ်ကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ရသစာတမ်းများမှ အတွေးအမြင်နှင့် ထို အတွေးကို ပုံဖော်သောအရေးအဖွဲ့တို့ကို ဖော်ထုတ်လိုခြင်းဖြစ်သည်။ ရသစာတမ်းငယ်၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာ (၅) ရပ်ကို အခြေခံကာ တင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစကားပြေ ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရ - ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး အတွေးအမြင်၊ ဆွဲဆောင်နိုင်သော အရေးအဖွဲ့တို့ကို ကျဉ်းကျဉ်းအရေးအဖွဲ့ နှစ်သက်မှုရသ

၁။ နိဒါန်း

ပြင်သစ်၊ အင်္ဂလန်တို့မှ စတင်အခြေပြုလာသော ရသစာတမ်းသည် ယခုအခါ မြန်မာစာပေတွင် အမျိုးသားစာပေဆု ချီးမြှင့်သည်အထိ ကျယ်ပြန့်စွာ အခြေတည်ခိုင်မာလာသော စာပေတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို အဓိကထားသော ရသစာတမ်း၏ အတွေးအမြင်နှင့် ထိုအတွေးကို ပုံဖော်သော အရေးအဖွဲ့တို့ကို လေ့လာတင်ပြထားသည်။ အောင်သင်း၏ လှလိုက်တာ နော်နှင့် ရသစာတမ်းငယ်များစာအုပ်မှ စာပေအတွေး အတွေးစာပေဆိုင်ရာ ရသစာတမ်းများအနက် သကျရုပ်နှင့်သိပ္ပံမောင်ဝ၊ အတွေးအကတိ၊ ရသစာတမ်း (၂) စောင်ကို စာတမ်းငယ်၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာ များကို အခြေခံ၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၁။ ၁။ ရသစာတမ်းသဘောသဘာဝ

ရသစာတမ်းသည် (၁၆) ရာစုတွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပြင်သစ်ဘာသာဖြင့် (essai) ဟု စတင်အမည်ရခဲ့ပြီး မကြာမီမှာပင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် (essay) ဟု ဆက်လက်အမည်တွင်ကာ တစ်စတစ်စ ဖွံ့ဖြိုးလာသော စာပေအဖွဲ့မျိုးပင်ဖြစ်သည်။ အက်ဆေးဟူသော ဝေါဟာရကို စတင်အသုံးပြုခဲ့သူမှာ ပြင်သစ်ဥပဒေပညာရှင် စာရေးဆရာ မီရှဲအီကွမ်ဒီမွန်တိန်း (၁၅၃၃-၁၅၉၂) ဖြစ်ပါသည်။ ထို့နောက် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာ ဖရန်စစ်ဘောကွန် (၁၅၆၁-၁၆၂၆) က အက်ဆေးဟူသော အမည်ကို အသုံးပြုကာ သူ့အတွေးအမြင်များကို ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။

အက်ဆေး (essay) ဟူသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် “စမ်းသပ်ခြင်း” ဟု အနက်ရသဖြင့် အစမ်းစာ ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာစာပေတွင် အက်ဆေးကို အမည်အမျိုးမျိုး သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ အစမ်းစာ၊ စာတမ်း၊ စာမွန်၊ စာတမ်း၊ စာညွန့်၊ စာပဒေသာ၊ ရသစာတမ်း စသည်ဖြင့် အမည်အမျိုးမျိုး သတ်မှတ်ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။

^၁ မြန်မာစာပေသုတေသီ၊ ကျိုင်းတုံတက္ကသိုလ်

ရသစာတမ်း၏ သဘောသဘာဝနှင့်ပတ်သက်၍ မောင်ခင်မင် (ဓနုဖြူ)က -

“စာတမ်းငယ်ဟူသည် အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို စာရေးသူကိုယ်တိုင် တွေးမြင်ခံစားရသည့် အနေအထားဖြင့် ရသပါအောင် ရေးဖွဲ့ထားသော မတိုမရှည် စကားပြေအဖွဲ့မျိုး ဖြစ်သည်။” (၁၉၈၇၊ ၁၅)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ အက်ဆေးသဘောသဘာဝနှင့်ပတ်သက်၍ အနောက်တိုင်းပညာရှင်တို့ကလည်း မိန့်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ဗြိတိန်နိကာစွယ်စုံကျမ်း (Encyclopedia Britannica) တွင်

“အက်ဆေးဟူသည် အကြောင်းအရာတစ်ရပ်ကို လွယ်ကူပေါ့ပါးစကားပြေဖြင့် မတိုမရှည် ဖွဲ့လေ့ရှိသော အဖွဲ့မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ စာရေးသူ၏စိတ်တွင် ထိတွေ့ခံစားရသည့်အတိုင်းသာ ရေးဖွဲ့သည်။” (၁၉၆၈၊ ၇၁၄)

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အက်ဆေး (ခေါ်) ရသစာတမ်း၏ သဘောသဘာဝနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာစာပေပညာရှင်၊ အနောက်တိုင်းစာပေပညာရှင်တို့၏ မိန့်ဆိုချက်များအရ စာဖတ်သူများအား ရင်ဖွင့်ထားသော ရင်ဖွင့်စာ၊ စာဖတ်သူကို ဘဝအသိအမြင်နှင့်ယှဉ်သောရသကို ပေးစွမ်းနိုင်သည့် စကားပြေအဖွဲ့မျိုးဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၂။ သုတေသနမေးခွန်းနှင့် ပြဿနာ

ဆရာအောင်သင်း၏ စာပေအတွေး၊ အတွေးစာပေလေ့လာချက်ကို လေ့လာရာတွင် အောက်ပါ သုတေသန မေးခွန်းနှင့် ပြဿနာကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

စာပေအတွေး အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများမှ အတွေးအမြင်နှင့် ထိုအတွေးကို ပုံဖော်သော အရေးအဖွဲ့ကို မည်သို့အပြန်အလှန် အထောက်အကူပြုနေကြသနည်း” ဟူသည့် သုတေသနမေးခွန်း ပေါ်ထွက်လာပါသည်။

ထိုသို့ပေါ်ထွက်လာသော သုတေသနမေးခွန်းနှင့်အဖြေကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် ရသစာတမ်း သွင်ပြင်လက္ခဏာဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းနှင့် အလေ့လာခံ “အောင်သင်း၏ လှလိုက်တာနော်နှင့် ရသစာတမ်းငယ်များ” စာအုပ်ကို လေ့လာတင်ပြ ထားပါသည်။

ထိုသို့လေ့လာရာတွင် သုတေသနပြဿနာနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့မည် ဖြစ်ပါသည်။ “အောင်သင်း သည် ရသစာတမ်းရေးဖွဲ့ရာတွင် သွင်ပြင်လက္ခဏာ (၅) ရပ်လုံးကို ရေးဖွဲ့ထားနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ”။ ဟူသော သုတေသနပြဿနာကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် အခြားသော သုတေသနပြဿနာများလည်း ရှိနိုင်သဖြင့် ရသစာတမ်းဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများ သွင်ပြင်လက္ခဏာရပ်ဆိုင်ရာ နည်းနာများကို မှီငြမ်းကာ ချဉ်းကပ် လေ့လာထားပါသည်။

၂။ စာပေလေ့လာ ဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းသည် အောင်သင်း၏ စာပေအတွေး အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများကို လေ့လာထားသော စာတမ်းဖြစ်သည့်အတွက် ရသစာတမ်းသဘောသဘာဝနှင့် ပညာရှင်တို့၏ အဆို အမိန့်များကို လေ့လာဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။

စာတမ်းငယ် စာပေစာတမ်း၊ ကံ့ကော်မြိုင်စာတမ်း၊ ဆရာဇော်ဂျီနှင့် ရသစာတမ်းရှင်တို့၏ တွေးဟန်နှင့် ရေးဟန်များစသော စာအုပ်များကိုဖတ်ရှု၍ နည်းနာများကို ကိုးကားမှီငြမ်းခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် ဆရာအောင်သင်း ကိုယ်တိုင်ရေးသားထားသည့် စာပေသဘောတရားနှင့် ပတ်သက်သည့် စာအုပ်များကိုလည်း ဖတ်ရှုလေ့လာ ကိုးကားထားပါသည်။

“ကံ့ကော်မြိုင်စာတမ်း” စာအုပ် (၁၉၇၈) တွင် ရသစာတမ်း (၂၆) ပုဒ်ကို စုစည်းတင်ပြထားသည်။ ရသစာတမ်းသဘောသဘာဝနှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာဇော်ဂျီက အမှာစကားတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ရသစာတမ်းသည် စာဖတ်ပရိသတ်ကို နှစ်သက်မှုပေးရုံသာမက ဘဝအသိအမြင်ကိုလည်း မြင်လာစေကြောင်း ဆိုထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုစာအုပ်သည် ရသစာတမ်းသဘောသဘာဝနှင့် ပတ်သက်၍ အထောက်အကူကောင်းများစွာ ရရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၃။ နည်းနာ

ဤစာတမ်းသည် အောင်သင်း၏စာပေအတွေး၊ အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းလေ့လာချက်ကို စာပေရှုထောင့် လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။ ရသစာတမ်းများမှ အတွေးအမြင်နှင့် ထိုအတွေးကို ပုံဖော်သော အရေးအဖွဲ့တို့ကို ရသစာတမ်းသွင်ပြင်လက္ခဏာ (၅) ရပ်ကို အခြေခံ၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ တင်ပြရာတွင် အသုံးပြုသည့် သုတေသနနည်းနာများကို နှစ်ပိုင်းခွဲကာ တင်ပြပါမည်။

(၁) ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နည်းနာနှင့်

(၂) သုတေသနပိုင်းဆိုင်ရာ နည်းနာ

တို့ဖြစ်ပါသည်။

ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

စာတမ်း၏ အလေ့လာခံနယ်ပယ်မှာ မြန်မာစာပေနယ်ပယ် စကားပြေကဏ္ဍတွင်ပါဝင်သည့် အောင်သင်း၏ စာပေအတွေး အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများအနက်မှ “သကျရုပ်နှင့် သိပ္ပံမောင်ဝ၊ အတွေးအကတိ၊ ယောင်ယမ်းပြီး ပေါင်မတန်းစေဖို့ “ရသစာတမ်း (၂) ပုဒ်တို့ဖြစ်ပါသည်။ လေ့လာရာတွင် ရသစာတမ်း၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာ (၅) ရပ်ကို အခြေခံ၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

ရသစာတမ်း၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများ

စာပေဟူသမျှတွင် သက်ဆိုင်ရာ သွင်ပြင်လက္ခဏာများရှိကြပါသည်။ ရသစာတမ်းတွင်လည်း သွင်ပြင်လက္ခဏာများရှိပါသည်။ စာတမ်းငယ် စာပေစာတမ်း (၁၉၈၇) တွင် မောင်ခင်မင် (ဇနီးဖြူ) က

ရသစာတမ်း၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို တင်ပြရာ၌ စာရေးသူ၊ စာဖတ်သူတို့၏ ဆက်သွယ်မှုကို အခြေပြု၍

- (၁) စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးပေါ်လွင်နေခြင်း
- (၂) အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို အားပြုနေခြင်း
- (၃) စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော စကားပြေအရေးအဖွဲ့မျိုးဖြစ်ခြင်း
- (၄) တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း ရေးဖွဲ့ထားသော အရေးအဖွဲ့မျိုးဖြစ်ခြင်း
- (၅) စာဖတ်သူတို့ နှစ်သက်မှုရသပေးခြင်း

ဟူသော သွင်ပြင်လက္ခဏာတို့ကို တင်ပြထားသည်။ ထိုလက္ခဏာများတွင်လည်း သက်ဆိုင်ရာ သဘောသဘာဝများ ရှိကြပါသည်။ ထိုသဘောသဘာဝတို့ကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။

စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး ပေါ်လွင်နေခြင်း

ရသစာတမ်းသည် အကြောင်းအရာတစ်ရပ်ကို အပြင်က မြင်ပြ၊ ရေးပြခြင်းမျိုး မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်တိုင်ခံစားရသကဲ့သို့ ထင်ရအောင်ရေးပြသည့် စာပေတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ရသစာတမ်းများတွင် စာရေးသူ၏ ကံသုံးပါးအမှုအရာတို့ ထင်ဟပ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုကံသုံးပါးအမှုအရာသည် စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးပင်ဖြစ်သည်။ ရသစာတမ်းများတွင် စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးပေါ်နေခြင်းသဘောကို စာတမ်းငယ်စာပေစာတမ်း (ပထမတွဲ) (၁၉၈၇) တွင် မောင်ခင်မင် (ဓနုဖြူ) က

စာတမ်းငယ်သည် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာဆန်သည်။ ရေးဖွဲ့သည့် အကြောင်းကိစ္စအပေါ်
ထားရှိသော စာရေးသူ၏ စိတ်၊ စာရေးသူ၏ သဘောစရိုက်ကို တိုက်ရိုက်လှစ်ပြခြင်း
ဖြစ်သည့်အတွက် စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးပေါ်နေရပါသည်။ (စာ ၄၀)

ဟု ဆိုပါသည်။ ဤအဆိုအတိုင်း စာရေးသူ၏ သဘောစရိုက် စိတ်နေသဘောထားကို ဖွင့်ဟတင်ပြသည့် အတွက် စာတမ်းငယ်ကို ရင်ဖွင့်စာ သို့မဟုတ် ရင်ဖွင့်သံ ဖြစ်သည်ဟုလည်း အဆိုရှိပါသည်။ တစ်ဖန် သွင်ပြင်လက္ခဏာနှင့်ပတ်သက်၍ စာတမ်းငယ်စာပေ (ပထမတွဲ) (၁၉၈၇) တွင် မောင်ခင်မင် (ဓနုဖြူ)က “စာရေးသူကိုယ်တိုင် အတွင်းဝင်ပြီး ပြောဆိုခွင့်ရသော စာတမ်းငယ်စာပေအဖွဲ့မျိုးတွင် စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး ပို၍ထင်ထင်ရှားရှား မြင်တွေ့ခွင့်ရှိသည်။” (စာ ၄၃) ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုသို့ အတွင်းဝင်ပြီး ပြောဆိုခွင့် ကိုယ်ရည်သွေးခွင့်ကြောင့်လည်း ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးနှင့် ရသစာတမ်းသည် အပြန်အလှန် အကျိုးပြုလျက်ရှိသည့် သဘောကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို အားပြုခြင်း

ရသစာတမ်းသည် အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ကို အခြေပြု၍ ရေးသားထားသော စာပေအဖွဲ့မျိုးဖြစ်သည်။ အကြောင်းအရာကို ပြောပြလိုခြင်းထက် အတွေးအမြင်ကို ထုတ်ဖော်လိုခြင်းက အဓိကဖြစ်သည်။ အတွေးအမြင်ခံစားမှုကသာ အဓိကအရေးပါသည့် သဘောကို စာတမ်းငယ်စာတမ်း

(ပထမတွဲ) (၁၉၈၇) တွင် မောင်ခင်မင် (ခန့်ဖြူ)က “အကြောင်းအရာက ပဓာနမဟုတ်ပါ။ ထို အကြောင်းအရာများကို ရေးပြနေသော စာရေးသူ၏ အတွေးအမြင်ခံစားမှုတို့က ပို၍အရေးပါပါသည်။” (စာ ၄၃) ဟု ဆိုပါသည်။

ထို့ကြောင့် ရသစာတမ်းငယ်သည် အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုက ပို၍အရေးပါပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို အားပြုရေးဖွဲ့ခြင်းသည် ရသစာတမ်းကောင်း၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော စကားပြေအရေး အဖွဲ့မျိုးဖြစ်ခြင်း

ရသစာတမ်းရေးဆရာတို့သည် မိမိ၏အတွေးအကြံ၊ ခေတ်အတွေးအကြံပေါ်မူတည်၍ ခံစားမှုအတွေးအမြင်များ ပေါ်လာတတ်ပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် စာဖတ်သူအား သိစေလိုသော စေတနာတို့ ပေါ်လာတတ်ပါသည်။ စေတနာကိုအရင်းခံ၍ မိမိခံစားသကဲ့သို့ ခံစားတတ်အောင်၊ မိမိရှုမြင်သကဲ့သို့ ရှုမြင်တတ်အောင် ပိုမိုရှုပ်လုံးကြွထင်ရှားစေရန်အတွက် ဆွဲဆောင်မှုကောင်းသော စကားပြေအရေးအဖွဲ့ဖြင့် ရေးဖွဲ့လေ့ရှိကြသည်။ ဤသဘောလက္ခဏာကို စာတမ်းငယ်စာပေ စာတမ်း (ပထမတွဲ) (၁၉၈၇) တွင် မောင်ခင်မင် (ခန့်ဖြူ) က “စာတမ်းငယ်မှန်လျှင် စာဖတ်သူကို အစမှအဆုံးတိုင် ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိ သော ဖတ်ချင်စဖွယ် စကားပြေအရေးအဖွဲ့မျိုး ဖြစ်ရပါလိမ့်မည်။” (စာ ၄၆) ဟု ဆိုပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် ရသစာတမ်းသည် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို ဦးစားပေးရေးဖွဲ့သကဲ့သို့ စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော စကားပေအရေးအဖွဲ့ဖြစ်အောင်လည်း ရေးသင့်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း ရေးဖွဲ့ထားသော အရေးအဖွဲ့မျိုးဖြစ်ခြင်း

ရသစာတမ်းတွင် အကြောင်းအရာတစ်ရပ်ကို စေ့စေ့စုံစုံပြရန်မလိုဘဲ ပြသင့်သမျှကိုသာ တစ်ကွက်ကောင်း နှစ်ကွက်ကောင်း ပြရသောကြောင့် ပြသူ၏ကျွမ်းကျင်မှုအတတ်ပညာသည် အလွန်အရေးပါလှသည်။ စာဖတ်သူ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်မည့် အဆီလျော်ဆုံးအချက်များကို ရွေးချယ်ပြီး ဆက်စပ်စီစဉ်ရေးဖွဲ့ရသောကြောင့် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး အဝင်ခွင်ကျရန်လည်း လိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရသစာတမ်းအရေးအဖွဲ့သည် တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းဖြစ်လေ့ရှိပါသည်။ ဤသဘောလက္ခဏာနှင့်ပတ်သက်၍ စာတမ်းငယ်စာပေစာတမ်း (ဒုတိယတွဲ) (၁၉၈၇) တွင် ကျော်အောင်ကမူ “စာတမ်းငယ်သည် တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း တစ်ကွက်ကောင်းပြောရသည့် စကားပြေအရေးအသားမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ အရေးရခက်ပါသည်။ အဘော်မှာ တွေ့ပြားမနေရပါ” (စာ ၂၄၆) ဟု ဆိုထားသည်။ အဘော်သို့ရောက်အောင် တစ်ကွက်ကောင်းဖြင့် တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းနှင့် လိုရင်းကိုသာ ရေးသားရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသို့ တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းနှင့် လိုရင်းကိုရေးနိုင်လျှင် ရသစာတမ်းကောင်း တစ်ပုဒ်ဖြစ်လာနိုင်သော သဘောလက္ခဏာရပ် ဖြစ်ပါသည်။

စာဖတ်သူကို နှစ်သက်မှုရသပေးခြင်း

ရသစာတမ်းများသည် စာဖတ်သူအတွက် အနည်းနှင့်အများ နှစ်သက်မှုရသကို ခံစားရစေပါ သည်။ ပီတိဖြစ်စေပါသည်။ ဤသဘောလက္ခဏာနှင့်ပတ်သက်၍ ကံ့ကော်မြိုင်စာတမ်း (၁၉၉၇) တွင် ဆရာဇော်ဂျီက

မည်သည့် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ၊ မည်သည့် အကြောင်းရေးရေး၊ မည်သည့်ပုံသဏ္ဌာန်ကို ဖော်ဖော်၊ ထိုစာမတိုမရှည်သည် စာဖတ်ပရိသတ်၌ နှစ်သက်မှုရသကို ဖြစ်စေသည်။ ရသ ဖြစ်သည်နှင့်အတူတကွ ဘ (သို့မဟုတ်) ပတ်ဝန်းကျင် အသိအမြင်ကိုလည်း ဖြစ်စေသင့် သည်။ (စာ ၄)

ဟု ဆိုထားပါသည်။ ရသစာတမ်းသည် နှစ်သက်မှုရသကိုသာမက ဘဝအာနိသင်ရသကိုပင် ဖြစ်စေသင့် သည်ဟု ဆိုပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ရသစာတမ်းသည် နှစ်သက်မှုရသ တစ်မျိုးတည်းသာမက ကြည်နူးနှစ်သက်စရာ တွေးတောဆင်ခြင်စရာတို့ ပေါင်းဆုံနေသည့် ပီတိမျိုးကိုလည်း ခံစားရသည့်အတွက် သဘောလက္ခဏာ ကောင်း တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။

သုတေသနနည်းနာ

ဤစာတမ်းကို ရေးသားရာတွင် အလေ့လာခံဖြစ်သော အောင်သင်း၏ စာပေအတွေး အတွေး စာပေ ရသစာတမ်းများကို ဦးစွာဖတ်ရှုလေ့လာပါသည်။ ထို့နောက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ လေ့လာရာတွင် ထိုရသစာတမ်းများကို သေချာဖတ်ရှုပြီး ရသစာတမ်းသွင်ပြင်လက္ခဏာရပ်များကို အခြေခံ၍ အခန်းများ ခွဲကာ ဆန်းစစ်လေ့လာထားပါသည်။ သရုပ်ခွဲဆန်းစစ်နည်းကို အသုံးပြုရာတွင်လည်း ရသစာတမ်းများမှ အတွေးအမြင်နှင့်အတွေးကို ပုံဖော်သောအရေးတို့ကို သွင်ပြင်လက္ခဏာများအလိုက် ရှင်းလင်းဖော်ပြပြီး မည်သို့သော အကျိုးရလဒ်များရရှိလာပုံကို သုံးသပ်တင်ပြထားပါသည်။

ရှိပြီးအချက်အလက်များအပေါ် အခြေပြုလေ့လာရာတွင်လည်း ပေါ်ထွက်လာသော အကျိုးရလဒ် များသည် ရသစာတမ်းမှ အတွေးအမြင်နှင့် အတွေးကိုပုံဖော်သောအရေးကို အပြန်အလှန် ထောက်ကူနိုင် ကြောင်း လေ့လာထားပါသည်။

၄။ လေ့လာတွေ့ရှိချက်

ဆရာအောင်သင်း၏ စာပေများထဲမှ ရသစာတမ်းများသည် စိတ်ကူးကိုအခြေခံကာ မိမိဆိုလိုချက် ရောက်အောင် တွေးပြထားသည်။ အတွေးကိုတင်ပြရာ၌လည်း ထက်ထက်မြက်မြက် ရှိလှပါသည်။

အောင်သင်း၏ စာပေအတွေး အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းအနက် သကျရုပ်နှင့် သိပ္ပံမောင်ဝ၊ အတွေးအကတိ ရသစာတမ်း (၂) ပုဒ်ကို လေ့လာတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၄၊ ၁။ စာပေအတွေး အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများလေ့လာချက်

စာပေအတွေး အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းဟူသည် စာပေနှင့်ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာ တစ်ရပ်ကို စာရေးသူ၏ အတွေးအမြင်၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်မှု၊ အတွေးအခေါ် အယူအဆတို့ကို ဦးစားပေး၍ ဖတ်ချင့်စဖွယ်ကောင်းအောင် ရေးသားထားသော ရသစာတမ်းများကို ဆိုလိုပါသည်။ စာပေအတွေး အတွေးစာပေရသစာတမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ စာတမ်းငယ်စာပေ စာတမ်း (ပထမတွဲ) တွင် မောင်ခင်မင် (ဓနုဖြူ) က

အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ ကိုယ့်အမြင်၊ ကိုယ့်အတွေး၊ ကိုယ့်ခံစားမှုကို
ကျိုးကြောင်းလည်း သင့်၊ ဖတ်ချင်စဖွယ်လည်းဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့လေ့ရှိပါသည်။

(၁၉၈၇၊ စာ ၆၄)

ဟူ၍ ဆိုထားပါသည်။

စာတမ်းငယ် စာပေစာတမ်းများ (ဒုတိယတွဲ) တွင် တက္ကသိုလ်ဝင်းမွန်ကလည်း

စဉ်းစားဆင်ခြင်တုံတရား ရင့်သန်တိုးပွားလာစေရုံမျှမက အသိဉာဏ်ပညာလည်း
လင်းပွင့်စေပါသည်။ ထို့ပြင် ရသစာပေဆိုင်ရာ သဘောတရား အယူအဆများကိုလည်း
သိမြင်ခွင့်ရရှိစေပါသည်။ (ဝင်းမွန်၊ ၁၉၈၇၊ ၁၂၉)

ဟူ၍ စာပေဆိုင်ရာ ရသစာတမ်းငယ်၏ အကျိုးကျေးဇူးကို တင်ပြထားပါသည်။

စာပေပညာရှင်တို့၏ အဆိုအမိန့်တို့ကို လေ့လာမှတ်သား၍ စာပေအတွေး အတွေးစာပေ
ရသစာတမ်းငယ်၏ သဘောကိုဆိုရပါလျှင် စာပေနှင့်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို စာရေးသူ
ကိုယ်တိုင် ဝေဖန်သုံးသပ်ထားသော အတွေးအမြင်၊ အယူအဆတို့ကို ဖော်ပြထားသော အရေးအသားမျိုး
ပင်ဖြစ်သည်။ စာပေအတွေး အတွေးစာပေဆိုင်ရာ အလေ့လာခံရသစာတမ်းများ

(၁) သကျရူပံနှင့်သိပ္ပံမောင်ဝ၊

(၂) အတွေး အကတိ ဟူသည့် ရသစာတမ်းငယ် (၂) ပုဒ်ကို လေ့လာတင်ပြပါမည်။

၄၊ ၁၊ ၁။ စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး ပေါ်လွင်နေခြင်း

စာရေးသူတို့သည် အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို ရေးသားရာတွင် စာရေးသူကိုယ်တိုင် တွေးမြင်
ခံစားရသည့်အတိုင်း လွတ်လပ်ပေါ့ပါးစွာ ရင်ဖွင့်ဖော်ပြရေးသားကြရာ ရသစာတမ်းများတွင် စာရေးသူ၏
သဘောစရိုက်၊ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးများ ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်နေတတ်ပါသည်။

ဆရာအောင်သင်း၏ “သကျရူပံနှင့်သိပ္ပံမောင်ဝ” ရသစာတမ်းသည် ရှင်မဟာဋ္ဌသာရ၏
ကိုးခန်းပျို့ကဗျာမှ ကောက်နုတ်ချက်ဖြစ်သော သကျရူပံကဗျာ ကောက်နုတ်ချက်လာ မိမိပါရမီအထံရှိ
သော ပညာရပ်တစ်ခုခုကို သင်ယူသင့်ပုံနှင့်ဆက်စပ်၍ ဆရာကြီးပီမိုးနင်း၏ မှတ်ချက်စကား၊ သိပ္ပံ
မောင်ဝ၏ ဖြစ်ရပ်၊ ဆရာကြီး မောင်ထင်၏ ဘဝအဖြစ်အပျက်တို့နှင့် ဥပမာပေးကာ စာပေဆိုင်ရာ
အတွေးအမြင်ကို တင်ပြထားသည့် ရသစာတမ်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ “သကျရူပံ” ဆိုသည် သက္ကတဘာသာ
စကားဖြစ်ပြီး “တတ်နိုင်ကောင်း”၊ “စွမ်းနိုင်ကောင်း” ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းက
အတတ်ပညာကို ရွေးချယ်ရာ၌ မိမိဝါသနာ စိတ်အားအထက်သန်ဆုံးဖြစ်သော အတတ်ကိုရှာရမည်။
ငွေများစွာ ရမည်ဟူသော အတတ်ပညာမျိုးကို ရွေးချယ်သင်ကြားရမည်။ သူတစ်ပါးအလုပ်တစ်ခုခုကို
လုပ်၍ ကြီးပွားသည့်အတွက် မိမိလိုက်လုပ်လျှင် မိမိနှင့်မနီးစပ်၊ မသက်ဆိုင်သဖြင့် အကျိုးမပေးဖြစ်တတ်
သည်ဟူသော အကြံပြုချက်ကို စာရေးသူက

အချို့သော ဝါသနာများ (ဥပမာကဗျာ၊ စာပေသုတေသီကဲ့သို့သော ဝါသနာမျိုး) မှာ ငွေများစွာရသော အတတ်မျိုးမဟုတ်ပါ။ ထိုကဲ့သို့သော အခါများတွင်မူ ဝင်ငွေရရာရ ကြောင်း အခြားလုပ်ငန်းတစ်ခု ကို တွဲဖက်လုပ်ကိုင်ကြရမိဖြစ်သည်။

(အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၁၀)

ဟူ၍ တင်ပြထားသည်။ စာရေးသူသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမျှသာမက ကြီးပွားချမ်းသာရန်အတွက် ငွေများစွာ ရသောအတတ်ပညာကို တွဲဖက်လုပ်ကိုင်သင့်ကြောင်း၊ တွေးပြထားသည့် စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး ပေါ်လွင်နေပါသည်။

ဆရာအောင်သင်း၏ “အတွေးအကံ” ရသစာတမ်းသည် အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏ သုတေသန သရုပ်ပြအဘိဓာန်လာ အဂတိ (၄) ပါးနှင့် ဆက်စပ်၍ အဂတိအတွေးသို့မရောက်အောင် သတိပြုသင့် ကြောင်း၊ အဂတိတရားကြောင့် အမှန်ကိုမသိနိုင်ကြောင်း၊ တရားရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးသာမက စာပေဝေဖန်ရေးတွင် မနှစ်သက်သည့်အစွဲရှိနေလျှင် စာကောင်းခြင်းကို သတိမပြုမိနိုင်ကြောင်း၊ မိမိအဂတိ အတွေးကို ဆင်ခြင်၍ တရားသက်သက်မြင်သင့်ကြောင်း၊ တရားကွယ်သောသူသည် ကြီးမြင့်သောအဖြစ်သို့ရောက်ရန် အလွန်ခဲယဉ်းကြောင်း တွေးမြင်ပြထားသည့် ရသစာတမ်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။

အဂတိဆိုသည် ပါဠိစကားဖြစ်ပြီး “ဘက်လိုက်ခြင်း” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။ အဂတိ (၄) ပါးသည် (၁) ဆန္ဒာဂတိ - နှစ်သက်သဖြင့် ဘက်လိုက်ခြင်း (၂) ဘယာဂတိ - ကြောက်သဖြင့် ဘက်လိုက်ခြင်း (၃) ဒေါသဂတိ - မုန်းသဖြင့် ဘက်လိုက်ခြင်း (၄) မောဟဂတိ - မသိသဖြင့် ဘက်လိုက်ခြင်း။ (မြန်မာအဘိဓာန်၊ ၁၉၉၈၊ ၃၇၃)

ဟု ဆိုလိုပါသည်။

စာရေးသူက တရားစီရင်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ သားသမီးရေး၊ နိုင်ငံရေးတို့တွင်သာမက စာပေ ဝေဖန်ရေးတွင်လည်း အဂတိတရားသို့ မလိုက်ပါမိအောင် ကြိုးစားမှုပြုရမည်ဟု တွေးမြင်ပြ ထားသည်။ ထိုအတွေးကို

မိမိမနှစ်သက်သောသူ၏ စာများကို ဖတ်လိုက်မိလျှင် မနှစ်သက်သည့်အစွဲခံကာ ရှိနေ သောကြောင့် မဖြစ်လောက်သည့် အနာအဆာ ချွတ်ယွင်းချက်ကလေးများကိုပင် ပြက်ပြက်ထင်ထင် မြင်လိုက်မိတတ်ပါသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် သူ့စာတစ်ပုဒ်လုံး၏ ကောင်းမြတ်ခြင်းကို လျစ်လျူရှုလျက် အပြစ်မဆိုလောက်သည်ကို မဆိုမိအောင် သတိထားရပါသည်။

(အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၀၆)

ဟူ၍ စာပေကို အမှန်အတိုင်း တွေးမြင်စေလိုသော စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး ပေါ်လွင်နေပါ သည်။

ထို့ကြောင့် စာပေအတွေး၊ အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများသည် စာပေနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာတစ်ခုခုကို စာရေးသူတွေးမြင်ခံစားမိသည့်အတိုင်း လွတ်လပ်စွာ ရင်ဖွင့်ဖော်ပြထားရာ စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးများ ပေါ်လွင်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၄၊ ၁၊ ၂။ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို အားပြုခြင်း

ရသစာတမ်းသည် မိမိအတွေးကို အခြေပြု၍ အကြောင်းအရာ အချက်အလက်သာဓကများဖြင့် ရေးဖွဲ့လေ့ရှိသော စာပေမျိုးဖြစ်သည်။ အကြောင်းအရာကို ဖော်ပြလိုခြင်းထက် မိမိအတွေးကိုချပြလိုခြင်းက ဦးစားပေးဖြစ်သည်။ အတွေးအမြင် ခံစားမှုကပင် ပို၍အရေးပါပါသည်။

ဆရာအောင်သင်း၏ “သကျရုပ်နှင့် သိပ္ပံမောင်ဝ” ရသစာတမ်းသည် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ ကိုးခန်းပျို့ကဗျာမှ ကောက်နုတ်ချက်ဖြစ်သော သကျရုပ်ကဗျာ ကောက်နုတ်ချက်လာ မိမိပါရမီအထံရှိသော ပညာရပ်တစ်ခုခုကို သင်ယူသင့်ပုံနှင့် ဆက်စပ်၍ ဆရာကြီးပီမိုးနင်း၏ မှတ်ချက်စကား၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ဖြစ်ရပ်၊ ဆရာကြီးမောင်ထင်၏ ဘဝအဖြစ်အပျက်တို့နှင့် ဥပမာပေးကာ စာပေဆိုင်ရာ အတွေးအမြင်ကို တင်ပြထားသည့် ရသစာတမ်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။

စာရေးသူက သိပ္ပံမောင်ဝသည် မိမိဝါသနာပါရမီကို သိရုံသာမက သတ္တိကောင်းသူတစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်း၊ အင်္ဂလိပ်စာတော်သူများသာ မျက်နှာပွင့်သောခေတ်တွင် ပထမဆုံး မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကို တက်ရောက်ခဲ့သူဖြစ်ကြောင်း၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ယုံကြည်ချက်ဝါသနာကို ချီးကျူးမိကြောင်း၊ နောင်အခါတွင် ပဋိညာဉ်ဝန်ထမ်း (အိုင်စီအက်)အဖြစ် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်သို့ ပညာသင်စေလွှတ်ခြင်း ခံရပြီး အရာရှိကြီးဖြစ်လာခဲ့ရကြောင်း၊ ခေတ်စမ်းစာပေကို ဦးဆောင်ခဲ့သူဖြစ်ကြောင်း၊ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းက သိပ္ပံမောင်ဝ၏ လေလံပွဲဝတ္ထုတိုနှင့်ပတ်သက်၍ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းတွင် ချီးကျူးစကား ရေးသားခဲ့ကြောင်း၊ လေလံပွဲသည် ထိုခေတ်က စာပေပုံသဏ္ဌာန်သစ် အမျိုးအစားတွင် ပါဝင်နေကြောင်း၊ မိမိအထံပါရမီ ပါသည့်ဘက်ကို သတိထားကာ ရွေးချယ်မိသည့် အကျိုးကျေးဇူးဟု ဆိုနိုင်ကြောင်း တွေးထင်ပြထားသည်။ စာရေးသူက ဆက်လက်၍ အတွေးမျှင်တန်းမိသည်မှာ

မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကို တက်ရပါမည်လားဟု ရှုတ်ချပြောဆိုခဲ့သော သူတို့သည် မိမိတို့ သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် မည်မျှအောင်မြင်သွားခဲ့ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးကို မည်မျှအကျိုးပြုခဲ့ကြမည်ကိုလည်းကောင်း၊ နောင်အနာဂတ် မျိုးဆက်အတွက် မည်မျှခန့်ထားနိုင်ခဲ့ သည်ကို လည်းကောင်း၊ ကျွန်တော်တို့မသိရပါ။ သို့သော်လည်း သိပ္ပံမောင်ဝကမူကား သူ့ခေတ်၌ပင်လျှင် မြန်မာစာအရေးအသားကို တစ်ခေတ်ဆန်းစေခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်းစာပေကိုလည်း ဦးဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ယခု ထက်တိုင်လည်း သူ၏စာပေများသည် မျိုးဆက်သစ်များ အတွက် အကျိုးပြုနေဆဲ ဖြစ်သည်။ သမိုင်းတွင် မမေ့နိုင်ကြတော့ပြီဖြစ်သော စာရေး ဆရာကြီး ဖြစ်သွားခဲ့ပါလေ ပြီ။

(အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ သည ၁၂၁)

ဟူ၍မိမိအတွေးကို စာဖတ်သူလက်ခံလာအောင် တင်ပြထားသည်မှာ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင် ခံစားမှုကို အဓိကအားပြု တင်ပြနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ထို့အတူပင် စာရေးဆရာကြီးမောင်ထင် ရေးသားခဲ့သော “ဝါသနာ” ဆောင်းပါးမှ ဘဝ အဖြစ်အပျက်ကို

ကျွန်ုပ်မှာ ခါးတောင်းကျိုက်တခြား ဟိုဒင်းတခြား ဝါသနာမပါဘဲ ဖားသွား၍ ခွဲမိလေ
သဖြင့် စာမေးပွဲသုံးနှစ်တိတိ ရှုံးရလေတော့သည်။ ဤသို့အားဖြင့် ဆရာဝန်မဖြစ်ခဲ့ရ
တော့ချေ။ ကျွန်ုပ်ဆရာဝန် မဖြစ်ခဲ့သောကြောင့်ပင်လျှင် လူသတ္တဝါများ အသက်ချမ်းသာ
ရာ ရရှာကြလေသတည်း။” (အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၂၀)

ဟူ၍ ဆရာမောင်ထင်တစ်ယောက် ဆရာဝန်မဖြစ်ခဲ့သောကြောင့်ပင်လျှင် “ငဘ” ကဲ့သို့ ဝတ္ထုမျိုးကို
ဖတ်ကြရကြောင်း၊ ဆရာလည်း သကျရုပ်ဟန်ပုံ မပေါ်သည်နှင့် ဝိဇ္ဇာဘက်သို့ ကူးပြောင်းပစ်လိုက်၍
“စာပေဝိဇ္ဇာကြီး” တစ်ဆူ ပေါ်ပေါက်လာရကြောင်း စာရေးသူက သူ့အတွေး၊ သူ့အမြင်ကို တင်ပြထား
သည်မှာ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို အားပြုတင်ပြနိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ဆရာအောင်သင်း၏ “အတွေးအကတိ” ရသစာတမ်းသည် စာရေးသူက တရားစီရင်ရေး၊
စီးပွားရေးတို့တွင် တွေ့ရသော အကတိ (၄)ပါးသည် အတွေး၌ပင် ဝင်ရောက်လာတတ်ကြောင်း၊
မိမိချစ်မြတ်နိုးရသော သားသမီးတို့၏ မကောင်းသတင်းဆိုလျှင် မယုံကြည်နိုင်ခြင်း၊ မိမိသားသမီးက
ပြောဆိုသည်ကို ယုံလွယ်တတ်ခြင်းတို့သည် အကတိတရားပင်ဖြစ်သည်ဟု တွေးမြင်ပြထားသည်။
ထိုအတွေးကို

အကတိအတွေးကြောင့်ပင် မမှားတန်ခံမှားမိ၊ မလုပ်တန်ခံ လုပ်မိဖြစ်ကြရသည်။
ကျွန်ယုံတော့ တစ်ဖက်ကန်း၊ သားသမီးယုံတော့ စုံလုံးကန်းဟူသော စကားပုံမှာ
ဤအကတိကို ညွှန်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ တစ်ဖက်ကန်းဆိုတော့ မြင်တန်
သလောက် မြင်တန်နိုင်သေးသည်။ စုံလုံးကန်းဆိုတော့ ဘာကိုမျှမမြင်နိုင်ဘဲ ဖြစ်လာ
လေတော့သည်။ (အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၂၃)

ဟူ၍ အကတိတရားကြောင့် အမှန်ကိုမသိ၊ မမြင်နိုင်ဖြစ်တတ်ကြောင်း တွေးမြင်ပြထားသည်မှာ
နှစ်သက်စဖွယ် ကောင်းသည်သာမက အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို အဓိကအားပြုနေ
ကြောင်း ပေါ်လွင်စေပါသည်။

တစ်ဖန် စာရေးသူက ကြီးမြတ်သောသူတို့သည် အကတိအတွေးမျိုးကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ကြသည်
သာမက အစွဲဟောင်းများ၏ နှောင်ကြီးကို ဖြတ်တောက်ပစ်နိုင်ကြောင်းကို သာဓကများဖြင့် အတွေးမျှင်
တန်းပြထားသည်။

သိပ္ပံပညာရှင်ကြီး နယူတန်ကတော့ ကျွန်တော်တို့လိုမဟုတ်၊ ပန်းသီးကြွေကျသည်ကို
ကြည့်ပြီး “ကျတယ်” ဆိုတာဘာလဲ။ ဘာကြောင့် မြေကြီးပေါ် ပြန်ကျရသလဲ
စသည်တို့ကို တွေးလိုက်မိသောကြောင့် ကမ္ဘာမြေကြီး၏ ဆွဲငင်ခြင်းသဘောကို စူးစမ်း
တွေ့ရှိခဲ့သည်ဟု မှတ်သားခဲ့ဖူးပါသည်။ သူတို့ကျတော့ သာမန်မျှသော အကတိ
အတွေးမျိုးကို ပယ်နိုင်ရုံသာမက အစွဲဟောင်းများကိုပင် ပယ်နိုင်ပါတကားဟု အဖန်ဖန်
အံ့၏ဩခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၂၄)

ဟူ၍ စာရေးသူက အတွေးမျှင်တန်းပြထားသည်မှာ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို အဓိကအားပြု တင်ပြနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့အတူပင် စာရေးသူက ဆက်၍အတွေးမျှင် တန်းပြ ထားသည်မှာ

ဘုရားလောင်းလျာ သိဒ္ဓတ္တကတော့ သေခြင်းရှိလျှင် မသေခြင်းရှိနိုင်သည်ဟု တွေးသည်။
အစွဲဟောင်းကို ပစ်ပယ်လျက် စူးစမ်းအားထုတ်သောကြောင့် “နိဗ္ဗာန်”သို့ မျက်မှောက်
ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ဤသို့တွေးလိုက်မိသောအခါ ဘုရားအစရှိသော ကြီးမြတ်သည့် ပါရမီရှင်
များ၊ နယူတန်စသော သိပ္ပံပညာရှင်ကြီးများ၏ ထိုးဖောက်တွေးတော လိုက်ပုံကို
အထပ်ထပ် အံ့ဩချီးမွမ်းခြင်း ဖြစ်မိပါသည်။

(အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၃၈)

ဟူ၍ အတွေးမျှင်တန်းပြထားသည်။ စာရေးသူက ထူးထူးခြားခြား သူ၏အမြင်၊ သူ၏အတွေး၊ သူ၏
ခံစားမှုတို့ကို သာဓကများဖြင့် ယှဉ်၍တင်ပြထားသည်မှာ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ခံစားမှုကို
အဓိကအားပြုကြောင်း ပေါ်လွင်စေသည်။

ဤသို့ဖြင့် စာပေအတွေး အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများသည် စာရေးသူကိုယ်တိုင် တွေးမိ၊ မြင်မိ၊
ခံစားမိသည်များကို ဖွင့်လှစ်ပြထားရာ အကြောင်းအရာထက် အတွေးအမြင်ကို အားပြုနေသော
ရသစာတမ်းများဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၄၊ ၁၊ ၃။ စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်နိုင်သော စကားပြေအရေးအဖွဲ့မျိုးဖြစ်ခြင်း

စာရေးသူဆိုလိုချင်သော အကြောင်းအရာ သို့မဟုတ် အတွေးအမြင်တစ်ခုကို အစမှ အဆုံးတိုင်
ဆွဲဆောင်မှုကောင်းသော စကားပြေအရေးအဖွဲ့ဖြင့် ပံ့ပိုးပေးလေ့ရှိပါသည်။ သို့မှသာ ရသစာတမ်းသည်
ဖတ်ချင်စဖွယ်ရှိပြီး စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်နိုင်ပါသည်။

“သကျရုပ်နှင့် သိပ္ပံမောင်ဝ” ရသစာတမ်းတွင် စာရေးသူက သိပ္ပံမောင်ဝသည် မြန်မာစာ
ဂုဏ်ထူးတန်းကို တက်မိသည့်အတွက် ရှုတ်ချပြောဆိုကြသည်နှင့်ပတ်သက်၍ အတွေးမျှင်တန်းမိသည်မှာ

မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကို တက်ရပါမည်လားဟု ရှုတ်ချပြောဆိုခဲ့သောသူတို့သည် မိမိတို့
သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် မည်မျှအောင်မြင်သွားခဲ့ကြသည်ကို လည်းကောင်း၊
တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးကို မည်မျှအကျိုးပြုနိုင်ခဲ့ကြမည်ကိုလည်းကောင်း၊ နောင်အနာဂတ်
မျိုးဆက်အတွက် မည်မျှချန်ထားနိုင်ခဲ့ သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ကျွန်တော်တို့ မသိရပါ။

(အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၁၉)

ဟူ၍ စာရေးသူက မိမိကိုယ်တိုင်ပြန်၍ အဖြေရှာနေပုံကို ဖော်ပြထားသည်။ “မည်မျှ အောင်မြင်သွားခဲ့ကြ
သည်။” “မည်မျှ အကျိုးပြုခဲ့ကြမည်” “မည်မျှ ချန်ထားနိုင်ခဲ့သည်” ဟူသော ပုံစံတူဝါကျလေးများနှင့်

စာရေးသူ၏ ခံစားချက်၊ ထင်မြင်ချက်များဖြင့် ဝါကျကို အနားသတ်ထားသည်။ ဟန်ချက်ကလည်းညီ၊ သရုပ်လည်းပေါ်လှသည့် အရေးအဖွဲ့များနှင့် စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်ထားပါသည်။

“အတွေးအကတိ” ရသစာတမ်းတွင် အကတိတရား (၄) ပါး၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဦးစွာဖွင့်ပြသည်။ အကတိတရားလေးပါးသည် တရားစီရင်ရေး၊ ငွေရေးကြေးရေး၊ သားရေးသမီးရေးတို့တွင်သာ ရှိနေသည် မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံရေးတွင်လည်း အကတိတရားများ ရှိနေသည်ဟု သူ၏အတွေးကို တင်ပြသည်။

ထို့နောက် စာရေးခြင်း၊ စာဖတ်ခြင်းအလုပ်များ၌လည်း အကတိတရား မရှိရလေအောင် ကြိုးစားပြီး လေ့ကျင့်နေပုံ၊ စာပေကို ဝေဖန်ရာ၌လည်း အကတိတရားမပါအောင် ကြိုးစားသင့်ကြောင်း၊ အမေးအဖြေပြုဟန် ဆွဲဆောင်ရေးသားပြီးနောက် သူ၏အမြင်ကိုတင်ပြထားပုံမှာ

အမှန်ကို တွေးတတ်မြင်တတ်အောင်၊ အမှန်ထိအောင် မရောက်နိုင်စေဦးတော့ နီးနိုင်သမျှ
နီးနီးစပ်စပ် တွေးတတ်အောင် စိတ်ကိုလေ့ကျင့်နေခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ မိမိမလိုလား
သူ၏ စာကောင်းတစ်ပုဒ်ထဲတွင်ပါနေသည့် မဖြစ်စလောက် အနာအဆာကိုသွားပြီး
အကျယ်ချဲ့လိုက်မိလျှင် ကောင်းမြတ်သည့်အရာတို့ကို မျက်ခြည်ပြတ်သွားနိုင်ပါသည်။
“တစ်ပဲသား” ကြောင့် “တစ်ကျပ်ခွဲသား” အပျက်မခံချင်ပါ။

(အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၉၀)

ဟူ၍ တင်ပြထားသည်။ စာပေကို ဝေဖန်ရာ၌ အကတိကင်းစေချင်သော စာရေးသူ၏ ခံယူချက်အပြင် စာပေကို တန်ဖိုးထားသော စိတ်အခြေအနေကိုလည်း အပြစ်အနာအဆာ “တစ်ပဲသား” ကြောင့် ကောင်းမြတ်သည့်အရာ “တစ်ကျပ်ခွဲသား” ဟူ၍ တင်ပြလိုက်သည့် စကားကြောင့် အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းခနဲ မြင်သာစေပါသည်။ ဤသို့သော စကားတို့ဖြင့် စည်းရုံးရေးဖွဲ့ထားပြီး စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်ထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ရသစာတမ်းများတွင် စာရေးသူသည် အတွေးကောင်းသလို အရေးလည်းကောင်းကြသည်။ အများသိပြီးသား အကြောင်းအရာတစ်ခု၊ အတွေးစတစ်ခုကိုပင် စာဖတ်သူ စိတ်ဝင်စားနိုင်သည့် အရေးအဖွဲ့များနှင့် စွဲအောင် ရေးဖွဲ့နိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

၄၊ ၁၊ ၄။ တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းရေးဖွဲ့ထားသော အရေးအဖွဲ့မျိုးဖြစ်ခြင်း

ရသစာတမ်းသည် တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းနှင့် တစ်ကွက်ကောင်းပြောရမည့် စကားပြေအရေးအသားမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းအရာထက် စာရေးသူ၏ အတွေးသည် အဓိကဖြစ်သည်။ ထိုအတွေးကိုအခြေခံ၍ ရေးဖွဲ့သော အရေးအဖွဲ့သည်လည်း ထိရောက်မှုရှိရပါမည်။

“သကျရှုပ်နှင့် သိပ္ပံမောင်ဝ” ရသစာတမ်းတွင် ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ ကိုးခန်းပျို့ကဗျာမှ ကောက်နုတ်ချက်ဖြစ်သော သကျရှုပ်ကဗျာ ကောက်နုတ်ချက်လာ မိမိပါရမီအထုံရှိသော ပညာရပ် တစ်ခုခုကို သင်ယူသင့်ပုံနှင့်ဆက်စပ်၍ ဆရာကြီးပီမိုးနင်း၏ မှတ်ချက်စကား၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ဖြစ်ရပ်၊ ဆရာကြီးမောင်ထင်၏ ဘဝအဖြစ်အပျက်တို့နှင့် ဥပမာပေးကာ စာပေဆိုင်ရာ အတွေးအမြင်တို့ကို တင်ပြ ထားသည်။ စာရေးသူက သိပ္ပံမောင်ဝသည် မိမိဝါသနာ ပါရမီကိုသိရှိသာမက သတ္တိကောင်းသူတစ်ဦး

ဖြစ်ပုံ၊ အင်္ဂလိပ်စာတော်သူများသာ မျက်နှာပွင့်သောခေတ်တွင် ပထမဆုံးမြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကို တက်ရောက်ခဲ့သူများဖြစ်ပုံ၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ယုံကြည်ချက်ဝါသနာကို ချီးကျူးမိပုံ၊ နောင်အခါတွင် ပဋိညဉ့် ဝန်ထမ်း (အိုင်စီအက်) အဖြစ် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်သို့ ပညာသင်စေလွှတ်ခြင်းခံရပြီး အရာရှိကြီး ဖြစ်လာပုံ၊ ခေတ်စမ်းစာပေကို ဦးဆောင်ခဲ့သူ ဖြစ်ပုံတို့ကို ဖော်ပြထားပုံမှာ

သိပ္ပံမောင်ဝမူကား သူ့ခေတ်၌ပင်လျှင် မြန်မာစာအရေးအသားကို တစ်ခေတ်ဆန်းစစ် ခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်းစာပေကိုလည်း ဦးဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ယခုထက်တိုင်လည်း သူ၏ စာပေများသည် မျိုးဆက်သစ်များအတွက် အကျိုးပြုဆဲဖြစ်သည်။ သမိုင်းတွင် မမေ့နိုင် ကြတော့ပြီဖြစ်သော စာရေးဆရာကြီး ဖြစ်သွားခဲ့ပါလေပြီ။

(အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၁၉)

ဟူ၍ မိမိအထုံပါရမီပါသည့်ဘက်ကို သတိထားကာ ရွေးချယ်မိသည့် အကျိုးကျေးဇူးဟု ဆိုနိုင်ပုံကို တိုတိုကျဉ်းကျဉ်းနှင့် ထိထိမိမိရေးဖွဲ့ထားပုံမှာ စာပေမှပေးသော ကျေးဇူးတို့ကို သတိမူမိစေပါသည်။

ဆရာအောင်သင်း၏ “အတွေးအကတိ” ရသစာတမ်းသည် အကတိတရားကြောင့် အမှန်ကို မသိနိုင် ကြောင်း၊ တရားရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးသာမက စာပေဝေဖန်ရေးတွင် မနှစ်သက်သည့် အစွဲရှိနေလျှင် စာကောင်းခြင်းကို သတိမပြုမိနိုင်ကြောင်း၊ စာရေးသူက သူ့အတွေးအမြင်ကို တင်ပြထားသည်။ ဆက်လက်၍ မိမိအတွေးအကတိကို ဆင်ခြင်၍ တရားသက်သက်မြင်သင့်ကြောင်း၊ တရားကွယ်သော သူသည် ကြီးမြင့်သောအဖြစ်သို့ရောက်ရန် အလွန်ခဲယဉ်းကြောင်း တင်ပြထားပုံမှာ တိုတိုနှင့်အဓိပ္ပါယ် ထိမိလှသည်။

“စကားကြောင့် တရားကွယ်” ဆိုသလို အကတိအတွေးကြောင့် တရားမကွယ်စေလို သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ “တရားကွယ်” တတ်သော လူတစ်ယောက်သည် ကြီးမြင့်သော အဖြစ်သို့ ရောက်ရန် အလွန်ခဲယဉ်းသည်ဟု ထင်ပါသည်။ (အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၂၄)

ဟူ၍ စာရေးသူ၏ဆိုလိုရင်းကို ပိုမိုထင်ရှားစေသော အတွေးပုံစံတစ်ခုဖြစ်သည်။ စာရေးသူပြောချင်သော အကြောင်းအချက်တို့ကို တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း ထိထိမိမိ ရေးဖွဲ့ထားသည်မှာ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ရသစာတမ်းများတွင် စာရေးသူသည် မိမိ၏စိတ်ခံစားချက်၊ အတွေးတစ်ခုကို ရေးဖွဲ့ တင်ပြရာတွင် တိုတိုနှင့်ထိထိမိမိ တစ်ကွက်ကောင်းရေးဖွဲ့နိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။

၄၊ ၁၊ ၅။ စာဖတ်သူကို နှစ်သက်မှုရသပေးခြင်း

ရသစာတမ်းသည် ရသစာတမ်းရေးဆရာ၏ အတွေးအမျှင်တန်းရာ နောက်သို့လိုက်ရင်း စာဖတ် သူ၌ ပီတိဖြစ်ရမည်။ ပီတိဖြစ်ရသည်နှင့်အတူ နှစ်သက်မှုရသကို ရရှိနိုင်သောစာပေမျိုးဖြစ်ပါသည်။

ဆရာအောင်သင်း၏ “သကျရုပ်နှင့် သိပ္ပံမောင်ဝ” ရသစာတမ်းတွင် စာရေးသူကရှင်မဟာ ရဋ္ဌသာရ၏ ကိုးခန်းပျို့မှ “သကျရုပ်” ကောက်နုတ်ချက်ကလေးကို အလေးအနက် စဉ်းစားတွေးတော မိရာမှ လူ့ဘောင်လောက၌ နေမည်ဆိုလျှင် လူတို့၏ ကိစ္စရပ်ဖြစ်သော အတတ်ပညာများကို ငယ်စဉ်ကပင်

သင်ယူရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ မသင်ယူဘဲ ပျော်ပါးပေါ့လွင့်စွာ အချိန်မဖြုန်းသင့်ကြောင်း စာရေးသူစဉ်းစား တွေးတောမိပုံကို တင်ပြထားသည်။

ဆရာကြီး ပီမိုးနင်းက အတတ်ပညာကို ရွေးချယ်ရာ၌ မိမိဝါသနာစိတ်အား အထက်သန်ဆုံး ဖြစ်သော အတတ်ကိုရှာရမည်။ ငွေများစွာ ရမည်ဟူသော အတတ်ပညာမျိုးကို ရွေးချယ်သင်ကြားရမည်။ သူတစ်ပါးအလုပ်တစ်ခုခုကို လုပ်၍ ကြီးပွားသည့်အတွက် မိမိလိုက်လုပ်လျှင် မိမိနှင့်မနီးစပ်၊ မသက်ဆိုင် သဖြင့် အကျိုးမပေးဖြစ်တတ်သည်ဟူသော အကြံပြုချက်ကို စာရေးသူက

**အချို့သောဝါသနာများ၊ (ဥပမာ ကဗျာ၊ စာပေသုတေသီ ကဲ့သို့သော ဝါသနာမျိုး)မှာ
ငွေများစွာရသော အတတ်မျိုး မဟုတ်ပါ။ ထိုကဲ့သို့သော အခါများတွင်မူ ဝင်ငွေရရာ
ရကြောင်း၊ အခြားလုပ်ငန်းတစ်ခုကို တွဲဖက်လုပ်ကိုင် ကြရမည်ဖြစ်သည်။**

(အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၁၈)

ဟူ၍ စာရေးသူက အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမျှသာမက ကြီးပွားချမ်းသာရန်အတွက် ငွေများစွာရသော အတတ်ပညာကို တွဲဖက်လုပ်ကိုင်သင့်ကြောင်း တွေးပြထားသည်မှာ နှစ်သက်ကျေနပ်မှု ဖြစ်စေပါသည်။

စာရေးသူက သိပ္ပံမောင်ဝသည် မိမိဝါသနာပါရမီကို သိရှိသာမက သတ္တိကောင်းသူတစ်ဦး ဖြစ်ကြောင်း၊ အင်္ဂလိပ်စာတော်သူများသာ မျက်နှာပွင့်သောခေတ်တွင် ပထမဆုံးမြန်မာစာ ဂုဏ်ထူးတန်း ကို တက်ရောက်ခဲ့သူများဖြစ်ကြောင်း၊ သိပ္ပံမောင်ဝ၏ ယုံကြည်ချက်ဝါသနာကို ချို့ကျူးမိကြောင်း၊ နောင်အခါတွင် ပဋိညဉ့်ဝန်ထမ်း (အိုင်စီအက်) အဖြစ် အောက်စဖို့တက္ကသိုလ်သို့ ပညာသင်စေလွှတ်ခြင်း ခံရပြီး အရာရှိကြီးဖြစ်လာခဲ့ရကြောင်း၊ ခေတ်စမ်းစာပေကို ဦးဆောင်ခဲ့သူဖြစ်ကြောင်း၊ ဆရာကြီး ပီမိုးနင်း က သိပ္ပံမောင်ဝ၏ လေလံပွဲဝတ္ထုတိုနှင့် ပတ်သက်၍ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်းတွင် ချီးကျူးစကား ရေးသားခဲ့ ကြောင်း၊ လေလံပွဲသည် ထိုခေတ်က ပုံသဏ္ဌာန်သစ်အမျိုးအစားတွင် ပါဝင်နေကြောင်း၊ မိမိအထံပါရမီ ပါသည့်ဘက်ကို သတိထားကာ ရွေးချယ်မိသည့် အကျိုးကျေးဇူးဟု ဆိုနိုင်ကြောင်း တွေးထင်ပြ ထားသည်။ စာရေးသူက ဆက်လက်၍ အတွေးမျှင်တန်းမိသည်မှာ

**မြန်မာစာဂုဏ်ထူးတန်းကို တက်ရပါမည်လားဟု ရှုတ်ချပြောဆိုခဲ့သော သူတို့သည်
မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် မည်မျှအောင်မြင်သွားခဲ့ကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊
တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးကို မည်မျှအကျိုးပြုခဲ့ကြမည်ကို လည်းကောင်း၊ နောင်အနာဂတ်
မျိုးဆက်အတွက် မည်မျှချန်ထားနိုင်ခဲ့သည်ကို လည်းကောင်း၊ ကျွန်တော်တို့မသိရပါ။
သို့သော်လည်း သိပ္ပံမောင်ဝကမူကား သူ့ခေတ်၌ပင်လျှင် မြန်မာစာအရေးအသားကို
တစ်ခေတ်ဆန်းစစ်ခဲ့သည်။ ခေတ်စမ်းစာပေကိုလည်း ဦးဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ယခု
ထက်တိုင်လည်း သူ၏စာပေများသည် မျိုးဆက်သစ်များအတွက် အကျိုးပြုနေဆဲဖြစ်
သည်။ သမိုင်းတွင် မမေ့နိုင်ကြတော့ ပြီဖြစ်သော စာရေးဆရာကြီး ဖြစ်သွားခဲ့ပါလေပြီ။**

(အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၁၉)

ဟူ၍ မိမိအတွေးကို စာဖတ်သူလက်ခံလာအောင် တင်ပြထားသည်မှာ နှစ်သက်ကျေနပ်မှု ဖြစ်စေသည်။

ထို့အတူပင် စာရေးဆရာကြီး မောင်ထင်ရေးခဲ့သော “ဝါသနာ” ဆောင်းပါးမှ ဘဝအဖြစ်အပျက်ကို ကျွန်ုပ်မှာ ခါးတောင်းကျိုက်တခြား ဟိုဒင်းတခြား ဝါသနာမပါဘဲ ဖားသွား၍ ခွဲမိလေ သဖြင့် စာမေးပွဲသုံးနှစ်တိတိ ရှုံးရလေတော့သည်။ ဤသို့အားဖြင့် ဆရာဝန်မဖြစ်ခဲ့ရ တော့ချေ။ ကျွန်ုပ် ဆရာဝန်မဖြစ်ခဲ့သောကြောင့်ပင်လျှင် လူသတ္တဝါများ အသက်ချမ်းသာ ရာ ရရှိကြလေသတည်း။ (အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၁၉)

ဟူ၍ ဆရာမောင်ထင်တစ်ယောက် ဆရာဝန်မဖြစ်ခဲ့သောကြောင့်ပင်လျှင် “ငဘ” ကဲ့သို့ ဝတ္ထုမျိုးကို ဖတ်ကြရကြောင်း၊ ဆရာလည်း သကျရုပ်ဟန်ပုံ မပေါ်သည်နှင့် ဝိဇ္ဇာဘက်သို့ ကူးပြောင်းပစ်လိုက်၍ “စာပေဝိဇ္ဇာကြီး” တစ်ဆူ ပေါ်ပေါက်လာရကြောင်း စာရေးသူက သူ့အတွေး၊ သူ့အမြင်ကို တင်ပြထား သည်။

အတတ်ပညာတစ်ခုကို ရွေးချယ်ရာတွင် မိမိဝါသနာ အထက်သန်ဆုံးဖြစ်သော အတတ်ကို ရှာရမည်ဖြစ်ကြောင်းကို စာရေးသူက နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း တွေးပြထားသည့်အတွက် နှစ်သက်ကျေနပ်မှု ဖြစ်စေသည်။

ဆရာအောင်သင်း၏ “အတွေးအကတိ” ရသစာတမ်းသည် အရှင်ဩဘာသာဘိဝံသ၏ သုတေသန သရုပ်ပြ အဘိဓာန်လာ အကတိ (၄) ပါးနှင့် ဆက်စပ်၍ အကတိအတွေးသို့ မရောက်အောင် သတိပြုသင့် ကြောင်း အကတိတရားကြောင့် အမှန်ကို မသိနိုင်ကြောင်း၊ တရားရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးသာမက စာပေ ဝေဖန်ရေးတွင် မနှစ်သက်သည့်အစွဲ ရှိနေလျှင် စာကောင်းခြင်းကို သတိမပြုမိနိုင်ကြောင်း၊ ကြီးမြတ်သော သူတို့သည် အကတိအတွေးမျိုးကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ကြသည်သာမက အစွဲဟောင်းများ၏ နှောင်ကြိုးကို ဖြတ်တောက်ပစ်နိုင်ကြောင်းကို သာဓကများပြ၍ အတွေးမျှင်တန်းပြထားသည်။

သိပ္ပံပညာရှင်ကြီး နယူတန်ကတော့ ကျွန်တော်တို့လိုမဟုတ်၊ ပန်းသီးကြွေကျသည်ကို ကြည့်ပြီး “ကျတယ်” ဆိုတာဘာလဲ။ ဘာကြောင့် မြေကြီးပေါ်ပြန်ကျရသလဲ စသည် တို့ကို တွေးလိုက်မိသောကြောင့် ကမ္ဘာမြေကြီး၏ ဆွဲငင်ခြင်းသဘောကို စူးစမ်းတွေ့ရှိခဲ့ သည်ဟု မှတ်သားခဲ့ဖူးပါသည်။ သူတို့ကျတော့ သာမန်မျှသော အကတိအတွေးမျိုးကို ပယ်နိုင်ရုံသာမက အစွဲဟောင်းများကိုပင် ပယ်နိုင်ပါတကားဟု အဖန်ဖန်အံ့သြခြင်း ဖြစ်မိပါသည်။ (အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ ၁၂၃)

ဟူ၍ စာရေးသူက အတွေးမျှင်တန်းပြထားသည်။ ထို့အတူပင် စာရေးသူက ဆက်၍ အတွေးမျှင်တန်းပြ ထားသည်မှာ

ဘုရားလောင်းလျာ သိဒ္ဓတ္ထကတော့ သေခြင်းရှိလျှင် မသေခြင်းရှိနိုင်သည်ဟု တွေးသည်။ အစွဲဟောင်းကို ပစ်ပယ်လျက် စူးစမ်းအားထုတ်သောကြောင့် “နိဗ္ဗာန်” သို့ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ခဲ့သည်။ ဤသို့တွေးလိုက်မိသောအခါ ဘုရားအစရှိသော ကြီးမြတ်သည့် ပါရမီရှင် များ၊ နယူတန်စသော သိပ္ပံပညာရှင်ကြီးများ၏ ထိုးဖောက်တွေးတောလိုက်ပုံကို အထပ်ထပ် အံ့သြချီးမွမ်းခြင်း ဖြစ်မိပါသည်။ (အောင်သင်း၊ ၂၀၀၅၊ စာ ၁၂၄)

ဟူ၍ စာရေးသူက ထူးထူးခြားခြား သူ၏အမြင်၊ သူ၏အတွေး၊ သူ၏ခံစားမှုတို့ကို သာဓကများဖြင့်ယှဉ်၍ တင်ပြထားသည်မှာ နှစ်သက်ကျေနပ်မှုဖြစ်စေသည်။

နောက်ဆုံးတွင် စာရေးသူက သာမန်စာဖတ်ခြင်း၊ ကြားနာခြင်းတို့တွင် ချစ်ခြင်း၊ မုန်းခြင်းတို့ကို ခွာလျက် တရားသက်သက်ကို မြင်တတ်၊ ကြည့်တတ်အောင် အားထုတ်သင့်ကြောင်း တင်ပြထားပါသည်။ ကြီးမြတ်သော လူတစ်ယောက်ဖြစ်ရန် အဂတိအတွေးကိုပယ်၊ တရားမကွယ်စေလိုကြောင်း အဘိဓာန် ကောက်နုတ်ချက်လာ စာပေနှင့်ဆက်စပ်၍ လမ်းညွှန်ပေးသည့်အတွက် နှစ်သက်ကျေနပ်စေပြီး နှစ်သက်မှုရသ ပေးစွမ်းနိုင်ကြောင်း သုံးသပ်နိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် စာပေအတွေး အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများသည် စာရေးသူ၏စာပေနှင့် ပတ်သက်သည့် အတွေးအမျှင်တန်းရာ နောက်လိုက်ရင်း စာဖတ်သူ၌ နှစ်သက်ပီတိဖြစ်ရသည်နှင့်အတူ ကြည်နူးစရာ ဆင်ခြင်စရာတို့ ဖြစ်စေသောရသစာတမ်းများပင် ဖြစ်ပါသည်။

၅။ သုံးသပ်ချက်

ဆရာအောင်သင်း၏ "စာပေအတွေး အတွေးစာပေ" ရသစာတမ်းများ လေ့လာချက်တွင် နက်နဲသောအတွေးများကို အရေးက အထောက်အကူပြုနိုင်စွမ်း ရှိ မရှိဆိုသော သုတေသနမေးခွန်း ပြဿနာကို စာရေးသူ၏အတွေးများကို စာဖတ်သူတို့နှစ်သက်ခံစားနိုင်သော အရေးအသားများကို လေ့လာတင်ပြခြင်းဖြင့် အဖြေပေါ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူ၏ ရသစာတမ်းများတွင် ရသစာတမ်း၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာ ၅ ရပ်နှင့် ညီ မညီဆိုသည့် သုတေသနပြဿနာကိုလည်း ရသစာတမ်း နှစ်ပုဒ်မှ ထုတ်နုတ်ကိုးကား၍ ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးများ လုပ်ဆောင်နိုင်သော စွမ်းရည်၊ စာပေအတွေး အတွေးစာပေ ရသစာတမ်းများတွင်မူ မိမိပါရမီအထုံပါသော ပညာရပ်တစ်ခုကို သင်ယူသင့်ပုံနှင့် ဆက်စပ်၍ စာရေးသူ က အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသာမက ကြီးပွားချမ်းသာရန်အတွက် ငွေများစွာရသော အတတ်ပညာကို တွဲဖက်လုပ်ကိုင်သင့်ကြောင်း တွေးပြကာ ဆုံးမဩဝါဒပေးထားသည့် စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေး ကို တွေ့ရသည်။

ထို့အတူ စာဖတ်ရာတွင်လည်း ရေလိုက်ကောင်းသော ဆင်ကဲ့သို့ တွေးတောချင့်ချိန်တတ်ရန်လိုပုံ၊ အစွဲကင်းစွာဖတ်နိုင်မှ ယထာဘူတကျသော အတွေးအခေါ်ကို ရနိုင်မည်ဖြစ်ပုံတို့ကို နက်ရှိုင်းစွာ ခံစားတွေးမြင်ပြသထားပုံတို့သည် လောကတွင် ဖြစ်လေ့ဖြစ်ထရှိသော သဘာဝအတိုင်း လူတို့၏ အတ္တဆန္ဒများ၏ ဦးဆောင်စေစားမှုအောက်တွင် ယေဘုယျအမှန်တရားတို့ ဖုံးအုပ်သွားတတ်သည့် သဘောကို ပို၍ပေါ်လွင်လာစေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းများသည် အကြောင်းအရာထက် အတွေး အမြင်ခံစားမှုကို အားပြုဖော်ပြနေသည့် ရသစာတမ်းများ ဖြစ်ပါသည်။

အောင်သင်း၏ ရသစာတမ်းများသည် အတွေးအမြင်တစ်ခုကို ပိုမိုထင်ရှားရှုပ်လုံးကြစေရန် အတွက် ဆွဲဆောင်မှုကောင်းသော စကားပြေအရေးအဖွဲ့များဖြင့် ပံ့ပိုးပေးနေသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် စာရေးသူအလေးပေး တင်ပြလိုသည့်အခါ ပုံစံတူဝါကျများဖြင့် တင်ပြထားသောကြောင့် စာရေးသူ

၏ စေတနာကို အထူးပေါ်လွင်စေပါသည်။ ပုံစံတူဝါကျ အဆုံးသတ်များကလည်း အရေးအသားကို ပို၍ ပြေပြစ်စေပြီး ရသစာတမ်း၏ အရည်အသွေးကို ပို၍ထူးခြားထက်မြက်လာစေပါသည်။

ထို့ပြင် စာရေးသူသည် မိမိကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်ဖြစ်စေ၊ အခြားသူတို့၏ ဖြစ်ရပ်ဖြစ်စေ အတွေးတစ်ရပ်ကို ဗဟိုပြု၍ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့ပြနိုင်သည်။ ရသစာတမ်းများကို လေ့လာ ကြည့်လျှင် စာရေးသူသည် ပင်ကိုအားဖြင့် လောကဝန်းကျင်ကို စိတ်ဝင်စားရုံသာမက ဆင်ခြင်နိုင်သူ လည်းဖြစ်သည်။ မိမိဘဝအတွေ့အကြုံများနှင့်ယှဉ်၍ ဆင်ခြင်တွေးတောတတ်သော စိတ်နေသဘာဝမှ တန်ဖိုးရှိပြီး ထက်မြက်သော အတွေးများပေါ်လာကာ ထိုအတွေးများကို စာဖတ်သူများ ထံ ဖြန့်ဝေ လိုသော စေတနာကောင်းများ ပေါ်လာခဲ့ဟန်တူပါသည်။ လောကကို ချစ်တတ် ခံစားတတ်သည့်စိတ်ကို အခြေခံ၍ အတွေးသစ်များကို ဖန်တီးတင်ပြလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အောင်သင်း၏ ရသစာတမ်းများ သည် ရသမှတစ်ဆင့် ဘဝအသိအမြင်ကို ပေးစွမ်းနိုင်သောကြောင့် နှစ်သက်မှုရသကို ခံစားရစေပါသည်။

နိဂုံး

ဆရာအောင်သင်း၏ “စာပေအတွေး၊ အတွေးစာပေ” ရသစာတမ်းကို စာတမ်းငယ်၏ သွင်ပြင် လက္ခဏာ (၅) ရပ်ကို အခြေခံသည့်ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြခဲ့ပါသည်။ မြန်မာစာပေ၊ လောကတွင် စာပေမြတ်နိုးသူတို့ လေးစားတန်ဖိုးထားသော ဆရာကြီးအောင်သင်း၏ ရသစာတမ်းငယ် စာပေလက်ရာ များကို လေ့လာတင်ပြခွင့်ရ၍ ဝမ်းမြောက်မိပါသည်။ ရသစာတမ်းစာပေကို လေ့လာ သုတေသနပြုမည့် သူများအတွက် အထောက်အကူပြုမည်ဟု ယုံကြည်မိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ) (၁၉၈၇)၊ “စာတမ်းငယ်ဟူသည်”၊ စာတမ်းငယ် စာပေစာတမ်းများ (ပ-ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။

ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ) (၁၉၉၄)၊ “စကားပြေသဘောတရား၊ စကားပြေ အတတ်ပညာ” (တ-ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ စာပေလောက ပုံနှိပ်တိုက်။

ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ) (၂၀၁၁)၊ “ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း”။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

မိုးမြေ၊ မ (၂၀၀၈)၊ “ဆရာဇော်ဂျီနှင့် ရသစာတမ်းရှင်တို့၏ တွေးဟန်နှင့်ရေးဟန်များ”။ ရန်ကုန်၊ ဓူဝံစာပေ။

မြခင်၊ (၁၉၈၇)၊ “နိုင်ငံခြားစာတမ်းငယ်”၊ စာတမ်းငယ်စာပေစာတမ်းများ (ပ-တွဲ)။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။

အောင်သင်း၊ (၂၀၀၅)၊ “လှလိုက်တာနော်နှင့် ရသစာတမ်းငယ်များ”။ ရန်ကုန်၊ ဇွန်ပွင့်ပုံနှိပ်တိုက်။

References

Encyclopaedia Britannica (Vol.8. pp.713-714). (1968)

မင်းချမ်းမွန်၏ အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းများမှ အတွေးနှင့်အရေး

ရည်ရည်လဲ့ဟန်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် "မင်းချမ်းမွန်၏အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းများမှ အတွေးနှင့်အရေး"ကို လေ့လာ တင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့တင်ပြရာတွင် မင်းချမ်းမွန်၏ ၂၀၁၈ ခုနှစ် အမျိုးသား စာပေဆုရ "သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ" ရသအက်ဆေးစုစည်းမှုစာအုပ်မှ "ဘဝ၏အချိန်ကာလ သစ်တော၌" ရသစာတမ်းနှင့် "သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ" ရသစာတမ်း(၂)ပုဒ်ကို အလေ့လာခံ အဖြစ် သတ်မှတ်လေ့လာပါသည်။ စာရေးသူ၏ထူးခြားသော အတွေးအမြင်များကို စာဖတ်သူ၌ ခံစားမှုနှင့် ဘဝအသိရရှိစေရန်ရေးဖွဲ့ရာတွင် ရည်ရွယ်ချက်ကို ပုံပေါ်လာစေရန် ရေးသားတင်ပြထားမှုများမှတစ်ဆင့် ရသစာတမ်း၏အနှစ်သာရနှင့် အခန်းကဏ္ဍကို ဖော်ထုတ်တင်ပြထားပါသည်။ ဤစာတမ်းပါ အချက်အလက်များသည် ရသစာတမ်းများမှ အတွေးနှင့်အရေးကို လေ့လာလိုသူများအတွက် အထောက် အကူ ပြုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - ဘဝ၊ နေခြင်း၊ သေခြင်း၊ အတွေး၊ အရေး။

၁။ နိဒါန်း

အက်ဆေး(ခေါ်) ရသစာတမ်းသည် ကမ္ဘာ့စာပေလောကတွင် ၁၆ ရာစု၊ ၁၅၈၀ ခုနှစ်မှစတင်ခဲ့ ရာ နှစ်ပေါင်း ၄၅၀ နီးပါးရှိခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ မြန်မာ့စာပေလောကတွင် ၂၀ ရာစု၊ ၁၉၂၈ ခုနှစ်မှ စတင်ခဲ့ရာ နှစ်ပေါင်း ၁၀၀ နီးပါးခန့်ရှိခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ မြန်မာအက်ဆေး(ခေါ်) ရသစာတမ်းသည် ခေတ်ကာလ အခြေအနေနှင့် ပေါင်းစပ်၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခဲ့သည်။ သက္ကရာဇ် ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှစတင်၍ အမျိုးသား စာပေဆုတွင် သီးခြားစာပေ ဘာသာရပ်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်၍ ဆုချီးမြှင့်သည်အထိ အခိုင်အမာ နေရာရလာခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ရသစာတမ်းသည် ရသစာပေအဖွဲ့တစ်ရပ်ဖြစ်သည့် အားလျော်စွာ မင်းချမ်းမွန်သည် ၂၀၁၈ ခုနှစ် အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းတွင် မိမိ၏နှလုံးသားထဲမှ ရင်ဖွင့်သံ ရသများကို မည်သို့တွေးမြင်ခံစား၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ စာဖတ်သူ၌ နှစ်သက်ခြင်းရသနှင့်အတူ မည်ကဲ့သို့သော ဘဝအသိအမြင်၊ လောကအသိအမြင်များရစေသည်ဆိုသော ရသစာတမ်း၏ အခန်း ကဏ္ဍနှင့် အနှစ်သာရကို လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ၁။ သုတေသနရည်ရွယ်ချက်

ဤသုတေသနမှတစ်ဆင့် ရသစာတမ်းရေးသားသူတို့သည် ရသစာတမ်းများတွင်ရှိသော အတွေး ၏သဘော၊ အရေး၏အတတ်ပညာတို့ကို သိမြင်လာပြီး ဘဝရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် ကောင်းမွန် သောခံယူချက်များဖြင့် လောကကိုအကျိုးပြုသော ရသစာတမ်းကောင်း များဖန်တီးတင်ပြ အလှဆင် နိုင်ကြသူများ ဖြစ်လာစေလိုပါသည်။ ရသစာတမ်းကို ခံစားသူ၊ စာဖတ်သူတို့သည်လည်း ရသစာတမ်း ၏သဘောသဘာဝနှင့် အနှစ်သာရကိုသိရှိနားလည်လာပြီးလျှင် နှစ်သက်ခြင်းရသနှင့်အတူ ဘဝအသိကို ဆင်ခြင်မိလာစေလိုပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အနာဂတ်မြန်မာစာပေလောကတွင် ရသစာတမ်း၏ အခန်းကဏ္ဍကို ပိုမိုကျယ်ပြန့် ထွန်းကားလာစေလိုပါသည်။

^၁ မြန်မာစာဌာန၊ ဟင်္သာတတက္ကသိုလ်

၁၂။ သုတေသနမေးခွန်းနှင့်ပြဿနာ

မင်းချမ်းမွန်၏ အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းများမှ အတွေးနှင့်အရေးကို သုတေသန ပြုရာတွင် အောက်ဖော်ပြပါမေးခွန်းနှင့် ပြဿနာများကို ဆန်းစစ်တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

- (၁) မင်းချမ်းမွန်၏အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းများသည် ဝေဖန်ရေးအမြင်ကဲသော အရေးအဖွဲ့ များဖြစ်ပါသလား။
- (၂) မင်းချမ်းမွန်၏ အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းများသည် စာပေဝမ်းစာကြွယ်ဝမှု ရှိပါသလား။
- (၃) မင်းချမ်းမွန်သည် မည့်သည့်အတွေးအကြံများကို အာရုံပြု၍အတွေးအမြင်တစ်ရပ်ကို ဆင်ခြင်မိ လေ့ရှိသနည်း။
- (၄) မင်းချမ်းမွန်သည် မိမိ၏အတွေးအမြင်တစ်ရပ်ကို ခိုင်မာအောင် ရသစာတမ်းတွင် မည့်သည့် အတတ်ပညာတို့နှင့် ဖန်တီးရေးဖွဲ့လေ့ရှိသနည်း။

စသည့်မေးခွန်းများနှင့်အတူ (၁) ရသစာတမ်း၏အဆုံးတွင် စာဖတ်သူ၌ နှစ်သက်ခြင်းရသနှင့်အတူ ဘဝ အသိကို ဆင်ခြင်မိလာစေမှု ရှိ၊ မရှိ၊ (၂) မင်းချမ်းမွန်၏ အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းများသည် ရသစာတမ်းပီသမှု ရှိ၊ မရှိ၊ (၃) မိမိတင်ပြလိုသော အတွေးအမြင်ကို ဘဝ၏ဆင်ခြင်တုံတရားဆီသို့ ရောက်အောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ စသည့် ပြဿနာများကို လေ့လာတင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၂။ သုတေသနခေါင်းစဉ်နှင့် သုတေသနပြဿနာဆက်စပ်မှုရှိပုံ

ရသစာတမ်း၏သဘောမှာ စာရေးသူ၏ ခံစားမှုအတွေးအမြင်ကို အလေးပေးရေးဖွဲ့ရသော စာမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူ၏ အတွေးထက်မြက်မှုသည် အဓိကကျသကဲ့သို့ အရေးအသားကောင်းမွန်မှု သည်လည်း ပဓာနကျပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မင်းချမ်းမွန်သည် ရသစာတမ်းများကို ရေးသားရာတွင် မိမိ တင်ပြလိုသော အတွေးအမြင်ကို ဘဝအတွက် ဆင်ခြင်တုံတရားဆီသို့ ရောက်အောင်မည်သို့ ရေးဖွဲ့ တင်ပြနိုင်သည်ဆိုခြင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သည့်အတွက် သုတေသနခေါင်းစဉ်နှင့် သုတေသန ပြဿနာ ဆက်စပ်မှုရှိနေပါသည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းကို ပြုစုရန်အတွက် ရှေးဦးစွာ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၊ မြဇင်တို့ရေးသားသော "စာတမ်းငယ် စာတမ်းများ(ပထမတွဲ)"၊ ကျော်အောင်နှင့်တက္ကသိုလ်ဝင်းမွန်တို့ ရေးသားသော "စာတမ်း ငယ်စာတမ်းများ(ဒုတိယတွဲ)"တို့ကို ဖတ်ရှုလေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုစာအုပ်များထဲမှ စာတမ်းငယ်(ခေါ်) ရသစာတမ်း၏သဘောသာဘဝ၊ ရသစာတမ်း၏ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုအစဉ်၊ ရသစာတမ်း၏ သွင်ပြင် လက္ခဏာရပ်များ၊ ရသစာတမ်းအမျိုးအစားများကို လေ့လာသိရှိရပါသည်။ ဇေယျ၏ "ရသစာတမ်းများ"၊ ဇော်ဂျီနှင့် စာရေးသူကိုးဦးပါဝင်သည့် "ကံ့ကော်မြိုင် စာတမ်း"၊ မြသန်းတင့်၏ "နိုင်ငံတကာ ရသ စာတမ်းများ(ပထမအုပ်)နှင့် (ဒုတိယအုပ်)" စသည် တို့ကိုလေ့လာဖတ်ရှုခဲ့ပါသည်။ ထိုစာအုပ်များထဲမှ မြန်မာရသစာတမ်း၏ သဘောသဘာဝများနှင့် နိုင်ငံတကာရသစာတမ်း၏ သဘောသဘာဝ တို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ရသစာတမ်းဖန်တီးမှု အတတ်ပညာနှင့် ပညာရပ်နယ်ပယ်အတွက် ဇော်ဂျီ၏ "ရသစာပေ အဖွင့်နှင့်နိဒါန်း"၊ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)၏"ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း"နှင့်"ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသသင်ကြားရေး"၊

ဒဂုန်တာရာ၏ "စာပေသဘောတရား၊ စာပေဝေဖန်ရေး၊ စာပေလှုပ်ရှားမှု"၊ ဇော်ဇော်အောင်၏ "စာပေသဘောတရားနှင့် စာပေဝေဖန်ရေးအခြေခံကျမ်း"များကို ဖတ်ရှုလေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုစာအုပ်များမှ ရသစာပေ၏သဘောသဘာဝ၊ စကားပြေကောင်း၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာများနှင့်နှုန်းစံများ၊ ရေးဟန်ပညာ၏သဘောများနှင့်အတူ စာပေကိုဝေဖန် ဆန်းစစ်ရာတွင် အသုံးပြုသောနည်းနာများ၊ ဝေဖန်ရေးသဘောတရားများကို မှတ်သားရပါသည်။

မမိုးမြေ၏ "ဆရာဇော်ဂျီနှင့်ရသာစာတမ်းရှင်တို့၏ တွေးဟန်နှင့်ရေးဟန်များ"၊ ပါရဂူကျမ်းများဖြစ်သည့် မသွယ်သွယ်၏ "မြန်မာအက်ဆေး ၁၀၀ စာအုပ်မှ အတွေးနှင့်အရေး"၊ မသီတာဝင်း၏ "ရသစာတမ်းများ၏ အတွေးနှင့်အရေး (၁၉၄၈-၁၉၇၅)"၊ မဇင်မာယု၏ "ငွေတာရီမဂ္ဂဇင်းပါ ရသစာတမ်းများလေ့လာချက် (၁၉၆၅-၁၉၇၅)စသည်တို့ကို လေ့လာခဲ့ရာ ဤစာတမ်းပြုစုရန်အတွက် အထောက်အကူရခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်း၏အလေ့လာခံဖြစ်သော မင်းချမ်းမွန်၏ "သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ" ရသအက်ဆေးစုစည်းမှု (၂၀၁၈-ခုနှစ် အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်း)နှင့်အတူ မင်းချမ်းမွန်၏ "သူ့ဆံပင်နှင့်ဆီပွင့်တွေနဲ့" ရုပ်ပုံလွှာအက်ဆေးများ၊ "ငုံနမ်းကြည့်ခဲ့ရသောအနုပညာဝါကျများ"၊ "ဘာတုန်းဟ... အက်ဆေး"၊ "အို...အသင်လောက၊ ထောင်ဝင်စာရုပ်ပုံလွှာအက်ဆေးများ"၊ "ကျွန်တော်နှင့် ကာလီဒါသခေါင်းလောင်း"စသည့် ရသစာတမ်းစာအုပ်များကို ဖတ်ရှုလေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုစာအုပ်များမှ မင်းချမ်းမွန်၏တွေးဟန်နှင့်ရေးဟန်တို့ကို လေ့လာထိတွေ့ခွင့်ရခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် ဒေါက်တာခင်အေးနှင့် ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦးတို့၏ "သုတေသနအခြေခံ၊ သုတေသနပုံစံ" ၊ ဒေါက်တာအောင်မြင့်ဦး၏ "သုတေသနဟူသည်" စာအုပ်များကို လေ့လာခဲ့ပါသည်။ ထိုစာအုပ်များကို လေ့လာခြင်းဖြင့် သုတေသန၏သဘောနှင့် သုတေသန၏တန်ဖိုးများကို ကောင်းစွာ နားလည်သဘောပေါက်လာပြီးလျှင် "မင်းချမ်းမွန်၏ အမျိုးသားစာပေ ဆုရရသစာတမ်းများမှ အတွေးနှင့်အရေး"ကို သုတေသနပြုရာတွင် အထောက်အကူပြုနိုင် ခဲ့ပါသည်။

၃။ နည်းနာ

ဤစာတမ်းကို သုတေသနပြုရာတွင် ပထမပိုင်းသည် မိမိသုတေသနပြုရာတွင် ချဉ်းကပ်ထားသည့် ပညာရပ်နယ်ပယ် (သို့မဟုတ်) ပညာရပ်ဆိုင်ရာ သီအိုရီပိုင်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယပိုင်းမှာ မိမိသုတေသနပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုထားသည့် သုတေသနနည်းနာဖြစ်ပါသည်။

၃၊ ၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာအဖြစ် ရသစာတမ်းများ၏ သဘောသဘာဝများနှင့် ပတ်သက်၍ ပညာရှင်များ၏ ဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် ပညာရှင်များ၏ရသစာတမ်းများ ဖန်တီးပုံနည်းနာများ၊ ရသစာတမ်းကို သုတေသနပြုခဲ့ကြသော ပါရဂူကျမ်းများကိုလေ့လာ၍ နည်းယူသွားမည်ဖြစ် ပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၁။ ရသစာတမ်း၏သဘောသဘာဝ

အက်ဆေး(ခေါ်)ရသစာတမ်းသည် ၁၆ရာစုတွင်ဥရောပ၌ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ဟုမှတ်သားရပါသည်။ ၁၅၈၀-ခုနှစ်တွင် ပြင်သစ်စာရေးဆရာ မွန်တိန်း (Michel de Montaigne)က သူ၏အတွေးအမြင်၊ ခံစားမှုများကိုစကားပြေဖြင့် ပေါ့ပေါ့ပါးပါးရေးသားထားသောစာအုပ်များ ကို အက်ဆေးဟု အမည်ပေးပြီးထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၁၅၉၇-ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ ဘေကွန် (Francis Bacon)က

အက်ဆေးဟူသော အမည်ကိုပင် အသုံးပြု၍သူ၏ အတွေးအမြင်များ ကိုရေးဖွဲ့ခဲ့သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးသည် နှောင်းခေတ်အက်ဆေးများ၏ ရှေ့ဆောင်လမ်းပြများ ပင်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၁၉၂၈-ခုနှစ်၊ ဂန္ထလောကမဂ္ဂဇင်း (The World of Books) တွင် ကေသီဆိုသူက အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာကြီး (Joseph Addison)၏ အင်္ဂလိပ်အက်ဆေး တစ်ပုဒ်ကို မြန်မာမှုပြုထားသော အက်ဆေးတစ်ပုဒ်ကို စတင်ရေးသားခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။

ထို့နောက် အစမ်းစာ၊ စာတမ်း၊ စာမွန်၊ စာတန်း၊ အက်ဆေး၊ စာတမ်းငယ်၊ ရသ စာတမ်းဟု သတ်မှတ် အမည်ပေးရေးသားခဲ့ကြသည်။ မြန်မာအက်ဆေး(ခေါ်)ရသစာတမ်း အရေးအသားသည် ခေတ်ကာလအခြေအနေနှင့်ပေါင်းစပ်၍ အခြေတည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခဲ့ရာ ၂၀၁၇-ခုနှစ်မှစ၍ အမျိုးသားစာပေဆုတွင် သီးခြားစာပေဘာသာရပ်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်၍ ဆုချီးမြှင့်သည်အထိ အခိုင်အမာနေရာရလာခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

အက်ဆေး(ခေါ်)ရသစာတမ်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဗြိတိန်နိကာစွယ်စုံကျမ်း (Encyclopaedia Britannica-vol.5.(1951) တွင်

"စာတမ်းငယ်ဟူသည် အကြောင်းအရာတစ်ခုကို လွယ်ကူပေါ့ပါးစွာ စကားပြေဖြင့် မတိုမရှည်ရေးဖွဲ့လေ့ရှိသော အဖွဲ့မျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ စာရေးသူ၏စိတ်တွင် ထိတွေ့ခံစားရသည့်အတိုင်းသာ ရေးဖွဲ့သည်။" (P-716)

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဟက်ရီရှော့ (Harry Shaw) ၏ စာပေဝေါဟာရ အဘိဓာန် (Dictionary of Literary Terms- (1900) တွင်

"အဘော်တစ်ခုခု၊ အကြောင်းအရာတစ်ရပ်ရပ်ကို ယေဘုယျအားဖြင့်အတွေးခေါ်ပါ။ အဓိပ္ပာယ်ပါ၊ စကားပြေဖြင့်ရေးဖွဲ့လေ့ရှိသော ခပ်တိုတိုစာပေ အဖွဲ့။" (p-143)

ဟူ၍ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ဖော်ပြပါ အဆိုအမိန့်များအရ ရသစာတမ်းသည် မည်သည့် အကြောင်းအရာကိုမဆို အတွေးအခေါ်ပါ၊ အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိ၊ လွယ်ကူပေါ့ပါးသော စကားပြေအရေးအသားဖြင့် ခပ်တိုတိုရေးသားရသော အရေးအဖွဲ့မျိုးဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

ရသစာတမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာစာပေ ပညာရှင်တို့ကလည်း အမျိုးမျိုးတွေးမြင် ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြပါသည်။ ကံကော်မြိုင်စာတမ်း၊ ၁၉၆၄ မိတ်ဆက်အမှာစာတွင် ဇော်ဂျီက

"အက်ဆေးခေါ်ထို မတိုမရှည်စာသည် စာဖတ်ပရိသတ်၌ နှစ်သက်မှုရသဖြစ် စေသင့်သည်။ ရသဖြစ်သည်နှင့်အတူတကွ ဘဝသို့မဟုတ်ပတ်ဝန်းကျင်အသိ အမြင်ကိုလည်း ဖြစ်စေသင့်သည်" (အမှာစာ)

ဟုဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

တက်တိုးကသူ၏ "အက်ဆေး" (ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း ၁၉၅၂)တွင်-

"အက်ဆေး၏ သဘောမှာ ကျစ်လျစ်သပ်ရပ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဖွာလန်လန်၊ ပြတ်တဲရောက်တက်ရာရာအရေးအသားမျိုးသည် အက်ဆေး၏ ရန်သူကြီးပင်ဖြစ်သည်" (စာ- ၂၄)

ဟူ၍ သူ၏အမြင်ကို ဖော်ထုတ်ပြထားခဲ့သည်။

မြသန်းတင့်ကမူ နိုင်ငံတကာရသ စာတမ်းများ (ပထမအုပ်)(၂၀၁၇)တွင်
 "အက်ဆေးအရေးအဖွဲ့သည် ချစ်စရာအလွန်ကောင်းသော ဘဝအဖော်နှင့်တူပါသည်"
 ဟူ၍လည်းကောင်း၊ "ပါရမီရှင်စာရေးဆရာမျိုးမှသာ အက်ဆေးကောင်း များကိုဖန်တီး
 နိုင်သည်" (အမှာစာ)

ဟူ၍လည်းကောင်း အက်ဆေး၏သဘောသဘာဝနှင့် အက်ဆေးရေးသူ၏ အရည်အသွေးကို သုံးသပ်
 တွေးမြင်ပြခဲ့ပါသည်။

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ စာတမ်းငယ်စာပေစာတမ်းများ (ပထမတွဲ)(၁၉၈၇)တွင်-
 "အခြားအရေးအဖွဲ့များတွင် ရေးဖွဲ့သည့်အကြောင်းအရာကို အားပြုလေ့ရှိပြီး စာတမ်း
 ငယ်တွင်မူရေးဖွဲ့သည့် အကြောင်းအရာထက် ထိုအကြောင်းအရာကို ပြောပြနေသည့်
 စာရေးသူနှင့်စာဖတ်သူတို့၏ စိတ်ချင်းတိုက်ရိုက်ထိတွေ့ ဆက်သွယ်မှုကို အားပြုသည်ဟု
 ဆိုနိုင်ကောင်းပါသည်။" (စာ- ၃၈)

ဟူ၍ စာတမ်းငယ်၏ ထူးခြားသော ဆက်သွယ်မှုသဘောကို တွေးမြင်ယူဆပြခဲ့ပါသည်။

မမိုးမြေက"ဆရာဇော်ဂျီနှင့်ရသစာတမ်းရှင်တို့၏ တွေးဟန်နှင့်ရေးဟန်များ" (၂၀၀၈) စာအုပ်တွင်
 ရသစာတမ်းနှင့်ပတ်သက်၍

"ရသစာတမ်း၏သဘောမှာ စာရေးသူသည် မိမိကြုံတွေ့ခဲ့ရသော အတွေ့အကြုံ၊
 အကြားအမြင်တစ်ခုခုအပေါ်တွင်အခြေခံ၍ စာရေးဆရာ၏ခံစားမှုနှင့် အတွေးအမြင်ကို
 အလေးထားကာရေးဖွဲ့ထားသောစာမျိုးဖြစ်သည်"(စာ- ၂)

ဟူ၍ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ ပညာရှင်များ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များကို လေ့လာကြည့်လျှင် ရသ
 စာတမ်းဆိုသည်မှာ စာရေးသူ၏ ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်သော လှပဆန်းသစ်သော အတွေးအမြင် တစ်ရပ်ကို ဝေဖန်
 ဆန်းစစ်ပြလျက် စာဖတ်သူ၌ နှစ်သက်ခြင်းရသနှင့်အတူ ဘဝအသိကိုရစေသော ရင်ဖွင့်သံစာပေ
 အဖွဲ့တစ်မျိုးဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၃၊ ၁၊ ၂။ ရသစာတမ်းအမျိုးအစားများ

အက်ဆေး(ခေါ်)ရသစာတမ်း၏ နယ်ပယ်သည်ကျယ်ပြန့်သည်ဟု ဆိုနိုင်သော်လည်း ပုံသဏ္ဌာန်
 ပိုင်းအရ ပုံစံသေ(formal)နှင့် ပုံစံရှင်(Informal)ဟူ၍ နှစ်မျိုးခွဲခြားထားပါသည်။ ပုံစံတကျ (သို့မဟုတ်)
 ပုံစံအသေရသစာတမ်း၏သဘောကို William Harmon က A Handbook to literature, 1996, P-197
 တွင်-

ပုံစံသေအက်ဆေးများ၏ အရည်အသွေးများတွင် တည်ကြည်လေးနက်သော
 ရည်ရွယ်ချက်၊ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်ယုတ္တိတန်မှု၊ အတွေးအမြင်ကို ဖွဲ့စည်းတင်ပြ
 နိုင်မှု၊ အလျားအနံကန့်သတ်မှုများပါဝင်သည်။

ဟုဆိုထားပါသည်။

ပုံစံရှင်အက်ဆေး၏သဘောမှာ စာရေးသူ၏ အတွေးအမြင်ကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် တင်ပြပြီး
 ရေးဟန်မှာလည်း ပေါ့ပေါ့ပါးပါးနှင့် စာဖတ်သူတို့၏စိတ်ကို စည်းရုံးဆွဲဆောင် ရေးသားသော ပုံစံမျိုးဖြစ်

သည်။ ပုံစံအရှင်ရသစာတမ်း၏ သဘောကို Kathleen Morner နှင့် Ralph Rausch တို့က NTC's Dictionary of literary Terms, 1998, P-70 တွင်-

ပုံစံရှင် (သို့မဟုတ်) ပုံစံတကျမဟုတ်သော အက်ဆေးကို လူသိများသော အက်ဆေး Familiar Essay (သို့မဟုတ်) ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အက်ဆေး Personal Essay ဟုလည်းခေါ်သည်။ ယင်းအက်ဆေးမျိုးသည် စာရေးသူ၏ သဘောထားအမြင်ကို စမ်းသပ်တင်ပြရန် ရည်ရွယ်ရေးသားသည်။ သူ၏ရေးသားဟန်၊ လေသံမှာရွှင်မြူးဖွယ် ရင်းရင်းနှီးနှီး ပြောဆိုသည့်နယ်ဖြစ်ပြီး တစ်မျိုးတစ်ဘာသာ ဖြစ်သော်လည်း နှစ်သက် ဖွယ်ဖြစ်သည်။

ဟုဆိုထားပါသည်။

ထို့အပြင် အက်ဆေးအမျိုးအစား ခွဲခြားပုံနှင့် ပတ်သက်၍ လော်ရေးအီရိုစကီး (Laurie A, Rozokis) က The Complete Idiot's Guide to Creative Writing, 2004, P-9 တွင်-

အက်ဆေးကို ပုံစံသေအက်ဆေး သို့မဟုတ် ပုံစံရှင်အက်ဆေး၊ ကိုယ်ရေး ကိုယ်တာ အက်ဆေးနှင့် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာမဆန်သော အက်ဆေးဟူ၍ အက်ဆေး၏ ခေါင်းစဉ်နှင့်လေသံအရ အမျိုးအစားခွဲခြားနိုင်သည်။ အက်ဆေးကို ရည်ရွယ်ချက် အရ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြအက်ဆေး၊ ကျိုးကြောင်းပြ အက်ဆေး၊ သရုပ်ဖော်အက်ဆေး၊ ဇာတ်ကြောင်းပြော အက်ဆေးဟူ၍ အမျိုးအစားခွဲခြားနိုင်သည်။ အက်ဆေးကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်းနှင့်ဆန့်ကျင်ခြင်း၊ အကြောင်းနှင့်အကျိုး၊ ကောင်းကျိုးနှင့်ဆိုးကျိုးတို့ ပါဝင်လျက် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ဟုဆိုထားပါသည်။

အက်ဆေး(ခေါ်) ရသစာတမ်း အမျိုးအစားများနှင့်ပတ်သက်၍ အင်တာနက် အကိုးအကား၌-
ဖွင့်ဆိုရှင်းပြရသစာတမ်း (Expository essay)
သရုပ်ဖော်ရသစာတမ်း (Descriptive essay)
ဇာတ်ကြောင်းပြော ရသစာတမ်း (Narrative essay)
အဆိုအချေရသစာတမ်း (Argumentative essay) ဟူ၍ လေးမျိုးတွေ့ရပါသည်။

ဖွင့်ဆိုရှင်းပြရသစာတမ်း (Expository essay)

ဖွင့်ဆိုရှင်းပြ ရသစာတမ်းသည် အကြောင်းအရာတစ်ခုနှင့် ပတ်သက်၍ ပြတ်သားသော ရှင်းလင်း ချက်ကိုပေးသည်။ ရသစာတမ်းခေါင်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ ကောင်းမွန်စွာဖွဲ့စည်းထားသော အမြင်တစ်ခုကို ပြဆိုခြင်းမျှသာဖြစ်သည်။ အကြောင်းအရာတစ်ခုနှင့် ပတ်သက်၍ စာရေးသူ၏ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုနှင့် အချက်အလက်များကို စုစည်းဖော်ပြနိုင်မှုစွမ်းရည်ကိုဖော်ပြသည်။

သရုပ်ဖော်ရသစာတမ်း (Descriptive essay)

သရုပ်ဖော်ရသစာတမ်းသည် လူ့စရိုက်၊ လူ့သဘာဝ အကြောင်းအရာ၊ အဖြစ်အပျက်များနှင့် ခံစားမှုများကို အသေးစိတ်တင်ပြသည့် သဘောလက္ခဏာရှိသည်။ တင်ပြချက်များကို နှံ့စပ်စွာဆန်းစစ်ပြ

ရမည်။ အများအားဖြင့်ဖော်ပြလိုသော အကြောင်းအရာကို စကားလုံး ဂရုစိုက်ရွေးချယ်မှုနှင့် မြင်သာသော ဥပမာ၊ သာဓကများကို အသုံးပြုရန်ဖြစ်သည်။

ဇာတ်ကြောင်းပြောရသစာတမ်း (Narrative essay)

ဇာတ်ကြောင်းပြောရသစာတမ်းသည် မိမိတင်ပြလိုသောရှုထောင့်မှ အတွေ့အကြုံတစ်ခု အကြောင်းလည်းဖြစ်နိုင်သည်။ ဇာတ်ကြောင်းပြောရသစာတမ်းများသည်ဆွဲဆောင်မှုရှိသော၊ ကောင်းမွန်သော ဖွဲ့စည်းပုံနည်းလမ်းဖြင့် ဇာတ်ကြောင်းတစ်ခုတည်ဆောက်၍ စာရေးသူ၏ အရည်အသွေးကို ဖော်ပြသည်။ ၎င်းတို့သည် အခြားပညာရပ်ဆိုင်ရာအရေးအသားများထက် များစွာပို၍ ကိုယ်ပိုင်ဖန်တီးနိုင်စွမ်းရှိကြသည်။

အဆိုအချေရသစာတမ်း (Argumentative essay)

အဆိုအချေရသစာတမ်းသည် စာရေးသူတင်ပြလိုသည့် သဘောထားအမြင်တစ်ရပ်ကို အခြေပြု၍ အငြင်းအခုံတစ်ခုကိုတင်ပြသည်။ ၎င်းသည် ခိုင်မာသောအကြောင်းအရာပေါ်တွင် ရှင်းလင်းစွာသတ်မှတ်ထားသော ရပ်တည်ချက်တစ်ခုလိုအပ်ပါသည်။ အထောက်အထားများ (ဥပမာ-အကိုးအကားများ)နှင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာမှုတို့ကို အသုံးပြု၍ စာဖတ်သူကို ဆွဲဆောင်ရန် ဖြစ်သည်။ အဆိုအချေရသစာတမ်းသည် သုတေသနပြုခြင်းနှင့် ခေါင်းစဉ်တစ်ခုတွင် စာရေးသူ၏ ကိုယ်ပိုင်ရပ်တည်ချက်၊ တင်ပြနိုင်စွမ်းကို စမ်းသပ်သည်။ စာတမ်းအများစုသည် ငြင်းခုံမှုတစ်မျိုးမျိုးပါဝင်နေသည်။ (Caulfield, J (2023, July, 23) <https://www.scribbr.com/academic-essay/essay-types/> ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ဖော်ပြပါ ဖွင့်ဆိုချက် များကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အက်ဆေး(ခေါ်) ရသစာတမ်းတစ်မျိုးစီတွင် ထူးခြားသော အရည်အသွေးများရှိနေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရသစာတမ်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသော စာပေလမ်းကြောင်းတွင်တွေ့ရသောထင်ရှားမြင်သာသည့် အမျိုးအစားများဟုလည်းဆိုနိုင်ပါသည်။

၃၊ ၂။ သုတေသနဆိုင်ရာနည်းနာ

ဤသုတေသနစာတမ်းသည် "အရည်အသွေးဆိုင်ရာသုတေသန" (Qualitative Research) နှင့် "အကဲဖြတ်သုတေသန" (Evaluation Research) အမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။ ရသစာတမ်းများမှ အတွေးနှင့်အရေး ထူးခြားဆန်းသစ်မှုများ၊ ရသစာတမ်းကောင်းတို့တွင် ရှိအပ်သောသဘော လက္ခဏာရပ်များကို အင်တာနက်အကိုးအကားများနှင့်လည်းကောင်း၊ အတတ်ပညာများနှင့် လည်းကောင်း၊ ရသစကားပြေကောင်းတို့တွင်ရှိအပ်သော အရည်အသွေးနှုန်းစံများနှင့် လည်းကောင်း၊ ချိန်ထိုး၍ ဆန်းစစ်တင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

၄။ မင်းချမ်းမွန်၏အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းများမှအတွေးနှင့် အရေး

မင်းချမ်းမွန်၏ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်း "သစ်ရွက်ပေါ်က ပျားရည်စက်များ"တွင် စာရေးသူသည်မိမိ၏အတွေးအမြင်ခံစားမှုတို့ကို စာဖတ်သူတွေးမြင် ဆင်ခြင်မိစေရန် ရသစာတမ်း (၂၂)ပုဒ် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါရသစာတမ်းများထဲမှ "ဘဝ၏အချိန်ကာလ သစ်တော၌" ရသစာတမ်းနှင့် "သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ" ရသစာတမ်းနှစ်ပုဒ်ကို လေ့လာတင်ပြသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

၄၊ ၁။ ဘဝ၏အချိန်ကာလသစ်တော၌ ရသစာတမ်းမှအတွေး

"ဘဝ၏အချိန်ကာလသစ်တော၌" ရသစာတမ်းတွင် စာရေးသူကလူ့အဖြစ်ကို ရလာပြီးနောက် ဘဝထဲ၌နေခဲ့ကြသည်။ နေပြီးလျှင်သေကြရမည်။ အသေလှခဲ့ဖို့ရန်အတွက် အနေလှခဲ့ဖို့လွန်စွာ အရေးကြီးသည်။ မွန်မြတ်သန့်စင်သော အထက်တန်းကျကျ နေထိုင်ခြင်းဖြင့် နေထိုင်ခဲ့ခြင်းမဟုတ်ပါက သေခြင်း၏တံခါးဝတွင် မည်သူမှကြောင့်ကြကင်းစွာ ဖြတ်သန်း သွားနိုင်မည်မဟုတ်။ အကောင်းဆုံး နေနည်းသည် အကောင်းဆုံးသေနည်းဖြစ်သည်ဟူသော အတွေးအမြင်ကိုသိစေလိုခြင်းဖြစ်သည်။

နေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သေခြင်းသည်လည်းကောင်း ဖန်တီး၍မရစေကောင်း၊ ငြိမ်းအေးရာကို သာရှာဖွေနေထိုင်သင့်ကြောင်းကို ကဗျာနှင့်ဦးစွာဖော်ပြထားသည်။ စာရေးသူ တို့သည်လည်း ဘဝကို ဖြတ်သန်းနေခဲ့ရင်း တစ်ရက်ပြီးတစ်ရက်ဧရာက ထုထောင်းဖွဲ့ခြေလျက် ရှိပုံကိုတွေးမြင် ပြထားသည်။

မိမိ၏အတွေးအမြင်ကို ပို၍ခိုင်မာစေရန် ဓမ္မပဒမှပြဆိုချက်နှင့်ထပ်ဆင့် ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

"နွားကျောင်းသားသည် နှင်တံဖြင့် နွားတို့ကိုစားကျက်သို့ မောင်းနှင်သကဲ့သို့ ဤအတူ အိုခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ သေခြင်းသည်လည်းကောင်း သတ္တဝါတို့၏ အသက်ကို

မောင်းနှင်ကုန်၏" (မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ- ၅၆)

ဟူ၍ ဘဝဟူသောခန္ဓာရလှသည်နှင့် အိုခြင်း၊ နာခြင်းနှင့်သေခြင်းတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ အသက်ကို မောင်းနှင်လျက်ရှိကြောင်း အကိုးအထောက် ခိုင်မာစွာပြခဲ့သည်။ မိမိအနေနှင့် သွားလိုသည်ဖြစ်စေ၊ မသွားလိုသည်ဖြစ်စေဘဝသည် သွားနေသည်သာဖြစ်ကြောင်း တွေးမြင်ပြထားသည်မှာ ဘဝ၏အိုခြင်း၊ နာခြင်းနှင့်သေခြင်းတို့ကို မေ့လျော့နေလေ့ရှိသော လူသားတို့အတွက် ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် သတိပေး ချက်တစ်ခုဟုလည်းဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့နောက် ဘဝ၏အချိန်ကာလသစ်တော၌ ကျင်လည် ရွေ့လျားရင်း လုံးပါးပါးခဲ့ကြတာ ဘယ်လောက် ကြာခဲ့ပြီလဲဟု အတွေးမျှင်တန်းပြသည်။

လူ့ဘဝဆိုသည်မှာ-

"ယူထားတာတွေပြန်ပေးဖို့နဲ့

ပေးထားတာတွေပြန်ရဖို့အတွက် ဘဝဖြစ်ရတာပါ။

တစ်နည်းအားဖြင့် ကံ၊ ကံ၏အကျိုးပေါ့"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ- ၅၈)

ဟူသော မန္တလေးသိန်းဇော်၏ ဘဝအပေါ် အမြင်ဒဿနကိုဖော်ပြလျက် မိမိ၏ ဆိုလိုရင်းကို ခိုင်မာအောင် ထပ်ဆင့်ပြဆိုသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ကံကံ၏အကျိုးသာဖြစ်သည်။ ကောင်းတာလုပ်လျှင် ကောင်းတာ ရမည်ဆိုသောသဘောကို သေချာစွာသိမြင်စေလိုသည်။

ထို့နောက်တွင် မိမိအဓိကပြောလိုသော ဘဝအတွေးအမြင်ကို ကိုယ်တိုင် ရေးခဲ့ဖူး သော

"မလွဲမသွေ သေရမှာမို့

လူတိုင်း

သေနည်းကို သင်ရမှာပဲ

သေနည်းက အကောင်းဆုံးရှင်နည်းမဟုတ်လား

မိုးကုတ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး ညွှန်ပြခဲ့တယ်"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ ၆၀)

ဟူသော ကဗျာကိုဖော်ပြလျက် မလွဲမသွေသေကြရမည်ဖြစ်၍ အသေလှခဲ့ဖို့ရန်အတွက် အနေလှခဲ့ဖို့ရန် လွန်စွာအရေးကြီးပါသည်။ အနေလှခဲ့ဖို့ရန် မွန်မြတ်သန့်စင်သော၊ အထက်တန်းကျကျ နေထိုင်ခဲ့ခြင်း မရှိပါမူ မည်သူမျှသေခြင်းတရား၏ တံခါးဝကိုကြောင့်ကြကင်းစွာ ဖြတ်သန်းနိုင်မည်မဟုတ်ဆိုသည့် အချက်ကို တွေးဆပြခဲ့သည်။ စာရေးသူ၏ တွေးဆချက်သည် သူ၏အဘိဓမ္မာလည်းဖြစ်ပြီး သူပြောလို သည့် အဓိကအချက်လည်းဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူသည် အဓိပ္ပာယ်ရှိရှိတန်ဖိုးရှိရှိနေမှသာ အနေမြတ်မည်ဟူသော အတွေးကိုလည်း ဆက်၍ အတွေးမျှင်တန်းပြလျက် လူ့ဘဝမှမထွက်ခွာမီ-

"လူ့အကျိုး၊ လောကအကျိုး ဘာတွေကို သယ်ပိုးခဲ့ပြီးပြီလဲ။ မိမိကြောင့် ကမ္ဘာကြီးက ဘယ်အလောက်အထိ ညစ်ညမ်းပြီး ပိုလေးခဲ့ပြီလဲ။ အမှိုက်ရှုပ်ခဲ့ပြီလဲ။ နည်းနည်းပါးပါး စဉ်းစားကြည့်ဖို့လိုပြီ"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်က ပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ- ၆၁)

ဟူ၍လည်းသုံးသပ်ပြခဲ့သည်။ လူတစ်ယောက်သည် အသက်ရှင်နေစဉ်ကာလအတွင်း မည်သို့ ပြုမူနေထိုင် မည်လဲဆိုသောအချက်မှာ သူ့ကိုယ်တိုင်ရွေးချယ်ခွင့်ရရှိပြီးသော အခွင့်အရေးဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခွင့်အရေး ကို ကောင်းစွာရွေးချယ်၍ ဘဝကိုကောင်းစွာ ကုန်ဆုံးစေလိုသော စေတနာကိုလည်း လင်းလက်စွာ တွေ့ရပါသည်။

နေခြင်းနှင့်သေခြင်းတို့ကြား၊ သေခြင်း၏နောက်ထားရှိ သင့်သောလူသား တစ်ယောက်၏ မြင့်မြတ်သောဖြစ်တည်မှုကို ခံစားမှု၊ အတွေ့အကြုံ၊ အမှတ်ရချက်တစ်ခုမှ အစဆွဲထုတ်လာ၍ အတွေး စဉ်နောက်သို့ခြေရာခံလျက် မိမိပြောလိုရာသို့ရောက်အောင် တည်ဆောက်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၄၊ ၂။ ဘဝ၏အချိန်ကာလသစ်တော၌ရသစာတမ်းမှအရေး

"ဘဝ၏အချိန်ကာလ သစ်တော၌" ရသစာတမ်းတွင် စာရေးသူသည်သေခြင်း၊ နေခြင်းတို့၏ သဘာဝကိုကဗျာများ၊ နိမိတ်ပုံအဖွဲ့ကောင်းများ ဝေဝေဆာဆာသုံး၍ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားသည်။ ဘဝ ခရီးကိုဖြတ်သန်းရင်း အားအင်ချိနဲ့လျက် နုပျိုသန်စွမ်းမှုများကိုဧရာက အနိုင်ယူလာပုံကို-

"ဧရာကသန်သန်မာမာဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကိုတစ်ရက်ပြီးတစ်ရက် ထုထောင်းဖဲ့ခြေ လျက်ရှိလေသည်။" (မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ- ၅၆)

ဟူ၍ နုပျိုမှု၏ အားနည်းလာမှုနှင့် ဧရာ၏ အားကောင်းလာမှုကို "ဧရာက သန်သန်မာမာဖြင့်" ဟူသော စကားလုံးဖြင့် ထိတ်လန့်စရာဖြစ်လာအောင် ရေးပြသည်။ နုပျိုခြင်းကိုသာအလိုရှိ၍ နှစ်သက်မြတ်နိုး ကြသောလူသားတို့အတွက် ခြောက်ခြားဖွယ်ခံစားမှုကို ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။ တစ်နေ့တစ်ခြား အိုမင်းလာခြင်းသည် မိမိ၏အလိုဆန္ဒမဟုတ်ပါဘဲ ဘဝ၏စေခိုင်းမှု တစ်ရပ်သာဖြစ်ပုံကိုလည်း-

"ဘဝဟူသော နွားကျောင်းသားသည် ကျွန်တော်တို့အား သူ၏နှင်တံကို မြှောက်ကာ၊ မြှောက်ကာဖြင့် အိုမင်းခြင်းတောအုပ်ကြီးထဲသို့ ချောတစ်ခါ ခြောက်တစ်လှည့် မောင်းသွင်းတာခံနေရပါသည်။"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ- ၅၆)

ဟူ၍ရေးသားခဲ့ပါသည်။ "နှင်တံကိုမြှောက်ကာ မြှောက်ကာ"၊ "ချောတစ်ခါ ခြောက်တစ်လှည့်"၊ "မောင်းသွင်းတာခံခဲ့ရ" ဟူသောစကားများသည် လွန်ဆန်၍မရနိုင်သောသဘောကို မြင်သာစေပါသည်။

စာရေးသူသည် မိမိ၏ဆိုလိုရင်းကို ရေးသားရာတွင် လှပသောနိမိတ်ပုံစကားလုံးများဖြင့် ရသစာတမ်း၏အလှကိုပေါ်လွင်စေသည်။ ဘဝခရီးကို ဖြတ်သန်းနေကြသော လူတို့ကို "အချိန်ကာလ သစ်တောကြီးထဲ တရွေ့ရွေ့ခရီးနှင့်နေကြသော ခရီးသည်များ" ဟူ၍ ဆန်းသစ်သောအတွေးကို နှစ်သက်ဖွယ် နိမိတ်ပုံဖြင့် လှလှပပရေးဖွဲ့ထားသည်။

"စာတမ်းငယ်မှန်လျှင် စာဖတ်သူကို အစမှအဆုံးတိုင် ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသော ဖတ်ချင်စဖွယ် အရေးအဖွဲ့မျိုးဖြစ်ရပါလိမ့်မည်။ နှစ်သက်မှုရသပေးစွမ်းနိုင်သော စာပေအဖွဲ့မျိုးမည်သည် ပုံသဏ္ဌာန်လှလှပပရှိရမည်မှာ သဘာဝပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဖတ်ချင် စဖွယ် ရှိရမည်မှာ သဘာဝပင်ဖြစ်ပါသည်။"(စာ- ၄၆)

ဟူ၍ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က"စာတမ်းငယ် စာပေစာတမ်းများ(ပထမတွဲ)" ၁၉၈၇တွင် ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ စာရေးသူသည် လူ့ဘဝခရီးတစ်လျှောက်တွင် မက်မောတွယ်တာစရာများ၊ အန္တရာယ်များတစ်လှည့်စီ ရောနှောနေသော လောက၏သဘောကို တွေးမြင်ပြရာတွင် စကားအသုံးအနှုန်းများကို သူ့နေရာနှင့်သူ အံဝင်ခွင်ကျထိမိလှပစွာ ရေးသားထားသည်မှာ နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းလှသည်။

အမှည့်လွန်သစ်သီးတစ်လုံးလို အချိန်မရွေး ဖြုတ်ခနဲကြွေကျ သွားနိုင်သည့်ဘဝတွင် ဘဝတစ်ခုလုံးကို အဆုံးသတ်မည့် သေခြင်းတရားသည်မလွဲမသွေ ရောက်လာမည်သာဖြစ်သည်ကို-

"မကြာမီ

နှင်းတွေ ပျော်ဖို့

နွေရာသီဟာ ရောက်လာတော့မည်"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ- ၆၁)

ဟူ၍လှပစွာဖွဲ့ပြထားသည်မှာ ရသစာတမ်းတစ်ပုဒ်လုံးအတွက် သိမ်မွေ့သောအနားသတ်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူသည် သေခြင်းနှင့်နေခြင်းကြား၊ သေခြင်း၏နောက်ဘဝတစ်ခုကို ဖြတ်သန်း ရာတွင် သတိပြုဆင်ခြင်စရာများကို ရေးသားရာ၌ အတွေးအမြင်တစ်ရပ်၊ အဆိုတစ်ရပ်ကို စာဖတ်သူ လက်ခံလာအောင် သာဓကများ၊ဥပမာများကို အများအပြား၊အလျှံအပယ်၊လှလှပပ သုံးစွဲ၍ဖွင့်ဆိုရှင်းပြ ရေးသားခဲ့သည်။

ဖြတ်သန်းနေကြရသော ဘဝခရီးတွင် "တွန်းတွန်းထိုးထိုး"၊ "တိုးတိုးတိုက်တိုက်"၊ "ဒရောသောပါး"၊ "ပျာယီးပျာယာ"၊ "ခြေကုန်လက်ပမ်းကျလုပြီ" ဟူသော အသုံးများဖြင့် ပင်ပန်းကြီးစွာ ရုန်းကန်ကြရသော ဘဝသည် ပုံပေါ်လာရသည်။ ထိုသို့ရုန်းကန်ရင်း ယိုယွင်းလာကြပုံကို "စစ်ပြီးခေတ် မော်တော်ကားတစ်စီးလို လှုပ်လီလှုပ်လဲ့" ဟူသော ဥပမာဖြင့် စစ်ကြောင့်ချိုးချိုးကျလုနီးပျက်စီးနေသော မော်တော်ကား၏အခြေအနေနှင့် မြင်သာအောင် သရုပ်ဖော်ရေးပြသည်။

စာဖတ်သူသည် စာရေးသူပြောပြသော ဘဝအပေါ်ခံစားမှု အတွေးအမြင်၊ အတွေ့ အကြုံတို့ကို မပင်မပန်းနားထောင်ရင်း၊ နှစ်သက်ကြည်နူးရင်းမှ ရသစာပေကောင်းသည်ဤသို့ ပါလားဟုလည်း

အလေးအနက် သဘောပေါက်လာစေနိုင်ပါသည်။ ရသစာတမ်းရေးသူက လေးနက်သော အကြောင်း အရာကို နားလည်သဘောပေါက်အောင်၊ ဖတ်ချင်စဖွယ်ကောင်းအောင် ချိုချိုလှလှကလေး ရေးပြနိုင်စွမ်း ရှိသည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ စာဖတ်သူအနေနှင့် အနေမလှ၊ အသေမလှခဲ့ပါမူ သံသရာအတွက် လှလိမ့်မည်မဟုတ်ဟူသော အတွေးမျှင်ကိုရလျက် အနေရောအသေပါလှရန် ဆင်ခြင်သတိနှင့် ပြင်ဆင် မိစေနိုင်သော ရသစာတမ်း တစ်ပုဒ်ဖြစ်ပါသည်။

၄၊ ၃။ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ ရသစာတမ်းမှ အတွေး

"သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ" ရသစာတမ်းတွင်ဘဝဆိုသည်မှာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကိုပင်ပမ်း ကြီးစွာထမ်းလျက် နေ့စဉ်ဖြတ်သန်းနေကြရပုံ၊ သံသရာထဲခရီးသွားရင်း အန္တရာယ်မျိုးစုံ ကြုံတွေ့နေ သည့်ကြားကပင် နှစ်သက်စရာအာရုံများနှင့်ကြုံရခိုက်၊ ခံစားမွေ့လျော်ရခိုက် တရွေ့ရွေ့ကုန်လွန်နေ သော အချိန်ကိုပင်မွေ့လျော့နေတတ်ကြသော လူ့သဘာဝကိုတွေးမြင် ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

ရသစာတမ်းအစတွင်-

"တစ်ကယ်တော့ ကျွန်တော်တို့သည် စိစိဖတ်စံနေရက်များကို ကျော်လွှား ဖြတ်သန်းရင်း တော်တော်အမောဖောက်ခဲ့ကြပြီ"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ ၂၂၅)

ဟူသောဝါကျဖြင့် အစပြုလျက် ဘဝဆိုသည်မှာ ကြီးစွာသောဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ထမ်းလျက် ပင်ပန်းကြီးစွာကုန်းရုန်းဖြတ်သန်းရပုံကို ဂရိပုံပြင်ထဲမှ စိစိဖတ်စံဘုရင်၏အဖြစ်နှင့် ဥပမာပေး ထားသည်။ ဇု(Zeus)နတ်မင်းကြီးကို မခန့်လေးစားလုပ်မိ၍ အပြစ်ပေးခံရသော စိစိဖတ်စံ (Sisyphus)ဘုရင်သည် ကြီးမားလေးလံသော ကျောက်တုံးကြီးကိုရွက်ပြီး တောင်ကုန်းပေါ် ကုန်းရုန်းတက်ခဲ့လိုက်၊ ကျောက်တုံး ကြီးကို တောင်အောက်လိုမ့်ချလိုက်နှင့် နေ့ရက်တိုင်းကို ပင်ပန်းကြီးစွာဖြတ်သန်းနေရသည် ဟုဆိုပါ သည်။ ထို့အတူ လူတို့သည်လည်းမနက်လင်းသည်နှင့် တာဝန်ဆိုသည့် ကျောက်တုံးကို ကိုယ်စီရွက်ကာ မိမိတို့နှင့်သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းခွင်ဆိုသည့် တောင်ကုန်းပေါ်သို့ ကုန်းရုန်းတက်ခဲ့ရပုံ၊ လုပ်ငန်းခွင်တွင် လည်း အသက်မပါသော စက်ရုပ်တစ်ရုပ်ကဲ့သို့ လှုပ်ရှားကြရပုံ၊ အသက်မဲ့သော ရယ်သံများနှင့်အတူ အဖိုးတန်လှပါ သည်ဆိုသော မိမိတို့၏ ဦးနှောက်အရည်အသွေးကိုလည်း ကြမ်းခင်းဈေးလောက်နှင့်ပင် ရောင်းချနေရင်း အိုမင်းခဲ့ကြရပုံ၊ ပြောင်းလဲခြင်းမရှိသောဘဝတွင် မျှော်လင့်ချက်မရှိ၊ ပိုက်ဆံမရှိ၊ ဘဝရှေ့ရေးအတွက် တိုးလုံးစာ မဆိုထားနှင့် လက်ရှိ မတ်တတ်စာအတွက်ပင် ခဲယဉ်းနေပုံ၊ သည်လိုနှင့် တစ်ရက်ပြီးတစ်ရက် အသက်တွေကြီးလာခဲ့ပုံနှင့် နေ့စဉ်ဘဝကို သုံးသပ်ပြ ခဲ့သည်။

ရသစာတမ်း၏သဘောမှာ စာဖတ်သူတို့အား အတွေးသစ် အမြင်သစ်များကိုပေးရသည်။ ထို အတွေးသစ် အမြင်သစ်များကို နားလည်လက်ခံလာအောင် စည်းရုံးဆွဲဆောင်ရာ၌ ရသခံစားမှုမှ တစ်ဆင့် အတွေးအသိရခြင်း သဘောပါအောင်ရေးသားရပါသည်။ စာရေးသူသည် မိမိတွေးမြင်ပြလိုသော အဓိကဆိုလိုချက်ဆီသို့ မရောက်မီ အဆင့်ဆင့် စည်းရုံးတင်ပြရပါသည်။ မင်းချမ်းမွန်သည် ရုန်းကန် လှုပ်ရှားရင်းကုန်ဆုံးခဲ့ရသော လူ့ဘဝနေရက်များ အကြောင်းကို ဦးစွာတွေးပြသည်။ ထို့နောက်မှ "ဘဝ

ဆိုတာဘာလဲ.....။" ဟူ၍ ဘဝနှင့်ပတ်သက်သောအပိုင်းကို ကမ္ဘာကျော်စာရေးဆရာကြီး လီယိုတော်လ် စတိုင်းဆိုခဲ့သော ကန္တာရထဲခရီးသွားတစ်ဦးနှင့်ဥပမာတင်စားပြခဲ့သည်။

ကန္တာရထဲခရီးသွားတစ်ဦးသည် နောက်ကသားရဲတိရိစ္ဆာန်ကြီးတစ်ကောင် လိုက်နေသည်ကို မြင်ရသဖြင့် သေရေးရှင်ရေးပြေးရင်း ရေတွင်းပျက်ကြီးတစ်ခုထဲ ဆင်းပုန်းသည်။ ရေတွင်းပျက်ကြီးထဲတွင် ပေါက်နေသော သစ်ခက်နွယ်ကိုခိုတွယ်လျက် ပုန်းနေရင်းက အပေါ်ဘက် ရေတွင်းဝဆီကြည့်လိုက်ရာ သားရဲကောင်က သွားဖြဲလျက် သူတက်လာမည့်အချိန်ကို စောင့်နေသည်။ ရေတွင်းပျက်အောက်တွင် မြွေနဂါးတွေက သူ့ကိုကိုက်ဝါးရန် ကြည့်နေကြသည်။ တက်မရ၊ ဆင်းမရဒုက္ခ အကြီးအကျယ် ရောက်နေ ချိန် တွယ်ဖက်ထားသည့် သစ်နွယ်ခက်ကို ကြွက်ဖြူ၊ ကြွက်မည်းတို့က ကိုက်ဖြတ်နေကြပြန်သည်။ ဤသို့သောအချိန်တွင် သစ်ခက်နွယ်၏ သစ်ရွက်ပေါ်သို့ပျားအုံတစ်ခုဆီမှ ချုံမြဲသော ပျားရည်စက်တွေက တစ်စက်ချင်းကျရောက်လျက်ရှိသည်ကို မြင်ရသောအခါ ခရီးသည်သည် သေဘေးကိုမေ့ကာ သစ်ရွက် ပေါ်ကပျားရည်စက်များကို မြိန်ရည်ရှက်ရည်လျက်နေလေသည်ဟု ရှုဆိုထားပါ သည်။

စာရေးသူ၏ အမြင်တွင်လည်း မိမိတို့၏ဘဝသည် အဆိုပါခရီးသည်နှင့်မကွာခြားပုံ၊ အန္တရာယ် ကြား မကြာမှီပြတ်ကျတော့မည့် သစ်ကိုင်းသစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်ကို တပ်မက်နေသကဲ့သို့ နှစ်သက်မြတ်နိုးရာရာကိုတပ်မက်ကြပုံ၊ မိမိလောဘဖြစ်သောအရာပေါ်တွင် ခံစားသာယာနေသည့် အတွက် ဘဝအတွက်နေရန် လက်ကျန်အချိန်ကိုပင် သတိမပြုမိနိုင်ကြပုံ၊ သတိပေးမည့်သူရှိလာသည့် အခါမှသတိရမိသော မိမိ၏ကိုယ်တွေ့နှင့်ဆက်စပ်ပြသည်။

မြဇင်က "စာတမ်းငယ်စာပေစာတမ်းများ (ပထမတွဲ)" ၁၉၈၇ တွင်-

"စာတမ်းငယ်ဆရာသည် အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့မနေ၊ စူးစမ်းသုံးသပ်သည့်ဉာဏ်ကို အရင်းခံလျက် ဝေဖန်တတ်သောအကြည့်ဖြင့် ဘဝကိုကြည့်ကြောင်း၊ သူများကိုကြည့်သည်ထက် မိမိ ကိုယ်ကိုကြည့်ကြောင်း၊ သူများကိုဝေဖန်သည်ထက်မိမိ ကိုယ်ကိုဝေဖန်ကြောင်း တွေ့ရ သည်။" (စာ ၁၁၈)

ဟုဆိုထားပါသည်။ သစ်ရွက်ပေါ်က ပျားရည်စက်များရသစာတမ်းတွင် မင်းချမ်းမွန်သည်

"ကျွန်တော့်အဖို့တော့ အချို့မြဲအတပ်မက်ဆုံး ပျားရည်တစ်စက်သည် စာကဗျာ အနုပညာ တို့ သိုမှီးရာ စာအုပ်စာပေဖြစ်ပါသည်။"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ ၂၂၇)

ဟူ၍မိမိဘဝကိုပင်ကြည့်၍ မိမိကိုယ်ကို ဝေဖန်ပြသည်။ တစ်နေ့တွင် စာရေးသူသည် စာအုပ်ရောင်းပွဲ တစ်ခုတွင် လိုအပ်သော၊ ဖတ်ချင်သော စာအုပ်များကိုဝယ်ရန် သဲကြီးမဲကြီး ရွေးချယ်နေစဉ် မိတ်ဆွေ ကိုချမ်းမင်းအိမ်၏ စကားတစ်ခွန်းကြောင့် တွေးစရာ၊ ဆင်ခြင်စရာတစ်သီ တစ်တန်းကြီးကို လှမ်းမြင် လိုက်ရပြီးလျှင် စကားနောက်တွင် ဆင်ခြင်စရာတရားပါသည်ဟု တွေးမြင်ပြထားသည်။ စာရေးသူ၏ အတွေးကို ကိုယ်တိုင်ဇာတ်ကြောင်းပြောဟန်ဖြင့် တင်ပြ ထားသည်။

လောကတွင် စိစစ်ဖတ်စုံနေရက်များကို ဖြတ်သန်းရင်း သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက် များကို တမ်းမက်ရင်းဖြင့် ဘဝအတွက် အချိန်မကျန်တော့သည်ကို မေ့လျော့နေမိကြသည့် အဖြစ်ကိုကိုယ်ပိုင် အသိဖြင့် ဆင်ခြင်မိလာစေသည်။ မင်းချမ်းမွန်သည် သစ်ရွက်ပေါ်က ပျားရည်စက်များ ရသစာတမ်းတွင်

မိမိ၏ဘဝအတွေးအကြံ၊ ခံစားမှုတို့နှင့်အတူ သူ၏ဆင်ခြင်မှုကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် တွေးမြင်ပြဆိုခဲ့ပါသည်။ စာဖတ်သူသည် မိမိအတွေးအကြံနှင့်ညာဏ် အကျယ်အဝန်းအလျောက် ဆက်လက်ဆင်ခြင်ကြည့်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

၄၊ ၄။ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ ရသစာတမ်းမှ အရေး

"သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ" ရသစာတမ်းတွင်စာရေးသူသည် ယုတ္တိနည်းကျကြောင်းကျိုး ဆက်စပ်ဖော်ပြသောနည်းဖြင့် မိမိဆိုလိုသောအာဘော် ရုပ်လုံးပေါ်လာသည့်တိုင်အောင် တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ပုံဖော်၍ရေးသားထားသည့် ပုံစံသေအက်ဆေးဖြစ်သည်။ အထောက်အထား ခိုင်ခိုင်မာမာ တည်ဆောက်လျက်တစ်နည်း၊ ဆင်ခြင်မှုအစဉ်ကို ပြဆိုလျက်တစ်ဖုံ၊ နိဂုံးသို့ဆိုက်ရောက်သည့် တိုင်အောင် ပို့ဆောင်ရေးသားသည်။ ရသစာတမ်းအစတွင် အမှုကိစ္စတစ်ခုကို အမှတ်တမဲ့ကောက်ယူ ရွေးချယ်ကာ စကားပျိုး၊ စကားစလျက် မျှော်လင့်ချက်မဲ့စွာ ခက်ခဲပင်ပန်းနေကြသောဘဝများကို-

"ဘဝမှာ ခုံးဟောင်း ခုံးဟောင်းတွေနှင့် အိပ်မက်မရှိ။ မနက်ဖြန်မရှိ။ လက်ထဲ ပိုက်ဆံ ဆိုတာလည်းမရှိ။ တုံးလုံးစာမဆိုထားနှင့် မတ်တတ်စာအတွက်ပင် တော်တော် ယောက်ယက်ခတ်နေရသည်။" (မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ ၂၂၅)

ဟူ၍ ဝါကျတိုနှင့် ဝါကျလတ်များကိုသုံး၍ ထင်သာမြင်သာရေးပြသည်။

ဘဝဆိုသည်မှာ တော်စတိုင်းဆိုခဲ့သော ကန္တာရထဲခရီးသွားနှင့် မကွာခြားကြောင်း၊ ကန္တာရထဲ ခရီးသွားသူသည် သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်ကို တမ်းမက်သကဲ့သို့ပင် မိမိသည်လည်း စာပေ အနုပညာကို တမ်းမက်ရပုံကို-

"စာပေသားရဲတွင်းခေါ် စာအုပ်ပုံကြားထဲ ပိုးဟပ်တစ်ကောင်လို နေထိုင်ရတာကို မွေ့လျော် ပျော်ပိုက်သည်။"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ စာ ၂၂၇)

"မည်သည့်စာစောင်ကိုမျှ မစွန့်လွှတ်၊ မပစ်ရက်။ အားလုံးကို အသည်းအသက်လို ချစ်ခင် စုံမက်သည်။"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ စာ ၂၂၇)

ဟူ၍မြင်သာအောင် ဥပမာများကိုထပ်ကာထပ်ကာပြ၍ ရေးဖွဲ့ပြသည်။ စာအုပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ မက်မက်မောမောရှိရပုံကို-

"လိုအပ်သော၊ ဖတ်ချင်သော စာအုပ်တွေကို ထိုးဖွေနှောက်ကာ သဲကြီး၊ မဲကြီး ရွေးချယ် စုပုံနေခိုက်" (မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ စာ ၂၂၉)

ဟူ၍ စာအုပ်နှင့်ပတ်သက်သော မိမိ၏လောဘကို မြင်သာအောင်ရေးပြသည်။ လူ့သဘောကို မိမိအကြောင်းကို ပြောရင်းပြသွားပါသည်။

ရသစာတမ်းဟူသည် ခံစားမှု၊ အတွေးအကြံ၊ အမှတ်ရချက်တစ်ခုခုတို့မှ အစဆွဲထုတ် ထားသည့် အတွေးစဉ်နောက်သို့ ခြေရာခံ၍လိုက်ရတတ်ပါသည်။ မိမိပြောလိုရာသို့ရောက်အောင် တည်ဆောက်

ရပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ စာရေးသူသည် စာအုပ်အရောင်းပွဲတစ်ခုတွင် စာအုပ်ဝယ်နေစဉ် မိတ်ဆွေကို ချမ်းမင်းအိမ်နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ပုံ-

"ဒီလောက်စာအုပ်တွေ ဝယ်နေတာ ဖတ်ဖို့အချိန်အများကြီး ကျန်သေးတာပေါ့ လေ"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ စာ ၂၃၀)

ဟူသော ကိုချမ်းမင်းအိမ်၏ မေးပြော ပြောသော စကားတို့ကို ချိတ်ဆက်ဖော်ပြလျက် မိမိရရှိ ခဲ့သော အတွေးအမြင်ကို-

"ကျွန်တော်တွေသွားသည်။"

"အချိန်တွေအများကြီး ကျန်သေးတာပေါ့လေ.....ဟူသောစကား။"

"စကားနောက်မှာ တရားပါသည်ဟုထင်သည်။"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ ၂၃၀)

ဟူသော ဝါကျတို့များဖြင့် ရေးဖွဲ့ပြသည်။ ထို့အပြင်-

"ဘဝမှာ နောက်ထပ်နေစရာအချိန် ဘယ်လောက်များ ကျန်တော့လို့လဲ" (မင်းချမ်းမွန်၊

သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ ၂၃၀)

ဟူသော အမေးဝါကျဖြင့် ကျန်ရှိသော ဘဝ၏ အချိန်ကာလအချိန်များကို သတိပြုမိလာစေ သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဘဝတွင်နောက်ထပ် နေရန်အချိန်မကျန်တော့သော်လည်း စာရေးသူ သည် နောက်ထပ် ဖတ်ချင်သည့် စာအုပ်တွေကို တမ်းမက်နေသေးသည်။ သို့ဖြစ်၍ မိမိသည် တော်လှန်တိုင်းပြောသော-

"ကြွက်ဖြူနှင့်ကြွက်မည်းတို့၏ ကိုက်ဖြတ်မှုကြောင့် မကြာမီပြတ်ကျတော့မည့် သစ်ကိုင်း သစ်ရွက်ပေါ်က ပျားရည်စက်ကို ငမ်းငမ်းမက်မက်လျက် ချင်နေတုန်းလားဆိုသည်ကို အပြန်လမ်းတစ်လျှောက်လုံး တွေးဆဆင်ခြင်မိနေပါသည်။ ကျေးဇူးတင်လိုက်တာ ကိုချမ်းမင်းအိမ်"

(မင်းချမ်းမွန်၊ သစ်ကိုင်းပေါ်က ပျားရည်စက်များ၊ ၂၀၁၈၊ စာ ၂၃၀)

ဟူသောအရေးဖြင့် မိမိ၏မေ့လျော့နေမှုအတွက် သတိရှိစွာသတိပြုမိ၍ သတိပေးခဲ့သော မိတ်ဆွေအား ကျေးဇူးတင်မိပုံကို"ကျေးဇူးတင်လိုက်တာ ကိုချမ်းမင်းအိမ်" ဟူသောအဆုံး သတ်ဝါကျတို့လေးဖြင့် ဖော်ပြသည်။ စာကိုဖတ်နေရသော်လည်း မိတ်ဆွေအပေါ်အမှန် တကယ်ချစ်ခင်စိတ်၊ ကျေးဇူးတင်ရသော ခံစားချက်နှင့် လေသံပေါ်လွင်နေသောအရေးလည်း ဖြစ်ပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

အက်ဆေး(ခေါ်) ရသစာတမ်းအဖွဲ့ဆိုသည်မှာ တွေးတောဆင်ခြင်မှု လွှမ်းမိုးနေရမည်။ တွေးတောဆင်ခြင်မှုသည်သာ အက်ဆေးတစ်ပုဒ်၏ အသက်ဝိညာဉ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ရသ စာတမ်းရေးသူသည် တွေးတောဆင်ခြင်မှုကိုအားယူ၍ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်သုံးကာ ဘဝ၏ဖြစ်ရပ်များကို ဆင်ခြင်သည်။ ထိုဆင်ခြင်မှုမှတစ်ဆင့် ဘဝကိုအနက်ဖွင့်သည်။ ဘဝကိုဝေဖန်သည်။ လေးစားဖွယ်သော စာမျိုးဖြစ်ရန်အားထုတ်သည်။ "လေးစားအပ်သောစာမျိုး ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် စာရေးသူတွင် ကလောင်စွမ်းရည်ရှိရန်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ နှလုံးအတွေ့အကြုံရှိရန်လည်းကောင်း လိုအပ်သည်"

ဟူ၍ "ရသစာပေအဖွင့်" စာအုပ်၊ ၁၉၆၃၊ စာ-၃၈တွင် ဇော်ဂျီကဆိုခဲ့ပါသည်။ မင်းချမ်းမွန်သည် လေးစားအပ်သော စာမျိုးရေးနိုင်သော ရသစာတမ်းဆရာတစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

"ဘဝ၏ အချိန်ကာလသစ်တော၌" ရသစာတမ်းတွင် လူ့ဘဝကိုရလာပြီးနောက် မလွဲမသွေ သေရမည်သာဖြစ်သည်။ မိမိ၏သေဆုံးချိန်တွင်လှပသောပုံရိပ်တစ်ခု ကျန်ခဲ့ရန်အတွက် အသက်ရှင် နေထိုင်ချိန်တွင် လှပသောပုံရိပ်များဖြင့် မွန်မြတ်သန့်စင်စွာ နေထိုင်ရန်လိုအပ်သည်။ အကောင်းဆုံးသော သေနည်းဖြင့် ဘဝ၏နောက်ဆုံးအချိန်ကို အဆုံးသတ်နိုင်ဖို့ရာ အကောင်းဆုံးသောနေနည်းဖြင့် နေထိုင် သွားကြဖို့သာဖြစ်သည်။ ဘဝ၏အချိန် ကာလသစ်တော၌ဖြတ်သန်းသွားသည်၏ အဆုံး၌ ကြောင့်ကြ ကင်းစွာရှိစေလိုသော စေတနာဖြင့်တွေးမြင်ဝေဖန်ပြခဲ့သည်။ ရသစာတမ်း၏အဆုံးတွင် စာဖတ်သူသည် ရှောင်လွှဲမရသော သေခြင်းတရားအတွက် အကောင်းဆုံးသောနေနည်းကို ပြင်ဆင်ရန် လိုသည်ဟူသော အတွေးအမြင်၊ ဘဝအတွက် အသိတစ်ခုလင်းလက်သွားခြင်းနှင့်အတူ စိတ်၏အေးငြိမ်း ရာ သန္တရသ ကို ခံစားမိရပါသည်။

"သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ" ရသစာတမ်းတွင် ဘဝ၏ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများကို ထမ်းပိုး ဖြတ်သန်းရင်း သာယာမှုများကို တမ်းမက်ရင်း ဘဝအတွက် အချိန်မကျန်တော့သည်ကို မေ့လျော့နေမိ ကြသည့်အဖြစ်ကို သာဓကများတစ်ခုပြီးတစ်ခုပြလျက် သာဓကတိုင်းတွင် စာရေးသူ၏ အတွေးအမြင်ဖြင့် ချိတ်ဆက်ပြထားသည်မှာ ထူးခြားသည်။ ပင်ပန်းကြီးစွာ ဖြတ်သန်းနေရသော ဘဝ၊ အန္တရာယ်များက လက်တစ်ကမ်းတွင် ရှိနေသည်ဆိုသော အသိက ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့မှုတည်းဟူသော ဘာသာနာကရသ၊ မိမိ၏ဘဝလက်ကျန်ကို မေ့လျော့နေခြင်းနှင့် မသေတော့မည့်လူကဲ့သို့ ပြုမူနေမှုများသည် ဘဝ အပေါ်လိုချင် တက်မက်နေမှု၊ လောဘ၏ ပုံရိပ်များဖြစ်၍ ပြီးချင်စရာ ဟာသရသနှင့်အတူ သနားစရာ ကောင်းသည့်အဖြစ် ကရုဏာရသကိုပါ အာရုံ၌ပီပြင်လာစေပါသည်။ စာဖတ်သူသည် ရသစာတမ်းကို ဖတ်ရှုပြီးနောက် ဆင်ခြင်တုံတရားကိုလည်း တစ်ဆက်တည်း ရရှိလိုက်ပါသည်။

လူတိုင်းလူတိုင်းတွင် ဘဝအတွေ့အကြုံနှင့် ခံစားမှုအတွေ့အကြုံဟူ၍ ရှိတတ်ပါသည်။ အက်ဆေး (ခေါ်)ရသစာတမ်း တစ်ပုဒ်တွင် စာရေးသူ၏ ဘဝအတွေ့အကြုံနှင့်ခံစားမှု အတွေ့အကြုံအပြင် ဆင်ခြင်မှု အတွေ့အကြုံကိုလည်းလိုအပ်ပါသည်။ မင်းချမ်းမွန်သည် အဆိုပါအတွေ့အကြုံများကို အာရုံပြု၍ အတွေးအမြင်တစ်ရပ်ကို ဆင်ခြင်မိလေ့ရှိဟန်တူပါသည်။ မိမိတွေးမြင်ဆင်ခြင်မိသည့် အချက်ကို စာဖတ်သူတွေးမြင် ဆင်ခြင်မိစေရန်ရေးသားရာတွင် စာပေဝမ်းစာကြွယ်ဝသူဖြစ်ပါသည်။ မြင်သာသော ဥပမာများကိုအများအပြား၊ အလျှံအပယ်၊ လှလှပပ သုံးစွဲ၍ ပသာဒဂုဏ်မြောက်စွာ ရေးသားခဲ့သည်။

ဤစာတမ်းတွင် လေ့လာတင်ပြခဲ့သော အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်း(၂)ပုဒ် တွင် ဘဝ၊ နေခြင်း၊ သေခြင်းနှင့် တမ်းမက်တွယ်တာခြင်းတို့ကို ဖွင့်ဆိုရှင်းပြရေးနည်း၊ ကျိုးကြောင်းပြရေးနည်းတို့ကို အသုံးပြု၍ ရေးဖွဲ့သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်တိုင်၏ အကြောင်းကို ဇာတ်ကြောင်းပြောပြဟန်ဖြင့် ပိုင်းခြားဆင်ခြင် ပြထားရာ ဝေဖန်ရေးအမြင်ကဲသောအရေး အဖွဲ့များဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိရောက်၊ ထက်မြက်၊ စူးရှပေါ်လွင်သော ဝေဖန်ပိုင်းခြား ပြမှုများကြောင့် စာဖတ်သူ၌နှစ်သက်ခြင်းရသနှင့်အတူ ဘဝအသိကို ဆင်ခြင်မိစေပါသည်။ စာဖတ်သူအား ရသကိုပေးနိုင်မှု၊ အသွင်ကို မြင်သာစေမှုတို့ဖြင့် ဖန်တီးရေးသား ထားကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ကျစ်လျစ်၊ လှပထိမိသည့် စကားပြေအရေးအဖွဲ့ဖြင့် စာဖတ်သူကို

ဆွဲဆောင်သွားနိုင်သည့်ရသစာတမ်းများဖြစ်ပြီးလျှင် စာဖတ်သူအား စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုနှင့်အတူ ဘဝအတွက်ဆင်ခြင်တုံတရားကို နှိုးဆွနိုင်စွမ်းသော ရသစာတမ်းများဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

နိဂုံး

ရသစာတမ်းဟူသော စာပေပုံစံအဖွဲ့သည် ကမ္ဘာ့စာပေလောကတွင်သာမက မြန်မာ့စာပေလောကတွင်လည်း ယခုအခါ ခိုင်မာစွာရပ်တည်လျက် ရှိလာပြီဖြစ်သည်။ မြန်မာစာပေလောကတွင် သီးခြားဘာသာရပ်တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်၍ အမျိုးသားစာပေဆု ချီးမြှင့်သည်အထိ အခိုင်အမာ နေရာရလာခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ရသစာတမ်း ရေးသူသည် စာဖတ်သူအတွက် ဘဝကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်သော အတွေးမျိုးချန်ခဲ့လေ့ရှိသည်။ ရသစာတမ်းရေးသူ၏ အတွေးစိတ်ကူးနှင့် အရေးအဖွဲ့တို့သည် လေးစားလောက်သော စာပေလက်ရာများဖြင့် စာဖတ်သူအတွက် အထောက်အကူပေးနေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ မင်းချမ်းမွန်၏ အမျိုးသားစာပေဆုရ ရသစာတမ်းများမှ ဘဝအသိ၊ ဆင်ခြင်အသိများ ရရှိခြင်းသည် ထိုရသစာတမ်းများ၏ တန်ဖိုးနှင့်အနှစ်သာရများဖြစ်သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ ဤစာတမ်းပါ အချက်အလက်များသည် ရသစာတမ်းမှ အတွေးနှင့်အရေးကို လေ့လာလိုသူများအတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဟုယုံကြည်မိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ခင်မင်၊ မောင် (ခန့်ဖြူ)နှင့်အခြား။ (၁၉၈၇)။ *စာတမ်းငယ်စာပေစာတမ်းများ(ပတွဲ)*။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။
ဇော်ဂျီ။ (၁၉၆၃)။ *ရသစာပေအဖွင့်*။ မိုးဦးပန်းစာပေတိုက်။ မန္တလေးမြို့။
ဇော်ဂျီနှင့်အခြား။ (၁၉၆၄)။ *ကံ့ကော်မြိုင်စာတမ်း*။ ရန်ကုန်၊ နံ့သာပုံနှိပ်တိုက်။
တက်တိုး။ (၁၉၅၂)။ *အက်ဆေး*။ ရှုမဝမဂ္ဂဇင်း။ မေ၊ အမှတ်-၆၀။
မိုးမြေ၊ မ။ (၂၀၀၈)။ *ဆရာဇော်ဂျီနှင့် ရသစာတမ်းရှင်တို့၏ တွေးဟန်နှင့်ရေးဟန်များ*။ ရန်ကုန်၊ ရွှေကံ့ကော်ပုံနှိပ်တိုက်။
မင်းချမ်းမွန်။ (၂၀၁၈)။ *သစ်ရွက်ပေါ်ကပျားရည်စက်များ*။ ရန်ကုန်၊ ရှင်မတောင်စာပေ။
မြဇင်နှင့်အခြား။ (၁၉၈၇)။ *စာတမ်းငယ်စာပေစာတမ်းများ (ပတွဲ)*။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။
မြသန်းတင့်။ (၂၀၁၇)။ *နိုင်ငံတကာရသစာတမ်းငယ်များ(ပထမအုပ်)*။ ရန်ကုန်၊ နှစ်ကာလများ စာပေ။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Encyclopaedia Britannica, Vol-5. London, Encyclopaedia Britannica Ltd, 1951. (EB)
Laurie E, Rozakis. (2004). *THE COMPLETE IDIOT'S GUIDE TO Creative Writing*. A Member of Penguin Group (USA) Inc.
Moner, Kathellen and Ralph Rausch. (1998). *NTC's Dictionary of Literary Terms*, National Text Book Company, New Delhi.
Shaw, Harry. *Dictionary of Literary Term's*. New York, MC Grow-Hill Book Co,19.

အင်တာနက်အကိုးအကား

Caulfied, J (2023, July, 23) <https://www.Scribbr.com/academic-essay/essay-types/>

မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို စာပေရှုထောင့်မှလေ့လာခြင်း

ဆုဇာနည်ဇော်^၁

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာစာပေနယ်ပယ် ရှေးကဗျာကဏ္ဍတွင်ပါဝင်သော မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို စာပေရှုထောင့်မှ တင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့သို့တင်ပြရာတွင် ဒီးဒုတ်ဦးဘချို တည်းဖြတ်သော ဂီတဝိသောဓနီကျမ်း (၁၉၉၄) ကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်ပါသည်။ မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးသည် စာဆို၏ စိတ်ခံစားမှု၊ ဘဝအခြေအနေတို့နှင့် ဆက်စပ်ခြင်း ရှိ မရှိ၊ စာဆို၏ စာပေအနုပညာဖန်တီးမှုသည် သီချင်း၏ ဦးတည်ချက်ကို ဖော်ပြနိုင်စွမ်း ရှိ၊ မရှိဟူသော အချက်အပေါ်အခြေခံ၍ ကဗျာဆိုင်ရာ နည်းနာများဖြင့် ချဉ်းကပ်လေ့လာထားပါသည်။ မြန်မာ့မဟာဂီတ သီချင်းကြီးတို့၏ အနှစ်သာရနှင့် စာပေအရည်အသွေး ကို တန်ဖိုးထားတတ်လာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ မဟာဂီတစာပေ၏ အနုပညာ တန်ဖိုးမြင့်မားမှုကို သိမြင်ပြီး စာပေအဖွဲ့အနွဲ့ ကောင်းများ ဖန်တီးနိုင်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ - ပတ်ပျိုး၊ နောက်ခံ၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ နရီစည်းဝါး၊ ကာရန်၊ သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထာလင်္ကာရ၊ ရသ။

၁။ နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို စာပေ ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် အကျဉ်းကျပြီး မိမိဘဝ ဘေးဒုက္ခကြုံရသောအခြေအနေတွင် အရှင်သခင် အမျက်တော်ပြေစေရန် ဘုန်းတော်ဘွဲ့ သီချင်းကို ရေးသားဆက်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ ပတ်ပျိုး၌ တွေ့ရသော မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ စာပေအနုပညာဖန်တီးမှုကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၁၊ ၁။ သုတေသန၏ ရည်ရွယ်ချက်

မဟာဂီတသီချင်းကြီးများကို စာပေလက်ရာအဖြစ် တန်ဖိုးဖြတ်ခြင်းသည် မြန်မာစာပေတွင် အရေးပါသော ကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း သိမြင်စေရန်ရည်ရွယ်၍ ဤစာတမ်းကို ပြုစုရခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ မဟာဂီတစာပေ၏ အရည်အသွေးကို နှစ်သက်ဖွယ်ခံစားနိုင်ပြီး မဟာဂီတစာပေအပေါ် လေ့လာမှု ကျယ်ပြန့်တိုးတက် လာစေရန် မျှော်မှန်းပါသည်။

၁၊ ၂။ သုတေသနမေးခွန်း

မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို စာပေရှုထောင့်မှ ချဉ်းကပ်တင်ပြရာတွင် ဤစာတမ်းအတွက် သုတေသနမေးခွန်းများ ပေါ်ထွက်လာပါသည်။

^၁ မြန်မာစာပေ၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

၁။ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးသည် မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ ၁၀၀အခြေအနေ၊ စိတ်ခံစားမှုနှင့် မည်မျှဆက်စပ်မှုရှိသနည်း။

၂။ မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် မိမိဖွဲ့ဆိုသည့် အကြောင်းအရာနှင့်လိုက်ဖက်အောင် မည်သို့ဖန်တီးထားသနည်း။

ဟူသည့် အချက်များပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤမေးခွန်းများကို အဖြေရှာရန်အတွက် သုတေသနအချက်အလက်များကို ဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၊ ၃။ သုတေသနနောက်ခံ

သုတေသနနောက်ခံအဖြစ် မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏အတ္ထုပ္ပတ္တိ၊ ပတ်ပျိုးဝေါဟာရ၊ ပတ်ပျိုးသမိုင်းတို့ကို အကျဉ်းမျှ တင်ပြထားပါသည်။

၁၊ ၃၊ ၁။ မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် သက္ကရာဇ် ၁၁၂၈ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်၁၀ရက် အင်္ဂါနေ့တွင် စစ်ကိုင်းမြို့အနောက် မိကျောင်းတက်ချောင်းရွာ၌ ဖွားမြင်သူဖြစ်ပါသည်။ အဖမှာမြင်းစီးကြီးသား ဦးပေါက်ကျော်ဖြစ်၍၊ အမိမှာ အမတ်ကြီးဗညားကျန်းတော၏မြေး ရှင်ငြိမ်းသာဖြစ်သည်။ အသက် (၁၁)နှစ်ခန့်တွင် သာမဏေပြု၍ စာပေများကို လေ့လာဆည်းပူးသည်။ လူထွက်ပြီးနောက် မအေးနှင့် အိမ်ထောင်ပြုကာ ပန်းထိမ်အလုပ်၊ ကျောက်အရောင်းအဝယ်အလုပ်လုပ်သည်။ ဂီတပညာကို လိုက်စားကာ ဦးတလုပ်၏ ဝဲဆိုင်းတော်တွင် ကြေးဝိုင်းတီးခဲ့သည်။ အိမ်ရှေ့ဘဏ္ဍာစာရေး၊ ပြည်လုံးလေ့ယူမှူး ခန့်ခြင်းခံရသည်။ ‘နေမျိုးဇေယျသူရ’၊ ‘မင်းကြီးမဟာသီဟသူရ’ဘွဲ့တို့ကို ချီးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ဘကြီးတော်ဘုရားက မြဝတီမြို့စားပေးခဲ့ခြင်းကြောင့် မြဝတီမင်းကြီးဦးစဟု အမည်တွင်သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈၊ ပုဂံမင်းလက်ထက်တွင် မြင်းမူရွာကိုစားရသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၁၅ ခုနှစ် အသက်(၈၇) နှစ်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

“စစ်သည်စာဆို” မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် ကဗျာတေးသီချင်းများကို နူးညံ့သိမ်မွေ့စွာ ဖွဲ့ဆိုနိုင်သူဖြစ်ပြီး မဟာဂီတနွယ်ဝင် ကြိုး၊ ဘွဲ့၊ သီချင်းခံ၊ ပတ်ပျိုး၊ ယိုးဒယား၊ မွန်သံ၊ ဒိန်းသံ စသည့် တေးသီချင်းများစွာကို ရေးသားခဲ့ပါသည်။ မြန်မာ့သမိုင်း၊ မြန်မာ့စာပေသမိုင်း၊ မြန်မာ့ဂီတသမိုင်း၊ မြန်မာ့အနုပညာသမိုင်းတို့တွင် စံပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။

၁၊ ၃၊ ၂။ ပတ်ပျိုးဝေါဟာရ

မဟာဂီတရေးသီချင်းကြီးများတွင် ကြိုး၊ ဘွဲ့၊ သီချင်းခံ၊ ပတ်ပျိုး၊ ယိုးဒယား၊ တေးထပ်၊ ဘောလယ် စသည်ဖြင့် အမျိုးအစားပေါင်းများစွာ တွေ့ရပါသည်။

“ပတ်ပျိုး”ဟူသောဝေါဟာရကို မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ဦးဖေမောင်တင်(၂၀၀၃)က “သီချင်းများကို မသိဆိုမီ ဆိုင်းဝိုင်းပတ်လုံးများကို တီးမည့်သူကအစပျိုး၍ တီးမှုတ်ပေးရသည်ကို အစွဲပြု၍ ပတ်ပျိုးသီချင်းဟုခေါ်ဟန်တူ၏”(စာ ၂၉၀)ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် “ပတ်ပျိုး”သီချင်းဆိုသည်မှာ သီဆိုရမည့်သီချင်း၏ တေးသွားကို မသိဆိုမီ တီးမည့်သူက အစပျိုးတီးမှုတ်ပေးရသော သီချင်းဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၁၊ ၃၊ ၃။ ပတ်ပျိုးသမိုင်းအကျဉ်း

မဟာဂီတစာရင်းဝင် ပတ်ပျိုးသီချင်းပေါ်ပေါက်လာပုံ သမိုင်းကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာတေးဂီတအနုစာပေသမိုင်းတွင် ဦးမြင့်ကြည်(၂၀၂၂)က “ပတ်ပျိုး၏အရိပ်ယောင်ကို ညောင်ရမ်းခေတ်လောက်မှပင် စတင်တွေ့ရှိရ၏”(စာ ၁၁၅)ဟု လည်းကောင်း၊ “ပတ်ပျိုးများသည် ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်သက္ကရာဇ် ၁၁၅၀ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ထင်ရှားလာခဲ့သည်”(စာ ၁၁၅)ဟုလည်းကောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ အစောဆုံးတွေ့ရသော ပတ်ပျိုးနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာတေးဂီတအနုစာပေ သမိုင်းတွင် ဦးမြင့်ကြည်(၂၀၂၂)က “စာသားအခိုင်အမာနှင့်တွေ့ရသော ပတ်ပျိုးများတွင် ဗျသီ(၁၀)ရွာစား ဦးလွန်းပြေ၏ ‘လေးဒီပါကျုံးပေမည့်’ချီ မဟာမြတ်မုနိ ဘုရားကြီးဘွဲ့ပတ်ပျိုးသည် အစောဆုံး ဖြစ်သည်။”(စာ ၁၁၅) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ပတ်ပျိုးသီချင်းများသည် ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ထွန်းကားခဲ့ကြောင်းသိရပါသည်။ ကိုလိုနီခေတ်တွင်လည်း ပတ်ပျိုးသီချင်းများ ဆက်လက်ထွန်းကားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဒေါ်စောမြအေးကြည်၏ “မိုးဒေါ”ပတ်ပျိုးမှာ ကိုလိုနီခေတ်တွင် ထင်ရှားခဲ့သော ကာလပေါ်သီချင်းကောင်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။

မဟာဂီတသီချင်းများသည် မျက်မှောက်ခေတ်တိုင်အောင် ထင်ရှားဆဲဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်မှ ကျင်းပသော မြန်မာ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု အဆို၊ အက၊ အရေး၊ အတီးပြိုင်ပွဲ၌ အဆိုပြိုင်ပွဲ၊ အတီးပြိုင်ပွဲတို့တွင် မဟာဂီတတေးသီချင်းပြိုင်ပွဲကို ထည့်သွင်းကျင်းပကာ လက်ဆင့်ကမ်းထိန်းသိမ်းလျက်ရှိပါသည်။ မဟာဂီတစာပေ၊ မဟာဂီတတေးသီချင်းများသည် ယနေ့တိုင်တည်တံ့လျက်ရှိပြီး တန်ဖိုးထားရသော အနုပညာ တစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

၂။ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းကို သုတေသနပြုရာတွင် လိုအပ်သောအထောက်အထား၊ အကိုးအကားများရရှိရန် အတွက် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်းများ၊ သုတေသနကျမ်းများ၊ စာတမ်းများကို ဖတ်ရှုလေ့လာ၍ ဆန်းစစ်တင်ပြထားပါသည်။

၂၊ ၁။ သီအိုရီပိုင်းဆိုင်ရာ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ သီအိုရီပိုင်းဆိုင်ရာ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်အဖြစ် မြန်မာကဗျာ စာတမ်းများလာ မြဇင်၏ ‘မြန်မာကဗျာဖွဲ့ပုံနှင့်တင်ပြပုံ’၊ ‘ကဗျာနရီနှင့်နိမိတ်ပုံ’၊ မင်းသုဝဏ်၏ ‘ကဗျာ

ရေးချင် စာစပ်သင်'၊ အရှင်ကုမာရ၏ 'အလင်္ကာပန်းကုံး'၊ တင်မိုး၏ 'မြန်မာကဗျာဖွဲ့နည်း'၊ ဦးရွှေအောင်၏ 'ရသစာပေ၏ရသ'၊ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ 'ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း'နှင့် 'ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသသင်ကြားရေး' စာအုပ်တို့ကို တွေ့ရပါသည်။

အဆိုပါစာအုပ်များမှ သီအိုရီဆိုင်ရာ ဖွင့်ဆိုချက်များသည် ဤစာတမ်းကို ပြုစုရန်အတွက် အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေပါသည်။

၂။ ၂။ မဟာဂီတစာပေဆိုင်ရာ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်

ဤစာတမ်းနှင့်ပတ်သက်၍ မဟာဂီတစာပေဆိုင်ရာ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်အဖြစ် စာအုပ် စာတမ်းများ၊ ပါရဂူဘွဲ့ကျမ်း၊ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကျမ်းများကို တွေ့ရပါသည်။

ဂီတစာပေဆိုင်ရာ စာအုပ်များအဖြစ် ဒဂုန်ခင်ခင်လေး၏ 'မြဝတီစာစုနှင့်သီချင်းစု'၊ မြန်မာ နိုင်ငံစာပေပြန့်ပွားရေးအသင်းမှ ထုတ်ဝေသော 'မြဝတီမင်းကြီး'၊ နန်းညွန့်ဆွေ၏ 'မြန်မာ့ဂီတအနုပညာရှင်များ'၊ ဦးမြင့်ကြည်၏ 'မြန်မာတေးဂီတအနုစာပေသမိုင်း'တို့ကို တွေ့ရပါသည်။

ပါရဂူဘွဲ့ကျမ်းများအဖြစ် မောင်အောင်နေမျိုး(၂၀၀၇)၏ 'မြန်မာမဟာဂီတစာပေဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာပုံ'၊ မသီတာမြင့်(၂၀၀၇)၏ 'မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ ဘွဲ့သီချင်းများလေ့လာချက်'၊ မသန်းသန်းစိန်(၂၀၀၇)၏ "သီချင်းခံများကိုစာပေရှုထောင့်မှလေ့လာခြင်း"၊ မလွင်လွင်နိုင်(၂၀၁၁)၏ "ကုန်းဘောင်ခေတ် ပတ်ပျိုးများကို စာပေရှုထောင့်မှလေ့လာချက်"၊ မသန်းသန်းဝင်း(၂၀၁၈)၏ 'ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ယိုးဒယားသီချင်းများကို စာပေရှုထောင့်မှလေ့လာခြင်း' တို့ကိုလည်းကောင်း၊ မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့ကျမ်းများအဖြစ် မခင်အေး (၁၉၈၇)၏ 'မြဝတီမင်းကြီး၏ ပတ်ပျိုးသီချင်းများလေ့လာချက်'၊ မခင်ဆွေဝင်း(၁၉၉၃)၏ 'လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ တေးကဗျာများ လေ့လာချက်'တို့ကိုလည်းကောင်း တွေ့ရပါသည်။

အထက်ပါ စာပေလေ့လာဆန်းစစ်ချက်များအရ မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ "ကုန်းဘောင် နေမင်း"ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို စာပေရှုထောင့်မှ သီးခြားသုတေသနပြုထားမှု မရှိသေးသည့်အတွက် ဤစာတမ်းကိုပြုစုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၃။ နည်းနာ

ဤစာတမ်းကို သုတေသနပြုရာတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာနှင့် သုတေသနနည်းနာ ဟူ၍ နှစ်မျိုးအသုံးပြုထားပါသည်။

၃။ ၁။ ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာ

ပညာရပ်ဆိုင်ရာနည်းနာအဖြစ် ကဗျာဆိုင်ရာ သဘောတရားနည်းနာများဖြင့် ချဉ်းကပ်တင်ပြထားပါသည်။

စကားလုံးသွေဖည်ခြင်း၊ အာမေဍိတ်တို့နှင့်ပတ်သက်၍ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ 'ရေးဟန်

ပညာနိဒါန်း'စာအုပ်မှ နည်းနာကိုလည်းကောင်း၊ နရီစည်းဝါးနှင့်ပတ်သက်၍ မြဇင်၏ 'ကဗျာ နရီနှင့် နိမိတ်ပုံ'စာအုပ်မှ နည်းနာကိုလည်းကောင်း အသုံးပြုထားပါသည်။ သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထာလင်္ကာရ အဖွဲ့များ၊ ရသမြောက်အဖွဲ့များကို လေ့လာရန်အတွက် မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)၏ 'ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသ သင်ကြားရေး' စာအုပ်များမှနည်းနာကို အသုံးပြုထားပါသည်။

၃၊ ၂။ သုတေသနနည်းနာ

သုတေသနနည်းနာများတွင် အခြေခံသုတေသနနှင့် အသုံးချသုတေသနဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ ဤစာတမ်းသည် မဟာဂီတသီချင်းကြီးများ၏ စာပေတန်ဖိုးကိုသိရှိကာ ရသမြောက်သော ဂီတစာပေ များ ထွန်းကားရေးအတွက် အသုံးချနိုင်စေရန်မျှော်မှန်း၍ သုတေသနပြုခြင်းကြောင့် အသုံးချသုတေသန အမျိုးအစားဖြစ်ပါသည်။

ရှိပြီးအချက်အလက်များကို အခြေပြုလေ့လာခြင်းနည်း (Use of available data method) ကို အသုံးပြု၍ သုတေသနမေးခွန်းအတွက် ရရှိနိုင်မည့် သုတေသနရလဒ်ကို ဆန်းစစ် ထားပါသည်။

၄။ စိစစ်လေ့လာချက်

ဤအခန်းတွင် အလေ့လာခံပတ်ပျိုး၏ အကြောင်းအရာနောက်ခံ၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ စကားလုံး သွေဖည်ခြင်း၊ ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံး၊ နရီစည်းဝါး၊ ကာရန်၊ အာမေဍိတ်၊ သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထာလင်္ကာရ၊ ရသမြောက်အဖွဲ့များကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

၄၊ ၁။ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုး၏ အကြောင်းအရာနောက်ခံ

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် အရှင်သခင်၏ ကျေးဇူးသစ္စာကိုစောင့်သိကာ နိုင်ငံ၏အရေးအရာကို ထမ်းရွက်ခဲ့သူ ဖြစ်ပါသည်။ ဘကြီးတော်ဘုရားသည် မကျန်းမမာဖြစ်သောအခါ မိဖုရားခေါင်ကြီး နန်းမတော်မယ်နှင့် စလင်းမင်းသားကြီးမောင်အိုတို့အား မှူးမတ်တို့နှင့်တိုင်ပင်၍ တိုင်းပြည် တာဝန်ကို ထမ်းရွက်ရန် လွှဲအပ်တော်မူသည်။ မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် တိုင်းပြည်အရေးကို စီမံရသော မှူးမတ် များတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် သာယာဝတီမင်းသည် နောင်တော်ကို ရွှေဘိုမှ ပုန်ကန်၍ နန်းတက် သည်။

သာယာဝတီမင်းနန်းတက်သောအခါ မြဝတီမင်းကြီးဦးစနှင့် မှူးမတ်တို့ကို ထောင်သွင်း အကျဉ်း ထားခဲ့သည်။ ဦးစအကျဉ်းကျရခြင်းမှာ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်တွင် ဦးစအမှုထမ်းစဉ်ကာလက သာယာဝတီမင်းကို ဖမ်းဆီးရန် အမိန့်စာထုတ်ရပါသည်။ သာယာဝတီမင်းကို တွေ့ရာအရပ်မှ ဖမ်းဆီး ပို့အပ်ရန် လွှတ်တော်ကထုတ်သည့်ဆင့်စာတွင် ငယ်မည်ကို ထည့်သွင်းသည့်အပြင် ရှေ့တွင် 'င'ထည့် ကာ 'ငခင်ငယ်'ဟု ရေးသားမိ၍ အမျက်တော်ရှုခြင်း ခံရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သာယာဝတီမင်းက အကျဉ်းချခဲ့၍ မြဝတီမင်းကြီး အကျဉ်းသားအဖြစ် ရောက်ခဲ့ရ သည်။

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် အကျဉ်းကျနေချိန် အခြားအကျဉ်းသမားများနှင့်အတူ လမ်းပြင် နေရသည်ကို သာယာဝတီမင်း၏သမီးတော် စုဖုရားကြီးက မြင်တော်မူရာ သနားလှသဖြင့် ဘုန်းတော်ဘွဲ့

တစ်ပုဒ်ရေးပြီး ငရွှေသာကိုပေးရန်နှင့် အခွင့်တော်သာလျှင် ခမည်းတော်အား လျှောက်ထားပေးမည့် အကြောင်း ကတိပေးမှာကြားခဲ့သည်။ ထိုနေ့ည ထောင်သို့ပြန်ရောက် သည်နှင့် မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် “ကုန်းဘောင်နေမင်း” ချီဘုန်းတော်ဘွဲ့ကိုရေးစပ်ပြီး ထောင်အဂ္ဂန်းတို့ လက်မှတ်တစ်ဆင့် ငရွှေသာ၏ လက်သို့အပ်လိုက်သည်။

အနောက်စမုတ်တော်ရုပ်သေးပွဲ၌ သာယာဝတီမင်းနှင့်မိဖုရား၊ သားတော်၊ သမီးတော်တို့ ရှုစား တော်မူခိုက်တွင် ဦးရွှေသာက “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီပတ်ပျိုး သဖြန်၊ လောကနတ်သံကို သံနေသံထား နှင့် သီဆိုသည်။ သာယာဝတီမင်းက သဘောတော်ကျသဖြင့် မေးတော်မူရာ သမီးတော်စုဖုရားကြီးက ထောင်တွင်အကျဉ်းချထားသော ဝန်ကြီးဟောင်းငစဖွဲ့ကြောင်း လျှောက်ထားရာ ‘လွတ်ပါစေ’ဟု အမိန့်တော်ရှိသဖြင့် ညတွင်းချင်း အကျဉ်းမှလွတ်လေသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးသည် မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ ဘဝအသက်ကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ရအောင် စွမ်းဆောင်ပေးနိုင်ခဲ့သည့်အတွက် ထောင်လွတ်ပတ်ပျိုးအဖြစ် ထင်ရှား ပါသည်။ စာဆို၏အသက်ဘေးမှ လွတ်မြောက်ခွင့်ရခဲ့သည့်အတွက် ဂီတစာပေသမိုင်းတွင် ဘဝနှင့်ယှဉ်၍ မှတ်တိုင်ထူနိုင်ခဲ့သော ပတ်ပျိုးဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

၄၊ ၂။ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုး၏ အကြောင်းအရာအကျဉ်း

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် သာယာဝတီမင်း၏ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမြတ်ပုံကို ဖွဲ့ဆိုသည့် “ကုန်းဘောင် နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။ အကြောင်းအရာမှာ ကုန်းဘောင်မင်းခေါ် သာယာဝတီမင်း၏ ဘုန်းရောင်သည် ဇမ္ဗူဒီပါလင်္ကျာတောင်ကျွန်းတစ်ခုလုံး လင်းထိန်လျက်ရှိပုံ၊ တစ်ရာ သော ထီးဆောင်းမင်းအပေါင်းတို့က လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများစွာနှင့်အတူ ဦးထိပ်ထက်တင် ရှိပန်ဆင်ရပုံ၊ နန်းတော်သည် ဝေဇယန္တာနတ်နန်းတမျှခမ်းနားပုံ၊ မင်းကြီးကျန်းမာချမ်းသာစေရန် ရည်ရွယ်မှန်း၍ တိုင်းပြည်တစ်ဝှမ်းလုံးက ညောင်ရေသွန်းလောင်းကာ ဆုတောင်းကြပုံ၊ မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါး၊ သင်္ဂဟ တရာလေးပါးနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်သောကြောင့် မင်းနှင့်ပြည်သူ ကြည်ဖြူသာယာစွာ တရားပွားများနိုင်ကြပုံ၊ နွေရာသီတွင် ပွဲတော်များဆင်နွှဲကြပုံ၊ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း အေးချမ်း သာယာပုံ၊ တစ်ရာသောမင်းအပေါင်း၏ အခေါင်အဖျားဖြစ်ပုံတို့ကို စပ်ဆိုသီကုံးထားပါသည်။

၄၊ ၃။ စကားအသုံးအနှုန်း

စကားအသုံးအနှုန်းနှင့်ပတ်သက်၍ မြဇင်(၁၉၈၃)က မြန်မာကဗျာစာတမ်းများတွင် “စကားအသုံး အနှုန်းဆိုသည်မှာ ကဗျာတွင် သူ့နေရာနှင့်သူ ဆီလျော်သင့်မြတ်သော စကားလုံးများ ရွေးချယ် အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်” (စာ ၂၅၇) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

စကားအသုံးအနှုန်းဆိုသည်မှာ စကားလုံးများကို အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်ဆီလျော်အောင် ရွေးချယ်သုံးစွဲခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးတွင် သာယာဝတီမင်း (ခေါ်)ကုန်းဘောင်မင်းကို “ကုန်းဘောင်နေမင်း”၊ “ကုန်းဘောင်ဘုရား”၊ “ရာမင်း မင်းဖျား” (ဘချို့၊ ၁၉၉၄၊

စာ ၁၇၇-၁၇၈)ဟူ၍ စကားလုံးပရိယာယ် အမျိုးမျိုးသုံးစွဲလဲလှယ်ကာ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ စကားပရိယာယ်ကြွယ်ဝသူ၊ ဝေါဟာရကျွမ်းကျင် ပိုင်နိုင်သူဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။

သာယာဝတီမင်း၏ ဘုန်းတော်ကိုဖွဲ့ဆိုရာ၌ သာယာဝတီမင်းသည် ကျွတ်ထိုက်ချမ်းသာ ထိုက်သောလူတို့ကို ချမ်းသာစေကြောင်း ဆောင်ရွက်နိုင်ပုံကို “ချမ်းသာစေ ဖန်တော့ဆောင်သည့်” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဘုန်းတန်ခိုးကြောင့် ရည်ရွယ်တိုင်းဖြစ်နိုင်ပုံကို “ရွယ်ရည်တော်မူရာပ” (စာ ၁၇၈) ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သရဖီပန်းလေးကို “ရွှေစမ္မိ” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍လည်းကောင်း ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ မြင့်မြတ်တော်ဝင်သည့် ‘တော်’ ဟူသောစကားလုံး၊ ‘ရွှေ’ ဟူသော စကားလုံးတို့ကို သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထီးဟန်နန်းဟန်ဆန်ပြီး ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့စေသည့် အသုံးဖြစ်ပါသည်။

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် စကားလုံးတို့ကို နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် သုံးစွဲနိုင်သူလည်းဖြစ်ပါသည်။ သာယာဝတီမင်း၏ ဘုန်းတော်ကိုဖွဲ့ရာတွင် တစ်ရာသောမင်းအပေါင်းတို့က ကြာဖူးကြာငုံသဏ္ဌာန် လက်အုပ်ချီမိုးကာ ရှိခိုးရကြောင်းကို “ရာမင်းစုံရှိကြာ”(စာ ၁၇၇-၁၇၈)၊ တစ်ရာသော ထီးဆောင်းမင်း အပေါင်းတို့၏ အထွတ်အမြတ်ဖြစ်ပုံကို “ရာမင်းထွဋ်စိုး”(စာ ၁၇၇)၊ “ရာမင်းမင်းဖျား”(စာ ၁၇၇-၁၇၈) ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် မင်း၏ဘုန်းတော်ကို ဂုဏ်တင်ဖွဲ့ဆိုရာတွင် ‘ရာမင်းမင်းဖျား’ဟူသော စကားလုံးကို နှစ်သက်ဟန်ရှိပါသည်။ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုး တစ်ပုဒ်တည်းတွင် နှစ်ကြိမ်သုံးနှုန်းရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သာယာဝတီမင်း နန်းတက်သည်ကို ပြည်သူလူထုက ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ဆုတောင်းကြကြောင်းကို “ပြည်လုံးသွန်းညောင်ရေ” (စာ ၁၇၇)၊ သာယာဝတီမင်း၏ ဘုန်းတန်ခိုးသည် ယူဇနာတစ်သောင်းကျယ်ဝန်းသော ဇမ္ဗူဒီပါ လက်ယာတောင်ကျွန်းအလုံးသို့ အစိုးရကြောင်းကို “သောင်းတိုက်ကယ် ညာသပြေလို့” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ ကျစ်လျစ်လှပသော စကားလုံးတို့ကိုသုံးကာ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝပြီး ထိမိပေါ်လွင်သော စကားလုံးများဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ပတ်ပျိုးမှ နွေရာသီကို သရုပ်ဖော်သောအဖွဲ့တွင် ပန်းပေါင်းစုံတို့၏ ရနံ့များ ကြိုင်လှိုင်သင်းပျံ့လျက်ရှိပုံကို “ပန်းစုံစီကြိုင်လွင့်” (စာ ၁၇၇)၊ ပန်းကလေးများ အဖူးလိုက် အခိုင်လိုက် ဆင့်ကာ ဖူးပွင့်နေကြပြီး မွှေးပျံ့ကြိုင်လှိုင်နေပုံကို “ဖူးခိုင်ဆင့်မွှေးလှိုင်ချီ”(စာ ၁၇၇) ဟူ၍ နှစ်သက်ဖွယ် စကားလုံးများဖြင့် ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ လေယူရာ ရနံ့သင်းပျံ့နေပုံကို “ပျံ့တိုင်းငယ်ဝေမှုန်ရီ” (စာ ၁၇၇) ဟု သုံးနှုန်းရေးဖွဲ့ထားသည်။ ပန်းကလေးတို့၏ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်သွင်ပြင်ဟန်နှင့် မွှေးရနံ့ကိုပါထိတွေ့ခံစားနိုင်စေသော စကားအသုံးအနှုန်းများဖြစ်ပါသည်။

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်သည့် စကားအသုံးအနှုန်းများကို ရွေးချယ် သုံးနှုန်းကာ ခံစားမှုပေါ်လွင်အောင် ရေးဖွဲ့တင်ပြထားကြောင်းကို တွေ့ရပါသည်။

၄၊ ၄။ စကားလုံးသွေဖည်ခြင်း

စကားလုံးသွေဖည်ခြင်းကို ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းတွင် မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)(၂၀၁၀)က “စကားလုံးအဖွဲ့အစည်းများကို ရှေ့နောက်နေရာပြောင်းခြင်း၊ စကားလုံးတစ်လုံးကို နှစ်ပိုင်းခွဲပစ်ခြင်းစသည့် နည်းများဖြင့် သွေဖည်ရေးဖွဲ့လေ့ရှိသည်” (စာ ၁၉၂) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

စာဆိုတို့သည် စာဆိုအခွင့်ထူးကိုရယူကာ သုံးရိုးသုံးစဉ်နှင့်ကွဲပြားသော၊ ထူးခြားဆန်းသစ် သော စကားလုံးများ ဖန်တီးတီထွင်ကာ သွေဖည်သုံးစွဲကြပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးတွင် သာယာဝတီမင်းစံမြန်းရာ နန်းတော်သည် သိကြားမင်းစံမြန်းရာ ဝေဇယန္တာနတ်နန်းကဲ့သို့ ခမ်းနားပုံကို “ဝေယန်လေ တူနှုန်းနန်း” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ‘ဝေဇယန္တာ’ကို အလယ်သံ၊ အဆုံးသံတို့ကိုဖျောက်ကာ ‘ဝေယန်’ ဟူ၍ သွေဖည် ရေးဖွဲ့ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သာယာဝတီမင်း နန်းတက်သည်ကို ပြည်သူလူထုက ဝမ်းမြောက် ကြင်နာ သဖြင့် ရည်ရွယ်မှန်း၍ ဆုတောင်းကြပုံကို “အို - ရွယ်မှန်းရည်လို့စေ” (စာ ၁၇၇)ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါ သည်။ ‘ရည်ရွယ်’ကို ‘ရွယ်ရည်’ဟူ၍ ရှေ့နောက် နေရာပြောင်းကာ စကားလုံးသွေဖည် သုံးထားသည့် အပြင် ‘ရွယ်ရည်’ဟူသော စကားလုံးကို နှစ်ပိုင်းခွဲပြီးအလယ်က ‘မှန်း’ဟူသော စကားလုံးကိုသုံးကာ ‘ရွယ်မှန်းရည်’ဟူ၍ စကားလုံးသွေဖည် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ အရှေ့ပဒ ‘ဝေယန်လေ တူနှုန်းနန်း’မှ ‘နန်း’နှင့် ကာရန်ညီအောင် ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အသံသာယာပြေပြစ်ကာ ဆန်းသစ်လှပစေ သည်ကို တွေ့ရပါသည်။

သာယာဝတီမင်းသည် ထီးဖြူဆောင်းမင်းဖြစ်ပုံကို “ဖြူရိပ်ဝေ” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ‘ထီးဖြူရိပ်’ကို အစသံ ‘ထီး’ ဖျောက်သုံးကာ ‘ဖြူရိပ်’ ဟု သွေဖည်ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ နွေရာသီအလှကို ဖွဲ့သောအဖွဲ့တွင် “နွေနန်းရာသီ” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ သုံးနှုန်းထားသည်။ နွေရာသီဟူသော စကားလုံးကို နှစ်ပိုင်းခွဲပြီး အလယ်က ‘နန်း’ထည့်ကာ ‘နွေနန်းရာသီ’ဟု သုံးထားပါသည်။ ထို့ပြင် သာယာဝတီမင်း၏ ဘုန်းတော်ကြောင့် ရည်ရွယ်ရာတိုင်း အလိုပြည့်နိုင်ပုံကို “ရွယ်ရည်တော်မူရာပ” (စာ ၁၇၈) ဟူ၍ ‘ရည်ရွယ်’ကို ‘ရွယ်ရည်’ဟု စကားလုံး သွေဖည်သုံးထားသဖြင့် ကျစ်လျစ်ဆန်းသစ်စေပါသည်။

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် ‘ရွယ်ရည်’ ဟူသောစကားလုံးကို ပတ်ပျိုးတစ်ပုဒ်တည်းတွင် နှစ်ကြိမ် သုံးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စာဆိုသည် အဆန်းထွင် သုံးစွဲလိုက်သော စကားလုံးကို နှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။

ဂေါ်သဇင်ပန်း၊ ဂန္ဓမာပန်းတို့ ဝေဝေဆာဆာဖူးပွင့်ကာ မွေးပျံ့ကြိုင်လှိုင်နေပုံကိုဖွဲ့ရာ၌ “ဂေါ်ဇင် ဂန္ဓာ” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ ဖွဲ့ထားသည်။ ‘ဂေါ်သဇင်’ကို အလယ်သံ ‘သ’ကိုဖျောက်၍ ‘ဂေါ်ဇင်’ ဟု လည်းကောင်း၊ ‘ဂန္ဓမာ’ကို အဆုံးသံ ‘မာ’ကိုဖျောက်၍ ‘ဂန္ဓာ’ ဟုလည်းကောင်း သွေဖည်ရေးဖွဲ့ ထားပါသည်။ ဤသို့သုံးခြင်းဖြင့် စကားအသုံးအနှုန်းကျစ်လျစ်ပြီး နူးညံ့သည့်ဟန် ပေါ်လွင်စေပါသည်။

သုံးနေကျစကားလုံးဖွဲ့စည်းပုံကို သွေဖည်ပြီး ရှေ့နောက်နေရာပြောင်းခြင်း၊ စကားလုံး တစ်လုံးကို နှစ်ပိုင်းခွဲပစ်ခြင်း စသည့်နည်းများဖြင့် သွေဖည်ရေးဖွဲ့ထားသောကြောင့် စကားလုံးတို့သည် ကျစ်လျစ် လှပပြီး သာယာပြေပြစ်လာပါသည်။

၄၊ ၅။ ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံး

ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးဟူသော ဝေါဟာရကို မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ် အတွဲ(၃)(၁၉၇၉)၌ “ဝါကျတွင် အဓိပ္ပါယ်အထူးတိုးဖြည့်စေခြင်း၊ ပြောင်းလဲစေခြင်းမရှိဘဲ ပုဒ်ဖြည့်စေရုံမျှ ထည့်သွင်းထားသော အဖြည့်ခံပုဒ်မျိုး” (စာ ၄) ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ကဗျာ၊ လင်္ကာ၊ သီချင်းများတွင် ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံး များကိုသုံးကာ ရေးဖွဲ့လေ့ရှိပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးတွင် “ဣန္ဒာစံခန်း၊ ဝေယန်လေတူနှုန်း”၊ “ဘုန်းတော်နေ ထောင်ရာပွင့်ငယ်မှာ၊ ရာမင်းမင်းဖျား”၊ “ဂေါ်ဇင်ဂန္ဓာ၊ နင်းရွှေစွိလေလေ၊ ပျံတိုင်းငယ်ဝေမှုရီ”၊ “ကျူးသီငယ်သာန္တ၊ မြဖျောင်းငယ်တန်ဆောင်နှင့်၊ အောင်ဇေယျာပွဲ”၊ “ကြော်သဲငယ်ကြေညာ၊ သောင်းမြင့်မြင့် လေးဒီပါ”(စာ ၁၇၇)၊ “ကျွန်းလေးရပ် ပြည်ငယ်လေ၊ လွယ်ကူသာကြည်၊ ဖူးရောက်တော့မည်လေလေ”(စာ ၁၇၇-၁၇၈) တို့တွင် “လေ”၊ “ငယ်”၊ “လေ့” ဟူသော ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများသုံးကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ‘လေ’နှင့်‘ငယ်’ ဟူသော ပုဒ်ဖြည့် စကားလုံးကို အများဆုံးသုံးကာ ရေးဖွဲ့ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။ အသံသွားအသံလာ ညင်သာသာယာစေပြီး သိမ်မွေ့သည့်သဘော၊ ယဉ်ကျေးသည့်သဘောကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။ တေးသွား၏ စည်းချက်ကို စောင့်သည့်သဘောလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ‘မင်းမင်း’၊ ‘လေလေ’၊ ‘လေလေ့’၊ ‘မြင့်မြင့်’ ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်တူစကားလုံးကို နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ ဝိစ္စာစကားလုံးများ သုံးနှုန်းသည်ကိုလည်း တွေ့ရ သည်။ အနက်အဓိပ္ပါယ် ပိုမိုလေးနက်ထင်ရှားစေရန်၊ သီဆိုရလွယ်ကူစေရန်၊ အသံချိုသာပြေပြစ် စေရန် သုံးနှုန်းခြင်း ဖြစ်ဟန်တူပါသည်။

ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများကို ထည့်သွင်းသုံးစွဲခြင်းဖြင့် အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပိုမိုလေးနက်စေ ပါသည်။ အသံကို သာယာပြေပြစ်အောင် ပံ့ပိုးထားနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။ ပတ်ပျိုးတွင် သာမကဘဲ အခြားမဟာဂီတတေးသီချင်း အတော်များများတွင် ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးခေါ် ပဒုရုဏ စကားလုံးကို ထည့်သွင်းဖွဲ့စပ်လေ့ရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၄၊ ၆။ နရီစည်းဝါး

နရီစည်းဝါးနှင့်ပတ်သက်၍ ကဗျာနရီနှင့်နိမိတ်ပုံတွင် မြဇင်(၂၀၁၇)က “နရီသည်ကာလရေစီးကြောင်းတွင် အသံစီးဆင်းမှုဖြစ်သည်။ နရီသည် စည်းဝါးမဟုတ်ပါ။ စည်းချက်ဝါးချက်အတွင်း လှုပ်ရှားသောအသံ၏ အမူအရာဖြစ်ပါသည်” (စာ ၇၉) ဟူ၍ နရီစည်းဝါး၏ သဘောကို ရှင်းပြထားပါသည်။

နရီသည် အသံစီးဆင်းမှုတွင် စည်းချက်ဝါးချက်အတွင်း လှုပ်ရှားသောအသံ၏ အမူအရာ ဖြစ်သောကြောင့် နရီစည်းဝါးဟု ယှဉ်တွဲသုံးစွဲကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အသံအနိမ့်အမြင့်ကို တစ်လှည့်စီ ပိုင်းခြားသည့် သဘောချင်းတူသည့်အတွက် နရီစည်းဝါးဟု သုံးနှုန်းကြပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးတွင် “တောင်ဒီပါ ထိန်ထိန်လင်း၊ အို-ရာမင်း စုံရှိကြာ၊ ထံရင်းများပဏ္ဏာ” (စာ ၁၇၇) ဟူသောအဖွဲ့၌ ‘လင်း ၊ မင်း’(သံလေး)၊ ‘ကြာ၊ ဏာ’(သံလွင်) သံလေးနှင့်သံလွင်တို့ကို တစ်လှည့်စီကာရန် ယူထားသည့်အတွက် နရီစည်းဝါးအဖြစ်အတောက် ကျနမှု ရှိပါသည်။

“ပျံတိုင်းငယ်ဝေမှုရီ၊ ကျူးသီငယ်သာန္တ၊ မြဖျောင်းငယ်တန်ဆောင်နှင့်၊ အောင်ဇေယျာပွဲ၊ ကြော်သဲငယ်ကြေညာ၊ သောင်းမြင့်မြင့်လေးဒီပါ၊ သာယာပျော်ရေး၊ ရွှေနိုင်ငံ ဧသည်နှင့်” (စာ ၁၇၇) ဟူသောအဖွဲ့တွင် ‘ရီ ၊ သီ’(သံလွင်)၊ ‘န္တ ၊ ပွဲ’(သံလေး)၊ ‘ညာ ၊ ပါ’(သံလွင်)၊ ‘ရေး ၊ ဧ’ (သံလေး)တို့ကို တစ်လှည့်စီဖွဲ့ထားသည်။ သံလွင်၊ သံလေးတို့ကို တစ်လှည့်စီသုံးထားသည့်အတွက် အသံအနိမ့်အမြင့် အတက်အကျ ကျနပြေပြစ်၍ သီချင်းသည် ဆွဲဆောင်အားကောင်းလာစေပါသည်။

နရီစည်းဝါးပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် အသံသာယာအောင် ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် သီချင်းသီဆိုသူနှင့် ကြားနာသူတို့အဖို့ နှစ်သက်ဖွယ် ခံစားမှုကို ပေးစွမ်းနိုင်ပါသည်။

၄၊ ၇။ ကာရန်

ကာရန်ဟူသော ဝေါဟာရကို မြန်မာအဘိဓာန် (၂၀၁၃)တွင် “အက္ခရာ၏အဆုံးဖြစ်သော သရသံ၊ ကဗျာလင်္ကာတွင် စည်းမျည်းအရ စပ်ထားသော စကားလုံးတို့၏ ညီညွတ်သောအသံ ” (စာ-၇) ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးသဖြန်တွင် “များထုဝေနေ၊ ချမ်းသာစေ ဖန်တော်ဆောင်သည့်၊ ကုန်းဘောင်ဘုရား။ သောင်းသိုက်ကယ် ညာသပြေလုံ၊ ဘုန်းတော်နေ ထောင်ရောင်ပွင့်ငယ်မှ၊ ချမ်းမင်းမင်းများ” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ ဖွဲ့ထားပါသည်။ ပထမအပိုဒ်တွင် ‘နေ’ နှင့် ‘စေ’၊ ‘ဆောင်’နှင့် ‘ဘောင်’ ဟူသော ပိုဒ်တွင်းကာရန်များဖြင့် ချိတ်ဆက်ကာ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဒုတိယအပိုဒ်တွင်လည်း ‘ပြေ’နှင့် ‘နေ’၊ ‘မှ’နှင့် ‘ရာ’ဟူသော ပိုဒ်တွင်းကာရန်များဖြင့် ချိတ်ဆက် ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ပထမအပိုဒ်မှ ‘ရား’နှင့် ဒုတိယအပိုဒ်မှ ‘ဖျား’တို့သည် အဆုံးသတ် ကာရန်ဖြစ်သည်။ ကာရန်ယူပုံကျနကာ ညီညွတ်မှန်ကန်မှုရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

လောကနတ်သံအဖွဲ့တွင် “လေးပါးဆယ်အင်၊ ကြည်လင်ပွားစေ တရားမြိုက်ရေလန်း။ တိုင်းကားညာကြေ သာယာငြိမ်းစေ ဘုန်းမိုလ်ရွာစွေဖျန်း။ ကျူးစည်ဆော်ကာ တံရှည်တံမြွေ ကျူးသီ ဆော်ကာမြန်း။ ရာမင်းထွဋ်စိုး ဖြူရိပ်စေ စက်ရွှေတင်ဦးပန်း” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ ထားသည်။ ပထမအပိုဒ်တွင် ‘အင်’နှင့် ‘လင်’၊ ‘စေ’နှင့် ‘ရေ’ ၊ ဒုတိယအပိုဒ်တွင် ‘ညာ’ နှင့် ‘ယာ’၊ ‘စေ’နှင့် ‘စွေ’ ဟူသော ပိုဒ်တွင်းကာရန်များဖြင့် ချိတ်ဆက်ကာရေးဖွဲ့ထားသည်။ တတိယအပိုဒ်တွင် ‘စည်’နှင့် ‘ရှည်’၊ ‘မြွေ’နှင့် ‘ကာ’၊ စတုတ္ထအပိုဒ်တွင် ‘ဝေ’ နှင့် ‘ရွှေ’ဟူသော ပိုဒ်တွင်း ကာရန်များဖြင့် ချိတ်ဆက်ကာ ရေးဖွဲ့ ထားပါသည်။ ပထမအပိုဒ်မှ ‘လန်း’ နှင့် ဒုတိယအပိုဒ်မှ ‘ဖျန်း’ တတိယအပိုဒ်မှ ‘မြန်း’နှင့် စတုတ္ထအပိုဒ်မှ ‘ပန်း’တို့သည် အဆုံးသတ်ကာရန်ဖြစ်ပါသည်။ ကာရန် ယူပုံကျနကာ ညီညွတ်မှန်ကန်မှုရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ပိုဒ်တွင်းကာရန်၊ အဆုံးသတ်ကာရန် ယူထားပုံမှာ တစ်ပိုဒ်နှင့်တစ်ပိုဒ် ပုံစံကျနကာ ညီညွတ်မှန်ကန်မှုရှိပါသည်။ မတူညီသောဗျည်းများကို သရတူအသံများဖြင့် ချိတ်ဆက်ယူကာ တွဲစပ် သုံးထားပါသည်။

တစ်ဖန် အဆုံးသတ်သဖြန်တွင်- “ဘုန်းနေညွန့်စည် ရွယ်ရည်တော်မူရာပ၊ သီလာတောင် ရေမြစ်ငယ် ဖြစ်ပေရငြား ။ ။ဘုန်းတေဇော် နေတန်ဆောင်နှင့် သောင်းမြန်ဘောင် ထိန်ထိန်လင်း တယ်လေ၊ ရာမင်းမင်းဖျား။ ။” (စာ ၁၇၈) ဟူ၍ ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားသည်။ ပထမအပိုဒ်တွင် ‘စည်’နှင့် ‘ရည်’၊ ‘ရာ’နှင့် ‘လာ’၊ ‘မြစ်’နှင့် ‘ဖြစ်’ ဟူသော ပိုဒ်တွင်းကာရန်များဖြင့် ချိတ်ဆက်ကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ဒုတိယအပိုဒ်တွင် ‘တေ’ နှင့် ‘နေ’၊ ‘ဆောင်’နှင့် ‘ဘောင်’၊ ‘လင်း’ နှင့် ‘မင်း’ဟူသောပိုဒ်တွင်း ကာရန် များဖြင့် ချိတ်ဆက်ကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ပထမအပိုဒ်မှ ‘ငြား’ နှင့် ဒုတိယအပိုဒ်မှ ‘ဖျား’တို့သည် အဆုံးသတ်ကာရန်ဖြစ်ပါသည်။ အဆုံးသတ်သဖြန်ဖြစ်သည့်အတွက် ဒွေးချိုးပုံစံနှင့် ရေးဖွဲ့ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကာရန်ယူပုံကျနကာ ညီညွတ်မှန်ကန်မှုရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးတွင် နဘေထပ်ကာရန်တို့ကိုသုံး၍ ရေးဖွဲ့ထား သည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ “ကုန်းဘောင်နေမင်း၊ ဘုန်းရောင်ဝေရှင်း” (စာ ၁၇၇)၊ “သိင်္ဂီ လျှံလန်း၊ ဣန္ဒာစံခန်း” (စာ ၁၇၇)၊ “နွေနန်းရာသီ၊ လေဖျန်းခါမှီ” (စာ ၁၇၇) ဟူသော နဘေထပ်ကာရန်များကို အသုံးပြု၍ ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် အသံသာယာပြေပြစ်စေပါသည်။

ပိုဒ်တွင်းကာရန်၊ အဆုံးသတ်ကာရန်၊ နဘောထပ်ကာရန်များဖြင့် ကာရန်ချိတ်ဆက်ကာ ဖွဲ့ထားသည့်အတွက် ရွတ်ဆိုရလွယ်ကူစေပါသည်။

၄၊ ၈။ အာမေဍိတ်

အာမေဍိတ်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ “ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ဝမ်းသာခြင်း၊ အံ့ဩခြင်းစသည့် အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် နှုတ်ကရတ်တရက် ထွက်ပေါ်လာသောအသံကို အာမေဍိတ်ဟု ခေါ်ပါသည်”ဟု မောင်ခင်မင်(ဇနုဖြူ)(၂၀၁၁)၏ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းတွင် (စာ ၁၅၂) တွင် ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

သာယာဝတီမင်း၏ ဘုန်းတော်ကို တစ်ရာသောမင်းအပေါင်းတို့က လက်အုပ်ချီမိုးကာ ရှိခိုးရကြောင်းကို “အို - ရာမင်းစံရှိကြာ” (စာ ၁၇၇)၊ သာယာဝတီမင်းအပေါ် ပြည်သူအပေါင်းက ထားရှိသော မေတ္တာစေတနာကို “အို - ရွယ်မှန်းရည်လို့စေ” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်။

ဝမ်းသာခြင်း၊ အံ့ဩခြင်းဖြစ်ကာ စိတ်လှုပ်ရှားပြီး ရုတ်တရက် နှုတ်မှထွက်ပေါ်သော ‘အို’ ဟူသော အာမေဍိတ်သံကို ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် စိတ်ခံစားမှုအခြေအနေကို ဖော်ကျူးနိုင်သကဲ့သို့ အသံ၏အာနိသင်ကြောင့် အဓိပ္ပါယ်ကို ပို၍အသက်ဝင်စေပါသည်။

၄၊ ၉။ သဒ္ဒါလင်္ကာရအဖွဲ့များ

သဒ္ဒါလင်္ကာရနှင့်ပတ်သက်၍ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသသင်ကြားရေးစာအုပ်တွင် မောင်ခင်မင်(ဇနုဖြူ) (၂၀၁၇)က “ဂုဏ်ကို သဒ္ဒါလင်္ကာရဟုလည်းခေါ်ပါသည်။ သဒ္ဒါလင်္ကာရကို ‘စကားတန်ဆာ’ဟူ၍ မြန်မာမှုပြုကြပါသည်” (စာ ၁၀) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးတွင် စကားလုံးများကို သိပ်သည်းကျစ်လျစ်အောင် ပေါင်းစပ်ရေးဖွဲ့ထားသည့် သဒ္ဒါလင်္ကာရအဖွဲ့မျိုးကို တွေ့ရပါသည်။

ပသာဒဂုဏ်အဖွဲ့များ

ပသာဒဂုဏ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မောင်ခင်မင်(ဇနုဖြူ) (၂၀၁၇) ၏ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသသင်ကြားရေး စာအုပ်တွင် “အသိခက်သော စကားလုံးများသုံးခြင်း၊ ပုဒ်အထားအသို ရှုပ်ထွေးခြင်း မဖြစ်အောင် ရေးသော အဖွဲ့မှန်သမျှသည် ပသာဒဂုဏ် ‘စကားရှင်းအနက်လွယ်ဂုဏ်’ မြောက်သည်ချည်းဖြစ်ပါသည်” (စာ ၁၈) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

သာယာဝတီမင်းသည် မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါး၊ သင်္ဂဟတရားလေးပါးနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်သောကြောင့် မင်းနှင့်ပြည်သူ ကြည်ဖြူစွာ တရားများပွားများနိုင်ပြီး သာယာအေးချမ်းသည်ကို “လေးပါးဆယ်အင် ကြည်လင်ပွားစွာ၊ တရားမြိုက်ရေလန်း တိုင်းကားညာကြေ၊ သာယာလေ ငြိမ်းစေ” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ စကားအဆက်အစပ်ရှင်းလင်း၍ အနက်သိလွယ်သောပုဒ်များဖြင့် ရေးထားသောကြောင့် ပသာဒဂုဏ်မြောက်ပါသည်။ ပသာဒဂုဏ်အဖွဲ့များကြောင့် စာဆိုချီးကျူးဖွဲ့ဆိုလိုသော မင်း၏ဘုန်းတော်သည် ဖတ်ရှုသူ၊ နားဆင်သူ၏ သောတအာရုံတွင်းသို့ ချောမွေ့ပြေပြစ်စွာ ရောက်ရှိသွားစေပါသည်။

မဓုရတာဂုဏ်အဖွဲ့များ

မဓုရတာဂုဏ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)(၂၀၁၇)၏ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသ သင်ကြားရေးစာအုပ်တွင် “ မဓုရတာဂုဏ်သည် အသံချိုသာမှုနှင့်ဆိုင်သော ဂုဏ်ဖြစ်သည်” (စာ ၂၇) ဟူ၍ ဖွင့်ဆို ထားပါသည်။

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် “ကုန်းဘောင်နေမင်း၊ ဘုန်းရောင်ဝေရှင်း”၊ “သိင်္ဂီလျှိုလန်း၊ ဣန္ဒာစံခန်း”၊ “နွေနန်းရာသီ၊ လေဖျန်းခါမှီ” (စာ ၁၇၇) ဟူသော နဘေထပ်အဖွဲ့မျိုးကိုလည်း ဖွဲ့စပ်ထားပါသည်။ ကာရန်တူ အသတ်တူ အက္ခရာပုဒ်တို့ကို အသုံးပြု၍ ဖွဲ့ဆိုထားသောကြောင့် အသံသာယာပြေပြစ်သည့် မဓုရတာဂုဏ်မြောက်သောအဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ စွဲငြိဖွယ် နားဝင်ချိုသောအဖွဲ့ များ ဖြစ်စေပါသည်။

စကားတန်ဆာဖြစ်သော သဒ္ဒါလင်္ကာရမြောက်အဖွဲ့များသည် “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်စေရန်အတွက် ပံ့ပိုးပေးသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၄၊ ၁၀။ အတ္ထာလင်္ကာရအဖွဲ့များ

အတ္ထာလင်္ကာရနှင့်ပတ်သက်၍ အရှင်ကုမာရ (၂၀၁၈)၏ အလင်္ကာပန်းကုံးစာအုပ်တွင် “တေးကဗျာ အဖွဲ့အနွဲ့တည်းဟူသော အထည်ကိုယ်ကို တန်ဆာဆင်ကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါ၊ အတ္ထ လင်္ကာရသဘောတို့သည် အလင်္ကာမည်၏” (စာ ၆) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးတွင် အလင်္ကာ တန်ဆာ ဆင်ကာ ရေးဖွဲ့ထားပါသည် ။

ဥပမာအလင်္ကာ

ဥပမာအလင်္ကာနှင့် ပတ်သက်၍ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ) (၂၀၁၇)၏ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသ သင်ကြားရေးစာအုပ်တွင် “အကြောင်းအရာ တစ်ခုကို ၎င်းတို့နှင့်တူသော ဂုဏ်တစ်ခုခုရှိသော အကြောင်း အရာတစ်ခုနှင့် ခိုင်းနှိုင်းခြင်းသည် ဥပမာအလင်္ကာ၏ အခြေခံသဘောပင်ဖြစ်ပါသည်” (စာ ၅၉) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးတွင် အရှင်သခင်၏ ဘုန်းတော်ကို ဖွဲ့ဆို ရာ၌ သာယာဝတီမင်း၏နန်းတော် ကြီးကျယ်ခမ်းနားပုံကို သိကြားမင်းစံရာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ရှိ ဝေဇယန္တာ နတ်နန်းတမျှ ကြီးကျယ်ခမ်းနားကြောင်း “ဣန္ဒာစံခန်း၊ ဝေယန်လေ တူနှုန်း နန်း” (စာ ၁၇၇)ဟု ခိုင်းနှိုင်း ကာ ဥပမာအလင်္ကာမြောက်အောင်ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။

ရူပကအလင်္ကာ

ရူပကအလင်္ကာနှင့်ပတ်သက်၍ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)(၂၀၁၇)၏ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသ သင်ကြားရေးစာအုပ်တွင် “အနှိုင်းခံနှင့်အနှိုင်းတို့တွင် တူသောဂုဏ် တစ်ခုခုရှိခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်” (စာ ၇၁) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

သာယာဝတီမင်း၏ ဘုန်းတော်ကြောင့် တိုင်းပြည်တစ်ဝှမ်း အေးချမ်းပုံကို မိုးရွာသွန်း သောအခါ အေးချမ်းပုံနှင့်တင်စားကာ “ဘုန်းမိုဗ်း”ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဂုဏ်ရည်တူနှစ်ခုကို ထပ်တူပြုရေးဖွဲ့ ထားသည့် ရူပကအလင်္ကာမြောက်သောအဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို အနက်တန်ဆာ ဖြစ်သော အတ္ထာလင်္ကာရမြောက်အဖွဲ့ဖြင့် ဆိုလိုသည့်အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို နှစ်လိုဖွယ်ဖြစ်အောင် တန်ဆာ ဆင် မွမ်းမံထားနိုင်ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

၄၊ ၁၁။ ရသမြောက်အဖွဲ့များ

ရသဟူသောဝေါဟာရကို ရသစာပေ၏ရသစာအုပ်တွင် ဦးရွှေအောင်(၂၀၀၃)က “ပရိသတ်၏ နှလုံး၌ ဖြစ်ပေါ်သည့် ခံစားမှု” (စာ ၁၃၄) ဟူ၍ ဆိုထားပါသည်။ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)(၂၀၁၇)၏ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသ သင်ကြားရေးစာအုပ်တွင် “စာပေအရေးအဖွဲ့တစ်ခုကို ဖတ်လိုက်ရသောအခါ စိတ်ထဲမှာ နှစ်သက်သာယာသွားခြင်းသည် ရသပင်ဖြစ်သည်” (စာ ၈၂) ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ရသဟူသည် ပရိသတ်၏စိတ်တွင်ဖြစ်သော ခံစားမှု၊ နှစ်သက်ကြည်နူးမှု ဖြစ်ပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးတွင် သာယာဝတီမင်းက တိုင်းသူပြည်သားတို့ကို သင်္ဂဟတရားလေးပါး၊ မင်းကျင့်တရားဆယ်ပါးနှင့် အညီအုပ်ချုပ်သောကြောင့် တရားဓမ္မသံတို့ ဝေကာ တိုင်းပြည်သာယာ ငြိမ်းအေးရသည်ဟူသော အကြောင်းကို “လေးပါးဆယ်အင် ကြည်လင်ပွားစွေ၊ တရားမြိုက်ရေလန်း တိုင်းကားညာကြေ၊ သာယာလေငြိမ်းစေ” (စာ ၁၇၇) ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ စိတ်နှလုံးအေးချမ်းမှုကို ရရှိစေသော သန္တရသမြောက်အဖွဲ့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤရသမြောက်အဖွဲ့သည် သာယာဝတီမင်း၏ ဘုန်းတော်ကို ပံ့ပိုးဖော်ကျူးထားနိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

၅။ တွေ့ရှိချက်

ဤစာတမ်းကို လေ့လာခြင်းဖြင့် မြဝတီမင်းကြီးဦးစ၏ စကားအသုံးအနှုန်းကျွမ်းကျင်မှု၊ ကာရန်၊ နရီစည်းဝါး အသံဖွဲ့စည်းစပ်ဆိုမှု၊ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသမြောက်အောင် တန်ဆာဆင်ဖွဲ့ဆိုမှု စွမ်းရည်သည် “ကုန်းဘောင်နေမင်း” ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုး၏ ဂုဏ်ရည်ကို ထင်ရှားအောင်ပံ့ပိုးပေးနိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

ဤအခန်းတွင် သုတေသနမေးခွန်းများအတွက် အဖြေရှာဖော်ထုတ်ထားသော စိစစ်လေ့လာချက် များကို သုံးသပ်တင်ပြထားပါသည်။

မြဝတီမင်းကြီးဦးစသည် မင်းပြစ်ဒဏ်သင့်သောအခါ မင်းငြိုးမင်းမာန် အမျက်တော်ပြေစေရန် အတွက် သာယာဝတီမင်း၏ဘုန်းတော်ကိုချီးပသော “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ ပတ်ပျိုးကို ဆက်သွင်းခဲ့ပါသည်။ စာဆို၏ဂီတအနုပညာ ဖန်တီးမှုစွမ်းရည်ကြောင့် အကျဉ်းကျရာမှ လွတ်မြောက်ခွင့် ရခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ “ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးသည် စိတ်ခံစားမှုနှင့်များစွာ ဆက်စပ်မှုရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။

“ကုန်းဘောင်နေမင်း”ချီ ဘုန်းတော်ဘွဲ့ပတ်ပျိုးကို ရေးဖွဲ့ရာတွင် ဘုန်းတော်ကို ချီးကျူး ဂုဏ်တင်ကာ ဖွဲ့ဆိုရသည့်အားလျော်စွာ ထီးဟန်နန်းဟန်ဆန်သော စကားလုံးများ၊ အနက် အဓိပ္ပါယ် ပြည့်ဝပြီး ထိမိပေါ်လွင်သော စကားလုံးများဖြင့် ဝေါဟာရကို ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်စွာ ဖွဲ့ဆို ထားကြောင်း သိမြင်ရပါသည်။ စာဆိုအခွင့်ထူးကိုရယူကာ စကားလုံးများကို သွေဖည်သုံးစွဲထား သည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသို့သုံးထားသည့်အတွက် စကားလုံးကို ဆန်းသစ်လှပစေပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်ပိုမိုလေးနက်ပြီး၊ အသံ သာယာပြေပြစ်စေရန် ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများသုံးကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ နရီစည်းဝါးကျနစေရန် သံလွင်၊ သံလတ်၊ သံလေးတို့ကို တစ်လှည့်စီသုံးကာ ရေးသားထားသည်။ အသံ အနိမ့်အမြင့်၊ အတက်အကျ နရီစည်းဝါးကျနမှုအတွက် ပံ့ပိုးပေးနိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ကာရန် ယူရာတွင် နဘေထပ်စကားလုံးများကို နီးနီးကပ်ကပ် သုံးထားသည့်အတွက် အသံချိုသာပြေပြစ် စေသည့်အပြင် အနက်ကိုလည်းပို၍ ပေါ်လွင်စေပါသည်။ သဒ္ဒါလင်္ကာရ၊ အတ္ထာလင်္ကာရ၊ ရသမြောက် အဖွဲ့များဖြင့် နှစ်သက်ဖွယ်တန်ဆာဆင် ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မိမိရေးဖွဲ့သည့် အကြောင်း အရာနှင့် လိုက်ဖက်အောင် စကားလုံးများကို ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်စွာ ဖန်တီးရေးဖွဲ့ထားနိုင်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

မြန်မာစာပေနယ်ပယ်လာ မဟာဂီတရေးသီချင်းကြီးများကို ဂီတရှုထောင့်မှ လေ့လာနိုင်သကဲ့သို့ စာပေရှုထောင့်မှလည်း သုတေသနပြုနိုင်ကြောင်း အကြံပြုတင်ပြအပ်ပါသည်။

နိဂုံး

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအနုပညာ၏ ပြယုဂ်တစ်ခုဖြစ်သော မဟာဂီတရေးသီချင်းကြီးများကို စာပေ ရှုထောင့်မှ သုတေသနပြုခြင်းသည် မြန်မာစာပေတွင် အရေးပါသော လေ့လာမှုတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ လေ့လာခြင်းဖြင့် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ် မဟာဂီတစာပေ၏တန်ဖိုး၊ စာဆို၏ အနုပညာဖန်တီးမှု စွမ်းရည်တို့ကို ဖော်ထုတ်ခွင့်ရပါသည်။ မဟာဂီတစာပေ လေ့လာသူများအတွက် အထောက်အကူပြု နိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ကုမာရ၊ အရှင်၊ (၂၀၁၈)။ *အလင်္ကာပန်းကုန်း* (ဒဿမအကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ထွန်းသိဒ္ဓိမိသားစုပုံနှိပ်တိုက်
ခင်မင်၊ *မောင်*(ဇနနု)။ (၂၀၁၁)။ *ရေးဟန်ပညာနိဒါန်း*။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
ခင်မင်၊ *မောင်*(ဇနနု)။ (၂၀၁၇)။ *ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသသင်ကြားရေး*။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာပေ။
ဖေမောင်တင်၊ *ဦး*(ပါမောက္ခ)။ (၂၀၀၃)။ *မြန်မာစာပေသမိုင်း*(ပဉ္စမအကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်ပုံနှိပ်တိုက်။
မင်းသုဝဏ်၊ (၂၀၁၈)။ *ကဗျာရေးချင်စာစပ်သင်*(တကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
မြဇင်၊ (၂၀၁၇)။ *ကဗျာနရီနှင့်နိမိတ်ပုံ*(တကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။
မြဇင်၊ တင်မိုးနှင့် သုရဇော်၊ *မြန်မာကဗျာစာတမ်းများ(ဒုတိယတွဲ)*။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။
မြင့်ကြည်၊ *ဦး*။ (၂၀၂၂)။ *မြန်မာတေးဂီတအနုစာပေသမိုင်း(ဒုတိယတွဲ)*။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။
မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၁၉၇၉)။ *မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်(အတွဲ၃)*။ ရန်ကုန်၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း။
မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၁၃)။ *မြန်မာအဘိဓာန်* (တကြိမ်)။ နေပြည်တော်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။
ဘချို၊ *ဦး*(ဒီးဒုတ်-)။ (၁၉၉၄)။ *ဂီတဝိသောဓနိကျမ်း*(ဆဋ္ဌမအကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ အေးဝင်းရွှေပုံနှိပ်တိုက်။
ရွှေအောင်၊ *ဦး*။ (၂၀၀၃)။ *ရသစာပေ၏ရသ*(ဒုတိယတွဲ)။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။

STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS EXTENSIVE READING AT YUOE*

Khin Aye¹

Abstract

Extensive reading plays a crucial role to enhance the academic knowledge of an individual in education. This research was carried out to investigate attitudes of the undergraduate students attending at Yangon University of Education (YUOE) in 2023-2024 Academic Year towards implementing an extensive reading programme. Most of the students at YUOE view that extensive reading has a positive effect on their English language proficiency and they want to adopt an extensive reading programme at the university. For the required data, 76 students from YUOE were asked to answer questionnaires and interview questions. The data were analyzed using a mixed method approach, explanatory sequential. The result shows 90.8% of students welcome extensive reading. They believe that extensive reading will be of great help for the development of their English language proficiency. But when they are asked about choosing the reading materials and the level of the texts, their attitudes are mixed: 40.8% of the students believe that self-selected texts will be more enjoyable and beneficial to improve their English language skills compared to the teacher-selected texts, whereas 56.3% want their English teachers to choose the level and genre of the books they should read. It was observed that 90.8% of the participants believe that an extensive reading programme should be implemented at YUOE. The findings of this research will be a help to the administrative board, English language teachers and students at YUOE in considering how to implement an extensive reading programme at the university. This study will be beneficial not only to students who are trying to improve their English language proficiency but also to teachers who are willing to introduce their students to the benefits of extensive reading on English language learning.

Keywords: extensive reading, attitudes, English language proficiency, self-selected texts, teacher-selected texts

Introduction

In line with the English curriculum and syllabus of KG+12 in Myanmar, new English coursebooks have been recently introduced in the higher education institutions: degree colleges, and universities. Due to different circumstances such as a limited number of scholars to develop syllabi for English language proficiency courses and the convenience to access the ready-made EFL/ESL coursebooks on the market, English coursebooks used for the undergraduate classes in the majority of the universities in Myanmar are mostly published overseas, for instance, the series of coursebooks as *Life* published by the National Geographic Learning. It is undeniable that the components or the contents (the materials) of coursebooks are developed in accordance with the respective proficiency levels. However, when the students are taught using the coursebooks, many of them, especially the students who have passed the matriculation examination with arts subjects (geography, history, and economics) and arts and science subjects (physics, chemistry and economics), find the concepts of some reading texts prescribed difficult to understand. One of the reasons why the reading texts in the coursebooks are difficult for them is that they do not have a proper habit of reading both in English and in Myanmar.

As there are many temptations for youths today such as online games, online social media (Facebook, Twitter, Instagram) and so on, the time youths spend on extensive reading gets decreased from decade to decade. These temptations, to some extent, negatively affect the English language learners of Myanmar, too. Apparently, extensive reading enhances different

* First Prize (2023)

¹ Department of English, Yangon University of Education

language sub-skills. According to Day (2018), extensive reading is considered not only to expose language learners to a large amount of language input but also to aid in vocabulary, grammar learning and in developing students' writing skills. Therefore, it is very important for a language learner to have positive attitudes towards reading.

Undergraduate students of YUOE are prospective teachers who will be assigned as senior assistant teachers (SATs) when they become graduates. They joined Yangon University of Education as soon as they had completed their high schools at the age of their late teens. Therefore, when they graduate after attending for 5 years, they would be approximately in their mid-twenty. Obviously, to become a senior assistant teacher in the age of 25 is challenging if they are not well-qualified in their respective subjects to teach. Therefore, starting their junior years at university, they need to be trained to become well-qualified teachers. One of the ways to fulfill their needs is persuading them to read anything related to their study written in English or Myanmar, highlighting the benefits of reading. And introducing them to extensive reading in English, revealing the academic and personal advantages of reading English books, is highly appreciated in the tertiary level education. Only when they are wise and knowledgeable enough, they will be able to nurture their students to become good citizens and valuable human resources of the country.

Regarding the benefits of extensive reading on language learning, Hedge (2000) says that students will acquire cultural knowledge and gain better confidence in their L2 reading. Suk (2016) further suggests that there are positive effects of extensive reading on student motivation regarding reading comprehension, reading rate and vocabulary acquisition. However, the benefits of extensive reading can be different by individuals based on their enthusiasm, availability, and belief in the impact of extensive reading on their English language proficiency.

The purposes of this study are:

- (1) to examine the attitudes of the YUOE students towards reading,
- (2) to clarify which reading materials students prefer: teacher-selected texts or self-selected texts, and
- (3) to investigate students' belief in extensive reading for their English language enhancement.

This research was carried out at Yangon University of Education. For the required data, 76 students from all five undergraduate classes at YUOE in 2023-24 academic year were asked about their attitudes towards extensive reading, using questionnaires and interviews.

Research questions

The present study attempts to answer the following research questions:

1. How do students of YUOE view the impact of extensive reading on their English language proficiency?
2. For extensive reading, what do students of YUOE prefer: teacher-selected texts or self-selected texts? Why?
3. How do students view implementing an extensive reading programme at YUOE?

Literature Review

In this chapter, the theoretical review of extensive reading, encouraging students to read extensively, students' reading attitudes, and previous researches are specifically described.

Extensive Reading

It is the most common suggestion by the language teachers or senior language learners to their students or junior learners to read books extensively to improve their language proficiency. Regarding extensive reading, there are different definitions by different scholars. According to Harmer (2007), the term "extensive reading" refers to reading which students do often (but not exclusively) away from the classroom. They may read novels, webpages, newspapers, magazines or any other reference materials. Where possible, extensive reading should be involved in reading for pleasure – what Day (2018) called joyful reading. This is enhanced if students have a chance to choose what they want to read, if they are encouraged to read by the teachers, if some opportunity is given for them to share their reading experiences.

Encouraging students to read extensively

As the benefits of extensive reading are vivid, if it can be practised by the students, whether it is self-determined or teacher-led, extensive reading will be of a great help for the language proficiency level of students. To encourage students to read extensively, it is important to use simplified readers at pre-advanced levels because students will find reading boring or difficult if they do not know how to choose the suitable texts and level to their interests and proficiency. Harmer (2007) suggested four factors that contribute to the success of extensive reading. They are:

(a) Library

Students need to have access to a collection of readers, both at their own level and above and below it. Sometimes the library will be in a fixed place in a school, but we can also carry collections of books around to different classes. The library should have a range of different genres (factual, novels, adaptations of films, etc.).

(b) Choice

A major aspect of joyful reading is that students should be able to choose what they read – both in terms of genre but also, crucially, level. They are much more likely to read with enthusiasm if they have made the decision about what they read.

(c) Feedback

Students should have an opportunity to give feedback on what they have read, either verbally or in written form. This does not mean formal reports, however, since that might take the pleasure away from reading.

(d) Time

The teacher needs to give students time for reading on their own.

Students' Reading Attitudes

Today, as there are many temptations of technology-aided devices, reading has not been a common recreational habit among the youths like it used to be. What worsens this is the attitude of the youths towards reading that reading is a boring and end-dated recreation style adopted by

the 20th century generation. But in language learning, the benefits of reading are unmeasurable. According to Briggs & Walter (2016), a positive reading attitude is a motivational stimulus that encourages and assists learning, whereas, a negative attitude will result in the opposite. He also concluded that children who have positive attitudes towards reading have a greater possibility for success. A National Survey on Children's Attitudes toward Reading reported that recreational and academic reading attitudes among children in the United States of America is decreasing gradually and it is predicted that as children mature and more options on leisure activities are available, the positive attitude towards reading will become worse (McKenna, Kear & Ellsworth 1995) and this is a serious issue as Smith (1990) mentioned that a positive attitude plays a significant role in reading behaviour as it helps to motivate in accomplishing cognitive tasks. Thus, encouraging or motivating students to have a habit of reading becomes a responsibility of the authoritative persons and organizations such as teachers, schools and universities.

Previous Researches

One of the studies related to this research is *Reading Habit and Students' Attitudes Towards Reading: A Study of Students in the Faculty of Education UiTM Puncak Alam* by Jamiah Baba and Faiza Rostam Affendi, Faculty of Education, Universiti Teknologi MARA, Malaysia. This research was attempted to highlight the reading habits and attitudes of the students. The researchers used questionnaires to investigate students' reading habits, preferences and attitudes towards reading. The research findings through quantitative analysis revealed that the students had an overall positive attitude towards academic and leisure reading as they read academically and leisurely daily or at least once a week. Apart from that, digital materials are considered better compared to printed texts when it comes to the students' preference and availability.

Another related study is measuring students' motivation for reading by Hooley et al (2013). In their study, they researched 64 high school students' reading attitudes in the US. The findings of this study showed that as many as 71% of the students reported that the class reading material was disengaging. But 85% of the students were positively inclined towards self-selected reading and increased learner autonomy.

Research Methodology

This chapter deals with the main basic features of a research – research method and materials, participants, and research procedure.

Research method and materials

This study used a mixed-methods approach, combining both qualitative and quantitative data collection techniques. In data collection, questionnaires and interviews were used to investigate the attitudes of the undergraduate students of YUOE towards the extensive reading in English language learning. The purpose of using questionnaires is to investigate the quantitative understanding of students' attitudes towards extensive reading, in the meanwhile, the purpose of using interviews is to gain qualitative, and better ideas of the students on extensive reading. The questionnaire was constructed with 27 closed-ended questions based on varying scale options (Strongly Agree, Agree, Neutral, Disagree and Strongly Disagree) and 4 open-ended questions, and 5 follow-up interview questions were conducted for more in-depth student perspectives on extensive reading.

Participants

A total of 76 students (42 males and 34 females) were randomly selected to answer the survey questions. All participants were from different undergraduate years in the 2023-24 academic year in YUOE. For the interview, 8 students (4 males and 4 females) from the 4th year of B.Ed. programme were requested.

Research procedure

To be able to conduct this research, firstly, questionnaires and interview questions were determined and validated by the experts in the field of study. Thus, the validity and reliability of the instrument were ensured. Then, questionnaires were delivered to the students. To get the correct responses from the participants, they were encouraged to answer the questions as sincerely as possible and to avoid the inadequate understanding of the given questions due to the language barrier, the questions were interpreted by the researcher if necessary. To provide this study with more in-depth student-perspectives, 8 students from 4th year undergraduate class were invited to answer the interview questions. Before they were asked, they were encouraged to get relaxed and suggested to reply to the questions as sincerely and correctly as they could. And the whole interview was recorded on the phone and transcribed. Then, the collected data were systematically analyzed using tables and figures followed by respective data interpretation. Finally, research findings were discussed focusing on the four main research questions of the study, followed by suggestions and conclusion.

Analysis of Data

The data collected from the survey and interview were analyzed thematically using descriptive statistics. The collected data was tabulated and presented in the forms of graphs, charts, tables and interpretations.

Table 1: Students' opinion on reading, and reading English texts

Item	Descriptions	SA	A	N	D	SD	Total
1.	I like reading.	15.8%	71.1%	10.5%	2.6%	0%	100%
2.	I like reading in English.	7.9%	67.1%	17.1%	7.9%	0%	100%
3.	I think reading is very time-consuming.	6.6%	25%	17.1%	50%	1.3%	100%

Note. (SA = Strongly Agree, A = Agree, N = Neutral, D = Disagree, SD = Strongly Disagree)

Table 1 describes the percentage of the responses of the students for the items eliciting their opinion on reading and reading English texts. As shown in the table, 86.9% of the students of YUOE like reading and the percentage of the students who like reading English texts is 75%. Moreover, 31.6% of the respondents think reading is a waste of time. However, no one strongly dislikes reading. Regarding reading, 51.3% of the respondents think that reading is not very time-consuming while 17.1% of the respondents stand for neutral and 31.6% believe that reading is time-consuming.

Table 2: Frequency of reading

Item	Descriptions	D	1/ Wk	1/ Mth	R	N	Total
1.	How often do you read for pleasure?	23.7%	40.8%	23.7%	7.9%	3.9%	100%
2.	How often do you read for academic purposes?	28.9%	31.6%	27.4%	10.8%	1.3%	100%
3.	How often do you practice reading in English?	2.6%	46.1%	36.8%	13.2%	1.3%	100%

Note. (D = Daily, 1/ Wk = Once a week, 1/ Mth = Once a month, R = Rarely, N = Never)

According to the students' responses, it is observed that 23.7% and 40.8% of the participants read for pleasure daily and once a week respectively while 28.9% of the students read for their academic development daily and 31.6% weekly. It is found that 2.6% of the participants read texts written in English and 46.1% once a week. Meanwhile, 13.2% of the participants rarely read English texts and 1.3 % never read English books.

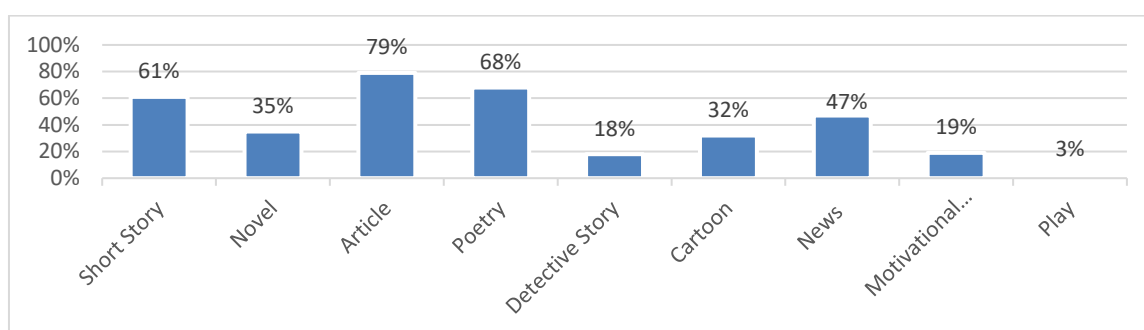
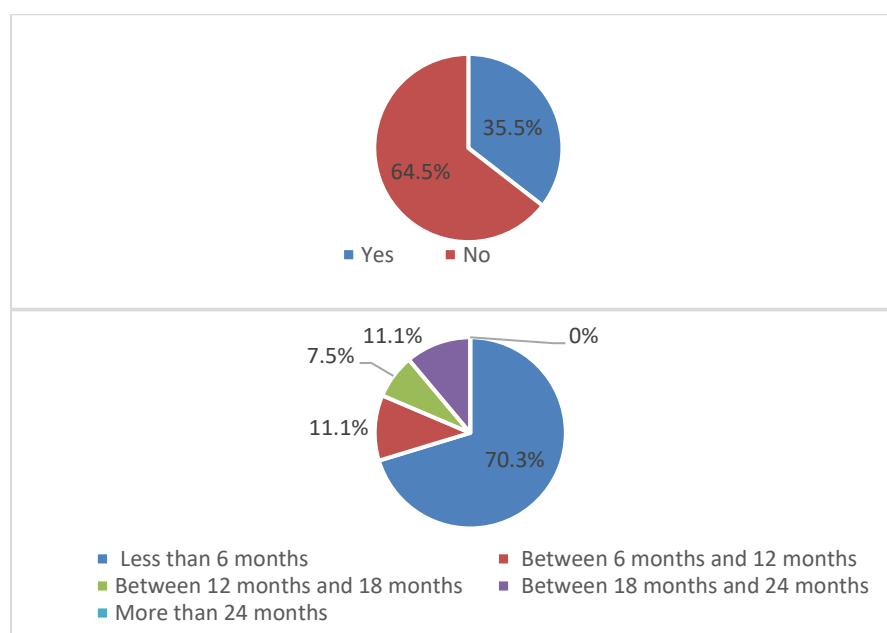
Figure 1. Types of Reading Texts

Figure 1 highlights the types of text students are used to reading. As the figure shows, 79% of the students read articles, followed by 68% poetry, 61% short stories, 47% news, 35% novels, 32% cartoons, 19% motivational texts, 18% detective stories, and 3% plays respectively.

Figure 2. Participation in an Extensive Reading Programme

As it is seen in the figure 2, only 35.5% of the respondents have participated in an extensive reading programme. Among them, 70.3% of the students have experience of less than 6 months and 11.1% of them have experience between 6 months and a year and between 18 months and 2 years respectively. Only 7.5% of them have less than one and half year experience of joining an extensive reading programme. No student has participated in an extensive reading programme for more than 24 months (2 years). It shows that the majority of the students at YUOE have limited experience of participating in an extensive reading programme.

Table 3: Perceptions of Teacher-selected and Self-selected Reading Text

Item	Descriptions	SA	A	N	D	SD	Total
1.	My current English teacher knows my English language proficiency level.	10.5%	31.6%	25.0%	26.3%	6.6%	100%
2.	I know my English language level.	32.9%	39.5%	21.1%	6.5%	0%	100%
3.	I want my English teacher to choose the level of book I should read.	39.5%	40.8%	15.8%	3.9%	0%	100%
4.	I want to choose the level of book I should/ will read myself.	13.2%	46.1%	21.1%	15.8%	3.8%	100%
5.	I want my English teacher to choose the book I should read.	28.9%	53.9%	9.3%	7.9%	0%	100%
6.	I think my English teacher can choose the appropriate level of books I should read.	34.2%	53.9%	9.3%	2.6%	0%	100%
7.	I think my English teacher can choose the books I should read.	22.4%	56.6%	14.5%	6.5%	0%	100%
8.	I think I can choose the books I should read.	18.4%	40.8%	27.6%	11.8%	1.4%	100%

Note. (SA = Strongly Agree, A = Agree, N = Neutral, D = Disagree, SD = Strongly Disagree)

Table 3 shows the students' beliefs on their English teacher and on themselves in choosing the appropriate levels of books and the genre of books. It is observed that 42.1% of the students believe that their teacher knows their English language level while 72.4% of them believe they know their language level well. But in choosing the level and genre of the books that is appropriate to them, 53.9 % of the students want their teacher to choose the level of books they should read and 56.6% think that their teacher is capable of choosing the books (genre of book) they should read. Followed by the number, 40.8% of the respondents say that they can choose the books they should read and 46.1% want to choose the level of book they will read themselves.

Table 4: Attitudes towards extensive reading and language development

Item	Descriptions	SA	A	N	D	SD	Total
1.	I think an extensive reading programme has a positive effect on my English language development.	47.4%	51.3%	1.3%	0%	0%	100%
2.	I think my reading speed will get faster after joining an extensive	48.7%	48.7%	2.6%	0%	0%	100%

Item	Descriptions	SA	A	N	D	SD	Total
	reading programme.						
3.	I think the performance of students in English language skills will be developed after they have dealt with an extensive reading programme at least a year.	40.8%	52.6%	6.6%	0%	0%	100%

Note. (SA = Strongly Agree, A = Agree, N = Neutral, D = Disagree, SD = Strongly Disagree)

Related to language development due to extensive reading, 98.7% of the students think that an extensive reading programme has a positive effect on their English language proficiency. Then, 97.4% of the students assume that their reading speed will be faster after joining an extensive reading programme. The percentage of the students who think their English language skills will be developed after joining for an extensive reading programme is 93.4%. There is no participant who negatively views towards the extensive reading for their language development.

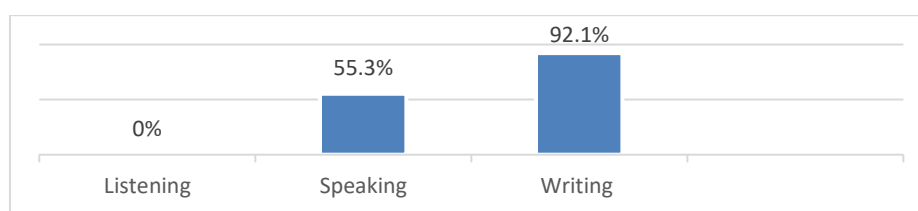

Figure 3. Perceptions on the development of three macro-skills due to extensive reading

As figure 3 represents, 92.1% of the students believe that their writing skills will be mainly developed as an impact of extensive reading. But there is no one who thinks that reading will be helpful to their listening, however, 55.3% of the students believe that extensive reading will help develop their speaking skill.

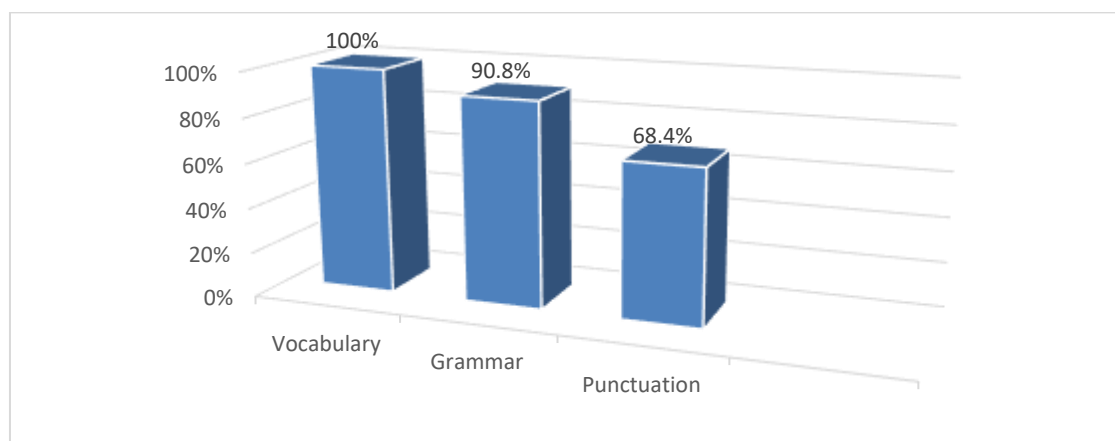

Figure 4. Development of sub-skills due to extensive reading

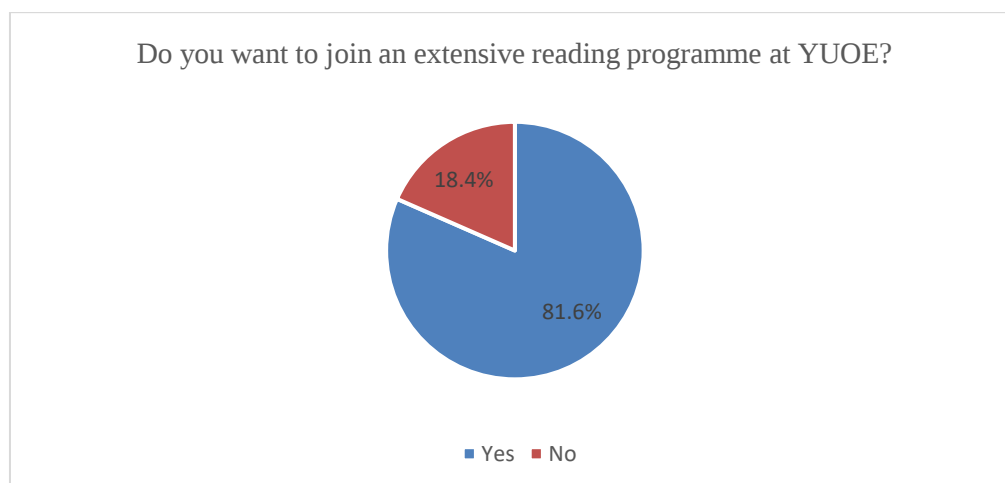
Figure 4 shows students' belief on the sub-skills that can be developed due to extensive reading. All of the respondents believe that extensive reading will help them enrich their vocabulary, 90.8% of them think that they will have better knowledge of grammar and 68.4% assume that due to extensive reading, the correct use of punctuation will be noticed.

Table 5: Attitudes towards implementation of an extensive reading programme

Item	Descriptions	SA	A	N	D	SD	Total
1.	An extensive reading programme should be initiated in YUOE because students are prospective teachers.	48.7%	42.1%	9.2%	0%	0%	100%
2.	As prospective teachers, students in YUOE should read more and fulfill their knowledge better than other university students.	36.8%	48.7%	9.2%	5.3%	0%	100%
3.	I think we should have at least one period of extensive reading in weekly schedule after class.	25.0%	47.4%	23.7%	1.3%	2.6%	100%
4.	Although extensive reading programme is not important for exam, it should be practised in a university.	19.7%	53.9%	18.5%	7.9%	0%	100%

Note. (SA = Strongly Agree, A = Agree, N = Neutral, D = Disagree, SD = Strongly Disagree)

Table 5 shows the attitudes of the YUOE students towards implementing an extensive reading programme at YUOE. As it is shown in the table, 90.8% of the students believe that an extensive reading should be initiated in YUOE, 85.5% of students agree with the statement that they should read and try to be knowledgeable than other university students because they are prospective teachers. The idea of having at least an extensive reading period in weekly schedule is welcomed by more than a half of the respondents, precisely 25% of the students strongly agree with the statement and 47.4% agree with it. Only 23.7% cannot decide whether it should be adapted and 3.9% of students do not like having an extensive reading in their time-table. Obviously, the majority of the students believe that 73.6% of total participants have a desire to have an extensive reading programme introduced at university although it is not important for their exam, only 18.5% cannot decide and 7.9% do not welcome the programme.

Figure 5. Percentage of students' interest to join an extensive reading programme

Obviously, when students were asked whether they wanted to join the programme if an extensive reading programme is initiated at YUOE, 81.6% of the students said, 'Yes' while 18.4% did not want to join the programme.

Table 6: Students' Responses to the Interview Questions

Item	Questions	Students' Responses
1.	What do you think are the benefits of having the teacher choose what you should read in English?	1. Can guide students very well what to read (good for those who don't know which books they should choose – especially those with lower proficiency level in English)
		2. Students can grab books very easily
		3. Can direct students the appropriate levels and books with the students' proficiency level
		4. Good for the beginners
		5. Ask for help with anything students need with the level, book, vocabulary and so on
		6. Students can ask anything to teacher, related to the books
		7. Students don't need to choose by themselves
		8. Students can ask anything they want to know about the books
2.	What do you think are the benefits of choosing what to read for yourself?	1. Not influenced by the teacher
		2. No burden in choosing the books they want
		3. Students will read the book they have chosen till the end because the book was chosen up to their interest
		4. Students will find reading more enjoyable compared to reading a book chosen by their teacher
		5. Students know which books are available and have more incentive to read many more books
		6. Students will find it more enjoyable to read
		7. Students can choose any books they like
		8. Students find choosing books by themselves more independent
3.	To help students get more engaged with extensive	1. To know more about the students' interest
		2. To introduce different after-reading activities

Item	Questions	Students' Responses
	reading, what do you want to suggest to your English teacher?	3. Group discussions should be done after reading books
		4. Teacher needs to be active and able to lead the students well
		5. Teacher needs to initiate competitions related to the books or texts students have read such as debate, group-discussions, book reviews
		6. Teacher needs to have dedication to keep on running the programme although the students may be less interested at the beginning of the programme
		7. Teacher needs to arrange interactive after-reading activities
		8. Fun activities should be arranged monthly and teacher needs to be knowledgeable enough about the books available
4.	What do you prefer to read: paper books or e-books? Why?	1. Paper books because I like the sense of holding and reading a book
		2. Paper books because reading e-books for a long time is bad for our eyes
		3. E-book because I don't need to carry thick books to wherever I go
		4. Paper books because I like turning over pages
		5. E-book because it saves papers
		6. Paper books because I love traditional reading
		7. Paper books because we can read them any time we want even if the electricity went out and device is off
		8. E-book because I like to screenshot and save the pages I want within a short time
5.	If an extensive reading programme is a programme you must join as a student of YUOE, do you think it will be a challenge for the majority of students, why or why not?	1. No if it is well-arranged.
		2. Yes for some students who have low level of English language proficiency
		3. No, but teachers have to guideline or facilitate the students with how to choose the best book
		4. Yes because not every student is interested in

Item	Questions	Students' Responses
		reading and it will be heavy for them
		5. No if teacher can provide different genres of books that can grab students' interest
		6. Yes, because some do not even want to read books written in Myanmar language
		7. No, but teacher needs to make students realize the importance of English in their life and persuade them to read
		8. No because YUOE students are prospective teachers so, they are supposed to know the benefits of extensive reading very well

Findings and Discussion

The aim of the present study is to investigate the attitudes of the undergraduate students of Yangon University of Education towards extensive reading. In this chapter, all about the facts that were found in analyzing the collected data will be discussed in detail to answer the research questions.

How do students of YUOE view the impact of extensive reading on their English language proficiency?

Regarding English language proficiency, 47.4% of the students strongly agreed that extensive reading has a positive effect on the development of their English language proficiency, 51.3% agreed with it while only 1.3% could not decide it on their own. There was no respondent who did not agree with the statement.

Concerning the reading speed, 97.4 % of the students positively believed that their reading speed would get faster after they had joined an extensive reading, in the meanwhile, 2.6% of the respondents could not decide on it. It was found that 40.8% of the students strongly agreed that their English language skill would be developed after they had dealt with an extensive reading in English at least a year, and 52.6 % agreed their English language would have developed after they had joined the programme. However, 6.6% of the respondents were neutral. The evidence shows that the students of YUOE have a positive attitude towards implementing an extensive reading programme at YUOE as it enhances their English language proficiency.

When students were asked which macro-skills, except reading skill, had a high positive impact due to extensive reading, 92.1% highlighted writing skill, and 55.3% speaking. Apparently, there was no one who pointed out listening skill. Regarding the development of sub-skills, 100% of the students believed that they will learn more vocabulary from reading, 90.8% think they would gain better knowledge in grammar and 68.4% thought that from reading different types of reading texts, the correct use of punctuation would be realized.

By analysing the students' responses, it is found that the majority of the students at YUOE believed that extensive reading could enhance their English language proficiency level, specifically, writing, speaking, vocabulary, grammar and punctuation. That is why, it is to be assumed that students have positive attitudes towards extensive reading and they have a strong belief that their English language skill will be improved after they have joined an extensive reading programme for a certain period.

For extensive reading, what do students of YUOE prefer: teacher-selected texts or self-selected texts? Why?

For the above questions, the attitudes of the students were mixed. Regarding reading teacher-selected texts, approximately half of the students, 40.8%, responded that they wanted their English teacher to choose the level of book they should read. But 46.1% of the participants said they just wanted to choose the level of book they would read. However, when they were asked if they thought their teacher could choose the appropriate book they should read, 56.6% of them agreed, but 40.8% of the students said that they could choose the books they would read.

Additionally, it was found that 23.7% of the students who read daily and 40.8% of them who read weekly for pleasure wanted to choose the book they would like to read by themselves. And they preferred self-selected texts to teacher-selected texts. It could be because they have a good experience of reading books and they know the types of book which can arouse their interest. And if they have to read teacher-selected texts, they may find the texts boring and / or challenging for reasons such as the genre of the text and difficulty level of language.

Moreover, in the interview, the participants admitted that if they had a chance to choose the books they wanted to read by themselves, they would find it more enjoyable compared to the ones their teacher chose for them. But on the other hand, some thought that if the teacher gave guidelines or facilitated them in choosing the books they should read, they would not find it difficult to choose the ones that were suitable to their English language level. While some thought that they could choose the books they wanted to read independently, others had no confidence to choose the right level of books with their English language proficiency.

It could be because of one of the reasons they had responded to the questions of whether they thought their current English teacher knew their English language level and whether they knew their English language level. Only 42.2% of the participants thought that their English language teacher knew their English proficiency level well. Apparently, the majority of the students who participated in this research had not taken any English proficiency test, therefore, it is hard to believe that they know their English language proficiency level. Therefore, when they were asked to choose whether they would choose teacher-selected texts or self-selected texts, they were ambiguous. They, on the one hand, thought they might be able to choose the correct level of books with their English language proficiency but on the other hand, they did not believe in themselves – whether they could correctly choose the book which suited their English language level.

Therefore, by the evidence of the survey, it can be assumed that teachers need to know the English language proficiency level and the interest of the students and they should help the students choose only when he or she is requested for a help. If students are found to be confident enough in choosing the texts, teachers should avoid helping them.

How do students view implementing an extensive reading programme at YUOE?

Analyzing the answers and responses of the participants of the survey and interview questions, students in YUOE are accustomed to extensive reading even if the frequency of reading can be different from person to person. Even though 64.5% of the respondents have no experience of joining in an extensive reading programme, 23.7% daily read for pleasure and 40.8% of them weekly read for pleasure. So, it is strongly believed that implementing an extensive reading programme in YUOE will be successful. Many students believe that as they are prospective teachers who will become senior assistant teachers in high schools throughout the nation, they need to be knowledgeable enough: they need to have both academic knowledge and general knowledge which will be of a great advantage in teaching respective subjects to their students.

Moreover, according to the findings of the interview answers, to be able to run an extensive reading programme, teachers need to know the interests of the students and the books or reading texts should be relevant enough to persuade the students to come and borrow books. Then, after-reading activities should be initiated. As this programme is not directly related to the examination, the activities for the students should be persuasive, interactive and fun. As the participants suggested, both paper books and e-books should be arranged, only then, they will find borrowing books easy to access and comfortable for them.

However, if an extensive reading programme is initiated as a must-join programme, it will be irritating for some students who are weak in English. Therefore, highlighting the importance of English language for SAT teachers and the benefits of the extensive reading, students should be persuaded to join the programme.

As for the university administrative board of YUOE, implementation of an extensive reading programme in YUOE will be successful if it is run under a favourable condition and systematic supervision. To be able to implement an extensive reading programme, cooperation between YUOE library and English department of YUOE should be fostered to be able to provide different genres of books in different English language levels. It is because English department of YUOE alone will not be able to arrange or manage a large number of books for the lack of library management skill and the relevant texts with the English language proficiency level of the students will not be able to be provided by the YUOE library alone. Lastly, as students' responses in the interviews, an extensive reading programme will be more interesting if there are some reading-related activities which can arouse students' motivation, creativity, and critical thinking skill initiated by the English language teachers at YUOE or an English club running at YUOE, than purely borrowing and reading books within the allotted time.

Conclusion

This paper aims to highlight the attitudes of the students of YUOE towards extensive reading. This study investigated the attitudes of 76 students from all undergraduate years currently attending Yangon University of Education in 2023-24 academic year. The students' attitudes have been investigated using questionnaires and interviews.

The findings of the study confirmed that extensive reading in English is assumed to be a great help for their English language proficiency. After joining an extensive reading programme for at least one year, better English language proficiency of the students will be observed. As students have different interests and different English language proficiency levels, their choice of

books can be different from each other, so the teacher must give an opportunity to the students to choose any texts written in any language level. But for those students who have no idea on what to read and those who have very limited English language skill, teachers are suggested to facilitate or give guidelines to them.

The present research has proved that the majority of the students in YUOE have positive attitudes towards extensive reading because they believe that extensive reading is beneficial not only to their English language skill development but also to their future career.

According to Harmer (2007), not all students become active readers. While some are highly motivated to read books, others don't have the same desire. If students are not willing to participate, teachers will not be able to make students engage in extensive reading. As a solution of the anticipated issue, the findings of this research have suggested that English language teachers should build a good rapport with the students and they should know the language proficiency level of the students they are teaching. Occasionally, English language level tests should be arranged for the students to help them realize their English language proficiency level. Since before the extensive reading programme starts, students should have been introduced to the benefits of extensive reading and the advantages of achieving higher English language proficiency level. Furthermore, teachers should also try to gain the belief and sense of reliability from their students, and they must be dedicated to the programme they run. More importantly, the administrative board of the university, Head of the English Department, librarians and assistant librarians should cooperate to help the programme to be systematically and sustainably conducted year after year.

As this research was carried out only at Yangon University of Education, it has its own limitations such as population size and area. As extensive reading plays an important role for English language development, further studies should be carried out in basic education schools, higher education degree colleges, and universities all around Myanmar to know more about students' attitudes towards extensive reading.

To conclude, it is the responsibility of the universities and ELT teachers to help their students become active global citizens, which is one of the goals of quality education in SDGs. In particular, universities of education such as YUOE should seriously take it into account. Because only when the students who would become teachers are good at English and have global knowledge, they will be able to nurture students, equipping with the quality education and communicative skills which lead to a modern workforce. Therefore, implementing an extensive reading programme at YUOE is seen to be a basic step to achieve one of the Sustainable Development Goals.

Acknowledgements

First and foremost, I am really thankful to Dr. Kay Thwe Hlaing, Rector of Yangon University of Education for her permission to carry out this research. I would like to express my gratitude to Dr. Nyo Nyo Lwin, Pro-rector of Yangon University of Education for her supervision to complete my research. Moreover, my gratitude goes to Dr. May Myat Thu and Dr. Khin Khin Oo, Pro-rectors of Yangon University of Education for their encouragement.

I am deeply indebted to Dr. Thi Thi Tun, Professor and Head of the Department of English, Yangon University, for her supervision and guidance to accomplish my research.

My words of thanks go to Dr. Aye Aye Thant, Professor and Head of the Department of English, Yangon University of Education, for her advices. My respect and gratitude go to Dr. Kyi Chan Nyein, Professor and Head of

the Department of English, Yangon University of Distance Education, for her guidelines in accomplishing the research. And I would like to express my gratitude to Dr. Su Khine Oo, Professor of the Department of English, Yangon University, for her suggestions to have a good outcome.

Last but not least, I would like to convey my thanks to my fellow friends, PhD candidates, for their kindness and suggestions on my research and all the students in YUOE who willingly participated to answer the questionnaires and interview questions. Finally, I am extremely grateful to my family, this endeavour would not have been possible without their appreciation and encouragement.

References

- Baba, Jamiah & Rostam Affendi, Faiza. *Reading Habit and Students' Attitudes Towards Reading: A Study of Students in the Faculty of Education UiTM Puncak Alam*. Asian Journal of University Education. 16. 109. 10.24191/ajue.v16i1.8988, 2020.
- Briggs, Jessica & Walter, Catherine. *“Read On! Extensive Reading and Young Second Language Learners’ Motivation and Attitudes*. Oxford University Press, 2016.
- Day, Richard. “Extensive Reading, The TESOL encyclopedia of English Language Teaching” *Teaching Reading Foundational Knowledge and Skills for Second Language Reading*. Accessed January 18, 2018. <https://doi.org/10.1002/9781118784235.eelt0472>
- Day, Richard & Bamford, Julian. *Extensive reading in the second language classroom*. Cambridge University Press, 1998.
- Day, Richard & Bamford, Julian. “Top Ten Principles for Teaching Extensive Reading.” *Reading in a Foreign Language*. Volume 14. Accessed October 2002. [https://www2.hawaii.edu/~readfl/rfl/](https://www2.hawaii.edu/~readfl/rfl/October2002/) October2002/
- Harmer, Jeremy. *How to teach English*. Oxford: Pearson Education Limited, 2007.
- Hedge, Tricia. *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford University Press, 2000.
- Hooley, Diana, et al. Trapped in a cycle of low expectations: An exploration of high school seniors' perspectives about academic reading. *The High School Journal*, 96(4), 321–338, 2013. <http://www.jstor.org/stable/43281198>
- McKenna, Michael, et al. “Reading attitudes of middle school students: Results of a U.S. Survey.” Accessed July 2012. <https://www.researchgate.net/publication/260356282>
- Smith, Cecil. *Reading habits and attitudes of adults at different levels of education and occupation*. Reading Research and Instruction, 30(1), 50–58, 1990. <https://doi.org/10.1080/19388079009558033>
- Suk, Namhee. “The effects of extensive reading on reading comprehension, reading rate, and vocabulary acquisition.” Accessed June 2016. <https://www.researchgate.net/publication/304492960>

A STUDY OF PRESUPPOSITION IN THE NOVEL *CATCH ME IF YOU CAN* BY FRANK ABAGNALE

Kay Khine Nyein¹

Abstract

Presupposition triggers, which are words or phrases that produce implied meanings, can be found in the conversations, and they help people to convey the information more concisely while omitting unnecessary details. It is crucial to know the triggers as they make the communication more effective. This research paper investigates the use of various presuppositions which depict the life experience of a juvenile imposter in the autobiographical novel *Catch me if you can* by Frank Abagnale. It is written in first-person narrative techniques to depict the young protagonist who pretends to be a doctor, a lawyer and a co-pilot. By using the theory of presupposition proposed by Yule (1996), presuppositions found in the protagonist's utterances are categorized into six groups: existential presupposition, factive presupposition, non-factive presupposition, lexical presupposition, structural presupposition and counterfactual presupposition. Among these six types of presuppositions, the most dominant type is existential presupposition while the least dominance is non-factive. Furthermore, it is found that the excessive use of existential presuppositions reflects the actual or personal experiences of the young protagonist.

Keywords: communication, pragmatics, presupposition

Introduction

Language is a system of communication, which is a unique characteristic for human beings. It is complex but helps people express their thoughts and beliefs either in spoken or written forms. It is used as a medium to exchange information. Language can serve various purposes, such as conveying information, showing who we are, having fun, creating art, and venting emotions (Crystal and Robins 2024). In communication, at least two people are involved; they use words, phrases, sentences, etc. to interact with each other, where one sends the message, and the receiver decodes the meanings of the utterances. In conversation, it is vital for the hearer to decipher the linguistic codes and to know the purposes of the speakers even though some part of the information is (intentionally) unstated or missing. In fact, not all speakers always show their real purposes of communication. Competent communicators use background knowledge or a pragmatic approach to comprehend the intended meaning.

Pragmatic studies how people deliver the information and comprehend the meaning through utterances in different contexts. It assists to reveal the intention of a speaker which is unstated, and to explore the function of language as well as the way people use utterances or language in order to achieve their goals. In other words, the speaker does not always reveal the real intention explicitly; hence, it is not easy to get the right interpretation through assumption, and the hearer must be aware of the meaning of the utterances and the contexts.

Yule (1996) stated that pragmatics is "the study of the relationships between linguistic forms and the users of those forms". He added pragmatics is concerned with how language is used to communicate in a particular situation. Therefore, in pragmatics, not only lexical expression, and syntax but also the force of the speakers is needed to be considered. Furthermore,

¹Department of English, Mandalay University of Foreign Languages

the meaning of the utterance can be varied under different circumstances. Levinson (1983) defined that pragmatics studies the functional aspects of language.

This research paper aims to discover different types of presupposition used in the portrayal of the protagonist's adventurous life in the novel *Catch me if you can* by Frank Abagnale. It identifies which types are used frequently and less frequently to depict the life of a juvenile.

Research Questions

This research paper aims to answer the following questions.

- Which types of presupposition are used in the depiction of the main character's ups and downs of the life in the novel *Catch me if you can*?
- How do the most frequent use presupposition triggers reveal the deliberate falsehood of the main character in the novel *Catch me if you can*?

Literature Review

The novel *Catch me if you can* by Frank Abagnale is about the depiction of the life of the main character. It is an autobiographical novel which reflects the life of the author. He employs a first-person perspective to describe his pretence openly and reveals his fake identities (a copilot, lawyer, doctor, etc.) in detail. In the beginning of the novel, the protagonist, Abagnale, ran away from home after his parents' divorce, started creating fake checks and withdrew some money from the banks to survive. After seeing the lifestyle of a pilot, he decided to pose as a pilot. He forged a pilot's license and uniform and travelled around the world. Later, he pretended to be a doctor, but he realized his pretence could harm the lives of others. Furthermore, he passed the exam by cheating and became a lawyer. However, an old acquaintance noticed him and his fake identity, so he fled to Utah where he was appointed as a sociology professor at Brigham Young University. There, he just taught for one semester even though he made an impression on his students and colleagues. He left for France and lived in a luxurious hotel. He was arrested by the French police and spent several months at the French prison and the Swedish Prison. He was extradited to the United States and was sentenced to 12 years in prison. He behaved well in the prison and accepted the job, which was to help the FBI identify the fake documents and catch other fraudsters. Finally, he started his new life. The descriptions of his phony identities can be exposed through presupposition triggers, which are words or phrases that convey implicit meanings.

Presupposition, one of the crucial factors in pragmatics, can be defined as the assumption embedded in the utterance. In the novel contexts, the author uses presuppositions to portray the character development (revealing the background information) and develop the future events. It can also be found in internal monologues, which reveal characters' inner thoughts. It occurs when the speakers exchange the information. However, sometimes, they may not notice that they use additional background knowledge to convey the message. This is because some parts of information are hidden or untold since the speaker believes the listener has already known the information or has background knowledge. In addition, some speakers use presuppositions to show their intention in an indirect way. When a speaker said, "My mobile was stolen", it can be

assumed that the true condition of “the speaker used to have a mobile phone”. The possessive pronoun “my” is the clue, which indicates that the phone belongs to the speaker.

Yule (1996) stated that “a presupposition is something the speaker assumes to be the case prior to making an utterance”. Hence, to decode the hidden message, it is important to consider the context and to notice the presupposition triggers. He also claimed that presupposition can be investigated by analyzing certain linguistic forms – words, phrases and sentences – which reveal the speaker’s unstated message. He proposed six types of presupposition: existential presupposition, factive presupposition, non-factive presupposition, lexical presupposition, structural presupposition and counterfactual presupposition.

1) The existential presupposition

Existential presuppositions can assume the existence of something. It involves possessive pronouns and any definite noun phrase.

Your car >> You have a car.

The King of Sweden, the cat, etc.

2) The factive presupposition

In terms of the factive presupposition, verbs and phrases (*know, realize, regret, be glad, be odd and be aware*) show that there is a certain fact.

Everybody knows that John is ill >> John is ill.

3) The non-factive presupposition

A non-factive presupposition is one that is assumed not to be true. Verbs like *dream, imagine and pretend* are used.

John pretends to be ill >> John is not ill.

4) The lexical presupposition

In the lexical presupposition, verbs (such as *manage, stop, and start*) with the asserted meaning produce another meaning.

He stopped smoking >> He used to smoke.

5) Structural presupposition

In structural presupposition, the hearers believe that the information presented is true even though it asks for another information.

When did he leave ? >> He left.

6) Counterfactual presupposition

Counterfactual presupposition can be found in conditional sentences. In this type of presupposition, it can be assumed that the opposite meaning of the information presented is true. *If I were not ill >> I was ill.*

According to Levinson (1983), there are twelve types of presupposition triggers: definite descriptions, factive verbs, imperative verbs, state verbs, iteratives, temporal clauses, cleft

sentences, implicit clefts, comparisons and contrasts, non-restrictive relative clauses, counterfactual conditionals and questions.

Saeed (2009) claimed that, from a semantic point of view, presupposition is connected to truth relation. He mentions that some presupposition triggers derive from syntactic structure (cleft sentences) while the others come from lexical triggers (verbs).

In literature, presupposition can be approached from either semantic or pragmatic point of views. According to Saeed (2009), presupposition can be divided into semantic presupposition and pragmatic presupposition. The former one is related to a truth relation while the latter requires an interactional description. In terms of pragmatic presupposition, the speaker uses a series of linguistic features (syntactic structure, intonation, words, etc.) to convey the messages to the hearer. Aditya (2014) argued that presupposition can be discovered through verbal and non-verbal expression in everyday conversation and in movies. He also states that the context is the significant factor in interpreting the meaning; moreover, other factors – to whom the speaker is talking, when they speak, how they organize what they want to utter – requires to consider producing presupposition. Semantic presupposition aims at making sense of the utterance by the addressee. Meanwhile, pragmatic presupposition aims at making appropriate or suit to the utterance (Thoyyibah, 2017).

Many researchers have great interest in presupposition and have done a tremendous number of research papers which explore the use of presupposition and its triggers.

Briant Nino Aditya wrote a research paper, “A Pragmatic Analysis of Presupposition in Genny Tartakovsky’s *Hotel Transylvania*” in 2014. Through theory of presupposition by Yule, it aimed to describe the types of presupposition used by the main characters and to interpret the implied meaning found in the main characters’ utterances. It was found that counterfactual presupposition is the most-used type of presupposition.

Anadya Syafitri Syahril (2017) wrote a research paper, “A Presupposition Analysis of *Sea Foam* Short Story in the Jakarta Post on Monday, October 23rd, 2017”. Applying theory of presupposition by Yule, it investigated the pragmatic presupposition, and identified the potential presupposition used in the short story text in The Jakarta Post. In the research paper, it was found that lexical presupposition (8), factive presupposition (5), existential presupposition (3), structural presupposition (2), non-factive presupposition (1), counterfactual presupposition (1).

Research Methodology

The novel *Catch me if you can* written by Frank Abagnale is used as a material because it gives a good moral lesson for future generations. It provides a brief account of a young imposter who changes different identities: a journalist, a copilot, a doctor, a professor, an imposter, a prisoner and a security consultant. The method used in this research paper is presupposition theory proposed by Yule (1996). First, the utterances made by the main character, Frank Abagnale, are identified; later, the data are categorized into six types by using Yule’s theory of presupposition (1996): existential presupposition, factive presupposition, non-factive presupposition, lexical presupposition, structural presupposition and counterfactual

presupposition. Finally, the most and least dominant types of presupposition and their impacts on the portrayal of the young imposter are investigated.

Findings

In the novel *Catch me if you can*, the author portrays the adventurous life of the juvenile imposter who pretends to be a journalist, a copilot, a doctor, etc. After he has been arrested and escaped from prison, he starts his new life. He openly reveals his pretense through presupposition triggers.

e.g. “Excuse me, but I was referred to the stores department,” I said, acting confused. (p.g.33)

In the given utterance, the definite noun phrase “the stores department” refers to Pan Am’s stores department located in Hanger Fourteen at Kennedy Airport. Abagnale contacts to the switchboard girl and asks for more information about the store where he can get the Pan Am wings and the Pan Am emblem.

e.g. “Here’s my ID and here’s my FAA license.” (p.g.65)

The given utterance involves two existential presuppositions triggered by the possessive adjective “my”. These triggers refer the phony Pan Am ID card and the illicit FAA pilot’s license. Frank Abagnale is an imposter pretending to be a co-pilot at Pan Am Airline company. He creates a phony ID card and a fake pilot’s license. At the sheriff office, he shows all the fake identification documents to prove that he is a co-pilot to gain trust.

e.g. “I realize you’ll have to call my bank to verify that I have the money, but I’ll pay for the call.” (p.g.130)

The above utterance includes the factive presupposition trigger “realize”. Abagnale asks the bank manager that he wants to withdraw \$15,000 at the bank. It can be assumed that the money is the bank, but the confirmation is required to withdraw a large amount of money.

e.g. “I get up in front of thousands of people, and I know they’re listening to what I say.” (p.g.239)

This utterance has a factive presupposition because of the use of the verb “know”. Abagnale becomes a public figure, and he is delivering a speech in front of a large crowd. It is presupposed that he is aware that they are indeed listening to what he says.

e.g. “I know several stewardesses, too, but again they’re with other carriers.” (p.g.67)

In the utterance, the lexical presupposition is triggered by the word “again”. It is presupposed that the speaker has met the stewardesses before.

e.g. “If they decide to use any of your pictures, you’ll be paid again at your normal commercial rate for each picture selected.” (p.g.176)

This utterance has a lexical presupposition because of the word “again”. It is presupposed that the camera firm’s representative has been paid a certain amount of money after taking the pictures of the models; moreover, if his pictures are used for commercial purposes, he will receive extra charges.

e.g. “Where’s the Pan Am wings and the Pan Am emblem?” I asked. (p.g.32)

The given example utterance includes a structural presupposition. It is assumed that the speaker expects to see the Pan Am wings and emblem on something or someone.

e.g. “Pixie, how’d you like to go home tonight, by air?” I asked. (p.g.122)

The above utterance involves structural presupposition. The grammatical structure produces the fact that Pixie is going home tonight, and the new information is that she will travel by plane.

e.g. “If I didn’t love you so much, I wouldn’t tell you this at all, for I’ve never told anyone what I’m going to tell you.” (p.g.118)

The utterance contains counterfactual presupposition. It is presupposed that Abagnale has fallen in love with Rosaline; as he loves her deeply, he is determined to tell his secrets to her and admits his lies.

e.g. “If I did not do what I do today—if I had stayed a pizza cook, a grocery executive or a movie projectionist—I might very well be back in prison today,” Abagnale muses. (p.g.239)

This is a counterfactual presupposition because it implies a situation that is contradicted to his real condition. It is presupposed that the speaker did not choose the professions such as a pizza cook, a grocery executive or a movie projectionist; moreover, he has escaped from the prison and has a better life.

All in all, the ups and downs of the main character’s life can be identified through presupposition. The author frankly reveals the falsehoods through different types of presupposition: existential presupposition, factual presupposition, non-factual presupposition, lexical presupposition, structural presupposition and counterfactual presupposition.

Discussion

Five types of presuppositions can be found in the utterances of the main character. The use of presupposition helps the readers to get a better understanding about the main character’s identity changes: a journalist, a copilot, a doctor, a professor, a con man, a prisoner and a security consultant.

Table: Total number of different types of presuppositions found in the protagonist’s utterances

Types of Presupposition	Frequency	Percentage
Existential	228	85.07%
Factual	8	2.99%
Non-factual	0	0.00%
Lexical	6	2.24%
Structural	23	8.58%
Counterfactual	3	1.12%
Total	268	100.00%

The table shows the proportion of different kinds of presuppositions found in the main character's utterances. They depict the life of Abagnale, an impostor. The chart has six categories, ranging from existential presupposition to counterfactual presupposition. Existential presuppositions are the most prevalent type (85.07%). This type of presupposition found in the utterances are related to the existence or presence of something in the real world. In the novel *Catch me if you can*, the story is told in flashback, and he reveals how the fake ID cards, checks, license, etc. are created. The author mainly uses the definite article "the" and possessive adjectives "my" to repeat the specific facts mentioned in advance or to indicate his personal belongings. The percentage of factual presupposition is 2.99%. The use of factual presupposition is concerned with giving factual information or knowledge. Moreover, the total percentage of lexical presupposition is 2.24%. Lexical presupposition provides implied meaning of words or phrases. The remaining three types of presuppositions are non-factual (0%), structural (8.58%), and counterfactual (1.12%). The most frequently used presupposition (existential presupposition) shows that the author allows the readers know the main character's fake identities openly. The least frequent one (non-factive) indicates that the portrayal of the protagonist is not based on imagination but on the true facts. The author uses his real name and his life experiences in his novel, *Catch me if you can*. He describes the ups and downs of the protagonist's life and his complex personality through presupposition triggers.

Conclusion

In conclusion, language is used as a medium to express perspectives and to share information, values, feelings, etc. in societies. Through communication, messages are sent in both explicit and implicit ways. Pragmatic knowledge is in great demand to comprehend the implied meanings of competent speakers' linguistic clues. One of the major pragmatic tools is presupposition, an assumption shared by both speakers and listeners in a particular context. In this research paper, the theory of presupposition proposed by Yule (1996) is applied to analyse the utterances spoken by Frank Abagnale, the main character of the novel *Catch me if you can*. The deliberate falsehoods of the main character can be revealed through presupposition triggers. After analysing the data, five types of presuppositions are found. Out of six types, the author mainly uses existential presupposition but rarely uses three types of presupposition: non-factive, structural and counterfactual. In other words, this dominant presupposition type reflects the life of the young protagonist which is relevant to his real or personal experiences, rather than the depictions from falsehood or unrealistic facts. The writer uses different types of presupposition to reveal how the main character changes different roles. Moreover, he uses existential presupposition frequently to depict the young fraudster's fake professions, his learning experiences in prisons and his cognitive development. The portrayal of the main character's ups and downs of life becomes a good example for the new generations. He starts his new life and works as a security consultant. He uses his talents for the sake of community and becomes a millionaire. It is expected that the younger generations have proper views of lifelong learning, which is one of the essential factors to alleviate poverty and to enhance the living standards.

Future research could investigate how presuppositions are used in commercials to influence consumers' attitudes and buying behaviors. In addition, speeches, debates or interviews could be useful materials to find out the ideologies of the leaders and the politicians. Studying presupposition triggers in news programs, TV shows and travel documentaries could help the learners of English to enhance media literacy and cultural norms.

Acknowledgements

Firstly, I would like to express gratitude to Dr. Tint Tint, Rector, Mandalay University of Foreign Languages, who gives the opportunity to do this research paper.

Secondly, I am deeply indebted to Dr. Thi Thi Tun, Professor and Head of Department of English, University of Yangon; Dr. Kyi Chan Nyein, Professor and Head of Department of English, University of Distance Education (Yangon), and Dr. Mon Mon Wai, Professor and Head of Department of English, University of Mandalay. Their profound knowledge, insightful suggestions and dedication to the field of English studies have greatly enriched this work. I am immensely thankful to them for their constructive criticism and encouragement.

Thirdly, my thanks go to U Aung Htoo, Associate Professor and Head of Department of English, Mandalay University of Foreign Languages, for providing support to finish this research paper.

Last but not least, my sincere gratitude is dedicated to all my teachers, who educate and give me motivations to do the research paper, and my colleagues for their support.

References

- Aditya, Briant Nino. *A Pragmatic Analysis of Presupposition in Grenndy Tartakovsky's Hotel Transylvania*. Yogyakarta: Yogyakarta State University, 2014.
- Abagnale, Frank. *Catch Me if You Can*. New York: New York, 1980.
- Crystal, David, and Robert Henry Robins. "Language." *Encyclopedia Britannica*, September 15, 2024. <https://www.britannica.com/topic/language>.
- Leech, Geoffrey. *Semantics: The Study of Meaning*. 2nd ed. Great Britain, 1981.
- Levinson, Stephen C. *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1983.
- Saeed, John I. *Semantics*. 3rd ed. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 2009.
- Syahril, Anadya Syafitri. *A Presupposition Analysis of Sea Foam Short Story in The Jakarta Post on Monday, October 23rd, 2017*. Jakarta: State Islamic University of Syarif Hidayatullah, 2017.
- Thoyyibah, Luthfiyatun. "Presupposition Triggers: A Comparative Analysis between Oral News and Written Online News Discourse." *Journal of Applied Linguistics and Literacy* 1, no. 2 (2017): 10–23.
- Yule, George. *Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press, 1996.

Appendix

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
1	"I would appreciate it if you would take care of the necessary people, since I was so careless," I said, smiling.	1						
2	I only get paid once a month, and what with buying my school lunches, going to the games, dating and stuff, I don't have the dough to buy gas sometimes.	2						
3	Only I don't take the tires.	2						
4	You've still got the tires, and when my dad pays Mobil for them, you get your cut.	3						
5	You're ahead to start with, and when you do sell the tires, the whole \$160 goes into your pocket.	2			1			
6	'He never looks at my car.	1						
7	"Now, I don't know how this happened," I continued, trying to sound chagrined.		1					
8	Do you know where I can pick up a uniform here, a supplier or whatever, or borrow one, just till we work this trip?"		1					
9	" My name is Robert Black and I'm a co-pilot with Pan American, based in Los Angeles."	1						
10	" Where's the Pan Am wings and the Pan Am emblem?" I asked.	2				1		
11	"In L.A. the same people who supply our uniforms supply the emblems.	3						
12	"Excuse me, but I was referred to the stores department," I said, acting confused.	1						
13	I'm not with the company, and I have to make a delivery there."	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
14	My two-year-old took mine off my uniform last night and he won't, or can't, tell me what he did with them."	2						
15	"I'm a reporter for my high school newspaper, and I'd like to do a story on pilots' lives—you know, where they fly, how they're trained and that sort of stuff.	1						
16	"When do you hire people; I mean, at what age can a pilot go to work for an airline, say Pan Am?"					2		
17	"Would you have to help fly the plane?" I quizzed.	1						
18	"Yes, I think this is the card we want," I said. It was certainly the card I wanted.	1						
19	"Look, I'd like to get my license reduced down so I can carry it in my wallet, you know, like you would a diploma.	2						
20	"Well, an actual license is a certificate, but it's back at my home in L.A.," I said.	1						
21	"This is something my girl gave me as a gift.	1						
22	But I'll be based here for several months and I would like to have a wallet-sized copy of my license.	1						
23	Can you do it with this or will I have to send for the certificate?"	1						
24	"Oh, I just deadheaded in from Frisco on the first flight I could catch," I replied.	1						
25	"Would you drop me at the Plaza?" I requested as we walked through the lobby of the terminal.					1		
26	"I need to deadhead to Miami on your next flight, if you've got room," I said, producing my sham Pan Am ID.	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
27	"This is my eighth year," I said, and wished immediately I'd said six.	1						
28	"This is my first layover in Miami.	1						
29	Where do we lay over here?"					1		
30	Here's my ID and here's my FAA license.	2						
31	"I work for Pan Am, as you will learn when the offices open Monday morning," I said, affecting a calmly indignant attitude.	1						
32	I know several stewardesses, too, but again they're with other carriers."				1			
33	I understand, and I'm glad you guys are doing your job.		1					
34	My practice is in California, and I've taken a leave of absence for one year to audit some research projects at Emory and to make some investments."	1						
35	"Mr. Colter, I'd like to help you, but there's no way I could agree," I protested.					1		
36	"Well, if there's not that much difficulty involved, and if it won't take a lot of my time, I'll be happy to help you out," I agreed.	1						
37	"Now, specifically, what will be my duties?"	1						
38	" What's the first order of business tonight?"	1				1		
39	" What is wrong?" I asked, looking around desperately for one of my trusty interns.					1		
40	The company made a personnel cutback last month and I didn't have seniority.	1						
41	I'd have to see your transcript to believe that," I protested.	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
42	I'm visiting here, Doctor, and I see by the newspaper that you're looking for sociology instructors."	1						
43	"I'll have to send for both my transcript and the letters of recommendation, of course.	2						
44	" My name is Frank Williams and I'm vacationing here for a few days before reporting to Los Angeles.	1						
45	"I do, but they're all back in my room at home," I said.	1						
46	"Mrs. Waring, a Pan Am pilot cashed a check in your bank yesterday," I said.	1						
47	This is the FBI.	1						
48	I wanted to alert you that our agent will be there in about fifteen minutes.	1						
49	Do you have the check, or is there someone else he should contact?"	1						
50	"Mrs. Waring, I'm Bill Davis of the FBI.	1						
51	I believe my boss called you earlier?" I said.	1						
52	"This copy is your receipt.	1						
53	It will be in the custody of the U.S. Attorney.	2						
54	We certainly appreciate your , cooperation." I pocketed the damning original and left.	1						
55	"Why don't you preach to me about my sins?" I asked her in a bantering tone one day after picking her up at church.	1						
56	"Say, where can I get some writing paper and envelopes?					1		
57	If I didn't love you so much, I wouldn't tell you this at all, for I've never told anyone what I'm going						1	

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
	to tell you.							
58	My name is not Frank Williams.	1						
59	My name is Frank Abagnale.	1						
60	I'm a crook, Rosalie, an impostor and a check swindler, and I'm wanted by the police all over the country."	2						
61	When your parents learn about this, I want them to hear it from me.	1						
62	I like your style.	1						
63	What do you do when you design and print a check?"					1		
64	"Pixie, how'd you like to go home tonight, by air?" I asked.					1		
65	I'll say you're my sister.	1						
66	"I'm thinking of starting a little stationery store and job printing shop," I told a salesman.				1			
67	I've been advised that an I-Tek camera and a small offset press would probably meet my initial needs, and that good used equipment might prove just as feasible from an economic standpoint.	1						
68	"Would you cash this and give me \$50 in chips?" I'd ask, and promptly I'd be handed \$50 in markers and the balance in cash.					1		
69	But I want my checks and my monthly statements mailed to this address," I instructed the bank officer who handled the transaction, giving him my Lake-shore Drive address.	1						
70	"By the way, what's my balance, please?" I asked the teller.	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
71	"My name is Frank Adams, Adams Construction Company of New York.	1						
72	We'll be doing three construction projects here during the year and I want to transfer some funds here from my New York bank.	2						
73	"As far as my personal funds are concerned, yes," I said.	1						
74	"I'm not sure about the company funds as yet, and won't be until I look closer at the projects, but in any event we'll want to place a substantial amount here."	2						
75	"I didn't realize it was that simple."	1	1					
76	"May I use your adding machine, please?"	1						
77	I wrote some checks yesterday and didn't balance my checkbook and I'm not much on adding figures in my head."	2						
78	Well, I make my balance \$17,876.28, and I'm sure that's correct," I said.	1						
79	"I'll be staying there until I can find a suitable apartment or house to lease," I said.	1						
80	"That's kind of you, but I anticipated the delay," I said.	1						
81	"I have ample funds for my needs."	1						
82	"But I think I'd better speak to the bank manager."	1						
83	"My name's Frank Adams and I'm from Philadelphia and I've been looking around Miami for years for a suitable vacation home.	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
84	Well, today I found a fantastic deal, a floating house near Biscayne Bay, but the man wants cash and he wants a \$15,000 deposit by five o'clock today.	1						
85	"I'm wondering, could I write you a check on my bank in Philadelphia and you issue me a cashier's check, payable to cash, for \$15,000?"	1						
86	I realize you'll have to call my bank to verify that I have the money, but I'll pay for the call.	3	1					
87	It would mean I could spend half my time down here." I paused, a pleading look on my face.	1						
88	would like to verify the check, please."	1						
89	" My wife tells me we're keeping too much money in a checking account."	1						
90	I've already ascertained that's the waiting period enforced by savings and loan institutions for in-town checks.	1						
91	I hand him my passbook.	1						
92	"I'm sending my own check off tonight for deposit, and I can just run it through my bank.	2						
93	My supervisor in New York just called me.	1						
94	The thing is, Pete, I don't have my passport with me.	2						
95	I can't make it back to New York in time to get my passport and get to London on schedule.	1						
96	I took it from my wallet and handed it to her.	1						
97	"Listen, I'm going to leave a lot of my stuff here.	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
98	Have someone pack what I leave and store it in your office, and I'll pick it up in a couple of weeks, maybe sooner.	1						
99	But I thought she gave you my full name."	1						
100	"You know, I have some good connections in the Pan Am business office," I said casually during lunch.	1						
101	"I got a check here, and I think your company must have sent it to us by mistake."	1						
102	"Because I got a check here for \$1,900, sent from your New York office, and I don't have an invoice to match the payment notation," I replied.	2						
103	" Who's it signed by?"					1		
104	" What's the comptroller's name?" I asked.					1		
105	" What's the string of little numbers across the bottom read?" I pressed.					1		
106	"I talked to our business- office people," I said.	1						
107	I told them I thought you could do the job as well and at a substantial savings.	1						
108	The remitter should be Pan American World Airways, and make the check payable to Maurice Lavalier and Sons, Printers, if you will."	2						
109	"In fact, we're so delighted with your work that we may refer others to you."	1						
110	I'll pay whatever the call costs."	1						
111	"And you should never apologize for doing your job well." I meant it, too.	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
112	“When’s your next connecting flight to Miami?” I asked the ticket agent on duty, a man.					1		
113	Who’s got the next flight, National, American, who?” I inquired.					1		
114	“ My name is Frank, but it’s Frank Williams,” I said, and I was surprised that the calm, unflustered reply had issued from my throat.	1						
115	“I’m thirty years old, my name is Frank Williams and I fly for Pan Am, and I want to talk to my lawyer,” I shouted.	2						
116	“Listen, can I keep my ID card and pilot’s license?” I asked.	1						
117	“Well, I’ll tell you the truth,” I said cautiously.	1						
118	“Yeah, that is, the sergeant downstairs has it,” I said.	1						
119	“I’d give you the kiss except for that damned cigar!”	1						
120	“Well, the box is out of order, and the truck broke down, and I’ve got the bank’s station wagon out here and no goddamned hydraulic pulley, and I ain’t exactly Samson,” I said, grinning sheepishly.	2						
121	“I’d spring for the coffee, but I’ve got to get this little fortune to the bank.”	2						
122	“Listen, tell the Bean State Bank people they can get the majority of the loot from last night’s depository caper in the bathtub of Room 208, Rest Haven Motel,” I said and hung up.	2						
123	“I’m aware that you people send employment recruiting teams to various colleges and universities, and I wondered if you might possibly have our school on your	2	1					

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
	schedule this year?" I said.							
124	"Well, I don't know what was in the letter you received," I lied.	1						
125	"But I have been instructed by the flight supervisor to interview only juniors and seniors."	1						
126	"I say 'understanding' because I don't have the final say as to who will be hired and who will not.	1						
127	My job is just to select girls who I think would be most suitable as flight attendants and to make a recommendation in their behalf The personnel director has the authority to reject any or all of the candidates I offer.	5						
128	However, I can also say that you might be hired on my recommendation without your having to be interviewed by anyone else.	2						
129	But if you are selected as a future stewardess, it's our policy to give you some sort of assistance during your last year in school just so you won't be tempted to take some other job.	2						
130	"That's because you're all juniors and we want you to finish your education before joining Pan Am," I said.	1						
131	"I think I mentioned before that the company likes to assist approved stewardess candidates during their last year in school, and I've been authorized to make you eight girls an offer I think you'll find interesting.	2						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
132	"I have been informed that the company intends to hire a number of girls as summer interns for the coming year, and these girls will be sent to Europe in different groups to act as advertising representatives and public relations people.	1						
133	One, it will allow our ad people to use pictures of our own personnel, depicted in cities we serve, and secondly, we won't have to pull actual stewardesses off the flight line when a photo situation calls for an actual stewardess.	3						
134	"Now, if any or all of you would like to take part in the program this summer, I'm authorized to hire you.	1						
135	You'll be paid the same salary as a starting stewardess, and you'll dress as stewardesses, but you won't be stewardesses.	1						
136	We'll supply your uniforms.	1						
137	I'll also need your addresses so the company can keep in touch with you.	1						
138	I'm sure you'll have your letters of employment within a month.	1						
139	I've certainly enjoyed meeting you all, and I hope that if and when you become stewardesses, some of you will be assigned to my crew."	1						
140	"Buy all of it you can get your hands on," I said and walked off.	1						
141	"I'll probably make up my mind within a few weeks."	1						
142	I'll probably make up my mind within a few weeks."	1						
143	"Why don't we go back to my penthouse and have some breakfast?"	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
144	Instead of going to my place, why don't we go to your apartment, spend an hour or so there, and I'll give you \$1,000."	2						
145	"Look, you don't think I carry \$1,000 in my pocket, do you?" I said.	1						
146	I know the owners of this hotel.	1						
147	"Look, I've got eight stewardesses coming in at two P.M. today on a special assignment, and I need some transportation to get them to the hotel," I said.	1						
148	"I have the authority to discharge any one of you for misconduct or for goofing off, and I will send you home if I have to.	1						
149	Let's get one thing straight—I'm the boss and you will live by my instructions and follow the policies I outline.	2						
150	I think you'll find my rules eminently fair, and you should have no trouble following them, and therefore no trouble at all.	1						
151	"First off, you'll notice that each of you is identified as a stewardess on your ID card.	1						
152	As far as the personnel of the hotels where we'll be staying, and the photographers with whom we'll be working are concerned, you are stewardesses.	3						
153	But we will all travel as civilians, and that includes flying or driving, and I will tell you when you are to wear the uniforms.	1						
154	You're on a very desirable tour, duty that could cause some dissension and jealousy among our regular cadre of flight attendants,	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
	male and female.							
155	So if you do have occasion to mingle with regular flight crews, just say you're with our New York public relations office, on a special assignment, and answer as few questions about your actual status as possible.	2						
156	It's very difficult to cash a check in Europe, so when I give you your paycheck, if you'll just endorse it, I'll cash it at the local Pan Am office or at one of the banks or hotels with which we've made arrangements.	3						
157	"Now I know some of you are wondering why you can't just send your checks home to be deposited.	1						
158	There're two reasons.					1		
159	First, the checks will probably be issued on one of our foreign accounts.	2						
160	The company likes the checks to be cashed in Europe.	2						
161	Second is the exchange rate.	1						
162	If you cash a check yourself, it will be cashed at the current exchange rate and you'll usually end up losing money.	1						
163	"Okay, then, you're on your own for the rest of the day and the night.	3						
164	"I've got eight girls at the Royal Gardens, stewardesses, and what we need is some color and black and white shots suitable for advertisements and promotion brochures—you know, candid stuff of the girls at Piccadilly, some of them at the Thames bridges, that sort of thing," I said.	3				1		

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
165	Just give me an invoice for the amount.”	1						
166	“Well, chances are we’ll be long gone to another city—we’ve got a hectic schedule—so just send them to the public relations and advertising department of Pan Am in New York,” I said.	1						
167	If they decide to use any of your pictures, you’ll be paid again at your normal commercial rate for each picture selected.“	2			1	1		
168	“I’ll need your ID cards, too, and while I’m settling the bill, you’ll all have to stand in sight of the cashier,” I said.	2						
169	We don’t want other airlines to find out about this venture, because they’d most likely, with some justification, put the word out in the industry that Pan Am isn’t using real stewardesses in our travel ads or promotional brochures.	2						
170	Keep your uniforms, keep your ID cards and keep your check stubs [I’d always returned a check stub when I cashed a check],” I instructed them.	3						
171	“If the company wants the uniforms and IDs returned, you’ll be contacted.	1						
172	But I hope you’ll all end up as part of my crew again , for I’ve had a wonderful time with you this summer.”	1			1			
173	I’ve all the proper identification and you can call my bank for verification, but I don’t think that’ll be necessary. J. P. Cashman knows me, and he’ll verify the check.	3						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
174	Oh, yes, he mentioned that last week and it slipped my mind.	1						
175	“Doesn’t look like my day,” I said ruefully.	1						
176	“I needed the cash, too.	1						
177	I can give you the number of my bank in Junction.”	2						
178	I’m sleeping in my own shit.	1						
179	Where are we going, where are you taking me?” I asked, squinting in the late afternoon sunlight.					2		
180	“ What do they want?”					1		
181	“Yes, sir, if I had the chance,” I replied.	1						
182	“Look, I know what it usually takes to get out of here,” I told her.		1					
183	You’ll like my report.”	1						
184	“But we have to do these things by the book.	1						
185	That’s the way my boss wanted it done, and that’s the way it’ll be done.	1						
186	And I’d appreciate it if you people wouldn’t let on that I blew my own cover.	1						
187	I would leave it to the parole authorities’	1						
188	I was making good money, but there I was, five nights a week, sitting in this small room, with nothing to do, really, save to watch the same movie over and over again.	1			1			
189	“I have often felt since I was released from prison that if I directed this knowledge into the right channels, I think I could help certain people a great deal.	1						

Sr. No	Utterances stated by the main character	Existential Presupposition	Factive Presupposition	Non-factive Presupposition	Lexical Presupposition	Structural Presupposition	Counterfactual Presupposition	Total
190	“But I’d like to give a lecture to your employees for one hour after closing.	1						
191	If you think my lecture is worthless, you owe me nothing.	1						
192	If you think it is beneficial, you pay me \$50 and make a couple of calls to friends you have in other banks to tell them what you think about my talk and what I’m doing.”	1						
193	“ If I did not do what I do today— if I had stayed a pizza cook, a grocery executive or a movie projectionist—I might very well be back in prison today,” Abagnale muses.						2	
194	“What I do today, on the other hand, fulfills all my needs.	1						
195	I get up in front of thousands of people, and I know they’re listening to what I say.		1					
196	All the needs that made me a criminal are still there.	1						
Total number of each types of presupposition		228	8	0	6	23	3	268
Total number of Presupposition (%)		85.07%	2.99%	0.00%	2.24%	8.58%	1.12%	100.00%

A TRANSITIVITY ANALYSIS OF *THE STORY OF AN HOUR* BY KATE CHOPIN

Thet Lel¹

Abstract

This research deals with a transitivity analysis of *The Story of an Hour* written by an American feminist author Kate Chopin. The objectives of this research are to investigate the types of transitivity processes used in the story, and to examine how transitivity choices in the story reflect the ideology of the author. Dependent and independent clauses in the story were analysed by using Halliday's (2014) model of transitivity system. Moreover, the clauses were also sorted into agent and agentless clauses to determine the extent of agency given to human characters. The results of the transitivity analysis were then examined to detect the author's ideological influence on the portrayal of the characters, particularly the main character. The findings showed that mental and behavioural clauses are the most frequent clauses. The least frequent clauses were material clauses. Throughout the story, Chopin focused on portraying the change of flow of events in the consciousness of the main character by using mental and behavioural clauses, the use of agentless clauses, agent-like agent clauses, and inanimate agent clauses suggests that human characters were given limited agency. Notably, only about half of animate agent clauses had the main character, Louise Mallard, as the agent, implying that despite being the main character, she was given limited control over her actions and surroundings. This research proved that transitivity choices reflect the author's ideology and perspective.

Keywords: transitivity analysis, feminist stylistics, Kate Chopin, feminism

Introduction

The function of language is not limited to communication. Apart from using it as a tool of communication, language users can use it to transmit information and ideas either through spoken words or written words. For spoken words, unless they are in a planned or formal setting, people may express their thoughts and opinions more candidly. On the other hand, written language is more carefully chosen because most of the time, the author can edit or revise it. However, unlike other genres of written works, the author's belief and perspective are usually not expressed explicitly in literary works. Linguistic enquiry of literary language serves not only as a basis for literary interpretation but also as a tool to investigate the author's ideology because deliberately or inadvertently, literary texts are imbued with the ideology and worldview of the authors. As individuals' beliefs and experience of the world inevitably shape their language and vice versa, linguistic treatment of gender provides intriguing insights on how societal values shape language as well as how language shapes societal roles. Kate Chopin is best known for her stories which explore feminist themes and challenge traditional values and roles of women, particularly married women. Transitivity analysis of Chopin's short stories can reveal how her feminist ideology shapes her writing.

Feminist stylistics is the interface between feminism and stylistics and is aimed "to account for the way in which gender concerns are linguistically encoded in texts" (Burke 2014). According to Sara Mills (2005), the purpose of feminist stylistics is "not only to describe sexism in a text, but also to analyse the way that point of view, agency, metaphor, or transitivity are unexpectedly closely related to matters of gender, to discover whether women's writing practices can be described, and so on." It can be said that feminist stylistics highlights the use of language

¹ Department of English, University of Yangon

as a tool to express sexist views as well as to recover and revalue the women's marginalized voices.

In order to examine how language reflects a particular view of women, Mills (2005) proposed three levels of analysis: the level of the word, the level of the phrase/sentence, and the level of discourse. At the level of the word, Mills (2005) dealt with sexist use of individual words and recommended gender-free use of language. As feminism is not confined to sexist words, Mills (2005) also proposed to analyse language at the level of the phrase/sentence, particularly with "the way that phrases and sentences make sense in relation to their co-text, their context, the history of their usage and also the background knowledge which is needed for their making sense." Mills (2005) included analysis at the level of discourse to view the complete picture of the ideology expressed through textual patterns and structures. This research carries out a phrase/sentence level analysis, particularly transitivity analysis, of *The Story of an Hour* by Kate Chopin. The focus of this paper is to analyse transitivity choices in *The Story of an Hour*, and to study how the author perpetuates her ideology through the use of transitivity processes. Michael Halliday's (2014) transitivity system is used in order to determine the processes involved in the short story.

Theoretical Framework

Transitivity Choice and Feminist Stylistics

Transitivity analysis is a useful analytic model for literary texts as well as other types of discourse. Transitivity is related to the ideational function of language and transitivity choice reflects the speaker or the writer's mental image of the world and how he or she wishes to account for his or her internal and external experience. Mills (2005) included transitivity choices as one of the components of the analysis at the level of the phrase/sentence. The concept of transitivity system and transitivity analysis is indebted to Halliday (2014). Transitivity system deals with the representation of *who acts* and *who is acted upon*. It is this view of transitivity which is drawn upon to investigate how language and ideology are interrelated. Mills (2005) mentions that the systematic use of certain types of transitivity choice can help the readers distinguish between worldviews. In other words, transitivity choice provides a glimpse into the writer's experience of the world around them and how he or she wishes to encode it.

Transitivity System

One of the functions of language is to give an account of both inner and outer experience. The inner experience is the process of consciousness while the outer experience is the process of the external world (Halliday et al. 2014). According to Halliday et. al. (2014), the clause reflects on our experience of the endless variation and flow of events. It is the system of transitivity which "provides the lexicogrammatical resources for construing a quantum of change in the flow of events as a figure" (Halliday et al. 2014).

Transitivity system has six types of processes. The processes are –

1. material process
2. behavioural process
3. mental process
4. verbal process
5. relational process, and
6. existential process.

Halliday et. al. (2014) state that the English transitivity system has three main types of processes: material, mental and relational. Material process represents the outer aspect of experience and mental process the inner aspect. Relational process basically forms relations between one experience and another. Relational process can serve the purpose of either identifying or classifying. Other processes can be located at the boundaries of these three processes. Behavioural process, representing actions manifested by inner workings, lies on the borderline between material and mental processes. Verbal process lies on the borderline of mental and relational processes and can be understood as conveying ideas through speaking or saying. Lastly, existential process, concerned with existence, is located on the borderline between relational and material processes.

Material Process

Material process is the process of *doing* and *happening* and construes a change in the flow of events in the outer world. It includes physical and observable actions, activities, and events. A material clause can be probed by asking “What did (the subject) do?” or “What happened?” (Toolan 1998). In a material clause, at least one participant, the Actor, is involved. The Actor brings about a change in the course of event, leading to an outcome which is different from the initial stage of the event. The outcome may be extended to another participant, the Goal. The contrast between the role of the Actor and the Goal is illustrated in the following example.

My grandfather built this house.

My grandfather	built	this house.
Actor	Process	Goal

In addition to these two roles, there are a number of other participant roles: Scope, Recipient, Client, and Attribute.

Behavioural Process

Behavioural process is the process of physiological and psychological behaviour. It is the process of *doing* or *behaving*. Behavioural clauses are the least distinct processes as they have no clearly defined characteristics. A behavioural clause has one participant, the Behaver, which is typically a conscious being. If there is another participant the *behaviour* is directed at, that participant serves the role of the Phenomenon, like the Phenomenon of a mental clause. For example, in the following example, *She* is the behaver and *him* is the phenomenon whom the behaviour ‘smiling’ is directed at.

She smiles at him.

She	smiles at	him.
Behaver	Process	Phenomenon

Mental Process

Mental process is the process of *thinking*, *internal feeling* and *perceiving* (Toolan 1998). It is concerned with the experience of the world of our own consciousness and reflects the change in the flow of events in it. A mental clause is a clause of *sensing*. In mental processes, there is always one human or human-like participant, the Senser (Toolan 1998). There is also another

participant, the Phenomenon, which is felt, thought, wanted or perceived. The role of the Senser and the Phenomenon is distinguished in the following example.

The guests are pleased with the food.

The guests	are pleased with	the food.
Senser	Process	Phenomenon

Four different subtypes of sensing can be found in a mental clause: ‘perceptive’, ‘cognitive’, ‘desiderative’ and ‘emotive’, differing in terms of phenomenality, directionality, gradability, potentiality and ability to serve as metaphors of modality.

Verbal Process

Verbal process is the process of *communicating*. It communicates by expressing, reporting, saying, telling, etc. (Toolan 1998). It covers any kind of symbolic exchange of meaning. In a verbal clause, there is always one participant named the Sayer, typically human, that represents the role of the speaker. There can also be other participant functions: Receiver, Verbiage, and Target. The following example illustrates the roles involved in a verbal clause.

The teacher praised the student.

The teacher	praised	the student.
Sayer	Process	Target

Relational Process

Relational process is a process of *characterising* and *identifying*. English has six categories of relational clauses, formed by three main types of relation – ‘intensive’, ‘possessive’, and ‘circumstantial’, each of which has two distinct modes of being – ‘attributive’ and ‘identifying’. Participant roles include Carrier and Attribute and Identified and Identifier. The contrast between the two pairs of participants is illustrated in the following examples.

(1) *John is kind.*

John	is	kind.
Carrier	relational process	Attribute

(2) *John is the kindest kid in the class.*

John	is	the kindest kid in the class.
Identified	relational process	Identifier

Existential Process

Existential process is a process of *existing* or *happening*. An existential clause is usually introduced by *There*, indicating that someone or something exists or has happened. The word *There* is neither a participant nor a circumstance. Its purpose is to indicate the feature of existence. The participant in an existential process is called the Existent, referring to an entity or an event being indicated as existing or happening. The role of the Existent is illustrated in the following sentence.

There is a book.

There	is	a book.
	existential process	Existent

Historical Context of *The Story of an Hour*

The Story of an Hour is one of Kate Chopin's shortest and most widely read stories. The story was published at the time when the role of women in society was being questioned and fundamental rights for women were being advocated by first-wave feminism movements. First-wave feminism is a feminist movement that occurred throughout the nineteenth century and early twentieth century. As the world in the nineteenth century was rapidly changing due to the expansion of industrialisation, "a True Woman was expected to serve as the protectress of religion and civilized society" (Cruea 2005). Cruea (2005) mentioned that to become a True Woman, young girls were trained to be obedient and exhibit great self-control. A True Woman was assumed to be a pillar of moral strength and virtue, but at the same time, was also portrayed as frail and weak, prompting that she needed to be protected by a male family member. The role of women was clearly reflected in Mrs Sarah Ellis's immensely successful *Women of England* (1839), *The Mothers of England* (1842) and *The Daughters of England* (1943). She described women as 'relative creatures', implying that a woman's place in society can only be defined by their relation or connection to their parents, husbands and children (Gamble 2001).

Feminism was never a unified movement due to different political approaches taken by activists. Crucial movements of First-wave Feminism were 'The Women's Rights Movement' and 'Women's Suffrage Movement', which emphasised social, political and economic reform (Selden, Widdowson and Brooker 2015). One of the most significant figures of this period is Virginia Woolf. Woolf pointed out women's material disadvantages compared to men. Although she recognised that gender identity is socially constructed and therefore, can be challenged and transformed, she did not frankly confront the conflict between male and female sexuality, and was later criticized by Elaine Showalter for her 'elusive' style (Selden, Widdowson and Brooker 2015).

The story took place at a time when women were not able to enjoy even the most fundamental rights. Moreover, married women were expected to fulfill their domestic roles of a dutiful wife and a devoted mother. They had little control over property or finance. Some women who were not content in these roles sought greater autonomy over their own life, leading to the emergence of feminist movements advocating for women's rights.

Research Questions

This research aims to answer the following questions:

1. What types of processes are used in the short story *The Story of an Hour*?
2. How do transitivity choices in the story reflect ideology of the author?

Methodology

The material used for this research is the short story *The Story of an Hour* written by Kate Chopin, a prominent feminist writer of the 19th century. The story depicts the response of Louise Mallard when she heard the news of her husband's death in a railroad accident. Seemingly devastated by the news at first, as the story continues, Louise starts to become aware of her ecstasy

over liberation from her marriage. Initially, *The Story of an Hour* was rejected by *Century* and *Vogue* magazines on the ground that the story is immoral. Chopin's portrayal of self-assertion in the story received criticism because during that period, the ideal of femininity is a selfless wife and mother, dependent on her husband and devoted to her family. With the success of *Bayou Folk*, Chopin's collection of short stories, *Vogue* magazine agreed to publish *The Story of an Hour* in 1894.

For data analysis, the clauses from the story were divided into dependent and independent clauses. The clauses were then put into a table according to the type of process involved in the clause. Afterwards, to observe agency given to human characters in the story, each clause was categorised into agent and agentless. Agent clauses were further grouped as animate, inanimate, and agent-like. Human and other living things were identified as animate agents and non-living things were identified as inanimate agents. Body parts which act as agent were called agent-like. Clauses that give no agency to any kind of agent were put into agentless category. The collected data were then examined to see how the ideology of feminism is integrated in the short story, especially in the portrayal of the main character. Finally, the effect of transitivity choices made by the author on the expression of feminist ideas was discussed.

Findings

According to transitivity system proposed by Halliday et. al (2014), there are six types of processes, namely, material process, behavioural process, mental process, verbal process, relational process, and existential process. Transitivity analysis was conducted on 89 dependent and independent clauses in the short story *The Story of an Hour*. The following chart illustrates percentages of the types of processes found in the collected clauses from the story.

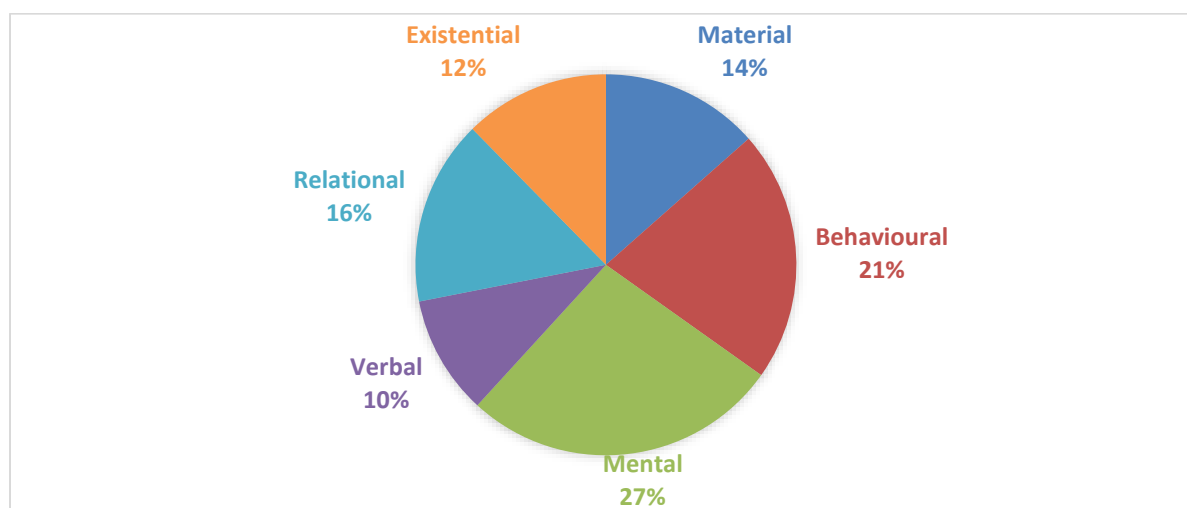

Figure 1. Percentages of the types of processes found in *The Story of an Hour*

All types of processes are used in the short story. The findings show that the use of mental process and behavioural process is significantly higher than the use of other types of processes. Out of 89 clauses, mental process makes up 27% (24 clauses) of the clauses, behavioural process 21% (19 clauses), relational process 16% (14 clauses), material process 14% (12 clauses), existential process 12% (11 clauses), and verbal process 10% (9 clauses).

To determine the extent of agency given to the characters, the collected clauses are then put into four different groups: animate agent, inanimate agent, agent-like, and agentless. The following chart illustrates percentages of each type of agency found in the story.

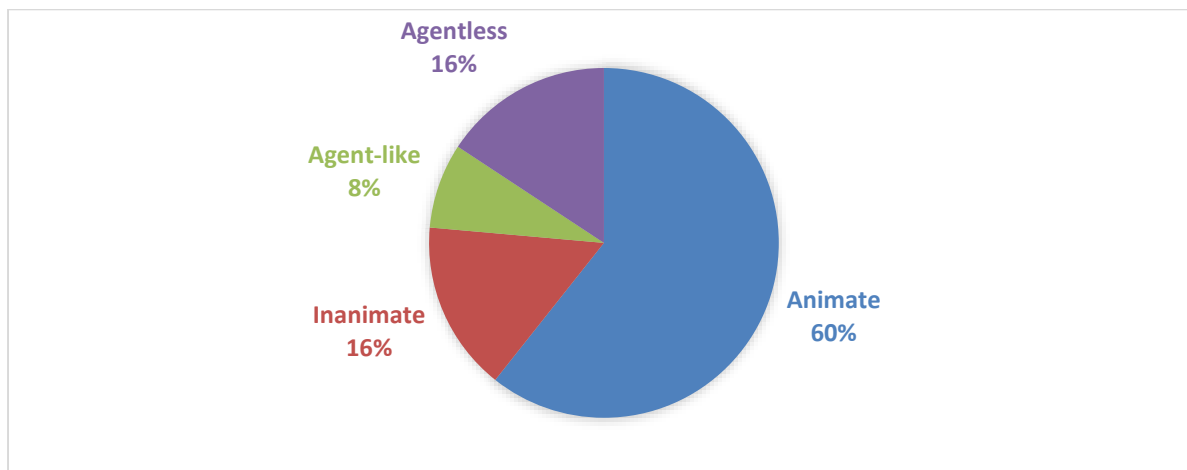

Figure 2. Percentages of agency found in *The Story of an Hour*

The data show that clauses with agent constitute 84% (75 clauses) of the collected clauses. Animate agent constitutes 60% (54 clauses), inanimate agent 16% (14 clauses), and agent-like agent 8% (7 clauses). Interestingly, the main character, Louise Mallard, is given agency in only 61% (33 clauses) of animate agent clauses. Out of 89 clauses, the remaining 16% (14 clauses) are agentless clauses. Although the number of agentless clauses is relatively fewer than clauses with agent, 16% is still a significant number.

To examine which processes give agency to whom, the data from Figure 1 and Figure 2 are compared in Table 1.

Table 1: Transitivity processes and agency given by each process

			Material	Behavioural	Mental	Verbal	Relational	Existential	Total
Agent	Animate	Louise Mallard	3	9	18	2	1	-	33
		Others	3	5	1	5	4	3	21
	Agent-like		1	4	-	-	2	-	7
	Inanimate		-	1	4	2	6	1	14
Agentless			5	-	1	-	1	7	14
Total			12	19	24	9	14	11	89

Comparison of the data reveals that agency of the main character is significantly higher in mental clauses, implying that most mental clauses are used to describe Louise Mallard's thoughts and perception. Despite the abundant use of mental clauses, Louise is given agency in only 2 verbal clauses while other characters have more agency in verbal clauses. It should also be noted that expressions such as *She said it over and over under her breath: "free, free, free!"*, and *"Free! Body and soul free!" she kept whispering.* were used in these 2 verbal clauses. This indicates the outburst of her emotions which comes out involuntarily. As for agent-like agents, it is mostly used in behavioural clauses. Using agent-like agents in behavioural clauses makes the

behaviour of the human character seem involuntary, diminishing the agency of the character. Inanimate agents are mostly used for relational clauses. A number of existential clauses are also used to introduce a character, to describe the setting and to indicate Louise Mallard's emotional turmoil.

Discussion

The findings of transitivity analysis indicate that mental process, constituting 27% of all clauses, is the most dominant process used by Chopin in *The Story of an Hour*. Mental clause is used to represent happenings in inner consciousness of human beings. In the story, Chopin uses mental process mainly to show a glimpse of inner turmoil of Louise Mallard. Instead of using the narrator's voice directly to describe what Louise Mallard's marriage was like, Chopin lets the readers infer that information from Louise's reaction.

The first mental clause used in the story is *She did not hear the story as many women have heard the same*, which represents Louise's perception. It should be pointed out that this clause is also the first clause which has her as animate agent, but it does not give her full agency because its purpose is to show how she perceived the news. This clause is immediately followed by a behavioural clause, *She wept at once, with sudden, wild abandonment, in her sister's arms*, and a sentence made up of a mental clause, *When the storm of grief had spent itself*, and a material clause, *she went away to her room alone*. Out of all possible alternatives to say that Louise went to her room after crying her heart out, Chopin chooses to use 'the storm of grief' as the agent, giving agency to emotion and not the person herself.

A significant number of mental clauses are used throughout the story but only two notable clusters of mental clauses are found. Chopin uses the first cluster of mental clauses to describe an unnamed powerful emotion Louise gradually notices when she is finally in solitude. The readers are already informed that *...there was a dull stare in her eyes whose gaze was fixed away off yonder on one of these patches of blue sky. It was not a glance of reflection but rather indicated a suspension of intelligent thought*, and are aware that she is occupied with some thoughts. The author first uses an existential clause, *There was something coming to her*, followed by a mental clause, *she was waiting for it, fearfully* to divulge an information about the magnitude of what is occurring in Louise's inner consciousness. This sentence is followed by a few more mental clauses such as *She did not know, But she felt it, creeping out of the sky, reaching toward her through the sounds, the scents, the color that filled the air, She was beginning to recognize this thing that was approaching to possess her, she was striving to beat it back with her will – as powerless as her two white slender hands would have been*. This powerful emotion remains unnamed not only to heighten suspense but also to convey Louise's fear to acknowledge it. Seeing Louise's inner struggle, it can be inferred that she is used to suppressing her true feelings and does not dare to acknowledge it, let alone express it.

Chopin uses the second cluster of mental clauses after Louise has realised and embraced the newfound freedom. To show Louise's perception and attitude towards her new identity, the author employs a number of mental clauses such as *She did not stop to ask if it were or were not a monstrous joy that held her, A clear and exalted perception enabled her to dismiss the suggestion as trivial, She knew that she would weep again when she saw the kind, tender hands folded in death; the face that had never looked save with love upon her, fixed and gray and dead, But she saw beyond that bitter moment a long procession of years to come that would belong to*

her absolutely. And she opened and spread her arms out to them in welcome. The second cluster of mental clauses expresses Louise's emotions as she embraces the freedom that will belong to her in the future. As usual, Chopin lets the readers infer what marriage means to Louise by using mental clauses to describe her enormous joy.

In addition to these two instances, Chopin uses more mental clauses such as *she was drinking in a very elixir of life through that open window* and *Her fancy was running riot along those days ahead of her* to show the exhilaration of freedom Louise is experiencing at that moment. It should also be noted that most of the mental clauses used in the story is associated with the portrayal of Louise's mental state when she is alone with her thoughts. Mental process is effectively used to highlight the turbulent changes in the main character's mental state.

The second most dominant process, constituting 21% of all clauses, is behavioural process. Notably, clusters of behavioural clauses are used to describe Louise's initial reaction to the news of her husband's death and her reaction after acknowledging the freedom her new identity as a widow brings to her and to indicate the control she has over herself, knowing that she finally possesses self-assertion. Behavioural process sits somewhere between the material and the mental processes (Gibbons and Whiteley 2018) as it represents physiological and psychological behaviours. In the story, behavioural clauses are usually used together with mental clauses and material clauses.

Chopin uses the first behavioural clause, *She wept at once, with sudden, wild abandonment, in her sister's arms*, after the mental clause, *She did not hear the story as many women have heard the same, with a paralyzed inability to accept its significance*, which gives Louise limited agency. Afterwards, she retreats into her room alone. *She sank into the chair in her room, pressed down by a physical exhaustion that haunted her body and seemed to reach into her soul.* The use of the behavioural clause *Into this she sank* allows readers to infer the intensity of her grief. Chopin makes use of a cluster of behavioural clauses to depict a woman mourning after being informed about the death of her husband. It is, in fact, the kind of reaction the readers expect to see.

However, the second cluster of behavioural clauses comes after an unexpected twist, Louise's verbalization of self-assertion. A cluster of mental clauses, *She was beginning to recognize this thing that was approaching to possess her, she was striving to beat it back with her will...*, *when she abandoned herself*, is used to hint an unknown powerful emotion approaching her and verbal process, *a little whispered word escaped her slightly parted lips, She said it over and over...*, is used to reveal it. The impact of Louise's realization of her newfound freedom is conveyed through a number of behavioural clauses such as *The vacant stare and the look of terror that had followed it went from her eyes, They stayed keen and bright, Her pulses beat fast, the coursing blood warmed and relaxed every inch of her body.* The use of behavioural clauses here is significant because the involuntary reaction of her body displays her raw and unfiltered emotion. By highlighting Louise's thrill to embrace her new identity, Chopin effectively highlights the contrast between a married woman and a widow.

Another cluster of behavioural clauses is used near the end of the story. These clauses are among the last clauses used by Chopin to give Louise Mallard agency. After realising what her husband's death means to her, Louise is daydreaming about her new life. However, because of her sister Josephine who keeps imploring her to come out, she *arose at length* to open the door. Two behavioural clauses, *she carried herself unwittingly like a goddess of Victory* and *she*

clasped her sister's waist, are used to show her behaviour. Chopin's choice of behavioural clauses for this part is important because unlike the beginning of the story where Louise does not have much control not only over her environment but also over her own mental state, these clauses show that she has finally gained control over herself.

Relational clauses, constituting 16% of all clauses, are also used significantly in the story. The purpose of relational process is to perform identifying and classifying functions (Gibbons & Whiteley, 2018). For identification purpose, Chopin uses predicated themes such as *It was her sister Josephine*, *It was he*, *It was only yesterday*, and *It was Brently Mallard*. By using predicated themes, the identified participants are more or less objectified, which has an impact on the agency given to the characters. Chopin also uses relational clauses to give 'attribute' to the main character. Chopin depicts the personality of Louise Mallard by using such clauses as *She was young, with a fair, calm face, whose lines bespoke repression and even a certain strength* and *It (the dull stare in her eyes) was not a glance of reflection, but rather indicated a suspension of intelligent thought*. It should be noted that out of 14 relational clauses, only 3 clauses are used to give attribute to Louise Mallard. The author seems to be more interested in portraying the character through her attitude towards the liberation from her marriage.

The fourth most dominant process, constituting 14% of all clauses, is material process which is used to describe observable occurrences and activities in the outer world. As the story is told through Louise Mallard's reaction and emotion, only 12 material clauses are used in the story, most of which are found at the end of the story. In most parts of the story, Louise barely has control over her emotion. However, after realising and accepting her concealed desire to be free, she finally rejoices in her freedom. Together with a cluster of behavioural clauses, Chopin uses material clauses such as *(she) opened the door to her sister's importunities, together they descended the stairs* to indicate Louise's control over her life.

Next, the fifth most dominant process, making up 12% of all clauses, is existential process which represents the existence of someone or something or occurrence of something. In the story, Chopin uses existential process to describe the setting and to indicate an emotion. The author uses clauses such as *There stood, facing the open window, a comfortable, roomy armchair, The delicious breath of rain was in the air, There were patches of blue sky showing here and there through the clouds that had met and piled one above the other in the west facing her window* to describe the setting. Together with existential clauses, mental clauses, representing Louise's perception, are also used to describe the setting. As a result, the readers can feel the absentmindedness of the main character. Moreover, the author also uses clauses like *there was a dull stare in her eyes, whose gaze was fixed away off yonder on one of those patches of blue sky* and *There was a feverish triumph in her eyes* to indicate Louise's emotion reflected in her eyes. By doing so, agency of Louise is effectively taken away because it implies that it is not her who is 'feeling' this emotion but the emotion that is 'occurring' to her.

Lastly, verbal process, constituting 10% of all clauses, is found to be the least used process in the story. However, the verbs chosen by Chopin provide insights into the main character's inner world. A powerful emotion Louise experiences is first hinted by using existential process, mental process, relational process and material process but the readers cannot put a name to it. Chopin chooses to use verbal clauses such as *a little whispered word escaped her slightly parted lips* and *She said it over and over under her breath: free, free, free!* to reveal the inner voice, effectively indicating the intensity of the character's emotion.

In order to fully understand how Chopin conveys her feminist ideology, agency given to (or taken away from) human characters should also be observed. The findings show that most clauses (60%) give agency to human characters. However, only 61% of animate agent clauses give agency to the main character, Louise Mallard. Despite being the main character, Louise is given agency in only a little over half of the animate agent clauses. On the other hand, agent-like clauses constitute 8% of the clauses used in the story. This implies that the author chooses to give limited agency to human characters.

From these data, it can be referred that although human characters are in control of what is happening around them or to them, they are not in complete control of the situation. It is especially true for Louise as the agency given to her is relatively insignificant than other 'agents'. She is, in fact, given control over herself only near the end of story, but even that power is taken abruptly and ultimately by death. Louise Mallard, despite being the main character of the story, is not given much agency when she interacts with other characters. An important thing to note is that even her identity is portrayed mainly through her relation to her husband. She is, in most part of the story, referred to as Mrs. Mallard. It is only when her sister, Josephine calls her name that Mrs. Mallard's name is revealed. Her maiden name is not even mentioned by the narrator. By diminishing her agency and weakening her identity, Chopin uses Louise Mallard to reflect the weakened identity of married women during her time.

Inanimate agent clauses make up 16% and agentless clauses make up 16% of the clauses. The number of clauses which does not have animate or agent-like agent is rather significant. The author's decision to take away agency from human characters indicates that human characters have limited control. Analysis of transitivity processes used in the story and the limited agency given to human characters provide interesting insights to the author's ideology concerning the life of married women.

Chopin does not explicitly describe what marriage life was like for Louise Mallard nor what makes her feel that she is finally free. It is only vaguely described that there was *powerful will bending hers in that blind persistence with which men and women believe they have a right to impose a private will upon a fellow-creature*. Louise Mallard's inability to control her emotion and her short-lived control over herself implies repression faced by married women in the nineteenth century.

To fully understand the constraints Louise Mallard is facing, it is important to consider the background information of what married women's life was like in the nineteenth century, the time the story was written in. William Thompson recognised that "even women whom society treated as fortunate and settled were privately suffering from unacknowledged needs and repressive treatment from men" in *Appeal of One-Half of the Human Race, Women, against the Pretensions of the Other Half, Men* (1825). Women of the nineteenth century were deprived of legal rights, such as the rights to vote, the rights to own real property, or the custody of children. Unmarried ladies had to depend on male family members, and were trained to fulfill domestic roles and to become good wives and mothers. Married women had little autonomy within marriage. Decisions were typically made by their husbands, and society also confined women to domestic spaces. They could not participate in public life, politics, and professions. As John Stuart Mill (1806-1873) argues, "society has traditionally oppressed women and treated them as slaves" (Gamble 2001).

Through the eyes and views of a character, an author's ideology can be detected to an extent. In *The Story of an Hour*, Chopin's view and perspective on married life can be traced through the analysis of transitivity choices made in the short story. Chopin's ideology concerning the life of married women is reflected through diction, portrayal of characters, and agency given to the main character. Transitivity analysis reveals that Chopin intends to portray Louise Mallard as passive to her marriage and her husband's will and as longing for freedom from her marriage.

Conclusion

Transitivity analysis of *The Story of an Hour* by Kate Chopin proves that language can reveal the ideology of the writer. According to Halliday's (2014) system of transitivity, there are six types of processes: material, behavioural, mental, verbal, relational, and existential. Dependent and independent clauses in the short story are analysed and categorised based on these processes. The analysis of the clauses indicates that the author mainly focuses on the change of events in the main character's inner world of consciousness and its reflection and manifestation in her behaviour. Agency of the main character is also diminished in her interaction with other characters and is given back to her only when she is alone, dealing with her inner consciousness. The life of married women is not explicitly portrayed in the story, but from the response of Louise Mallard towards his husband's sudden death, and her initial struggle to restrain the joy she is feeling indicates that the main character is confined in her marriage and has always been seeking to be liberated from it. Moreover, she seems to be used to suppressing her true emotions which are against the values of an ideal woman. Louise Mallard's behaviour, reaction to her husband's death, and her emotional outburst reflect not only the constraint on married women's life but also the ideology of the author herself.

This study hopes to draw attention to the feminist ideology expressed in literary texts based on the study of ideational function. Additionally, analysis of textual and interpersonal choices can reveal whether the character is in a passive circumstance or in control of his or her environment.

Acknowledgements

Firstly, I would like to express my gratitude towards Professor Dr. Tin Maung Tun, Rector, University of Yangon, Professor Dr. Thidar Aye, Professor Dr. Khin Chit Chit, Professor, Dr. Cho Cho, Pro-rectors of University of Yangon for their kind permission and encouragement to conduct this study. Secondly, I would like to express my heartfelt thanks to Professor Dr. Thi Thi Tun, Head of Department of English, University of Yangon, for her guidance. I would also like to express my sincere thanks to Dr. Su Khine Oo, Professor of Department of English, University of Yangon, for her suggestions. Next, my special thanks go to my friends and colleagues who helped me to complete this research. Lastly, I would like to express my appreciation to my family who encouraged and supported me to complete this research.

References

- Burke, Michael. 2014. *The Routledge Handbook of Stylistics*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Cruea, Susan M... 2005. "Changing Ideals of Womanhood During the Nineteenth-Century Woman Movement." *University Writing Program Faculty Publications*, 187-204.
- Gamble, Sarah. 2001. *The Routledge Companion to Feminism and Post feminism*. London: Routledge.
- Gibbons, Alison, and Sara Whiteley. 2018. *Contemporary Stylistics: Language, Cognition, Interpretation*. Edinburgh University Press.
- Halliday, Michael Alexander Kirkwood. 1985. *An Introduction to Functional Grammar*. 1st edition. London: E. Arnold.
- Halliday, Michael Alexander Kirkwood, and Christian Matthias Ingemar Martin Matthiessen. 2014. *Halliday's Introduction to Functional Grammar*. Fourth Edition. London: Routledge.
- Mills, Sara. 2005. *Feminist Stylistics*. London and New York: Routledge, Taylor & Francis.
- Selden, Raman, Peter Widdowson, and Peter Brooker. 2015. *A Reader's Guide to Contemporary Literary Theory*. 5th Edition. London: Routledge.
- Toolan, Michael. 1998. *Language in Literature: An Introduction to Stylistics*. 1st Edition. London: Routledge.

EXPLORING MOVES IN THE SHORT STORY *HILLS LIKE WHITE ELEPHANTS* BY HEMINGWAY

Cho Cho Myo Aung¹

Abstract

Conversations can simply be described as the medium for delivering messages in which information is exchanged by two or more speakers in different situations. However, they appear to have a well-structured process which follows specific norms. This paper aims to investigate how Moves in dialogues are structured in *Hills Like White Elephants*, a short story written by Hemingway. As regards to conversation analysis for the story, a framework proposed by Burton (1980) is used as a model of the research. The utterances of the characters are categorised in order to find out the underlying structures. This paper reveals the awareness of the subtle yet impactful elements shaping the dynamics of dialogue in the selected short story. The findings show that 5 out of 7 types of Moves are used in 99 utterances, exposing the motives of the main characters in the conversation. The exploration contributes a better comprehension of Moves found in casual, fictional conversation.

Keywords: dialogue, Move, acts, conversation analysis, short story

Introduction

Undoubtedly, literary lens have been used to provide new insights into literary studies in which they offer prosperous yet subjective views for literary analysis. However, application of linguistic techniques to the study of literature emerges as scientific interplay between linguistic description and literary interpretation. Although fictional dialogue has been regarded as a 'tidied-up' talk which differs from casual conversation in many ways, it is governed by certain functional and structural rules. Stylistic approaches pave the way to a focus on the mechanism and forms of organization underlying conversational interaction. Among various approaches to examine spoken discourse, Coulthard (2002) designed an influential model based on the teacher-pupil interaction framework (IRF) in classroom situations. However, Burton (1980) modified and reconceptualised the framework to be applicable to any casual conversation. Conversation analysis provides a tool to explore conversation not as a series of isolated utterances, but as a system in which Moves and exchanges are governed.

In the structure of conversation, Moves are the smallest units of communication that accomplish a specific task such as making a request, using the Move of asking a question or making a statement, depending on the context. Identifying the Moves of speakers helps to reveal their communicative strategies, goals and underlying assumptions.

The present paper seeks to make an exploration of Moves in fictional conversation by applying descriptive model of Burton (1980). Hemingway's short story *Hills Like White Elephants* is chosen since it is essentially a two-party communicative exchange which takes place between a man and a girl. The man tries to persuade the girl to have an operation while the girl insistently opposes the idea by talking about the scenery. However, their conversation gives cues to the readers that there is discomfort, which is not mentioned explicitly till the end of the story. The main message of the story has to be inferred through their dialogues. The focus of this paper is to explore the subtleties of the characters' utterances in the selected short story.

¹ Department of English, University of Yangon

Theoretical Framework

To develop an interactive dialogue, there are certain elements which navigate the speech to be smoothly delivered between the interlocutors. Burton (1980) restricted the original IRF framework keeping the hierarchy intact with some alterations and additions. She stated that the greatest difference between classroom data and everyday talk is that there is a wide range of verbal activities to anyone answering an opening. On the other hand, fictional dialogue is not merely the talk between characters but functions as a narrative mode through which readers try to comprehend the communication. The framework of Burton (1980) includes *Interaction*, *Transaction*, *Exchange*, *Move* and *Act*. In a spoken discourse, *Exchange* and *Move* are considered interesting ranks because the structure of exchange depends on what types of *Move* are used and how they are interrelated to each other. Fictional dialogue serves as a character to character conversation within a literary text. According to Burton (1980), *Move* is regarded as the smallest unit at which the most analytical problems centre on.

Burton (1980) proposed two types of *Exchanges*: *Explicit Boundary Exchanges* and *Conversational Exchanges*. *Explicit Boundary Exchanges* are optional ones which are normally found at the openings of *Transactions*. They are made up of a *Frame* or a *Focus*, or a *Frame* and a *Focus* together. They must be supported by another speaker. *Conversational Exchanges* begin with an initiation which may be either an *Opening*, a *Re-Opening* or a *Challenging Move*. They may be followed by a *Bound-Opening* which may itself be *Supported* one or several times, after which *Bound-Openings* may recur together with recursive *Supports*.

Moves, the second last rank in Burton's (1980) model, are recognized into seven types of *Move*: *Framing*, *Focusing*, *Opening*, *Supporting*, *Challenging*, *Bound-opening*, and *Reopening*.

(1) Framing and Focusing Moves

They perform as explicit markers of transaction boundaries and involve *Acts*. *Acts* function as attention-getting, pre-topic items. *Frames* are made up of a head which is either a *Marker* or a *Summons*, and silent stress as a qualifier. *Focuses* comprise an optional signal; followed by an optional pre-head (*Starter*), a compulsory head (*Metastatement* or *Conclusion*) and an optional post-head (*Comment*).

(2) Opening Moves

They can be *Transaction-initial* in which *Frames* and *Focuses* are not involved. They are understood as *Informatives*, *Elicitations* or *Directives* which have no anaphoric reference to the immediately preceding utterance of a *Transaction*. They are known as topic-carrying items and are recognizably new in terms of the immediately preceding talk. When they do not act as *Transaction-initial*, they directly follow after *Frame* and/ or *Focus*. In such situation, they are used to attract the attention of the co-participants to announce that a new topic will be coming.

(3) Supporting Moves

These *Moves* occur after all the other types of *Move*. A *Supporting Move* may follow another *Supporting Move*. It includes items that concur with the initiatory *Moves* they are *Supporting*. In casual conversation, speakers use *Supporting Move* to support a previous piece of text, not a previous speaker.

(4) Challenging Moves

They function to hold up the progress of the topic or topic-introduction in some way. They can occur after any other Move. Different kinds of Challenging Move can be found: the idea of Discourse Framework, the idea of discourse-topic steps, presented in Keenan and Schieffelin (1976, cited in Burton, 1980) and an expansion of the necessary preconditions for interpreting any utterance as a request for action, as suggested by Labov (1970, cited in Burton, 1980).

The first type of Challenging Move which is based on the Discourse Framework is a simple kind of Challenging Move. It can occur by withholding an expected or appropriate reciprocal Act. Therefore, the absence of a Reply after an Elicitation can be seen as a Challenge. In the same way, a Challenging Move can be produced by providing an unexpected and inappropriate Act where the expectation has been made. This type of Challenge may elicit the opening of a new Transaction.

The Second type of Challenging Move has to follow one of the four steps proposed by Keenan and Schieffelin (1976, cited in Burton, 1980).

- (1) He may refuse to give his attention.
- (2) He may ask for a repetition of the utterance.
- (3) He may ask for clarification of information about the identification of objects, persons, ideas in the discourse topic.
- (4) He may ask for more information concerning the semantic relations that obtain between the referents in the discourse topic.

Labov (1970, cited in Burton, 1980) suggested four preconditions for the third type of Challenging Move. His rule offered a general rule for interpreting any utterance as a request for action – a Directive. If A requests B to perform an action X at a time T, A's utterance will be interpreted as a valid command only if the following preconditions control: B believes that

- (1) X should be done for a purpose Y.
- (2) B has the ability to do X.
- (3) B has the obligation to do X.
- (4) A has the right to tell B to do X.

Burton (1980) added more preconditions to the former for hearing any utterance as either a valid Informative or a valid Elicitation. If A informs B of an item of information P, A's utterance will be heard as a valid Informative only if the following preconditions hold: B believes that A believes that

- (5) A is in a position to inform B of P.
- (6) P is a reasonable piece of information.
- (7) B does not already know P.
- (8) B is interested in P.
- (9) B is not offended/insulted by P.

If A asks B for a linguistic response from B concerning a question M, it will be heard as a valid Elicitation only if the following preconditions hold: A believes that B believes that

- (10) B hears M as a sensible question.
- (11) A does not know M.
- (12) It is the case that B might know M.
- (13) It is the case that A can be told M.
- (14) It is the case that B has no objection to telling M to A.

During a conversation, challenging Move performs as a disturbance to the progress of the topic. However, certain conditions need to be considered for specific utterance in identifying Challenging Move.

(5) Bound-opening Moves

They can be seen after a preceding Opening, Bound-opening or Re-opening Move has been Supported. They enlarge the Discourse Framework by extending the ideational-textual aspect of the original Opening Move, employing various types of Informative and Comment Acts.

(6) Re-opening Moves

These Moves occur after a preceding Opening, Bound-opening or Re-opening has been Challenged. They reinstate the topic that the Challenge either diverted or delayed. They are made up of optional Pre-faces, as pre-heads, with compulsory Informs/Comments as heads.

To categorize the Acts, Burton tried to use the rank from the bottommost rank upwards, i.e. considering Acts first then Moves. The original model listed by Sinclair and Coulthard (1975, cited in Burton, 1980) was restricted to twenty-two Acts in which Burton (1980) made some alterations and additions because some Acts used for the classroom were not appropriate for natural conversation.

1. Marker (m) is realized by a closed class of items such as 'well', 'OK', 'Alright'. There are other expressive particles like (Kaw, Blimey) whose function is to mark boundaries in the discourse, and to indicate that the producer of the item has a topic to introduce.
2. Summons (sum) has the same function as that of a Marker and are realized by a closed set of verbal and non-verbal items: the use of the name of another participant, or mechanical devices like doorbells, telephone bells, etc.
3. Silent stress (^) is realized by a pause to highlight a marker or summons as the head of a boundary change.
4. Starter (s) is realized by a statement, question, command or moodless item. It provides information in order to make an appropriate response to the Initiation.
5. Metastatement (ms) functions to make clear the structure of the immediately following discourse. It also indicates the speaker's wish for an extended turn.
6. Conclusion (con) makes clear the structure of the immediately preceding discourse and is realized by anaphoric statements.

7. Informative (i) is realized by statements that provide information.
8. Elicitation (el) is realized by questions requesting certain linguistic responses.
9. Directive (d) is contrary to elicitation. It involves requesting non-linguistic responses, and is verbalized by commands.
10. Accusation (accn) functions to request an apology or a surrogate excuse.
11. Comment (com) is made up of a statement, question, command, or moodless item. It functions to expand, justify, provide additional information to a preceding Informative or Comment.
12. Accept (acct) is realized by indicating that the speaker has heard and understood the previous utterance and is compliant.
13. Acknowledge (ack) can be realized by 'yes', 'ok', 'uhah' to show that the speaker has heard and understood the previous utterance. Its function is to show that an Informative has been understood, and its significance appreciated.
14. Reply (rep) can be realized by a statement, question, moodless items and non-verbal surrogates such as nods. Its function is to provide a linguistic response appropriate to a preceding elicitation.
15. React (rea) involves a non- linguistic response to a preceding directive.
16. Excuse (ex) provides a formulaic apology or an excuse in response to a preceding accusation.
17. Preface (pr) is realized by combinations of placement markers, self-referential meta-terms, or meta – references to preceding talk in order to reinstate a diverted topic.
18. Prompt (p) reinforces a preceding directive or elicitation through a closed class of items like: 'Go on', 'What are you waiting for?', and 'Hurry up'.
19. Evaluate (ev) comments on the appropriateness of a preceding utterance in statements, questions, commands, or moodless items.

The analysis of discourse Moves in literary works, particularly within the literary analysis of short stories, has been a subject of growing interest among scholars exploring the subtleties of characters' communication and narrative construction. Examining how characters interact and convey meaning through dialogue provides a unique entry point into finding out the underlying themes and tensions within a narrative. Several studies in the field of discourse analysis and linguistic criticism have paved the way for a deeper exploration of this intersection.

Ernest Miller Hemingway (1899-1961) is famous for creating dialogues with a distinctive feature called "Iceberg Principle". Scholars have explored various aspects of his narrative technique, often focusing on the minimalist style and understated communication prevalent in his stories. Moreover, dialogues from his works are studied from different perspectives such as speech act, Move, fictional conversation, politeness, etc. By adopting the framework of (D. Burton 1980) for Move analysis, this paper seeks to contribute to this evolving field of study, offering a focused examination of the conversational dynamics in *Hills Like White Elephants*.

Synopsis of the short story

The story *Hills Like White Elephants* reveals the dilemma mainly through the conversation between a man and a girl called Jig whose detailed information is limited. The story is set in Spain. The man and Jig are at a train station where they converse upon a disagreeable topic of having an operation or keeping the pregnancy while waiting for the train. As the train arrives and the characters continue their journey, readers never know what final decision they have made on the topic. The story makes room for the readers to speculate the final decision that the characters made on the disagreeable topic.

Research Questions

This paper aims to answer the following questions:

- (1) What types of Moves are used in the utterances by the main characters in the short story *Hills Like White Elephants*?
- (2) Which Moves are used mostly by each character?
- (3) How does the use of Moves in the conversation shape the sequence of Moves?

Methodology

The material used for this paper is a short story of Hemingway *Hills Like White Elephants* which was from the short story collection “Men Without Women”, published in 1927. The story describes an American man and a girl who are discussing what to do with the girl’s pregnancy. To explore the underlying Moves in the dialogue, the model of Burton (1980) for Move analysis is used focusing on the level of Moves and Acts in the conversation of the two characters. All the utterances by the characters will be categorised and listed along with the underlying use of Acts. The conversation depicts the proposition of the girl implying that she wants to keep the baby and the persuasion of the man to have an abortion while trying to hide his true intention at the same time. The researcher will explore the types of Moves used by each character and examine how the two proposing ideas are directed in the conversation by means of Acts.

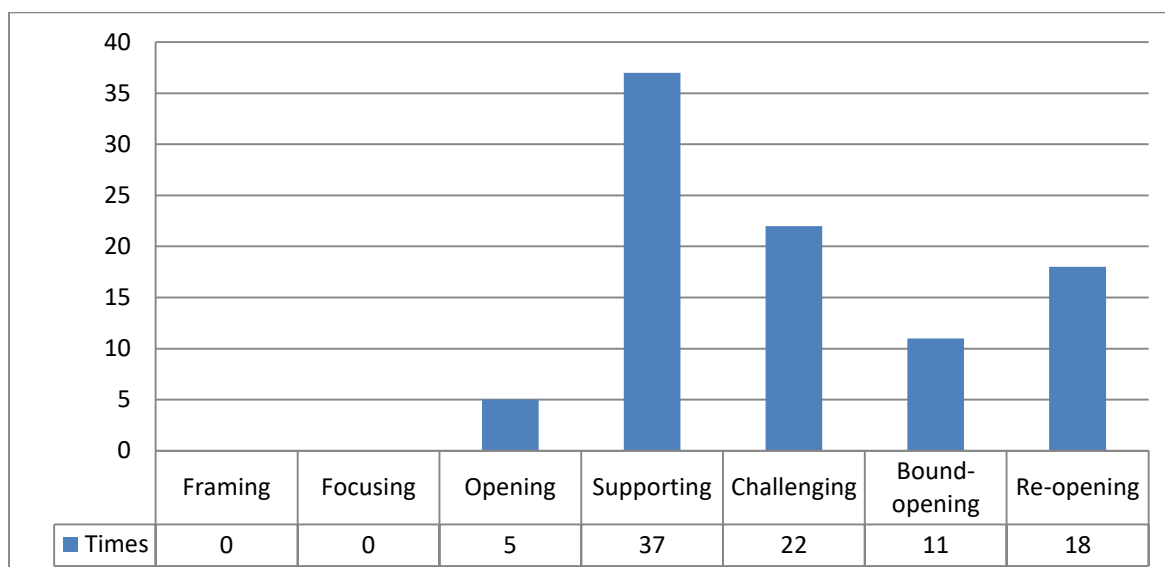
Findings

Based on the categorization of Moves and Acts proposed by Burton (1980), Table 1 and Table 2 show Moves and Acts which are found in the conversation of the story. According to the data shown in the Table 1, the total number of utterances between the man and the girl are 93 in which 4 Opening Moves, 37 Supporting Moves, 22 Challenging Moves, 11 Bound-opening Moves and 18 Re-opening Moves are found. According to the rank of the spoken discourse, exchanges in this short story are conversational exchanges. Therefore, framing and focusing Moves are not found. According to Burton’s (1980) reconceptualised Acts, 9 out of 19 Acts, namely Acknowledge, Accept, Accuse, Excuse, Directive, Elicit, Informative, React and Reply, are frequently found in the utterances of the story.

In the story, the number of the utterances of the characters is nearly the same, 48 utterances by Jig and 45 utterances by the man. In Table 2, types of Moves used by each character are compared in order to explore the motive of the characters’ utterances because the reason of choosing certain Moves is conveyed by the choice of constituent Acts. In the utterances of the man, 1 Opening Move, 25 Supporting Moves, 6 Challenging Moves, 5 Bound-opening Moves and 8 Re-opening Moves are used. Jig uses 4 Opening Moves, 12 Supporting Moves, 16

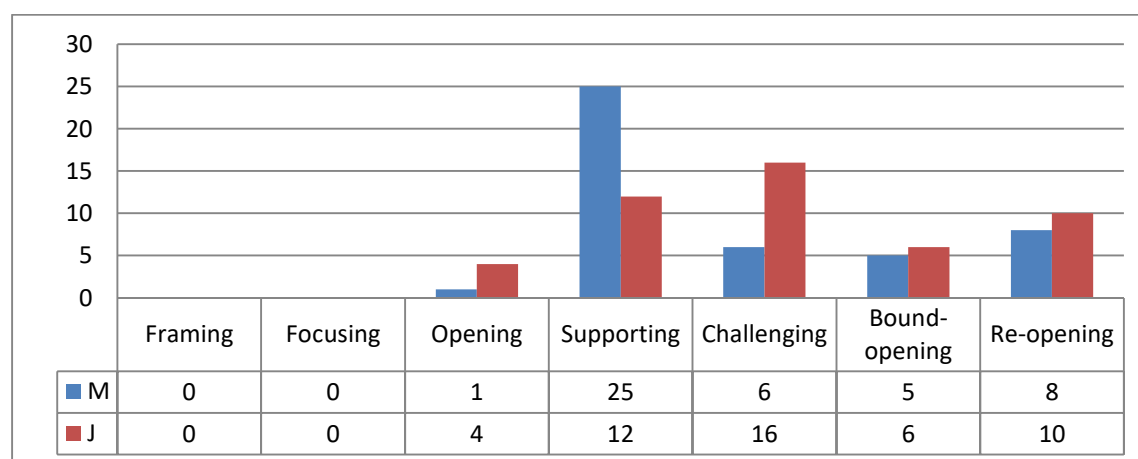
Challenging Moves, 6 Bound-opening Moves and 10 Re-opening Moves are found. Throughout the story, Supporting Move is significantly used and the Opening Move used by the man is least frequently found. For Jig, it is found that she mostly uses Challenging Moves and Opening Moves is least frequently used.

Table 1: Moves found in the utterances in the story

The reason of choosing certain Moves is conveyed by the choice of constituent Acts. According to the reconceptualised Acts by Burton (1980), 9 out of 19 Acts, namely Acknowledge, Accept, Accuse-Excuse, Directive, Elicit, Informative, React and Reply, are frequently found in the utterances of the story. To discuss the traits of characters, the use of Moves by the two characters is compared and the data is shown in Table 2. The analysis using the model of Burton (1980) can be found in the Appendix.

Table 2: Moves found in the utterances of the man and the girl in the story

Discussion

Through the use of Moves and Acts, the unuttered conflict between the two characters is highlighted, but not resolved. In the story, girl uses Opening, Bound-opening and Re-opening Moves more than the man to initiate her talk which leads the right way for her intention, not wanting to lose her baby. She never tells explicitly that she wants to keep the baby.

Unfortunately, her initiations are ignored by the man. She uses Supporting Moves just to agree with the man. The topic that the girl wants to propose is never close enough to discuss.

In the utterances of the girl, Challenging Move is mostly found compared to other types of Moves. She wants to confirm if he really cares about her. Unlike the man, she cannot completely cut off the conversation. The man continuously urges the girl to undergo the operation. Instead of giving appropriate replies or reacts, she uses more Challenging Moves than the other Moves. By rejecting to respond the man's initiation twice, she challenges the man with the Act of reacts. When the man repeatedly states the topic, the girl's utterances reflect her worries about their relationship. The underlying Acts, elicit and accuse, are mostly used in the Challenging Moves, to achieve her goal, i.e. having a stable relationship.

It is found out that the man mostly uses Supporting Moves in his utterances. The underlying Acts of the Supporting Moves are used to show acknowledgement, to reply, to comment and to conclude the initiated Move. These Acts reinforce the use of Supporting Move and reveal that the man tries to discontinue the talk by simply agreeing or accepting whatever the girl says. Moreover, he uses Supporting Moves when he simply wants to inform the girl that he acknowledges what she says, but does not directly answer the questions. He wants to avoid the Challenging Moves of the girl.

The man repeatedly tells the girl to follow her own desire as if he cares a lot about her. But he implicitly forces the girl to have abortion. This shows in the man's replies of the challenging Moves of the girl, that the Supporting Moves he uses are composed mainly of excuses. Acts of excusing are used frequently to assure that he and his love for the girl will always be the same, and to urge the girl to undergo the operation. Unlike the man, the girl cannot make the man stop discussing the topic. She only requests the man to stop talking but the man doesn't give up. Finally she has to threaten the man, "I'll scream." to stop talking, which is regarded as Supporting Move.

The author makes the characters speak instead of narrating and it is the dialogue that reveals the dilemma between the characters. In the story, the conversation between the man and the girl never reveals the topic 'abortion' explicitly. Throughout the story, before the man starts the certain topic, it is the girl who initiates the conversation and the man tries to avoid the topic by abruptly changing the topic or giving order to stop. However, she doesn't start the conversation explicitly. When the man withholds the talk, she never disagrees but waits for another time to initiate the talk again. When the man picks up the implicit topic, it is the girl's turn to run away from the topic. At first, the girl seems to lead the conversation well, signaling the man to engage in the discussion of having the baby but the man drops the topic indirectly.

When the man tries to persuade the girl to have an operation, she cannot drop the topic like the man does. It is the man who holds the domineering position. The man does not explicitly order the girl to have an abortion and pretends to be a lover who cares a lot. However, the repetition of operation makes the readers suspicious about him. Moreover, the conversation gives a hint of power relations between the two characters as in cutting down the topic, ordering drinks and persuading the listener to follow.

In the early stage of the conversation, the girl uses Opening Moves and Framing Moves to direct her topic while the man uses more Supporting Moves than the others to discourage the topic. Later the man uses Re-opening Moves to bring up the previous topic that has been put on

hold and Supporting Moves to persuade the girl while she uses more Challenging Moves to confirm her doubts about the relationship with the man. Throughout the story, the man uses Supporting Moves more than the other types of Moves. The difference between the characters is that when the girl initiates the conversation, he uses Supporting Moves to drop the subject and when he initiates the topic, he uses them to persuade the girl to undergo The Operation.

Conclusion

Exploring the Moves used in the short story *Hills Like White Elephants* unveils how Hemingway employs dialogue to shed light on nuanced emotions and unspoken conflicts. The chosen theoretical framework reveals the Moves within the conversation, offering a rich perspective on the intricacies of communication. This exploration not only enhances our comprehension of Hemingway's narrative technique but also contributes to a broader understanding of conversational dynamics in literature. *Hills Like White Elephants* stands as a testament to the power of dialogue in conveying complex themes and inviting readers to engage in a profound exploration of the human condition.

Acknowledgements

Firstly, I would like to express my gratitude towards Professor Dr. Tin Maung Tun, Rector, University of Yangon, Professor Dr. Thidar Aye, Professor Dr. Khin Chit Chit, Professor, Dr. Cho Cho, Pro-rectors of University of Yangon for their kind permission and encouragement to do this study. Secondly, I would like to express my heartfelt thanks to Professor Dr. Thi Thi Tun, Head of Department of English, University of Yangon, for her guidance. I would also like to express my sincere thanks to Dr. Su Khine Oo, Professor of Department of English, University of Yangon, for her suggestions. Then I would like to express my sincere thanks to teachers from English Department for their encouragement and suggestions. Finally, I would like to express my sincere appreciation to my family and all those who helped me to complete this research.

References

- Burton, Deidre. "Analysing Spoken Discourse." In *Studies in Discourse Analysis*, by Malcolm Coulthard and Martin Montgomery, 61-79. London: Routledge & Paul, 1982.
- Burton, Diedre. "Towards an analysis of casual conversation." In *Dialogue and Discourse: A Sociolinguistic Approach to Modern Drama Dialogue and Naturally Occurring Conversation*, by Diedre Burton, 140-167. London: Routledge and Kegan Paul Ltd, 1980.
- CONDRAT, Victoria. "Conversation Analysis in "Hills Like White Elephant" by Ernest Hemingway." "*Alecu Russo*" State University of Balti, 2009: 109-114.
- Coulthard, John Sinclair and Malcolm. *Towards an analysis of discourse*. New York: Routledge, 2002.
- Hemingway, Ernest. *The Complete Short Stories of Ernest Hemingway*. New York: Simon & Schuster Inc., 1987.
- Toolan, Michael. "Analysing Conversation in Fiction: An Example from Joyce's Portrait." In *Language, Discourse and Literature: An Introductory Reader in Discourse Stylistics*, by Ronald Carter and Paul Simpson, 193-208. London and New York: Routledge, 2005.

AN ANALYSIS OF CULTURE-RELATED CONTENT IN THE READING TEXTS OF *LIFE* (PRE-INTERMEDIATE LEVEL) STUDENT'S BOOK

May Moe Kabyar Maung*

Abstract

The purpose of this research was to investigate the culture-related content in the reading texts of *Life* (pre-intermediate level) student's book. Descriptive content analysis was used in this research. Twenty-seven reading texts from 12 units of the student's book were examined. The first step was identifying the sources of cultural information based on the theory proposed by Cortazzi and Jin (1999). The next phase involved analyzing the distribution of cultural dimensions and themes, as categorized by Moran (2001) and Böcü and Razi (2016). The findings revealed the inclusion of both target and international cultural content in the reading texts. However, cultural dimensions were unevenly distributed, with a predominance of "little C" themes such as lifestyle, custom and hobbies over "Big C" themes such as history, geography and architecture. Despite this imbalance, the reading texts offered wide-ranging topics, encouraging students to consider historical, economic, and cultural viewpoints globally.

Keywords: analysis, culture, *Life*, cultural dimensions, cultural themes

Introduction

In most parts of the world, learning a foreign language is all about learning how to truly communicate and connect with other individuals. It is becoming clear that learning a new language is not just an academic exercise, but a vital skill that enhances communication, broadens career prospects, and fosters cultural understanding. With the continued rise of globalization, English has become a lingua franca. In many EFL contexts, learners often use English to communicate with other learners of English rather than with native speakers. Consequently, English has increasingly become a tool of intercultural communication.

According to Sapir-Whorf hypothesis, our language shapes our thought processes, influencing how we think and perceive the world. According to this view, people who speak different languages experience the world from different perspectives. Whorf believed that language affects culture by influencing how its speakers think, behave and feel about the world. Given the close relationship between language and culture, embedding cultural competence into language education is crucial. Integrating cultural elements into the coursebooks is quite essential for fostering intercultural communicative competence (Arslan 2020).

Coursebooks are often viewed as the major means for students to learn English in the classroom context. To satisfy the needs of university students in Myanmar, English coursebooks from renowned international publishers such as Oxford, Cambridge, Macmillan, Pearson Education, and National Geographic Learning (NGL) have made their way into Myanmar's education system. Series of *Life Second Edition* coursebooks designed by NGL are currently used in higher education institutions for the Arts and Science students. Moreover, *Life* is an exciting six-level series that makes learning English an exploration of the world. Each level contains a student's book, a workbook and a teacher's book. It is assumed that *Life* should contribute to the development of students' intercultural communicative competence (ICC) as the series benefit from the National Geographic database which provides a wide range of global information (Razi 2012).

* Department of English, University of Yangon

Research Questions

This research aims to answer the following questions.

1. To what extent are the local and foreign cultures presented in the reading texts?
2. How are the cultural dimensions and cultural themes presented in the reading texts?
3. To what extent can the cultural content in the reading texts be used in raising the global and cultural awareness of students in the twenty-first century?

Literature Review

Culture is a dynamic, everyday practice that people engage in as they live and create their shared history. In many ESL/ELT coursebooks, culture is represented through elements like vocabulary, dialogues, images, and texts.

Sources of culture

Understanding sources of cultural information is essential for language learners when reading texts. Cortazzi and Jin (1999) stated that sources of cultural information can be traced according to source culture, target culture, and international culture. Source culture refers to the cultural information of learners' own culture. Target culture refers to the cultural information of inner circle countries where English is used as a first language such as the USA, Great Britain, New Zealand, Ireland, Australia and Canada. International culture refers to the cultural information of expanding circle countries where English is used as a foreign language such as Japan, China, Taiwan, Korea, Saudi Arabia, Indonesia, Iran, etc.

Dimensions of culture

Language is a product of the culture, and members of the culture have created the language to carry out all their cultural products, and to name the underlying cultural perspectives in all the various communities that comprise their culture. To examine the culture represented in the coursebooks, Moran (2001) proposed five dimensions of culture – products, practices, perspectives, communities, and persons.

The products of a culture involve 'artifacts', 'places', 'institutions', and 'art forms'. Practices encompass various activities categorized into 'operations', 'acts', 'scenarios', and 'lives'. 'Operations' involve using cultural products (e.g., manipulating eating utensils, shopping at the market, etc.). 'Acts' are ritualized communicative practices. 'Scenarios' refer to the extended practices organized by time, events, groups, institutions, or life cycles (e.g., holidays, daily routines, or education). 'Lives' are descriptions or stories of members of the culture, through biography and drama.

Perspectives represent the 'perceptions', 'beliefs', 'values', and 'attitudes' that shape cultural products and guide individuals and communities in their practices. Communities include the 'specific social contexts', 'circumstances', and 'groups' in which members carry out cultural practices.

Persons are the individual members who embody the culture and its communities in unique way. All persons take on a particular 'cultural identity' that both links them to and separates them from other members of the culture. One means of understanding identity is through 'life histories'. Table 1 provides a summary of Moran's (2001) five dimensions of culture.

Table 1: A brief summary of the five dimensions of culture

Dimensions	Aspects of cultural dimension
Products	Artifacts: food, documents, language, money, tools Places: buildings, cities, houses Institutions: family, law, economy, religion, education, politics Art forms: music, clothes, dancing, painting, movie, architecture
Practices	Operations: manipulation of cultural products Acts: ritualized communicative practices Scenarios: extended communicative practices Lives: stories of members of the culture
Perspectives	Perceptions: what we perceive, what we ignore; what we notice or disregard Beliefs: what we hold to be true or untrue Values: what we hold to be right/wrong, good/evil, normal/abnormal Attitudes: our frame of mind and our outlook charged with feeling or emotion
Communities	They include the specific social contexts (e.g. national cultures), circumstances (e.g. religious ceremonies), and groups (e.g. different social clubs) in which members carry out cultural practices.
Persons	Cultural identity and life history play key roles in the development of a cultural person.

Cultural themes

Culture can be categorized into two aspects: Big C culture and little C culture. Big C themes refer to formal culture, including politics, economy/business, music, social norms, literature/art, education, history, geography, architecture, and science. On the other hand, little C themes include everyday aspects of life, such as values/beliefs/attitudes, lifestyles, customs, hobbies, holidays, food, gestures/body language, celebration and transportation (Böcua and Razı 2016).

Intercultural communicative competence

English language learners should be equipped with intercultural communication skills to actively engage in multicultural interactions. Byram (1997) suggested a model of Intercultural Communicative Competence (ICC) and it consists of five key competences: *attitudes, knowledge, skills of interpreting and relating, skills of discovery and interaction, and critical cultural awareness/ political education*. First, *Attitudes* enable individuals to be curious about and open to other cultures. Second, learners need to gain *knowledge* about other social groups, including their products and practices, and social interactions. Third, *skills of interpreting and relating* refers to learner's ability to identify and explain cultural misunderstandings in interactions. Fourth, *skills of discovery and interaction* describe the ability to gain and apply new cultural knowledge in real-time interactions. The final component relates to the development of *critical cultural awareness/ political education*, the ability to analyze one's own and other cultures based on explicit criteria.

Previous Researches

Although *Life* coursebook is used for tertiary level students in Myanmar, no research has been carried out to investigate the culture-related content in *Life* (pre-intermediate level) student's book and its role in setting up students' twenty-first century skills. One of the studies related to this research was conducted by Böcü and Razi (2016) on the evaluation of textbook series *Life* in terms of cultural components. The researchers aimed to identify elements related to 'intercultural communicative competence' in *Life* A1 and A2 levels used at the universities of Turkey. They analyzed the activities in the textbooks through a checklist focusing on source, target and international cultural elements as well as Big C and little C themes. Survey questions were used for six lecturers and 26 students. An interview was conducted to four of the six lecturers. Findings showed that the textbooks were quite good for covering a variety of cultures except source culture (Turkish), and there was overrepresentation of geography due to the textbooks' NGL content. The researchers suggested that guidance for teachers needs to be more developed for the effective implementation of textbooks in the classroom and to integrate cultural components into lessons.

Another related research was conducted by Sun-Young Kim from Mokpo National University and Jiwon Paek from Daegu University in 2015. The research investigated the representation of culture-related contents in five English textbooks for second year middle school students in South Korea from a multicultural perspective, using three broad aspects of culture: 'cultural dimensions', 'cultural categories' and 'cultural themes' as the evaluation framework. The results showed that English textbooks seriously under-represented aspects of culture as 'communities' and as 'persons'. Second, all five of the English textbooks had fewer intercultural interaction elements. Thirdly, there was an obvious imbalance representing Big C and little C themes in the textbooks. The researchers argued that English teachers need to take an important role in selecting English textbooks applicable to the teaching practices under the multicultural perspectives.

Research Methodology

This research employed a descriptive content analysis approach and the presentation of cultural content in the reading texts was investigated. The data source was *Life* (pre-intermediate level) student's book published by the National Geographic Learning. The coursebook writers are John Hughes, Helen Stephenson, and Paul Dummett. The reason for choosing *Life* as the data source was because of its new and updated contents, including original video and fresh National Geographic stories and articles. *Life* was brought to Myanmar tertiary level English curriculum as a compulsory module.

Twenty-seven reading texts from 12 units of *Life* (pre-intermediate level) student's book were used as material in this study. The units cover a range of topics, including Lifestyle (Unit 1), Competitions (Unit 2), Transport (Unit 3), Challenges (Unit 4), The Environment (Unit 5), Stages in Life (Unit 6), Work (Unit 7), Technology (Unit 8), Holidays (Unit 9), Products (Unit 10), History (Unit 11), and Nature (Unit 12). This research was limited to reading texts only because reading section provides a significant source of input for students to develop intercultural communicative competence.

In this research, two coding schemes were utilised to codify the data. The first scheme, based on Cortazzi and Jin (1999), was applied to examine the sources of culture within the text. To identify these sources, the origins of the texts were traced to specific countries.

The second scheme involved coding the texts using Moran's (2001) five cultural dimensions and the cultural themes proposed by Böcü and Razi (2016). Every reading text, regardless of length, was analysed. In addition, multiple cultural dimensions could be found within a single text. The researcher generated a main idea or context for each text, labelling it according to its cultural source, cultural dimension and cultural themes. A complete analysis of each reading text, supported by textual evidence, is provided in Appendix A.

Findings

In this section, the results from the content analysis of *Life* (pre-intermediate level) student's book were presented. Using the three aspects of culture (sources of culture, cultural dimensions and cultural themes), the cultural contents in 27 reading texts were examined.

Sources of culture

Culture and language are inseparable in teaching, and sources of cultural information play a crucial role in developing learner's intercultural communicative competence (ICC). Table 2 presents the percentage distribution of three sources of cultural information: source culture (SC), target culture (TC) and international culture (IC).

Table 2: Distribution ratio of the three sources of culture

Content	Sources of culture			Total
Reading texts	SC	TC	IC	100%
	0	9 (36 %)	16 (64 %)	

As shown in Table 2, *Life* (pre-intermediate level) student's book placed greater emphasis on target culture (TC) and international culture (IC) while the learners' own culture (Myanmar) was not presented. The student's book of *Life* (pre-intermediate level) contains 9 reading texts related to target culture information and 16 texts featuring international culture content.

Cultural dimensions

Table 3 presented the percentage and frequency of five cultural dimensions in the reading texts of *Life* (pre-intermediate level) student's book.

Table 3: The distribution of cultural dimensions

Sources of culture	Dimensions of culture					Total
	Products	Practices	Perspectives	Communities	Persons	
Target culture	5 (8.9%)	6 (10.7%)	3 (5.4%)	1 (1.8%)	3 (5.3%)	32.1%
International culture	13 (23.2%)	9 (16.1%)	7 (12.5%)	6 (10.7%)	3 (5.4%)	67.9%
Total %	18 (32.1%)	15 (26.8%)	10 (17.9%)	7 (12.5%)	6 (10.7%)	100%

The most frequently used cultural dimension was ‘Products’ which accounted for 32.1 percent of the cultural dimensions. Specifically, products associated with artifacts and places were the most frequently used such as a lesson in logos (Unit 10) and Abu Sir al Malaq in Egypt (Unit 11). Products associated with art forms were described with a small amount. For example, Unit 6 presented the celebration of Mardi Gras in different countries, highlighting famous events in New Orleans, Venice, Rio de Janeiro, and Port-of-Spain. The second most common dimension was ‘Practices’, covering the aspects of operation, acts, scenarios and lives. The percentage of practices in cultural dimensions was 26.8 percent. In Unit 1, the lives of centenarians on the island of Okinawa in Japan and their secrets to maintain good health were presented together with the image of an 89-year-old woman from Okinawa picking the seaweeds.

‘Perspectives’ made up about 17.9 percent of the cultural dimensions, helping students understand various viewpoints within a particular society. For example, the perceptions of humans who enjoy challenging puzzles like the Rubik’s cube (Unit 4) and those who try to be minimalists (Unit 10).

‘Communities’ constituted 12.5 percent of the total dimensions, while ‘Persons’ accounted for 10.7 percent. For instance, Unit 3 depicted the lives of rickshaw drivers in Kolkata and the coexisting communities within that context. In Unit 12, the life of Jane Goodall, focusing on her extensive observation of chimpanzees in the forest was portrayed as an example of the dimension of Persons.

Overall, an analysis of cultural dimensions revealed that international culture was presented more frequently than target culture. The dimensions of ‘Products’, ‘Practices’, and ‘Perspectives’ were notably prominent, accounting for 77 percent of the cultural dimensions. A clear depiction of the distribution of cultural dimensions in target culture and international culture was presented in Figure 1.

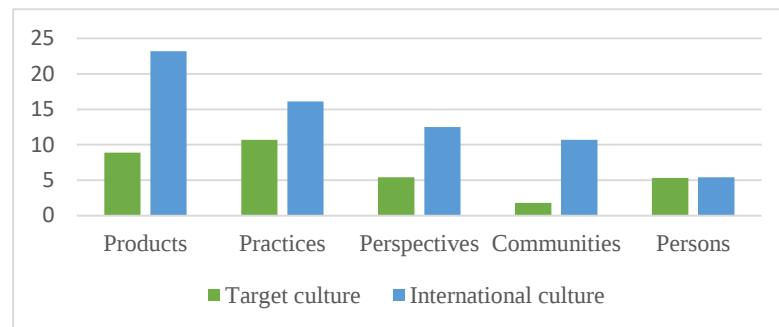

Figure 1. The distribution of cultural dimensions

Cultural themes

Two different aspects of cultural themes are described as Big C culture and little C culture. Big C refers to formal elements of culture, while little C focuses on personal aspects of everyday life. Each reading text was reviewed to assess its relation to the concept of Big C and little C, with a complete analysis available in Appendix B and C. The distribution of cultural dimensions in each theme was shown in Table 4.

Table 4: Distribution of cultural dimension in Big C and little C themes

Cultural Themes	Cultural Dimensions					Total
	Products	Practices	Perspective s	Communitie s	Person s	
Big C	11 (19%)	6 (11%)	6 (11%)	3 (5%)	-	26 (46%)
little C	7 (13%)	9 (16%)	4 (7%)	4 (7%)	6 (11%)	30 (54%)
Total	18 (32%)	15 (27%)	10 (18%)	7 (12%)	6 (11%)	56 (100%)

Big C cultural themes were primarily associated with the ‘Products’ dimension, while little C themes were more often related to ‘Practices’. ‘Perspectives’ were more prominent in Big C themes compared to little C. The dimension of ‘Persons’ was notably absent from Big C categories.

When it comes to the pattern of presenting Big C and little C, the reading texts emphasized more on little C themes. The most commonly found Big C themes included economy/business, social norms, history, geography, architecture, and science. Other Big C themes such as politics, music, literature/art, and education were not presented. The leading little C themes were values/beliefs/attitude, lifestyles, custom, hobbies, celebration, and transportation. The distribution of the most frequently found Big C and little C themes is illustrated in Figure 2, with detailed data available in Appendix A.

Figure 2. The number of the most introduced Big C and little C themes

Discussion

In this section, the results of the study were briefly discussed. More than half of the reading texts presented international culture, incorporating cultural information from countries such as Japan, South Korea, Dubai, Afghanistan, Ethiopia and Egypt. However, the cultural information of Myanmar was not included at this level. Since the mission of NGL is to “bring the world to the classroom and the classroom to life”, it helps students everywhere engage with global experiences and develop their own voices.

National Geographic content exposes Myanmar students to cultures they might not often encounter. For example, students learn about unique cultural practices, such as the coming-of-age ceremony (Unit 6) in Southern Ethiopia, where young men from the Hamar tribe must jump over a line of fifteen cows to be eligible for marriage. Upon marriage, they are also required to pay the bride’s family with thirty goats and twenty cows. Another example is the life of Bolivian wrestlers (Unit 2), which offers students a glimpse into the diversity of cultural traditions around the world.

Moreover, the analysis focused on the distribution of cultural dimensions and themes in the reading texts. The findings revealed that the cultural dimensions were unevenly distributed, with a greater emphasis placed on products and practices. It is because moving from concrete products and observable practices to the more abstract concept of perspectives can be challenging for students.

Life pre-intermediate level aligns with most of the competencies required for B1 Threshold level. At this level, students are expected to engage in basic conversations. As a result, the course material tries to cover topics that do not require effective operational proficiency. Consequently, cultural products related to politics, religion, food, language, music, education, literature/ art were not included in the reading texts.

In analyzing the cultural themes, Big C themes were found less frequently than little C themes, likely because Big C topics such as politics, education, and literature require a more advanced command of language for in-depth discussion. Under the economy/business theme, students were introduced to topics like the job opportunities provided by the gas company in Pennsylvania (Unit 7, Work) and the significance of using logos for business success (Unit 10, Products). Therefore, students could have the economic perspectives at global scale.

Little C themes offer valuable opportunities to enhance learners' intercultural communicative competence (ICC). For instance, Unit 1 explores the lifestyles of centenarians, while Unit 7 highlights the lives of twenty-first-century cowboys, fostering empathy and understanding.

It is of paramount importance for the coursebook developers to organize the content in a way to enhance international understanding. The *Life* (pre-intermediate level) student's book encourages students to question their own beliefs and practices while learning about others. This approach helps students develop skills in interpreting and relating to different cultures. For example, reading 'Twenty-first Century Cowboys' (Unit 7) can shift students' perceptions of cowboys from the romanticized Hollywood image to the reality of the American cowboy's life.

Integrating culture into the classroom is a challenging task for teachers. Ignoring reading texts in the student's book as being simply not worthy of serious struggle means living in a world divorced from reality. Without a focus on authentic texts, students miss out on understanding the relationship between language and culture. The *Life Second Edition* encourages both teachers and students to adopt an explorer's mindset, fostering curiosity and empathy towards different cultures. Understanding other cultures assists in empowering student's global awareness in the 21st century.

Teachers should create activities that demand the students to gather cultural information in the reading texts. As a learning outcome, the students are likely to gain cultural knowledge. Knowing how cultural practices are used in other countries develop their skills to achieve proper cultural behaviors. Furthermore, learners end up identifying perspectives from their own culture, which they contrast with those of others and gain cultural understanding. In addition, the critical thinking strand in *Life Second Edition* develop the ability of students to assess the validity of a text and the information they receive.

Employability is a key driving force behind the global English learning industry. In this increasingly interconnected world, employers are looking for employees with better intercultural communication skills. Moreover, maintaining cultural understanding help students adjust, fit in, live and work in other cultures. In this way, unemployment is reduced and everyone can benefit from a growing economy. This effect is directly related to SDG 8 (decent work and economic growth) and SDG 10 (reduced inequalities within and among countries).

It would be better if the teachers and students could incorporate the three new literacies of the 21st century – visual, media, and cultural literacies – into studying the cultural content in the reading texts. With the help of them, incorporating culture into the language classroom would become as natural as possible.

Conclusion and Further Suggestions

This study dealt with the culture-related content in the reading texts of the *Life* (pre-intermediate level) student's book. First, the texts were examined to determine the sources of cultural information, following Cortazzi and Jin's (1999) framework of source culture, target culture, and international culture. It was significantly found out that the reading texts cover not only British and American culture but also those of non-native English-speaking countries. Second, the study identified the cultural dimensions and themes presented in the texts, using Moran's (2001) five cultural dimensions and Böcü and Razi's (2016) Big C and little C cultural themes.

The results showed that the cultural dimensions were not equally distributed and little C themes were used more than Big C themes. Finally, the study assessed how the culture-related content in the texts contributes to raising students' global and cultural awareness in the 21st century.

In conclusion, language and culture are inseparably linked, and linguistic proficiency alone is insufficient for successful intercultural communication. To effectively incorporate culture into the foreign language classroom, greater emphasis must be placed on achieving global and cultural awareness as key learning outcomes. Teachers should design lesson plans that explicitly address cultural dimensions and promote culture-focused learning outcomes.

One suggestion for further research would be a comprehensive evaluation of the *Life Second Edition* 6-level series to provide a detailed analysis of cultural content throughout the entire series, highlighting similarities and differences. Another interesting research to conduct would be to examine how reading comprehension exercises and visual images contribute to the integration of culture in the texts.

Acknowledgements

First and foremost, I would like to express my gratitude to Dr. Tin Maung Tun, Rector of University of Yangon, as well as Dr. Thidar Aye, Dr. Khin Chit Chit, Dr. Cho Cho, Pro-Rectors of University of Yangon, for granting me permission to carry out this research.

My sincere thanks go to Dr. Thi Thi Tun, Professor and Head of the Department of English at the University of Yangon, who guided all the possible ways to complete this research. I would also like to extend my thanks to Dr. Su Khine Oo, Professor of the Department of English, University of Yangon, for her suggestions.

Last but not least, I would like to convey my special thanks to my parents, fellow PhD (Prelim) friends, and colleagues for their support and kindness.

References

- Arslan, Sezen. "Culture in textbooks and curricula." In *WORLD ENGLISHES AND CULTURE IN ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE (EFL) EDUCATION*, by Ece Zehir Topkaya Handan Çelik, 143-158. Turkey: Vize Yayıncılık, 2020.
- Böcü, Ayça Berna, and Salim Razi. "Evaluation of textbook series 'Life' in terms of cultural components." *Journal of Language and Linguistic Studies* (2016): 221-237.
- Byram, Michael. *Teaching and assessing intercultural communicative competence*. Clevedon, UK: Multilingual Matters, 1997.
- Cortazzi, Martin, and Lixian Jin. "Culture in second language teaching and learning." By Eli Hinkel, 136-219. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
- Kim, Sun-Young, and Jiwon Paek. "An analysis of culture-related content in English textbooks." *Linguistic Research* 32 (Special Edition) (2015): 83-104.
- Moran, Patrick R. *Teaching culture: Perspectives in practice*. Boston, MA: Heinle & Heinle, 2001.
- Razi, Salim. "Developing the inventory of cultural components to assess perception in language learning." *Novitas-ROYAL (Research on Youth and Language)* (2012): 169-186.
- Huges, John, Stephenson, Helen, and Dummett, Paul. "Life Pre-Intermediate Student's Book, 2nd ed." UK: National Geographic Learning, Cengage Learning Company, 2019.

Page 1 of Appendix A

Data Analysis

Units	Title of reading texts	Sources of culture (Example)	Dimensions of culture	Aspects of cultural dimension	Cultural Themes (Big C/ little C)
1	How well do you sleep? (a quiz)	—	—	—	
	Secrets of a long life	IC	Products Practices	Places – Okinawa in Japan Lives – Stories of centenarians living a long life	Lifestyle/ little C
	Nature is good for you	IC	Products Perspectives	Places – national parks / Toronto / forest schools Perceptions – Some countries and cities want nature to be part of people's everyday life.	Attitude/ little C
2	Crazy competitions	TC	Practices	Group based scenarios – participating in Idiotarod and Mud Bowl Championship	Custom/ little C
	Bolivian wrestlers	IC	Products Practices Communities Persons	Places – The city of El Alto Event-based scenarios – Two female wrestlers compete. Coexisting communities – the commentator, the audience and the wrestlers associated with sport Cultural identity – life of female wrestler named Yolanda	Hobby/ little C
3	Transport solutions	TC	Products	Artifacts – monorail in New Zealand, large container ships, Hyperloop	Transportation/ little C
	The end of the road	IC	Products Practices Communities Perspectives	Places – Kolkata Lives – stories of rickshaw drivers and their way of life / Event-based scenarios – busy life in Kolkata Coexisting communities – many local people in Kolkata rely on rickshaws Perceptions – some local politicians don't like rickshaws	Geography/ Big C

Units	Title of reading texts	Sources of culture (Example)	Dimensions of culture	Aspects of cultural dimension	Cultural Themes (Big C/ little C)
4	Adventures of the year	IC	Persons	Cultural identity – the adventure stories of the mountaineer and the cyclist	Hobby/ little C
	Challenge yourself: the numbers memory challenge	IC	Products Practices Perspectives	Artifacts – the Rubik's cubes Operations – manipulating Rubik's cube Perceptions – humans love challenging themselves with puzzles like the Rubik's cube	Attitude/ little C
5	E-rubbish	IC	Products Practices Perspectives	Artifacts– e -rubbish Operations – manipulating e-rubbish Perceptions – recycling the metal can be dangerous, bad for the environment, bad for people's health.	Economy/ Big C
	A boat made of bottles	TC	Products Practices Persons	Artifacts– the Plastiki Operation – building the boat from recycled plastic Identity – David de Rothschild built Plastiki	Transportation/ little C
	A company website	TC	Products	Artifacts– different clocks made from recycled computers	Business/ Big C
6	Changing your life	TC	Practices Persons	Life-cycle based scenarios – perceptions of Rich and Amanda Ligato on their lives Cultural identity – professional people	Lifestyle/ little C
	Celebrations	IC	Products Practices Communities	Art forms – dancing, famous steel drums playing Event based scenarios – celebrating Mardi Gras in different countries National communities – people in different countries celebrate	Celebrations/ little C

Units	Title of reading texts	Sources of culture (Example)	Dimensions of culture	Aspects of cultural dimension	Cultural Themes (Big C/ little C)
	Coming of age	IC	Products Practices Perspectives Communities	Art forms – Quinceanera waltz, Seijin-no-Hi Scenarios – different to symbolize coming of age Beliefs – many people believe in coming-of-age celebrations Relationship – cultural perspectives that underline practices in Spanish, Ethiopian and Japanese communities	Custom/ little C
7	When jobs came to Pennsylvania	TC	Products Practices Perspectives	Economy – an energy company discovered gas Scenarios – Roessler, Lee and Paul earn livelihoods Perceptions – people's lives have changed	Economy/ Big C
	Twenty-first century cowboys	TC	Practices Perspectives Communities	Lives – stories of cowboys Values – they prefer the traditional cowboy culture National community – there are men who chose to become cowboys	Lifestyle/ little C
8	An explorer's blog	IC	Products Communities	Places – Karinskaya River in the region of Kamchatka Coexisting communities – the man posted about the problem in the forest and someone who knows the region gave a reply	Geography/ Big C
	Designs from nature	IC	Products	Artifacts – robots, gecko, animals and plants	Science/ Big C
9	Holiday stories	IC	Practices	Acts – the customs of giving a tip for better service in foreign country	Social norm/ Big C

Units	Title of reading texts	Sources of culture (Example)	Dimensions of culture	Aspects of cultural dimension	Cultural Themes (Big C/ little C)
	Two sides of Paris	IC	Products Practices	Places – Paris, Eiffel tower, café and restaurant, theatres and nightclubs, etc. Acts – unofficial tours of the tunnels	Architecture/ Big C
10	A lesson in logos	TC	Products	Artifacts – Apple logo	Business/ Big C
	Is stuff winning?	TC	Practices Perspectives Persons	Acts – being minimalist Perspective – some people think there is a problem with having lots of stuff in our heads. Cultural identity – Ryan Nicodemus and Joshu Fields set up minimalist website.	Attitude/ little C
11	A timeline of video gaming	IC	Products Perspectives	Artifacts – video games Perceptions – attitudes of people using video games	History/ Big C
	Stealing history	IC	Products Perspectives Communities	Places – Abu Sir al Malaq Values – It is wrong to think that stealing historical objects is a modern problem in Egypt. Coexisting communities – archaeologists discover more about Egyptian's history. Soldiers protect the ancient tombs from thieves.	History/ Big C
12	What if...?	–	–	–	–
	The life of Jane Goodall	IC	Persons	Life history – life of animal conservationist	Hobby/ little C

Big C and Cultural Dimensions

[illegible]

Appendix C

Little C and Cultural Dimensions

Cultural Themes (little C)	Cultural Dimensions				
	Products	Practices	Perspectives	Communities	Persons
Values/ Belief/ Attitude	1 (Unit 1)	1 (Unit 10)	2 (Unit 1, 10)		1 (Unit 10)
Lifestyle	1 (Unit 1)	3 (Unit 1,6,7)	1 (Unit 7)	1 (Unit 7)	1 (Unit 6)
Custom	1 (Unit 6)	2 (Unit 2, 6)	1 (Unit 6)	1 (Unit 6)	
Hobbies	1 (Unit 2)	1 (Unit 2)		1 (Unit 2)	3 (Unit 2,4,12)
Holiday					
Food					
Gesture/ Body language					
Celebration	1 (Unit 6)	1 (Unit 6)		1 (Unit 6)	
Transportation	2 (Unit 3, 5)	1 (Unit 5)			1 (Unit 5)

little C Themes Cultural Dimensions	Values/ Belief/ Attitude	Lifestyle	Custom	Hobbies	Holiday	Food	Gesture/ Body language	Celebration	Transportation	Total
Products	1	1	1	1				1	2	7
Practices	1	3	2	1				1	1	9
Perspectives	2	1	1							4
Communities		1	1	1				1		4
Persons	1	1		3					1	6

VISUAL REPRESENTATION OF GENDER IN GRADE 1 AND GRADE 2 ENGLISH TEXTBOOKS PRESCRIBED FOR PRIMARY EDUCATION IN MYANMAR

Wint Thi Thi Phyo¹

Abstract

Textbook plays a crucial role in the socialization of young learners because they can influence how learners perceive society. Therefore, research in the field of gender representation in textbooks is as important as any other area of study. This study investigates the visual representation of gender in two English textbooks (Grade 1 and Grade 2) prescribed for primary education in Myanmar. Both quantitative and qualitative research methods were employed. For the visual analysis, Yang's (2014) model of analysis for gender representation was adapted, particularly in relation to visual representation. Additionally, this study conducted a qualitative interpretation of gender representation in relation to the social context. The results show that in the visual representation of gender, males and females were fairly represented in the illustrations of both textbooks. Some gender stereotyping was found in terms of occupations, but it was minimal in the illustrations of both textbooks. Furthermore, the study found a significantly equal representation of males and females in illustrations related to classroom activities. However, with regard to involvement in outdoor activities, genders were somewhat represented through stereotypical portrayals. Research in the field of gender representation in English textbooks can help create a gender-neutral learning environment for young learners.

Keywords: gender representation, visual analysis, English textbooks

Introduction

Both genders should be equally represented in society, with each having the opportunity to participate in all domestic and social roles. Promoting gender equality is important for both men and women to have equal opportunities in society. However, many people and nations perceive males as “more socially and economically valuable than females” which denies the rights of women to participate and to be fairly represented (Craenest, 2015). Over the recent decades, there have been increasing educational and job opportunities for females all over the world, including Myanmar, along with greater awareness of gender equality.

Gender equality is one of the 17 Sustainable Development Goals (SDGs), adopted by all United Nations Member States in 2015 as part of the 2030 Agenda for Sustainable Development. Gender equality (SDG 5) aims to achieve gender equality and empower all women and girls. The same right and fair opportunities between both male and female are encouraged in most areas such as representation in political positions, administrations, business and the right to education. Despite this, people in Myanmar still have strong perceptions of stereotypical gender differences.

It is important that both genders are equally represented in textbooks. Textbook plays a crucial role in the process of socializing young learners because they can influence the way learners perceive our society. The relation between language and gender in textbooks has attracted attention since the 1970s, for example, the first studies on gender representation in textbooks are Coles, 1977; Porreca, 1984. Textbooks give the message about which behaviour is inappropriate or appropriate for the learners. In addition, the textbooks serve as a source from which the learners acquire gender stereotypes. These stereotypes between

¹ Department of English, University of Mandalay

females and males can clearly be seen in different domains such as education, economy, and politics. Young learners are easily influenced by their surroundings, so it is important not to underestimate the impact of textbooks. After all, textbooks are still a fundamental tool of education in the twenty-first century.

Therefore, research in the field of gender representation in textbooks is as important as any other. There are a number of studies that prove that gender representation in textbooks is still an issue that has to be dealt with in order to create gender equality in learning materials (Porreca, 1984; Sakita, 1995; Lee and Collins, 2009). Gender representation in English language textbooks has been widely researched (UK: Jones, Kitetu, and Sunderland 1997; Russia: Rifkin 1998 ; Sweden: Skolverket 2006; Japan: Pihlaja 2007; Australia: Lee and Collins 2008; Hong Kong: Yang 2014).

Within the context of Myanmar, there are a few studies to examine gender representation in the prescribed English textbooks despite a number of studies have been done in evaluating textbooks and coursebooks with different perspectives. The intention for conducting research in the field of gender representation is to promote awareness of misconceptions of gender, which include the gender biases (Emilia et al., 2017). Gender bias manifests itself in all spheres of people's social life, such as education, family, workplace, services sector, and business field.

Sunderland (1992) highlighted that representation of gender in textbooks “potentially affects students as language learners and users” in three different ways: 1) as socialization agents that influence the learners unconsciously; 2) students become demotivated and their learning is adversely affected, if, for example, the female students find that only a few characters in their textbooks are female who have only limited roles; and 3) models of language are used as classroom practice.

People's internalized views of gender stereotypes are formed by different socialization agents (e.g. schools) and other social processes (Law and Chan, 2004) argue that. Though different contemporary media (e.g. television, films, music, video games, and the Internet) may play a role here, in schooling, textbooks “represent the everyday for children” because textbooks provide content that is delivered to pupils at all but the earliest levels of their learning (Kobia, 2009). Previous studies mention that books may have a considerable impact on children's attitudes, values, and behaviour as children spend a great deal of time reading them at school.

Textbooks are still used in a majority of English classrooms nowadays, despite digital materials (e.g. e-books) being more commonly used than previously. Though teachers are advised to use a wide range of teaching resources to broaden students' learning experiences, textbooks are the major source of teaching materials used in most primary English classrooms. Designing a textbook, especially an ELT textbook, requires consideration of a number of factors such as ethnicity, age, class, mental level, gender, purpose, etc. Additionally, language textbooks play a crucial role in providing language models for ESL/EFL learners.

According to Butler (1990), gender roles are taught from an early age on through interaction with society. Social institutions like schools, family, and the media create a learning environment for young learners that teaches them to differentiate between the behaviour of boys and girls. Primary schools are one of the first social institutions a child encounters and they play a crucial role in shaping young minds and creating attitudes towards gender. In most primary schools of Myanmar, textbooks are the most commonly used teaching materials. And, it is

questionable whether English textbooks prescribed for primary education in Myanmar are gender-biased or gender-equitable.

Given the centrality of textbooks in teaching and learning, the purpose of the present study is to investigate visual representation of gender in Grade 1 and Grade 2 English textbooks prescribed for primary education in Myanmar.

In order to examine the representation of gender in Grade 1 and Grade 2 English textbooks through visuals, this study aims to answer the following research questions:

- (1) What is the frequency of representation for male and female characters in the illustrations of Grade 1 and Grade 2 English textbooks?
- (2) How are domestic / occupational roles visualized for male and female characters in these two textbooks?
- (3) In terms of involvement in activities, how are male and female characters depicted in the illustrations of these two textbooks?

Literature Review

Gender and Language

Gender and language is an interdisciplinary field of study originating from a wide range of academic disciplines, including sociology, education, anthropology, psychology, women's studies, and linguistics (Tannen, 1994). There are three important past approaches of gender and language, which focused on language use: deficit, dominance, and difference approaches. The 'deficit' approach considers that women's language is deficient when compared with that of men's (Jespersen, 1922). The second approach, the 'dominance' approach, is based on the belief that "the male is the superior sex" (Spender, 1985, p. 1), which leads to "women's powerlessness and subordinate status" (Speer, 2005, p. 32). For the 'difference' approach, Tannen (1991) found that there are differences in the styles of language use in conversations for males and females, because males and females "grow up in what are essentially different cultures."

The issues of language and gender have drawn a lot of research interests. The relationship between language and gender was put into the spotlight when Lakoff (1975), in her book "Language and Women's Place", mentioned that in patriarchal society, women's language is the representation of powerlessness, triviality, and insecurity. Additionally, Cameron (2005) pointed out that the relationship of language and gender is based on what activities women and men participate in. As asserted by Sunderland (2000), while identity will not be determined by what kind of language and how the language is used and gender is represented in the society, it will shape their identity. In any context, including in educational setting, perception and expectation towards students are realized through gendered language (Sunderland, 2000).

Language is an important aspect of gender through which individuals make sense of their ideas and feelings about the world (Connell, 2008; Holmes, 2008). Language plays a central role in the socialisation of children (Mineshima, 2008) and is an important pedagogical influence on developing conceptions of gender: 'language can also be a primary factor through which gender biases are explicitly and implicitly perpetrated' (McClure, 1992). Research in the area of gender and education shows much evidence that 'within schools, textbooks play a significant role in the gender socialization of children' (Lee and Collins 2008; Britton and Lumpkin 1977).

Gender Stereotypes

Gender stereotypes have been identified as “beliefs about the characteristics and behaviour of each sex” (Manstead and Hewstone, 1995) which are “widely shared” among members of a culture (Etaugh and Bridges, 2010). People from different cultures tend to have different gender stereotypes, that is, in particular, beliefs about how males and females differ in terms of personality traits, interests, and behaviours (Kail, 2007) and an understanding of what ‘masculine’ and ‘feminine’ mean (Blaine, 2007). Someone’s ideas about gender are thus influenced by his/her culture. The same ideas are not held universally; nevertheless, many gender stereotypes have a familiar quality to people worldwide and can be readily recognised as a list of characteristics used to describe either men or women. These gender-stereotyped beliefs tell people not only “what men and women are like” but also “how men and women should be” (Kite et al., 2008, p. 208).

Gender stereotypes arise from perceived differences between men and women. These perceived differences may then manifest themselves as stereotypes in materials used in classrooms (Yang, 2014). Gender stereotypes in books and textbooks may influence people as children, as readers, or both. Hamilton et al. (2006) argue that stereotyped portrayals of the sexes contribute negatively to children’s development, and influence their career aspiration and personality development. Blaine (2007) also suggests that gender stereotypes influence the way people evaluate the behaviour of males and females.

Gender Representation in English Textbooks

Gender representation is the way for depicting both genders (female and male) in a textbook (Yang, 2014). The equality of depictions with respect to balance or imbalance is assumed as fairness treatment of gender in the context. (Holmes and Mayerhoff, 2003). Gender representation in textbooks has been widely researched. Since the 1970s, scholars and researchers have been concerned with the depiction of gender roles in EFL textbooks. Since then, numerous studies have examined the presentation of gender roles in textbooks, shedding light on both visual and textual presentations of female and male characters, such as Porreca (1984), Lee and Collins (2008), Hall (2014), and Yang (2014).

Porreca (1984) studied sexism in fifteen ESL textbooks in six sorts of occurrence, either visual or textual: (1) omission ratio of females compared to males in text and illustration (2) occupational roles (3) frequency of male nouns to female nouns (4) firstness (5) masculine generic constructions and (6) types and frequency of adjectives associated with either sex. In every category of the study, there was evidence that "sexism continued to flourish in ESL materials. Although females comprised slightly over half the population of the United States, they were depicted or mentioned only half as often as males in both texts and illustrations." She added that "the role played by language in maintaining and strengthening sexist values...is less widely understood or acknowledged [than economic gender inequality] probably because linguistic sexism is much more deeply rooted and far more subtle than other forms of sexism."

Giaschi (2000) did a critical image analysis to find the stereotypical ideologies of gender. The images selected for his study were drawn from the award-winning Headway series and 4th Dimension. Seven main questions were posed for the analysis of the image, targeting the activity of the image, the active and passive person in the image, the status of the persons, the body language, the clothing, and finally the direction of the participants’ gaze. The results of Giaschi’s

study revealed that men were given the active role in the images and had a higher status. Women, on the other hand, were presented as submissive and weak.

Skliar (2007) conducted a comparative research to analyze gender bias in Iranian and Turkish ELT textbooks. Critical discourse analysis was used to examine male and female representations in both texts and images of the textbooks. Both Iranian and Turkish ELT textbooks were found to depict women as mothers and housewives and men as breadwinners. In contrast to women, men occupied more active roles in both texts and visual elements.

Lee and Collins (2008) investigated whether recent improvements in the status of women in the country were mirrored in patterns of gender representation in Hong Kong secondary English textbooks. They compared ten current English textbooks with ten older ones from the late 1980s and early 1990s to examine how gender representation in secondary English language textbooks in Hong Kong has changed over the past two decades. Results revealed that although women enjoyed a more frequent presence in the newly published books, some authors maintained the stereotyped image of women as weaker than men, and as operating primarily within domestic rather than social domains.

In Pakistan, Shah (2012) conducted research to explore the gender inclusion in English language textbooks taught at the secondary school level in Punjab. Through the content analysis technique of textbooks, interviews and questionnaires, she observed that equal gender inclusion in the said books was almost indiscernible. The representation of females was not in equal proportion with the males. Female roles appeared to be orthodox ones. Most of the female role models depicted in the said textbooks were associated with the religion of Islam.

Yang (2014) investigated gender representation in two widely-used primary English language textbook series, Step Up and Primary Longman Express, by examining two subgenres that can be widely found in all language textbooks: reading passages and dialogues, and visuals. In other words, textual (lexis and grammar), discourse, and visual representations of gender are analyzed. A combination of different methods was used in this study. The results of this study revealed that males and females were represented similarly and fairly, and showed an improvement over previous textbook studies in gender representation.

In Iran, Amerian and Esmaili (2015) conducted a study that evaluated gender representation in an international ELT series, i.e. *American Headway* Student Textbooks. Fairclough's (2015) three-dimensional model of CDA was adopted as a model of study. The findings of their study indicated that the textbooks contained instances of sexism, both overt and covert. The overt sexism was presented as discrimination against women, and the covert consisted of drawing women as instruments for advertising.

In Croatia, Bilic (2016) investigated gender representation in English as a foreign language (EFL) textbooks used in elementary schools (Grades five to eight). This study compared the textbook series *Way to Go Plus*, written by Croatian authors, with *Project*, written by an English author. The results showed that gender bias does exist in both textbook series, but they differ in their approach of gender issues.

Ahmad and Shah (2019) investigated gender representation in an English language textbook taught to the students of Grade-5 in public and private schools in Punjab (Pakistan) by applying Fairclough's three-dimensional model. It was observed that the textbook displayed a strong gender bias, with males being represented more frequently than females. It also appeared

that the textbook had been designed to maintain male dominance in implicit as well as explicit ways. Such a state of affairs may lead to gender discrimination in practical lives.

Muzdalifah, Safrina and Gunawan, W. (2021) investigated what kind of gender features emerged for the male and female represented in the image of the textbook Grade IV for elementary school in Indonesia. The data were analysed by following the theory of visual grammar by Kress and van Leeuwen (2006) to analyse the visual text. The study found that there are unequitable gender representations typically because both genders are represented through stereotypical portrayals. Males are represented to dominate language strategies and occupy more public areas, while females are represented to be passive and occupy more private areas.

Bachore (2022) employed content analysis approach which was based four categories of analysis such as language use, visibility/illustrations, occupational roles and firstness to explore gender representation in Grade ten English textbook. It was found that females were underrepresented in language use (particularly in proper nouns and common nouns used), visibility/ illustrations (images and pictures) and occupational roles mentioned in the text. In general, the textbook was characterized by unfair representation of gender in all aspects.

Research Methodology

Materials

In this study, two English textbooks (Grade1 and Grade 2) prescribed for primary education in Myanmar were selected to investigate gender representation in English textbooks. These textbooks are designed by the National Curriculum Development Committee, with technical assistance provided by the Japan International Cooperation Agency (JICA). These textbooks are published under the supervision of the Ministry of Education, the Government of the Republic of the Union of Myanmar and are taught in all government schools and some private schools in Myanmar starting from the 2016-2017 academic year. The level of English textbooks is described according to CEFR level. English textbooks of lower primary level (Grade 1 and Grade 2) are Pre A1 level. The curricula for Grade 1 and Grade 2 employ a communicative teaching methodology. English textbooks are organised by topics. These textbooks contain numerous illustrations or visual texts. These pictures are designed to enhance students' understanding of the context and lesson contents through making the book colourful and illustrative.

Methods

A mixed-method approach, incorporating both quantitative and qualitative analyses, was employed to investigate the visual representation of gender in Grade 1 and Grade 2 English textbooks. For visual analysis, Yang'(2014) model of analysis for gender representation was adapted, especially visual representation of gender. Moreover, this study conducted a qualitative interpretation of gender representation in relation to the social context. Accordingly, for the visual analysis of gender representation, the illustrations in all units were thoroughly examined on the basis of the identified categories. In this study, the focus of the visual investigation was on frequency of representation for female and male characters, domestic/occupational roles visualized for male and female characters, and involvement in activities of male and female characters in illustrations.

Results and Discussion

Representation of Male and Female Characters in Illustrations

By adapting Yang's (2014) method of visual analysis, the number of males and females in the illustrations on each page of the whole book was counted by tallying the occurrence of male and female characters to see how gender is represented in the visuals in Grade 1 and Grade 2. For the illustrations, gender was determined by observing the appearance, especially the style of hair and clothing. Those characters that are too small or not clear enough to allow recognition of their sex were excluded. The number of visualised characters in two textbooks is summarised in Table 1 below.

Table 1. Frequency and Percentage of representation for males and females in Illustrations

Books	Males	Females	Total
<i>Grade 1</i>	461 (48%)	491 (52%)	952
<i>Grade 2</i>	201 (45%)	241(55%)	442

As seen in Table 1, there are noticeably many human males and females in the line drawings in each book. In Grade 1, with the occurrence of 491 times (52%), female outnumbers the occurrences of male that appear 461 times (48%). And also, the males appear for 201 times (45%) and the female characters appear for 241 times (55 %) in Grade 2.

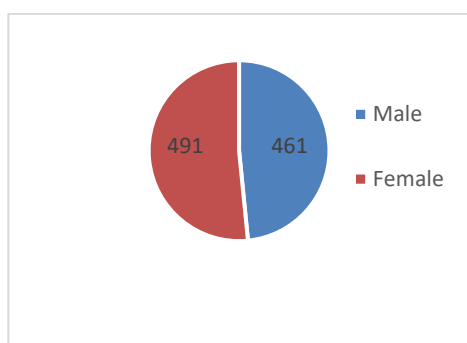

Figure 1. Frequencies of male and female occurrences in the Illustrations of Grade 1

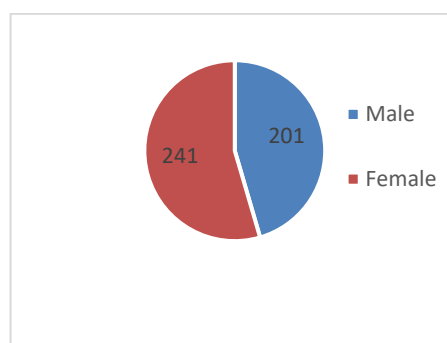

Figure 2. Frequencies of male and female occurrences in the Illustrations of Grade 2

As presented in Figures 1 and 2, the relatively equal proportion of male and female characters can also be found in the Grade 1 textbook. It is significant that human male and female characters are equally represented in the illustrations in Grade 1. And also, the results of gender visibility in illustrations in the Grade 2 textbook reveal that the proportion of male and female characters tends to be equitable. It can be concluded that human male and female characters are represented fairly in the line drawings and illustrations of both Grade 1 and Grade 2 English textbooks.

Domestic/Occupational Roles of Male and Female Characters in Illustrations

The different domestic and occupational roles of human male and female characters in the illustrations (line drawings) of the whole textbooks of Grade 1 and Grade 2 were examined thoroughly.

Table 2. Domestic/Occupational Roles of Males and Females in the Illustrations of Grade 1

Domestic/Occupational Role	Male Frequency	Female Frequency
Student	412	404
Teacher	6	44
Grandparent	2	2
Parent	11	11
Son/Daughter	20	23
Uncle/Aunt	8	5
Farmer	2	0
Queen	0	2
Total	461 (48%)	491(52%)

Table 3. Domestic/Occupational Roles of Males and Females in the Illustrations of Grade 2

Domestic /Occupational Role	Male Frequency	Female Frequency
Student	123	134
Teacher	0	20
Parent	8	11
Son/ Daughter	6	6
Bus-driver	4	0
Queen	0	2
Others	60	64
Total	201(45%)	241(55%)

As presented in Tables 2 and 3, the significant roles represented for both females and males are students in schools or classrooms as it is due to the fact that primary textbooks are targeted at young children. There is an equal representativeness of the number of male and female students in textbooks Grade 1 and Grade 2. And also, the domestic roles of male and female characters in two textbooks are fairly similar. There is a balanced representation of both genders in terms of domestic roles illustrated in both textbooks such as parents, grandparents, sons/daughters. Besides, 2 illustrations of females being portrayed as queen can be found in two textbooks as it is due to the fact that these illustrations are essentially designed for teaching vocabulary starting with letter 'Q', for instance.

Significantly, the most common occupation engaged in by females is teacher in both textbooks. The adult females (44) in the line drawings of the Grade 1 textbook are illustrated as primary school teachers, compared with only (6) male teachers. Similarly, in Grade 2 textbook, the adult females (20) in illustrations are portrayed as teachers whereas there is no male portrayed as teachers. The occupational role of 'teacher' is more stereotypically linked with females than males in the illustrations of both textbooks. Furthermore, (2) pictures of males as

farmer in Grade 1 English textbook, and (4) pictures of males as bus-driver in Grade 2 English textbook tend to be illustrated in traditionally male-dominated occupations.

With regard to research question 2: ‘How are domestic/occupational roles visualised for male and female characters in Grade 1 and Grade 2 English textbooks?’, there are not many different occupational roles illustrated in both textbooks as it is due to the fact that primary textbooks are designed for young children. However, the phenomenon of few gender stereotyping in terms of occupations can be found in the illustrations of both textbooks. Significantly, the occupational role 'teacher' is stereotypically associated more frequently with females than males in both textbooks. To the best of my knowledge, this is because the contexts depicted in different units of the two textbooks are often schools or classrooms, and the textbook illustrators may be attempting to reflect reality, given that a significant number of primary school teachers in Myanmar are female.

Involvement in Activities of Male and Female Characters in Illustrations

In investigating visual representation of gender in Grade 1 and Grade 2 English textbooks, the involvement in activities of the male and female characters in the illustrations of two textbooks was observed in detail. According to van Leeuwen (2008), the characters in illustrations may be depicted as “involved in some action” (2008). If they are involved in an action, they may be an agent (i.e. the doer of that action). The number of males and females in the illustrations on each page of the whole textbooks (Grade 1 and Grade 2) was counted by tallying the involvement in activities to find out whether males and females are represented differently through the activities they are engaging in.

Table 4. Involvement in Activities of Males and Females in the Illustrations of Grade 1

Kind of Activity	Male Frequency	Female Frequency
Introducing & Greeting	48	48
Asking & Answering	142	137
Saying & Acting	194	213
Singing	7	7
Playing	5	4
Total	396 (49%)	409(51%)

As seen in Table 4, the activities engaged in by the human males and females in Grade 1 textbook include indoor activities. Most of the activities are classroom activities like introducing and greeting, asking and answering, saying and acting, and singing whereas a few activities of playing outside is depicted in the textbook. In Grade 1 textbook, there is a significantly equal representativeness of the number of males and females represented in illustrations in terms of involvement in activities. As presented in Tables 4 and 5, the majority of activities depicted in Grade 1 and Grade 2 textbooks take place in classroom and school settings. This is due to the fact that the most frequently represented roles for both females and males in these textbooks are those of students. The results can be clarified by noting that both males and females

predominantly participate in activities within classrooms and schools, aligning with the target age group of primary students (6-7-year-old-students).

Table 5. Involvement in the Activities of Males and Females in the Illustrations of Grade 2

Kind of Activity	Male Frequency	Female Frequency
Introducing and Greeting	18	22
Asking and Answering	34	37
Saying and Acting	31	35
Singing	18	13
Dancing	0	5
Drawing	0	6
Writing	0	6
Playing fribee	0	3
Playing on see-saw	0	4
Swimming	5	0
Jumping	5	0
Swinging	2	0
Playing football	8	0
Playing basketball	3	0
Playing in jungle gym	4	0
Playing hopscotch	8	4
Playing on roundabout	2	2
Total	138 (50%)	137(50%)

Table 5 shows that human males and females were depicted engaging in a greater number of different types of activities in Grade 2 textbook. To classify broadly, the activities engaged in by the human males and females in Grade 2 textbooks include not only indoor activities like introducing and greeting, asking and answering, singing but also outdoor activities like swimming, jumping and playing different types of sports. It can be found that similar to Grade 1 textbook, there is a balanced representation of both genders in terms of involvement in classroom activities in Grade 2 textbook. Nevertheless, significantly, males are depicted performing outdoor activities like playing football, swimming, playing in jungle gym whereas females are shown drawing, dancing, and writing.

In terms of involvement in classroom activities, a significantly equal representativeness of males and females represented in illustrations of Grade 1 and Grade 2 English textbooks can be found. In other words, both males and females represented in illustrations of two textbooks Grade 1 and Grade 2 are equally depicted as involving in most classroom activities. However, the phenomenon of males being portrayed as more sporty than females (Lee & Collins, 2008, 2010)

can be found in Grade 2 textbooks. With regard to involvements in outdoor activities, genders are somewhat represented through stereotypical portrayals.

Table 6. Overall Percentage of Visual Representation of Gender in Grade 1 & Grade 2

Visual Representation of Gender	Grade 1		Grade 2	
	Male	Female	Male	Female
Representation for male and female characters in illustrations	48%	52%	45%	55%
Domestic/ Occupational roles visualized for male and female characters	48%	52%	45%	55%
Involvement in Activities of male and female characters in illustrations	49%	51%	50%	50%

Table 6 shows the overall percentage of visual representation of gender in Grade 1 and Grade 2 English textbooks. The relatively equal proportion of male and female characters can be found in both textbooks. The significant roles represented for both females and males are students as it is due to the fact that primary textbooks are targeted at young children. Moreover, there is a balanced representation of both genders in terms of domestic roles illustrated in both textbooks. In terms of involvement in classroom activities, both males and females in illustrations of two textbooks (Grade 1 and Grade 2) are equally depicted.

Based on all the findings above, with regard to the visual representation of gender, it can be concluded that males and females are overall represented similarly though there is only little gender stereotyping in illustrations of either textbooks. Several previous language textbook studies (e.g. Kobia, 2009; Lee and Collins, 2008, 2010; Yang, 2011, 2014) found a higher visibility of male characters in illustrations. This shows an improvement over previous studies of textbooks. Research in the field of gender representation in EFL textbooks can help create a gender neutral learning environment for young learners. According to Butler (1990), gender roles are taught from an early age on through interaction with society. Social institutions like schools, family and the media create a learning environment for young learners. Accordingly, a study in the field of gender representation in English textbooks used in Myanmar primary schools can foster awareness of stereotypes, promote inclusivity and contribute to a more equitable education environment.

Conclusion

The present study investigated visual representation of gender in two English textbooks (Grade 1 and Grade 2) prescribed for primary education in Myanmar. It aimed to understand gender roles and stereotyping in these textbooks in order to enrich the field of material evaluation and gender representation. Both quantitative and qualitative research methods were

employed in this study. For the visual analysis, Yang's (2014) model of analysis for gender representation was adapted, especially visual representation of gender. Moreover, this study conducted a qualitative interpretation of gender representation based on the analyzed data. The results reveal that in visual representation of gender, males and females were represented fairly in the illustrations of two textbooks. The phenomenon of few gender stereotyping in terms of occupations was found in the illustrations of both textbooks. An equal representation of males and females was found in the illustrations regarding involvement in classroom activities. With regard to involvements in outdoor activities, genders were somewhat represented through stereotypical portrayals. Overall, males and females were nearly equally represented in the illustrations of two textbooks (Grade 1 and Grade 2) prescribed for primary education in Myanmar. Although some very positive findings as regards the visual gender equality have been found, the result does not reflect the actual number of male and female population in Myanmar.

There were several limitations in this study that are worth mentioning. The study mainly focused on visual analysis to investigate gender representation in Grade 1 and Grade 2 primary English textbooks. Thus, further studies can be carried out concerning gender representation from different perspectives, such as content analysis and discourse analysis. Furthermore, examining a larger sample would contribute to generalizing the findings to all EFL textbooks in Myanmar.

The findings of this study have several important implications for educators, textbook developers in Myanmar. Firstly, the relatively balanced visual representation of gender in the analyzed textbooks is a positive step towards promoting gender equality in education. By presenting both male and female characters fairly in illustrations, these textbooks help to challenge traditional gender stereotypes and encourage young learners to perceive both genders as equal participants in various roles and activities. However, the study also highlights areas that require further attention. The persistence of some gender stereotypes, particularly in outdoor activities, suggests that while progress has been made, there is still a need for more deliberate efforts to eliminate these stereotypes entirely. As gender roles and societal norms change over time, it is crucial that educational content remains relevant and supports the goal of creating a more equitable society. This study serves as a valuable resource for those involved in curriculum development and highlights the critical role that textbooks play in shaping young minds and promoting gender equality from an early age.

Acknowledgements

Firstly, I would like to express my greatest gratitude to my Rector, Professor Dr Tin Tun and Pro-Rectors from the University of Mandalay for their kind permission to carry out this research. My heartfelt thanks go to Professor Dr.Thi Thi Tun, Head of the Department of English, University of Yangon and Professor Dr. Mon Mon Wai, Head of the Department of English, University of Mandalay for their kind permission, invaluable guidance and constructive feedback for this study.

References

- Amerian, Majid, and Fatemeh Esmaili. "Language and Gender: A Critical Discourse Analysis on Gender Representation in a Series of International ELT Textbooks." *International Journal of Research Studies in Education* 4, no. 2 (2015): 3–12.
- Bachore, Muluken Melese. "Analysis of Gender Representation in English Language Learning Materials: The Case of Grade Ten Textbook in Ethiopia." *Journal of Curriculum and Teaching* 11, no. 5 (2022): 175–184.
- Bilic, Ivana. "Gender Representation in Elementary School EFL Textbooks." Master's thesis, J. J. Strossmayer University in Osijek, 2016.
- Butler, Judith. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York and London: Routledge, 1990.
- Britton, Gwyneth E., and Margaret C. Lumpkin. "For Sale: Subliminal Bias in Textbooks." *The Reading Teacher* 31, no. 1 (1977): 40–45.
- Brugelilles, Carole, Isabelle Cromer, Sylvie Cromer, and Zoïa Andreyev. "Male and Female Characters in Illustrated Children's Books or How Children's Literature Contributes to the Construction of Gender." *Population (English Edition, 2002)* 57, no. 2 (2002): 237–267.
- Coles, Gerald. "Dick and Jane Grow Up: Ideology in Adult Basic Education Readers." *Urban Education* 12 (1977): 37–53.
- Emilia, Emi, Nenden Yurike Moecharam, and Intan Lestari Syifa. "Gender in EFL Classroom: Transitivity Analysis in English Textbook for Indonesian Students." *Indonesian Journal of Applied Linguistics* 7, no. 1 (2017): 206–214.
- European Commission. 2016. *Horizon 2020: Promoting Gender Equality in Research and Innovation*. Retrieved from European Commission. https://ec.europa.eu/commission/index_en.
- Fairclough, Norman. *Language and Power*. London: Routledge, 2015.
- Giaschi, Patricia. "Gender Positioning in Education: A Critical Image Analysis of ESL Texts." *TESL Canada Journal* 18, no. 1 (2000): 32–46.
- Hall, Stuart. "The Work of Representation." In *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, edited by Stuart Hall, 15–74. London: SAGE Publications, 1997.
- Hamilton, Martha C., Deborah Anderson, Mary Broadbudd, and Kathryn Young. "Gender Stereotyping and Under-Representation of Female Characters in 200 Popular Children's Picture Books: A Twenty-First Century Update." *Sex Roles* 55 (2006): 757–765.
- Holmes, Janet. *An Introduction to Sociolinguistics*. 2nd ed. Harlow: Longman, 2001.
- Jespersen, Otto. *Language: Its Nature, Development and Origin*. London: George Allen & Unwin Ltd., 1922.
- Kızılaslan, İbrahim. "Student Teachers' Perceptions of Gendered Texts in English Language Textbooks." *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2 (2010): 3528–3531.
- Kobia, Joyce M. "Femininity and Masculinity in English Primary School Textbooks in Kenya." *The International Journal of Language, Society, and Culture* 28 (2009): 57–71.
- Kress, Gunther, and Theo van Leeuwen. *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. 2nd ed. London: Routledge, 2006.
- Lakoff, Robin. *Language and Women's Place*. New York: Harper & Row, 1975.
- Law, Kwok-Wing K., and Annie H. N. Chan. "Gender Role Stereotyping in Hong Kong's Primary School Chinese Language Subject Textbooks." *Asian Journal of Women's Studies* 10, no. 1 (2004): 49–69.
- Lee, J. F. K., and Paul Collins. "Gender Voices in Hong Kong English Textbooks – Some Past and Current Practices." *Sex Roles* 59 (2008): 127–137.
- Meyer, Charles F. *English Corpus Linguistics: An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press, 2002.

- Muzdalifah, A., N. Safrina, and W. Gunawan. "Gender Representation in English Textbook: A Visual Grammar Analysis." *Jurnal Penelitian Pendidikan* 21, no. 3 (2021): 85–95.
- Porecca, K. L. "Sexism in Current ESL Textbooks." *TESOL Quarterly* 18 (1984): 705–724.
- Rifkin, Benjamin. "Gender Representation in Foreign Language Textbooks: A Case Study of Textbooks of Russian." *The Modern Language Journal* 82 (1998): 217–236.
- Sakita, T. I. "Sexism in Japanese English Education: A Survey of EFL Texts." *Women and Language* 13, no. 2 (1995): 5–12.
- Skliar, O. "Gender Representations and Gender Bias in ELT Textbooks Published in the Middle East: A Case Study of ELT Textbooks Published in Turkey and Iran." MA thesis, Middle East Technical University, Ankara, Turkey, 2007.
- Spender, Dale. *Man Made Language*. 2nd ed. London: Routledge & Kegan Paul, 1985. Sunderland, Jane. "Gender in the EFL Classroom." *ELT Journal* 46, no. 1 (1992): 81–91.
- Sunderland, Jane. *Language and Gender*. New York: Routledge, 2006.
- Talbot, Mary M. *Language and Gender: An Introduction*. Cambridge: Polity Press, 1998.
- Tannen, Deborah. *Gender and Discourse*. New York; Oxford: Oxford University Press, 1994.
- Turner-Bowker, D. M. "Gender Stereotyped Descriptors in Children's Picture Books: Does 'Curious Jane' Exist in the Literature?" *Sex Roles* 35, no. 7–8 (1996): 461–488.
- van Leeuwen, Theo. "Representing Social Action." *Discourse & Society* 6, no. 1 (1995): 81–106.
- Yang, C. C. R. "Gender Representation in a Hong Kong Primary English Textbook Series: The Relationship Between Language Planning and Social Policy." *Current Issues in Language Planning* 12, no. 1 (2011): 77–88.
- Yang, C. C. R. *Gender Representation in Hong Kong Primary English Language Textbooks: A Study of Two Widely-Used Textbook Series*. PhD diss., Lancaster University, 2014.
- Yule, George. *The Study of Language*. 3rd ed. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

MOTIVATION CHANGES OF FIRST YEAR FRENCH SPECIALIZATION STUDENTS AT YUFL*

Su Paing Swe¹

Abstract

This study is carried out to investigate how the motivation of beginner-level French specialization students at YUFL (Yangon University of Foreign Languages) has changed during their course of study. Students' perspectives on the French language can change before and after studying it for some period of time. Its aim is to find out the language-related factors that influence their motivation changes, done through three research questions focusing on how the motivation of YUFL French specialization student's changes after 3 months of study, how their motivation changes after 7 months of study, and the factors for which they change motivation for the French language with two questionnaires completed after two different periods of study. This study is hoped to be helpful for curriculum designers and French language teachers to make the most of learners' motivation in the foreign language teaching and learning process.

Keywords: motivation changes; French language learners; multilingualism

Introduction

Motivation is one of the social-psychological aspects of language learning and acquisition. It plays an important role for learners to dedicate time and effort to learning a second or foreign language, which can be familiar or not with the language of the community to which they belong.

Motivation had been studied along with second language acquisition (SLA), as it was considered one of the most important variables in the development of language acquisition (Gardner, 1985). According to the motivation literature (Gardner and Lambert, 1972; Genesee, 1978), learners' motivation for languages can be characterized into two main kinds: instrumental motivation, which makes learners achieve some utilitarian goals such as job opportunities, good grades, etc., and integrative motivation, which relates to the personal interest of learners toward the country or culture of the people of the target language. Some studies (Deci & Ryan, 1985; Harmer, 1983) mentioned extrinsic motivation which means a person's motivation can be affected by external pressure such as others' suggestions, rewards, etc. to learn a language, and intrinsic motivation which states that a person's motivation is related only to his or her own interest in learning that language.

In the context of foreign language learning (FLL), it is interesting to find out how the instrumental or extrinsic motivation interacts with the integrative or intrinsic motivation, as learners may have various reasons to choose and learn a foreign language. Learning a third or foreign language after a second language is mostly a new beginning of acquisition, requiring high motivation, good attitudes, time, and effort. On the other hand, depending on various factors such as age, effort, exposure, differences in linguistic features between target and mother languages, etc., learners always encounter difficulties holding their motivation for the foreign language they are learning.

* Special Award (2023)

¹ Department of French, Yangon University of Foreign Languages

In this paper, young Myanmar students of French language from Yangon University of Foreign Languages (YUFL) are observed during their first seven months of study. French is a foreign language with some social or cultural distance for Myanmar learners in comparison with the three most popular languages, such as Chinese, Japanese, and Korean, apart from English, that most of them have learned since childhood in schools. For two decades since then, most of young adults from Myanmar have been learning the three mentioned Asian languages formally as well as informally. The current context of FLL in Myanmar is that most young language learners are more or less familiar with Asian languages, while only a few of them learn European languages such as French, Spanish, and Italian for various reasons. Also, young learners of French or any European languages are mostly those who have already been in contact with one or two Asian languages in Myanmar.

Methodology

Regarding their motivational aspects before investigation, there can be various reasons why students choose French or YUFL, such as the situation of the university, the popularity of foreign language learning, the employment opportunity, etc. It is also hard to obtain students' real motivation, and all the four types of motivations (instrumental, integrative, intrinsic, extrinsic) are very likely to be obtained from each of the students. That is why, instead of focusing on specific types of motivation, two groups among the students were divided as a French-only learners' group (FO) and a multi-language learners' group (ML) in order to do the comparison between them, as it is assumed that multi-language learners, through their experience in a foreign language learning context, may endure the difficulties of a new foreign language and hold their motivation longer than their peers who start learning it for the first time.

Literature Review

In Nikitina, L. and Furuoka, F. (2005), the nature of the integrative motivation of Malaysian students learning Russian at Universiti Malaysia Sabah was investigated with 74 students and two surveys were carried out at the beginning and end of the language course. It aimed to find out how integrative motivation can bring students into the classroom: students' knowledge, conceptions, and opinions about Russia and Russian people drive their motivation and attitudes toward learning the Russian language. As a result, it was discussed that students did not have much knowledge or desire in the beginning of their study, but integrative motivation was developed in the course of their study, and they mentioned positive attitudes and desire for the Russian language in the end. That study highlighted how integrative motivation plays a vital role in learning a foreign language, especially when the target language community is not familiar with it.

In Bodian, A. (2017), motivation and achievement, two variables of language learning, were tested in learning French as a foreign language with 213 Malaysian undergraduate students. In that study, no significant correlations between motivation and achievement were found, but it showed that both instrumental and integrative motivation were important for students' choice to learn French, but they were more motivated for instrumental reasons.

In Eiammongkhonsakun, S. (2017), the socio-educational model (motivation, integrativeness, and attitudes) was used to analyze the motivation towards learning French among undergraduate students in Thailand with only 15 participants. As a result, not only instrumental and extrinsic motivation but also interest in French society were observed through

interviews. Regarding students' attitudes towards French, their learning situation was reviewed: students' motivation was more likely to be high with activities related to grammar, four language skills, and pronunciation practice, but low with translation and literature, as they thought that these activities were far beyond reality because of language related difficulties.

Regarding these previous studies above related to motivation for French language learning done in Thailand and Malaysia, it can be hypothesized that the Myanmar context would have similar motivational aspects as the French language community is far from the region and students have similar linguistic backgrounds (French is learned after English as a foreign language).

Research questions

Three research questions were formulated as follow for this study:

- (1) How did the motivation of YUFL French specialization students change after 3 months of study?
- (2) How did the motivation of YUFL French specialization students change after 7 months of study?
- (3) What are the factors for which they change motivation for the French language?

Materials

Both quantitative and qualitative methods were used to carry out the investigation, as students' motivational aspects were tested through two questionnaires (see Appendix) composed mainly of open-ended questions to seek their opinions and motivation, and the majority and minority of their answers were mentioned in numbers. The first survey was carried out after three months of their study, with the first questionnaire containing 15 questions. The second one was done after their seventh month of study, with 10 questions. Among all these 25 questions, 13 were formulated to be used in the investigation, and the answers were indicated and analyzed in the coming sections. Five of them were only to get students' profiles, and the rest were filler questions.

Participants

In order to investigate students' motivation for French, 33 beginner students from the first year of the 2022–2023 academic year, with an age range of 18–20 and the majority of female students, were selected in September 2022. The reason for the choice was that most of these students were more than 18 years of age, they waited for a certain period of time to join the university during the COVID-19 pandemic, and they would have stronger motivation than those from other intakes for having chosen the bachelor degree course in French language. Most of the students had already learned some foreign languages up to a certain level before studying French.

Findings

After having conducted two questionnaires in their third and seventh months of study, the following findings were obtained from 13 questions. Answers to the other questions were discussed in the next section.

Question 1: Do you have any other languages spoken or learned apart from Burmese and English?

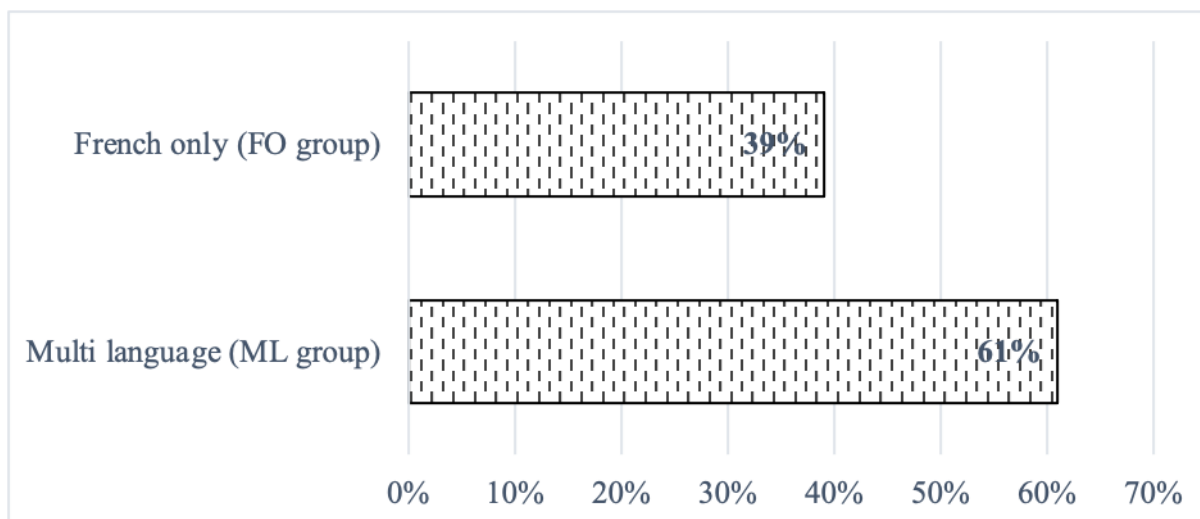

Figure 1: Languages spoken or learned by French specialization students

Question 2: What do you know of French people and culture before studying French at YUFL?

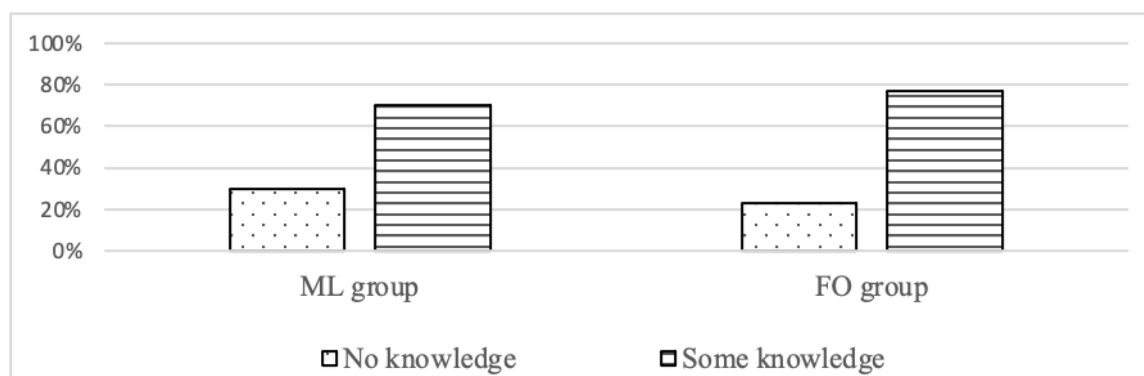

Figure 2: Knowledge for French people and culture of both the ML and FO groups

Question 3: What do you know of French language before studying French at YUFL?

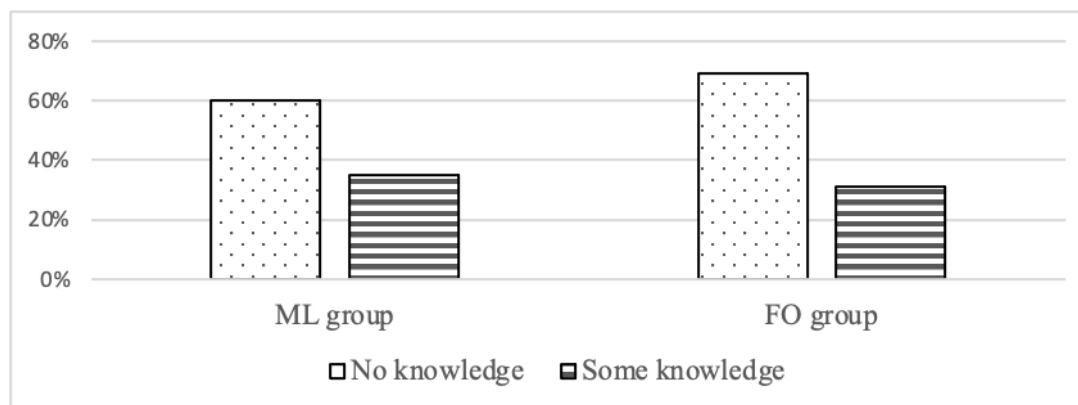

Figure 3: Knowledge for French language of both the ML and FO groups

Question 4: Why did you choose French to learn at YUFL?

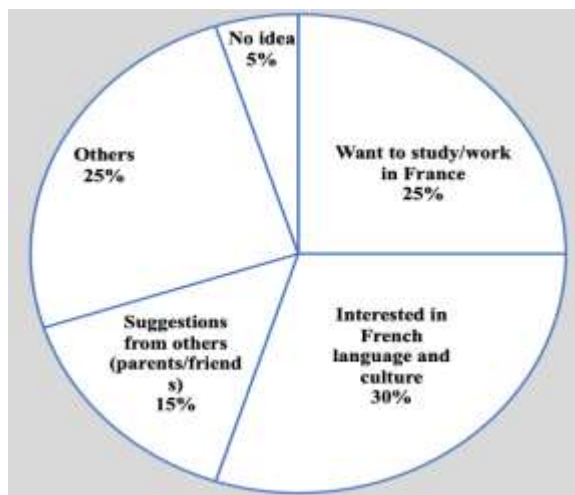

Figure 4: Reasons for the ML group

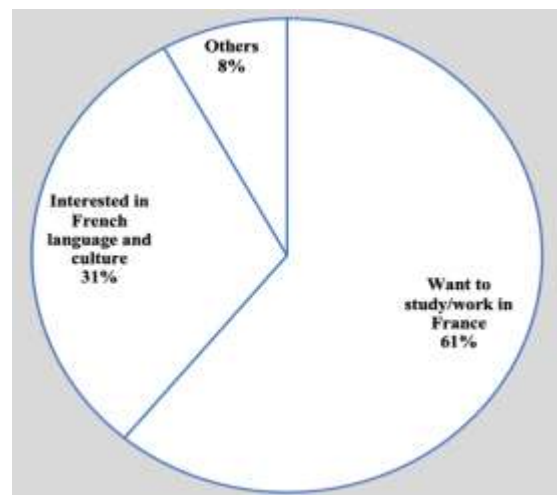

Figure 5: Reasons for the FO group

Question 5: What do you know of French language after studying for 3 months at YUFL?

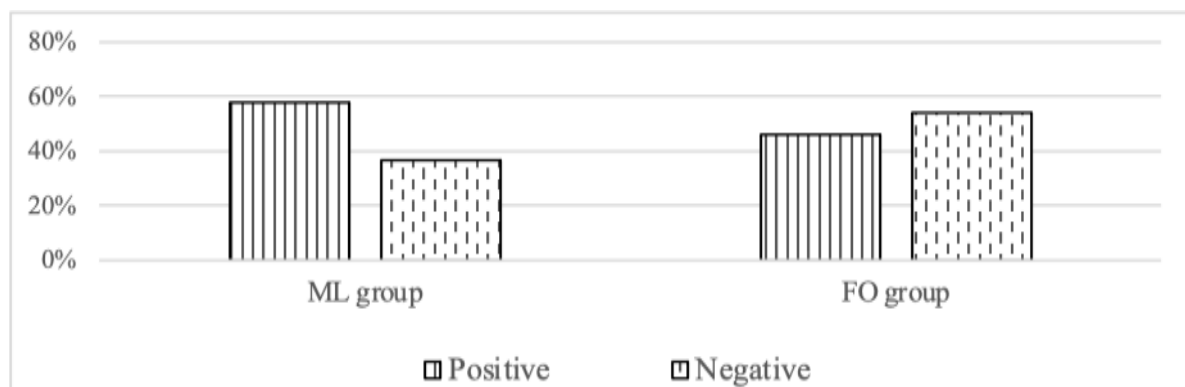

Figure 6: Knowledge for French language of both the ML and FO groups

Question 6: How do you feel about learning the French language after 3 months?

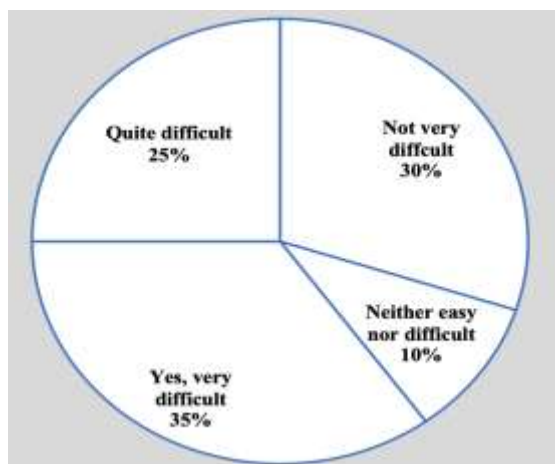

Figure 7: Reactions of the ML group

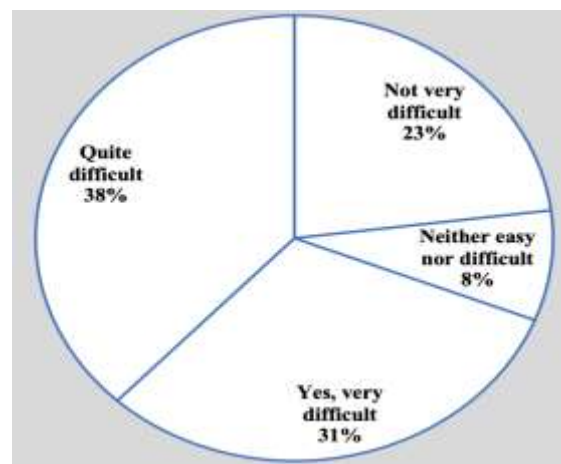

Figure 8: Reactions of the FO group

Question 7: Do you think that your French skills will improve in the coming months?

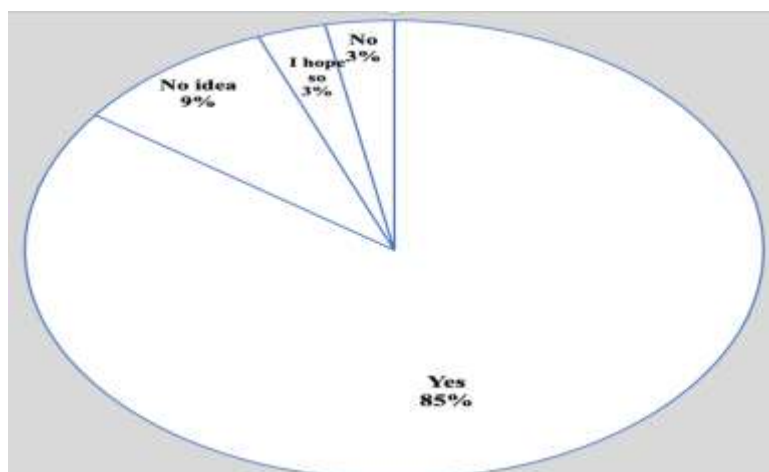

Figure 9: Reactions of both the ML and FO groups

Question 8: Do you think you have made progress after 7 months?

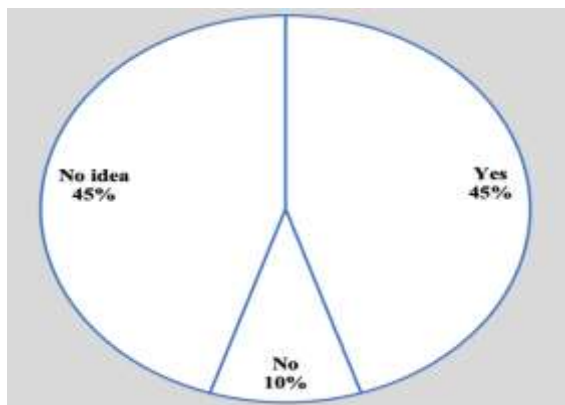

Figure 10: Reactions of the ML group

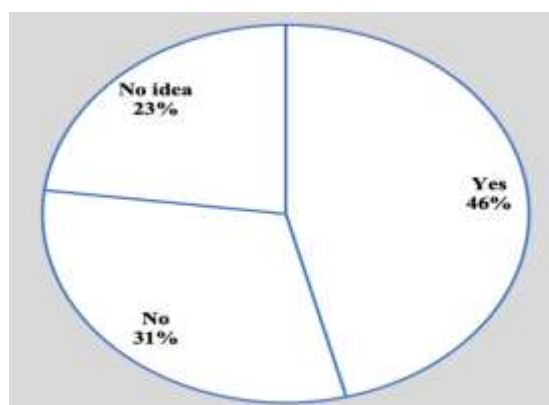

Figure 11: Reactions of the FO group

Question 9: Have you changed your mind to continue learning French?

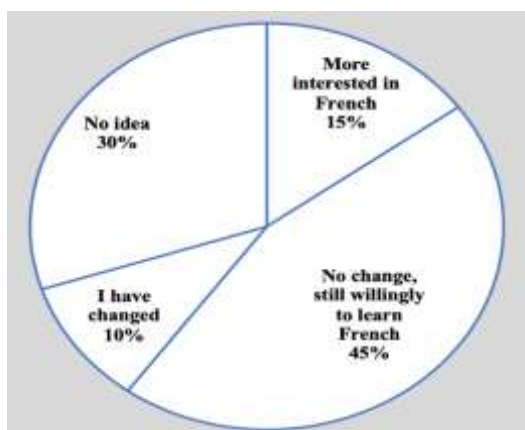

Figure 12: Reactions of the ML group

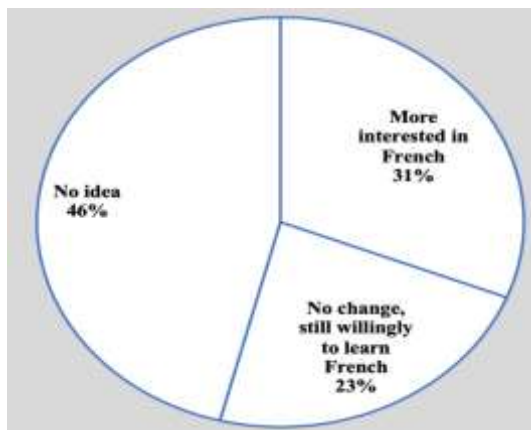
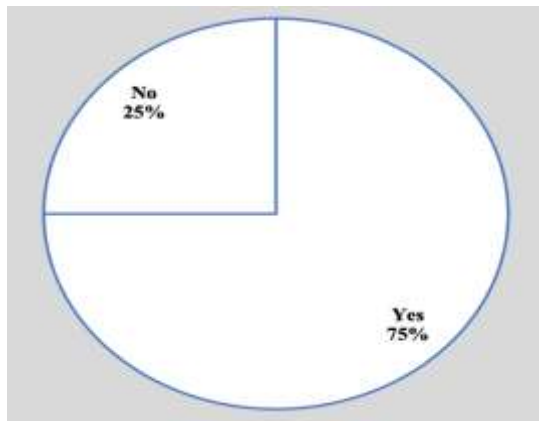
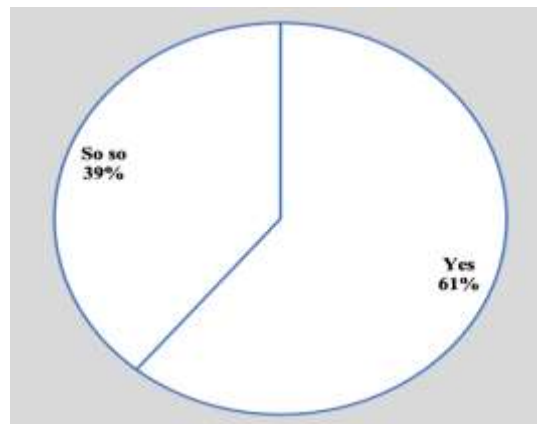
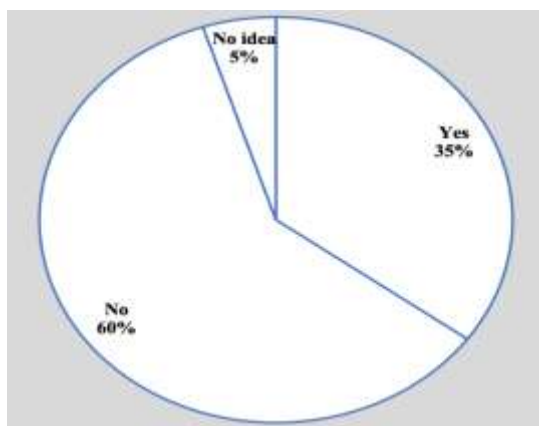
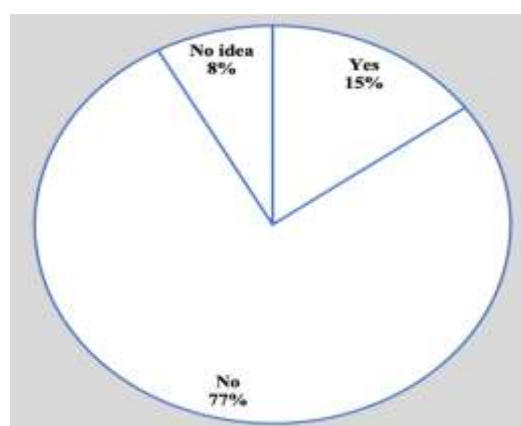
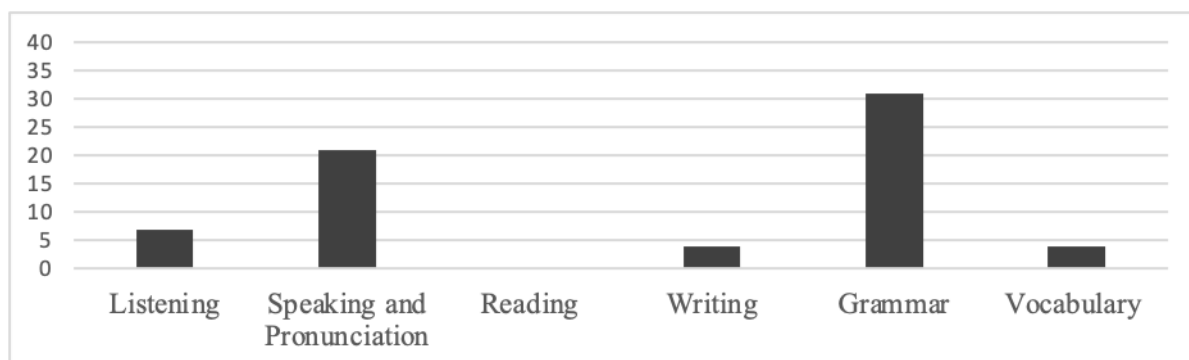

Figure 13: Reactions of the FO group

Question 10: French is fun?**Figures 14:** Reactions of the ML group**Figures 15:** Reactions of the FO group**Question 11:** Do you think that French is easier than other foreign languages?**Figure 16:** Reactions of the ML group**Figure 17:** Reactions of the FO group**Question 12:** What part of the French language is difficult for you after 3 months of study?**Figure 18:** Difficulties after 3 months of study

Question 13: What part of the French language is difficult for you after 7 months of study?

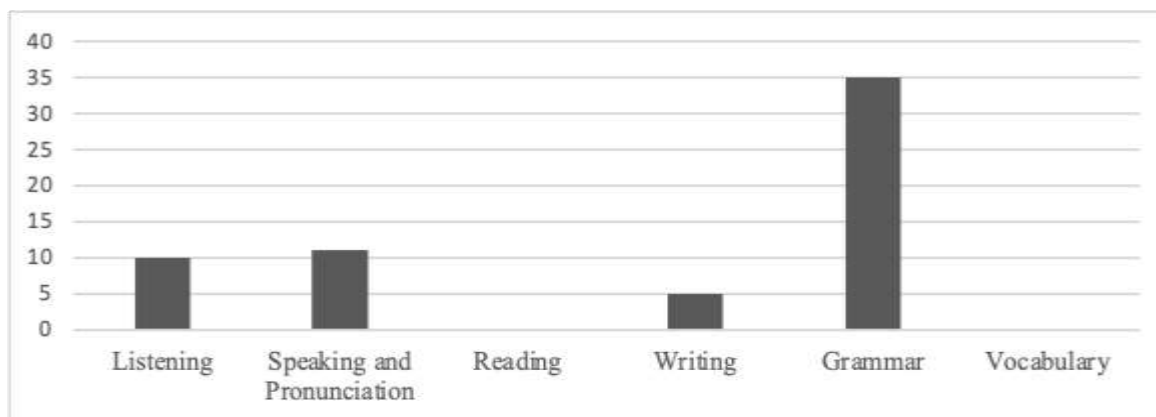

Figure 19: Difficulties after 7 months of study

Discussion

First of all, students who have already learned other foreign languages apart from English were found to be 61%, and those who have not were found to be 39%. Their knowledge of French people and culture was said to be good, as more than 70% of each group could give the answer to what they had known. However, only a few students responded with knowledge of the French language, with 30.8% and 35% in each group (see figures 2 and 3).

Regarding their answers for the reasons to choose French, the motivation of more than half of the FO (French Only) group was found to be instrumental as they responded that they wanted to study and work in France; the motivation of nearly half of the ML (Multi-language) group was found to be extrinsic as they decided to study French because of the suggestions from friends and parents and also of the other various reasons; and nearly the same number of students from both groups had integrative motivation, representing 30% and 31%, respectively (see figures 4 and 5).

Relating to the questions about the reactions after their 3 months of study, 58% of the ML group responded positively to their acquired knowledge of the French language, while 53.9% gave negative reactions (see figure 6). Nearly 70% of the FO group responded “very and quite difficult” to the French language, while 40% of the ML (multi-language) group answered “not very difficult” and “neither easy nor difficult” (see figures 7 and 8). However, they all had positive opinions about their learning in the coming months, as they mostly said yes, with 84.8%, to question no. 7 (see figure 9).

Relating to the questions about the reactions after their 7 months of study, nearly half of both groups (46% and 45%, respectively) responded that they made progress (see figures 10 and 11), while 30.8% of the FO group replied directly ‘no’. However, learning French was still difficult for both groups, but there were some changes in motivation: 46% of the FO group had no idea about their minds, while 45% of the ML group had not changed their minds and were still willing to learn French (see figures 12 and 13). Interestingly, 75% of the ML group said yes to the question “French is fun?” while only 61% of the FO group said the same, but 39% had no idea ‘so so’ (see figures 14 and 15). Only 15.4% of the FO group thought French was easier than other foreign languages, while 35% of the ML group said yes to that question (see figures 16 and 17).

The most common difficulties in learning the French language were grammar and speaking skills for both groups after 3 months of study (see figures 18), and grammar was found to be the most difficult after 7 months of study (see figures 19), even though the difficulty for speaking skills declined slightly.

By the comparison between these 2 groups above, students' motivation can generally be said to decline slightly after their 7 months of study. It was found that the ML group had fewer negative reactions than the FO group to most of the questions about motivation related to the French language. It is possible that students from the ML group have already experienced some difficulties as very beginner-level learners of other foreign languages, and they are more capable of holding their motivation for another foreign language than their peers from the FO group. Moreover, having mentioned that grammar and pronunciation were their common difficulties, it is interesting to study whether their motivation will regain or not if they get more materials and support from teachers and activities in the classroom.

Conclusion

This study is an initial observation of the motivation of French language learners at YUFL, carried out over a certain period of time. It would be better and more complete if more variables could be added to be observed, such as attitudes, achievements, more students, and a longer time. Most of the young learners of foreign languages in Myanmar are now learning more than one foreign language apart from English, and multi-language learners or multilingual speakers are about to appear in the foreign language learning community. It is for teachers and curriculum planners to consider this potential situation in order to make the most of students' motivation with appropriate materials and activities.

Acknowledgements

First and foremost, I would like to acknowledge the teachers of the department of French at the Yangon University of Foreign Languages for their support of my research. Then, I am grateful to 33 students who participated actively in answering and analyzing my questions.

References

- Bodian, A. (2017). Motivation and achievement in learning French as a foreign language in Malaysia. In: International Conference on Language Students (ICLS 2017), 09-10 August 2017, Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS), Kuching, Serawak.
- Deci, E. L. & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*, New York: Plenum Press.
- Eiammongkhonsakun, S. (2017). Motivation towards learning French among undergraduate students in Thailand. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*, 4(1), pp. 211–219.
- Gardner, R.C. (1985). *Social Psychology and Second Language Learning*. London: Edward Arnold Publishers.
- Gardner, R.C. & Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Rowley, MA: Newbury House.
- Genesee, F. (1978). Individual Differences in Second-Language Learning. *Canadian Modern Language Review* 34: pp. 490-504.

Harmer, J. (1983). *The Practice of English Language Teaching*. London: Longman.

Nikitina, L., & Furuoka, F. (2005). Integrative motivation in a foreign language classroom: A study on the nature of motivation of the Russian language learners in Universiti Malaysia Sabah. *Jurnal Kinabalu, Jurnal Perniagaan & Sains Sosial*, 11, pp. 23-34.

Appendix

First Survey for Students' motivation (French language)

1. Gender Male Female
2. Age 10-15 16-19 20-25 26-30 31-40
3. Native town
4. Nationality
5. Do you have any siblings or family member or friends speaking French? Yes No
6. Do you have any other languages spoken or learned apart from Burmese and English?
Mention Languages spoken 1. Myanmar 2. English 3....., 4., 5.....
7. Why did you choose French to learn at YUFL?
8. What do you know of French people and French culture, **before** studying French at YUFL?
9. What do you know of French people and French culture, **after** studying French for 3 months at YUFL?
10. What do you know of French language **before** studying French at YUFL? / How did you feel like learning French?
11. What do you know of French language **after** studying French for 3 months at YUFL? / How do you feel about learning the French language after 3 months?
12. Is French language very difficult or not very difficult for you now? Why?
13. What part of the French language is difficult for you after 3 months of study? (For example, grammar, pronunciation, conjugation...)
14. Do you think that your French skills will improve in the coming months?
15. Please give your suggestions for better teaching and learning French below.

Second Survey for Students' motivation (French language)

1. What do you know of French people and French culture **after** studying French for 7 months at YUFL?
2. Do you think that you know more of French people and culture **after** studying French for 7 months here?
3. Do you think you have made progress after 7 months?
4. What part of the French language is difficult (or still difficult or the most difficult) for you after 7 months of study? (For example, grammar, pronunciation, conjugation, tenses ...)
5. How do you feel like learning French now? French is fun?
6. Have you changed your mind to continue learning French?
7. Do you think that French is easier than other foreign languages?
8. Do you have any languages that you are currently learning while studying French here? Since when?
9. Do you have any interest in learning other languages while studying French?
10. What languages do you want to learn while/after studying French? Why?

EFFECT OF SOCIAL MEDIA ON ACADEMIC PERFORMANCE OF STUDENTS IN LIBRARY AND INFORMATION STUDIES: A CASE STUDY OF UNIVERSITY OF YANGON*

Ohn Mar Oo¹

Abstract

Social Media is one of the most important sources through which people can easily get updated information and access to online global knowledge. As university students widely engaged using social media for their various purpose, these social media will affect students personal and academic life. This study is designed to explore the positive and negative effects of social media on the academic performances of students in Library and Information Studies, University of Yangon. The research design involved survey method where questionnaires were used to collect data from target student population. The findings revealed that excessive use of social media by students has a significant impact on their academic performance. This research showed to create a balance situation between social media and academic activities of students.

Keywords: Social Media, University Students, Academic Performance, Library and Information Studies

Introduction

Emergence and rapidly change information technology has a significant impact on social media. Social Media plays important role for communication of informations among people. Social Media as information and communication tools can be used by all type of people. Social media has been defined as ‘a collection of internet websites, services and practices that support collaboration, community building, participation and sharing’. (O. Ezeji and E. Ezeji 2008, 1-20) It contains several channels like audios/videos callings, blogging, communicating, texting, sharing contents all over the world and so many characteristics. Generally, social media sites include but not limited to Facebook, WhatsApp, Skype, YouTube, Twitter, Tango, 2go, Yahoo mail, and Blog. With smart phones, which are affordable, individuals find it easy to access the Internet and many students have these at their possessions. (Akande and Oyedapo 2018, 46 – 58)

Social websites provide tools which people can communicate, obtain & share information, and create new relationships. It has attracted the interest of different people including educators who desire to engage their students. Now students are the largest user of social media which influencing them to change their educational activities, academic performance, daily lifestyles, behaviors, community approaches, and social networking. The internet is today the most important source of information and the growing dimensions of the use of social media by students cannot be underestimated. It has been observed that students devote more attention and time to social media than they do for their studies. (Kolan and Dzandza 2018, 1637)

The use of social media offers younger generations opportunities for entertainment and communication which permits consumers to keep in touch with others and reshaping their daily life. Social media is a innovative idea with a very brilliant opportunity with additional scope for advancements. With the use of social networking, we can advertise or communicate in a more efficient way. (Akram and Kumar 2018, 20-40) Therefore, this study seeks to investigate the

* Special Award (2023)

¹ Department of Library and Information Studies, University of Yangon

level of engagement of students of Library and Information Studies into using social media and also determine the effect of their use on the academic performance.

Objectives of the Study

The main aim of this study is to ascertain how the use of social media has influenced the academic work of students of Library and Information Studies, University of Yangon. Another objective are as follows:

- To examine the level of student addictiveness to social media and the influence on the academic performance.
- To examine the frequency and purpose of students for using social media generally.
- To determine the level of exposure of students of Library and Information Studies to social networking

Sope of the Study

The study is only limited to students of Library and Information Studies, University of Yangon in the academic year 2022-2023. This department offers undergraduate programme and under graduate programme. Thus, this research surveyed all students including undergraduate and post graduate.

Method of the Study

The study also adopted a case study strategy. Questionnaire instrument was used for data collection. This study used a survey method to collect primary data using a questionnaire as the data collection tool. Data generated were analyzed using descriptive statistics and show graph.

Research Questions

Based on the purpose of the study, the study has been conducted to answer the following research questions.

- Do social networking sites affect on academic performance of students in Library and Information Studies?
- How frequent do students use social network sites?
- How many hours do students spend on browsing social media?
- What are the students' reasons for using social media?
- What are the positive effects of social media on the academic performances of students?
- What are the negative effects of social media on the academic performances of students?

Research Outcome

This survey explores the question of what effect social media have on university students, in particular, how the use of social media affects the academic success of students. This study will discover this information, giving the researchers an opportunity to explore and gain new knowledge concerned with using social media effectively. The finding will raise the awareness of the students about either positive and negative impacts of social media on their academic performances of students. It will also encourage students to use social media beneficially as effective communication tools as well as educational media to improve their knowledge and skills.

Literature Review

There are many studies performed about the positive and negative effects of social media on the students' academic performances.

Ahmad Jahed Mushtaq surveyed effects of social media on the undergraduate students' academic performances. This research was concluded that in despite of public views concerning the misuse of social media among students in the society, most of the students were interested to use social media positively for their educations. The positive impacts of social media among the undergraduates appeared to be higher as compared to negative impacts. (Mushtaq 2018, 1779)

Bernard John Kolan and Patience Emefa Dzandza examined effect of social media on academic performance of students in Ghanaian Universities. This research seeks to investigate the level of engagement of students of the University of Ghana into social networking sites and also determine the effect of their use on the academic work. A total of 165 students (82.5%) indicated that they mainly use social media for chatting and downloading of pictures/videos while the remaining 32 respondents use social media mainly for academic purposes. (Kolan and Dzandza 2018, 1637)

Dukper Bawa Kojo, Baffour Ohene Agyekum and Beatrice Arthur conducted a research about effects of social media on the reading culture of students in Tamale Technical University. The study demonstrates that students are negatively affected by their constant access to social media platforms. The findings also revealed that excessive use of social media by students has a statistically significant impact on the reading culture and to an extent their academic performance. Since most of the students' access social media with a wireless network, it is recommended that authorities in tertiary institutions must establish rules and regulations that limit students' use of social networking sites during lecture and library sessions. (Kojo, Agyekum and Arthur 2018, 55)

Shilpi Rani Saha and Arun Kanti Guha surveyed impact of social media use of University Students. This survey was done on the nature of social media uses by the students of two reputed universities in Bangladesh to clarify the impact on their other daily diverse actions. The information were collected from 502 students on a random basis from both of the universities by providing questionnaire. Some important findings in the study show that everyone possesses and uses at least one social media site and many have more than one. They spend more than one hour daily to use social media. Facebook is the most popular among all other social media activity. Students have high positive perception, low negative attitude, and moderate dependency on social media. (Saha and Guha 2019, 36-43)

Mya Thida studied effects of social media on reading habits of university students. This study is a case study of Yadanabon University. This research intends to investigate how the social media has effected on reading habits of university students. The research is a survey through questionnaires and interview to target group. The questionnaires were distributed to 100 students of Yadanabon University. The research recommended how social media effects on reading habits of university students and how to cultivate their reading habits through the effort of librarian. (Mya Thida 2010, 1-10)

Data Analysis

Survey method with the use of questionnaire was conducted for data collection. In the academic year 2022-2023, the 71 students were attending at the department. This survey distributed questionnaire all students by google forms. But, only 63 students participated in this survey. Thus, 88.73% of students participated for this study. The data obtained from this was organized and analyzed using mean percentages.

i. Gender-wise Distribution of Respondents

Description analysis was conducted to find out the differences in respondent's genders with respect of each category for Library and Information Studies students.

Table1. Gender-wise Distribution of Respondents

Gender	Frequency	(%)
Male	7	11.1%
Female	56	88.9%
Total	63	100%

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

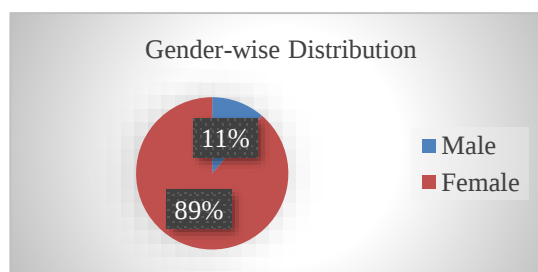

Figure 1: Gender-wise Distribution of Respondents

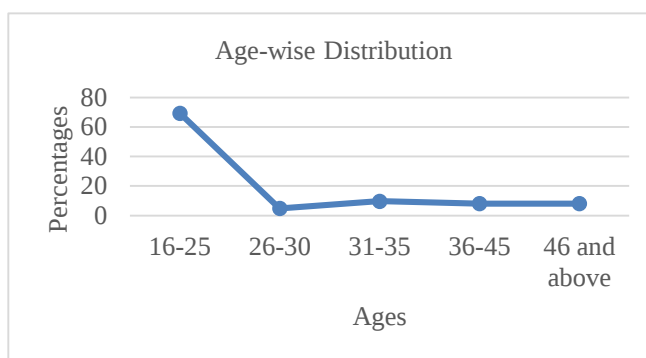
Out of the 63 copies of questionnaires administered, it was found that 7 (11.1 %) was male while the remaining 56 (88.9%) of the respondents were females. The result shows that female students were more concerned than the male students in the survey.

ii. Respondents by Age

The obtained data was analyzed to find out the differences in respondent's ages with respect of each category. The ages were categories by five groups such as 16-25, 26-30, 31-35, 36-45 and 46-and above.

Table 2. Age-wise Distribution

Age	Frequency	%
16-25	44	69.8
26-30	3	4.8
31-35	6	9.7
36-45	5	8.1
46 and above	5	8.1
Total	63	100 %

Figure 2: Age-wise Distribution

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

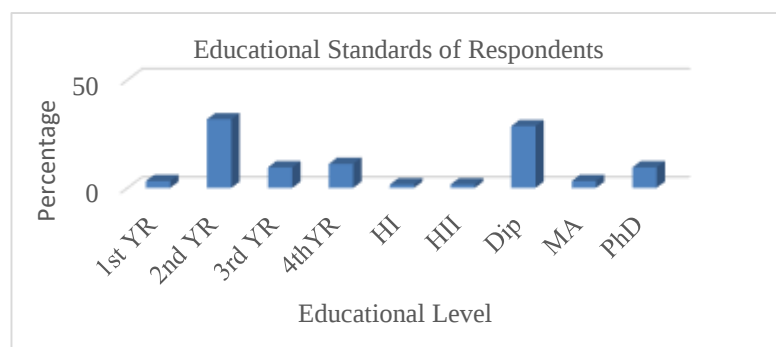
Age classification of those who were engaged in the survey are 16-25 years 69.8%, 26-30 years 4.8%, 31-35 years 9.7% and 36-45 years & 46 and above 8.1% respectively.

iii. Educational Qualification

Based on educational level of students, the use of social media can be different. The following table state educational standards of respondents.

Table 3. Educational Qualification of Respondents

Years	Frequency	%
1st YR	2	3.2
2 nd YR	20	31.7
3 rd YR	6	9.5
4 th YR	7	11.1
HI	1	1.6
HII	1	1.6
Dip	18	28.6
MA	2	3.2
PhD	6	9.5
Total	63	100%

Figure 3. Educational Qualification of Respondents

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

The above table shows that 2 (3.2%) are first-year students, 20 (31.7%) second year, 6 (9.5%) third year, 7 (11.1%) fourth year, 1 (1.6%) first year honours & second year honours, 18 (28.6%) diploma, 2 (3.2%) master, and 6 (9.5%) PhD students. The result points out that the second year students are the most participation in this research.

iv. Types of Devices for Using Social Media

There are various types of social media. The respondents were asked to choose among four types of device: Desktop Computer, Laptop, Tablets and Mobile Phone. The results are shown in the following table.

Table 4. Types of Devices for Using Social Media

Types of Devices	Frequency	%
Desktop computer	3	4.8
Laptop computer	21	33.3
Tablets	1	1.6
Mobile Phones	60	95.2

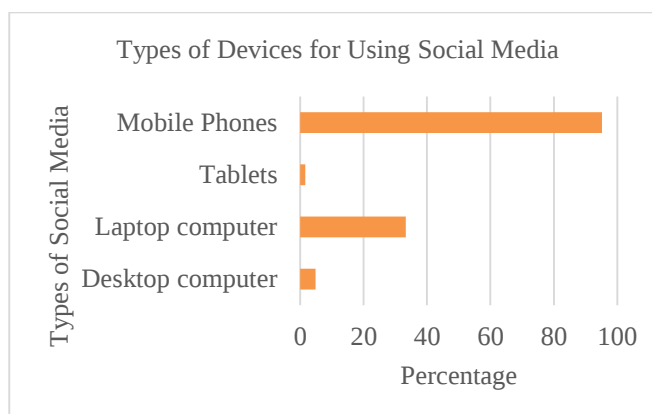

Figure 4. Types of Devices for Using Social Media

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

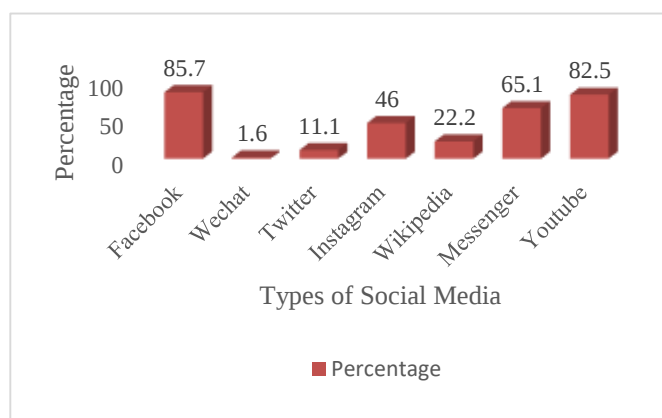
The result reveals that 95.2% of students use mobile phones, 33.3% use laptop computer, 4.8% use desktop computer and 1.6% use tablets. By the survey, the most of devices are mobile phones for social media, tablets used the lasted of students. Thus, it can be said that the students are mainly using their mobile phones because mobile phones are to be quite handy compared to the use of other types.

v. Types of Social Media

Social Media provides various types of communications channels. The survey's questionnaire expresses eight types of social media to choose. The respondents were asked to state mostly use of social media shown in the following table.

Table 5. Types of Social Media

Social Media	Frequency	%
Facebook	54	85.7
Wechat	1	1.6
Twitter	7	11.1
Instagram	29	46
Wikipedia	14	22.2
Messenger	41	65.1
Youtube	52	82.5

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

Figure 5: Types of Social Media

From the above table, it could be observed that out of 63 students, 54 (85.7%) use Facebook. Meanwhile, 52 (82.5%) of them used YouTube. It was followed by Messenger 41 (65.1%), Instagram users 29 (46%), Wikipedia 14 (22.2%), Twitter 7 (11.1%), and WeChat 1(1.6%). From the trend of the responses it can be concluded that Facebook, and YouTube are mostly accessed by students.

vi. Types of Information on Social Media

Social Media provides various types of information platform from the different subject field. The respondents were asked to state which types of information they use on the social media. The survey provides four types of information to state for respondents. They are shown in the following table.

Table 6. Types of Information on Social Media

Information	Frequency	%
Current information	50	79.4%
Pleasure or entertainment	44	69.8%
Learning subjects	25	39.7%
Learning language	32	50.8%

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

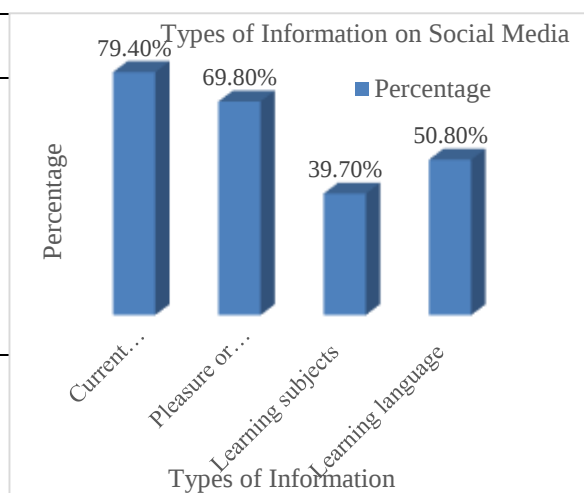

Figure 6. Types of Information on Social Media

The result shows that 79.4% of respondents used social media for current information. It was followed by 69.8% of students for pleasure or entertainments, 50.8% for learning language and 39.7% of them used for the information of subjects.

vii. Times Spent on Social Media

Regarding with respondent's time spent on social media, the survey asked the students how often they used for social media and how long they used. The collected data are shown in the following table.

Table 7. Times Spent on Social Media

Times	Frequency	%
Several times in a day	25	39.7%
Daily	37	58.7%
Occasionally	1	1.6%
Total	63	100

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

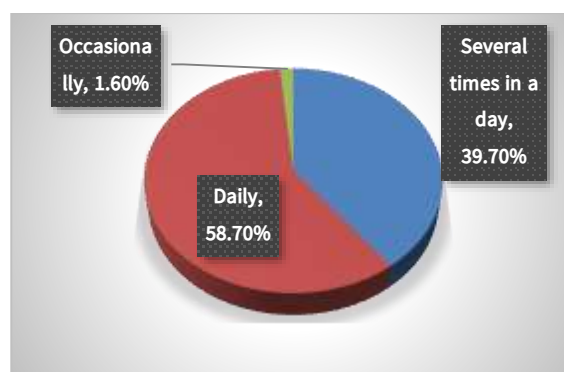

Figure 7. Times Spent on Social Media

According to the above table, 58.7% of the students used the social media daily while 39.7% of them used several times in a day. Occasional users are 1.6%. Besides, regarding the average daily time, respondents' usages of social media are shown in the following table.

Table 8. Time Spent in Daily on Social Media

Hours	Frequency	Percentage
Less than one hour in a day	5	7.9%
2 and above hours in a day	45	71.4%
5-6 hours in a week	6	9.5%
7 hours and above in a week	7	11.1%
Total	63	100

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

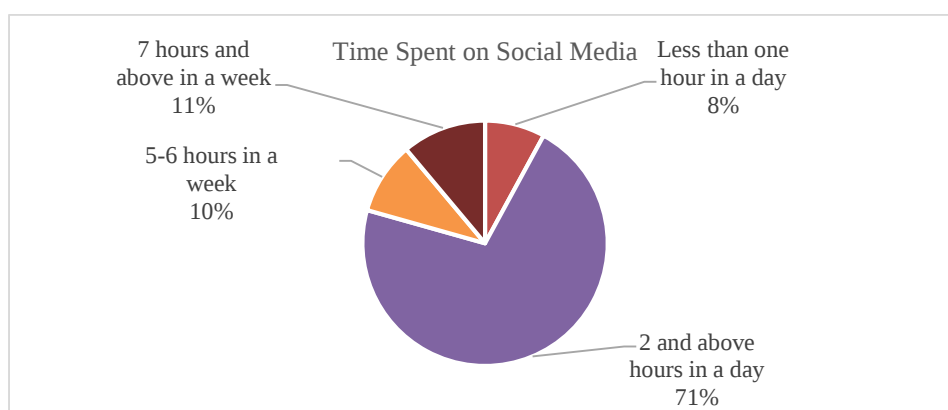

Figure 8. Time Spent in Daily on Social Media

The survey reveals that 71.4% of them spent on social media 2 hours per day. 11.1% repented spending for 7 hours and above in a week and 9.5% spent about between 5 and 6 hours in a week and 7.9% spent Less than one hour in a day.

viii. Using Social Media for Academic Reading

The survey asked respondents what they are using social media for cademic reading or not. The results are shown in the following table.

Table 9. Using Social Media for Academic Reading

Types of Response	Frequency	%
Yes	57	90.5
No	6	9.5
Total	63	100

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

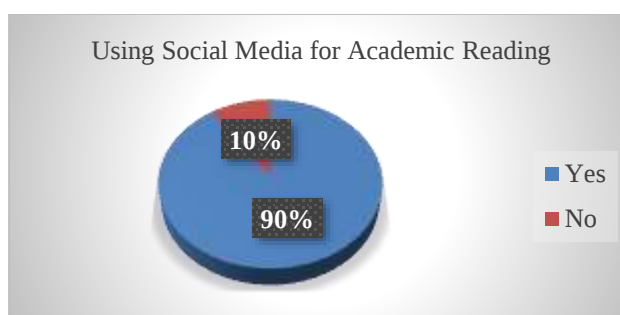

Figure 9. Using Social Media for Academic Reading

The result shows that 90.5% of students used social media for their academic activity.

ix. Comfortable Place of Using on Social Media

The respondents were asked where they use social media conveniently for the academic purpose.

Table 10. Place for Using Social Media

Places	Frequency	%
Classroom	31	49.2%
University Library	29	46%
Hostel	23	36.5%
Home	37	58.7%

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

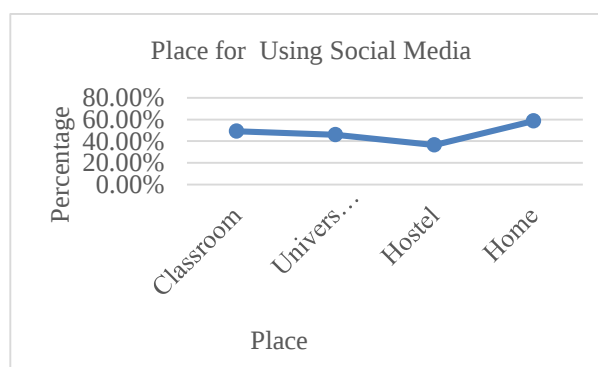

Figure 10. Place for Using Social Media

The Table 10 reveals that majority of these respondents 58.7% used social media at their home. It was followed by 46% at the university library, 49.2% preferred to classroom, 36.5% use at their hostel respectively.

x. Purpose of Using Social Media

Students are using social media for different purposes. These purposes mentioned in the questionnaire are assignment, entertainment, communication, downloading and uploading data, research. Distribution of respondents according to their activities purpose for using social media is shown in the following table.

Table 11. Purpose for Using Social Media

Purpose	Frequency	Percentage
Assignment	38	60.3%
Entertainment	45	71.4%
Communication	42	66.7%
Downloading and uploading data	27	42.9%
Research	31	49.2%

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

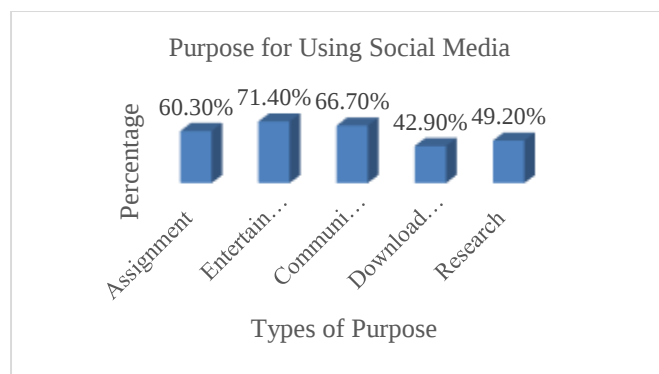

Figure 11. Purpose of Using Social Media

The above table demonstrates that some of students have more than one purpose. The result implies that 71.4% of respondents used social media for entertainment. It was followed by 66.7% for Communication, 60.3% for assignment, 49.2% for doing research and 42.9% for downloading and uploading data.

xi. Purpose for Reading

There are various kinds of purposes for reading information materials. This survey asked students which types of purpose they read.

Table 12. Purpose for Reading

Purpose for Reading	Frequency	%
Examination	17	27%
Assignment	39	61.9%
Research	25	39.7%
Pleasure	23	36.5%
General Knowledge	49	77.8%

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

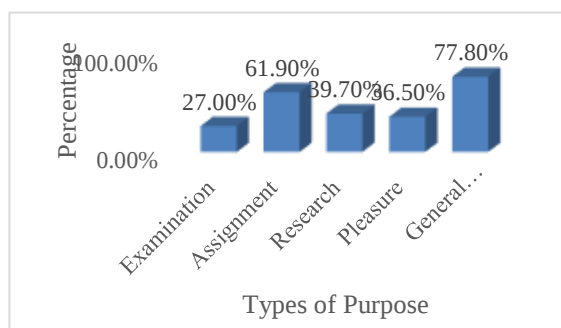

Figure 12. Purpose for Reading

The survey revealed that most of the respondents 49 (77.8%) read for the purpose of general knowledge. 39 (61.9%) of respondents are for their assignment and 25 (39.7%) for doing research and 23 (36.5%) for pleasure.

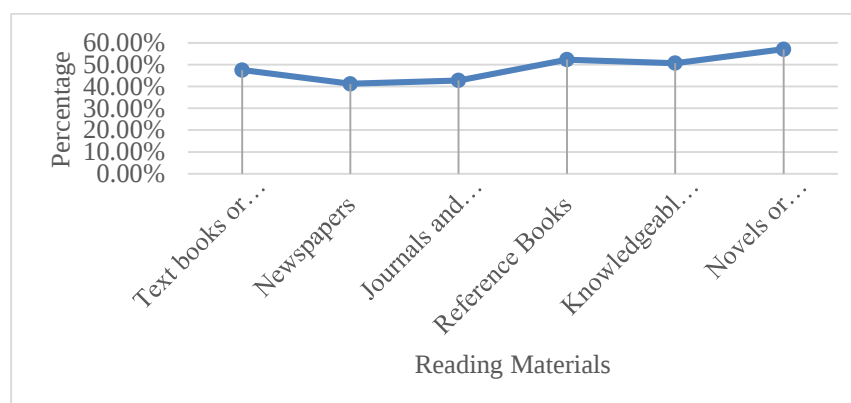
xii. Types of Reading Materials

Different types of reading materials are collected in the university library for university students. The survey categorized six types of reading materials: text books or subject guides, newspapers, journals and magazines, reference books, knowledgeable books and novels or fiction. The result are shown in the following table.

Table 13. Types of Reading Materials

Types of Reading Materials	Frequency	Percentage
Text books or subject guides	30	47.6
Newspapers	26	41.3
Journals and magazines	27	42.9
Reference Books	33	52.4
Knowledgeable Books	32	50.8
Novels or Fiction	36	57.1

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

Figure 13. Types of Reading Materials

The survey shows that 57.1% of respondents read novels or fictions, 52.4% of them reading reference books, 50.8% reading Knowledgeable Books, 47.6% reading text books or subject guides, 42.9% reading Journals and magazines and 41.3% reading newspapers. Thus, it can be said that most of students read novels but least of them read newspapers.

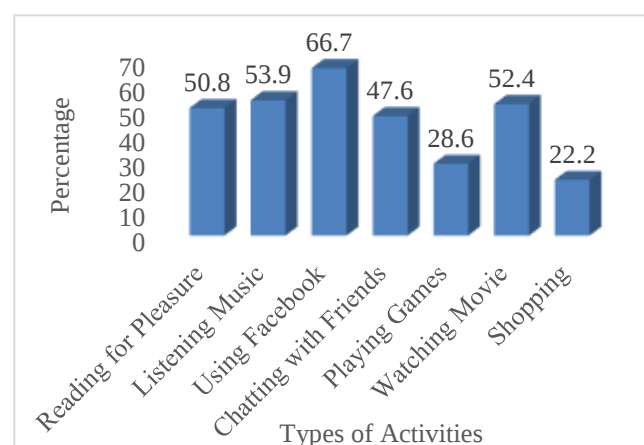
xiii. Types of Activities in Leisure Time

The respondents were asked which types of activities they perform in their leisure time. There are seven types of activities mentioned in the questionnaire. The following table shows their performed activities shown by percentage.

Table 14. Types of Activities in Leisure Time

Types of Activities	Frequency	%
Reading for Pleasure	32	50.8
Listening Music	34	53.9
Using Facebook	42	66.7
Chatting with Friends	30	47.6
Playing Games	18	28.6
Watching Movie	33	52.4
Shopping	14	22.2

Source: Responses of the Students in Library

Figure 14. Types of Activities in Leisure Time

and Information Studies

According to result, it can be revealed that 66.7% of respondents are using facebook in their leisure time, 53.9% listening music, 52.4% watching movie, 50.8% reading, 47.6% chatting with friends, 28.6% playing game and 22.2% shopping. The using facebook is the most types of activities performed in leisure time.

xv. Time Spending for Entertainment and Academic Performance

Regarding time spending of respondents for entertainment and academic matters, the research surveyed to compare their interests. The results are compared in the following table and demonstrated by graph.

Table 15. Time Spending on Social Media for Entertainment and Academics

Time (hr)	Entertainment	Academic Performance
1 – 2	36.5%	63.5%
3 – 4	49.2%	31.7%
> 5hr	14.3%	4.8%
T	100%	100%

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

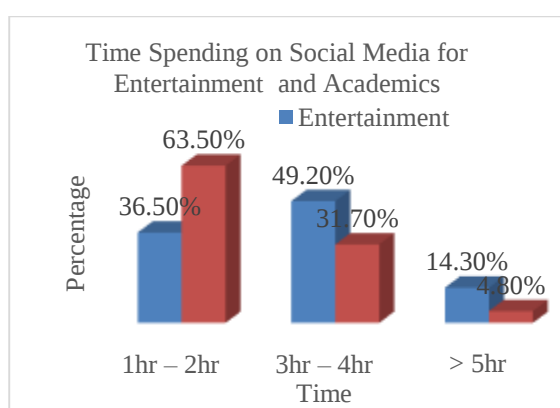

Figure 15. Time Spending on Entertainment and Academics

According to the results of the survey, it was found out that most of students spent 1-2 for academic affaire. But students spending 3-5 and above hours spent for their entertainments are more than students for academic affaire.

xvi. Concept of Using Social Media

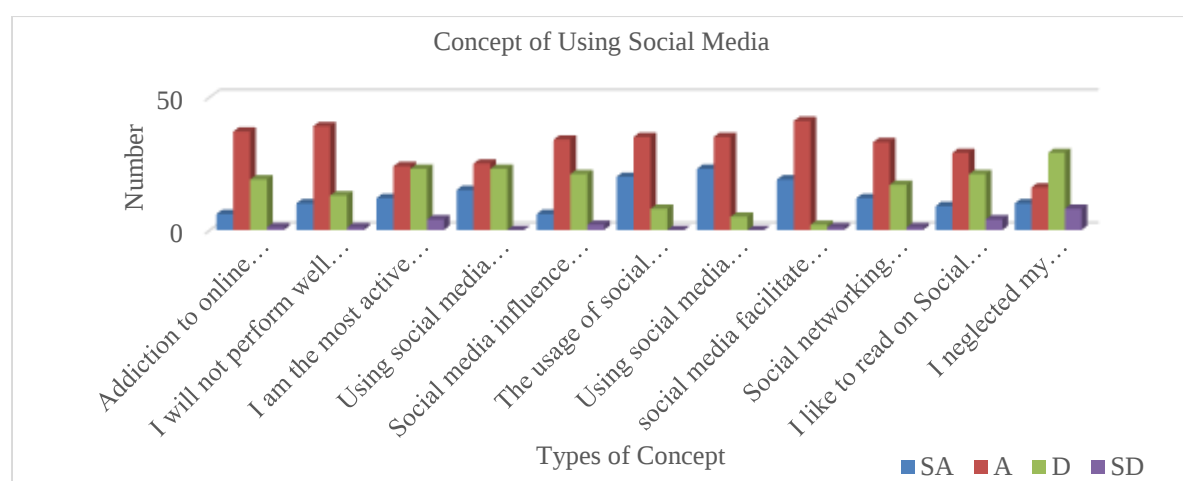
The questions in the following table indicates the concepts of respondents for social media such as positive effects and negative effects. The result was illustrated by the graph to review clearly. According to points of their attitudes, the survey accounted number of points and show as positive and negative effects. There are ten questions to reveal their concepts. Among them, five are positive point of view and five are negative points for using social media.

Table 16. Concepts of Using Social Media

Topics	SA	A	AV	D	SD
Addiction to online social networks is a problematic issue that affects my academic life. (N)	6	37	0	19	1
I will not perform well in my academics without using social media.	10	39	0	13	1
I am the most active users of social media.	12	24	0	23	4
Using social media require spending money and are wastage of time and by this way it will affect the students' academic life. (N)	15	25	0	23	0
Social media influence the academic performance of students negatively, because they distract from the students studies.(N)	6	34	0	21	2
The usage of social media is useful in higher educational institutions, because they are an effective communication application. (P)	20	35	0	8	0
Using social media improves the interaction with classmates, lecturers and other subject experts. (P)	23	35	0	5	0
social media facilitate the academic activities and coordinate with others. (P)	19	41	0	2	1
Social networking reduces time for reading habit. (N)	12	33	0	17	1
I like to read on Social Media compared to printed materials. (P)	9	29	0	21	4
I neglected my homeworks because of Social Media. (N)	10	16	0	29	8

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

SA- Strongly Agree, A- Agree, AV-Average, D- Disagree, SD- Strongly Disagree

Figure 16. Concepts of Using Social Media

The result reveals that that 43 (68.3%) of the participants' response Strongly Agree and Agree that addiction to online social networks is a problematic issue that affects academic life. 49 (77.8%) agreed and strongly agreed with the statement "I will not perform well in my academics without using social media". 40 (63.5%) stated "Agree and Strongly Agree" the comment "Using social media require spending money and are wastage of time and by this way it will affect the students' academic life". 40 (63.5%) agreed and strongly agreed with the statement "Social media influence the academic performance of students negatively, because they distract from the students studies". 55 (87.3%) agreed and strongly agreed with the statement "The usage of social media is useful in higher educational institutions, because they are an effective communication application". 58 (92.1%) pointed "Agree and Strongly Agree" the statement of "Using social media improves the interaction with classmates, lecturers and other subject experts". 60 (95.2%) of them responded Agreed and Strongly Agreed that social media facilitate the academic activities and coordinate with others. 45 (71.4%) pointed Agree and Strongly Agree that social networking reduces time for reading habit. 38 (60.3%) of them agreed and strongly agreed with the statement "I like to read on Social Media compared to printed materials". 26 (41.3%) agreed and strongly agreed with the statement "I neglected my homeworks because of Social Media".

According to the results, it can be said that most of students have positive concepts which using social media does not effect on their academic performance consequently.

xvii. Impacts on Health

Using social media can have harmful impacts on the health of students. The respondents were asked which types of health can be impacted such as lack of sleep, headache, eye problem, hearing problem and not hampered totally.

Table 17. Impacts on Health

Health for Excess Using on Social Media	Frequency	%
Lack of sleep	42	66.7%
Headache	24	38.1%
Eye problem	43	68.3%
Hearing problem	2	3.2%
Not hampered totally	4	6.3%

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

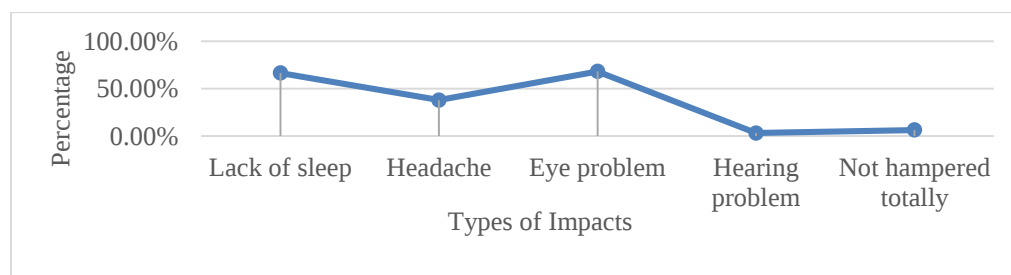

Figure 17. Impacts on Health

The survey reveals that the most of respondents (66.7 & 68.3%) felt lack of sleep and eye problem. 38.1% of them got headache, 3.2% had hearing problem. But, only 6.3% of them did not have side effect.

xviii. Problems Encountered for Reading Materials

University Students may face with some of problems while they are reading. The survey stated four issues to choose. These issues are cost of reading materials, lack of time, pressure of school assignments and insufficient of reading materials in university library.

Table 18. Problems Encountered for Reading Materials

Encounter for Reading Materials	Frequency	Percentage
Cost of reading materials	31	49.2%
Lack of time	20	31.7%
Pressure of university assignments	16	25.4%
Insufficient of reading materials in university library	20	31.7%

Source: Responses of the Students in Library and Information Studies

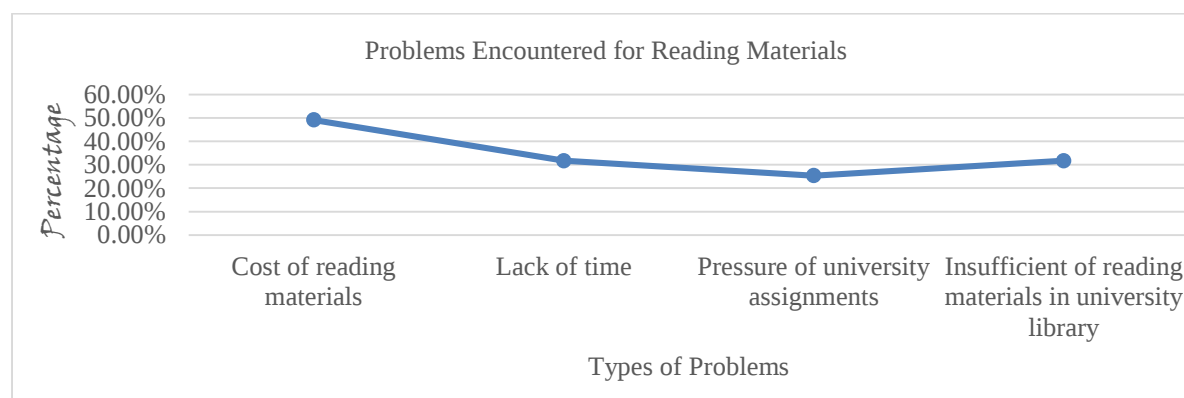

Figure 18. Problems Encountered for Reading Materials

The survey points out that cost of reading materials is major issue for their reading because of expensive price. 31.7% of them encountered with lack of time, followed by 25.4% for their assignment. Then, 31.7% of them said that there is insufficient of reading materials in University Library.

Findings

The results of the study come from the survey questionnaires which were distributed among 71 students in Library and Information Studies, University of Yangon. Among 71 students, 63 (88.7%) were participated in this survey. Findings from the analysis of differences in respondent's genders 7 (11.1 %) of the respondents are males while 56 (88.9%) are their female counterparts.

Students includes post graduate and under graduate programmes. This survey finds out majority of the respondents (69.8%) are between ages 16-25 but the minimum number of students are 36-45 years old. Thus, majority of students are second year students in the survey. The most of respondents (95.2%) use mobile phone using tablet and desktop are the lowest. The research finds out that Facebook (85.7%), and Youtube (82.5%) are mostly accessed by students among other devices. 79.4% of students use social media for current information and 58.7% used the social media daily. 71.4% of them spent on social media 2 hours per day. 90.5% of students used social media for their academic performance. Concerning comfortable places, 58.7% used social media at their home. There are different purposes for using social media. 71.4% of respondents used social media for entertainment. The most of the respondents 49 (77.8%) also read information materials for the purpose of general knowledge. Among various kinds of reading materials, 57.1% of respondents read novels or fictions but reading newspapers is the least of them. Regarding activities in leisure time, the survey identifies that 66.7% of respondents are using facebook.

According to the results of the survey, it was found out that most of students spent 1-2 hour for academic affaire. But, students spending 3-5 and above hours spent for their entertainments are more than students for academic affaire. To reveal comparasion the use of social media for academic performance and entertainment, the research points out that 63.5% of them use social media 1-2 hours per day for academic performance but there are more students who use social media 3-5hpurs and above per day for entertainment. Concerned with students' concept of using social media, the finding points out that most of students have positive concept on their academic performances. The finding of this study show that the most of respondents (66.7 & 68.3%) felt lack of sleep and eye problem. But, only 6.3% of them did not have side effect for using social media. There are several issues students' enagement with reading printed materials. The survey points out that 49.2% of them said that cost of materials is major factor followed lack of time and insufficient of reading materials in the library (31.7%) and doing university assignments (25.4%) respectively.

Conclusion

The use of social media among university students has become pervasive, influencing various aspects of their academic, social, and personal lives. If social media is used in a positive way, it can help students to get knowledgeable information that can be used to improve their academic activities. This survey was designed to explore the positive and negative effects of social media on the academic performances and how social media is used by students in Library and Information Studies, University of Yangon.

From the study observed that the higher proportion of students accessed to internet through mobile phone at their home. Social media is used on daily basis and time span in per day is one hour or higher by the most of the students. A significant number of students used social media for entertainment and current information. Among social media practices by the students, Facebook is very popular social platform among students followed by YouTube and Messenger. The majority of the students do not feel any impact of social media on their academic performance. Some of the respondents has positive impact, because social media may be utilized for various communication with others and for update news.

In conclusion, social media is a very useful tool for students in their lessons as they use them to improve their learning process i.e. to communicate effectively with each other, valuable opportunities, sharing information and gain necessary information concerned with their subject field. However, the drawbacks of social media cannot be ignored. Excessive use can lead to distractions, negatively impacting academic performance. Cyberbullying and online harassment are additional concerns that affect the well-being of university students.

Educating students about responsible and purposeful social media engagement is crucial. Additionally, implementing guidelines for social media usage within academic settings can help mitigate the potential negative effects. According to finding, the University Library should acquire in its stock a variety of novels / fiction and knowledgeable books. The required publicity programme must be given by the library is to enhance students' library use. Students should minimize their time spend on social media to avoid being obsessed by these sites for unnecessary watching. The students should create a balance between entertainment and academic activities. More attention should be directed to research Faculty members can adopt new strategies by assignments or discussions on social media platforms to help inculcate the habit of using these sites for academic activities.

Acknowledgements

I would like to express my deepest gratitude to Rector Dr. Tin Maung Tun and, University of Yangon for their encouragement to contribute this opportunity. I wish to express my thanks to Dr. Yi Yi Aung Professor and Head, Department of Library and Information Studies, University of Yangon for providing information. Then, I also give special thank all of my students for participating my research actively.

References

- Akande, Samson Oyeniyi and Racheal Oyeranti Oyedapo, (2018). "Effects of Social Media Use on the Reading Habits of Selected High School Students in Nigeria," *Journal of Information and Knowledge Management*, Vol. 9 (1). pp. 46-58. Accessed. 15, November 2023. <https://dx.doi.org/10.4314/ijikm.v9i1>.
- Akram, W. and R.Kumar, (2018). A Study on Positive and Negative Effects of Social Media on Society, *International Journal of Computer Sciences and Engineering*, November 7, 2023. Accessed 10, November 2023. <https://www.researchgate.net/publication/323903323>
- Ezeji, Perpetua O and Kelechi E. Ezeji, (2008). "Effect of Social Media on the Study Habits of Students of Alvan Ikoku Federal College of Education, Owerri," *World Scademy of Science, Engineering and Technology International Journal of Education and Pedagogical Sciences*, Vol: 12, No:1. Accessed November 7 2023. <https://publications.waset.org/10008995/>
- Kojo, Dukper Bawa, Baffour Ohene Agyekum and Beatrice Arthur, (2018). "Exploring the Effects of Social Media on the Reading Culture of Students in Tamale Technical University," *Journal of Education and Practice* (Vol.9, No.7). Accessed 17 November, 2023. <https://www.iiste.org>.
- Kolan, Bernard John and Dzandza, (2018). Patience Emefa. "Effect of Social Media on Academic Performance of Students in Ghanaian Universities: A Case Study of University of Ghana, Legon." *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. pp. 1637. Accessed 15, November 2023. <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1637>
- Mushtaq, Ahmad Jahed, (2018). "The Effects of Social Media on the Undergraduate Students' Academic Performances". *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. pp. 1779. Accessed 17 November, 2023, <https://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1779>

- Mya Thida (2020). *Effects of Social Media on Reading Habits of Students: A Case Study Yadanabon University*. Master thesis. Department of Library and Information Studies, Yadanabon University (Unpublished).
- Saha, Shilpi Rani and Arun Kanti Guha (2019). "Impact of Social Media Use of University Students," *International Journal of Statistics and Applications*, 9(1). pp. 36-43. Accessed 17 November, 2023, <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

EMPLOYABILITY OF LIBRARY AND INFORMATION STUDIES GRADUATES IN MYANMAR

Sanda Oo¹, Ohn Mar Oo², Nu Nu Yi³, Khin San Oo⁴, San San Aye⁵,

Khin Thida Latt⁶

Abstract

This paper studied the employability of library and information studies graduates in Myanmar and explores the competences needed to improve employability. It aims to analyze the opinions of library professionals in Myanmar. A social survey method was adopted for the study. A structured questionnaire was designed to do the survey among the librarians working at different libraries and faculty members of the three Library and Information Studies Departments. The collected data were analyzed to reflect the different aspects of LIS Profession. The findings show that English language professional skills and IT skills are the essential skills for employability that the LIS graduates should possess. This research devotes the regular review of LIS curriculum in order to meet the requirement of the libraries.

Keywords: employability, LIS education, LIS graduates, LIS curriculum, library professionals, essential skills

Introduction

Nowadays, libraries are responding to the changes especially with regard to ICT applications. The field of library and information studies (LIS) is multi-disciplinary in nature as a result of which tremendous changes can be traced in the discipline (Dasgupta 2009, 1-15). The library career covers the areas like library and information management, organization of knowledge: cataloguing and classification, bibliography and indexing service, preservation and conservation of library materials, collection development, information retrieval system, research methodology, library automation, information processing, library quality services, etc. With the advancement of ICT, the role of library as well as the librarianship have changed. There are many opportunities for library and information professionals in traditional and non-traditional jobs which have been influenced by digital environment. This environment demands new job titles, new roles and skills from the profession to provide various library and information services (Weech and Pluzhenskaia 2005, 154-164).

Education of library and information studies emphasizes on providing LIS graduates the necessary employability skills in library professions. In addition, along with the rapid development of Information and communication technology, the information needs of the users are transformed. Therefore, the LIS education should fulfil the needs of the changing environment of library profession. New competencies of LIS graduates are demanded for increasing employability depending on the users' demands and rapid development of information and communication technology. It becomes essential for future graduates to be aware of necessary competencies and skills for engaging a library profession (Shivaraj and Suresha 2017, 299).

¹ Department of Library and Information Studies, Yadanabon University

² Department of Library and Information Studies, Yadanabon University

³ Department of Library and Information Studies, Yadanabon University

⁴ Department of Library and Information Studies, Yadanabon University

⁵ Department of Library and Information Studies, Yadanabon University

⁶ Department of Library and Information Studies, Yadanabon University

This study explored employability skills needed by graduates of library and information studies covering information technology skills, information literacy skills, knowledge management skills, managerial skills, personal entrepreneurial skills and technical skills.

Aim and Objectives of the Study

This paper mainly aims to explore the opinion of LIS professionals and library leaders/employers about employability skills of LIS graduates in Myanmar. The followings are some allied objectives of the study:

- To investigate the perception and expectations of professional librarians on existing LIS courses.
- To identify essential and desirable competencies and skills that employers required in their jobs.
- To assess and examine the demand for the LIS professionals in the job market
- To suggest the possible ways to enhance the employability of LIS graduates in Myanmar

Scope of the Study

The scope of the study is limited to observe the needs of employability skills of LIS graduates who will work at LIS career. In Myanmar, LIS graduates have been produced mostly by three universities: University of Yangon, East Yangon University and Yadanabon University. This study mainly focused on these graduates to reveal their professional skills and positions in the field.

Materials and Methods

This research was conducted using a survey methodology. The survey instrument is a structured questionnaire adopted as a research tool for data collection. The survey was composed of 35 statements in 5-point Likert scale to collect data for perception and expectations of library professionals on skills of LIS graduates. The Likert scale range was strongly disagree, disagree, neutral, agree, and strongly agree at all. The quantitative data analysis provided strong evidence of the employability skills of LIS graduates. The survey questionnaires were distributed among the library professionals who are working at libraries and LIS departments. Respondents were randomly selected from the different types of libraries, such as university libraries, national libraries, public libraries and faculty members of LIS departments in three universities. Total population of 60 LIS professionals were the participants of the study. The data were organized and analysed using simple percentage to produce the result. In order to get background and related information, literature survey was also conducted.

Research Questions

This study focused on the following research questions.

- i. What are the perceptions of LIS graduates and employers on the job requirements of the library sector?
- ii. What are the perceptions of LIS graduates and employers about the LIS curriculum?
- iii. What are the skills that the employers expect from LIS graduates?
- iv. What are the ways to enhance the employability of LIS graduates?

Literature Review

There are various research studies highlighting the competencies needed for employability, compliment of LIS education and employability, prospects of library professionals, employability movement and so on. This type of analysis enables the researcher to identify research gaps in previous studies.

Theoretical Review

The literature reviews clearly highlighted the presence of several main theoretical frameworks that attempted to identify the concept of employability of university graduates and its underlying factors.

What is Employability?

Employability can be defined as ‘a set of achievements-skills, understandings and personal attributes-that make graduates more likely to gain employment and be successful in their chosen occupations, which benefits themselves, the workforce, the community and the economy’ (Yorke 2004, 8).

It also enables students to acquire the knowledge, personal and professional skills and encourage the attitudes that will support their future development and employment (Sheffield Hallam University 2008).

Generally, employability is capability of getting and keeping fulfilling work. More deeply employability is the capability to move self-sufficiently within the labour market to realize potential through sustainable employment (Shivaraja and Suresha 2017, 304).

Employability Skills

Employability skills are transferrable skills that are useful in nearly every job. They involve the development of an expertise, knowledge base or mindset that makes you more attractive to employers. There are 10 common employability skills which can make more attractive to prospective employers. These are communication, teamwork, reliability, problem-solving, organization and planning, initiative, self-management, leadership, learning, and technology.

Review of Related Literature

Akhilesh K. S. Yadav & S.N. Singh conducted a study on employability skills of a new generation of LIS professionals. The study analyzed employability skills through a survey method of LIS alumni/recent graduate in library and information science professionals and research scholars who wish to work in libraries. The result shows that the current practicing and working professionals were unsatisfied with the outcomes of different Library and Information Science schools/departments because they were inadequate to provide better services to the users/customers due to a lack of knowledge and skills in different domains and areas (Yadav and Singh 2012, 111-136).

Arjun Dasgupta discussed about developing the employability of library professionals in this new era of information and communication technology and also in this globalized educational environment. The study pointed out that the libraries all over the world are now responding with adaptability, creativity and flexibility. In this paper, he discussed different aspects of library profession, role of universities in the development of LIS professionals, Library

schools of Indian Universities during pre and post-independence era, current trends and problems of LIS education in India and further made suggestions/recommendations to build and develop better professionals in the field of library and information science (Dasgupta 2009, 1-15).

Library and Information Studies Education in Myanmar

Library education and training in Myanmar is mostly conducted by three universities, University of Yangon, East Yangon University and Yadanabon University. A look at the courses offered by the universities shows practically the same courses, the same curriculum and syllabus approved by the Board of Study in library and information studies. Mostly all education at university level for degree programme is accredited by the Departments of Higher Education under the Ministry of Education. But, diploma programme is also offered by University of National Culture and Art (Yagon/Mandalay) cooperation with National Libraries in Nay Pyi Taw and Yangon under the Ministry of Culture. While in-service training and continuing education are being carried out by libraries, formal courses are conducted by the Department of Library and Information Studies at three universities. In addition, Myanmar Library Association, either on its own or work jointly with other bodies, local or foreign, organize more of short courses and workshop.

In Myanmar, the library education and training programmes are offered at five levels, such as, Certificate Programme, Diploma Programme, Under-Graduate Programme, Post-Graduate Programme and Doctoral Programme.

Data Analysis and Interpretation

This study analyzed the data collected through the questionnaire responded by the library professionals in various library field. Data were collected from the target groups through google form.

Gender-wise Distribution

The research categorized the participants by gender. The data obtained are shown in the following figure.

Table 1. Gender-wise Distribution

Gender	Frequency	Percent
Male	5	8
Female	55	92
Total	60	100

Source: Survey

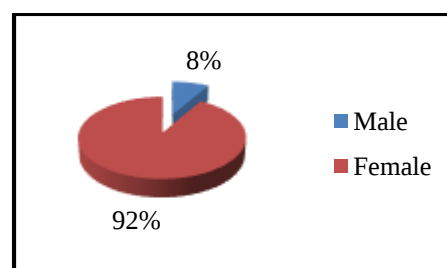

Figure 1. Gender-wise Distribution

This survey points out that 92% of respondents are female while 8% of them are male. According to the result, female is more participated than male in the survey. It is worth mentioning that the ratio of female and male is very different.

Age-wise Distribution

The respondents were asked to identify their age. They were divided into six groups by age, such as <25, 26-30, 31-35, 36-40, 41-45 and 50>. The following figure shows the age-wise distribution of the respondents.

Table 2. Age-wise Distribution

Age	Frequency	Percent
<25	0	0
26-30	1	2
31-35	2	3
36-40	2	3
41-45	13	22
50>	42	70
Total	60	100

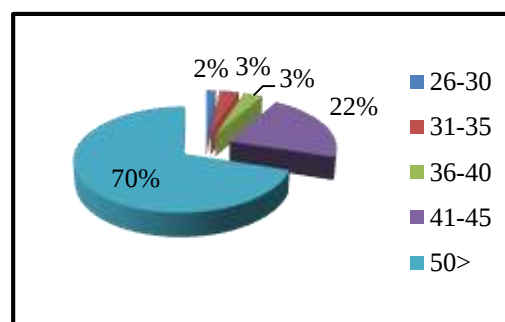

Figure 2. Age-Wise Distribution

Source: Survey Data

The result shows that most of the respondents are above 50 years old. The age between 26 and 30 is the lowest number. It can be seen that the respondents are not under the age of 25.

Respondents by Designation

The survey inquired respondents' designation. Figure 3 shows the designations of the respondents.

Table 3. Respondents by Designation

Designation	Frequency	Percent
Professor/Associate Professor/Lecturer	11	18
Chief Librarian/Deputy Chief Librarian	7	12
Librarian	22	37
Assistant Librarian	18	30
Other Positions	2	3
Total	60	100

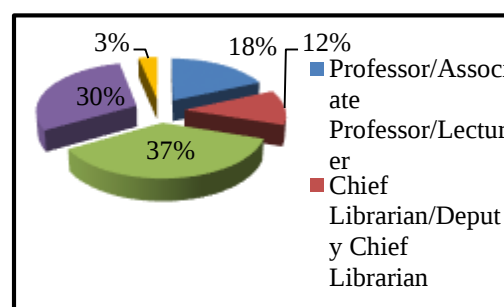

Figure 3. Respondents by Designation

Source: Survey Data

According to the result, it can be seen that 37% of respondents are librarians, followed by assistant librarian 30%, Professor/Associate Professor/Lecturer 18%, Chief Librarian/Deputy Chief Librarian 12% and others 3% respectively.

Working Sector

Regarding working sector, the respondents were asked to identify the department they are working. LIS graduates are working at four types of libraries and Department of Library and Information Studies. The following figure provides their working sectors.

Table 4. Working Sector

Working Sector	Frequency	Percent
Special Library	0	0
Academic Library	46	77
Public Library	1	2
National Library	2	3
Department of Library and Information Studies	9	15
Other Sector	2	3
Total	60	100

Source: Survey Data

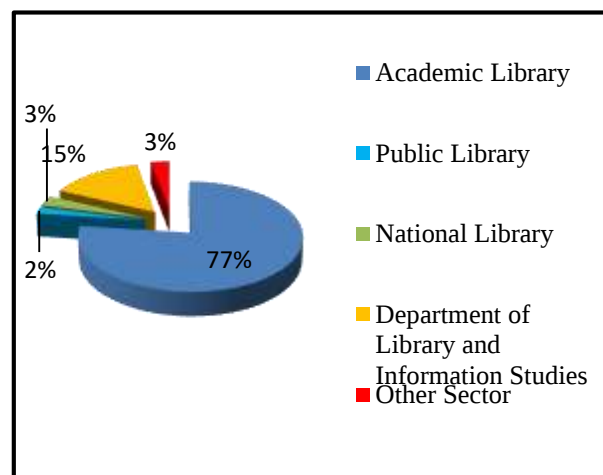

Figure 4. Working

The result shows that the majority of the participants, 77% are working at the academic library, 15% working at teaching departments, 3% working at national library and the smallest number 2% are working at special library. 3% of them are working at other departments that are not concerned with LIS field.

LIS Qualification

To know educational qualification, participants were asked to choose the degree of qualification such as BA/BA (Honours) (LIS), Diploma in LIS, MA, MRes, and PhD in LIS. Participants' educational level are shown in figure 5.

Table 5. LIS Qualification

Qualification	Frequency	Percent
BA/BA (Honours)	1	2
Diploma in LIS	12	20
MA	30	50
MRes	5	8
PhD	12	20
Total	60	100

Source: Survey Data

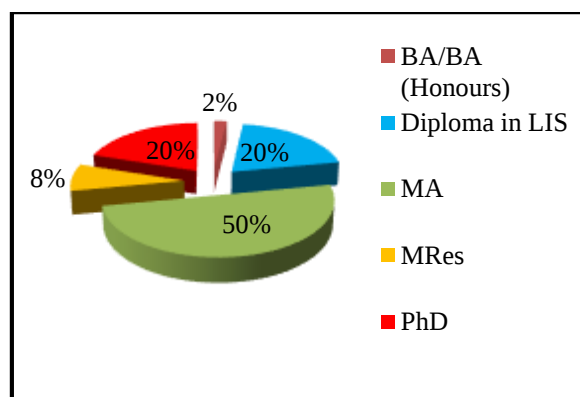

Figure 5. LIS Qualification

Concerning qualification of participants, the result identifies that most of the participants (50%) are MA degree holders, followed by Diploma and PhD holders 20%, MRes 8% and BA, BA (Honours) 2%. Thus, it can be said that MA degree holders are the largest group of participants.

Working Experience

Working experience gives an understanding of the work environment and what employers expect from their workers. Figure 6 provides work experience of the respondents.

Table 6. Working Experience

Period	Frequency	Percent
1-5 years	0	0
6-10 years	2	3
11-15 years	3	5
16-20 years	16	27
21 years and above	39	65
Total	60	100

Source: Survey Data

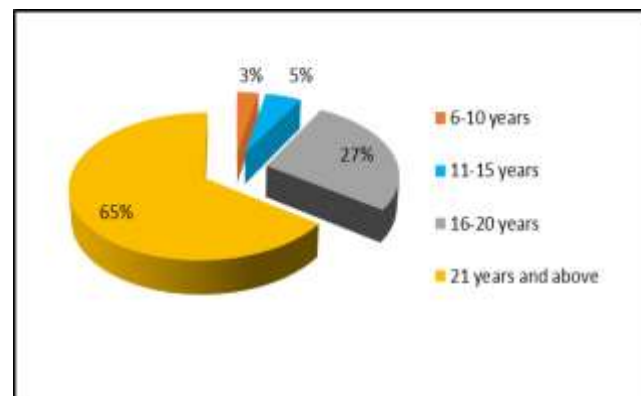

Figure 6. Working Experience

The survey points out that most of the respondents, 65%, have 21 years and above working experience. It was followed by 27% having 16-20 years, 5% having 11-15 and at least, 3% of them having 6-10 years of experience.

Extent of LIS Curriculum

The respondents were requested to give their opinions on the extent of LIS curriculum. It has played the significant role in enhancing the competencies and skills. The following figure shows the level of respondents' opinions such as strongly disagree, disagree, neutral, agree and strongly agree.

Table 7. Extent of LIS Curriculum

Developing Skills	Strongly Disagree		Disagree		Neutral		Agree		Strongly Agree	
	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)
Course contents are related to practical approach	1	1	2	3	6	10	41	68	11	18
Interpersonal Skills	0	0	3	5	8	13	40	67	9	15
Presentation Skills	0	0	2	3	14	23	33	55	11	18
Information Storage Retrieval	1	2	2	3	7	12	39	65	11	18
Database Management	1	2	2	3	12	20	37	62	8	13
Library Management	0	0	1	2	6	10	37	62	16	27
Human Resource Management	1	2	0	0	9	15	42	70	8	13
Leadership Skills	1	2	0	0	8	13	40	67	11	18
IT Skills	0	0	3	5	14	23	33	55	10	17
Advanced Library Software	1	2	4	7	16	27	33	55	6	10
Online Searching Skills	1	2	2	3	11	18	35	58	11	18
Marketing Library Services	2	3	1	2	12	20	33	55	12	20

Source: Survey Data

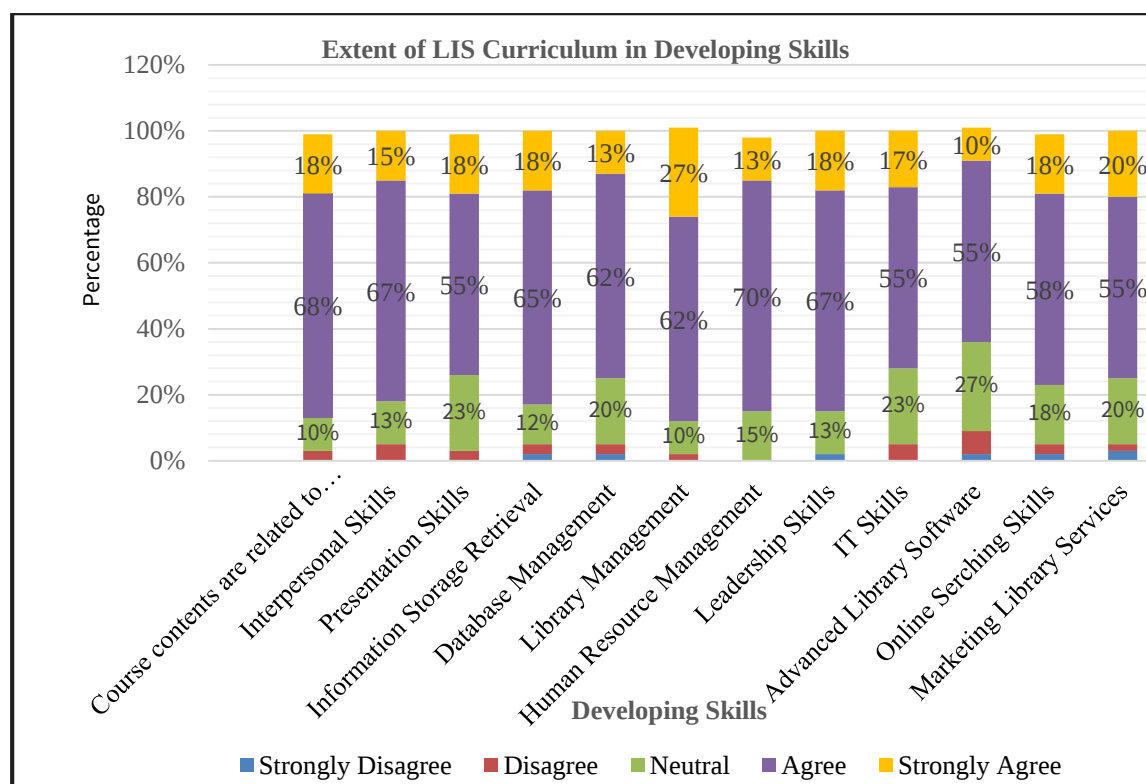

Figure 7. Extent of LIS Curriculum

The majority of the respondents reported that LIS curriculum has played efficient role on library management (89%), followed by information storage retrieval (83%), human resource management (83%), database management (75%), advanced library software (65%), and marketing library services (75%).

Employability Skills for LIS Graduates

All respondents answered the question on the employability skills for LIS graduates in the transformation of library environment. Under these skills, employability skills, technical skills, managerial skills and generic skills are questioned. The results are shown as follow:

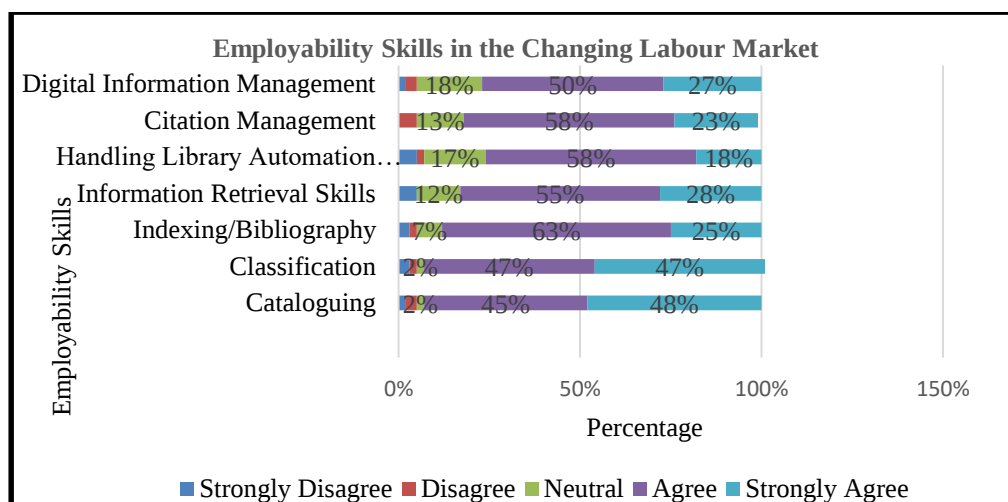
Employability Skills

For better employment, specific skills are expected from the LIS graduates. Therefore, respondents were asked to identify their expectation on employability skills. Employability skills include cataloguing, classification, indexing/ bibliography, information retrieval skills, handling library automation software, citation management and digital information management.

Table 8. Employability Skills

Employability Skills	Strongly Disagree		Disagree		Neutral		Agree		Strongly Agree	
	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)
Cataloguing	1	2	2	3	1	2	27	45	29	48
Classification	2	3	1	2	1	2	28	47	28	47
Indexing/Bibliography	2	3	1	2	4	7	38	63	16	27
Information Retrieval Skills	3	5	0	0	7	12	33	55	17	28
Handling Library Automation Software	3	5	1	2	10	17	35	58	11	18
Citation Management	0	0	3	5	8	13	35	58	14	23
Digital Information Management	1	2	2	3	11	18	30	50	16	27

Source: Survey Data

Figure 8. Employability Skills

The survey identified that all of respondents have strongly agreed with employability skills.

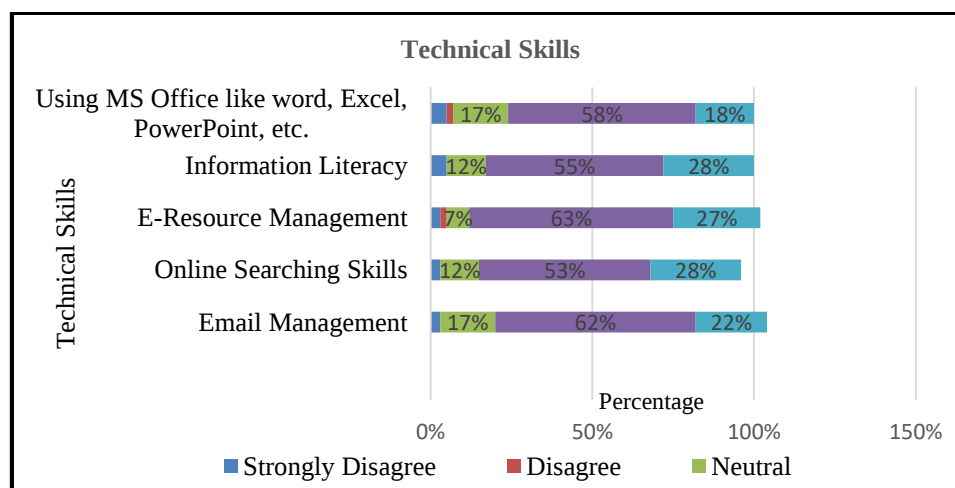
Technical Skills

Under technical skills, email management, online searching skills, e-resource management, information literacy, using MS Office like Word, Excel, PowerPoint skills etc. are identified.

Table 9. Technical Skills

Technical Skills	Strongly Disagree		Disagree		Neutral		Agree		Strongly Agree	
	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)
Email Management	2	3	0	0	10	17	37	62	13	22
Online Searching Skills	2	3	0	0	7	12	32	53	17	28
E-Resource Management	2	3	1	2	4	7	38	63	16	27
Information Literacy	3	5	0	0	7	12	33	55	17	28
Using MS Office like word, Excel, PowerPoint, etc.	3	5	1	2	10	17	35	58	11	18

Source: Survey Data

Figure 9. Technical Skills

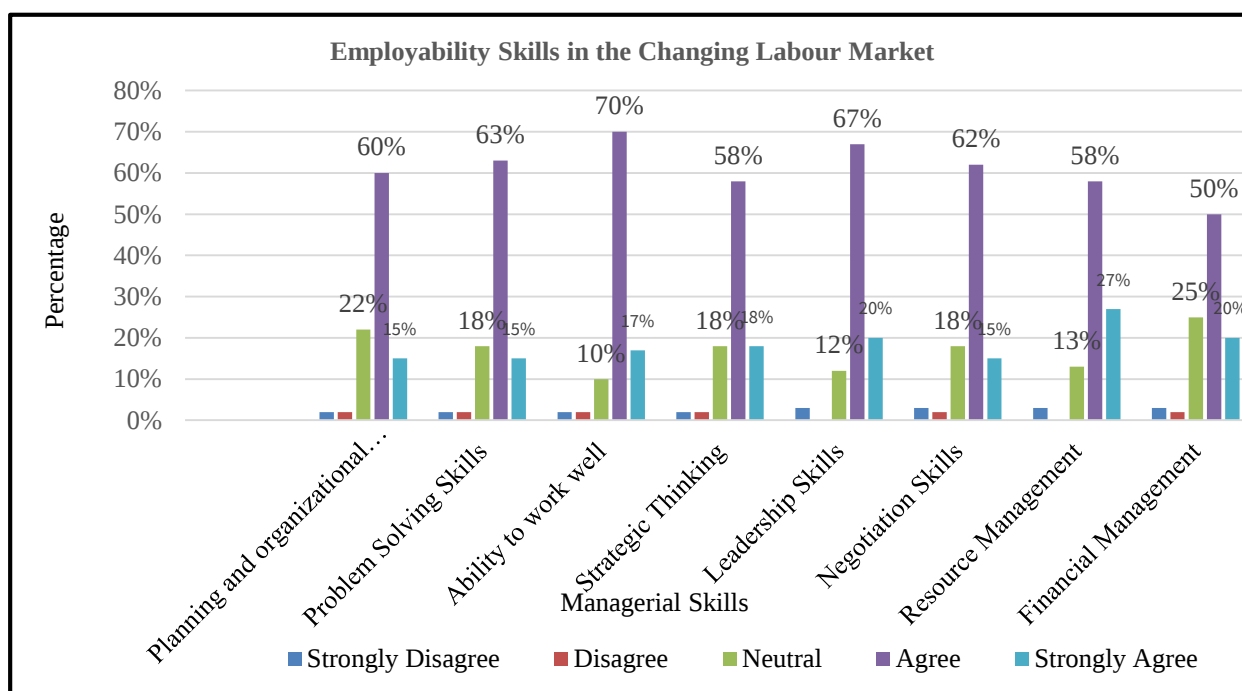
The survey identified that more than 80% of participants agree and strongly agree with email management, online searching skills, e-resource management, information literacy while 76% of them agree and strongly agree with skill of using MS Office like word, Excel, PowerPoint, etc.

Managerial Skills

Library staff should develop managerial skills to manage the entire library activities in an efficient way. The respondents were asked to identify the levels of the managerial skills they expected from the LIS graduates.

Table 10. Managerial Skills

Managerial Skills	Strongly Disagree		Disagree		Neutral		Agree		Strongly Agree	
	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)
Planning and organizational skills	1	2	1	2	13	22	36	60	9	15
Problem Solving Skills	1	2	1	2	11	18	38	63	9	15
Ability to work well	1	2	1	2	6	10	42	70	10	17
Strategic Thinking	1	2	1	2	11	18	35	58	11	18
Leadership Skills	2	3	0	0	7	12	40	67	12	20
Negotiation Skills	2	3	1	2	11	18	37	62	9	15
Resource Management	2	3	0	0	8	13	35	58	16	27
Financial Management	2	3	1	2	15	25	30	50	12	20

Source: Survey Data**Figure 10. Managerial Skill**

According to figure 11, it can be seen that all of them agree with all the managerial skills.

Generic Skills

Generic skills refer to expertise and abilities that are not so dependent on specific subject content, but are more concerned with general intellectual abilities that are trained and developed during study programmes. Good interpersonal skills, language proficiency skills, learning skills, creativity in tasks, self-confidence, time management, analytical skills, and flexibility are included in the generic skills. The results are shown in figure 12.

Table 11. Generic Skills

Generic Skills	Strongly Disagree		Disagree		Neutral		Agree		Strongly Agree	
	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)	F	Percent (%)
Good Interpersonal Skills	2	3	1	2	12	20	35	58	10	17
Language Proficiency Skills	2	3	0	0	18	30	31	52	9	15
Learning Skills	1	2	1	2	9	15	39	65	10	17
Creativity in tasks	1	2	1	2	12	20	40	67	6	10
Self Confidence	1	2	1	2	7	12	39	65	12	20
Time Management	2	3	0	0	8	13	41	68	10	17
Analytical Skills	2	3	1	2	8	13	40	67	10	17
Flexibility	2	3	1	2	13	22	36	60	8	13

Source: Survey Data

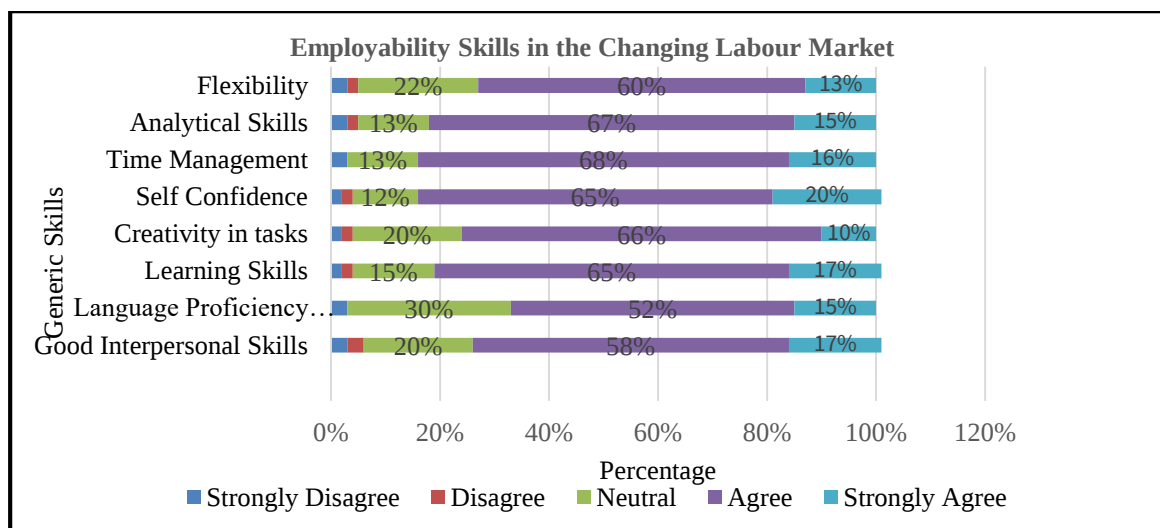

Figure 11. Generic Skills

The result identifies that most of them agreed the generic skills that the LIS graduates should have.

Findings and Discussion

The above data analysis was based on the employability of LIS graduates. When analyzing the extent of LIS curriculum, 86% of the respondents said that course contents are related to practical approach. By the results, it can be seen that the LIS curriculum contains the necessary skills to be a LIS professional. Regarding employability skills, technical skills, managerial skills, and generic skills, 90% agreed with cataloguing, classification and indexing/bibliography skills. 80% and above agreed with information retrieval, and citation management skills. 70% and above agreed with handling library automation software and digital information management skills. Thus, it can be remarked that most of the respondents strongly agreed with employability skills.

With regard to generic skills, the findings show that good interpersonal skills, creativity in tasks, and flexibility were agreed by 70% and above respondents. Learning skills, self-confidence, time management and analytical skills were agreed by 80% and above. Language proficiency skills was agreed by 67% respectively. Thus, it is evident that most of them agreed that LIS graduate should have the generic skills.

The respondents viewed that the above-mentioned skills are very important for the LIS professionals in today's information environment. This survey points out that 62% of the respondents have satisfied with status of the Internet and facilities. 65% shows that course contents are sufficient. Satisfaction level of 64% is good with availability of internship. Their perceptions about the employment opportunities for LIS graduates are to provide necessary skills, to review curriculum regularly, to support on-job training, to establish modernized libraries, and to appoint LIS professional in libraries.

Conclusion

Library and Information Studies is the academic and professional study of how information and information carriers are produced, disseminated, discovered, evaluated, selected, acquired, used, organized, maintained, and managed. Library and information studies graduates in Myanmar have to be equipped with a curriculum to be competent library professionals.

From this study, it can be concluded that employability of LIS graduates is in good future. Nevertheless, to be employable LIS graduates need to develop certain set of employable skills to meet the changing needs of the library and information job market. (Kumar 2010, LIS curriculum should be reviewed regularly to meet the expectations of changing information job market. It is also crucial that faculty members should know the needs of their students in relation to the job market in order to provide what is needed in terms of training, teaching methods, resources, collaboration, and curriculum revision.

The following recommendations arise from this study.

LIS graduates should acquire skills to deal with information in the new electronic environment. In addition to the technical skills, they should also possess good interpersonal communication and management skills to become more effective managers.

The LIS graduates should have hands-on practice on library automation software being used in libraries. The LIS students should have practical knowledge of digital library software as many institutions are digitizing their publications for preservation.

The LIS departments can provide a platform for their students to improve their knowledge, skills and techniques. It is up to the students to use the opportunity and come up to the expectations.

This survey suggested that theoretical teaching is not enough to equip students with the future needs of the job market. It is suggested that LIS graduates should have IT skills and other skills that are gained through practical training. English language proficiency is also needed to improve students' ability to search information sources on the databases and websites in order to be able to enhance their skills.

Acknowledgements

Firstly, we would like to express our special thanks to Dr. Tint Moe Thuzar, Rector of Yadanabon University, for kindly giving us the opportunity to do this research. Secondly we are very grateful to the Pro-rectors Dr. Thwe Linn Ko, Dr. U Khin Myot, Dr. Myint Myint Oo and Dr. Khin Maw Maw Soe, Yadanabon University for their interest and encouragement on the research work. Finally, we would like to give our deep thanks to the participants of LIS professionals who answered the survey questionnaire for their collaborative effort during the data collection.

References

- Dasgupta, Arjun. (2009). "Preparing Future Librarians in India: A Vision for LIS Schools of Indian Universities in the 21st Century." *Conference: the World Library and Information Congress: 75th IFLA General Conference and Council, Mila*. 1-15. Accessed October 23, 2022. <http://www.ifla.org/annual-conference/ifla75/index.htm>.
- Hillage, J. and E Pollard. (1998). "Employability: Developing a Framework for Policy Analysis," *Research Brief*, no.85 (January 1998): 1-5, accessed September 26, 2022, <https://www.researchgate.net/publication/225083565>.
- Kumar, Bharat. (2010). "Employability of Library and Information Science Graduates: Competencies Expected Versus Taught: A Case Study." *DESIDOC Journal of Library & Information Technology* 30, no. 5. Accessed September 23, 2022. <https://www.academia.edu/2756955/>.
- Lorver, Tondo Richard and Lorfa Terungwa. (2019). "Library and Information Science and Graduate Employability." *Conference of Quality Education and Certification: Issues and Challenges of Graduates Employability in the 21st Century*. Accessed November 4, 2022. www.researchgate.net/publication/343774683.

- Lussky, Joan P. (2008). "Employer Demands for Cataloger and Cataloger-like Librarians and Implications for LIS." *Journal of Education for Library and Information Science* 49, no. 2, pp. 116-127. Accessed September 27, 2022. <https://www.jstor.org/stable/40323780>.
- Ocholla, Dennis and Mzwandile Shongwe. (2013). "An Analysis of the Library and Information Science (LIS) Job Market in South Africa." *SA Journal of Libraries & Information Science* 79(1). Accessed September 23, 2022. <http://sajlis.journals.ac.za> doi: 10.7553/79-1-113.
- Sheffield Hallam University. (2008). *CETLView 10*. Accessed November 15, 2023. <https://extra.shu.ac.uk/cetl/cetlview/cetlview10.pdf>.
- Shivaraja, O and GP Suresha. (2017). "A Study on the Employability of LIS Graduates in Karnataka: A Survey." *Journal of Library and Information Science* 7, no. 3. Accessed July 23, 2022. <https://irjlis.com/wp-content/uploads/2017/08/8-IR407-62.pdf>.
- Turabian, Kate L. (2013). *A Manual for Writers of Research Papers, Theses, and Dissertations*. Chicago: University of Chicago Press.
- Weech, Terry and Marina Pluzhenskaia. (2005). "LIS Education and Multi-disciplinarily: An Exploratory Study." *Journal of Education for Library & Information Science* 46, no. 2. Accessed July 12, 2022. <https://doi.org/10.2307/40323867>.
- Yadav, Akhilesh K. S. & S.N. Singh. (2012). "Employability Skills of a New Generation of LIS Professional: An Indian Scenario." *International Journal of Information Research* 2, no. 2, pp.111-136. Accessed September 26, 2022. <https://www.researchgate.net/profile/Akhilesh-Yadav-2/publication/306118745>.
- Yorke, Mantz. (2004). *Learning and Employability Series One: Employability in Higher Education: What it is – What It Is not*. Heslington York: Higher Education Academy. Accessed November 15, 2023. https://www.researchgate.net/publication/225083582_Employability_in_Higher_Education_What_It_Is_What_It_Is_Not/link/58ef3612458515c4aa52ea15.

POVERTY ALLEVIATION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT: BUDDHIST APPROACH*

Paing Hmuu Thu¹

Abstract

Poverty alleviation focuses on the quality of life for those who are currently experiencing poverty. The United Nation's 2030 Agenda for Sustainable Development confesses that eliminating poverty in all its manifestations and dimensions, including extreme poverty, is the massive global threat. The first Sustainable Development Goal (SDG 1) aims to "End poverty in all its forms everywhere". Buddhism has a transparent contribution to sustainable development and social welfare since the 6th century B.C. Some of the discourses recorded in the *Sutta Piṭaka* explain social degradation aggravated by poverty and its related issues. This paper presents the Buddha's teachings regarding the causes of poverty and its impact on sustainable development included in some parts of the *Pāli Tipiṭaka* such as *Cakkavatti Sutta*, *Kūṭadanta Sutta* of *Dīgha Nikāya*, *Cūḷakamma Vibhaṅga Sutta* of *Majjhima Nikāya* and *Maṅgala Sutta* of *Khuddaka Nikāya* etc., as canonical references and integrate with various research findings investigated by different research scholars.

Aim and Objective

The aim of this paper is to examine the importance and efficacy of poverty alleviation and sustainable development from Buddhist perspectives. It is especially focused on applying Buddhist assumptions related to poverty alleviation that entails enhancing the living standards of people with references from the *Piṭaka* scriptures.

Research Questions or Hypotheses

This paper questions to what extent theoretical tools expressed by Buddhism can contribute poverty reduction that occurs largely as a result of overall economic growth and examines how Buddhism can make solutions for eradicating poverty in all its forms that remains one of the greatest challenges facing humanity.

Materials and Methods

The findings of the contents of this paper have been collected by indicating to the interpretation from the Buddhist sacred texts such as *Pāli*, *Aṭṭhakathā*, *Ṭīkā*. Additionally, other data was collected and analyzed from printed books, articles and blogs available online for academic experiments about the divergent schemes of poverty alleviation and its effects on sustainable development. The research methods used for this paper are descriptive, evaluative and comparative methods.

Introduction

When people or communities are deprived of the means of subsistence, they are said to be in a state or situation known as poverty. Their fundamental human needs cannot be satisfied. Those

* Special Award (2023)

¹ Department of Oriental Studies, University of Yangon

who are poor may lack access to adequate housing, clean water, wholesome food, and medical care. Each country may have its own standards for establishing the poverty line and calculating the proportion of its population that lives in poverty. Most of the Sustainable Development Goals (SDGs) are consistent with reducing poverty, because they call for improved performance in areas that are crucial for underprivileged populations.

From a Buddhist point of view, poverty is a type of suffering that is related to the reaction of past *kamma* and the efforts of the present life. Buddhism accepts the idea of many rounds of lives in the cycle (*samsarā*), so a person is growing up and struggling in a nation with a high poverty index is often seen as the result of his or her past *kamma*. Therefore, in order to bring about a good life and a higher living condition, everyone is guided by Buddhism to always act and do good deeds which is referred to have moral ethics in the long run to achieve the good *kamma* that can be created. Moreover, Buddhist teachings urges everyone to cultivate moral ethics such as carrying out poverty alleviation, social welfare activities for the sustainable development of society, and to always avoid toxic actions that harm the well-being of the community.

Findings

How to Define Poverty?

The Encyclopedia Britannica defines the term poverty as the lack of a typical or socially acceptable level of wealth or material things is known as poverty. (Britannica, 2023) People are said to be in poverty when they lack the resources to meet their fundamental necessities. In this situation, figuring out what fundamental needs are first necessitates the identification of the impoverished. These can be categorized in two ways: either specifically as "those necessary for survival" or generically as "those reflecting the prevailing standard of living in the community." The first criterion would only apply to individuals who were on the verge of dying from famine or exposure; the second would cover those whose nourishment, housing, and clothes, while sufficient to maintain life, fall short of those of the general population.

The problem of definition is further compounded by the noneconomic connotations that the word poverty has acquired. (Britannica, 2023) For instance, poor health service, low levels of education, unemployment problem, high rates of disruptive or disorderly behavior, and improvidence have all been linked to poverty. Despite the fact that these characteristics have frequently been linked to poverty, including them in a definition of poverty would tend to conceal the connection between them and the inability to meet one's basic requirements. Regardless of the criteria, economic experts frequently believe that poverty has negative consequences on both individuals and society.

Two Types of Poverty

Basically, there are two types of poverty; absolute poverty and relative poverty. The term absolute poverty refers to a predetermined norm that is constant over time and across nations. This standard criterion typically refers to a situation in which serious deprivation of essential human needs such as food, clean water to drink, sanitary facilities, health, shelter, education, and information occur. (Sachs, 2005). Especially it depends on both availability to services and income.

Relative poverty refers to situations in which certain people are unable to participate fully in society and profit from practices and occurrences that other people take for granted. (Adamson, 2012) These people lack of the resources necessary to maintain the typical level of living in the society in which they live. For instance, if practically everyone in a neighborhood lives in contemporary brick houses, a person who cannot afford better housing in that region can be said to be in relative poverty. Since they can fulfill their fundamental necessities, a person can be poor in the relative sense even if they are not poor in the absolute sense. Relative poverty is seen to be the most useful indicator of poverty levels in wealthy industrialized countries because they would have lower absolute poverty levels. (Raphael, 2009)

Global Multidimensional Poverty Index 2023

The United Nations Development Programme (UNDP) started to develop the Multidimensional Poverty Index (MPI) in 2010 in order to quantify poverty in a much wider context. The MPI uses the dimensions of health, education, and standards of living to take into account various demographic deprivations and how they intersect. The worldwide MPI demonstrates how people experience poverty in all facets of their everyday life while also monitoring poverty reduction and informing policy. The MPI as a poverty index can be pictured as a stacked tower of the interlinked deprivations experienced by poor individuals, with the aim of eliminating these deprivations.

In 110 countries, 1.1 billion out of 6.1 billion people (or little over 18%) live in acute multidimensional poverty, according to the 2023 publication. (UNDP, 2023) Sub-Saharan Africa (534 million) and South Asia (389 million) are home to approximately five out of every six poor people. Since nearly two-thirds of the world's poor (730 million people) reside in middle-income nations. Although low-income countries constitute only 10% of the population included in the MPI, these are where 35% of all poor people reside. Children under 18 years old account for half of MPI-poor people (566 million). The poverty rate among children is 27.7%, while among adults it is 13.4%. (UNDP, 2023) Poverty primarily affects rural areas with 84% of all poor persons residing there. In every part of the world, it is found that rural areas are poorer than urban regions.

What is Poverty Alleviation?

Poverty alleviation is the set of steps taken in an economic and humanitarian way for eradicating poverty from a country. The poverty line is the minimum level of income deemed adequate in a specific nation. (Ravallion, 1992) It is the minimum amount of money a person needs to fulfill the basic necessities of life, like shelter and food. The global poverty line must be frequently adjusted to account for changes in worldwide price levels. The World Bank updated the global poverty lines in September 2022. The new extreme poverty line of \$2.15 per person per day, which replaces the \$1.90 poverty line, is based on 2017 price levels. Therefore, it is considered to be extreme poverty for someone to earn less than \$2.15 each day. (World Bank, 2022) The goal of poverty alleviation programs is to lower the rate of poverty in the nation by providing proper access to food, financial help, and basic necessities to the households and families belonging to the below the poverty line.

Sustainable Development Goals for Poverty Alleviation

The United Nations has set up a Millennium Declaration to tackle poverty, hunger, disease, illiteracy, environmental degradation, and discrimination against women by the target date of 2015, by 191 member nations at that time in September 2000. (WHO, 2018). The eight Millennium Development Goals (MDGs) were born out of this Declaration. The United Nations General Assembly formulated the Sustainable Development Goals (SDGs) in 2015 as part of the Post-2015 Development Agenda, which aimed to construct a new global development framework to replace the MDGs, which were completed that year. (Biermann et al., 2017) The chief objective of SDGs was to formulate a set of universal goals that meet the urgent political, environmental and economic challenges facing our world. It is also known as the 2030 Agenda for Sustainable Development because the deadline of the SDGs is set up to 2030.

Impact of COVID-19 Pandemic on Poverty Alleviation

The 2030 Agenda for Sustainable Development includes eradicating extreme poverty for all people worldwide by the year 2030 as one of its key objectives. The rate of poverty decreased from 11% in 2015 to 8.6% in 2018, marking a historical turn down for the period between 2015 and 2018. Nowcasts propose that the COVID-19 pandemic caused a sharp rise in the global poverty rate, from 8.3 percent in 2019 to 9.2 percent in 2020, (UNDP 2023) describing the earliest growth in extreme poverty since 1998 and the highest growth since 1990, and a three-year delay in the process of reducing poverty.

The COVID-19 pandemic's effects halted the steady decline in poverty over the previous twenty-five years. The effects of the crisis in Ukraine and soaring inflation are exacerbating this historic reversal even further. In comparison to pre-pandemic forecasts, it is predicted that the cumulative effects of these crises will result in an additional 75 million to 95 million people living in extreme poverty in 2022. (UNDP, 2023)

Buddhist Approach to the Concept of Poverty

The Buddha preached the reason of being poverty in *Cūḷakamma Vibhaṅga Sutta* of *Majjhima Nikāya*. It is mentioned in this *Sutta* that someone who does not give food, drinks, clothes, vehicle, flower, lamp, etc., to anyone can be poor. (*Majjhima Nikāya* Vol. III, p.232) This means that the lack of giving called *Dāna* is the main cause of poverty. However, some argue that a poor person is incapable of giving to others because he rarely lacks his basic needs. What should be reconsidered is that if someone has a strong desire to give and donate, it should understand that no matter how small amount of the donation he or she performs, someone will enjoy the benefit of that donation because of his strong *Saddhā*.

Kamma and Consequences of Poverty

The main highlight of this *Cūḷakamma Vibhaṅga Sutta* is that all living creatures are owners of their own actions, heirs of their own actions, they borne out of their own actions, are bound to their own actions, have their own actions as their own refuge. In *Pāli*, *kammassakā māṇava*, *sattā kamma dāyadā*, *kamayonī kammabandhu*. (*Majjhima Nikāya* Vol. III, p.244)

Here, action must be understood as *kamma*. A person does not have the right to choose which country to be born in when he is born. If given the choice, everyone would prefer to be born in wealthy, high-income countries. Therefore, if it is considered from a Buddhist perspective, every Theravādins fully accept the law of *kamma*. This idea is also related to a belief that every Buddhist is born alive in a cycle of existence called *Samsarā* that is always going around. Therefore, being born in a poorest country or a richest country in this present life is a sign of a person's own actions in his past life. It must be understood that it is totally based on everyone's actions (*kamma*) such as good or bad.

Importance of Sīla in Poverty Alleviation

If it is analyzed why people are poor, it can understand that a simple and certain answer is due to the past *kamma*. However only past *kamma* is not referred to here. Buddhism describes both past and present actions. Therefore, by constantly cultivating good *kamma* in the present, a brighter future may be created. It can be said that it is directly related to the concept of morality or moral ethics which can be defined as avoiding bad actions and observing and practicing good actions. In *Pāḷi*, *idhekacco vivaṭṭaṃ patthento dānaṃ deti, sīlaṃ samādiyati*. (*Majjhima Nikāya Aṭṭhakathā* Vol.I, p.93)

Therefore, being poor or living in a poor country can be understood as being related to past karma, and in order to get out of poverty, it is very important to practice the morality of doing good actions and avoiding bad actions. Knowing how to work for the welfare, alleviation of poverty and sustainable development of the society with humanity is also doing a good deed, so it can be called morality (*Cāritta Sīla*) (*Vinaya Piṭaka* Vol.II, p.131). The Buddha taught that those without moral temperaments are truly indebted and poor. (*Aṅguttara Nikāya* Vol.I, p.36) On the other hand, refraining from doing things that are toxic and harmful to the human society as a whole or causing poverty is also a known as morality (*Vāritta Sīla*). (*Dīgha Nikāya* Vol. I, p.278)

The role of Public Sector in Poverty Alleviation

The public sector means the aspects related to the public benefit policies for the welfare of the citizens in the society, such as food security, social and economic development; unemployment, public health, education quality, environmental protection and resource management etc., (Robert et al., 2009) From a Buddhist perspective, the regulatory framework of public administration can be found in *Cakkavatti Sutta*'s of *Dīgha Nikāya*. This sutta identifies the economic disparities that created a rich-poor division in the nation, which is crucial for public administration. The importance of ensuring the food security of a nation and providing job opportunities for the citizen is the long run prosperity of the country.

In this *Sutta*, the universal monarch ordered his son who will inherit the throne to assist the obstacles of the citizen and create job opportunities for them. (*Dīgha Nikāya* Vol.III, p.55) However his son was unable to do so, theft occurred in the country. The poor citizens could not bear the suffering of poverty because there was not enough food, so they began to steal property from the wealthy men. When the king asked the thief what he was stealing, the thief replied that it was poverty. Then the king gave the thief some food and clothes and released him from the palace. Then other poor people also started stealing, hoping that if the king knew about their theft, they would get their food. Thieves are rampant throughout the country in this way. Then, when the king

arrested and killed the thieves to keep the country peaceful, thieves also took up arms and started fighting back and killing them. Thus, there were riots in the country and many people were died.

Relationship between Poverty and Unemployment

The importance of ensuring the food security of a nation and providing job opportunities for the citizen is the long run prosperity of the country. According to above mentioned case of *Cakkavatti Sutta*, it also notes that the unemployment of a nation is the fundamental issue, and that if it is resolved first, all other issues would also be resolved. If the king would create a reliable employment opportunity for the first thief who can serve himself as a long-term career, instead of providing food and clothing that could run out in a very short time, other subsequent problems would be solved. The poverty of a country first arises from the failure to provide the basic needs of the citizens. When the poor people do not get their necessities they really need, thefts and robberies occur. Then they made and create weapons to defend themselves from the arresting. With the advent of weapons, killings each other have occurred, and human lifespans have decreased.

How does Food Insecurity Affect Poverty

Poverty alleviation is a vital role in formulation and implementation of policy for food security because many poor people spend a large share of their income on food and have to endure high food prices. (Martin, 2010) The *Kūṭadanta Sutta* of *Dīgha Nikāya* highlights that the root cause of all problems related to poverty is the problem of food security and distribution. According to this sutta, the king used to collect a lot of taxes from his countrymen and make sacrifices to the nature gods for the peace and prosperity of the country. (*Dīgha Nikāya* Vol.I, p.150) However, it became difficult for the people to contribute a lot of money for the sacrifices. As a result, hunger and poverty crisis have started to occur all over the country. The king's wise minister suggests to him that making sacrifices is not a practical solution to solve the country's poverty issue. The minister also advises the king as follows.

- (1) *janapade ussahanti kasigo rakkhe tesam bhavam rājā bījabhattam anuppadetu*,
“to develop and improve agricultural activities which is the basis of food security as a priority”;
- (2) *janapade ussahanti vāṇijjāya tesam bhavam rājā pābhattam anuppadetu*,
“to provide adequate capital and infrastructure to traders and merchants”; and
- (3) *janapade ussahanti rājaporise tesam bhavam rājā bhattavetanam pakappetu*,
“to create decent salaries and basic necessities for government officials and civil servants”.

The king carried out the instructions directed by his minister and provided the basic necessities to the people in his country. As a result, everyone is satisfied, happy in heart and has a good quality of life.

Does Inequality Cause Poverty?

When every individual is able to excel in their own businesses, the society as a whole will be comprehensively prosperous. Buddhist teachings encourage the wealthy people to treat with respect those who have diligently provided for their businesses in some ways. Wealthy individual needs to realize and remember that the possessions have been supported in some way by others, and they need to award back generously to respective persons. They should realize that they would not get their current standard of property without the support of the staffs and followers. It means that they should not only express their gratitude towards the professional staffs and colleagues who help them achieve their great success, but also repay them with something special. They must be looked after and supported what they really need. It is mentioned in *Maṅgala Sutta* of *Khuddaka Nikāya* that *kataññutā etaṃ maṅgala muttamam*. (*Khuddaka Nikāya* Vol.I, p.4). It means that it is a great blessing to understand and remember the gratitude of another person who has done something for him.

From Buddhist perspective, a true caring and generous giving require a deep understanding of an interdependent relationship between donors and receivers. It must be understood that Buddhist assumptions lead to long-term goals of success by allowing all stakeholders in a community to share together the fruits of success. The Buddha preached in the *Maṅgala Sutta* that *ñātakānaṃ saṅgaho etaṃ maṅgala muttamam*. (*Khuddaka Nikāya* Vol.I, p.4). It means giving and supporting relatives and colleagues as much as possible is a great blessing. The wealth of one society comes from the poverty of the other." (Hanh, 2007). Therefore, if everyone in the world appreciates his or her social environment and helps the people in the community with humanity by means of philanthropic works, inequality can be eliminated; global poverty can be reduced; and sustainable development can be achieved.

Buddhist Approach to Sustainable Development

Almost every country in the world is focused on the economy and trying to dominate the whole world. Most of the countries in the world are fiercely competing to be at the top of the world by using the limited natural resources in an unlimited competition. Unbalanced development is occurring in today's world because the focus is solely on increasing supply side. It may have seen instructive evidence of the tension between the world's major political and economic powers in the last two world wars. The economic concepts prescribed by Buddhism give special priority to the long-term sustainability of human society as a whole. In particular, it focuses on the sufficiency of the natural resources upon which all human beings depend for their needs, through the control of demand by limiting the inexhaustible human wants. Buddhist economics aims to change the modern concept of economic system which emphasizes on minimizing cost and maximizing profit to minimizing consumption and maximizing human welfare and prosperity. The wealth level of a nation should be emulated from Bhutan's method, which is not measured by Gross Domestic product (GDP), by converting it to Gross National Happiness (GNH).

The precious lesson to be learned from the COVID-19 crisis is that human beings should continuously practice right livelihood (*sammā ājiva*) and strike a balance between humans and nature. In order to live in peace with all living beings on this planet, everyone should discover and practice the *Majjhima Paṭipadā*. (*Khuddaka Nikāya* Vol.I, p.42) Buddhism emphasizes the interdependence of all living beings in a human community. It is very important in today's world to find the most possible commonality among differences such as citizenship, race, skin color, culture religious beliefs. What they all have in common is that all humans live on this one planet.

For instance, global outbreak of COVID-19 has proven that the danger of a pandemic issue that is started in one region of the world is comprehensively applicable to all humanity living on this planet. Conversely, the success and happiness of one part of the world is also the inclusive advantage for all people in the world. Therefore, the suffering or happiness of this world does not only belong exclusively to an individual; or to a race; or to a nation, but also to the collective community on this world.

Discussion

Poverty is a complex and multifaceted social and economic condition characterized by a lack of sufficient resources to meet the basic human needs and enjoy a decent standard of living. It often involves the absence or inadequacy of income, education, healthcare, housing, and access to essential services. Poverty can vary in severity and duration, and it often manifests in various forms and can be both absolute and relative. Poverty alleviation refers to the set of measures and strategies designed to reduce or eliminate poverty within a given society or community. It is a complex and multifaceted goal that involves improving the economic, social and overall well-being of individuals and families living in poverty. The specific approaches and policies for poverty alleviation can vary widely depending on the economic, social, and political context of a country or region.

A wide range welfare-based guidelines preached by the Buddha should be regarded as the underlying factors of modern social welfare services for a sustainable community. The concepts of Buddhism are rooted in a multi-faceted consideration of issues such as poverty, employment, investment, infrastructure, savings, income, expenditure and career development. It is also associated with various sector of today's economy such as material possession, consumption and production. This paper discusses some suttas recorded in the Pāli literature to improve the quality of everyone's socio-economic life.

Cakkavatti Sutta explains that poverty is the root cause of crime, social tensions, wars and conflicts. By poverty alleviation, society must be free of crime where friendship and peaceful coexistence of members can be associated and sustainable development can be achieved. The Kūṭadanta Sutta suggests to allocate resources to society in the form of material assistance, such as capital, infrastructure, and equipment to engage in economic activities that are beneficial to well-being. Buddhist teachings encourages wealthy individual to provide not only their attendants and employees who diligently assist for their business but also everyone living together in society to help each other with humanity and work for the common benefits.

Conclusion

It is clear that the achievement of individual and social prosperity depends on the poverty alleviation. Women, children and other vulnerable ethnic groups are disproportionately affected by poverty, and even if they wish to escape poverty, they face significant obstacles. Buddhist literature state that widespread poverty has a negative impact on communities and nations by promoting social unrest and violence. The United Nation's 2030 Agenda for Sustainable Development specifies a plan of action for countries to strive towards reducing poverty and promoting sustainable development. Therefore, poverty alleviation is essential for improving the quality of life of citizens and for achieving long-term global stability.

From Buddhist point of view, the suffering (*dukkha*) that occurs in all human beings arises from grasping impermanent nature and clinging to desire. From the Buddhist point of view, the two types of poverty: physical poverty and mental poverty, are the reality that will always exist among all living beings. It has been revealed that even some people who even accomplish material property are often far away from emotional wealth due to social barriers. Although material possessions usually serve to fulfill the needs of human life, it is true that maintaining these assets so that they do not disappear often leads to hardships and obstacles. Therefore, Buddhism instructs that everyone should only try to face any kinds of suffering. From Buddhist perspective, the suffering that occurs in all human beings arises from grasping impermanent nature and clinging to desire. At a time when everyone is enjoying the fruits of success, it is important to eradicate the selfishness that puts only one's own interests, and to focus and make efforts for the achievement of the common interests of all human beings who live together in the entire society.

Acknowledgement

As a primary, I would like to express my extensive and genuine appreciation to Dr. Win Win Yi, Professor and Head, Department of Oriental Studies, University of Yangon, for granting me a chance to carry out this paper. I am extending my thanks to all the teaching officers, staffs and my colleagues from Department of Oriental Studies, University of Yangon, for their generous attitude and friendly behaviour.

References

- Adamson, Peter (2012). *Measuring child poverty: New league tables of child poverty in the world's rich countries*, UNICEF Innocenti Research Centre. Archived from the original (PDF) on 12 June 2013. Retrieved 19 June 2013.
- Aṅguttara Nikāya* Vol. I, (1957), Yangon: Myanmar, Department of Religious Affairs.
- Biermann, Frank; Kanie, Norichika; Kim, (2017). "Global governance by goal-setting: the novel approach of the UN Sustainable Development Goals". *Current Opinion in Environmental Sustainability*. Open issue, part II. 26–27: 26–31. doi:10.1016/j.cosust.2017.01.010. ISSN 1877-3435.
- Britannica (2023). *Poverty Definition, Causes, Types & Facts*. [online] Available at: <<https://www.britannica.com/topic/poverty>> [Accessed 25 August 2022].
- Buddhaghosa, Thera*, (1958), *Majjhima Nikāya Aṭṭhakathā*, Vol. I, Yangon: Myanmar, Department of Religious Affairs.
- Buddhaghosa, Thera*, (1961), *Sammohavinodanī Aṭṭhakathā*, Vol. I, Yangon: Myanmar, Department of Religious Affairs.
- Khuddaka Nikāya*, Vol.I (1957), Yangon: Myanmar, Department of Religious Affairs, 182.
- Ernest C. H. Ng, (2020), *A Buddhist Perspective: Is Universal Basic Income Genuinely Caring, Compassionate, and Wise?* [online] Available at: <<https://berkeleycenter.georgetown.edu/people/ernest-c-h-ng>> [Accessed 14 September 2022].
- Majjhima Nikāya* Vol. III, (1957), Yangon: Myanmar, Department of Religious Affairs.
- Martin W, (2010), *Food Security and Poverty- a precarious balance*. [online] Available at: <<https://blogs.worldbank.org/developmenttalk/food-security-and-poverty-a-precarious-balance>> [Accessed 25 August 2022].
- Ravallion, M (1992). *Poverty Comparisons: A Guide to Concepts and Methods*. Living Standards Measurement Papers, Washington, D.C. 20433, U.S.A. ISSN02534517; no. 88.
- Raphael, Dennis (June 2009). *Poverty, Human Development, and Health in Canada: Research, Practice, and Advocacy Delimmas*, Canadian Journal of Nursing Research. 41 (2): 7–18. PMID 19650510. Archived from the original on 14 March 2018. Retrieved 7 December 2018.

- Robert, Janet Denhardt, (2009). *Public Administration: An Action Orientation*. 6th Ed: Thomson Wadsworth, Belmont CA.
- Sachs, Jeffrey D. (2005). *The End of Poverty*. Penguin Press. p. 416. ISBN 978-1-59420-0458
- Saṃyutta Nikāya*, Vol. III, (1961), Yangon: Myanmar, Department of Religious Affairs, 10.
- UNDP (2023). *Global Multidimensional Poverty Index 2023 - Unstacking global poverty: Data for high impact action*. [online] Available at: <<https://reliefweb.int/report/world/global-multidimensional-poverty-index-2023>> [Accessed 11 July 2023].
- UNDP (2023). *Sustainable Development Goals*. [online] Available at:<<https://www.un.org/sustainable-development/poverty>> [Accessed 28 July 2023].
- Vinaya Piṭaka Vol.II, (1957), Yangon: Myanmar, Department of Religious Affairs.
- WHO(2018). *Millennium Development Goals (MDGs)*. [online] Available at:<<https://www.who.int/news-room/factsheets/detail/millennium-development-goals>> [Accessed 14 September 2022].
- World Bank (2022). *Fact sheet: An adjustment to Global Poverty Lines*. [online] Available at:<<https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2022/05/02/fact-sheet-an-adjustment-to-global-poverty-lines>> [Accessed 14 September 2022].

"APPROACHING THE GOAL OF ECONOMIC PROSPERITY THROUGH THE BUDDHA'S TECHNIQUES "

Yee Mon Thant¹

Abstract

The teachings of Buddha encompass not only the pursuit of enlightenment but also offer guidance for an easier daily life. These sermons provide a wealth of health, economic, and societal directives. The teachings of the Buddha were preached more than 2,600 years ago, but they are still up-to-date and still useful. Buddha's economic guidelines emphasize the importance of balancing self-interest and charity in the pursuit of wealth. This study aims to explore and analyze how the principles and techniques derived from Buddhist teachings can contribute to the achievement of economic prosperity. By examining how the principles of mindfulness, compassion, and ethical considerations can be integrated into economic activities, this research seeks to uncover practical applications that individuals and businesses can adopt to enhance their economic well-being while fostering a more sustainable and harmonious society. In this research paper, all the data were collected from *Pāli* Texts, *Aṭṭhakathā*, other Texts, and the internet articles. Descriptive methods were used for data analysis.

Keywords - business, financial wealth, economic prosperity

Introduction

The Buddhist economic system is the perfect framework for the modern world as it prioritizes sustainability, fairness, justice, and compassion for both individuals and society. This system amalgamates ancient wisdom with contemporary issues, thereby establishing a framework that is relevant in the present times and will continue to benefit generations to come. The Buddhist economic system advocates for a holistic view of the economy, one that takes into account the social, environmental, and spiritual dimensions of economic activity. Business ventures that incorporate Buddha's teachings on right livelihood, ethical practices, employee retention, and sound financial management are the key to financial success while also positively contributing to society. By emphasizing ethics and compassion, this approach to business offers a unique path to success, making it the ideal choice for those seeking to create positive change in the world. The central tenet of this approach is the pursuit of well-being, not just for oneself but for all, resulting in national prosperity and a sustainable world at large.

The advantages of economic prosperity

Wealth is a coveted possession for many individuals, who aspire to achieve a higher standard of living than their current one. The fundamental needs of a human being include sustenance, clothing, and shelter, along with a fulfilling occupation. Despite fulfilling these necessities, people often yearn for an even better life, which is commonly associated with financial prosperity. The advantages of being affluent are multifarious, as it enables individuals to cultivate themselves and support their surroundings. They, who in youth have neither led a life of Purity nor have acquired wealth, lie helplessly like arrows that have lost momentum, moaning and sighing after the past.² In contrast, those who lack economic resources not only live in impoverished conditions but also face limitations in their ability to contribute to the betterment of their community. Similarly, those without a viable occupation experience significant hardship.

(1) Dalidda dukkha	-	Suffering
(2) Inadāna dukkha	-	Suffering due to debt and borrowing

¹ Department of Oriental Studies, University of Yangon

² Dhp,64

(3) Vaḷḷa dukkha	-	Suffering due to increased interest
(4) Sodanā dukkha	-	Suffering from being asked for a debt
(5) Anusariya dukkha	-	Suffering because the creditor follows him
(6) Vandhana dukkha	-	Sufferings such as being arrested and imprisoned for not being able to pay debts. ¹

Therefore, it is imperative to strive toward financial success through ethical and legitimate means. The Buddha's teachings emphasize the importance of cultivating wealth with good intentions and lawful methods. In one of his teachings, the Buddha stated, "*Dhanam hinena cajemitto, Putta dārā sahodaro, Dhanavanteva sevanti, Dhanam loke mahāsakhā*"². It means that when one lacks wealth, friends, family members, and loved ones tend to distance themselves, and individuals tend to seek companionship with the affluent. He, who is full of faith and virtue, and who also possesses fame and fortune, is held in reverence wherever he goes.³ Hence, it is crucial to pursue financial prosperity with the right motives and lawful measures.

Moreover, the Buddha encouraged laypeople to pursue wealth for five benefits, which enabled them to lead a dignified and fulfilling life in society. These benefits include supporting oneself and one's family, assisting friends and loved ones in need, making charitable contributions, contributing to the betterment of society, and achieving spiritual growth. The benefits of economic prosperity are:

1. A wealthy person makes himself, his family, and his relatives happy
2. A wealthy person can support friends and colleagues
3. A wealthy person can keep his well-being alive when the five dangers* occur
4. A wealthy person properly offers those worthy of offering
5. A wealthy person can offer donations to monks and nuns⁴

The Buddha said that we should seek business with these objectives.

When an individual possesses significant wealth, they are capable of fulfilling parental obligations by providing their children with financial support and inheritance. Similarly, they can take care of their parents if the need arises. Such individuals can also extend their generosity to friends, which can foster strong bonds of friendship. Additionally, they can leverage their financial resources to protect themselves during times of danger.

Moreover, those who are capable of doing so, should make charitable donations to deserving relatives and friends, contribute to the upkeep of five obligations, make offerings to deceased parents and relatives, pay taxes to the government, and provide support to traditional spirits. Charitable donations can be made to monks in the form of food, medicine, education, and support for their monastic lifestyle. As from a collection of flowers many a garland can be made by an expert florist much good can be done (with wealth, out of faith and generosity,) by one subject to birth and death.⁵ Furthermore, conducting business with noble intentions is not only beneficial to one's well-being, but it also promotes the greater good.

¹ A-II, 309

² Lokanīti, 103

³ Lokanīti, 115

* water, fire, the evil king, thief, people who do not love or dislike

⁴ A-II, 41

⁵ Dhp, 23

Selecting the appropriate career path

The decision to pursue a particular occupation is personal, influenced by individual circumstances and familial obligations. However, adhering to the principles of righteous living, as espoused by the Buddha, is an essential aspect of a virtuous life. The concept of "right livelihood" is one of the Buddha's eightfold paths, and it involves avoiding behaviors that cause harm to others. In the realm of business, adopting a "right livelihood" means conducting oneself in a manner that is ethical and does not inflict harm on others. A contemporary interpretation of "right livelihood" emphasizes the importance of pursuing meaningful and worthwhile endeavors that benefit society at large. By choosing a career that aligns with one's values and contributes to personal growth, individuals can engage in a psychologically fulfilling pursuit of self-realization, rather than viewing work solely as a means of earning a livelihood.

When engaging in business activities, it is essential to trade only in ethical and legitimate goods. In contemporary times, the inclusion and sale of chemicals unfit for human consumption, the use of dyes to enhance the appearance of products, and the injection of growth hormones to increase size may cause significant harm to consumers. Profiting from such fraudulent and unethical business practices is short-lived and has negative repercussions for the perpetrator. The Buddha prohibited trading in arms, slaves, animals, intoxicating substances, and poisons.¹ Buddhist economics focuses on simplicity (the reduction of desire and desire) and nonviolence.² During the reign of the Buddha, four women in the kingdom of Rājagṛha had not led a life of propriety. Consequently, they were sold to buyers under pretenses. Upon their demise, they lamented, "We sought wealth and prosperity through improper ways in our previous lives. Now, but now we have reached the life of (*Brittā*) hungry ghosts."³ A virtuous sage, akin to a bright fire, exudes an aura of righteousness that is unmistakable. Like a bee that only collects nectar from flowers, without causing any harm, a virtuous sage is known to collect his property justly, without oppressing others or causing them any harm. As a result, his wealth grows steadily, much like a termite mound that rises gradually, but surely.⁴ Avoiding the kind of business that the Buddha forbids, and making a right living, will reap the benefits of both the present and the life of the cycle. The adoption of mindfulness, compassion, and ethical practices is expected to contribute to a more sustainable and enduring economic growth model, reducing the negative impact on the environment and promoting long-term societal well-being.

Key prerequisites for accomplishing business triumph

Knowing the best ways to improve your business will you reach your desired goal of economic prosperity. Without specific and good methods, it will be difficult to reach the desired goal. The Buddha spoke to *Dīghajāṇu* Brahmin about good ways to be prosperous in the present life.

1. Uṭṭhāsaṃpadā	-	Full of perseverance
2. Ārakkhasaṃpadā	-	Fullness of care
3. Kalyāṇamittā	-	Having good friends
4. Samajīvitā	-	Balanced living ⁵

¹ A-II, 183

² <https://www.slideshare.net/SuyogPrajapati/the-buddha-his-teachings-and-buddhist-economics>

³ PvA, 261

⁴ D-III, 177

⁵ A- III, 107

(1) Full of perseverance

Those who want to be rich must be full of perseverance. According to the Buddha, perseverance, and fulfillment are the first necessary steps to attain blissful fulfillment. Though many people put in diligent effort when starting a business, they often slack off later. To achieve success, consistent effort is required. The story of Prince *Janaka* is a testament to the power of unrelenting perseverance. As the Bodhisattva swam in the sea for seven days without ceasing his diligence, the goddess *Mani Mekhlā* appeared from the sky and investigated why he was crossing the ocean, knowing full well that he could not reach the other side. Prince Janaka answers steadily and distinctly “Angle! In this world making an effort is not unbeneficial. It is certain only to get the extraordinary benefit. Even not seeing the ocean banks why should I lessen the diligence of men? Whether the banks can be seen or not I made an effort knowing the benefit of diligence”.¹

Pleased with his response, the goddess sent the Bodhisattva Janaka to the land of Mithila, where Prince Janaka longed to be, and placed him on a stone mat. Through his perseverance, Prince Janaka ultimately secured the coveted throne.² This story serves as a powerful reminder of the value of unyielding determination in the face of adversity. If a person is energetic, mindful, pure in his thought, word, and deed, and if he does everything with care and consideration, restrains his senses, earns his living according to the law (Dhamma), and, is not unheedful, then, the fame and fortune of that mindful person steadily increase.³ Those who persevere will experience the benefits of social life.

(2) Fullness of Care

To sustain long-term economic growth, it is crucial to preserve the funds that have been generated and collected. Failure to maintain a business, despite initial success, can result in lost wealth. The Buddha regarded property maintenance as the second most important factor in achieving financial stability. The rich man of eighty crores did not keep the wealth he had already acquired. Moreover, he did not strive for riches and ended up in poverty. One day, the Buddha stood at the door of a food store and saw a rich man and his wife who were taking the leftovers from the young novices and smiled. Venerable *Ānanda* inquired as to the reason behind Buddha's smile.

Buddha explained "Dear son *Ānanda*, look at that rich man and his wife, who have spent 80 crores of wealth and they are asking for food. If this rich man does not squander his wealth in his youth and is self-sufficient in small and large matters such as trading, he will become a great and wealthy individual in *Barānasī*. If he had chosen to become a monk in Buddha's religion, he would have attained the status of Arhat (*Arahathood*). Similarly, his wife would have become an *Anāgāmi*. But now that rich man has ruined the wealthy life, and he has also ruined being a monk and has become like a crane wandering in a dry lake.⁴ Economic wealth will be sustainable only if the existing wealth can be maintained. and he is also ruined.

(3) Having good friends

Having good friends is crucial in life, as they provide support during tough times and offer valuable advice. Good communication and opportunities are also benefits of strong friendships. Good friends can provide valuable support and offer sound advice, facilitate communication, and even present new business opportunities. The advice of friends can be instrumental in identifying ways to grow and improve one's business. Having good friends is a

¹ Min Yu Wai, 232

² J-2,171

³ Dhp,11

⁴ DhpA-II,81

reason for the growth of business. There are four types of true friends: A helpful person, who is the same in prosperity and adversity, who gives good guidance, and who is full of kindness.¹ The Buddha said that having a good friend fulfills all the necessary benefits. “Dear, *Ānanda*, as he who has a good companion, a good friend can even complete all the noble (path) deeds.”² The Buddha emphasized the role of good friends in promoting business growth and encouraged the adoption of sustainable financial practices.

(4) Balanced living

The concept of living a balanced livelihood, according to Buddha, entails maintaining a balance between income and expenses. In this regard, the Buddha gave this example of balancing income and expenditure, like weighing a balance when trading. “The trader raises and lowers the scale by a certain measure such that it is well-balanced and stable. If I use it like this, my income will be more than my outgoings. If I spend like this, my output will not be more than my income. He strives for a balanced lifestyle, where he has neither too much nor too little.”³ Some individuals may purchase and spend on expensive items or engage in activities that are disproportionate to their income, hoping to gain admiration from others within their environment. Such actions can be likened to those who eat figs. The Buddha cautioned against extreme austerity, such as abstaining from food and water, which can lead to death. Instead, the Buddha encouraged moderation in income and expenditure as a means to promote economic growth.

Picking a suitable location for business operations

The success of a business depends heavily on location and is an important factor in determining the profitability and sustainability of the business. It is imperative to select a strategic location that is easily accessible to customers and can generate potential market leads. The Buddha once said, “*Patirūpa desavoca*”,⁴ implying that being situated in a favorable place is a great blessing. Hence, finding a suitable environment is crucial for the success of any business. A well-located business can easily reach its target market, gaining a competitive edge over its peers. For example, the sales of a tea shop in a crowded area may be higher than the sales of a tea shop in a less populated area. This is how it is guided in the *lokanīti* book. “*Dhanavā sutivārājā, nadī vajjo cimepañca. Yattha dese na vijjanti, na tattha divasam vase*”.⁵ Do not live in a place where there is no rich man, no sage, no king, no river, and no physician. If these five are absent, one should not reside there even for a day. There will indeed be a lot of crime in the area where the power of the ruler's government is not dominant. Business owners need to do business in a law-enforcement area. Therefore, by carefully selecting an economically central location, businesses can achieve sustainable growth.

Investment and Employee retention

Investment is necessary to start a business. An investment is an asset or item acquired to generate income or appreciation. Appreciation refers to an increase in the value of an asset over time. When an individual purchases a good as an investment, the intent is not to consume the good but rather to use it in the future to create wealth.⁶ The scope of the business may vary, depending on the amount of investment made. However, it is possible to become a successful entrepreneur by starting with a small investment and reinvesting the profits. The Buddha encouraged to start a business with little investment. You can become a successful entrepreneur

¹ D-III,152

² S-I,

³ A-III,108

⁴ Khp,4

⁵ Dhp,194

⁶ <https://www.investopedia.com/>

by starting a business with a small amount of money and reinvesting the profits. "A wise man skilled in selling and buying, like a little fire blower, makes a successful man with a little capital."¹ the Buddha said. A small amount of capital combined with skill can increase the productivity of the business. Business skills are the best capital, according to the Buddha. Just as when the wind blows a small spark, the speed of the fire increases, so when a small amount of capital is combined with skill, the productivity of the business increases. An individual possessing expertise in their trade can initiate a business venture with a relatively low amount of capital.

Employee management refers to the processes used to ensure employees perform their best. It consists of keeping track of employees' achievements and progress, fostering healthy professional relationships, and giving them the tools, they need to succeed. Employees will be motivated to fulfill the organization's objectives. It can also lead to a boost in employee productivity, satisfaction, retention, and engagement.²

Skilled workers must be appropriately placed, assigned, and supported in the workplace for a business to grow and succeed. Employers are responsible for retaining talented workers in the long term. (1) Enlisting employees to work according to their strengths (2) Remuneration of employees and workers that they deserve (3) Providing health care to employees (4) Sharing food items with employees (5) Granting time off to employees³ are some strategies that employers can adopt to retain talented workers.

Efficient management of financial resources

Financial management is the planning, organizing, directing, and controlling of a business's monetary resources to achieve its goals. It is the appropriate use of an organization's financial resources, such as making investment decisions and employing cash management strategies to maximize profits and cut risk.

1. To achieve your business's financial goals
2. To help in decision-making
3. To maintain financial stability
4. To maximize shareholder value
5. To improve transparency and accountability
6. To ensure compliance⁴

The long-term success of a business can only be achieved if its income is managed effectively. To attain success as a professional in the business world, it is imperative to maintain a harmonious equilibrium between the inflow and outflow of financial resources. According to the Buddha's teachings, earned income should be divided into four parts: one part for basic needs, two parts for investment in the business, and one part for emergencies.⁵ When looking at the financial planning recommended by the Buddha, we see that half of the income is set aside to be reinvested in the business. Investment is indeed a cornerstone of economic prosperity, catalyzing growth and development. Buddhism has instructed us to collect a portion of the money received for spending when an unexpected disaster strikes. Buddha's financial planning is accurate and

¹ J- 1,2

² <https://www.forbes.com/advisor/business/employee-management/>

³ D-III, 155

⁴ <https://cowrywise.com/blog/financial-management/>

⁵ D-III, 153

well-organized, but it needs to be adapted to today. It would be appropriate for low-income people to spend one instead of two-quarters of their investment.

Establishing a healthy lifestyle

The aphorism "Health is wealth" underscores the importance of prioritizing a sound physical and mental state in one's life. Health is prosperity. Health plays a critical position in human life. Building a prosperous life requires taking into account health. Health has a significant impact on life, including a person's economic growth. Health includes physical health and mental health. By balancing both physical and psychological development, we will be able to achieve success and prosperity. Hence, it is imperative to maintain both physical and mental health to achieve a balanced and fulfilling life.

The Buddha succinctly stated, "*Arojaparamālābā*"¹ to emphasize the significance of good health. Just as health is said to be a big bribe, it is only when a person is healthy that he can do his job with all his abilities and instincts. Indeed, the ability to work with full strength and intelligence is contingent on being in good health. Healthy people do not have to pay for medical expenses so they can spend more on business investments. We can enjoy the day's activities when we are in good health. Eating and exercise are essential for a healthy social life.

Those who are not healthy may struggle to attain their business goals. Moreover, ill health can affect the well-being of an entire family. If a family member has an unwell person, the rest of the family is worried about the person. Conversely, healthy individuals can focus their resources on business investments rather than medical expenses, enabling economic growth. Furthermore, a healthy body is replete with abilities that enhance daily activities.

Diet and physical activity are essential components of a healthy social life. Regarding eating food, the Buddha gave this guidance-"Bhikkhus, I ate only one meal. By eating that one meal, I was free from disease and full of health. It is seen as being free from worry, having strength, and being wealthy. Come, monks! You should also eat one meal at a time."² The "one meal method," as practiced in the Buddhist tradition, is not just a dietary choice but a holistic approach to well-being. This approach minimizes the risk of disease and promotes excellent health. Regarding physical activity, the Buddha encouraged walking regularly. Similarly, the Buddha encouraged regular walking as a means of reaping benefits such as traveling long distances, working diligently, and freedom from disease, indigestion, and strong integrity.³

In conclusion, the link between health and wealth is inextricable, and good health is a prerequisite for achieving economic success. Therefore, it is essential to prioritize one's health as a means of achieving a balanced and prosperous life.

Overcoming impediments to business prosperity

There are many obstacles to a successful business. The more clearly you know what the obstacles are that are preventing you from succeeding, the easier it is to overcome them. Factors that hinder economic growth (or causes of economic decline)

1. pursuit of women
2. drinking alcohol,
3. gambling,
4. having bad friends⁴

¹ M- II, 176

² M-I,175

³ A-II,24

⁴ A-III,109

During the time of the Buddha, pursuing women was considered an impediment to business. This teaching was predominantly directed at men since, during that era, the majority of people seeking economic prosperity were men. Pursuing women was viewed as a behavior that lacked moral integrity and dignity, and those who engaged in it were subject to public condemnation and shame from their families. Moreover, such behavior could lead to numerous negative consequences, including being hated by people, having many enemies, ceasing to enjoy good luck, the loss of wealth and prosperity, public humiliation, and separation from one's lover.¹

In addition to this, the Buddha discouraged the consumption of alcohol and drugs, which he viewed as hindrances to economic gain. Not only do individuals suffer from the adverse effects of alcohol consumption, but their families and society at large also bear the brunt of it, including physical ailments like liver disease and social stigmas like a lack of respect. These six evil consequences of indulging in intoxicants that cause infatuation and heedlessness: (i) loss of wealth, (ii) increase of quarrels, (iii) susceptibility to disease, (iv) earning an evil reputation, (v) shameless exposure of the body, (vi) weakening of intellect.² Similarly, gambling is also considered a recession, and those who indulge in it face serious consequences, including broken families and even death. Someone feels the consequences of gambling. These six evil consequences included in gambling: (i) The winner begets hate, (ii) the loser grieves for lost wealth, (iii) loss of wealth (iv) his words are not relied upon in a court of law, (v) he is despised by his friends and associates, (vi) he is not sought after for matrimony; for people would say he is a gambler and is not fit to look after a wife.³

The Buddha warned that associating with bad friends could also be an obstacle to wealth and prosperity. Associating with gamblers may cause addiction, and association with alcoholics may lead to alcoholism. Therefore, it is essential to choose friends and companions wisely. As the Buddha said, "*Bālasaṅgatacārīhi, dīghamaddhānasocati*".⁴ A person who wanders in the company of fools will be worried for a long time and only encounter suffering. The friends a person makes can either be a ladder that lifts us on our way to success or an obstacle. Therefore, to have a successful life, it's important to choose our friends wisely. Besides, those who wish to prosper should avoid pursuing women, consuming alcohol and drugs, gambling, and bad company. Not being able to maintain wealth for a long time is also a big hindrance to business development. The Buddha explained the reasons why wealth is not sustainable. The Buddha taught that there are four reasons why wealth does not last for a long time.

What are the four types of reasons? (1) Not searching for what is lost (2) Not fixing what needs to be fixed (3) Without discipline in eating (4) Appointing someone who has no morals as a steward.⁵ The importance of maintaining wealth for a long time is a significant factor in the development of successful businesses. By reflecting on the Buddha's teachings, business owners can gain valuable insights into the importance of financial discipline and the need to invest in long-term growth strategies.

Therefore, those who want to get rid of poverty and gain economic wealth can only overcome the obstacles mentioned above with wisdom and caution to avoid them, they will reach the desired goal of economic prosperity.

¹ AA-III, 232

² D-III, 148

³ D-III, 149

⁴ Dhp-207

⁵ A-I, 572

Conclusion

The concept of right livelihood is a core principle of Buddhist economics, emphasizing the importance of ethical conduct in business. Buddha's business strategies are flexible and can be adapted to various business situations, enabling individuals and organizations to create a more equitable and sustainable economic system.

By adopting the Buddha's view on the acquisition of wealth, individuals and organizations can create a higher quality of life for themselves and the wider human community. The Buddha's business strategies emphasize good goals and ways to reach them, promoting the creation of wealth through ethical means. Overall, Buddhist economics principles can potentially foster a more just and sustainable economic system that benefits both individuals and society as a whole.

Acknowledgment

I would like to express my sincere gratitude to Dr. Win Win Yi, Professor and Head of the Department of Oriental Studies, University of Yangon for her continuous encouragement and support towards my research endeavors.

References

Primary Sources

- Āṅguttara Nikāya Pāḷi, vol. I, (1960). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Āṅguttara Nikāya Pāḷi, vol. II, (1960). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Āṅguttara Nikāya Pāḷi, vol. III, (1960). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Āṅguttara Aṭṭhakathā, vol. VIII, (1960). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Dhammapada Aṭṭhakathā, (dutiya bhāga) (1992). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Jātaka Pāḷi, (pathama bhāga) Khuddaka Nikāya Pāḷi, (1960). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Khuddakapāṭha, Khuddaka Nikāya Pāḷi, (1961). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Mūlapaṇṇāsa Pāḷi, Majjhima Nikāya, (1956). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Majjhima paṇṇāsa Pāḷi, Majjhima Nikāya, (1956). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Pāthikavagga Pāḷi, Dīghanikāya, (1956). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Petavatthu Pāḷi, (1960). Yangon: Department of Religious Affairs.
 Sāgāthā vagga, Nidānavagga Saṃyutta Pāḷi, (1962). Yangon: Department of Religious Affairs.

Secondary Sources

- Mya Tin, Daw. (2003). Dhammapada, Yangon: Department for the Promotion and Propagation of the Sasana.
 Min Yu Wai, (2009). TEN GREAT BIRTH STORIES (IN BRIEF), Yangon: Seiku Cho Cho Publishing House
 Thukha, U, (2018). Lokanīti, six additions, Yangon: Thukha Publishing House
 Akinnibi, Felix. (2023). Financial Management: Meaning, Types and How It Works. Retrieved on December 28, 2023, from <https://cowrywise.com/blog/financial-management/>
 Monique, Danao. (2023). Employee Management: Definition, Process & Best Practices. Retrieved on December 28, 2023, from <https://www.forbes.com/advisor/business/employee-management/>
 Prajapati, Suyog. (Jan 23, 2017). The Buddha, his teachings, and Buddhist economics. Retrieved on December 10, 2023, from <https://www.slideshare.net/SuyogPrajapati/the-buddha-his-teachings-and-buddhist-economics>
 Hayes, Adam. (2023). Investment Basics Explained with Types to Invest in. Retrieved on December 28, 2023 from <https://www.investopedia.com/>

ICONOMETRY; PHYSICAL PROPORTIONS OF SEATED BUDDHA IMAGES IN EARLY BAGAN PERIOD (11TH CENTURY) *

Thin Yu Naing¹

Abstract

This article is one more contribution to the on-going process of writing the study of Buddhist iconography of early Bagan period. Study on “Physical proportions of seated Buddha images in early Bagan period (11th Century)” is a paper is mainly an attempt to illustrate the proportions of seated Buddha images in Bagan Period. The art of making Buddha images might not be earlier than the beginning of the Christian Era (about 2000 years ago), although the enlightenment of the Lord Buddha took over 2500 years ago. The first important movement of Buddhist art in India started with the Maurya Dynasty 322-183 BCE. After Sunga Period (185-72 CE), the Buddha image began and represented likes as human form in Gandara and Mathura region at Kushan Period. These traditions of making Buddha image in India flowed into Myanmar in Pyu and Bagan Period, since the Gupta Period of Central India and the Pala Period conforms to the Pala style. This article investigated and studied the sculptors of Early Bagan period carved the Buddha images using the same concept of the proportion. It exists within a formula in early Bagan Period. There are no documents related to iconometry, a systematic study of the proportions of Buddha images of Bagan period in Myanmar archaeology. The production method or technique, there will be a lot of benefits in repairing the damaged early Bagan images and in checking the images that have been imitated. Moreover, it will be study and identify the art of making images of the ancient Bagan people and it is a priceless Burmese archaeological heritage.

Keywords; iconometry, proportion, art, seated Buddha image, Bagan Period.

Introduction

It is one scene that the Buddha is incomparable and in this sense human representation of his likeness is not permissible. This ideological prohibition holds good for more than five hundred years after the death of Buddha. In fact, the Buddha made no direct prohibition to make his likeness. The Buddha discourages everybody to make the Buddha image and worship him. What he wants is that people follow his way to end the chain of rebirth called Samsara. People, however, insisted to do some kind of worship as they were so accustomed to offer gift to gods and pray for some rewards in returns. Thus being the case they use symbols of Buddha such as the lotus flower, the Banyan Tree, the Wheels, Foot prints, etc. The image making was known by enter of the third century BCE, with the first image of the appearing by the first century BCE. The sources of the figural style were primarily Indian, a combination of the ancient meditative yogic ideal and earlier *Yaksha* figures seen at the Bharhut and Sanchi stupas. The art of making Buddha images originated in India, for the Buddha appeared in Ganges River valley of the country. Modern archaeology demands not only to reconstruct the tangible culture but the intangible past by means of studying social and ideological systems including religion, ritual art and architecture of ancient people. Especially on their great art and architecture directly concerns with they left archaeological evidences. This article mentioned about the sculptors of Early Bagan period carved the Buddha images using the same concept of the proportion. It exists within a formula in early Bagan Period. The production method or technique, there will be a lot of benefits in repairing the damaged early Bagan images and in checking the images that have been imitated. Moreover, it will be study and identify the art of making images of the ancient

* Special Award (2023)

¹ Department of Archaeology, University of Yangon.

Bagan people and it is a priceless Burmese archaeological heritage. It was studied for the prevalence to more the study of Bagan Iconometry in a new direction.

Research Question

There are three research questions about this research. They are;

- How were the seated Buddha images carved with detail proportions in the early Bagan period?
- Why did the Bagan period reach a golden age in depicting the fine art and architecture of Buddha?
- What are the differences between the Buddhist iconography of early Bagan period and others country?

Research method and procedure

The principal purpose of this research paper is to study the physical proportions for carving the seated Buddha images in Bagan Period. Firstly, the data are collected concerned with the Buddha images of India from these reports and other sources. After that thesis, reports, and secondary sources studied to track the proportions used for carving the Buddha images in early Bagan Period. The next step is going field trip and studying the museum and places practically. The interviews made with the people who are included curator, archaeologists, and art craft men in Bagan. Moreover, the stone inscriptions and other written reliable sources searched concerned with the Buddha images in Bagan Period. The last step is comparative study with other Buddha images of Bagan period and also other cultures developed in South-east Asia during the same period.

The origins and history of Buddha images

The art of making Buddha images might not be earlier than the beginning of the Christian Era (about 2000 years ago), although the enlightenment of the Lord Buddha took over 2500 years ago, although the enlightenment of the Lord Buddha took over 2500 years ago. It is one scene that the Buddha is incomparable and in this sense human representation of his likeness is not permissible. This ideological prohibition holds good for more than five hundred years after the death of Buddha. In fact, the Buddha made no direct prohibition to make his likeness. On the other hand, we may read in the *Dikanikaya*, “On the dissolution of the body beyond the end of his life neither gods nor men shall know him.”¹ The earliest example of Buddhist art was aniconic, as the Buddha permitted no images of himself to be made during his lifetime, and this wish was respected for many years after he had passed away. Imitation of the Buddha’s footprints were used to indicate those places where he was known to have lived and taught, and images of the wheel, symbolizing his first sermon were common. Eventually, artists and sculptors were to enthusiastically employ their skills in the painting and carving of Buddhist scenes and images on mountains, rock-faces, and in caves and temples throughout the land. In time, a unique Buddhist style of art was to resolve which had a significant influence on Indian civilization which was to ensure for about a thousand years.

The evolution of the Buddhist art from its aniconic to iconic phase is vividly illustrated by the manner in which events in the life of the Buddha are depicted at Bharhut, Sanchi Bodh-gaya, Amaravati and Gandhara. The iconic representation of the Buddha as human form in the later

¹ Benjamin Rowland JR, *The evolution of the Buddha image*, Newyork, Harry N. Abrams, Inc.,1963. p-13. (Hereafter cited as Benjamin Rowland JR, *The evolution of the Buddha image*)

school of art of Gandhara and Mathura generated a most vigorous impulse which led to creative works of art the Buddha image. Generally, there were also known that the Anthropomorphism as Mahayana (the greater vehicle) Buddhism and Aniconic as Theravada (the lesser vehicle) Buddhism. Later, Theravada also worshipped Buddha images. Recent times, the Buddhism countries of Theravada as well as Myanmar, Srilanka and Thailand are worshipping to Buddha images.¹

From about CE 75 the Buddha images in sculptures and reliefs appeared. Even then the Indian idea of Thirty-two great signs of *Uttama Purisa* prevails. Bearing these peculiarities in the physical built of an exalted man like the Universal Monarch or the Buddha, we shall have to identify any image by its types and styles. Type is used in the sense that the image maker conforms to the special features given in the above Thirty-two characteristics of a supreme. Style simply means that details differ with time and place.²

The origin of early Buddha images in Bagan Period

During Gupta period, Buddhism reached its zenith and Buddhist art flourished to a great extent. Some sculptures carved in Gupta period are exemplary for the artists of subsequent periods including Pala period. Pala arts are unique in their details. The Pala patronage continued for over three hundred years. Buddhism and Buddhist art began losing its significance in India except in the Himalayan region after the Pala period. The art of carving Buddha images together with the Buddha Sasana which flourished in North India during Gupta and Pala period and in South India during Andhara period spreads to the eastern and south-east Asian regions.³

Myanmar of the Pyu period had contacts with North India and South India both by sea and land. Hence India's cultural influence on Pyus, carried along these routes, reached a certain extent. Around the 1st century CE South India and South-east Asia had more commercial relation by sea. Along with trade came contact of a missionary nature from South India and gained momentum.⁴

The most important in Indo-Southeast Asian commerce were the merchants of Andhra. They were the builders of Buddhist religious edifices in the cities such as Amaravati, and Nagarjunakonda in South India. It could be said that Buddhism reached South-east Asian Countries including Myanmar around the 1st century CE by way of sea trade. The arrival of Buddhism in Myanmar boosted the Pyu culture already blooming by that century. Together with Buddhism, Buddhist Art flourished. It could be deduced that Buddhist belief and art flourishing from 2nd to 9th century CE at Sri Ksetra was a gradual development thanked to the arrival of Andhara natives of south India.⁵

Dissemination, evolution and transition, in style and iconography, during these periods, for sculpture, are usually related to the developments in mural painting. Thus, the story of

¹ Krishan, *The Buddha image its origin and development*, New Delhi, Munshirm Maro Hartal Press.1996. p-36

² Dr. Than Tun, *Buddhist Art and Architecture*, Lwin Oo publishing house, Yangon. 2012. P-27. (Hereafter cited as Dr. Than Tun, *Buddhist Art and Architecture*)

³ Taik Soe, *ဗုဒ္ဓဘာသာအနုပညာနိဒါန်း* (Introduction to Buddhsit Art), Yaung sin Offset, Yangon. 2002. P-58

⁴ Niharranjan Ray, *Theravada Buddhism in Burma*, India, University of Calcutta. 1946. Pp-1-60 (Hereafter cited as Niharranjan Ray, *Theravada Buddhism in Burma*)

⁵ U Naing Win, *သရေခေတ္တရာပျူလူမျိုးတို့၏ဗုဒ္ဓအနုပညာစိတ်ကူးစိတ်သန်းကိုချဉ်းကပ်လေ့လာခြင်း*, (Approach to Pyu's Buddhist Art and Idea), Research Journal, Vol-5, Pyay University. 2013. P-35.

Bagan's iconography can be applied to both mediums of sculpture and wall painting. Murals have twofold purposes: to emblazon an interior with joyous colour and lively design and to tell a story. That is, an art that can be both decorative and didactic in purpose. Sculpture too can be didactic, when placed in subsidiary positions, however, the most commonplace central image of a shrine, usually the Buddha *Gotama*, seated defeating the evil one, *Mara*. The cosmic succession of Buddhas presented the Bagan artist with five possible iconographic arrangements:

- 1) *Gotama* _ the Buddha and his Legend.
- 2) *Gotama* with *Mettaya* _ the Buddha and future Buddha.
- 3) The four buddhas that have so far manifested themselves in this *bhadrakalpa*.
- 4) The five buddhas of this *bhadrakalpa* including *Mettaya*.
- 5) The 28 buddhas of all times.
- 6) *Mettaya* _ the future buddha, alone.¹

In addition to these arrangements, a number of supportive figures, drawn from the Hindu and Mahayana pantheons, may combine with Gotama.

What is Iconometry?

Iconometry is the measurement of icons and their proportions in religious art and the art of estimating the distance or size of an image or an icon by the use of an iconometer. The harmony of his physical proportions is the displays of great beauty.²

Physical Proportion of Early Bagan seating Buddha Images

In the early Bagan Period (from the 11th century to the beginning of the 12th century), divide the distance between the opposite top of the knees of the seated statues into four parts in equally. And one of these four parts subdivided into one quarter, two quarters, and so on, the ratios have been measured exactly. The face of Buddha image included in the whole statue, (nose, mouth, robe, body, hand, leg, and fingers) are sculpted in exact scale proportions using these ratios.

Although the scale varies depending on the size of the statue, the concept of the proportion is the same. It exists within a formula. If you know the production method or technique, there will be a lot of benefits in repairing the damaged early Bagan images and in checking the images that have been imitated. Moreover I will also be able to study and identify the art of making images of the ancient Bagan people and it is a priceless Burmese archaeological heritage.

Main Body of the seated Buddha Image

Firstly, the distance between the top of the two knees, which is the main bone of the whole seated statue of the early Bagan period (11th century to the beginning of the 12th century) is taken. For example, if the distance between the opposite top of the seated Buddha image's knees is 150 cm, that measurement is the same as the height distance from the cross of the legs at the bottom of the statue to the band worn across the upper forehead. Therefore, the height distance from the cross of the legs at the bottom of the statue to the band worn across the upper

¹ Paul Strachan, *Pagan: Art and Architecture of Old Burma*, Kiscadale Publication, Singapore. 1989. Pp-15-60. (Hereafter cited as Paul Strachan, *Pagan: Art and Architecture of Old Burma*)

² <https://en.wiktionary.org/wiki/iconometry>

forehead is 150 cm. Later in this paper, for better visibility, it will be continued to describe the 150 cm statue as an example.

Let's say the distance between the opposite top of the seated Buddha image's knees is 150 cm. These proportions will be described below.

- Half of 150 cm = 75 cm
- Quarter of 150 cm = 37.5 cm
- One-sixth of 150 cm = 25 cm
- One-eighth of 150 cm = 18.75 cm
- One-twelfth of 150 cm = 12.5 cm

Continue measuring from the band worn across the upper forehead (သင်းကျစ်တော်) to the tip of the chin, from the tip of the chin to the chest, from the chest to the navel, from the navel to the across of the legs, the width of the cheekbones of the face, and the width of the waist of the statue are a quarter of the distance between the top of the two knees of the image, respectively. This means that they are 37.5 cm each, which is a quarter of 150 cm, the distance from the band worn across the upper forehead (သင်းကျစ်တော်) to the tip of the chin, or from the tip of the chin to the chest, or from the chest to the navel, and from the navel to the across of the legs that each one is unique. Moreover, the width of both sides of the statue's cheekbones and the width of the statue's waist are 37.5 cm in respectively, which also is a quarter of 150 cm.¹

To make the centre of the statue's joint armpit, firstly, take the point at the distance between the tip of the chin and the chest is cut in half. It has 37.5 cm (one quarter of the 150 cm) from these points to the left and to the right in each. To the left and right sides, it was cut into three-quarters (12.5 cm) of 37.5 cm in upper part of the navel to the across of the legs. It can be clearly seen that it is supported by 75 cm each to the left and right to the left and to the right. Within these three-quarters, the part of abdomen and chest are sculpted proportionally. That place is the place where the artists of the Bagan period were skilled. If the proportions of the armpit and navel are wrong, the whole image will not look a well-proportioned work. Therefore, the chest, belly, navel places show the skill and quality of Bagan period artisans. Except for the Bagan Period, no other period could have achieved such a well-proportioned and beautiful work.²

In shaping the robe, firstly, the two nipples are shaped at 18.75 cm each, which is one-eighth of 150 cm from the center of the chest to the left and right. The robe style of the Bagan period had a slim figure and was usually worn over the left shoulder. Centered on the nipple area, the shape of the breast is seen. There are about 4 or 5 types of robes in the Bagan period, and there is no uniform length.

When sculpting the arm, the measurements (from the armpit to the bend of the elbow, or from the bend of the elbow to the wrist, or from wrist to fingertip) are 37.5 cm each, which is a quarter of the distance between the top of the statue's knees, is found to be the same. It can be seen the concept of the Bagan period artisans at the corner of the elbow. The entire arm is sculpted in the shape of an elephant's trunk. The size of the arm is found to be 18.75 cm, one-eighth of the distance between the top of the statue's knees.

Also in sculpting the legs, the distance from the knee to the calf, from the calf to the ankle, and from the ankle to the tip of the toe are 37.5 cm the same. The total size of the four toes

¹ See Figure (1), (2), and (3)

² See Figure (1), (2), and (3)

is 12.5 cm (one-twelfth) from the outer edge of the pink toe to the outer edge of the index toe (except the big toe). The total size of the four fingers is 12.5 cm (one-twelfth) from the outer edge of the index finger to the outer edge of the ring finger (except the thumb). All fingers and toes appear to be the same size.¹

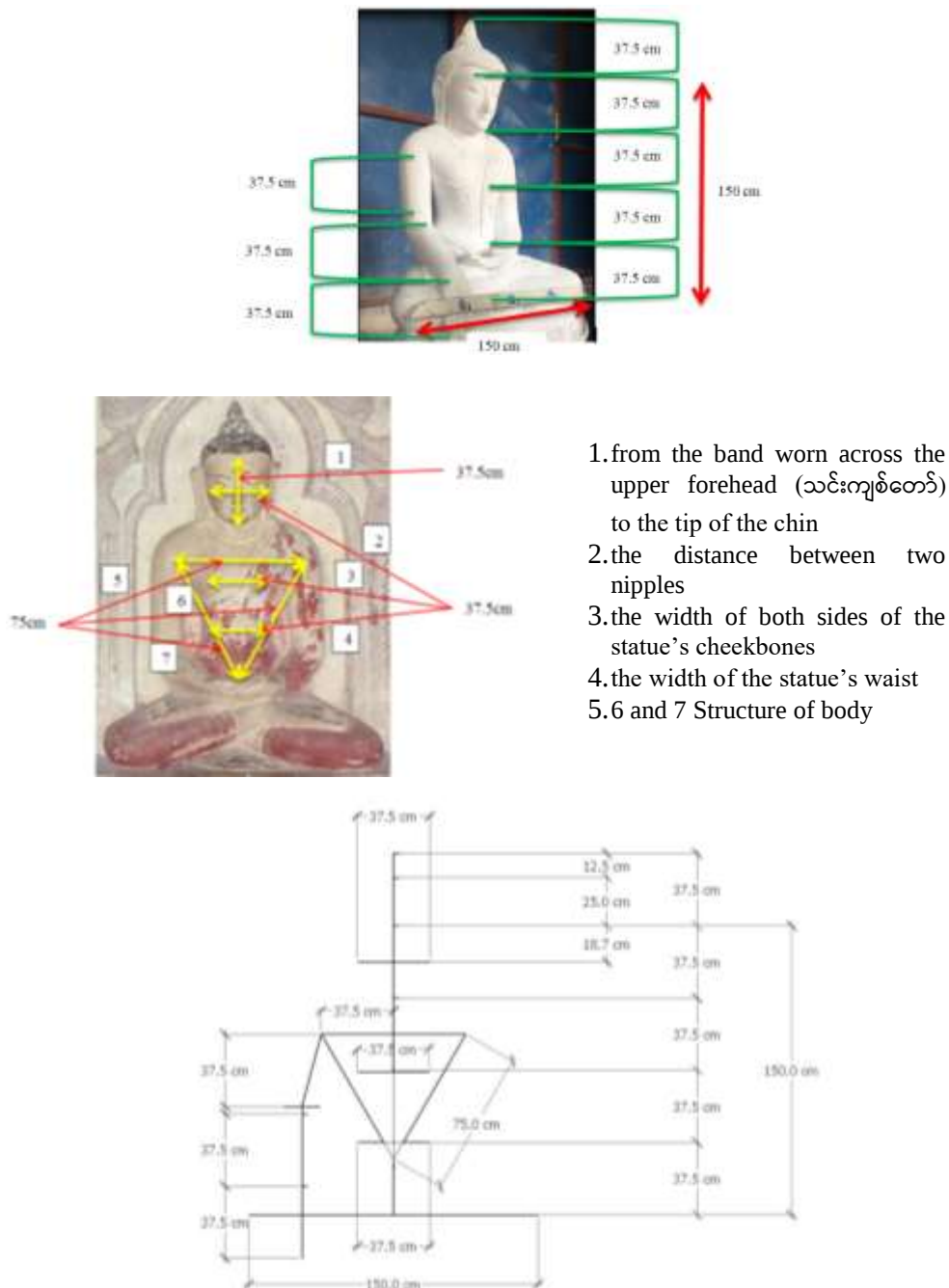

Figure (1), (2) and (3) Showing the proportions of seated Buddha image in early Bagan period
(Figures by Researcher)

¹ See Figure (1), (2), and (3)

Measurement of seated Buddha image's face

Carving the face of a seated statue, the measurement from the band worn across the upper forehead (သင်းကျပ်တော်) to the tip of the chin is 37.5 cm (a quarter of the distance between the top of the two knees of the image) in the early Bagan period (from the 11th century to the beginning of the 12th century). And then, it was subdivided from the band worn across the upper forehead (သင်းကျပ်တော်) to the tip of the nose and from the tip of the nose to the chin are also found to be one-twelfth (12.5 cm) of the distance between the top of the two knees of the image.

If it is to be expressed visually, the measurements are one-twelfths of 150 cm (12.5 cm) each from the band worn across the upper forehead to the tip of the nose, from the top of the nose to the nostrils, and from the nostrils to the tip of the chin. In addition, the face was sculpted in detail. It was divided the half of the one-twelfth part by 6.25 cm from the nostril to the tip of the chin to depict the lip. The lower lip is thicker than the upper lip. It was seen that the three distances are same these are between the two edges of the lips, the distance between the top of the lips and the eyes, the width of each eye is 12.5 cm, which is a twelfth of 150 cm. The eyebrows are shaped like a crow drinking water (ကျီးမင်းရေသောက်ဟန်) (in Burmese language).¹

Also, the distance between the chin and the top of the neck is 12.5 cm, which is one-twelfth of 150 cm. The neck length is also 12.5 cm, which is one-twelfth of 150 cm. There, three lines on the neck were sculpted. It can be seen that they are carved from top to bottom so that they are not the same distance apart. The neck is in a strong position.

The eyebrows are placed at a distance above the eyes according to the size of the statue. It was the skill of the artisans of that period. The distance between the top of the nose to the ear-lap is equal to the distance between from the band worn across the upper forehead to the lower lip. If the distance is not the same, the shape of the ears and the face will not be symmetrical. The hairy mole (ဥဏှလုံ urna) is carved at the highest point between the two eyebrows and is seen to be on the same level as the tip of the ear.

The length of the entire ear is one-sixth of the distance between the top of the two knees of the image (25 cm). It is seen that the tip of the ear is almost touching the shoulder. If you look at the face of the statue from the side, it can be seen that the eyes, nose, his lips and jaw are like parallel lines with a 45 degree slant.²

His face is offered as leaning slightly to the front, following the size of the image and the position of the worshipers. The tip of the nose, chest and navel are located in the line on straight. Carving the conch shell inside the ear is exquisite and difficult. A small long object was inserted into the tip of the ear, it is assumed to be the place where the earrings were worn in human life.

When sculpting the hair knot, the distance from the band worn across the upper forehead (သင်းကျပ်တော်) to the tip of the chin is the same distance from the band worn across the upper forehead (သင်းကျပ်တော်) to the upper part of the sacred hair knob (မဏိတော်). It is found that 37.5 cm is one fourth of 150 cm. In addition, the distance from the band worn across the upper

¹ See Figure (4) and (5)

² See Figure (6)

forehead (သင်းကျစ်တော်) to the upper part of the sacred hair knob is one-sixth (25 cm) and the upper part of sacred hair knob (မင်္ဂတော်) is one-twelfth (12.5 cm).

The flame top that signifies omniscience (မှန်တင်းတော်) is a sense of adding more to get the rest even number. For example, if the height of the image is 17 inches

$17 \div 7 = 2$ and the rest is 3.

The rest 3 is odd number.

The height of the statue was increased by one inch to 18 inches because of they didn't want to the odd number is remainder. Therefore, the flame top that signifies omniscience (မှန်တင်းတော်) is an inch raised to make the remainder an even number. In the back of the statue, the sculptors of the Bagan period made it so that it was not too thick at the waist and legs.¹

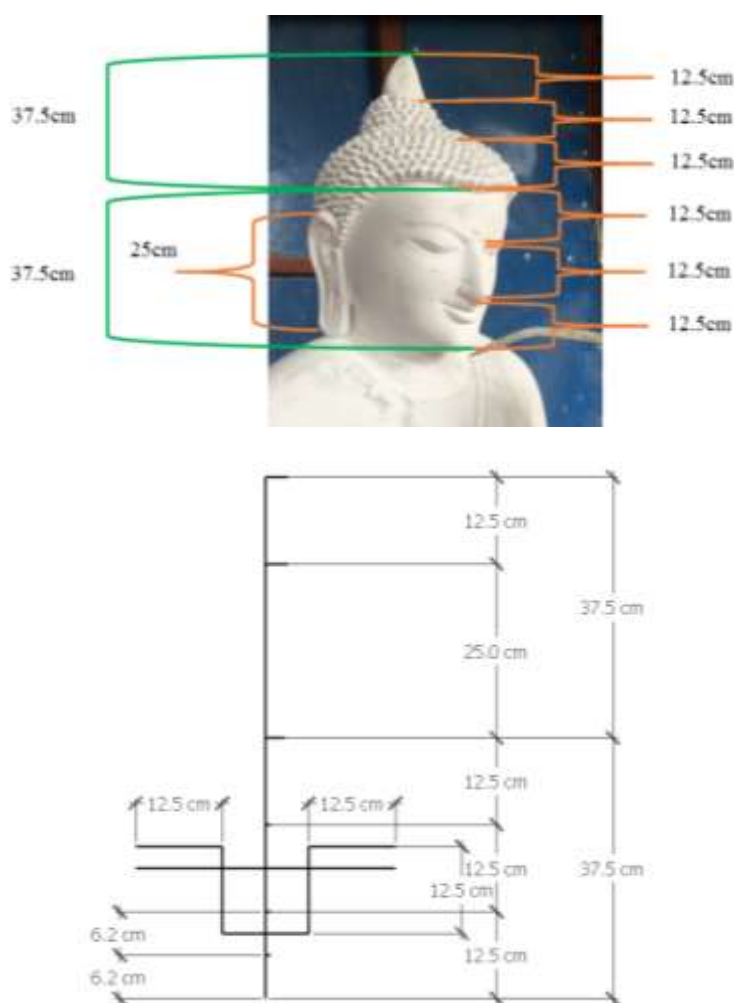

Figure (4 & 5) The proportions of the head and face of Buddha image

(Figures by Researcher)

¹ See Figure (4) and (5)

Figure (6) The eyes, nose, lips and jaw are 45 degree parallel lines

(Figure by Researcher)

Measurement of the throne of seated Buddha Image

When making the throne, they made it proportionately according to the size of the statue. In the early Bagan period (from the 11th century to the beginning of the 12th century), the lotus throne was usually used in the seated statues. Although the number of lotus petals sculpted in the lotus throne is no exact number, there is based on the size of the statues. In medium and small statues, the number of lotus petals is usually 5 petals in the upper lotus position (ကြာလှန်), and 4 petals in the lower lotus position (ကြာမှောင်). It seems that the 5 petals in the upper lotus position (ကြာလှန်) refer to the 5 Buddhas (*Kakusan, Gonagun, Kassapa, Gautama and Arimettya*) who will blossom in this *Badda* world. The 4 petals in the lower lotus position (ကြာမှောင်) are assumed that it does refer to the 4 Buddhas (*Kakusan, Gonagun, Kassapa, and Gautama*) that have been. The joint of legs, navel, the tip of the nose, and the *urna* (the hairy mole) are lied in straight on the top of the central petal of 5 petals in the upper lotus position (ကြာလှန်).¹

Figure (7), The 5 petals in the upper lotus position (ကြာလှန်) and 4 petals in the lower lotus position (ကြာမှောင်). (Photo by Researcher)

¹ See Figure (7)

In comparative studied, it was found that the early Khmer craftsmen always used the Indian system. As for the Lan Na systems, presently there have been numerous documents mentioning the proportion or the iconometry for making a Buddha image, which appeared to be used identically among the craftsmen. The identical characteristics are lion-like (*sīhalakkhaṇa*), elephant-like (*gajalakkhaṇa*), and Banyan tree like (*nigrodhalakkhaṇa*).¹

Ancient Sri Lankan scriptures on Buddha image casting, such as *Rupa Vali* and *Manjusri Chitrakarmasastra*, which have Mahayana origin, mention that the two systems well-known among the Sri Lankan craftsmen are the *navatala* system and the *uttama dasatala* system. However, it appears that the Sri Lankan images, both Anuradhapura and Polonnaruwa styles, all used the *navatala* system, that is, the system which follows the norm that the four proportions must be equal.

1. The distance from the left knee to the right knee, called a lap
2. The distance from the hairline to the base
3. The distance from the right shoulder to the left knee
4. The distance from the left shoulder to the right knee²

Figure (8) Lan Na Buddha image iconometry.

sīhalakkhaṇa A = B

gajalakkhaṇa A = C

nigrodhalakkhaṇa A = D

(“A” is the width between two knees, called a lap.)

(Figure by Iconometry of Lan Na craftsmen, Prof. M. L. Swrasawasdi Sooksawasdi, 2014, p-139)

Figure (9) *caturmāṇa* (*navatala*), Sri

Lankan iconometry, in which all four proportions must be equal.

((Figure by Iconometry of Lan Na craftsmen, Prof. M. L. Swrasawasdi Sooksawasdi, 2014, p- 140)

¹(a) Prof. M. L. Swrasawasdi Sooksawasdi, “Iconometry of Lan Na craftsmen compared with that of their Sri Lankan counterparts, as found on the Bronze Buddha Images at the Doi Suthep Temple Gallery”, *Silpakorn University Journal of Social Sciences, Humanities, and Art*, Vol-14 (3): p-131. 2014. (Hereafter cited as Prof. M. L. Swrasawasdi Sooksawasdi, “*Iconometry of Lan Na craftsmen*”).

(b) See Figure (8)

² (a) Prof. M. L. Swrasawasdi Sooksawasdi, “*Iconometry of Lan Na craftsmen*”. P-135.

(b) See Figure (9)

Types of Materials used for carving the Buddha images in Bagan Period

As Buddhism flourished in the Bagan Period, statues of Buddha were built and worshipped together with Buddhist structures. In the past, art historians have tended to generalize Bagan images, of whatever medium to a single characteristic style. It is possible, though according to the presentation of an image's physiognomy and physiology, to detect three mainstream styles. These styles correspond approximately to the three architectural periods (Early, Middle and Late Bagan Periods). When the Buddha images carved during the time of King Anawratha showed that it has a triangular-shaped face and a stout body. In middle Bagan period, the Buddha images belonging to the slender face and body, the pointed nose and chin. During later period they became more localized and Myanmarized. The raw materials used to make the Buddha images that were worshipped during the Bagan period can be seen as follows.

- 1) Brick, Stucco, and Earthen Buddha Images
- 2) Stone Buddha Images
- 3) Wooden Buddha Images
- 4) Bronze Buddha Images
- 5) Metal alloyed Buddha Images
- 6) Terracotta Votive Tablets

Figure (10 and 11) Stone Buddha Image of Monument No-820 and Myinkaba Gupyaug-Nge
(Photos by Researcher)

Figure (12) Volcanic stone image at Thantaw-Kyar Pagoda (Photo by Researcher)

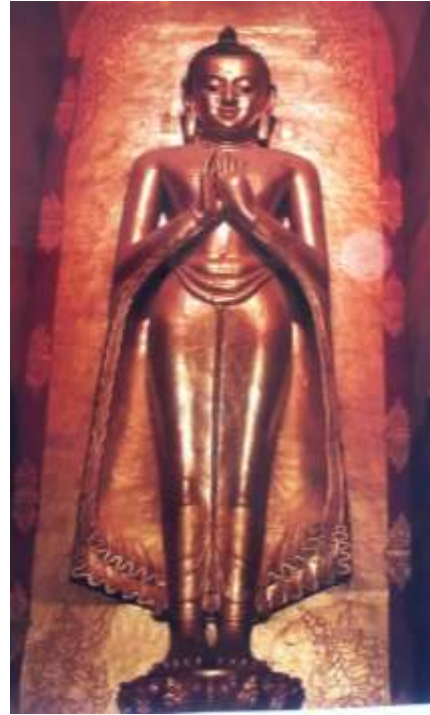

Figure (13) Wooden Buddha image at Ananda Temple (Photo by Researcher)

Figure (14) Bronze Buddha Images at Bagan Archaeological Museum (Photo by Researcher)

Conclusion

In conclusion, the evolution of the Buddhist art from its aniconic to iconic phase is vividly illustrated by the manner in which events in the life of the Buddha. Recent times, the Buddhism countries of Theravada as well as Myanmar, Srilanka and Thailand are worshipping to Buddha images. Type is used in the sense that the image maker conforms to the special features given in the above Thirty-two characteristics of a supreme. The art of carving Buddha images together with the Buddha Sasana which flourished in North India during Gupta and Pala period and in South India during Andhara period spreads to the eastern and south-east Asian regions. These traditions of making Buddha image in India flowed into Myanmar in Pyu and Bagan Period, since the Gupta Period of Central India and the Pala Period conforms to the Pala style. In this paper, it was investigated and studied the sculptors of Early Bagan period carved the Buddha images using the same concept of the proportion. It exists within a formula in early Bagan Period. There are no documents related to iconometry, a systematic study of the proportions of Buddha images of Bagan period in Myanmar archaeology. Therefore, it was clearly seen that Bagan's Buddhist art and architecture reached a golden age due to these orderly proportions and beautiful works of art with comparisons in other countries. The production method or technique, there will be a lot of benefits in repairing the damaged early Bagan images and in checking the images that have been imitated. Moreover, it will be study and identify the art of making images of the ancient Bagan people and it is a priceless Burmese archaeological heritage.

Acknowledgements

I wish to express my thanks to Rector Dr. Tin Maung Tun, University of Yangon, for the permission over the research programme. I would like to thank to Pro-Rectors Dr. Thidar Aye, Dr. Cho Cho, and Dr. Khin Chit Chit, University of Yangon, for their permission over the research programme. I am sincerely grateful to Dr. Soe Ni Tun, Professor and Head, Department of Archaeology, University of Yangon for this permission and allowed to interview Uncle U Hla Aye (Specialist craftsman) and encouragement to undertake this research and for his valuable suggestion and for providing the facilities in doing this research.

References

- Fisher, Robert E., (1993) *Buddhist Art and Architecture*, Thames & Hudson Ltd, London.
- Krishan, (1996) *The Buddha image its origin and development*, New Delhi, Munshirm Maro Hartal Press.
- Naing Win, U (2013) သရေခေတ္တရာပျူလူမျိုးတို့၏ ဗုဒ္ဓအနုပညာ စိတ်ကူးစိတ်သန်းကို ချဉ်းကပ်လေ့လာခြင်း, (Approach to Pyu's Buddhist Art and Idea), Research Journal, Vol-5, Pyay University.
- Ray, Niharranjan (1946) *Theravada Buddhism in Burma*, India, University of Calcutta.
- Rowland JR, Benjamin (1963) *The evolution of the Buddha image*, Newyork, Harry N. Abrams, Inc.,
- Strachan, Paul (1989) *Pagan: Art and Architecture of Old Burma*, Kiscadale Publication, Singapore.
- Stadtner, Donald M (2013) *Ancient Pagan: Buddhist Plain of Merit*, Bangkok, River Books.
- Swrasawasdi Sooksawasdi, Prof. M. L. (2014) "Iconometry of Lan Na craftsmen compared with that of their Sri Lankan counterparts, as found on the Bronze Buddha Images at the Doi Suthep Temple Gallery", *Silpakorn University Journal of Social Sciences, Humanities, and Art, Vol-14 (3)*: 129-151.
- Luce, G.H, (1969) *Old Burma Early Bagan*, New York University, Printed in Germany.
- Pichard, Piere, (1992-1995) *Inventory of Monuments at Pagan*, UNESCO, France, Vol-1to8.

Taik Soe, (2002) ဗုဒ္ဓဘာသာအနုပညာနိဒါန်း (Introduction to Buddhsit Art), Yaung sin Offset, Yangon.

Than Tun, Dr. (2002) **Buddhist Art and Architecture**, Mon Ywe Sarpay, Yangon.

Than Tun, Dr. (2003) မြန်မာ့မီးဖုတ်မြေထည်ပစ္စည်းများ (Myanmar Terracotta wares), Mon Ywe Sarpay, Yangon.

Thein Lwin, Myansarmyay (1997) “ပုဂံခေတ် ဗုဒ္ဓဝင်ရှစ်ခန်း အန္တဂူရုပ်ကြွလေ့လာချက်”, (Study of Dolomite Reliefs Eight Scenes of Buddha Life story in Bagan Period), No-1, Yangon, Cultural Magazine.

Thein Lwin, U (2014) “The Buddha Images with Dates”, *Myanmar Historical Research Journal*, No-27.

<https://en.wiktionary.org/wiki/iconometry>

A COMPARATIVE STUDY OF THE STYLES OF BUDDHA IMAGES FROM SRI LANKA AND THAILAND

Sanda Linn¹

Abstract

Buddha images take an important part in the study of Buddhist art and artefacts. Besides, from the religious points of view, they also play an important role. Buddha images were made in different styles in different Buddhist countries and regions during ancient times. As they were holy objects for Buddhists, materials were chosen carefully in making them. Today, Buddha images can be discovered in abundance in Buddhist countries. Out of the Buddhist countries, Sri Lanka was not only the foothold of Theravada Buddhism but also a catalyst to spread it to Southeast Asian countries. So it is necessary to study the styles of the Buddha images made in Sri Lanka where Theravada Buddhism flourished to its maximum degree. Out of the Theravada Buddhist countries in Southeast Asia, many stone and bronze Buddha images made in various periods have been found in Thailand, a neighbouring country of Myanmar. This paper aims to compare the styles of the Buddha images from Sri Lanka made during Anuradhapura, Polonnaruwa and Divided Kingdoms periods and those of the Buddha images from Thailand made during Dvaravati and Sukhothai periods. This paper will shed light on how Buddha images were made in Sri Lanka, which is the foothold of Theravada Buddhism, to what extent the styles of Sri Lankan Buddha images influenced those of Thai Buddha images, how Thai Buddha images were modified according to periods and regions, how the faith of the peoples of both countries in Buddhism influenced the styles of the Buddha images and how these two countries contacted each other culturally and religiously.

Keywords: image, robe, *ushnisha*, mudra, Buddhism

Introduction

Sri Lanka in South Asia and Thailand in Southeast Asia were among the countries where Theravada Buddhism flourishes to its maximum extent in the world. According to traditional chronicles, Buddhism started to arrive into Sri Lanka during the 3rd century B.C by a mission headed by Ven. Mahinda sent by King Asoka (c. 268-233 BC).² With the arrival of Buddhism, Indian Buddhist art and architecture reached Sri Lanka and subsequently, it developed to Sinhalese Buddhist art and architecture due to the modification and innovation of Sinhalese artists and architects. It is said that the cult of the Buddha images came to Sri Lanka between the 2nd and the 3rd centuries AD by the Indian monks who stayed at the Abhayagiri monastery in Anuradhapura.³ Out of the branches of Buddhist art and architecture, the art of making Buddha images finds itself the best in worshipping the Buddha. Therefore, the cult of making and worshipping Buddha images later witnessed the greatest development in Sri Lanka.

As Sri Lanka is the country where Buddhism and Buddhist art thrived to a great degree, many documents say that the monks from Thailand and other neighbouring countries visited it to study the teaching of the Buddha profoundly there and that they brought with them Buddhist artefacts including Buddha images and statues on their return to their native countries. Thus some Buddha images carved in the Sinhalese style came to Thailand. The art of making Buddha images has been developed in Thailand throughout the successive periods. Some Thai Buddha

¹ Department of Archaeology, University of Mandalay

² UNESCO, 1993. *The Cultural Triangle of Sri Lanka*, Sri Lanka, Aitken Spence Printing, p. 12.

³ Ulrich Von Schroeder, 1992. *The Golden Age of Sculpture in Sri Lanka: Masterpieces of Buddhist and Hindu Bronzes from Museums in Sri Lanka*, Hong Kong, Visual Dharma Publications Ltd., p. 25.

images are akin to Sinhalese Buddha images in style. With the development of Buddhist art, both countries came to make Buddha images not only out of the stones produced from their country but also out of bronze, copper and other materials. But it is found that both countries could have made Buddha images in the best style in their own way.

A Comparative Study on the Styles of the Buddha Images between Anuradhapura Period (269 BCE-993 CE) in Sri Lanka and Dvaravati Period (6th -12th century AD) in Thailand

Anuradhapura is one of the most ancient capital cities in Sri Lanka. It had been a great monastic learning centre since the 3rd century B.C.¹ The people of Dvaravati were the Mons who received Theravada Buddhism from the missionary monks of India and Sri Lanka.² Although these periods of the two countries are nearly contemporary, the styles of Buddha images which appeared were changed according to the particular region and time. Some of which are similar to these of Anuradhapura Buddha images.

Most of the Sri Lanka seated Buddha images are in the *samadhi* pose with the legs folded over one another. Traditionally, they are characterised by different ways of wearing robes.³ In particular, the human form in the Sri Lanka Buddha image is delineated (Figure 1). It is one of the best carved stone seated Buddha images of Anuradhapura. This Buddha image is seated with *samadhi*⁴ pose, *virasana* posture, with the hands resting on the lap, being the right on the left. It is in the meditative manner.⁵ Its features are symmetry, sharp and deep, the expression soft, and the body in repose.⁶ The eyelids, the under lips and ears are carved like those of the real humans.⁷ A Dvaravati Period Buddha image of the similar posture is discovered in U Thong (Figure 2) It is also in *samadhi* pose. This simple form shows that this image has the meditative facial expression with down-cast eyes. Its lips are thick and the eyelids are curved with the prominent eyebrows without any gap at the centre as in the typical Dvaravati style. Apart from very few images, all other seated Buddha images of Dvaravati Period are found in the *virasana*, with their legs folded over each other and the knees wide apart from each other.⁸

Despite a few similarities, there are some differences between Anuradhapura images and those of Dvaravati. The Anuradhapura image has a low and a little broad *ushnisha*⁹ and thin hair. But, the Dvaravati image has thick curly hair with a low conical *ushnisha*. However, the low *ushnisha* of the Dvaravati image may be influenced by the Sri Lankan image.¹⁰ The ball at the tip of the *ushnisha* may be connected with the jewels and flames of Sri Lanka.¹¹ But the former's frontal flap is peculiar and its broadly pleated drapery is hanging over the shoulder.¹² While the

¹ Ms Sabita Nadesan, 2018. "Buddhist Art and Architecture of Sri Lanka", *Lecture*, 9.5.2018.

² Ven. Kandarapanguwe Dhammasiri, 1991. *The Buddha Images and Pagodas in Thailand*, Thailand, Mahachulalongkorn Rajavidyalaya Buddhist University Press, p. 15.

³ Jean Boisselier, 1979. *Ceylon; Sri Lanka*, Translated from the French by James Hogarth, Switzerland, Nagel Publishers, p. 125.

⁴ *Samadhai* pose – meditative manner

⁵ D.T Devendra, 1957. *The Buddha Image and Ceylon*, Ceylon, K.V.G.De Silva and Sons, pp. 21, 38.

⁶ D.T Devendra, 1958. *Classical Sinhalese Sculpture c.300 B.C. to A.D. 1000*, London, Alec Tiranti. p. 86.

⁷ D.T Devendra, 1958. p. 86.

⁸ Jean Boisselier, 1987 [1975]. *The Heritage of Thai Sculpture*, Thailand, Asia Books, p. 82.

⁹ *Ushnisha* – Cranial protuberance (that signifies wisdom and spirituality)

¹⁰ Dorothy H. Fickle, 1991 [1989]. *Images of the Buddha in Thailand*, Singapore, Oxford University Press Pte. Ltd, p. 32.

¹¹ Dr Peter Sharrock, 2018. "The Buddhist Art of Dvaravati", *Lecture*, 21.5.2018.

¹² Boisselier, 1987. p. 225.

line of the belt holding the *antaravasaka*¹ is clear in the Anuradhapura image, the lower part of the *antaravasaka* in the Dvaravati Buddha image has two groups of lateral folds with a prominent median flap.² Out of these two Buddha images, the body posture, the shoulders, the position of the head and eyes of the Anuradhapura look relaxed, the body and the head erected and the nose breathing air slowly as if meditating. In the Dvaravati Buddha image, the head seems to bow downwards a little and the shoulders and the hand-gestures suggest that it fixed its attention on the meditative object.

The Buddha images were made artistically not only out of stone but also out of bronze. The standing Buddha image of Late Anuradhapura period was found in Veheragala region (Figure 3). It is standing straight, upholding his right hand in the manner of removing fear (*abhayamudra*) and grasping the end folds of the robe with its left hand. The sharp lines of the folds of the robe are in harmony with the gentle curves of the body. The robe cloaked over the left shoulder in the open manner, but not in reversing inflection, is not *samghati*³. The waist fleshier, the belt holding the *antaravasaka*, is clearly carved.⁴ However, the standing bronze Buddha of Dvaravati Period has the robes in the totally different style, especially in the way of wearing the robes and the shape of the lower hems of the robes (Figure 4). The rims of the robe covering both shoulders are even on both sides, causing a U-inflection at the front. The Buddha image stands rigid.⁵ The Mon Buddha, portrayed as asexual, shows a body with the wet nude which are typical of the Mon Buddha images⁶. The two hands carry the teaching gesture. It is accepted that the dominance of the teaching gesture in the Dvaravati art of Thailand is attributed to the influence of Sri Lanka.⁷

Although the Anuradhapura image is standing erect, its body looks supple and tender. It has elegant hands and fingers. Its eyes, inlaid with bright crystals, gaze at the audience and look as if alive (Figure 5). The face of the Anuradhapura Buddha image is full, its eyebrows slightly curved, the ear-lobes elongated and the nose straight with a pointed tip. The lips are small, beautiful and well-defined, registering a trace of smile. The eyes bear the senses of loving-kindness, compassion and tenderness. As compared to the stone Buddha of Dvaravati, the facial expression of its bronze image is less subtle. The facial style can be seen clearly in the Dvaravati stone image (Figure 6). Its face is broad, its nose flat and its eyes elongated with curving lid in the bird-drinking manner. The lips are thick and their rims well-defined and beautiful. There is a small vertical line on the lower lip. So it is assumed that the lips look natural. Its eyebrows are prominent, joined by a sharp ridge in the form of an arc with a triple curve. Its hair is thick and curly. Its *ushnisha* is in the truncated conical shape or in the hemispherical shape.⁸ However, the Anuradhapura image has a slight dip in the centre of its hair-line and normal snail shells with low

¹ *Antaravasaka* – the inner robe

² Ibid, p. 80.

³ *Samghati* – the outer robe

⁴ The Department of National Museums, Colombo, 1995. *The Heritage of Sri Lankan Bronze Sculpture*, Colombo, The Department of Government Printing, p. 29.

⁵ The Department of National Museums, p. 33.

⁶ Fickle, 1991. p. 30.

⁷ Ibid, p. 32.

⁸ Boisselier, 1987. p. 78.

and a little broad *ushnisha*. Original *sirispatha*, which was fitted into the pit of the protuberance on the top of the *ushnisha*, was inlaid with a valuable stone.¹

A Comparative Study on the Styles of the Buddha Images between Polonnaruwa Period (ca. 993 CE-1235 CE) and Divided Kingdoms Period (1232 CE-1597 CE) in Sri Lanka and Sukhothai Period (1240 CE-1438 CE) in Thailand

Polonnaruwa is the medieval capital of Sri Lanka.² Sukhothai kingdom was founded by King Ram Khamheng in Thailand in about 13th century AD. It produced an important school of Buddhist art, for many Buddhist art developments occurred during this period. Due to the endeavour of King Ram Khamheng, Sri Lankan Theravada influence was exerted on Sukhothai. During the reign of King Lo Thai, his immediate successor, Sukhothai was more influenced by Sri Lankan Buddhism due to the contacts of Sinhalese monks who stayed in the Mon kingdom of Ramannadesa in Lower Myanmar and the monks who lived in Sri Lanka.³ Thus the Sinhalese Buddhist art exerted a great influence on the Sukhothai art.⁴

Out of the all schools of Buddhist art in Thailand, Sukhothai is the earliest to carve the Buddhist images of the four attitudes (*iriyapatha*)⁵ described by the texts: walking, standing, seated and lying.⁶ The flame shaped aureole is the most prominent feature of the Sukhothai Buddha image. This flame finial style was copied and adapted from the Sinhalese art⁷ (Figure 7). This bronze Buddha image is in the Polonnaruwa style. *Sirispatha* is found on the head. Although the flame finial style of the Sukhothai Buddha image is based on that of the Sri Lankan image, they are different in carving details (Figure 8). Like that of Sri Lanka, this Sukhothai image has a stylized flame finial with the sign for 'om' (a word prefacing a mantra to ensure potency or efficacy).⁸ The flame called '*Ketumala* or *rashmi*' represents the spiritual power and fiery energy of the Buddha, and corresponds to a halo.⁹ The Sukhothai image assumes the *bhumisparas* mudra and the *virasana*. Its shoulders are broad and its arms long. The chest is inflated and the abdomen developed in the yogic exercise. It has smooth boneless fingers. Like it, the Polonnaruwa image's shoulders are broad. However, its arms are not so long but big. And its body seems strong.

The Sukhothai image has the robe covering on its left shoulder, the right shoulder is bare whereas a scarf-like flap in regular folds hangs down almost to the waist marked by a fringe of ogee design.¹⁰ But, the Polonnaruwa image wears robes in open way reversing the inflection of the *samghati* covered over the left shoulder. The parallel double lines represent the hems of the robes on the legs. The face is broad, with raised eyebrows and a faint trace of smile on the lips. On the other hand, the Sukhothai image has the oval-shaped head and face with the arched eyebrows meeting on either side of the aquiline nose. The eyes are half opened (loti-form), the eye-lids heavy and the eyes in the style of the birds drinking water. The ears look outwards, being parallel to the shoulders below. The medium-sized flat snail hair curls look like spirals. The hair-line

¹ Schroeder, 1992. p. 52.

² UNESCO, 1993. p. 86.

³ Fickle, 1991. pp. 53-54.

⁴ Dhammasiri, 1991. p. 51.

⁵ *Iriyapatha* – 4 postures (walking, standing, sitting, lying down)

⁶ Boisselier, 1987. p. 133.

⁷ Dhammasiri, 1991. p. 51.

⁸ Ms Pia Conti, 2018. "Sukhothai Buddhist Art", *Lecture*, 22.05.2018.

⁹ Fickle, 1991. p. 61.

¹⁰ Boisselier, 1987. p. 231.

curves in front with a little depressed, prominent *ushnisha*.¹ However, the Polonnaruwa image has thin hair curls with *sirispata*.

A higher *sirispata* in the new style can be seen at the Buddha image of Divided Kingdoms Period style (Figure 9). The facial expression, the body-structure and robes are seen more clearly and neatly in this image. *Sirispata* of this image is no longer in the original style but the small circle at the centre of the flame is changed to the shape of a small flame shooting upwards, assuming the form of a lotus-bud surrounded by petals, whose lips are folded downwards. However, in the Sukhothai Buddha image, *sirispata* is found in the shape of a flame (Figure 10). A flame shoots upwards from the spiral at the centre of *sirispata*. As this highest flame is flanked by other flames of different heights, the *sirispata* looks like a real flame. Therefore, the flame finial, a hall-mark of the Sukhothai style, was influenced by the Sinhalese art.² These two images belong to different periods and styles. Their features are prominent. The face of the Divided Kingdoms image is broad and its eyebrows curved down towards the temples. The eyes are a little open and look downwards. The nose is straight and the lips thin, registering a trace of smile. The *urna*³ is distinct and the *lakshanas* are depicted more clearly. The lotus mark is depicted on the sole. In Sukhothai images, their eyebrows are more curved than those of Sri Lankan images and the eyes are slightly bulging with swollen eye-lids. The noses are in the form of a thin ridge. The lips are neither too thick nor too thin. Their rims are well-defined. The ears are also outlined clearly by incised contour lines.

The Sri Lankan image wears robes openly in reversing inflection with the shawl in three folds covered over the left shoulder. The hem of the robe under the right arm is folded. This image has pronounced right nipple.⁴ But, the remarkable style of exposing both nipples is found in the Sukhothai image. At the level of the waist of the Sukhothai image is found a clear line which seems to be the fringe of the robe.

The art of Sukhothai contributed to the development of the walking Buddha images. Very few of them are discovered in Sri Lanka. According to Sinhalese authors, the walking Buddha images represent the Buddha leaving his foot-prints on the ground.⁵ But some think they represent the Buddha in walking meditation, reminding them of the Buddha, one week after his enlightenment, walking in meditation on a jewelled promenade (*Ratana cankrama*).⁶

An over life-size bronze statue of the 14th century was found at Wat Benchamabopit in Bangkok. It was one of the earliest and finest examples (Figure 11). The walking Buddha with the raised left hand in *vitarka* mudra and the right hand hanging down is possibly attributed to some Sinhalese paintings such as the Descent from the Tavatimsa at Tivanka Pilimage (Polonnaruwa).⁷ It is a three-dimensioned image, having the 32 marks of the Great Man (*Mahapurissa*).⁸ The left leg is concave, for it rises smoothly up to the swollen hips. The heel of

¹ Ibid, 1987. p. 231.

² Fickle, 1991. p. 61.

³ *Urna* – Whorl of hair or rounded mark between the eyebrows (that symbolises spiritual insight)

⁴ Nadesan, 2018.

⁵ Fickle, 1991. p. 56.

⁶ Robert L Brown, 1990. "God on Earth: The Walking Buddha in the Art of South and Southeast Asia", <http://www.jstor.org/stable/3250087>

⁷ Boisselier, 1987. p. 133.

⁸ Conti, 2018.

the right leg is raised and the heels of both legs project out. The style of Sukhothai Buddha images is hardly influenced by those of Sri Lanka.¹ Although such walking Buddha images are rarely found in Sri Lanka, a standing Buddha image in a peculiar style was found at the Gal Vihara in Polonnaruwa (Figure 12). In this image, the left leg is curved forwards in a relaxing manner and the right leg is standing erect on the ground. Its hand-gesture is rarely found, for both hands are clasped on the chest in the form of across. Its both hands across the chest, may depict the second week after Enlightenment.² Generally, it is believed to be the Buddha in *Para dukkha*, *dukkhita* mudra meaning “the gesture showing sorrow for the sorrow of others”.³ It is found that the eyes and lips can be made in harmony with the facial expression of the *dukkhitha* mudra. The walking Buddha image of Sukhothai has very broad shoulders and smoothly tapering arms reaching down to the knee. The shoulders of the Polonnaruwa image are neither too broad nor too narrow and proportionate.

The Sukhothai walking image is asexual, with prominent nipple, developed hips and smooth limbs.⁴ The styles of the face and the hair are the same as those of other Sukhothai Buddha images. This image, in the open reversed mode, is with its right shoulder bare and the original end of the robe is brought over to the front with its pleated edge ending in a fish-tail form at the level of the navel. Over the pleat is the tightly folded *samghati*. The front and back edges drop from the left wrist and they meet together in a double ridge. This ridge falls down in waves to the lower hem, where the corners curve forward in a little hook. Another hook is seen at the Buddha's lower right. These hooks are the characteristics of the Sukhothai style. Due to the way the robe spreads away from the body at the left and towards the back at the right, the walking posture of the Buddha image is revealed more clearly.⁵ Whereas the Polonnaruwa Buddha image has the robes folded in fine lines, without the *samghati* but with the robe in the open mode.⁶

Conclusion

To conclude, it is found that the Buddha images in Sri Lanka and Thailand developed in their own styles throughout successive periods. In general, it is noticed that the Buddha images of these two countries differ in some aspects. The ways the Buddha images of Sri Lanka and Dvaravati wear robes are noticeably different. In Sri Lanka and Sukhothai images, the robe is covered over one shoulder in the way the monks reside at the monasteries. Detailed folds of the robes and the left hand holding the hem of the left robe can be found as the style of Sri Lankan standing Buddha images. In Dvaravati, both shoulders are covered with the robes the way monks wear the robes when they preach the Dhamma to the assembly of lay people and visit the other places except their monasteries.

Stylistically also, Sukhothai images are much influenced by Sri Lankan ones. But as the faces of the Sukhothai images are in the oval shape and have beautiful eyebrows, eyes, nose and lips, their facial expressions are different from that of Sinhalese Bu

¹ Fickle, 1991. pp. 58, 61.

² UNESCO, 1993. pp. 104, 105.

³ Nadesan, 2018.

⁴ Fickle, 1991. p. 58.

⁵ Ibid, 1991. pp. 58, 60.

⁶ Nadesan, 2018.

ddha images. The facial style of Sri Lankan images is just simple and plain unlike those of Sukhothai and Dvaravati ones, which are beautiful and thick and prominent. It is evident that the flame finial of the Sukhothai images is based on that of Sri Lankan ones. But, it can be found that the style of the Sukhothai flame finial is slightly changed from that of Sri Lankan ones. The styles of *sirispata* of Sri Lanka images are different. But *sirispata* is commonly found as a tiny conical shape in the Dvaravati images and as a flame finial in the Sukhothai images. Generally, it is found that Sukhothai images emphasize beautiful styles and 32 Great Marks and Dvaravati images the details of eyes, eyebrows, lips and robes and that, however, Sri Lankan images emphasize the facial feelings in harmony with mudras and peaceful and serene natural style. But both of them could reveal the facial feelings of their Buddha images in line with their hand gestures.

Due to frequent contacts with each other, some styles of Buddha images of both countries may be the same but some modified and adapted by Thai artists. In short, it is assumed that although the Buddha images of Thailand were stylistically influenced by those of Sri Lanka in general, those in Dvaravati and Sukhothai Periods were developed in particular more and more with the inspirations, thoughts, faith and tradition of the Mons and the Thais and that this could have resulted in the Buddha images of their own styles in Thailand.

Acknowledgement

Firstly, I would like to express my special thanks to Dr Tin Tun (Rector of the University of Mandalay) for his encouragement to read this research paper. Secondly, I would like to mention my sincere thanks to Dr Aung Mon, Professor and Head of the Archaeology Department, University of Mandalay, for his helping me to read this paper. Thirdly, my special thanks go to Dr Peter Sharrock, Professor, Department of History of Art and Archaeology, London University's School of Oriental and African Studies (SOAS) for his systematic guidance to write this paper. Last but not least, I would also like to thank the staff from the SOAS library, University of London for their services rendered to me while I was looking for the references in the library during my research for the paper.

Bibliography

- Boisselier, Jean, (1987) *The Heritage of Thai Sculpture*, Thailand, Asia Books.
- Boisselier, Jean, (1979) *Ceylon; Sri Lanka*, Translated from the French by James Hogarth, Switzerland, Nagel Publishers.
- Brown, Robert L, (1990) "God on Earth: The Walking Buddha in the Art of South and Southeast Asia", *Artibus Asiae*, Vol. 50, No. 1,2, pp. 73-107, <http://www.jstor.org/stable/3250087> (accessed 22.05.2018)
- Conti, Pia, Ms, (2018) "Sukhothai Buddhist Art", *Lecture*, 22.5.2018.
- Devendra, D.T, (1957) *The Buddha Image and Ceylon*, Ceylon, K.V.G. De Silva and Sons.
- Devendra, D.T, (1958) *Classical Sinhalese Sculpture c. 300 B.C. to A.D. 1000*, London, Alec Tiranti.
- Dhammasiri, Ven. Kandarapanguwe, (1991) *The Buddha Images and Pagodas in Thailand*, Thailand, Mahachulalongkorn Rajavidyalaya Buddhist University Press.
- Fickle, Dorothy H, 1991 (1989) *Images of the Buddha in Thailand*, Singapore, Oxford University Press Pte. Ltd.
- Nadesan, Sabita, Ms, (2018) "Buddhist Art and Architecture of Sri Lanka", *Lecture*, 9.5.2018.
- Schroeder, Ulrich Von, (1992) *The Golden Age of Sculpture in Sri Lanka: Masterpieces of Buddhist and Hindu Bronzes from Museums in Sri Lanka*, Hong Kong, Visual Dharma Publications Ltd.

Sharrock, Peter, Dr, (2018) “The Buddhist Art of Dvaravati”, *Lecture*, 21.5,2018.

The Heritage of Sri Lankan Bronze Sculpture, (1995) The Department of National Museums, Colombo, Colombo,
The Department of Government Printing.

UNESCO, (1993) *The Cultural Triangle of Sri Lanka*, Sri Lanka, Aitken Spence Printing.

Appendix I

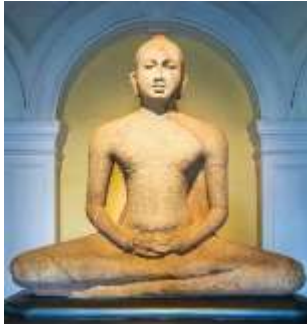

Figure 1: Buddha image in *samadi* pose, Anuraddhapura period, Toluila, ca. 6th century, Stone.

Figure 2: Buddha image in *samadi* pose, Dvaravadi period, U Thong, 7th-9th century, Brick-red terracotta.

Figure 3: Standing Buddha, Late Anuradhapura period, 750-850 AD, gilt bronze, Height 66 cm.

Figure 4: Standing Buddha, Dvaravadi period, 8th century, stone.

Figure 5: Facial style of Buddha, Late Anuradhapura period, 750-850 AD, gilt bronze.

Figure 6: Facial style of Buddha, Dvaravadi period, 7th-8th century, stone.

Figure 7: Seated Buddha, Polonnaruwa period, 11th-12th century CE, gilt bronze, height 17.8 cm.

Figure 8: Seated Buddha, Sukhothai period, 14th century, bronze, gilded, height 28 cm.

Figure 9: Seated Buddha, Divided Kingdoms period, ca. 16th Century CE, copper alloy with gilding.

Figure 10: Seated Buddha, Sukhothai style, Late 15th century, bronze, height 28 cm.

Figure 11: Walking Buddha, Sukhothai style, 14th century, bronze, height 220 cm.

Figure 12: Standing Buddha, Polonnaruwa period.

Appendix II

Source of Figures

Figure - 1	Buddha image in <i>samadi</i> pose, Anuraddhapura period, Source from https://albinger.me/2014/12/16/colombos-national-museum-some-of-what-youll-see/
Figure - 2	Buddha image in <i>samadi</i> pose, Dvaravadi period, Adapted from Jean Boisselier, 1987 [1975]. <i>The Heritage of Thai Sculpture</i> , Thailand, Asia Books, p. 76.
Figure - 3	Standing Buddha, Late Anuradhapura period, Adapted from Ulrich Von Schroeder, 1992. <i>The Golden Age of Sculpture in Sri Lanka: Masterpieces of Buddhist and Hindu Bronzes from Museums in Sri Lanka</i> , Hong Kong, Visual Dharma Publications Ltd., p. 52.
Figure - 4	Standing Buddha, Dvaravadi period, Adapted from Dorothy H. Fickle, 1991 [1989]. <i>Images of the Buddha in Thailand</i> , Singapore, Oxford University Press Pte. Ltd, 1991, p. 43.
Figure - 5	Facial style of Buddha, Late Anuradhapura period, Adapted from Ulrich Von Schroeder, 1992. <i>The Golden Age of Sculpture in Sri Lanka: Masterpieces of Buddhist and Hindu Bronzes from Museums in Sri Lanka</i> , Hong Kong, Visual Dharma Publications Ltd., p. 53.
Figure - 6	Facial style of Buddha, Dvaravadi period, Source from Dr Peter Sharrock, 2018. “The Buddhist Art of Dvaravati”, <i>Lecture</i> , 21.5.2018.
Figure - 7	Seated Buddha, Polonnaruwa period, Source from Ms Sabita Nadesan, 2018. “Buddhist Art and Architecture of Sri Lanka”, <i>Lecture</i> , 9.5.2018.
Figure - 8	Seated Buddha, Sukhothai period, Source from Ms Pia Conti, 2018. “Sukhothai Buddhist Art”, <i>Lecture</i> , 22.05.2018.
Figure - 9	Seated Buddha, Divided Kingdoms period, Source from Ms Sabita Nadesan, 2018. “Buddhist Art and Architecture of Sri Lanka”, <i>Lecture</i> , 9.5.2018.
Figure - 10	Seated Buddha, Sukhothai style, Adapted from Jean Boisselier, 1987 [1975]. <i>The Heritage of Thai Sculpture</i> , Thailand, Asia Books, p. 131.

Figure - 11	Walking Buddha, Sukhothai style, Source from Ms Pia Conti, 2018. “Sukhothai Buddhist Art”, <i>Lecture</i> , 22.05.2018.
Figure - 12	Standing Buddha, Polonnaruwa period, Source from http://www.picture.lk/caskings/photos/nH026pbXf7J

THE EFFECTS OF LABOR SHORTAGE IN AGRICULTURE ON ECONOMIC AND SOCIAL ACTIVITIES AT NYAUNG PIN ZIN VILLAGE, SAGAING TOWNSHIP*

May Phue Wai¹, Thidar Htwe Win²

Abstract

Labor is one of the components of agricultural production. The agricultural sector is facing the problem of labor shortage in Nyaung Pin Zin village. This study aims to find out the effects of labor shortage in agriculture faced by the farmers in Nyaung Pin Zin village. This research argues that labor shortage encourages the increasing the labor wages. Both qualitative and quantitative methods were applied in this research. The fieldwork was done from 2022, November to 2023, September. It was found that the demand for labor exceeded the supply and reached its peak during the time of transplanting, weeding, and harvesting. Farmers underwent the effects of labor shortage in agriculture especially on economic activities and social activities of the farmers. This study also revealed the strategies to overcome the labor shortage in agriculture. However, these strategies cannot properly solve the problem of labor shortage in agriculture at Nyaung Pin Zin village.

Keywords: labor shortage, aging farm operators, farmers

Introduction

Labor is an important input into the production and distribution of agricultural commodities and products. Although labor is a key mechanism of agriculture, labor shortage has been faced in all agriculture of the world recently. The term “labor shortage” means sustained market disequilibrium between supply and demand in which the quantity of workers demanded exceeds the supply available and willing to work at a particular wage and working conditions at a particular place and point in time (Barnow et al., 2013). According to Trendle (2008) as cited in Belton et al. (2021), production of lower quality output, lower productivity of workers and machinery, higher wages, and the economy settling into a low-skill equilibrium and lower economic growth as it misses opportunities can also be recognized as consequences of labor shortage. Martin (2007) stated that labor shortage in agriculture, 20 percent of American agricultural products were stranded at the farm gate in 2006, including a third of North Carolina cucumbers, and predicted that crop losses in California would hit 30 percent in 2007. Myat Thida Win et al. (2020) explained that Myanmar’s agricultural sector is increasingly faced with labor shortages that have caused real wages to spike in many rural areas, particularly during peak seasons. She pointed out that rising labor costs have reshaped the structure of agricultural production in Ayeyarwady Delta. This research aims to find out the effects of labor shortage on the economic and social activities of the local people and strategies to solve the problems of labor shortage in agriculture at Nyaung Pin Zin village, Sagaing Township.

Research Method

To understand the effects of labor shortage, qualitative and quantitative research methods were conducted. Qualitative method was used to collect data and get the local’s perceptions, opinions, behaviors, and feelings on labor shortage in agriculture by using observation,

* Special Award (2023)

¹ Department of Anthropology, University of Mandalay

² Department of Anthropology, University of Mandalay

participant observation, key informant interviews (KII), in-depth interviews (IDI), and group discussions (GD). And quantitative method was also used to analyze the supply-demand gap of labor in agriculture. The fieldwork was done from 2022, November to 2023, September. The study population is the village administrative leaders, village elders, and land surveyors of the village, school teachers, farmers, agricultural laborers (including skilled and unskilled laborers), non-farm laborers and machine owners. During the study period, the numbers of 43 informants were interviewed.

The observation was done by walking around the village to observe the agricultural activities, livelihoods, and farmlands. It also allows the knowledge of how to ask various questions about agriculture. Then, participant observation was conducted to get the rapport and interactions between farmers and laborers. In addition, it supports the understanding of social relationships and social roles of farmers and laborers. Key informant interview (KII) was used to obtain a general overview of the background of the village, occupations, and agriculture and to select informants for the in-depth interview. Key informant interviews were conducted with the village administrator, elderly persons, and farmers. In-depth interviews (IDI) were used to gather a deep understanding of the process of agricultural activities, agricultural risks of farmers, strategies to overcome the problems of agricultural labor shortage, and their feelings, values, and perceptions. Group discussions (GD) were frequently conducted with the farmers, agricultural laborers (including skilled and unskilled laborers), and machine owners to share their experiences, opinions, and practices. The secondary data from the internet, journals, articles, and books were used to gather the relevant data. For the data collection tools, a notebook, and audio recorder were used. During the interview, recordings and photos were taken after asking the informants' permission. The study site is Nyaung Pin Zin village, Sagaing Township and it is located 7.9 km from the west of Sagaing city and bordered with *Pekatoe* (ပဲကတိုး) ward of the Sagaing city on the east, *Myin Hmway* (မြင်းမွေး) village on the west and farmland (*Yar Myay*-ယာမြေ) on the north and paddy land (*Lal Myay*-လယ်မြေ), and silty land (*Kai Myay*-ကိုင်းမြေ) are on the south respectively (see appendix 1). The area of the village is 852 acres (345 hectares). According to the data of the village administrative office, there are 256 households and 1115 total population in Nyaung Pin Zin village (December, 2022).

In this research, firstly the agriculture in Nyaung Pin Zin village is explained. Then the effects of labor shortage on the economic activities and social activities are illustrated. After that, the bad effects of labor shortage on the profit of the agricultural business and the responses to labor shortage in agriculture are discussed. It is concluded that although the farmers solve the problem of labor shortage in different ways, they cannot effectively solve it.

Agriculture in Nyaung Pin Zin village

Agriculture is the main business of Nyaung Pin Zin village to earn income and fulfill the food supply. There are three types of land used in agriculture: paddy land (*Lal Myay*-လယ်မြေ), farmland (*Yar Myay*-ယာမြေ), and silty land (*Kai Myay*-ကိုင်းမြေ). The 592 acres (240 hectares) of land are used for agriculture and it is about 69.48% of the land of the village. According to the field survey conducted in 2022, it is known that 63 % of households own land whereas another 37% are landless (see figure 1). There are 329 agricultural laborers and it includes not only landowners but also landless laborers. In the village, two types of agricultural labor are family labor and hired labor in the village and out of the village. And farmers applied these two types of

labor. However, farmers usually used family labor in less labor-intensive operations such as land operations, irrigation, application of fertilizers and spraying insecticides, and so on.

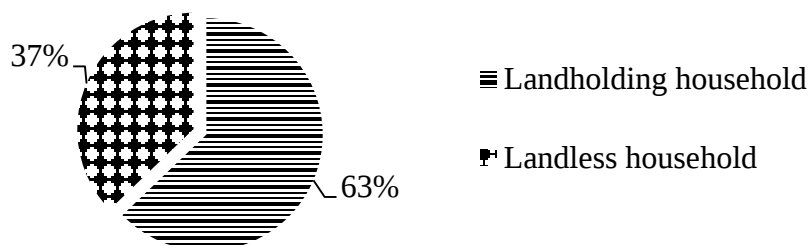

Figure - 1: Land ownership status of Nyaung Pin Zin village in 2022

Rice and sesame, groundnuts, chickpeas, and mung beans are the main cash crops that are grown in Nyaung Pin Zin village (see appendix 2); the yields are locally consumed while the surplus is sold to other regions, especially Sagaing and Mandalay. Moreover, vegetables such as tomatoes, long beans, eggplants, and okras are grown in small amounts for family consumption and to get extra income. Sorghum and corn are also grown as food for the herds.

The paddy land is located in the lowland on the south of the village, and it is wet and muddy since the water from the Ayeyarwaddy River enters. Rice can mainly be grown on paddy land and there are 354 acres (143 hectares) of land. Farmland is located on the north of the village where the water from the river does not enter. It mainly depends on the rain water and crops can be grown only when it rains. There is an area of 159 acres (64 hectares) where sesame and chickpeas are mainly grown. On the south of the village, there is silty land, alluvial soil, an area of 79 acres (32 hectares), and groundnuts and mung beans are grown there. The water from Ayeyarwaddy usually enters in the paddy land and silty land from June (*Nayone*- နယုနီ) to September (*Tawthalin*- တောသလင်း), so crops can only be cultivated after the water has receded.

There are many causes for labor shortage in agriculture at Nyaung Pin Zin village. Agricultural tasks have to be done depending on the weather and it is not sure to get the profit. Moreover, there is no daily income and the tasks have to be carried out under the sun. It can reduce the supply of agricultural laborers. On the other hand, the supply of agricultural laborers reduces since the local people do non-farm jobs. Non-farm jobs are attracting the local people and there are fewer agricultural laborers. In 2022, 56.2% of working people did non-farm jobs (services, construction, trade and so on). In addition, the opening of Sagaing University in 2011, the local people worked as construction workers such as masons, carpenters, and iron benders. Founding the university offers more opportunities to get an education and the local people prioritize the education, so there are fewer laborers from the family workforce to do agricultural business. Moreover, the new generations do not want to succeed in the family agricultural business and the family workforce has decreased. There are two types of labor shortage; quantity shortage and skilled shortage in Nyaung Pin Zin village.

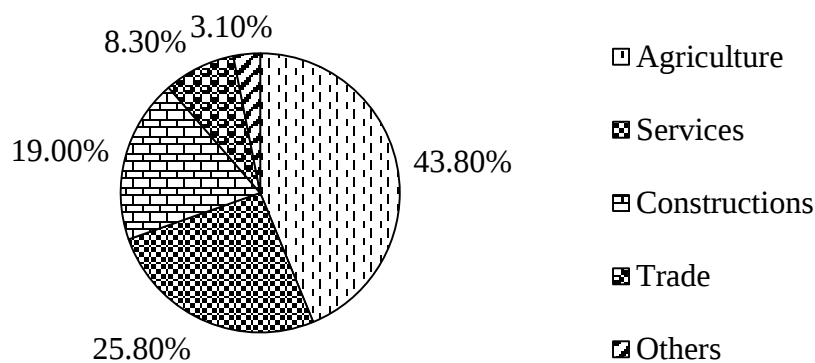

Figure - 2: Percentage of population by type of occupation in Nyaung Pin Zin village in 2022

Figure- 2 shows the percentage of population by type of occupation in Nyaung Pin Zin village in 2022. According to the field survey conducted in 2022, for the numbers of people who do different types of jobs, 43.80 % of the working people did agricultural work whereas 25.80% did in the service industry. Moreover, 19% of the people did construction, 8.30% did trading and 3.10% did others. It can be found that more than half of the laborers are engaged in non-farm jobs.

In addition, it was found that the total demand for man-hours was 80157 man-hours in April but the total man-hours of agricultural laborer in the village in a month was 32,900 man-hours (see appendix 3). So, the supply-demand gap of man-hours in April was 47257 man-hours (see appendix 3). Therefore, the supply-demand gap of laborers in April was 472 and local farmers faced the problems of labor shortage, especially during the months of April, November, January, and December (see appendix 3). In those months, the demand for labor exceeds the supply of labor. Furthermore, the farmers look at the instructions for the agriculture in *Thingyanza* (သင်္ကြန်စာ) and follow the written instructions. *Thingyanza* (သင်္ကြန်စာ) means a bulletin predicting the time of transition into the New Year and climatic and crop conditions to be expected in that year (Myanmar-English Dictionary, 2014). Therefore, the time and period for farming operations are the same and a lot of laborers are needed at the same time. Thus, the supply of agricultural laborers is not sufficient in Nyaung Pin Zin village.

Effects of labor shortage on economic activities

The shortage of labor causes delays in agricultural activities (e.g. preparing the land, weeding, applying insecticides and boosters, and harvesting) during times of high demand for labor. Besides, it can harm the time for cultivating subsequent crops, reduce the yield of crops and can harm the income of farmers. A 54-year-old male farmer who grows rice talked about the shortage of labor and the loss for not harvesting on time;

"I have to postpone the date to harvest since I cannot hire the laborers. The next day, the hailstorms fall and one-third of the rice is lost. Therefore, I hire the laborers earlier in advance since I am afraid that I might lose the rice if there are hailstorms. The field is harvested before the rice becomes ripe. Harvesting like that can reduce the yield, but it is better than getting lost because of hailstorms."

Hence, the shortage of labor does not directly affect the yield, but indirectly affects because of the weather.

Increased wages

During the high labor-intensive seasons (weeding, harvesting, etc.), the farm wages are increased than in other less labor-intensive seasons in the village. For example, the laborers asked for 5,000 *kyats* per day (75,000 *kyats* per acre) even though the groundnut weeding fee is normally 4,000 *kyats* (60,000 *kyats* per acre). It is said that “While the laborers are building the big houses, the farmer stays with an empty stomach”. It means that the farmers have to spend a lot of capital including wages, but it is not sure that they get the profit. In the year when they have a loss of profit, although the farmers get into trouble, the laborers get increased wages without costing the capital. A 64-year-old male farmer said that there are a few laborers who do agricultural work and they are hired competitively. Those laborers ask for increased wages and the farmers have to pay the wages as the laborers ask although they do not want. However, it is still difficult to hire laborers despite the increase in wages.

On the other hand, the farmers pay the laborer’s wages in advance since the laborers borrow the money when they need it so that they can be hired easily. In this way, laborers can settle for the debt with their physical work. Besides, farmers give produce from their farms (groundnuts, chickpeas and so on) and clothing to laborers as present. In this way, the laborers are willing to do their work. If not, it is not easy to hire them. One of the solutions to solve the shortage of labor is to hire laborers from outside of the village. During times of high demand for laborers such as weeding and harvesting times, laborers from outside of the village are hired. The farmers who hire laborers from outside of the village pay transportation fees in addition to the wages.

Mechanization

Local farmers explained that they also use farm machines to solve the problem of the shortage of labor. According to the field survey conducted in 2022, there were about ten tractors in Nyaung Pin Zin village. Farmers who own many farmlands purchased the farm machines and also hired other farmers. It is learned that farmers hired harvesters instead of laborers in harvesting. Although the shortage of labor decreases for using the harvesters, the harvesters harvest only one foot of the tip of the paddy and the farmers get a little hay for animals and the yield is reduced since all the seeds cannot be taken. Threshers are used to make the chickpeas and mung beans clean. Labor, time, and energy can be saved by using those machines. However, the farm mechanizations are used just for some work and they are not used for all work due to the expensive of farm machines and preferring the traditional techniques than farm machines. Therefore, the human workforce is still used for rice cultivation, weeding, spraying fertilizer and insecticides, harvesting crops, taking groundnuts, and cleaning the crops. As a result, the labor shortage is still faced by farmers. Therefore, farmers shifted from high labor-intensive crops to less labor-intensive crops to reduce the shortage of labor.

Shifting to less labor-intensive crops

Especially, instead of groundnuts and rice, mung beans which need a few laborers are substituted starting from 2017. A 57-year-old male farmer said;

“In the past, mung bean did not get high prices and it was planted around the groundnut field just to feed the cows. After 2017, it was exported and it got a high price. Some farmers started to grow mung beans since it got a high price and there was a shortage of labor to harvest the groundnut.”

Before exporting to foreign countries, one basket (32.65 kg) of mung beans gets only 15,000 kyats, but the price rises to 60,000 kyats (2022) for a basket after exporting. Moreover, mung bean is planted since it needs fewer laborers and costs less wages compared to groundnuts and rice.

Renting and selling the land

There is renting and selling the land because of the shortage of labor in Nyaung Pin Zin village. Most of the people who have many acres and fewer family laborers rent the lands just to reduce the land due to the lack of agricultural laborers and the expenses of wages. Moreover, farmers who do not have a new generation to transmit agriculture and women who lead households cultivate some of the farmlands for family consumption and rent the others.

In 2013, the government made no.7 forms, a certificate to do farming. Those who hold the no.7 forms could sell and buy the land legally and the prices of the land go up gradually starting from 2013. The rise in the price of the land attracts the farmers to sell their lands and some farmers want to sell the land due to the hardship of agricultural business and the shortage of labor. A 55-year-old male farmer who wants to sell the land due to the labor shortage said;

“Our family owns over ten acres of land, but there are only two people in the family who do the agricultural work. We get in trouble if we have to hire a lot of laborers. We are tired physically and mentally when we have to hire laborers for the date we want due to the shortage of labor, so we want to sell some parts of the land.”

Besides, it is found that the money gained from selling the land is used as capital to run other businesses (running tea shops or stores) since agriculture cannot provide regular income.

Effects on labor structure of agriculture

According to the field survey conducted in 2022, 15% of the people who do agricultural work are over 60 years old and most of the farmers are around 50 years old. Therefore, it was found that it partially depends on the elderly agricultural laborers in Nyaung Pin Zin village (see figure 3). A 47-year-old female farmer said;

“Sometimes, child laborers and the aged operators are hired if there are no agricultural laborers. They have to be hired if we cannot hire others although they cannot work well. Children can do easy operations such as taking out the groundnut seeds.”

Child labor is used in addition to the old laborers as a consequence of labor shortage. Most of the children who help their parents during the holidays are under 15 years old, and they are hired to harvest groundnuts (see figure 4). It is understood that the old farmers do not want to retire due to the shortage of labor and not being able to attract the new generations to do agricultural work.

Figure - 3: An old man ploughing the land

Figure - 4: A child helping his mother in plucking groundnuts

Effects of labor shortage on family relationship

According to the field data in 2022, an average number of two in the family did agriculture. The family members who do agricultural work have to manage all the agricultural operations. Especially, in busy months such as in April and November the farmers with less family workforce get tired because the workforce and the workload are not equal. Moreover, some farmers have to do housework and they blame and argue with the family members just to release the stress. A 56-year-old female farmer who argues with her family members said;

“Only two people in my family do agricultural work. Therefore, we have to do all the agricultural operations. In busy months, we cannot handle the work since there is no one to help. Our minds are not in good condition since we are tired. Therefore, we shout at each other, argue, and have disputes, but we can make up within a short time. Sometimes we cannot take the rest even though we are ill.”

Therefore, the labor shortage affects the family relationships and farmers cannot take care of their health because of the small family workforce. Because the family workforce becomes less, they can't help each other and the relationships between farmers and their relatives are not close compared with before. However, when relatives and friends or laborers from other villages and wards are hired it can make the friendship stronger, and new relationships with other laborers can be built. The relatives do the agricultural activities as their own work and the work can be done widely. When the other laborers are hired, they do just to fulfill their duty and it is needed to use a lot of laborers to complete the work in time.

Effects on the relationship between farmers and laborers

According to interviews with local farmers, it is found that the laborers do not keep their promises as there is a labor shortage. In the past, the farmers did not hire laborers who did not keep the promise, but now the laborers who do not keep the promise are hired due to the labor shortage. A 63-year-old male farmer explained about the people who do not keep their promises. He said;

“In the past ten years, laborers were afraid that they would lose the reputation for not keeping the promise. If they were regarded as the people who did not keep their promises, they would not be hired. If so they would not earn a living. However, due to the shortage of labor, it is not trustworthy even if they say they will do the work. They will work for the person who pays more although I hire them earlier in advance.”

Some laborers shirk while working. For example, they do not make the weed clean while weeding and do not take all the seeds of the groundnuts in plucking the groundnuts. Ten years ago, they took a rest once a day, but now they take the rest frequently and it is needed to hire more laborers. Moreover, they do not want to do the work which does not meet the expected wages. For this reason, the farmers are dissatisfied with the laborers, yet they have to tolerate the laborers because of the labor shortage. The farmers have to pay them extra pocket money, rice, groundnuts, and chickpeas in addition to the wages, so that the laborers do not shirk in doing the job. In the past, the laborers had to worry that they were not hired by the farmers, but now, the farmers worry that the laborers do not do their work. It is studied that the roles of laborers and farmers have changed due to the shortage of labor.

A 47-year-old female farmer who is suffering from anxiety about hiring laborers said;

“There are very few laborers in the time to harvest and weed. We have to go around the village and hire laborers. If I cannot hire the laborers, I lose my sleep because of anxiety. Even if I can hire the laborer, I have to worry about when they will come to the house and tell me that they cannot do the work. The anxiety disappears only when all the work is finished.”

It is found that the relationship between the farmers and the laborers changes due to the labor shortage in agriculture.

Effects on social activities

The shortage of labor has many effects on farmers in Nyaung Pin Zin village and the impact on social activities is one of them. The first aim of the majority of the local people is to own a house and farm, and to hold the novitiation ceremony for their offspring whereas the final dream is to hold *Kahtein* (ကဆံ့) donation and to get their offspring married. No vitiation ceremonies and weddings are held for two days: the eve day and the ceremonial day. According to the custom of the village, a family that has a single woman, a single young man, and a married man have to help in the ceremony. It is learned that if the people do not help in the ceremony, they have to pay 5,000 kyats as a fine to the village social association. However, a family that does not have a single woman, single man, or married man does not need to pay the fine. There is a delay in doing the agricultural operations since at least three people in the family have to help in the ceremony. The worst thing is that the ceremonies are held during the months with a high shortage of labor in April and November. A 63-year-old male farmer talked about the delay in the business and the loss of holding the ceremony during the time of labor shortage. He said;

“We have to stop working for two days on the eve day and the ceremonial day. It is not a problem if we are free. However, it was not convenient for us to stop working in busy months (April and November). If we do not go to the ceremonies

of our close friends, they will get angry. Therefore, we have to leave the work not to ruin the friendship. If the works are left, the cultivation time will be late, the crops will get damaged and there will be delay to do the weeding.”

It has been studied that they prioritize friendship over business. Therefore, the farmers requested the village social association not to hold the ceremony so as not to harm the social relations and the work. Then, the village association decided that ceremonies should not be held in April and November since the farmers could face difficulties and inconvenience.

Discussion

In Nyaung Pin Zin Village agriculture is the main business and the main crops are rice, sesame, groundnuts, chickpeas, and mung beans. In the study of Aye Sandar Phyo et al. (2016) the farm labor cost is high in the peak growing season compared to the slack period due to labor shortage in the villages of Ayeyarwady Delta and Central Dry Zone regions of Myanmar. At the Nyaung Pin Zin village after facing the shortage of labor, it is not easy to hire laborers and the wages of labor also increase during the weeding time and harvesting time. Baba et al. (2011) supported that especially during critical farm activities; labor shortage has negative impacts on the profitability and productivity levels of the farm. In Nyaung Pin Zin village, there is a shortage of labor, and there is a delay in doing farming operations such as weeding and harvesting. Therefore, the crops fall down, get rotten, and get wet, or there will be loss because of the destruction of animals. In such kind of situations, the farmers can have a bad effect on the profit of the agricultural business.

In India, mechanization of agricultural operations, shifting towards less labor-required crops, hiring labor from outside the village, intensive use of family labor, and giving land on lease are the major strategies to overcome labor shortage by farmers (Satishkumar and Umesh, 2018). It is mostly similar to the research area. The farmers in Nyaung Pin Zin village also hire laborers through the connection of relatives and friends. If the laborers near the village are hired, it is needed to pay just the wage. If the laborers far away from the village are hired, it is needed to pay not only the wage but also the transportation fee. It is found that there is a shift to the mechanized farming system just to overcome the shortage of agricultural labor by using tractors, harvesters and threshers instead of human laborers. The farm mechanizations are used just for some work and they are not used for all work due to the expensive of farm machines and preferring the traditional techniques than farm machines.

Aguirre et al. (2013) explained that although the surplus and the shortage of labor exist at a prevailing wage over time, the labor market should clear, that is, a labor shortage should cause an increase in wages, so the relative labor shortage would disappear. In Nyaung Pin Zin village the farmers attract the laborers by giving more wages than other farmers. The labor market is not clear and some farmers give more wages and some farmers do not. Advance wages are one of the responses to the labor shortage in agriculture in Nyaung Pin Zin village.

Conclusion

This research focuses on the effects of labor shortage on economic activities and social activities of the Nyaung Pin Zin village. The research findings show that agricultural tasks have to be carried out depending on the seasons, and it is needed to do the farming operation in time.

If not, it can have a bad effect on the yield of the crops and the profit. In 2011, the farmers from Nyaung Pin Zin village have encountered the problems of labor shortage, especially during the months of April, November, January, and December. In those months, the demand for labor exceeds the supply of labor. Moreover, while growing the farms, the farmers look at *Thingyanza* (သင်္ကြန်စာ) and farming operation times are the same. Consequently, labor shortage affected delays in field operations and the timeline of subsequent crops, increasing wages, and decreasing agricultural productivity and profitability. In addition, due to the shortage of labor, the social relationships between the family members, farmers and laborers, are changed. Then the shortage of labor makes the roles of the laborers higher, but their efficiency declines. In such kinds of situations, the farmers have to suffer from emotional stress such as worry and depression. Moreover, as a consequence of the shortage of labor, there is an effect on social occasions such as novitiation ceremonies and wedding ceremonies that were not held in the periods of labor shortage, April and November. Besides, aged agricultural laborers and child laborers are seen in the process of agriculture. Then, it is studied that as long as it fails to attract the new generation to do the agricultural work, the aged laborers and child laborers will be used continuously in the future. To solve the problems of labor shortage, paying increases in wages in advance, hiring laborers from outside the villages, using farm machines, shifting less labor-requiring crops, and renting the land is conducted by the farmers. Although the farmers solved the problem of labor shortage in different ways, they cannot effectively solve it.

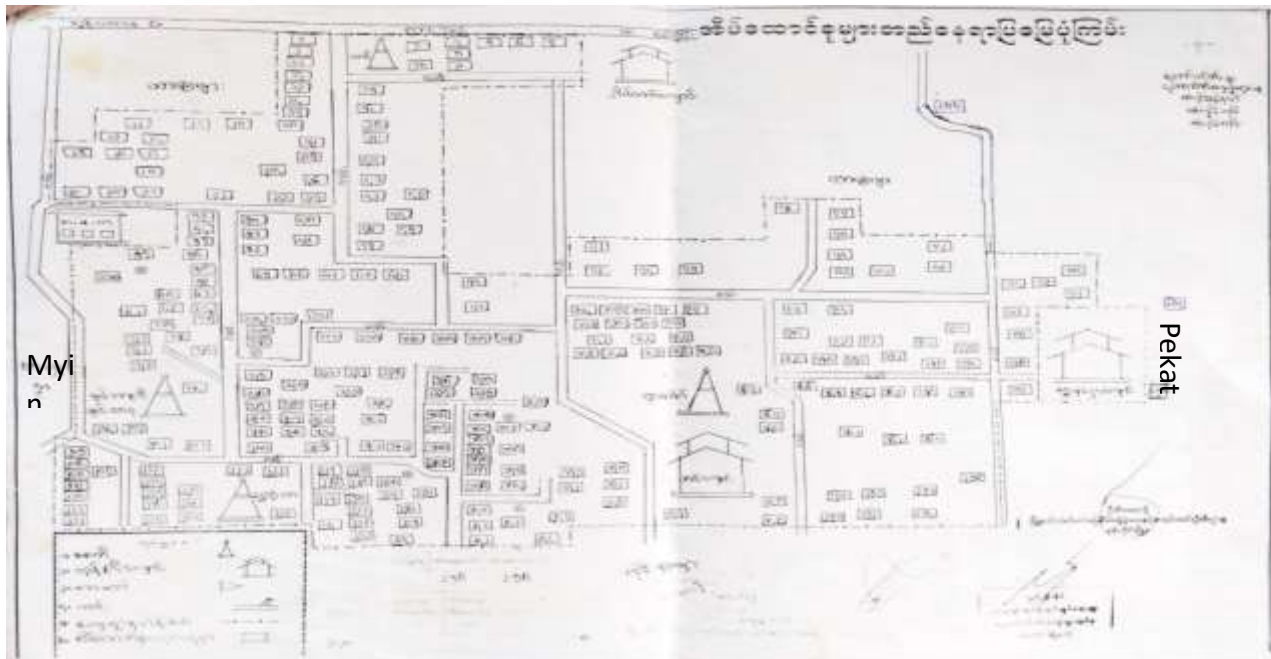
Acknowledgments

I would like to express my deepest appreciation to the Rector and Pro Rectors of the University of Mandalay for giving chance to submit this research paper. And my words cannot express my gratitude to, Professor Dr. Thidar Htwe Win, Head of the Department of Anthropology, University of Mandalay, who guided, advised, and assisted me in fulfilling my research paper. I am also grateful to Professor Dr. Thandar Aye, Associate Professor Dar Sandar Aung for their invaluable support for writing research. And I'm extremely grateful to all the participants who willingly shared their precious time during the process of interviewing.

References

- Aguirre, V., Echeverría, R., Olmedo, C. & Blanco, G. (2013) "Farmer strategies to face labor shortages in Chilean agriculture" *Ciência Rural*, v.43, n.8.
- Aye Sandar Phyto, Grünbühel, C., Williams, L. & Soe Soe Htway (2016) "Changing Dynamics in Rural Myanmar: Non-farm Development, Agricultural Labor Shortages and Farm Mechanization" *ACIAR Mid-term Research Conference at Yezin Agricultural University, Myanmar*.
- Baba, S. H., Wani, M. H., Shaheen, F. A., Zargar, B. A. & Kubrevi S. S. (2011) "Scarcity of Agricultural Labour in Cold-Arid Ladakh: Extent, Implications, Backward Bending and Coping Mechanism" *Agricultural Economics Research Review*, Vol. 24.
- Barnow, B. S., Trutko, J., & Piatak, J. S. (2013) "Conceptual Basis for Identifying and Measuring Occupational Labor Shortages. Occupational Labor Shortages: Concepts, Causes, Consequences and Cures.
- Belton, B., Myat Thida Win, Zhang, X. & Filipski, M. (2021) "The rapid rise of agricultural mechanization in Myanmar" *Food Policy*. Volume 101. <https://doi.org/10.1016/j.foodpol.2021.102095>.
- Department of the Myanmar Language Commission (2014) *Myanmar-English Dictionary*. Universities Press.
- Martin, P. (2007) *Farm Labor Shortages: How Real? What Response?*
- Myat Thida Win, Belton, B. & Zhang, X. (2020) "Myanmar's Rapid Agricultural Mechanization: Demand and Supply Evidence" *International Food Policy Research Institute (IFPRI)*.
- Satishkumar, M. & Umesh, K. B. (2018) "Farmers Strategies to Cope Labor Shortage in Northern and Southern Dry Zones of Karnataka, India" *Current Agriculture Research Journal*, Vol. 6, no.2.

APPENDIX- 1
Map of Nyaung Pin Zin village

APPENDIX- 2

**Month-wise agricultural operations and labor requirement (man-hours) for main crops of
Nyaung Pin Zin village in 2022**

Crops	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
Rice	Irrigation, fertilizer application, weeding (138)	Irrigation, fertilizer application (18)	Irrigation (15)	Harvesting (252)	Harvesting (252)						Land preparation, broadcast seedings, irrigation (133)	Rising the paddy dyke, transplanting, irrigation (139)
Groundnuts	Weeding, insecticide spraying (122)		Harvesting (337)	Harvesting (337)						Land preparation, manure application (90)	Sowing (4)	Insecticide spraying, weeding (123)
Mung beans	Insecticide spraying (4)	Harvesting (184)								Land preparation, sowing, manure application (54)	Weeding, insecticide spraying (68)	Insecticide spraying (4)
Sesame						Land preparation, manure application (48)	Land preparation (24)	Land preparation (18)	Sowing (12)	Weeding, insecticide spraying (95)	Harvesting (145)	
Chickpeas	Harvesting (95)	Harvesting (95)				Land preparation, manure application (54)	Land preparation (24)	Land preparation (24)	Land preparation (18)	Sowing (4)	Weeding, insecticide spraying (64)	Insecticide spraying (4)

APPENDIX- 3**Month-wise agricultural labor supply-demand for main crops of Nyaung Pin Zin village in 2022**

Crops	Area(Acres)	Jan	Feb	Mar	Apr	May	June	July	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
Rice	354	48852	6372	5310	73080	16128						47082	49206
Groundnuts	71	8662		16850	7077						6390	284	8733
Mung beans	8	32	1472								432	544	32
Sesame	110						5280	2640	1980	1320	10450	15950	
Chickpeas	49	2850	1805				1911	2646	1176	882	196	3136	196
Demand of man-hours		60396	9649	22160	80157	16128	7191	5286	3156	2202	17468	66996	58167
Supply-demand gap of man-hours		-27496	23251	10740	-47257	16772	25709	27614	29744	30698	15432	-34096	-25267
Supply-demand gap of agricultural laborers		-274	232	107	-472	167	257	276	297	306	154	-340	-252

Supply of human labor (man-hours): $329 \times 100^{**} = 32900$

* Total agricultural laborer population of Nyaung Pin Zin village

** Man-hours employed per month per laborer